non cognitio,& in pleriſq; illoꝝ verbum prouidentia,deſiderat,& infra. ℂ REGIVM enim illud & principale aliter dicunt. ⸗ Quidã coces. Regium autem illud & principale aliter ducũt. Codex Pincianus, Regium eſt illud & principale alte ductum,& infra. ℂ CAPVT ergo viſus ſpecieſq; rerũ. ⸗ Scribendum reor, Capit eoꝝ viſus ſpecies reꝝ, & infra. ℂ DE CVRSVQVE veſano. ⸗ Diſcurſuq; veſano oĩs fere vetus lectio. & infra. ℂ QVAEDAM ſede manent. ⸗ Eadem. Quędam ſine motu. & infra, ℂ QVAEDAM in verborum dictorũq; amaritudine effuſæ. ⸗ Maledictoꝝ legendũ non dictorum, ex eadem, & infra. ℂ HOMINE quid amãtius. ⸗ Eadem, Quid hoĩe aliorũ amantius, & infra. ℂ ILLE cõgregari vult, illa diſcedere. ⸗ Scribẽdum. Hic cõgregari vult, illa diſpergi. ex eadẽ, & infra, ℂ COMMENDATISSIMO eius operi. ⸗ Emendatiſſimo quidam codices, nõ cõmendatiſſimo. & infra. ℂ BENEFICIIS autem humana vita cõſtat. ⸗ Vetus lectio. Beneficiis enim humana vita conſiſtit. & infra. ℂ TRANSEAT deinde ad triſtiorẽ orationẽ. ⸗ Codex Franciſcanus caſtigatius. Tranſeat deinde ad ſtrictiorem orationẽ frequens hoc & fere familiare mendũ in hoc auctore. & infra. ℂ NON qa delectetur illius pœna. ⸗ Vllius nõ illius, vetus lectio. & infra, ℂ NON gaudebit ne in eo quidẽ affectu. ⸗ Particula, in, nõ habẽt in vlla ſcripta lectione. & vltra. ℂ NVNQVID quãuis nõ ſit naturalis ira. ⸗ Exemplaria quædam. Quid? quãuis cætera. & infra. ℂ ET excuſſa mens. ⸗ Concuſſa nõ excuſſa omnis antiqua lectio. & infra. ℂ PRIMVM irritamentũ iræ ꝑtinus ſpernere. ⸗ Mallem legeres aſpernari quàm ſpernere, vt in ſecũdo libro ad quoſdam tactus aſpernatio. & infra, ℂ SED etiã affectum ipſe imitatur. ⸗ Exemplar Facundi & primitiui ſed in affectum ipſe mutatur. & infra. ℂ PEIVSQVE in melius mutatio animi eſt. ⸗ Corrige, in melius peiuſq; mutatio animi eſt, ex omni ſcripta lectione. & infra. ℂ NON rationis beneficio quieuit. ⸗ Exemplar Pincianum. Non rationis tũc beneficio quieuit & infra. ℂ QVOTIENS impetui eſt locus. ⸗ Scribe. Quotiens impetu opus eſt, ex vetere lectione. & infra. ℂ CVI ꝑriũ eſt contumacia. ⸗ Cuius, non cui. eadem, & infra. ℂ IT A inquit vtilis affectus eſt. ⸗ Scribe. Ira inquit vtilis affectus eſt, ex eadem, & infra. ℂ QVID cimbrorum theutonicorũq; tot milia. ⸗ Teutonoꝝ exẽplar Facũdl & primitiui, nõ theutonicorũ, & infra. ℂ QVAE vt aliquando perculit ſtrauitq; omnia. ⸗ Caſtiga. Quæ vt aliquando propulit ſtraꝫ uitq; obuia. ex vetere lectione. & infra. ℂ NON ſuffragia aduerſus petem cœli rigorem. ⸗ Legendũ reor ſuffugia, non ſuffragia. & infra. ℂ AFFECTV imperii vires. ⸗ Corrige. affectas imperii vires. ex vetere lectione. & infra. ℂ QVAM dum circũuallat & includit hoſtẽ. ⸗

nec prædonem. ⸗ Legendum forte prædẽ non prædonẽ. vt ſicuti in verbis ſequentibus nec miſericordẽ nec crudelem, ita & in his duo opponant cõtraria, & infra, ℂ SCILICET ne incidamus in irã. ⸗ Verbum, ſcilicet, nulla vetus lectio agnoſcit. & ĩfra. ℂ IRACVNDOS feruida animi natura faciet. ⸗ Exẽplar Pincianũ feruidi præfert nõ feruida. Vt putem ſcribendũ contra oĩa exẽplaria. Iracũdos feruidi mixtura faciet. Quam lectionem approbãt hæc quæ ſubiicio verba. ℂ FRIGIDA mixtura frigidos facit. ⸗ Corrige. Frigidi mixtura timidos facit: ex correctioribus exẽplaribus, Pinciano Facũdi & primitiui, meo domeſtico gallicana littera ſcripto. & infra. ℂ FRIGVS inſequetur. ⸗ Frigus inſequitur, ſcribe ex eiſdẽ. & infra. ℂ QVIDAM ſaucii. ⸗ Exẽplaria Pincianũ & Franciſcanũ, qdam ſaucii ſunt. Exẽplar Facundi & primitiui, quidam ſaturi. & infra. ℂ PLVRIMVMQVE põt cõſuetudo, quæ ſi grauis eſt aliud vitiũ alit. ⸗ Exẽplar Facũdi & primitiui. Plurimum põt cõſuetudo, quæ ſi grauis eſt aliud initiũ eſt. & infra. ℂ VT minuat & nõ vt cõſumat calor. ⸗ Coniũctio, &, nõ habẽt in vlla vetere lectione. & infra. ℂ LVSVS quoq; ꝑderunt. ⸗ Ludi nõ Luſus. eadẽ agnoſcit. & infra. ℂ FACILE aũt ẽt attendentẽ ſimilia, decipiũt ⸗ Verbũ, ẽt, ſupfluũ eſt ex exẽplari Facundi & primitiui. & infra. ℂ VT modo frenis vtat. ⸗ Scribe. vt modo frenis vtamur. ex vetere lectiõe, & infra. ℂ NVNQVAM illi neceſſe ſit rogare ſimpliciter, nec ꝑſit rogaſſe. ⸗ Eadẽ. Nunq; illi neceſſe ſit rogare ſuppliciter, nec ꝑſit rogare. & infra. ℂ IN nobis qdẽ ſors naſcẽdi. ⸗ In eadẽ. In nobis ſiqdẽ ſors naſcendi. & paulo ante. ℂ QVIN citius patrẽ q; Platonem imitatus ſit. ⸗ Exẽplar Facundi & primitiui. qn citius Platonẽ q; patrẽ imitatus ſit. Alii codices. qn citius patrẽ q; Platonẽ comitatus ſit. & ĩfra. ℂ ET ab ipſo tortus. ⸗ Vetus lectio & ab hippia tortus. Nota eſt hiſtoria. & ĩfra. ℂ QVI cũ legiſſet epiſtolã matris. ⸗ Diſſentiũt à Seneca qnq; ꝑſtãtiſſimi ſcriptores. Curtius lib. iiii. Valerius Max. tertio. Trogus. xi. Arrianus. ii. Plutarchus in Alexandro. Omnes produnt hãc epiſtolã à Parmenione miſſã, nõ ab Alexãdri matre, & infra. ℂ NON veritus bibit. ⸗ Scribe. nõ deterritus bibit, ex vetere lectione. ſiue vt qdã ꝑferũt codices, nõ territus bibit. & infra. ℂ HOC ergo magis ĩ Alexãdro laudo. ⸗ Exẽplar Facũdi & primitiui, Hoc ego magis in Alexãdro laudo. Exemplar Pincianum. & itẽ meũ caſtigatius. Hoc eo magis cætera, & infra, ℂ QVO maior aut moderatio in regibus. ⸗ Scribẽdũ [illegible] rior nõ maior. Nã ſi maior legas, inepta erit ſnĩa. non enim in regibus tãtum, ſed in plebeiis hoĩbus maior moderatio magis laudanda eſt. & infra. ℂ AVT in diuerſis aut in neutris fuiſſe partibus. ⸗ Aduerſis legendũ puto cõtra oĩa exẽplaria, non diuerſis. & infra. ℂ GRATISSIMVM

da q; turpia cætera. Exemplar Facundi & primitiui. At contra oĩa de/ ſpecta fœda q; & turpia timent, reliqua deſiderantur, & infra. ¶ IRA per ſe deformis eſt. ⸗ Idem exẽplar. Sic ira per ſe deformis eſt. & pau/ lo poſt dictus legendum non ductus. & infra. ¶ PAVIDA ſunt ad le/ uiſſimos ſtrepitus pectora. ⸗ Exemplar diui Franciſci. pauida ſunt ad leuiſſimos pectora ſonos. Exemplar Facũdi & primitiui. pauida ſunt ad leuiſſimos tactus pectora. Quid ſi legas ictus potius q̃ tactus. & in fra. ¶ QVIA formidandum eſt. Quoniam qdem etiam contemptiſſi ma timentur. ⸗ Corrige. quia formidini eſt. Quãdo quidem cætera. ex vetere lectione. & infra. ¶ ET OSSA mortifera & morſus. ⸗ Ca/ ſtigandum puto, & oſſa mortifera morſu. & infra. ¶ LINEA pẽnis di/ ſtincta contineat. ⸗ Exemplar Facundi & primitiui conterreat, nõ con tineat. & infra. ¶ CVRRICVLI motus q; rotarũ verſata facies leo/ nem redegit in caueam. ⸗ Caſtiga. Curriculi motus, rotarũ q; verſata facies leonem redigit in caueam. ex vetere lectione. & infra. ¶ VIGI/ LIAM indefatigabilem extendit. ⸗ Exemplar Facundi & primitiui. vigilia ſe indefatigabilem oſtendit. & infra. ¶ DIDICERVNT tenuiſ ſimis & aduerſis funibus currere. ⸗ Exemplar Pincianum. didicerunt alii tenuiſſimis. & reliqua. & infra. ¶ AVT nulla cauſa pertinacis ſu/ dii, aut indigna merces fuit. ⸗ Vetus lectio. aut nulla tã pertinacis ſtu/ dii, aut non digna merces fuit. & infra. ¶ NON eſt quod in patrociniũ nobis quæramus etiam excuſatam licentiã. ⸗ In codice Pincianodeſi derat̃ verbum, etiam. Exemplar Facundi & primitiui. Nõ eſt quod patrocinium nobis quæramus & excuſatã licentiam. & infra. ¶ NON vanæ nobis auctor rei venit. ⸗ Vetus lectio. Non vanæ vobis auctor rei venio. & infra. ¶ RECTIVS QVE ſcelera tollentur. ⸗ Potiuſq; ſce lera tollentur codex Facundi & primitiui. Quid ſi legas ocyus nõ po tius. & ĩfra. ¶ CVIVS cauſa domum ſollicitius obſeruet. ⸗ Verbum, cauſa, in nullo ſcripto exemplari inuenies. & puto legendum modum non domum. & infra. ¶ ET qua noceat tantũ aſpicit. ⸗ Exẽplar diui Franciſci. & qua noceat tantũ nõ qua caueat aſpicit. & infra. ¶ IN exẽ plũ hoĩs adduxit ⸗ Adduci vetus lectio nõ adduxit. & infra. ¶ QVID autem cur hoĩem cętera. ⸗ Eadẽ. Quid aũt eſt cur hoĩem cętera. & in fra. ¶ CVM habeas mũdũ deniq; deũq;. ⸗ Verbũ, deniq;, nõ habetur in eadem. & infra. ¶ SIMPLICISSIMI inqt oĩum habent. ⸗ Eadẽ. Simpliciſſimi inquit hoĩum habentur. etſi exemplar Facundi & pri/ mitiui aliter legat. Simpliciſſimi inquit oĩum ſunt. & infra. ¶ STVL/ TIS, luxurioſis, nepotibuſq; ⸗ Duo poſtrema verba, nepotibuſq;, de/ ſiderant. in eadẽ. & infra. ¶ IMO imitatus iratum. ⸗ Omnes fere ſcri pti codices habent, imo irritatus. & infra. ¶ NEC latronẽ oportet eſſe

Verbum, quam, non habetur in eadem, & infra. ¶ NON cauet. ⸗ Non præcauet. quædam exẽplaria. & infra. ¶ QVID ergo vir bonus non iraſcitur inquit. ⸗ Scribe ex ſcripta lectione. Quid ergo inquit: Vir bonus non iraſcitur: & infra. ¶ NEC liquetur animo. ⸗ Corrige. nec liquetur animo. ex eadẽ, & infra. ¶ SI CALCEVS luto ſparſus eſt. ⸗ Eadem aſperſus, non ſparſus. & infra. ¶ PRAERABIDVS & amens & omnis fere cupiditas. ⸗ Eadem præarabida & amẽs vt oĩs fe re cupiditas. & infra. ¶ OBLIVISCITVR mortem eſſe cõmunẽ. ⸗ Martem non mortem. eadẽ. & infra. ¶ ERRANTES per agros igno rantes viæ. ⸗ Ignorantia nõ ignorantes, ſcribendum ex eadẽ. & infra. IMMANSVETVM bouẽ cædimus. ⸗ Occidimus nõ cædimus. ea/ dem. & infra. ¶ FERRVM demittimus. ⸗ Ferrũ apponimus exẽplar Facundi & primitiui. & infra. ¶ PORTENTVOSOS fœtus extrahi mus. ⸗ Exẽplar Franciſcanũ aliter & pluribus verbis. Portentoſos fœ/ tus extinguimus: liberos quoq; ſi debiles mõſtroſiq; æditi ſunt, abigi/ mus. & infra. ¶ IN ILLO tpe ſe admonuit. ⸗ Vetus lectio illo tpe ſe admonuit. & vltra. ¶ AD coertionẽ errantium ſceleratorũ. ⸗ Corre ctionẽ, quædã exẽplaria nõ coertionẽ. & infra. ¶ QVID ergo non ira ſcar latroni: ⸗ Codex Frãciſcanus. Quid ergo nõ iraſcar latroni: Nõ. & infra. ¶ PRIMVM ſecreta deinde publicata. ⸗ Exẽplar Facundi & primitiui. publica nõ publicata. & infra. ¶ IGNOMINIA contineb/ eris. ⸗ Deeſſe negationẽ exiſtimo, vt ſit. Ignominia nõ cõtineberis. & ĩ/ fra. ¶ IAM ſolida neqtia. ⸗ Quidã codices. iã ſolita neqtia. Quid ſi le gas inſolita neqtia. & infra. ¶ TIBI inſanabilis aĩus. ⸗ Scribe. Tibi in ſanabilis aĩus eſt. ex vetere lectione. & infra. ¶ ET perpetua alienaq; voluptate ſupplicia id qđ vnũ bonũ tibi ſupeſt. ⸗ Corrige, & ꝑ tuã alie nãq; voluptatẽ ſuppliciũ id qđ vnũ bonũ tibi ſupeſt, ex eadẽ, & infra. ¶ SED vultu legis & illa ſolẽnia verba leni magis grauiq; q̃ rabida vo ce cõcipiã & agi iubebo. ⸗ Prepoſtere ſcripta verba totũ ſenſum obnu bilãt. Corrigẽdũ arbitror. ſed vultu leni & magis graui q̃ rabida voce illa ſolẽnia verba legis cõcipiã & agi iubebo. Poſſet ẽt legi & forte apti us. Illa ſolẽnia verba cõcipiã & lege agi iubebo. & infra. ¶ ET cũ tar/ peiæ ꝑditorẽ. ⸗ Tarpeio nõ tarpeiæ oĩs vetus lectio. & ĩfra. ¶ QVID eni vr lex iraſci his quos nõ nouit. ⸗ Eadẽ. Quid: tibi lex videt cętera ex eadẽ, & ĩfra. ¶ SENTIET itaq; ſuſpiratiões q̃ſdã. ⸗ Suſpitiones exẽ plar Facũdi & primitiui, nõ ſuſpiratiões. & ĩfra. ¶ QVAM hoc ab iracũ dia peter ꝑſidiũ. ⸗ Hãc legẽdũ nõ hoc. ex eodẽ exẽplari. & ĩfra. ¶ NON ſolũ iſolidũ robur. ⸗ Verbũ ſolũ nõ hẽtur ĩ eadẽ, & ſolidũ legit nõ ĩſoli dũ. & ĩfra. ¶ ET flumĩb⁹ paludibuſq; excepti. ⸗ Eadẽ cõcepti legit nõ excepti. & ĩfra. ¶ MODO citi⁹ debito reſiſtit. ⸗ Exẽplar Facũdi & pri/

mitiui. modo citerius debito reſiſtit. & infra. ¶ ET EA tenet quæ inua ſit. ⸗ Duo exẽplaria Franciſcanum & Pincianũ mutato verbor̃ ordi/ ne legunt, & ea quæ inuaſit tenet. & infra. ¶ NAM militẽ fortuna red/ diderat. ⸗ Militi vetus lectio non militem. & infra. ¶ QVID ergo indi gnius? ⸗ Scribe, Quid hoc indignius? eadẽ, & ifra. ¶ NON eodẽ malo afficiet. ⸗ Eadẽ nõ eodẽ modo afficiet. & infra. ¶ HAEC cuiq; expẽdẽ da ęſtimandaq; ſunt. Vides quãtũ debeat. ⸗ Corrige. Hæc cui expẽdẽ da æſtimandaq; ſunt vides quàm debeat. ex eadẽ, & infra. ¶ ALTVM quidẽ & ſublime ſpirare ſe credũt. ⸗ Lege. altũ qddam & ſublime cęte ra. ex eadẽ, & infra. ¶ VENTOSI & infelicis animi imbecillitas ſibi cõ ſcii indoleſcere. ⸗ Eadẽ. veternoſi & infelicis animi imbecillitatis ſibi cõſcii ſæpe indoleſcere. & infra. ¶ QVAE ad tactus leuiſſimos. ⸗ Ictus nõ tactus exemplar Facundi & primitiui. & infra. ¶ QVAE magno videant animo. ⸗ Vetus lectio. quæ magno emiſſæ videant animo. & infra. ¶ ETIAM bonũ erit aut nec magnũ. ⸗ Eadẽ. aut & bonũ erit, aut nec magnũ. & infra. ¶ QVALIS ineſſe malis ingeniis non põt. ⸗ Codex Facundi & primitiui, qualis eſſe in malis ingeniis nõ ſolet. & in fra. ¶ ET quidẽ ſine intermiſſione. ⸗ Omnis ſcripta lectio & qdẽ ſine miſſiõe. ſed in codice Facũdi & primitiui nõ habent oĩno hęc verba.

¶ In Secundum Lib. de Ira.

ET VT ALIA minime ſpecioſa viſu. ⸗ Sic prior ędi tio. Corrigendũ puto. & vitalia minime ſpetioſa vi/ ſu. & ifra. ¶ PERFECTO iam corpore effundit. ⸗ Affundit, nõ effundit, legunt pleraq; exemplaria. & infra. ¶ NISI animus qui tangebat aſſenſus eſt. ⸗ Quidã codices, niſi animus eis qbus tangebat accẽ ſus eſt. Alii, niſi animus eius qbus tangebat cętera. & infra. ¶ QVORSVS inquit hoc non ptinet? ⸗ Corrige. Quorſus inquis hæc quæſtio pertinet? ex vetere lectione. & infra. ¶ AD quoſdã ictus aſpernatio. ⸗ Tactus nõ ictus eadẽ habet. & infra. ¶ CANTVS nos nõnunq̃ & cõ/ citata modulatio inſtigat. ⸗ Quidã codices. Cantus nos nõnunquáq; citata modulatio inſtigat. & infra. ¶ ANIMORVM moueri volẽtiũ. ⸗ Scribẽdum reor nolentiũ. & infra. ¶ ALEXANDRVM aiunt Zeno/ phanto canẽte. ⸗ Xenophanto lege ſiue Xenophãte. ex vetere lectiõe nõ Zenophãto. & infra. ¶ VOLVNTATIS iudicio pergẽtis. Scribe. voluntate & iudicio pgentis. ex eadẽ, & infra. ¶ INCEDENS intra ca dauera. ⸗ Exẽplar diuor̃ Facundi & primitiui. incedẽs ſupra cadaue ra. Alii codices. incedens inter cadauera. & infra. ¶ QVIS hęc rex fe/

ciſſet. ⸗ Corrige. Quid hic rex feciſſet. ex duobus codicibus Pinciano & Facundi ac primitiui. & infra. ¶ IRASCI nõ ex dignitate eius. ⸗ Scribendũ. Iraſci nõ eſt ex dignitate eius. ex vetere lectione. & infra. ¶ ET IN homine oĩs ira. ⸗ Corrige. & in hanc omnis ira. ex eadẽ, & infra. ¶ SI profecto cuiq; iraſcẽdũ eſt. ⸗ Caſtiga. ſi pro facto cuiuſq; iraſcẽdũ eſt. ex eadẽ, & infra. ¶ DESINET Socrates. ⸗ Eadẽ. Deſinet il le Socrates. & infra. ¶ QVANTO turpiores aduocatos hñt. ⸗ Quidã codices. quanto turpiores aduocatos cõſciſcũt. & infra. ¶ ALIVS iu/ dicia patris accuſat quẽ mereri ſatis fuit. Alius cum matre conſiſtit. ⸗ Hæc verba in nõnullis exẽplaribus deſiderãtur. Alioqui ſic ni fallor legenda fuere. Alius iudicio patrẽ accuſat quẽ demereri ſatius fuit cę/ tera. Nã & exẽplar Facundi & primitiui. ſatius nõ ſatis legit. & infra. ¶ NVNQVAM iraſci deſinet ſemel ſi ſapiẽs cœperit. ⸗ Scribe inuer ſo verbor̃ ordine. Nunq̃ iraſci deſinet ſapiens ſi ſemel cœperit. ex ve rere lectione. & infra. ¶ PLVS cõmittit quàm quod poſſit coertione ſanari. ⸗ Verbũ, quod, ſuperfluit. ex eadem. & infra. ¶ CERTATVR ingenti qdẽ nequitiæ certamine. ⸗ Scribẽdũ reor, quodã, nõ qdẽ. & in fra. ¶ AD fas nefaſq; miſcendũ coorti ſunt. ⸗ Exẽplar Facundi & pri/ mitiui ad fas nefaſq; miſcẽdũ coiere. & infra. ¶ ET parentũ liberorũ/ ſacramenta diuerſa. ⸗ Idẽ exẽplar ſingularitatis numero ſacramẽ/ m diuerſum. & infra. ¶ ET NE hoc qdẽ libidini exceptũ. ⸗ Exẽplar idẽ minus corrupte. & ne eos qdem libidini exceptũ. Exẽplaria do Pin/ cianũ & diuæ Mariæ. & ne os qdẽ libidini exẽptũ rectiſſime. & infra. ¶ QVICQVID nõ reſiſtebat adductũ ⸗ Legendũ puto adductũ nõ adductũ. & infra. ¶ QVID ſi illis iraſci velis vel qui ægrant. ⸗ Parti cula, vel, nõ habet in vetere lectione. & infra. ¶ INTER cætera mor/ talitatis incommoda, & hæc eſt. ⸗ Scribe. & hoc eſt, eadem. & infra. ¶ VNIVERSIS ignoſcẽdũ & indulgendũ eſt. ⸗ Quo illa verba, & in/ dulgendũ, ſupuacanea ſunt, ex eadẽ, & infra. ¶ INTELLIGIT quàm eſt iniquũ & periculoſum. ⸗ Eadẽ. Intelligit quam & iniquũ ſit & peri/ culoſum. & infra. ¶ VBI iſti hiccine locus eſt? ⸗ Caſtigandũ reor. Vbi iſthic irę locus eſt? & infra. ¶ LENTO adiutorio opus eſt. ⸗ Exemplar Facundi & primitiui. Non lento adiutorio opus eſt. & infra. ¶ NEC hoc ſapienti dici velim quod fere quoq; telum timeri. ⸗ Vetus omnis lectio. Nec hoc ſapientiam dici velim quod fere ſapientis quoq; telum eſt timeri. Sed in hac parte magis ab impreſſa lectione iſto modo ema culetur. Exiſtimo enim legendum. Nec hoc ſapientis dici velim quod feræ quoq; telũ eſt timeri. Nam verbũ, eſt, omnis antiqua lectio agno/ ſcit. & infra. ¶ AVT cõtra omnia deſpecta & fœda & turpia ipſo quo timentur ſunt. ⸗ Exemplar Pincianum. At contra omnia deſpecta fœ

Lo tiene q̃ expurgar segun el
expurgº de 1640

Doctor castro

Cõmẽtaria diui Thome Aquinatis. ordinis predicatorꝝ ĩ libros periher menias et posteriorum Aristotilis et eiusdẽ fallaciaꝝ opus.

Cõnes magistri dominici de flãdria eiusdẽ ordinis in libros posteriorum Aristotilis. et in fallacias sancti Thoʒ me de Aquino.

Vtdeel Conuto yhabenide Compluto

Lo tiene q̃ expurgar

fray Fran.co de Castro

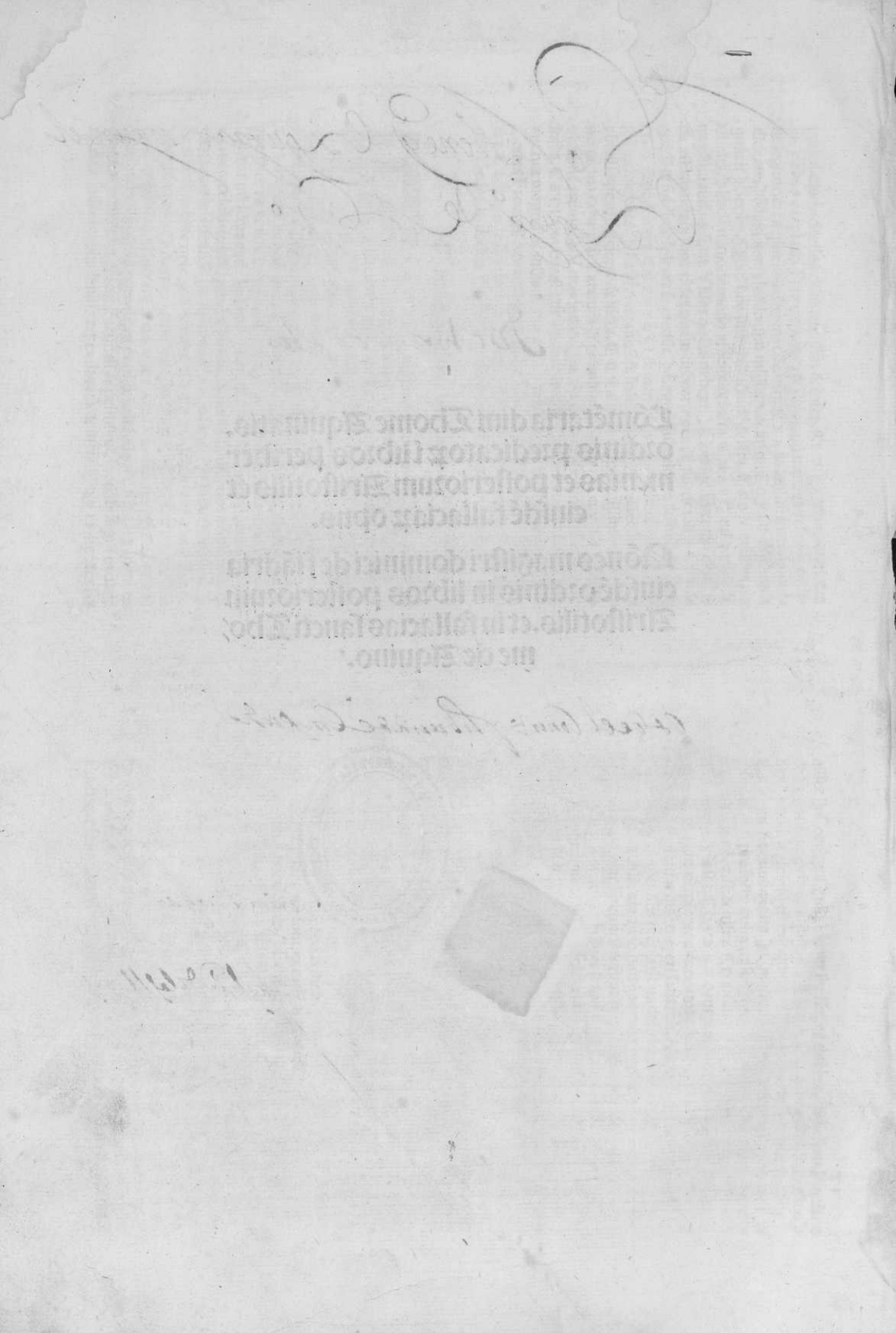

¶ Aristotelis stragyrite peripatetico:ū prīncipis textus primi libri ℙ Peribermenias.

Co.1. ℙ Rimū oportet constituere (i. definire) qđ sit nomen ⁊ quid sit uerbum. postea quid negatio:⁊ affirmatio:⁊ enunciatio:⁊ oratio.

¶ Diui Thome Aquinatis sacri ordinis predicatorum in primum librum peribermenias Aristotelis Cōmentaria preclarissima. Lectio prima.

s Icut dicit pbus in tertio de aīa. duplex est operatio ītellectus. Una q̄dez que dicit indiuisibilium intelligētia per quā. s. apprehendit essentiaz vnīuscuiusq; rei i seipsa. Alia ē operatio intellectus. s. cōponentis ⁊ diuidentis. Additur aūt ⁊ tertia operatio. s. ratiocinandi fm q̄ rō pcedit a notis ad inquisitionem ignotorum. harum autē operationum pria ordinat ad secundā: q; nō potest esse cōpositio ⁊ diuisio nisi simplicium apprehensorū. secunda vero ordinatur ad tertiam: quia videlicet oportet q̄ ex aliquo vero cognito cui intellectus assentiat pcedatur ad certitudinē accipiendā de aliquibus ignotis. Cū aūt logica dicat rōnalis scīa necesse est q̄ eius consideratio verset circa ea que ptinēt ad tres predictas opationes rōnis. De his igit̄ q̄ pertinēt ad primā opationez intellectus. i. de his que simplici ītellectu cōcipiunt. determinauit Aristotiles in libro predicamentorum. De his vero que ptinēt ad secūdā opationē sc̄z de enūciatiōe affirmatiua ⁊ negatiua. determinauit pbs in libro peribermenias. De his vero que ptinent ad tertiā operationē determinauit in libro priorū ⁊ in cōsequentibus. in quibus agitur de syllogismo simpliciter: ⁊ de diuersis syllogismorum ⁊ argumentationuz specie bus: quibus rō de vno pcedit ad aliud. ⁊ ideo fm pdictum ordinem triuz opationum liber predicamentorū ordinatur ad librū peribermenias qui ordinatur ad librum priorum ⁊ cōsequētes. Dicit̄ ergo liber iste q̄ pmanibus hī peribermenias quasi de interpretatiōe. dicit̄ aūt ītерpretatio fm Boetiū vox significatiua que per se aliqd significat siue sit cōplexa siue incōplexa. vnde cōiunctiones ⁊ prepositiones ⁊ alia huiusmodi nō dicūtur interpretationes: q; non per se aliquid significāt. similiter etiā voces significantes nāliter non ex ꝓposito aut cū imaginatiōe aliquid significandi: sicut voces brutoz aīaliuz: interpretationes dici non possunt. q enim ītерpretat aliqd exponere intendit. ⁊ iō sola noīa ⁊ verba ⁊ ōnes dicūtur interpretationes de quibus in hoc libro determinat̄. sed tm̄ nomē ⁊ verbū magis interpretationis principia esse vident q̄z interpretationes. ille enim ītерpretari videtur q exponit aliqd esse verū vel falsum. ⁊ ideo sola oratio enunciatiua in qua verū vl falsuz inuenit̄ ītерptatio vocat̄. Cetere vero ōnes vt optatiua ⁊ ꝑatiua magis ordinātur ad exprimēdum affectum q̄z ad interpretandū id qō in ītellectu habetur. Intitulatur ergo liber iste de interpretatiōe ac si diceretur de enunciatiua oratiōe in qua verum ⁊ falsuz inuenitur. nō aūt hic agit de nomine ⁊ verbo nisi inquātū sūt partes enunciatiōis. est enim ꝓpriū vniuscuiusq; scīētie partes subiecti tradere sicut ⁊ passiones. ℙ Patet igitur ad quam partem philosophie ptineat liber iste: ⁊ que sit necessitas istius: ⁊ quez ordinem retineat inter logice libros.

¶ ℙ Premittit aūt huic operi philosophus ꝓhemiū i quo sigillatiz exponit ea que in hoc libro sūt tractāda. Et quia omnis scīētia pmittit ea que de principijs sunt. partes aūt cōpositoz sūt eoz principia: ideo oportet intēdēti tractare de enunciatiōe pmittere de partib⁹ eius. vnde dicit (primum oportet cōstituere ⁊c̄.) ideſt diffinire (qd sit nomē ⁊ quid verbum) in greco habet̄. primū oportet poni. ⁊ idem significat. Quia enim demōstratiōes diffinitiōes presupponūt ex qbus cōcludūt merito dicunt̄ positiones. et ideo pmittunt̄ hic sole diffinitiōes eoz de quibus agendum est. q; ex diffinitionib⁹ alia capimus ꝙsequenter. Si quis aūt querat cū in libro pdicamentoz de simplicibus dictū sit que sit necessitas ut hic rursuz de nomine ⁊ verbo determinaret: ad hoc dicendū est q̄ simpliciū dictionum triplex pōt esse ꝙsideratio. vna quidē fm q̄ absolute significāt simplices ītellect⁹. ⁊ sic eaz cōsideratio ptinet ad librū pdicamentoz. Alio modo fm rationē prout sunt partes enūciationis. ⁊ sic determinat̄ de eis in hoc libro. ⁊ ideo traduntur sub ratione nominis ⁊ verbi: de quorum rōne est q̄ significēt aliqd cuz tēpore vel sine tēpore ⁊ alia huiusmōi que ptinēt ad rationē dictionū fm q̄ ꝓstituunt enunciationē. tertio cōsiderant fm q̄ ex eis ꝓstituit ordo syllogisticus. ⁊ sic determinat̄ de eis sub ratione terminorū in libro prioz. ℙ Potest igit̄ dubitari: quare ptermissis aliis oīonis partib⁹ de solo noīe ⁊ verbo determinat. Ad qō dicendū est q̄ quia de simplici oratiōe determinare intēdit sufficit vt solas partes enūciatiōis ptra-

Questio.

Rn°.

Du°.

Rn°.

cret ex quibus ex necessitate simplex oratio cōstat. pōt aūt ex solo nomine ⁊ verbo simplex enūciatio fieri. nō autez ex alijs orationis partib⁹ sine his ⁊ ideo sufficiēs ei fuit de his duabus determinare vel pōt dici q̄ sola noīa ⁊ verba sunt p̄ncipales oīonis partes. sub nominibus enīz cōprehenduntur pnomina: que etsi nō nominat naturā: personā tamen determinat. ⁊ ideo loco nominū ponunt: sub verbo vero participiū qđ cōsignificat tēpus q̄uis ⁊ cum noīe cōuenientiā habeat. alia vero sūt magis colligatiōes partiū oīonis significantes habitudinē vnius ad aliam q̄ oīonis partes sicut clau ⁊ alia huiusmodi nō sunt partes nauis: sed partiū nauis cōiunctiōes. His igit̄ p̄missis q̄si principijs subiungit de his que pertinēt ad p̄ncipalē intentionez dicens. (postea quid negatio ⁊ quid affirmatio:) que sūt enūciatiōis partes nō quidē integrales sicut nomē ⁊ verbū. alioquin oportet omnē enūciationez ex affirmatione ⁊ negatione cōpositam esse: sed partes subiectiuas: ideſt species. qđ quidē nunc supponat posterius aūt manifestabit. Sed potest dubitari cuz enunciatio diuidat in cathegoricā ⁊ hypotheticā: quare de his nō facit mētionem sicut de affirmatiōe ⁊ negatione. ⁊ pōt dici q̄ hypothetica enūciatio ex plurib⁹ cathegoricis componit. vnde nō differūt nisi fm differentiā vni⁹ ⁊ multi vel pōt dici ⁊ melius q̄ hypothetica enūciatio nō cōtinet absolutaz veritatē cuius cognitio requirit in demonstratiōe ad quā liber iste p̄ncipali ordinat: sed significat aliquid verū ee ex suppositione qđ nō sufficit in scientijs demonstratiuis nisi cōfirmet per absolutā veritatē simplicis enūciatiōis. ⁊ ió Aristoteles p̄termisit tractatū de hypotheticis enūciatiōibus ⁊ syllogismis. Subdit aūt (⁊ enūciatio) que est genus affirmationis ⁊ negatiōis: (⁊ oratio) que est genus enūciationis. Si quis vlter⁹ querat quare nō facit vlterius mentionē de voce. dicendū q̄ vox est quodaz nāle vnde p̄tinet ad p̄sideratiōnē nālis philosophie vt patet in secūdo de aīa ⁊ in vltimo de gnātione animaliū. vnde etiā nō est ppria orationis genus sed assumit̄ ad p̄stitutionem oīonis sicut res nāles ad p̄stitutionē artificialiū. Videt autē ordo enunciatiōis esse p̄posterus. naz affirmatio naturaliter est p̄ior negatione ⁊ his p̄ior est enūciatio sicut genus ⁊ per p̄sequēs oratio enūciatione. Sed dicēdū q̄ q⁹ a partib⁹ inceperat enumerare p̄cedit a partib⁹ ad totū. negationē autē que diuisionē p̄tinet eadē ratione p̄eponit affirmationi que cōstitit in cōpositione: quia diuisio magis accedit ad partes. compositio vero magis accedit ad totum. Vel potest dici fm quosdaz q̄ p̄mittit negatio quia in his que possunt esse ⁊ nō esse in plus est nō ee qđ significat negatio q̄ esse qđ significat affirmatio: ſz tamen quia sunt species ex equo diuidentes genus sunt simul natura vnde nō refert quod eoz p̄eponatur.

Lec.18. et Co.90. Capl̄o.7.

¶ Sunt ergo ea que sunt in uoce earū que sūt in anima passionū note: ⁊ ea que scribuntur eorum que sunt in uoce. Lectio secūda.

Remisso p̄oemio philosophus accedit ad p̄positum exequendum: ⁊ quia ea de quibus p̄miserat se dicturum sunt voces significatiue cōplexe vel incōplexe ideo p̄mittit tractatum de significatione vocum: ⁊ deinde de vocibus significatiuis determinat de qbus in p̄hemio se dicturū p̄miserat. ⁊ hoc ibi: (nomē ergo est vox significatiua ⁊c̄.) Circa primuz duo facit. primo determinat qualis sit significatio vocū. secūdo ostēdit differentiā significationū vocū cōplexarū ⁊ incōplexarū ibi. (est aūt quēadmodū ⁊c̄.) Circa primū duo facit. primo quidē p̄mittit ordinē significationis vocū. secūdo ostendit qualis sit vocū significatio. vtrū sit ex natura vel ex ipositione ibi. (⁊ quēadmodū nec littere ⁊c̄.) Est ergo cōsiderandū q̄ circa primū tria pponit ex quoz vno intelligit̄ quartū. pponit ei scripturā voces ⁊ aīe passiones ex qbus intelligunt̄ res. naz passio est ex impressione alicuius agentis ⁊ sic passiones aīe ordinez habent ab ipsis rebus et siquidē homo, eet nāli aīal solitarū sufficeret sibi anime passiones quibus ipsis reb⁹ cōformaret vt earū noticiā in se haberet. sed q⁹ homo ē aīal nāliter politicū ⁊ sociale necesse fuit q̄ p̄ceptiones vnius hominis innotescerent alijs qđ fit per vocez ⁊ ió necesse fuit ee voces significatiuas ad hoc q̄ hoīes inuicē cōuiuerent vnde illi qui sunt diuersaz linguaz non possunt bene cōuiuere ad inuicē. rursum si homo vteret sola cognitiōe sensitiua que respicit ad hic ⁊ nūc sufficeret sibi ad cōuiuendum alijs vox significatiua sicut ⁊ ceteris aīalibus que p qualdā voces suas conceptiones inuicem sibi manifestāt. sed q⁹ homo utit̄ etiā intellectuali cognitione que abstrahit ab hic ⁊ nūc cōsequit̄ ipm solicitudo non soluz de p̄sentibus fm locū ⁊ tēpus. sed etiā de his que distant loco ⁊ futura sunt tempore. vnde ut homo cōceptiōes suas ēt his qui distant secūdū locū ⁊ his q venturi sunt in futuro tēpore manifestet: necessarius fuit vsus scripture sed q⁹ logica ordinat̄ ad cognitionem de reb⁹ fumēdaz: significatio vocum que est īmediata ipsis cōceptionibus intellect⁹ p̄tinet ad p̄ncipalem cōsiderationē ipsius: significatio aūt litterarum tāq̄ magis remota nō p̄tinet ad eius considerationem sed magis ad cōsiderationē grāmatici. ⁊ ideo exponēs ordinē significationū non īcipit a lr̄is sed a uocibus quarum p̄imo significationē expones: dicit. (Sunt ergo ea que sunt in uoce note) .i. signa earum passionum q̄ sūt in aīa. dicit aūt ergo quasi ex p̄missis cōcludēs. q⁹ supra dixerat determinānduz esse de nomine ⁊ verbo ⁊ alijs p̄dictis. he aūt sūt voces significatiue. ergo opz vocū significationem exponere. vtitur aūt hoc modo loquēdi vt dicat ea que sunt in voce ⁊ nō voces: vt quasi cōtinuatiz loquat̄ cū p̄dictis. Dixerat enim dicēdū ee de noīe ⁊ verbo ⁊ alijs huiusmodi. hec aūt tripliciter habēt ee. Uno q⁹dem modo in cōceptiōe intellectus. Alio modo ī prolatione vocis. Tertio modo in conscriptiōe litteraz. dicit ergo (ea que sūt ī voce ⁊c̄.) ac si dicat noīa ⁊ verba ⁊ alia cōsequētia que tātū sūt in voce sūt note. vl̄ q⁹ nō oēs voces sūt significatiue ⁊ eaz quedā sūt significatiue nāliter q̄ lōge sūt a rōne nominis ⁊ verbi ⁊ aliorū cōsequētiū. vt appropriet suū dictum ad ea de quibus intēdit ideo dicit ea que sunt ī voce. .i. que cōtinēt sub voce sicut partes sub toto: vel q⁹ vox ē quoddā naturale: nomē aūt ⁊ verbū significāt ex institutione hūana q̄ aduenit rei naturali sicut materie. vt forma lecti ligno. ideo aūt ad designādū nomina ⁊ verba ⁊ alia p̄dicta dicit ea que sūt in voce ac si de lecto diceretur ea q̄ sunt in ligno. Circa id aūt qđ dicit earū que sunt in aīa passionum: considerādū ē q̄ passiones aīe cōiter dici solent appetitus sensibilis affectiones sicut ira gaudiū ⁊ alia huiusmodi: ut dicit̄ in .2°. ethicoz. ⁊ uerū ē q̄ huiusmodi passiones significant naturaliter q̄dā voces hoīuz vt gemitus infirmoz̄ ⁊ alioz aīalium. ut dicitur in primo politice. sed nūc sermo ē de vocib⁹ significatiuis ex institutione humana ⁊ ideo opz passiones aīe hic intelligere ītellectus cōceptiones quas nomina ⁊ uerba ⁊ orationes significant īmediate fm sniam Aristotelis. non enī pōt esse q̄ significent immediate ipsas res. ut ex ipso modo significandi apparet. significat enim hoc nomen homo naturā humanam in abstractione a singularibus. vnde ñ pōt esse q̄ significent hominem immediate singularem vt platonici posuerunt q̄ significaret ipsam ideam hominis separatam. sed quia hoc fm suam abstractionem non subsistit realiter fm sententiaz Aristotelis. sed est in solo intellectu: ideo necesse fuit Aristoteli dicere q̄ voces significant ītellectus conceptiones īmediate ⁊ eis mediantibus res. ſz qa non est consuetuz q̄ conceptiones intellectus Aristoteles nominet passiones: ideo Andronicus posuit hunc librum non esse Aristotelis. sed manifeste inuenit̄ i primo de anima. q̄ passiones anime vocat omnes anime operatiōes. vnde ⁊ ipsa cōceptio intellectus passio dici pōt. vel q⁹ ītelligere nostrum nō est sine fantasmate quod nō est sine corporali passione. vnde ⁊ imaginatiuam philosophus in 3°. de anima vocat passiuum intellectum. vel quia extēso nomine passionis ad omnem receptionem etiam ipsum intelligere intellectus possibilis quoddam pati est vt dicitur in 3°. de anima. utitur autem potius nomine passionuz q̄ voces

Lec.5. et Capl̄o.5.

Lec.2.

Lec.12. ⁊.13 Lec.9. 10.

Lec.7. et Co.2.

intellectuũ.tũ quia ex aliqua anime passione ꝓuenit. puta ꝙ ex amore vel odio vt hõ iteriorẽ cõceptũ per vocez alteri significari velit.tũ etiã quia significatio vocũ refertur ad cõceptionẽ intellectus.ſm ꝙ oꝛiẽ a rebus ꝑ modũ cuiuſdam impꝛeſſionis vel paſſionis. Secundo cuz dicit. (Et ea que ſcribuntur)agit de ſignificatione ſcripture. et ꝟz Alexandrum hoc ĩducit ad manifeſtãdum pꝛecedẽtem ſententiam ꝙ modum ſimilitudinis:ut ſit ſenſus ita ea que ſunt in voce ſunt ſigna paſſiõis aĩe ſicut ⁊ littere ſunt ſigna vocis.quod etiã manifeſtat ꝙ ſequẽtia.cum dicit.Et quẽadmodum nec littere.inducẽs hoc quaſi ſignũ pꝛecedẽtis ꝙ enim littere ſignificẽt voces ſignificatur per hoc ꝙ ſicut ſunt diuerſe uoces apud diuerſos:ita diuerſe littere.⁊ ſm hanc expoſitionẽ ideo nõ dixit. ⁊ littere eoꝝ que ſunt ĩ voce:ſed ea que ſcribuntur:quia dicuntur littere etiã in pꝛolatione ⁊ ſcriptura:quãuis magis ꝓpꝛie ſm ꝙ ſunt ĩ ſcriptura dicantur littere.ſm aũt ꝙ ſunt in pꝛolatione dicant elementa vocis.ſed quia Ariſtoteles non dicit ſicut ea q̃ ſcribuntur.ſed cõtinuã narrationẽ facit:melius eſt vt dicatur ſicut Porphyrius expoſuit ꝙ Ariſtoteles ꝓcedit vlterius ad cõplẽdũ ordinẽ ſignificationis.¶Poſtq̃z enim dixerat ꝙ nomina ⁊ uerba que ſunt in voce ſunt ſigna earum q̃ ſunt in anima:continuatim ſubdit ꝙ nomina ⁊ verba que ſcribuntur ſigna ſunt eoꝝ nominum ⁊ verboꝝ que ſũt in voce. ¶Deinde cum dicit.

¶Et quemadmodum nec littere eedez omnibus:ſic nec eedem uoces.

¶Oſtendit differentiam pꝛemiſſoꝝ ſignificantiũ ⁊ ſignificatoꝝ quãtũ adhoc quod eſt eſſe ſm naturã vl' nõ eſſe.Et circa hoc tria facit.¶Primo enĩ ponit quoddam ſignũ quo manifeſtatur ꝙ nec voces nec littere naturaliter ſignificant.ea enim que naturaliter ſignificant ſunt eadem apud omnes.ſignificatio autem litterarum ⁊ vocũ de quibus nũc agim⁹ nõ ẽ eadẽ apud omnes.ſed hoc quidẽ apõ nullos vnq̃z dubitatũ fuit quãtũ ad litteras quarũ nõ ſolũ ratio ſignificandi eſt ex ipoſitiõe: ſed etiaz ipſarũ formatio fit per artẽ.voces aũt naturaliter formãtur.vnde ⁊ apud quoſdã dubitatũ fuit vtrũ naturaliter ſignificẽt:ſz Ariſtoteles hic determinat ex ſimilitudine litteraꝝ q̃ ſicut ñ eedẽ apud oẽs:ita nec voces.vnde manifeſte relinquit ꝙ ſicut nec littere:ita nec voces naturaliter ſignificant:ſed ex inſtitutione humana.voces aũt ille que nãliter ſignificant ſicut gemitus infirmoꝝ:⁊ alia huiuſmõi ſunt eedez apõ oẽs.

¶Secundo ibi.

¶Quoꝝ ãt be pꝛimoꝝ note ſunt eedez omnibus paſſiones anime ſunt:⁊ quoꝝm be ſimilitudines ſunt:res etiam eedem.

¶Oſtẽdit paſſiões anime naturaliter eſſe ſicut res ꝙ hoc ꝙ eedem ſunt apud omnes.vnde dicit autẽ.i.ſicut paſſiones anime ſunt eedem omnibus quoꝝ pꝛimoꝝ.ideſt quarum paſſionũ pꝛimaꝝ he ſcilicet voces que ſũt note. ideſt ſigna.cõparant enĩ paſſiones aĩe ad voces ſicut pꝛimũ ad ſecũdũ.voces enim nõ ꝓferunt niſi ad expꝛimendũ iteriores anime paſſiones.⁊ res etiã eedẽ ſcz apud oẽs quoꝝz ideſt quarũ rerũ he ſcz paſſiões aĩe ſũt ſimilitudines.Ubi attẽdẽdũ eſt ꝙ lĩas dixit eẽ notas.ideſt ſigna vocũ. ⁊ voces paſſionũ aĩe ſimiliter.paſſiones aũt anime dicit eſſe ſimilitudines rerum ⁊ hoc ideo q: res nõ cognoſcit ab aĩa niſi per aliquã ſui ſimilitudinẽ exiſtẽtem vel in ſenſu vel in intellectu.littere aũt ita ſunt ſigna vocũ ⁊ voces paſſionuz ꝙ non attendit ibi aliqua rõ ſimilitudinis.ſed ſola ratio inſtitutiõis.ſicut ⁊ ĩ multis alijs ſignis.vt tuba eſt ſignũ belli.In paſſionibus autẽ anime oportet attẽdi rõnẽ ſimilitudinis ad expꝛimẽdas res:q: naturaliter eas deſignant nõ ex inſtitutione.Obijciunt aũt quidã oſtendere volentes ꝯ hoc ꝙ dicit paſſiões aĩe quas ſignificãt voces eẽ in oĩbus eadẽ.¶Primo quidẽ:q: diuerſi diuerſas ſuas habent de rebus.⁊ ita nõ videntur eſſe eedẽ apud oẽs aĩe paſſiões.

Ad qđ reſpõdet Boetius ꝙ Ariſtoteles hic nominat paſſiões aĩe cõceptiões intellectus qui nũq̃z decipit:⁊ ita oportet eius cõceptiones eſſe apud omnes eadẽ. quia ſi quis a vero diſcordat:hic non intelligit.ſed q: etiã ĩ intellectu poteſt eſſe falſuz ſm ꝙ cõponit ⁊ diuidit:nõ autẽ ſm ꝙ cognoſcit qđ quid ẽ:ideſt eſſẽtiaz rei:vt dicit ĩ tertio de aĩa:referẽdũ eſt hoc ad ſimplices itellectus cõceptões q̃s ſignificant voces incõplexe que ſũt eedem apud oẽs.quia ſi quis vere intelligit qđ ẽ homo quodcũq̃z aliud aliqđ q̃s hominẽ apꝛehendit nõ itelligit hoiem huiuſmodi autez ſimplices cõceptiões intellectus ſũt quas pꝛimo voces ſignificãt.vnde dicitur in 4° methaphiſice.ꝙ rõ quã ſignificat nomẽ.eſt diffinitio.⁊ tõ ſignãter dicit.Quoꝝ pꝛimoꝝ he note ſunt vt ſcz referatur ad pꝛimas cõceptiões vocib⁹ pꝛimo ſignificatas. Sed adhuc obijciũt aliqui de noĩbus equiuocis in quibus eiuſdẽ vocis nõ eſt eadẽ paſſio q̃ ſignificatur apud oẽs. Et reſpõdet ad hoc Porphyri⁹: ꝙ vnus homo q vocẽ pꝛofert ad vnã intellectus cõceptionẽ ſignificãdã eã refert.⁊ ſi aliquis ali⁹ cui loquit aliquid aliud intelligat ille q loquit ſe exponẽdo faciet ꝙ refert ad idem. Sed melius dicẽdũ eſt ꝙ intẽtio Ariſtotelis nõ eſt aſſerere idẽptitatẽ cõceptionis aĩe per cõparationẽ ad vocẽ:vt ſcz vnius vocis vna ſit cõceptio:quia voces ſunt diuerſe apud diuerſos:ſed intendit aſſerere idẽptitatez cõceptionum aĩe per cõparationes ad res quas ſimiliter dicit eſſe eaſdem. ¶Tertio ibi.

Lect .II. et co.21.⁊.26

Obiectio.

Rn°. Porphirij.

Rn°. Melior.

¶De bis quidem dictum eſt in bis que dicta ſunt de anima:alterius enim eſt negocii.

¶Excuſat ſe a diligẽtiori harum cõſideratione.quia ãles ſunt anime paſſiones:⁊ quomodo ſint rerum ſimilitudines:dictum eſt in libꝛo de anima.non enim hoc pertinet ad logicum negocium ſed ad naturale.

¶Eſt autem quemadmoduz in anima aliquotiens quidem intellectus ſine vo ⁊ falſo: aliquotiens autem cum iã neceſſe eſt hoꝝ altez ineſſe:ſic etiã in uoce. Lectio tertia.

p Oſtq̃z pbus tradidit ordinẽ ſignificatiõis vocũ: hic agit de diuerſa vocũ ſignificatione quaruz quedã ſignificant verũ ⁊ falſuz q̃dã nõ.Et circa hoc duo facit.¶Primo pꝛemittit differẽtiaz. Secũdo manifeſtat eam ibi.(Circa cõpoſitionẽ enĩ ⁊c.) Quia vo cõceptiones intellectus pꝛeambule ſunt ordine nature vocibus que ad eas expꝛimẽdas ꝓferũtur:ideo ex ſimilitudine differentie que eſt circa intellectũ aſſignat differẽtiã que eſt circa ſignificatiões vocũ vt ſcz hec manifeſtatio nõ ſolũ ſit ex ſimili:ſz ex cauſa quã imitatur effect⁹. Eſt ergo cõſiderãdũ ꝙ ſicut in principio dictum eſt duplex eſt opatio itellectus vt traditur in tertio de aĩa ĩ q̃ruz vna nõ inueniẽ verum ⁊ falſũ:ĩ altera aũt inueniẽ.⁊ hoc ẽ qđ dicit ꝙ in alia aliq̃ tiẽs ẽ itellect⁹ ſine vo ⁊ falſo:aliq̃tiẽs aũt ex neceſſitate habet alterũ hoꝝ.⁊ q: voces ſignificatiue formãtur ad expꝛimendas conceptiones intellectus:ideo ad hoc ꝙ ſignum cõformet ſignato:neceſſe ẽ ꝙ etiã vocũ ſignificatiuaꝝ ſimiliter q̃dã ſignificẽt ſine vo ⁊ falſo:q̃dam cũ vero ⁊ falſo. ¶Deinde cum dicit.

Lect .II. et co.21.⁊.26

¶Circa compoſitionem enim ⁊ diuiſionez eſt ueritas falſitaſq̃z.

¶Manifeſtat qđ dixerat.⁊ pꝛimo quãtum ad id qđ dixerat de intellectu.Secũdo quãtũ ad id qđ dixerat de aſſimilatõe vocũ ad itellectũ ibi.(Noĩa igit ⁊ vba ipa ⁊ẽ) Ad oſtẽdẽdũ igit ꝙ itellect⁹ q̃ñz ẽ ſine vero ⁊ falſo: q̃ñz ãt cũ altero hoꝝ:dicit pꝛimo ꝙ vitas ⁊ falſitas cõſiſtit circa cõpoſitionẽ ⁊ diuiſionẽ.vbi opz itelligẽ ꝙ vna duaꝝ opationũ itellect⁹ ẽ idiuiſibiliũ itelligẽtia:iq̃z tũ.ſ. itellect⁹ itelligit abſolute cuiuſcũq̃z rei qdditatẽ ſiue eẽtiã ꝑ ſe ipſã.puta qđ ẽ hõ vel qđ albũ:vel qđ aliud hmõi.alia vo opatio itellect⁹ ẽ ſm ꝙ hmõi ſimplicia cõcepta ſil'cõponit ⁊ diuidit. Dicit ergo ꝙ ĩ hac ſecũda opatiõe itellect⁹.ſ.cõponẽtis ⁊ diuidẽtis:inueniẽ vitas ⁊ falſitas:relinquẽs ꝙ ĩ pꝛima opatiõe ñ inueniẽ:vt ẽt tradit ĩ tertio de aĩa. Sed circa hoc pꝛio videt ẽ dubiũ.q: cũ diuiſio fiat ꝑ reſolutionez ad ĩ diuiſibilia ſiue ſimplicia.videt ꝙ ſicut ĩ ſimplicib⁹ nõ ẽ vitas vel falſitas.ita nec ĩ diuiſiõe. Sz dicẽdũ ẽ ꝙ cũ con-

Lect. II. et co.21.22. et 26.

ceptiões ītellect⁹ sint similitudines rerū: ea q̄ circa ītellectū
sunt dupliciter cōsiderari ⁊ noiari pñt. vno modo ſm se:
alio modo ſm rōnes rerū quarum sūt similitudines. sicut
ymago herculis ſm se quidē dicit. ⁊ ē cup:ū ī quātū ät ē
sil'itudo herculis noiat hō: sic ēt si cōsiderem⁹ ea q̄ sūt cir-
ca ītellentū ſm se semp ē cōpositio vbi ē vītas ⁊ falsitas q̄
nūq̄ inuenit ī ītellectu: nisi p hoc q̄ ītellect⁹ cōparat vnum
simplicem cōceptū alteri: sed si referat ad rē: q̄nq̄ dicitur
cōpō: q̄nq̄ dī diuisio. cōpō qdē q̄n ītellect⁹ cōparat vnuz
ꝯceptū alteri q̄si appēdēs ꝯiunctionē aut idēptitatē rerum
q̄rū sūt cōceptiões: diuisio ät q̄n sic cōparat vnū cōceptū
alteri vt appēdat res eē diuersas. ⁊ p hūc ēt modū ī vo-
cib⁹ affirmatio dī cōpō: iquātū cōiunctionē ex pte rei signi-
ficat: negatio vō dī diuisio iquātū significat rey sepationē.

Ulteri⁹ ät videt q̄ ñ solū ī cōpone ⁊ diuisiõe vītas cō-
sistat. Dño quidē. q: etiā res dicit vera vel falsa: sicut di-
citur aurū verū vel falsū. dicit ēt q̄ ens ⁊ vey cōuertunt
vñ videtur q̄ ēt simplex cōceptio ītellect⁹ q̄ est similitudo
rei nō careat veritate ⁊ falsitate. Ꝑeterea pbs dicit in
Lect.4. et 6. tertij li/bri. ⁊ Co. .26. libro de aīa q̄ sensus ppriorū sensibiliū semp est verus: sē
sus aūt nō cōponit vel diuidit. nō ergo ī sola cōpositiõe ⁊
diuisione ē vītas. Itē in intellectu diuino nulla ē cōpositio:
Lect.8. et Co.51. vt pbat ī.12. methaphysice. ⁊ tñ ibi ē pma ⁊ sūma veri-
tas. nō ergo veritas ē solū circa cōpositionē ⁊ diuisionez.

Ad huiusmodi igit euidētiā cōsiderādū q̄ veritas ī ali
quo inuenit dupliciter. Uno mō sicut in eo q̄ est verum.
Alio mō sicut ī dicēte vel cognoscēte verū. inuenit autem
veritas sicut ī eo q̄ ē verū tā in simplicibus q̄m in cōposi-
tis: sed sicut in dicēte vel cognoscēte verū non inuenit nisi
Lect.2. et ca.3. ſm cōpositionē ⁊ diuisionē. q̄ quidē sic patet. Uerū enī:
vt pbs dicit in sexto ethicorū ē bonū ītellectus. vñ de quo
cunq̄ dicat verū. oportet q̄ hoc sit p respectum ad ītelle
ctū. cōparant ät ad ītellectū voces q̄dē sicut signa: res aūt
sicut ea quoy ītellectus sunt similitudines. Cōsiderādū
aūt q̄ aliqua res cōparat ad ītellectū dupliciter. vno mo
mo sicut mensura ad mensuratū. ⁊ sic cōparātur res natu
rales ad intellectū sp eculatiuū humanū. ⁊ ideo ītellect⁹ di
citur verus ſm q̄ cōformat rei. falsus aūt ſm q̄ disco:
dat a re. res aūt nālis nō dicitur eē vera p cōparationē ad
ītellectū nostrū sicut posuerūt q̄dā antiq̄ nāles extimātes
rey vītatē eē solū ī hoc q̄ ē videri. ſz hoc. n. seq̄ret q̄ ōi
dictoria eēnt sil' va: q: ꝺdictoria cadūt sub diuersoꝝ opio-
nibus. dicuntur tñ res aliq̄ vere vel false p cōparationem
ad ītellectū nostrum nō eētialiter vel formaliter: sed effe
ctiue iquātū. s. nate sūt facere de se verā vel falsā extima-
tionē. ⁊ ſz hoc dicitur aurū verū vel falsū. alio aūt mō res
cōparant ad intellectū sicut mēsuratū ad mēsurā: vt pz in
ītellectu practico q̄ ē cā rey: vñ op⁹ artificis dī eē verū iquā
tū attigit ad rōnē artis. falsū vō iquātū deficit a rōne artis
⁊ q: oīa ēt nāliter cōparātur ad ītellectū diuinū sicut artifi
ciata ad artē. ꝓns ē vt q̄libet res dicat eē vera ſm q̄ habz
ppriā formā ſm quā imitat artē diuinā. nā falsuz aury est
verū auricalcū. ⁊ hoc mō ens ⁊ verū ꝯuertunt. q: q̄libet
res naturalis p suā formā arti diuine cōparat. vñ pbs in
Lec.15. et Co.81. ꝓmo physicoy formā nomīat quoddā diuinū. ⁊ sicut res
dicit vera p cōparationē ad suā mēsurā. ita etiaz ⁊ sensus
vel ītellectus: cuius mēsura ē res extra animā vnde sēsus
dicitur verus q̄n p formā suā cōformat rei extra aīaz exi-
stēti. ⁊ sic ītelligit q̄ sensus pprij sensibilis sit ver⁹. ⁊ hoc
Lect. 11. et co.26. etiā mō ītellect⁹ appēdēs q̄ qd ē absq̄ cōpone ⁊ diuisio
ne semp ē ver⁹. vt dī ī 3° de aīa. Est ät cōsiderandū q̄
q̄uis sēsus pprij obiecti sit ver⁹: ñ tñ cognoscit hoc verum
nō. n. pōt cognoscere habitudinē cōformitatis sue ad rez:
sed solā rē apprehēdit. ītellect⁹ ät pōt hmōi hītudinē cōfor
mitatis cognoscere. ⁊ iō solus ītellectus pōt cognoscē ve-
Lect.4. et Co.8. ritatē. vñ ⁊ pbs dicit ī 6° methaphysice: q̄ vītas ē solum
ī mēte sicut. s. ī cognoscēte vītatē. cognoscē ät ꝓdictā cōfor
matiōis habitudinē nihil ē aliud q̄m iudicare ita eē ī re vel
nō eē: qđ ē cōponere ⁊ dividere. ⁊ ideo ītellect⁹ ñ cogno
scit vītatē nisi cōponēdo vel diuidēdo p suū iudiciū. qđ q̄
dez iudiciū si cōsonet rebus erit verū: puta cū ītellectus
iudicat eē qđē: vel nō eē qđ ñ est. falsū ät q̄n dissonat a re
puta cū iudicet nō eē qđ ē vel eē qđ nō ē vñ pz q̄ vītas ⁊
falsitas sicut ī cognoscēte ⁊ dicēte nō ē nisi circa cōpositio-
nē ⁊ diuisionē. ⁊ hoc mō pbs logē ħ. Et q: voces sunt si-
gna ītellectuū erit vox vera q̄ significat verū ītellectū: fal-
sa aūt q̄ significat falsū ītellectū q̄ꝫ uis vox iquātū ē res q̄-
dā dicat vera sicut ⁊ alie res. vñ ħ vox hō ē asin⁹ est vere
vox ⁊ vere signū: ſz q: ē signū falsi iō dī falsa. Sciēduz
ē ät q̄ pbs de vītate ħ loquit ſm q̄ ptinet ad ītellectū hu
manū q̄ iudicat de ꝓformitate rey ⁊ ītellect⁹ cōponēdo ⁊
diuidēdo. ſz iudiciū ītellect⁹ diuini ō hoc ē absq̄ cōpositio-
ne ⁊ diuisiõe: q: sicut ēt ītellect⁹ nr̄ ītelligit mālia īmāliter:
ita ēt ītellect⁹ diuin⁹ cognoscit cōpōnez ⁊ diuisionē simpli-
citer. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Noīa igitur ipa ⁊ vba ꝓsimilia sūt sine cō-
pone uel diuisõe ītellectui: ut ē hō uel albū quā-
do ñ addit aliqd: neqz. n. adhuc uex ul falsū ē

¶ Manifestat qđ dixerat de similitudine vocū ad ītelle:
ctū. Et ꝓmo manifestat ꝓpositū. Secūdo manifestatum
ꝓbat p signū. ibi. (Hui⁹ ät signū.) Cōcludit ergo ex p̄
missis q̄ cū solū circa cōpōnē ⁊ diuisionē sit vītas ⁊ falsi-
tas in ītellectu: ꝓns ē q̄ ipa noīa ⁊ vba diuisiz accepta assi
milant ītellectui q̄ ē sine cōpone ⁊ diuisiõe. sicut cū homo
vel albū dī si nihil aliud addat. nō enī verū adhuc vl falsuz
ē. ſz postea q̄n addit eē vel ñ eē fit verū vel falsuz. nec
ē ūstātia de eo q̄ p vnicū nomē verā respōsionē dat ad in-
terrogationē factā. vt cū q̄renti: qd natat ī mari? aliqs rñ
det: piscis. nā intelligit verbū qđ fuit ī interrogatiõe positū
⁊ sicut nomē p se positū nō significat verū vl falsū. ita nec
verbū p se dictū nec ē ūstantia de verbo ꝓme ⁊ secūde p-
sone ⁊ de vbo excepte actiõis. q: ī his itelligit certus et
determinatus nominatiuus. vñ est implicita compositio
ſz non explicita. Deinde cum dicit.

¶ Huius ät signū hoc ē hyrcoceruus signifi
cat aliqd: ſz qđ nōdū uex uel falsū sit: si nō uel
eē uel nō esse addat ul' simpliciter uel ſm tps.

¶ Inducit signū ex nomine cōposito. s. hyrcoceruus. qđ
cōponit ex hyrco ⁊ ceruo. ⁊ qđ in greco dicitur tragela-
phus. nā tragos est hyrcus ⁊ elaphos ceruus. huiusmōi
enī nomina significāt aliqd. s. quosdā concept⁹ simplices li
cet rerū compositay. ⁊ ideo non ē verū vel falsuz nisi q̄n
addatur esse. vel non eē p que exp̄mitur iudiciū ītellectus.
Ꝑotest ät addi eē vel non esse vl' ſm pñs tēpus qđ ē esse
vel non eē ī actu. ⁊ ideo hoc dicit eē simplr. vel ſm tēpus
p:teritū aut futurū: qđ non est eē simpliciter. sed ſm qd.
vt cū dicitur aliquid fuisse vel futurū esse signanter autem
vtitur exemplo ex nomine significante quod non est ī re-
rum natura in quo statim falsitas apparet ⁊ q̄ sine com-
positione ⁊ diuisione non possit verum vel falsum esse.

¶ Dictio in nomine.

Nomē ergo ē uox significatiua. ad pla Co.2.
n citum. sine tpe. cuius nulla pars signi
ficatiua est separata. ¶ Lectio q̄rta.

Ostq̄z pbs determinauit de ordie significatoīs
p vocū: ħ accedit ad determinādū de ipis voci-
bus significatiuis. ⁊ q: ꝓncipaliē ītēdit de enū-
ciatiõe q̄ ē subiectū hui⁹ libri: ī q̄libet ät scia opz
ꝓnoscere ꝓncipia subiecti. iō ꝓmo determinat de ꝓncipijs
enūciatiōis. Secūdo de ipa enūciatiõe. ibi. (Enūciatiua vō
nō oīs.) Circa ꝓmū duo facit. Ꝑrimo. n. determinat ꝓn
cipia quasi materialia enūciatiōis. s. partes ītegrales ipi⁹.
Secūdo determinat ꝓncipiū formale. s. oīonē que est enū
ciationis genus. ibi (Oratio est vox significatiua ⁊c.)

Circa ꝓmū duo facit. Ꝑrimo determinat de noīe qđ
significat rei subam. Secūdo determinat de verbo qđ signi
ficat actionē vel passionē ꝓcedentē a re. ibi (Uerbum au-
tem est qđ consignificat tēpus. Circa ꝓmū tria facit.
Ꝑrimo diffinit nomē. Secundo diffinitionē exponit: ibi.
(In noīe enī qđ ē equiferus.) Tertio excludit q̄dā q̄ pfe
cte rōnē noīs nō hñt: ibi. (Nō hō vō nō ē nomē.) Cir

ea ꝑmũ ꝓsiderandũ est ꝙ diffinitio ideo dr termin⁹: qz in/cludit totaliꝫ rẽ: ita. s. ꝙ nihil rei est extra diffinitionẽ cui. s. diffinitio nõ ꝙueniat nec aliqd aliud ẽ ifra diffinitionẽ cui. s. diffinitio ꝙueniat. ⁊ iõ qnqz ponit i diffinitiõe noiꝭ. ꝓ: rio ponit vox ꝑ modũ generis ꝑ qđ distinguit nomẽ ab oib⁹ sonis q nõ sũt voces. nã vox est son⁹ ab ore aialis ꝓlat⁹ cũ imaginatiõe ꝙdaz. vt dr i 2° de aia. addit aũt ꝑma dria. s. Lec. 18. et Co. 90. significatiua ad driaz ꝗrũcuqz vocũ nõ significantiuz: sine sit vox litterata ⁊ articulata sicut biltris siue lrata ⁊ nõ articulata sicut sibilus ꝑ nihilo fact⁹: ⁊ qz de significatõe vocũ in superiorib⁹ actũ est iõ ex ꝑmissis ꝙcludit ꝙ nomẽ est vox significatiua: ꝫ cũ vox sit qdã res nãlis. nomẽ aũt nõ ẽ aliqd nãle ꝫ ab hoib⁹ institutũ vr ꝙ nõ debuit gen⁹ noiꝭ po/nere vocẽ q ẽ ex nã: ꝫ magis signũ qđ ẽ ex institutiõe: vt dicerẽ nomẽ est signũ vocale. sicut ẽt ꝙueniẽti⁹ diffinit scutella si qs dicẽt qđ est vas ligneũ q̃ figs dicẽt ꝙ est lignuz Objectio. Rn°. formatũ in vas. Sz dicẽdũ ꝙ artificialia sũt qdẽ in genere sube ex ꝑte materie. i genere aũt accidẽtiũ ex ꝑte forme. nã forme artificialiũ accñtia sũt. nomẽ ergo significat formã accñtalẽ vt ꝓcretã subo. cũ ãt i diffinitõe oiuz accidentiũ oporteat poni subm. necesse ẽ ꝙ si q̃ noia accñtis in abstracto diffiniant ꝙ i eoz diffinitiõe ponat accñs in recto q̃si gen⁹. Subm aũt i obliquo q̃si dria: vt cũ dr simitas est curuitas nasi. si qua vo noia accidẽs significãt in cõcreto i eoz diffinitiõe ponit mã vl subm q̃si gen⁹ ⁊ accñs q̃si dria: vt cũ dicit simũ est nasus curu⁹. si igit noia rerũ artificialiũ significant formas accñtales: vt ꝓcretas subiectis nãlib⁹. ꝙueniẽti⁹ est vt i eoz diffinitiõe ponat res nãlis q̃si gen⁹: vt dicam⁹ ꝙ scutella ẽ lignũ figuratũ: ⁊ silr ꝙ nomẽ est vox significatiua. secus aũt ẽẽt si noia artificialiũ accipereñt q̃si significantia ipas formas artificiales in abstracto. Tertio põit sedaz driaz cũ dicit. Secũdũ placitũ. i. ꝑm institutionẽ humanã a bñ placito hoiꝭ ꝓcedẽtẽ. ⁊ ꝑ hoc nomen differt a vocib⁹ significantib⁹ nãlr sicut sunt gemitus infirmoz: ⁊ voces brutoz aialiũ. Quarto põit tertiã driaz. s. sine tpe ꝑ qđ differt nomẽ a vbo. Sz vr hoc eẽ falsũ q: hoc nomẽ dies vl ann⁹ significat tps. Sz dicẽduz ꝙ circa tps tria põt cõsiderari. ꝓ: rio qdẽ ipz tps ꝫ ꝙ ẽ res qdã ⁊ sic põt significari a noie sicut quelibet alia res. Alio mõ põt ꝓsiderari id qđ tpe mensurat mãntũ hmõi: ⁊ q: id qđ ꝑmo ⁊ ꝑncipaliꝫ mẽsurat ẽ mot⁹ in q̃ ꝓsistit actio ⁊ passio. iõ vbũ qđ significat actionẽ ⁊ passionẽ significat cũ tpe. suba aũt ꝫ se ꝓsiderata ꝑut significat ꝑ nomẽ ⁊ ꝑno mẽ nõ hz mãntũ hmõi vt tpe mẽsuret ꝫ solũ ꝫ ꝙ subiecitur motui. ꝑut ꝑticipiũ significat. ⁊ iõ vbũ ⁊ ꝑticipiũ significãt cũ tpe. nõ aũt nomẽ ⁊ ꝑnomẽ. Tertio mõ põt cõsiderari ipa hitudo tpis mẽsurantis q̃ significat ꝑ aduer/bia tpis vt cras heri ⁊ hmõi. Quinto põit q̃rtã driaz cũ subdit cui⁹ nulla ps ẽ significatiua sepata. s. a toto noie. cõparat tñ ad significationẽ noiꝭ sm ꝙ ẽ i toto. qđ iõ est: q: significatio est q̃si forma noiꝭ. nulla aũt ps sepata hz formaz tot⁹. sicut man⁹ sepata ab hoie: nõ hz formã hũanã: ⁊ ꝑ hoc distinguit nomẽ ab oõne q̃ qñqz significat sine tpe vt cũ dicit homo iustus. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ In noie. n. quod ẽ eqferus: ferus ꝑ se nihil significat: quẽadmoz i oõne q̃ ẽ equus ferus.

¶ Manifestat ꝑmissaz diffinitionẽ. Et ꝑmo q̃ntũ ad vltã pticulã. Secõ q̃ntũ ad tertiã: ibi. (Secz placitũ ⁊c.) ꝙ ꝑme due ꝑticule manifeste sunt ex ꝑmissis. Tertio de ꝑticula. s. sine tpe manifestabit in sequẽtib⁹ in tractatu de vbo. Circa ꝑmũ duo facit. ꝓ: mo manifestat ꝙpositum ꝑ noia cõposita. Secõ ostendit circa hoc driaz iter noia simplicia ⁊ cõposita: ibi. (At vo nõ quẽadmodũ.) Manifestat ergo ꝑmo ꝙ ps noiꝭ sepata nihil significat ꝑ noia cõposita. in qb⁹ hoc magis videt. i hoc eniz noie qđ ẽ eqferus h ps fer⁹ ꝑ se nihil significat sicut significat i hac oõne q̃ est equ⁹ fer⁹. Cui⁹ rõ est ꝙ vnũ nomẽ ponit ad significandũ vnũ simplicẽ intellectũ. aliud aũt ẽ id a q̃ ponitur nomẽ ad significandũ ab eo qđ nomẽ significat. sicut hoc nomẽ lapis ponit a lesione pedis quã nõ significat. qđ tñ ponit ad significãdũ ꝓceptũ cuiusdã rei. ⁊ inde est ꝙ ps noiꝭ cõpositi qđ ponit ad significandũ cõceptũ simplicẽ nõ significat ptẽ ꝓceptiõis cõposite a q̃ ponit ad significãdũz: ꝫ oõ significat ipaz cõceptionẽ cõpositã. vñ ps oõnis significat ptẽ cõceptiõis cõposite. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ At vo nõ quẽadmodũ in simplicibus nominibus sic se habent ⁊ i compositis. In illis enĩ nullo modo ps significatiua ẽ: i his ãt uult qdẽ: ꝫ nullius sepati est: ut i eo qđ ẽ eqferus.

¶ Ostendit q̃ntũ ad hoc driaz iter noia simplicia ⁊ cõposita: ⁊ dicit ꝙ nõ ita se hz in noib⁹ simplicib⁹ sicut ⁊ i cõpositis: q: i simplicib⁹ ps nullo mõ est significatiua: neqz sm veritatẽ: neqz sm apparentiã: ꝫ i cõpositis vult qdẽ. i. apparentiã hz significandi. nihil tñ ps ei⁹ significat vt dictũ ẽ de noie eqfer⁹. hec aũt rõ dria est: q: nomẽ simplex sicut ponit ad significandũ cõceptũ simplicẽ: ita ẽt ponit ad significandũ ab aliquo simplici cõceptu. nomẽ vo cõpositũ ponitur a cõposita ꝓceptiõe ex q̃ hz apparentiã qđ ps ei⁹ significet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Secũdũ vo placitũ quoniã naturaliter nomen nihil est: ꝫ quãdo fit nota. nã designant ⁊ illitterati soni: ut ferax quoz nihil est nomen.

¶ Manifestat tertiã ptẽ ꝑdicte diffinitiõis. ⁊ dicit ꝙ ideo dictũ est ꝙ nomẽ significat sm placitũ: q: nullus nomẽ est nãlr. ex hoc eniz est nomẽ qđ significat. nõ autez significat nãlr ꝫ ex institutiõe: ⁊ hoc est qđ subdit: sed qñ fit nota. i. qñ ponit ad significandũ. id eni qđ nãlr significat non fit sed nãlr est signũ: ⁊ hoc significat cũ dicit. Illitterati enim soni vt ferarũ. q: s. litteris significari nõ ꝑñt. ⁊ dicit potius sonos q̃s voces: q: qdã aialia nõ bñt vocẽ eo ꝙ carẽt pulmone: sed tñ qbusdã sonis ꝓprias passiões nãlr significãt. nihil aũt boz sonoz est nomẽ ex quo manifeste datur itel ligi ꝙ nomẽ nõ significat nãlr. Sciẽduz tñ est ꝙ circa hoc fuit diuersa quorũdã opinio. quidã enim direrunt ꝙ noia nullo modo nãlr significant: nec differt que res quo noie significẽtur. Alij vo direrũt ꝙ noia oĩno nãlr significant: q̃si noia sint nãles silitudies rerũ. qdã vo direrũt ꝙ noia nõ nãlr significãt q̃ntũ ad hoc ꝙ eoz significatio non est a nã: vt Aristoteles h itẽdit. q̃ntũ vo ad hoc nãlr significant ꝙ eoz significatio congruit naturis rerũ: vt ꝓplato dixit. Hec obstãt ꝙ vna res multis noib⁹ significat: q: vni⁹ rei ꝑñt ee multe silitudies. ⁊ silr ex diuersis ꝓprietatib⁹ ꝑñt vni rei multa diuersa noia ꝑponi. nõ ẽ aũt itelligẽdũ qđ dicẽ quoz nihil ẽ nomẽ. q̃si soni aialiũ nõ hẽant noia. noiantur eni qbusdã noib⁹: sicẽ dr rugit⁹ leonis: ⁊ mugit⁹ bouis: ꝫ q: nullus talis son⁹ ẽ nomẽ vt dictũ ẽ. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Non homo vo nõ est nomẽ: at vo nec positus est nomen quo illud oporteat appellari: neqz. n. oĩno aut negatio ẽ: ꝫ sit nomẽ ifinitũ.

¶ Excludit qdã a noiꝭ rõne. Et ꝓ: rio nomẽ ifinitũ. Secõ casus noĩuz: ibi. (Catonis ãt vl catoni.) Dicit ergo ꝑmo ꝙ nõ hõ nõ ẽ nomẽ. oẽ eniz nomẽ significat aliquã naturã determinatã vt hõ: aut ꝑsonã determinatã vt ꝑnomẽ aut vtrunqz determinatuz vt sortes: sed hoc qđ dico nõ hõ: neqz determinatã naturã: neqz determinatã ꝑsonã significat. ponitur. n. a negatiõe hoiꝭ q eẽliter dr de ente ⁊ nõ ente. vnde ⁊ non homo potest dici indifferenter ⁊ de eo qđ non est in reruz natura: vt si dicamus chimera est non hõ ⁊ de eo qđ est in reruz nã: sicut dr equ⁹ ẽ nõ hõ. Si ãt ponereturꝫ a ꝑnatõe regreret subm ad mĩ⁹ exñs: ꝫ q: imponitur a negatõe ꝑt dici õ ente ⁊ õ nõ ente vt Boeti⁹ ⁊ Amoni⁹ dñt: q: tñ significat ꝑ moduz noiꝭ qđ põt subiici ⁊ ꝑdicari: regritur ad mĩ⁹ suppositiuz i appbcõe. nõ ãt erat nomẽ positũ tpe Aristotelis sub quo hmõi dictiones cõcluderent. nõ enim est oratio: q: pars eius nõ significat aligd separata sicut ⁊ in nominib⁹ cõpositis. similiter autẽ nõ est negatio. i. oratio negatiua: q: huiusmõi oõ supadditnegationẽ affirmatiõi qđ nõ cõtingit h. ⁊ iõ nomẽ ponit huiusmõi dictiõi vocans eã nomẽ infinitũ ꝓpter indeterminationẽ significatiõis: vt dictũ ẽ. ¶ Deinde cũ dicit.

¶Catonis autem uel catoni ⁊ quecunq3 talia sunt non nomina: sed casus nominũ.

¶Excludit casus nois ⁊ dicit. q catonis et catoni et alia huiusmõi nõ sũt noia: sed solus noiatiuus dicit principaliter nomẽ per quẽ est ipositio nois ad aliqd significandum. huiusmodi aũt obliqui vocant casus nois: q: cadũt p q̃ndam declinationis originẽ a nominatiuo qui dicit rect⁹ eo q nõ cadit. Stoici aũt dixerunt etiam noiatiuos dici casus quos grãmatici sequunt: eo q cadunt. i. procedunt ab interiori cõceptione mẽtis: ⁊ dicit rectus: eo q nihil phibet aliqd cadens sic cadere: vt rectũ stet sicut stilus qui cadens ligno infigitur. ¶Deinde cum dicit.

¶Ratio autem eius est in aliis quidem cadẽ3 sed differunt: quoniã cum est: uel fuit: uel erit adiunctũ: neq3 ueru3: neq3 falsum est: nomen vo semper: ut catonis est: uel non est: nondu3 enim neq3 aliquis dicit uerum neq3 falsum.

¶Ostendit autem consequenter quomodo se habeant obliqui casus ad nomen: ⁊ dicit q ratio quaz significat nomen est eadẽ ⁊ in alijs. scilicet casibus nominis: sed in hoc est differentia q nomẽ adiunctũ cuz hoc verbo est: vl nõ est: vel fuit: semp significat verũ vel falsum qõ nõ cõtigit in obliquis. Signanter aũt inducit exemplũ de vbo substantiuo. q: sunt quedaz alia verba. s. ipersonalia que cum obliquis significant verũ vel falsuz: vt cum dicitur penitet sozẽ: quia actus verbi intelligit ferri super obliquuz: ac si diceret penitentia habet sortẽ. Sed si nomẽ infinituz ⁊ casus nõ sunt nomina incõuenienter data est pmissa nominis diffinitio que istis cõuenit. Sed dicendũ fm Amoniũ qõ supra cõmunius diffinit nomẽ. postmodum vo significationẽ nominis artat subtrahẽdo hec a nomine. Uel dicendum q premissa diffinitio nõ simplr cõuenit his. nomen enim infinitum nihil determinatũ significat: neq3 casus nois significat fm primũ placitũ istituetis vt dictũ est.

Co. 3. ¶Dictio in uerbo.

Cap. 3. Erbuz autem est quod consignificat tempus: cuius pars nihil extra significat: et est semper eorum que de altero predicantur nota. Lectio quinta.

Ostq̃ pbs determinauit de noĩe. hic determinat de vbo. Et circa hoc tria facit. ¶Primo diffinit verbũ. Scõo excludit quedã a rõne verbi ibi. (nõ currit autez ⁊ nõ laborat ⁊c.) Tertio ostẽdit conuiẽtiã vbi ad nomẽ: ibi. (Ipsa quidẽ vba fz se dicta ⁊c.) Circa primũ duo facit. ¶Primo ponit diffinitionẽ vbi. Scõo exponit ibi. (Dico aũt quoniã cõsignificat ⁊c.) Est aũt cõsiderandũ q Aristoteles breuitati studens nõ ponit in diffinitiõe vbi ea que sunt nomini ⁊ verbo cõia: relinquẽs ea intellectui legẽtis ex his que dixerat in diffinitiõe nois. ponit aũt tres particulas in diffinitione verbi. quarũ pma distinguit vbũ a noĩe i hoc. s. qõd dicit q (cõsignificat tps.) Dictũ est enĩ i diffinitiõe nois q nomẽ significat sine tpe. Scõa vo particula est p quã distinguit verbũ ab oratione: cum dicit. (cui⁹ pars nihil extra significat ⁊c.) Sed cũ hoc ẽt positũ sit in diffinitiõe nois vr hoc debuisse prmitti: sicut ⁊ qõd dictuz ẽ vox significatiua ad placitũ. Ad qõd rndet Amoni⁹ q in diffinitiõe nois hic positũ est vt distinguat nomẽ ab oratiõib⁹ que cõponunt ex noĩb⁹: vt cũ dicit homo est aĩal. q: vo sũt etiã quedam orationes que cõponunt ex vbis: vt cũ dicit ambulare ẽ moueri. vt ad his distinguat verbũ oportuit: hoc etiã in diffinitiõe verbi iterari. põt etiã aliter dici q q: verbũ importat cõpositionẽ in qua pficit oratio significãs verũ vel falsũ: maiorẽ conuenientiã videbat habere verbũ cum oratione q̃si quedã pars formalis ipsi⁹ q̃ nomen qõd est quedaz pars mãlis orationis. ⁊ ideo oportuit iterari. Tertia vo particula est per quã distinguit verbũ: nõ solũ a noĩe fz etiã a participio qõd significat cum tpe: ⁊ dicit. (⁊ est semp eorum que de altero predicant nota). i. signũ: q: s. nomina ⁊ participia possunt poni ex parte subiecti ⁊ predicati: fz verbũ semper est ex pte predicati. Sed hoc videt habere instantiaz in verbis infinitiui modi que interdũ ponunt ex pte subiecti vt cũ dicit ambulare est moueri. Sed dicenduz est q verba infinitiui modi qñ in subiecto ponunt hñt vim nominis. vnde ⁊ in greco ⁊ in vulgari locutione latina suscipiunt additionẽ articuloz sicut ⁊ noia. cuius ratio est: quia ppriũ nominis est vt significet rez aliquã q̃si per se exĩtẽ. ppriũ aũt verbi est vt significet actionẽ vel passionẽ. ¶Dõt aũt actio significari tripliciter. Uno modo per se in abstracto. velud quedã res ⁊ sic significat per nomẽ: vt cũ dicit actio passio ambulatio cursus ⁊ similia. Alio mõ p modũ actionis. vt. s. est egredi ⁊ a suba ⁊ inherẽs ei vt subiecto ⁊ sic significat p vba alioz modoz que attribuunt predicatis: fz q: etiã ipse ꝓcessus vel inherentia actiõis põt apprehendi ab intellectu ⁊ significari vt res quedã. inde ẽ q ipsa verba infinitiui modi que significãt ipsaz inherentiam actionis ad subiectũ pñt accipi vt verba rõne cõcretionis ⁊ vt noia. put significãt res quasdã. ¶Dõt etiã obijci de hoc q etiã verba alioz modoz vident aliqñ in subiecto poni vt cũ dicit: curro est verbũ. Sed dicenduz est q in tali locutiõe hoc verbũ curro nõ sumit formaliter fm q eius significatio refert ad rem: sed fm q mãliter significat ipsaz vocẽ que accipit vt res quedã. ⁊ ideo taz vba q̃z omnes orationis partes quando ponunt materialiter sumuntur in vi nominũ. ¶Deinde cũ dicit.

Obiectio. Rn°. Du°. Rn°.

¶Dico autem quoniam cõsignificat tempus ut cursus. quidem nomen est: currit vo uerbũ consignificat enim nunc esse.

¶Exponit diffinitionẽ positã. et primo q̃stũ ad hoc q dixerat q cõsignificat tps. Scõo q̃stũ ad hoc q dixerat q ẽ nota eoz que de altero ꝑdicant cũ dicit. (⁊ ẽ semp ⁊c.) Tertiã aũt particulã. s. (cui⁹ nulla pars extra significat.) nõ exponit: q: supra exposita est in tractatu nois. Exponit ergo primũ q verbũ cõsignificat tps per exẽplũ: quia videlicet cursus q: significat actionẽ nõ per modũ actiõis sed per modũ rei per se exĩtis nõ cõsignificat tps: eo q ẽ nomẽ. curro vo cũ sit verbũ significans actionẽ cõsignificat tps: q: ppriũ est motus tẽpore mẽsurari. actiones aũt nobis note sunt in tẽpore. Dictũ est aũt supra q cõsignificare tps est significare aliquid in tẽpore mensuratũ. vnde aliud est significare tẽpus pncipaliter vt rez q̃ndã qõd põt nomini cõuenire. aliud est significare cũ tẽpore qõd nõ cõuenit nomini sed verbo. ¶Deinde cũ dicit.

¶Et semp est eoz q̃ de altero ꝑdicantur nota ut eoz que de subiecto uel in subiecto sunt.

¶Exponit aliã particulã. vbi notandũ est q q: subiectuz enũciatiõis significat: vt cui ĩheret aliqd cũ vbũ significet actionẽ p modũ actiõis de cui⁹ rõne est vt ĩhereat: semp ponit ex pte ꝑdicati. nũq3 aũt ex pte subi nisi sumat in vi nois: vt dictũ ẽ. Dicit ergo vbũ semp ẽ nota eoz q̃ dicũtur de altero: tum q: vbũ semp significat id qõd ꝑdicat: tũ q: in oi ꝑdicatiõe oportet ẽ vbũ: eo q vbũ iportat cõpositionẽ qua ꝑdicatũ cõponit subiecto. Sz dubiũ videt qõd subdit: vt eoz (q̃ de subo vl i subo sũt:) videt enim aliqd dici vt de subo qõd essentialr predicat vt hõ est aĩal. In subo aũt sicut accidẽs de subo ꝑdicat vt hõ est albus. si ergo vba significãt actionẽ vl passionẽ q̃ sũt accidẽtia cõsequẽs est vt semp significant ea q̃ dicunt vt in subo. frustra igit dicit i subo vl de subo. ⁊ ad hoc dicit Boeti⁹ q vtraq3 ad idẽ ptinẽt. accidẽs eniz ⁊ de subo ꝑdicat ⁊ i subiecto est. Sz q: Aristoteles disiũctiõe vtit: videt aliud p vtraq3 significare. ⁊ iõ põt dici q cũ Aristoteles dicit q vbũ semp est nota eoz q̃ de altero ꝑdicat nõ est sic itelligendũ q̃si significata vboz sint q̃ ꝑdicant: q: cuz ꝑdicatio videatur magis proprie ad vocem pertinere ipsa verba sunt que predicantur magis q̃ significent predicata. Est ergo intelligendum q verbum semper est signuz q aliqua predicentur: quia omnis predicatio fit per verbum ratione compositionis importatur sine predicetur aliquid essentialiter siue accidentaliter. ¶Deinde cũ dicit.

¶ Nō currit ăt ⁊ non laborat nō uerbū dico. cōsignificat qdez tēpus et semp de aliquo est. differentie aūt huic nō est positus nomen ſz sit infinitus uerbuz: quoniaz similiter in quolibet est: uel quod est: uel quod nō est.

¶ Excludit quedā a ratione verbi. et primo verbuz infinitū. secūdo verba p̄teriti tēporis vl̄ futuri ibi. (Similiter aūt vel curret vel currebat.) Dicit ergo primo q̄ nō currit ⁊ nō laborat: nō ꝓprie diceť. verbū est enī p̄ncipium verbi significare aliqd per modū actionis vel passionis: qō p̄dicte dictiones nō faciūt. remouent enīz actionem vel passionē: potius q̄z aliquā determinatā actionem vel passionē significēt: sed q̄nis nō ꝓprie possūt dici. verbum tamē ꝙueniūt sibi ea que supra posita sunt in diffinitione verbi. quoꝝ primū est q̄ significat tēpus: q̄z significat agere ⁊ pati: que sicut sunt in tēpore: ita p̄natio hoꝝ. vnde ⁊ quies tēpore mēsurat: vt habeť i sexto phisicoꝝ. secundū est q̄ semp ponit ex parte p̄dicati: sicut ⁊ verbū ⁊ hoc ideo: q̄z negatio reducit ad gen⁹ affirmationis. vñ sicut verbū qō significat actionē vel passionē: significat aliquid vt in altero existēs: ita p̄dicte significāt remotionem actionis vel passionis. Si qs aūt obijciat si p̄dictis dictionibus cōuenit diffinitio verbi: ergo sunt verba. Dicēdum est q̄ diffinitio verbi supra posita datur de vbo cōmuniter sumpto: huiusmōi dictiōes aūt negant esse vba: quia deficiūt a pfecta ratione vbi. nec tñ ante Aristotelem erat nomē positū huic generi dictionū a verbis differentium: ſz q̄z huiusmōi dictiōes in aliquo cuz vbis ꝙueniūt. deficiunt tñ a determinata ratione verbi vocat ea vba infinita ⁊ rationē nois assignat: q̄z vnūquodq̄z eoꝝ indifferenter p̄t dici de eo qō est: vel de eo qō nō est. sumitur enīz negatio apposita nō in vi p̄nationis: sed in vi simplicis negatiōis. q̄natio enīz supponit determinatū subiectū. differūt tñ huiusmodi verba a verbis negatiuis: q̄z verba infinita sumunť in vi vnī⁹ dictionis: verba vo negatiua in vi duarū dictionū. ¶ Deinde cū dicit.

Lec. 10. et Lec. 5. et Co. 32.

¶ Similiter autez currit uel currebat non est uerbum: sed casus uerbi. Differt autem a uerbo: quoniā hoc quidem p̄sens tempus significat: illa vo quod complectitur.

¶ Excludit a verbo verba p̄teriti ⁊ futuri tp̄is. ⁊ dicit q̄ sicut verba infinita nō sunt simplr verba: ita etiam curret qō est futuri tēporis: vel currebat qō est, p̄teriti tp̄is nō ē verbū: sed sunt casus verbi. et differūt in hoc a verbo: q̄z verbuz cōsignificat p̄sens tp̄s. illa vo significāt tp̄s hinc ⁊ inde circūdans. Dicit aūt signāter p̄sens tp̄s ⁊ nō simplr p̄sens: ne intelligat p̄sens indiuisibile qō est instās: quia in instanti nō est motus nec actio aut passio: sed oportet accipere p̄sens tp̄s qō mēsurat actionē que incepit ⁊ nondum est determinata per actū. Recte aūt ea que cōsignificant tp̄s p̄teritū vel futurū nō sunt verba ꝓprie dicta. cū enim verbū ꝓprie sit qō significat agere vel pati: hoc est ꝓprie verbū qō significat agere vel pati in actu qō est agere vl̄ pati simplr: sed agere vel pati in p̄terito vel futuro: est ſz quid. Dicunť etiā verba p̄teriti vel futuri tēporis: rōnabiliter casus verbi qō cōsignificat p̄sens tp̄s: q̄z p̄teritū vel futurū dicit per respectū ad p̄sens. Est enīz p̄teritū qō fuit p̄sens futurū: aut qō erit p̄sens. cū aūt declinatio tp̄is varieť per modos tēpora numeros: ⁊ p̄sonas. variatio q̄ fit per numerū ⁊ p̄sonā nō cōstituit casuz vl̄ casus verbi: q̄z talis variatio nō est ex parte actiōis: sed ex parte subiecti: sed variatio que est per modos ⁊ tēpora respicit ipsaz actionē. ⁊ ideo vteriz ꝓstituit casus verbi. naz verba īperatiui vel optatiui modi casus dicunť: sicut ⁊ verba p̄teriti vel futuri tēporis: sed verba indicatiui modi p̄sentis temporis non dicunť casus cuiuscunq̄z sint p̄sone vel numeri.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Ipsa vo ſm se dicta uerba nomina sunt.

¶ Ostēdit ꝙueniētiā verboꝝ ad noia. Et circa hoc duo facit. Primo ꝓponit qō intēdit. Secō manifestat ꝓpositum ibi (⁊ significat aliqd ⁊c.) Dicit ergo q̄ ipsa vba ſz se dicta sūt noia qō a q̄busdā expōnť de vbis q̄ sumunť i vi nois vt dcm̄ ē: sine sint infinitiui mōi: vt cū dico curre ē moueri: sive sint alt⁹ mōi vt cū dico: curro ē vbū. Sz hec nō vī eē itētio Aristotelis: q̄z ad hāc itētionē nō rīdēt ꝓpria. ⁊ iō alit dicēdū ē q̄ nomē hic sūť: put cōit significat q̄nlibet dictionē ipositā ad significādū aliq̄z rē: ⁊ q̄z et ipm agē vl̄ pati ē q̄dā res. Inde ē qō ⁊ ipsa vba q̄ntū noiant. i. significāt agere ul̄ pati sub noīb⁹ cōp̄ehēdunť cōiter accepti. nomē aūt put a verbo distinguiť significat rem sub determinato modo: put. s. pōt itelligi vt p se exīs. vñ nomina possunt subijci ⁊ p̄dicari. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et significāt aliqd. Cōstituit enī q̄ dicit, itellectū ⁊ q̄ audit gescit. Sz si ē uel nō ē nōduz significat neq̄z. n. signū rei cē uel nō eē nec si hoc ipz ē puꝝ dixeris ipz qdē nihil ē ꝙsignificat āt q̄ndā ꝓpōnē quā sine ꝓpositis nō ē itelligere.

¶ Probat propositū primo per hoc q̄ verba significant aliquid sicut ⁊ nomina. secūdo q̄ nō significant ueruz vel falsuz sicut nec noia. ibi: (sed si est aut non est ⁊c.) Dicit ergo primo qō in tantum dictum est. q̄ verba sunt nomina inquātum significant aliquid. ⁊ hoc probat: q̄z supra dictū est q̄ voces significatiue significant intellectus. vnde proprium uocis significatiue est quod generet aliquē intellectum in animo audientis. ⁊ ideo ad ostendendum qō verbum sit vox significatiua assumit quod ille qui dicit verbū constituit intellectū in animo audētis ⁊ ad hoc manifestādum inducit q̄ ille qui audit gescit. Sed hoc videtur esse falsum quia sola oratio perfecta facit quiescere intellectum: nō aūt nomen neq̄z verbum si per se dicatur. si enī dicā homo: suspēsus est animus audientis quid de eo dicere velim: si autem dico curro: suspensus est eius animus de quo dicam. Sed dicēdū ē qō cum duplex sit itellectus operatio vt supra habitum est: ille q̄ dicit nomen vel verbum ſm se constituit itellectuz quātū ad p̄mā operationem que est simplex conceptio alicuius. ⁊ ſm hoc gescit audiens qui in suspenso erat anteq̄z nomen vel verbū proferretur ⁊ eius prolatio terminaretur. nō autem constituit intellectum quātū ad secundam operationem que ē itellectus cōponētis ⁊ diuidentis ipsuz verbū vel nomen per se dictū. nec q̄tū ad hoc facit quiescere audientē. ⁊ iō statim subdit (sed si est aut non est nondū significat:) ideſt nondum significat aliquid per modum cōpositionis ⁊ diuisionis aut veri vel falsi. ⁊ hoc est ſm q̄ ꝓbare intendit. probat autem cōsequēter per illa verba que maxime videntur significare veritatē vel falsitatem. s. ipsum verbuz quod est esse ⁊ verbū infinitū q̄ ē nō esse quorum neutruz per se dictum est significatiuuz veritatis vl̄ falsitatis in re. vnde multominus alia. vel pōt itelligi hoc generaliter dici de omnibus verbis. q̄z enīz dixerat q̄ verbū nō significat si est res vel nō est. hoc cōsequēter manifestat q̄ nullum verbum est significatiuū rei vel non esse. ideſt q̄ res sit vel nō sit. quātuis enim omne verbū finituz implicet eē q̄ currere est currentem esse ⁊ omne verbū infinituz implicet non esse: q̄z non currere est nō currentem esse: tamē nullum verbū significat hoc totū rem esse vel nō eē. ⁊ hoc cōsequēter probat per id de quo magis videť cum subdit (nec si hoc ipsum est purū dixeris ipsum quidē nihil est.)

Lec. 1.

Unde notādū est q̄ in greco habetur: neq̄z si ens ipsuz nudū dixeris: ipsum qdē nihil ē. Ad probādū enī q̄ verba non significant rem esse vel nō esse: assumit id quod est fons ⁊ origo ipsius esse. scilicet ipsū ens de quo dicit q̄ nihil est. vt Alexander exponit quia ens equiuoce dicitur de decē p̄dicamētis. omne autē equiuocū p se posituz nihil significat nisi aliquid addat q̄ determinet eius significationē. vñ nec ipsū p se dictū significat qō ē vel nō est. Sed hec expositio nō videť cōueniēs. tum q̄z ens non dicitur proprie equiuoce. sed ſm prius ⁊ posterius. vnde simpliciter dictū itelligitur de eo qō p̄ius dicit. tum etiā quia dictio equiuoca non nihil significat. sed multa significat: ⁊

Expositio Alexandri.

quandoq; hoc qñandoq; illud per ipsaz accipiẽ. tum etiã quia talis expositio nõ multuz facit ad intentionẽ p̃sentez.

Expositio Porphirij. vnde ꝓphiri⁹ aliter exposuit q̃ hoc ipsuz ens nõ significat naturam alicuius rei sicut hoc nomen homo vel sapiens: sed solum designat q̃ndam cõiunctionẽ: vnde subdit q̃ (cõsignificat q̃ndam cõpositionem quã sine cõpositis non est intelligere) sed neq; hoc cõuenientius videt dici. quasi nõ significaret aliquã rem sed solum cõiunctionem nõ esse neq; nomen neq; verbũ sicut nec cõpositiones aut cõiunctiones. ⁊ ideo aliter exponendum est sicut

Expositio Amonij. Amoni⁹ exponit. q̃ ipsuz ens nihil est. idest nõ significat verum vel falsum. ⁊ rationez huiusmodi assignat cũ subdit: cõsignificat aliquid autẽ q̃ndam cõpositionem. nec accipitur hic vt ipse dicit cõsignificat sicut cũ dicebaꝫ q̃ verbum cõsignificat tẽpus: sed cõsignificat idest cũ aliquo significat. s. alij adiunctũ compositionẽ significat que nõ põt intelligi sine extremis cõpositionis. Sed quia hoc cõmune est omnibus nominibus ⁊ verbis nõ videt hec expositio esse fm intentionez Aristotilis qui assumpsit ipsũ ens quasi q̃ddam speciale: ⁊ ideo vt magis sequamur verba

Expõ va. Aristotilis: cõsiderandũ est qõ ipse dixerat q̃ verbuz nõ significat rem esse vel nõ esse. sed nec ipsum ens significat rem esse vel nõ esse. ⁊ hoc est qõ dicit nihil est idest non significat aliquid esse. etenim hoc maxime videbatur de hoc q̃ dico ens. quia ens nihil est aliud q̃ qõ est. ⁊ sic videtur ⁊ rem significare per hoc quod dico qõ: ⁊ esse per hoc qõ dico est. Et si quidẽ hec dictio ens significaret esse principaliter sicut significat rem que habet esse. pculdubio significaret aliquid esse: sed ipsam cõpositionẽ que importatur in hoc q̃ dico est nõ principaliter significat sed cõsignificat eam inquantũ significat rem habentez esse. vnde talis cõsignificatio cõpositionis non sufficit ad veritatẽ vel falsitatez: quia cõpositio in qua consistit ueritas ⁊ falsitas non potest intelligi nisi fm q̃ innectit extrema cõpositionis. Si vero dicatur nec ipsuz esse vt libri nostri habẽt planio: est sensus. qõ enim nullũ verbum significat rem esse vel nõ esse: probat per hoc verbum est qõ fm se dictum nõ significat aliquid esse licet significet esse. Et quia hoc ipsum esse videt cõpositio quedã: ⁊ ita hoc verbuz est qõ significat esse. potest videri significare cõpositionẽ in qua sit verũ vel falsuz. ad hoc excludendũ subdit q̃ illa cõpositio quã significat hoc verbũ est non potest intelligi sine componẽtibus quia dependet eius intellectus ab extremis que si nõ apponant non est pfectus intellectus cõpositionis vt possit in ea esse veruz vel falsum. ideo aũt dicit q̃ hoc verbum est. cõsignificat compositionem quia nõ eam principaliter significat sed ex consequẽti. significat enim illud qõ primo cadit in intellectu per modũ actualitatis absolute. naz est simplr dictũ significat in actu esse. ⁊ ideo significat q̃ modũ verbi. quia vero actualitas quaz principaliter significat hoc verbũ est. est cõmuniter actualitas omnis forme: vel actus substantialis vel accidẽtalis: inde est q̃ cũ volum⁹ significare quãcũq; formã vel actũ actualr esse alicui subo significam⁹ illud ꝓ hoc verbũ est. simplr qdẽ fm p̃sens tẽp⁹. fm quid autez fm alia tẽpora. ⁊ ideo ex ꝓsequẽti hoc verbũ est significat cõpositionem.

¶ Sermo in oratione.

Co. 4. ¶ Ratio autem est uox significatiua cuius partium aliquid significatiuum est separatim: ut dictio: non ut affirmatio uel negatio. ¶ Lectio sexta.

(cap. 4. Ostq̃ philosophus determinauit de nomine ꝓ ⁊ de verbo que sunt principia materialia enũciationis: vtpote partes eius existentes: nunc determinat de oratione que est principiuz formale enunciationis: vtpote genus eius existens. Et circa hoc tria facit. ¶ Primo enim ꝓponit diffinitionem enũciationis. Secõdo expõit eã ibi. (dico autẽ vt hõ ⁊c.) Tertio

Du⁹. excludit errorẽ ibi. (est aũt oro ois ⁊c.) Circa primũ ꝓsiderandũ q̃ phs in diffinitione oratonis põit illud in quo oro conuenit cũ noie ⁊ vbo cũ dicit oro ẽ vox significatiua qõ ẽt posuit in diffinitõe nois: ⁊ pbauit vbo qõ aligd significet. nõ aũt posuit in ei⁹ diffinitõe: q: supp̃ebat ex eo qõ positũ erat in diffinitõe nois studẽs brevitati: ne idẽ frequẽter iteraret. iterat tñ hoc in diffinitõe oronis: q: significatio oronis differt a significatõe nois ⁊ vbi: q: nomẽ vl vbũ significat simplicẽ itellectũ: oro vo significat itellectũ cõpositũ. sco aũt ponit id in quo oro differt a noie ⁊ vbo: cũ dicit. (cui⁹ ptiũ aligd significatiuũ ẽ sepatiz). supra enim dictũ ẽ q̃ pars nois nõ significat aligd p se separatũ: sz solũ qõ est ꝓiũctũ ex duab⁹ partib⁹. signãter aũt nõ dicit cui⁹ pars est significatiua aligd sepatã: sz cui⁹ aligd partiũ ẽ significatiuũ pp negatões ⁊ alia sincathegoremata: q̃ sz se nõ significãt aliquid absolutum: sed solum habitudinem vnius ad alterũ sed q: duplex est significatio vocis. vna que refertur ad itellectum cõpositũ. alia que referẽ ad intellectũ simplicez. prima significatio cõpetit oronti. secunda non competit oronti sz parti oronis. vnde subdit (ut dictio: nõ ut affirmatio.) quasi dicat pars oratiõis est significatiua sicut dictio significat: puta vt nomen ⁊ verbum non vt affirmatio que componitur ex nomine ⁊ verbo. facit autẽ mentionẽ solum de affirmatione ⁊ nõ de negatione: q: negatio fm vocem superaddit affirmationi. vnde pars orationis propter sui simplicitatem non significat aliquid: vt affirmatio multo minus: vt negatio. Sed contra hanc diffinitionem

Obiectio. Aspasius obijcit quod uidetur nõ omnibus partibus oronis conuenire. sunt enim quedam orationes quaz partes significant aliquid ut affirmatio: vtputa si sol lucet sup terrã dies est: ⁊ sic de multis. ⁊ ad hoc respõdet

Rn⁹. Porphirius q̃ in quocũq; genere inuenit prius ⁊ posterius debz diffiniri q̃ prius est sicut cum datur diffinitio alicuius speciei: puta hominis intelligitur diffinitio de eo quod ẽ in actu non de eo quod est in potẽtia. ⁊ iõ q: in genere oronis prius est oratio simplex. inde ẽ q̃ Aristotiles prius diffinivit orationem simplicẽ. vel potest dici fm Alexãdrũ ⁊ Amonium q̃ hic diffinitur oratio in cõmuni. vnde debet poni in hac diffinitione id quod est cõmune orationi simplici et cõposite. habere autem partes significantes aliquid vt affirmatio hoc soluz cõpetit orationi cõposite: sed habere partes significantes aliquid per modum dictionis ⁊ non per modum affirmationis: est cõmune orationi simplici ⁊ cõposite. ⁊ ideo hoc debuit poni in diffinitiõe orationis: ⁊ sz hoc nõ debet intelligi esse de ratione orationis q̃ pars ei⁹ non sit affirmatio sed quia de ratione orationis est q̃ pars eius sit aliquid quod significat per modũ dictionis nõ per modum affirmationis. ⁊ in idem redit solutio Porphyrij quantum ad sensum licet quantũ ad verba parũper differat. quia enim Aristotiles frequenter ponit dicere ꝓ affirmare ne dictio pro affirmatiõe sumat subdit q̃ pars oratiõis significat (vt dictio). ⁊ addit nõ (vt affirmatio) q̃si diceret secundũ sensum Porphyrij: non accipitur nũc dictio fm q̃ idem ẽ q̃ affirmatio. philosophus autem q dicitur Joãnes grãmatic⁹ voluit q̃ hec diffinitio oronis daretur soluz de oratione perfecta eo q̃ partes non vident eẽ nisi alicuius perfecti sicut omnes partes dom⁹ referuntur ad domũ. ⁊ iõ secundum ipsũ sola oratio perfecta hẽt partes significatiuas. sed tñ hic decipiebatur quia quãuis omnes partes referãt ad totũ pfectũ. qdã tamen partes referuntur ad ipsum imediate sicut paries ⁊ tectuz ad domum ⁊ membra organica ad animal. quedã uero mediãtib⁹ partibus principalibus sicut lapides referũtur ad domum mediate pariete. nerui autem ⁊ ossa ad animal mediãtibus membris organicis sicut manus ⁊ pedes: ⁊ huiusmodi. sic ergo oẽs partes oronis ꝓncipaliter referuntur ad orationem pfectã: cuius pars est oratio imperfecta que etiã ipa hz partes significãtes. vñ ista diffinitio cõuenit taz oroni pfecte q̃s imperfecte. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Dico autem ut homo significat aliquid sed non: quoniam est aut nõ est: sed erit affirmatio uel negatio siquid addatur.

¶ Exponit ꝓpositã diffinitionẽ. ⁊ primo manifestat verũ eẽ qõ dicit. secũdo excludit falsum intellectum ibi. (Sed

Rn⁹. Porphirij.

Rn⁹. alex. et Amo.

Du⁹. Solu. Jo. grãmatici.

Rn⁹.

Lec. 4.

dub.

nō vna nominis syllaba)exponit ergo qō dixerat aliquid partium oratiōis esse significatiuū sicut hoc nomē homo quod est pars oratiōis significat aliquid sed non significat ut affirmatio aut negatio.q; nō significat esse vel non esse. ⁊ hoc dico non in actu sed solum ī potētia.pōt enī aliquid addi per cuius additionē fit affirmatio vel negatio scilicet si addatur ei uerbum. ¶Deinde cum dicit.

¶Sed non una nominis syllaba:nec in hoc quidem quod est sorex:rex significat: sed uox est nūc sola. In duplicibus uero significat quidem sed non secundum se sed quemadmoduz dictum est.

¶Excludit falsuz ītellectū ⁊ posset hoc referri ad īmediate dictum vt sit sensus q; nomē erit affirmatio ⁊ negatio si quid ei addatur.sed non si addat ei vna nois syllaba. sed quia huic sensui non cōueniūt verba sequētia oportet qō referat ad id qō supra dictū ē in diffinitiōe oratiōis.s.q; aliquid partiū eius sit significatiuū separatim.sed quia pars alicuius totius dicitur proprie illud qō īmediate venit ad constitutionē totius non autem pars partis.ideo hoc non intelligendū ē de partibus nois vel verbi que sunt syllabe vel littere.⁊ ideo dicitur q; pars oratiōis est significatiua separata nō tamē talis pars que est vna nois syllaba.⁊ hoc manifestat in syllabis que quandoq; possunt eē dictiōes p se significantes.sicut hoc quod dico rex quādoq; est una dictio per se significans inquātum uero accipitur vt vna quedā syllaba hui⁹ nois sorex sorcis nō significat aliquid per se.sed ē uox sola.dictio enim quedā cōposita ex pluribus uocibus tī in significando hēt simplicitatem inq̄tum scilicet significat simplicē intellectum.⁊ ideo inquātum est vox cōposita pōt habere partem que est rex.inquātū aūt est simplex in significando nō pōt hēre partē significātez. vnde syllabe quidem sunt voces sed nō sunt voces per se significātes.Sciēdū tī q; ī nominibus cōpositis que ponuntur ad significandum rem simplicē ex aliquo intellectu cōposito partes fm apparentiam aliquid significant licet non fm ueritatem. Et ideo subdit q; in duplicib⁹ idest in noibus composite syllabe que pñt esse dictiones ī cōpositione nominis veniētes significant aliquid scilicet in ipso composito.⁊ fm q; sunt dictiones.nō aūt significant per se prout sunt huiusmodi nominis partes sed eo modo sicut supra dictum est. ¶Deinde cum dicit.

¶Est autem oratio omnis quidem significatiua non sicut instrumentum:sed quēadmoduz dictum est. secundum placidum.

¶Excludit quendam errorem fuerunt enim aliqui dicētes q; oro ⁊ eius partes significant naturaliter non ad placitum.ad probandum autē hoc utebantur tali rōne.uirtutis naturalis oportet esse naturalia instrumēta. quia natura non deficit in necessarijs potētia autem interpretatiua ē naturalis.ergo instrumēta eius sunt naturalia.instrumentum autem eius est oro.quia per oratiōnē uirtus interpretatiua interpretatur mentis conceptum.hoc enim dicimus īstrumentuz quo agens operat.ergo oratio ē aliqd naturale non ex institutione humana significans sed naturaliter huic autem rationi que dicitur esse Platonis in libro q; intitulatur cratilis: Aristotiles obuiando dicit qō oratio ē significatiua non sicut instrumentum uirtutis.s.naturalis q; instrumenta naturalia uirtutis interpretatiue sūt guttur ⁊ pulmo quibus formatur vox ⁊ lingua ⁊ dentes ⁊ labia quibus litterati soni ac articulati distinguntur oratio autez ⁊ partes eius sunt sicut effectus virtutis īterpretatiue per instrumenta predicta sicut enim virtus motiua vtitur naturalibus instrumentis sicut brachijs ⁊ manibus ad faciēdum opera artificialia ita virtus interpretatiua vtitur gutture ⁊ alijs instrumentis naturalibus ad faciendum oratiōnem.unde oratio ⁊ partes eius nō sunt res naturales. sed quidam artificiales effectus. Et ideo subdit q; oratio significat ad placitum idest fm institutionem humane rationis ⁊ uoluntatis vt supra dictum est.sicut ⁊ omnia artificialia causantur ex humana voluntate ⁊ rōne. Sciēdum ergo q; si virtutem interpretatiuam non attribuamus uirtuti motiue scilicet rationi sic non est uirtus naturalis.sed supra omnem naturam corpoream quia intellectus non est actus alicuius corporis sicut probatur in tertio de anima.ipsa autem ratio est que monet virtutē corporalē motiuam ad opera artificialia quibus etiam ut instrumentis vtitur ratio.non sunt autem instrumēta alicuius virtutis corporalis.⁊ hoc modo potest etiam uti oratione ⁊ eius partibus quasi instrumentis quamuis non naturaliter significent. Lc.7.tco. 4.t.6.

¶Enunciatiua uero non omnis. Sed illa in qua uerum uel falsum est. Lectio septima.

Postq; philosophus determinauit de primis propijs enunciationis hic incipit determinare de ipsa enunciatione ⁊ diuiditur hec in duas.q; ī prima determinat de enunciatione absolute.in secunda de diuersitate enunciationum que prouenit fm ea que simplici enunciatione adduntur ⁊ hoc in secundo libro ibi.(quoniam autez est oratio de aliquo affirmatio) prima autem pars diuiditur in partes duas. In pria diffinit enunciationem. In secunda diuidit eam ibi.(est autem una prima oratio.) In tertia agit de oppositione partium eius ad inuicem ibi.(quoniam autem est enunciare ⁊c̄.) Circa primum tria facit.primo;ponit diffinitionem enunciationis.secundo ostendit q; per hanc diffinitiō nē differt enunciatio ab alijs speciebus orationis ibi.(nō autem in omnibus ⁊c̄.)tertio ostendit q; de sola enūciatiua est tractandum ibi:(⁊ cetere quidem relinquantur)

Circa primum considerandum q; oratio quamuis nō sit instrumentum alicuius uirtutis naturaliter operantis: est tamen instrumentum rationis vt supradictū est.omne autem instrumentum oportet diffiniri ex suo fine qui est vsus instrumenti.vsus autem orationis sicut ⁊ omnis vocis significatiue est significare conceptum intellectus. due autem sunt operationes intellectus in quarum vna non inuenitur veritas ⁊ falsitas:in alia autem inuenitur ueruz ⁊ falsum.⁊ ideo orationem enunciatiuam diffinit ex significatione veri ⁊ falsi dicens q;(non omnis oratio est enunciatiua sed in qua verum vel falsum est.)Vbi considerādum est q; Aristotiles mirabili breuitate vsus ⁊ diuisionē orationis inuit in hoc q; dicit:non omnis oratio est enunciatiua ⁊ diffinitionem in hoc q; dicit:sed in qua verū uel falsum est.ut intelligatur q; hec sit diffinitio enunciationis enunciatio ē oratio.in qua verū vel falsum est. Dicitur autem in enunciatione esse verum vel falsum sicut ī signo intellectus veri vel falsi:sed sicut in subiecto est verum ul falsum in mente vt dicitur in sexto methaphisice.in re autem sicut in causa:quia vt dicitur in libro predicamentorum:ab eo q; res est vel non est oratio vera vel falsa est. Lc.1.⁊ co. 8.

¶Deinde cum dicit.

¶Non aūt ī omnibus ut deprecatiua oratio quidem est:sed neq; uera neq; falsa.

¶Ostendit q; per hanc diffinitionem enunciatio differt ab alijs orationibus ⁊ quidem de orationibus imperfectis manifestum est q; non significant verum uel falsum: quia cum non faciant perfectum sensum in animo auditoris:manifestum est q; perfecte non exprimunt iudicium rationis in quo consistit verum vel falsuz. his igitur pretermissis sciendum est q; perfecte orationis que complēt sententiam quinq; sunt species uidelicet enunciatiua: deprecatiua:imperatiua:interrogatiua:⁊ vocatiua.non tamē intelligendum est q; solum nomen vocatiui casus fit uocatiua oratio quia oportet aliquid partium oratiōis significare aliquid separatim sicut supra dictum est. sed per vocatiuū prouocatur siue excitatur animus audientis ad attēdēdū nō āt ē uocatiua oro nisi plura cōiūgāt ut cū dico o bone petre.harū orationū sola enūciatiua ē ī q; inenitur verū ⁊ falsū q; ipa sola absolute significat cōceptū ītellect⁹ in quo ē verū vel falsū. ſz q; intellectus vl ratio nō solum cōcipit in seipso ueritatē.sed etiā ad eius officium pertinet

fm suū conceptum alia dirigere ⁊ ordinare: ideo necesse fuit q sicut per enūciatiuā orationē significat ipse mentis conceptus: ita etiam essent alique alie orationes significantes ordinē rationis fm quā alie diriguntr. Dirigit autem ex ratione vnius hominis alius homo ad tria. Primo quidem ad attendendū in re ⁊ ad hoc pertinet vocatiua oratio. secundo ad respondendū voce. tertio ad exequendū in opere ⁊ ad hoc pertinet ītū ad inferiores oratio īperatiua. ītū autē ad superiores oratio deprecatiua ad quā reducit oratio optatiua: quia respectu superioris homo nō habet vim motiuam nisi per exp̄essionem sui desiderij. Quia igit ille quattuor orationis species nō significat ipm conceptū intellectus in quo est verū vel falsū. fm quēdā ordinē ad hoc cōsequentē. Inde est q in nulla earū inuenitur verū vel falsum. sed solū in enūciatiua que significat id qđ de rebus concipit. ⁊ inde est q omnes modi orationū in quibus inuenit verū vel falsum sub enūciatione cōtinent quā quidā dicunt indicatiuā vel suppositiuam. Dubitatiua autē ad interrogatiuā reducit sicut ⁊ optatiua ad deprecatiuā. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et cetere quidez relinquuntur. Rhetorice enim uel poetice cōuenientior cōsideratio est. enunciatiua uero presentis speculationis est.

¶ Ostendit q de sola enūciatiua est agendum. ⁊ dicit q alie quattuor orationis species sunt relinquēde ītūz pertinet ad p̄sentē intentionē quia earū cōsideratio cōuenientior est rethorice vel poetice scientie. sed enūciatiua oratio p̄sentis cōsiderationis est. cuius ratio est quia cōsideratio huius libri directe ordinat ad scientiā demonstratiuam in qua animus hominis per rationē iducitur ad cōsentiēdū vero ex his que sunt ꝓpria rei. Et ideo demonstrator nō vtitur ad suū finez nisi enūciatiuis orationibus significantibus res fm q earum veritas est in anima. sed rethor ⁊ poeta ducunt ad assentiendū ei qđ intendunt nō solū p ea que sunt ꝓpria rei. sed etiam per dispositiones audientis. vnde rethores ⁊ poete plerunq; mouent auditores i vnū ꝓuocando eos ad aliquas passiones. vt philosophus dicit in sua rethorica. ⁊ ideo cōsideratio dictarū specierum orationis que pertinet ad ordinationē audientis i aliquid. cadit ꝓprie sub cōsideratione rethorice vel poetice ratiōe sui significati. ad cōsiderationē autē grāmatici ꝓut cōsideratur in eis cōgrua vocum cōstructio.

¶ Est autem una prima oratio enunciatiua affirmatio. deinde negatio: alie uero cōiunctione une.

Lectio octaua.

Ostq̄ philosophus diffiniuit enūciationez. hic diuidit eaz. ⁊ diuidit in duas partes. In ꝑma ponit diuisionē. In secunda manifestat eaz ibi. (¶ Necesse est autē.) Circa primū ꝑsiderandū est q Aristotiles sub breuiloquio duas diuisiones enūciationis ponit: quarū vna est q enunciatio quedam est vna simplex: quedaz est cōiunctione vna. sicut etiam in rebus que sunt extra animā: aliquid est vnū simplex sicut indiuisibile vel cōtinuū: aliquid est vnū colligatione: aut cōpositione: aut ordine. quia eniz ens ⁊ vnū cōuertunt necesse est sicut omnē rem ita ⁊ omnē enunciationē aliqualiter ee vnam. Alia vero sub diuisio enunciationis est q si enunciatio sit vna: aut ē affirmatiua aut negatiua. enūciatio autē affirmatiua prior est negatiua triplici ratione fm tria que supra posita sunt ubi dictū est q uox est signū intellectus: ⁊ intellect⁹ est signū rei. Ex parte igit vocis affirmatiua est ꝓr negatiua: q; est simplicior: negatiua eniz enūciatio addit supra affirmatiuā particulā negatiuā. ex parte autez intellect⁹ et affirmatiua enūciatio que significat cōpositionē intellect⁹ē prior negatiua q̄ significat diuisionē eiusdē. Diuisio eni nāliter posterior est cōpositiōe. nā nō est diuisio nisi cōpositoꝝ: sicut nō ē corruptio nisi generatoꝝ: ex parte autez rei affirmatiua enunciatio que significat esse: prior est negatiua que significat nō esse: sicut habitus naturaliter prior est priuatione. Dicit ergo q oratio enunciatiua una: vna ⁊ prima est affirmatio idest affirmatiua enūciatio. Et contra hoc q dixerat prima: subdit (deinde negatio) idest negatiua oratio. quia est posterior affirmatiua vt dictum est. contra id autem qđ dixerat vna simplr subdit (quedā alie sunt vne nō simpliciter sed cōiunctiōe vne.)

Ex hoc autez qđ hic dicit argumētat alexander q diuisio enūciationis in affirmationē ⁊ negationē nō est diuisio generis in species ſz diuisio nominis multiplicis in sua significata. genus eniz vniuoce ꝑdicatur de suis specieb⁹. nō fm prius ⁊ posterius. vnde Aristotiles noluit q ens esset genus cōmune omniuz: quia per prius ꝑdicatur de substantia quā de nouem generibus accidentiuz. Sed dicendū q vnuz diuidentiū aliqđ cōmune potest ee pr⁹ altero dupliciter. Uno modo fm ꝓprias rationes aut naturas diuidentiū. alio modo fm participationē rōnis illi⁹ cōmunis qđ in ea diuidit. primū autez nō tollit vniuocationez generis vt manifestū est in numeris: in quibus binarius fm rationez ꝓpriam prior est ternario: sed tamen equaliter participāt rationē generis sui. s. numeri. ita eniz est ternarius multitudo mensurata per vnū sicut ⁊ binarius: sed secundū impedit vniuocationē generis ⁊ ꝓpter hoc ens non potest esse genus substantie ⁊ accidentis: q; in ipsa ratione entis substantia que est ens per se prioritatem habet respectu accidentis qđ est ens per aliud ⁊ in alio. sic ergo affirmatio prior est negatione fm ꝓpriam rationem: tamē equaliter participant rationē enūciationis quā supra posuit: uidelicet q enunciatio est oratio in qua verū uel falsum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Necesse est autem omnem orationem enūciatiuam ex uerbo esse uel casu uerbi. Etenim hominis rationi si non: aut est: aut fuit: aut erit: aut aliquid huiusmodi addatur: nondum est oratio enunciatiua.

¶ Manifestat ꝓpositas diuisiones. Et primo manifestat primā. s. q enunciatio vel est vna simpliciter vel coniunctione vna. Secundo manifestat secundā. s. q enunciatio simplr vna vel est affirmatiua vel negatiua ibi. (Est autē simpliciter enūciatio ⁊c.) Circa primū duo facit. Primo p̄mittit quedā que sunt necessaria ad ꝓpositum manifestandū. Secundo manifestat ꝓpositū ibi. (Est aūt vna oratio.) Circa primum duo facit. Primo dicit q omnē orationē enunciatiuā, oportet cōstare ex verbo qđ est p̄sentis tēporis bel ex casu verbi qđ est preteriti vl futuri. Tacet autē de verbo infinito quia eundē vsuz habet sicut ⁊ verbū negatiuuz. Manifestat autē qđ dixerat per hoc q nō solū nomē vnū sine verbo nō facit oronez perfectā enūciatiuā: sed nec etiā oratio imperfecta. Diffinitio enim oratio quedā est. ⁊ tamē si ad rationē hominis idest diffinitionē nō addatur est. qđ est verbū uel erat vel fuit que sunt casus uerbi. aut aliqd huiusmodi aliud idest aliquod aliud verbū seu casus verbi nondū est oratio enūciatiua. Potest aūt esse dubitatio cū enunciatio ꝓsistet ex nomine ⁊ verbo: quare nō facit mentionē de noīe sicut de verbo. Ad hoc triplr responderi pōt. Uno modo quia nulla oratio enunciatiua inuenit sine verbo vel casu verbi: inuenit autē enunciatio sine nomine: puta cum nos utimur infinitiuis verboꝝ loco nominū: ut cū dicitur currere est moueri. Secūdo ⁊ melius quia sicut supra dictū est verbū est nota eoꝝ que de altero ꝑdicantur: ꝑdicatuz autem est ꝓncipalioꝝ pars enūciationis. eo q est pars formalis ⁊ cōpletiua ipsius vnde uocatur apud grecos ꝓpositio cathegorica. i. ꝑdicatiua. denominatio aūt fit a forma q̄ dat speciē rei: ⁊ ideo fecit mentionē de verbo tanq̄ de principalioꝝ ⁊ formalioꝝ. cuius signuz est: quia enunciatio cathegorica dicitur affirmatiua vel negatiua ratiōe uerbi qđ affirmatur vel negatur sicut conditionalis dicit affirmatiua vel negatiua eo q affirmat vel negatur coniunctio a qua denominat. Tertio potest dici adhuc melⁱ q nō erat intentio Aristotilis ostēdere q nomē vel uerbū non sufficiant ad enunciationem complendam: hoc enim

supra manifestauit: tã de noĩe q̃z de verbo. Sed q: dixerat q̃ quedã enũciatio est vna simplr. quedã aũt ꝓiũctõe vna. posset aliqs dicere q̃ illa que est vna simplr careret oi cõpositõe: sed ipse hoc excludit per hoc q̃ in oi enũciatione oportet eẽ vbũ qđ importat cõpositionẽ quã nõ est intelligere sine cõpositis sicut supra dictũ est. nomẽ aũt nõ importat cõpositionẽ. ⁊ ideo nõ exigit ꝑsens intẽtio: vt de noĩe faceret mẽtionẽ: sed solũ de verbo. ¶ Secũdo ibi.

¶ Quare ãt unuz qđã ẽ ⁊ nõ multa animal gressibile bipes: neqz. n. in eo q̃ ꝓpinque di cũt: unũ erit. ẽ ãt alterius hoc tractare negocii.

¶ Ostẽdit aliud qđ est necessariũ ad manifestationẽ ꝓpositi. s. hoc qđ dico aĩal gressibile bipes que est diffinitio hois est vnũ ⁊ nõ multa: ⁊ eadẽ ratio est de oĩbus diffinitionib⁹ ⁊ huiusmõi rõnẽ assignare dicit eẽ (alteri⁹ negocij.) ptinet enĩ ad metaphyscũ: vt in 7° ⁊ i 8° metaphysice habet. ratio huius assignat: q̃. s. dr̃ia aduenit generi nõ⁹ per accidẽs sz per se: tanqz determinatiua ipsi⁹: ꝙ modum quo materia determinat ꝑ formã. nã a materia sumitur genus. a forma aũt dr̃ia. vnde sicut ex forma ⁊ mã fit vere vnũ ⁊ nõ multa: ita ex genere ⁊ dr̃ia. Excludit ãt q̃ndã dubitationẽ vn⁹ vnitatis quã quis posset suspicari: vt. s. diffinitio dicat vnũ: q: partes ei⁹ sũt ꝓpinque. i. sine aliq̃ iterpositione cõiũctiõis vel more ⁊ quidez nõ iterruptio locutionis necessaria est ad vnitatẽ diffinitiõis: quia si iterponeret cõiunctio partiũ diffinitiõis iam secũda non determinaret primã: sz significaret vt actu multe in locutione. ⁊ ideo idez opat locutio more qua vtunt rhetores loco cõiũctiõis. vnde ad vnitatẽ diffinitõis requirit ꝙ partes ei⁹ ꝓferant sine cõiũctiõe ⁊ iterpolatiõe: q: etiã in re naturali cui⁹ est diffinitio nihil cadit mediũ inter materiaz ⁊ formã: sz ꝓdicta nõ interruptio nõ sufficit ad vnitatẽ diffinitiõis: q: ptigit etiã hãc cõtinuitatẽ ꝓbationis seruari in his que nõ sunt simplr vnũ: sed per accidẽs: vt si dicã hõ albus musicus. sic igit Aristotiles valde subtiliter manifestauit q̃ absoluta vnitas enũciatiõis nõ interponit neqz ꝙ cõpositionẽ quã ꝓportat verbũ neqz ꝙ multitudinẽ noĩum ex quibus cõstat diffinitio: ⁊ est eadẽ ratio vtrobiqz. nam ꝓdicatũ cõparat ad subiectũ vt forma ad materiã: ⁊ similiter differentia ad gen⁹. ex materia aũt ⁊ forma fit vnum simpliciter. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Est autẽ una oratio enunciatiua q̃ unum de uno significat: uel cõiunctione una: plures ꝟo que plura: ⁊ nõ unuz uel in coniunctione.

¶ Accedit ad manifestandã predictã diuisionẽ. Et primo manifestat ipsũ cõmune qđ diuidit qđ est enũciatio vna. Secũdo manifestat ptes diuisionis ꝯm ꝓprias rõnes: ibi. (Harũ aũt hoc quidẽ simplex.) Circa primũ duo facit. ꝓmo manifestat ipsaz diuisionẽ. Scõo cõcludit qđ ab vtroqz mẽbro diuisionis nomẽ ⁊ vbũ excludunt: ibi. (Nomẽ ergo ⁊ verbũ.) opponit aũt vnitati pluralitas: ⁊ iõ enũciatõis vnitatẽ manifestat per modũ pluralitatis.

Dicit ergo ꝓmo q̃ enũciatio dicit vel vna absolute. s. que vnũ de vno significat: vel ꝯm gd. s. que est ꝓiunctõe vna. per oppositũ aũt est intelligendũ q̃ enũciatiões plures sunt: vel ex eo q̃ plura significãt ⁊ nõ vnũ: ⁊ ꝟ opponitur ꝓmo mõ vnitatis. vel ex eo q̃ absqz ꝓiunctõe ꝓferunt: ⁊ tales opponunt scõo mõ vnitatis. Circa qđ cõsiderandũ est ꝯm Boetiũ q̃ vnitas ⁊ pluralitas orationis põt referri ad significatũ. simplex aũt ⁊ cõpositũ attendit ꝯm ipsas voces. ⁊ ideo enũciatio qñqz est simplex ⁊ vna: puta cũ solũ ex noĩe ⁊ vbo cõponit in vnũ significatũ: vt cũ dico hõ est albus. Est etiã qñqz vna oratio sz cõposita. que quidẽ vnã rem significat: sed tñ cõposita ẽ vel ex pluribus terminis sicut si dicaz aĩal rationale mortale currit: vel ex pluribus enũciationib⁹ sicut incõditionalib⁹. q̃ qdẽ vnũ significant ⁊ nõ multa. Similiter antẽ qñqz in enũciatione est pluralitas cũ simplicitate. puta cũ in oratione ponit aliqđ nomẽ multa significans: vt si dicam canis latrat hec oratio plures est: q: plura significat: ⁊ tñ simplex est. qñqz vo in enũciatiõe est pluralitas ⁊ cõpositio. puta cũ ponuntur plura in subiecto vel in ꝓdicato ex quibus nõ fit vnuz sine interueniat cõiunctio sine nõ. puta si dicaz homo albus musicus disputat: ⁊ silr est si cõiungant plures enunciationes sine cũ cõiunctiõe sine sine cõiunctione: vt si dicam sortes currit. ¶Plato disputat. ⁊ ꝯm hoc sensus littere est: q̃ enũciatio vna est illa que vnũ de vno significat: nõ solũ si sit simplex: sed etiã si sit cõiunctione vna: ⁊ silr enunciationes plures dicunt que plura ⁊ nõ vnũ significant: non solũ qñ interponit aliq̃ cõiunctio: vel inter noĩa vel verba vel etiã inter ipsas enũciatiões: sed etiã si (vel in ꝓiũctõe) .i. absqz aliqua interposita cõiunctione: plura significat: vt q: est vnũ nomẽ equiuocũ: vel q: ponunt plura nomina absqz ꝓiunctione ex quoz significatis nõ fit vnũ: vt si dicã homo albus grãmaticus logicus currit. Sed hec expositio nõ videt esse ꝯm intentionẽ Aristotilis. ¶Primo qdez quia per disiunctionẽ quã iterponit: videt distinguere iter orationẽ vnũ significantẽ ⁊ orationẽ que est ꝓiũctõe vna. Scõo q: supra dixerat q̃ (est vnũ qđã ⁊ nõ multa aĩal gressibile bipes.) Quod aũt est ꝓiũctõe vnũ nõ est vnũ ⁊ nõ multa: sed est vnũ ex multis: ⁊ ideo melius videtur dicendũ q̃ Aristotiles: q: supra dixerat aliquaz enũciationem eẽ vnã: ⁊ aliquã cõiunctionẽ vnã. hic manifestat que sit vna: ⁊ q: supra dixerat q̃ multa noĩa simul ꝓiuncta sũt vnũ sicut aĩal gressibile bipes: dicit cõmẽtator Algazel: q̃ enũciatio est iudicanda vna nõ ex vnitate noĩs: sed ex vnitate significati etiã si sint plura noĩa que vnũ significẽt: vel si aliqua enũciatio vna plura significet nõ erit vna simplr: sz ꝓiũctione vna. ⁊ ꝯm hoc aĩal gressibile bipes est risibile nõ est vna: ꝓiunctione vna: sicut pr⁹ dicebat: sed q: vnuz significat: ⁊ q: oppositũ per oppositũ manifestat: cõsequẽter ostẽdit que sũt plures enũciatiões. Et ponit duos modos pluralitatis. ¶Primus est q̃ plures dicunt enunciationes que plura significant. cõtingit autez aliqua plura significari in aliquo vno cõmuni sicut cũ dico aĩal gressibile bipes sub hoc. vno cõmuni qđ est aĩal multa cõtinent: et tamẽ hec enũciatio est vna ⁊ nõ plures. ⁊ iõ addit (⁊ nõ vnũ:) sed melius est vt dicat hoc esse additũ ꝓpter diffinitionẽ que multa significat que sũt vnũ: ⁊ hic modus pluralitatis opponit ꝓmo modo vnitatis. Secũdus modus pluralitatis est quãdo nõ solũ enũciatiões plura significãt: sed etiã illa plura nullatenus ꝓiunguntur: ⁊ hic modus pluralitatis opponit secũdo modo vnitatis. ⁊ ꝯm hoc patet q̃ secundus modus vnitatis nõ opponitur ꝓmo modo pluralitatis. Ea aũt que nõ sũt opposita possunt simul eẽ. vnde manifestũ est enũciationẽ que est vna ꝓiunctione eẽ etiã plures. plures iñtũ significat plura ⁊ nõ vnuz. ꝯm autẽ hoc possumus accipere tres modos enunciationis: nã quedã est simplr vna: iñtũ vnũ significat. quedã est simplr plures: iñtũ plura significat: sz est vna ꝯm quid: iñtũ est ꝓiunctione vna. Quedã sunt simplr plures que neqz significant vnũ neqz ꝓiunctiõe aliqua vniunt. Ideo aũt Aristotiles quattuor ponit: ⁊ non solũ tria: q: qñqz est enunciatio plures: q: plura significat: non tñ ꝓiunctõe vna puta si ponat ibi nomẽ multa significãs. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Nomẽ ergo ⁊ Vbuz dictio sit sola: quoniã nõ ẽ dicere sic aliqđ significãtẽ uoce enunciare: uel aliquo interrogãte uel nõ: sz ipso ꝓferente.

¶ Excludit ab vnitate orationis nomen ⁊ verbũ. Dixerat enim q̃ enũciatio vna est que vnuz significat. posset enim aliquis intelligere q̃ sic significaret sicut nomẽ ⁊ verbum vnũ significant: ⁊ ideo ad hoc excludendũ subdit. nomen ergo ⁊ verbũ dictio sit sola: ita dictio sit q̃ non enũciatio: ⁊ videt ex modo loquendi q̃ ipse ꝓposuerit hoc nomen ad significandũ partes enũciationis. Quod aũt nomẽ ⁊ verbuz dictio sit sola. manifestat per hoc q̃ non potest dici q̃ ille enunciet qui sic aliqđ significat voce sicut nomẽ vel verbum significat. ⁊ ad hoc manifestandũ innuit duos modos vtendi enũciatione. quãdoqz enim vtimur ipsa quasi ad interrogata respondẽtes. puta si querat quid sit in scholis respondemus magister. qñqz autem vtimur ea ꝓpria

Obiectio.

Ryu°.

Lec. 12. et Co. 42. Lect. 3. et Co. 10.

ſponte nullo interrogante. ſicut cū dicimus ꝟPetr⁹ currit.

Dicit ergo ille qui ſignificat aliquid vnū noīe vel vbo non enūciat: vel ſicut ille qui reſpondet aliquo interrogāte: vel ſicut ille qui ꝓfert enūciationē non aliquo interrogāte: ſed ipſo ꝓferente ſponte. introduxit autē hoc qō nomē vel verbū ſimplex quando reſpondet ad interrogationez videt verū vel falſum ſignificare qō eſt ꝓpriū enūciationis: ſed non competit nomini vel verbo: niſi ſm q intelligitur ꝯiunctū, cū alia parte ꝓpoſita in interrogatione: vt ſi querenti quis legit in ſcholis. reſpondeatis magiſter: itelligit ibi legit. Si ergo ille qui enunciat aliqd noīe vel vbo non enunciat: manifeſtū eſt q enūciatio non ſic vnū. ſignificat ſicut nomē vel verbū. hoc aūt inducit ſicut cōcluſionē eius qō ſupra ꝓmiſit: neceſſe eſt omnē oratiōnē enūciatiuā ex verbo **eſſe vel** ex caſu verbi. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Harum autē hec ſimplex quidez eſt enunciatio: ut aliquid de aliquo: uel aliquid ab aliquo: hec autem ex his cōiuncta uelut oratio quedam eſt iam compoſita.

¶ Manifeſtat ꝓmiſſaz diuiſionē ſm rationes partium. dixerat enim q vna enunciatio eſt que vnū de vno ſignificat: que eſt ꝯiunctione vna. Ratio autē huius diuiſionis eſt ex eo q vnū natum eſt diuidi per ſimplex ⁊ compoſitum: ⁊ ideo dicit. (Harū aūt) .ſ. enūciationū in qbus diuidit vnū dicit vna: vel q: ſignificat vnuz ſimplr: vel q: vna eſt ꝯiunctione. (hec quidē ſimplex enunciatio eſt.) q ſcilicet vnū ſignificat: ſed ne intellgat q ſic ſignificet vnum ſicut nomen vel verbū: ad excludēdū hoc ſubdit: (vt aliquid de aliquo). i. per moduz compoſitionis: (vel aliqd ab aliquo). i. per modū diuiſionis. (hec autē ex his ꝯiuncta) que. ſ. dicit ꝯiunctione vna eſt velut oratio iam cōpoſita: quaſi dicat hoc modo enūciationis vnitas diuiditur in duo ꝓmiſſa. ſicut aliquid vnum diuiditur in ſimplex ⁊ compoſitum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eſt autem ſimplex enunciatio uox ſignificatiua de eo quod eſt aliquid uel non eſt quēadmodum tempora diuiſa ſunt: Affirmatio vo eſt enūciatio alicuius de aliquo. Negatio vo eſt enunciatio alicuius ab aliquo.

¶ Manifeſtat ſecundā diuiſionē enunciationis ſm videlicet q enunciatio diuidit in affirmationē ⁊ negationē. hec autē diuiſio. primo quidē ꝯuenit enūciatiōi ſimplici. ex cōſequēti autē cōuenit cōpoſite enūciationi. ⁊ ideo ad inſinuādum rationē predicte diuiſionis: dicit q ſimplex enūciatio eſt vox ſignificatiua (de eo q eſt aliquid:) qō ptinet ad affirmationē: (vel nō eſt aliqd) qō ptinet ad negationez: ⁊ ne intelligat ſolū ſm pſens tēpus ſubdit. (Quēadmodum tēpora ſunt diuiſa) id eſt ſimiliter hoc habet locum in aliis tēporibus ſicut ⁊ in preſenti. Alexander autē exiſtimauit q Ariſtotiles hic diffiniret enunciationē: ⁊ q: in diffinitione enūciationis videt ponere affirmationē ⁊ negationē: volebat hic accipere q enunciatio nō eſſet genus affirmationis ⁊ negationis: q: ſpecies nunq̄ ponit in diffinitione generis. id aūt qō nō vniuoce ꝑdicatur de multis quia. ſ. nō ſignificat aliqd vnū q ſit vnū cōmune multis: nō poteſt notificari niſi per illa multa que ſignificantur: ⁊ inde eſt q quia vnū nō dicit equiuoce de ſimplici ⁊ compoſito: ſed per ꝓius ⁊ poſterius: Ariſtotiles in ꝑcedentibus ſemp ad notificādū vnitatē enūciatōis vſus ē vtroq̄: quia ergo videt vti affirmatione ⁊ negatione ad notificādum enūciationē volebat Alexander accipere q enunciatio nō dicit de affirmatione ⁊ negatione vniuoce ſicut genus ō ſuis ſpeciebus: ſed ⁊rariuz apparet ex hoc q philoſophus ꝓſequenter vtit noīe enūciationis vt genere cū in diffinitione affirmationis ⁊ negationis ſubdit q (affirmatio eſt enūciatio alicuius de aliquo) per modū cōpoſitionis. (negatio vo eſt enunciatio alicuius ab aliquo) per modū diuiſionis. nomine autē equiuoco nō cōſueimus vti ad ſignificandū ſignificata eius. ⁊ ideo ꝟBoetiꝰ dicit q Ariſtotiles ſuo modo breuiloquio vtens ſimul vſus eſt et diffinitiōe ⁊ diuiſione eius: ita vt q dicit (de eo q eſt aliquid vel non eſt) nō referatur ad diffinitionē enunciationis ſed ad eius diuiſionem: ⁊ quia differentie diuiſiue generis nō cadunt in eius diffinitiōe: nec hoc ſolum q dicit vox ſignificatiua ſufficiens eſt diffinitio enūciationis: meliꝰ dici poteſt ſm ꝟPorphyriū: q ꝑ totū q dicit (vox ſignificatiua de eo qō eſt vel de eo qō nō eſt) eſt diffinitio enūciationis. nec tñ ponit affirmatio ⁊ negatio in diffinitione enūciationis: ſed virtus affirmationis ⁊ negatiōis. ſ. q eſt eſſe vel nō eſſe quod eſt naturaliter ꝓius enunciatione. affirmationē aūt ⁊ negationē poſtea diffinuit cū dicit (affirmationē eſſe alicuius de aliquo ⁊ negationē alicuiꝰ ab aliquo:) ſed ſicut in diffinitione generis nō debet poni ſpecies: ita nec ea que ſunt ꝓpria ſpecierū. cū igit̄ ſignificare eſſe ſit ꝓpriū affirmationis: ⁊ ſignificare nō eſſe ſit ꝓpriuz negationis: melius videt dicendū ſm Amonīū q hic nō diffinit enūciatio: ſed ſolū diuidit. ſupra enī poſita eſt diffinitio cū dictū eſt q (enūciatio eſt oratio in qua eſt veruz vel falſum.) in qua quidē diffinitione nulla mentio facta eſt de affirmatione nec de negatione. Eſt aūt conſiderandū q artificioſiſſime ꝓcedit. diuidit enīz genus nō in ſpecies ſed in differentias ſpecificas. nō enīz dicit q enunciatio eſt affirmatio vel negatio: ſed (vox ſignificatiua de eo qō eſt eſſe) que eſt differentia ſpecifica affirmationis: vl (de eo qō nō eſt) in quo tangit̄ differentia ſpecifica negationis: ⁊ ideo ex differentijs adiunctis generi cōſtituit diffinitionem ſpeciei cū ſubdit q (affirmatio eſt enunciatio alicuiꝰ de aliquo) per quod ſignificat eſſe: ⁊ (negatio eſt enunciatio alicuius ab aliquo) quod ſignificat non eſſe.

Porphyr⁹

Rn⁹. Amonij.

diuiſio

¶ Laꝑm qualis eſt diſpoſitio ī oppoſitiōe.

Co. 5.

Quoniam autem eſt enunciare ⁊ quod q eſt nō eſſe ⁊ quod nō eſt eſſe: ⁊ quod eſt eſſe: ⁊ quod non eſt non eſſe: ⁊ circa ea que ſunt extra preſens tempus. Similiter omne ꝯtingit quod quis affirmauerit negare: ⁊ quod negauerit affirmare: quare manifeſtuz eſt quoniam omni affirmationi negatio eſt oppoſita: ⁊ oi negationi affirmatio. Lec. nona.

Poſita diuiſione enūciationis. hic tangit de p oppoſitione partiū enūciationis. ſ. affirmationis ⁊ negationis: ⁊ quia enūciationē eſſe diuerſat oratiōnē in qua eſt verū vel falſuz. ꝟPrimo oſtendit qualiter enūciationes ad inuicē opponant. Secōo monet quandam dubitationez circa predeterminata: ibi. (In his ergo que ſunt ⁊ que facta ſunt.) Circa primū duo facit. ꝟPrimo oſtendit qualiter vna enūciatio opponatur alteri. Secōo oſtendit q tantum vna opponit vni: ibi. (Manifeſtū eſt.) ꝟPrima adhuc diuiditur in duas. ꝟPrimo determinat de oppoſitione affirmationis ⁊ negationis abſolute. Secōo oſtendit quomodo huiuſmodi oppoſitio diuerſificat ex parte ſubiecti: ibi. (Quoniā autem ſunt.) Circa primū duo facit. ꝟPrimo oſtēdit q omni affirmationi eſt negatio oppoſita ⁊ ecōuerſo. Secōo manifeſtat oppoſitū affirmationis ⁊ negationis abſolute: ibi. (Et ſit ꝺdictio.) Circa primū cōſiderandū eſt q ad oſtēdēdum ſuū ꝓpoſitum phyloſophus aſſumit duplicem diuerſitatem enūciationis. quarū prima eſt ex ipſa forma vl modo enunciandi: ſm q dictū eſt q enunciatio vel eſt affirmatiua per quā. ſ. enunciatur aliquid eſſe: vel eſt negatiua per quā ſignificat aliquid non eſſe. Secunda diuerſitas eſt per cōparationez ad rez ex qua dependet veritas ⁊ falſitas intellectus ⁊ enunciationis. cum enīz enunciatur aliquid eſſe vel non eſſe: ſm cōgruentiā rei eſt oratio vera: alioquin eſt oratio falſa. Sic igitur quattuor modis poteſt variari enunciatio ſm permixtionez harū duarū diuiſionū. Uno modo quia id quod eſt in re enūciatur ita eſſe ſicut in re eſt quod pertinet ad affirmationez veram. puta cum ſortes currit: ⁊ dicimus ſortem currere. Alio modo

Alexāder.

ꝟBoetiꝰ.

cum enunciaꝫ aliquid non esse quod non est: quod ꝓtinet ad negationē veram: vt cū dicitur Ethiops albus nō est. Tertio modo cū enunciatur aliquid esse qđ in re non est quod pertinet ad affirmationē falsaz: vt cū dicitur cornus est albus. Quarto modo cū enunciaꝫ aliquid non esse qđ in re est quod pertinet ad negationē falsam: vt cum dicit: Nix non est alba. ¶Philosophus autē vt a minoribus ad potiora ꝓcedat: falsas veris ꝑponit: inter quas negatiuas ꝓmittit affirmatiue cum dicit ꝙ cōtingit enūciare qđ est in rerū natura non esse. Secundo autē ponit affirmatiuaz falsam cum dicit. (Et quod nō est) scilicet in rerū natura esse. Tertio aūt ponit affirmatiuā verā que opponit negatiue quā posuit in ꝓmo cū dicit. (Et quod est) scilicet in rerum natura esse. Quarto autez ponit negatiuaz veram que opponitur affirmationi false cum dicit. (Et quod nō est) scilicet in rerum natura: nō esse. nō est autem intelligendū quod hoc ꝙ dixit qđ est ꝛ qđ nō est sit referendū ad solam existentiā vel non existentia subiecti: sed ad hoc ꝙ res significat ꝙ predicatū insit vel non insit rei significate per subiectum. nam cū dicitur cornus est albus significatur quod nō est esse: cuius ipse cornus sit res existens. Et sicut quattuor differentie enūciationū inueniunt in quibus ponitur verbum ꝓsentis tēporis: ita etiā inueniunt in enūciationib⁹ in quibus ponunt verba ꝓteriti vel futuri temporis. Lec.8. Supra enim dixit ꝙ necesse est enūciationez cōstare ex verbo vel ex casu verbi: ꝛ hoc est qđ subdit. (Quod similiter cōtigit) scilicet variari diuersimode enūciationē circa (ea que sunt extra ꝑsens tēpus) idest circa ꝓterita vel futura que sunt quodāmodo extrinseca respectu ꝑsentis: quia ꝑsens est medium ꝓteriti ꝛ futuri: ꝛ quia ita est: cōtingit omne qđ qs affirmauerit negare: ꝛ omne qđ quis negauerit affirmare. qđ quidē ostēsuz est in premissis. nō enim pōt affirmari nisi aliquid qđ est in rerū natura ꝑ aliqđ trium tēporū vel quod nō est: ꝛ hoc totuz ꝓuenit negare. vnde manifestū est ꝙ omne qđ affirmaꝫ potest negari: ꝛ econuerso. Et quia affirmatio ꝛ negatio opposita sunt ꝑ se: vtpote ex opposito ꝺictorie. consequens est ꝙ quelibet affirmatio habeat negationē sibi oppositam ꝛ econuerso. cuius cōtrarium illo solo modo posset ꝓtingere si aliqua affirmatio affirmaret aliqd qđ negatio negare non potest. ¶Deīde cū dicit.

¶Et est contradictio: affirmatio: et negatio: oppositę.

¶Manifestat que sit absoluta oppositio affirmationis ꝛ negationis. Et ꝓmo manifestat eam per nomen. Secō per diffinitionē ibi. (Dico autem.) Dicit ergo ꝓmo ꝙ cū cuilibet affirmationi opponaꝫ negatio ꝛ econuerso. oppositioni huiusmodi ꝓponatur nomen hoc ꝙ dicaꝫ cōtradictio. per hoc enim ꝙ dicit ꝛ sic cōtradictio daꝫ ītelligi ꝙ ipsum nomen cōtradictionis ipse ꝓposuerat oppositioni affirmationis ꝛ negationis vt Amonius dicit.

¶Deinde cū dicit.

¶Dico autē opponi eiusdē de eodē. nō autez equoce ꝛ q̄cūq; cetera talium determinauim⁹ ꝓtra argumentoꝝ sophisticas ꝑportunitates.

¶Diffinit ꝓtradictionē: quia vō vt dictum est ꝓtradictio est oppositio affirmationis ꝛ negationis. illa requirunt ad ꝓtradictionē que requirunt ad oppositionē affirmationis ꝛ negationis. oportet autē opposita esse circa idez: ꝛ quia enunciatio constituit ex subiecto ꝛ predicato requirit ad cōtradictionē. ꝓmo quidem ꝙ affirmatio ꝛ negatio sint (eiusdez predicati. si enim dicaꝫ ¶Plato currit ꝛ non disputat nō est ꝓtractio. Secō requirit ꝙ sint) de eodē subiecto. si enim dicaꝫ sortes currit ꝛ ¶Plato nō currit nō est cōtradictio. Tertio requirit ꝙ idēptitas subiecti ꝛ predicati nō sit solū ꝑ nomen: sed sit simul ꝑ rem ꝛ nomen. naz si nō sit idez nomē manifestū est ꝙ nō sit vna ꝛ eadē enūciatio. similiter autē ad hoc ꝙ sit enūciatio vna requiritur idēptitas rei dictū est enim supra ꝙ enunciatio vna est que vnū de vno significat. ꝛ ideo subdit. (non autē equinoce) idest nō sufficit idemptitas nominis cū diuersitate rei que facit equiuocationē. sunt autē ꝛ quedā alia in cōtradictiōe obseruanda ad hoc ꝙ omnis diuersitas que est affirmationis ꝛ negationis habeaꝫ. nō enim esset ꝓtradictio si non oīno idez negaret negatio qđ affirmatio affirmaret. ¶Hec autē diuersitas pōt ꝑ quattuor: ꝑsiderari. Uno qdē modo ꝑ diuersas partes subiecti. nō enim est ꝓtradictio si dicatur ethiops est albus dentē ꝛ nō est albus pedē. Secō si sit diuersus modus ex parte predicati. nō enim est ꝓtradictio si dicaꝫ sortes currit tarde ꝛ nō mouet velociter: vel si dicaꝫ ouum est aīal in potentia ꝛ nō est aīal in actu. Tertio si sit diuersitas ex parte mēsure. puta loci vl tēporis. nō enim est ꝓtradictio si dicaꝫ pluit in Gallia ꝛ nō pluit in Italia: aut pluit heri hodie nō pluit. Quarto si sit diuersitas ex habitudine ad aliquid extrinsecuz. puta si dicaꝫ decem homines esse plures quo ad domū. nō autez quo ad sortē. ꝛ hec omnia designantur cū subditur. (Et quecunq; cetera talium determinauimus) ideſt determinare consueuim⁹ in disputationib⁹ cōtra sophisticas ꝑportunitates: ideſt contra importunas ꝛ litigiosas oppositiones sophistarum de qbus plen⁹ facit mentionez in ꝓmo elenchoꝝ.

¶Quoniam autem sunt quidem rex hec uniuersalia: illa vō singularia: dico autem uniuersale quod de pluribus natuz est predicari: singulare vō qđ non: ut homo quidem uniuersale. ¶Plato vō coꝝ que sunt singularia. Lec.x.

Q Uia philosophus diuerat oppositiōes affirmationis ꝛ negationis esse ꝓtradictionem que est eiusdez de eodē. ꝑsequēter intendit distingue re diuersas oppositiones affirmationis ꝛ negationis: vt cognoscaꝫ que sit vera ꝓtradictio. Et circa hoc duo facit. ¶Primo ꝑmittit q̄ndam diuisionē enūciationuz necessariā ad predictā differentiā oppositionū assignandā. Secō manifestat ꝓpositū: ibi. (Si ergo vniuersaliter.) ꝑmittit aūt diuisionē enunciationū q̄ sumit ex parte subiecti. Unde circa ꝓmū duo facit. ¶Primo diuidit subiectuz enūciationū. Secō excludit diuisionē enunciationum: ibi. (Necesse est aūt enūciare.) subiectū aūt enūciationis est nomen vel aliquid loco nominis sumptū. nomen autē est vox significatiua ad placitū simplicis intellectus qđ est similitudo rei. ꝛ ideo subiectū enūciationis distinguit ꝑ diuisionē rerū: ꝛ dicit ꝙ rerū quedā sunt uniuersalia: quedā sūt particularia. ¶Manifestat aūt mēbra diuisionis duplr. ¶Primo quidē per diffinitionē: q: vniuersale est quod est aptū natū de pluribus ꝑdicari: singulare vō quod non est aptū natū ꝑdicari de plurib⁹: sed de vno solo. Secō manifestat ꝑ exēplū cū subdit ꝙ homo est vniuersale. ¶Plato autē singulare. Accidit aūt dubitatio circa hanc diuisionez quia sicut ꝓbat phūs in 7° metaphysice. vniuersale non est aliqd extra res existens. Itē in ꝑdicamētis dicit ꝙ secūde substantie nō sunt nisi in ꝓmis que sūt singulares. nō ergo videt esse cōueniens diuisio rerū per vniuersalia ꝛ singularia: q: nulle res vident esse vniuersales: sed oēs sunt singulares. Dicendū est ꝙ hic diuidunt res ꝑ m ꝙ significant ꝑ noīa que subijciunt enūciationib⁹. Dictū est enim supra ꝙ noīa nō significant res nisi mediāte ītellectu. ꝛ ideo oportet ꝙ diuisio ista rerū accipiaꝫ ꝑm ꝙ cadit in intellectu. ea vō que sunt ꝓuncta in rebus intellect⁹ potest distinguere quando vnū eoꝝ nō cadit in ratione alterius. in qualibet aūt re singulari ē ꝑsiderare aliqd ꝙ sit illi ꝓpriū: inēntū est hec res: sicut sorti vel ¶Platoni inēntū est hic homo aliquid est cōsiderare in eo in quo cōuenit cum alijs quibusdaz rebus sicut ꝙ sortes est animal aut homo aut rationale aut risibile aut albus. Quando igitur res denominaꝫ ab eo qđ cōuenit illi soli rei inēntuz est hec res. hoc nomen dicit̄ significare aliqd singulare. quādo autez denominaꝫ res ab eo qđ est cōmune sibi ꝛ multis alijs: nomen huiusmōi dicit̄ significare vniuersale: q: significat nomen huiusmodi naturā siue dispositionē aliquā que est cōmunis multis: quia igit̄ hanc diuisionez dedit de rebus nō absolute ꝑm ꝙ sunt extra animā. s. ꝑm ꝙ referunt ad intellectū. non diffinit vniuersale ꝛ singulare ꝑm aliqd qđ

Duo. Lec.14. ꝛ Co.58.

Rnō. Lec.2.

pertinet ad rez. puta si diceret q vniuersale est extra aiaz qđ ptinet ad opinionē ꝟplatonis: sed per actū animę itellectiue qui est ꝑdicari de multis vel de vno solo. est autez ꝑsiderandū q intellectus apprehendit rem intellectā fm
Lec.11. ꝓpriā essentiā seu diffinitionē. vnde ⁊ in 3° de aīa dicit q obiectū ꝓpriū intellectus est qđ quid est. Cōtingit autem qñq; q ꝓpria ratio alicuius formę intellecte nō repugnat ei qđ est esse in pluribus: sed hoc impedit ab aliquo alio siue sit aliqd accidentaliter aduenies. ꝟputa si omnibus hominibus morientibus vnus solus remaneret: siue sit ꝓpter ꝓditionē nature sicut est vnus tm̄ sol: non q repugnet rationi solari esse in plurib⁹ fm ꝓditionē formę ipsi⁹: sed q: nō est alia materia susceptiua talis formę. ⁊ iō non dixit q vniuersale est qđ predicatur de pluribus sed (q aptū natū est ꝑdicari de pluribus.) Cū aūt omnis forma que nata est recipi in materia ēntuz est de se cōmunicabilis sit multis materijs: dupliciter ꝓtest cōtingere q id qđ significat per nomē nō sit aptū natū predicari de plurib⁹. Vno modo q nomē significat formā fm q terminata est ad hanc materiā: sicut hoc nomē sortes vel ꝟplato quod significat naturam humanā prout est in hac materia. Alio modo fm q nomē significat formā que nō est nata ī materiā recipi. vnde oportet q per se remaneat vna ⁊ singularis sicut albedo si esset forma nō existens in materia eēt
Lec.7. vna sola. vnde esset singularis ⁊ ꝓpter hoc ꝑbs dicit ī 7° metaphysice: q si essent species rerum separate: sicut posuit
Obiectio. ꝟplato essent indiuidua. ꝟpotest aūt obiici q hoc nomē sortes vel ꝟplato est natū de pluribus ꝑdicari: quia nihil ꝓhibet multos esse qui vocent hoc noīe: sed ad hoc patet
Rn°. responsio si addant verba Aristotilis. ipse enim nō diuisit nomina in vniuersale ⁊ particulare sed res: ⁊ ideo itelligēdum est q vniuersale nō soluz dicit quādo nomē pōt de pluribus predicari: sed etiā quādo id qđ significat p nomen est natū in pluribus inueniri. hoc aūt non ꝓtingit in predictis noibus: naz hoc nomē sortes vel ꝟplato significat naturā humanā fm q est in hac materia. si vō hoc nomen ponat alteri homini significabit aliud: ⁊ ꝓpter hoc nō esset vniuersale sed equiuocū. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Necesse ē enunciare quoniā inest aliqd: aut non inest: aliquotiēs quidē alioꝝ alicui q̄ sunt uniuersalia: aliquotiēs qdē coꝝ q̄ sūt singlaria

¶ Cōcludit diuisionē enūciationis: q: enim semp enūciat aliquid de aliqua. rerū aūt quedā sunt vniuersalia: quedā singularia: necesse est q quādoq; enunciet aliqd inesse vl nō inesse alicui vniuersaliū: quādoq; vō alicui singulariuz ⁊ est suspensiua ꝓstructio vsq; huc: ⁊ est sensus. (quoniā autē rerū ⁊c. necesse est enunciare ⁊c.) Est aūt ꝑsiderandum q de vniuersali aliquid enūciat quattuor modis. nā vniuersale pōt vno modo ꝑsiderari quasi separatuz a singularibus siue per se subsistens vt ꝟplato posuit: siue fm sententiā Aristotilis fm esse quod habet in intellectu. ⁊ sic pōt ei aliquid attribui tripliciter: quandoq; enim attribuit ei aliquid sic ꝑsiderato qđ ptinet ad solā opationē itellect⁹: vt si dicat q homo est ꝑdicabile de multis siue vniuersale siue species. huiusmodi enim intentiones format itellectus attribuēs eas nature intellecte fm q comparat ipsas ad res que sunt extra animā. Quādoq; vō attribuitur vniuersali sic cōsiderato q scilicet apprehendit ab intellectu. vt vnū tamen id qđ attribuit ei nō ptinet ad actū itellectus sed ad esse qđ habet natura apprehensa in rebus q̄ sunt extra animā. puta si dicat q homo ē dignissima creaturarū. hoc enim cōuenit nature humane etiā fm q est in singularibus: nam quilibet homo singularis dignior est oibus creaturis irrationalibus: sed tamē omnes hoies singulares nō sunt vnus homo extra animā: sed solū in acceptione intellectus ⁊ per hunc modū attribuit ei ꝑdicatuz scilicet vt vni rei. Alio autē modo attribuit aliquid vniuersali prout est in singularibus: ⁊ hoc dupliciter qñq; quidē ratione ipsius nature vniuersalis. puta cuz attribuit ei aliquid qđ ad essentiā eius ptinet: vel qđ cōsequitur ꝓncipia essentialia: vt cū dicit homo est animal: vel homo est risibilis. qñq; autē attribuit ei aliquid ratiōe singularis ī quo inuenit. puta cū attribuit ei aliquid qđ pertinet ad actionem indiuidui: vt cū dicit homo ambulat. singulari autez attribuit aliquid tripliciter. Uno modo fm q cadit in apprehensione: vt cū dicit sortes est singulare vel ꝑdicabilis de vno solo. qñq; autē ratiōe nature cōmunis vt cū dicit sortes est animal. Qñq; autē ratione suiipsius: vt cū dicit sortes ambulat. Totidē etiaz modis negatiue variant: q: omne qđ cōtingit affirmare: cōtingit negare: vt supra dictuz est. Est autē hec tertia diuisio enūciationis quā ponit ꝑbs. prima nāq; fuit q enūciationū quedā est vna simpli quedā vō ꝓnunciōe vna. que quidē est diuisio anologi in ea de quibus ꝑdicatur fm prius ⁊ posterius. sic enim vnū diuidit fm prius in simpley ⁊ cōpositum. alia vō diuisio fuit in affirmatione ⁊ negatione. que quidē est diuisio generis in species: quia sumit fm differentiā ꝑdicati ad qđ fertur negatio. ꝑdicatū aūt est pars formalis enūciatiōis: ⁊ ideo huiusmodi diuisio dicit pertinere ad qualitatē enūciationis. qualitatē inquā essentialē fm q differentia significat quale quid. tertia autē est huiusmodi diuisio que sumitur fm differentiā subiecti qđ ꝑdicat de pluribus vel de vno solo. ⁊ ideo dicitur ptinere ad ēntitatem enūciationis: nā ⁊ ēntitas ꝓsequit māz. ¶ Deinde cum dicit. Lec.9.

¶ Si ergo uniuersaliter enunciet in uniuersali quoniam est aut non est: erunt contrarie enūciationes. Dico autem in uniuersali fieri enunciationem uniuersalem: ut omnis homo est albus: nullus homo est albus.

¶ Ostēdit qūo enūciatiōes diuersimode opponunt fm diuersitatē subiecti. Et circa hoc duo facit. ꝟPrimo distinguit diuersos modos suppositionū in ipsis enūciationib⁹. Secō ostendit qūo diuerse oppositiones diuersimode se habēt ad verū ⁊ falsum: ibi. (quo circa his quidē ꝓssibile est.) Circa primū ꝑsiderādū est q cū vniuersale possit ꝑsiderari in abstractiōe a singularibus: vel fm q est in singularibus. fm hoc diuersimode aliqd ei attribuit: vt supra dictū est. ad designandū aūt diuersos modos attributionis inuente sunt quedā dictiōes que possunt dici determinationes vel signa qbus designat q aliqd de vniuersali hoc aut illo modo ꝑdicet: sed q: nō est ab omnib⁹ cōiter apprehensum q vniuersalia extra singularia subsistāt. ideo cōmunis vsus loquēdi nō habet dictiōes ad designandū illū modū ꝑdicādi: put aliqd dicit in abstractiōe a singularibus: sed ꝟplato qui posuit vl̄a extra singularia subsistere aduenit aliqs determinatiōes qbus designaretur qūo aliqd attribuit vniuersali put est extra singularia: ⁊ vocabat vniuersale separatū subsistens extra singularia ēntū ad speciē hoīs p se hoīez: ⁊ silr in alijs vlīb⁹ sed vl̄e fm q est in singularib⁹ cadit in apprehēsione hominū: et ideo adinuēte sūt quedā dictiōes ad significandū modum attribuendi aliqd vniuersali sic accepto sicut supra dictū ē. Qñq; aliqd attribuitur vl̄i rōne ipsi⁹ nature ꝟvniuersalis: ⁊ ideo hoc dicit ꝑdicari de eo vniuersali: q:. f. ei ꝓueniat fm totā multitudinē in qua inuenitur: ⁊ ad hoc designandū in ꝑdicatis aūt negatiuis adinuenta est hec dictio nullus per quā significatur q predicatū remouetur a subiecto ꝟvniuersali fm totū id qđ ptinetur sub eo. vnde nullus dicitur q̄si nō vllus: ⁊ ī greco dicit vtis q̄si nec vn⁹: q: nec vnū soluz est accipere sub subiecto vniuersali a quo ꝑdicatū nō remoueatur. Qñq; aūt attribuitur vniuersali aliqd vel remouetur ab eo rōne particularis: ⁊ ad hoc designandū. in affirmatiuis quidez adinuenta est hec dictio aliqs vel quidā per quā designat q aliqd attribuitur subiecto vniuersali rōne ipsius particularis. vnde dicitur indiuiduū vagū. in negatiuis aūt nō est aliqua dictio posita. sed possum⁹ accipere nō oīs: vt sicut nullus vniuersaliter remouet eo q significat q̄si dicerētur nō vllus idest nō aliqs. ita etiā nō oīs particulariter remoueat inq̄ntū excludit vniuersalē affirmationē: sic igit

tria sunt genera affirmationū in qbus aliqd de vniuersali p̄dicatur. vna quidē est in qua de vniuersali p̄dicatur aliqd vniuersaliter: vt cū dicitur oīs homo est aīal alia in qua aliquid p̄dicatur de vniuersali particulariter vt cum dicitur: qdā homo est albus. tertia vō est in qua aliqd de vniuersali p̄dicatur absq; determinatiōe vniuersalitatis vel particularitatis. vnde huiusmodi enūciatio solet vocari indefinita. totidē aūt sunt negatiōes oppositē. de singulari autē q̄uis aliqd diuersa ratione p̄dicetur: vt supra dictum est: tamē totū refertur ad singularitatē ipsi⁹: q; etiā natura vniuersalis in ipso singulari individuatur: ⁊ ideo nihil refert q̄ntū ad naturā singularitatis: vtrū aliqd p̄dicetur de eo rōne vniuersalis nature: vt cū dicitur sortes est homo vel q̄uenīat ei ratione singularitatis. Si igitur tribus p̄dictis enūciationib⁹ addatur singularis erunt q̄ttuor modi enūciationū ad q̄ntitatē ipsius ptinentes. s. vniuersalis singularis: indefinitus ⁊ particularis. sic igitur sm̄ has differentias Aristotiles assignat diuersas oppositiōes admixtez: ⁊ p̄mo sm̄ differentiā vniuersaliū ad indefinitas. secundo sm̄ differentiaz vniuersaliū ad particulares: ibi. (opponi aūt affirmationē.) Circa p̄mū tria facit. Primo agit de oppositiōe vniuersaliū admixtē. Secō de oppositione indefinitarū: ibi. (quādo aūt ī vniuersalib⁹.) Tertio excludit dubitationē: ibi. (in eo vō q.) Dicit ergo primo q; si aliqs enūciet de subiecto vniuersali vniuersaliter: idest sm̄ cōtinētiā siue vniuersalitatis. quoniā est idest affirmative: aut nō est idest negatiue erunt ptrarie enūciationes: vt si dicatur oīs homo est albus: nullus homo est albus. huiusmodi aūt ratio est: q; ptraria dicūtur que maxime a se distant. nō enim dicitur aliqd nigrū ex hoc solū q; nō est albū: sed super hoc qđ est: nō esse albū qđ significat cōiter remotionē albi addit nigrū extremā distantiā ab albo: sic igitur id qđ affirmatur per hanc enūciationē: oīs homo ē albus: remouetur p hanc negationē nō oīs hō est albus. oportet ergo q; negatio remoueat modū quo p̄dicatū dicitur de subiecto quē designatur hec dictio omnis: ⁊ sup hanc remotionē addit hec enunciatio nullus homo est albus totalē remotionē que est extrema distantia primo qđ pertinet ad rationē ptrarietatis: ⁊ ideo cōuenienter hanc oppositionē dicit ptrarietatē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quando autem in uniuersalibus non uniuersaliter: nō sunt contrarie: que autem significantur est esse contraria.

¶ Ostendit q̄lis sit oppositio affirmationis ⁊ negationis in indefinitis. et primo ponit qđ intēdit. Secō manifestat p exēplū: ibi. (dico aūt non vniuersaliter.) tertio assignat differētiā manifestatiōnē: ibi. (cū enim vniuersale sit homo.)

Dicit ergo primo q; qñ de vniuersalib⁹ subiectis affirmatur aliqd vel negatur: nō tñ vlr nō sūt ōrie enūciatōes sed illa que significant ptingit eē ōria. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Dico autem non uniuersaliter enunciare in his que sūt uniuersalia: ut est albus homo: nō est albus homo: cuz enim uniuersale sit homo: non uniuersaliter utitur enunciatione. omnis nāq; non uniuersale est: sed quoniam uniuersaliter consignificat.

¶ Manifestat per exēpla vbi ꝑsiderandū est q; nō dirarat qñ in vlib⁹ particulariter sed nō vlr. non enim intendit de particularib⁹ enūciationibus: sed de solis indefinitis: ⁊ hoc manifestat per exēpla que ponunt. dicēs fieri nō vniuersalē enūciationē in vlibus subiectis: cū dicit est albus homo. nō est albus homo. ⁊ rationē huiusmōi expositionis ostendit: q; homo qui subiicit est vniuersale: sed tñ p̄dicatū nō vniuersaliter de eo p̄dicat: q; non apponit hec dictio omnis que nō significat ipsuz vniuersale sed modū vlitatis. put. s. p̄dicatuz dicit vniuersali de subiecto. ⁊ iō addita subiecto vniuersali semp significat q; aliqd de eo dicatur vniuersali. Tota aūt hec expositio refert ad hoc q; dixerat (qñ in vlibus nō vniuersali enūciat nō sunt contrarie:) sed hoc q; addit (que autē significant cōtingit eē ptraria) nō est expositū q̄uis obscuritatē ptineat. ⁊ ideo a diuersis diuersimode exponit: quidaz enim hoc referre voluerūt ad ptrarietatez veritatis ⁊ falsitatis que cōpetit huiusmodi enūciationib⁹. cōtingit enim qñq; has simul eē veras homo est albus. ⁊ homo nō est albus. ⁊ sic nō sūt ptrarie: q; ptraria mutuo se tollunt. contingit tamen qñq; vnam earū esse verā ⁊ alterā esse falsaz: vt cū dicit homo est animal homo nō est animal. ⁊ sic ratione significati vident habere q̄ndā ptrarietatē: sed hoc nō videt ad ppositum ptinere. tum q; pbs nōdū hic loquit de veritate ⁊ falsitate enūciationū. tum etiā q; hoc ipsuz posset de particularibus enūciationib⁹ dici. Alij vō sequētes ꝑphyrium. referūt hoc ad ptrarietatē p̄dicati. cōtingit enim qñq; q; predicatū negat de subiecto ꝓpter hoc qđ in est ei cōtrariū: sicut si dicat homo nō est albus: q; est niger: ⁊ sic id qđ significat per hoc qđ dicit nō est albus. pōt esse cōtrarium: nō tamē semp remouet aliqd a subiecto etiam si cōtrariū nō insit: sed aliqđ medium inter ptraria: vt cū dicit aliquis nō est albus: q; pallidus: vel quia inest ei primatio actus vel habitus seu potentie: vt cū dicit aliquis non est videns: q; est carens potentia visiua: aut habet ipedimētum ne videat: vel etiā q; nō est aptus natus videre. puta si dicat lapis nō videt. sic igit illa que significant cōtingit esse ptraria: sed ipse enūciatiōes non sunt ptrarie: q; vt in fine huius libri dicet. nō sunt cōtrarie opiniones que sunt de cōtrarijs: sicut opinio q; aliquid sit bonū ⁊ illa que ē q; aliqd non est bonū. Nec hoc videt ad ppositū ptinere: quia nō agit hic de ptrarietate rerū vel opinionuz: sed de ptrarietate enūciationū. ⁊ ideo magis videt hic sequēda expositio Alexandri. sm̄ quā dicenduz est q; in indefinitis enūciationib⁹ nō determinat vtrū p̄dicatū attribuat subo vniuersaliter q; faceret ptrarietatē enūciationuz: aut particulariter q; nō faceret ptrarietatē enūciationū. ⁊ ideo huiusmodi enūciationes indefinite dicunt sm̄ modum quo pferunt. cōtingit tamē qñq; ratione significati eas habere ptrarietatez. puta cū attribuit ei aliquid vniuersali rōne vniuersalis q̄uis nō apponat signū vniuersale: vt cuz dicitur homo est animal. homo nō est animal: q; he enunciationes eādē hnt vim rōne significati ac si diceret oīs hō est aīal. nullus hō est aīal. ¶ Deinde cum dicit.

Lec. vltia.

Alexander

¶ In eo vō q; uniuersale p̄dicatur id qđ est uniuersale uniuersaliter predicari non est uez nulla enim affirmatio erit uera in qua de uniuersali predicato uniuersaliter predicetur: ut oīs homo est omne animal.

¶ Remouet qđā qđ posset esse dubiū. quia enim posuerat quandā diuersitatē in oppositōe enūciationū ex hoc q; vniuersale sumit a parte subiecti vniuersali vel nō vniuersaliter. posset aliquis credere q; similis diuersitas nascerentur ex parte p̄dicati ex hoc. s. qđ vniuersali p̄dicari posset vel nō vniuersali. ⁊ ideo ad excludendū dubitationē dicit q; in eo q; ponit aliqđ vniuersale predicari q; p̄dicetur vniuersale vniuersali nō est verū. cuius quidē duplex est pōt ratio. vna quidē q; talis modus p̄dicandi videt repugnare p̄dicato sm̄ ppriā rationē quā habet in enūciatiōe.

Dictū est enī supra q; predicatū est quasi pars formalis enūciationis: subiectū aūt est pars materialis ipsi⁹. cuz aūt aliqđ vniuersale pfert vniuersali. ipsuz vniuersale sumitur sm̄ habitudinē quā habet ad singularia que sub se cōtinet. sicut ⁊ quando vniuersale pfert particulariter sumitur sm̄ habitudinē quā habet ad aliqđ cōtētoz sub se. ⁊ sic vtraq; ptinent ad materialē determinationē vniuersalis. ⁊ ideo neq; signū vniuersale: neq; particulare cōuenienter additur predicato sed magis subiecto. cōuenienti⁹ enim dicitur nullus homo est asinus: q; omnis homo est nullus asinus. ⁊ similiter cōuenientius dicitur aliquis homo est albus quā homo est aliquid albū. inuentum autem quandoq; a philosophis signū particulare appositū p̄dicato ad insinuādū quod predicatū est in plus q; subiectū. ⁊ hoc precipue cū habito genere inuestigant differentias

Lec.1. et Co.6.7.9

cõpletiuas specieī: sicut secũdo de aīa dicit̃ q̃ est aīa actus quidã. alia vo põt accipi ex parte vitatis enũciationis. que ratio specialr habet locũ in affirmationib⁹ que false sunt si predicatũ vniuersalr p̃dicaret̃. ⁊ ideo manifestans id qõ posuerat subiũgit q̃ nulla affirmatio est in qua. s. vere de vniuersali p̃dicato vniuersali predicet̃. i. in qua vniuersali p̃dicato vtr̃ ad vniuersali p̃dicandũ: vt si diceret̃ omnis homo est omne aīal. oportet enīz fm p̃dicta q̃ hoc p̃dicatum aīal fm singula que sub ipso ǫtinent̃ p̃dicaret̃ de singulis que ǫtinent̃ sub hoīe: ⁊ hoc nõ põt cẽ verũ: neq; si p̃dicatũ sit plus: neq; si p̃dicatũ sit conuertibile. oportet enīz q̃ glibet vn⁹ homo eẽt aīalia oĩa: aut oĩa risibilia que repugnant rõni singularis qõ accipit̃ sub vniuersali. nec est instantia si dicat̃ q̃ hec est vera oĩs homo est oĩs disciplinesusceptiuus. disciplina enīz nõ predicat̃ de hoīe sed susceptiuũ disciplineˉ. repugnat aũt vitati si diceret̃ oĩs homo est omne susceptiuũ disciplineˉ signũ aut vniuersale negatiuũ vel particulare affirmatiuuz ⁊ si cõuenienti⁹ ponant̃ ex parte subiecti: nõ tñ repugnat vitati etiam si ponant̃ ex parte p̃dicati. ǫtingit enīz huiusmodi enũciationẽ in aliqua materia esse verã. hec enīz est vera oĩs homo nullus lapis est: ⁊ sili⁹ hec est vera oĩs homo aliqõ aīal est: sed hec oĩs homo omne aīal est in quacũq; materia ꝓferat̃ falsa est. Sunt aũt quedã alie tales enũciatiões semp false sicut ista: aliqs hõ oẽ aīal ẽ: ⁊ alie siles sũt semp false: ī oīb⁹. n. eadẽ rõ ẽ. ⁊ iõ q hoc q pbs reprobauit istã omnis homo oẽ aīal est: dedit itelligere oẽs ǫsimiles esse ꝓbandas.

¶ Opponi ãt affirmationẽ negatõi dico ǫtradictorie q̃ ulr significat ei q̃ ñ ulr: ut oĩs hõ albus ẽ: ñ oĩs homo alb⁹ ẽ: qdã homo alb⁹ est: nullus homo albus est. Lec.xi.

p Ostq̃ pbs determinauit de oppositiõe enũciationũ cõparando vles enũciatiões ad indefinitas: hic nũc determinat de oppositiõe enũciationũ cõpando vles ad particulares. Circa qõ notandũ est q̃ põt dupler oppositio in his notari. vna quidem vlis ad particularẽ: ⁊ hãc primo tangit. alia vo vlis ad vniuersalẽ: ⁊ hãc tangit secũdo: ibi. (ǫtrarie vo.) particularis vo affirmatiua ⁊ particularis negatiua nõ habẽt ꝓprie loquẽdo oppositionẽ: q: oppositio attẽdit̃. circa idez subiectũ: subiectũ aũt particularis enũciatiõis est vle particulariter sumptũ nõ ꝓ aliquo determinato singulari: sz indeterminate ꝓ quocũq;. ⁊ ideo cũ de vli particulariter sũpto aliqd affirmat̃ vel negat̃ ipse modus enũciandi nõ habet q̃ affirmatio ⁊ negatio sint de eodẽ qõ requirit̃ ad oppositionẽ affirmationis ⁊ negationis: fm premissa. Dicit ergo primo q̃ enũciatio que vle significat. s. vlr: opponit̃ ǫtradictorie ei que nõ significat vlr sed particulariter: si vna earuz sit affirmatiua. altera vo sit negatiua: siue vlis sit affirmatiua ⁊ particularis negatiua: siue ecõuerso: vt cũ dicit̃ oĩs homo est albus. nõ oĩs homo est albus. hoc enīz q̃ dico nõ oĩs ponit̃ loco signi particularis negatiue. vnde equipollet ei que est quidã homo nõ est alb⁹: sicut ⁊ nullus qõ idẽ significat ac si diceret̃ nõ vllus vl nõ quidã est signũ vniuersale negatiuũ. vnde he due quidaz homo est alb⁹ que est particularis affirmatiua. nullus hõ est albus que est vlis negatiua sunt ǫtradictorie. Cui⁹ rõ est q: ǫtradictio ꝓsistit in sola remotione affirmationis per negationẽ. vlis aũt affirmatiua remouet̃ per solã negationem particularis nec aliqd aliud ex necessitate ad hoc eriǧitur. particularis aũt affirmatiua remoueri nõ põt nisi p vniuersalẽ negatiuã: q: iam dictũ est q̃ particularis affirmatiua nõ ꝓprie opponit̃ particulari negatiue. vnde relinquit̃ q̃ vli affirmatiue ꝺictorie oppõit̃ ꝑticularis negatiua ⁊ ꝑticlaris affirmatiue vlis negatiua. ¶ Deide cũ dic.

¶ Contrarie vo ulez affirmationẽ ⁊ ulez negationẽ: ut oĩs homo iust⁹ ẽ: null⁹ homo iust⁹ ẽ

¶ Tangit oppositionẽ vniuersaliũ enũciationũ. ⁊ dicit q̃ vlis affirmatiua ⁊ vlis negatiua sunt ǫtrarie: sicut oĩs hõ est iustus. nullus homo est iustus: q:. s. vlis nõ solũ remouet vniuersalẽ affirmatiuã: sed etiaz ꝺesignat extremã distantiã inquantũ negat totũ qõ affirmatio ponit. ⁊ hoc pti net ad rationem ǫtrietatis. ⁊ ideo particularis affirmatiua ⁊ negatiua se hñt sicut mediũ iter ǫtria. ¶ Deide cũ dic.

¶ Quo circa has quidez ꝓssibile ẽ fil'eẽ ueras: bis vo oppositas ǫtingit ī eodẽ non oĩs homo albus est: ⁊ quidam homo albus est.

¶ Ostẽdit qũo hẽat affirmatio ⁊ negatio oppositе ad verũ ⁊ falsũ. et primo qntũ ad ǫtrias. secõdo qntũ ad ꝺictorias: ibi. (quecũq; igit̃ ꝺictiões.) tertio qntũ ad ea que vident̃ ꝺictoria ⁊ nõ sũt: ibi. (q̃cũq; aũt ī vlib⁹.) Dicit ergo primo q̃ q: vlis affirmatiua ⁊ vlis negatiua sũt cõtrarie: ꝓssibile est q̃ sint simul vere. ǫtria. n. mutuo se expellũt: sz particulares q̃ ꝺictorie opponunt̃ vlib⁹ ǫtrijs: põt simul verificari in eodẽ. sicut nõ oĩs hõ est alb⁹ q̃ ꝺictorie opponit̃ huic oĩs hõ est alb⁹ ⁊ qdã hõ ẽ alb⁹. q̃ cõtradictorie opponit̃ huic nullus hõ est alb⁹. ⁊ hmõi etiaz file inuenit̃ in ǫtrietate rerũ. nã albũ ⁊ nigrũ nunqua simul esse põt in eodẽ: sz remotiões albi ⁊ nigri põt esse. põt enī aliqd eẽ: neq; albũ: neq; nigrũ sicut pz in eo qõ est pallidũ ⁊ sili⁹ ǫtrie enũciatiões nõ põt sil'eẽ vere: sz earũ ꝺictorie a qb⁹ remouent̃ sil'põt esse vere. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Quecũ qz igit̃ ǫtradictiones ul'iuz sũt ulr: necesse ẽ alteraz eẽ ueraz: alteraz falsaz. ⁊ que cũ qz ī sigl'arib⁹ sũt: ut est. Socra. alb⁹ est. Socra. alb⁹ ñ est. Quecũ qz autez ī ul'ib⁹ non ulr: non hec qdez semp ⅋a est: illa vo falsa. simul enīz uerũ est dicere qm̃ est homo alb⁹. ñ est homo alb⁹ ⁊ est homo, pb⁹ ⁊ non est homo, pb⁹.

¶ Ostẽdit q̃lr se hẽat vitas ⁊ falsitas ī his q̃ videnť eẽ ꝺictoria: sz nõ sũt. Et circa hoc tria facẽ. p⁰ ppõit qõ itẽdit. 2⁰ pbat ppositũ: ibi. (si. n. turpis nõ pb⁹.) 3⁰ excludit id qõ facẽ posset dubitationẽ: ibi. (videbit̃ aũt subito icõueniẽs.) Circa p⁰ᵐ ꝓsiderãdũ ẽ q̃ affirmatio ⁊ negatio in idefinitis ꝓpõib⁹ videnť ꝺictorie opponi pp hoc q̃ est vnũ subm nõ determinatũ p signũ pticulare: ⁊ iõ vr affirmatio ⁊ negatio eẽ ꝺ eodẽ: sz ad hoc remouẽdũ pbs dicit q̃ q̃cũq; affirmatiue ⁊ negatiue dr̃ de vlib⁹ nõ vlr sũpts nõ semp oportet q̃ vnũ sit verũ aliꝺ sit falsũ: sz põt sil'eẽ ⅋a. sil'. n. ẽ verũ dicẽ q̃ hõ ẽ alb⁹ ⁊ hõ nõ ẽ alb⁹ ⁊ q̃ hõ ẽ pb⁹ ⁊ hõ nõ ẽ pb⁹: i q̃ qdẽ vt Amoni⁹ refert aliq Aristotili ꝺixerũt ponẽtes q̃ idefinita negatiua semp sit accipiẽda p vli negatiua: ⁊ hoc a struebãt. p⁰ qdẽ tali rõne q: idefinita cũ sit ideterminata se hz ī rõne materie. mã ãt sz sꝺerata magis trahit̃ ad id q̃ idigni⁹ ẽ. dignio: ãt ẽ vlis affirmatiua q̃ ꝑticularis affirmatiua. ⁊ ī idefinitã affirmatiuã dr̃ eẽ sumẽdã p articulari affirmatiua: sz negatiuã vlez q̃ totũ destruit dr̃ eẽ idignio: ẽ ꝑticulari negatiua q̃ destruit ꝑtẽ: sic vlis corruptio peio: ẽ q̃ ꝑticularis. ⁊ iõ dr̃ q̃ idefinita negatiua sumẽda ẽ p vli negatiua. ad qõ ẽt iducũt q̃ pbi ⁊ ipse Aristotiles vtr̃ idefinitis negatiuis p vlib⁹ sic ꝺ ī li⁹ physicoꝝ q̃ nõ ẽ mot⁹ ꝑter res ⁊ ī libro de aīa. q̃ nõ ẽ sensus ꝑter q̃q: sz iste rõnes nõ ꝓcludunt. qõ. n. ꝺ q̃ mã sz se sũpta sumit̃ p peiori vez ẽ fm sniaz Platonis q nõ distinguebat ꝓnationẽ a mã. nõ ãt est verũ fm Aristotilẽ q ꝺicẽ ī li⁹ physicoꝝ q̃ malũ ⁊ turpe ⁊ alia hmõi ad defectũ ptinẽtia nõ dr̃ de mã nisi p accns. ⁊ iõ nõ oportet q̃ idefinita semp stet p peiori. ꝺato ẽt q̃ idefinita necesse sit sumi p peiori. nõ oportet q̃ sumat̃ ꝓ vli negatiua q: sic ī gnẽ affirmatiõis vlis affirmatiua ẽ potior ꝑticulari vtpote ꝑticularẽ affirmatiuã ǫtinẽs. ita etiã ī gnẽ negationũ vlis negatiua potior ẽ. oportet ãt ī vnoq; gnẽ ꝓsiderare id qõ ẽ poti⁹ ī gnẽ illo nõ ãt id qõ ẽ poti⁹ simplr vlter⁹ẽt ꝺato q̃ ꝑticularis negatiua eẽt poti⁹ oīb⁹ modis nõ tñ adhuc rõ seq̃ret̃. nõ. n. iõ idefinita affirmatiua sumit̃ p ꝑticulari affirmatiua: q: sit idignior: sz q: ꝺ vli põt aliqd affirmari rõne suiipsi⁹ vl rõne cõtẽte sub eo. vñ sufficit ad vitatẽ ei⁹ q̃ ꝑdicatũ vni ꝑti ꝙueniat qõ designat̃ p signũ particulare. ⁊ ideo veritas particularis affirmatiue sufficit ad veritatẽ indefinite affirmatiue ⁊ simili ratione veritas

Almonij

Lec .2. et Co.8.li.5. Lc.1.tertij libri et Co. .128. Lc.15. primi libri

particularis negatiue sufficit ad vitatē idefinite negatiue q: silr pōt aliqd negari de vli vl'rōe suiipsi⁹ vel rōe sue ptis vtūtur ār q̄libz pbi idefinitis negatiuis p vniuersalib⁹ i-bis que p se remouent ab vniuersalibus sicut ⁊ vtūtur idefinitis affirmatiuis pro vniuersalibus in his que p se de vniuersalibus predicantur. ¶Deinde cum dicit.

¶Si enī turpis est. nō probus est: ⁊ ē hō pulcher: ⁊ ñ est hō pulcher. si enīz fedus ē nō pulcher est: ⁊ si sit aliquid non est.

¶Probat ppositū p id qđ ē ab oīb⁹ cōcessuz oēs enīz cōcedūt q̄ idefinita affirmatiua vificat si pticularis affirmatiua sit va. otīgit ār accipi duas affirmatiuas idefinitas q̄rū vna icludi negatiōez alteri⁹ puta cū sūt opposita pdicata. q̄ qđē oppositio pōt cōtīgere dupl'r. Uno mō sm pfectā ꝺrietatē. sicut turpis. i. ihonestus oppōit: pbo. i. honesto: ⁊ fed⁹. i. deformis sm corp⁹. opponit pulchro. sed p quā rōnē ista affirmatiua ē vera hō ē pb⁹ qđā hoīe existē probo per eandē rōnē ista est vera hō ē turpis quodā homine existēte turpi. sūt ergo iste due vere simul hō ē probus hō ē turpis: sed ad hāc hō ē turpis sequit hō non est probus. ergo iste due sunt simul vere homo ē probus hō nō est probus ⁊ eadē rōne iste due homo est pulcher: homo nō est pulcher. alia autem oppositio attenditur sm p/fectum ⁊ imperfectum sicut moueri opponitur ad motū eē. ⁊ fieri ad factum eē vnde ad fieri sequitur nō esse eius qđ fit i pmanētibus quoꝝ eē est perfectum. secus autē est in successiuis quoꝝ esse est imperfectū. sic ergo hec est vera homo est albus quodam homine existēte albo: ⁊ pari rōne q: qđā hō fit alb⁹ hec ē vera qđaz hō fit alb⁹ ad quā segtur hō nō ē alb⁹. ergo iste due sūt simul vere hō ē albus hō nō ē albus. ¶Deinde cum dicit.

¶Uidebit ār subito icōueniēs eē iccirco quonīā uidetur nō ē homo albus simul ēt significare: quonīā nemo ē alb⁹: hoc autem neqz idē significat neqz simul necessario sunt.

¶Excludit id qđ faceret dubitationē circa pdicta. ⁊ dicit q̄ subito. idest pīo aspectu videt hoc eē icōueniēs qđ dictū ē. q: hoc qđ dico hō nō est albus. videtur idē significare cum hoc q̄ est nullus homo est albus: sed ipe hoc remonet dicēs: q̄ neqz idem significant: neqz ex necessitate sunt vera sicut ex predictis manifestum est.

¶Manifestum ē autem qñ negatio una uni us affirmatiōis est. Lectio. xii.

p Ostq̄z plis distīmxit dīersos modos oppositionū i enūciationib⁹ nūc ītendit oīdere q̄ vni affirmationi vna negatio opponit. ⁊ circa hoc duo facit. primo oīdit q̄ vni affirmationi vna negatio opponit. secūdo ostēdit que sit vna affirmatio vel negatio: ibi. (vna aūt affirmatio.) Circa primū tria facit. pmo. ponit qđ ītendit. secūdo manifestat ppositum: ibi. (hoc. n. idē) tertio epilogat que dicta sunt: ibi. (manifestū ē ergo.) Dicit ergo p⁹ manifestū eē q̄ vni⁹ affirmationis est vna negatio sola ⁊ hoc quidē fuit necessariū hic dicere: q: cū posuerit plura oppositionuz genera. videbatur q̄ vni affirmationi due negationes opponerētur sicut hnīc affirmatiue oīs homo est alb⁹. videt sm pdicta hec negatiua opponi nullus homo est albus. ⁊ hec quidaz homo nō est albus. sed sigs recte consideret huic affirmatiue oīs hō est albus. negatio est sola ista qđā hō nō est albus. que solūmodo remouet ipsam. vt patet ex sua equipollentia que est non oīs homo ē albus vlis vō negatiua icludit quidē in suo intellectu negationis vlis affirmatiue i q̄stū icludit particularē negatiuā. sed supra hoc aliquid addit iqūātū. s. iportat nō solū remotionē vl'itatis. sed remouet qūlibet partē eius. ⁊ sic⁹ q̄ sola vna ē negatio vlis affirmatiue: ⁊ idē apparet i alijs.

¶Deinde cum dicit.

¶Hoc enī idē oportet negare negationez qđ affirmatio affirmauit: ⁊ de eodē uel de aliquo singulariū uel de aliquo uniuersaliū. uel uniuersaliter uel nō uniuersaliter.

¶Manifestat ppositū. ⁊ p:īo p rōnē. secūdo p exempla: ibi. (Dico aūt vt est so:. albus) ratio aūt sumitur ex hoc qđ supra dictū est: q̄ negatio opponitur affirmationi q̄ est eiusdē de eodē. i quo hic accipit q̄ oportet negationē negare id idē predicatū qđ affirmatio affirmauit ⁊ de eodem subiecto. siue illud subiectū sit aliquid singulare: siue aliqd vniuersale: siue aliquid vniuersale vniuersaliter: vel ñ vniuersaliter sumptū. sed hoc nō cōtingit fieri nisi vno modo ita. s. vt negatio neget id qđ affirmatio posuit ⁊ nihil aliud ergo vni affirmationi opponitur vna sola negatio.

¶Deinde cum dicit.

¶Dico aūt ut ē Socra. alb⁹: ñ ē Soc. albus. Si ār aliō aliqd uel de alio idē: ñ ē oppositaz erit ab eo diuersa. Huic vō q̄ ē: oīs hō alb⁹ ē: illa q̄ est: nō oīs homo alb⁹ ē: illi ār q̄ ē: aliquis hō alb⁹ ē: illa q̄ est: nullus hō alb⁹ ē: illi q̄ ē: hō albus est: illa que ē ñ ē homo albus.

¶Manifestat ppositū p exempla. ⁊ primo in singularibus. huic. n. affirmationi sortes est albus hec sola opponitur sortes nō ē alb⁹. tāquā eius ppria negatio. si vō eēt aliō predicatū vel aliud subiectū nō eēt negatio opposita: sz oīno diuersa. sicut ista sortes nō ē musicus nō opponit ei q̄ est sortes est albus. neqz ēt illa que ē plato ē albus: huic q̄ est sortes nō est albus. Secūdo manifestat idē quādo subiectum affirmationis est vniuersale vniuersaliter sumptū: sicut huic affirmationi: oīs homo ē albus opponitur eius ppria negatio non oīs hō ē albus q̄ equipollet particulari negatiue. Tertio ponit exēplū quādo affirmationis subiectum ē vniuersale particulariter sumptū: ⁊ dicit q̄ huic affirmationi aliquis hō ē albus opponit tāq̄z eius ppria negatio: nullus homo est albus: nam nullus dī quasi nō vlus. i. non aliquis. Quarto ponit exēplū quādo affirmationis subiectū est vniuersale indefinite sumptuz: ⁊ dicit q̄ isti affirmationi hō est albus opponitur tāq̄z ppria ei⁹ negatio: illa q̄ ē nō homo ē albus. sed videt hoc eē contra id quod supra dictū est q̄ negatiua idefinita verificatur simul cum idefinita affirmatiua. negatio nō pōt verificari simul cum sua opposita affirmatione: q: nō cōtīgit de eodē affirmare ⁊ negare sz ad hoc dicēdū q̄ opz qđ hic dī intelligi qñ negatio ad idē refert q̄ affirmatio ītendebat. ⁊ hoc pōt eē dupliciter. Uno mō qñ affirmat aliqd esse hoī rōne sui/ipsi⁹: qđ ē p se de eodem pdicari. ⁊ hoc ipz negatio negat. Alio mō qñ aliqd affirmat de vniuersali rōne sui singularis: ⁊ p eodē dē eo negatur. ¶Deinde cum dicit. Obiectio. Lec. II. Rn⁹.

¶Manifestū ē ergo: qñ negation uni: una affirmatio ē opposita. qñ aūt alie sunt contrarie: alie aūt contradictorie: ⁊ q̄ sūt be dictū est: uel quādo non oīs uera uel falsa contradictio: ⁊ quare ⁊ quādo uera uel falsa est.

¶Epilegat q̄ dictā sūt: ⁊ cōcludit manifestū eē ex pdictis q̄ vni affirmatōi opponit vna negatio: ⁊ q̄ oppositaz affirmationū ⁊ negationū alie sūt ꝺrie: alie ꝺdictorie ⁊ dictū ē q̄ sint vt q̄ tacet ār ꝺ subcōtrarijs: q: ñ sūt recte oppositeꝝ vt supra dictū ē. Dictū ē ēt q̄ ñ oīs ꝺdictio ē va vl'falsa. et sumit B large ꝺdictio. p q̄licūq̄z oppōne affirmatōis ⁊ negatōis: nā i his q̄ sūt ve ꝺdictoria sēp vna ē va altera falsa ōre ār i q̄busdā oppositis hoc ñ vificet dictū ē supra: q:. s. qđā ñ sūt ꝺdictorie: sz ꝺrie: q̄ pōt sil'ēe falsē. Cōtīgit ār affirmationē ⁊ negatōez ñ ꝑpe opponi: ⁊ iō cōtingit eas eē veras sil'. dictū ē ār q̄ altera semp ē va altera ār falsa: q: .s. in his q̄ vere sūt ꝺdictoria. ¶Deinde cum dicit. Lec. II.

¶Una ār affirmatio ⁊ negatio ē q̄ unū de uno significat: ul' cū uniuersale uniuersaliter: ul' nō uniuersaliter: ut oīs hō alb⁹ ē nō oīs hō alb⁹ ē: null⁹ hō alb⁹ ē: qđā hō alb⁹ ē. si albū unū significat.

Lec.8. ¶Oñdit q̄ sit affirmatio vl negatio vna qō qdā iā supra diverat: vbi hītū ē q̄ vna ē enūciatio q̄ vnū significat. ſz q: enūciatio ī q̄ aliqd p̄dicat de aliq̄ vlr vel ñ vlr multa sub/se cōtinet: ītēdit oñdē q̄ p hoc ñ ipedit vnitas enūciatōis. Et circa hoc duo facit. p̄mo oñdit q̄ vnitas enūciatiōs nō ipediē p multitudinē q̄ cōtinet sub vniuersali cui⁹ rō vna. ſcōo oñdit q̄ ipediē vnitas enūciatiōis p multitudinē que cōtinet sub sola nois vnitate: ibi. (Si vō duob⁹.) Dicit ergo q̄ vna ē affirmatio vl negatio cū vnuz significat de vno. siue illō vnū qō subijcit sit vle vniuersalr sūptū: siue nō sit aliqd tale: ſz sit vniuersale ꝓticularit sūptū vel idefinite. aut ēt si substātiuū sit singulare. ⁊ exēplificat de diuersis sicut vniuersalis ista affirmatiua ē vna. oīs hō ē alb⁹. et silr ꝓticularis negatiua q̄ ē ei⁹ negatio. ſ. ñ ē oīs hō alb⁹: et subdit alia exēpla q̄ sūt manifesta. ī fine āt apponit q̄ndam cōditionē q̄ requiē ad hoc q̄ q̄libet harū sit vna (si. ſ. albuz qō ē p̄dicatū significat vnū) nā sola multitudo p̄dicati ipediret vnitatē enūciatiōis: nō āt vniuersalis. ꝓpositio vna est quāuis sub se multitudinē singulariū cōprehēdat: q: p̄dicatū ñ attribuiē multis singulārib⁹ ſz q̄ sūt ī se subdiuisa: ſz ſz q̄ vnū sub vno cōi. ¶Deinde cum dicit.

¶Si vō duobus unum nomen positū est ex quibus nō est unum: nō est una affirmatio.

¶Oñdit q̄ sola vnitas nois ñ sufficit ad vnitatē enūciationis. Et circa hoc q̄tuor facit. ¶p̄mo ꝓponit qō ītēdit. ſcōo exēplificat: ibi. (vt siqs ponat.) tertio ꝓbat: ibi. (nihil enīz differt) q̄rto īfert corelariū: ibi. q̄re ī his.) Dicit ergo p̄mo q̄ si vnū nomē īponatur duab⁹ reb⁹ ex qb⁹ ñ fit vnū: ñ ē affirmatio vna: q̄ āt dicit ex qb⁹ ñ fit vnū ꝑt ītelligi duplicit. Uno mō ad excludēdū hoc q̄ multa ꝓtinētur sub vniuersali: sicut hō ⁊ equ⁹ sub aīali. hoc. n. nomen aīal significat vtrūq; ñ ſz q̄ sūt multa dīa ad īuicē: ſz ſz q̄ vniuntur ī nā generis. Alio mō ⁊ melⁱ⁹ ad excludēdū hoc q̄ ex multis ꝓtib⁹ fit vnū. siue sint ꝓtes rōnis sicut sūt genus ⁊ dīe q̄ sūt ꝓtes diffōnis: siue sint ꝓtes integrales alicui⁹ cōpositōis. sicut ex lapidib⁹ ⁊ lignis fit dom⁹. si vō sit tale p̄dicatū. qō attribuat rei q̄ritur ad vnitatē enūciatōis qō multa q̄ significātur currāt ī vnū ſz aliquē dictoꝝ modoꝝ vñ ñ sufficiet sola vnitas vocis. si vō sit tale p̄dicatū qō referatur ad vocem sufficiet vnitas vocis. vt si dicā canis est nomen. ¶Deinde cum dicit.

¶Ut siquis ponat hoc nomen tunica boī ⁊ equo: ⁊ dicat tunica est alba: hec non est una affirmatio nec una negatio.

¶Exēplificat qō dictū ē vt si aliqs hoc nomē tunica īponat ad significādū boīez ⁊ equū ⁊ sic si dicā tūica ē alba ñ ē affirmatio vna neq; negatio. ¶Deinde cum dicit.

¶Nihil. n. differt hec: quā dicere ē hō alb⁹ ⁊ est equus alb⁹. si ergo hec multa significāt ⁊ sūt plures. manifestū ē q̄ñ ⁊ prima multa uel nihil significat: neq;. n. aliquid est homo equus.

¶Probat qō dicerat tali rōne si tunica significat boīez ⁊ equū nihil differt si dicatur tunica ē alba: aut si dicatur hō ē alb⁹ ⁊ equ⁹ ē alb⁹. ſz ille hō ē alb⁹. ⁊ equus ē alb⁹: significāt multa ⁊ sūt plures enūciatiōes: ergo ēt ista tunica ē alba multa significat. ⁊ hoc si significat boīez ⁊ equū vt res diuersas. si vō significat boīez ⁊ equū vtpote vnā rē nihil significat. q: nō ē aliq̄ res q̄ cōponatur ex boīe ⁊ eq̄. Qō āt dicit q̄ ñ differt dicē tunica ē alba ⁊ hō ē alb⁹: ⁊ equ⁹ est alb⁹: ñ ē ītelligēdū quātū ad vnitatē ⁊ falsitatē. nā hec copulatiua hō ē alb⁹: ⁊ equ⁹ ē alb⁹: ñ pōt ee vera nisi vtraq; ps sit vera. ſz hec tunica ē alba ꝓdicta rōne facta pōt ee vā ēt altera erūt falsa. aliogn ñ oporteret distīguē multiplices ꝓpōnes ad soluēdū rōnes sophisticas. ſz hoc ē ītelligēdū q̄ntū ad vnitatē ⁊ multiplicitatē. nā sicut cū dī: hō ē alb⁹ ⁊ equ⁹ ē alb⁹. ñ inuenitur aliq̄ vna res cui attribuatur p̄dicatū ita ēt nec cū dī tunica ē alba. ¶Deinde cum dicit.

¶Quare nec ī his necesse ē hāc quidē cōtra dictiōem ueram esse: nullam uero falsam.

¶Cōcludit ex p̄missis q̄ nec ī his affirmatiōib⁹ ⁊ negationib⁹ q̄ vtūtur sbo equoco semp opz vnā ee verā ⁊ aliaz falsā: q:. ſ. negatio pōt aliō negare quā affirmatio affirmet

¶In his ergo ⁊ q̄ sūt ⁊ q̄ facta sūt: necesse est affirmationē uel negationem uerā uel falsam esse. In uniuersalib⁹ qdē uniuersalr. semp hāc quidē uerā illaz uero falsam. ⁊ ī his q̄ sunt singularia quēmadmodum dictum ē. In his vō q̄ ī uniuersalib⁹ non uniuersalr dicunt non est necesse. dictuz ē āt ⁊ ō bis. In singularib⁹ vō ⁊ futuris non similiter. Co.6. Cap.8.

Lectio. xii.

p Ostq̄ pbs determināuit de oppōne enūciationū. ⁊ oñdit qñō dimidūt verū ⁊ falsū opposite enūciatiōes: hic ingrit de q̄dā qō poterat ee dubiū: vtrū. ſ. id qō dictū ē: silr inueniatur in oībus enūciatiōib⁹ vel nō. Et circa hoc duo facit. ¶p̄mo ꝓponit dissimilitudinē. Scōo ꝓbat eā: ibi. (Illā si oīs affirmatio) Circa p̄mū cōsiderādū ē q̄ pbs ī p̄missis triplicez dīam enūciationū assignauit q̄rū p̄ma fuit ſm vnitatē enūciationis. put. ſ. enūciatio ē vna simplr vel q̄ñctiōe vna. Scōa fuit ſz q̄litatē. put. ſ. enūciatio est affirmatiua vel negatiua. Tertia fuit ſm quātitatē vtpote q̄ enūciatio q̄dā ē vlis. q̄dā ꝓticularis. q̄dā idefinita. ⁊ q̄dā singularis. Tāgitur āt hic q̄rta dīa enūciationū ſz tps. nā q̄dā ē de p̄terito. q̄daz de futuro. Et hec ēt dīa pōt accipi ex his q̄ supra dicta sūt. dictū ē. n. supra q̄ necesse ē oēz enūciatiōez ee ex vbo vel ex casu vbi. Uerbū āt ē q̄d cōsignificat p̄s tps: casus āt vbi sūt q cōsignificāt tps p̄teritū vel futurum. ¶Pōt āt accipi quta dīa enūciationū ſz māz: q̄ qdez dīa attēdit ſm hītudinē p̄dicati ad subiectū. nā si ipſz p se īnsit subo dicet ee enūciatio ī mā necessaria vl nāli. vt cū dī hō ē aīal vl hō ē risibile. si vō p̄dicatuz p se repugnet sbo q̄si excludēs rōnē ipi⁹ dicet enūciatio ee ī mā ipossibili. siue remota. vt cū dī hō ē asin⁹. si vō medio mō se hēat p̄dicatū ad sbm. vt. ſ. nec p se repugnet sbo nec p se īsit. dicet enunciatio ee ī mā possibili siue cōtīgēti. his igit enūciatiōis differētiis cōsideratis ñ silr se hz iudiciū de vitate ⁊ falsitate ī oīb⁹. vñ pbs dicit ex p̄missis cōcludēs q̄ ī his q̄ sūt. i. ī positiōib⁹ de p̄ti. ⁊ ī his q̄ facta sūt. i. ī enūciatiōib⁹ de preterito. necesse ē q̄ affirmatio vel negatio determinate sit vera vel falsa. diuersificat tñ hoc ſz diuersā quātitatē enūciatiōis. nā ī enūciatiōib⁹ ī q̄bus de vlibus subis aliqd vliter p̄dicat: necesse ē q̄ semp vna sit vā. ſ. affirmatiua vel negatiua. ⁊ altera falsa q̄. ſ. ei opponit. Dictū ē enī supra q̄ negatio enunciationis vniuersalis in qua aliquid vniuersaliter predicatur: est negatiua non vniuersalis. sed particularis: ⁊ econuerso vniuersalis negatiua non est directe negatio vniuersalis affirmatiue. sed particularis. ⁊ sic oportet ſm predicta q̄ vna earum semper sit vera ⁊ altera falsa in q̄cūq; materia. ⁊ eadem rō est in enunciationib⁹ singularibus q̄ ēt ꝓdictorie opponuntur: vt supra habitum ē. ſz ī enūciationib⁹ ī q̄bus aliquid predicatur de vniuersali ñ vniuersalr nō est necesse q̄ semp vna sit vera ⁊ altera falsa: q: pōt ambe ee simul vere ⁊ supra ostēsū ē. ⁊ hoc q̄dem ita se hz quātū ad ꝓpōnes q̄ sūt de p̄terito vel de presenti. ſz si accipiūt enūciatiōes q̄ sūt de futuro ēt silr se hnt quātū ad oppōnes q̄ sūt de vniuersalib⁹ vel vniuersaliter vel ñ vniuersaliter sūptis. nā ī mā necessaria oēs affirmatiue determinate sunt vere ita ī futuris sicut ī p̄teritis ⁊ presentibus: negatiue vō false: ī materia āt ipossibili ecōtrario. In cōtīgēt vō vniuersales sunt false ⁊ ꝓticulares sūt vere ita ī futuris sicut ī p̄teritis ⁊ p̄sētib⁹. In idefinitis āt vtraq; simul est vera ī futuris sicut ī p̄sentib⁹ vel p̄teritis: sed ī singularib⁹ ⁊ futuris ē q̄dā dissimilitudo. nā ī p̄teritis ⁊ p̄sentibus necesse ē q̄ altera oppositaꝝ determinate sit va ⁊ altera falsa ī quacūq; mā: ſz ī singularib⁹ que sunt de futuro hoc ñ ē necesse q̄ vna determinate sit vera ⁊ altera falsa. ⁊ hoc quidē dī quātū ad mām ꝓpriā: nā quātū ad māz necessariā ⁊ ipossibilē similis rō ē ī futuris singularib⁹ sicut ī p̄sentib⁹ ⁊ p̄teritis nec tñ Aristotiles mētionē fecit d̄ ma/

Lec.8.

Lec.10.

Lec.11.

Lec.11.

teria cõtigẽti:q; illa p;opria ad singularia ptinet q̃ contin/genter eueniunt:que aũt p se insunt vel repugnant attri/buũtur singularibus sm vniuersaliũ rõnes. Circa hoc igi tur vsaẽ tota pñs ītẽtio: vtz ī enũciationib⁹ singularib⁹ de futuro ī mã cõtigẽti necesse sit q̃ determiate vna opposita rũ sit vera ⁊ altera falsa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Mã si ois affirmatio uel negatio ẽa uel falsa ẽ:⁊ omne necesse ẽ uel eẽ uel non esse.

¶ Ꝓbat p̃missã⁹ dr̃iam. Et circa hoc duo facit. Ꝓmo p/bat ꝓpositũ ducẽdo ad icõueniẽs. Scõo oñdit illa eẽ ipos/sibilia q̃ sequũt:ibi. (Que ergo cõtigũt icõueniẽtia.) Circa p̃mũ duo facit. Ꝓmo oñdit q̃ ī singularib⁹ ⁊ futuris nõ semp põt determiate attribui vitas alteri oppositoꝝ. Se/cũdo oñdit q̃ ñ põt eẽ q̃ vtraq; vitate careat:ibi. (Ät vo nec q̃m.) Circa p̃mũ ponit duas rõnes in q̃rũ p̃ma ponit quãdã ꝯsequẽtiã. s. q̃ si ois affirmatio vl negatio determi nate ẽ vera vel falsa ita ī singularib⁹ ⁊ futuris. sicut in alijs consequens est q̃, oĩa necesse sit vel determinate esse vel non esse. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si hic qdẽ dicat futuꝝ aliqd:ille vo nõ di cat hoc qdẽ ipsũ:manifestũ ẽ qm̃ necesse ẽ uel dicere alterũ ipsoꝝ:ñ ois affirmatio uera uel falsa ẽ:utraq; .n. nõ erũt simul in talibus.

¶ Uel si itaq; ꝫ quidẽ: vt hẽtur ī greco. ꝓbat ꝯsequẽtiam p̃dictã. ponam⁹ .n. q̃ sint duo hoies quoꝝ vnus dicat ali quid eẽ futurũ. puta q̃ sortes curret. ali⁹ vo dicat hoc idẽ ipsũ ñ eẽ futurũ supposita p̃missa positiõe. s. q̃ ī singulari/bus ⁊ futuris cõtigit alterã eẽ verã. s. affirmatiuã vel ne/gatiuã: sequeẽ q̃ necesse sit q̃ alter eoꝝ verũ dicat. nõ aũt vteraq; : q; ñ põt eẽ q̃ ī singularib⁹ ꝓpositõib⁹ futuris vtra q; sit simul va. s. affirmatiua vel negatiua: sed hoc hꝫ locũ solũ ī negatiuis. Ex hoc ãt q̃ necesse ẽ alterũ eoꝝ vez dice re. seqtur q̃ necesse sit determinate vel eẽ vel nõ esse. Et hoc ꝓbat cõsequẽter. q; ista duo cõuertibiliter cõsequũtur sc; q̃ verũ sit id qd̃ dr̃: ⁊ q̃ ista sit ī re. ⁊ hoc ẽ qd̃ manife/stat cõsequẽter dicens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Mã si uez ẽ dicere qm̃ ẽ albũ uł ñ albũ: ne cesse ẽ albũ eẽ uł ñ eẽ:⁊ si ẽ albũ uel ñ ẽ albũ. ue rũ ẽ uł affirmare uł negare:⁊ si ñ ẽ mentiẽ:⁊ si mẽtiẽ ñ ẽ: q̃re necesse ẽ aut affirmatõez aut ne/gatõez uerã eẽ uł falsã. nihil ergo neq; ẽ: neq; fit: neq; cãu: neq; utrũlibꝫ erit: neq; ñ erit: sꝫ ex necessitate oĩa ⁊ ñ utrũlibꝫ. aut. n. q dicit uer⁹ ẽ aut q negat. filr. n. uel fieret uel nõ fieret: utrũ libet. n. nihil magis sic: uel ñ sic se hꝫ aut hẽbit

¶ Nam si verũ ẽ dicere q̃ albũ sit ex necessitate sequitur q̃ ita sit ín re:⁊ si verũ ẽ negare ex necessitate. seqẽ q̃ ita nõ sit. ⁊ ecõuerso. q; si ita ẽ ī re vel nõ ex necessitate: seqẽ q̃ sit vez affirmare vel negare. ⁊ eadẽ ẽt cõuertibilitas ap paret in falso. q; si aliqs mentiẽ falsũ dicẽs. ex necessitate se quiẽ q̃ nõ ita sit in re sicut ipse affirmat qd̃ negat. ⁊ econ/uerso. si nõ ẽ ita ī re sicut ipse affirmat qd̃ negat. seqẽ q̃ af/firmans vel negans mentiẽ. Est ergo ꝓcessus huius rõ/nis talis. si necesse est q̃ ois affirmatio vel negatio ín singu laribus ⁊ futuris sit va vel falsa. necesse ẽ q̃ ois affirmãs vel negãs determinate dicat verũ vel falsum. Ex hoc ãt sequiẽ q̃ oẽ necesse sit eẽ vel ñ eẽ. ergo si ois affirmatio vl negatio determiate sit vera. necesse ẽ oĩa determinate esse vel ñ eẽ. Ex hoc cõcludit vlteri⁹ q̃ oĩa sint ex necessitate. p qd̃ triplex gen⁹ cõtigẽtiũ excludiẽ q̃dã. n. cõtigũt vt ī pau cioribus q̃ accidũt a casu vel fortũa. q̃dã vo se hñt ad vtrũ libet. q;. s. nõ magis se hñt ad vnã ptẽ q̃ ad aliã. ⁊ ista p;o cedũt ex electiõe. q̃dã vo eueniũt vt ī plurib⁹ sicut hoiem canescere ī senectute qd̃ causaẽ ex natura. Si ãt oĩa ex ne/cessitate eueniẽt nihil horũ cõtigentiũ eẽt. ⁊ iõ dicit (nihil est) q̃tũ ad ipsã p̃manẽtiã eoꝝ q̃ p̃manẽt cõtingẽter (neq; fit) quãtũ ad ꝓductionẽ eorũ q̃ cõtigẽter causanẽ (nec ca/su) q̃nãtũ ad ea q̃ ī minori pte siue ī pauciorib⁹ (nec vtrũ/libet) quãtũ ad ea q̃ se hñt eq̃liter ad vtrũq;. s. eẽ vel non eẽ: ⁊ ad neutrũ horũ sũt determinata qd̃ significat cũ sub/dit (nec erit: nec non erit) de eo. n. qd̃ ẽ magis determina tũ ad vnã ptẽ: possum⁹ determinate verũ dicẽ q̃ hoc erit vel nõ erit: sicut medic⁹ de cõualescẽte vere dicit iste sana/bitur: licet forte ex aliquo accidente ei⁹ sanitas ipediaẽ. vñ ⁊ ꝑs dicit i 2º de generatiõe q̃ futur⁹ qs icedere ñ ince/det. de eo enī q hꝫ ꝓpositũ determinatũ ad icedẽdũ vere põt dici q̃ ipse icedet. licet p aliqd accẽs ipediaẽ ei⁹ icef/sus: sꝫ ei⁹ qd̃ ẽ ad vtrũlib et. pp;ũ ẽ q̃ q; ñ determinaẽ ma gis ad vnũ q̃ ad alteꝝ ñ possit dr̃ eo determiate dici neq; q̃ erit neq; q̃ nõ erit. Quo aũt seq̃tur q̃ nihil sit ad vtrũ/libet ex p̃missa ypotesi manifestat subdẽs. q̃ si ois affir/matio vel negatio determinate sit vera: opꝫ q̃ vel ille qui affirmat vel ille q negat dicat verũ. ⁊ sic tollit id qd̃ est ad vtrũlibꝫ. q; si eẽt aliqd ad vtrũlibet simili se hẽret ad hoc fieri vel nõ fieri: ⁊ nõ magis ad vnũ q̃ ad alteꝝ. Est autẽ cõsiderãdũ q̃ pbs nõ excludit ꝫ exp̃sse cõtigens qd̃ ẽ vt ī pluribus duplici rõne. Ꝓmo qdẽ q; tale cõtigẽs nõ exclu/dit qn altera oppositaꝝ enũciationũ determinate sit vera ⁊ altera falsa: vt dictũ ẽ. Secũ do q; remoto cõtigenti q d̃ ẽ ī pauciorib⁹ qd̃ a casu accidit. remoueẽ p̃ pñs cõtingẽs qd̃ ẽ vt ī pluribus. nihil .n. differt id qd̃ ẽ ī pluribus ab eo qd̃ ẽ ī pauciorib⁹ q̃ nisi deficit in minori parte. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius si ẽ albũ nũc uerũ erat dicere. p;o qm̃ erit albũ: q̃re semp fuit uerũ dicere qd̃libꝫ eoꝝ q̃ facta sunt qm̃ erit. q̃ si semp uerum fuit dicere qm̃ ẽ uel erit nõ põt hoc nõ eẽ uel nõ fu turũ eẽ. Qd̃ autem non potest non fieri impos sibile est non fieri:⁊ quod ipossibile est non fie ri necesse est fieri omnia ergo q̃ futura sunt ne/cesse est fieri. nihil igitur utrunlibet neq; casu erit: nam si casu: non est ex necessitate.

¶ Ponit secũdã rõnẽ ad ostẽdẽdũ p̃dictã similitudinem ducẽdo ad ipossibile. si enī silr se hꝫ veritas ⁊ falsitas ī p̃/sentib⁹ ⁊ futuris: seqẽ vt qcqd verũ ẽ de pñti antea fuerit verũ de futuro eo mõ quo ẽ verũ de pñti: sꝫ determinate nũc ẽ verũ dicere de aliquo singulari qd̃ ẽ albũ: ergo p;i/mo. i. anteq̃ illud fieret albũ erat verũ dicẽ. qm̃ hoc erit albũ: sed eadẽ rõ videẽ eẽ ī ꝓpinquo ⁊ ī remoto: ergo si añ vnũ diẽ verũ fuit dicere q̃ hoc erit albũ: seqẽ q̃ semp fuit verũ dicere de quolibet eoꝝ q̃ facta sũt q̃ erit. si autẽ semp ẽ verũ dicere de pñti qm̃ ẽ: vel de futuro q̃ erit. nõ põt hoc ñ eẽ vel nõ futurũ eẽ. cuius cõsequẽter rõ pꝫ: qa ista duo sũt icõpossibilia q̃ aliqd vere dicaẽ. ⁊ q̃ non sit. nã hoc icludiẽ ī significatõe veri: vt sit id qd̃ dr̃. si ergo po nitur vez eẽ id qd̃ dr̃ de pñti vel de futuro. nõ põt eẽ qn illud sit pñs vel futurũ: sed q̃ nõ põt nõ fieri idẽ significat cũ eo qd̃ ẽ ipossibile ñ fieri. ⁊ qd̃ ipossibile ẽ ñ fieri: idẽ si/gnificat cũ eo qd̃ ẽ necesse fieri. vt ī secũdo pleni⁹ diceẽ: se/quiẽ ergo ex p̃missis q̃ oĩa q̃ futura sũt necesse ẽ fieri: ex q̃ seqtur vlteri⁹ q̃ nihil sit neq; ad vtrũlibet neq; a casu: quia illud qd̃ accidit a casu ñ ẽ ex necessitate: sed vt ī pauciori/bus: hoc ãt relingt p icõueniẽti. ergo ⁊ p̃mũ ẽ falsũ. s. q̃ oẽ qd̃ ẽ verũ eẽ: verũ fuerit determinate dicere eẽ futuꝝ. Ad cui⁹ euidẽtiã ꝯsiderãdũ ẽ: q̃ cũ verũ hoc significet. vt dicaẽ aliqd eẽ qd̃ ẽ: hoc mõ est aliquid verum quo habet esse. Cũ aũt aliquid ẽ ī p;esenti hẽt esse in seipso. ⁊ iõ vere põt dici de eo qd̃ ẽ sed quãdiu aliqd ẽ futurũ nõdũ ẽ in se ipso: ẽ ãt aliqualiter ī sua cã. qd̃ quidẽ contingit tripliciter. vno mõ vt sic sit ī sua causa vt ex necessitate ex ea ꝓueniat ⁊ tũc determiate hꝫ eẽ ī sua causa vñ determinate põt di/ci de eo q̃ erit. Alio mõ aliqd ẽ in sua cã. vt que hꝫ iclinati onẽ ad suũ effectũ. q̃ tñ ipediri põt vnde ⁊ hoc determi/natũ ẽ in sua cã sed mutabiliter. ⁊ sic de hoc vere dici põt: hoc erit sed nõ p oĩmodã certitudinẽ. tertio aliqd autẽ ẽ ī sua cã pure ī potẽtia q̃ etiam non magis ẽ determinata ad

Lec.10. et co.64.

Lec.7.

vnū q̄ ad aliuz vñ relinquit̄ q̄ nullo modo poteſt de aliquo eorum determinate dici q̄ ſit futurum: neq; q̄ ſit vel non ſit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vo neq; q̄n uerū ē neutr̄ cōtingit dicere: ut q̄n neq; erit neq; nō erit. primuz. n. cuz ſit affirmatio falſa erit negatio nō uera: ⁊ cum hec ſit falſa ꝓtigit affirmationē eſſe non ueraz.

¶ Oſtendit q̄ veritas nō oīno deeſt in ſingularibus futuris vtriq; oppoſitorū. Et primo ꝓponit qđ intēdit dicens q̄ nō eſt verū dicere q̄ ī talib⁹ alterū oppoſitorū non ſit vex. vt ſi dicamus q̄ neq; erit neq; nō erit. Secūdo ibi. (¶ Primū enim) ꝓbat ꝓpoſitū duab⁹ rōnibus. quaꝝ prima talis ē affirmatio ⁊ negatio diuidūt vex ⁊ falſū. quod patet ex diffinitione veri ⁊ falſi. nā nihil aliud ē vex q̄ eē qđ ē: vel nō eē qđ ñ ē. ⁊ nihil aliud ē falſū q̄ eē qđ ñ ē. vl̄ nō eē qđ eſt. ⁊ ſic opz q̄ ſi affirmatio ſit falſa: q̄ negatio ſit vera ⁊ ecōuerſo. ſed ſm predictā poſitionē affirmatio eſt falſa qua dicit̄ hoc erit nec tñ negatio ē vera. ⁊ ſimiliť negatio erit falſa affirmatione nō exiſtēte vera. ergo predicta poſitio ē ipoſſibilis. ſ. q̄ veritas deſit vtriq; oppoſitoruz. Scđaz rōnē ponit ibi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Adhuc ſi uerum ē dicere q̄n albū ē ⁊ magnū: oportet eē utrūq;: ſi vo erit cras opz eē cras: ſi āt neq; erit neq; ñ erit cras: ñ erit utrū libet: ut ē nauale bellū: opz enī neq; fieri nauale bellum: neq; non fieri nauale bellum.

¶ Que talis ē. ſi vex eſt dicere aliquid: ſequitur q̄ illud ſit. puta ſi verū eſt dicere q̄ aliqđ ſit magnū ⁊ albū. ſequitur vtraq; eē. ⁊ ita de futuro ſicut de preſenti ſequit̄ enī eſſe cras ſi verū ē dicere q̄ erit cras: ergo ſi vera ē ꝑdicta poſitio dicens: q̄ neq; cras erit: neq; nō erit. oportebit neq; fieri: neq; nō fieri qđ ē cōtra rōnem ei⁹ qđ ē ad vtrūlibet. q: qđ ē ad vtrūlibz ſe hz ad alterutrū (vt nauale bellū) ⁊ ita ex hoc ſequit̄ idē icōueniēs quod impremiſſis.

¶ Que ergo cōtingunt icōuenientia hec ſūt ⁊ alia huiuſmōi: ſi oīs affirmatiōis ⁊ negatiōis uel in his que ī uniuerſalibus dicunt̄ uniuerſaliter. uel ī his que ſunt ſingularia neceſſe ē oppoſitaꝝ hāc qđē uerā eē. illā uero falſam. Nihil āt utrunlibet eē ī his que fiunt: ſed oīa eſſe uel fieri ex neceſſitate. quare ñ oportebit neq; conſiliari. neq; negociari: q̄n ſi hoc facimus erit hoc: ſi vo hoc non: erit. Lectio. xiii.

Lec. 12. Stēderat ſuperius pbs ducēdo ad icōueniēs qđ nō eſt ſimiliter verū vel falſū determinate in altero oppoſitorū in ſingularibus ⁊ futuris.

Lec. 11. ſicut ſupra de alijs enūciatiōibus diverat: nunc aūt oſtēdit icōueniētia ad que diverat eē ipoſſibilia. Et circa hoc duo facit. Primo oſtēdit ipoſſibilia ea que ſequebantur. Secūdo cōcludit quō circa hec ſe veritas habeat ibi. (Igit̄ eſſe qđ ē.) Circa primū tria facit. Primo ponit icōueniētia q̄ ſequūtur. Scđo oñdit hec icōuenientia ex ꝑdicta poſitiōe ſequi. ibi. (Nihil. n. phibet.) Tertio oſtēdit eē ipoſſibilia icōueniētia memorata: ibi. (q̄ ſi ñ hec poſſibilia ſūt.) Dicit ergo primo ex predictis rōnibus cōcludēs q̄ hec iconueniētia ſequūtur. ſi ponatur q̄ neceſſe ſit oppoſitaꝝ enūciationū alterā determinate eē verā ⁊ alterā eē falſā ſimiliter in ſingularibus ſicut in vniuerſalibus q̄. ſ. nihil in his que fiunt ſit ad vtrūlibet: ſed omnia ſint ⁊ fiāt ex neceſſitate. Et ex hoc vlteri⁹ iducit alia duo ī cōuenientia: quoꝝ primū ē q̄ nō oportebit de aliquo conſolari. pbatū eſt enī ī z⁰ ethicoꝝ: q̄ cōſiliū nō ē de his q̄ ſunt ex neceſſitate. ſed ſolū de cōtingentibus que poſſunt eſſe ⁊ nō eē. Secūdū icōueniēs ē q̄ oēs actiōes hūane q̄ ſunt ꝓpter aliquē finem puta negociatio que eſt ꝓpter diuitias acgrendas erūt ſupflue. q: ſi oīa ex neceſſitate euenīunt: ſiue opemur: ſiue nō opemur: erit qđ ītendim⁹. ſz hoc eſt contra intentionem hominum: q: ea intentione vidētur conſiliari ⁊ negociari vt ſi hec faciant erit talis finis. ſi atem faciunt aliquid aliud erit alius finis.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Nihil enim prohibet in milleſimum annuz hunc quidē dicere: hoc futurum eſſe: illum vo non dicere: quare ex neceſſitate erit quodlibet eorum quod uerum erat dicere tunc.

¶ Probat q̄ dicta icōuenientia conſequātur ex dicta poſitione. Et circa hoc duo facit. Primo oſtendit ꝑdicta incōuenientia ſequi quodā poſſibili poſito. Secūdo oſtendit q̄ eadem icōuenientia ſequantur etiā ſi illud non ponat: ibi. (At nec hoc differt.) Dicit ergo primo ñ eēt ipoſſibile q̄ añ mille ānos: q̄n nihil apud hoīes erat cogitatū vl̄ p ordinatū ō his q̄ nūc agunt̄. vn⁹ dixerit q̄ hoc erit. puta q̄ ciuitas talis ſubuertet̄: alⁱ āt dixerit q̄ hoc ñ erit: ſz ſi oīs affirmatio vel negatio determinate ē vera neceſſe ē q̄ ambo determinate vex dixerit ergo neceſſe fuit qōlibet eorū ex neceſſitate euenire. ⁊ eadē rō ē ī oīb⁹ alijs: ergo oīa ex neceſſitate euenīūt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vo nec hoc differt ſi aliqs dixerit negationem uel nō dixerit. Manifeſtum ē. n. quoniā ſic ſe habēt res: ul̄ ſi hic quidem affirmauerit: ille vo negauerit. nō. n. ꝓpter negare ul̄ affirmare erit ul̄ non erit: nec ī milleſimū ānum magiſq̄ ī quātolibet tpe: quare ſi in omni tpe ſic ſe habeat ut unū dicatur uere: neceſſe erat hoc firri: ⁊ unūquodq; eoꝝ q̄ fiunt ſic ſe hēre ut ex neceſſitate fieret. q̄n enim uere dicit qs q̄n erit nō pōt nō fieri: ⁊ quod factum eſt ueruz erat dicere ſemp q̄n erit.

¶ Oñdit q̄ idē ſeqūt: ſi illud poſſibile ñ ponat. nihil. n. differt quātū ad rex exiſtētiā vel euētū. ſi vno affirmāte: hoc ē futurū. ali⁹ negauerit vel nō negauerit: ita. n. ſe hēbit res ſi hoc factū fuerit ſicut ſi ñ factū fuerit ñ. n. pp nīrum affirmare vel negare mutat̄ curſus rex vt ſit aliqd vel nō ſit. qr vitas nr̄e enūciatiōis ñ ē cā exiſtētie rex. ſz poti⁹ ecōuerſo ſilr̄ ēt ñ differt quātū ad euētū ei⁹ q̄ nūc agit̄. vtr fuerit affirmatū vel negatū añ milleſimū ānū vel añ qđcūq; tp̄s. ſic ergo ſi ī q̄cūq; tpe p̄terito ita ſe hēbat vitas enunciationū. vt neceſſe eēt q̄ alterz oppoſitoz vere diceret̄. ⁊ ad hoc qđ neceſſe ē aliqd vere dici. ſeqūt q̄ neceſſe ſit illud eē vel fieri. ꝓñs ē q̄ vnūqđq; eoꝝ q̄ fiūt ſic ſe hēat vt ex neceſſitate fiat. ⁊ hmōi ꝓñtie rōnē aſſignat ꝑ hoc q̄ ſi ponat aliquē ve dicē q̄ hoc erit. ñ pt ñ futurz eē. ſic ſuppoſito q̄ ſit hō ñ pt ñ eē alal rōnale mortale. hoc. n. ſignificat cū dz aliqd ve dici. ſ. q̄ ita ſit: vt dī. eadē āt hītudo ē eoꝝ q̄ nunc dicūt̄ ad ea q̄ futura ſūt: q̄ erāt eoꝝ q̄ pus dicebāt̄ ad ea q̄ fūt pñtia vel p̄terita. ⁊ ita oīa ex neceſſitate acciderunt ⁊ accidūt ⁊ accidēt. qr qđ nūc factū ē ī pñti vel ī p̄terito exiſtēs ſemp verum erat dicere quoniam erit futurum.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Quod ſi hec nō ſūt poſſibilia: uidemur enī eſſe principium futuroꝝ ⁊ ab eo quod conſiliamur atq; agimus aliquid.

¶ Oñdit p̄dcā eē ipoſſibilia. Et primo ꝑ rōnē. Secūdo ꝑ exēpla ſēſibilia ibi. (Et multa nobis mānifeſta ⁊c.) Circa primū duo facit. Primo oſtendit ꝓpoſitū ī reb⁹ hūanis. Secūdo ēt ī alijs reb⁹: ibi. (Qm̄ ē oīno ⁊c.) Quātū āt ad res hūanas oſtendit eē ipoſſibilia q̄ dcā ſūt. ꝑ hoc q̄ hō mānifeſte videtur eē p̄ncipiū eoꝝ futuroꝝ q̄ agit: q̄ſi dns exiſtēs ſuoꝝ actuū. ⁊ ī ſua ptāte hns agē vl̄ ñ agē. qđ qđē p̄ncipiū ſi remoueatur tollit̄ tot⁹ ordo ꝙuerſatiōis hūane. ⁊ oīa principia phie moral̄. h. n. ſublato ñ erit aliq̄ vtilitas ꝓſuaſiōis nec ꝓmiſſiōis nec ꝓmutatōis aut remūeratōis. qb⁹ hoīes allicīūt̄ ad

bona ⁊ retrahunt⁹ a malis ⁊ sic enactaꝫ tota ciuilis scia hoc ergo pb̃s accipit ꝙ principio manifesto ꝙ hō sit ꝓncipium futuroꝝ. ñ est aũt futuroꝝ ꝓncipiū nisi ꝙ hoc ꝙ cō filiatur. ⁊ facit aliquid: ea. n. q̃ agunt absq; consilio ñ hēnt dñiuz sui act⁹ q̃si libere indicātes de his q̃ sunt agēda. sed quodā nāli istictu mouēt ad agēdū. vt pz i aialibus brutis vnde impossibile est quod supra conclusum est. ꝙ ñ opor teat nos agere vel consiliari ⁊ sic etiam impossibile est il/lud exquo sequebatur. s. ꝙ oĩa ex necessitate eueniant.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Et quoniaz ẽ oĩno in his que nō semp actu sunt esse possibile in quibus utrunqz contigit eē ⁊ non esse: quare fieri ⁊ non fieri.

¶ Ostēdit idē ēt i alijs reb⁹ manifestū ẽ. n. ēt i reb⁹ nālib⁹ eē q̃dā q̃ nō semp actu sūt: ergo i eis pueniet eē ⁊ ñ eē: alio quin vel semp eēnt: vel semp nō eēnt. id aũt qđ ñ ẽ icipit eē aliqd ꝙ hoc ꝙ fit illud: sicut id qđ ñ ẽ albū: icipit eē album ꝙ hoc ꝙ fit albū: si aũt nō fiat albū ꝑmanet nō ens albū er/go i qb⁹ cōtingit eē ⁊ ñ eē. cōtingit etiã fieri ⁊ nō fieri non ergo talia ex necessitate sūt vel fiūt: sz ẽ i eis nā possibilita/tis per quā se hñt ad fieri ⁊ non fieri: esse ⁊ non esse.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Et multa nobis manifesta sūt sic se hēntia: ut qm̃ hāc uestē possibile ẽ icidi ⁊ nō inciditur sed ꝓius exteriꝫ. Similiter aũt ⁊ nō incidi pos/sibile ẽ. nō enī eēt eā ꝓius exteri nisi possibile eēt nō incidi: quare ⁊ in aliis futuris que sz po tētiã huiusmōi dicãtur. Manifestū ẽ qm̃ ñ oĩa ex necessitate uel sūt uel fiūt. Sz alia qdē utrū libet ⁊ nō magis uel affirmatio uel negatio erit uera: alia vo magis qdē i pluribus hñt alterū sed cōtingit fieri alterū: alteꝝ vo minime.

¶ Ostēdit ꝓpositū ꝙ sc̃ibilia exẽpla: sit. n. puta vestis no/ua: manifestū ẽ ꝙ eā possibile ẽ icidi. q; nihil obviat icisiōi nec ex pte agētis. nec ex pte patiētis. ꝑbat aũt ꝙ simul cum hoc ꝙ possibile ẽ eā icidi: possibile ẽ etiã eā ñ icidi: eodem Lec⁹.11. mō q̃ supra ꝑbauit duas idefinitas oppositas eē sil' veras. s. ꝑ assūptionē ꝑij. sicut. n. possibile ẽ istā uestem icidi: ita possibile ẽ eā exteri. idest uetustate cōsūpi. sz si exteriꝫ nō icidit. ergo vtrūqz possibile ẽ. s. eā icidi ⁊ nō icidi. Et ex hoc vniuersaliter cōcludit ꝙ i alijs futuris q̃ ñ sunt i actu semp sed sunt i potētia hoc manifestū ẽ ꝙ ñ oĩa ex necessi tate sūt vel fiūt sz eoꝝ q̃dā sūt ad vtrūlibet q̃ ñ se hñt ma/gis i affirmatiōe vel negatiōe. Alia vo sūt i qb⁹ alterū eoꝝ cōtingit vt i plurib⁹: sz tñ ꝛtigit ēt vt i pauciorib⁹ ꝙ altera ps sit vera ⁊ nō alia: q̃. s. nō cōtingit vt i plurib⁹ fit. Est aũt Boetius. cōsiderādū ꝙ sicut Boeti⁹ dicit h̃ i cōmēto circa possibile ⁊ necessariū diuersimode aliq sūt opinati. qdā. n. direrunt Diodorus ea fm enūtū sicut Diodorus q dixit illud eē ipossibile qđ nūq; erit: necessariū vo qđ semp erit: possibile vo qđ quā doq; erit: qliq; nō erit. Stoici vo direrūt hoc fm exterio Stoici. ra ꝓhibentia. dicūt enī necessariū eē illud qđ nō pōt ꝓhi/beri qn fit verū ipossibile vo ꝙ semp ꝓhibet a veritate: possibile vo qđ pōt ꝓhiberi uel nō ꝓhiberi. vtraqz aũt di/stinctio vī eē icōpotēs. nā ꝓma distictio ẽ a posteriori non enī aliqd ẽ necessariū. q; semp erit. sz poti⁹ iō semp erit. q; ẽ necessariū ⁊ idē pz i alijs. Secda aũt assignatio ẽ ab exterio ri. ⁊ q̃si ꝑ accidēs. nō. n. iō aliqd ẽ necessariū. q; ñ hz ipedi mētū. sz q; ẽ necessariū. iō ipedimētū hēre ñ pōt. ⁊ iō alij meli⁹ ita direrūt fm nām rex. vt. s. dicaꝫ illud necessariū qđ i sua nā determinatū ẽ solū ad eē. ipossibile aũt qđ ẽ de terminatū solū ad nō eē: possibile aũt qđ ad neutruz ẽ oĩno determinatum. siue se habeat magis ad vnum q̃ ad alte/rum. siue se habeat equaliter ad vtrūqz. qđ dicit cōtigēs ad vtrūlibet. ⁊ hoc est quod Boetius attribuit Philoni. Philon. sed manifeste hec ẽ sñia Aristotilis i hoc loco. assignat enī Aristotiles rōnem possibilitatis ⁊ cōtingentie in his quidē que sunt a nobis ex eo ꝙ sumus cōsiliatiui: in alijs aũt ex eo ꝙ mate/ria est in potentia ad vtrūqz oppositoꝝ: sz videtur hec rō non eē sufficiēs sicut enī in corporibus corruptibilib⁹ mate ria inuenit in potentia se habens ad eē ⁊ nō eē. ita etiã in corporibus celestibus inuenit potētia ad diuersa vbi. ⁊ tñ nihil i eis euenit cōtingenter: sed solū ex necessitate. vñ di/cendū est ꝙ possibilitas materie ad vtrūqz si cōiter loqua mur nō ẽ sufficiēs rō cōtingētie nisi etiã addatur ex parte potentie actiue ꝙ nō sit oĩno determinata ad vnū alioquī si ita sit determinata ad vnum qđ ipediri non potest. con/sequēs est ꝙ ex necessitate reducat in actum potentiã pas/siuã eodē modo hoc igit' quidã attēdētes posuerūt ꝙ po/tentia que est in ipsis rebus naturalibus sortit' necessitatez ex aliqua cã determinata ad vnū quã direrūt fatū. quoꝝ fatum. stoici posuerūt fatū in quadã serie seu cōmixtione causarū supponētes ꝙ oē qđ in hoc mundo accidit habet causaz: causa aũt posita necesse est effectum poni. ⁊ si vna cã per se nō sufficit multe cause ad hoc concurrētes accipiūt rō/nem vnius cause sufficiētis. ⁊ ita cōcludebāt ꝙ omnia ex necessitate eueniūt: sz hāc rōnē solvit Aristotiles in 7° me/ Lec.6. taphi sice: iteri mēs vtraqz ꝓpositionū assumptaruz: dicit enim ꝙ nō omne qđ fit hz cām: sed solū illud qđ ẽ per se sed illud quod ẽ per accidēs nō hz cām: q; ꝑpie nō ẽ ens sed magis ordinat' cū non ente: vt etiã Plato dixit. vñ esse Plato. musicū hz cām ⁊ similiter eē albū: sed hoc qđ ẽ albū esse musicū nō hēt cām. ⁊ idē est i oĩbus alijs huiusmōi. silr ēt hec est falsa ꝙ posita cã ēt sufficiēti: necesse ẽ effectū poni. nō. n. oĩs cā ẽ talis etiã si sufficiēs eius effectus ipediri non possit sicut ignis ẽ sufficiēs cā cōbustionis lignoꝝ: sed tñ ꝑ effusionē aque ipedit cōbustio. Si aũt vtraqz ꝓpositionuz ꝓdictaꝝ eēt vera: ifallibiliter seq̃retur oĩa ex necessitate cō/tingere: q; si quilibet effectus hz cām: eēt effectū q ẽ futu/rus post qnqz dies: aut post quātūcūqz tp̃s: reducē i ali/quā cām ꝓioꝛē. ⁊ sic i q̃sqz eēt deuenire ad cām q̃ nūc ẽ i ꝑñti. vel iã fuit i ꝑterito. si aũt cã posita necesse ẽ effectū po ni ꝙ ordinē causaꝝ deueniet necessitas vsqz ad vltimū effe ctū. puta si comedit falsa sitiet: si sitiet exibit domū ad bibē dū si exibit domū occidet a latronib⁹. q; ergo iã comedit falsa: necesse ẽ cū occidi. ⁊ iō Aristotiles ad hoc exclude/dum ostendit vtrāqz predictarū ꝓpositionū eē falsã vt di/ctū ẽ. Obijciūt aũt qdã ꝙ hoc ꝙ oē ꝙ accidēs reducit' ad ali Obiectio. quid ꝙ se. ⁊ ita opz effectū q ẽ ꝙ accidēs reduci in cāz ꝙ se. Sz nō attēdūt ꝙ id qđ ẽ ꝙ accns reducit' ad ꝙ se: inquan/tū accidit ei qđ ẽ ꝙ se. sicut musicū accidit sorti ⁊ oē accns alicui subiecto ꝙ se existenti. ⁊ similiter oē qđ i aliquo esse/ens ẽ per accidēs cōsiderat' circa aliquē effectū ꝙ se q quā/tū ad id quod ꝙ se ẽ habet causam ꝙ se quantū autē ad id quod ineſt ei per accidens non habet causā per se: sed cau sam per accidens. oportet enim effectus proportionaliter referre ad causam suam: vt in secundo phisicorum ⁊ i qn Lect. 6. et to metaphisice dicitur. Quidam uero non attendētes dif/Co. 38. ferentiam effectū per accidens ⁊ per se temptauerūt re Lec. 5. ducere oēs effectus hic inferius prouenientes in aliquam cām per se quā ponebāt virtutē eē celestiū corpoꝝ in qua ponebant fatū quā vim positionis siderū appellabāt. sed ex hac causa non potest prouenire necessitas in omnibus que hic aguntur. multa enim hic fiunt ex intellectu ⁊ vo/luntate que per se ⁊ directe non subduntur virtuti celesti um corporum. cū enim intellectus siue rō ⁊ volūtas que est in ratione non sint actus organi corporalis: vt probatur in libro de anima: ipossibile ẽ ꝙ directe subdat' intellectus Lect. 7. et seu rō ⁊ volūtas virtuti celestiū corpoꝝ: nulla enim vis co.6 .tertij corporalis pōt agere ꝑ se nisi in rē corporeā. vires autē sen libri. sitiue iquātum sunt actus organoꝝ corporaliū per acci/dens subdūtur actioni celestiū corpoꝝ. vnde pb̃s in libro Lec. 4. de anima: opinionē ponentiū voluntatem hominis subijci motui celi ascribit his q non ponebāt intellectum differē a sensu. indirecte tñ vis celestiū. corporū redūdat ad itelle ctū ⁊ volūtatē iquātū sz itellect⁹ ⁊ volūtas vtūtur virib⁹ sensitiuis. manifestū aũt ẽ ꝙ passiones viriū sensitiue nō ife runt necessitatē rōni ⁊ volūtati: nā cōtinēs habet pranas concupiscentias: sed nō deducitur: ut pz per pb̃m in septi mo ethicorum. sic igit ex virtute celestiū corpoꝝ nō pro/ Lec. 4.

nenit necessitas in his que per rationem ⁊ voluntez fiunt: similiter nec in alijs corporalib⁹ effectibus rerum corrupti bilitū: in quibus multa p accidēs eueniūt. id ār qđ est p accidēs nō pōt deduci in cām p se in aliquā virtutē nālem. qz virtus nature se hz ad vnū: qđ aūt ē p accidēs nō ē vnuz:
Lec.8. vnde ⁊ simplicia dictū ē qđ hec enūciatio non ē vna: sortes albus musicus: qz non significat vnū. ⁊ iō phs dicit in libro
Lec.11. de sōno ⁊ vigilia: qđ multa quorū signa preexistūt i corporibus celestibus: puta in ibrbus⁹ ⁊ tēpestatibus ñ eueniūt qz. s. impediūtur p accidēs. ⁊ q̄nis illud ēt impedimētū fz se cōsideratum reducat in aliquā cāz celestē tñ cōcursus horum cū sit per accidēs: nō pōt reduci i aliquā cām naturaliter agētē: sed considerādū ē qđ id qđ ē p accidēs pōt ab intellectu accipi vt vnū: sicut albū ēt musicū: ⁊ q̄nis sm se nō sit vnū tñ intellectus vt vnū accipit: iquātū. s. cōpōnēdo formar enūciationē vnā. ⁊ sm hoc cōtingit id qđ fz se per accidēs euenit ⁊ casualiter reduci in aliquem intellectū prie ordinātem: sicut cōcursus duorū fluuiorū ad certū locū ē p accidēs ⁊ casualis: q̄tum ad eos: cū vnus eorū ignorat de alio. pōt tñ ēe p se intētus a domino q vtrūq; mittit ad hoc qđ in certo loco sibi occurrāt ⁊ sm hoc aliqui posuerūt oīa quecūq; in hoc mundo agūtur etiā q̄ videtur fortuita vel casualia. reduci i ordinē prudētie diuine. ex q̄ dicebāt dependere fatū. ⁊ hoc qdem aliq stulti negauerūt: indicātes de intellectu diuino ad modū intellectus nostri q singularia non cognoscit. hoc aūt est falsuz: nā itelligere diuinuz ⁊ velle eius ē ipsum ēt ipsius: vnde sicut ēt eius sua virtute cōprehendit omne illud qđ quocūq; modo est: inquantū scz ē p participationem ipsius: ita etiā suū itelligere ⁊ suuz itelligibile: cōprehendit oēm cognitionem ⁊ oē cognoscibile: ⁊ suū velle ⁊ suū volitū: cōprehēdit oēm appetitū ⁊ oē appetibile qđ est bonū. vt. s. ex hoc ipso qđ aliqd ē cognoscibile cadat sub eius cognitione: ⁊ ex hoc ipso qđ ē bonuz cadat sub eius volūtate: sicut ex hoc ipso qđ est ens: aliqd cadit sub eius virtute actiua quā ipse pfecte cōprehēdit cū sit p intellectū agens: sed si prouidētia diuina sit p se causa
Obiectio. oīum q̄ in hoc mundo accidunt saltē bonorum: videtur qđ oīa ex necessitate accidāt. ¶Primo qdē ex parte scie eius: ñ enim pōt eius scia falli: ⁊ ita ea q̄ ipse scit videt qđ necesse sit euenire. Secūdo ex parte volūtatis: volūtas. n. dei in-
Rn°. efficax ēe nō pōt: videtur ergo qđ oīa q̄ vult ex necessitate eueniāt. pcedunt autem he obiectiōes ex eo qđ cognitio diuini intellectus ⁊ operatio diuine volūtatis pensantur ad modum eorū q̄ in nobis sunt: cuz tñ multo dissimiliter se habeant. nā primo quidē ex parte cognitiōis vel scie cōsiderādū ē qđ ad cognoscēdū ea q̄ sm ordinē tpis eueniūt: aliter se habent vis cognoscitiua q̄ sub ordine tpis aliqua liter ptinetur: aliter illa que totaliter ē extra ordinē tpis: cuius exemplum cōueniēs accipi pōt ex ordine loci. nam fz
Lect.17.et Co.99. phm in quarto phisicorū sm prius ⁊ posterius i magnitudine ē prius ⁊ posterius i motu: ⁊ per cōsequēs in tēpore. si ergo sint multi homines p viā aliquā trāseuntes: quilibet eorum q sub ordine trāseūtiū cōtinet: hz cognitionem de precedētibus ⁊ succedentib⁹: iquātū sūt precedētes ⁊ subsequētes: qđ ptinet ad ordinē loci. ⁊ ideo quilibet eoruz videt eos q iuxta se sunt: ⁊ aliquos eorū q eos p̄cedunt eos aūt qui post se sunt videre nō pōt. si aūt ēet extra totuz ordinem trāseuntiū: vtpote in aliqua excelsa turri cōstitutus vnde posset totam viam videre: videret quidē simul oēs i via existētes: nō sub rōne precedētis ⁊ subsequētis i cōparatione: scz ad eius intuitū: sed simul oēs videre: ⁊ quo vnus eorū alīū pcedit. Quia igit cognitio nra cadit sub ordine tēporis: vel per se vel per accidens: vnde ⁊ aīa i ponēdo ⁊ diuidēdo necesse hēt adiungere tēpus: vt dicit i
Lec.11. tertio de anima: cōsequēs ē qđ sub eius cognitione cadant res sub rōne presentis preteriti ⁊ futuri. ⁊ ideo presentia cognoscit tāq; actu existētia ⁊ sensu aliqualiter perceptibilia: preterita aūt cognoscit vt memorata: futura aūt non cognoscit in seipsis qz nōdū sunt: sed cognoscere ea potest in causis suis: per certitudinē qdē: si totaliter i causis suis sint determinata: vt ex quibus de necessitate eueniēt: per coniecturā aūt si nō sint sic determinata quin impediri nō possint: sicut que sunt vt in pluribus: nullo autem modo si in suis causis sunt omnino i potētia ñ magis determinata ad vnū q̄ ad aliud: sicut que sunt ad vtrūlibet. nō enim ē ad cognoscibile sm qđ ē i potētia: sed solū sm qđ ē in actu. vt patet per phm in nono metaphisice: sed deus est omnino extra ordinē tēporis quasi in arce eternitatis cōstitutus: q̄ ē tota simul: cui subiacet totus tēporis decursus: sm vnum ⁊ simplicē eius ituitum. Et ideo vno ituitu videt oīa que aguntur sm tēporis decursum: ⁊ vnūquodq; sm qđ est i seipso existens: non quasi sibi futurū quātū ad eius intuitum. prout est in solo ordine suarū causaruz: quānis ⁊ ipz ordinē causarū videat: sed omnino eternaliter sic videt vnūquodq; eorū que sunt in quocūq; tēpore: sicut oculus humanus videt sortem sedere in seipso: non in causa sua. ex hoc autem qđ homo videt sortem sedere: non tollit eius cōtingētia q̄ respicit ordinē esse ad effectū. tamē verissime ⁊ infallibiliter videt oculus hominis sortem sedere duz se det. qz vnūquodq; prout est in seipso iā determinatuz est. sic igit relinquitur qđ deus certissime ⁊ infallibiliter cognoscat oīa que fiunt in tempore ⁊ tamē ea que i tēpore eueniunt non sunt vel fiunt ex necessitate sed contingenter. Lec.13.

Similiter ex parte voluntatis diuine differētia est attendenda. nā volūtas diuina est intelligenda. vt extra ordinez entium existens: velut causa quedā profundēs totuz ens ⁊ oēs eius differentias: sunt aūt differentie entis possibile ⁊ necessarium: ⁊ ideo ex ipsa voluntate diuina originatur necessitas ⁊ contingētia in rebus: ⁊ distinctio vtriusq; sm rationem proximarū causarum. ad effectus enī quos voluit necessarios esse disposuit causas necessarias: ad effect⁹ autem quos voluit ēe cōtingentes ordinauit causas contingentis agentes. idest potentes deficere ⁊ sm harū conditionem causarum effectus dicunt vel necessarij vel cōtingentes. quānis oēs dependeant a voluntate diuina sicut a prima causa que transcendit ordinem necessitatis ⁊ cōtingentie. hoc aūt non pōt dici de volūtate humana. nec de aliqua alia causa. quia omnis alia causa cadit iam sub ordine necessitatis vel contingentie: ⁊ ideo oportet qđ vel ipsa causa possit deficere. vel effectus eius nō sit contingēs sed necessarius. voluntas autem diuina indeficiēs est. tñ non omnis effectus eius sunt necessarij. sed quidā cōtingētes. similiter autem aliā radicē cōtingētie. quā hic phs ponit ex hoc qđ summus cōsiliatiui aliq subuertē nitūtur. volentes Obiectio.
ostendere qđ volūtas in eligendo ex necessitate monet ab appetibili. cū enim bonū sit obiectū volūtatis nō pōt. vt videtur: ab hoc diuertere quin appetat illud qđ sibi videtur bonū: sed nec ratio ab hoc pōt diuertere quin assentiat ei qđ sibi videtur verum. ⁊ ita videtur qđ electio consilium cōsequens semp ex necessitate pueniat. ⁊ sic oīa quorum nos principium sumus per consilium ⁊ electionem ex necessitate puenient. sed dicendum ē qđ similis differentia at Rn°.
tendenda est circa bonum. sicut circa verū. est autē qđdaz verum qđ ē per se notū. sicut prima principia demōstrabilia quibus ex necessitate intellectus assentit. Sunt autez quedam ūa non per se nota. sed p alia. horum autem duplex ē conditio. quedam enim ex necessitate cōsequuntur ex principijs. ita. s. qđ non pñt esse falsa principijs existentibus veris. sicut sunt oēs cōclusiones demonstrationuz. ⁊ huiusmodi veris ex necessitate assentit intellectus postq̄ perceperit ordinem eorum ad principium. nō aūt pri⁹. quedam aūt sunt que nō ex necessitate consequūtur ex principijs ita. s. qđ possunt esse falsa principijs existētibus veris. sicut sunt opinabilia quibus non ex necessitate assentit intellectus. quānis ex alio motiuo magis inclinetur in vnā partem q̄ in aliā. ita etiā ē quoddā bonū qđ ē ppter se appetibile. sicut felicitas q̄ habet rationem vltimi finis. ⁊ huiusmodi bono ex necessitate inheret voluntas. naturali enim q̄daz necessitate oēs appetūt ēe felices. Quedā vero sunt bona que sunt appetibilia ppter finem. q̄ comparātur ad finem sicut conclusiones ad principium. vt pz per phm i secūdo physicorū. si igit ēent aliqua bona quibus non exi- Lec.15.
stentibus non posset aliquis esse felix. hec etiam essent ex necessitate appetibilia. ⁊ maxime apud eū q talez ordinez

percipiat. ⁊ forte talia sūt eē vinere ⁊ itelligere. ⁊ si qua alia siliꝫ sꝫ pticularia bona: in qb⁹ humana act⁹ cōsistunt: nō sūt talia nec sub ea rōne cōprehēdunt: vt sine qb⁹ felicitas eē nō possit. puta comedere hunc cibū vl illū: aut abstinere ab eo: hīt tñ in sensū moueāt appetitū fꝫ aliqđ bonū ꝓsideratū in eis. ⁊ ió volūtas nō ex necessitate inducitur ad hec eligēda. ⁊ ꝓpter hoc pbs signāter radicē ꝓtingentie in his que fiunt a nobis assignauit ex parte cōsilij. qđ ē eoꝝ que sunt ad finē: ⁊ tñ nō sunt determinata.

Lectio. 8. In his. n. in quib⁹ media sunt determinata nō ē op⁹ consilio. vt dī in 3⁹ ethycoꝝ. ⁊ hec qdem dcā sunt ad saluandum radices cōtingentie quas hic Aristoteles ponit quāuis videantur logici negocij modum excedere.

¶ Igitur esse qđ est quando est: ⁊ nō esse qđ non est quando non est necesse est. sed nō omne quod est necesse est esse: nec quod non ē necesse ē non esse: nō enī idem ē omne quod ē necessario esse qñ est: ⁊ simpliciter esse ex necessitate: similiter autem ⁊ in eo quod non est.

¶ Lectio quartadecima.

Ostēdit pbs oñdit eē impossibilia ea que ex predictis rōnibus sequebāt. Hoc remotis ipossibilibus cōclusit veritatē. Et circa hoc duo facit qꝫ enim argumētando ad ipossibile ꝓcesserat ab enūciationib⁹ ad res: ⁊ iam remouerat in ꝓmemoratia que circa res sequebāt: ordine ꝓuerso. p⁹ oñdit qualiter se habeat veritas circa res. 2⁹ qualiter se hēat veritas circa enūciationes ibi (quare qñ orationes vē sūt) Circa primū duo facit. p⁹ oñdit qualiter se habeat veritas ⁊ necessitas circa res absolute ꝓsideratas. 2⁹ q̄liter se habeat circa ea per cōparationē ad sua opposita ibi (⁊ in ꝓtradictiōe eadē rō ē) Dicit ergo p⁹ quasi expīmissis concludens qꝫ si predicta sunt inconuenientia. vt. s. oīa ex necessitate eueniant. opꝫ dicere ita se habere circa res. s. qꝫ omne quod est necesse est eē quando est: ⁊ oē quod non ē: necesse ē nō qñ nō ē: ⁊ hec nēcitas fūdatur sup hoc pncipium impossibile ē simul eē ⁊ nō eē. si enim aliquid est impossibile eē ⁊ illud simul non eē. ergo necesse est tunc illud eē. nā ipossibile nō eē idem significat ei quod est necesse eē. vt in secundo dicetur. ⁊ similiter si aliquid non ē impossibile est illud simul eē. ergo necesse est non eē. qꝫ etiam idem significant: ⁊ ideo manifeste verum ē qꝫ oē quod ē: neče ē eē quando est. ⁊ omne quod nō est: necesse est non eē ꝓ illo tempore quando non ē. ⁊ hec est necessitas nō absoluta. sed ex suppositiōe. vnde nō pōt simpliciter absolute dici qꝫ omne qđ ē necesse ē esse. ⁊ oē qđ non ē necesse ē non eē. qꝫ non idē significat. qꝫ omne ens qñ ē fit ex necēcitate. ⁊ qꝫ oē ens simplr fit ex necēcitate. nā ꝓmū significat necēcitatem ex suppositione. scōm aut ē necessitatem absolutam. Et qđ dcm ē de eē: intelligendum est similiter de non eē: quia aliud ē simpliciter ex necessitate nō esse. ⁊ aliud ē ex necessitate nō eē quādo nō ē. Et per hoc videtur Aristoteles excludere id quod supra dictū ē qꝫ si in his q̄ sunt alterū determiate ē verū qꝫ ēt añqꝫ fieret alterū determiate eēt futurū. ¶ Deide cū dicit.

¶ Et in ꝓdictōe eadē rō est: esse qdem uel nō eē oē neče est: ⁊ futurū esse uel nō eē: nō tñ diuidentē dicere ē alterū necessario. Dico āt ut necesse ē eē futurū bellū nauale cras: uel nō futurum eē: sed nō futurū eē cras bellū nauale necesse ē: uel nō futurū eē. Futurū āt uel esse uel non esse necesse est.

¶ Ostendit quomodo se habeat circa res per comparationē ad sua opposita. ⁊ dicit qꝫ eadem rō ē in ꝓdictione que est in suppōne. sicut enim illud qđ non est absolute necessarium fit necessariuꝫ in suppōne eiusdē. qꝫ necesse est eē quod ē. ita ēt quod nō ē in se necessarium absolute: fit necessariū per disiunctiōem oppositi. qꝫ necesse est de vnoquoqꝫ qꝫ sit vel nō sit. an qꝫ futurū sit aut non sit: ⁊ hoc sub disiunctione: ⁊ hec necessitas fundatur super hoc pncipium qꝫ impossibile ē contradictoria simul eē vā vl falsa. vnde ipossibile ē neqꝫ eē neqꝫ nō eē. ergo necesse ē vl esse vel non eē: nō tñ si diuisim alterū accipiat necesse est illud esse absolute. ⁊ hoc mānifestat per exēplū. qꝫ necessarium ē nauale bellū eē futurū cras: vel nō eē. sed non ē necesse nauale bellū futurū eē cras. silr ēt non ē necessariū nō eē futurū qꝫ hoc pertinet ad necessitatē absolutam. sꝫ necesse ē qꝫ vel sit futurū: vel nō sit futurū: ⁊ hoc pertinet ad necessitatem que est sub disiunctiōe.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare qñ orationes similiter uere sūt quē admodū ⁊ res se hīt: mānifestū ē qñ quecūqꝫ sic se hīt ut utrūlibet sint: ⁊ ꝓria ipoꝝ ꝓtingere queant: neče est silr se habere ⁊ ꝓdictiones. Qđ ꝓtingit in his que nō semp sunt: ⁊ nō semper non sunt. Hoꝝ. n. necesse ē alterā ptē contradictionis ueram eē uel falsam. Nō tñ hoc uel illud: sꝫ utrūlibet: ⁊ magis quidē alteram ueram: nō tamen iam ueram uel falsam.

¶ Ex eo qꝫ se habet circa res. ostendit qualiter se habeat circa orationes. ⁊ p⁹ ostendit quomodo vniformiter se habet in vitate orationum sicut circa eē ⁊ non eē. 2⁹ finaliter concludit veritatem totius dubitationis ibi (quare manifestum) dicit ergo primo qꝫ qꝫ hoc mō se habēt oīones enunciatiue ad veritatē sicut ⁊ res ad esse vel nō eē. quia ex eo qꝫ res est vel non ē oratio ē vera vel falsa: cōsequens est qꝫ in oībus rebus que ita se habent vt sint ad vtrunlibet ⁊ quecunqꝫ ita se habent qꝫ cōtraria eorū qualitercunqꝫ contingere possunt siue equaliter siue alterum vt in pluribus ex necessitate sequitur qꝫ ēt silr se habeat cōtradictio enunciationuꝫ. ⁊ exponit consequenter que sint ille res quarū ꝓdictoria contingere queant. ⁊ dicit hmōi esse q̄ neqꝫ semp sunt sicut necessaria: neqꝫ semper non sunt sicut impossibilia: sed qñqꝫ sunt ⁊ qñqꝫ non sunt: ⁊ vlterius mānifestat quomodo silr se hēat in ꝓdictis enūciationibus: ⁊ dicit qꝫ hmōi enūciationum q̄ sunt de contingētibus necesse est qꝫ sub disiunctione altera ps contradictionis sit vera vel falsa nō tñ hec vel illa determinate: sed se habet ad vtrūlibet. ⁊ si contingat qꝫ altera ps contradictionis magis sit vera: sicut accidit in contingentibus que sunt vt in pluribus. nō tñ ex hoc necesse ē qꝫ ex necessitate altera earum determinate sit vera vel falsa. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quare manifestū ē qñ non est necesse oēs affirmationes ⁊ negatiōes oppositarū: hāc qdem uerā: illam vo falsam eē. Neqꝫ enīꝫ quē admodum in his que sunt sic se hīt ⁊ in his q̄ non sunt possibilia: tñ esse uel non esse: sꝫ quē admodum dictum est.

¶ Concludit principale intentum: ⁊ dicit mānifestū eē ex predictis qꝫ non ē necesse in omni genere affirmationum ⁊ negationum oppositarū alterā determinate eē veram ⁊ alterā eē falsam: qꝫ nō eodē m⁹ se hꝫ veritas ⁊ falsitas in his que sunt tam de pñti: ⁊ in his que non sunt sꝫ pñt eē vel nō eē. sed hoc modo se hꝫ in vtrisqꝫ sicut dictuꝫ ē. quia. s. in his que sunt necesse determinate alterum esse verum. ⁊ alterum falsum quod non contingit in futuris que pñt eē ⁊ nō eē. ⁊ sic determinatur ꝓmus liber.

¶ Explicitunt preclarissima cōmentaria diui Thome Aquinatis in primū librum peribermenias Aristotelis.

4⁹ metꝫ phyſice Lectio. 6. ⁊ co. 8. Lectio. 6.

sicut celum, de 2 dm genitis // impossibilia chi mera, adhuc v 2. de gen. & corrup.

¶Aristotelis stragyrite ꝑipatetico⁹ꝝ ꝓncipis tertius secundi libri peribermenias.

Uoniam aũt est de aliquo affirmatio significans aliquid: hoc autem est uel nomen uel innominabile: unum autem oportz esse ⁊ de uno id quod est in affirmatione.

¶Dui Thome aquinatis sacri ordinis predicatorꝝ ī 2m̄ librum peribermenias Aristotelis ꝓclarissima commentaria. ¶Lectio ꝑma.

Lec. ꝑma.

Ostq̄ ꝑbus in ꝑmo libro determinauit de enunciatione simpliciter ꝓsiderata. Hic determinat de enũciatione ꝑm q̄ diuersificat ꝑ aliqd sibi additum: ꝑñt aũt tria in enũciatione ꝓsiderari. ꝑ⁰ ipse dictiões q̄ ꝑdicãtur vel subiiciuntur in enũciatione q̄s supra distinxit per nomina ⁊ v̄ba. 2⁰ ipsa cõpositio ꝑm quã ē verũ vl falsũ in enũciatione affirmatiua vl negatiua. 3⁰ ipsa oppositio vnius enũciatiõis ad aliã. Diuidit g⁰ hec ꝑs in tres partes. In ꝑma ostendit qd accidit enũciationi ex hoc q̄ aliqd addit ad dictiones in subo vl ꝑdicato positas. 2⁰ qd accidat enũciationi ex hoc q̄ aliqd addit ad determinãdum vitatē vl falsitatē cõpositionis ibi (his vo determinat) 3⁰ solvit quãdã dubitatiõem circa oppões enũciationũ ꝓuenientē ex eo q̄ addit aliquid simplici enũciationi ibi. (vi aũt ꝺrta ē affirmatio) Est ãt ꝓsiderãdu⁹ q̄ additio facta ad ꝑdicatũ vl subꝝ q̄cq̄ tollit vnitatē enunciationis. q̄cq̄ vo nõ tollit sic̄ additio negatiõis infinitãtis dictiõem. Circa ꝑmũ g⁰ duo facit. ꝑ⁰ ostendit qd accidit enũciatiõib⁹ ex additiõe negatiõis infinitãtis dictiõem. 2⁰ ostendit quid accidat circa enũciationē ex additiõe tollẽte vnitatē ibi (at vo vnũ de plurib⁹) Circa ꝑmũ duo facit. ꝑ⁰ determinat de enũciatiõib⁹ simplicissimis ī qb⁹ nomē finitũ vl infinitum ponit̄ trñ ex ꝑte subi. 2⁰ determinat de enũciationib⁹ in qb⁹ nomē finitũ vel infinitũ ponit̄: nõ solũ ex ꝑte subi. ꝝ ēt ex ꝑte ꝑdicati ibi (q̄ ãt ē tertiũ adiacẽs) Circa ꝑmum duo facit. ꝑ⁰ ꝓponit rõnes q̄sdã distinguẽdi tales enũciationes. 2⁰ ponit eaꝝ distinctiõem ⁊ ordinẽ ibi (q̄re ē ꝓia affirmatio) Circa ꝑmũ duo fac. ꝑ⁰ ponit rõnes distinguẽ di enũciatiões ex ꝑte nominũ. 2⁰ q̄ nõ ꝓt eẽ eadẽ rõ distinguendi ex ꝑte v̄boꝝ ibi (ꝑter v̄bum ãt) Circa ꝑmũ tria facit. ꝑ⁰ ꝓponit rõnes distinguẽdi enũciationes. 2⁰ ex ponit qd̄ dixerat ibi (nomẽ aũt dictũ ē) 3⁰ cõcludit intẽtũ ibi (erit aũt ois affirmatio) resumit g⁰ illud qd̄ supra dictum ē. de diffinitiõe affirmatiõis: q̄. s. affirmatio ē enũciatio significãs aliqd de aliquo. ⁊ q: verbũ ē ꝓprie nota eoꝝ q̄ de altero ꝑdicãtur: ꝙñs ē vt illud de quo aliqd dicitur ꝓmineat ad nomẽ. nomẽ ãt ē vel finitũ vel infinitum ⁊ iõ q̄si ꝓcludẽs subdit q̄ q: affirmatio significat aliquid de aliquo ꝙñs ē vt hoc de quo significat aliqd de aliquo. s. subꝝ affirmatiõis sit vel nomẽ. s. finitũ qd̄ ꝓprie dicit nomẽ: vt ī ꝑmo dictũ ē vel innoiatũ. i. infinitum nomẽ: qd̄ dicitur innoiatum. quia ipsum non nominat aliquid cum aliqua forma determinata. ꝝ solũ remouet determinationem forme. ⁊ ne aliquis diceret q̄ id qd̄ ī affirmatõe subiicitur ē simul nomẽ ⁊ innoiatum ad hoc excludẽdum subdit q̄ id qd̄ est. s. ꝑmuꝝ ī affirmatiõe. s. vna de q̄ nũc loqmur. oꝝ eẽ vnũ ⁊ de vno subo. ⁊ sic oportz q̄ subm talis affirmatiõis sit vel nomẽ vel nomẽ infinitum.

¶Deinde cum dicit.

¶Nomẽ aũt dictũ ē ⁊ innoiabile ꝓp⁹ nõ bõ enim qdem nomẽ nõ dico ꝝ nomẽ infinitum unũ. n. significat quodãmodo infinitum: quẽadmodum ⁊ nõ currit nõ uerbum dico. sed infinitum uerbum.

¶Exponit qd̄ dixerat ⁊ dicit q̄ supra dictũ ē quid sit nomen ⁊ qd sit innoiatũ. i. infinitũ nomẽ: q: nõ bõ nõ ē nomẽ sed ē infinitũ nomẽ. sicut nõ currit nõ ē verbũ ꝝ infinitũ verbum. Interpõit ãt quoddã qd̄ valet ad dubitatiõis remotiõem. vꝝ q̄ nomẽ infinitũ quodãmodo significat vnũ nõ. n. significat simplr vnũ sicut nomẽ finitũ qd̄ significat vnã formã gñis: vel ſpẽi: aut ēt mdiuidui. ꝝ inq̄ntũ significat negatiõem forme alicuꝝ ī qua negatiõe multa conueniũt sicut in quodã vno fm rõem vnum tñ eodẽ modo dicitur aliqd sicut ⁊ ens. vñ sicut ipꝝ nõ ens dr ens nõ qdem simplr. sed fm qd. i. fm rõem. vt ꝑ⁹ in 4⁰ meta physice. ita ēt negatio est vnũ fm qd. s. fm rõem itroducit aũt hoc ne aliquis dicat q̄ affirmatio in qua subiicitur nomẽ infinitum nõ significet vnũ de vno quasi nomẽ infinitum nõ significet vnũ. ¶Deinde cũ dicit. Lectio ꝑmi libri. Lectio. 4. ꝑmi li. Lect. 3. ⁊ co. 4.

¶Erit autem omnis affirmatio uel ex noie ⁊ uerbo: uel ex infinito nomine ⁊ uerbo.

¶Concludit ꝓpositũ. s. q̄ duplex est modus affirmatiõis. q̄dã. n. ē affirmatio que cõstat ex noie ⁊ verbo. q̄dam ãt ē q̄ ꝓstat ex infinito nomine ⁊ verbo. ⁊ hoc segẽ ex hoc qd̄ supra dcm ē: q̄ hoc de quo affirmatio aliquid significat uel ē nomẽ vl innoiatũ: ⁊ eadẽ dicia põt accipi ex ꝑte negatiõis. q: de quocũq̄ ꝓtigit affirmare ꝓtingit ⁊ negare. vt ī ꝑ⁰ hitu⁹ ē. Deinde cum dicit.

¶Preter uerbũ aũt nulla affirmatio uel negatio ē. ē enim uel erit uel fuit: uel quecũq̄ alia hmõi uerba ex his sunt que sunt posita: consignificãt enim tempus.

¶Ostendit q̄ dicta enũciationũ nõ põt sumi ex ꝑte v̄bi. dictũ ē. n. supra q̄ ꝑter v̄bũ nulla ē affirmatio vel negatio. põt. n. ꝑter nomẽ eẽ aliq̄ affirmatio vel negatio. vꝝ ꝙ ponatur loco noīs infinitũ nomẽ: loco ãt v̄bi ī enũciatiõe nõ põt poni infinitũ v̄bũ duplici rõe. ꝑ⁰ qdē q: infinitũ v̄buꝝ ꝓstituit ꝑ additõem ī finite ꝑticule: q̄ qdē addita v̄bo ꝑ se dicto. i. extra enũciatiõem posito remouet ipm absolute sic̄ addita noī remouet formaꝝ noīs absolute. ⁊ iõ extra enũciatiõem põt accipi v̄bũ infinitũ ꝑ modũ vni⁹ dictiõis. sic̄ ⁊ nomẽ infinitũ. ꝝ q̄ negatio addit̄ v̄bo ī enũciatione posito negatio illa remouet v̄bũ ab aliquo. ⁊ sic fac̄ enũciatiõem negatiuã: qd̄ nõ accidit ex ꝑte noīs. nõ. n. enũciatio efficit̄ negatiua nisi ꝑ ꝺ qd̄ negat̄ ꝓpõ q̄ ipoꝛtat ī v̄bo ⁊ iõ v̄bũ infinitũ in enũciatiõe positũ fit v̄bũ negatiuũ. 2⁰ q: ī nullo variat̄ vitas enũciatiõis siue vtamur negatiua ꝑticula vt infinitãte v̄bũ. vl vt faciẽte negatiuã enũciatiõnẽ. ⁊ iõ accipit̄ semꝑ ī simplicio⁹ē intellm ꝑut ē magis ī ꝓpꝰtu. ⁊ idẽ ē q̄ nõ diuersificauit affirmationem ꝑ hoc q̄ sit ex v̄bo vel infinito v̄bo. sic̄ diuersificauit ꝑ hoc q̄ ē ex noie vel infinito noie. Est ãt ꝓsiderãdũ q̄ ī noīb⁹ ⁊ verbis ꝑter dicta finiti ⁊ infiniti ē dicta recti ⁊ obliq. Casus enī noīuꝝ ēt v̄bo addito nõ ꝓstituũt enũciatiõem signifícatẽ vere vel falsũ: vt ī ꝑ⁰ hitũ ē q: ī obliquo noie nõ ī cludit̄ ipe rect⁹. ꝝ ī casib⁹ v̄bi icludit̄ ipm v̄bũ ꝑtis tpis. ꝑteritũ. n. futuꝝ q̄ significãt casus v̄bi dñt ꝑ respectũ ad ꝑñs. vñ si dicat̄ hꝰ erit. idẽ ē ac si diceret hꝰ ē futuꝝ. hoc fuit hꝰ ē ꝑteritũ. ⁊ ꝑ hꝰ ex casu v̄bi ⁊ noie fit enũciatio Et iõ subiũgit q̄ siue dicat̄ ē: sine erit: siue fuit: vel q̄cũq̄ alia hmõi v̄ba. sũt ō nũero ꝑdictoꝝ v̄boꝝ sine gb⁹ non põt fieri enũctatio. q: oīa ꝓsignificãt tꝑs ⁊ alia tꝑa dicũt̄ per respectum ad ꝑñs. ¶Deide cũ dicit. Lectio. 8. ꝑmi libri.

¶Quare ꝓia ē affirmatio ⁊ negatio: ē bõ nõ ē hõ: deinde ē nõ bõ: nõ ē nõ bõ. Rursus ē ois bõ: nõ ē ois bõ: ē ois nõ bõ: nõ est ois nõ bomo. ⁊ in extrinsecis tpibus eadem ratio est.

¶Cõcludit ex ꝑmissis distinctiõem enũciationũ in qbus nomẽ finitũ vel ĩfinitũ ponit̄ solũ ex ꝑte subi. ī qb⁹ triplex dicia itelligi põt. vna qdē ꝝ affirmatões ⁊ negatões. alia ꝝ sbꝝ finitũ ⁊ ĩfinitũ. 3ª ꝝ sbm vl nõ vl ꝑ positũ. nomen ãt finitũ ē rõne ꝑns infinito sicut affirmatio ꝓ: ē negatione. vñ ꝑmam affirmatiõem ponit hõ ē ⁊ ꝑmaꝝ negatiõem hõ nõ ē. deinde ponit secũdaꝝ affirmatõe non

bō.est.scōam āt negatiōem nō hō nō ē. Ulteriꝰ āt ponit illas enūciatiōes in qbꝫ sbm vlr ponit que sūt ḡtuor: sc̄ ⁊ ille in qbꝰ ē subz nō vlr positū. ꝓtermisit āt ponere exē plū de enūciationibꝫ ī qbꝫ subijcit singulare. vt socrates ē. socrates nō ē. q: singularibꝫ noibꝫ nō addit aliqō signū vñ in hmōi enūciatiōibꝫ nō pōt ois dīa inuenīri. silr ēt ī termittit exēplificare de enūciationibꝫ quaz subiecta pti cularīter ponūt. q: tale sbm quodāmodo eandē viz hēt cū sbo vū nō vlr sūpto. nō ponit āt aliquā dīam ex pte vbi q̄ posset sumi fm casus vbi. q: sicut ipse dicit ī extrī sects tpibus. i. in ꝑterito ⁊ in futuro que circunstant pñs est eadē rō sicut ⁊ in pñti vt iam dictum est.

¶ Qñ autem ē tertium adiacens predicatur dupliciter dicūt oppositōes. ¶ Lectio scōa

Ostḡ pbs distinxit enūciationes in qbꝰ nomē finitū vel infinitū ponit. solū ex pte subi hic ac
p cedit ad distinguēdū illas enūciatiōes in qbꝰ nomē finitū vl infinitū ponit ex pte subi: ⁊ ex pte p̄dicati. ⁊ circa hꝰ duo facit. pꝰ distinguit hmōi enūciatiōes. 2ꝰ mānifestat quedā q̄ circa eas dubia ē posset ibi (qñ vo ꝺria ē) ¶ Circa pmū duo facit. pꝰ agit de enūciationibꝫ in qbus nomē p̄dicatur cū hꝰ vbo. 2ꝰ ō enūciatiōibus in qbꝰ alia vba ponūtur ibi (in his vo in qbꝰ) distinguit āt hmōi enūciationes sicut ⁊ pmas fz triplicez dīaz ex pte sbi ꝓsideratā. pꝰ nāḡ agit de enūciationibus in qbꝰ subijcit nomē finitū nō vlr sūptū. 2ꝰ de illis ī qbꝰ subijcit nomē finitū vlr sūptū ibi (silr āt se hz) 3ꝰ de illis in qbꝰ subijcit nomē infinitū ibi (alie aūt vt non hō) Circa pmū tria facit. pꝰ ꝓponit diuersitatē oppositiōis talīū enūciationū. 2ꝰ ꝓcludit eaz nūez ⁊ ponit earū habitudinē ibi (quare ḡtuor) 3ꝰ exēplificat q̄si infinita ibi (intelligim? vo) Circa pmū duo facit. pꝰ ꝓponit qō intendit. 2ꝰ exponit quoddā qō dixerat ibi (dico aūt) Circa pmū duo oz intelligere. pꝰ qdē qd ē hꝰ qō dicit ē tertiuz adiacens p̄dicat. Ad cui⁹ euidētiā ꝓsiderādū ē q̄ qñq; ī enūciatione p̄dicat ē fm se. vt cū dī sortes est: q qō nihil aliud intendim? significare q̄ sortes sit ī rez nā: qñq; vo nō p̄dicat per se q̄si ꝑncipale p̄dicatū sed q̄si ꝓnunctū ꝑncipali p̄dicato ad ꝓnectēdū ipm sbo: sicut cū dicit: sortes ē albus. nō ē intētio loquētis vt asserat sortē eē ī rez nā. sz vt attribuat ei albedinē mediāte hoc vbo ē. ⁊ ideo in talibus ē p̄dicatur vt adiacēs ꝑncipali p̄dicato. ⁊ nō dī eē tertium. q: sit tertiū p̄dicatū. sz q: ē tertia dictio posita ī enūciatione q̄ silr cū noīe p̄dicato facit vnū p̄dicatū. vtsic enūciatio diuidatur in duas ptes ⁊ nō in tres. 2ꝰ ꝓsiderādū ē qd est hoc qō dicit q̄ qñ ē eo mō quo dcm̄ ē 3m adiacēs p̄dicatur dupl'r dicūt oppōnes. Circa qō ꝓsiderandum ē q̄ ī pmissis enūciationibꝫ in qbus nomē ponebatur solū ex pte subi. fm quodlibet sbm erat vna oppō puta si sbm erat nomē finitū nō vlr sūptū erat sola vna apposicio. s. ē hō. nō ē hō. sz qñ ē tertiū adiacens p̄dicat opz eē duas oppōnes eodē sbo exīte fm dīam nois p̄dicati qō pōt eē finitū vel infinitū sicut hec ē vna oppositio: hō ē iustus. hō nō ē iustꝰ. alia vo oppositio ē: hō ē nō iustꝰ. hō nō ē nō iustus. nō. n. negatio fit nisi q̄ appositiōem negatiue particule ad hoc verbum est quod est nota predicationis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Dico autem ut est iustus homo: est tertiuz adiacere nomen uel uerbum in affirmatione.

¶ Exponit qō dixerat est tertium adiacens. ⁊ dicit q̄ cū dicitur homo est iustus hoc verbū est adiacet. s. predicato tanḡ tertium nomē vel verbū in affirmatione. potest enim ipm est dici ,put quelibet dictio nomē dicitur: ⁊ sic ē tertium nomen ideſt tertia dictio. sed q: fm cōem vsū loquēdi dictio significans tps magis dī verbū q̄ nomen pp hoc addit vel verbum quasi dicat ad hoc q̄ sit tertiū nō refert vtz dicat nomē vl vbū. ¶ Deide cū dicit.

¶ Quare quatuor erunt ille: quarū due qdē ad affirmatiōez ⁊ negatiōez sese hñt scōm cōsequētiā ut priuatiōes due vo minime.

¶ Concludit numez enunciationum. ⁊ pꝰ ponit ꝓclusionem numeri. 2ꝰ ponit earum habitudinem ibi (quarum due quidē) 3ꝰ rōnem nūeri exemplificat ibi (Dico autē qñ est) dicit ergo pꝰ q: due sunt oppositiōes quādo est tertium adiacens predicatur cuz omnis oppositio sit inter duas enunciationes. consequens est q̄ sint quatuor enunciationes ille in quibus est tertium adiacens predicatur subiecto finito non vniuersaliter sumpto. Deinde cum dicit (quarum due quidem) Ostendit habitudinem predictarum enunciationum adinuicem. ⁊ dicit q̄ due dictarum enunciationum se habent ad affirmatiōez ⁊ negationem fm ꝓsequentiam siue fm correlationem. aut analogiam: vt in greco habetur sicut priuatōes. Alie vo due minime: qō quia breuiter ⁊ obscure dictum est diuersimode a diuersis expositum est. Ad cuius euidentiā ꝓsiderandū est q̄ tripliciter nomen potest predicari ī hmōi enunciationibus. quādoq; enim predicatur nomē finitū fm q̄ assumūtur due enūciationes. vna affirmatiua ⁊ altera negativa. s. homo ē iustus: ⁊ homo non ē iustus: que dicūtur simplices: quādoq; vo predicatur nomen infinitū fm q̄ etiā assumuntur due alie. s. homo est non iustus: homo non est non iustus. que dicūtur infinite. qñq; vo predicatur nomen priuatiū fm q̄ etiam sumūtur due alie. s. homo est iniustus: homo non est iniustus. que dicūtur privative. quidaz ergo sic exposuerūt q̄ due enūciationes earū quas premiserat. s. ille q̄ sunt de infinito predicato: se habent ad affirmatiōem ⁊ negationem que sunt de predicato finito fm consequentiā vl' analogiam. sicut p̄uatiōes. ideſt sicut ille que sunt de p̄dicato p̄uatiuo. ille. n. due que sunt de p̄dicato infinito se habent fm ꝓam ad illas que sunt de finito predicato fz transpositionem quandā scilicet affirmatio ad negatiōez ⁊ negatio ad affirmationem. nam homo est non iustus: que est affirmatio de infinito predicato: respondet fz icō sequentiam negatiue de predicato finito: huic. s. homo non est iustus. negatiua vo de ifinito predicato. s. homo non ē non iustus affirmatiue de finito predicato huic scilicet homo ē iustus ꝓpter quod Theophrastus vocabat eas que sūt de infinito p̄dicato transpositas ⁊ silr ēt affirmatiua de p̄uatiuo p̄dicato respondet fm ꝓam negatiue de finito predicato. s. hec homo ē iniustus ei que ē hō nō ē iustus. negatiue vo p̄uatiue. s. hō non ē iniustus ei q̄ ē homo ē iustus. disponatur ergo in figura in prima quidez linea ille que sunt de infinito predicato scilicet homo est iustus: homo non est iustus. in secūda autem linea negatiua de infinito predicato sub affirmatiua de finito ⁊ affirmatiua sub negatiua. vt pz in subscripta figura. Theophrastus.

Homo est iustus	Homo nō est iustus
Hō non ē nō iustꝰ	Homo est nō iustus

¶ Sic ergo due. s. que sunt de infinito predicato se habent ad affirmatiōem ⁊ negationem de infinito predicato: sicut priuationes. i. sicut ille q̄ sunt de priuatiuo predicato. sed due alie q̄ sunt. s. de infinito subiecto. s. non homo ē iustus: nō homo nō ē iustus. manifestū ē q̄ non habent similem consequentiam. ⁊ hoc mō exponit Hormelꝰ Hormelus. hoc qō dicitur due vero minime. referens hoc ad illas que sunt de infinito subiecto. sed hoc manifeste ē contra litteram. nam cuz premisisset quatuor enunciationes duas. s. de finito predicato ⁊ duas de infinito. subiūgit quasi illas subdiuidens quarum due quidez ⁊ ē (due vo minime) vbi datur intelligi q̄ vtreq; due intelligantur in premissis. Ille autem que sunt de infinito subiecto non includūtur in pmissis. sed de his postea dicetur. vnde manifestum est q̄ de eis nūc non loquitur. ⁊ ideo vt Amonius dicit. Alij aliter exposuerunt dicentes q̄ p̄dictarum quatuor ꝓpositionum due. s. que sunt de infinito predicato sic se habent ad affirmationem ⁊ negatiōez. ideſt ad ipsam speciem affirmationis ⁊ negationis. vt p̄uationes. ideſt privative affirmationes seu negationes. hec enim affirmatio. homo est non iustus. non est simpliciter affirmatio: sed scōm quid. quasi fm p̄uationem affirmatio. sicut homo mortuus non est homo simplr. Amonius

sed ſm ꝓpatiõem. Et idẽ dõm ẽ de affirmatiua. ⁊ de negatiua q̃ ſũt de infinito ꝑdicato q̃ nõ ſe bñt ad ſpẽm affirmatiõis ⁊ negatiõis ſ3 ꝓpatiõez ſ3 ſimplr: hec. n. hõ eſt iuſtus ẽ ſimplr affirmatiua. ⁊ hec hõ nõ ẽ iuſt⁹ ẽ ſimplr negatiua. ſ3 nec hic ſenſus ꝓuenit vbis Ariſtotelis. Dicit enĩ infra hic (igit̃ quẽad modũ in reſolutorijs deñ eſt ſic ſũt diſpoſita) vbi nihil inuenit̃ ad hũc ſenſum ptinens. ⁊ iõ Amoni⁹ ex his q̃ in fine ꝓmi ꝓx dicunt̃ de ꝓpõibus q̃ ſũt de finito vel infinito vel ꝓpatiuo predicato. aliũ ſenſum accipit. ad cui⁹ euidẽtiã ꝫſiderãdũ ẽ q̃ ſicut ipſe dic̃ enũciatio aliq̃ vtute ſe bz ad illud de quo totum id qõ in enũciatiõe ſignificat vere ꝑdicari põt ſicut hec enũciatio hõ ẽ iuſtus ſe bz ad oĩa illa de quoꝝ quolibet vere põt dici q̃ ẽ homo iuſtus. ⁊ ſilr hec enũciatio. hõ nõ ẽ iuſtus ſe bz ad oĩa illa de quoꝝ quolibet vere dici põt q̃ nõ ẽ hõ iuſtus. ſm q̃ hũc modũ loquẽdi manifeſtũ ẽ q̃ ſimplex negatiua in plus ẽ q̃ affirmatiua infinita q̃ ei corrãdet. nã q̃ ſit hõ nõ iuſtus vere põt dici q̃ de quolibet hoĩe q nõ bz hĩtum iuſticie. ſz q̃ nõ ſit hõ iuſt⁹ põt dici nõ ſolũ de hoĩe nõ habẽte hĩtũ iuſticie. ſz ẽt de eo qui penit⁹ non eſt hõ. hec. n. ẽ vꝝ lignũ nõ ẽ hõ iuſtus. tñ hec ẽ falſa. lignũ ẽ hõ nõ iuſtus. ⁊ ita negatiua ſimplex ẽ ĩ plus q̃ affirmatiua infinita. ſic̃ ẽt aĩal ẽ in plus q̃ hõ. q: de plurib⁹ verificatur. ſilr ẽt rõne negatiua ſimplex ẽ in plus q̃ affirmatia ꝓpatiua. q: de eo qõ nõ ẽ hõ nõ põt dici q̃ ſit hõ iuſtus. ſ3 affirmatiua infinita ẽ in plus q̃ affirmatiua ꝓpatiua. põt. n. dici de puero ⁊ de quocũq; hoĩe nõdũ habẽte hĩtuz vtutis aut vicij. q̃ ſit hõ nõ iuſt⁹. nõ tñ de aliquo eoꝝ vere dici põt q̃ ſit hõ iniuſtus. affirmattua võ ſimplex in minus ẽ q̃ negatiua infinita. q: q̃ nõ ſit hõ nõ iuſtus põt dici nõ ſolũ de hoĩe iuſto. ſ3 ẽt de eo qõ penit⁹ nõ ẽ hõ ſilr. negatiua ꝓpatiua in plus ẽ q̃ negatiua infinita. nã q̃ nõ ſit hõ iniuſt⁹ põt dici nõ ſolũ de hoĩe habẽte habitũ iuſticie: ſ3 de eo qõ penit⁹ nõ ẽ homo de quoꝝ quolibet põt dici q̃ nõ ſit hõ nõ iuſtus. ſed vlteri⁹ põt dici õibus hoĩbus qui nec habent hĩtuz iuſticie. neq; habent habitum iniuſticie. Hĩs igitur viſis facile ẽ exponere ꝑſẽ tẽ ĩam hoc mõ quaꝝ. ſ. quatuo: enũciationũ ꝑdictarum due qdẽ. ſ. infinite ſe hẽbũt ad affirmationẽ ⁊ negationez. i. ad duas ſimplices q̃ꝝ vna ẽ affirmatiua ⁊ altera negatiua ſm ꝓpriam. i. in mõ ꝓſequẽdi ad eas. vt priuationes ideſt ſicut due priuatiue. q:. ſ. ſicut ad ſimplicẽ affirmatiuam ſeq̃t negatiua infinita: ⁊ nõ ꝙuertit̃ eo q̃ negatiua infinita ẽ in plus. ita ẽt ad ſimplicẽ affirmatiuã ſeq̃t negatiua priuatiua q̃ ẽ in plus ⁊ nõ ꝙuertit̃ ſz ſicut ſimplex negatiua ſeq̃t ad infinitã affirmatiuã q̃ ẽ in mĩ⁹: ⁊ nõ ꝙuertitur ita ẽt negatiua ſimplex ſequitur ad ꝓpatiuam affirmatiuam que ẽ in minus ⁊ nõ ꝙuertitur. ex quo ꝓz q̃ eadem ẽ habitudo in conſequẽdo infinitarum ad ſimplices. que ẽ ẽt ꝓpatiuꝝ (Sequitur due ãt. ſ. ſimplices que relinquũt̃ remotis duab⁹. ſ. infinitis. i. q̃tuo: ꝑmiſſis minime) i. ita ſe habẽt ad infinitas inõſequendo: ſicut ꝓpatiue ſe bñt ad eas. q: videlicz ex vna ꝑte ſimplex affirmatiua ẽ in mĩ⁹ q̃ negatiua infinita. ſed negatiua ꝓpatiua ẽ in plus q̃ negatiua infinita. ex alia võ ꝑte negatiua ſimplex ẽ in pl⁹ q̃ affirmatiua infinita. ſed affirmatiua ꝓpatiua ẽ in mĩ⁹ q̃ infinita affirmatiua. ſic ergo ꝓz q̃ ſimplices nõ ita ſe hẽnt ad infinita in conſequẽdo: ſicut ꝓpatiue ſe bñt ad infinitas. quãuis ãt ſm hoc littera pbi ſubtiliter exponat̃ tñ videt̃ ẽ aliquantulum expoſitio exorta. nã ifa pbi vĩ ſonare diuerſas hĩtudines nõ ẽ attẽdẽdas reſpectu diuerſoꝝz. ſicut in ꝑdicta expoſitõe ꝓma accipitur ſilitudo hĩtudinis ad ſimplices. ⁊ poſtea ſilitudo habituũ reſpectu infinitarũ. ⁊ iõ ſimplicio: ⁊ magis ꝓuenies ifẽ Ariſtotelis ẽ expoſitio poꝛphyrij quã Boeti⁹ ponit. ſm quã expõnem attenditur ſilitudo ⁊ diſſilitudo ſm ꝓpriam affirmatinaꝝ ad negatiuas. vnde dicit q̃ꝝ. ſ. quatuo: ꝑmiſſaꝝ due quidez. ſ. affirmatiue quaꝝ vna ẽ ſimplex ⁊ alia infinita. ſe habebunt ſm ꝓpriam ad affirmatiõez ⁊ negatiõez. vt. ſ. ad vnam affirmatiuam ſequatur alteri⁹ negatiua. nã ad affirmatiuam ſimplicẽ ſeq̃t negatiua infinita. ⁊ ad affirmatiuam infinitã ſeq̃tur negatiua ſimplex. due võ. ſ. negatiue minime. ideſt non ita ſe bñt ad affirmatiuas: vt. ſ. ex negatiuis ſequãtur affirmatiue. ſicut ex affirmatiuis ſeq̃bãtur negatiue. ⁊ q̃tũ ad vtrũq; ſilr ſe habent priuatiue ſicut infinite.

Laplz. 37.

Poꝛphirius

Boetius.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Due quidem ad affirmationem ⁊ negationem ſeſe bñt ſm cõſequẽtiam. i. affirmatiue q̃rũ vna ẽ ſimplex ⁊ alia infinita ſe bñt ſm ꝓpriam ad affirmatiõem ⁊ negatiõnẽ vt ad vnã affirmatõez ſeq̃t negatio alteri⁹. vt ĩ hac ꝑz

A	E
Homo eſt iuſtus	Homo eſt nõ iuſtus.
Hõ nõ ẽ nõ iuſt⁹	Homo eſt iniuſtus.
Hõ nõ ẽ iniuſtus	Homo non eſt iuſtus

¶ Due vo minime. i. negatiue quarũz vna ẽ ſimplex ⁊ alia infinita: nõ ita ſe bñt affirmatiuas vt ex negatiuis ſequãtur affirmatiue ſicut ex affirmatiuis ſequebãtur negatiue. vt etiam infra hic ꝑz.

O	Y
Homo nõ ẽ nõ iuſtus	Hõ non ẽ iuſtus
Homo nõ eſt iniuſtus	Hõ eſt nõ iuſtus
Homo eſt iuſtus	Homo eſt iniuſtus

¶ Ut priuatiões: Q: q̃tuz ad vtrũq; ſilr ſe bñt ꝓpatie ſicut infinite. vt ĩ figuris ſupraſcriptis.

¶ Dico aũt qm̃ ẽ: aut iuſto adiacebit: aut nõ iuſto: quare ẽt negatiões quatuor enĩ ſunt.

¶ Manifeſtat quoddã qõ ſupra dixerat. ſ. q̃ ſint quatuo: predicte enũciationes: loqmur enim nũc de enunciationibus in q̃bus hoc verbum ẽ ſolũ predicatur ſm q̃ ẽ adiacens alicui nomini finito vel infinito. puta ſm q̃ adiacet iuſto. vt cũ dicitur homo ẽ iuſtus. vel ſm q̃ adiacet non iuſto: vt cum dicitur homo ẽ non iuſtus: ⁊ q: in neutra harum negatio apponitur ad verbum: cõſequẽs eſt q̃ vtraq; ſit affirmatiua. omni autez affirmationi opponitur negatio. vt ſupra in primo oſtenſum eſt. relinq̃tur ergo q̃ predictis duabus enũciationib⁹ affirmatiuis reſpondent due alie negationes. ⁊ ſic conſequens eſt q̃ ſint quatuo: ſimplices enunciationes. Lec. 9.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Intelligimus vo qõ dicit̃ ex his que ſubſcripta ſunt: ẽ iuſtus hõ hui⁹ negatio ẽ non eſt iuſtus hõ: eſt nõ iuſtus homo: huius negatio eſt: nõ ẽ nõ iuſtus hõ. eſt enim hoc loco ⁊ non ẽ iuſto ⁊ non iuſto adiacet. Hec igitur quẽad modũ ĩ reſolutoriis dictũ eſt ſic ſũt diſpoſita.

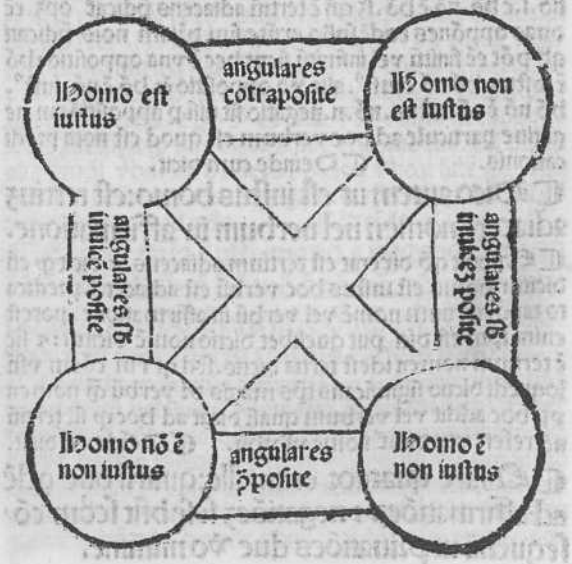

¶ Manifestat qđ supra dictum est per quādā figuralē descriptionē. dicit enim qꝫ id qđ in supradictis dictū ē intelligi pōt ex sequēti subscriptione. sit enim quedā quadrata figura in cuius vno āgulo describatur hec enūciatio. homo ē iustus ⁊ exposito scribaꝫ ei negatio que est homo: nō est iustus sub qbus scribātur due alie infinite .s. hō ē nō iust⁹. hō nō ē nō iust⁹. in qua descriptio appet qꝫ hoc vbū ē affirmatiuū vel negatiuū adiacet iusto ⁊ nō iusto. ⁊ scōm hꝯ diuersificātur q̄tuor enūciationes. vltio āt ordidit qꝫ p̄dicte enūciatiōes disponūtur fm ordinem ꝓñe ,put dcm̄ ē in resolutorijs. i. in ꝓmo ꝓior. alia lra hꝫ dico āt qm̄ est: aut homini adiacebit: ⁊ in figura ē hic loco hommi ⁊ nō hoī adiacebit. quod quidem nō ē intelligendū: vt hō ⁊ nō homo accipiāt ex pte sbi: nō enim nūc agitur de enūciationib⁹ que sunt de infinito sbo. vñ opꝫ qꝫ hō ⁊ nō hō accipiāt ex pte predicati. Sed q: pbs explicat de enūciationib⁹ in quib⁹ ex pte p̄dicati ponitur iustum ⁊ nō iustū: visū ē Alexandro qꝫ predicta lra sit corrupta: quibusdam alijs videtur qꝫ possit sustineri: ⁊ qꝫ signanter Aristoteles noīa in exemplis variauerit: vt ostēderet qꝫ non differt in quibusdaꝫ noīb⁹ ponāt exempla. Alexāder

¶ Hic finiūt p̄clarissima cōmentaria diui Thome Aquinatis sacri ordinis p̄dicatorum in libros peribermenias Aristotelis: Que ob ipsius supuenientē mortē: qua feliciter migrauit ad celos incōpleta mansere: Qua occasione neqū plures eiusdem ordinis: doctores clarissimi supplenerūt: inter quos postrem⁹ fuit frater Thomas Gaietanus: cui⁹ ꝓmētaria ⁊ expositio sunt que secuntur.

Ad lectorem.

¶ Humano capiti cerviceꝫ nitor equinam
¶ Addere da veniā: Si noua monstra viuāt

¶ Deinde cum dicit.

¶ Silr aūt se hn̄t: ⁊ si vlis noīs sit affirmatō ut est oīs hō iustus ē: nō oīs ē hō iustus: oīs ē hō nō iustus: nō oīs est hō nō iustus.

¶ Intendit distinguere enūciationes in qbus subijcitur nomē finitum vlr sumptū: ⁊ circa hoc tria facit. p⁹ po/

figura

Affi. finita	¶ Homo ē iustus
neg. infinita	¶ Hō nō ē iustus
nega. ꝓpria.	¶ Hō nō ē iniustus

figura

vlis affi. fini.	Omnis homo est iustus
pti. nega. infi.	¶ Nō oīs hō ē non iustus
pti. nega. ꝓpria.	¶ Non oīs hō est iniustus

¶ Quib⁹ ita dispositis exerceaꝫ ꝓña sp̄ī ista ꝓpria figura: sicut supra ī indefinitis exercita est: siue sequēdo expositionē Amonij vt infinite se hēant ad finitas: sic ꝓpatiue se hn̄t ad ipas finitas: finite āt nō se hēant ad infinitas medias: sicut ꝓpatie se hn̄t ad ipsas infinitas sine sectādo expositiōem porphyrij: vt affirmatiue iferāt negatiuas: ⁊ nō eō. vtrisq; .n. expositiōi supra scripte deseruiūt figure. vt pz diligēter īdagāti. Silr g⁹ se hn̄t enūciatiōes iste vles ad indefinitas in trib⁹. s. in nūero ꝓpōnū ⁊ nūero oppositionū ⁊ mō ꝓñe. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed nō silr angulares ꝓtingit veras eē cōtingit aūt aliqñ he due igit oppōite sunt.

¶ Ponit dissimilitudinez inē istas vles ⁊ supradictas indefinitas: in hoc qꝫ angulares nō silr contingit vas esse. Que vba p⁹ exponēda sunt fm eā quā credim⁹ esse ad mētē Aristotelis expōnem: deinde fm alios. Angulares enūciationes in vtraq; figura supra scripta vocat eas q̄ sunt diametraliter opposite. s. affirmatiuā finitā ex vno angulo: ⁊ affirmatiuā infinitā sine priuatiuā ex alio āgulo. ⁊ similiter negatiuā finitā ex vno angulo: ⁊ negatiuā infinitā sil̄itudinem istaꝝ enunciationuꝫ ad indefinitas supra positas. 2⁹ oñdit dissil̄itudinē earūdē ibi (sed nō silr) 3⁹ cōcludit numeꝝ oppositionuꝫ interdictas enūciationes: ibi (hec igitur due) dicit ergo p⁹: qꝫ sil̄es sunt enūciationes in qb⁹ ē noīs vlr sumpti affirmatio. Quo ad p⁹m notādū ē qꝫ in enūciationib⁹ indefinitis supra positis erant due oppōnes ⁊ q̄tuor enūciationes ⁊ affirmatiue inferebāt negatias ⁊ nō inferebāt ab eis: vt ꝓz tā in expōe Amonij q̄ ꝑporphyrij: ita in enūciationibus in qb⁹ subijcitur nomē finitū vlr sumptū inueniūtur due oppōnes: ⁊ q̄tuor enūciatiōes ⁊ affirmatiue inferunt negatiuas ⁊ non ecōtra. Vlī silr se hn̄t enūciationes supradicte: si noīs in subiecto sumpta: fiat affirmatio vlr: fient enim tūc q̄tuor enūciationes due de predicato finito. s. oīs homo est iustus ⁊ eius negatio: que ē: nō oīs homo ē iustus. ⁊ due de predcato infinito. scilicet, Omnis homo est non iust⁹ ⁊ eius negatio que est: nō omnis hō ē nō iustus ⁊ q: q̄libet affirmatio cū sua negatiōe vna integrat oppōnem: due efficiunt oppōnes: sicut ⁊ de indefinitis dcm̄ ē: nec obstat qꝫ de enūciationib⁹ vlibus loquēs ꝓticulares īseruit: qm̄ sicut supra de indefinitis ⁊ suis negatiōib⁹ fmo nē fecit: ita nūc de affirmationib⁹ vlib⁹ fmonen faciens de earum negatiōib⁹ est coactus loqui: negatio sigdē vniuersalis affirmatiue non est vlis negatiua. sed ꝓticularis negatiua: vt in p⁹ libro habitum ē. Quod āt silis sit ꝓ⁹ a istis ⁊ supradictis indefinitis ꝓz exemplariter. ⁊ ne multa loquēdo res clara plꝰitate obtenebret: formeē primo figura de indefinitis: quā supra apposuimus ī expositione porphyrij. s. ex vna pte ponaꝫ affir. finita: ⁊ sub ca. nega. infinita. ⁊ sub ista neg. prima. ex altera pte. p⁹ nega. finita. ⁊ sub ea. affir. infinita. ⁊ sub ea affir. priua. deinde sub illa figura formeē alia figura silis illi ponaꝫ: scilicz ex vna parte vlis affirmatiua de p̄dicato finito: ⁊ sub ea ꝓticularis negatiua de predicato infinito: ⁊ ad complementum silitudinis sub ista particularis negatiua de p̄dicato priuatiuo. Ex altera vō pte ponatur p⁹ particularis negatiua de p̄dicato finito: ⁊ sub ea vlis affirmatiua de predicato finito. Et sub ista vlis affirmatiua de predicato p̄uatiuo: hoc modo.

Indefinitaꝝ

¶ Homo nō ē iustus neg. fini.
¶ Homo ē nō iustus affir. infi.
¶ Homo est iniustus affir. ꝓua.

vniuersaliū.

¶ Nō oīs homo est iustus ꝓti. neg. fini.
Oīs homo ē non iustus vlis affir. ifi.
Oīs homo est iniustus vlis affi. ꝓua.

tam vel priuatā ex alio angulo enūciatiōes. g⁹ in qualibet similes angulares vocate eo qꝫ angulariter. i. diametraliē distant: dissimilis vō itatis sunt apud indefinitas. ⁊ vles Angulares .n. indefinite ꝓtā in diametro affirmationū q̄ in diametro negationū: ꝑñt eē simul vere vt ꝓz in supra scripta figura indefinitaꝝ. ⁊ hoc intellige in mā ꝓtingenti Angulares vō in figura vltim nō sic se hn̄t: qm̄ angulares fm diametruꝫ affirmationū impossibile ē esse simul veras in quacūq; mā. Angulares aūt fm diametrū negationū: qñq; ꝑñt eē simul vere: qm̄ .s. fiūt in mā contingēti. in mā. n. necessaria ⁊ remota ipossibile ē eē ambas vas. Hec ē Boetij. quā verā credim⁹ expō. Hermenius āt Boetio referente aliter exponit. hꝫ .n. ponat similitudinē inter vles ⁊ indefinitas quo ad nūeꝝ enunciationū ⁊ oppositionū: oppōnes tñ aliter accipit in vlibus ⁊ aliter ī idefinitis: oppōnes sigdē indefinitaꝝ numerat sic ⁊ nos numeraui⁹: alterā. s. inter finitas affirmatiuā ⁊ nega. ⁊ alterā inter infinitas affir. ⁊ nega. quē admodū nos fecimus. vltiuz vō nō sic numerat oppōnes sz alteꝝ sumit inter vlem affirmatiuā finitā ⁊ ꝓticularē negatiuā finitā. s. oīs homo est iustus: nō oīs homo ē iustus. ⁊ al

teram inter eandem vniuersalem affirmatiuam finitam ꝛ vlem affirmatiuam infinitam. ſ. omnis homo ē iuſtus omnis homo eſt non iuſtus. inter has enim eſt contrarietas: inter illas vero contradictio diſſimilitudinem vlium ad indefinitas: aliter ponit non enim nobiſcū fundat diſſimilitudinē inter angulares vlium ꝛ idefinitaꝝ ſupra differentia que ē inter angulares vlium affirmatiuas ꝛ negatiuas. ſed ſupra dicta que ē inter ipſas vliuz angulares inter ſe ex vtraqz parte. formant nāqz talem figuram i q̄ ex vna pte ſub. vli affir. finita vlis affir. infinita ē. ꝛ ex alia pte ſub particulari nega. finita particularis nega. infinita ponatur. ſicqz angulares ſunt diſparis qualitatis ꝛ ſimiliter indefinita rum figuram formant hoc modo.

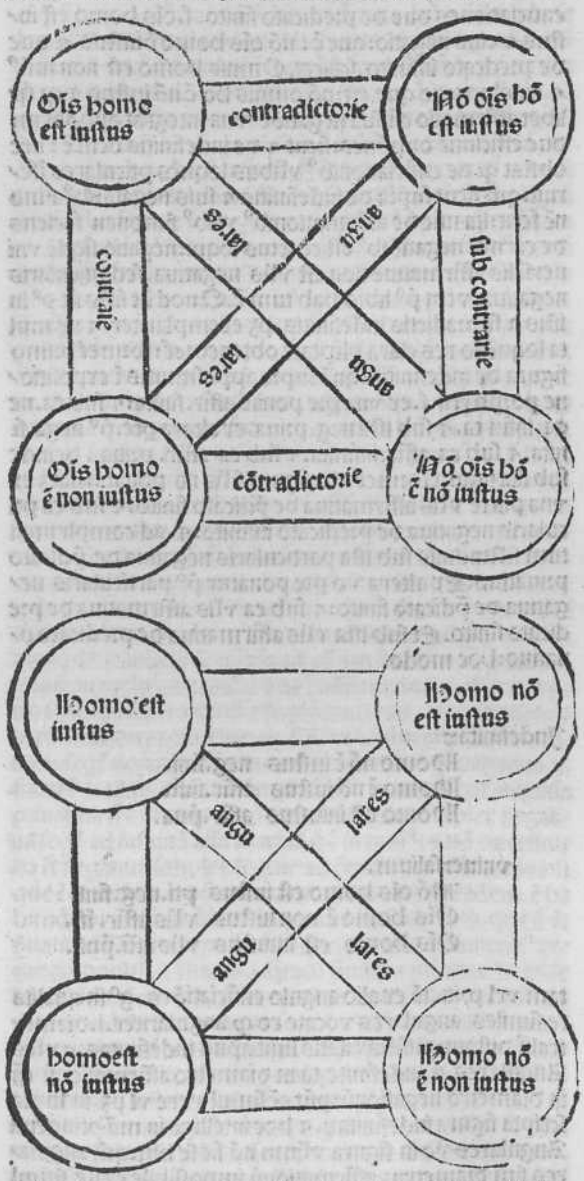

¶ Quibus ita diſpoſitis ait in hoc ſtare diſſimilitudinē q̄ angulares idefinitaꝝ mutuo ſe inuicē ꝯpellūt ad vitatis ſeq̄lā. ita q̄ vn⁹ angularis vitas ſue āgularis vitatē ifert vñcūqz īciptas. vliuz vo āgulares nō ſe mutuo ꝯpellūt ad vitatē: ſed ex altera pte nēcitas defiē illatiōis. Si. n. incipias ab aliquo vlium ꝛ ad ſuā āgularez ꝓcedas vitas vlis. ita pōt eē ſil' cū vitate angularis q̄ ꝯpellit eā ad vitatē: q; ſi vlis ē va: ſua vlis ōria erit falſa: nō. n. pōt eē ſil' ve: ꝛ ſi iſta vlis ōria ē falſa: ſua ōdictoria pticularis que ē angularis ꝑme vlis aſſumpte erit nēcio va: ipoſſibile ē. n. ōdictorias eē ſimul falſas. Si āt incipias. e. ꝑ⁹ ab aliq̄ pticulariū ꝛ ad ſuā āgulārē ꝓcedas: vitas pticularis. ita pōt ſtare cū vitate ſue āgularis. q̄ tñ nō nēcia infert ei⁹ veritatē. quia ſz ſeq̄tur pticularis ē va. g⁹ ſua vlis ōdictoria ē falſa: nō tñ ſeq̄t vltra: iſta vlis ōdictoria eſt falſa. g⁹ ſua vlis ōria que ē āgularis pticularis aſſūptio ē va: pōt enī ōrie eē ſil' falſe. Sed vī expoſitio iſta deficere ab Ariſtotelis mēte quo ad modū ſumēdi oppōnes. nō. n. intēdit hic loqui de oppōne que ē inter finitas ꝛ infinitas. ſz de ea que ē inter finitas inter ſe et infinitas iter ſe. Si. n. de vtroqz modo oppoſitionis exponere volumus. iam nō duas: ſed tres oppōnes inueniem⁹. primā inter finitas. ſecūdam inter infinitas: tertiam quam ipſe Determinius dixit inter finitā ꝛ infinitā. figura ēt quam formauit cō formis non ē ei quā Ariſtoteles in fine primi priorum formauit ad quā nos remiſit cuz dixit. hec igitur quēad modū in reſolutoriis dictū eſt. ſic ſunt diſpoſita. ꝛ in Ariſtotelis nāqz figura: angnlares ſunt affirmatiue affirmatiuis ꝛ negatiue negatiuis. ¶ Deinde cū dicit(hec due igit)Cōcludit numeꝝ ꝓpōnum ꝛ pōt dupliciter exponi. ꝑmo vt ly he demōſtret vles: ꝛ ſic ē ſenſus q⁹ he vles finita ꝛ infinita habent duas oppōnes quas ſupra declarauim⁹. 2° pōt exponi vt ly he demōſtret enūciatiōes finitas ꝛ ifinitas quo ad p̄dicatū ſiue vles ſiue indefinitas ꝛ tunc eſt ſenſus q⁹ he enunciationes ſupradicte habēt duas oppōnes: alteram inter affirmatiōem finitā ꝛ eius negationē: alterā inter affirmatiōem infinitam ꝛ ei⁹ negatiōem. ¶ Placet aūt mihi magis 2ª expoſitio qñ breuitas cui Ariſtoteles ſtudebat replicationē nō exigebat. ſz potius q; enūciatiōes finitas ꝛ ifinitas quo ad p̄dicatum fm diuerſas quātitates enūerauerat ad duas oppōnes oēs reducere terminādo eaꝝ tractatū voluit. Capl'z. 37.

¶ Deinde cum dicit.

Alie āt hñt ad id qđ ē non homo quaſi ad ſubiectū aliquid additū. ut ē iuſt⁹ non homo: non eſt iuſtus non homo: eſt non iuſt⁹ non homo non eſt non iuſt⁹ non homo.

¶ Intendit declarare diuerſitatē enūciationum de tertio adiacente in q̄b⁹ ſubijcit nomē infinitū: ꝛ circa hoc tria facit. ꝑ° ꝓponit et diſtinguit eas. 2° oſtendit q̄ non dātur plures ſupradictis ibi(magis aūt)3° oſtdit habitudinez iſtaꝝ ad alias ibi(he autē er⁹)Ad euidentiā ꝑmi aduertendū ē tres eē ſp̄es enūciatiationū de ineē in q̄bus explicite ponitur hoc vbū ē: quedā ſūt q̄ ſbo ſiue finito ſiue infinito nihil hñt additū vltra verbū. vt hō ē: nō homo eſt quedā vo ſūt q̄ ſbo finito hñt p verbū aliqd additū ſiue finitū ſiue infinitū. vt hō ē iuſtus: hō ē nō iuſtus: q̄dā aūt ſūt q̄ ſbo ifinito p verbū hñt aliqd additū ſiue finitū ſiue infinitū. vt nō hō ē iuſtus: nō hō ē nō iuſtus. Et q; de ꝑmis iā determinatū ē. iō de vltimis tractare volens. ait (Alie aūt ſūt)que hñt aliquid. ſ. p̄dicatū additum ſupra vbū ē: ad id qđ ē nō hō quaſi ad ſbm. i. ad ſbm infinituz dixit āt q̄ſi q; ſicut nomē infinitū deficit a rōne noīs. ita ꝺficit a rōne ſbi. ſignificatū ſigdē noīs infiniti nō ꝓprie ſubſternit ꝓpōni cū p̄dicato quā importat ē tertiū adiacens enūerat quoqz q̄tuo: enūciatiōes ꝛ duas oppōnes i h⁹ ordīe: ſicut ꝛ i ſuperioribꝰ fecit. diſtinguit ēt iſtas ex finitate vel infinitate p̄dicata. Vnde ꝑ° pōit opōnes inter affirmatiuā ꝛ negatiuā habentes ſbm infinitū ꝛ p̄dicatum finitū. dicēs(vt nō hō ē iuſtus: nō hō nō ē iuſtus) 2° pōit oppōnē alterā inter affirmatiuā ꝛ negatiuā hñtes ſbm infinitū et p̄dicatū infinitū dicēs(vt nō hō ē nō iuſt⁹: nō hō nō ē nō iuſt⁹). ¶ Deinde cum dicit.

¶ Magis āt plures his non erūt oppoſite: he āt extra illas ipſe fm ſe erūt ut noīe utētes eo quod eſt non homo.

¶ Oſtendit q̄ nō dantur plures oppōnes enūciationuz ſupradictis. Vbi notandū eſt q̄ enunciationes de ineē in quibus explicite ponitur hoc verbum eſt ſiue 2ᵐ ſiue 3ᵐ adiacens. De q̄bus loquimur non poſſunt eſſe plures q̄ duodecim ſupraposite ꝛ conſequenter oppoſitiones earum fm affirmationem et negationez non ſūt niſi ſex.

cum enim in tres ordines diuise sint enunciationes. s. in illas de scdo adiacente et in illas de tertio subiecti finiti. in illas de 3° subiecti infiniti ⁊ in quolibet ordine sint quatuor enũciationes: fiunt oēs enũciationes duodecim. ⁊ oppositiones sex: ⁊ quoniã subiectũ earũ in quolibet ordine potest quadrupliciter q̃tificari. s. vniuersalitate particularitate ⁊ singularitate. ⁊ indefinitione: ideo iste duodecim multiplicant̃ in q̃draginta octo. qua. n. duodecim q̃draginta octo faciũt: nec possibile est plures his imaginari. Et hꝫ Aristotiles non nisi viginti harum expressserit octo in p° ordine. octo in secũdo ⁊ quatuor in 3°. attamẽ per eas reliquas voluit intelligi. Sunt aũt sic enumerande ⁊ ordinande fm singulos ordines vt affirmationi negatio p̃a ex opposito stituet̃ vt oppositionis intẽtũ clarius videat̃. ⁊ sic cõtra vniuersalem affirmatiuã nõ est ordinanda vniuersalis negatiua. sed pticularis negatiua que est illius negatio. ⁊ e3° ꝑtra particularẽ affirmatiuã non est ordinãda particularis negatiua. sꝫ vniuersalis negatiua que est eius negatio. Ad clarius aũt intuendũ numerꝫ coordinãde. sunt oēs: que sunt similis q̃titatis simul in recta linea distinctis: tamen ordinibus trib⁹ supradictis qõ vt clarius eluceſcat in hac subscripta videat figura.

	Sortes est.	Sortes nõ est.	Nõ sortes est.	Nõ sortes nõ est.
Prim⁹ ordo	quidã hõ est.	quidã hõ nõ ẽ	quidã nõ hõ est.	qdã nõ hõ nõ est.
	hõ est.	hõ nõ est.	non hõ est.	non homo nõ est.
	oīs hõ ẽ.	oīs hõ nõ ẽ.	oīs nõ homo est.	oīs nõ homo nõ est.
Scõs ordo	Sortes ẽ inst⁹.	Sortes nõ ẽ inst⁹.	Sortes est nõ iustus.	Sortes nõ ẽ nõ iustus:
	qdã hõ ẽ inst⁹.	qdã hõ nõ ẽ inst⁹.	quidã hõ est nõ iustus.	qdã hõ non ẽ nõ iustus.
	hõ ẽ inst⁹.	hõ nõ ẽ inst⁹.	hõ est nõ iustus.	hõ nõ est nõ iustus.
	oīs hõ ẽ inst⁹.	oīs hõ nõ ẽ inst⁹.	oīs hõ est nõ iustus.	oīs hõ non ẽ nõ iustus.
	nõ sortes ẽ inst⁹.	nõ sortes ñ ẽ inst⁹.	Nõ sortes est nõ iustus.	Nõ sortes nõ ẽ nõ inst⁹
Terti⁹ ordo.	qdã nõ hõ ẽ inst⁹.	qdã ñ hõ ñ ẽ inst⁹.	qdã nõ hõ nõ ẽ iustus.	qdã nõ hõ nõ ẽ nõ inst⁹.
	nõ hõ ẽ iustus.	nõ hõ nõ ẽ iustus.	nõ hõ ẽ nõ iustus.	nõ hõ nõ est nõ iustus.
	oīs nõ hõ ẽ inst⁹.	oīs ñ hõ ñ ẽ inst⁹.	oīs nõ hõ ẽ nõ iustus.	oīs nõ hõ nõ ẽ nõ inst⁹.

¶ Quod autez plures his nõ sint: ex eo ꝙ non contingit pluribus modis variari subm ⁊ predicatũ penes finitũ ⁊ infinitũ: nec pluribus modis variant̃ finitum ⁊ infinitum subm. nulla. n. enũciatio de secũdo adiacẽte põt variari penes ꝑdicatum finitũ vel infinitũ. sed tantũ penes subm qõ sufficienter factũ apparet. enũciationes aũt de 3° adiacente q̃drupl̃r variari possunt: ꝙ aut sunt subi ⁊ ꝑdicati finiti: aut vtriusqꝫ infiniti: aut subiecti finiti ⁊ ꝑdicati infiniti: aut subi infiniti ⁊ ꝑdicati finiti. Quaꝝ nullam ꝓmissam esse supio: docet figura. Deide cũ dic. (ß aũt extra illas) oñdit habitudinẽ haꝝ. s. quas in tertio ordine numerauimus ad illas que in scõ site sunt ordine. ⁊ dicit ꝙ iste sũt extra illas: ꝙ nõ sequũt̃ ad illas: nec e3°. ⁊ rationẽ assignãs subdit vt nomine vtentes eo ꝙ ẽ non homo. i. ideo iste sũt extra illas: ꝙ iste vtunt̃ nomine infinito loco nominis. dũ omnes habent subm infinitũ. non tanter aũt dixit enũciationes subiecti infiniti vt vt noſe: infinito nomine. ꝙ cũ subiect in enunciatione ꝓprium sit nominis. predicari aũt cõmune nomini ⁊ verbo. omne subiectum enũciationis vt nomen subijcitur.

¶ Deinde cum dicit.

¶ In his vo in qbus est: nõ ꝓtingit ut in eo qõ est currere: uel ãbulare idẽ faciũt sic posita acsi est adderetur: ut est currit oīs homo: non currit omnis homo currit omnis non homo: nõ currit omnis nõ homo.

¶ Determinat de enũciationibus in quibus ꝓponuntur verba adiectiua. ⁊ circa hoc tria facit. ꝓmo distinguit eas. Secundo rñdet cuidam tacite questioni ibi. (Non enim dicẽdum est). Tertio ꝓcludit earum conditiones ibi. (ergo ⁊ cetera eadẽ.) Ad euidentiã primi resumendum est: ꝙ inter enũciationes in qbus ponitur est scõm adiacens. ⁊ eas in qbus ponit̃ est tertium adiacens. Talis est differentia ꝙ in illis que sunt de secũdo adiacente simpliciter fiunt oppositiones. s. ex parte subiecti ⁊ãtum variati per finitum ⁊ infinitum. in his vo que habent est tertiũ adiacens. dupliciter fiunt oppositiones. s. ⁊ ex pte ꝓdicati. ⁊ ex parte subiecti: qꝫ vtrũqꝫ variari potest ꝑ finitum ⁊ infinitum. Unde vnũ ordinẽ tantũ enunciationum de secũdo adiacente fecimus habentem quatuor enũciationes diuersimode quãtificatas. ⁊ duas oppositiones. enunciationes autez de tertio adiacente oportuit partiri in duos ordines: qꝫ sunt in eis quatuor oppositiones. ⁊ octo enunciationes. vt supradictum est. considerandum quoqꝫ est: ꝙ enunciationes in quibus ponunt̃ verba adiectiua: quo ad significatum equiualent enũciationibus de tertio adiacente. resoluto verbo adiectiuo in propriũ participiũ. ⁊ est qõ semp fieri licet: ga in omni vbo adiectiuo claudit̃ vbũ substantiuũ. Unde idẽ significat ista. oīs homo currit: qõ ista. oīs homo est currẽs. ꝓpter qõ Boetius vocat enũciationes cũ vbo adiectiuo: de 2° adiacẽte fm vocẽ. de 3° aũt fm potestatẽ. quia põt resolui in 3m adiacens eni equalet. Quo ad numerũ aũt enunciationũ ⁊ oppositionũ enũciationes vbi adiectiui formal̃ sumpte nõ equalent illis. de 3° adiacente. sed equalent enũciationibus in qbus ponit̃ est 2m adiacens. nõ possunt eniꝫ fieri oppositiones dupl̃r in enũciationibus adiectiuis. s. ex pte subi ⁊ ꝑdicati. sicut fiebãt in substãtiuis de 3° adiacente: ga vbũ qõ predicat̃ in adiectiuis infinitari nõ põt. sed oppositiones adiectiuaꝝ fiunt simpliciter. s. ex pte subiecti tm̃ variati per infinitũ ⁊ finitum diuersimode quãtificati sic fieri didicimus supra in enũciationibus substãtiuis. de 2° adiacente eadẽ ducti ratione: ga preter verbũ nulla est affirmatio vel negatio. sicut preter nomẽ esse põt. Quia aũt in presenti tractatu nõ de significationib⁹: sꝫ de numero enunciationũ oppositione fmo intẽdit. Ideo Aristotiles determinat diuersificandas eẽ enũciationes adiectiuas fm modũ: quo distincte sunt enũciationes in qbus ponit̃ est 2m adiacens. ⁊ ait ꝙ in his enũciationibus in qbus nõ contingit poni hoc verbuꝫ est formaliter. sed aliqõ alind: vt currit: vel ambulat. i. in enũciationib⁹ adiectiuis. idem faciunt quo ad numerũ oppositionũ ⁊ enunciationũ. sic posita. s. nomen ⁊ verbũ acsi est 2m adiacens subiecto nomini adderetur. habent enim ⁊ iste adiectiue: sicut ille in qbus ponitur est duas oppositiones tantũ. alterã inter finitas: vt oīs hõ currit. oīs hõ nõ currit. alterã inter infinitas quo ad subiectũ. vt oīs nõ hõ currit. oīs nõ homo nõ currit.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Nō.n.dicēdū est:nō oīs hō:sz nō negatio ad id qō est hō addenda est.oīs.n.nō vlem significat:sed qñ vniuersaliter.

¶ Rñdet tacite q̄stioni:ꝛ circa hoc facit duo.primo ponit solutionē qōnis. Deinde ꝓbat eā ibi. (Manifestū ē aūt) Est ergo qō talis:cur negatio infinitās nūq̄ addita est supra signo vñ:aut ꝑticulari:vtputa cū vellemus infinitare istā. oīs hō currit:cur nō sic infinita est:nō oīs hō currit.sz sic:oīs nō hō currit.huic nāq̄ q̄stioni rñdet dicens:q; nomē infinitabile debet significare aliqd vle: vel singulare.ois aūt ꝛ filia signa nō significāt aliqd vle: aut singulare:sz qñ vlr aut ꝑticulariter.ideo nō est dicēdum non oīs hō:si infinitare volumus:ly debeat dici.si negare q̄stitatē enūciationis q̄rimus.sz negatio infinitās ad ly homo:qō significat aliquid vniuersale addēda est. ꝛ dicendum:omnis non homo.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifestū ē aūt ex eo qō est:currit hō:nō currit hō.currit nō hō:nō currit nō hō.hec.n. ab illis differūt eo q; uniuersaliter nō sūt:q̄re oīs uel null⁹ nihil significāt.aliud nisi qñ uniuersaliter de homine:uel affirmāt:uel negant. ergo ꝛc̄.eadem oportet opponi.

¶ Probat hoc qō dictū est.s.q; oīs ꝛ silla nō significāt aliqō vle:sz qñ vlr tali rōne:illud ī quo differūt enūciationes ꝑcise differētes p ly hr̄e.ꝛ nō hr̄e:ly oīs ē nō vle aliqō.sz qñ vlr illud:in quo differūt enūciationes ꝑcise differētes p hr̄e ꝛ nō hr̄e ly oīs:est significatū p ly oīs. ergo significatū p ly oīs ē nō aliqd vle:sed qñ vlr. Adnot huius rōnis tacita in textu ex se clara est.id.n.in quo ceteris pib⁹ hñtia a nō hñtib⁹ aliquē terminū differūt:significatū est illius termini. Adaior vo in hac exēplarit de claratē sic:ille enūciationes:hō currit.ꝛ oīs hō currit:ꝑcise differūt:ex quo in vna est ly oīs.ꝛ in altera nō:tm non ita differūt ex hoc q; vna sit vlis:alia nō vlis. vtraq; n. habet subm vle.s.ly hō:sz differūt:q; in ea vbi ponit ly oīs nunciat de subo vlr.in altero aūt nō vlr.cū.n.dico: hō currit:cursum attribuo hoi vli:sine cōi.sz nō pro tota humana vniuersitate:cū aūt dico. oīs hō currit:cursū ineē hoi pro oīb⁹ inferiorib⁹ significo.sillimodo declarari pōt de trib⁹ alijs q̄ in textu adducunt.s.hō nō currit.respectu sue vlis:vlr.oīs hō nō currit.ꝛ sic de alijs. Relinquit ergo q; oīs ꝛ nullus ꝛ silla signa nullū vle significāt.sz tm̄ nō significāt:qñ vlr de hoīe affirmant vel negāt. Notato hec duo.p⁹ m ē q; nō dixit oīs ꝛ nullus significāt vlr:sz qñ vlr.2m ē q; addit de hoīe affirmāt vel negāt.ꝓmi rō est:q; signū distributiuū nō significat modū ipm vlitatis:aut ꝑticularitatis absolute.sz applicatū termino distributo.cū.n.dico oīs hō:ly oīs denotat vniuersitatē applicari illi termino hō.ita q; Artstotiles dicēs q; oīs significat:qñ vlr:p ly:qñ insinuauit applicationem vlitatis iportatā in ly:oīs in actu exercito.sicut ꝛ in ꝑ⁹ posteriox in diffinitiōe scire applicationē cāe notauit p illud vbū qñ dicēs. (Scire ē rē p cām cognoscē.ꝛ qñ illius est cā). Nō āt scōi insinuat dīā inter terminos cathego rematicos ꝛ sincathego:rematicos. illi siqdē ponūt significata supra terminos absolute.ista aūt ponūt significata sua supra terminos in ordine ad ꝑdicata.cū.n.dr̄:hō albus:ly alb⁹ denoīat hoīem in seipo absq; respectu ad aliqō sibi addēdū.cū vo dr̄:oīs hō:ly oīs.ꝛ si hoīes distribuat:nō tamē distributio intellectū firmat:nisi in ordine ad aliqō ꝑdicatū intelligat. Cuius signū ē:q; cū dicim⁹: oīs hō currit.nō itēdim⁹ distribuere hoīem pro tota sua vniuersitate absolute.sz in ordine ad cursum. cū aūt dicimus:alb⁹ hō currit:determinam⁹ hoīes in seipo eē albū ꝛ nō in ordie ad cursū. Q; ergo oīs ꝛ nullus sicut ꝛ alia sincathego:remata nil aliud ī enūciatione faciūt:nisi q; determinat subm in ordine ad ꝑdicatū.ꝛ hoc sine affirmatione ꝛ negatiōe fieri negt. Ideo dixit q; nil aliud significant:nisi qñ vlr de hoīe.i.de subo affirmāt vel negāt.i. affirmationē: vel negationē fieri determinant.ac p hoc a cathego:rematicis ea sepanit:pōt etiā referri hoc qō dixit affirmāt vel negāt ab ipsa signa.s.oīs ꝛ nullus.quox altex positiue distribuit.alterū remouendo.(ergo ꝛc̄.) ꝓcludit adiectiuax enunciationū ꝓditiones.dixerat.n.q; adiectiue enūciatiōes idē faciūt quo ad oppositionū numex:qō subitatiue de 1⁰ adiacente.ꝛ hoc declarauerat oppositionū numero exēplarit subiūcto.ꝛ q; ad hāc cō uenientiā sequit̄ ꝓuenientia:quo ad finitationē ꝑdicatox. ꝛ quo ad diuersam subox q̄stitatē.ꝛ eax multiplicationem ex ductu q̄ternarij in seipm.ꝛ siq; sūt hmōi enumerata.ideo ꝓcludit:ergo ꝛc̄.q; in illis fuāda erāt.eadē.i.si milia istis apponenda sunt.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Qñ vo ꝓria est negatio ei q; est.oē aīal est iustū.illa que significāt qñ nullū aīal ē iustū: he qdē manifestū ē:qñ nūq̄ erūt:neq; ve si mul:neq; in eodē ipso.bis vo oppositе erūt aliquādo:ut aliqō animal iustū est:non omne animal iustum est.

¶ Postq̄ determinatū ē de diuersitate enūciationū:ꝟ intēdit remouē q̄daz dubia circa ꝑdicta:ꝛ circa hoc facit sex fm numex dubiox q; suis patebūt locis.Q; ergo supradixerat q; in vlib⁹ nō simul ꝓtingit ā̄gulares eē simul vas:q; affirmatiue angulares nō ꝓnt eē simul ve.negatiue aūt sic:poterat q̄spiā dubitare. Que est cā huius diuersitatis.ideo nūc illius dicti cām intēdit assignare talē: q;.s.angulares affirmatiue sūt ꝓrie inter se:ꝓrias aūt in nulla mā ꝓtingit esse simul vas.angulares aūt negatiue sunt subꝓrie illis oppositе.subꝓrias aūt ꝓtingit eē simul vas.ꝛ circa hoc duo facit.ꝑ⁰ declarat cōditiōes ꝓriax ꝛ subꝓrtax.2⁰ q; angulares affirmatiue sint ꝓrie.ꝛ q; ā̄gulares negatiue sint subꝓrie ibi.(sequit̄ vo.) Dicit ergo resumēdo:quonīā in ꝑ⁰ dictū est q; enunciatio negativa:cōtraria illi affirmatiue vniuersali.s.omne aīal est iustū. est,ista nullū animal est iustum. Manifestū est q; iste nō possunt simul.i.in eodē tpe neq; ꝛ in eodez ipso.i.de eodē subiecto esse ve.bis vo oppositе.i.subcontrarie inter se possunt esse simul ve.aliquando.s.in materia contingēti. vt quoddā aīal est iustum:nō omne aīal est iustum.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Sequit̄ vo cā que est:nullus hō ē iustus: illa que est.oīs hō est nō iustus:illā vo que est aliqs hō iustus est oppositа:qñ nō oīs est hō nō iustus.necesse est.n.aliquem esse.

¶ Declarat q; angulares affirmatiue suprapositе sint ꝓ rie.negatiue vo subꝓrie.ꝛ ꝑm qdē ex eo q; vlis affirmatiua infinita.ꝛ vlis negatiua simplex eqpollēt:ꝛ ꝓnt: vtraq; eax est ꝓria vli affirmatiue simplici que est altera angularis.vñ dicit q; hāc vlem negatiuā finitaz.nullus hō est iustus.sequit̄ eqpollēt.illa vlis affirmatiua infinita.oīs hō est nō iustus.2m vo declarat ex eo q; ꝑticularis affirmatiua finita.ꝛ ꝑticularis negativa infinita equipollent.Et ꝓiter vtraq; eax est subꝓria ꝑticulari negatiue simplici q; altera angularis.vt in figura suprapositа inspicere potes.Tñ subdit q; illā ꝑticularē affirmatiuā finitam.aliqs hō est iustus opposita sequit̄ eqpollent oppositа intellige nō istius ꝑticularis.sz illius vlis affirmatiue infinite:nō oīs hō est nō iustus. hec.n.est ꝓdictoria eius.Ut aūt clare videat̄ quō supradicte enunciationes sint eqpollentes.formet figura q̄drata in cuius vno angulo ponatur vlis negativa finita.ꝛ sub ea ꝓdictoria ꝑticularis affirmativa finita.ex alia vo pte locet̄ vlis affirmativa infinita.ꝛ sub ea ꝓdictoria ꝑticularis negativa infinita:noteturq; contradictio inter angulares ꝛ collaterales inter se hoc modo.

Lec.4ª.ꝛ cō.5.

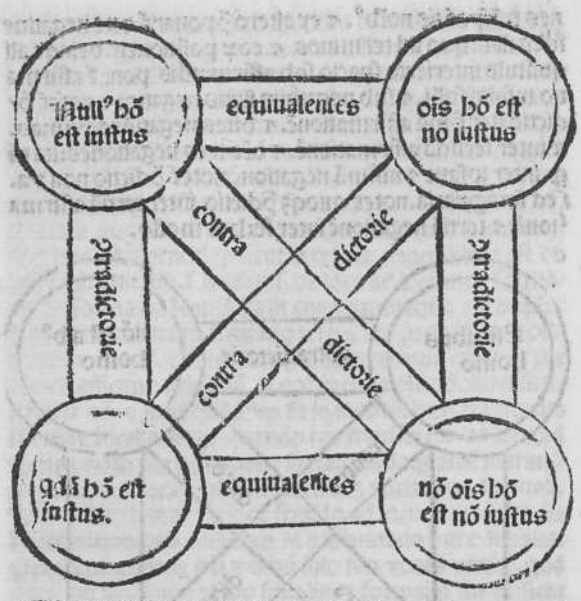

C His figdē sic dispositis. pz p⁹ ipsaꝝ vlīū mutua ꝯsequentia in vitate ⁊ falsitate: q: si altera eaꝝ est vā sua angularis ꝯtradictoria est falsa. ⁊ si ista est falsa sua collateralis ꝯtradictoria que ē altera vniuersalis erit vā. ⁊ similiter ꝓcedit quo ad falsitatē particularium. deinde eodē mō manifestat mutua sequela. si. n. altera eaꝝ est vā sua angularis ꝯtradictoria est falsa. ista aūt existente falsa sua ꝯtradictoria collateralis que ē altera ꝑticularis erit vā. si mili quoqz mō ꝓcedendū est quo ad falsitatē. Sed est hic vnū dubiū. in p⁹. n. ꝓioꝝ in fine Aristotiles exꝑposito determinat non esse idē iudiciū de vlī negatiua: ⁊ vlī affirmatiua infinita. ⁊ supius in hoc 2⁹. Super illo vbo quaꝝ dne se hāt fm ꝯsitiā. de vbo minime Amouins: ISoꝛphyrius: Boeti⁹: ⁊. s. T dix. erūt q negatiua simplex sequit affirmatiuā infinitā sed nō eꝫ⁹. Ad hoc dicē dū est fm Albertū q negatiuā finitā sequit affirmatiua infinita subo ꝯstāte. negatiua vo simplex sequit affirmatiuā absolute: vñ vtrūqz dictū vificat. ⁊ q iter eas ē mutua ꝯsitia: cū subi ꝯstātie. ⁊ q iter eas nō ē mutua ꝯsitia absolute. pōt dici 2⁹ q supꝛa locuti sum⁹ de infinita enūciatiōe: quo ad suū totale significatū ad formā p̄dicati reductū. ⁊ fm hoc: q: negatiua finita ē supioꝛ affirmatiua infinita: iō nō erat mutua ꝯsitia. Ꝫ āt lōgimur de ipsa infinita formali sūpta. vñ. s. T. tūc adducēdo Amonij expositionē dixit fm hūc modū loq̄ndi. negatiua simplex i pl⁹ est q̄s affirmatiua ifinita. Text⁹ vo ꝓmi ꝓoꝝ vltra p̄dcā loquit de finita ⁊ infinita in ordie ad syllīn. Manifestū ē āt q vlīs affirmatiua: siue finita: siue infinita nō cōcludit nisi in p⁹. prime. vlīs aūt negatiua quecūqz ꝯcludit ⁊ in 2⁹ prime: ⁊ p⁹. ⁊ 2⁹. 2ᶜ.

Dubium Lapl⁹. 37.

Lec. 1.

Rñsio

C Deinde cū dicit.

C Manifestū est aūt qm̄ etiā in singularib⁹: si est uer interrogatū negare: qm̄ ⁊ affirmare uer est: ut putasne socrates: sapiēs est nō. socrates igit nō sapiens est. In vlib⁹ vo nō est vā q̄ silr dr. uera autē negatio est: ut putasne. oīs hō sapiēs est: nō oīs igit hō nō sapiēs est. hoc aūt falsum. sed nō igit oīs hō sapiens est: vā est. hec. n. opposita est: illa vo contraria.

C Remouet 2ᵐ dubium de vario situ negationis: an. s. quo ad vitatē ⁊ falsitatē differat ꝓponē ⁊ postponē negationē. ex⁹ aūt hec dubitatio: q: dictū est nūc q nō refert quo ad vitatē si dicat. oīs hō ē nō iustus: aut si dicat. oīs hō non ē iustus. ⁊ tm̄ in altera postponit negatio in altera ꝓponit: ꝛ multū referat quo ad affirmationē ⁊ negationē. hāc inq̄ dubitationē solue itēdēs cū distinctiōe rñdet q in singularib⁹ enūciatiōib⁹ eiusdē vitatis sunt singularis negatio. ⁊ infinita affirmatio eiusdē. in vlib⁹ āt nō ē sic. Si. n. ē vā negatio ipsi⁹ vlis nō oꝝ q sit vā infinita affirmatio vlis. negatio. n. vlis ē ꝑticularis p̄dictoria qua existente vā: nō ē necesse suā subalternā q̄ ē p̄dictoria sue p̄dicatorie esse verā. pñt. n. due p̄die eē simul falsе. vñ dicit q in singularib⁹ enūciatiōnib⁹ manifestū ē q si est ver negare interrogatū. i. si ē vā negatio enūciationis singularis de q̄ facta ē interrogatio. ver etiā ē affirmare. i. vā erit affirmatio infinita eiusdē singularis. Verbi gra putasne. Socrates ē sapiēs. Si vā est ista rñsio: nō. Socrates igit nō sapiens ē. i. vā erit ista affirmatio infinita. Socrates est nō sapiēs. In vlib⁹ vo nō ē vā que silr dī. i. ex vitate negationis vlis affirmatiue interrogate: nō sequitur vā: vlis affirmatiua infinita q̄ silis ē quo ad q̄ titatē ⁊ q̄titatē enūciationi q̄site. Vera aūt ē eius negatio. i. ex vitate rñsionis negatiue sequit verā eē eius. s. vlis q̄site negationez. i. particularē negatiuā. Verbi gra putasne: oīs hō est sapiens. Si vā ē ista rñsio nō affirmatiua silis interrogate: quā qs ex hac rñsione inferre tentaret. ē illa igit oīs hō est nō sapiēs. hec aūt non sequit ex illa negatione. falsuz est. n. hoc. s. q sequat ex illa rñsione. ꝛ inferendū ē igit. nō oīs hō sapiēs ē. ⁊ rō vtriusqz ē: q: hec ꝑticularis vltⁱ⁹ illata ē opposita. i. p̄dictoria illi vlī interrogate quā rñdēs falsificauit. ⁊ ideo oꝝ q sit vā. p̄dictoria. n. si vna est falsa: reliq̄ est vā. Illa vo. s. vlis affirmatiua infinita. p⁹ illata ē p̄dicta illi eidē vlī interrogate: nō est aūt opus q si vniuersaliū altera sit falsa q reliq̄ sit vā. In ꝓmptu ē aūt cā huius diuersitatis inter singulares ⁊ vlēs. In singularibus. n. varius negationis situs nō variat q̄titatē enūciationis. In vlib⁹ aūt variat: vt pz. ideo fit vt nō sit eadem vitas negantiū vlem in quaꝝ altera p̄ponit. in altera āt postponit negatio: vt de se pz.

C Deide cū dicē.

C Ille vo fm infinita p̄iacētes noīa: uel vba ut in eo q̄ est nō hō: uel nō iustus: q̄si negationes sine noīe ⁊ vbo eē uidebunt sed nō sunt. semp. n. uel uerā esse: uel falsa necesse est negationē. q vo dixit nō hō nihil magis ō hoīe ꝛ ēt minus uerus uī falsus fuit si nō aliqd addat.

C Solvit tertiā dubitationez: an infinita noīa vel verba sint negationes. Insurgit aūt hoc dubiū: q: dictuz est q egpollent negativa ⁊ infinita. ⁊ rursus dictū ē nūc q nō refert in singularib⁹: ꝓponere ⁊ postponere negationē. Si. n. infinitū nomē ē negatio. Tūc enūciatio hñs subm infinitū vel p̄dicatū erit negativa ⁊ nō affirmativa. Ille dubitationē solvit p interēptionē ꝓbādo: q nec noīa: nec verba infinita sint negationes: ꝛ videant. Ut̄ duo circa hoc facit. p⁹ ꝓponit solutionē dicēs (ille vo. s. dictiones p̄iacentes) Verbi gra: non hō ⁊ hō non iustus ⁊ iustus: vel sic (ille vo. s. dictiones fm infinita. i. fm infinitoꝝ nā iacentes p̄ noīa ⁊ vba) vtpote remouētes qdem noīa ⁊ vba significāt: vt nō hō. ⁊ nō iustus: nō currit. q̄ opponunt p̄ ly hō: ly iustus: ⁊ ly currit. ille inq̄ dictiōes infinite videbunt ꝑ facie esse q̄si negationes sine noīe ⁊ vbo ex eo q cōparate noīb⁹ ⁊ vbis. p̄ q̄ iacent: eā remouent. ꝛ nō sunt fm vitatē. dixit sine noīe ⁊ vbo: q: nomē infinitū nois nā caret. ⁊ vbū infinitū vbi nāz nō possidet. dixit q̄si nec nomen infinitū a nois rōne: nec vbū infinitū a vbi ꝓpetate oīo semota sūt. Ut̄ si negatiōes apparēt videbunt negatiōes sine noīe ⁊ vbo nō oīo: ꝛ q̄si. C Deiñ ꝓbat dictiōes infinitas nō esse negatiōes tali rōne. Sēp ē necesse negationē esse verā vel falsam: q: negatio ē enūciatio alicuius ab aliquo. nomē aūt infinitū nō dicit verū vel falsum. igit dictio infinita non est negatio: minoꝝ declarat: q: qui dixit: non hō. nihil magis de hoīe dixit: q̄ qui dixit homo. ⁊ quo ad significatū qdē clarissimū est: nō homo. nāqz nihil addit supꝛa hominē: imo remouet hominē: quo ad vitatis vo vel falsitatis ꝓcētū: nihil magis ꝓfuit q dixit. nō hō: q̄ q dixit hō. si aliqd aliud nō adiatur. imo minus verus: vel falsus fuit. i. magis remotus a vitate: ⁊ falsitate: qui dixit non hō: q̄ qui dixit hō: q: tā veritas: q̄ falsitas in cōpositione ꝓsistit cōpositioni

aũt vicinio: ẽ dictio finita que aliud ponit q̃ dictio infinita: que nec ponit: nec cõponit. i. nec positionẽ: nec cõpositionẽ importat. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Significat autẽ est oĩs non hõ iustus nulli illaꝝ idẽ: nec huic negatio opposita ea. q̃ est: non est omnis nõ homo iustus.

¶ Rñdet q̃rte dubitationi. qũo. s. intelligat illud vbuꝫ supradictũ de enũciationiꝫ hñtiꝫ subm infinitũ. he aũt extra illas: ipse fm se erũt: q ait q ̃itelligit q̃tũ ad significati ꝓntiã: ⁊ nõ solũ q̃tũ ad ipsas enũciationes formaliter. vñ duas hñtes subm infinitũ vlem. s. affirmatiuaꝫ ⁊ vlem negatiuã adducẽs ait q neutra earꝫ significat idẽ alicui illaꝝ. s. hñtiũ subm finitũ. hec. n. vlis affirmatiua: oĩs nõ hõ est iustus. nulli hñti subm finitũ significat idẽ. nõ. n. significat idez qõ ista: oĩs hõ ẽ iustus. neq; qõ ista. oĩs hõ est nõ iustus. Similiter oppositа negatio. ⁊ vlis negatiua hñs subm infinitũ: q̃ est ꝺ̃ne opposita supradicte. s. oĩs nõ hõ nõ est iustus. nulli illaꝝ de subo finito significat idez: ⁊ ex hoc clarũ est ex aduersitate subi in istis ⁊ in illis. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Illa vo q̃ est. oĩs est non hõ nõ iustus: illi que est nullus est iustus nõ hõ idez significat.

¶ Rñdet qnte q̃stioni. an. s. inter enũciationes de subo infinito sit aliq̃ ꝓntia. ostẽdit aũt dubitatio hec. exeo q supernus illa inter eas ad se inuicẽ assignata ꝓntia. Ait ergo q etiã inter istas est ꝓntia. nam vlis affirmatiua de subo ⁊ ꝑdicato infinitis. ⁊ vlis negatiua de subo infinito. ꝑdicato vo finito equipollent. ista nãq; oĩs nõ hõ est non iustus. idẽ significat illi. nullus nõ hõ est iustus. idẽ aũt est iudiciũ de particularibꝰ indefinitis. ⁊ singularibꝰ similibꝰ supradictis. cuiuscũq; n. q̃titatis sint: semp affirmatiua de vtroq; extremo infinita: ⁊ negatiua subi qdẽ infiniti. ꝑdicati aũt finiti eqpollent: vt facile potes exẽplis videre. Vnde Aristotiles: vlẽs exprimens ceteras ex illis intelligi voluit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Trãspositа vo noĩa: uel vba idẽ significãt, ut est albus hõ. ⁊ est hõ albus.

¶ Solnit sertã dubitationez. an pp noĩum: vel verboꝝ trãspositionẽ varietur enunciationis significatio. ostẽdit aũt hec qõ ex eo q docuit trãspositionez negationis variare enũciatõis significationẽ. aliud. n. dixit significare. oĩs hõ nõ est iustus. ⁊ aliud: non oĩs hõ est iustus. ex hoc nũq̃ dubitaꝝ. an silr ꝓtingat circa noĩum trãspositionẽ: q ipsa trãspositа enũciationẽ varient: sicut negatio trãspositа. ⁊ circa hoc duo facit. pº ponit solutionẽ dicẽs q trãspositа noĩa ⁊ vba. idẽ signiſicãt: vbigrã. idẽ significãt est albus hõ. ⁊ est hõ albꝰ. vbi est trãspositio noĩuꝫ. similr trãspositа verba idẽ significant. vt est albus. ⁊ hõ albus est.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Nã si hõ nõ est: eiusdẽ multe erũt negationes. sꝫ oñsum est: qz una uniꝰ est. eius. n. q̃ ẽ: est albꝰ hõ. negatio ẽ: nõ ẽ albꝰ hõ. eius vo q̃ est: ẽ hõ albꝰ. ñ nõ eadẽ est. ei q̃ ẽ: est albꝰ hõ. erit negatio: uel ea q̃ ẽ: nõ ẽ albꝰ non hõ: uel ea que est. nõ ẽ albꝰ hõ. Sꝫ altera qdẽ ẽ negatio eius q̃ ẽ: est nõ hõ albꝰ. alia vo eius q̃ ẽ: ẽ hõ albꝰ: quare erũt due uniꝰ. qm̃ igit trãspositо noĩe: uel vbo: eadẽ fit affirmatio: uel negatio: manifestum est.

¶ Probat ꝑdictã solonẽ ex numero negationũ ꝺ̃dictoriaꝝ ducẽdo ad impossibile: taliter. Si hoc non est. i. si noĩa trãspositа diuersificãt enũciationẽ eiusdẽ affirmationis: erũt due negationes. sꝫ oñsum est in pº libro. q vna tñ est negatio vnius affirmationis. ergo a destructione ꝓntis ad destructionẽ añtis transpositа noĩa non variant enũciationẽ. ad pbationes aũt ꝓntie claritatẽ. formeꝫ figura. vbi ex vno latere locentꝰ ãbe suprapositе affirmationes trãspositis noĩbꝰ. ⁊ ex altero ꝓponant due negatiue sibi illis: quo ad terminos ⁊ eoꝝ positiones. deinde alio quãtulo interiecto spacio sub affirmatõis ponat affirmatio infiniti subi. ⁊ sub negatiuis illius negatio: ⁊ notet ꝺ̃dictio iter ꝓmã affirmationẽ. ⁊ duas negatiões ꝓmas. ⁊ inter secũdã affirmationẽ. ⁊ oĩs tres negationes: ita tñ q inter ipsam ⁊ infimã negationẽ notet ꝺ̃dictio non vã. sed imaginaria. notet quoq; ꝺ̃dictio inter tertiã affirmationẽ: ⁊ tertiã negationẽ inter se: hoc modo.

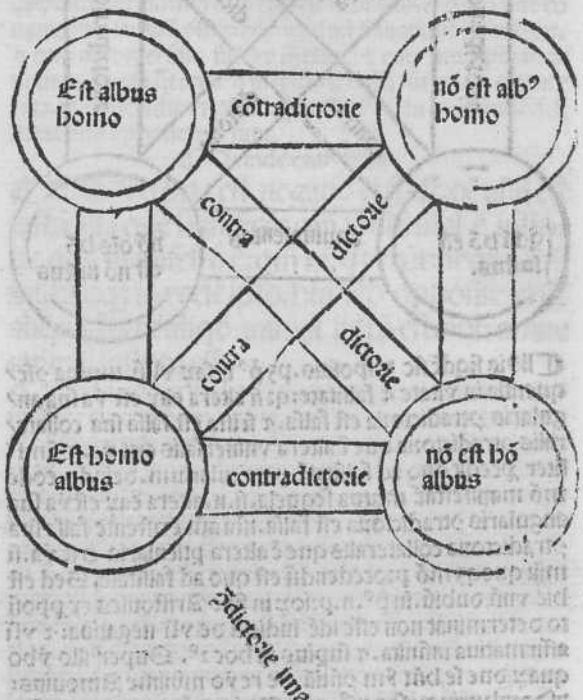

Est nõ hõ albꝰ) ꝺ̃dictorie (nõ ẽ nõ hõ albꝰ.

¶ Dis ita dispositis. pbat tertiã Aristotiles sic. illiꝰ affirmatiõis ẽ albꝰ hõ. negatio ẽ nõ ẽ albꝰ hõ. illiꝰ aũt 2ª affirmatiõis q̃ ẽ: est hõ albꝰ. Si ista affirmatio nõ ẽ eadẽ illi supradicte affirmatiõi. s. ẽ albꝰ hõ. pp noĩuꝫ trãspositionẽ: negaº erit altera istaꝝ. s. aut nõ ẽ nõ hõ albꝰ: aut nõ ẽ hõ albꝰ. Sꝫ vtraq; hꝫ affirmationẽ oppositã alia ab illa assignata. s. ẽ hõ albꝰ: nã altera qdẽ dictaꝝ negationũ. s. nõ ẽ nõ hõ albꝰ. negatio ẽ illiꝰ q̃ dic: ẽ nõ hõ albꝰ. alia vo. s. nõ est hõ albꝰ. negatio ẽ eius affirmatiõis q̃ dic. ẽ albꝰ hõ: q̃ fuit ꝑª affirmatio. gº q̃cũq; dictaꝝ negationũ asserat ꝺ̃dictoria illi medie. segt q sint due uniꝰ. i. q uniꝰ negatõis sint due affirmatões. ⁊ q uniꝰ affirmatõis sint due negationes: qõ ẽ ipossibile. ⁊ h: vt dcm̃ ẽ. segt state hypotheſi erronea: q ille affirmatiões sint pp noĩuꝫ trãspositionẽ diuerſe. Aduerte h pº: q Aristotiles p illas duas negatiões nõ ẽ nõ hõ albꝰ. ⁊ nõ ẽ hõ albꝰ: sub diſiũctiõe sumptas ad ineniẽdã negationẽ illiꝰ affirmatõis. ẽ hõ albꝰ. ceteras ꝺ̃tellexit q̃si diceret: aut negatio talꝫ affirmatõis acceptabit illa q̃ ẽ ve eiꝰ negatio: aut q̃cũq; extranea negatio ponet. ⁊ q̃libet dicat: sp state hypotheſi segt uniꝰ affirmatiõis eẽ ꝑles negatiões: vnã ve: q̃ ẽ ꝺ̃dictoꝰ sue cõpositis hñtis noĩa trãspositа. ⁊ alĩa quã tu. vt distincta acceptas. vel falso imagiaris. ⁊ eꝫ multaꝝ affirmationũ eẽ vnicã negationẽ: vt ꝑz in apposita figª. ex q̃cũq; n. illaꝝ q̃tuor inciptas. duas sibi oppositas aspicis. Vñ notanꝫ ꝺcludit id determinate: q̃re erũt due uniꝰ. ¶ Nota 2º q Aristotiles ꝓtẽpsit pbare q ꝺ̃dictoª pª affirmatiõis sit ꝺ̃dictoria 2ª. ⁊ silr q ꝺ̃dictoria 2ª affirmatõis sit ꝺ̃dictoria pª. hoc. n. accepit tãq; p se notũ. ex eo q nõ ꝓnt silr esse ve: neq; simul falsе. vt manifeste ꝑz ꝓposito sibi termino singulari. non stãt. n. silr aliq; mõ iste due. scr. ẽ albꝰ hõ. scr. nõ ẽ hõ albꝰ nec turberis q eas non singulares ꝓposuit. nouerat. n. suprадctũ eẽ i ꝓmo q̃ affirmatio ⁊ negatio sint ꝺ̃dictorie

Lec. 11.

Lec. 11.

ꝙ que nō. ꝙ ideo non fuit solicitus de exēplox claritate. Liquet ergo ex eo ꝙ negationes affirmationū de noib⁹ trāspositis nō sunt diuerse: ꝙ nec ipse affirmatiōes sunt diuerse. ꝙ sic noīa ꝙ ṽba trāspositā idē significāt. Occurrit aūt dubiū circa hoc: q: nō videt vex. ꝙ noib⁹ trāspositis eadē sit affirmatio. nō. n. valet. oīs hō ē aīal. ergo oē aīal est hō. simplr trāspositō ṽbo nō valet. hō ē animal rationale. ergo hō animal rōnale est. de 2° adiacente ꝛc̄. Licet. n. nugatio cōmittat. tamen non sequitur primaz.

Dubium

Rīsio. Ad hoc est dicendū ꝙ sicut in rebus naturalibus est duplex trāsmutatio. s. localis. s. de loco ad locum. ꝙ formalis de forma ad formā ita in enunciationibus est duplex trāsmutatio situalis. s. quādo terminus prepositus postponitur. ꝙ eq°. ꝙ formalis quādo terminus qui erat predicatū efficitur subiectū. ꝙ eq°. vel quomodolibet simpliciter ꝛc̄. ꝙ sicut quādoqz fit in naturalibus transmutatio pure localis. puta quando res transfertur de loco ad locum. nulla alia variatione facta. quādoqz autē fit transmutatio sm locū: non pura: sed cuz variatione formali. sicut quādo transit de loco frigido ad locum calidum. ita in enūciationibus quādoqz fit trāsmutatio pure situalis. quando. s. nomen vel verbū solo situ vocali variat. quādoqz aūt fit transmutatio situalis. ꝙ formalis simul. sicut contingit cū predicatum fit subiectum. vel cum verbuz. 3ᵐ adiacens fit 2ᵐ ꝛc̄. Et qm̄ hic intendit Aristoteles de transmutatione nominū ꝙ verboꝝ pure situali. vt transpositionis vocabulū p:esefert. ideo dixit ꝙ transposita nomina ꝙ verba idem significant. insinuare volens: ꝙ si nihil aliud preter transpositionē nominis vel verbi accidat in enūciatione. eadem manet oratio ꝛc̄. Unde patet resp̄sio ad instantias. manifestum est nāqz ꝙ in vtraqz non sola trāspositio fit. sed transmutatio de subo in p̄dicatū. vel de 3° adiacēte in 2ᵐ. ꝙ p hoc pz rīsio ad sīlia ꝛc̄.

Lec.5°.

Cōmē.2.

a Ṽo unuz de pluribus: uel plura de uno affirmare: uel negare: si non est unū de pluribus: non est affirmatio uel negatio una. Dico aūt unū: non si unū nomen positū sit. non fit tamen unum ex illis: ut homo est fortasse aīal: ꝙ māsuetū: ꝙ bipes. sed ex bis unū fit. ex albo aūt ꝙ boīe: ꝙ ambulante nō est unū. quare nec fit unum aliqd de bis: nec si de bis affirmet aliquis: erit affirmatio una: sed uox quidē una. affirmationes ṽo multe: nec si de uno ista: sed similiter plures.

¶ Capitulum secundum.

p Ostq̄ Aristoteles determinauit diuersitatem enūciationis vnius p:oueniente ex additione negationis infinitātis. ꝟ intendit determinare qd accidat enunciattoni ex hoc ꝙ addit aliquid subiecto vel p̄dicato tollens eius vnitatez. Et circa hoc duo facit: q: primo determinat diuersitatē eaꝝ. Scōo ꝓsequētias eaꝝ ibi (quādo ṽo hec quidem) ¶ Circa p̄ᵐ duo facit. ¶ ꝟ primo ponit earuz diuersitatē. ¶ Scōo p:obat oēs enunciationes esse plures ibi. (Si ergo dialectica). Dicit ergo quo ad p̄ᵐ resumendo. qō in p° dictum fuerat: ꝙ affirmare: vel negare vnū de pluribus: vel plura de vno. si ex illis pluribus non fit vnū: nō est enūciatio vna affirmatiua vel negatiua. ꝙ declarando qūo intelligatur vnū debere esse subiectū aut predicatum subdit. ꝙ vnū dico. non si vnū impositū sit. i. ex vnitate nominis. sed ex vnitate significati. cū. n. plura conueniunt in vno non est ita ꝙ ex eis nō fiat vnuz illius nominis significatiū. Tūc solutio vocis vnitas est. cū autē vnum nomen pluribus impositum est. siue partib⁹ subiectiuis: siue integralib⁹. vt eadē significatione concludat. Tunc ꝙ vocis ꝙ significati vnitas est. ꝙ enūciationis vnitas non impeditur. sm quod subiungit (vt homo est fortasse animal ꝙ mansuetum ꝙ bipes) obscuritate non caret. potest. n. intelligi vt sit exemplū ab opposito quasi diceret. vnuz dico non ex vnitate nominis impositi plurib⁹: ex quibus non fit tale vnum quēadmodum. homo est vnū quoddam ex animali ꝙ mansueto ꝙ bipede partibus sue diffinitionis. ꝙ ne quis crederet ꝙ he essent ve diffinitionis hois partes interposuit fortasse ꝛc̄. ꝟ Porphyrius aūt ꝟ Boetio referente ꝙ approbante. separat has textus particulas dicens. ꝙ Aristotiles hucusqz declarauit enunciationē illā esse plures. in qua plura subijcerent vni: vel de vno predicarentur plura: ex qbus non fit vnum. In istis autem verbis. vt homo est fortasse ꝛc̄. intendit declarare enunciationem aliquā esse plures. in qua plura. ex quibus fit vnū subijciuntur vel predicant. sicut cuz dicitur: homo est aīal ꝙ mansuetū. ꝙ bipes. copula interiecta: vel morula. vt oratores faciunt. ideo aūt addidisse aūt fortasse: vt insinuaret hoc ꝓtingere posse. necessarium autem nō esse. possumus in eandem ꝟ Porphyrij: ꝟ Boecij: ꝙ Alberti: sniam incidentes subtilius textum introducere: vt quatuo: hic faciat. ꝙ p° quidem resumit que sit enunciatio in cōmuni dicens (enunciatio plures est. in qua vnuz de pluribus: vel plura de vno enunciant. Si tamen ex illis pluribus non fit vnum) in primo dictū ꝙ exposituz fuit. ¶ Deinde dīucidat illū terminū de vno: sine vnuz dicens. (Dico autē vnū). i. vnū nomen voco. nō ꝓpter vnitatē vocis: ſz significationis: vt supradictū est. ¶ Deinde 3° diuidendo declarat: ꝙ declarando diuidit. quot modis contingit vnū nomen imponi pluribus ex qbus non fit vnū: vt ex hoc diuersitatē enunciationis multiplicis insinuet. ꝙ ponit duos modos quoꝝ p̄o: est. quādo vnū nomen imponit pluribus ex qbus fit vnuz: non tñ inq̄ᵐ ex eis fit vnū. Tunc. n. licet materialiter. ꝙ p accidens loquendo nomen imponat pluribus. ex qbus fit vnū: formaliter tamen ꝙ per se loquendo. nomen vnuz imponit pluribus. ex qbus non fit vnū: q: imponit eis. nō inq̄ᵐ ex eis est vnū. vt fortasse est hoc nomē homo impositū ad significandū animal ꝙ mansuetū. ꝙ bipes. i. partes sue diffinitionis: nō inq̄ᵐ adunant in vnā hominis naturā. per modum actus ꝙ potentie: sed vt distincte sint inter se actualitates. ꝙ insinuauit ꝙ accipit ptes diffinitionis vt distinctas per illā cōiunctionē. ꝙ illud aduersatiue additū. (sed ex bis vnū fit) quasi diceret: cū hoc tñ stat ꝙ ex eis vnū fit. addidit aūt (fortasse) q: hoc nomē homo: nō est impositū ad significandū partes sui diffinitiuas: vt distincte sunt. sed si impositū esset: aut imponeretur. esset vnū nomē plurib⁹ impositū. ex qbus non fit vnū. ꝙ q: idē iudiciū est de tali noīe. ꝙ illis plurib⁹: ideo similr ille plures partes diffinitiue possunt duplr accipi. vno mō per modū actualis ꝙ possibilis. ꝙ sic vnū faciūt ꝙ sic formalr loquendo vocant plura. ex qbus fit vnū. ꝙ pnunciande sunt cōmunata oīone. ꝙ faciunt enūciationem vnā dicendo. aīal rōnale: mortale currit. Est. n. ista vna. sicut ꝙ ista: hō currit. aliomō accipiunt p̄dicte diffinitionis ptes vt distincte sunt iter se actualitates. ꝙ sic nō faciunt vnū. ex duobus. n. actibus: vt sic. non fit vnū. vt dicit 7° metaplʒ ycē. ꝙ sic faciunt enunciationē plures. ꝙ pnunciande sunt vel cū pausa: vel cōiunctione interposita dicendo. hō est animal. ꝙ mansuetū ꝙ bipes: sine hō est animal: mansuetuz: bipes: rethorico more. q̄libet. n. istarū est enunciatio multiplex. ꝙ similr ista. Sortes est homo: si homo est impositū ad illa vt distincte actualitates sint significanduz. Secūdus aūt modus: quo vnum nomen impositū est pluribus. ex qbus non fit vnū. subiungit cum dicit (ex albo aūt ꝙ boīe ꝙ ambulante) ꝛc̄. aliomō hoc fit quādo vnū imponit pluribus. ex qb⁹ nō pōt fieri vnū. qualia sunt: homo: albū: ꝙ ambulans. cuz enim ex bis nullomō possit fieri aliqua vna natura. sicut poterat fieri ex ptibus diffinitiuis: clare liquet ꝙ nomen aliqō si eis imponeret: esset nomē nō vnuz significans: vt in p° dictū fuit de hoc nomine tunica imposita homini ꝙ equo. habemus ergo enūciationis plures: seu multiplicis: duos modos: quoꝝ q: vterqz fit duplr: efficiūt qtuo: modi. primus ē: qñ subijcit vel p̄dicat vnū nomē

Lec.8ª.

Lec.8ª.

Lec.12.

impositū pluribus: ex qbus fit vnū: nō inq̄m sunt vnuz. secūdus est qñ ipsa plura ex qb⁹ fit vnū inq̄m sunt distincte actualitates subijciunt vel p̄dicant. tertius est qñ ibi est vnū nomē impositū plurib⁹. ex qb⁹ nō fit vnū. q̄rtus est qñ ista plura ex qb⁹ nō fit vnū subijciūt vel p̄dicant. Et notato q cū enūciatio fm membra diuisionis illius. qua diuisa est in vnā ⁊ plures. q̄druplicīter variari possit. s. cū vnū de vno p̄dicat: vel vnū de plurib⁹: vel plura de vno: vel plura de pluribus postremū sub silentio p̄teriit: q: vel eius pluralitatis de se clara ē: vel q: vt inquit Albertus: nō intendebat nisi de enūciatione. que aliquo mō vna est tractare ⁊c̄. Demū p̄cludit totā suam dicens (q̄re nec si aliqs affirmet vnū de his plurib⁹. erit affirmatio vna fm rem. sed vocal' qdez erit vna significatiue aūt nō vna ſz multe fient affirmationes: nec si ep⁹ de vno ista plura affirmabuntur: fiet affirmatio vna: ista nāq̄z hō est albus: ambulans: ⁊ musicus importat tres affirmationes. s. hō est albus: ⁊ est ambulās. ⁊ est musicus. vt pz ex illius ꝺictione. triplex n. negatio illi opponitur correspondens triplici affirmationi posite ⁊c̄.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Si ḡ dialectica interrogatio rñsionis est petitio: uel ꝓpositionis: uel alterius partis ꝺictionis. ꝓpositio vo unius ꝺictionis est: huiusmodi interrogationi nō erit una rñsio ad ꝺ neq̄z una interrogatio nec si sit va.

¶ Ꝓbat a posterio: ꝓ supradictas enūciationes ē plures. ¶ Circa hoc duo facit. Ꝓmo ponit rōnē ipsaz ad hoc ꝓbandū ꝑ modū q̄stionis. deinde ꝓbat antecedens dicte q̄stionis ibi (dictū est aūt de his) ¶ Quo ad ꝑm talem rationē inducit. Si interrogatio dialectica est petitio rñsionis q̄ fit ꝓpositio. vel altera pars ꝺictionis. nulli enūciationū supradictarū interrogatiue formate erit rñsio vna. ergo nec ipsa interrogatio est vna. ſz plures huius rationis. Ꝓmo ponit antecedēs. (si ergo ad cui⁹ itelligēdos terminos) Nota q ideꝫ sonant enunciatio: interrogatio: ⁊ rñsio. cū. n. dī celū est animatū inq̄m enūciat p̄dicatū de subo: enunciatio vocat' inq̄m aūt querendo ꝓponit. interrogatio: vt vo quesito reddit: rñsio: appellat: idē ergo erit ꝓbare nō ē rñsionē vnā ⁊ interrogationē nō esse vnā ⁊ enunciationē nō ē vnā. Aduerte 2° interrogationem esse duplicē. q̄dā. n. est vtrā ꝑt ꝺictionis eligēdaz ꝓponēs. ⁊ hec vocat' dialectica: q: dialecticus ḥz vtā ex ꝓbabilib⁹ ad vtrāq̄z ꝺictionis p̄t ꝓbādā. altera vo determinatā ad vnū rñsionē exoptat. ⁊ hec est interrogatio demfatiua: eo q demfato: in vnū determinate tēdit ⁊c̄. Cōsidera vlterius q interrogationi dialetice dupliciter rñderi p̄t. vno mō ꝓsentiendo interrogationi: siue affirmatiue: siue negatiue: vt si qs petat celum est aīatū ⁊ respōdeat est. vel deus non mouet' ⁊ rñdeat nō. talis respōsio vocat' ꝓpositio. alio mō p̄t rñderi interimendo vt si qs petat celū est animatū ⁊ rñdeat nō. vel deus nō mouet' ⁊ rñdeat' mouetur. talis rñsio vocat' ꝺictionis altera pars. eo q affirmationi negatio reddit: ⁊ negatio affirmationi ⁊c̄. Interrogatio ergo dialetica est petitio annuctis rñsionis q̄ est ꝓpositio vel ꝺictis q̄ est altera pars ꝺictionis fm supradictā Boecij exp̄ositionez ⁊c̄. ¶ Deinde subdit ꝓbationē q̄stie. cū ait (ꝓpositio vo vnius ꝺictionis est) vbi notādū est q si rñsio dialectica posset ē plures: nō sequet': q rñsio enūciatiōis multiplicis non posset ē dialetcica. ſz si rñsio dialectica nō posset ē nisi vna enūciatio. Tūc recte sequit' q rñsio enūciationis plures: nō est rñsio dialetica q̄ vna est. notādū est q si enūciatio aliq̄ pluriū ꝺictionū pars est: vna nō esse cō ꝓbata. vna. n. vni tm̄ ꝺicit. Si aūt vnius solū ꝺictionis pars est. vna est eadē rōne: q. s. vnius affirmationis vnica ē negatio. ⁊ ep⁹ ⁊c̄. Ꝓbat ergo Aristotiles q̄stiā ex eo q ꝓpositio. i. rñsio dialectica vni ꝺictiōis est. i. vna enūciatio ē affirmatiua: vel negatiua: ex hoc. n. vt iā dictū est. sequit' q nullius enūciationis multiplicis sit rñsio dialectica. ⁊ q̄ñ ter nec vna rñsio sit: nec ꝑtereas q cū ꝓpositionē: vel alterā ꝑtez ꝺictionis rñsionē ꝓposuerit dialectice interrogationis de sola, ꝓpōne subiūxit: q est vna: qō ideo fecit: quia illius alterius vocabulū ipm vnitatē p̄ferebat. cū. n. alterā ꝺictionis p̄t audis: vnaz affirmationē: vel negationē statim itelligis ⁊c̄. sufficit aūt antecedēti ly: ergo vel insinuās hoc eē aliūde sumptū vt postmodū in ſpāli explicabit: vel pmutato situ notā q̄stie huius inter añcedēs ⁊ q̄ñs locandā: añcedēti p̄posuit. sicut si diceret'. Si ergo sortes currit: mouet' ꝓ eo qō dici deberet. si sortes currit. ergo mouet' ⁊c̄. seq̄t deinde q̄ñs nō erit vna rñsio ad hoc. ⁊ infert p̄ncipalem p̄clonē. subdēs q neq̄z vna erit iterrogatio. Si. n. rñsio nō p̄t esse vna nec interrogatio ipsa vna erit ⁊c̄. Quod aūt addidit (nec si sit vera: eiusmodi est) posset aliqs credere: q ſz iterrogationi plures nō possit dari rñsio vna: qñ id de quo q̄stio fit: nō p̄t de oīb⁹ illis plurib⁹ affirmari vel negari: vt cū querit'. canis est aīal: q: non p̄t vere de oībus rñderi. est ꝓpter celeste sidus: nec vere de oībus rñderi nō est. ꝓpter canē latrabilez. nulla possit dari rñsio vna. Attamē qñ id qō sub iterrogatione cadit. p̄t vē de oīb⁹ affirmari aut negari. Tūc p̄t dari rñsio vna vt si querat'. canis est substāta: q: p̄t vē de oīb⁹ rñderi est: q: esse substātiā oīb⁹ canib⁹ ꝓuenit ⁊c̄, vnica rñsio dari possit. hāc erroneā existimationē remouet dicens (nec si sit va). i. ⁊ dato q rñsio data enūciationi multiplici de oībus vificet'. nihilominus nō est vna: q: vnū nō significat. nec vnius contradictionis est pars: ſz plures. Rñsio illa habet ꝓtradictorias: vt de se patet.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Dictū est aūt de his in topicis. similr autē manifestū est qñ nec ḥ ipsuz qō est dialectica interrogatio est si quis interrogat qd est aīal. oportet. n. ex data interrogatione hūc eligere utrā uelit ꝺictiōis partē. quā oportet interrogantē determinare utrū hoc aīal sit hō an nō. Lec. 6°.

¶ Ꝓbat antecedens dupliciter. Ꝓmo auctoritate eoruz que dicta sunt in topicis. Secundo a signo. ⁊ circa hoc duo facit. Ꝓmo ponit ipm signū dicens (q similiter) cū auctoritate topicoꝝ. manifestū est. s. antecedens assumptū. s. q dialectica interrogatio est petitio rñsionis affirmatiue vel negatiue: qñ nec ipm qd est ⁊c̄. i. ex eo q nec ipa qō qd est: est interrogatio dialectica. vbigā: si qs querat. qd est aīal. Talis nō q̄rit dialectice ⁊c̄. deīde subiūgit ꝓbationē assumpti. s. q ipm qd est nō est q̄stio dialectica. ⁊ intēdit q: q: interrogatio dialectica optionē respondenti offerre ꝺz. vtrā velit ꝺictionis p̄tem. ⁊ ipsa q̄stio qd est talē libertatē nō ꝓponit: q: cū dicimus. quid est aīal rñdentē ad diffinitiōis assignationē coarctamus: que nō solū ad vnū determinata ē. sed etiā omni p̄te cōtradictionis caret. cū nec esse: nec nō esse dicat. ideo ipsa q̄stio qd est. nō est dialectica iterrogatio. Ult̄ dicit (oportet. n. ex data). i. ex ꝓposita iterrogatione dialectica. hūc rñdentē eligere posse vtrā velit ꝺictionis partē: q̄z ꝺictionis vtrāq̄z partē interrogantē oportet determinate. i. determinate ꝓponere. hoc mō vtrum hoc aīal sit hō an nō. vbi euidenter apparet optionē rñdēti offerri. habes ergo ꝓ: o signo q q̄stio dialectica petat rñsionē ꝓpositionis vel alterius ꝺictionis partē elongationē questionis quod est a questionibus dialecticis.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Qm̄ vo hec qdem p̄dicant' cōposita. ut unū sit omne predicamētū eorū que extra p̄dicant'. alia vo nō: que dīa est: de hoīe. n. uerū est dicere. ⁊ extra aīal. ⁊ extra bipes. ⁊ hoc ut unū: est hoiez ⁊ albū. ⁊ hoc ut unū. ſz nō sit citharedus ē ⁊ bonus. ⁊ citharedus bonus.

¶ Ꝓpoſq̄ declarauit diuersitatē multiplicis enunciationis intendit determinare de eaꝝ ꝓsequētijs. ⁊ circa hoc

duo facit ſm duas dubitationes q̃s ſoluit. Scd̃a incipit ibi. (vex ẽ aũt dicere.) Circa p̃m tria facit. Primo ꝓponit qõnẽ. Scd̃o oñdit rõnabilitatẽ qõnis. ibi (ſi.n.qm̃.) Tertio ſoluit eaz ibi. (eoꝝ igit̃.) Eſt ergo dubitatio p̃a. Quare ex aliqb⁹ diuiſim p̃dicatis de vno. ſeq̃t enũciatio in q̃ illamet vnite p̃dicant̃ de eodẽ. ꝛ ex aliqb⁹ nõ. Vñ ꝑ diuerſitas oꝛit̃: vbi gr̃a ex iſtis. ſortes ẽ aĩal. ꝛ eſt bipes. ſeq̃t ergo ſortes ẽ aĩal bipes. ꝛ ſili⁹ ex iſtis. ſortes ẽ hõ. ꝛ eſt alb⁹. ſeq̃t ergo ſortes ẽ hõ alb⁹. ex illis vo ſortes eſt bon⁹. ꝛ ẽ cithared⁹. non ſeq̃t: ergo ẽ bonus citharedus. Vñ ꝓponens qõnẽ ingt. (Qñ vo hec. ſ. p̃dicta. ita p̃dicant̃ cõpoſita. i. ꝯiũcta: vt vnũ ſit p̃dicametũ q̃ extra p̃dicantur. i. vt ex eis extra p̃dicatis vnite fiat p̃dicatio. Alia vo p̃dicata nõ ſũt talia.) Que ẽ inter dña: vñ talis innaſcit diuerſitas. ꝛ ſubdit ex⁹ iã adducta. ꝛ ad ꝓpoſitũ applicata: quoꝝ p̃m ꝯtinet p̃dicata. ex qb⁹ fit vnũ p ſe. ſ. aĩal ꝛ bipes: genus ꝛ dña. 2m aũt p̃dicata. ex qb⁹ fit vnuz p accñs. ſ. hõ alb⁹. 3m vo p̃dicata. ex qb⁹ neqz vnũ p ſe: neq; vnũ p accñs inter ſe fieri ſeq̃t. vt cithared⁹ ꝛ bon⁹ vt declarabit̃. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Si.n.qm̃ alterutrũ dicet̃ ꝛ utrũq; dicetur multa incõuenientia erũt. De homine.n.uex eſt ꝛ boiem ꝛ albũ dicere: quare ꝛ omne rurſus ꝛ albũ ſi. ꝛ prius albũ ꝛ hominem: quare erit homo alb⁹ ꝛ homo albus. ꝛ ꝑ in infinitũ. Et rurſus muſicus albus ambulãs: hec eadẽ frequẽter implicita. Amplius ſi ſocrates eſt. ꝛ hõ: ꝛ bipes erit ſocrates: hõ bipes. Qñ ꝙ ſi qs ſimplr̃ ponat ꝓplexiões fieri: plurima in cõuenientia ꝓtingere manifeſtũ eſt. quẽadmodum ponendũ eſt nunc dicimus.

¶ Declarat vitatez diuerſitatis oppoſite: ex q̃ rõnabilis reddit̃ qõ. Si nãqz inter predicata nõ eſſet talis diuerſitas irrõnabilis eẽt dubitatio. oñdit aũt hoc rõne ducente ad icõueniẽs negationẽ. ſ. ꝛ q: negatio duob⁹ modis cõmittit̃. ſ. explicite ꝛ iplicite. iõ ꝓ⁰ deducit ad negationez explicitã. 2⁰ ad iplicitaz ibi. (Ampli⁹ ſi ſocrates ꝛ ẽ.) Ait ergo ꝙ ſi nulla eſt iter q̃cũqz predicata dña. ſz de quolibet indifferenẽ cẽſenẽ: ꝙ q: alterutrũ ſepatũ dẽ ꝙ vtrũqz ꝯiũctiz dicat̃. Adulta icõueniẽtia ſequent̃. de aliq̃.n. hoie. puta ſocrate: vex ẽ ſepatim dicẽ ꝙ hõ ẽ. ꝛ ꝙ alb⁹ eſt: q̃re ꝛ oẽ. i. ꝛ ꝯiũctiz dicet̃ ſocrates ẽ hõ alb⁹. rurſus ꝛ de eodẽ ſocrate: põt dici ſepatim ꝙ ẽ nõ alb⁹. ꝛ ꝙ ẽ albus: q̃re ꝛ oẽ. i. igit̃ ꝯiũctim dicet̃: ſocrates ẽ hõ alb⁹. albus vbi manifeſta ẽ negatio. Rurſus ſi de eodẽ ſocrate itez dicas ſepatiz: ꝙ ẽ hõ alb⁹. alb⁹ vex dices ꝛ ꝓgrue: ſm hoc ꝛ ſi itez hoc repetes ſepatim a vitate ſili non diſcedes: ꝛ ſic in infinitũ: ꝛ ſequet̃ ſocrates ẽ hõ alb⁹: alb⁹: alb⁹ in infinitũ. Sile qd oñdit̃ in alio ex⁰: ſi qs de ſocrate dicat ꝙ ẽ muſic⁹ alb⁹ ãbulãs: cũ poſſit ꝛ ſepatiz dicẽ: ꝙ ẽ muſicus ꝛ ꝙ ẽ alb⁹ ꝛ ꝙ ẽ ãbulãs: ſequet̃ ſocrates ẽ muſicus alb⁹ ãbulãs: muſicus alb⁹ ãbulãs. ꝛ q: plẽs ſepatiz in eodẽ tñ tpe enũciari poteſt: ꝓcedit negatio ſine fine.

¶ Deiñ deducit ad iplicitã negationẽ dicẽs: (cũ de ſocrate vẽ dici poſſit ſepatiz ꝙ ẽ hõ. ꝛ ꝙ ẽ bipes. ſi ꝯiũctiz inferre ꝛz ſequet̃ ꝙ ſocrates ſit hõ bipes:) vbi ẽ iplicita negatio. Bipes.n. circũloquẽs dñã hois actu ꝛ intellectu claudit̃ in hois rõne. vñ ponẽdo loco hois ſuã rõnẽ: qõ fieri ꝛz. vt docet Ariſ. 2⁰ topico: ũ appebit manifeſte negatio, dicet̃.n. ſocrates eſt hõ. i. aĩal bipes: bipes ꝛẽ. Qñ g⁰ plũra icõueniẽtia ſequũt̃ ſiqs ponat ꝓpoes. i. adunatiões p̃dicatoꝝ fieri ſimplr̃. i. abſqz diuerſitate aliquo manifeſtũ ẽ ex dictis ꝛẽ. Qũo aũt faciendũ eſt: numero in ſequẽtib⁹ dicem⁹. Et nota ꝙ iſte text⁹ nõ hz̃ vni formit̃ apud oẽs quo ad vba: ſz q: ſnia non diſcrepat: legat qcũqz vt vult. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Eoꝝ igit̃ q̃ p̃dicant̃ ꝛ de qb⁹ p̃dicant̃: q̃cũqz ſm accñs dicunt̃. uel de eodem. uel alterũ de altero. hec nõ erũt unũ: ut ſi hõ albus eſt ꝛ muſicus: ſz nõ eſt idez muſic⁹ ꝛ alb⁹. accñtia .n. ſunt utraqz eidez: nec ſi albũ muſicũ uerũ eſt dicere: tñ nõ erit albũ muſicũ unũ alqd: ſz accidens.n. albũ muſicum dicetur: q̃re nõ erit album muſicum unum.

¶ Soluit ꝓpoſitã qõnez. ꝛ circa hoc duo facit. Primo rñdet inſtãtijs in ipſa ꝓpõne qõnis adductis. Scd̃o ſatisfacit inſtãtijs in ꝓbatione appoſitis ibi. (Amplius nõ q̃cũqz.) Circa p̃m duo facit. Primo nãqz declarat vitatem. Scd̃o applicabat ad ꝓpoſitas inſtãtias ibi. (Quo circa ꝛ ẽ.) Determinat ergo dubitationez tali diſtinctione p̃dicatoꝝ: ſiue ſuboꝝ pluriũ: duo ſunt genera: q̃dã ſũt per accñs: q̃dã p ſe: ſi p accñs hoc dupliciter cõtingit vel q: ãbe dicunt̃ p accñs de vno. Tertio vel q: alterꝝ de altero mutuo p accñs p̃dicat̃ q̃ illa plura diuiſim predicata ſunt p accñs quouis mõ: ex eis nõ ſequit̃ ꝯiũctiz p̃dicatum. q̃ aũt ſunt p ſe. Tũc ex eis ſequit̃ ꝯiũcte p̃dicatũ. Vñ ꝓtinuãdo ſe ad p̃cedentia ait. (Eoꝝ igit̃ q̃ p̃dicant̃: ꝛ de qb⁹ p̃dicant̃). i. ſubiectoꝝ q̃cũqz dicunt̃ ſm accñs ꝛ p hoc inuit oppoſitũ mẽbrũ. ſ. p ſe: vel de eodẽ. i. accidentaliter ꝯurrũt ad vni⁹ tertij denoiationẽ: vel alterutrũ de altero. i. accidẽtaliter mutuo ſe denoiant. ꝛ p hoc ponit mẽbra 2e diuiſionis. ſ. plura p accñs nõ erũt vnũ. i. nõ inferent p̃dicationẽ ꝯiũctã. Et explanat vtrũqz horꝝ exẽplariter. ꝛ p⁰ p̃m: qñ. ſ. illa plura p accñs dicunt̃ de 3⁰ dicens: (vt ſi hõ alb⁹ eſt ꝛ muſicus ꝺiuiſim: ſz nõ eſt idẽ) .i. nõ ſequit̃ adunatiz: ergo hõ eſt muſicus alb⁹. vtraqz enim ſunt accñtia eidẽ ſ⁰. ¶ Deinde explanat 2m. Qñ ſolum illa plura p accñs de ſe mutuo p̃dicantur ſubdens: (nec ſi albũ muſicũ: vex eſt dicẽ). i. ꝛ etiã ſi de ſe inuicẽ iſta p̃dicant̃ p accñs rõne ſubi in quo vniunt̃: vt dicat̃: hõ eſt alb⁹ ꝛ eſt muſicus: ꝛ albũ eſt muſicuz: nõ tñ ſequit̃ ꝙ albũ muſicũ vnite p̃dicet̃: dicẽdo ergo hõ eſt alb⁹ muſicus: ꝛ cãm aſſignat: q: albũ dicit̃ de muſico p accñs: ꝛ ecõuerſo. Notãdũ eſt ꝑ ꝙ cũ duo mẽbra p accñs: enumeraſſet vnico tñ ex⁰ vtrũqz mẽbrũ explanauit: vt inſinuaret ꝙ diſtinctio illa nõ erat in diuerſa p̃dicata p accidens. ſz in eãdez diuerſimode cõparata. Albũ.n. ꝛ muſicũ cõparata ad hoiem ſub p⁰ cadunt mẽbro: cõparata aũt inter ſe ſub 2⁰: diuerſitatẽ ergo cõparationis pluralitate mẽbroꝝ: idẽtitatẽ aũt p̃dicatoꝝ vnitate exẽpli aſtruxit. Adnertendũ eſt vlterius ad euidẽtiã diuiſionis facte in lr̃a: ꝙ ſm accñs põt dupliciter accipi. Uno mõ vt diſtinguit̃ ꝯ pſeitatẽ poſterioꝝ iſticã. ꝛ ſic nõ ſumit̃ ꝑ: qñ cũ dicitur plura p̃dicata ſm accñs: aut ly ſm accñs determinaret ꝯiunctionẽ inter ſe. ꝛ ſic manifeſte eẽt falſa regula: qñ inter p̃a predicata: aĩal bipes: ſeu aĩal rõnale: eſt predicatio ſm accñs hoc mõ: dña.n. in nullo mõ pſeitatis p̃dicat̃ de genere. ꝛ tñ Ariſ. in textu dicit ea nõ eẽ p̃dicata p accñs: ꝛ aſſerit ꝙ eſt optima illatio: eſt aĩal ꝛ bipes. ergo eſt aĩal bipes: aut determinaret ꝯiunctionẽ illaꝝ ad ſubm. ꝛ ſic etiã inueniret falſitas in regula: bene nãqz dicitur: parties eſt coloꝝatus ꝛ eſt viſibilis: ꝛ tñ coloꝝatũ viſibilẽ nõ p ſe ineſt parieti. Alio mõ accipit̃ ly ſm accñs: vt diſtinguit̃ ꝯ hoc qõ dico rõne ſui: ſeu nõ ꝓpter aliud. ꝛ ſic idẽ ſonat: ꝙ p aliud. ꝛ hoc mõ accipit̃ ꝑ. quecũqz. n. ſunt talis nature ꝙ nõ rõne ſui iungit̃: ſz ꝓpter aliud ab illatione ꝯiuncta deficere neceſſe eſt ex eo ꝙ ꝯiuncta illatio vnuz alteri ſubſternit. ꝛ rõne ſue ea adunata denotat vt potentiã et actũ: eſt ergo ſenſus diuiſionis ꝙ predicatoꝝ pluriũ: q̃dã ſunt p accñs: q̃dã p ſe. i. q̃dã adunant̃ inter ſe rõne ſui: q̃dã ꝓpter aliud ea q̃ per ſe vniunt̃ inferũt ꝯiũctum: ea aũt̃ que ꝓpter aliud nequaq̃.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Quo circa nec citharedus bonus ſimplr̃: ſed aĩal bipes. nõ. n. ſunt ſm accidens.

¶ Applicat declaratã vitatẽ ad ptes qõnis. et p⁰ ad ſecundã ptez: q:. ſ. nõ ſequit̃ eſt bonus et eſt citharedus.

Capꝰ 5⁰.

ergo est bonus citharedus: dicēs. (Quo circa nec citharedus bonus ꝛc.) Scōo ad aliā ptem qōnis q̄re sequebatur est aīal. ⁊ est bipes: ergo est aīal bipes: ⁊ ait. (sed aīal bipes.) ⁊ subūgit huius vltimi dicti cām: q; aīal bipes: non sunt p̄dicata fm accidens ꝯiuncta inter se aut in 3°: sed per se. ⁊ per hoc explanauit altez mēbrū p̄me diuisionis. qō adhuc positū non fuerat explicite. Aduerte q; Aristotiles eandē tenens sniam de citharedo ⁊ bono: ⁊ musico: ⁊ albo ꝯclusit: q; q: albū ⁊ musicū nō inferūt ꝯiunctū predicatū: ideo nec citharedus ⁊ bonus inferūt citharedus bonus simplr̄. i. ꝯiuncte. Est aūt ratio dicti: q: lz musica ⁊ albedo dissimiles sint bonitati. ⁊ arti citharistice: in hoc bonitas nata est denoīare ⁊ subz 3m: puta hoīem ⁊ ipam artē citharistica: ꝓpter q; falsitas manifeste cernit: quā dicit ē bonus ⁊ citharedus: ergo bonus citharedus. Musica vo ⁊ albedo subm 3m nate sunt denoīare tm̄: ⁊ nō se inuicē ꝓpter qō latentio: est casus cū pcedit: est alb⁹ ⁊ est musicus: ergo est musicus alb⁹ ⁊c. Lz inq̄z in hoc sint dissimiles: ⁊ ꝓpter istā dissimilitudinem pcessus Aristotilis minus sufficiēs videat: attamē similes sunt in hoc. q; si fuer idētitas oīmoda p̄dicatoz quā fnari oz. si illa met diuisa debēt inferri cōiūctz. sicut musica nō denoīat albedinē: neq; ecōtra: ita nec bonitas de qua fit fmo. Cū dicit homo est bonus: denoīat artē citharistica neq; ecōuerso. Cū. n. bonū sit egnocū lzja cōsilio: alia rōne dicit de pfectione citharedi: ⁊ alia de pfectione hois. Qñ nāq; dicimus sortes est bonus. intelligimus bonitatē moralē que est hois. bonitas simplr̄ analogum siquidē simplr̄ positū sumit ꝓ potiori. Cū aūt inferr citharedus bonus nō bonitatē moris: sed artis p̄dicas: vnde terminoz idētitas nō saluat. Sufficienter igit ⁊ subtiliter Aristotiles eandē de vtrisq; ptulit sniam: q: eadē est ꝟ ⁊ ibi ratio ⁊c. Nec ptereūdū est: q; cū tres cōsequētias adduxit qōnē ꝓponendo. s. est aīal ⁊ bipes: ergo est aīal bipes: ⁊ est hō ⁊ albus: ergo est hō alb⁹. ⁊ est citharedus ⁊ bonus: ergo est bonus citharedus: et duas p̄mas posuerat esse bonas. tertias vo nō. Huius diuersitatis cām ingrere volens: Cur soluēdo qōnē nullo modo memminerit scōe ꝓsequentie. sed tm̄ p̄me ⁊ tertie. indiscussum nāq; reliqt an illa ꝓsequentia sit bona an mala ⁊c. Et ad hoc videt mihi dicēdū q; ex his paucis vbis etiā illius ꝓsequentie natura insinuauit. pfundioris enim sensus textus capaz apparet cū dixit q; nō sūt vnū albū ⁊ musicū ⁊c. vt. s. nō tm̄ indicet q; expositū est: sed etiā eius cām: ex qua nā scōe ꝓsequētie eluceſcit. Causa nāq; q̄re album ⁊ musicū nō inferunt ꝯiunctā p̄dicationem est: q: in p̄dicatione ꝯiūcta oportet alterā ptē alteri subponi: vt potētiā actui: ad hoc vt ex eis fiat aliquo mō vnū et altera a reliqua denoīet. hoc. n. vis ꝯiūcte p̄dicationis requrit. vt suprādiximus de ptib⁹ diffinitionis ⁊c. Albū aūt ⁊ musicū fm se nō faciunt vnū per se vt patet: neq; vnū per accidens: lz. n. ipsa vt adunant in subiecto vno sint vnū subiecto per accidēs: tamē ipamet que adunantur in vno 3° subiecto: nō faciunt inter se vnū p accidens. Tum q: neutrū informat altez q; requrit ad vnitatem p accidens aliquoz inter se. lz nō in 3°. Tum quia non cōsiderata subiecti vnitate que est extra eoz rōnes nulla remanet inter ea vnitatis cā. Dicens ergo q; albū et musicū nō sunt vnū. s. inter se aliquo mō cām exp̄ssit. Quare ꝯiunctim nō infertur ex eis p̄dicatū. Et q: oppositoz eadē est disciplina insinuauit p illam et vba bonitatem illius ꝓsequentie. Ex eo. n. q; hō et alb⁹ se habent sicut potentia ⁊ actus. ita albedo informet denoīet atq; vnū faciat cū hoīe rōne sui: sequit q; ex diuisis pōt inferri ꝯiuncta p̄dicatio. vt dicat est hō et alb⁹. ergo est hō alb⁹: sicut per oppositū dicebat q; ideo musicū et albus nō inferunt ꝯiunctū p̄dicatū: q: neutrū altez informabat ⁊c. Nec obstat q; albū faciat vnū per accidens cum hoīe. nō. n. dictum est q; vnitas p accidens aliquoz impedit ex diuisis inferre ꝯiunctū. sed q; vitas p accidens aliquoz rōne tertij tm̄ est illa que impedit. Talia. n. que nō sunt vnū p accidens nisi rōne tertij: inter se nullā hnt vnitatē. ⁊ ꝓpterea nō pōt inferri ꝯiunctū vt dictum est q; vnitatē importat. Illa vo que sunt vnū p accidens ratione sui seu inter se: vt homo alb⁹: cū ꝯiuncta accipiunt vnitate necessaria non carent: q: inter se vnitatē habent. Notanter autez apposui ly tm̄: qm̄: q: si aliqua duo sunt vnū per accidēs rōne tertij subiecti. s. sed non tm̄ ex hoc habent vnitatē: sed etiā rōne sui ex hoc q; altez reliquū informat ex istis diuisis non ꝓhibet inferri ꝯiunctū: vbi gra optime dicit. est q̄tū ⁊ est coloratū: ergo est q̄tum coloratū: q: color informat q̄titatē. Potes aūt credere q; 2ª illa ꝓsequentia quā nō explicite ꝓfirmauit: Aristotiles rndendo: sit bona ⁊ ex eo q; ipse ꝓponēdo q̄stionem asserut bonā ⁊ ex eo q; nulla instantia reperit. Insinuauit aūt ⁊ Aristotiles q; sola talis vnitas impedit illationē cōiunctā quādo dixit: q̄cunq; fm accidēs dicunt de eodez vel alterutrū de altero. cū. n. dixit fm accidens de eodē vnitatē eoz ex sola adunatione in 3° posuit. sola. n. ß per accidens p̄dicant de eodē vt dictū est. cū aūt addidit vel alterutrū de altero: mutuā accidentalitatem ponens: ex nulla pte inter se vnitatē reliquit. vtraq; ergo p accidēs adducta p̄dicata. in 3°. s. vel alterutrū que impediāt illationem ꝯiunctam nō nisi in 3° vnitatem habent.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius nec quecūq; insunt in alio: quare neq; album frequenter dictum: neq; homo: neq; animal uel bipes. Insunt enim i homine animal ⁊ bipes.

¶ Satisfacit instātijs in ꝓbatione adductis ⁊ illius in q̄bus explicita cōmittebat negatio ⁊ illis in q̄bus implicita ⁊c. ⁊ ait q; non solū inferre ex diuisis ꝯiunctū: non lz quādo p̄dicata illa sunt p accidens ⁊c. (sed nec etiā quo cunq; insunt in alio). i. lz nec hoc lz quādo p̄dicata includūt se. ita q; vnū includat insignificato formali alterius intrinsece siue explicite: vt albus in albo siue implicite vt aīal ⁊ bipes in hoīe ⁊c. Quare neq; albus frequenter dictū diuisim infert cōiunctū: neq; hō diuisim ab aīali vel bipede enunciatū: aīal vel bipes: ꝯiunctū cū hoīe infert vt dicatur ergo socrates est hō bipes: vel aīal hō. insunt enim in hois rōne: aīal ⁊ bipes actu ⁊ intellectu lz implicite. Stat ergo solutio q̄stionis in hoc q; vnitas plurū p accidens in 3° tm̄: ⁊ nnegatio impediūt ex diuisis inferri cōiunctū ⁊ ꝓsequēs. vbi neutrū hoz inuenit ex diuisis licebit inferre cōiunctū ⁊c. ⁊ hoc intellige quādo diuise sunt simul vere de eodem ⁊c. Lec. p̄ª.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Verum autez est dicere de aliquo ⁊ simpliciter: ut quēdā hominem: albū esse hominem: aut quoddam album hominem: albū esse non autem semper.

¶ Postq̄ expedita est p̄ª dubitatio, tractat secundā dubitationē ⁊ circa hoc tria facit. Primo monet ipsaz que stionē. Scōo soluit eā ibi. (sed quādo in adiecto). Tertio ex hoc excludit quēdā errorē ibi. (Nō aūt non est.) Est ergo q̄stio an ex enūciatione hñte predicatū ꝯiunctū liceat inferre enūciationes diuidentes illud ꝯiunctum. ⁊ est q̄stio ꝟia supriori. ibi. n. quesitū est an ex diuisis inferatur ꝯiunctū. Hic aūt queritur an ex ꝯiuncto sequant diuisa. vnde remouēdo q̄stionē dicit. verū aūt aliquādo est dicere de aliquo ⁊ simplr̄. i. diuisim: q; s. prius dicebat ꝯiunctiz vt quēdā hoīem albū: esse hoīem: aut quoddā album hoīem. album esse. i. vt ex ista sortes est hō alb⁹ sequit diuisim: ergo sortes ē hō: ergo sortes est alb⁹ ⁊c. Nō aūt semp. i. aliquādo aūt ex ꝯiuncto non inferri pōt diuisim. Nam enim sequit: sortes est bonus citharedus ergo est bonus. vnde hec est differentia. q; q̄nq; licet ⁊ q̄nq; nō. Et aduerte q; notanter adduxit exēpluz de hoīe albo inferendo vtrāq; ptem diuisim: vt insinuaret q; intentio q̄stionis est inuestigare qñ ex ꝯiuncto: pōt vtraq; pars diuisim inferri ⁊ nō quādo altera tm̄.

¶ Deinde soluit q̃stionẽ cũ dicit.

¶ Sed quando in adiecto aliquid quidem oppositorum ineſt: que conſequitur cõtradictio non uerum: ſed falſum eſt ut hominẽ mortuum: hominem dicere. Quando autem non ineſt: uerum eſt.

¶ Et duo facit: ꝓ°. Reſpondet parti negatiue q̃stionis: quando ſcilicet nõ licet: 2° ibi. (Quare in q̃tiſcũq; ꝛc̃.) Rñdet parti affirmatiue: quando ſcilz licet. ¶ Circa ꝓm cõſiderandum ꝙ quia dupliciter contingit fieri predicatum coniunctum vno modo ex oppoſitis: alio modo ex non oppoſitis: ideo duo facit. ℣Primo oſtendit ꝙ vnuz quã ex predicato cõiuncto ex oppoſitis: põt inferri eius partes diuiſim. Scõo ꝙ nec hoc ꝫ vniuerſaliter in predicato cõiuncto ex non oppoſitis ibi. (Vel etiã quãdo.) Ait ergo ꝙ quando in termino adiecto ineſt aliquid de numero oppoſitoꝝ que ſequitur cõtradictio inter ipſos terminos: non verũ eſt: ſcilz inferre diuiſim ſed falſum: verbi gratia cũ dicitur: Ceſar eſt homo mortuus: nõ ſequitur: ergo eſt homo: quia ly mortuus adiacens homini oppoſitionem habet ad hoiem quã ſequitur contradictio inter hoiem ⁊ mortuum. ſi enim eſt homo. nõ eſt mortuus: quia nõ ẽ corpus inanimatũ. ⁊ ſi eſt mortuus nõ eſt homo: quia mortuũ eſt corpus naminatuz. quãdo aũt non ineſt ſcilz talis oppoſitio: verũ eſt: ſcilz inferre diuiſim ꝛc̃. Ratio aũt quare quando eſt oppoſitio in adiecto nõ ſequitur illatio diuiſa eſt: quia aliter terminus ex adiecti oppoſitione corrumpit in ipſa enunciatione cõiuncta. corruptũ autem ſeip̃m abſqz corruptione nõ infert: quod illatio diuiſa ſonaret. ¶ Dubitatur hic ꝓ° circa id qõ ſupponit: qũo poſſit vere dici. Ceſar eſt homo mortuus cũ enunciatio nõ poſſit eſſe vã in qua duo contradictoria ſimul de aliquo predicant. hoc enim eſt ꝑmũ principiũ: homo aũt ⁊ mortuus vt in littera dicitur ꝓtradictoriã oppoſitionẽ includunt: q: in homine includitur vita: in mortuo nõ vita. ¶ Dubitat 2° circa ipſam cõſequentiã: quã reprobat Ariſtotiles. videtur enim optima. cũ enim ex enũciatione predicante duo ꝓtradictoria poſſit vtrũqz inferri: q: equipalet copulatiue aut neutrum: q: deſtruit ſeipſaz: ⁊ enũciatio ſupradicta terminos oppoſitos cõtradictorie predicet videt ſequi vtraqz pars: q: falſum eſt neutrã ſequi. ¶ Ad hoc ſimiliter dicitur ꝙ aliud eſt loqui de duob9 terminis ſm ſe: ⁊ aliud de eis: vt vnũ ſtat ſub determinatione alterius ⁊ꝛc̃. ℣Primo nãqz modo: homo ⁊ mortuus: ꝓtradictionẽ inter ſe habẽt ⁊ impoſſibile eſt ꝙ ſimul in eodez inueniant. Secundo aũt modo: homo ⁊ mortuus non opponunt: q: homo trãſmutatus iam per determinationẽ corruptinã impotatam in ly mortuus: nõ ſtat p: ſuo ſignificato ſm ſe: ſz ſm exigentiã termini addit: a quo ſuũ ſignificatũ diſtractum eſt. Ad vtrũqz aũt inſinuandũ Ariſtotiles duo dixit: ⁊ ꝙ habent oppoſitionem quã ſequitur contradictio attendẽs ſignificata eoꝝ ſm ſe: ⁊ ꝙ etiã ex eis formatur vna vã enũciatio: cũ dicit ſocrates eſt homo mortuus: attendens cõiunctionẽ eoꝝ alterius corruptinã. vnde pz quid dicendũ ſit ad dubitationes. Ad vtranqz ſiquidem dicitur ꝙ nõ enunciantur duo ꝓtradictoria ſimul de eodem: ſed terminus vt ſtat ſub diſtinctione ſeu trãſmutatione alterius cui ſm ſe eſſet ꝓtradictorius. ¶ Dubitat quoqz circa id qõ aut (ineſt aliquid oppoſitoꝝ que conſequit ꝟdictio.) ſupfluе. n. vi addi illa pticula (q̃ ſequit ꝟdictio.) ſoia. n. oppoſita ſequit ꝟdictio: vt pz diſcurrẽdo ſingulis. pf. n. eſt nõ filius ⁊ albũ nõ nigrũ ⁊ videns nõ cecũ ⁊ꝛc̃. Et ad hoc dicẽdũ eſt ꝙ oppoſita poſſunt dupliciter accipi vno mõ formaliter. i. ſm ſua ſignificata. alio modo denoiatiue ſeu ſubiectiue verbi gratia: pater ⁊ filiꝰ ꝑñt accipi pro paternitate ⁊ filiatiõe. ⁊ ꝑñt accipi pro eo qui denoiatur pater vel filius. Rurſus cũ omnis diſtinctio fiat oppoſitione aliqua vt dicit in. x°. metaphyſice ſupponat omnino diſtincta eẽ oppoſita. Dicendũ ergo eſt ꝙ ꝫ ad omnia oppoſita ſeu diſtincta contradictio ſequat inter ſe formaliter ſumpta: nõ tamen ad oia oppoſita ſequit contradictio inter ipſa denoiatiue ſumpta. Quãuis enim pater ⁊ filius mutuã ſui negationem inferant inter ſe formaliter: q: paternitas eſt nõ filiatio ⁊ filiatio eſt nõ paternitas. in relatione tamẽ ad denoiatum: cõtradictionẽ nõ neceſſario inferũt. nõ enim ſequit. ſortes eſt pater: ergo nõ eſt filius nec ꝓ°. vt perſuaderet: igitur Ariſtotiles ꝙ nõ. quecũqz oppoſita colligata impediunt diuiſam illationẽ: q: nõ illa que habent ꝓtradictionẽ anne xam formaliter tñ: ſed illa que habent ꝓtradictionem ⁊ formaliter ⁊ ſm rem denoiatã. Addidit (que cõſequit ꝓtradictio) in 3° ſcilz denominato ⁊ vſus eſt ſatis ꝓgrue vocabulo. ſ. (conſequitur.) ꝓtradictio enim iſta in 3° eſt quoddãmodo extra ipſa oppoſita.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Vel etiam quando eſt: falſum ſemper eſt. Quando vo non ineſt: non ſemper uerũ eſt: ut homerus ẽ aliquid ut poeta: g̃ etiã eſt: nõ.

¶ Declarat ꝙ ex non oppoſitis in 3° cõiunctis ſm vnũ predicatũ: nõ vniuerſaliter poſſunt inferri ptes diuiſim: ⁊ primo hoc ꝓponit quaſi emendans qõ immediate dixerat ſubiũgens. (vel etiã quando eſt). ſ. oppoſitio inter terminos cõiunctos. falſum eſt ſemp. ſ. inferre diuiſim: quaſi diceret: dixi ꝙ quãdo ineſt oppoſitio nõ verũ: ſed falſum eſt inferre diuiſim. quãdo aũt non ineſt talis oppoſitio vex eſt inferre diuiſim. vel etiã vt melius dicat: ꝙ quãdo eſt oppoſitio falſum eſt ſemp: quãdo aũt non ineſt talis oppoſitio: nõ ſemp verũ eſt. ⁊ ſic modificauit ſupradicta addendo ſemp ⁊ ly nõ ſemp ⁊ ſubdens exẽplum ꝙ nõ ſemper ex nõ oppoſitis ſequatur diuiſio aut vt homerus eſt aliquid vt poeta. ergo etiam eſt: non: ex hoc ꝓiuncto eſt poeta: de homero enunciato: altera ps: ergo homerus eſt. non ſequitur: ⁊ tamen clarum eſt ꝙ iſte due ptes colligate: eſt ⁊ poeta: nõ habent oppoſitionem ad quã ſequitur contradictio igitur non ſemper ex nõ oppoſitis cõiunctis illatio diuiſa tenet ⁊ꝛc̃.

¶ Scõo cum dicit.

¶ Scõm accidẽs enim predicatur eſſe de homero: quoniã ineſt ei poeta: ſed nõ ſm ſe predicatur de homero quoniã eſt.

¶ ℣Probat hoc ꝙ modo dictũ eſt: ex eo ꝙ altera pars iſtius cõpoſiti ſcilz eſt: in antecedente ꝓiũcto predicatur de homero ſm accidens. i. ratione alterius: quoniaz. ſ. poeta predicatur de homero ⁊ nõ predicatur ſm ſe: ly eſt de homero: ꝙ tamen infertur: cum cõcluditur ergo homerus eſt ⁊ꝛc̃. Cõſiderandum eſt hic ꝙ ad ſaluandã illam ꝓcluſionem negatiuam. ſ. nõ ſemper ex non oppoſitis ꝓiunctis infertur diuiſim: ſufficit vnam inſtantiam ſue oppoſite vniuerſali affirmatiue afferre. ⁊ hoc fecit Ariſtotiles adducendo illud genus enunciationũ in quo altera pars ꝓiuncti eſt aliquid pertinens ad actũ anime. Loquimur enim modo de homero vinente in poematibus ſuis in mentibus hominũ. In his ſiquidem enũciationibus partes coniuncte nõ ſunt oppoſite in 3°. ⁊ tamen non ꝫ inferre vtranqz partem diuiſim. cõmittitur enim fallacia ſm quid ad ſimpliciter. nõ enim valet: Ceſar eſt laudatus: ergo eſt. ⁊ ſimile eſt de eẽ in effectu dependente inconſeruari ⁊ꝛc̃. Quomodo autem intelligendo ſit ratio ad hoc adducta ab Ariſtotile in ſequẽti particula dicetur ⁊ꝛc̃.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare in q̃tiſcunqz predicamentis neqz quarietas aliqua: aut nulla oppoſitio ineſt: ſi diffinitiones pro nominibus reddãtur ⁊ ſm ſe predicant ⁊ nõ ſm accidẽs: in bis ⁊ ſimpliciter uerum erit dicere.

¶ Reſpõdet parti affirmatiue q̃ſtionis quando ſcilz ex

cõiunctis licet inferre diuisim. ⁊ ponit duas conditiones oppositas supradictis debere cõuenire in vnum ad hoc vt possit fieri talis cõsequentia. scilz q; nulla inter partes ꝓiuncti oppositio sit. ⁊ q; fm se predicent: vnde dicit inferendo ex dictis. (Quare in eꝫ tiscũq; predicamentis) .i. predicatis ordine quodã adunatis: neqz ꝓtrarietas aliqua in cuius rõne ponitur: ꝓtradictio in 3ᵒ. cõtraria enim sunt que mutuo se ab eodez expellunt: aut vniuersaliter nulla oppositio inest ex qua scilz sequat cõtradictio in 3ᵒ diffinitiones pro nobis sumantur dixit hoc: q: lz in quibusdam non appareat oppositio: solis nominibꝰ positis. sicut homo mortuus. ⁊ in quibusdã appareat: vt vivuz mortuũ. hoc tamen nõ obstante si positis nominũ diffinitionibus loco nominũ oppositio appareat: inter opposita collocamus: sicut vbi gra. homo mortuus: lz oppositionem nõ preseferat: tñ si loco hominis ⁊ mortui eoꝝ diffinitionibus vtamur: videbitur cõtradictio. dicemus enim corpus animatũ rõnale: corpus inanimatũ irrationale. in quãtiscunq; in quã coniunctis nulla est oppositio ⁊ fm se. ⁊ nõ fm accidens predicant. In his verũ erit dicere ⁊ simpliciter. i. diuisim q; fuerat ꝓiunctim enũciatum. ¶Ad euidentiã 2ᵉ ꝓtradictionis hic opposite: nota q; ly fm se potest dupliciter accipi: vno mõ positiue. ⁊ sic dicit perfectatẽ primi. scõi. vniuersaliter quarti modi: alio mõ negatiue sic idem sonat q; nõ per aliud. ¶Rursus ꝓsiderandum est q; cũ Aristotiles dixit de predicato ꝓiuncto q; fm se predicenꝫ: ly fm se põt ad tria referri: scilz ad partes ꝓiuncti inter se ad totũ ꝓiunctum respectu subiecti. ⁊ ad partes cõiuncti respectu subiecti. Si ergo accipiaꝫ ly fm se positiue lz nõ falsus: extraneus tamen a mente Aristotilis reperiꝫ sensus ad quodcunq; illoꝝ trium referatur. lz enim valeat est homo. ¶Risibilis ergo est homo ⁊ est risibilis: ⁊ est aial rõnale: ergo est animal ⁊ est rõnale: tamen his opposite inferũt similes ꝓsequẽtias. dicimus enim est albus musicus: ergo est musicus ⁊ est albus. vbi nulla est ꝓpositas: sed est ꝓiũctio per accidens: tã inter partes inter se qz inter totum ⁊ subiectuz: quã etiã inter partes ⁊ subiectũ. liquet igitur q; non accipit Aristotiles ly fm se positiue ex eo q; vana fuisset talis additio que ab oppositis non facit in hoc differentiã. Ad qd enim addidit fm se. ⁊ nõ fm accidens si tam ille que sunt fm se mõ exposito: qz ille que sunt fm accidẽs ex coniuncto inferunt diuisum. Si vo accipiatur fm se negatiue. i. nõ per aliud ⁊ referatur ad ptes ꝓiũcti inter se: falsa inuenꝫ regula. nam lz dicere est bonus citharedus: ergo est bonus ⁊ citharedus. ⁊ tamẽ ars citharizãdi ⁊ bonitas eius sine medio ꝓiunguꝫ. ⁊ similiter ꝓtingit. si referatur ad totũ ꝓiunctum respectu subiecti: vt in eodem exẽplo apparet totũ hoc: citharedus bonus non propter aliud ꝓuenit homini. ⁊ tamẽ nõ infert vt dictuz est diuisionem. Supest ergo vt ad partẽ ꝓiuncti respectu subiecti referatur. ⁊ sit sensus. Quãdo aliqua ꝓiunctim põdicata fm se. i. nõ per aliud predicanꝫ. i. q; vtraqz pars predicaꝫ de subiecto nõ propter alteraz sed ꝓpter seipam ⁊ subm. Tunc ex ꝓiuncto infertur diuisa predicatio. ⁊ hoc mõ exponunt Auerois: ⁊ Boetius. ⁊ va inuenitur. ¶Regula ⁊c. vt inductiue facile manifestari põt: ⁊ ratio ipsa suadet. Si enim ptes alicuius ꝓiuncti predicati ita haberet subiecto: q; neutra propter alterã insit earum sepatio nihil habet q; veritatem impediat diuisarũ est. ⁊ verbis Aristotilis cõsonus sensus iste. Quoniam ⁊ per hoc distinguit inter enũciationes ex quibus cõiunctum infert diuisam predicationẽ. ⁊ eas quibus hec nõ inest ꝓsequentia. Iste sigdem vltra habentes oppositionem in adiecto sunt: habentes predicatũ cõiunctũ: cuius vna partiũ alterius est. ita determinatio q; nõ nisi p illaz subiectũ respicit ⁊c. sicut apparet in exẽplo ab Aristotile adducto. homerus est poeta: est: sigdem ibi nõ respicit homerum rõne ipsius homeri. sed precise ratione poesis relicte. ⁊ ideo nõ lz inferre: ergo homerus est ⁊ simile in negatiuis. si quis enim dicat sortes nõ est paries nõ lz inferre: ergo sortes nõ est eadem ratione: q: esse non est negatiuum de sorte. sed de pariete in sorte. ⁊ per hoc pz qualiter sit intelligenda ratio in textu superiore addducta. Accipitur enim ibi fm se. i. negatiue: mõ hic exposito: ⁊ fm accidens. i. ꝓpter aliud. In eadẽ ergo significatione est vsus ly fm accidens. Soluendo banc ⁊ pcedentem questionẽ. vtrobiqz enim intellexit fm accidens. i. ꝓpter aliud ꝓiuncta: sed ad diuersa rettulit: ibi nãqz ly fm accidens determinabat ꝓiunctiones duoꝝ predicatoꝝ inter se. hic vo determinat partem ꝓiuncti predicati in ordine ad subiectũ: vnde ibi album ⁊ musicum inter ea que fm accidens sunt: numerabant hic autẽ nõ. ¶Sed occurrit circa hanc opinionẽ dubitatio nõ parua ⁊c. Si enim ideo nõ lz ex ꝓiuncto inferre diuisim: q: altera pars coniuncti nõ respicit subiectũ ꝓpter se. sed ꝓpter alteraz ptem vt dixit Aristotiles de ista enunciatione homerus est poeta: sequetur q; nũqz a 3ᵒ adiacente ad secũdũ erit bona ꝓsequentia: quia in omni enunciatione de 3ᵒ adiacente: est respiciꝫ subiectum ꝓpter predicatum ⁊ non ꝓpter se ⁊c. ¶Ad huius difficultatis euidentiã. ¶Nota ꝓ hanc distinctionem. Aliud est tractare regulam qñ ex 3ᵒ adiacente infertur secõm: ⁊ quãdo nõ. Et aliud qñ ex ꝓiuncto fit illatio diuisa. ⁊ quando nõ: illa si quidez est extra propositũ. istam aũt venamur: illa compatitur varietatem terminoꝝ: ista non. Si nãqz vnus terminoꝝ qui est altera pars ꝓiuncti fm significationem seu suppositionem varietur in sepatione: nõ infertur ex coniuncto predicato illudmet diuisim sz aliud. ¶Nota 2ᵒ hãc ꝓpositionem: cuz ex 3ᵒ adiacente infertur secõm: non seruatur identitas terminoꝝ. liquet ista: quo ad illum terminum: est: dictum siquidez fuit supra a. s. T. q; aliud importat est: secõm adiacens. ⁊ aliud est tertiũ adiacens: illud nãqz importat actũ essendi simpliciter. hoc aũt habitudinẽ inherere vel idẽtitatis predicati ad subiectũ. Fit ergo varietas vnius termini: cũ ex 3ᵒ adiacenle infertur secũdũ: ⁊ ꝓsequenter non fit illatio diuisi ex cõiuncto: vnde relicet rñsio ad obiectionez: q; lz ex 3ᵒ adiacente quandoqz possit inferri secõm: nũqz tamen ex 3ᵒ adiacente lz inferri secõm tãqz ex coniuncto diuisum: quia inferri non potest diuisum cuius altera pars ipsa diuisione perit: negeꝫ ergo cõsequentia obiectionis. ⁊ ad probationez dicatur q; optime cõcludit: q; talis illatio est illicita infra limites illationum que ex cõiuncto diuisionem inducunt: de qbus hic Aristotiles loquitur. Sed cõtra hoc instatur: Quia etiam tãqz ex cõiuncto diuisa fit illatio: sortes est albus ergo est: per locũ aperte in modo ad suum totum vbi nõ fit varietas terminoꝝ. Et ad hoc dicitur q; lz homo albus sit pars in modo bois: quia nihil minuit de hominis ratione albedo. sed ponit hominẽ simpliciter: tamen est album: nõ est pars in modo ipsius est: eo q; pars in modo est vniuersale cum ꝓditione nõ minuente. ponente illud simpliciter: clarum est aũt q; album minuit rationem ipsius est: ⁊ non ponit ipsum simpliciter. contrahit enim ad esse fm quid: vnde apud philosophos cum fit aliquid album nõ dicitur generari: sed generari fm qd. Sed instatur adhuc q: fm hoc dicẽdo est animal: ergo est: fit illatio diuisa per eundem locuz. animal enim non minuit rationẽ ipsius est. ¶Ad hoc est dicendum q; ly est si dicat veritatẽ propositionis. Manifeste peccatur a fm quid ad simpliciter. Si aũt dicat actum essendi. illatio est bona: sed non est de 3ᵒ. sed 2ᵒ adiacente. ¶Põt vlterius dubitari circa principale: quia sequitur est quãtum coloratum: ergo est quãtum. ⁊ est coloratum. ⁊ tamen coloratum respicit subiectũ mediante quãtitate: ergo nõ videtur recta expositio supra adducta. ¶Ad hoc ⁊ similia dicendum est q; coloratum non ita ineſt subiecto per quãtitatem q; fit eius determinatio: ⁊ ratione talis determinationis subiectum denominet. Sicut bonitas artem citharisticã determinat cum dicitur est citharedus bonus. sed potius subiectum ipsum. ꝓmo coloratum denominatur: quãtum vo secundario coloratum dicitur: lz color media quãtitate suscipiatur. vnde notãter supradiximus: q; tũc altera pars coniuncti predicaꝫ per

Dubium

R°

Lec. 2ª

Obiectio

R°

Dubium

R°

accidens quãdo p:ecise denominat subiectum: quia de/
nominat alterã partem quod nec in hac nec in similibus
instantijs inuenitur ⁊c̃.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Quod autem non est: qm̃ opinabile est: nõ
est verũ dicere aliquid esse. opinatio enim eius
non est qm̃ est: sed qm̃ non est ⁊c̃.

Lec.8ª. ¶ Excludit quorũdam errorem qui q nõ est esse. Tali
syllogismo ꝓcludere satagebant. quod est opinabile est:
quod nõ est: est opinabile. ergo q non est: est: hũc siqui
dem p:ocessum elidit Aristotiles destruendo p:imã p:o/
positionem que partẽ coniuncti in subiecto diuisim p:e/
dicat: acsi diceret: est opinabile: ergo est. vnde assumen/
do subiectum cõclusionis illorum ait. Quod aũt non est
⁊ addit medium eor: quoniã opinabile est. ⁊ subdit ma
iorem extremitatem: non est verũ dicere: esse aliquid: ⁊
causam assignat: quia talis opinatio nõ p:opterea est: q:
illud sit. sed potius quia non est.

¶ Deinde cum dicit.

¶ His vo determinatis perspiciendum est
quẽadmodũ se se habent affirmationes ⁊ ne/
gationes ad se inuicem. he. s. que sunt de possi
bili esse ⁊ non possibili: de contingere ⁊ non
contingere. ⁊ de impossibili ⁊ necessario: ha/
bent enim aliquas dubitationes ⁊c̃.

¶ Postquã determinatũ est de enunciationibus quaꝝ
partibus aliud additur tam remanente q̃ variata vnita
te: hic intendit declarare quid accidat enunciationi ex eo
q aliqd additur nõ suis partibus sz cõpositioni eius ⁊c̃.
¶ Et circa hoc duo facit. Primo determinat de oppo/
sitione earum. ¶ Secũdo de consequentijs ibi. (conse/
quentie vo.) ¶ Circa primũ duo facit. Primo propo/
nit qõ intẽdit. ¶ Secũdo exequitur ibi. (nã si eor ⁊c̃.)
proponit ergo qõ iam perspiciendus est qũo se habeant
affirmationes ⁊ negationes enunciationuꝫ de possibili ⁊
nõ possibili ⁊c̃. ⁊ causam subdit. habent. n. multas dubi
tationes speciales. Sed antequã vlterius p:ocedat qm̃
de enũciationibus que modales vocant: sermo incohat
p:elibandũ est esse quasdam modales enunciationes. ⁊
qui ⁊ quot sunt modi reddentes ꝓpositiones modales.
⁊ quid earum sit subm. ⁊ quid p:edicatum. ⁊ qd sit ipsa
enũciatio modalis. quisq; sit ordo earũ ad p:ecedentes.
⁊ que necessitas sit specialem faciendi tractatum de his.
Quia ergo possumus dupliciter de reb9 loqui: vno mõ
componendo rem vnã cũ alia: alio mõ cõpositionem fa
ctam declarãdo qualis sit. Insurgũt duo enunciationuꝫ
genera: quedã scilz enunciationes aliquid in eẽ vel nõ in
eẽ alteri. ⁊ he vocant de in eẽ: de quibus superius ha/
bitus est sermo: quedã vo enunciantes modum cõposi
tionis p̃dicati cum subiecto. ⁊ hec vocant modales a p̃n
cipaliori pte sua: mõ scilz cũ enim dicitur: sortez currere
est possibile nõ enunciatur cursus de sorte: sed qualis sit
cõpositio cursus cũ sorte. s. possibilis. Signanter aũt di/
xi modum cõpositionis: qm̃ modus in enũciatione posi
tus duplex est. qdã. n. determinat vbũ: vel rõne signifi
cati ipsius vbi. vt sortes currit velociter vel rõne tempo
ris ꝓsignificati: vt sortes currit hodie. quidã aũt determi
nat cõpositionem ipsam p̃dicati cum subiecto: sicut cũ di
citur sortez currere est possibile: in illis nãq; determinat
qualis cursus insit sorti. vel quãdo. in hac autez qualis sit
ꝓinctio cursus cũ sorte. modi ergo nõ illi que rem vbi:
sed qui cõpositionez determinãt modales enũciationes
reddũt: eo q cõpositio veluti for9 totius totã enunciatio
nem ꝓtinet. Sunt aũt hmõi modi quatuor: ppie loquẽ/
do. s. possibile ⁊ impossibile. necessariũ ⁊ ꝓtingens. vez
nãq; ⁊ falsum: lz supra cõpositionẽ cadant: cũ dicit sortẽ
currere est vez vel boiem esse quadrupedẽ est falsum.
attamẽ modificare ppie nõ videnť cõpositionẽ ipsam.
Quia modificari ppie dicit aliquid quãdo redditur ali
quale: nõ quãdo fit fm suã substantiã. Cõpositio autem
quãdo dicitur va nõ aliqualis p:omittur. sed q est. nihil
enim aliud est dicere sortẽ currere est vez: q̃ q cõposi/
tio cursus cum sorte est. ⁊ similiter quãdo est falsa. nihil
aliud dicit q̃ q nõ est. nam nihil aliud est dicere sortem
currere est falsum q̃ q cõpositio cursus cũ sorte nõ est.
Quando vo compositio dicitur possibilis: aut ꝓtingens
tam nõ ipsam eẽ. sed ipsam aliqualem eẽ dicimus. Cum
siqdem dicitur sortem currere est possibile: nõ substanti
ficamus cõpositionẽ cursus cũ sorte. sed q̃lificamus esse
rentes illam eẽ possibilẽ. vnde Aristotiles hic modo p:o
ponens: veri ⁊ falsi nullo modo meminit lz infra vez ⁊
nõ vez inferat ꝓpter causam ibi assignandã. Et q: enũ
ciatio modalis duas in se ꝓtinet cõpositiones alteram in
ter partes dicti alterã inter dictum ⁊ modũ. itelligendũ
est eam cõpositionem modificari. i. que est inter partes
dicti nõ eam que est inter modũ ⁊ dictũ quod sic perpẽ
di potest huius enũciationis modalis. Sortẽ eẽ album
est possibile: due sunt ptes. altera est: sortem eẽ album.
altera est possibile: pª dictũ vocatur eo q est id qõ dicit
per eius indicatiuaꝫ. s. sortes est albus. qui enim p:ofert
hãc. sortes est albus. nihil aliud dicit. nisi sortẽ eẽ album.
Scõa vocatur modus eo q modi adiectio est ⁊c̃. Pri
ma cõpositionẽ quãdam in se ꝓtinet ex sorte ⁊ albo. Se
cũda pars prime opposita: compositionem aliquã sonat
ex dicti compositione ⁊ modo: pª rursus pars. lz omnia
habeat p:opria. subm. s. p̃dicatum copulã ⁊ cõpositionẽ
tota tamen subm est modalis enunciationis. Scõa autẽ
est p:edicatũ: dicti ergo cõpositio subijcit ⁊ modificatur
in eounciatione modali. qui enim dicit sortẽ eẽ album est
possibile: non significat qualis est ꝓinctio possibilitatis:
cũ hoc dicto sortẽ eẽ album sed insinuat qualis sit cõposi
tio partiũ dicti inter se. s. cursus cũ sorte. s. q est compo
sitio possibilis. Nõ dicit igitur enunciatio modalis aliqd
inesse vel nõ inesse. sed dicti potius modũ enunciat nec
p:opie cõponit fm significatuꝫ: q: cõpositionis non est
cõpositio. sed rerum cõpositioni moduꝫ apponit. vnde
nihil aliud est enũciatio modalis: q̃ enũciatio dicti modi
ficatiua. Hec ꝓpterea censenda est enũciatio plures mo
dalis: quia omnia duplicata habeat. quoniã vnũ moduꝫ
de vnica cõpositione enunciat: lz illius cõpositionis plu/
res sint partes. plura enim illa ad dicti cõpositionẽ: ꝓcur
rentia veluti: plura ex quibus fit vnum subm ꝓcurrunt:
de quibus dictum est supra. q enũciationis vnitatẽ non
impediunt. Sicut nec cũ dicit domus est alba est enun
ciatio multiplex: lz domus ex multis ꝓsurgat partibus.
Merito aũt est post enunciationes de inesse de moda/
libus tractãdũ: qa partes naturaliter sunt toto p:iores:
⁊ cognitio totius ex partiũ cognitione dependet. Et spe Lec.8ª.
cialis sermo de his est habendus: q: proprias habet dif
ficultates. Notauit quoq; Aristotiles in textu. Multa
hoc ordinem. s. cũ dixit. his vo determinatis. Modos
qui ⁊ q̃t fuit cũ eos expressit ⁊ inseruit variationẽ eiusdẽ
modi per affirmationẽ ⁊ negationẽ cum dixit possibile:
⁊ non possibile ꝓtingens ⁊ nõ ꝓtingens necessitatem cũ
addidit. habent enim multas dubitationes ppias.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Nam si coruꝫ que cõplectuntur ille sibi in
uicem opposite sunt ꝓtradictiones quecunq;
fm esse uel nõ esse disponunť. ut eius que est
esse bominem: negatio est non esse bominem.
nõ autem ea que est esse non bominem. ⁊ eius
que est esse albũ bominem: negatio ea que est
nõ esse albũ bominem. sed nõ ea que est esse
nõ album bominem. Si enim de omnib9 aut
dictio est: aut negatio vera. cum lignum falsuꝫ
sit dicere esse albũ bominem: erit uerum dice/
re de eo esse non album bominem. Qõ si boc

modo ꝛ in quātiſcunq; eſſe non additur: idē faciet id quod ꝓ eſſe dicitur. ut eius que eſt ambulat homo. negatio eſt non ea que eſt: ambulat non homo: ſed ea que eſt non ambulat homo. nihil enim differt dicere hominem ambulare. uel hominem ambulantem eſſe. quare ſi hoc modo in omnibus ꝛ eius que eſt poſſibile eſſe. negatio eſt poſſibile non eſſe: non ea que eſt non poſſibile eſſe.

¶ Exequitur tractatum de appoſitione modalium. Et circa hoc duo facit. ¶ Primo mouendo queſtionem: arguit ad partes. ¶ Secundo determinat veritatē: ibi. (Contingit autem ꝛc̄.) Eſt autem dubitatio an in enunciationibus modalibus fiat contradictio negatione appoſita ad verbum dicti: quod dicit rem: an non: ſed potius negatione appoſita ad modum qui qualificat. Et primo arguit ad partem affirmatiuam ꝙ ſcilicet addenda ſit negatio ad verbum. Secundo ad partem negatiuam ꝙ nō apponenda ſit negatio ipſi verbo ibi. (Videtur autez.) Intendit ergo primo tale argumentum. Si complexorum cōtradictiones attenduntur penes eſſe ꝛ nō eſſe vt patet inductiue in enunciationibus ſubſtātiuis de ſecundo adiacente: ꝛ de tertio: ꝛ in adiectiuis cōtradictioneſq; omniū hoc modo ſumende ſunt: contradictoria huius poſſibile eē: erit poſſibile nō eſſe: ꝛ non illa nō poſſibile eſſe. Et conſequenter apponenda eſt negatio verbo ad ſumendā oppoſitionem in modalibus: patet cōſequentia qa cum dicitur poſſibile eē ꝛ poſſibile non eē negatio cadit ſupra eē: vnde dicit. (Nam ſi eox que cōplectuntur. i. cōplexorū ille ſibi inuicem ſunt oppoſite contradictiones que ſm eē vel non eē diſponuntur. i. in quarum vna affirmatur eſſe. ꝛ in altera negatur: ꝛ ſubdit inductionem incohans a ſecundo adiacente: vt eius enunciationis que eſt eē hominem. i. homo eſt: negatio eſt non eſſe hominem. vbi verbum negatur. i. homo non eſt: ꝛ non eſt eius negatio: ea que eſt: eſſe non hominem. i. nō homo eſt. hec enim non eſt negatiua ſed affirmatiua de ſubiecto infinito que ſimul eſt vera cum illa prima ſcilz homo eſt. Deinde proſequitur inductionem in ſubſtantiuis de tertio adiacente. ꝛ eius que eſt eē album hominem. i. ꝛ illius enunciationis: homo eſt albus. negatio ē: non eē album hominem: vbi verbum negatur. i. homo non eſt albus. ꝛ non eſt negatio illius: ea que eſt: eē non album hominem. i. homo eſt non albus. hec enim non eſt negatiua ſed affirmatiua de predicato finito. Et quia iſte due affirmatiue de p̄dicato finito: ꝛ infinito non poſſunt de eodem verificari: propterea quia ſunt de predicatis oppoſitis: poſſet aliquis credere ꝙ ſint contradictorie: ꝛ ideo ad hunc errorem tollendum interponit rationem probantem ꝙ hec due non ſunt contradictorie. eſt autem ratio talis contradictorioꝝ talis eſt natura ꝙ de omnibus aut dictio. i. affirmatio: aut negatio verificatur inter cōtradictoria ſiquidem: nullum poteſt inueniri medium: ſed he due enunciationes ſcilicet eſt homo albus. ꝛ eſt homo non albus ſunt contradictorie per te. ergo ſunt talis nature ꝙ de omnibus altera verificatur. ꝛ ſic cum de ligno ſit falſum dicere eſt homo albus: erit verum dicere de eo ſcilicet ligno eſſe non album hominez. i. lignum eſt homo non albus: quod eſt manifeſte falſum. Lignum enim neq; eſt homo albus: neq; eſt homo non albus. Reſtat ergo ex quo vtraq; eſt ſimul falſa de eodem ꝙ non ſit inter eas contradictio ꝛc̄. Sed cō tradictio fit quando negatio apponitur verbo. Deinde proſequitur inductionem in enunciationibus a dictiui verbi dicens: ꝙ ſi hoc modo ſcilicet ſupradicto accipitur contradictio: ꝛ in quātiſcunq; enunciationibus etiaz non ponitur explicite idem faciet quo ad appoſitionē ſumendam id quod ꝓ eſſe dicitur: ideſt verbum adiectiuum quod locum ipſius eſſe tenet ꝓ quāto propter eius veritatem in ſe incluſam copule officium facit: vt eius enūciationis que eſt: homo ambulat. negatio eſt. nō ea que dicit. non homo ambulat. Hec enim eſt affirmatiua de ſubiecto infinito. ſed negatio illius eſt. homo non ambulat: ſicut ꝛ in illis de verbo ſubſtantiuo negatio verbo addenda erat. nihil enim differt dicere verbo adiectiuo. homo ambulat. vel ſubſtantiuo: homo eſt ambulans. Deinde ponit ſecundam partem inductionis dicens. ꝛ ſi hoc modo in omnibus ſumenda eſt contradictio ſcilicet apponendo negationem ad eſſe: cōcluditur ꝙ ꝛ eius enunciationis que dicit poſſibile eſſe negatio eſt: poſſibile non eſſe: ꝛ non illa que dicit. Non poſſibile eſſe. patet concluſionis ſequela: quia in illa poſſibile non eſſe negatio apponitur verbo. in iſta autem non. Dixit autem in principio huius rationis (eorum que complectuntur) .i. complexoꝝ. contradictiones fiunt ſm eſſe ꝛ non eſſe: ad differentiam incomplexorum quorum appoſitio non fit negatione dicente non eſſe. ſed ipſi incomplexo appoſita vt homo eſt non homo legit ꝛ non legit.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Videtur autem idem poſſibile eſſe ꝛ non eſſe. Omne enim ꝙ eſt poſſibile diuidi vel ambulare: ꝛ non ambulare ꝛ non diuidi poſſibile eſt. Ratio eſt quoniam omne qō ſic poſſibile eſt. non ſemper in actu eſt: quare inerit etiā negatio: poteſt igitur ꝛ non ambulare qō eſt ambulabile ꝛ non uideri ꝙ eſt uiſibile. At vō impoſſibile eſt de eodem oppoſitas etiam ueras ꝓtradictiones: non eſt igitur iſta negatio.

¶ Arguit ad queſtionis partem negatiuaz ſcilicet ꝙ ad ſumendam cōtradictionem in modalibus non addenda ſit negatio verbo tali ratione impoſſibile eſt duas contradictorias eſſe ſimul veras de eodem: ſed ſupradicte ſcilicet poſſibile eſſe ꝛ poſſibile non eſſe ſimul verificantur de eodem. ergo iſte non ſunt contradictorie: igitē contradictio modalium non attenditur penes verbi negationem huius rationis. Primo ponitur in littera. Minor cum ſua probatione. Secundo maior. Tertio concluſio. Minor quidem cum dicit. (videtur autem idē poſſibile eſſe. ꝛ non poſſibile eſſe:) ſicut verbi gratia omne quod eſt poſſibile diuidi eſt etiam poſſibile nō diuidi ꝛ quod eſt poſſibile ambulare: eſt etiam poſſibile nō ambulare. Ratio autez huius minoris eſt: quoniam omne qō ſic poſſibile eſt. ſicut ſcilz eſt poſſibile ambulare ꝛ diuidi non ſemper actu eſt. nō enim ſemper actualiter ambulat qui ambulare pōt: nec ſemper actu diuidit quod diuidi poteſt. Quare inerit etiam negatio poſſibilis. i. ergo non ſolum poſſibilis eſt affirmatio. ſed etiā negatio eiuſdem. Aduerte ꝙ quia poſſibile eſt multiplex vt infra dicetur. ideo notanter Ariſtotiles addidit ly ſic. Aſſumens quod ſic poſſibile eſt non ſemper actu eſt. Non enim de omni poſſibili verum eſt dicere ꝙ non ſemper actu eſt. ſed de aliquo eo ſcilicet quod eſt ſicut poſſibile quenadmodum ambulare ꝛ diuidi. Nota vlterius ꝙ quid tale poſſibile habet duas conditiones ſcilicet ꝙ poteſt actu eſſe: ꝛ ꝙ non ſemper actu eſt: ſequitur neceſſario ꝙ de eo ſimul eſt verum dicere. poſſibile eſſe. ꝛ nō eſſe. ex eo enim qō poteſt actu eſſe ſequitur ꝙ ſit poſſibile eē. ex eo vō qō non ſemp actu eſt. ſequitur ꝙ ſit poſſibile non eſſe. Quod enim non ſemper eſt. poteſt non eſſe: bene ergo intulit Ariſtotiles ex his duobus quare inerit etiaz negatio poſſibilis ꝛ non ſolum affirmatio. poteſt igitur ꝛ non ambulare quod eſt ambulabile ꝛ non videri quod eſt viſibile. Minor vō ſubiungitur cuz ait. (At vō impoſſibile eſt de eodem veras eſſe contradictiones (infertur quoq; vltimo concluſio. Non eſt igitē iſta ſcilicet poſſibile non eſſe. negatio illius que dicit poſſibile eſſe: quia ſunt ſimul vere de eodem. Caueto autez ne ex iſto textu putes poſſibile vt ē modus debere ſem-

per accipi pro possibili ad vtrûlibet quoniã hoc infra declarabitur esse falsum sed considera q̃ satis fuit intendẽti declarare q̃ in modalibus non sumitur cõtradictio ex verbi negatione: Afferre instantiã in vna modali que cõtinetur sub modalibus de possibili.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Contingit autem unum ex his aut idẽ ipm dicere aut negare simul de eodem: aut nõ ẽm esse uel non esse que opponũtur fieri affirmationes uel negationes: si ergo illud impossibile est hoc erit magis eligendum.

¶ Determinat veritatem huius dubitationis ⁊ q̃: duo petebat scilicet an contradictio modalium ex negatione verbi fiat. an non ⁊ an potius ex negatione modi. ideo primo determinat veritatem prime petitionis q̃ scilicet contradictio harum non fit negatione verbi. Sdo determinat veritatem scde petitiõis q̃ sez fiat modalium cõtradictio ex negatione modi ibi (est ergo negatio) Dicit ergo q̃ ppter supradictas ratiões enemit vnũ ex his duobus que concluſimus determinare aut idem ipsuz. idest vnum ⁊ idẽ dicere. idest affirmare ⁊ negare simul de eodem. idest aut q̃ duo contradictoria simul verificantur de eodem. vt prima ratio conclusit: aut affirmationes vl negationes modalium que opponuntur contradictorie fieri nõ ẽm esse vel non esse. idest aut contradictio modalium non fiat ex negatione verbi. vt scdo ratio conclusit Si ergo illud ẽ impossibile scilz q̃ duo cõtradictoria possunt simul esse vera de eodez hoc. s. q̃ contradictio modalium non fiat ẽm verbi negationem erit magis eligendum: impossibilia enim semper vitanda. sunt ex ipso aũt modo loquendi innuit q̃ vtriq̃ earum aliquid obstat sz quia primo obstat impossibilitas q̃ acceptari nõ potest. 2° autem nihil aliud obstat nisi q̃ negatio supra enunciationis copulam cadere debet. si negatiua fieri debet enunciatio. Et hoc aliter fieri potest q̃z negãdo dicti vbũ: vt infra declarabitur. ideo hoc ẽm. s. q̃ contradictio modaliũ non fiat ẽm negationem verbi eligendum ẽ. primum vo est omnino abijciendum.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Est ergo negatio eius que est possibile eẽ: ea que est non possibile esse: eadem quoq̃ ratio est in eo q̃ est contingens esse. eteniz negatio eius ẽ non contingẽs esse: ⁊ in alijs quoq̃ simili modo: ut in necessario ⁊ impossibili.

¶ Determinat vbi ponenda sit negatio ad assumendaz modalium contradictionem. ⁊ circa hoc quatuor facit. primo determinat veritatem summarie. scdo assignat determinare veritates rationem que dicitur rationi ad oppositum inducte ibi (fiunt enim) Tertio explanat eandem veritatem in omnibus modalibus ibi (eius vero) Quarto vniuersalem regulam concludit ibi (vniuersaliter vero) Quia igitur negatio aut verbo aut modo apponenda est: ⁊ verbo non addenda ẽ ea declaratuz ẽ per locum a diuisione concludendo determinat. est ergo negatio eius que est possibile esse ea que est nõ possibile eẽ in qua negatur modus ⁊ eadem est ratio in enunciationibus de contingenti. huius eniz que est contingens eẽ negatio est non contingens esse ⁊ in alijs. s. de necesse ⁊ impossibili idem est iudicium.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Fiunt enim in illis quemadmodũ esse ⁊ nõ esse appositiones subiecte vo res: ut hoc quidem album illud vo homo: eodem quoq̃ mõ hoc loco esse quidam subiectum fit: cõtingere vo ⁊ posse appositiones determinantes quẽadmodum in illis esse ⁊ no esse ueritatem.

¶ Fiũt enim appositiones subdit huius veritatis rationem talem: ad sumendam contradictiõem inẽ aliquas enunciationes oportet ponere negationem super appositione. idest coniunctione predicati cum subiecto. sed in modalibus appositiones sunt modi. ergo in modalibus negatio apponenda est modo vt fiat contradictio huius rationis maiore subintellecta. Ad mo: ponitur in littera p scdam similitudinem ad illas de inesse ⁊ dicit q̃ quẽ admodum in illis enunciationibus de inesse appositiones. idest predicationes sunt esse ⁊ non esse. idest verba significatiua esse vel non esse. verbum enim semper est nota earum que de altero predicantur subiecte. vero appositionibus res sunt quibus esse vel non esse apponit. vt album cum dicitur album est vel homo cum dicitur homo est. Eodem modo hoc in loco in modalibus accidit esse quiddã subiectum fit. idest dictum significans esse vel non esse subiecti locum tenet cõtingere vo ⁊ posse appositiones. i deſt modi predicationes sunt. Et quẽadmodum in illis de inesse penes esse ⁊ non esse veritatem vel falsitatem determinamus. ita in istis modalibꝫ penes modos: hoc est eniz q̃ subdit determinantes scilicet fiunt ipsi modi veritatem quemadmodum in illis esse ⁊ non esse causa determinat ⁊ sic patet responsio ad argumentum in oppositum primo adductum concludens q̃ negatio verbo apponenda sit sicut in illis de inesse. dicitur enim q̃ cum modalis enunciet modum de dicto sicut enunciatio de inesse esse vel esse tale. puta eẽ album de subiecto eundem locum tenet modus hic quem ibi verbum ⁊ consequẽter super idem proportionaliter cadit negatio hic ⁊ ibi. eadem ibi: vt dictum est ꝓportio est modis ad dictum que est verbi ad subiectum. Rursus cum veritas ⁊ falsitas affirmationem ⁊ negationem sequantur penes idem attendenda est affirmatio vel negatio enunciatione ⁊ veritas vel falsitas eiusdem. Sicut autem in enunciationibus de inesse veritas vel falsitas eẽ vel non esse cuius stat. ita in modalibus modũ: illa nãq̃ modalis est vera que sic modificat dictum sicut dicti cõpositio patitur. sicut illa de in esse est vera que sic significat esse sicut est. Est ergo negatio modo bis apponenda sicut ibi verbo cum sic eadem vtriusq̃ vis quo ad veritatem ⁊ falsitatem enunciationis. Aduerte q̃ modos appositiones. idest predicationes vocauit sicut esse in illis ỏ inesse intelligens per modum totum predicatum enunciationis modalis. puta est possibile in cuius signum modos ipsos verbaliter ꝓtulit dicens cõtingere vero ⁊ posse appositiones sũt: contingit enim ⁊ põt totuz ꝓdicatũ modalis continent ⁊ẽ.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Eius uero que est possibile est non esse negatio est nõ possibile est non esse. Non enim cõtradictiones sunt sibi inuicez huiusmõi posſibile esse ⁊ possibile nõ esse: quare ⁊ sequi se se inuicem uidebuntur. idem enim possibile ẽ esse ⁊ non esse: sed possibile est esse ⁊ non possibile est esse nunquã simul sunt: opponuntur eniz de vo possibile est non esse ⁊ nõ possibile est non esse nunquã simul sunt: similiter autez ⁊ eius que est necessarium esse. non ea que est necessarium non esse sed ea que est nõ necessarium esse. eius uero que est necessarium est nõ esse: ea que est: non necessarium non esse: ⁊ eiꝰ que est impossibile esse. non ea que est impossibile non esse. sed non impossibile eẽ. eius vo que est impossibile non eẽ: ea que est non impossibile est non eẽ.

¶ Explanat determinatam veritatem in ommbus modalibus scilicet de possibili ⁊ necessario ⁊ impossibili: cõ-

tingens conuertitur cum possibili: ⁊ quia quilibet modus fac̃ duas modales affirmatiuas alterã habẽtẽ dcñ affirmatiuũ ⁊ alterã habẽtẽ dictũ negatiuũ. iõ explanat ī singulis modis q̃ cuiusq; affirmatiõis negatio sit. ⁊ p̃ in illis ð possibili ⁊ q: p̃me affirmatie ð possibili q̃ scilz bẽt dictũ affirmatiuũ: .s. possibile eẽ negatõ assignata fuit nõ possibile eẽ. iõ ad reliquã affirmatiuã de possibili trãsiẽs ait ei⁹ vo q̃ ẽ possibile nõ eẽ vbi dcñ negat negatio ẽ nõ possibile nõ eẽ ⁊ hoc p̃ñter pbat p hoc q̃ ð dictoria hui⁹ possibile non eẽ. aut ẽ possibile eẽ: aut illa quã dixim⁹. .s. nõ possibile nõ eẽ. sed illa. .s. possibile eẽ nõ ẽ eius ð dictoria nõ. n. fũt sibi inuicẽ ð dictiões. possibile eẽ ⁊ possibile nõ eẽ. q: p̃ñt sil'eẽ vere. vñ ⁊ seq se seinuicez putabũtur qñ vt supra dictũ fuit idẽ est possibile eẽ ⁊ non esse: ⁊ cõ sequẽter sicut ad posse eẽ sequitur posse non eẽ. ita econtra ad posse nõ eẽ sequitur posse eẽ: sed ð dictoria illi⁹ possibile eẽ que non potest simul esse vera: est nõ possibile eẽ. hec. n. vt dictum ẽ opponũtur. remanet g⁹ q̃ hui⁹ negatio possibile nõ eẽ: sicut illa nõ possibile nõ eẽ. he nãq; simul nunq; sunt vere vel false. Dixit q̃ possibile esse ⁊ nõ eẽ seq se inuicẽ putabũtur et nõ dixit q̃ se inuicẽ consequũtur q: fm̃ vitatem vlr nõ sequũtur se scz particulariter trñ. vt infra dicẽt pp qõ putabitur q̃ simplr se ĩuicem sequãtur. Deinde declarat hoc idem in illis de necessario ⁊ p⁹ in affirmatiua habente dictũ affirmatiuũ: dicens filr eius que est necessariũ eẽ negatio nõ ẽ ea q̃ dicit necessariũ nõ eẽ. vbi modus nõ negat sz ea que ẽ non necessariũ eẽ: deinde subdit de affirmatiua de necessario habentẽ dictũ negatũ: et ait eius vo q̃ ẽ necessariũ nõ eẽ: negatio est ea q̃ dicit nõ neciũ nõ eẽ. Deinde trãsit ad illas de impossibili eundẽ ordinẽ seruãs et inquit et eius q̃ dicit impossibile eẽ negatio nõ ẽ ea que dicit ipossibile nõ eẽ sed nõ ipossibile eẽ: vbi iã modus negatur. Alteri⁹ vo affirmatiue q̃ ẽ ipossibile nõ eẽ: negatio ẽ ea que dicit nõ ipossibile nõ eẽ et sic semper modo negatio addẽda est.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Uniuersaliter vo quemadmodũ dictũ est esse gdã ⁊ non esse oz ponere quemadmodu subiecta: negatiõez vo ⁊ affirmationez h̃ facientez ad vnũ idez tãtũmõ ad modũ appone re: ⁊ has putare opz esse appositas dictiones ⁊ negationes possibile ⁊ non possibile contingens ⁊ non ctingens: ipossibile ⁊ non ipossibile: necessariũ ⁊ ñ necessariũ: uex ⁊ non uex.

¶ Concludit regulã vlem dicens q̃ quẽadmodũ dcñ ẽ dicta importantia eẽ et nõ eẽ oz ponere ĩmodalibus vt subiecta negatiõem vo et affirmatiõem. hoc. i. contradictionis oppõem facientẽ opz apponere tantũmodo ad sunz idẽ modũ: nõ ad diuersos modos. dz nãq; ille met modus negari qui prius affirmabatur: si ð dictio esse dz: ⁊ exemplariter explanãs quõ hoc fiat subdit: ⁊ oz putare has eẽ oppositas dictiones. idest affirmationes ⁊ negationes in modalibus possibile: ⁊ non possibile contingens ⁊ nõ contingens. Itẽ cũ dixit negatio alio tantum modo ad modum apponi debere non excluſit modi copulam sed dictum. hoc enim est singulare in modalibus q̃ eundem oppositionem facit: negatio modo addita. et eius verbo contradictorie enim opponitur hnic. possibile est esse. non solum illa: nõ possibile est esse. sed ista possibile non est esse. ¶ Demi⁹it autem modi potius ⁊ ppt hoc q̃ nunc diximus vt scilicz insinuaret q̃ negatio verbo modi postposita. modo autem prepposita idem facit: ac si modali verbo ꝓponeretur ⁊ q: cum modo nunquã careat modalis enunciatio: semp negatio supra modum poni potest: non autem sic de eius vbo: vbo enim modi carere contingit modalẽ. vt cum dicitur sortes currit necessario ⁊ iõ non semper verbo negatio aptari potest qõ autem in fine addidit verum ⁊ non vex insinuat: preter quatuor predictos modos. alios inuenri qui etiã cõpositionem enunciationis determinant. puta verum ⁊ nõ verum: falsum ⁊ non falsum: quos tñ inter modos supra non posuit quia: vt declaratuz fuit nõ ꝓpie modificant

Deinde cum dicit.

¶ Consequentie vo fm ordinez fiunt ita ponentib⁹: illi. n. q̃ est ipossibile est esse: illa q̃ est ctingeus esse ⁊ hec illi ꝙuertit̃ ⁊ non ipossibile esse: ⁊ non necessariũ esse: illi vo q̃ est possibile non esse ⁊ ctingens non esse: ea q̃ est non necessariũ non esse. ⁊ non ipossibile non esse. illi vo q̃ est non possibile esse: ⁊ non ctingens esse: ea q̃ est necessariũ non esse ⁊ ipossibile esse: illi vo q̃ est non possibile non esse ⁊ non cõtingens non esse: ille q̃ est necesse est esse: ⁊ impossibile non esse ꝓsideretur: aut ex subscriptione quemadmodum dicimus.

¶ Postq; determinauit de oppõne modalium. hic determinare intendit de consequentijs earum. ⁊ circa hoc duo facit. primo tradit veritatem. scõo monet quandam dubitationem circa determinata ibi (dubitabit autem) Circa primũ duo facit. primo ponit cõsequentias earum fm opinionem aliorum. 2° exammando ⁊ corrigendo dictam opinionem determinat veritatem ibi (Ergo ipossibile) Quo ad primũ cõsiderandum est q̃ cum quilibet modus facias duas affirmationes. vt dictum fuit ⁊ duabus affirmationibus opponantur due negationes: vt ct dictum fuit in primo fm quemlibet modum fient quatuor enunciationes due scilz affirmantiue ⁊ due negatiue cum autem modi sint quatuor efficientur sexdecim modales. quaternarius enim in seipsum ductus sexdecim cõstituit: Et quoniam apud omnes quelibet cuiusq; modi vndecunq; incipias habet vnam tñ cuiusq; modi sequentem. ideo ad assignandas cõsequentias modalium singulas ex singulis modis accipere opz: ⁊ ad consequẽtie ordinem inter se adunare: ⁊ hoc modo fecerunt antiqui de quibus inquit Aristoteles. Consequentie vo fiũt fm infra scriptum ordinem antiquis ita ponentibus fo/ manerunt enim quatuor ordines modalium in quorum quolibet omnes que consequuntur collocauerunt. vt autem confusio vitetur. vocetur cum Aueroi de cetero. in quolibet modo affirmatia de dicto ⁊ modo affirmatiua simpler. affirmatiua autem de modo ⁊ negatiua de dicto affirmatiua declinata negatiua vero de modo ⁊ non de dicto. negatiua simplex negatiua autez de vtroq; negatiua declinata. ita q̃ modi affirmationem vel negationem simplicitas: dicti vero declinatio denominet. Dixerunt ergo antiqui q̃ affirmationem simplicem de possibili. .s. possibile est esse. sequitur affirmatiua simpler de contingenti. .s. contingens est esse: contingens enim conuertitur cum possibili. ⁊ negatiua simplex de impossibili. .s. non impossibile esse ⁊ similiter negatiua simplex de necessario. .s. nõ necesse ẽ esse. ⁊ hic est primus ordo modalium consequentium se. In scõo autem ordine dixerunt q̃ affirmatas declinatias de possibili ⁊ cõtingẽti. .s. possibile non esse. ⁊ contingens non esse sequuntur negatiue declinate de necessario ⁊ impossibili. .s. nõ necessarium non esse ⁊ non impossibile non esse. In 3° vero ordine dixerunt q̃ negatias simplices de possibili ⁊ contigenti. .s. non possibile esse: non contingens esse sequũtur affirmatiua declinata de necessario. .s. necesse non esse: et affirmatiua simpler de impossibili. .s. impossibile eẽ. In quarto demũ ordine dixerũt q̃ negatiuas declinatas de possibili ⁊ contingenti. .s. non possibile non esse ⁊ non contingens non eẽ: sequuntur affirmatiua simplex de necessario. .s. necesse esse ⁊ affirmatiua declinata de impossibili. Consideretur autem ex subscriptione opposite figure quemadmodum dicimus: vt clarius elucescat dictum.

Lec. 8.
Lec. 9.

¶ Consequētie enūciationū modaliū ſm q̄tuor ordines ab antiqs poſite et ordinate.

¶ Primus ordo.

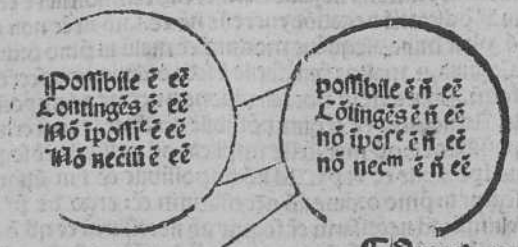

¶ Scōs ordo

¶ Tertius ordo

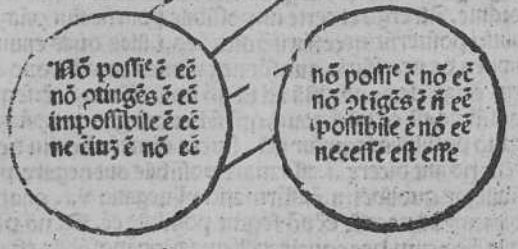

¶ Quart⁹ ordo

¶ Ergo impossibile ⁊ non impossibile illud qđ est contingens ⁊ possibile ⁊ non contingēs ⁊ non possibile ſequtur quidem cōtradictorie: ſed conuerſim. Illud enim qđ est possibile eē negatio ſequitur impossibilis: negationez vō affirmatio: illud enim qđ est non possibile esse illud quidē qđ est impossibile esse: affirmatio .n. erit possibile eē: nō possibile vō negatio.

¶ Examinando dictam opinionē determinat veritatem ⁊ circa hoc duo facit. quia primo examinat ꝓñas earum de ipossibili. 2⁹ illarū de necessario: ibi (necessariuz vō) Unde ex premissa opinione concludens ⁊ approbans dicit ergo. Iste. ſ. impossibile ⁊ nō impossibile ſequuntur illas. ſ. contingens ⁊ possibile non contingens ⁊ non possibile. ſequuntur inᵐ contradictorie. i. ita vt ꝺictorie de impossibili ꝓtradictorias de possibili ⁊ contingēti cōſequātur: ſed cōuerſim. i. ſed non ita q̄ affirmatio affirmationem ⁊ negatio negationē ſequatur. ſed conuerſim .ſ. q̄ affirmationē negatio ⁊ negationē affirmatio et explanans hoc ait: illud enim quod est possibile eē. i. affirmationē possibilis negatio ſequitur impossibilis. i. non impossibile eē: negationē vō possibilis affirmatio ſequitur nō possibilis. illud enim qđ ē non possibile eē: ſequitur iſta ī possibile est eē. hec autē. ſ. impossibile eē affirmatio ē illa vero. ſ. non possibile eē negatio ē. hic ſiquidem' modus negatur ibi (non) Vñ igitur dixerunt antiq in quolibet ordine quo ad ꝓñas illaꝝ de impossibili. q: vt iſupraſcripta figura appet semp ex affirmatiōe possibilis negationem ipossibilis: ⁊ ex negatione possibilis affirmationem impossibilis inferunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Necessarium autem quēadmodum sit conſiderandum est. manifestū est autem quoniam non eodem modo: ſed contrarie ſequuntur cō tradictorie autem ſunt extra.

¶ Intēdit examinādo determinare ꝓñas de necio: ⁊ circa hoc duo facē. ꝑ⁹ examinat dictā antiquoꝝ. 2⁹ determiat veritatē intēdā ibi (At vō necz necīz) Circa ꝑᵐ q̄tuor facē ꝑ⁹ declarat: qđ bñ ⁊ qđ male dcm̄ sit ab antiqs i hac re. Ubi attēdēdū ē q̄ cū q̄tuor sint enūciatiōes de necio. vt dcm̄ ē. differētes inᵗ se ſm quātitatē a deo ⁊ q̄litatē adeo vt vnā integret figurā oppōnis iurta morē illaꝝ de ineſſe Due eaꝝ sūt ꝺrie inter se due āt illis contrarijs contradictorie vt pz in hac figura.

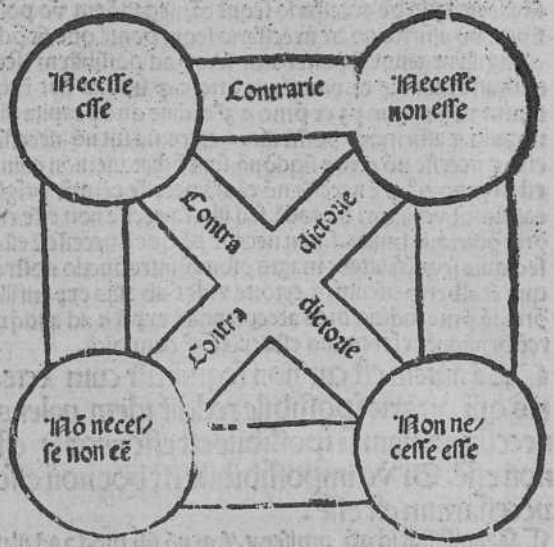

¶ Q: g⁹ antiq vl'es ꝺrias bñ itulerūt ex alijs: ꝺictorias āt eaꝝ. ſ. ꝑticulares male itulerūt iō dic̄. Qđ ꝑsiderāduz restat de his q̄ sūt de necio q̄liter se habeant in ꝓfido illas de possibili ⁊ nō possibiliz manifestū ē āt ex dicēdis q̄ nō eodē mō iste de necio illas de possibili ꝓsequūt quo easdē sequūt ille de ipossibili. Illā oēs enūciatiōes de ī possibili recte illate sūt ab antiqs. Enūciatōes āt de necessario nō oēs recte iferūt ſz due eaꝝ q̄ sūt ꝺrie. ſ. neēe ē eē ⁊ necesse est nō eē sequūtur. i. recta ꝓsequentia deducūt ab antiquis in 3⁹. ſ. ⁊. 4⁹ ordine. Relique āt due de necessario ſz nō neēe nō eē ⁊ nō necesse eē q̄ sunt ꝺictorie ſupradictis sunt exēpla ꝓña illarum in ſcdo. ſ. ⁊ ꝑmo ordine. vñ antiqui in 3⁹ ⁊ 4⁹ ordine oīa recte fecerunt: ī ꝑ⁹ aūt ⁊ 2⁹ peccauerunt nō quo ad oīa ſed quo ad enunciationes de necio tm̄ ⁊c̄. ¶ Scdo cum dicit.

¶ Non enim ē negatio eius q̄ est necesse nō eē: non necesse est eē: contingit enim eē veras utraſqz in eodem quod eniz est necessariū nō eē nō est necessarium esse.

¶ Respōdet cuidam tacite obiectōi qua defendi posset ꝓña enunciatiōis de necessario. in ꝑ⁹ ordine ab antiqs fcā ē, autē obiectio tacita talis: nō possibile eē ⁊ necesse nō eē ꝙuertibiliter se sequūtur in 3⁹ ordine iam approbato. ergo possibile eē ⁊ nō necesse eē inuicem se ſequi debent. in ꝑ⁹ ordine tz ꝓña q: duoꝝ ꝙuertibl'r se seq̄ntiū: ꝺictoria mutuo se sequūt: ſz ille due tertij ordinis ꝙuertibl'r se sequūt. ⁊ iste due ꝑmi ordinis sūt eaꝝ ꝺictorie. g⁹ iste ꝑmi ordinis. ſ. possibile eē ⁊ nō neēe eē mutuo se sequūt: huic mᵒ obiectiōi rñdet Art. 6 iterimēdo minorez q̄ ad hᵐ qđ assumit. q. ſ. neēia ꝑmi ordinis ⁊ neēia tertij ordinis sūt ꝺictorie. vñ dicit nō. n. ē negᵒ ei⁹ qđ ē: neēe nō eē q̄ erat in 3⁹ ordie: illa q̄ diē nō neēe ē eē q̄ ſita erat ī ꝑ⁹ ordine ⁊ cāz subdit q: ꝓtingit vtraſqz ſil' eē vas ī eodē: qđ ꝺictorijs repugnat. Illud. n. idē qđ ē neciuz nō eē: non ē neciū eē: neciū ſiqdē ē boiem nō eē lignū ⁊ nō neciuz ē boiez eē lignū aduerte q̄ vt iſra patebit iste due ꝺ necessario quas posuerunt antiqui in ꝑmo ⁊ 3⁹ ordine sunt ſubalterne. ⁊ iō sunt ſil' vere: ⁊ deberent eē ꝺictorie. et iō errauerūt antiq Boeti⁹ āt ⁊ Auerois nō replēs ſine legūt tā hāc q̄s p̄cedētē ter. ꝑticulā. ſz narratiue vtranqz ſil' iungētes: narrare enim aiunt Aristotelē qualitatē ſcripte figure quo ad ꝓñam illaꝝ de necio. postq̄ narrauit quo modo se habuerint ille de ipossibili ⁊ dicere q̄ ſm ꝓscriptam figurā nō eodē modo ſequūtur illas de possibili ille de necessario quo ſequūtur ille de impossibili. nam ꝺictorias de possibili ꝺictorie de impossibili ſequūtur: ſz ꝙuersim. ꝺictorie āt de necio nō dicūt sequi illas contradictorias de possibili ſed potiᵒ eas sequi dicūtur ꝺrie ꝺ necio: nō interſe ꝺric: ſed hoc mō q̄ affirmationē pos

sibilis negatio de necessario sequi dī: negatiōem vo possibilis nō affirmatio de necessario sequi ponit que sit ꝺdictoria illi negatiue q̄ ponebatur semp ad possibilem. sed talis affirmatiōis de necessario ꝺrio ⁊ ꝙ hoc ita fiat i illa figura vt dicimus pz ex pmo ⁊ 3° ordine quoꝝ capita sūt negatio ⁊ affirmatio possibilis: ⁊ extrema sūt nō necesse esse ⁊ necesse nō ee: be sigdē nō sunt ꝺdictorie: non enim est negatio eiꝰ ꝙ ē necesse nō ee: nō necesse ee: qm̄ ꝓtigit eas simul verificari de eodē. sed illa. s. necesse non esse est ꝺrīa ꝺdictorie huius. s. non necesse ee: que ē necesse ē esse sed quia sequēti littere magis ꝓsona ē introductio nostra que ēt alberto ꝓsentit. ⁊ extorte videt ab alijs exponi illi ꝺric. iō pma iudicio meo acceptanda ē expō ⁊ ad antiq̄ꝝ reꝓbensionē referendus est tex. ¶ 3° cum dicit.

¶ Cā autem est cur non sequit silr cum ceteris qm̄ ꝓtrarie ipossibile reddit idem ualens necessario. nam si ipossibile est esse necesse est non esse. Si vo impossibilibile est hoc non esse necessarium est esse.

¶ Manifestat id qō ꝓmiserat. s. ꝙ nō sili modo ad illas de possibili sequit ille de ipossibili ⁊ ille de necio. Antiquoꝝ. n. hoc ptm̄ fuit tā ī pⁿ q̄m in 2° ordine: ⁊ ꝙ sili mō intulerunt illas de ipossibili ⁊ necio. In pmo sigdē ordine sicut posuerūt negatiuā simplicem de ipossibili ita posuerūt negatiuā simplicē de necio ⁊ silr ī 2° ordie vtrāq negatiuā declinatā: locauerūt: hoc ergo q̄re peccatū sit et causa aūt quare necessariū nō segt possibile silr. i. eodez mō cū ceteris. s. ō ipossibili ē: qm̄ ipossibile reddit idem valēs necessario. i. equiualet necio ꝺrie. i. ꝺrio modo sūptum ⁊ nō eodē mō. Nā si hoc ēt ē ipossibile nō inferemus. ergo hoc ee ē necesse. s3 hoc nō ee ē necesse. Quia ꝙ ipossibile ⁊ neee mutuo se sequūt: qm̄ dicta eoꝝ ꝺrio modo sumūtur: ⁊ nō qm̄ dicta eoꝝ sili mō sumūt: segtur quod non eodem modo ad possibile se habeant impossibile ⁊ necessarium s3 ꝓtrario mō: nā ad id possibile qō segt dcm̄ affirmatū de ipossibili segt dictū negatū ō necessario ⁊ ecōtrario: quare ēt hoc accidit infra dicet. Errauerūt igit antiq ꝙ silr enūciatiōes de ipossibili ⁊ necessario in pⁿ ⁊ in 2° ordine locauerunt: hinc appet ꝙ supra posita infra expositio ꝓfirmior ē Aristo. cū. n. huc tex. duxerit ad manifestādū illa vba. Manifestū ē aūt quonia nō eodē mō ⁊ ē. eo accipiēda sunt sensu illa vba quo hic ꝙ cām manifestantur. liquet ēt ꝙ hic redditur causa dissimilitudinis vere iter necessarias ⁊ ipossibiles ī ꝺsequēdo possibiles: ⁊ nō dissimilitudines falso opinate ab antiquis qm̄ ex vā cā nō nisi verū cōcludit. ergo reꝓbendendo antiquos veram dissimilitudinē inter necessarias ⁊ impossibiles in cōsequendo possibiles quā nō seruarunt illi: ꝓposuisse tunc intelligendū ē ⁊ nunc eam manifestasse: ꝙ aūt dissimilitudo illa quā antiqui posuerunt inter necessarias ⁊ ipossibiles sit falso posita ex infra dicē dis patebit. oſidetur enim ꝙ ꝺdictorias de possibili contradictorie de neccessario sequūtur conuersim. ⁊ ꝙ ī hoc non differunt ab his que sunt de impossibili: sed differūt in hoc ꝙ modo diximus: ꝙ possibiliū ⁊ impossibiliuz se consequētū dictum est similiter possibilium aūt ⁊ neciū se inuicem ꝺsequentium dictum est contrarium vt infra clara luce videbit. ¶ Quarto cum dicit.

¶ At certe impossibile est sic poni necessarii ꝓtradictiones. nā ꝙ necessarium est esse possibile est esse. nam si non negatio consequit necesse est enim aut dicere: aut negare: quare si non possibile est esse. ipossibile est esse. igit impossibile est esse ꝙ necesse est esse: ꝙ est inconueniens. at vo illud qō est possibile esse non ipossibile esse sequit: hoc uero illud quod est: non necessarium est esse: quare ꝓtingit qō est necessariū ee nō neccariū esse ē qō ē icōueniēs

¶ Manifestat aliud qō ꝓposuerat. s. ꝙ ꝺdictorie de necessario male situate sint fm ꝺsequūtiā ab antiquis: q contradictiones necessarij ita ordinauerunt in pⁿ ordine posuerunt ꝺdictoriā negatiōem: necesse ee. i. non neee ee: ⁊ in 2° ꝺdictoriā negatiōez necesse nō ee. i. nō neee non esse ⁊ ꝓbat hunc ꝺsequēte modum ee malū in pmo ordine. Cognita. n. malicia pmi facile ē scīdi ordinis agnoscere defectū. ꝓbat autem hoc tali ratione ducente ad impossibile. Ad neciuz ee segtur possibile ee: aliter sequeret non possibile ee: qō manifeste implicat. ad possibile ee sequit nō ipossibile ee vt pz. Ad nō impossibile ee fm ātiquos segtur in pmo ordine nō necessarium ee: ergo de pⁿ ad vltimū: ad necessariū ee segtur nō necessariū ee qō ē icōueniēs q: ē manifesta implicatio ꝺdictiōis. Relinquitur ergo ꝙ male dictuz sit ꝙ nō necessariū ee cōsequitur in pⁿ ordine. Ait ergo et certe impossibile poni sic fm ꝓpaz vt antiq posuerūt necessarij ꝺdictiōes. i. illas duas enunciationes de necessario que sūt negationes ꝓtradictorie alia ruz duaꝝ de neeio. Nā ad id qō ē necessariuz ee: segtur possibile est ee. nā si non. i. qm̄ si hanc negaueris ꝓpaz negatio possibilis sequitur illā. s. neee ee: neee ē enim de necessario aut dicere. i. affirmare possibile aut negare possibile de quolibet. n. ē affirmatio vl negatio va. quare si dicas ꝙ ad necesse ee nō segtur possibile ee. Sz nō possibile ē ee: cum hec equaleat illi que dicit: ipossibile est esse Relingtur ꝙ ad necesse ee segtur impossibile ee: ⁊ idem erit neee ee: ⁊ impossibile ee: qō est icōueniens. Bona ergo erat pma illatio. s. necesse ē ee: ergo possibile ē esse: Tunc vltra. Illud qō ē possibile esse: segtur nō impossibile ee. vt pz in pmo ordine: ad bⁿ vo. s. nō ipossibile ee fm antiquos eodē pⁿ ordine segtur non necesse est ee. q̄re contingit de pmo ad vltimum. Ad id qō ē necessariū ee. segtur non neciuz ee qō ē inconueniēs imo ipossibile. Dubitatur hic q: in pmo ꝓiorum dicitur ꝙ ad possibile segtur nō neeariū. hic autē dicit oppositum. ad hoc ē dicēdum ꝙ possibile sumitur duplr. vno modo in cōi: ⁊ sic ē quoddā superius ad neciuz ⁊ contingēs ad vtrāq sicut animal ad hoiem ⁊ bouē: ⁊ sic ad possibile nō sequitur nō neciuz: sicut ad animal nō sequitur non hō. Alio modo sumitur possibile ꝙ vna parte possibilis in cōmuni. i. ꝙ possibill seu ꝓtingenti. s. ad vtrūq. s. quod pōt ee et non ee. ⁊ sic ad possibile sequitur non necessarium qō enim pōt ee ⁊ nō ee. non neciuz ē ee ⁊ similiter non necessarium ē nō ee: loquimur ergo hic de possibili in cōi. ibi vo in spāli. ¶ Deinde cum dicit.

Dubium. Capl3. 14 Rū°

¶ At vo neqz necessariū esse sequit possibile esse neqz necessariū non esse. Illi eniz utraqz contingit accidere borū āt utrumlibet uerum fuerit non erūt illa uera. Simul enī possibile esse ⁊ non esse. si uero necesse est esse uel non esse: nō erit possibile utrūqz. Relinquit ergo nō necessariū non esse ei qō est possibile ē ee.

¶ Determinat vitatē intentā: ⁊ circa hoc tria facit. p:io determinat q̄ enūciatio de neeio segtur ad possibile. 2°o:dinat ꝓpas oīum modaliū ibi (Sequūtur. n.) Quo ad pmum sicut duabus vijs reꝓhēdit antiq̄s: ita ex illis duobus motinis intūtum ꝓbat. ⁊ intēdit ꝙ ad possibile ee segtur nō neee nō ee: pmū motiuū ē p locū a diuisione. ad possibile ee nō segtur vt ꝓbatū ē nō neee ee. At vo neqz neee ee neqz neee nō ee. Reliquū ē ergo vt sequatur ad eā: nō neee nō ee: nō enī dātur plures enūciatieōs de necessario: huiⁿ cōis diuisine. pⁿ ꝓponit reliq̄ duo mēbra excludēda dicēs (At vo neqz neciuz ee neqz necessariū non ee segtur ad possibile nō ee) 2° ꝓbat hoc sic: nullum formale consequens minuit suum antecedens. tunc enī oppositum consequentis staret cum antecedente. sed vtrunqz horum scilicet necesse esse: ⁊ necesse non esse minuit possibile esse. ergo ⁊ ē. Unde tacita maiore pōt mino:is ꝓbationē dicens. illi. n. s. possibile ee vtraq. s. ee ⁊ nō ee contingit accidere: horum autem. s. necesse esse

et neče nō eē vtrūlibet vex fuerit nō erūt illa duo. ſ. eſſe et nō eē vā ſil'ī potētia. et p̄m hoc explanās ait: cum dico poſſibile eē: ſil'ē poſſibile eē et nō eē. Quo ad 2m̄ vo ſ̄dit Si vo dicas neče eē vl' neče ñ eē: nō remāet vtrūq; ſ. eē et ñ eē poſſibile. ſi. n. neče ē eē: poſſibilitas ad nō eē exclu dit: et ſi neče ē nō eē poſſibilitas ad eē remouet. vtrūq; gō iſtox mīmit illud añs poſſibile eē. qm̄ ad eē et non eē ſe extēdit 7 č. 3o ſubdit cōcluſionē: relingtur gō q nō neceſ ſariū nō eē comes ē ei q̄ dič poſſibile eē: et conſequenter hec ponēda erit in p̄mo ordie 7 č. Occurrit in hac pte du biū circa hō qō dicit q ad poſſibile nō ſeq̄t neciū: cuz ſupius dixerit q ad ipz nō ſeq̄t nō neceariū: cū. n. neceſſa rium 7 nō neceſſariū ſint ꝺictoria oppoſita 7 de quoli bet ſit affirmatio vl' negatio vā nō videt poſſe euadi: qn ad poſſibile ſeq̄tur neceſſariū vl' nō neceſſariū: 7 cū nō ſe quat neceſſariū ſeq̄t nō neceſſariū. vt dicebāt antiq. Auge tur 7 dubitatio ex eo q Ariſtotiles nūc nūc vſus ē tali ar gumētatiōis mō volēs ꝓbare q ad neceſſariū ſeq̄t poſ ſibile. dixit. n. nā ſi non negatio poſſibilis ꝓſeq̄t: neče eſt Rñ° enī aut dicere aut negare. Ipso ſolutione hō3 reminiſci bitudinis que ē iter poſſibile 7 neciū q. ſ. poſſibile ē ſupius ad neceſſariū: 7 attendere q ſuper° ptāte ꝓtinet ſuz inferi°: et eius oppōitū: ita q neutrū eox actualiter ſibi vēdicat. ſed vtrūq; pōt ſibi ꝓtigere: ſicut aāli poteſt accidere hō 7 nō hō: 7 ꝑñr inſpicere debes: q eadez ē ꝓportio ſupioris ad habendū affirmatiōem 7 negatōez vni° inferioris que ē alicui° ſbj ad affirmatiuā 7 negati uā futuri ꝓtingētis. Utrobiqz. n. neutrū hȳ 7 ſaluat poſ tia ad vtrūlibz. vñ ſicut in futuris ꝓtingētib° nec affirma tiō nec negatio ē determinate vā. ſed ſub diſiūctiōe altera Lec. 13. ē neciova: vt ī fine p̄mi ꝓcluſū ē. ita nec affirmatio nec ne gatio! iferioris ſeq̄t determiate ſupioris. ſz ſub diſiūctiōe altera ſeq̄t neciō. vñ nō valz: ē aīal. ergo ē hō: neq; er go nō eſt hō. ſed ergo ē hō vel nō ē hō: q: ergo poſſibile ſupi° ē ad neciū. iō optime determiauit Ariſto. neutrā ꝺictiōis pt̄ē de neceſſario determiate ſeq ad poſſibile: nō tñ dicit q ſub diſiūctiōe neutra ſeq̄t. hō enī ē ꝺ illud p̄mū p̄ncipiū de quolibet ē affirmatio vā vel falſa. Ad id āt qō addit ex eadē trahit realit̄ rñſio. q: enī neceſſariuz inferi° ē ad poſſibile. 7 inferius nō in potētia ſz i actu: ſcin dit ſuū ſupins: neče eſt ad iferi° determinate ſeq'ſuū ſu perius: alr̄ ꝺterminate ſeq̄t eius ꝺictoriū. vñ p diſſimi lē. bitudinem q̄ eſt inter neceſſariū 7 poſſibile 7 nō poſſi bile ex vna pte: 7 iter poſſibile et neceſſariū 7 nō neceſſa rium ex altera pte: ibi optim° fuit ꝓceſſus ad alterā ꝺdi Dubium ctionis ꝓtem determinate: 7 hic optim°: ad neutrā ꝺter minate. Orit̄ quoq; alia dubitatiūcula: videt. n. q Ari ſtoteles diſſormiter accipiat ly poſſibile ī ꝑcedenti ter. 7 in iſto. bi. n. accipit ipm in cōi vt ſeq̄t ad neciū. hic vi detur accipe ipm ſpāliter ꝑ poſſibili ad vtrūlibet. q: dič Rñ° q poſſibile ē ſil' potens eē et nō eē: 7 ad hoc ꝺm eſt q vniformiter vſus ē poſſibili nec ei° vba obſtant: qm̄ et ō poſſibili in cōi vex eſt dicere q pōt ſibi vtrūq; accidere .ſ. eē et nō eē. Tunc q: qcqd vificatur de ſuo iferiori: ve rificat̄ ēt de ſuo ſuperiori ſz nō eodē mō. Tum q: poſſi bile in cōi neutrā ꝺditiōis pt̄ē ſibi determinat 7 ꝓſequēt vtrāq; ſibi aduenire ꝓpatitur: ſz nō aſſerat potentiaz ad vtrāq; pt̄ē: quēad modū poſſibile ad vtrūq;. C 2m̄ moti uum ad idem cor:ndens tacite obiectiōi antiquox quaz ſupra excluſit addit cum ſubdit. C Deinde cum dicit.

C Hoc. n. uerū eſt 7 de neceſſe non eſſe: hec enī fit ꝓtradictio ei° q̄ ſequit̄ nō poſſibile eſſe Illud. n. ſequit̄ hȳ q eſt īpoſſibile eſſe: 7 neceſ ſe nō eſſe: cui° negatio eſt nō neceſſe nō eſſe.

C Ubi notādū q Arſtiotiles ſub illa maiore adducta ꝑ antiquis. ſ. quertibl'r ſe ꝓſequētiū ꝺictoria ſe mutuo cō ſequunt̄: ſubſumit minorem. ſed hox quertibl'r ſe ſeqn tiū in 3o ordine. ſ. nō poſſibile eē 7 neceſſe nō eē ꝺictoria ſūt poſſibile eē et nō neceſſe nō eē: qm̄ modi negatōe eis opponūtur. ergo iſte due. ſ. poſſibile eē et nō neceſſe nō eē ſe cōquūtur: et in p̄mo locāde ſunt ordine. vñ motus tāgens ait hō. n. q ꝺcm̄ ē vex eſt. i. vex eē oñditur et de neceſſe nō eē. i. et ex illius. ſ. nō neceſſe nō eē oppoſita q̄ ē neče nō eē: vel hoc. n. ſ. nō neče nō eē: vex eſt. ſ. ꝺicto rium illi° de neče nō eſſe: et minorez ſubdēs ait: hec. n. .ſ. nō neče non eē fit ꝺictio ei° que quertibl'r ſeq̄t: non poſſibile eſſe: et explanans hō in terminis ſubdit illud. n. nō poſſibile eē qō ē caput. Tertij ordinis ſeq̄t hō de im poſſibili. ſ. ipoſſibile eē: 7 hec de neceſſario. ſ. neče nō eē cuius negatio ſeu ꝺictoria: ē nō neče nō eē. 7 q: ceteris parib° modus negat̄. et illa poſſibile eē ē ſubandi tu ē cō tradictoria illi°. ſ. nō poſſibile oē igit̄ iſta duo mutuo ſe cō ſequūt̄. ſ. poſſibile eē 7 nō neče non eē tanq̄ ꝺictoria duox ſe mutuo conſequentiū. Deinde cū dicit.

C Sequunt̄. n. 7 be ꝓtradictiones ſm predi dictū modū 7 nihil īpoſſibile ꝓtigit ſic poſitis

C Ordinat oēs ꝓſequentias modaliū ſm opinionē ꝑpri am et ait q be ꝺictiōes. ſ. de neciō ſequūt̄ illas de poſ ſibili ſm modū p̄dictū et approbatū illax de impoſſibili Sic̄. n. ꝺictorias de poſſibili ꝺictorie de impoſſibili ſe quūt̄: ſz quertim. ita ꝺictorias de poſſibili ꝺictorie de neciō ſequūt̄ quertim: ſz in hō: vt dcm̄ ē: diſſilitudo ſit q ꝺictoriax de poſſibili 7 īpoſſibili ſil'r eſt dcm̄: ꝺictoria rum ām de poſſibili et neciō ꝓrium ē dictū vt in ſequenti videtur figura.

C Conſequētie enūciationū modaliū ſm q̄tuor ordines ab Ariſto. poſite et ordinate.

C Primus ordo. C Scōs ordo

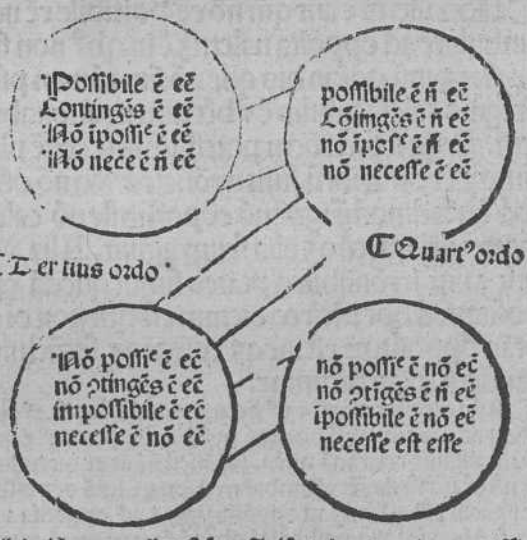

Ubi vides q nulla eſt iter Ariſtoteles et antiquos diffini tiua niſi ī duob° p̄mis ordinib° quo ad illas de neciō. p̄ poſtero nāq; ſitu vſi ſūt antiq: eā de neciō q̄ locanda erat in p̄mo ordine in 2o ponentes. et eā que ī 2o ponēda erat ī p̄mo locātes et aſpice quoq; q̄ quertibiliter ſe cōſequē tium ſemp ꝺictoria ſe ꝓſeq ordinauit. Singulas. n. ter tij ordinis ſingula p̄mi ordinis ꝺictoria ſūt: et ſil'r ſingu la quarti ordinis ſingula que ī ſecundo ſunt ꝺictoria ſūt et q antiqui nō obſuarūt. C Deinde cum dicit.

C Dubitabit aūt aliquis ſi illud qō ē neceſſa riū eē poſſibile ſequat̄. naz ſi nō ſeq̄tur ꝓtradi ctio ſequit̄ nō poſſibile eſſe: 7 ſi quis dicat nō hāc eē ꝓtradictiōem: neceſſe ē ipſū dicere: poſ ſibile nō eē. ſed uere q̄ falſe ſūt ꝺ neče eſſe.

C Poſtq̄ Arſt. declarauit modaliū cōſequentias. hic monet quādā dubitatiōem circa vnū eox q̄ determina te ſūt. ſ. q p̄ poſſibile ſeq̄t ad neče et duo facit q: p̄mo du bitatōez abſolut. ſecūdo ex determiata qōe aliū ordiné earūdē oñax modalib° ſtatuit ibi (et ē fortaſſe) Circa p̄ mū duo fac. p̄° monet ſpēz. 2° determiat eā. ibi (mani feſtū ē) Monet q° qōem p̄° dicens. Dubitabit autem aligs ſi ad id qō ē neceſſe eē ſeq̄t poſſibile eē. 7 2° arguit

ad ptez affirmatiuā ſſubdēs. nā ſi nō ſeq̄tur ꝺdictoria eiꝰ ſequet̄. ſ. nō poſſibile eē vt ſupra deductū ē: quia de quo libet eſt affirmatio vel negatio vā. ⁊ ſi quis dicat hanc. ſ. nō poſſibile eē: nō eē ꝺdictoriā illiꝰ. ſ. poſſibile eē: ⁊ ꝓpter ea ſubterfugendū velit argm: ⁊ diceret: ꝙ neutra harū ſeqtur ad neče eē. Talis ꝫ falſū dicat tñ ꝓcedat̄ ſibi: qm̄ neceſſe erit ipſum dicere illius ꝺdictoriam fore poſſibile nō eē oꝫ nanq. aut nō poſſibile eē: aut poſſibile non eē: eē ꝺdictoriā: poſſibile eē: ⁊ tāc in eundē redibit errorez. qm̄ vtreq. ſ. nō poſſibile eſſe ⁊ poſſibile nō eē falſe ſunt de eo ꝙ ē neceſſe eē: ⁊ ꝙſequēter ad ipm neutra ſeq pōt: nulla enim enūciatio ſeqtur ad illā cuius veritatē deſtruit relinqtur ergo ꝙ ad neče eſſe ſeqtur poſſibile eſſe. ¶ Zo arguit ad ptem negatiuam cuz ſubdit. ¶ Deinde cū dič

¶ At vo rurſus idē uideꝛ eē poſſibile aliquid incidi ⁊ nō icidi ⁊ eē ⁊ nō eē. Quare erit neceſſe eē contingere non eē h̄ ät falſum eſt.

¶ Et intendit talem rōem ſi ad neče eē ſeq̄t poſſibile eē: cū ad poſſibile ſeq̄t poſſibile nō eē: ꝑ querſionē in oppoſitā q̄litatē: vt dz ī ꝑmo ꝓoꝛ. q: idē eſt poſſibile eē ⁊ nō eē ſeq̄t de ꝑo ad vltimū ꝙ neče eē ē poſſibile nō eē: ꝙ ē falſum manifeſte. vñ oppōnes hypotheſim ſubdit. At vo rurſus videt idē poſſibile eē ⁊ nō eē vt domus ⁊ poſſibile incidi ⁊ nō incidi vt veſtis. Quare ꝑmo ad vltimū neceſſe eē erit ꝓtingens nō eē hoc aūt eſt falſū: ergo hypotheſis illa. ſ. ꝙ poſſibile ſequatur ad neče eſt falſa. Lapl̄z. 13.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifeſtū ē aūt qm̄ nō eē poſſibile eē uel ambulare ad oppōita ualet: ſz ē in qb⁹ non ſit uerū: ⁊ ꝑmū qdē in his que nō fm rōnem pñt ut ignis calefactibilis ē ⁊ bēt uim irrationabilem. Ergo ſcōm rōem poteſtatē ipſe eedē plurimoꝛ ēt ꝙtrariorū ſunt irrōnales vo nō oēs ſed quēadmodū ignē nō eē poſſibile nō calefacere: uel quecūqz alia ſemꝑ ꝙgunt. Alia vo pñt ⁊ fm irrōnabiles ptātes ſimul quedā oppoſita: ſed hoc idcirco dictum eſt qm̄ non oīs ptās oppoſitoꝛ eſt: neqz quecūqz ſecūdum eandem ſpēm dicuntur.

¶ Rñdet dubitationi. ⁊ ꝑo ꝺclarat vitatē ſimpl̄r. 2o applicat ad ꝓpoſitū ibi (hoc igit̄ poſſibile) ꝓponit gō ꝑmo ipam vitatē declarādā dicēs. Manifeſtū ē ät ex dicendis: ꝙ nō oē poſſibile eē: vl̄ ambulare. i. opari. i. nō oē poſſibi le fz actū ꝑm vl̄ ſcdz ad oppōita valz. i. ad oppoſita viā hz. ſz ē ſuenire aliq̄ poſſibilia ī qb⁹ nō ſit vez dicer̄ ꝙ pñt in oppōita. Deinde q: poſſibile a poētia naſcit̄: mānifeſtat q̄lit̄ ſe bēat poa ipa ad oppōita ex hꝰ. n. clar erit: quō poſſibile ſe bēat ad oppoſita. ⁊ circa hꝰ duo fac. ꝑo mānifeſtat hꝰ in potētijs eiuſdē rōnis. 2o in his q̄ equoce dñtur potentie ibi (quedā vo) Circa ꝑm tria facit. q: ꝑo manifeſtat q̄liter potētia irrōalis ſe bēat ad oppoſita: ⁊ ait ꝙ potentia irrōalis nō pōt in oppoſita. Vbi notādū. ē ꝙ ſic dz 9o metaphyſice potētia actiua cū nihil aliud ſit q̄ ꝓncipiū quo in aliud agim⁹ ꝺiuidit̄ in potentiā rōalez ⁊ irrōalez. potentia rōalis ē q̄ cū rōne ⁊ electione opatur ſic̄ ars medicine: q̄ medicꝰ cognoſcens qd ſanādo expediat ifirmo ⁊ volens applicat remedia. potentia aūt irrōalis vocat̄ illa q̄ nō ex rōne ⁊ libertate ꝺopat̄. ſz ex nāli ſua diſpōne ſicut calor ignis: potētia irrōalis eſt q: calefacit nō vt cognoſcit ⁊ vult. ſz vt nā ſua exigit. Aſſignat aūt ibidez duplex diffinitiua ꝓpoſito deſniens int̄ iſtas potentias. ꝑo ē ꝙ actiua potentia irrōalis nō pōt duo apposita. ſz ē ōter minata ad vnū oppoſitoꝛ ſiue ſumāt̄ oppoᵐ ꝺdictorie ſiue ꝺrie vbi gra. Calor nō pōt calefacere ⁊ nō calefacere q̄ ſūt ꝺdictorie oppoſita: neqz pōt calefacere ⁊ frigefacere q̄ ſūt ꝺrie. ſz ad calefactiōem determinatus ē: ⁊ hꝰ intellige per ſe. q: ꝑ accidēs calor frigefacere pōt: vl̄ reſoluendo māz caloris: humidum. ſ. vl̄ ꝑ antipiſtaſim cuiꝰ ⁊ ſil̄ pōt non cālefacere ꝑ accñs. ſ. ſi calefactibile deeſt: potentia āt rōalis pōt in oppōita ⁊ ꝺdictorie ⁊ ꝺrie. Arte ſi qdē medicīe pōt medicꝰ adhibere remedia ⁊ nō adhibere q̄ ſūt ꝺdictoria. ⁊ adhibere remedia ſana ⁊ nociua q̄ ſūt ꝺria ⁊c. 2a diffinitiua ē ꝙ poa actiua irrōalis ꝑte paſſo necio opatur deductis ipedimētis. Calor. n. calefactibile ſibi ꝑñs calefacit necio. Si nihil ipediat: potētia aūt rōnalis paſſo ꝑte: nō necio opat̄: ꝑte ſigdē infirmo nō cogitur medicꝰ remedia adhibere. Dimittantur autem metbacꝰ hax diffinitax rōnes: ⁊ ad textū redeam⁹. vbi narrās quō ſe bēat potētia irrōnalis ad oppoſitū ait. Et ꝑm qdē. ſ. nō eſt vex dicere ꝙ ſit potentia ad oppoſita in his q̄ ꝑñt nō fm rōem. i. ī his quox poſſe ē ꝑ potentias irrōnales vt ignis calefactiuꝰ ē. i. eſt potens calefacere ⁊ hz vim. i. potentiā iſtā irrōnalez ignis ſigdē non pōt frigefacere. neqz in eiꝰ ptāte ē calefacere ⁊ non calefacere. Qđ āt dixit ꝑm ordinem nota. ad 2m gen⁹ poſſibilis iſra ꝺdz in quo etiā non iueniť poa ad oppoſita. 2o mānifeſtat qūo potentia rōnalis ſe habeat ad oppoſita intendens ꝙ potētia rōalis pōt ī oppoſita. vñ ſubdit. Ergo ptātes ſz rōem. i. rōales ipe eedē ſūt ꝺriox non ſolū duox ſz etiaz plurimoꝛ. vt arte medicine medicꝰ plurima inga ꝺrioꝛ adhibere pōt: ⁊ a multax opationū ꝺdictionꝰ abſtinere pōt ⁊c. ꝓpoſuit aūt ly gō: vt hꝰ ꝙſeq ex dictis inſinuaret: cū. n. oppoſitoꝛ oppoſite ſūt ꝑpetates ⁊ potentia irrōnalis ex eo ꝙ in rōnalis ad oppoſita nō ſe extendat. oꝫ potētiā rōnalē ad oppoſita viā habere eo ꝙ rōalis ſit ⁊c. 3o explanat id qđ dixit de potētijs irrōalib⁹ ꝑ cām iſra aſſignādā ab ipſo. ⁊ intendit ꝙ illud qđ dixit de potentia irrōnali. ſ. ꝙ nō pōt in oppoſita nō ē vex vl̄r. ſed ꝓticula ſiter. vbi nota ꝙ potētia irrōalis diuidit̄ ī potētiā actiuaz q̄ ē ꝓncipiū faciēdi: ⁊ potētiā paſſiuā q̄ ē ꝓncipium patiendi: vbi gra: potētia ad calorē diuiditur in poſſe calefacere ⁊ in poſſe calefieri. In potētijs actiuis irrōnalib⁹ verum ē ꝙ nō pñt in oppoſita vt declaratū eſt. ī potētijs āt paſſiuis nō ē vex: illud. n. ꝙ pōt calefieri pōt ēt frigefieri: q: eadē ē mā ſeu potētia paſſiua ꝺrioꝛ. vt dicit̄ in 2o de celo ⁊ mūdo: ⁊ pōt nō calefieri: q: idē ē ſubm ꝓuationis ⁊ ſoꝛme vt dz in ꝑo phycoꝛ. ⁊ ꝓp hoc gō explanādo ait irrōnalis vo potētie nō oēs a poſſe in oppoſita excludi ītellígende ſunt. Sed ille q̄ ſunt quēadmodū potentia ignis calefactiua. ignē nō pōt eē nō calefacere manifeſtuz eſt et vl̄ quecūqz alia ſunt talis potentie ꝙ. ſp agūt. i. ꝙ quātū ē ex ſe: non ꝑñt non agere. ſz ad ſp agendū ex ſua forma neċitātur. hmōi āt ſunt vt declaratum⁹ oēs potentie actiue irrōnales. Alia vo ſunt talis ꝺdictionis ꝙ ēt fm irrōabiles potētes. ſ. paſſiuas ſil̄ ꝑñt in quedā oppoſitā vt aer pōt calefieri ⁊ frigefieri: ⁊ qđ vo ait. Sil̄ cadit ſupra ly ꝑñt ⁊ nō ſupra ly oppoſita et ē ſenſus ꝙ ſil̄ aliqd hz potētiam paſſiuā ad vtrūqz oppoſitoꝛ: et nō ꝙ bēat potentiaz paſſiuā ad vtrūqz oppoſitoꝛ ſil̄ habēdum. oppoſita nāqz ipoſſibile ē bēri ſil̄. Ult̄ et dici ſolet ⁊ bñ: ꝙ ī hmōi ē ſimultas potētie non potētiā ſimultatis irrōnalis. igitur potētia nō fm totū ſuū ambitū a poſſe in oppoſita excluditur: ſz fz ꝑte eiꝰ: potētias. ſ. actiuas. Quia aut videbat̄ ſupflue addidiſſe ꝺrias ſiter paſſiuas et actiuas irrōales q: ſat erat ꝓpoſitio oñdiſſe ꝙ non oīs potētia oppoſitoꝛ ē. iō ſubdit ꝙ hꝰ iccirco dcm̄ ē. vt notū fiat: qm̄ nedū nō oīs ptās oppoſitorum eſt loquēdo de potētia cōiſſime. ſz neqz q̄cūqz potētie dicūť fz eādez ſpēz ad oppōta pñt potētie ſigdē irrōales oēs ſub vna ſpē irrōnalis potentie ꝛcludūť. ⁊ tñ nō oēs ī oppoſita pñt ſz paſſiue tñ. nō ſupuacanea. gō fuit ꝺdia int̄ paſſiuas ⁊ actiuas irrōalis ſed neċia ad declarādū ꝙ nō oēs potentie eiuſdē ſpēi pñt in oppoſita pōt ⁊ ly hꝰ demōſtrare. vtrāqz ꝺdiaz. ſ. int̄ rōtionales et irrōnales ⁊ iter irrōnales actiuas et paſſiuas int̄ ſe. et tūc ē ſenſus ꝙ hꝰ iō fecim⁹ vt oñderem⁹ ꝙ non oīs ptās que. ſ. fm eādē rōem potētie ꝑhyce dicit̄. quia. ſ. pōt ī aliqd vt rōnalis ⁊ irrōalis neqz ēt oīs ptās q̄ ſub eadē ſpē cōtinet̄ vt irrationalis actiua et paſſiua ſub ſpēcie irrationalis ad oppoſita poteſt. ¶ Deinde cū dicit.

Lec. 4. ⁊ co. 18. Lec. 15. ⁊ co. 82.

Lec. 2a ⁊ co. 3.

¶Quedã vo potestates equiuoce sũt: possibile esse enim non simpliciter dicunt. Si hoc quidem quod uerum est: ut in actu: ut possibile ẽ ambulare: qñ ambulat iaz: ⁊ omnino possibile est esse: qñ est iam aliquid actu qõ dicit possibile. Ille vo quod forsitan aget ut possibile ẽ ambulare: qñ ambulabit.

¶Intendit declarare qũo ille que equiuoce dicunt possibile se habeant ad opposita: ⁊ circa hoc duo facit. primo declarat naturam talis potentie. scõo ponit dñiam ⁊ conuenientiam inter ipsam: ⁊ supradictas: ibi (⁊ hec quidem). Ad euidentiam primi aduertendum est ꝙ quinto ⁊ nono methaphysice Arist. dividit: potentiam in potentias que eadez rõne potentie dñtur: ⁊ in potentias q̃ nõ ea ratiõe que predicte potẽtie nomẽ hñt: Sed alia ⁊ has appellat equiuoce potentias. sub primo membro cõprehenduntur omnes potentie actiue ⁊ passiue ⁊ rationales ⁊ irrationales. quecũqz .n. posse dicuntur per potentiam actiuam vel passiuam: quã habeãt: eadem ratione potentia sunt: quia. s. est in eis vis principiata alicuius actiue vel passiue. Sub scõo autem membro comprehenduntur potentie mathematicales ⁊ logicales. Mathematica potentia est qua lineam posse dicimus in quadratum: ⁊ eo ꝙ in semet ipsum ducta quadratum constituit logica potentia est: qua duo termini cõiungi absqz dictione in enunciatione possunt: Sub logica quoqz potentia continetur que ea rõne potentia dr: qr est: hec vo merito equiuoce a primis potentie dicunt: eo ꝙ est iste nullam virtutem actiuam vel passiuam predicant: ⁊ ꝙ possibile istis modis dicitur: non ea rõne possibile appellatur: quia aliquis habeat virtutem ad hoc agendus vel patiendum sicut in primis: vnde cum potentie: habentes se ad opposita sint actiue vel passiue: iste que equoce potestates dicuntur ad opposita non se habent: de bis ergo loquens ait. Quedam vo potestates equiuoce sunt: ⁊ ideo ad opposita non se habent. Deinde declarans: qualis sit ista potestas equiuoce dicta: subdit diuisionem vsitatam possibilis per quã hoc scitur: dicens possibile .n. non vno modo dicitur sed duobus: hoc quidem dicitur possibile: eo ꝙ verum est: vt in actu idest actualiter est: vt possibile est ambulare: quando ambulat iam: ⁊ omnino .i. vniuersaliter possibile est esse: qñ est actu iam: quod possibile dicitur. Scõo modo autez possibile dicitur aliquid non ea rõne: qr est actualiter: sed qr forsitan aget. i. qr potest agi. vt potent aleiest ambulare: qñ ambulabit vbi aduertendum est. ꝙ ex diuisione bimembri possibilis: diuisionem suprapositaz possibile declarauit a posteriori. possibile enim a potentia dicitur. Sub primo siquidem membro possibilis innuit potẽtias equiuoce. Sub secundo autem possibilis vniuoce: actiuas. s. ⁊ passiuas ⁊ intendebat ergo: ꝙ qr possibile dupliciter dicitur. ꝙ etiam potestas dupler ẽ Declarauit autem potestates equinocas: ex vno earum membro tñ. s. ex his que dicuntur possibilia: qr sunt qr hoc sat erat suo proposito. ¶Deinde cuz dicit.

Lec.12. ⁊ cõ.17. Lec.2. ⁊ cõ.3.

¶Et hec quidem ĩmobilis solis est potestas illa uero ⁊ immobilibus: in utriqz uero uerũ est dicere non impossibile esse ambulare ⁊ ꝙ ambulat iam ⁊ agit ⁊ ambulabile est.

¶Assignat differentiam inter vtranqz potentiam ⁊ ait ꝙ potentia hec vltimo dicta physica est in solis illis rebꝰ que sunt mobiles: illa autem est ⁊ in rebus mobilibus: ⁊ immobilibus: possibile si quidem a potentia dictum est eo ꝙ possit agere: non tamen agit: Inuenirí non potest absqz mutabilitate eius ꝙ sic posse dicitur. Si enim nunc potest agere ⁊ non agit: si agere debet: oportet ꝙ mutetur de ocio ad operationem: id autem qõ possile dicitur. eo ꝙ est nullam mutabilitatem exigit in eo qõ sicut possib.le dicitur: esse nanqz in actu ꝙ talem possibilitatem fundat inuenitur ⁊ in rebus necessarijs ⁊ in ĩmutabilibus. ⁊ in rebus mobilibus: possibile ergo hoc ꝙ logicum vocetur cõmunius est illo qõ physicum appellari solet. Deinde subdit conuenientiam inter vtrũqz possibile: dicens ꝙ in vtriqz potestatibus ⁊ possibilibus verum est: non impossibile esse. s. ipsum ambulare qñ iam actu ambulat seu agit: ⁊ quoniam ambulabile ẽ idest in hoc conuenunt ꝙ sive dicatur possibile ex eo ꝙ actu est sive ex eo ꝙ potest esse: de vtroqz verificatur: non impossibile. ⁊ consequenter necessario vocatur possibile: quoniam ad non impossibile segtur possibile: hoc est fin genus possibilis respectu cuius Aristotelesꝰ supra dixit ⁊ primum quidẽ: in quo non inuenit via ad vtrũqz oppositorum: hoc maz est possibile: qr iam actu est: qõ enim tali ratione possibile dicitur: iam determinatũ suppositum ex eo ꝙ actu esse suppositum. Non ergo possibile omne possibile ad vtrũqz possibile est: sive loquamur de possibili physice: sive logice ⁊c.

¶Deinde cum dicit.

¶Hoc igitur possibile nõ est uerum de necessario dicere simpliciter: alterum autem ueruz est quare qñ partem uniuersale sequitur: illõ qõ ex necessitate est: consequitur posse esse: Sed non omnino.

¶Applicat determinatam veritatem ad propositum: ⁊ primo concludendo ex dictis declarat habitudinem vtriusqz possibilis ad necessarium dicens: ꝙ hoc ergo possibile. s. physicũ qõ est in solis mobilibus: non est verũ dicere ⁊ predicare de necessario simplr: qr ꝙ simpliciz ter necessariũ est: non potest aliter eẽ: possibile autẽ physicum potest sic ⁊ aliter esse: vt dictum est: addit autez ly simpliciter: qñ necessarium est multiplex: quoddam enim est ad bene esse: quoddam ex suppositione de quibus non est nostruz tractare: sed solum modo id insinuare: qõ vt preseruaret se ab illis modis necessarij qui non perfecte ⁊ omnino habent necessarij rõnem apposuit ly simpliciter: de tali enim necessario possibile physicuz nõ verificatur. alterum autem possibile logicuz quod in rebus ĩmobilibus inuenitur verum est de illo enunciare: quontã nihil necessitatis admit. ⁊ per hoc soluitur ratio inducta ad partem negatiuam questionis. peccabat siquidem in hoc: ꝙ ex necessario iferebat possibile ad vtrũqz quod conuertitur in oppositam qualitatem. Deinde respondet questioni formaliter intendẽs ꝙ affirmatiua ps questionis tenenda sit: ꝙ. s. ad necessarium sequit̃ possibile: ⁊ assignat causam. Quia ad partem subiectam segtur constructuz suum totum vle. Sed necessarium est pars subiecta possibilis. qr possibile diuiditur in logicuz ⁊ physicum: ⁊ sub logico comprehenditur necessariuz. ergo ad necessarium sequitur possibile. vnde dicit quare: qñ partem. s. subiectam suum totum vle sequitur. Illud qõ ex necessitate est. i. necessariuz tanqz partẽ subiectam. consequitur posse esse. i. possibile tanqz totũ vle Sed non oino. i. sed non ita ꝙ omnis spes possibilis segtur sicut ad hominem sequitur. A. Sed nõ omnino: nõ fin omnes suas partes subiectas sequitur ad hominez non. n. valet est homo. ergo est animal irrationale. ⁊ p hoc confirmata rõne ducta ad partem affirmatiuã: expõsitus soluit rõnem adductam ad partem negatiuam: q̃ peccabat fin fallaciaz ꝓntis. Inferẽs ex necessario possibile. descẽdẽdo ad vnã possibilis speciem: vt de se patet. ¶Deinde cum dicit.

¶Et ẽ fortasse quidẽ principium qõ necessarium est: ⁊ qõ nõ necessarium: omnium uel eẽ uel non esse: ⁊ alia quẽadmodum horum cõsequentia considerare opz.

¶Ordinat easdem modalium consequentias alio situ:

ꝓponendo necessariū oībus alijs mōjs: ⁊ circa hoc duo facit. primo ꝓponit qđ ītendit. scđo assignat causaz dicti ordinis. ibi (Manifestū ē aūt) Dicit ergo (⁊ ē fortasse ꝓncipiū oīuz enūciationū modaliū vel eē vel nō eē) i. affirmatiuaꝝ vel negatiuaꝝ: necessariū ⁊ nō necessariū ⁊ opz cōsiderare alia. s. possibile contingere: ⁊ ipossibile ēē sic̄ hoꝝ. s. necessarij ⁊ nō necessarij ꝓsequntia hoc mō.

¶ Cōsequentia enūciationū modaliū fm quatuor ordines alio quementi situ ab Aristo. posite ⁊ ordinate.

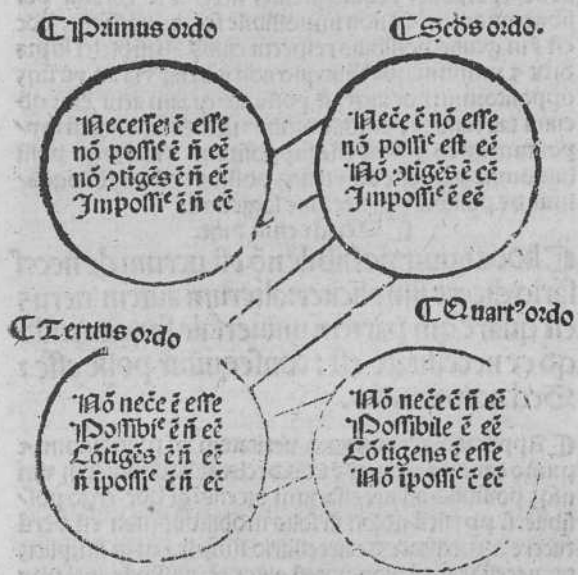

Videns aūt hic nihil imutatū nisi qꝫ necessarie que vltimū locū tenebāt. primū sortite sūt qꝫ vō dixit fortasse nō dubitatis. Sed absqz determinatā rōne rem ꝓponentis est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifestū est autē ex his que dicta sunt: qm̄ qđ ex necessitate est fm actum ē: quare si priora sunt sempiterna: ⁊ que actu sunt: ptāte priora sunt.

¶ Intendit assignare cām dicti ordinis: ⁊ primo assignat cāz: quare ꝓpositi sit necessariū possibili tali rōne. Sēpiternū est prius tpali: sed necessariū dicit sempiternitatē qz dicit eē in actu excludēdo oēm mutabilitatē: ⁊ pñr tpalitatē. que sine motu nō ē imaginabilis. possibile aūtē dicit tpalitatē: qz nō excludit qn possit esse ⁊ nō eē. ergo necesse merito pus ponit qꝫ possibile: vñ dicit ꝓponendo mīorē. (Manifestū est aūt ex his q̄ dicta sunt) tractādo de necessario: qm̄ id qđ ex necessitate est: fm actū est totalr. s. qz oēm excludit mutabilitatē ⁊ potentiaz ad oppositū. Si. n. mutari posset in oppositū aliquo mō tā nō eēt necessariū. Deiñ subdit maiorē p modū añtis ꝓditionalis. (Quare si ꝓna sunt sempiterna (tpalib⁹). s. 7. Ulti⁹ ponit ꝓclonē: ⁊ q̄ actu sunt oīno. s. necessaria ꝓna sunt ptāte. i. possibilibus: que oīno actu esse nō ponūt: lz cōponant. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et be qdē sine ptāte actu sūt: ut prime substātie. Alia vō sunt actu cū ptāte: que natura priora sunt: tempore vō posteriora. Alia vō nunqz sunt actu: sed ptāte tantum.

¶ Scōo cū ait. (⁊ hec sine ptāte). ¶ Assignat cām totius ordinis a se inter modales statiz tali rōne. Uniuersi triplex est gradus: q̄dā sūt actu sine ptāte. i. sine admixta potētia. vt ꝑme substātie: nō ille quas in pñtis dicimus ꝑmas eo qꝫ ꝑncipalr ⁊ maxime substent: sed ille q̄ sunt ꝑme: qz oīum rex sunt cause ītelligētie. s. alia sunt actu cuz possibilitate: vt oīa mobilia: q̄ fm id qđ hñt de actu sunt ꝓiora nā. seipsis fm id qđ hñt de potētia: lz ecōtra sit aspiciēdo ordinē tpis. Sūt. n. fz id qđ hñt de po⁹ ꝓna tpe: seipsis fm id qđ hñt de actu. Uerbi gra. Socrates prius fm tps poterat esse pbs. Deide fuit actualr pbs. potētia ergo ꝓcedit actū fm ordinē tpis in socrate. Ordine aūt nature imꝑfectionis ⁊ dignitatis ecōuerso ꝓtingit prior. n. fm dignitatē. i. dignior ⁊ ꝑfectior. habebat socrates cū pbs actualiter erat: qꝫ cū pbs esse poterat. prē posterus est igit̄ ordo potētie: ⁊ actus in vnoquoq; Utroqz ordine. s. nature ⁊ tpis attento. Alia vō nūqz sūt actu sed ptāte tm̄: vt motus: tpis infinita diuisio magnitudis ⁊ infinita augmētatio numeri. hec. n. vt. 9°. metaphyce dicit̄ nūqz exeunt in actu: qm̄ eoꝝ rōni repugnat. Nūqz. n. aliqd hoꝝ ita est: qn aliqd eius expectet̄: ⁊ ꝓsequent esse pōt: nūqz nisi in potentia: sed de his alio tractandū ē loco. Hūc hec ideo dicta sunt. vt inspecto ordine vniuersi appareat: qꝫ illū imitati sumus in nr̄o ordine. Posuim⁹ igđem ꝑ⁰ necessariū: qđ sonat actu eē sine ptāte seu immutabilitate imitādo primū gradū vniuersi. Locauimus 2° loco possibile ⁊ ꝓtingens quoꝝ vtrūqz sonat actum cuz possibilitate. ⁊ sic fuat̄ ꝓformitas ad secūdū gradū vniuersi. ꝓposuimus aūt possibile ⁊ nō ꝓtingens: qz possibile respicit actū. Cōtingens aūt fm vim noīs: respicit defectū cause: q ad potentiā pertinet. Defectus. n. potētiaz seqtur. et ex hoc ꝓforme ē scđe pti vniuersi in qua actus ē prior potētia fm nāz: lz nō fm tps. Ultimū āt locū impossibili reseruauim⁹: eo qꝫ sonat nūqz fore. sicut ⁊ vltia vniuersi ps dicta ē illa: que nūqz actu est. Pulcherrim⁹ igit̄ ordo statut̄ ē: qm̄ diuinus ē obseruatus. Quia āt supposite modaliū ꝓsequētie nil aliud sunt q̄ copulātie eaꝝ que ob variū negationis situ: qualitatē vel quātitatē vel vtrāqz mutātis fit. iō ad ꝓpletaz noticiā ꝓseqntiū se modaliuz de earū q̄litate ⁊ quātitate pauca ad modū necessaria dicenda sunt. Qm̄ igitur nā toti⁹ ex ptium naturis ꝓsurgit. Sciendū ē qꝫ subiectū enūciatiōis modalis ⁊ dicit eē vel nō eē ⁊ ē dictū vniuersum: ⁊ ꝓtinet in se sbm dicti: ꝑdicatū aūt modalis enūciatiōis modus. s. ⁊ totale ꝑdicatū est: qz explicite vel implicite vbū continet qđ ē semp nota eoꝝ que de altero ꝑdicāt̄ ꝓpter quod Aristoteles dixit qꝫ modus est ipsa appositio: ⁊ continet in se viz distributiuā fm ptes tpis. Necessariū. n. ⁊ impossibile distribuunt in omne tps vel simplr vel tale. possibile āt ⁊ contingens ꝑ aliquo tpe in cōi. Nascitur aūt ex his quinqz ꝓditionib⁹ duplex in qualibet modali qualitas: ⁊ triplex quātitas. Ex eo. n. qꝫ tam subm q̄ ꝑdicatuz modalis verbū in se hz duplex q̄litas fit quarū altera nocatur qualitas dicti altera qualitas modi: vnde ⁊ supradictū ē aliquā eē affirmatiuā de modo ⁊ nō de dicto ⁊ ecōuerso. Ex eo vō qꝫ sbm modalis ꝓtinet in se subiectū dicti vna quātitas ꝓsurgit que vocat̄ q̄titas subi dicti. ⁊ hec distinguit̄ in vlem ꝑticularē ⁊ singularē: sicut ⁊ quātitas illaz de ineē. possum⁹ enim dicere sortē quēdaz hominem: vel oēm hoiem vel nullū hoiem possibile ē currere. Ex eo āt qꝫ sbm vnius modalis dictum vnū est cō surgit alia quātitas vocata quātitas dicti: ⁊ hec vnica ē singularitas. s. omne dictū cuiuscqz modalis singulare ē isti⁹ vlis. s. dictū quod ex eo liquet qꝫ cū dicim⁹ hoiez eē albū ē possibile: hoc dictū aūt singulare ē: sicut ⁊ hic homo. ꝓptrea ⁊ dicitur qꝫ ois modalis ē singularis quo ad dictum. licet quo ad subiectū dicti sit vlis vl ꝑticularis ex eo aūt qꝫ ꝑdictū modalis modus. s. viz distributiuā hz alia quātitas consurgit vocata quātitas mōi seu modalis. ⁊ hec distinguitur in vlem ⁊ ꝑticularē vbi diligēter duo attendenda sunt. Primū est qꝫ hoc ē singulare in modalibus qꝫ ꝑdicatū simplr q̄tificat ꝓpōnem modalē sicut ⁊ simpliciter qualificat. sicut enim illa ē simplr affirmatiua i q̄ modus affirmatur ⁊ illa negatiua in qua modus negat. Ita illa ē simplr vlis cuius modus est vlis ⁊ illa particularis cui⁹ modus ē particularis ⁊ hoc qz modalis modi naturam seqtur. 2m attendendū quod ē cā isti⁹ primi ē qꝫ ꝑdicatum modalis. s. modus: nō hz solā hītudinem ꝓdicati respectu sui subiecti. s. esse ⁊ non esse. sed habi- Lec. 8.

tudiuē sincathegorematis distributi. sed nō fm q̄titatē ptiū subiectiuaꝝ ipi⁹ sbi. sed fm q̄titatē ptiū tpis eiusdē ⁊ merito. Sicut. n. q; sbi enūciatiōis de ieſſe .ppria q̄titas ē penes diuisiōez vel idiuisionē ipsius sbi q; ē nomē qđ significat p modū ſbe cuius q̄titas ē p diuisionē continui. Jō signū q̄tificans in illis distribuit fm ptes subiectiuas ita q; sbi enūciatiōis modalis .ppria q̄titas ē tēpus q; ē verbū qđ significat p modū motus. cui⁹ .ppria q̄titas ē tps. ſō modus q̄tificans distribuit ip̄m suū ſbz ſ. eē vel nō eē fz ptes tpis. vñ subtilr ispiciēti appebit q̄ q̄titas ista modalis .ppria sbi modalis enūciatiōis q̄titaſ ē. ſ. ipsius eē vel nō eē. Ita q̄ illa modalis ē simplr vlis cuius .ppriū sōm distribuit̄ p oi tpe vel simplr vt hoiez eē aīal est necessariū vel ipossibile vel accepto vt hoiem currere bodie vel dū currit ē necessariuz vel ipossibile. Illa vō pticularis in qua nō p oi sed aliquo tpe distributio fit in cōi tñ vt hoiem eē aīal ē possibile vel ꝓtingens. Est ergo ⁊ ista modalis q̄titas sbi sui passio: sicut ⁊ vlr q̄titas se tenet ex pte materie. sed derivat̄ a mō nō iq̄tū p̄dicatū ē. qđ vt sic tenet̄ formaliter sed inq̄tū sincathegorematis officio fungit̄: qđ hz ex eo q̄ .pprie modus ē Sūt igit̄ modaliū de .ppria eaꝝ q̄titate loquendo. Alie vles affirmatiue vt ille de necario: q; distribuit ad sp eē Alie vles negatiue vt ille de impossibili q; distribuit ad nūq̄ eē. Alie pticulares affirmatiue vt ille de possibili ⁊ ꝓtingēti q; distribuit vtrūq; ad aliq̄n eē. Alie pticulares negatiue vt ille de nō necesse ⁊ nō ipossibili q; distribuunt ad aliq̄n nō esse. Sicut in illis de ieſſe: oīs nullus q̄dam nō oīs nōnullus silem faciūt diuersitatez. Et q; vt dictū est hec q̄titas modaliū ē inq̄tū modalis sūt ⁊ de his inq̄t ū hmōi pñs tractatus fit ab Aristo. iccirco eq; pollentie. seu ꝓsequntie eaꝝ ordinate sūt negatiōis vario si tu q̄cadmodū eqpollentie illaꝝ de ieſſe vt sez negatio p̄posita modo faciat eqpollere sue p̄dictorie. negatio āt modo posposita dicti verbo sue eqpollere p̄dicte facit. pte posita vō ⁊ posposita sue subalterne vt videre potes in ꝓsequentiaꝝ figura vltimo ab Aristo: formata in qua tali p̄foīata oppositionū figura. ſ. clare videbis oēs se mutuo pñr fm alterā triū regulaꝝ eqpollere: ⁊ pñr totum p̄mū ordinē. scō z̄ium. tertio p̄dictorium. quarto vō subalternum.

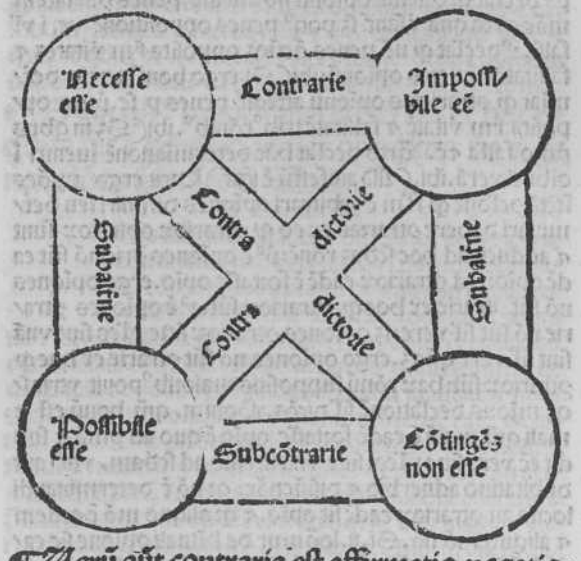

Verū aūt contraria est affirmatio negationi ⁊ oratio orationi q̄ dicit quoniaz oīs homo iustus ē: ei que est nullus homo iustus est: aut oīs homo iustus est: ei que ē oīs homo iniustus ē callias iustus est: callius iustus non est: callias iniustus ē: que hoꝝ ꝓtraria ē.

Lectio. xj.

p Ostq̄ determinatū est de enunciatiōe fm q̄ diuersificat̄. Tam ex additiōe ſcā ad terminos q̄ ad cōpositionē eius. hic fm diuisionez a. s. Tho. in p̄ncipio huius ſcōi factā: intēdit Aristo. tractare quādā qōnem circa oppositiōes enūciationū .puenientes ex eo q̄ additur aligd simplici enūciatōi ⁊ circa hoc q̄tuo: facit. p̄mo mouet qōnem. 2⁹ declarat q̄ hec qō depēdet ab vna alia qōne ꝓtractāda: ibi. (Illā si ex ea q̄ sunt in voce). tertio determīat illā aliā qōnem ibi (illā arbitrari). q̄rto redit ad rñdendū qōni p̄mo mote. ibi (Quare si in opinione ⁊ ē.) Questio quā mouere intendit est. Utrū ex affirmatiue enūciationi ꝓtraria sit negatio eiusdē p̄dicati an affirmatio de p̄dicato ꝓtrario seu p̄positio. vide dicit. Utrū ꝓtraria est affirmatio negatiōi ꝓtradictorie. ſ. ⁊ vlr oīo affirmatiua oīoni negatiue vt affirmatiua oīo q̄ dicit oīs hō est iustus illi ꝓtraria sit oīoni negatiue: nullus hō ē iustus aut illi oīs hō ē iniustus q̄ est affirmatiua de p̄dicato p̄positio: ⁊ silr ista affirmatio callias est iustus ē ne cōtraria illi p̄dictorie negationi callias non est iust⁹: aut illi callias est iniustus q̄ est affirmatia de p̄dicato p̄positio. Ad euidētiā tituli h⁹ qōis q; hactenus indiscusse ab aliis ē relictus. Cōsiderare oz q̄ cū in enūciatione sint duo. ſ. ipsa enūciatio seu significatio ⁊ modus enūciādi seu significādi duplex iter enūciationes fieri p̄ōt oppositio: vna rōne ipsius enūciatōis altera rōne modi enūciādi. Si modo enūciādi attēdimus duas spēs oppositiōis in latitudine enūciationū inuenie/mus ꝓtrarietatē. ſ. ⁊ ꝓtradictionē. Diuise. n. supra sūt enūciatiōes opposite in ꝓtrarias ⁊ ꝓtradictorias. Cōtradictio iter enūciatiōes rōne modi enūciādi ē qñ idē p̄dicatū de eodē ſbo ꝓtradictorio modo enunciant: vt sicut vnū ꝓtradictoriū nil ponit sed alterū tñ destruit: ita vna enūciatio nil asserit sed id tñ qđ altera enūciabat. hmōi āt sūt oēs q̄ ꝓtradictorie vocant̄. ſ. oīs hō est iustus non oīs hō est iustus. sortes ē iustus sortes nō ē iustus vt de se pz: ⁊ ex hoc .puenit q̄ nō p̄nt sil vere aut false eē sicut nec duo ꝓtradictoria. Cōtrarietaſ vō iter enūciatiōes rōne modi enūciādi est qñ idez p̄dicatū de eodez ſbo ꝓtrario mō enūciant vt sicut vnū ꝓtrariorū ponit māim sibi ⁊ reliquo cōez in extrema distantia sub illo genere vt pz de albo ⁊ nigro: ita vna enūciatio ponit ſōm cōe sibi ⁊ ſue opposite i extrema distātia sub illo p̄dicato hmōi quoq; sūt oēs ille q̄ ꝓtrarie in figura appellant̄. ſ. oīs hō ē iust⁹ oīs hō nō ē iustus. he. n. faciūt ſōm. ſ. hoiez maxime distar sub iusticia dū illa enūciat iusticiā ieſſe hoi nō q̄cūq; mō sed vlr. ista āt enūciat iusticiā ab eē hoi nō q̄lrcūq; sed vlr. Medio. n. distātia eē nō p̄ōt q̄ ea q̄ est iter totā vniuersitatē hīe aligd ⁊ nullū de vniuersitate hīe illud ⁊ ex hoc .puenit q̄ nō p̄nt eē simulvere sic nec ꝓtraria possunt eidē simul ieſſe: ⁊ q̄ p̄nt eē simul false sicut ⁊ cōtraria simul nō ieſſe eidē p̄nt. Si vō ipsam enūciationē sine eius significationē attendamus vnā tñ oppositiōis spēz i tota latitudie enūciationū repiemus ꝓtrarietatē. ſ. fz veritatē ⁊ falsitatē: q; duaꝝ enūciationū significatiōes entia posita sunt: ac p hoc neq; ꝓtradictorie neq; .puatiue opponi p̄nt: q; vtriusq; oppositiōis alteꝝ extremū ē forma liter nō ens. Et cū nec relatiue opponant̄: vt clarū ē restat vt nō nisi cōtrarie opponi p̄nt. Cōsistit āt ista ꝓtrarietas in hoc q̄ duarū enūciationū altera alterā nō cōpatit̄ vel in vitate vel in falsitate p̄suppositis sp̄ ꝑditiōib⁹ ꝓtrariozum. ſ. q̄ fiant circa idem ⁊ in eodē tpe patere quoq; p̄t talē oppositionē esse ꝓtrarietatē ex nā ꝓceptionē aīe cōponēs ⁊ diuidētis: q̄z singula sūt enūciatiōes. Cōceptiones sigdē aīe adeq̄te nullo alio mō opponunt̄ ꝓceptionibus inadeq̄tis nisi ꝓtrarie ⁊ ipse ꝓceptiōes inadequate si se mutuo expellūt ꝓtrarie quoq; dicunt̄. vñ vez ⁊ falsum. ꝓtrarie. n. opponi .pbat̄ a. s. Tho. in p̄ma pte. q. 17. Sint ergo hic ita ⁊ in enūciatiōibus ipse significatiōes adeq̄te ꝓtrarie opponunt̄ inadeq̄tis. i. vere falsis: ⁊ ipe inadeq̄te. i. false ꝓtrarie quoq; opponunt̄ iter se: si ꝓtingat q̄ se nō cōpatiant̄ saluis sp̄ ꝓtrariozum cōditionibus. Est igit̄ in enūciationibus duplex ꝓtrarietas. Una rōne

modi altera rõne significatiõis ⁊ vnica ꝓtradictio. ſ. rõe modi. Et vt ꝓfeſſio vitet̃ ꝑma ꝓtrarietas vocet̃ cõtrarietas modalis. Secũda ☞rietas formal'. Cõtradictio autẽ nõ ad ꝓfeſſiõis vitationẽ. q: vnica ẽ ſz ad ꝓprietatis exꝓſſionẽ: ☞dictio modalis vocari põt. Inuenit̃ ät ☞rietas formalis enũciationũ iter oẽs ☞dictorias. q: ☞dictoriaꝝ alĩa alterã ſp excludit: ⁊ iter oẽs ☞rias modalis q̃ ad veritatẽ q: nõ põt eẽ ſimul vere: ſz nõ inueniat̃ iter oẽs q̃ ad falſitatẽ: q: põt eẽ ſil' falſe. Q: igit̃ Ariſt. in hac cõne logt̃ ☞ rietate enũciationũ q̃ ſe extẽdit ad ☞rias modalis ⁊ ☞dictorias. vt ꝑz in ꝑn⁹ ⁊ in fine qõnis. In ꝑn⁹ qdẽ q: ꝓponit vtraſq; ☞dictorias dicẽs. Affirmatio negatiõi ⁊ ☞rias modalis dicẽs ⁊ oõ oõni. vñ ⁊ exẽpla vtrarũq; ſtatim ſubdit: vt ꝑz in lĩa. in fine vo q: ibi exꝓſſe quã ꝓcluſit eẽ ☞riã affirmatiue vl̃ vere: diuidit in ☞riã modalis vl̃em negatiuã ſcz ⁊ ☞dictoriã q̃ diuiſio falſitate nõ careret niſi ꝓcluſiſſet ☞riã formalis vt de ſe ꝑz. Q: inq̃s ſic accipit ☞rietatẽ. Jõ de ☞rietate foꝛali enũciationũ qõ itelligẽda ẽ. Et ẽ qõ valde ſubtilis: neceſſaria: ⁊ adhuc nullo mõ ſufficienter tacta. Eſt igit̃ titulus qõnis. Utrũ affirmatiue vere ☞ria formalis ſit negatiua falſa eiuſdẽ ꝑdicati. Aut affirmatiua falſa de ꝑdicato ꝓuatiuo vel ☞rio. Et ſic ꝑz qs ſit ſenſus tituli ⁊ quare nõ monet qõnẽ de quacũq; alia oppoſitiõe enũciationũ: q: ſcz nulla alia in eis formalis inuenit̃ ⁊ q⁹ accipit ☞rietatẽ ꝑprie ⁊ ſtrictiſſime: ſz talis ☞rietas inueniat̃ iter ☞dictorias modalis ⁊ ☞rias modalis. Dictũ vo fuit a. ſ. Tho. puenire hãc dubitationẽ ex eo q⁹ addit̃ aliqd ſimplici enũciatiõi: q: ſi tñ ſimplices: i. ☉ 2⁰ adiacẽte enũciatiões attẽdant̃ nõ hz hec qõ radicẽ. q: ät ſimplici enũciatiõi. i. ſ'o ⁊ verbo ſubſtãtiuo addit̃ aliqd. ſ. ꝑdicatũ. naſcit̃ dubitatio circa oppoſitionẽ an illud additũ in ☞rijs debeat eẽ illud m et ꝑdicatũ negatiõe apꝓpoſita vbo an debeat eẽ ꝑdicatũ ☞riũ ſeu ꝓuatiuũ abſq; negatione ꝓpoſita verbo.

¶ Deinde cum dicit

¶ Nã ſi ea q̃ ſũt in uoce ſeq̃ntur ea que ſũt in aĩa. ille ät ☞ria eſt opinio ☞rii: ut oĩs homo iuſtus eſt: ei que ẽ: oĩs homo iniuſtus ẽ. Et eñ in his q̃ ſunt in voce affirmatiõib⁹: neceſſe eſt ſimiliter ſe habeꝛ. Quod ſi neq; illic ☞rii opinatio ☞ria eſt: nec affirmatio affirmationi ☞ria erit: ſed ea q̃ dicta eſt negatio quare conſideranduꝫ ẽ cui opinio vera: opinioni falſe cõtraria ẽ vtrũ negatiõi an certe ei q̃ cõtrariũ eẽ opinat̃. ☞Dico aũt hoc mõ ẽ quedaꝫ opinatio uera boni: q̃m bonum eſt. alia uero q̃m bonum non ẽ falſa. alia vo falſa: q̃m malũ eſt: q̃ hac ☞ria ẽ vere: ⁊ ſi eſt una ſm quã ☞ria eſt.

¶ Declat vñ ſumenda ſit deciſio b⁹ qõnis. ⁊ duo facit q: ꝑmo declat q⁹ ☉ qõ depẽdet ex vna alia qõe: ex illa. ſ. Utrũ opio. i. ꝺceptio aĩe in 2ª opatione itellect⁹ va ☞ria ſit opĩoni falſe negatiue eiuſdẽ ꝑdicati an falſe affirmatiue ☞rij ſiue ꝓuatini. Et aſſignat cãz ãre illa qõ depẽdet ex iſta. q: ſ. enũciatiões vocales ſequunt̃ mẽtales vt effect⁹ adeq̃ti cãs ꝓprias: ⁊ vt ſignificata ſingula adeq̃ta: ⁊ ꝓñr ſilis ẽ in hoc vtraq; nã. vñ ichoans ab hac cã ait. ¶Nã ſi ea q̃ ſbm voce ſequunt̃ ea q̃ ſũt in aĩa: vt dcm̃ eſt in ꝑn⁹ ꝑmi libi: ⁊ illic. i. in aĩa: opio ☞rij ꝑdicati circa idẽ ſbm ẽ ☞ria illi alteri q̃ affirmat reliquũ ☞riũ de eodẽ: cuiuſmõi ſũt iſte mẽtales enũciatiões oĩs hõ eſt iuſtus oĩs hõ ẽ iuſt⁹. Sĩ ita inq̃s ẽ: ẽt ⁊ in his affirmatiõib⁹ q̃ ſũt i voce. i. vocal'r ſũptis: neceſſe ẽ ſil' ſe hãe vt ſupra ſint ☞rie due affirmatiue de eodẽ ſbo ⁊ ꝑdicatis ☞rijs. ☉ ſi neq; illic. i. in aĩa opĩatio ☞rij ꝑdicati ☞rietatẽ iter mẽtales enũciatiões ꝓſtituit: nec affirmatio vocalis affirmationi vocali ☞ria erit de ☞rio ꝑdicato. ſed magis affirmatiõi ☞ria erit negatio eiuſdẽ ꝑdicati. ☞Dependet g⁹ mota qõ ex iſta alia ſicut effectus ex cã: ꝓpterea ⁊ ꝓcludendo addit ſm q⁹. ſ. de hac qõe ꝑus tractãdũ ẽ: vt ex cã cognita effectus inoteſcat dicẽs. Quare conſiderãdũ ẽ: opinio va cui opĩoni falſe ☞ria ẽ. Utr̃ negatiõi falſe an certe ei affirmatiõi falſe q̃ ☞rij eẽ opinat̃: ⁊ vt exẽplariter ꝓponat̃ dico ☉ mõ. Sũt tres opiones de bono puta vita. q̃dã. n. ẽ ipſius boni opio va q̃m bonũ ẽ. puta q⁹ vita ſit bona. alia vo fl'a negativa. ſ. q̃m bonũ nõ ẽ. puta q⁹ vita non ſit bona: alia iter fl'a affirmativa ☞rij. ſ. q̃m malũ ẽ puta q⁹ vita ſit mala. Queritur g⁹ q̃ hãr falſarũ: ☞ria ẽ vere. Qd ät ſubdidit ⁊ ſi eſt vna ſm quã ☞ria ẽ triplr legi põt. ꝑ⁹ dubitatiue vt ſit ꝑs qõnis ⁊ tũc ẽ ſenſus. Queritur q̃ hãr falſarũ ☞ria ẽ ve ⁊ ſil' q̃ritur: ſi ẽ tñ vna hãr falſarũ ſm quã fiat ☞ria ipſi vere. q: cũ vnũ vni ſit ☞riũ vt dr. 10. metaphyſice. q̃redo q̃ hãr ſit ꝓtraria. q̃remus ẽt an vna earũ ſit cõtraria. Alio mõ põt legi aduerſative: vt ſit ſenſus. q̃ritur q̃ hãr ſit ꝓtraria q̃ꝫ ſciam⁹ q⁹ nõ vtraq; ſz vna earũ eſt ſm quã ſit ꝓtrarietas. 3⁰ põt legi diuidẽdo hãc ꝑticulam ⁊ ſi ẽ vna ab illa ſeq̃nti: ſm quã ꝓtraria ẽ. ⁊ tũc ꝑ⁹ ps exꝓſſiue. 2⁰ vo dubitatiue legit̃ ⁊ ẽ ſenſus. Queritur q̃ hãr falſarũ ꝓtraria ẽ ve. nõ ſolũ ſi iſte due falſe iter ſe differũt in conſequendo ſz ẽt ſi vtraq; ẽ vna. i. alteri idiuiſibiliꝫ vnica. q̃rit ſm quã ſit ☞rietas. ⁊ ☉ mõ exponit ☜Boetius dicẽs q⁹ Ariſt. apposuit hec vba ꝓpter ☞ria imediata in qbus nõ differt ꝓtrariũ a ꝓuatiuo. Inter ☞ria. n. mediata ⁊ i mediata hec ẽ dr̃ia q⁹ imediatis a ꝓuatiuo ꝓtrariũ nõ iferẽt. nõ. n. valz co: p⁹ colo: abile ẽ nõ albũ. g⁹ ẽ nigrũ. ꝑt eñ eẽ rubr̃ũ. In imediatis ät vz. v. g. aĩal ẽ nõ ſanuz. g⁹ iſirmũ nũer⁹ ẽ nõ par. g⁹ ipar voluit ergo Ariſto. exꝑimere q⁹ nũc cũ q̃rim⁹ q̃ hãr fl'ar. ſ. negatiue ⁊ affirmatiue ꝓtrariũ ſit ☞ria affirmatiue vẽ. q̃rim⁹ vl̃ ſiue ille due fl'e idiuiſibiliꝫ ſe ſeq̃nt̃ ſiue nõ.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Nã arbitrari ☞rias opiones differri in eo q⁹ ☞rioꝝ ſũt: falſũ ẽ. Boni. n. q̃m bonũ eſt: ⁊ mali: q̃m malũ ẽ. Eadẽ fortaſſe opio ẽ: ⁊ va ſiue pl'es ſiue una ſint. Sũt ät iſta ☞ria: ſz nõ i eo q⁹ ☞riorũ: ſũt ☞rie: ſed magis in eo q⁹ ☞rie.

¶ Conſequitur hãc ſcõam qõnẽ. ⁊ circa hoc q̃tuo: facit. ꝑ⁹ declat q⁹ ☞rietas opĩonũ nõ attẽdit̃ penes ☞rietatem mãe circa quã vſant̃ ſz poti⁹ penes oppoſitionẽ veri vl̃ falſi. 2⁰ declat q⁹ nõ penes ãcũq; oppoſita ſm vitatez ⁊ falſitatẽ ẽ ☞rietas opĩonũ: ibi (Si ergo boni) tertio determinat q⁹ ꝓtrarietas opĩonũ attẽdit̃ penes p̃ ſe. ꝑmo oppoſita ſm vitatẽ ⁊ falſitatẽ trib⁹ rõnib⁹. ibi (Sz in qbus ꝑmo fall'a ⁊ ẽ.) q̃rto declat hãc determiatiõnẽ ineniri i oĩbus verã. ibi. (Manifeſtũ ẽ igit̃) Dicit ergo ꝓpões ĩctã ꝓclõnẽ q⁹ fl'm ẽ arbitrari opiones diffiniri ſeu determinari debere ꝓtrarias ex eo q⁹ ꝓtrariorũ obiectorũ ſunt ⁊ adducit ad hoc ſcõaz rõnẽ: ꝑ⁹ ẽ opiones ☞rie nõ ſũt ea dẽ opio: ſed ꝓtrariorũ eadẽ ẽ fortaſſe opio. ergo opiones nõ ſũt ꝓtrarie ex hoc q⁹ ꝓtrariorũ ſũt. 2⁰ ẽ opiones ꝓtrarie nõ ſũt ſil' vere: ſz opiones ꝓtrariorũ ſiue pl'es ſiue vnã ſint ſil' vere q̃q;. ergo opiones nõ ſũt ꝓtrarie ex hoc q⁹ ꝓtrariorũ ſũt: hãr rõnũ ſuppoſitis maiorib⁹ ponit vtriuſq; minoris declationẽ ſil' dicẽs. ☜Boni. n. q̃m bonũ eſt ⁊ mali q̃m malũ ẽ eadẽ fortaſſe opio ẽ quo ad ꝑmã ⁊ ſubdit eẽ vera ſiue pl'es: ſiue vna ſit quo ad ſcõam. vtr̃ aũt dubitatiue aduerbio ⁊ diſiũctiõe: q: nõ ẽ determinandi locus an ꝓtrariorũ eadẽ ſit opio. ⁊ q: aliquo mõ ẽ eadem ⁊ aliquo mõ nõ. Si. n. loq̃mur de bĩtuali opione ſic eadẽ ẽ: ſi ät actuali ſic nõ eadẽ ẽ. Alia ſiqdẽ mẽtalis cõpoſitio actualiꝫ ſit ꝺcipiendo bonũ eẽ bonũ. ⁊ alia ꝺcipiendo malũ eẽ malũ: ſz eodẽ bĩtu vir̃q; cognoſcam⁹ illud per ſe ꝑmo ⁊ hoc ſecũdario vt dr. 9. metaphyſice. Deinde ſubdit q⁹ iſta q̃ ad declationẽ minoꝝ ſumpta ſũt. ſ. bonũ ⁊ malũ: ꝓtraria ſũt: ẽt cõtrarietate ſumpta ſtricte in moralibus: ac ꝑ hoc ☞grua vſi ſumus declatiõe. Ultimo iducit ꝺclonem ſed nõ in eo q⁹ ꝓtrariorũ opiones ſẽ contrarie ſũt. Sed magis in eo q⁹ cõtrarie. i. ſed poti⁹ cẽſen

Lec. 2. ⁊ cõ. 3.

de sūt opiones cōtrarie ex eo ꝙ ꝓtrarie aduerbialr̄. ſ. cō trario mō. n. vere ⁊ falſe enūciant: ⁊ ſic patet primum.

¶ Si ꝙ boni qm̄ bonū ē opinatio: ē ät qm̄ nō ē bonū: ē vo qm̄ aliud aliquid ē: qđ nō ē neqz pōt eē: aliarū qdē nulla ponēda ē: neqz q̄cūqz eē qđ nō ē opinat: neqz q̄cūqz eē ꝙ ē. Infinita. n. nō utraqz sūt ⁊ que eē opinant quod nō est: ⁊ que non esse quod est.

¶ Quia dixerat ꝙ ꝓtrarietas opionū accipit̄ ſm oppo ſitionē vitatis ⁊ falſitatis ea. Declat mō ꝙ non q̄cūqz ſm veritatē ⁊ falſitatē oppoſite opiniones sūt ꝓtrarie ta li rōne. De bono puta de iuſticia q̄tuor pūt opiones ha beri. ſ. ꝙ iuſticia ē bona: ⁊ ꝙ nō ē bona ⁊ ꝙ ē fugibilis: ⁊ ꝙ ē nō appetibilis. Qua. ꝑma est vera: reliquę sunt falſe iter quas hec est diuerſitas ꝙ ꝑma negat idem p̄ dicatum quod vera affirmabat. 2ª affirmat aliquid aliō quod bono nō ineſt. tertia negat id qđ bono ineſt nō tñ illud qđ vera affirmabat tūc ſic. Si oēs opiniones ſz ve ritatem ⁊ falſitatē sūt cōtrarie: tunc vni. ſ. vere opinioni nō ſolum multa sūt ꝓtraria. ſed ēt infinita qđ est ipoſſibi le q: vnū vni est contrarium. Tenet conſequntia q: poſ ſunt infinite imaginari opiniones falſe de vna re: ſimiles vltimis falſis opinionibus adductis affirmatiue. ſ. ea q̄ nō ſunt illi ⁊ negantes ea que illi quocūqz modo cōiun cta sunt. Utraqz nāqz indeterminate eſſe ⁊ abſqz nume ro conſtat. poſſum enim opinari ꝙ iuſticia ē quātitas ꝙ ē relatio ꝙ ē. b: ⁊ illud. ⁊ ſili opīari ꝙ iuſticia nō ſit q̄litas ñ ſit appetibilis nō ſit bit". Uñ ex ſup:adictis in ꝓpōne qōnis iferēs pl'alitatē falſa. ꝓtra vnā verā ait. Si ergo ⁊ ē. ē opinatio va boni puta iuſticie qm̄ ē bonū q: ⁊ ſi est ēt fl'a opinatio negās idē. ſ. qm̄ nō ē qd bonū. ē vo ⁊ ter tia opinatio fl'a quoqz affirmās aliqd aliud eſſe illi quod nō eſt neq eſſe pōt. puta ꝙ iuſticia ſit fugibilis: ꝙ ſit illi cita: ⁊ hic itelligit̄ q̄rta fl'a quoqz q̄. ſ. negat aliqd aliud ab eo ꝙ vera opio affirmat eſſe iuſticie qđ tñ eſt. vtpu ta ꝙ nō ſit q̄litas: ꝙ nō ſit virtus. Si ita m̄z ē nulla alia rū fl'a. ponēda ē ꝓtraria opīoni vere: ⁊ exponēs qd de mōſtret p ly alia. ſubdit neqz q̄cūqz opio opinat eē qđ nō ē vt tertij ordines opiones facīūt: neqz q̄cūqz opinio opīat nō eē qđ ē vt q̄rti ordinis opiones ſignificāt ⁊ cāz ſubdit. Infinita. n. veraqz sūt ⁊ q̄ eē opinant qđ nō ē ⁊ q̄ nō eē qđ ē: vt. s. declatū fuit. Non ꝙ q̄cūqz opiones oppoſite ſm vitatē ⁊ flitatē ꝓtrarie sūt: ⁊ ſic ꝑz ſcđm.

¶ Sz in qb⁹ primo fallacia ē: h ät ē ex his ex qbus sūt ⁊ generatiōes: ex oppoſitis vo ⁊ ge neratiōes fiūt: q̄re ēt fallacia.

¶ Lectio. xii.

Uia ſubtili idagatione oſtēdit: ꝙ nec materie cōtrarietas nec veri falſiqz q̄liſcūqz oppoſi tio cōtrarietatē opīonū oſtituit: ſed ꝙ aliq̄ ve ri falſiqz oppoſitio id facit. Ideo nūc determi nare itendit q̄lis ſit illa veri falſiqz oppoſitio q̄ opinionū cōtrarietatē cōſtituit. ex hoc. n. directe gōni ſatisfit: ⁊ itē dit ꝙ ſola oppoſitio opionibus ſm affirmationē ⁊ nega tionē eiusdē de eodē ⁊ c. cōſtituit cōtrarietatē ea. vñ in tēdit ꝓbare istā ocl'onē qnā ad q̄ſitū: opiones oppoſite: ſm affirmationē ⁊ negationē eiusdē de eodē sūt cōtrarie ⁊ cōſeq̄nt ille q̄ sūt oppoſite ſm affirmationē cōtrariorū p̄dicatorū de eodē nō sūt cōtrarie. q: ſic affirmatiua ve ra �

bz duas cōtrarias: qđ ē ipoſſibile. Unū. n. vni ē con trariū. ꝓbat āt istā conclonē trib⁹ rōnibus. ꝑma ē. Opi ones in qbus. ꝑmo ē fallacia: sūt cōtrarie: opiones op poſite ſm affirmationē ⁊ negationē eiusdē de eodē sunt in qbus ꝑmo ē falſa. gº opiones oppoſite ſm affirma tionē ⁊ negationē eiusdē de eodē sunt contrarie. Sensus maioris ē: opiniones q̄ ꝑmo ordine nature sunt termini falſe. ſ. deceptionis seu erroris sūt cōtrarie. sunt. n. cum qb⁹ fallit̄ seu errat duo termini. ſ. a quo declīat: ⁊ ad quē labit̄: huius rōnis in ſra ꝑmo ponit̄ maior cū dicit̄. ſed in qbus ꝑmo falſa est: aduerſatiue. n. continuās ſermo nē ſup:adictis inſinuant. nō tot enūeratas opiones eē cō trarias. ſed eas in quib⁹ ꝑmo falſa ē mō expoſito. Dein de ſubdit ꝓbationē mīoris talē. Eadē ꝓportionalr̄ sunt ex qbus sūt gnātiones. ⁊ ex qbus sunt falle. Sed gnātio nes sūt ex oppoſitis ſm affirmationē ⁊ negationē. ergo ⁊ falſe sūt ex oppoſitis ſm affirmationē ⁊ negationē qđ erat aſſuptū in minore. Uñ ponēs maioris huius ꝑ ſyl logiſmo ait. Hec āt. ſ. falſa est ex his. ſ. terminis ꝓpor tionalr̄ tñ ex qbus sunt ⁊ gnātiones ⁊ ſubſūmit minorē ex oppoſitis vo. ſ. ſm affirmationē ⁊ negationē ⁊ gnā tiones fiunt ⁊ demū concludit: quare ēt falſa. ſ. est ex op poſitis ſm affirmationē ⁊ negationē eiusdē de eodē: Ad euidentiā huius ꝓbationis ſcito ꝙ ideꝫ faciunt in ꝓceſ ſu itellectus cognitio ⁊ falſa seu erro: qđ in ꝓceſſu natu re gnāto ⁊ corruptio. Sicut nāqz ꝑfectiones nāles gnā tionibus acgrunt̄ corruptiōib⁹ deſinūt: ita cognitiōe p fectiōes itellectuales acgrunt̄. erroribus āt seu deceptiōi bus amittunt̄. Et ideo sicut tā gnātio q̄ corruptio ē iter affirmationē ⁊ negationē vt ꝓprios terminos: vt dī. 5. phyſicor ita tā cognoſcere aliquid q̄ falſi circa illud: est inter affirmationem ⁊ negationem vt ꝓprios termīos ita ꝙ id ad qđ ꝑmo attingit cognoſcens aliquid in 2ª ope ratione intellectus est veritatis affirmatio ⁊ qđ per ſe ꝑ mo abiciē est illius negatio. ⁊ ſili ꝙ ꝙ ſe ꝑmo pdit qui fallitur est veritatis affirmatio ⁊ qđ ꝑmo incurrit est ve ritatis negatio. Recte ergo dixit ꝙ ijdem sūt termini i ter quos primo ē gnātio ⁊ illi iter quos ē primo falſa: q: vtrobiqz termini sūt affirmatio ⁊ negatio. Lec. 2. ⁊ cō. 7.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Si ergo quod bonum est: ⁊ bonum ⁊ ma lum non est: ⁊ hoc quidem ſm ſe: illud vero ſm accīs. accidit. n. ei malū nō eē: magis aūt ī unoquoqz ē q̄ ſm ſe vera ē: ēt falſa fiqđē ⁊ ue ra. ĝ ea q̄ ē: qm̄ nō ē bonū ꝙ bonū ē ſz ſe cōſi ſtēs falſa ē: Illa vo q̄ ē: qm̄ malū est ei⁹ qđ est ſm accīs: q̄re magis erit falſa de bono: ea q̄ est negatiōis opio q̄z ea q̄ est ꝑtis: falſus āt est magis circa ſingularia q bz ꝑtā opīonez: ꝑ riū. n. est eox q̄ primū circa ideꝫ differt. Qđ ſi harū ꝓtraria est altera. magis vo ꝓtradictio nis est cōtraria. manifestū est qm̄ h erit ꝓtra ria. Illa vo q̄ est: qm̄ malū est ꝙ bonū est im plicita est. eteni qm̄ nō bonum est. neceſſe est idem ipſum opinari.

¶ Intēdit ꝓbare maiorē ꝓncipalis rōnis. Et q: tā declā nit ꝙ ea in qbus ꝑmo ē falſa sūt affirmatio ⁊ negatio. iō vtiē loco maioris ꝓbāde. ſ. opiniones in qbus ꝑmo est falſa sūt cōtrarie: ſna conclone. ſ. opiones oppoſite ſm affirmationē ⁊ negationē eiusdē sūt contrarie. equalere n. tā declātū est. fecit āt hoc conſuete brevitati ſtudens: qm̄ ſic ꝓcedendo ⁊ ꝓbat maiorē ⁊ reſpōdet directe qō ni: ⁊ applicat ad ꝓpoſitum ſimul. ꝓbat ergo loco ma ioris conclusionez ꝓncipalr̄ itentā gōnis determinatam hāc. ſ. opiones oppoſite ſm affirmationez ⁊ negationez eiusdez sūt cōtrarie: ⁊ nō ille q̄ sūt oppoſite ſm cōtrario rū affirmationez de eodez: ⁊ itendit talez rōez: opiones vera: ⁊ ei⁹ magis falſa sūt cōtrarie opiones oppoſite ſm affirmationez ⁊ negatiōez sūt vera ⁊ eius magis falſa. er go opiniones oppoſite ſm affirmationem ⁊ negatiōem sunt contrarie. Maio: ꝓbatur ex eo ꝙ que plurimuz distant circa idem sunt contraria: vera āt ⁊ eius magis falſa plurimum distant circa vt patet. mino: vero ꝓ batur ex eo ꝙ oppoſite ſm negationem eiusdem de eo dem est per ſe falſa reſpectu ſue affirmationis vere. Opinio autem per ſe falſa magis falſa est quacunqz alia. Unūquodqz enim quod est ꝑ ſe tale magis tale est

quolibꝫ qđ ē ꝓ aliud tale. Unde ad supꝛapositas opinio/nes in ꝓpone q̄nis redicēs vt ex illis expꝛlaniter clarius itentū oñdat a ꝓbatiõe minoꝛis ichoat tali mõ. Sint q̄/tuoꝛ opiones due vere. ſ. bonū ē bonū: bonū nõ ē malū ⁊ due falſe. ſ. bonū nõ ē bonū. ⁊ bonū ē malū. Claruꝫ ē ât ꝙ ꝓma vera. i. rõne ſui. ſcđa ât ē vera ſm accñs. i. rõ ne alteriꝰ: qꝛ. ſ. nõ eē malū ē ꝑuctū ipi bono. ideo. n. iſta ē vera: bonū nõ ē malū qꝛ bonū ē bonū ⁊ nõ ecõtra. er/go ꝓᵃ q̄ ē ſm ſe vꝫ fꝫ ſe vꝫ ē magis vꝫ q̄ ſcđa. qꝛ in vno quoqꝫ genere q̄ ſm ſe ē vera: ē magis vera. Ille ât due falſe eodē mõ cẽſende ſũt: ꝙ. ſ. magis falſa ē q̄ ſm ſe eſt falſa. vñ qꝛ ꝓma ea. ſ. bonū nõ ē bonū q̄ ē negatiua ē ꝑ ſe ⁊ nõ rõe alteriꝰ falſa relata ad illã affirmatiuã bonū ē bonū ⁊ 2ª. ſ. bonū ē malū: q̄ ē affirmatiua ꝟrij ad eãdem relata ē falſa ꝑ accñs. i. rõne alterius. Iſta. n. ſ. bonū eſt malū nõ ĩmediate falſificaꝫ ab illa vꝫ. ſ. bonū ē bonū: ſz mediante illa alia falſa. ſ. bonū nõ ē bonū. iccirco magis falſa reſpectu affirmatiõis vere ē negatio ciuſdē q̄ affir/matio ꝟrij qđ erat aſſumptū ĩ minoꝛe. vñ rediẽs ad ſu/pꝛapositas: vt dictū ē opiones ĩfert ꝓmas duas veras opiones dicẽs. Si ergo qđ bonū ē ⁊ bonū ē ⁊ nõ ē ma/lū. ⁊ hoc qđē. ſ. qđ dicit ꝓma opio ē vex fꝫ ſe. i. rõe ſui. illud vo. ſ. qđ dicit 2ª opio ē verū ſm accñs qꝛ accidit. i. ꝑuctū ē ei. ſ. bono: malū non eē in. vnoquoqꝫ ât oꝛdine magis vera ē illa q̄ ſm ſe ē vera. Etiã igit falſa magis ē q̄ fꝫ ſe falſa eſt. Si qđē ⁊ vꝫ huius ē nature: vt declatū ē: ꝙ. ſ. magis vera ē: q̄ ſm ſe ē vera. Ergo illaꝝ duarum opionũ falſaꝝ in gõne ꝓpoſitaꝝ. ſ. bonū nõ ē bonū ⁊ bo nū ē malū. Ea q̄ ē dicẽs: qm̃ nõ ē bonū qđ bonū ē. i. ne/gatiua. ſ. bonū nõ ē bonū: eſt ꝓſiſtens falſa ſm ſe. i. rõne ſui ecõtinet in ſeipſa falſitatẽ. Illa vo reliqua falſa opio q̄ ē dicẽs qm̃ malū ē. i. affirmatiua ꝟria. ſ. bonū ē malū ei9 q̄ ē. i. illius affirmatiõis dictis bonū ē bonū ſm accidẽs t. rõne alterius falſa ē. deinde ſubdit ipaꝫ minoꝛem quare erit magis falſa de bono. opio negatiõis q̄ ꝟrij. Deide ponit maioꝛẽ dicens ꝙ (ſp magis falſus circa ſingula eſt ille q̃ hꝫ ꝟriã opionẽ) ac ſi diciſſet vere opioni magis fal ſa ē ꝓtraria qđ aſſũptũ erat ĩ maioꝛe ⁊ ei9 ꝓbationẽ ſub dit: qꝛ (ꝓtrariũ ē de nũero eoꝝ q̄ circa idẽ plꝰ minuꝫ diffe/rũt). nihil. n. plus differt a vera opione q̄ magis falſa circa idẽ. vltimo directe applicat ad qõnẽ dicẽs (Qđ ſi ꝙ qꝛ hartũ falſaꝝ. ſ. negatiõi eiuſdē ⁊ affirmatiõis ꝓtrarij al tera ē ꝓtraria vere affirmatiõi. opio vo ꝓtradictionis. i. negatiõis eiuſdē de eodē magis ñ ꝟria ſm falſitatẽ. i. ma gis ē falſa. Manifeſtũ ē qm̃ h. ſ. opio fl̃a negatiõis erit ꝟ ria affirmatiõi ve ⁊ eꝫ. Illa vo opio q̄ ē dicẽs qm̃ malũ ē qđ bonū ē. i. affirmatio ꝓtrarij ñ ꝓtraria: ſz iplicita ē. i. ſz implicãs in ſe vere ꝓtrariã. ſ. bonū nõ ē bonū. ⁊. n. ne ceſſe ē ipz opinantẽ affirmationẽ ꝓtrarij opinari qm̃ idẽ de quo affirmat ꝓtrariũ nõ ē bonũ. opz ſi qđē ſi qs opi/naꝫ ꝙ vita ē mala ꝙ opineꝫ ꝙ vita nõ ſit bona. hoc enĩz neceſſario ſequ̇ ad illud ⁊ nõ ecõuerſo. ⁊ iõ affirmatio ꝟ rij iplicita dr. negatio ât eiuſdē de eodē ip licita nõ ē ⁊ ſic finiẽ pª rõ. Notãdũ ē hic pº ꝙ iſta regula gnãl tradita ꝟ ab Ariſt. de ꝟietate opionũ: ꝙ ſez ꝟie opiones ſũt que opponunt ſm affirmationẽ ⁊ negationẽ eiuſdē de eodē licz in ſe ⁊ in aſſumptis ad eiꝰ ꝓbationẽ ꝓpõnibus ſcru/puloſa ē. Uñ multa hic inſurgunt dubia. Primuꝫ eſt qꝛ cũ oppoſitio ſm affirmationẽ ⁊ negationẽ nõ ꝓſtituat ꝟ rietatẽ: ſed ꝟdictionem apud oẽs pbos qũo Ariſto. opi/niones oppoſitas ſm affirmationẽ ⁊ negationẽ ex hoc ꝟ rias ponat. Augeẽ ⁊ dubitatio qꝛ dixit ꝙ ea in quib9 pri mo eſt fallacia: ſunt ꝟria ⁊ tñ ſubdit ꝙ ſunt oppoſite ſic termini generatiõis quos ꝓſtat ꝟdictorie opponi. Hec dubitatiõe caret qũo ſit verũ id quod ſupꝛadixim̃us ex intẽctione. s. T. ꝙ nulle due opiones opponãt ꝟdictorie cũ hic exꝑſſe dicitur aliquas opponi ſm affirmationem ⁊ negationẽ. Dubiũ 2º inſurgit circa id qđ aſſumpſit ꝙ ꝟria cuiuſcꝫ ve ē ꝓ ſe falſa. hoc. n. nõ videẽ verũ. nam ꝟ ria iſtius vere Socrates ē albus: eſt iſta ſocrates nõ eſt albus ſm determinata ⁊ tñ non eſt ꝑ ſe falſa ſicut nãcꝫ ſua oppoſita affirmatio eſt ꝑ accñs vera ita iſta eſt ꝑ acci dens falſa. Accidit. n. ꝙ iſti enũciatiõi falſitas. põt. n. mu tari ĩ verã qꝛ eſt ĩ mã ꝓtigenti. Dubiũ ē tertio circa id qđ dixit magis vo ꝟditiõis eſt ꝟria. ex hoc. n. vꝫ velle ꝙ vtraqꝫ. ſ. opio negatiõis ⁊ ꝟrij ſit ꝟria vere affirmationi. ⁊ ꝑñr vle vni duo ponit ꝟria vel non logtur de ꝟietate ꝓpꝛie ſumpta cui9 oppoſitũ ſupꝛa oñdimus. Ad euidẽ/tiã oĩum q̄ ꝓmo loco adducunt. Sciendũ ꝙ opiones ſeu ꝛceptiões ĩtellectuales in ſcđa opatione de qbus lo/quimur poſſũt tripliciter accipi. Uno mõ ſm id qđ ſũt abſolute. alio mõ ſm ea que repñtant abſolute. Tertio ſm ea q̄ repñtant vt ſũt in ipſis opionibus ꝓmo mem/bꝛo obmiſſo: qꝛ nõ eſt pñtis ſpeculatiõis. Scito ꝙ ſi ac/cipiant. 2º mõ ſm repñtata. Sic ĩuenit ĩt eas ⁊ ꝟditio nis ⁊ ꝓuatiõis ⁊ ꝟrietatis oppoſitio. iſta ſi qdem mẽtalis enũciatio ſocrates eſt videns ſm id qđ repñtat opponit illi ſocrates nõ ē vidẽs ꝟdictorie. pꝛuatius aũt: illi ſocra/tes ē cecus. Eõtrarie ât illi ſocrates ē luſcus. Si accipian tur ſm repñtata. vt. n: dr in poſt ꝑdicamentis. Nõ ſolũ cecitas eſt ꝓuatio viſus. ſed ẽt cecũ eſſe ꝓuatio huius eẽ videntẽ ⁊ ſic de aliis. Si vo accipiant opiniones tertio mõ. ſ. put repñtata ꝑ eas ſũt in ipſis ſic nulla oppoſitio ĩter eas inueniẽ niſi ꝟrietas qm̃ ſine oppoſita ꝟdictorie ſi ue ꝓuatiue ſine ꝟrie repñtent vt ſunt in opionib9 illius tm̃ oppoſitiõis capaces ſũt que ĩter duo entia realia mu tari põt. Opiniones nãꝫ realia entia ſũt. Regulare enĩ eſt ꝙ qcqđ cõuenit alicui ſm eſſe qđ hꝫ in alio ſm mo/dũ ⁊ nãm illius in quo ē ſibi cõuenit ⁊ nõ ſm qđ exigẽt nã ꝓꝓria. Inter entia ât realia ꝟrietas ſola foꝛalit repiẽ. Taceo nũc de oppoſitiõe relata. Opiniones g9 hoc mo do ſumpte ſi oppoſite ſũt ꝟrietatẽ ſapiunt: ſed nõ oẽs ꝑ/ꝓꝛie ꝟrie ſũt. ſed ille q̄ plurimũ differũt circa idẽ vitate ⁊ falſitate. has ât ꝓbauit Ariſto. eſſe opiones affirmatiõis ⁊ negatiõis eiuſdẽ de eodẽ ⁊ c̃. Iſte igit vere ꝟrie ſunt. Reliq̄ vo ꝑ reductionẽ ad has ꝟrie dicunt. ex his ꝑꝛ qđ ad obiecta dõm ſit. fatemur. n. ꝙ affirmatio ⁊ negatio ĩ ſeipſis ꝟdictionẽ ꝓſtituũt in opionib9 vo exiſtẽtes ꝟrieta tem ĩter illas cãnt ꝓpter extremã diſtantiã quã ponũt ĩ ter entia realia. opinionẽ. ſ. verã ⁊ opinionẽ falſam: cir/ca idẽ ſtãtqꝫ iſta duo ſimul ꝙ ea in qbus ꝓmo ē fallacia ſint oppoſita vt termini gnãtiõis: ⁊ ſint ꝟria vtcdo ſupꝛa dicta diſtinctiõe. ſũt. n. oppoſita ꝟdictorie vt termini ge/neratiõis ſm repñtata ſũt ꝟria ſm qđ hñt in ſeipſis illa ꝓtradictoria. vñ plurimũ differũt. Liquet quoqꝫ ex hº ꝙ nulla ē diſſentio ĩter dicta Ariſto. ⁊. s. Tho. qꝛ opio/nes aliquas opponi ſm affirmationez ⁊ negationẽ vex eẽ ꝓfitemur. Si ad repñtata nos ꝙuerterimus vt h dr. Tu ât q ſpicacioꝛis ac ꝙuctioꝛis ĩgenij es cõpos hinc hẽto ꝙ ĩter ipſas opiones oppoſitas qdã tm̃ motus eſt eo ꝙ de affirmato in affirmatũ mutatio fit. Inter ipſas vo ſm repñtata ſiliꝫodo q̄dã gnãtiõis ⁊ coꝛruptiõis ĩ nenit: dũ ĩter affirmationẽ ⁊ negationẽ mutatio claudit vñ ⁊ fallacia ſine erroꝛ: qm̃qꝫ ⁊ motus ⁊ mutatiõis rõnẽ hꝫ diuerſa reſpiciẽdo. qm̃. ſ. ex vera in ꝑ ſe falſaꝫ vel ecõ uerſo qs mutat opinionẽ. qm̃qꝫ ât ſolã mutationẽ imita/tur qm̃. ſ. abſqꝫ ꝓpinata veritate ipſam falſam offendit qs opionẽ qm̃qꝫ nõ motus vndiqꝫ rõnem poſſidet. qm̃ ſ. ex vera affirmatiõe in falſam circa idẽ ꝓtrarij affirma/mationẽ trãſit. Qꝛ tm̃ ꝓma vt qs fallaꝫ radix ē oppoſitio affirmatiõis ⁊ negatiõis merito ea in qbus ꝓmo eſt fal/lacia gnãtiõis terminos opponi dixit. Ad dubiũ 2º loco adductũ dico ꝙ peccaꝫ ibi ſm equocationẽ illi9 termini ꝑ ſe falſa ſeu ꝑ ſe vera: opio. n. ⁊ ſili enunciatio põt dici dupliciter per ſe vera ſeu falſa. Uno modo in ſeipſa ſic ſunt oẽs vere ſm illos modos pſeitatis q enũerant pri/mo poſterioꝛ ⁊ ſili falſe ſm illoſmet modos vt homo nõ ē aſal. ⁊ hoc modo nõ accipiẽ in hac regula de ꝟrie/tate opinionũ ⁊ enũciationũ opinio ꝑ ſe vera aut falſa vt efficaciter obiectio adducta ꝛcludit. Si. n. ad ꝟrietatem opinionũ hoc exigeret nõ poſſent eſſe opiniones ꝟrie in mã contigẽti qđ eſt falſiſſimũ. Alio mõ põt dici opinio ſi ue enũciatio ꝑ ſe vera aut falſa reſpectu ſue oppoſite ꝑ ſe vera quidẽ reſpectu ſue falſe. ⁊ ꝑ ſe falſa reſpectu ſue

Dubiũ 3m.

R°.

Ad 1m dm

Ad 2m dm

Lec. 10. ⁊ cõ. 9.

vere: ⁊ tūc nihil aliud ē dicere ē ꝙ se vera respectu illius nisi ꝙ rōne sui ⁊ nō alterius verificat ex falsitate illius. ⁊ silr cum dī ē ꝙ se falsa respectu illius intendit ꝙ rōne sui ⁊ nō alterius falsificat ex illius veritate. ṽ.g. istius vere sortes currit nō est per se falsa sortes sedet: q: falsitas eius nō imediate sequit ex illa sz mediante ista alia falsa sor. nō currit que ē ꝙ se illius falsa q: rōne sui ⁊ nō ꝙ aliquod mediū ex illius veritate falsificat. vt pz. Et silr istius falsa. Socrates ē quadrupes nō ē ꝙ se vera ista. Socrates ē bipes: q: nō per seipsam veritas istius illā falsificat. sed mediāte ista Socrates nō ē quadrupedes que ē ꝙ se vera respectu illius. ꝓpter seipsaz .n. falsitate istius verificat. vt de se pz. ex hoc scōo modo vtimur istis terminis tradētes regulā de ꝟietate opinionū ⁊ enūciationū. Inuenit siquidē sic vlr vera in omni mā. regula dicēs ꝙ vera ⁊ eius ꝙ se falsa. ⁊ falsa ⁊ eiꝰ per se vera: sunt ꝟie. Unde pz rnsio ad obiectionē q: ꝓcedit accipiēdo lr ꝙ se vera ⁊ ꝙ se falsa ꝓmo modo. Ad vltimū dubiū dī ꝙ q: iter opiniōes se. inuicē ptinentes nulla alia ē oppositio nisi ꝟietas. Coactus fuit Aristoteles volens terminis spālibus vti dicere ꝙ vna ē magis ꝟia ꝙz altera insinuans qdē ꝙ vtraqz ꝟietatis oppositionē hz respectu illius vere. Determinās tñ imediate ꝙ tñ vna earꝫ s. negatōis opō ꝟia ē affirmatiōi ṽe. subdit. n. Manifestū est qñ hec ꝟia erit. Duo ergo dicit ⁊ ꝙ vtraqz tam s. negatio eiusdē ꝙz affirmatio ꝟij. ꝟiat affirmatiōi vere ⁊ ꝙ vna tñ earꝫ negatio. s. est ꝟia ⁊ vtrūqz ē verū: illō quidē q: vt dictū ē ambe ꝟietates oppositiōe ꝫ affirmationem moliunt: sed diformiter q: opinio negatiōis ꝓ: mo ⁊ ꝙ se ꝟiat: affirmatiōis vo ꝟij opinio secūdario ⁊ ꝙ accns. i. ꝙ aliud rōne. s. negatiue opīonis: vt declaratū ē: sicut ēt in nālibus. Albo ꝟiant ⁊ nigrū ⁊ rubrū: sed illud ꝓmo: hoc reductiue vt reducit. s. ad nigrū illud ūducēdo vt dī. ſ. physicoꝝ. scōm aūt dictū simplr verū est qñ simplr ꝟia nō sūt nisi extrema vnius latitudinis que maxime distāt. extrema āt vniꝰ distātie nō sunt nisi duo ⁊ iō cū iter ptinentes se inuicē opiniones vnū extremuz teneat affirmatio vera reliquū vni tñ false dandū ē illi. s. que maxime a vā distat. hāc aūt negatiuā opinionē eē ꝙ batū ē. hec igit vna tñ ꝟia ē illi simplr loquēdo. cetere n. oppsite rōne istius ꝟiant vt de medijs dictū est nō ergo vni plura ꝟia posuit: nec de ꝟietate large locutus ē vt obijciendo dicebat. ¶ Deinde cum dicit.

Lectio. i. ⁊ cō. 6.

¶ Amplius si ēt in aliis silr se oportet habere ⁊ hoc uideť bene eē dictū. aut. n. ubiqz ea que ē cōtradictiōis aut nusqz: Quibus uero nō ē ꝓtrariū de bis quidē est falsa ea que ē uere opposita ut qui hoiem nō putat hoiem falsus ē. Si ergo be cōtrarie sūt ⁊ alie cōtradictiones.

¶ Probat idē. s. ꝙ affirmatiōi ꝟia ē negatio eiusdez ⁊ nō affirmatio ꝟij sēda rōne dicens. Si in alijs materijs oz opiones se hīe silr. i. eodē mō ita ꝙ ꝟie in alijs materijs sē affirmatio ⁊ negatio eiusdē. ⁊ hoc. s. qđ dixim⁹ de boni ⁊ mali opinionib⁹ videť eē bene dictū ꝙ. s. ꝟia affirmatiōi boni nō ē affirmatio mali: sed negatio boni ⁊ ꝓbat hāc cōsequnnā subdens. aut. n. vbiqz. i. in oī materia ea q̄ ē oditiōis altera ps cēsenda ē ꝟia sue affirmationi aut nusqz. i. aut in nulla mā. Si. n. ē vna ars generalis accipiēdi ꝟiā opinionē opz ꝙ vbiqz ⁊ in oī mā. vno ⁊ eodē mō accipiat ꝟia opinio. ⁊ ꝓr si in aliq̄ mā negatō eiusdem de eodē ⁊ ē. affirmatiōi ē ꝟia in oī mā negatio eiusdē de eodē ⁊ ē. ꝟia erit affirmatiōi. Deīde intēdens ꝛcludere a positōe añtis affirmat añs ex sua cā dicēs ꝙ ille materie qbus nō ĩest ꝟiū vt subst̄tia ⁊ q̄ltas qbus vt in pñtis dī nihil ē ꝟiū. de bis qdem ē ꝙ se falsa ea q̄ ē opinioni vere opposita ꝟdictorie: vt qui putat hoiem puta Socratē nō eē hoiem ꝙ se falsus ē respectu putātis Socratē eē hoiem. Deinde affirmādo ipm añs formaliter directe ꝛcludit intentū a positōe añtis ad positionē ꝓñtis dicēs. Si gª be. s. affirmatio ⁊ negatio in mā carē te ꝟio ꝟie ⁊ oēs alie ꝟdictiōes ꝟie censende sunt.

¶ Amplius similiter se habz boni qñ bonū est ⁊ nō boni: qñ nō bonū est: ⁊ nō bonū qñ bonū ē. Illi ergo que ē nō boni qñ nō bonū ē uere opinationi que est cōtraria. ñ. n. ea que dicit qñ malū ē. simlr. n. aliqñ uere erūt. nūq̄z enī uera uere est cōtraria. Et enī quoddā nō bonū malū quare cōtingit simul eē ueras. At uero nec illa que ē nō malū. simul. n. ⁊ be erūt relinquit ergo ei que ē nō bonū: qñ nō bonū ē cōtraria ea q̄ ē nō boni quoniā ē bonuz q̄re ⁊ ei que est boni quoniā bonū est ea que ē boni: quoniā nō est bonum.

¶ Probat idē tertia rōe q̄ talis ē. Sic se habēt iste due opiniones de bono. s. bonū ē bonū ⁊ bonū nō ē bonum sicut se hñt iste due de nō bono. s. nō bonū nō ē bonū ⁊ nō bonū ē bonū. vtrobiqz. n. saluat oppositio ꝟdictiōis ⁊ ꝓme vtriusqz cōbinatiōis sūt vere. ꝛc aūt false. vñ ꝓponēs hāc maioꝛ quo ad ꝓmas veras vtriusqz cōbinationis ait. Silr se habet opinio boni qñ bonū ē ⁊ nō boni: qñ nō ē bonū. ⁊ subdit quo ad scōas vtriusqz flas ⁊ su ꝙ has opinio boni qñ nō ē bonū: ⁊ nō boni qñ ē bonuz B ē maioꝛ: sz illi vere opinioni de nō bono. s. nō bonū nō ē bonū ꝟia nō ē: nō bonū ē malū: nec bonū nō ē malum q̄ sūt de ꝑdicato ꝓtrario: sed illa nō bonū ē bonū q̄ ē eiꝰ ꝓtradictoꝛia. ergo ⁊ illi vere opinioni de bono. s. bonuz ē bonū ꝓtraria erit: sua ꝓtradictoꝛia. s. bonū nō ē bonum ⁊ nō affirmatio ꝓtrarij. s. bonū ē malū. vñ subdit minorē supꝛadictā dicēs. Illi ergo vere opinioni nō boni q̄ ē dicēs qñ. s. nō bonū nō ē bonū: q̄ ē ꝓtraria. nō. n. est sibi ꝓtraria ea opinio q̄ dicit affirmatiue ꝑdicatū ꝓtrariuz. s. ꝙ nō bonū ē malū. qꝛ iste due aliqñ erūt silr vere. nūq̄z āt vera opinio vere ꝓtraria ē. ꝙ āt iste due aliqñ silr sint vere pz ex hoc ꝙ quoddā nō bonū malū ē. iniusticia. n. quoddā nō bonū ē ⁊ malū quare cōtingeret ꝓtrarias eē simul veras quod est unpossibile. At ṽo nec supꝛadicte vere opinioni ꝓtraria est illa opinio que est dicēs: ꝑdicatū ꝓtrariū negatiue. s. nō bonū nō ē malū eadē rōne q: si mul: ⁊ he erūt vere. Chimera. n. ē qđdā nō bonuz de q̄ verū ē simul dicere silr ꝙ nō ē bona ⁊ ꝙ non ē mala. Relinqt ergo tertia ps minoꝛis ꝙ ei opinioni vere q̄ ē dicēs qñ nō bonū nō ē bonū. Cōtraria ē ea opīo nō boni q̄ ē dicēs ꝙ nō ē bonū q̄ ē ꝓtradictoꝛia illi⁹. Deiñ subdit ꝛclusionē ītentā q̄re ⁊ ei opinioni boni q̄ dicit bonuz ē bonū ꝓtraria ē ea boni opinio q̄ dicit ꝙ bonū nō ē bonū. i. sua ꝓtradictoꝛia. Cōtradictiōes ergo cōtrarie in oī mā censende sunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifestū est igit quoniā nihil ītereſt nec si ulr ponamus affirmationē. huic. n. uniuersalis negatio erit cōtraria ut opinioni que opinatur quoniā oē qđ ē bonū. bonū est ea q̄ ē: quoniā nihil boꝛ que bona sūt bonū est. Mā eius q̄ est boni: quoniā bonū ē si ulr fit bonū: eadē ē q̄ opinatur quicquid bonū ē: quoniaz bonū est simpliciter aūt ⁊ in non bono.

¶ Declarat determinatā veritatē extēdi ad cuiusqz q̄titatis opīones. ⁊ q: de idefinitis ⁊ ꝑticularib⁹ ⁊ singulabus iā dictū ē eo ꝙ idē euidēter appet de eis in hac re iudiciū. Indefinite. n. ⁊ ꝑticulares nisi ꝙ eisdē supponant sicut singulares. ꝙ modū affirmatōis ⁊ negatiōis nō opponunt. q: simul vere sūt. Ideo ad eas que vlis quantitatis sunt se transfert dicens. Manifestum esse ꝙ nihil interest quo ad ꝓpositam qōnem. Si vlr ponamus affirmationes. huic. n. s. vli affirmationi ꝟia est vlis ne

gatio. ⁊ nō vlis affirmatio de ℞io vt opinioni que opinat: quī oē bonum ē bonuz ℞ia est nihil boꝛ que bona sunt. i. nullū bonum ē bonum ⁊ declarat hoc ex qd noīs vlis affirmatiue dicens. ¶Mā eius que ē boni qñ bonuz si vl̄r sit bonū. i. istius opinionis vlis: oē bonum est bonū eadez est. i. equipalens illa que opinatur quicqd est bonū est: ⁊ ꝓñr sua negatio contraria est illa quā dixi nihil hoꝛū que bona sunt bonū est. i. nullum bonū ē bonū. Sil̄r autē se habet in nō bono: qꝛ affirmationi vlī de nō bono reddēda ē negatio vlis eiusdem sicut de bono dictum est. ¶Deinde cum dicit.

¶Quare si in opiniōe sic se habent. Sunt autem be que sunt in uoce affirmatiōes ⁊ negatiōes note eorum que sunt: q̄ sunt in aīa. ¶Manifestum est aūt qñ affirmatiōis ꝓtraria quidem negatio est: circa idez vlis ut ei que ē qñ omne bonum bonū ē: uel qñ oīs hō bonus: ea que est qñ nullū uel nullus. ¶Cōtradictorie aūt: aut nō oīs hō: aut nō omne.

¶Reuertit ad rñdendum qōni ꝑmo mote: terminata tam secunda ex qua illa dependet. Et circa hoc duo facit. qꝛ primo rñdet qōni. 2° declarat quoddā dictū in precedenti solutiōe: ibi (¶Manifestū est aūt qñ) Circa ꝑmuz duo facit. ꝑmo directe rñdet qōni dicens. Quare si in opinione sic se habet ℞ietas: vt dictū: ⁊ affirmatiōes ⁊ negatiōes que sūt in voce note sunt eoꝝ. i. affirmationū ⁊ negationū que sunt in aīa. ¶Manifestum ē qñ: affirmatiōi. i. enūciationi affirmatiue ℞ia erit negatio. circa idez i. enunciatio negatiua eiusdē de eadē ꝛē. ⁊ nō enūciatio affirmatiua ℞ij. ⁊ sic ꝑz rñsio ad primā qōnem: qua q̄rebatur: an enunciatiōi affirmatiue contraria sit sua negatiua an affirmatiua ℞ij. ¶Responsum est. n. q̄ negatiua ē ℞ia. Scōdo diuidit negationē ℞iam affirmatiōi. i. negationem vl̄em ⁊ contradictoriā dicens (vlis. s. negatio affirmatiōi ℞ia est) vt exemplariter dicatur ei enūciationi vlī affirmatiue que est omne bonū ē bonū. vel oīs hō ē bonus ℞ia ē vlis negatiua ea. s. nullū bonum ē bonum vel nullus hō ē bonus singula singulis referēdo. Cōtradictorie aūt negatio ℞ia illi vlī affirmatiōi ē. aut non oīs homo est bonus: aut nō oē bonū singulis singula sil̄r referendo. ⁊ sic posuit vtrūq; diuisiōis membrū ⁊ declarauit. Sed est hic dubitatio nō dissimulanda. Si. n. affirmatiōi vlī ℞ia est duplex: negatio vlis. s. ⁊ ꝺictoꝛia vl̄ vni duo sunt ℞ia vel ℞ietate large vtē Aristo. cuius oppositū supra declarauimus. Augeē ⁊ dubitatio qꝛ in ꝑcedēti textu dixit Arist. q̄ nihil ītereſt. Si vl̄em negatio nē faciamus ita ℞iam vl̄em negationē vlī affirmationi indicans sicut singularē singulari. ⁊ ita declinari nō pōt: qñ affirmationi vlī due sunt negationes ℞ie eo modo q̄ hic loquitur de ℞ietate Arist. Ad huius enidentiā notā duz ē q̄ aliud ē loqui de contrarietate que ē ītēr negatiōnem alicuius vlis affirmatiue in oꝛdine ad affirmationem ℞ij de eodem ⁊ē. ⁊ aliud ē loqui de illamet vlī negatiua in oꝛdine ad negationem eiusdem affirmatiue cōtradictoꝛiam. v. g. Sint quatuoꝛ enunciationes. quaruz nūc meminim⁹. s. vlis affirmatiua: ꝺictoꝛia: vlis negatiua. ⁊ vlis affirmatio ℞ij ſicꝺisposite in eadem linea recta. Omnis hō est iustus. ¶Non oīs hō est iustus: omnis homo nō est iustus: omnis homo est iniustus: ⁊ intuere q̄ licz prime omnes reliquę aliquo uiodo ℞ientur. ¶Magna tamen differentia est ītēr prime. ⁊ cuiusq; earum contrarietatem. Ultima. n. s. affirmatio contrarij ꝑme contrariat rōne vlis negationis que ante ipsam sita est. qꝛ non per se sed rōne illius falsa est vt probauit Aristo. qꝛ implicita est. tertia aūt. i. vlis negatio nō per se ꝛ rōne sc̄ē. s. negationis contradictoꝛie: contrariatur ꝑme eadem rōne: qꝛ. s. non ē per se falsa illius affirmationis veritate sed implicita. Continet enim negationez cōtradictoꝛiam. s. non omnis homo est iustus: mediante q̄ falsificatur ab affirmationis veritate: qꝛ simpliciter ⁊ priꝛ est falsitas negationis contradictoꝛie falsitate negationis vlis totum nāq; compositius ⁊ posterius ē ꝑtibus. Est ergo ītēr has tres falsas oꝛdo ⁊ ita q̄ affirmatiōi vere contradictoꝛia negatio simplr̄ sola est contraria: qꝛ est simplr̄ respectu illius per se falsa. Affirmatiua aūt ꝓtrarij: ē per accidens ꝓtraria qꝛ ē per accidēs falsa. vlis vꝰ negatio tanq; mediū sapiens vtriusq; extremi naturam relata ad ꝓtrarij affirmationē ē per se contraria: ⁊ per se falsa: relata autez ad negationem cōtradictoriā est per accidens falsa ⁊ contraria. Sicut rubrum ad nigrum ē album ⁊ ad album est nigrum. vt dicitur in. 5ª. physicoꝝ. Aliud igitur est loqui de negatiōe vlī in oꝛdine ad affirmationem ℞ij: ⁊ aliud in oꝛdine ad negationem ℞ictoꝛiam. Si. n. primo modo loquamur sic negatio vlis per se ℞ia. ⁊ per se falsa est. Si aūt scōdo modo nō est ꝑ se falsa nec nec ℞ia affirmationi. Qꝛ ergo a gitur ab Aristotele nūc questio inter affirmationem ℞ij. ⁊ negatiōez que earū contraria sit affirmationi vere ⁊ nō agit̄ questio ipsarum negationum inter se que. s. earum ℞ia sit illi affirmatiōi. vt patet in toto ꝓcessu qōnis. Ideo Aristoteles indistincte dixit q̄ vtraq; negatio ē contraria affirmationi vere: ⁊ nō affirmatio ℞ij. Intendēs per hoc declarare diuersitatem que ē ītēr affirmationem ℞ij ⁊ negationem in hoc q̄ vere affirmationez ℞iantur. ⁊ nō intendēs dicē q̄ vtraq; negatio est simplr̄ ℞ia. hoc. n. ī dubitatione nō est quesitum. sed illud tm̄. ⁊ sil̄r dixit q̄ nihil intereſt si quis ponat negationem vl̄em. nihil emz intereſt quo ad hoc q̄ affirmatio ℞ij ostendatur non ℞ria affirmationi vere quod inquirimus. plurimū autem intereſſet. Si negatiōes ipsas inter se discutere vellem⁹ que earum esset affirmationi ℞ia. Sic ergo ꝑz q̄ subtilissime Aristo. locutus de vera contrarietate enunciatio nū vnaz vni ℞iam posuit in oī mā ⁊ q̄titate dū simplr̄ ℞itas contradictiōes asseruit. ¶Deinde cū dicit.

¶Manifestum est autem qñ ⁊ ueram uere nō cōtingit eē cōtrariam nec in opiniōe nec in cōtraditiōe. Cōtraria q̄ sunt que circa idē opposita sunt circa eaſdem autem cōtingit uerū dicere eundem. simul aūt nō cōtingit eidem in esse contraria.

¶Resumit quoddam dictum vt probet illud dicens. (¶Manifestum est aūt) ex dicendis q̄ (nō contingit veram vere ℞iam eē: nec in opinione mentali: nec in ꝺictione). i. vocali enūciatione ⁊ cām subdit. qꝛ ℞ia sunt q̄ circa idem opposita sunt. ⁊ ꝓñr enunciationes ⁊ opiniones vere circa diuersa ℞ie eē nō possunt: circa idem aūt contingit simul omnes veras enūciationes ⁊ opiniones verificari. sicut ⁊ significata vel repūtata earum simul illi insunt. Alr̄ vere tūc non sunt. ⁊ ꝓñr oēs vere enūciatōnes ⁊ opiniones circa idē ℞ie nō sunt. qꝛ ℞ia non ꝓtigit eidē simul iesse. nullū ergo veruz sive sit circa idē sive sit circa aliud ē. alteri vꝰ ꝓtrariū.

Dubium

¶Et sic finitur expositio huius libri peribermenias Anno natiuitatis dñice. 1496. In festo diui Thome aquinatis. Cui sit honoꝛ ⁊ gloria eo q̄ dederit opus a se incptum tanto tempoꝛe incompletum pfici.

Deo gratias.

¶Expliciunt preclarissima cōmentaria: diui Thome aquinatis sacri oꝛdinis predicatoꝛum: in libꝝos peribermenias Aristotelis completa per fratrez Thomam de vio Caietanum sacre theologie: ac eiusdem oꝛdinis pꝛofessoꝛem ab eo loco vbi prefatus doctoꝛ sanctus Thomas morte preoccupatus desiit cōmuni: terrens ac tēporalibus ī eterna ⁊ celestia cōmutatis feliciter. Amen.

Lec. 1. ⁊ cō. 6.

¶Aristotilis stragyrite: peripatheticoꝝ prin cipis: Textus primi libri posterioruꝫ Anale thycorum.

Lo.1. Omnis doctrina: ⁊ omnis disci o plina intellectiua: ex preexisten te fit cognitõe. Manifestũ ẽ aũt hoc speculantibus in omnes.

¶Diui Thome Aquinatis: sacri ordinis predicatorum: in primum librum posterioꝝ Analethycorũ Aristotilis: preclarissima Cõmẽtaria. Lectio prima.

Cap.1. Icut dicit pbs i pmo metaphisice ho minũ genus arte ⁊ rõnib⁹ viuit. i quo vi pbs tãgere quoddã hois ppriũ in s quo a ceteris aialib⁹ differt: alia. n. aia lia quodã nãli instictu ad suos act⁹ agũ tur. hõ aũt rõnis iudicio i suis opibus dirigit. Et ide ẽ ꝙ ad act⁹ hũanos faci liter ⁊ ordinate pficiẽdos diuerse artes deseruiũt. Nihil .n. aliud ars eẽ vi ꝯs certa ordinatio rõnis ꝙ p determi nata media ad debitũ finẽ actus hũani pueniũt. Rõ aũt nõ solũ dirigere põt inferiorũ partiũ actus: sed etiã actus sui directiua ẽ hoc eni est ppriũ itellectiue ptis vt i seipsa re flectat. nã itellect⁹ itelligit seipm ⁊ siꝫ rõ de suo actu rõ cinari põt. Si igit ex hoc ꝙ rõ de actu manus rõcinat ad inuẽta ẽ ars edificatoria vel fabrilis: ꝙ ꝯs hõ faciliter ⁊ or dinate hui⁹ act⁹ exercere põt: eadẽ rõne ars q̃dã necessa ria ẽ ꝙ sit directiua ipsius act⁹ rõnis ꝙ quã. s. hõ i ipso actu rõnis ordinate ⁊ faciliter ⁊ sine errore pcedat. ⁊ hec est ars logica. i. rõnalis sciẽtia ꝙ nõ solũ rõnalis ẽ ex hoc ꝙ ẽ fm rõnẽ: qđ ẽ oĩb⁹ artib⁹ cõe: siꝫ ẽt ex hoc qđ ẽ circa ipm actũ rõnis sicut circa ppriã mãm. ⁊ iõ vi eẽ ars artiũ: qa i actũ rõnis nos dirigit a quo oẽs artes pcedũt. Opor tet igit logice ptes accipe secũdũ diuersitatẽ actuũ rõnis. Sũt aũt rõnis tres act⁹ quorũ primi duo. sunt rõnis fm ꝙ ẽ itellect⁹ qdã. Una. n. actio itellect⁹ ẽ itelligẽtia idiuisibiliũ sine icõplexorũ fm ꝯs cõcipit qd ẽ res. Et hec opatio a q busdã dr iformatio itellect⁹ siue imaginatio ꝙ itellectũ. ⁊ ad hãc opationẽ rõnis ordinat doctrina quã tradit. Aris. i libro pdicamẽtorũ. Secũda vo opatio itellect⁹ ẽ cõpositio vel diuisio itellect⁹: i q̃ est ia verũ vel falsuꝫ: ⁊ huic rõnis actui deseruit doctrina quã tradit Aris. i libro perihermenias. Tertius vo act⁹ rõnis ẽ fm id qđ ẽ ppriũ rõnis. s. discurrere ab vno i aliud: vt p id qđ ẽ notũ deueniat i co gnitionẽ ignoti: ⁊ huic actui deseruiũt reliq libri logice At tendẽdũ ẽ ãt ꝙ act⁹ rõnis sunt similes quãtũ ad aliqd acti bus nature: Uñ ⁊ ars imitat nãm iquãtũ põt. In actib⁹ ãt nature iuenit triplex diuersitas. In qbusdã. n. nã de ne cessitate agit ita ꝙ nõ põt deficere. In qbusdã vo nãvt fre quẽtius opat: siꝫ q̃ꝫ possit deficere a ppio actu. Uñ in bis necesse ẽ eẽ duplicẽ actũ. vnũ q fit vt i plurib⁹: sicut cũ ex semine generat animal pfectũ. Alius qñ nã deficit ab eo qđ ẽ sibi cõuenies: sicut cũ ex semine generat aliquod mõstrũ pp corruptionẽ alicuius pncipij. Et hec etiã tria in ueniunt i actib⁹ rõnis. Est. n. aliqs rõnis pcessus necessi tatẽ iducẽs: i q nõ ẽ possibile eẽ veritatis defectũ ⁊ p hũc rõnis pcessum sciẽtie certitudo acgrit. Est ãt ali⁹ rõnis p cessus i quo vt i plurib⁹ uerũ cõcludit: nec tñ necessitatẽ hꝫs. Tertius vo rõnis pcessus ẽ i quo rõ a vo deficit pp alicuius pncipij defectũ qđ i rõcinãdo erat obseruãdum. Pars ãt logice q̃ pmo deseruit pcessui: ps iudicatiua dr eo ꝙ iudiciũ ẽ cũ certitudine sciẽtie: ⁊ qr iudiciũ certũ de effectib⁹ hẽri nõ põt. nisi resolutẽdo i pma pncipia: iõ ps hec analetica vocat. i. resolutoria. certitudo ãt iudicij q̃ p resolutionẽ habet ẽ vel ex ipsa forma syllogismi tñ. ⁊ ad hoc ordinat liber priorũ analeticorũ q ẽ de syllogismo sim pliciter. vel ẽt cũ hoc ex mã. qr sumunt ppositões p se ⁊ necessarie ⁊ ad hoc ordinat liber posteriorũ analeticorũ q ẽ de syllogismo demõstratiuo. Scdo ãt rõnis pcessui deseruit alia ps logice q̃ dr iuctiua. nã iuctio nõ semp est cũ certitudine. vñ de bis q̃ iucta sunt iudiciũ regrit ad hoc ꝙ certitudo habeat. Sicut ãt i reb⁹ nãlib⁹ i bis q̃ ut i plu rib⁹ agũt gradus qdã attẽdit qr ꝯto virt⁹ nature ẽ fortior tãto rarius deficit a suo effectu: ita ẽ ⁊ i pcessu rationis q nõ ẽ cũ oĩmoda certitudine gradus aliqs iuenit: siꝫ ꝙ ma gis ⁊ minus ad pfectã certitudinẽ accedit. Per hmõi. n. pcessum qñqꝫ qdẽ: ⁊ si nõ fiat sciẽtia. fit tñ fides vel opi nio vel pbabilitas pp pbabilitatẽ ppositionũ ex qb⁹ pro cedit. qr rõ totaliter declinat i vnã ptẽ cõtradictiõis: siꝫ cũ formidine alterius. ⁊ ad hoc ordinat topica siue dialectica nã syllogismus dialecticus ex pbabilib⁹ est. de quo agit Aris. i libro topicorũ. Qñqꝫ vo nõ fit complete fides vel opinio. siꝫ suspitio qdã: qr nõ totaliter declinat ad vnã ptẽ ꝯdictiõis siꝫ magis declinet i hãc ꝯs i aliã. ⁊ ad hoc ordina tur rhetorica. Qñqꝫ vo sola existimatio declinat in aliquã ptẽ ꝯdictiõis pp aliquã repsentationẽ. ad modũ quo fit hoi abhominatio alicuius cibi. si repsentet ei sub similitudine alicui⁹ abhominabilis: ⁊ ad hoc ordinat poetica. Nã poe te ẽ iducere ad aliqd virtuosum p aliquã pcedẽtẽ repsen tationẽ. Oĩa ãt hec ad rõnalẽ phiam ptinẽt. Inducere eñ ex vno i aliud rõnis ẽ. Tertio ãt pcessui rõnis deseruit ps logice q̃ dr sophistica de q̃ agit Aris. i libro elẽchorũ.

Alijs igit ptib⁹ logice ptermissis ad psens attẽdẽdũ ẽ cir ca ptẽ iudicatiuã pũt tradit i libro posteriorũ analeticorũ q diuidit in duas ptes. In pma ostẽdit necessitatẽ demõ stratiui syllogismi de quo ẽ iste liber. In secũda pte de ipo syllogismo determinat ibi. (Scire ãt opinamur.) Necessitas ãt cuiuslibet rei ordinate ad finẽ ex suo fine sumit fi nis ꝯaũt demõstratiui syllogismi ẽ sciẽtie acgsitio. Uñ si sciẽ tia ñ possꝫ acgri p syllogismũ vl argumẽtũ: nulla eẽt necessi tas demõstratiui syllogismi. Posuit ãt plato ꝙ scia ñ cau sat i nobis ex syllogismi: siꝫ ex ipsiõe formarũ dãliũ i aias nras: a qb⁹ ẽt effluere dicebat formas nãles i reb⁹ nãlib⁹: ꝯs ponebat eẽ pticipatiões q̃sdã formarũ a mã sepatarũ. ex quo seq̃bat ꝙ agẽtia nãlia nõ causabãt. formas i reb⁹ iferiorib⁹: siꝫ solũ mãm pparabãt ad pticipãdũ formas se paratas. Et simliter ponebãt ꝙ p studiũ ⁊ exercitiũ nõ causabat i nobis sciẽtia: siꝫ tñ remouebant ipedimẽta: ⁊ reducit hõ ꝯsi i memoriã eorũ q̃ nãliter scit ex ipressione formarũ sepatarũ. Snia aũt Aristotilis ẽ cõtraria q̃ꝫtũ ad vtrunqꝫ. Ponit. n. ꝙ forme nãles reducunt i actũ a for mis q̃ sunt i mã. s. a formis nãlũ agẽtiũ. Et similiter po nit ꝙ sciẽtia fit i nobis actu p aliq̃ꝫ sciẽtiã i nobis pexistẽtẽ. ⁊ hoc ẽ fieri i sciẽtiã p syllogismũ aut argumẽtum qõcunqꝫ. nã ex vno in aliud argumẽtando procedimus.

Ad ostẽdẽdũ igit necessitatẽ demõstratiui syllogismi p̃ mittit Aristoteles ꝙ cognitio i nobis acgrit ex aliq̃ cogni tiõe preexistenti. Duo igit facit. pmo ostẽdit ppositũ. Se cũdo docet modũ pcognitionis. ibi (dupliciter autem.)

Circa pmũ duo facit. pº iducit vniuersalẽ ppositionẽ p positũ cõtinẽtẽ. s. ꝙ acceptio cognitiõis i nobis fit ex aliq̃ pexistẽti cognitiõe. ⁊ iõ dicit (oĩs doctrina ⁊ oĩs disciplina) nõ aũt oĩs cognitio: qr nõ oĩs cognitio ex priori cogniti õe depẽdet: eẽt. n. i infinitũ ire: oĩs ãt discipline acceptio ex pexistẽte cognitiõe fit nomẽ ãt doctrine ⁊ discipline ad co gnitiõis acgsitionẽ ptinet. Nã doctrina ẽ actio. ei⁹ q aliqd cognoscere facit. Disciplina ãt ẽ receptio cognitiõis ab alio Nõ accipit hic doctrina ⁊ disciplina fm ꝙ se hñt ad acq sitionẽ sciẽtie tñ: siꝫ ad acgsitionẽ cognitiõis cuiuscũqꝫ. qđ pꝫ. qa manifestat hãc ppositionẽ ẽt i disputatinis ⁊ rheto ricis disputationib⁹ p ꝯs nõ acgrit sciẽtia. pp qđ ẽt nõ di cit. ex pexistẽti sciẽtia vel itellectu: siꝫ vniuersaliter cognitio ne. Addit ãt (itellectiua) ad excludẽdũ acceptionẽ cogni tionis sensitiue vel imaginatiue: nã pcedere ex vno i aliud rationis est solum. ¶Secundo cum dicit.

¶Mathematice enim scientiarum per hunc modum fiunt: ⁊ aliarum unaqueqꝫ artium.

¶Manifestat ppositionẽ pmissam p iductionẽ. Et pº in demõstratiuis in qb⁹ acgrit sciẽtia. in bis ãt pncipaliores sunt mathematice scientie pp certissimũ modũ demõstra

tionis. ꝓfir ät fůt ⁊ alie artes: q: ĩ oĩb⁹ ẽ aliqs mod⁹ demonstrationis alias non essent scie. ¶ Secůdo cũ dicit.

¶ Similiter aũt ⁊ circa oratiões que p syllogismos ⁊ q̃ p inductionẽ: utreqz. n. p prĩ⁹ nota faciũt doctrinã: be qdẽ accipiẽtes tãqz a notis: ille uero demonstrãtes uniuersale p id qđ manifestuz est singulare.

¶ Manifestat idẽ in orationib⁹ disputatiuis siue dialecticis que vtũtur syllogismo ⁊ inductiõe: i quoꝝ vtroqz precedit ex aliquo p̃cognito. Vlã ĩ syllogismo accipit cognitio alicuius vniuersalis cõclusi ab alijs vniuersalibus notis. In iductiõe aũt cõcludit vniuersale ex singularibus q̃ fũt manifesta. ¶ Tertio cum dicit.

¶ Similiter autẽ ⁊ rhetorice persuadent: aut eniz per exẽpla que est inductio: aut per enthymema quod ẽ est syllogismus.

¶ Manifestat idez ĩ rhetoricis ĩ qbus psuasio fit p enthymema aut p exẽplũ nõ ät p syllogismũ aut p iductionẽ cõpletã ꝓpter icertitudinem materie circa quã versat. s. circa actus singulares hoĩum ĩ qbus vniuersales ꝓpositiões nõ pñt vere assumi. ⁊ iõ loco syllogismi ĩ quo necesse ẽ eẽ aliquã vniuersalẽ vtit aliq̃ enthymemate ĩ quo nõ necesse ẽ eẽ aliquã vniuersalẽ. Et similiter loco inductiõis ĩ q̃ cõcludit vniuersale: vtit aliquo exemplo ĩ q̃ precedit a singulari: nõ ad vniuersale sed ad singulare. Unde pz q̃ sicut enthymema ẽ qdã syllogismus detrũcatus. ita exẽplũ ẽ q̃dã inductio ĩperfecta. Si ergo i syllogismo ⁊ iductione precedit ex aliquo p:recognito: opz idẽ itelligi ĩ enthymemate ⁊ exẽplo.

Co. 2. ¶ Dupliciter aũt necessariuz ẽ p̃cognoscere: alia nãqz qz sunt prius opinari necesse ẽ: alia uero qd est qđ dicitur itelligere opz: quedam autem utraqz. ut quoniaz omne quidem aut affirmare aut negare ueruz est: qz est: trianguluz autez quoniã hoc q dem significat: sz unitatem utraqz ⁊ quid significat: ⁊ quia est. Non enĩ fit ꝛ hoꝝ unũqđqz mãifestum nobis ẽ. Lec. ii.

Triangulus.

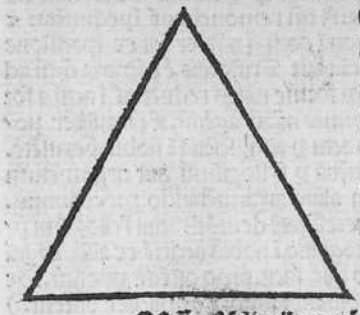

p Ostq̃ ostẽdit pbs q̃ ois disciplina ex preexistenti fit cognitõe: nũc oñdit quis sit mod⁹ p̃cognitõis. Et circa hoc duo facit. ꝓmo determinat modũ p̃cognitiõis quãtũ ad illa que opz cognoscere: vt hẽat cõclusiõis cognitio cui⁹ scia q̃rit. 2° determinat modũ p̃cognitiõis ipius cõclusiõis cui⁹ scientia p demõstrationẽ q̃rit: ibi. (anteq̃z fit iducere.) In p̃cognitiõe aũt: duo ĩcludũtur. s. cognitio: ⁊ cognitõis ordo. pº ergo determinat modũ p̃cognitiõis q̃tũ ad ipsã cognitionem. 2° q̃tũ ad cognitiõis ordinẽ: ibi. (ẽ ät cognoscere.)

Circa ꝓmũ sciẽdũ ẽ q̃ id cuius scia p demõstrationẽ q̃rit: ẽ cõclusio aliqua ĩ q̃ pp:ia passio de aliquo subiecto p̃dicatur: q̃ qdẽ cõclusio inferẽ ex aliqbus ꝓncipijs. ⁊ q: cognitio simpliciũ p̃cedit cognitionẽ cõpositoꝝ: necesse ẽ anteq̃z habeaẽ cognitio cõclusiõis: cognoscaẽ aliquo mõ subiectum ⁊ passio: ⁊ similiter opz q̃ cognoscaẽ ꝓncipiũ ex q̃ cõclusio iferẽ: cũ ex cognitiõe ꝓncipij conclusio innotescat. Modoꝝ autẽ triũ scilicet ꝓncipij: subiecti: ⁊ passiõis ẽ duplex modus p̃cognitionis scilicet q: ẽ: ⁊ qđ ẽ. Ostẽsuz ät ẽ in septimo metaphisice: q̃ cõplexa nõ diffiniunẽ: hois enĩ albi nõ ẽ aliq̃ diffinitio ⁊ multo minus enũciatiõis alicui⁹. Uñ eũ ꝓncipiũ sit enũciatio q̃dã: nõ põt p̃cognosci de ipso qđ ẽ: sed solũ q: verũ ẽ. de passiõe aũt põt qdẽ sciri qđ ẽ: q: vt in eodẽ libro ostẽdit: accñtia quodãmõ diffinitionẽ hñt: passiõis ät eẽ. ⁊ cuilibet accidẽtis ẽ ĩ eẽ subiecto. qđ qdẽ ĩ demõstratione cõcludit. nõ ergo de passiõe p̃cognoscit q: ẽ: sed solũ qđ ẽ. Subiectũ ät diffinitionẽ hz: ⁊ ei⁹ eẽ a passiõe nõ depẽdet: sed suũ eẽ ꝓpriũ pintelligit ipi eẽ passiõis ĩ eo: ⁊ iõ de subiecto oportet p̃cognoscere ⁊ qđ ẽ ⁊ q: ẽ: pfertiz cũ ex diffinitione subiecti ⁊ passiõis sumaẽ mediũ demõstratiõis: ꝓpter hoc ergo dicit pbs: q̃ duplr necessariũ est p̃cognoscere: q: duo sũt que p̃cognoscũẽ de his quoꝝ ñ p̃cognitionẽ hẽmus: scilz q: ẽ ⁊ qđ ẽ. ⁊ alia sũt de qb⁹ necesse ẽ ꝓmo cognoscere q: sũt: sicut prĩcipia de qb⁹ postea exẽplificat: ponẽs ĩ exẽplo ꝓmũ oĩum ꝓncipioꝝ. s. q̃ de vnoquoq̃ ẽ affirmatio vel negatio vera. Alia vo sũt de qbus opz ꝓintelligere qđ ẽ qđ dĩ idest qđ significat p nomẽ. s. dẽ passiõibus. ⁊ ñ dicit qđ ẽ simplr: sz qđ ẽ qđ dĩ: q: añq̃ scia tur de aliq̃ an sit ñ põt sciri ꝓprie de eo qđ ẽ: nõ entiũ enim ñ sũt diffinitiões: Uñ q̃stio an ẽ p̃cedit q̃stionẽ qđ ẽ. Sz nõ põt oñdi de aliquo an sit: nisi prĩ⁹ itelligaẽ qđ significat per nomẽ. ꝓpter qđ ät pbs ĩ q̃rto metaphisice. ĩ disputatiõe q̃ negantes ꝓncipia: docet ĩcipere a significatiõe nominũ exẽplificat ät de triãgulo: de quo opz pscire qñ nomẽ ei⁹ hõc significat: qđ. s. ĩ sua diffinitiõe cõtineẽ. Cũ aũt accñtia q̃dã ordine ad substãtias referaẽ: ñ ẽ icõueniẽs id qđ ẽ. accñs ĩ respectu ad aliqd: eẽ etiã subiectũ respectu alteri⁹. sicut superficies ẽ accñs respectu substãtie corporalis: q̃ trĩ superficies ẽ ꝓmũ subiectũ coloris. id aũt qđ ẽ subiectũ: ita q̃ nullius ẽ accñs substãtia ẽ. Uñ ĩ illis sciẽtijs quarũ subiectuz ẽ aliq̃ substãtia: id qđ ẽ subiectũ nullo mõ põt eẽ passio: sicut ẽ ĩ pbĩa ꝓma ⁊ ĩ scia nãli q̃ ẽ de subiecto mobili. Jn his ät sciẽtijs q̃ sũt de aliqb⁹ accidẽtib⁹: nihil phibet id qđ accipitur vt subiectũ respectu alicui⁹ passiõis: accipi ẽt vt passio respectu anteriozis subiecti: hoc trĩ nõ ĩ ifinituz ꝓcedit. Est .n. deuenire ad aliquod ꝓmũ ilscia illa: qđ ita accipit vt subiectũ: qđ nullo modo vt passio: sicut pz ĩ mathematicis sciẽtijs q̃ sũt de quãtitate cõtinua vel discreta. Supponuntur eniĩ hijs sciẽtijs ea q̃ sũt ꝓma ĩ genere ẽntitatis: sicut vnitas ⁊ linea ⁊ supficies ⁊ alie hmõi: qbus suppositis p demõstrationẽ q̃rũtur q̃dã alia. sicut triãgulus eglaterus: q̃dratũ in geometricis: ⁊ alia hmõi. q̃ qdẽ demõstrationes q̃si opatiue dicũtur: vt ẽ illud super rectam lineaz datam: triãgulũ eglaterũ ꝓstituẽ: q̃

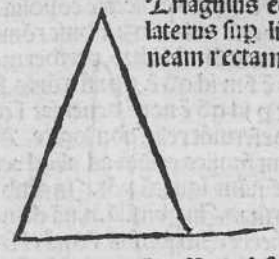

Triãgulus eglaterus sup li neam rectam.

adiuẽcto rursus aliq̃ passiones pbãt: siẽ ꝓ ei⁹ãguli fieant rectam. eq̃les: aut aliqd hmõi. pz g⁹ ꝓ triãgul⁹ ĩ pº mõ demõstratõis se hz vt passio: ĩ scõo se hz vt sbm. Uñ pbs hic exẽplificat õ triãgulo vt passio ẽ: ñ vt ẽ subiectũ: cũ dicit de triãgulo oz pscire qñ hº significat

Dicit ẽt ꝓ q̃dã fũt õ qb⁹ opz pscire vtrũqz. s. qđ ẽ ⁊ q: ẽ. Et exẽplificat de vnitate q̃ ẽ ꝓncipiũ ĩ oi gñe ẽntitatis. ⁊ si .n. aliq̃ mõ sit accñs respectu subẽ: trĩ ĩ sciẽtijs mathematicis q̃ sũt de q̃ntitate ñ põt accipi vt passio: sz vt sbm tãtũ: cũ ĩ hoc gñe ñ hẽat ꝓus. Nõnẽ hmõi diuersitatis oñdit q: ñ ẽ silis mod⁹ mãifestatõis pdictoꝝ. s. ꝓncipij passiõis ⁊ subi: ñ. n. ẽ eadẽ rõ cognitõis ĩ ipis. Vlã ꝓncipia cognoscũẽ p actũ cõponẽtis ⁊ diuidẽtis. Subm ät ⁊ passio p actũ apphẽdẽtis qđ qđ ẽ: qđ qdẽ ñ silr cõpetit subo ⁊ passiõi: cuz subm diffiniaẽ absolute: q: ĩ diffinitõe ei⁹ ñ ponit aliqd qđ sit extra eẽntiã ipi⁹. Passio ät diffinit cũ depẽdẽtia ad sbm qđ ĩ ei⁹ diffinitõe ponit. Uñ ex q̃ ñ eodẽ mõ cognoscũt: ñ ẽ mirũ si eoꝝ diuersa p̃cognitio sit. ¶ Deide cũ dicit

¶ Est autez cognoscere alia quidez prius cognoscentez: quoꝝdã autẽ simul accipere notiam: ut quecunqz contingunt esse sub uniuersalibus quoꝝ hñt cognitionẽ. Quod eniĩ ois Co. 3.

Lec. 4.

Lec. 7.

Lec. 3.

triangulus hz tres angulos duob⁹ rectis eq̄les p̄scisit: q̄ uero hic qd est in semicirculo trian gulus sit: simul ī ducēs cognouit. quozundā enim hoc modo disci/plina est ⁊ ñ per mediū ultimū cognoscitur: ut quecūqz iaz sin/gularium cōtigūt eē ⁊ nō de subiecto aliquo.

Triāgulus ī semicirculo.

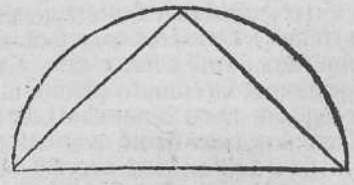

¶ Determinat modū p̄cognitiōis ex pte ipi⁹ ordinis: quē quidē p̄cognitio ip̄ortat. Est.n. aliqd pⁿ altero: ⁊ secūduz tp̄s ⁊ secūdū naturas. ⁊ hic duplex ordo ip̄cognitiōe con/siderādus ē. Aliqd.n. p̄cognoscit pⁿs: sicut pⁿ notū tē porze: ⁊ de his dicit q̄ alia cōtigit cognoscere aliquē cogno scētē ea pⁿs tpe: q̄ illa qbus p̄cognosci dicūt: q̄daz vo co gnoscūtur simul tpe sed pⁿs nā ⁊ de his dicit q̄ quozūdā p̄cognitoz: ū simul tpe ē accipe noticiā: ⁊ illoz qb⁹ p̄cogno/scūtur. q̄ āt sūt ista manifestat subdēs: q̄ hmōi sūt q̄cunqz cōtinctur sub aliqbus vniuersalibus: quoz hñt cognitiōez .i. de quib⁹ notū ē ea sub talib⁹ vniuersalib⁹ cōtineri. ⁊ hoc vlteri⁹ manifestat p exēplū. cū.n. ad ꝯclusionē iferēdā due ꝓpositiōes regrant: scilz maioz ⁊ minoz: scita ꝓpositione maioz nōdū hz cōclusiōis cognitio. maioz ergo ꝓpositio p̄ cognoscit cōclusioni ñ solū nā ſz tpe. ¶ Rursus aūt si ī mino ri ꝓpositiōe iducat siue assumat aliqd cōtētū sub vniuersa li ꝓpositōe q̄ ē maioz: de q̄ manifestū nō sit q̄ sub hoc vni uersali cōtineat: nōdū hz cōclusiōis cognitio: q: nōdū erat certa vītas minoris ꝓpositōis. Si āt ī minoz ꝓpositiōe as/sumat⁹ terminu⁹ de quo manifestū sit q̄ continet sub vlī in maioz ꝓpositiōe. ¶ Patet vītas minoris ꝓpositōis q: id qđ accipit sub vniuersali: hz ei⁹ cognitionē ⁊ sic statim hz con clusiōis cognitio. vt si sic demōstraret aliqs. oīs triāgulus hz tres angulos eq̄les duob⁹ rectis: ista cognita nondū hz cōclusiōis cognitio. Sz cū postea accipit: hec figura ī semi circulo descripta ē triāgul⁹: statiz scit q̄ hz tres angulos eq̄ les duob⁹ rectis. Si aūt nō eēt manifestū q̄ hec figura ī se micirculo descripta eēt triāgulus: nōdū statim īdicta assū/ptione sciret cōclusio. ſz opz vlteri⁹ aliqđ mediū q̄rere per qđ demōstret hāc figurā eē triāgulū. Explicās autē pbs de his q̄ cognoscūt āte cōclusionē pⁿs tpe dicit q̄ ali/quis p demōstrationē cōclusiōis cognitionē accipiēs. hanc ꝓpositionē p̄scisit ēt sm tp̄s sz q̄ oīs triāgul⁹ hz tres an/gulos duob⁹ rectis eq̄les. sed īducēs hanc assūptionē. ſ. q̄ hoc qđ ē ī semicirculo sit triāgulus. tpe simul cognouit cō clusionē. q: hoc īductū hz noticiā vlis sub q̄ cōtinet. vt nō oporteat vlteri⁹ mediū q̄rere. Et iō subdit q̄ quozūdā est hoc mō disciplina. i. eoz ū accipit cognitio p se: ⁊ nō opz ea cognoscere p aliqđ aliud mediū qđ sit vltimū ī resolutiōe q: mediata ad īmediata reducūt. vel pōt legi sic. Qđ vlti/mū. i. extremū qđ accipit sub vniuersali medio ñ cogno/scat eē sub illo vlī p aliqđ aliud mediū. ⁊ que sūt ista q̄ ha bent cognitionē sni vlis manifestat subdēs. q̄ hmōi sūt sin gularia q̄ ñ dicūtur de aliquo subiecto cuz inter singularia ⁊ speciem nullum medium possit īuenīri.

Lo.4. ¶ Antequā āt sit īducere aut accipere syllo/gisinū: quodā quidē mō fortasse dicēdū ē scire mō āt alio non: qđ.n. nescit⁹ si est simplr: hoc quodāmō sciuit. Ut quod duos rectos hz hoc nescit⁹ simpliciter: ſz manifestū ē q̄ sic q̄dez scit: simpliciter āt non scit. Lectio tertia.

p Ostq̄z oñdit pbs qūo opz p̄cognoscere q̄daz alia añq̄z de cōclusione cognitio sumat. nunc vult oñdere qūo ipaz cōclusionē cōtigit p̄co/gnoscere añq̄z cognitio sumat de ea p syllo/gisinū vel īductionē. Et circa hoc duo facit. p⁰ nāq̄z deter minat vītatē dicēs. q̄ añq̄z īducat īductio vel syllogisinus ad faciēdū⁹ cognitionē de aliq̄ cōclusiōe. illa cōclusio q̄dā/modo scit ⁊ q̄dāmō nō. Simplr.n. nescit. ſz solū sm qđ. sicut si debeat pbari ista cōclusio. triāgul⁹ hz tres. āgu/los eq̄les duob⁹ rectis añq̄z demōstret ille q̄ p demōstra tionē accipit sciaz ei⁹ nescit simplr. ſz scit sm qđ. Uñ quo dāmō p̄sciuit simplr āt ñ. Cui⁹ qđē rō ē. q: sic ia oñsū ē: oz Lec
p̄ncipia cōclusiōi p̄cognoscē. p̄ncipia āt se hñt ad cōclusio/nes ī demōstratiuis: sicut cāe actiue ī hālib⁹ ad suos effect⁹
Uñ ī 2° physi. ꝓpositiōes syllogisini ponūt ī genere cāe Lec.5.
efficiētis. effect⁹ āt añq̄z pducat ī actū: p̄existit qdē ī causis actiuis vtute: nō aūt actu: qđ ē simplr esse. Et silr añq̄z ex p̄ncipijs demōstratiuis deducatur cōclusio: ī ipis p̄ncipijs qdē p̄cognitis p̄cognoscit cōclusio vtute: ñ tñ actu: sic enīz in eis p̄existit. ⁊ sic pz q̄ non p̄cognoscitur simpliciter sed sm quid est. ¶ Secundo: ibi.

¶ Si uero nō: Menonis ambiguitas contī git. aut enī nihil discent. aut que nouerūt.

¶ Excludit ex veritate determinata quādā dubitationem quā plato ponit in libro Menonis sic ītitulato ex noie sui discipuli. Est āt dubitatio talis. Inducit.n. quēdā oīno ī peritū artis geometrice interrogatū ordinate de p̄ncipijs p se notis ex qb⁹ geometrica cōclusio cōcludit: icipiendo ex p̄ncipijs p se notis. ad q̄ oīa ille ignar⁹ geometrie id qđ ve rū ē rñdit. ⁊ sic deducēdo q̄stiones vsq̄z ad cōclusionē p sin gula verū rñdit. Ex hoc igit vult hēre q̄. ⁊ illi q̄ videt im periti aliq̄rū artiū: añq̄z de eis ītruant eaz noticiā hñt. et sic seqt qđ vel hō nihil adiscat vel adiscat ea que pⁿ nouit

Circa hoc ergo q̄tuor facit. p⁰ enī ꝓponit q̄ p̄dicta du bitatio vitari nō pōt nisi ſuppositā p̄determinata vītate .ſ. q̄ cōclusio quā qs addiscit p demōstrationē vel īductōez nota erat ñ simplr: sed sm q̄ ē vtute in suis p̄ncipijs: de q̄ bus aliqs ignar⁹ scie interrogat⁹ vītatē rñdere pōt. Secū/dū vo platonis sniam cōclusio erat p̄cognita simplr: vnde nō addiscebat de nouo sed poti⁹ p deductionē aliquā rō/nis in memoriā reducebat: sicut et de formis nālib⁹ Ana/xagoras ponit q̄ añ gnātionē p̄existebāt ī mā simplr. Ari/stoteles vo ponit q̄ p̄existūt ī potētia ⁊ non simpliciter.

¶ Secundo cum dicit.

¶ Nō enī sicut quidā argumētāt soluere dicē dū ē. nūquid sciuisti oēm dualitatē qñ, par est aut nō: dicēte āt attulerūt quādā dualitatē quā nō opinar⁹ est esse. Soluūt enī dicētes non co gnoscere omnem dualitatem parem esse. sed quam sciunt q̄ dualitas sit.

¶ Oñdit falsā quoz ūdā obuiationē ad dubitationē plato/nis: q. ſ. dicebāt q̄ cōclusio añq̄z demōstraret vel q̄cunqz mō addisceret nullo mō erat cognita. ¶ Poterat .n. eis obijci sm platonis dubitatiōez hoc mō. Siqs interrogaret ab aliq̄ iperito: nūqd tu scis qđ oīs dualitas par ē: ⁊ dicen te eo. i. cōcedēte se scire: afferret quādā dualitatē: quā ille ī terrogat⁹ nō opinaret eē. puta illā dualitatē q̄ ē tertia pars senarij: cōcluderet q̄ sciret tertiā ptē senarij eē nūerū pa/rē: qđ erat ei īcognitū: ſz p demōstrationē īductā addiscit. ⁊ sic vī seq: q̄ vel ñ hoc addiscat. vel addiscerit qđ p̄us sci uit. vt igit hāc dubitationē euitarēt: soluebāt dicētes: q̄ il/le interrogatus q̄ rñdet se scire: q̄ oīs dualitas sit nūer⁹ par: nō dixit se cognoscere oēm dualitatē simplr. ſz illā quā sci/nit eē dualitatē. Uñ cū ista dualitas q̄ ē illata: fuerit ab eo penitus īcognita siue ignota. nullo mō sciuit q̄ hec duali/tas esset numerus par: ⁊ sic sequit: q̄ apud cognoscentez p̄ncipia. nullo modo conclusio sit p̄cognita: neq̄z simpli/citer neq̄z secūdum quid. ¶ Tertio: ibi.

¶ Et etiā sciūt qdem cui⁹uere demōstratōez hñt ⁊ cui⁹ acceperūt. acceperūt āt nō de oī cu ius utiq̄z sciūt q̄ triangul⁹ aut nūerus sit. sed simplr de oī nūero et triāgulo. neq̄z enim una

ppositio accipit huiusmodi q̄ quem tu nosti nūerū. aut quā nosti rectā lineā sed de omni.

Linea recta.

¶ Improbat hāc solutionē hoc mō. illud scit de q̄ demōstratio hī: vel de q̄ de nouo accipit demōstratio. ⁊ hº dr pp addiscētē q̄ incipit scire: addiscētes ät ñ accipiūt demonstratōem de oī dualitate de q̄ sciuit. sz ō oī simplr. ⁊ filr ō omni numero. aut de omn triangulo. non ergo verum est quod sciat de omni numero quem scit esse numerum. aut de oī dualitate quā scit eē dualitatē. sz de oī simplr. Qō ät ñ sciat de oī nūero quē scit eē nūerū sz ō oī simplr pbat: ibi (neq; n. vna ppō) Cōclusio cū p̄missis ꝓuenit īterminis. Illā sbm ⁊ p̄dicatū ꝓclōnis sūt maior ⁊ mīor extremitas i p̄missis. sz i p̄missis ñ accipit aliq̄ ppō de nūero aut ō recta linea cū hac additiōe quā tu nosti. sz simplr de oī. neq; ergo conclusio demonstrationis est cum additione p̄edicta. sz simplr de omni. ¶ Quarto: ibi.

¶ Sed nihil ut opinor prohibet: quoniam est quod addiscit sic scire: ē ät sic ignorare icōueniens. n. nō est si scit quodāmō qō addiscit: sz sic hoc mō ut i quātū ut addiscit ⁊ scit.

¶ Ponit verā solutionē dubitatiōis p̄dicte sz p̄determinatā vītatē dicēs. q̄ illud qō qs addiscit nihil phibet q̄dāmō scire pº. ⁊ q̄dāmō ignorare. ñ. n. ē icōueniēs si aliqs q̄dāmō p̄sciat id qō addiscit. sz eēt icōueniēs si hoc mō pcognosceret sm q̄ addiscit. Addiscere. n. ppe ē sciaz i aliq̄ generari. qō ät gñat añ gñationē ñ fuit oīno ens. sed q̄dāmō ens. ⁊ q̄dāmō ñ ens. ens qdē i potētia. ñ ens vo actu. ⁊ hº ē gnāri reduci de potētia in actū. Uñ nec id qō qs addiscit erat oīno prius notū. vt plato posuit nec oīno ignotū. vt sz solutionē supra ip̄obatā ponebat: sz erat notū potētia sine vtute i p̄ncipijs p̄cognitis vlibº ignotū ät actu sm ppaz cognitionem ⁊ hoc est addiscere reduci de cognitiōe potentiali seu vtuali aut vniuersali in cognitionē ppriā ⁊ actualē.

¶ Scire autem opinamur unumquodq; simpliciter sed non sophistico modo: quod est sm accidens cum causam arbitramur cognoscere propter quā res ē ⁊ qñ illius cā ē ⁊ non ē contingere hoc aliter se habere. Lectio q̄rta.

Ostēdit oñdit pbs necessitatē syllogismi demōstratiui. hic tā incipit de ipso syllogismo demōstratiuo determinare. Et diuidit īduas ptes. In p̄ma determinat de syllogismo demōstratiuo. In secūda de medio ex q̄ syllogism⁹ demōstratiuº p cedit. ⁊ hoc i secūdo libro: ibi. (qōnes sūt eīles nūero.) Iprīa diuidit i duas. i p̄ma determinat de syllogismo demōstratiuo absolute. In secūda cōperādo demōstratōez vlez ad demōstrationē pticularē: ibi (cū ät ō demōstratio sit alia qdē vlis) Iprīa i duas diuidit. In p̄ma determinat ō syllogismo demōstratiuo. In secūda oñdit q̄ ñ sit i demōstrationib⁹ i infinitū pcedere: ibi. (ē ät ois syllogism⁹ p tres terminos) Iprīa diuidit i duas. i p̄ma determinat de syllogismo demōstratiuo p quē acqrim⁹ sciaz. In scda oñdit qño etiā i nobis p syllogismū acqrit ignorātia: ibi (ignorātia ät sm negationē.) Circa pm tria facit. pº determinat de syllogismo demōstratiuo oñdēdo qd sit. 2º determinat de mā syllogismi demōstratiui oñdēdo q̄ ⁊ q̄lia sint ex qb⁹ ē: ibi. (qñ ät ipossibile ē.) 3º determinat de forma ip⁹ oñdēdo demōstrationē i figura: ibi. (figurarū ät magis faciēs scire.) Circa pm tria facit. pº oñdit de demonstratiuo syllogismo qd ē. 2º notificat q̄dā q̄ i diffōne syllogismi demōstratiui ponit: ibi. (ē ät p̄ncipiū demōstrationis) 3º excludit q̄sdā errores q̄ ex p̄missis circa demōstrationē oriri pnt: ibi. (qbusdā qdē igit.) Circa pm sciēdū ē q̄ i oib⁹ q̄ sūt pp finē: diffinitio q̄ ē p cām finalē: ē rō diffōnis q̄ ē p cām mālē. ⁊ mediū pbās ipaz. pp hoc enī opz vt domus fiat ex lapidib⁹ ⁊ lignis: q: ē opinātū. ptegēs nos a frigore ⁊ estu. Sic igit de demōstratiōe dat hic duas diffō-

nes quarū vna sumitur a fine demōstrationis quod ē scire ⁊ ex hoc ꝓcludit altera q̄ sumitur a mā demōstrationis. Unde circa hoc tria facit. pº lo diffinit ipsuz scire. secūdo diffinit demōstrationē per finē ei⁹ q̄ ē ipsū scire: ibi. (dicimus aūt scire.) tertio ex vtraq; diffinitione ꝓcludit diffinitionē demōstratiōis q̄ sumit⁹ p cōpationē māe demōstrationis: ibi. (si igit ē scire vt posuim⁹) Circa pmū gnq; facit. pº enī determinat cuiusmōi scire scit: qō diffinire itēdit. Circa qō sciendū ē q̄ aliqd dicimur scire simplr: qñ scim⁹ id i seipso. Dicimur scire aliqd sm qd qñ scimus illud i alio in quo ē vel sicut pars i toto: sicut sciētes domū dicimur scire parietē: vel sicut accñs i subiecto: sicut scientes coniscū dicemur scire venientem: vel sicut effect⁹ i cā: sicut dictū est supra q̄ cōclusionē p̄cipim⁹ i p̄ncipijs: vel quocūq; simili modo. ⁊ hoc ē scire p accñs: q: scito aliq̄ p se dicimur scire id quod accidit ei quocūq; mō. Intēdit igit pbs diffinire scire simplr: ñ ät scire sm accñs: hic enīz modus sciēdi est sophisticus. vtunt⁹. n. sophiste tali modo arguēdi. Cognosco coniscū: coniscus ē veniēs: ergo cognosco venientem. 2º cū dicit. (cum cām quoq; arbitramur cognoscere) ponit diffinitionē ipsius scire simplr. Circa qō cōsiderādū ē q̄ scire aliqd ē p̄fecte cognoscere ipsū: hoc ät ē perfecte appēndere ipsius veritatē. Eadem enī sūt p̄incipia esse rei ⁊ veritatis ipsius: vt pz ex secūdo metaphisice opz ergo scientē si ē p̄fecte cognoscens q̄ cognoscat cāz rei scire. ⁊ pp hº dicit (cum cām arbitramur.) Si ät cognosceret cām tātū: nōdū cognoscet effectū i actu: qō non ē scire simplr sed vtute trīs: qō ē scire sm qd: ⁊ quasi p accidēs ⁊ ideo opz sciētē simplr cognoscere ēt applicationē cāe ad effectū ⁊ pp hoc dicit ⁊ qñ illi⁹ cā ē. Qz vo scia ē ēt certa cognitio rei. qō ät ptigit alī se hīe ñ pt aliqs p certitudinem cognoscē: iō vlteri⁹ oz q̄ id qō scit ñ possit alī se hīe: q: scia ē p̄fecta cognitio. ⁊ iō pp pmū dicit (cū cām arbitramur cognoscere) q: vo ē actualis cognitio p quā scim⁹ simplr: addit (⁊ qñ illius ē cā:) q: vo ē certa cognitio subdit: (⁊ ñ ē ꝓtingere aliter se habere.) ¶ Tertio: ibi.

¶ Manifestū igit ē q̄ huiusmōi aliquid scire sit: ⁊ nanq; non sciētes: hii quidē opinant ipsi sic se habere: sciētes ät ⁊ cām habent.

¶ Manifestat positā diffinitionē pp hoc qō tā sciētes quā ñ sciētes estimātes tīi se scire: hoc mō accipiūt scire sicut dictū ē ñ sciētes. n. q̄ existimāt se scire opinānt sic se hīe in cognoscēdo sicut dictū ē. Sciētes ät vere sic se hñt. est ät hec recta manifestatio diffinitiōis. diffinitio. n. ē rō quā significat nomē: vt dī i ārto metaphi. Significatio ät nois accipiēda ē ab eo qō ītendūt cōiter loquētes per id nomen significare. Uñ ⁊ i secūdo topicoz dī qō noib⁹ vtenduz est vt plures vtūtur. Si qs etiā recte ꝓsideret: hac notificatiōe magis oñdit qd significet nomē quā directe aliqd significet. ñ. n. notificat sciaz de q̄ ppe posset diffinitio assignari: cū sit spēs alicui⁹ gñis: sz notificat ipz scire: vñ ⁊ a p̄ncipio dixit (scire ät opinamur) ⁊ ñ dixit: scire ät aliqd tale. ¶ Quarto: ibi.

¶ Quare cuius simpliciter est scientia: hoc impossibile est aliter se habere.

¶ Cōcludit corelariū quoddā ex diffōne posita. s. q̄ illō de quo simplr ē scia opz eē necārū. ¶ Quinto: ibi.

¶ Si quidem igitur ⁊ alius est sciendi mod⁹: qui posterius dicetur.

¶ Respōdet tacite qōni vtrū. s. sit aliqs alī⁹ mod⁹ sciēdi a p̄dicto: qō p̄mittit se dicturū i seqntib⁹: ē. n. scire p effectū: vt īfra patebit. dicimur ēt aliq̄ mō scire ipa p̄ncipia īdemōstrabilia quoz nō ē accipe cāz: sz ppus ⁊ p̄fect⁹ modus ē qui p̄dictus ē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Dicimus autem: quia scire: per demonstrationem est intelligere demonstrationem autem dico syllogismū Apoditicō. i. faciētē scire. Sz Apoditicō dico sz quē i bñdo ipsuz: scimus.

Cap. 2. Co. 5.

¶ Diffinit syllogisinū demōstratiuū p cōpationē ad finez
suū q ē scire. circa qō tria facit. ¶ Dño ponit qō scire ē fi/
nis syllogisini demōstratiui sine effect⁹ ei⁹: quū scire nihil
aliud esse videat quā itelligere vitatē alicui⁹ cōclonis p de
mōstrationē. 2°: ibi. (demōstrationē āt dico) Diffinit syl/
logisinū demōstratiuū p hmōi finē dicēs qō demōstratio
ē syllogisinus sciētialis: idest facies scire. 3° exponit h° qō
dixerat sciētialē: ibi. (sed sciētialē syllogisinū dico.) Dicēs
qō sciētialis syllogisin⁹ dr fm quē scim⁹ iquātū ipz hēmus
ne forte aligs syllogisinū sciētialē intelligeret quo aliq scien
tia vteretur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si igit ē scire ut posuim⁹: necesse ē ⁊ demō
stratiuā scīaz ex ueris eē ⁊ primis ⁊ imediatis
⁊ notioꝛib⁹ ⁊ prioꝛib⁹ ⁊ causis cōclusionis.

¶ Cōcludit ex p̄dictis diffinitionē syllogisini demōstrati/
ui ex materia sūptā. Et circa hoc duo facit. ¶ Dño cōclu/
dit. 2° manifestat: ibi. (Uerū qdē igit opz scire.) Circa p
mū tria facit. ¶ Dño. pponit cōsequētiā q̄ demōstrationis
mālis diffinitio cōcludit ex p̄missis dicēs: qō si scire h° si/
gnificat qō dixim⁹ (cām rei cognoscere.) necesse ē ꝙ de/
mōstratiua scia. i. q̄ p demōstrationē acqrit: pcedat ex .p/
positionib⁹ veris p̄mis ⁊ imediatis. i. q̄ ñ p aliqō mediuz
demōstrantur: sed p seipsas sūt manifeste: q̄ qdē (imedia/
te dicūtur iquātū caret medio demōstrāte) p̄me aūt i or/
dine ad alias ppositōes q̄ p eas pbāt: ⁊ itez (ex notioꝛib⁹
⁊ poꝛib⁹ ⁊ causis conclusiōis.) ¶ Secundo: ibi.

¶ Sic eniz erunt ⁊ principia propria eius qō
demonstratur.

¶ Excusat se ab additiōe alteri⁹ pticule: q̄ videbat appo/
nēda. s. demonstratio ex ppꝛijs pricipijs pcederet. sed ipse
dicit quod hoc intelligit ꝙ ea q̄ dicta sūt. nā q: ppositiōes
demōstratiōis sunt cāe conclusionis: necesse ē qō sint ppa
pricipia ei⁹: oportet enim esse causas ppoꝛtionatas effecti/
bus. ¶ Tertio: ibi.

¶ Syllogisin⁹ qdez erit ⁊ sine his: demōstra/
tio āt nō erit: non enim faciet scientiam.

¶ Manifestat p̄missē ꝛsequētie necessitatē dicēs: ꝙ hz syl/
logisinus non regrat premissas ꝛditiōes i ppositionib⁹ ex
quibus pcedit: requirit tñ eas demonstratio: aliter. n. ñ fa/
ceret scientiam. ¶ Deinde cum dicit.

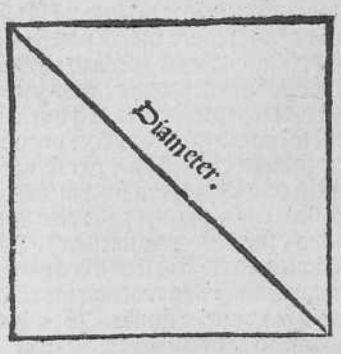

¶ Ueruz quidē igitur oportet eē. quoniam non est
scire quod nō est ut qō diametros sit symmetros.

¶ Manifestat posita diffinitionē mānifestās
ēt qō imediate dixe/
rat. s. ꝙ nisi p̄missē cō
ditiones demonstratio
ni adessēt scīaz facere
ñ posset. p° g° oñdit ꝙ sp pcedit ex veris ad hoc ꝙ scīaz
faciat: q: qō ñ ē ñ ꝛtigit scire: sicut diametz eē asymetz .i.
ꝛmēsurabilē lateri q̄drati. Dicūt. n. q̄titates icommēsura
biles: q̄rū ñ p̄t accipi aliq mēsura communis: ⁊ huiusmo/
di q̄titates sūt. q̄rū ñ est ppoꝛtio adiuicez: sicut numeri ad
numerū: qō qdem contingit de diametro q̄drati ⁊ ei⁹ la/
tere: vt pz ex decimasexta euclidis⁹ qō āt ñ est verū ñ est:
nā esse, ⁊ esse verū conuertuntur. Opz ergo id qō scit esse
verū: ⁊ sic conclusionem demonstrationis q̄ facit scire opz
esse veram: ⁊ per consequens eius propositiones. non. n.
contingit verum scīri ex falsis ⁊ si concludi possit ex eis: vt
infra ostendet. ¶ Secundo: ibi.

¶ Ex primis āt ide mōstrabilib⁹ ē: q: nō sciet
nō habēs demōstrationē ipsoꝛum. Scire eniz
est habere demonstrationem: quoꝛ demōstra
tio ē: non fm accidens.

¶ Oñdit ꝙ demonstratio sit ex p̄mis: ⁊ imediatis siue in
demonstrabilibus: ñ. n. ꝛtigit aliquē hr̄e scīaz: nisi hēat de/
monstrationē eoꝛ: quoꝛ potest eē demonstratio: ⁊ hoc di
co per se ⁊ ñ p accīs. ⁊ hoc ío dicit: q: possibile eēt scire ali
quā conclusionē: ñ hñtē demonstrationē p̄missoꝛ: ēt si eēnt
demonstrabilia: q: sciret eā p alia p̄ncipia: ⁊ hoc eēt fz acci
dens: detur ergo ꝙ aligs demonstrato: syllogizet ex de/
monstrabilib⁹ siue mediatis: aut ergo habet illoꝛū demon/
strationē: aut ñ hz: si ñ hz: ergo ñ scit p̄missas: ⁊ ita nec con
clusionē pp p̄missas: si āt hz: cū i demonstrationib⁹ ñ sit p/
cedere i ī̄finitū: vt ifra oñdet: tādē erit deuenire ad aliq im Lec.7.
mediata ⁊ idemonstrabilia: ⁊ sic demonstratio opz ꝙ pce
dat ex imediatis vel saltē p aliq media. vñ ⁊ i p° libꝛo topi Lap̄ō.1.
coꝛ dr ꝙ demonstratio est ex ppꝛijs ⁊ veris: aut his que
per ea fidem sumpserunt. ¶ Tertio: ibi.

¶ Causas quoqz ⁊ notioꝛes opz eē ⁊ primas
causas: qm̄ tūc scim⁹ cū causas cognoscim⁹: et
prioꝛes si uere sūt cause: et notiores nō solū in
altero mō itelligēdo: sed i sciēdo qm̄ sūt. ¶ Pri
oꝛa: āt et notioꝛa: dupl̄r sūt: nō. n. idē ē natura:
et ad nos prius: neqz noti⁹ natura et nobis no
tius. Dico āt priora ad nos: et notioꝛa: ꝓria
sensui: simpl̄r āt priora et notioꝛa q̄ lōgi⁹ sunt.
Sūt aūt qdē lōgioꝛa: uniuersalia maxie: pro/
pinquoꝛa āt sensui: singularia. et opponūt hec
adiuicē. Ex primis āt ē qō ex ppriis pricipiis
ē. Jā eni dico idem primū et principium.

¶ Probat qō demonstrationis ppositiones sint cāe con/
clusionis: q: tūc scim⁹ quū cās cognoscim⁹. Et ex hoc ostē
dit vlteri⁹ ꝙ sint poꝛes ⁊ notioꝛes. q: oīs cā ē nāliter poꝛ ⁊
notioꝛ suo effectu opz āt ꝙ cā ꝛclonis demōstratiue sit no
tioꝛ ñ solū quātū ad cognitionē qd ē. fz ēt quātū ad cognitio
nē q: ē. ¶ Non. n. ad demōstrādu ꝙ eclipsis solis ē: suf/
ficit scire ꝙ ē lune iterpositio. Sz opz ēt scire ꝙ luna inter/
ponit iter solē ⁊ terrā. Et q: ꝓus ⁊ noti⁹ dr dupl̄r. s. q̄
ad nos ⁊ fm nāz. Dicit ꝛnr ꝙ ea ex qb⁹ pcedit demon/
stratio sūt poꝛa ⁊ notioꝛa simpl̄r ⁊ fz nām: ⁊ ñ q̄ ad nos.
⁊ ad hmōi expositionē dicit qō poꝛa ⁊ notioꝛa simpl̄r sūt
illa q̄ sūt remota a sēsu vt vniuersalia. (¶ Prioꝛa ⁊ notioꝛa
q̄ ad nos sūt ꝓxima sēsui). s. singularia q̄ opponūt⁹ vlibus
siue oppositione poꝛis ⁊ posterioꝛis: siue oppositione ppī
qui ⁊ remoti. Ult āt ꝛriū hui⁹ hēri i p° physicoꝛ vbi di Du°.
citur ꝙ vniuersalia sūt poꝛa q̄ ad nos ⁊ posterioꝛa fz nāz. Le.1. ⁊.3.
Sz dicēdū ē qō hic logt de oꝛdine singularis ad vle sim/ Rn°.
pliciter quoꝛū oꝛdinē opz accipē fm oꝛdinē cognitionis sē/
sitiue ⁊ itellectiue i nobis: cognitio āt sēsitiua ē i nobis poꝛ i
tellectiua: q: itellectualis cognitio ex sēsu pcedit i nob. Ult
⁊ singulare ē p̄ns ⁊ notius quo ad nos quā vle. ¶ In p°
āt physico: ū non ponit oꝛdo vlis ad singulare simpl̄r: sed
magis vlis ad minus vle: vtputa aīalis ad hoiez ⁊ sic opz
ꝙ q̄ ad nos vlius sit pri⁹ ⁊ magis notū. In oī. n. gnatione
qō ē i potētia ē ꝓus tpe ⁊ posteri⁹ nā. Qō āt ē completū in
actu ē pri⁹ nā et posteri⁹ tpe. Cognitio āt generis ē q̄si potē
tialis i comparatione ad cognitionē spēi: i q̄ actu sciunt oīa
ēentialia rei. Ult ⁊ i gnatione scie nr̄e pri⁹ ē cognoscere ma
gis cōe q̄z min⁹ commune. Itē i libꝛo physicoꝛ dr ꝙ i/ Du°.
nata ē nobis via ex nobis notioꝛib⁹. ¶ Non ergo demōstra/ Le.1. ⁊.2.
tio fit ex his q̄ sūt prioꝛa simpl̄r: sed quo ad nos. Sz di/ Rn°.
cēdū ꝙ hic logt fm ꝙ id qō ē i sēsu ē noti⁹ q̄ ad nos eo qō
ē itellectu. Ibi aūt fm ꝙ id qō ē noti⁹ q̄ ad nos ē ēt i itelle/
ctu. Ex singularibus autem que sunt in sensu non sunt
demonstrationes: sed ex vniuersalibus tantum que sunt i
itellectu. Uel dicendū ꝙ in omni demonstratione opz
ꝙ procedatur ex his que sunt notioꝛa quo ad nos. non ta/
men singularibus: sed vniuersalibus. non enim aliquid po
test fieri nobis notum nisi per id qō est magis notum no/
bis: qñqz āt id qō est magis notum quo ad nos: est etiam

magis notū simpliciter ⁊ sm naturā: sicut accidit ī mathematicis in qb⁹pp abstractionē a mā nō siūt demōstrationes nisi ex pncipijs formalib⁹: ⁊ ī talib⁹ siūt demōstratōes ex bis q̄ sūt notiora simplr. Itē q̄ꝫ id qđ ē noti⁹ q̄ ad nos ñ ē noti⁹ simplr: sicut accidit ī nālib⁹ ī qb⁹ essentie ⁊ virtutes rex pp hoc q̄ mā sūt: sūt occulte: sed ınotescūt nobis p ea q̄ exteri⁹ de ipsis apparēt. Uñ ī talibus siūt demō strationes vt plurimū p effectus q sūt notiores quo ad nos ⁊ nō simplr: nūc ät ñ logtur de hoc mō demōstrationuꝫ: sed de pmo. Q: vo ī hac mäifestatiōe hoc ēt ommisserat manifestare q̄ demōstratio cēt ex pprijs pncipijs: ⁊ subdit qđ hī ⁊ ēt ex pmissis. ¶Per hoc enī qđ dī qđ demōstratio est ex primis. habetur q̄ sit ex pprijs pncipijs. sicut ⁊ superi⁹ dictū ē. idem enī videt esse primū ⁊ pncipiū nā pmum in vnoquoꝫ genere ⁊ maximū ē cā oīuꝫ eorū
Lect.2.⁊ co.4. que sunt post vt dicitur in secūdo metaphysice.

¶Est autem principium demonstrationis, propositio ımediata. Lectio quinta.

Lec.4. Uia supius pbs dixerat q̄ demōstratio ex pmis ⁊ ımediatis. ⁊ hec ab ipso nōdū manifestata erant. iō ītēdit ista manifestare. Et diuidit
q tur ī tres ptes. In pma pte oñdit qđ sit propositio ımediata. In secūda oñdit q̄ opꝫ hmōi ppositiones ēe notiores cōclusiōe: ibi. (Q: ñ opꝫ credere ⁊ scire.) In tertia excludit quosdā errores q ex pdictis occasionē habebant: ibi. (Quibusdā quidē igit) Circa pmū duo facit. po ostēdit qđ sit propositio ımediata. 2° diuidit eaꝫ: ibi. (Immediati ät pncipij.) Circa pmū hoc mō pcedit.
Lec.4. p° nāq̄ resumit qđ supra dictū ē. s. qđ pncipiū demōstrationis sit propositio ımediata. nā ēt supra dixerat q̄ demonstratio est ex primis ⁊ ımediatis. ¶Secundo: ibi,

¶Immediata ät est q̄ nō est altera prior.

¶Diffinit ımediatā propositionē: ⁊ dicit q̄ (ımediata propositio ē q̄ nō ē altera po:) cuius qdē notificatiōis rō ex pdictis
Lec.4. pꝫ. Dictū ē. n. supra q̄ demōstratio ex po: ib⁹ ē. Q̄ñcuq̄ igit aliqua propositio ē mediata. i. bñs mediū p qđ demonstretur pdicatū de subiecto: opꝫ q̄ po:es ea sint propositōes ex qbus demōstret nā pdicatū ꝯclonis p pus ī est medio q̄ subiecto: cui ēt p pus ī est mediū q̄ pdicatū. relingt er go q̄ illa propositio q̄ non est altera prio: sit ımmediata.

¶Tertio: ibi.

¶Propositio autem est enunciatiōis altera pars: unū de uno.

¶Oñdit qđ sit propositio q̄ ponit ī diffinitiōe ımediate propositiōis. Et circa hoc tria facit. ¶Prio nāq̄ diffinit propositionē simplr: q̄ propositio ē altera⁹ ps enūciatiōis ī q̄ pdicat vnū de vno. ¶Dꝫ enī enūciatio duas ptes: affirmationē et negationē. opꝫ. n. q̄ ois syllogiśas alterā eaꝫ ponat: ñ ät vtrāqꝫ: hoc enī ē p̄ priū ei⁹: q̄ a pncipio q̄stionē monet. vñ p hoc separat propositio a problemate: sicut. n. ī vno syllogismo ñ ꝯcludit nisi vnū: ita opꝫ q̄ propositio q̄ ē syllogismi pncipiū sit vna: vna ät ē ī q̄ ē vnū de vno. Uñ p hoc q̄ pbs dicit vnū de vno separat propositio⁹ ab enunciatione q̄ dī plēs: in qua plura de vno vel vnum de pluribus dicit.

¶Secundo: ibi.

¶Dialectica silr ē accipiens qōlibet: Demōstratiua altex determinate qñ uerū est.

¶¶Ponit dñaꝫ iter dialecticā propositionē ⁊ demōstratiuā dicēs: q̄ cū propositio accipiat alterā ptē enūciatiōis: dialectica autem indifferenter accipit quācunq̄ earum. bñt enim viam ad vtranq̄ partem contradictionis: eo q̄ ex pbabilibus procedit. vnde ēt ⁊ ī proponēdo accepit vtrāqꝫ partem cōtradictionis. vnde ⁊ querendo vtrāqꝫ ponit. Demonstratiua ät propositio accipit alterā partem determinate: qa nunq̄ habet demonstratio viam nisi ad uerū demonstrādum. vñ ēt semper proponendo accipit veram partē propositionis: propter hoc etiam non interrogat: sed sumit qđ demonstrat quasi notum. ¶Tertio: ibi.

¶Enūciatio autez cōtradictiōis quālibet partez. Cōtradictio aūt est oppositio cuius nō est mediū ꝯz se inuenire pars aūt cōtradictiōis q̄ quidē aliquid de aliquo affirmatio est: que uere aliquid ab aliquo negatio est.

¶Diffinit enūciationē que ponit ī diffinitiōe propositionis dicēs q̄ enūciatio cōplectit vtrāqꝫ partē cōtradictiōis: vt ex dictis patet. Quid ät sit contractio cōsequēter ostēdit dicens: q̄ cōtradictio ē oppositio cui nō ē medium sm se. quāuis enim ī puatione ⁊ in habitu ⁊ in cōtrarijs ımediatis nō sit mediū circa determinatū subiectū: tamē est mediū simplr. nā lapis neqꝫ cecus neqꝫ videns ē: ⁊ albedo neqꝫ par neqꝫ ipar ē. hoc ēt quod habēt de ımediatiōe circa determinatū subiectum habēt iquātū aliquid participant cōtradictionis. nā puatio est negatio in subiecto determinato. ⁊ alterū etiā cōtrariorū ımediatorū ē habēs aliqd cōtradictionis: sed ꝑdictio simplr ī oib⁹ caret medio: ⁊ hoc ñ habet ab alio sed ex seipsa. ⁊ propter hoc dicit q̄ ei⁹ nō est mediū sm se. Exponit etiā cōsequēter qd sicut ps cōtradictionis. Est enīꝫ cōtradictio oppositio affirmationis ⁊ negationis. Uñ altera pars ei⁹ ē affirmatio q̄ predicat aliqd de aliquo. Altera vero negatio q̄ remouet aliqd ab aliquo.

¶Deinde cum dicit.

¶Immediati aūt principi syllogistici positio nez quidez dico quā nō est mōstrare: neqꝫ est necesse habere docendū quēlibet. Quā uero necesse est habere docendū quēlibet: dignitatem uel maximā, propositōem. sunt. n. quedā huiusmōi. hoc enī maxie in huiuscemōi nomen cōsueuimus dicere.

¶Diuidit ımediatū pncipiū. Et circa hoc duo facit. p° diuidit. 2° subdiuidit: ibi. (positionis ät que qdē) dicit ergo prio qđ ımediatū pncipiū syllogismi ē duplex vnū quidez qđ dī positio quā nō cōtigit demōstrare ⁊ ex hoc ımediatū dicit. neqꝫ tñ aliquē doccdū: id ē q̄ doceri dꝫ ī demonstratiua scia necesse ē habere. i. mente cōspicere sine ei assētire. Aliud vo ē qđ dicit dignitas vel maxia propositio quā necesse ē habere in mēte ⁊ ei assentire quēlibet q̄ doceri dꝫ
Lect.7.⁊ co.17. Et manifestū qđ q̄dā pncipia talia sunt: vt pbat. 4° metaphysice: de hoc pncipio: qđ affirmatio ⁊ negatio nō siūt simul vera: quoꝝ ōrium nullus credere mente potest: ⁊ si o:e proferat: ⁊ in talibus vtimur nomine predicto: scilicet dignitatis vel maxime propositionis propter huius principiorum certitudinem ad manifestandum alia. Ad hui⁹ aūt diuisionis manifestationē sciendum est q̄ quelibet propositio cui⁹ pdicatū ē in rōne subiecti ē ımediata ⁊ per se nota q̄tū ē de se. Sed quarūdā propositionū termini sunt tales: q̄ sunt in noticia omniū: sicut ens ⁊ vnum: ⁊ alia que sunt entis inquātū ens. Illā ens ē pma cōceptio intellect⁹. Uñ oportet q̄ tales propositiones non solū in se: sed ēt quo ad nos quasi p se note hēantur: sicut q̄ non contingit idē ēe et nō esse: ⁊ q̄ totū sit maius sua parte. ⁊ similia. Uñ ⁊ huiusmodi pncipia omnes scie accipiūt a metaphysica: cui⁹ ē cōsiderare ens simplr ⁊ ea q̄ sunt entis. Quedā vo propositiones siūt ımediate quarū termini nō sunt apud oēs noti. Uñ licet predicatū sit de rōne subiecti: tamen q: diffinitio subiecti non est omnibus nota: nō est necessarium q̄ tales propositiones ab omnibus concedantur: sicut hec propositio omnes recti anguli sunt equales quantum est in se est per se nota siue ımediata: q: equalitas cadit in diffinitione anguli recti. Angulus enim rectus est quem facit linea recta super aliam lineam rectā cadens ita quod ex vtraqꝫ parte anguli reddantur equales. ⁊ ideo cum quadam positione recipiuntur huiusmodi pncipia. Est ⁊ ali⁹ modus quo aliqne propositiones dicunt suppositiones. Siūt enim quedam propositiones que non possunt probari nisi per principium alterius scientie: ⁊ ideo oportet q̄ in illa scientia supponantur: licet probentur per pncipia alteri⁹ scie tie: sicut a puncto⁹ ad punctum est rectam lineam ducere:

supponit geometra: ⁊ probat naturalis: ostendens q̄ inter quelibet duo puncta sit linea media.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Positiōis aūt q̄ est quālibet partiū enūciatiōis accipiēs: ut dico aliquid esse aut non esse: suppositio quidem est: que uero sine hoc diffinitio est. Diffinitio enī quedā est positio: pōit enim arithmeticus: unitatē indiuisibilem esse fm quantitatem: suppositio autem non est: id enim quod quid est unitas ⁊ esse unitatem nō idez est.

¶ Subdiuidit alterum mēbrū prime diuisionis. s. positio nē dicēs q̄ quedā positio ē q̄ accipit aliquā ptē enūciatiōis .s. affirmationē vel negationē: qđ significat cū dicit (vt dico esse aliqd aut nō eē) ⁊ hec positio suppositio dicit: q: tā quā vitatē hīs supponit. Alia aūt ē positio q̄ nō significat esse vel nō esse: sicut diffinitio que positio dī ponit .n. ab arithmetico diffinitio vnitatis: tanquā quoddā principiū .s. q̄ vnitas ē indiuisibilis fm quātitatem sed tñ diffinitio ñ ponit suppositio: illud .n. ppte supponit qđ verū vel falsum significat. Et iō subdit q̄ nō idē est qđ qd ē vnitas qđ neqz verū neqz falsum significat. ⁊ esse vnitatē qđ significat verū vel falsū. Sed pōt queri cū diffinitio nō sit .p. positio significās esse vel nō eē qūo ponat ī subdiuisione ī mediate propositiōis. Sed dicēdū q̄ in subdiuisione ñ sumit ī mediatā propositionē ad subdividendū sed ī mediatum principiuz: principiū aūt syllogismi dici pōt non solū propositio: sz ēt diffinitio. vel pōt dici qđ licet diffinitio ī se ñ sit ppositio ī actu. est tñ in virtute: q: cognita diffinitione apparet diffinitionem de subiecto vere predicari.

Questio Pn⁹.

¶ Quoniā aūt opz credere: ⁊ scire rem: in buiusmodi habendo syllogismū: quem uocamus demōstratiōem: est autē hoc qđ est scire ea: ex quibus est syllogismus. Necesse est: nō soluz precognoscere prima: aut oia: aut quedā: sed etiā magis. Lectio sexta.

p Ostēdit ondit pbs que sūt ī mediata p̄ncipia. Et de eoz cognitōe determiat. Et circa hoc duo facit. Primo ondit q̄ ī mediata p̄ncipia sunt magis nota cōclusione. Secūdo ondit q̄ ⁊ falsitas contrarioz dz eē notissima: ibi. (non solū autē ⁊c.)

Circa primū tria facit. Primo ponit ītētionē dicēs: q̄ nos credim⁹ alicui rei cōclusē. ⁊ scim⁹ eā p hoc q̄ hēmus syllogismū demōstratiuū: ⁊ hoc quidē ē iquātū scim⁹ syllogismū demōstratiuū: necesse ē nō solū p̄cognoscere prima p̄ncipia cōclusioni. sed ēt ea magis cognoscere quā cōclusionē. Addidit aūt (aut oia aut qdā) quia qdā p̄ncipia probatione idigēt ad hoc q̄ sint nota: ⁊ antequā probentur nō sint magis nota cōclusiōe: sicut q̄ angulus exterior triāguli valeat duos eqles intrī secos sibi oppositos antequā probet̄ ista ignotū ē: sicut q̄ triāgul⁹ hēt tres āgulos eqles duobus rectis. Quedaz vo p̄ncipia sunt q̄ statiz p posita sūt magis nota cōclusiōe. Vel alr que dā cōclusiones sūt que sūt notissime. vtputa p sensum sampte sine accepte: sicut q̄ sol eclipsē. Uñ p̄ncipium per qđ probat nō est notum magis simplr. s. q̄ luna īterponat inter solem ⁊ terrā: licet sit magis notū ī via rōnis procedētis ex cā in effectū. Vel aliter hoc iō dicit q: ēt dixerat supra qđ quedā p̄ncipia tpe prius cognoscuntur quā conclusio quedam vero simul tpe nota sūt cū cōclusione. ¶ Secundo: ibi.

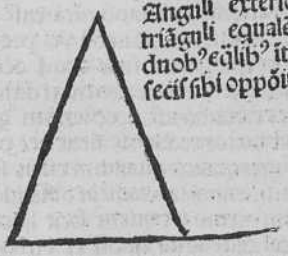

Anguli exterior triāguli equalēs duob⁹ eqlib⁹ ītrī secis sibi oppōitis

Lec. 2.

¶ Semp enī, ppter qđ unūqđqz ē: ⁊ illud magis est: ut, ppter quod amamus: illud amicum magis ē: quare siquidē scim⁹ p p̄ria ⁊ credim⁹: illa scimus ⁊ credim⁹ magis: quoniam, ppter illa ⁊ posteriora sūt scita.

¶ Probat propositū dupliciter. Primo rōne ostēsiua: sic. ppter quod vnūqđqz ⁊ illud magis: sicut si amam⁹ aliquez propter alterū. vt si magistrū propter discipulū. discipulum amam⁹ magis sed cōclusiōes scim⁹ ⁊ eis credim⁹ propter p̄ncipia. Ergo multo magis scimus p̄ncipia ⁊ eis credimus quam conclusioni. Attēdēdū ē ār circa hāc rōnem q̄ cā semp ē potior effectu suo: qñ ergo cā ⁊ effect⁹ cōueniunt ī nōie: tūc illud nomē magis p̄dicat de cā q̄z de effectu sicut ignis ē magis calidus q̄z ea q̄ p ignē calefīt. Quā doqz vero causa ⁊ effectus nō conueniūt in nomine. ⁊ tūc licet nomen effectus non cōueniat cause: tamē conuenit ei aliquid dignus. sicut ⁊ si in sole non sit calor: est tamen virtus in eo quedaz que est p̄ncipiū caloris.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Nō pōt aūt credere magis q̄z scit q̄ nō cōtingūt: neqz sciēs neqz melius dispositus q̄z sciēs si cōtingit. Accidit autē hoc nisi aliqs p̄cognouerit per demonstrationē credentiuz.

¶ Probat idē p rōnē ducētē ad īpossibile q̄ talis ē. Principia precognoscūtur cōclusioni vt supra habituz est. ⁊ sic qñ principia cognoscūtur nōdū cōclusio ē cognita. Si igit principia nō eēnt magis cognita quā cōclusio. sequeret̄ q̄ homo vel plus vel eqliter cognosceret ea q̄ nō nouit q̄z ea q̄ nouit. hoc aūt īpossibile est. ergo īpossibile ē q̄ p̄ncipia non sint magis nota cōclusiōe. Ista sic exponit. (Neqz sciēs neqz alius melius dispositus ī cognoscēdo quā sciēs si cōtingeret aliquā eē talē) qđ dicit pp ītelligētē p̄ncipia de q̄ adhuc non ē manifestū nō pōt magis credere que nō cōtingunt sciri ab eo hijs que iā scit. Accidet ār hoc nisi aliqs de numero credētiū cōclusionē p demōstrationē p̄cognouerit. i. magis nouerit p̄ncipia. In greco plani⁹ habet̄ sic. Non ē autem possibile credere magis hijs q̄ nouit q non existit nec sciens neqz melius dispositus q̄z si cōtingerit sciēs

Lec. 2.

¶ Tertiū: ibi.

¶ Magis .n. necesse ē credere oib⁹ principiis aut qbusdā q̄z cōclusiōi magis ār debētē habere sciaz per demōstratiōez.

¶ Exponit qđ dixerat dicēs q̄ hoc qđ dictū est q̄ magis necesse ē credere p̄ncipijs aut oibus aut qbusdā quā conclusioni. Intelligēdum ē de illo q dz accipe disciplinā p demonstrationē. Si enī aliunde cōclusio eēt nota sicut p sensum nihil prohiberet p̄ncipia non esse magis nota cōclusione in via illa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nō solū oportet p̄ncipia magis cognoscere: ⁊ magis ipsis credere: q̄z ei quod demōstrat: sed neqz aliud ipso credibili⁹ ē neqz notius oppositis p̄cipiis ex qb⁹ erit syllogism⁹ p̄trarie deceptiōis: fīqđ opz scientē simpliciter nō incredibilē esse.

¶ Ostēdit q̄ ñ solū magis oz cognoscē p̄ncipia quā p̄clusionē demōstratiuā. sz ēt nihil dz esse certius q̄z q̄ opposita principijs sint falsa. ⁊ hoc ideo q: opz scientem non eē icredibile principijs. sz firmissime eis assētire q̄nqz ār dubitat de falsitate vnius oppositoz non pōt firmiter inherere opposito q: semp formidat de veritate alterius oppositi.

Lec. 2.

¶ Quibusdā quidē igit propter id quod opz prima scire: nō uidet̄ scīa eē simplr: quibusdā ār oiuz uidet̄ eē dēmōstratōes: quoz neutz neqz uerū ē neqz necessariū ē. Lectio septima.

Co. 6. Hic incipit .3. caput Jo. p̄mj lib.

Ostq̄ determinauit pbs de cognitõe pncipio
p rũ demõstratiõis.hic excludit errores ex pre
determinata vitate exortos.Et circa hoc tria
facit. p° ponit errores. 2° rõnes errãtiũ: ibi
(supponẽtes qdẽ igit᷑.) 3° excludit rõnum radices:ibi.
(nos aũt dicim⁹.) Dicit ergo p° q̄ ex vna veritate su
perius determinata duo errores ꝓmi sũt exorti. Deter
Lect.2. minatũ ẽ enĩ supra q̄ opz pncipia demõstratiõis pcognо
scere ĩmo q̄ opz ēt magis scire sed pmũ horũ sufficit ad p
positũ,ppter hoc aũt videt᷑ qbusdaz q̄ nullius rei sit scia.
Quibusdã ãt videt᷑ q̄ sit scia:7 q̄ oĩum possit haberi scia
per demõstrationẽ.neutrũ ãt istoz ẽ verũ nec necessario
sequit᷑ ex rõnibus eoz. ¶Deinde cum dicit.

Cap.3. ¶Supponentes quidez enĩ nõ eẽ oĩno scire:
bi ad ifinitũ uolũt reduci tãq̄ nõ sint utiq̄ sci
entes posteriora,ppter prioza:quorũ non esse
prima recte dicentes:ipossibile enĩ est infinita
trãsire 7 fi stent:7 si sint pncipia:hec ignota es
se:cũ demõstratio ipsoz nõ fit:q̄ uere dicũt es
se scire soluz.si uero nõ est pria scire:neq̄ que
sunt ex ipsis est scire simpliciter:neq̄ proprie:
sed ex conditione si illa sint.

¶Ponit rõnes qb⁹ ĩ pdictos errores icidũt.7 pmo po
nit rõnem dicẽtiũ q̄ nõ ẽ sciẽtia q̄ talis ẽ.¶Pncipia demõ
strationis aut pceduũt ĩ ifinitũ:aut ẽ status in eis:si pceditur
ĩ ifinitũ.nõ ẽ ĩ eis accipe pncipia.q: ifinita nõ est trãsire vt
ad pma veniat᷑.Et ita nõ ẽ pmũ cognoscere:7 ĩ hoc recte
argumentat᷑:nã posteriora nõ pñt cognosci nõ cognitis p
mis.Si ãt stet᷑ ĩ pncipijs opz q̄ pncipia nesciant᷑:si scire so
lum ẽ p demonstrationẽ.nõ enĩ pncipia bñt aliqua propa
p q̄ demõstrant᷑:Si ãt pncipia ignorẽt᷑.oz ĩtez posteriora
nõ scire simplr nec ppie.sed solũ sub hac cõditiõe si pnci
pia sint. ¶Nõ enĩ põt aliqd p aliqd ignotũ cognosci nisi sub
hac cõditõe si illud pmũ qd ẽ ignotũ fit.sic g° segẽt᷑ vtroq̄
modo siue pncipia stent siue procedatur in eis in infinitũ
q̄ nullius rei est scientia. ¶Secundo cum dicit.

¶Quidã autez:q̄ ipsũ quidez scire fit:confi
tentur:per demõstratiõez enĩz solũ esse:sz oĩ
um esse demõstrationez nihil prohibet:contin
git enim circulariter fieri demonstrationem 7
hoc ex his que sunt adinuicem.

¶Ponit rõnẽ dicẽtiũ oĩum esse scientiam p demõstratio
nem.q: pmisse radici.s.q̄ nõ eẽt scire nisi per demõstratio
nem addebat aliã.s.qd posset circulariter demonstrari.sic
enĩ sequebãt᷑ qd ẽt si in pncipijs demõstrationis eẽt stat⁹
pma nõ pncipia erãt scita p demonstrationẽ.q: illa pncipia
dicebant demõstrari ex posteriorib⁹.¶Aã circulariter de
monstrare ẽ demõstrare ex inicẽ.i.qd pmo fuit pncipiũ
postmodũ sit cõclusio.7 ecõuerso. Deide cum dicit.

¶Nos aũt dicimus neq̄ oẽz scientiã demõ
strariuã esse:sed sciaz ĩmediatorũ in demõstra
bilẽ:7 hoc q̄ necessariũ sit:manifestũ ẽ.si.n.ne
cesse ẽ qdẽ scire prioza ex qb⁹ ẽ demonstratio:
stãt ãt qñq̄ ĩmediata:hec qdẽ prioza ĩdemon
strabilia necesse ẽ eẽ:7 hoc igit᷑ sic dicim⁹:7 nõ
solũ sciaz:sz 7 pncipiũ scie eẽ qdã dicimus:
ipa.n.cognoscim⁹ ĩ q̄ztũ termiõs cognoscim⁹.

¶Excludit falsas radices predictarũ rõnuz.7 p° hoc qd
supponebant.s.q̄ ñ ẽ scire nisi p demõstrationẽ.2° hoc qd
dicebãt.s.q̄ cõtingeret circulariter demõstrari: ibi.(circu
lo quoq̄.) Dicit ergo p° q̄ ñ oĩs sciẽtia ẽ demõstratiua.i.
p demõstrationẽ accepta.Sed ĩmediatorũ pncipioz ẽ scia
idemõstrabilis.i.nõ p demõstrationẽ acceptã. Sciẽdũ
tñ q̄ hic Aristoteles large accipit sciẽtiã p q̃libet certitudi
nali cognitiõe.7 nõ fm q̄ scia diuidit᷑ ꝑ itellectuz,put dr.
scia ẽ cõclusionũ.7 itellect⁹ pncipioꝝ. Qd ãt necessariũ
sit vt certa cognitio aliquoz habeat᷑ sine demõstratiõe sic
pbat.¶Necesse ẽ scire prioza ex qbus ẽ demõstratio.sz hoc
aliqñ cõtigit reducere ĩ aliq̄ ĩmediata.alias oporteret dice
re q̄ ĩter duo extrema.s.subiectũ 7 pdicatũ eẽnt ifinita me
dia in actu.7 pl⁹q̄ nõ eẽt aliq̄ duo accipe ĩter q̄ nõ eẽnt ifi
nita media q̃ĩtercũq̄z media assumãt᷑ ẽ accipe aliqd alteri
ĩmediatũ.Immediata ãt cũ sint prioza opz eẽ ĩdemõstrabi
lia.Et ita pz q̄ necesse ẽ haberi aliquoꝝ sciaz sine demon
stratõe. Si ergo q̄rat᷑ qũo ĩmediatoꝝ scia hẽat᷑.rñden- Questio.
dum q̄ nõ solũ ĩmediatoꝝ ẽ scia.ĩmo ẽt cognitio eoꝝ ẽ pn Rn°.
cipiũ totiꝰ scie.nã ex cognitione pncipioꝝ demõstrat᷑ cogni
tio cõclusionũ q̃rũ,ppie ẽ scia.ipsa ãt pncipia ĩmediata nõ
p aliqd mediũ extrinsecũ cognoscũt᷑.sed p cognitionẽ prioꝝ
terminoꝝ.Scito.n.qd totũ 7 qd ẽ ps.cognoscit᷑ q̄ oẽ totũ
ẽ maius sua pte.q: ĩ talibus ꝓpositionib⁹ vt supra dictuz ẽ.
predicatũ ẽ in ratione subiecti.Et ideo rationabiliter cogni Lec.5.
tio horum pncipioꝝ ẽ causa cognitiõis cõclusionũ. q: sp
id qd ẽ per se est causa eius quod ẽ per aliud.

¶Circulo quoq̄ q̄ ipossibile sit demõstrare
simplr mãifestũ ẽ:si uere ex prioribꝰ opz dmõ
stratiõem 7 notioribꝰ eẽ.ipossibile ẽ.n.eadẽ si
bũpis simul prioza 7 posteriora eẽ: nisi altero
mõ:ut hec qdẽ ad nos:illa ãt simplr:quo certe
mõ facit iductio notũ.si ãt sic ẽ:ñ erit scire uti
q̄z simplr bñ determinatũ:sz dupliciter:aut ñ sim
pliciter altera demonstratio fit ex nobis notio
ribus. Lectio octaua.

Ostq̄ pbs exclusit vnã falsã radicẽ: oñdẽs q̄
p nõ ois scia ẽ p demõstrationẽ:hic excludit aliã
oñdẽs q̄ nõ cõtigit circulariter demõstrare.
Ad cuius euidẽtiã sciẽdũ ẽ q̄ circularis syllo
gism⁹ dr̃ q̃ ex cõclusiõe 7 altera pmissarũ cõuersa cõcludi
tur reliqua:sicut si fiat talis syllogism⁹.oẽ aĩal rõnale mor
tale ẽ risibile:ois hõ ẽ aĩal rõnale mortale:ergo ois homo
ẽ risibilis.Assumat᷑ ergo cõclusio tãq̄ pncipiũ: 7 adiũgat᷑
ei minor cõuersa:hoc mõ.ois hõ ẽ risibilis:oẽ aĩal rõnale
mortale ẽ hõ:ergo oẽ aĩal rõnale mortale ẽ risibile: q̃ erat
maior pmi syllogismi. Oñdit ãt p tres rõnes q̄ nõ con
tigit circulariter demõstrari.Quarũ pma talis ẽ.In circu
lari syllogismo idẽ fit cõclusio 7 pncipiũ.¶Pncipiũ autez
demõstrationis ẽ pus 7 notiꝰ cõclusiõe:vt supra ostẽsũ ẽ.
Segtur ergo q̄ idẽ sit pr⁹ 7 posteriꝰ respectu vnⁱ⁹ 7 eiusLec.2.
dẽ:7 notius 7 minus notũ:hoc aũt ẽ ipossibile:ergo ẽ im
possibile circulariter demõstrari.Sed põt aliqs dicere q̄
idẽ põt eẽ prius 7 posteriꝰ alio 7 alio mõ.s.vt hoc sit prius
quo ad nos:7 illud sit posteriꝰ simplr:sicut singularia sũt
prioza quo ad nos 7 posteriora simplr. Uniuersalia vero
ecõuerso.hoc aũt mõ iductio facit notũ:sed altero modo
a demõstratõe.¶Aã demõstratio pcedit ex poribꝰ simplr.
Inductio aũt ex põribꝰ quo ad nos.sz si sic fieret demon
stratio circularis:vt.s.pmo cõcluderet᷑ ex põribꝰ simplr:
postea vero ex põribꝰ quo ad nos:seqr̃et᷑ q̄ nõ eẽt bñ de
terminatũ supius:qd ẽ scire.Dictũ ẽ enĩ q̄ scire ẽ cãm rei Le.3.
cognoscere:7 iõ oñsum ẽ:q̄ oportet demõstrationẽ q̃ fac Lec.4.
scire ex põribus simpliciter pcedere.Si aũt demõstratio:
nũc ex põribus simplr:nũc ex põrib⁹ quo ad nos pcedẽt.
oportẽt q̄ scire ẽt ñ solũ eẽt cãz rei cognoscẽ:sz diceret᷑ q̄
esset etiam quoddam scire per posteriora.aut ergo opor
tebit sic dicere.aut oportebit dicere:q̄ altera demonstra
tio:q̃ fit ex nobis notioribꝰ:nõ sit simplr demõstratio. Ex
bis ergo apparet:quare dialecticⁱ syllogismⁱ:põt eẽ circu
laris.pcedit enĩz ex,pbabilibꝰ.pbabilia ãt dicũt᷑:q̃ sũt ma
gis nota:vel sapientibꝰ:vel plurib⁹.7 sic dialecticⁱ syllogis
mus pcedit ex his q̃ sũt magis nota nobis.Cõtigit autem
idẽ eẽ magis 7 minꝰ notũ q̃ ad diuersos:7 iõ nihil ꝓhibet
syllogismũ dialecticũ fieri circularem:sz demõstratio fit ex
notioribus simpliciter:7 ideo vt dictum est non potest fie
ri circularis demonstratio. ¶Secũdã rationem.

¶ Accidit ãt dicẽtibus circulo demonstratio nem esse: nó solũ quod nũc dictũ est: sz nihil ali ud dicere: qz quoniã hoc ẽ: si hoc ẽ. fic ãt facile demóstrare oĩa. ¶ Mãifestũ ãt ẽ qp hoc accidit trib⁹ terminis positis. p multos quidẽ aut per paucos reflectere nihil differt. per paucos au tem aut per duos.

¶ Que talis ẽ: si sit demóstratio circularis. segẽ qp ĩ ðmó/ stratiõe pbet idẽ p idẽ: vt si dicam⁹: si ẽ hoc: ẽ hoc. fic ãt fa cile ẽ circulo demóstrare oĩa. hoc. n. facere qlibet poterit: tã sciẽs: qz ignorãs. ⁊ sic p demóstrationẽ ñ acgrit scia: qð ẽ ꝫ diffõẽ demóstratiõis: ñ ergo põt eẽ demóstratio cir/ cularis. vitatẽ ãt pme cõsequẽtie sic oñdit. pº enim dicit qp manifestũ ẽ: qp accidit circulari demóstratiõe facta: bº qð pus dictũ ẽ. s. qp idẽ pbet p idẽ. Sigs. n. sumat tres termi nos: reflexionẽ aũt fieri p multos: aut p paucos: nihil dif/ fert: noĩat ãt ꝺ reflexionẽ: pcessũ q fit ĩ demóstratiõe circu lari a pncipio ad cõclusionẽ: ⁊ iterũ a cõclusiõe ad pncipiũ. hmõi ãt reflexio qztũ ad vim argumẽtãdi. sine fiat p mul/ ta: sine p pauca: ñ differt nec differt de paucis: aut de duo bus. eadẽ. n. vt⁹ arguẽdi ẽ: sigs. pcedat fic. si est. a. ẽ. b. ⁊ si ẽ. b. ẽ. c. ⁊ si ẽ. c. ẽ. d. ⁊ itez reflectat dicẽs: si ẽ. d. ẽ. c. ⁊ si ẽ c. ẽ. b. ⁊ si ẽ. b. ẽ. a. sicut si statiz a pncipio reflecteret dicens si ẽ. a. ẽ. b. ⁊ si ẽ. b. ẽ. a. Dicit ãt p duos terminos: ⁊ supra dixit trib⁹ terminis positis: q: ĩ deductõe quã faciet vtetur tertio termio: q sit idẽ cũ pº. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum enim sit. a. ex necessitate est. b. ⁊ boc c. cũ igitur. a. sit ex necessitate erit. c.

¶ Proponit formã arguẽdi in trib⁹ terminis. hoc mõ. si sit. a. est. b. ⁊ si ẽ. b. est. c. ergo si est. a. ex necessitate est. c.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Si igitur cũ sit. a. necesse est. b. esse. hoc au/ tem cũ sit erit. a. hoc autem erat circulo. ponat enim. a. in quo est. c. b. igitur cum sit. a. eẽ dicere est ipsum. c. dicere hoc autem ẽ qñ cũ sit. a. ẽ. c. sed. c. cum. a. idem est. quare accidit dicere circu lo dicẽtes esse demóstrationẽ nihil alterum nisi cũ sit. a. est. a. fic ãt oĩa demóstrate leue est.

¶ Per formã arguẽdi pmissã: oñdit qp ĩ circulari demó/ stratiõe pcludit idẽ p idẽ supus duob⁹ terminis tãtũ. Est enim dicere. si ẽ. a. est. b. ⁊ reflectẽdo. si ẽ. b. ẽ. a. qð ẽ circula riter demóstrare. ex qb⁹ duob⁹ segẽ ꝺm pmissã formã ar/ guẽdi. si ẽ. a. ẽ. a. qð sic pz. Sicut. n. ĩ pma deductiõe: q fie bat p tres terminos ad. b. seqbat. c. ita ĩ deductiõe reflexa duoz terminoz ad. b. segẽ. a. Ponat ergo qp idẽ signi ficet. a. ĩ secũda deductiõe reflexa: qð. c. significabat ĩ pria directa: q ẽ p tres terminos: igit dicere ĩ secũda deductio ne si ẽ. b. ẽ. a. ẽ hoc ipm. qð erat dicere ĩ pma deductiõe: si ẽ. b. ẽ. c. sz cũ dicebat ĩ pma deductiõe: si ẽ. b. ẽ. c. seqbat: si ẽ. a. ẽ. c. ergo ĩ deductiõe circulari segẽ si ẽ. a. ẽ. a. cũ. a. idez ponat qð. c. ⁊ ita leue erit demóstrare oĩa: vt dictum est.

¶ Tertiam rationem.

¶ At uero nec hoc possibile est nisi in his que cũqz alternati se sequũtur. sicut sũt. pp⁹ia. uno quidẽ posito. ostensũz ẽ qp nequaqz ẽ aliquid esse alteruz. dico aũt uno. qp neqz termino uno neqz. ppositiõe una. pposita. ex duab⁹ ãt. ppo sitionibus pr̃imis. Ad min⁹ cõtingit sic quidẽ syllogizare. si quod igit ⁊. a. ipsi. b. ⁊ c. ĩhereat: et hec ad iuicem: et ipsi. a. sic quidẽ cõtigit ex al terutris mõstrare oĩa quesita ĩ pr̃ia figura. si/ cut ostensũ ẽ in his que de syllogismo sunt. oñ sum ãt ẽ qp ĩ aliis figuris: aut nõ fit syllogism⁹ aut nõ de acceptis. nõ ãt eqliter predicãtia neq qz est mõstrare circulo qre qm̃ pauca hmõi in demõstratiõib⁹ sunt: manifestũ est qp uanũ q/ dez est: et ĩ possibile sic dicere: ex his q sũt ad ĩ uicem eẽ demõstratiõez: et pp hoc omniũ non contingit demonstrationem esse.

¶ Que ẽ talis ponẽtes oĩa posse fieri p demõstrationẽ: ga demõstratio ẽ circularis: necesse hñt dicere: qp oĩa pñt de/ mõstrari demõstratiõe circulari. ⁊ ita necesse hñt dicere: qp ĩ demõstratõe circulari: ex cõclusiõe possit pcludi vtraqz pmissa. hoc ãt ñ põt fieri nisi ĩ his q ad se inicẽ puertunt: idest puertibilia sũt: sicut pp⁹ia. sz ñ oĩa sũt hmõi: ergo va/ nũ ẽ dicere: qp oĩa pñt demonstrari: pp hoc qp circularis ẽ demõstratio. qp ãt opz ĩ demõstratiõe circulari: oĩa eẽ cõ/ uertibilia ꝺm positionẽ istoz: ostensũ ẽ in lib⁰ p⁹ioz: qp vno posito nõ segẽ ex necessitate aliud: nec vno posito termino nec posita vna. ppositiõe trĩ: nã ois syllogism⁹ ẽ ex trib⁹ ter minis: ⁊ duab⁹ ppositiõib⁹ ad mĩn⁹. opz ergo accipe tres terminos puertibiles ĩ demõstratiõe circulari. s. a. b. c. ita qp. a. isit oĩ. b. ⁊ oĩ. c. ⁊ hec. s. b. ⁊. c. ihereãt sibi iuicẽ: ita qp oẽ. b. sit. c. ⁊ cẽ. c. sit. b. ⁊ iterũ hec ĩsint ipsi. a. ita qp oẽ. a. sit b. ⁊ oẽ. a. sit. c. ⁊ ita se hñtib⁹ terminis pũgit mõstrare ĩ pª figura ex alterutris. i. circulariter: oĩa qsita. i. cõclusionẽ ex duab⁹ pmissis: ⁊ vtrãlibet pmissarũ: ex cõclusiõe: ⁊ altera pmissa puersa: sicut ostensũ ẽ ĩ his q sũt de syllogismo: ĩ lib⁰ poz ĩ q agit de syllogismo simplr. qð sic pz. sumẽt tres termini puertibiles. s. resibile: aĩal rõnale mortale: ⁊ hõ: ⁊ syllogizet sic. oẽ aĩal rõnale mortale ẽ risibile: ois hõ ẽ aĩal rõnale mortale: ergo ois hõ ẽ risibile. ⁊ ex cõclusiõe põt itez cõcludi tã maioꝛ: qz mĩnoꝛ. maioꝛ: sic. ois hõ ẽ risibilis: oẽ aĩal rõnale mortale ẽ hõ: ergo oẽ aĩal rõnale mortale est risibile. ¶ Mĩnoꝛ: sic. oẽ risibile ẽ aĩal rõnale mortale: ois hõ ẽ risibilis: ergo ois hõ ẽ aĩal rõnale mortale. Ostensũ ẽ ãt ĩ li/ bro poꝛtũ: qp ĩ aljs figuris. a. pma. s. ĩ secũda ⁊ tertia. aut ñ fit circularis syllogism⁹. s. p quẽ ex cõclusiõe possit syllogi/ zari vtraqz pmissa. aut si fiat: nõ erit ex acceptis: sz ex aljs ppõnib⁹ q ñ sumũt ĩ pº syllogismo. qð sic pz. In secũda figura ñ ẽ cõclo nisi negatiua vñ opz alterã pmissam eẽ ne/ gatiuã: ⁊ alterã affirmatiuã ñ. n. ex duab⁹ negatinis: põt ali/ qd pcludi: nec ex duab⁹ affirmatiuis põt pcludi negatiua: ñ ẽ ergo possibile qp ex pclusiõe ⁊ pmissa negatiua pcluda tur affirmatiua. Si ergo affirmatiua dz. pbari: opz qp p ali as. ppones. pbet: q ñ sũt sũpte. Silr ĩ tertia figura nõ ẽ cõ clusio nisi pticularis. opz ãt alterã pmissarũ ad mĩn⁹ eẽ vni uersalẽ. Si ãt ĩ pmissis: sit aliq pticularis: ñ põt pcludi vlis. Uñ ñ põt eẽ qp ĩ tertia figura ex pclusiõe syllogizet vtrali/ bet pmissam: ⁊ eadẽ rõne apparet: qp nec ĩ pma figura ta/ lis circularis syllogism⁹ põt fieri: p quẽ vtraqz pmissa con cludat: nisi ĩ pº mõ: i q solo pcludit vlis affirmatiua. Nec ẽt ĩ hoc mõ põt fieri talis syllogism⁹ circularis p quẽ vtraqz pmissa pcludat: nisi sumãt tres termini eqles. i. puertibi les. qð pz ex bº: opz. n. ex pclusiõe ⁊ altera pmissa puer sa pcludẽ reliquã: sic dcm ẽ. Nõ põt ãt vtraqz pmissa puer ti: cũ vtraqz sit vlis affirmatiua: nisi ĩ ꝺmis puertibilib⁹.

¶ Qm̃ ãt ĩpossibile ẽ alr se hãre: illud cui⁹ est scia simplr: necessariũ utiqz erit id esse scibile: qð ẽ ꝺm determinatiuã sciaz. ¶ Demonstratiua ãt ẽ: quã hẽm⁹ ĩ hñdo ðmõstratõez: ex necessa riis itaqz syllogism⁹ ẽ ðmõstratio. Accipiẽdũ igit ex qb⁹ ⁊ qlib⁹ demõstratões fiũt. Le. ix.

p Ostqz pbs oñdit qd sit syllogism⁹ demõstrati uus. Jn pte ista icipit oñdere ex qb⁹ ⁊ qlibus sit. Et circa hoc tria facit. pº cõstituat se ad pce dẽtia. 2º determinat qdã q sũt necessaria ad p cognoscẽdũ: ibi. (pmo ãt determinabim⁹.) 3º determi/ nat. ppositũ. s. ex qb⁹ fit syllogism⁹ ðmõstrativ⁹: ibi (si igr ẽ demõstrativa.) Dicit ergo pº qp q: dictũ ẽ supra qp ĩm/ possibile ẽ aliter se hãre ĩ diffinitiõe eⁱ⁹ qð ẽ scire: necessariũ

Lapl'o .5. secũdi lib.

Laplis. 6. ⁊ .7. scdi li.

Co.7.

Co.8.

erit.id qđ scit fm demõstrationẽ.Quid aũt sit.qđ est fm demõstrationẽ scire:exponit.⁊ dicit qp demõstratiua scia ẽ quã hẽm⁹ i hmõi demõstrationẽ.i.quã acqrim⁹ ex õmõ/ stratiõe.⁊ sic hz:qp demõstratõis cõclusio sit necessaria.qz uis ãt necessariũ possit syllogizari ex ptigẽtib⁹.ñ tñ de ne/ cessario põt hẽri scia p mediũ ptigẽs.vt ifra pbabit.⁊ ga
Lc.13. cõclusio demõstratõis ñ solũ ẽ necessaria.sed ẽt p demon/
Lec.4. strationẽ scita.vt dictũ ẽ.segt qp syllogism⁹ demõstratiuus sit ex necessarijs.⁊ ideo accipiẽdũ ẽ ex quibus necessarijs ⁊ qualib⁹ sint demõstrationes. ¶Deinde cum dicit.

¶Primũ aũt determinabimus qd dicimus de omni:⁊ quid per se:⁊ quid uniuersale.

¶Interponit ea q̃ sũt ptelligẽda ad pcognoscẽdũ de qui bus tractatur⁹ẽ.⁊ circa hoc duo facit.p⁹ dicit de q̃ ẽ iten/ tio.⁊ dicit qp añq̃ determinet i spãli ex qb⁹ ⁊ q̃lib⁹ ẽ õmõ stratio.p⁹ determinãdũ ẽ qd itelligim⁹ cũ dicim⁹ de oĩ: et p se:⁊ vniuersale.cognoscere enĩ ista:ẽ necessariũ ad scien dũ ex qb⁹ ẽ demõstratio.hoc nãq̃ opz obſuari i demon/ strationibus:opz enĩ i ppositiõibus demonstratiõis aliqd vlr pdicari.qđ significat dici de oĩ:⁊ p se.⁊ ẽt p⁹ qđ signi/ ficat vle.hec aũt tria ex addictiõe se hñt ad iuicẽ:nã oẽ qđ p se pdicat.pdicat vlr ⁊ nõ ecõuerso.Silr qđ p⁹ pdicat: pdicat p se:sed nõ ꝙuertit.vñ ẽt apparet rõ ordinis istorũ Oria ẽt:⁊ nũerus istoꝝ triũ:apparet ex hoc:qp aliqd pdi/ cari dĩ de oĩ.siue vniuersali:p cõparationẽ ad ea q̃ ptinen tur sub sbo.tũc enĩz dĩ aliqd de oĩ:vt hĩ i libro porũ:quan do nihil ẽ sumere sub sbo de q̃ pdicatũ non dicat.¶Per se ãt dicit aliqd pdicari p compationẽ ad ipm sbm:qz ponit
Lec.10. i eius diffinitione vel econuerso:vt ifra patebit.¶Nõ vo dĩ aliqd pdicari de altero p compationẽ ad ea q̃ sunt poꝛa subiecto ptinentia ipm.nã hñe tres angulos:non pdicatur p⁹ de isoscele:qz pns pdicat de poꝛe.s.de triangulo.

¶Secundo:ibi.

¶De oĩ:qdẽ hoc dico:qp utiq̃z ẽ nõ i quodã qdẽ sic:i quodã ãt nõ.neq̃z aliq̃ quidẽ sic:ali qñ vo nõ:ut de oĩ hoie aĩal.Si.n.uex ẽ dice re hoiez:uex ẽ dicere aĩal:⁊ si altex ⁊ altex:⁊ si i oĩ linea punctũ similiter inest.

¶Determinat ppositũ.⁊ diuidit i tres.p⁹ ondit qd sit di ci de oĩ.2⁹ qd sit dici p se:ibi.(p se aũt.) 3⁹ qd sit vle: ibi. (vle aũt dico.) Circa pmũ duo facit.p⁹ dicit qd sit dici de oĩ. Ad qđ sciẽdũ ẽ qp dici de oĩ:ponꝛ hic sumit: addit
Capo.1.p̃ mi libꝛi. supꝛa dici de oĩ:put sumit i libro porũ.nã i libro porũ su/ mit dici de oĩ:coiter:put vtit eo dialecticus ⁊ demõstra toꝛ:⁊ ideo ñ pl⁹ ponit i diffinitione ei⁹:q̃z qp pdicatuz insit cuilibet eoꝝ q̃ ptinẽtur sub sbo.Hoc ãt ptigit vel vt nunc ⁊ sic vtit qñq̃z dici de oĩ:dialectic⁹:vel simplr:⁊ fz oẽ tẽ/ pus.⁊ sic solũ vtit eo demonstrator.⁊ ideo i diffinitione dici de oĩ:duo ponit.quoꝝ vnũ ẽ vt nihil sit sumẽ sub sbo cui pdicatũ ñ insit.⁊ significat cũ dicit(non i q̃dã qdẽ sic i q̃ dã ãt ñ.) Aliud ẽ qp ñ sit accipe aliqđ tps:i q̃ pdicatũ non ꝙueniat.⁊ hoc designat cũ dicit(non aliq̃ sic:aliq̃ ñ sic) ⁊ ponit exẽplũ.sicut de oĩ hoie pdicat aĩal:⁊ de q̃cũq̃z ve rũ ẽ dicere qp sit homo:verũ ẽ dicere qp sit aĩal.⁊ q̃cũq̃z ẽ homo:ẽ aĩal:⁊ similiter se hz de linea ⁊ de pũcto:nã pũ ctũ ẽ i linea qualibet ⁊ semper. ¶Secundo:ibi.

¶Signũ ãt ẽ:nãq̃z istãtias fic,pferrim⁹ sic đ oĩ iterrogãti:aut si i quodã ñ.aut si aliq̃ non.

¶Manifestat posita diffinitionẽ p signũ ab instantijs sũ/ ptũ.non.n.iferẽt istantia circa vniuersalẽ ppositionẽ.nisi q: deficit aliqd eoꝝ quod p eã significat.cũ ãt interrogamur an aliqd pdicet de oĩ i demonstratione.tũc duplr iferim⁹ istãtias:vlq: i q̃dã eoꝝ q̃ ptinẽt sb sbo ñ ẽ vex:vlq: aliq̃ ñ ẽ vex.vñ mãifestũ ẽ,qp dici đ oĩ vtrũq̃z pdcõꝝ significat
Co.9. ¶Per se aũt sunt quecunq̃z sunt in eo quod quid est:ut triangulo inest linea:⁊ linee pũctũ: substantia enim ipsoꝝ ex his est.que insunt in ratione dicente quid est.Et quibuscũq̃z eo rum:que insunt ipsis:ipsa in ratione insunt qd

est demonstranti: ut rectũ iest linee: ⁊ circulare:⁊ im/ par:⁊ par nume/ ro:⁊ primum:et composituz ⁊ yso pleuros quod est equilateruz:⁊ sca lenon idest altera parte lõgius: que in omnibus his i sunt in ratione qd est dicente huic q dẽ linea:huic vo nũer⁹:silr ⁊ i aliis hmõi. unicuiqz p se esse dico:que cunqz uero neu/ tralr isũt accñtia sunt:ut musicum:aut albũ aĩali. Lectio. x.

d Ostq̃z determinauit pbs de dici đ oĩ. Hoc de terminat de p se.⁊ circa hoc duo facit.p⁹ oñ/ dit qt modis dĩ aliqd p se.2⁹ oñdit q̃liter his modis demonstrator: vtat:ibi.(que g⁹ dicũ/ tur.) Circa pmũ sciẽdũ.qp hec ppositio p:designat ha/ bitudinẽ cãe:designat ẽt iterdũ ⁊ sitũ:sicut dĩ ee aliqs p se: qñ est solitari⁹.Cãe aũt hitudinẽ đsignat:aliqñ qdẽ forma lis:sicut dĩ qp co:p⁹ viuit p aĩaz.Qñq̃z ãt hitudinẽ cãe mã/ lis:sicut cũ dĩ:qp co:p⁹ ẽ coloratũ p superficiẽ.qz.s.ppuz sbz coloris ẽ superfícies.Designat ẽt hitudinẽ cãe extrinsece:⁊ p/ cipue efficiẽtis:sicut cũ dĩ:qp aq̃ calescit p ignẽ.sicut ãt hec ppõ p:designat hitudinẽ cãe:qñ aliqd extrinsecũ ẽ cã ei⁹:qđ attribuit subo:ita qñ sbm: vel aliqd ei⁹ẽ cã ei⁹:qđ attribui tur ei:⁊ hoc significat p se. ¶Prim⁹ g⁹ mod⁹ dicẽdi p se ẽ qñ id qđ attribuit alicui ptinet ad formã ei⁹.⁊ q: diffõ si gnificat formã ⁊ eẽntiã rei.¶Prim⁹ mod⁹ ei⁹ qđ ẽ p se:ẽ qñ pdicat de aliq̃ diffõ: vl aliqd i diffõne positũ.⁊ hoc ẽ qp dic (qp p se sũt q̃cũq̃z isũt i eo qp qd ẽ).i.i diffõne idicãte.qd ẽ:siue ponat i recto:siue i oblicq̃.sicut i diffõne triãguli po/ nit linea.vñ linea p se iest triãgulo.⁊ silr i diffõne linee po nit pũctũ.Nñ pũctũ p se iest linee.Rõnẽ ãt q̃re ista po/ nant i diffõne subiũgit dicẽs.Suba ãt.i.eẽntia quã signifi/ cat diffo ipoꝝ.i.triãguli ⁊ linee:ẽ ex his.s.ex linea:⁊ pũctis qp ñ ẽ itelligẽdũ:qp linea ex pũctis ꝓponat:ſz qp pũctũ sit đ rõne linee:sic linea đ rõe triãguli:⁊ hoc dicẽ ad excludẽdum ea q̃ sũt ptes mãe:⁊ ñ spẽi q̃ ñ ponit i diffõne:sic semicir cul⁹ ñ ponit i diffõne circuli:nec digit⁹ i diffõne hois.vt dĩ 7⁹ metaphy.⁊ sbiũgit qp q̃cũq̃z vlr isũt i rõe dicẽte qd ẽ:p se attribuit alicui.Tert⁹ mod⁹ dicẽdi p se:ẽ qñ hec ppõ p đsignat hitudinẽ cãe mãlis:put.s.id cui aliqd attribuit ẽ ppa mã.⁊ ppuz sbm ipi⁹.opz ãt qp ppuz sbz ponat i dif/ finitõe accñtis:qñq̃z qdẽ i oblicq̃:sic qñ accñs in abstracto diffinit.cũ dicim⁹ qp simitas ẽ curuitas nasi.Qñq̃z vo i re/ recto.vt cũ accñs diffinit i ocreto:vt cũ dicim⁹ qp sim⁹ẽ na sus curu⁹.Cui⁹ qdẽ rõ ẽ qp cũ eẽ accñtis depẽdeat a subo: opz ẽt qp diffo ei⁹ significãs cẽ ei⁹:ptineat i se sbm.Tñ scds mod⁹ dicẽdi p se ẽ qñ sbz põit i diffõne pdicati:qđ ẽ ppuz accñs ei⁹.⁊ hoc ẽ qđ dic(⁊ p se dicũt q̃cũq̃z eoꝝ.i.đ nũe/ ro eoꝝ q̃ isũt ipis.i.sbis accñtiũ:⁊ ipa subiecta isunt i rõ/ ne demõstranti qd ẽ ipsũ accñs.i.i diffinitione accidentis: sicut rectũ ⁊ circulare insunt linee p se.Illaz linea ponit in diffinitiõe eoꝝ.⁊ eadẽ rõne par.⁊ ipar p se isũt nũero:qa nũerus i eo:ũ diffinitione ponit.Illã par ẽ nũer⁹ medium hñs.⁊ simplr pmũ ⁊ ꝓpositũ p se pdicat đ nũero.⁊ nu/

merus ī diffinitiõe eox ponit: ẽ. n. ꝑmũ ī numeris. numerus q̃ nullo numero alio mẽsurat: ſꝫ ſola vnitate: vt septenarius: cõpositus ãt ẽ nũerus: qnẽ ẽt alꝰ numerus mensurat: ſicut nouẽnariꝰ: ⁊ ſimiliẽ (iſopleuros). i. equilaterꝫ (⁊ ſcalenõ) ideſt triũ inequaliũ laterũ: (⁊ altera parte longius) per ſe inſunt triangulo: ⁊ triangulus in diffinitione eorum ponitur. ⁊ ideo ſubiũgit ꝙ que ſubiecta ſunt omnibus premiſſis accidẽtibus (in ratione dicẽte qd eſt:) ideſt in diffinitione: ſicut alicui predictoꝝ accidentiũ ineſt linea: alicui vero numerus. ⁊ ſimiliter in alijs. vnicuiq; inq̃ ipſorum ſubiectoꝝ: per ſe ineſſe dico ſuũ accidens. que vero predicata (neutraliter inſunt) ideſt neq; ita ꝙ ponant in diffinitiõe ſubiectoꝝ: neq; ſubiecta ī diffinitiõe eox (ſũt accidẽtia) ideſt ꝙ accidens predicant: ſicut muſicũ ⁊ albũ ꝓdicant ꝙ accidẽs de animali. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Ampliꝰ qõ ñ de ſubiecto dicit alio quodã: ut ãbulãs ⁊ albũ cũ altex quodã ſit ãbulãs ⁊ albũ. Subſtãtia ãt ⁊ quecũq; hoc aliqd ſignificãt: nõ altex aliquid ſũt ꝙ uere ſũt: que qdẽ igitur nõ de ſubiecto ſũt ꝙ ſe dico: que uero de ſubiecto accidentia.

¶ Ponit aliũ modũ eius: quod eſt ꝙ ſe: put per ſe ſignificat aliqd ſolitariũ: ſicut dicit ꝙ per ſe eſt aliquod particulare: quod eſt in genere ſubſtãtie quod nõ predicat de aliquo ſubiecto. ⁊ huius ratio eſt: quia cũ dico ambulãs: vel albũ: nõ ſignifico albũ: vel ambulãs: quaſi per ſe aliqd ſolitariũ exiſtens: cũ intelligat aliquid aliud eſſe: quod ſit ambulans vel albũ. ſed in his que ſignificãt hoc aliqd. ſ. in primis ſubſtãtijs hoc nõ contingit: cũ enĩ dicit ſortes vel plato: nõ intelligit ꝙ ſit aliquid alterũ q̃ id ꝙ vere ipſa ſunt: quod ſcilicet ſit ſubiectũ eox ſic igitur hoc modo que non ꝓdicãtur de ſubiecto ſũt ꝙ ſe: q̃ vo dicũtur de ſubiecto: ſiẽ ī ſubiecto exiſtẽtia: accñtia ſũt. Illã q̃ dicũt ō ſubiecto ſicut vniuerſalia de iferioꝝ: nõ ſemp accñtia ſũt. Sciẽdum eſt ãũt ꝙ iſte modꝰ ñ eſt modꝰ ꝓdicãdi. ſꝫ modus exiſtẽdi. Unde etiam in principio dixit (ꝙ ſe ſunt) ⁊ ñ ꝙ ſe dicũtur.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Itẽ alio mõ ꝙ quidẽ ꝓp ipſꝫ ieſt unicuiq; ꝙ ſe: qõ vo ñ ꝓpter ipſũ accñs ẽ: ut ſi ãbulante coꝛuſcauit: accñs ẽ. nõ. n. ꝓpter id ꝙ ambulat coꝛuſcauit. ſꝫ quod accñs ẽ dicimus hoc. ſi vo ꝓpter ipſũ ꝙ ſe ẽ. ut ſi aliquod ĩterfectũ ĩterierit ꝑ ĩterfectionẽ. quoniã ꝓpter id quod interfectũ ẽ. ſꝫ nõ ꝙ accidat ĩterfectũ interire.

¶ Ponit quartũ modũ ꝑm quẽ hec ꝓpoſitio ꝙ deſignat hitudinẽ cãe efficiẽtis vel cuiuſcũq; alteri: ⁊ iõ dicit: ꝙ qd ieſt vnicuiq; ꝙ ſeipſũ ꝙ ſe dī de eo: qõ vo ñ ꝙ ſeipꝫ ineſt alicui: ꝓ accñs dī: ſicut cũ dico hoc ãbulãte coꝛuſcauit ñ enĩ ꝓpter id qõ ãbulat coꝛuſcauit: ſꝫ hoc dī ꝑm accñs. Si vo qõ ꝓdicat iſit ſubiecto ꝙ ſeipꝫ: ꝙ ſe ieſt: vt ſi dicam ꝙ ĩterfectũ ĩterijt. ¶ Manifeſtũ ẽ. n. ꝙ pp id qõ illud interfectũ ẽ interijt: ⁊ non eſt accidens ꝙ interfectum interat.

¶ Deinde cum dicit.

Co. 10. ¶ Que ergo dicũtur ī ſimpliciter ſcibilibꝰ ꝙ ſe ſic ſũt ſicut ieſſe predicãtibꝰ: aut ieſſe ꝓpter ipſa que ſũt ex neceſſitate. Nõ. n. cõtigũt non ieſſe: aut ſimplr aut oppoſita: ut linee aut rectũ aut obliquũ: ⁊ numero par aut ĩpar. Eſt. n. ꝓtrariũ: aut priuatio: aut ꝓtradictio ī eodẽ genere: ut par uel ipar ī numeris ꝑ ꝙ ſequitur: q̃re ſi neceſſe ẽ affirmare aut negare: neceſſe ẽ ⁊ que ſunt per ſe ineſſe: de omni quidem igitur ⁊ per ſe determinatum ſit hoc modo.

¶ Oſtendit qualiter vtatur predictis modis demonſtrator: Ubi notandum, eſt ꝙ cum ſcientia ſit conclusionum: intellectus autem principioꝝ. proprie ſcibilia dicuntur cõcluſiones demonſtrationis: in quibus paſſiones predicantur de propꝛijs ſubiectis. propꝛia autem ſubiecta non ſolũ ponuntur in diffinitione accidentium: ſed etiam ſunt cauſe eoꝝ. Unde concluſiones demonſtrationum includunt duplicem modum dicendi per ſe. ſ. ſecundus ⁊ quartus. ⁊ hoc eſt quod dicit. ꝙ illa (que predicantur in ſimpliciter ſcibilibus) hoc eſt in concluſionibus demonſtrationuꝝ: ſic ſunt per ſe. (ſicut ineſſe predicantibus.) ideſt: ſicut quando ſubiecta inſunt in diffinitione accidentium que de eis ꝓ dicantur (aut ineſſe propter ipſa) ideſt quando predicata inſunt ſubiecto propter ipſum ſubiectum, quod eſt cauſa predicati. ⁊ conſequenter oſtẽdit ꝙ huiuſmodi ſcibilia ſint neceſſaria. quia non contingit: quin propꝛium accidens ꝓdicetur de ſubiecto. ſed hoc eſt duobus modis. quãdoq; quidem ſimpliciter. ſicut cum vnum accidens conuertitur cum ſubiecto vt habere tres: cum triangulo. ⁊ riſibile cum homine. Quandoq; autem duo oppoſita ſub diſiunctione accepta ex neceſſitate ſubiecto inſunt. vt linee aut rectum aut obliquum. et numero par aut impar. cuius rationem oſtendit: quia contrarium priuatio ⁊ contradictio ſunt in eodem genere. Illam priuatio nihil aliud eſt q̃ negatio in ſubiecto determinato. Quandoq; etiam contrarium equiparatur negationi in aliquo genere. ſicut in numeris idem eſt impar. quod non par ſm conſequentiam. Sicut ergo neceſſe eſt affirmare vel negare. ita neceſſe eſt alterum eoꝝ que per ſe inſunt ꝓpꝛio ineſſe ſubiecto.

Deide epilogat dicẽs (de omni igitur ⁊ c.) qõ ẽ planum.

¶ Uniuerſale ãũt dico ꝙ cũ de omni ſit ⁊ per ſe eſt: ſm ꝙ ipſum eſt. Co. 11.

Lectio. xi.

Oſtẽꝫ philoſophus determinauit de omni et per ſe. hic determinat de vniuerſali. ⁊ diuiditur in duas partes. In prima oſtendit quid ſit vniuerſale. In ſecunda quomodo in acceptione vniuerſalis contingit errare: ibi. (oportet autem non latere.) Circa primum duo facit. primo oſtẽdit quid ſit vniuerſale. ſecundo oſtendit quomodo vniuerſali vtatur demonſtrator: ibi. (demonſtratio autem per ſe.) Circa primum duo facit. primo oſtendit ꝙ vniuerſale continet in ſe ⁊ dicit de omni. ⁊ per ſe. ſecundo oſtendit quid ſupra ea addit: ibi. (vniuerſale autem.) Ad euidentiam autem eoꝝ: que hic dicuntur ſciendum ẽ ꝙ vniuerſale nõ hoc mõ accipitur: ꝓut omne qõ predicat de pluribꝰ dī vniuerſale ſm ꝙ poꝛphiriꝰ determinat de quinq; vniuerſalibꝰ: ſꝫ dī hic vniuerſale ſm quadã adaptionẽ vel adeq̃tionẽ ꝓdicati ad ſubiectũ: cũ. ſ. neq; ꝓdicatum inuenit extra ſubiectũ: neq; ſubiectũ ſine ꝓdicato. His ãũt viſis ſciẽdũ ẽ ꝙ circa ꝑmũ tria facit. pº dicit ꝙ vniuerſale. ſ. ꝓdicatũ ẽ ẽt qõ (de oi ẽ). i. vniuerſaliter ꝓdicat de ſubiecto. ⁊ etiã (ꝙ ſe). ſ. ieſt el. i. cõuenit ſubiecto ꝑ ꝙ ipſm ſubiectũ eſt. multa. n. de aliqbꝰ ꝓdicãt vlr q̃ ñ cõueniũt ei ꝙ ſe: ⁊ ꝑ ꝙ ipſm ẽ: ſicut ois lapis colorat ẽ: ſi ẽt ſm ꝙ lapis. ſꝫ ꝑ ꝙ ipꝫ eſt ſuperficiem habens. ¶ Secundo: ibi.

¶ Manifeſtuꝫ igit ẽ quecũq; ſũt uniuerſalia ex neceſſitate inſunt rebus. Lec. 10.

¶ Infert q̃ddã coꝛelariũ ex dictis dicẽs. ꝙ ex q̃ vle ẽ qõ ꝙ ſe ieſt: q̃ ãt ꝙ ſe inſunt ex neceſſitate iſũt: vr ſupꝛa oñſũ eſt: manifeſtũ ẽ ꝙ vlia ꝓdicata put h̃ ſumũtur de neceſſitate inſunt rebꝰ de quibꝰ predicatur. ¶ Tertio: ibi.

¶ Per ſe ãt ⁊ ſm ꝙ ipſũ ẽ: idẽ ẽ: ut per ſe linee ieſt punctũ ⁊ rectitudo: ⁊ nãq; ꝑ ꝙ linea eſt: ⁊ triangulo ſm ꝙ eſt triangulus duo recti etenĩ per ſe triãgulꝰ duobꝰ rectis equalis ẽ.

¶ Ne aliqs crederet aliud ee qõ ī diffinitiõe vlis dixerat. ꝙ ſe. ⁊ ſm ꝙ ipſm ẽ: oñdit ꝙ ꝙ ſe. ⁊ ſm ꝙ ipꝫ ẽ: idẽ ẽ: ſicut linee ꝙ ſe. ieſt ꝓpũctũ. pº mõ: ⁊ rectitudo. 2º mõ: nã vtrũq; ieſt ei: ſꝫ ꝙ linea ẽ. ⁊ ecõuerſo: triãgulo ſm ꝙ triangulꝰ eſt inſunt duo recti ideſt ꝙ valet duos rectos quia per ſe triãgulo ineſt. ¶ Deinde cum dicit.

¶Un iuersale autez est tunc cum in quolibet ⁊ primo demonstratur.

¶Ostendit qd addat vniuersale supra dicī de omni: ⁊ p se: ⁊ circa hoc duo facit. primo ostendit qꝫ tūc ē vniuersale predicatū: cuꝫ nō solū in quolibet est de quo predicat: sꝫ ⁊ primo demōstrat inesse ei de quo p̄dicat. ¶Secūdo ibi.

¶Ut duos rectos habere: neqꝫ cuilibet figure ineſt uniuersaliter: ⁊ tamen est demonstrare de figura qꝫ duos hēt. sed nō cuiuslibet figure est neqꝫ utitur q̄libet figura demōstrans. Quadrāgulus enim figura quidē est: non aūt habet duobus rectis equales: sed ysosceles habet qdem fortasse duobus rectis equales: sed non primum: sed triangulus prius. Quod igitur quodlibet primum monstratur duos rectos habere: aut quod cunqꝫ aliud: huic primo ineſt uniuersale.

Quadrangulus.

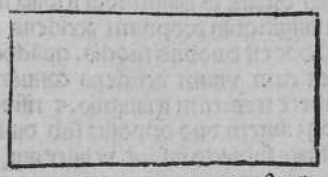

Ysocheles seu eger⁹ hns duo latera eq̄lia tm̄.

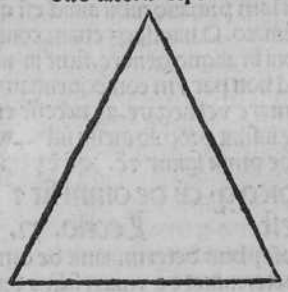

¶Manifestat p exēplū dicēs qꝫ hēre tres angulos eq̄les duob⁹ rectis nō ineſt cuilibet figure vniuersaliter: sꝫ hoc de figura demōstret: ga de triangulo o demōstrat q ē figura: sꝫ nō cuilibet figure ineſt: nec demōstrator i sua demōstratiōe vtit q̄libet figura: Quadrangulus. n. figura ē sed non habet tres duob⁹ rectis eq̄les ysosceles ante. i. triangulus duorū equaliū laterū: habet qdē vniuersaliter tres angulos equales duobus rectis: sꝫ nō cōuenit p⁹ ysosceli sed prius triāgulo: qz ysosceli cōuenit inq̄tū ē triāgulus qꝫ igit p⁹ demōstrat hēre duos rectos: aut qōcunqꝫ aliud hmōi. huic p⁹ ineſt predicatū vniuersaliter sicut triāgulo.

¶Deinde cum dicit.

¶Et demonstratio per se huius uniuersaliter est: aliorum autem quodāmodo: ⁊ non per se: neqꝫ ysosceles non est uniuersaliter sed frequentius.

¶Ostēdit q̄liter demōstrator vniuersali vtat. ⁊ dicit qꝫ demōstratio ē p se hui⁹ vniuersalis: sꝫ aliorū quodāmō: ⁊ nō p se demōstrator. n. demonstrat passionē de ppio subiecto. ⁊ si demōstret de aliquo alio: hoc ñ ē nisi inq̄tū ptinet ad illud subiectū. sicut passionē triāguli pbat de figura ⁊ ysosceles inq̄tū q̄dā figura triāgulus ē. ⁊ triāgulus qꝫdam ysosceles ē. quod aūt p⁹ nō ineſt ysosceli hēre tres: hoc nō ē: qz nō vniuersaliter p̄dicet de eo: sꝫ q: ē frequētius. i. in plurib⁹ q̄ ysosceles ē. cū hoc cōmune sit omni triāgulo.

¶Oportet autem non latere quoniam multotiens cōtingit peccare: ⁊ non esse qō demōstratur primū uniuersale sm qꝫ uideꝫ demonstrari uniuersale primum. Lectio. xii.

Ostq̄ notificauit Aristoteles qd sit vniuersale: hic ostēdit qūo in acceptione vniuersalis: error cōtigat. Et circa hoc tria facit. p⁹ dicit qꝫ aliqñ circa hoc peccare cōtingit. 2⁹ assignat quot modis. ibi (oberramus). 3⁹ dat documētum qūo possit cognosci vtrū vniuersale acceptū sit vniuersale. ibi (vtrum antē sm qꝫ). Dicit ergo p⁹ qꝫ ad hoc qꝫ nō accidat i demōstratiōe peccatū. opꝫ nō latere. qꝫ multotiens videtur demonstrari vniuersale qō non demonstratur.

¶Deinde cum dicit.

¶Oberramus autem hanc deceptionem. cū aut ni sit accipere a superiori extra singulare q̄ꝫ singularia: aut si sit quidem sed innominatum sit indifferentibus specie rebus. Aut cōtingat esse sicut in parte totum in quo mōstratur. Eis enim que sunt in parte ineſt quidem demonstratio: ⁊ erit de omni: sed tamen nō huiusmodi primi uniuersaliter demonstratio. dico enim huiusmodi primi sm qꝫ est demōstratio cum sit primi uniuersalis.

¶Assignat modos qb⁹ circa hoc errare cōtingit: ⁊ circa hoc duo facit p⁹ enumerat ipsos modos. dicēs qꝫ triplici ter cōtigit decipi circa acceptionē vniuersalis. p⁹ qdē cū nihil aliud sit accipe sub aliquo cōi cui p⁹ cōpetat vniuersale. q̄ꝫ hoc singulare cui icōueniēter assignat. sicut si sensibile qō p⁹ ⁊ p se: ieſt aīali assignaret vt vniuersale primū hoī: nullo alio aīali existēte. Uñ notādū. qꝫ singulare. hic large accipit p quolibet iferiori. sicut si spēs dicat eē singulare sub genere cōtētū. uel pōt dici: qō nō ē possibile inuenire aliqō genus. cui⁹ una tm̄ sit spēs. genus. n. diuidit i spēs qꝫ oppositas dr̄ias. opꝫ āt si unū ꝫioꝝ iueniē i nā. ⁊ reliquū iueniri. ut pꝫ p pḥm i scō celi ⁊ mundi. ⁊ ió si una spēs iueniē: iueniē ⁊ alia. Una āt spēs dividit in diuersa idiuidua p diuisionē materie. cōtigit āt totā mām alicui spēi ꝓportionatā sub vno idiuiduo cōprehēdi: ⁊ tūc nō ē nisi vnū idiuiduū sub vua spē. vñ ⁊ signāter de singulari mētionē facit. Scōs modus ē qñ qdē ē accipe sub alq̄ cōi multa iferiora: sꝫ tm̄ illud cōe inominatū ē qō iueniē i differētib⁹ spē: sicut si aīali nō eēt nomē ipositū: ⁊ sensibile qō ē ꝓpriū aīalis: assigneē vt vniuersale primū: his q̄ sub aīali cōtinētur vel diuisim vel cōiūcti. Tertī⁹ modus ē qñ id de quo demōstrat aliqd. vt vniuersale primū se hꝫ ad id qō demonstrat de eo sicut totū ad ptē: sicut si posse videre assignaret aīali: ut vniuersale primū. nō. n. oē aīal pōt videre (ieſt āt his q̄ sunt i pte). i. q̄ pticulariē ⁊ ñ vniuersaliter alicui subiecto cōueniūt: (demōstratio). i. qꝫ demonstrari possint: ⁊ erit demōstratio de oi: nō tm̄ respectu ei⁹ qō demōstrat. posse. n. videre demōstrat qdē de aliquo vli: nō tm̄ de aīali vniuersaliter: sicut de eo cui p⁹ insit: ⁊ exponit quid sit primū sm qꝫ demōstratio fert quod est vniuersale primum. ¶Secūdo ibi.

¶Si igitur aliquis demonstrabit qꝫ recte nō intercidant: uidebitur utiqꝫ huiusmodi esse demonstratio: propter id quod ineſt rectis: non autez est nisi quidē quoniā sic equales sint fiat hoc: sed aut in quolibet equales.

¶Subiungit exēpla ad p̄dictos modos. ⁊ p⁹ ad tertiū dicēs. qꝫ siqs demōstret de lineis rectis (qꝫ nō iteracidāt). i. ñ ꝛcurrāt: videbit hmōi eē demōstratio. s. vniuersalis primi. pp hoc qꝫ nō cōcurrere ieſt aligb⁹ lineis rectis. non āt ita qꝫ hoc fiat nisi linee recte sint (eq̄les. i. eq̄ distātes: sꝫ si linee fuerit (eq̄les). i. eq̄ distātes: tūc nō cōcurrere conuenit eis: i quolibet. qz vniuersaliter verū ē qꝫ linee recte eq̄ distātes: ēt si i infinitū protrahantur: in neutram partem concurrent. ¶Secūdo ibi.

Linee recte eq̄les. i. eq̄ distātes q̄ ñ intercidūt. i. ñ cōcurrūt.

¶Et si triāgul⁹ ñ eēt aliud q̄ꝫ ysosceles: fꝫ qꝫ ē ysosceles uideretur utiqꝫ huius esse demonstratio.

Cap. 8.

¶ Ponit exēplū ad p̄mū modū dicēs: q; si nō eēt aliq̄ triā gulus q̄z isosceles q uere ē triāgulus duoꝝ equaliū laterū qđ ē triāguli inq̄tū hmōi: videret eē isosceles: fm q; ē iso sceles: nec tñ hoc eēt uerum. ¶ Tertio ibi.

¶ Et proportionale quod ⁊ cōmutabiliter ē ƒz quod numeri sūt ⁊ ƒz quod linee ⁊ ƒz quod firma ⁊ ƒz quod tpa sunt: quēadmoduz ⁊ de mōstratū ē aliqñ seorsū cōtigens esse de oib⁹ una demōstratiōe monstrari. Sed propter id quod nō est denotatū aliqd ī quo oīa hec unū sunt: numeri lōgitudines tpa ⁊ firma: ⁊ specie differentia seorsū adinuicē accepta sunt: nō au tē uniuersale mōstratur. nō enī ƒz q; linee sūt: aut ƒz q; numeri inerat: sed ƒz q; hoc ē quod uniuersale ponunt esse.

¶ Exēplificat de mō secūdo ⁊ videtur hoc: vltimo pone re: q; circa hoc: disturnius ūnoꝛatur. Et circa hoc tria fa cit. p° ponit exēplū. 2° iducit quoddā coꝛelariū ex dī ctis: ibi. (propter hoc nec si aliquis) 3° assignat rationez dictoꝛuz: ibi. (quādo igitur nouit.) Circa primū sciēdum est q; ppoꝛtio est habitudo quātitatis vnius ad alteraz: si cut sex ad tria se habēt in ppoꝛtiōe dupla. ¶ Proportionali tas est collectio duarū proportionū que si sint disiūcte ha bēt quatuoꝛ terminos. vt hic sicut se habēt q̄tuoꝛ ad duoꝛ: ita sex ad tria. Si vero sint cōiūcte. habent tres terminos. nam vno vtit̄ vt duobus: vt hic: sicut se habēt octo ad q̄ tuoꝛ. ita quatuoꝛ ad duo. p; ergo q; ī ppoꝛtiōe duo termi mini se hñt vt antecedentia: duo vero vt cōsequētia: vt hic sicut se habēt quatuoꝛ ad duoꝛ: ita se habēt sex ad tria: sex ⁊ quatuoꝛ sūt antecedētia. duo vero ⁊ tria sunt cōsequen tia. ¶ Permutata ergo ppoꝛtio ē quādo añcedētia iuicē cō ferūtur ⁊ cōsequētia similiter: vt si dicā: sicut se hñt q̄tuoꝛ ad duo. ita se habent sex ad tria: ergo sicut se habent q̄tuoꝛ ad sex: ita se hñt duo ad tria. Dicit ergo q; eē ppoꝛtiona le cōmutabiliter cōuenit lineis: ⁊ numeris: ⁊ firmis. ī. coꝛ poꝛibus: ⁊ tēpoꝛib⁹. sicut āt de singulis determinatum est aliquādo seorsū: de numeris qdē ī aritbmetica: de lineis: ⁊ firmis geometria: de tēpoꝛib⁹ ī naturali philosophia vel astrologia. Ita cōtingēs est q; de oības predictis cōmuta tim ppoꝛtionari vna demōstratiōe demōstret. sed iō cō mutatim ppoꝛtionari de singulis hoꝛū: seoꝛsū demōstraī q: nō ē notatū illud cōe ī quo omnia ista sunt vnū. ⁊ si. n. quātitas oībus his cōis est. tñ sub se: ⁊ alia p̄ter hec cōp̄he bēdit: sicut oꝛonē: ⁊ quedā que sūt quātitates p accīs. vel melius dicēdū q; cōmutatiz ppoꝛtionari: quātitati nō con uenit: inq̄tū ē quātitas: sed inq̄tū ē cōparata alteri quātita ti fm ppoꝛtionalitatē quādā: ⁊ iō diꝛerat etiā in principio proportionale esse qđ cōmutabiliter est. omnib⁹ āt istis in q̄tū sūt ppoꝛtionalia: nō ē nomē cōe positum. Cū aūt de monstratur cōmutatiz ppoꝛtionari de singulis p̄dictoꝛū di uisim: nō demōstratur vniuersale. nō eniz cōmutatiz pro portionari ineſt numeris ⁊ lineis fm q; hmōi: sed fm q̄dā cōe. Demōstrantes aūt de lineis seoꝛsum: vel de nu meris: ponūt hoc qđ ē cōmutabiliter ppoꝛtionari: eē qua si quoddā vniuersale predicatū linee fm q; linea ē: aut nu merus fm q; nūerus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Propter hoc neq̄z si aliquis mōstret unū quēq̄z triāgulū demōstratiōe aut una aut alte ra q; duos rectos habet unūquodq̄z: ideſt iso sceles seorsū ⁊ scalenō: ideſt gradatū: nōdū co gnouit triāgulū q; duos rectos habet: nisi so phistico mō: neq̄z uniuersale trianguli: neq̄z si nullus est preter hoc triangulus alter: nō enī ƒz q; triangulus est cognouit: neq̄z oēm trian gulū: sed aut fm nūerū: fm speciē aūt nō oēz: ⁊ si nullus est quē nō nouit.

¶ Inducit quoddā coꝛelariū ex dictis ⁊ dicit q; eadē rō ne qua nō demōstratur vniuersale cū de singulis specieb⁹ demōstraī aliqd qđ est vniuersale predicatū cōis ūnoīati: nec etiā demōstraī vniuersale p̄dicto mō: si sit cōe nomen positū. sicut si aliqs eadē demōstratiōe oñdat aut demon stret de vnaquaq̄z specie triāguli qđ hz tres angulos eq̄ les duobus rectis: aut diuersa seoꝛsuz. ſ. de isoscele: ⁊ seoꝛ sum degradato. ī. de triāgulo triū laterū iequalium: nō tñ ppter hoc cognouit q; triāgulus tres angulos hēat equa les duobus rectis: nisi sophistico mō. ī. p accidēs: q; ñ co gnouit de triāgulo ƒz q; ē triāgulus: sed fm q; ē eqlater⁹: aut duoꝝ eq̄lium laterū: aut triū iequaliuz. neq̄z ēt demō strans cognouit vniuersale. ī. habet cognitionē de triangu lo ī vniuersali ēt si nullus alius triāgulus eēt p̄ter illos de quibus cognouit. ⁊ hoc iō. q; ñ de triāgulo cognouit fm q; ē triāgulus: sed sub rōne spēī ei⁹. Tñ neq̄z cognouit p se loquēdo oēm triāgulū: q; ⁊ si fm numerū cognouit oēz triāgulū si nullus ē. quē nō nouit. tñ fm speciē nō cogno uit omnē. tūc enī cognoscit aliqd vniuersaliter fm spēz qñ cognoscit fm rōnē spēī fm numerū aut̄ ⁊ nō vniuersali quādo cognoscit fm multitudinē cōtentoꝛum sub specie nec est differentia quātū ad hoc si comparemus speciem ad indiuidua: vel genera ad spēs nā triāgulus est gen⁹ eq lateri ⁊ isosceli. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quādo igitur nō nouit uniuersaliter: ⁊ quā do nouit simpliciter manifestū est: quod si idē inerat triangulo: ⁊ isosceli: aut unicuiq̄z aut oī bus: si uero nō idē: sed alterū est: aut fm q; est triangulus: nō nouit. Co.14.

¶ Assignat rōnē predictoꝛū: querēs qñ aliquis cognoscit vniuersaliter: ⁊ simplr ex quo p̄dicto modo cognoscens ñ cognouit vniuersaliter: ⁊ respōdet manifestū esse q; si eēt eadem ratio trianguli in cōi ⁊ vniuscuiusq̄z spērum ei⁹ seoꝛsū accepte aut oīum simul acceptaꝝ: tūc vniuersaliter sci ret de triangulo ⁊ simpliciter: quādo sciret de aliqua spe cie eius: vel de omnibus simul. Si vero non est eadē rō: tunc non erit idē cognoscere triangulū in cōmuni: ⁊ singu las species eius. sed est alterū: ⁊ cognoscēdo de spēb⁹: nō cognoscitur de triangulo fm q; est triangulus.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Utrū aūt fm q; est triangulus: aut ƒz q; est isosceles sit: et qñ fm hoc est primū et uniuer sale cuius demōstratio est: manifestū est qñ re moto inſit primū: ut ab isoscele: et eneo remo to triangulo ſsunt duo recti. Sed eneo remo to et isosceli: sed nō figura: aut termino sed nō primis. Cuius igitur primi: si itaq̄z trianguli ē: et fm hoc ineſt et aliis et huiusmōi uniuersa liter est demōstratio.

¶ Dat documentū quo ppꝛie possit accipi vniuersale. qđ est: vtrū aliquid sit trianguli fm q; triangulus: aut isosceli fm q; est isosceles. ⁊ qñ id cuius ē demōstratio ē p̄muz ⁊ vniuersale fm hoc. ī. fm aliqđ subiectū positū: manifestū est enī ex hoc qđ dicā qñcūq̄z eniz remoto aliquo: adhuc remanet illud quod erat assignatum vniuersale. sciēdū est q; nō ē primū vniuersale illi⁹. sicut remoto isoscele vl eneo triangulo. remanet qđ habeat tres angulos. ſ. duobus re ctis equales. vnde patet q; habere tres angulos equales duobus rectis nō est vniuersale primū neq̄z isosceli neq̄z enei trianguli. remota autem figura non remanet habere tres: nec etiam remoto termino: qui est superius ad figu ram: cum figura sit que termino vel terminis claudit̄: sed tamen non primo conuenit neq̄z figure neq̄z termino. qa non conuenit ei vniuersaliter. cuius ergo erit primo mani festū est q; triangulo. quia fm triangulum ineſt aliis: tā su periozibus q̄ inferioꝛibus: non enim cōpetit figure hēre

tres. nisi q: triāgul⁹ ē q̄dā figura: ⁊ silr isoceli. q: triāgul⁹ ē ⁊ de triāgulo hr̄e tres demō strat. vñ ē ei vl'e primum.

Co. 15. ¶Si igit̄ est demōstratiua scīa ex necessarijs principijs. Quod enim scitur non potest se habere aliter. Lectio. xiii.

Ost̄q̄ determinauit pb̄s de oi ⁊ per se ⁊ vniuersali: q̄bus vtimur ī demōstratiōe. hic iam ic̄ipit oñdere ex qb⁹ demōstratio ꝓcedit. ⁊ dividit ī duas ptes. In ꝑma oñdit ex qb⁹ ꝓcedit demōstratio ꝓpter qd. In secūda ex quib⁹ est demōstratio q: ibi. (sed q: differt ⁊ pp qd) ꝑtia ī duas. In ꝑma oñdit q̄lia sint ex qb⁹ demōstratio ꝓcedit. In secūda docet. que sūt demōstrationis ꝓncipia ibi. (qd qdē signifi/cent) ¶Ptia in tres. In ꝑma ostēdit q̄ demōstratio est ex necessarijs. In secūda q̄ ē ex his q̄ sūt p se ibi. (accidētiaz aūt) In tertia q̄ ꝓcedat ex ꝓncipijs ꝓꝑijs ibi. (nō enī ex aliquo genere.) Circa ꝑmū duo facit. p⁰ oñdit q̄ demōstratio ꝓcedat ex necessarijs. 2⁰ ꝓbat q̄dā q̄ posuerat ibi. (q̄ aūt opz eē ex necessarijs.) Circa ꝑmū tria facit. p⁰ cōtinuat se ad p̄cedētia. 2⁰ ꝓbat ꝓpositū ibi. (que ār sunt p se.) 3⁰ infert quādā cōclusionē ex dictis ibi. (manifestū aūt ex his.) Dicit ergo p⁰ ex p̄dictis iferēs q̄ si demōstratiua scīa. i. si scīa p demōstrationē acq̄rat: opz q̄ sit ex ꝓncipijs necessarijs: cuius illatiōis necessitas apparet:

Lec. 4. q: qđ scitur: ipossibile est aliter se habere: vt habitū est in diffinitione eius quod est scire. ¶Deīde cū dicit.

¶Que aūt per se sunt: necessario isūt rebus: hec qdē sūt ī eo q̄ quid est. quibusdā aūt alia insunt ī eo q̄ qd ꝓdicantibus de ipsis quorum alterum oppositorū necesse est ieſſe. Manifestū ē q̄ ex huiusmodi quibusdam utiq̄z fit demōstrativ⁹ syllogism⁹. oē. n. aut sic ē aut ꝼz accidēs. Accidētia autez nō necessaria sunt.

¶Ostendit q̄ demonstratio sit ex necessarijs. ⁊ primo p ōnez. secundo per signū ibi. (signū ār ē) Circa p̄m p̄mit duas rationes quarū ꝑma talis est: ea q̄ p se p̄dicant necessario insunt. ⁊ hoc manifestat in duobus modis p se. ī primo quidē: q: ea que ꝓdicātur per se isunt in eo q̄ qd ē. i. ī diffinitiōe subiecti: q̄ ār ponit̄ in diffinitione alicuius necessario p̄dicatur de eo. In secūdo vero q: quedā sūt subiecta q̄ ponūtur (in q̄ qd ē p̄dicantibus de ipsis). i. i diffinitione suorū ꝓdicatorū: que qdē si sint c̄ppositā: necesse ē q̄ alterū eorū subiecto insit: sicut par uel impar numero

Lec. 9. vt superius ostēsū ē. Sed manifestū ē q̄ ex q̄busdā ꝓncipijs huius. s. p se: fit syllogism⁹ demōstratiuus: q̄ ꝓbat per hoc: q̄ oē q̄ p̄dicat̄ p̄dicat̄ aut p se: aut p accīs: ⁊ ea que p̄dicantur p accīs: non sunt necessaria: ex his aūt que sunt p accīs: nō fit demōstratio: sed magis sophisticus syllogism⁹. Unde relinquit̄ q̄ demōstratio sit ex necessarijs

Scīdū ār ē q̄ cū ī demōstratōe ꝓbet̄ passio de subiecto q̄ mediū q̄ ē diffinitio: opz q̄ ꝑma ꝓpositio cui⁹ p̄dicatū ē passio: ⁊ subiectū ē diffinitio que cōtinet ꝓncipia passionis: sit p se in q̄rto mō. secunda autē cuius subiectum ē ipsū subiectū: ⁊ ꝓdicatū ipsa diffinitio in ꝑmo mō: conclusio vero in qua ꝓdicatur passio de subiecto per se ī secundo modo. ¶Secūdam rationē.

Co. 16. ¶Aut igitur sic dicendū: aut ꝓncipiū ponētibus q̄ demōstratio circa necessariū fit. Et si demōstratū nō potest āliter se habere: ex necessarijs ergo opotet eē syllogism⁹. ex ueris quidem est nō demōstratiue syllogizare: ex necessarijs autē non est sed quidem demonstrantez hoc ār ꝓpriuz demōstratiōis est.

¶Que est talis. Demōstratio circā necessariū ē. ⁊ demōstratū. i. demōstrationis cōclusio: nō p̄t aliter se habere. ⁊ hoc accipiēdū est tanq̄z ꝓncipiū ad ostēdēdum ꝓpositū. s. q̄ demonstratio ex necessarijs ꝓcedit: cuius quidem ꝓncipij veritas apparet: vt tā dictū ē. Ex hoc aūt ꝓncipio sic argumentatur cōclusio necessaria nō p̄t sciri nisi ex ꝓncipijs necessarijs: sed demonstratio facit scire cōclusionē necessariā: ergo oportet q̄ sit ex ꝓncipijs necessarijs: ī quo differt demonstratio ab alijs syllogismis: sufficit enīz ī alijs syllogismis q̄ syllogizetur ex veris: nec ē aliquod aliud genus syllogismi in quo oporteat ꝓcedere ex necessarijs: sed in demonstratione oportet hoc obseruare: ⁊ hoc ē ꝓꝑiū demonstrationis ex necessarijs ꝓcedere.

Deīnde cū dicit.

¶Signū aūt ē q̄ demōstratio ex necessarijs sit: quoniā istantiā ita ferimus ad opinātes demonstrare q̄m nō sit necesse si opinamur oīno contingere aliter: aut rōnis causa.

¶Probat idē per signū hoc modo. cōtra rationē aliquā non ifert̄ instantia: nisi per hoc q̄ deficit aliquid eoz que in illa ratione obseruanda sunt. sed contra eum qui opinat̄ se demonstrare. ferimus instantiā q̄ non sit necesse ea ex qbus ꝓcedit eē vera sine opinemur ea contingere aliter se habere: siue talem istantiā ferimus rōis. i. disputationis cā. ergo demonstratio debet ꝓcedere ex necessarijs.

¶Deīnde cum dicit.

¶Manifestū aūt ex his ē: ⁊ q̄m stulti sunt accipere opinati bene principia si ꝓbabilis sit ꝓpositio: ⁊ uera ut sophiste quoniā ⁊ scire: sciaz est habere. nō enī q̄ ꝓbabile ē: aut uerū oē ꝓncipiū ē: sz ꝑmū ī genere circa q̄ demonstrant: ⁊ uerum nō oē sed ꝓꝑium.

¶Infert cōclusionē ex dictis dicēs q̄ manifestū ē ex hoc q̄ oportet demonstrationē ex necessarijs cōcludere q̄ stulti sunt illi qui opinati sunt bene se principia demōstratiōis accipere si solū ꝓpositio accepta sit ꝓbabilis vel vera. vt sophiste faciunt. i. qui apparent scientes ⁊ nō sunt. istam scire non ē nisi per hoc q̄ scientia habet. scilicet ex demonstratione. ex hoc aūt q̄ aliquid ē ꝓbabile vel improbabile nō habetur q̄ sit ꝑmū vel nō ꝑmū sed tamē oportet q̄ illud circa q̄ fit demonstratio eē ꝑmū in genere alicuius: ⁊ eē verum: nō tamē omne ꝑmū accipit demonstrato. sed ꝑmū illi generi circa quod demonstrat. sicut arithmeticus nō accipit ꝑmū quod est circa magnitudinem. sed circa numerum. Attendēdū autē ē q̄ sophiste nō sumūtur hic sicut ī libro elenchorū q̄ ꝓcedūt ex his q̄ vident̄ ꝓbabilia ⁊ nō sunt: aut vel videt̄ syllogizare nō tñ syllogizāt sicut. n. tales sophiste dicūtur. i. apparētes: ⁊ non existētes iq̄stū deficiūt a dialectica argumētatōe. Ita dialectice argumētatiōes si appareāt demōstratiue ꝓbare: ⁊ nō ꝓbāt: sophistice sunt inq̄stū videt̄ sua argumētatiōe scientes ⁊ non sunt. ¶Deīnde cum dicit.

Co. 17. ¶Quod āt ex necessarijs eē oportet syllogismū manifestū ex his ē. Si enī nō ē habens rōnem ꝓpter quid: existente demōstratione: non est sciens: sic āt utiq̄z ⁊ q̄. a. de. c. ex necessitate esse. b. āt mediū ꝓ quod demōstratū ē: nō ex necessitate: nō sciuit ꝓpter qd: nō est enī hoc ꝓpter mediū: hoc enim quidē ꝓtigit nō eē: cōclusionem autem necessariaz.

¶Ostēdit q̄ supposuerat. ⁊ circa hoc duo facit. p⁰ ostēdit q̄ cōclusio necessaria nō p̄t sciri ex ꝓncipijs nō necessarijs. 2⁰ q̄ sz nō possit sciri necessariū ex nō necessarijs: tñ syllogizari p̄t ibi. (cū qdē igit̄ cōclusio) ꝑmū ostēdit duabus rōnib⁹ q̄rū vna talis ē. Sz qs ſi hēat rōnē ꝓpter quid ostēdētē: si efficit sciēs ēt demōstratione hīta: q: scire ē cām rei cognoscere. vt supra dictū ē: sz rō q̄ ifert ꝓclusionē necessariā ex non necessarijs ꝓncipijs ſi ostēdit ꝓp qd: qđ exē plificat ī terminis coibus. ¶Donat. n. q̄ hec ꝓclusio sit ne-

ceſſaria.oē.c.eſt.a.ꝛ demonſtret p hoc mediū.b.ꝙ ñ ſit neceſſariū mediū:ſz contingēs.puta ꝙ hec ꝓpoſitio ſit contigēs ꝙ oē.b.ē.a.vel ꝙ oē.c.ē.b.autvtraq3:ꝓſtat ꝙ p hoc mediū ꝓtingēs qđ ē.b.ñ poteſt ſciri de ꝓclusione neceſſaria q̄ ē.oē.c.ē.a.pp qd.qđ ſic.pbat.remota cā ꝓpter quā ē aliqd:op3 ꝙ remoueat effect⁹.ſz hoc mediū cū ſit ꝓtingens ꝓtingit remoueri:ꝓclusionē aūt remoueri ñ ꝓtingit: cū ſit neceſſaria.relinq̄t ergo ꝙ ñ poteſt ſciri concluſio neceſſaria per mediū ꝓtingens. ¶Scdaz rōnē ponit ibi.

¶Ampli⁹ſi aliquis neſciuit rē nūc habēs rōnē:ꝛ ſaluat⁹ ē: ſalua re:nec eſt oblit⁹:neqz pri us ſciuit:corrūperetur ār utriqz mediuz niſi ſit neceſſariū:quare habebit quidez rōnē re ſalua neſcit ār:neqz ergo prius ſciuit. Si uero non corruptū eſt:cōtingit autem corrūpi:quod accidit utiqz erit poſſibile ꝛ cōtigens:ſed eſt impoſſibile ſic ſe habentem ſcire.

¶Que talis ē:ſi aliqs nūc non ſcit cū tñ hēat eādē rationē quā pri⁹habuit(ꝛ ſaluat⁹ē).i.non deſijt eſſe(ſalua re).i. re ſcita ꝛ non corrupta.itez ipſe(non eſt oblit⁹)manifeſtū eſt ꝙ etiā ipſe non pri⁹ſciuit. In hoc aūt pbs ſnuit ḡtuor modos ꝙbus aliqs amittit ſciam quā pri⁹būit.Un⁹mod⁹ eſt qñ excidit a mente ei⁹ratio p quā pri⁹ſciebat.Ali⁹ modus eſt p corruptionez ipſi⁹ſcientis. Ali⁹ p corruptionem ipſi⁹rei ſcite.ſicut ſi ſciam te ſedere dū ſedes ñ ſedēte perijt.Quart⁹eſt p oblionēz.vñ nullo iſtoz modoz exiſtente:ſi aliqs nullo modo ſciat aliqd nec pri⁹ſciuit.ſz ille q̄ hz concluſionez neceſſariā per mediū ꝓtigens.corrupto medio ꝓtigenti:neſcit medio ñ exiſtente.ꝛ tñ eādez rationem hz:ꝛ ſalua eſt res.ꝛ ñ eſt oblit⁹.ergo ñ p⁹ ſciuit qñ mediū ñ erat corruptū. Qđ ār mediū qđ eſt ꝓtigens corrū pat.pbat q̄:id qđ ñ eſt neceſſariū op3 ꝙ aliqñ corrūpat. ſi dicat ꝙ mediū nondū eſt corruptū.q̄:tñ ñ eſt neceſſariū manifeſtuz eſt ꝙ ꝓtigit ipſuz corrumpi:poſito autez ꝓtigenti illud qđ accidit ñ eſt ipoſſibile:ſz poſſibile:ꝛ ꝓtigens qđ ār ſequebat erat ipoſſibile.ſ.ꝙ aliq̄ſ ſciaz haberet alienius ꝙ poſtea neſciret manentib⁹ ꝓdictoꝝ⁹ ſupra poſitis:ꝙ tñ ſeq̄t ex hoc ꝙ ē mediū ꝓtigēs eſſe corruptū qđ ꝛ ſi non ſit vez:ē tñ ꝓtigēs:vt dictū ē. ¶Deinde cum dicit.

¶Cū quidem igit̄ cōcluſio ex neceſſitate ē:nihil probibet mediū nō neceſſariū eē:pp quod demōſtratū ē.Eſt enī neceſſariū ex nō neceſſariis ſyllogizare ſicut ꝛ uerū ex nō ueris.Cū ār mediū ex neceſſitate ē:ꝛ cōcluſio ex neceſſitate ſi cut ex ueris uerū ſemp:ſit enī.a.de.b.ex neceſſitate:ꝛ hoc de.c.neceſſe ergo ē ꝛ.a.ō neceſſitate eſſe.c.ſed cū nō neceſſaria ſit concluſio: neqz mediū neceſſariū eſſe poſſibile ē.ſit.n.a.ī .c.nō ex neceſſitate.eſſe ī.b.ār.a.ex neceſſitate: ꝛ hoc igit̄ ī.c.ex neceſſitate:ꝛ.a.ergo ī.c.ex neceſſitate erit:ſed non conceſſum eſt.

¶Oñdit ꝙ ſz p mediū ꝓtigēs ñ poſſit ſciri ꝓclusio neceſſaria.cōcludit tñ ꝓclusio neceſſaria ex medio ñ neceſſario.dicit ergo ꝙ nihil pbibet ꝓclusionē neceſſariā eē p mediū nō neceſſariū:p hoc qđ oñdit ſyllogizatū ſyllogiſmio dialecticoꝝ nō demōſtratiuo q̄ facit ſcire:cōtingit enī neceſſariū ſyllogizari ex nō neceſſarijs:ſicut cōtigit ſyllogizari verū ex nō vero.nō tñ cōtigit ecōuerſo.q̄:cū mediū ē neceſſariuz ꝛ cōcluſio neceſſaria erit.ſicuti ex veris ꝑmiſſis ſemp concludit verū.Qđ ār ex neceſſarijs ſp cōcludat neceſſarium ſic.pbat.ſit enī.a.de oī.b.neceſſaria.ī.ſit hec ꝓpoſitio neceſſaria.oē.b.ē.a.ꝛ hoc de.c.i.ſit.hec ēt neceſſaria.oē.c.eſt .b.ex his.n.duob⁹ neč arijs ſeq̄t tertiū neč ariū.ſ.cōclō ꝙ oē.c.eſt.a.oñſū ē.n.ī libro ꝓxū ꝙ ex duab⁹ ꝑmiſſis ō ex neceſſitate.ſeq̄t ꝓclō ō neč ate.Oñdit ēt ꝑ ſter ꝙ ſi concluſio ñ eēt neceſſaria nec mediū poſſet eē neceſſariū ponatur enī ꝙ hec ꝓclō.oē.c.ē.a.ſit ñ neceſſaria:ꝑmiſſe ār due ſint neceſſarie:ſm id qđ ꝑmo poſitū eſt:ſequit̄ ꝙ concluſio ſit neceſſaria:cum tā contrarium ſit poſitum.ſ.ꝙ concluſio ñ ſit neceſſaria. ¶Deinde cum dicit.

¶Quoniā igitur ſi ſcit demōſtratiue oportet habere demōſtrationē:aut nō ſciet:neqz propter quid:neqz q̄:neceſſe eſt illud eſſe.ſz opinabitur neſciens.ſi accipiat tā q̄z neceſſariū nō neceſſariū:aut neqz opinabitur:ſimiliter ſiue q̄ ſciet p media.ſiue pp qd ꝛ p imediata. Co.18.

¶Infert ꝓclōnē ꝓncipalē ītētā ex trib⁹ ꝓdictis dicēs:quia op3 neceſſariū eē aliqd ſi demōſtratiue ſciat:manifeſtū eſt ex ꝑmiſſis ꝙ op3 demōſtrationē hēri p mediū neceſſariuz aliogn neſciret ꝙ ꝓclō ſit neceſſaria neqz pp qd neqz ga: cū neceſſariū ñ poſſit ſciri p ñ neceſſariū:vt oñſū ē:ſz ſigs hēat rōnē p mediū ñ neceſſariū:dupliciter pōt eē diſpoſitus: aut.n.cū ipſe ſit ñ ſciēs:opinabit̄ tñ ſe ſcire ſi accipiat ī opinatiōe ſua mediū ñ neceſſariū tā q̄z neceſſariū:aut ēt ñ opinabit̄ ſe ſcire ſi.ſ.credat ñ ſe hre mediū neceſſariū. ꝛ hoc vniuerſali⁹ itelligēdū ē tā de ſcia q̄ ſcit̄ q̄:p mediata:q̄z de ſcientia ꝓpter quid:qua ſcitur aliquid per imediata. horum autem differentia poſterius oſtendetur. Lec.21.

¶Accidētiū ār nō p ſe:quomodo determinatū eſt per ſe quidē eſſe non eſt ſcia demōſtratiua.non.n.eſt ex neceſſitate demonſtrare ꝓclusionem.Accidēs.n.cōtigit nō eē.de tali enim dico accidenti. Lectio.xiiii.

Oſtā oñdit pbs ꝙ demōſtratio ē ex neceſſa
p rijs:cōſequēter oñdit ꝙ ē de his q̄ ſūt p ſe.
Et circa hoc tria facit. p⁰ oñdit ꝙ demonſtratio ē de his que ſūt p ſe.ī.ꝙ cōcluſiones demōſtratōis ſūt p ſe. 2⁰ monet dubitationē ꝛ ſoluit ibi.(ꝛ tñ opponet.) 3⁰ oñdit ꝙ demōſtratio ē ex his q̄ ſūt p ſe: idest ꝙ ꝓncipia demōſtratōis op3 p ſe eſſe.ibi.(qñ ār ex neceſſitate.) Dicit igit̄ p⁰ ꝙ demōſtratiua ſcia ñ pōt eē accñtiū q̄ ñ ſūt p ſe.ſicut demōſtratū ē de p ſe ſupr⁹.ſ.ꝙ accidēs p ſe ē ī cui⁹ diffōne ponit̄ ſubiectuz:ſicut par ꝛ ipar ſūt p ſe accñs nūeri:albū ār alialis ñ ē p ſe accñs:q̄:alial nō ponit̄ ī diffōne ei⁹:ꝙ aūt de hmōi accidētib⁹ q̄ ñ ſūt p ſe ñ poſſit eē demōſtratio:ſic.pbat accñs qđ ñ ieſt p ſe ꝓtigit ñ ieſſe:ō hoc enī accñte logmur.Si ergo demōſtratio heret de accidēte qđ nō ē p ſe.ſeq̄r̄et ꝙ cōcluſio demōſtratiōis:ñ eēt neceſſaria.cui⁹ꝓrīū ē ſupra oñſū:ꝙ ār accñs qđ ñ ē p ſe:ñ iſit neceſſario.ex hoc pōt hēri.ſi.n.aliqđ accidēs ex neceſſitate ꝛ ſemp iſit ſubiecto.op3 ꝙ cāz hēat ī ſubiecto.q̄ poſita ñ poſſit accñs ñ ieſſe.qđ qdē contigit dupliciter.Uno mō qñ ex ꝓncipijs ſpēi cauſat:ꝛ tale accñs dī per ſe paſſio:vel ꝓprīū. Alio mō qñ accñs cauſat ex ꝓncipijs idinidui:ꝛ hoc ē accidēs iſepabile.Oē ār accñs qđ cātur ex ꝓncipijs ſubiecti ſi debeat diffiniri.op3 ꝙ ſbz ponat̄ in ſua diffinitiōe.nā vnūqđqz diffinit̄ ex ꝓprijs:ꝛ ſic op3 eē accidēs qđ de neceſſitate ieſt ſubiecto.eſſe accñs p ſe.illa ergo que ñ ſūt p ſe ñ ex neceſſitate iſūt. Uidet̄ ār ꝙ Ar.vtat demōſtratiōe circulari quā ſupra ip⁹obauit.Oñderat enīz ſupra ꝙ demōſtratio neceſſarioꝝ ē:ex hoc ꝙ ē eoꝝ q̄ ſunt p ſe.nūc ār ecōuerſo oñdit ꝙ demōſtratio ē eoꝝ q̄ ſūt p ſe q̄:ē neceſſarioꝝ. Sz dicēdū ꝙ ſupra oñdit Ar. demōſtrationē ñ eē ſolū neceſſarioꝝ pp hoc ꝙ ē eoꝝ q̄ ſunt p ſe ſed ex diffōne ei⁹qđ ē ſcire.ꝛ hic fuit verus demōſtratōis mod⁹.Qđ ār oſtēdit demōſtrationē neceſſariā eē:pp hoc ꝙ ē eoꝝ q̄ ſunt p ſe.nō ē vera demonſtratio:ſed eſt oſtenſio ad hominem apud quem notuz ē.ꝙ demonſtratio ſit eoꝝ que ſunt per ſe. ¶Deinde cum dicit. Obiectio. Lect.8. Lec.13. Rn⁹.

¶Et tñ opponet fortaſſis aliquis:cuius cauſa hic oportet interrogare de his:ſi non neceſſe eſt cōcluſionem eſſe:nihil enim differt ſi ali/ Capīo.3.ꝛ 7.ꝑmi libri

quis interrogatus contingentia postea dicat conclusionem.

¶ Monet dubitationē quādā. ⁊ circa hoc duo facit. p° ponit dubitationē ⁊ dicit q̄ pōt aliqs forte opponere. si cō clusio q̄ sequtur ex ꝓtigētib⁹. vel ex his q̄ sunt p accīs. nō ē necessaria. ḡre de cōtingentibus fiat interrogatio. siue de his q̄ sunt p accidens. vt ex datis procedat ad ꝯclusionē. cum tamen i syllogismo regrat q̄ ꝯclusio ex necessitate accidat Et q̄ interrogatio fiat de cōtigētib⁹: vel ex his q̄ sunt p accidens. manifestat p hoc q̄ subdit (nihil enī differt si aliqs interrogatus cōtingentia. postea dicat ꝯclusiōem.) quasi dicat ita poteſt inferri ꝯclusio ex contingentibus interrogatis ⁊ concessis. sicut ex necessarijs: vtriusq3 enim eadem forma syllogizandi est. ¶ Secundo: ibi.

¶ Oportet ātem interrogare nō tā q̄ necessariuz eē, ppter interrogata: sz q̄ dicere necesse ē illa dicēti ⁊ uere dicere si uera sunt que sunt.

¶ Soluit dicens q̄ non ita interrogat de p̄missis ꝯtingentibus q̄si ꝯclusio sit necessaria absolute pp interrogata. i. pp p̄missa ꝯtingentia: sed quia necesse est dicenti p̄missa ꝯclusionem dicere. ⁊ dicere vera i ꝯclusione. si vera sunt q̄ p̄missa sunt. q̄si dicat q̄ ex p̄missis ꝯtingentibus nō sequtur cōclusio nec̄ria necessitate absoluta. sequt tñ fm q̄ ē ibi necessitas ꝓntie. sz q̄ ꝯclō sequt ex p̄missis. ¶ Deide cū dicit.

Co. 19. ¶ Quoniā ātem ex necessitate sunt circa unumquodq3 genus: quecūq3 p se sūt: ⁊ fm q̄ unū quodq3 ē. Manifestū est quoniā de his que per se sūt demōstratiue scie: et ex talibus sunt: accidentia enī nō necessaria sūt. Quare nō necessarium cōclusionē scire, ppter qd sit: neq3 si sp sit: nō p se ātem ut sūt per signa syllogismi: hoc enim per se: nō semper sciet neq3, ppter quid. Propter qd ātem scire ē p cām scire pp ipm ergo op3 et mediū tertio: et primū medio ineſſe.

(Cap. 7.)

a 1 con°

¶ Oñdit q̄ demōstratio fit ex his q̄ sūt p se. tali rōne. demōstratio ē ex necessarijs: ⁊ de necessarijs: ⁊ hoc iō q̄ est scientifica. i. facies scire: ea ātem q̄ nō sūt p se. nō sūt necessaria sūt. n. p accīs: ⁊ hmōi ñ sūt necessaria: vt dictū ē. sz illa sunt ex necessitate circa vnūquodq3 gen⁹: q̄cūq3 sūt p se: ⁊ cōueniūt vnicuiq3 fm q̄ vnūq̄q3 ē. relingt ergo q̄ demōstratio nō possit eē nisi ex his q̄ sūt p se ⁊ de talib⁹. Ulteri⁹ ātem oñdit q̄ ēt si p̄missa eēnt sp ⁊ necessaria: ⁊ va: ⁊ nō p se: nō tñ sciret de cōclone pp qd. vt p3 de syllogismis q̄ sūt p figna: i qb⁹ ꝯclonē q̄ ē p se nō scit aliqs p se: neq3 pp qd. siē si aliqs ꝓbaret q̄ oē elemētatū ē corruptibile pp h° q̄ vī ipm antiq̄ri: eēt qdē ꝓbatio p signū: nō ātem p se neq3 pp qd: q: pp qd scire ē p cām scire. Op3 ergo mediū eē cām ei⁹ qd i demōstratiōe ꝯcludit: ⁊ hoc mō manifestū ē ex p̄dictis: q: op3 ⁊ mediū esse tertio pp ipm: idest p se ⁊ filio p̄mū medio. p̄mū ātem ⁊ tertiū vocat duas extremitates: oz q° mediū cāz eē extremoꝝ ei⁹ qd i demōstratiōe ꝯcludit.

Co. 20. ¶ Nō ergo ē ex alio gñe oscēdēte demōstrare: ut geometricū i arithmeticā. Lectio. xv.

p Ostēd oñdit pbs q̄ demōstratio ē ex his que sūt p se: hic ꝯcludit q̄ demōstratio ē ex principijs pp̄rijs ex extraneis: neq3 ex cōib⁹: ⁊ diuidit i duas ptes. In p̄ma oñdit q̄ demōstratio procedit ex pp̄rijs p̄ncipijs. In scda determinat q̄ sūt p̄ncipia pp̄ria. ⁊ q̄ cōia ibi. (difficile ātem.) p̄a i duas. In p̄ma oñdit q̄ demōstratio ñ procedit ex p̄ncipijs extraneis. In scda oñdit q̄ ñ procedit ex p̄ncipijs cōib⁹ ibi. (q̄ñ ātem manifestū ē.) p̄ria i duas. In p̄a oñdit ex p̄missis q̄ demonstratio ñ ē ex p̄ncipijs extraneis. In scda ēt ex p̄missis ostēdit q̄ demōstratiōes ñ sūt de reb⁹ corruptibilib⁹: sz ō sempiternis ibi. (manifestū ātem ⁊ si sint ꝓpositōes.) Circa p̄m tria facit. p° ꝓponit ītētū. 2° ꝓbat ꝓpositū ibi. (tria enim sunt.) 3° cōcludit ītētū ibi. (Propē h°. n. geometrie.)

Dicit ergo p° q̄ ex q̄ demōstratio ē ex his q̄ sunt p se: manifestū ē q̄ ñ ꝓtigit demōstrare descēdētē vel ꝓcēdētē ex vno genere i aliud gen⁹: sicut non contingit q̄ geometra ex ꝓp̄rijs p̄ncipijs demonstret aliquis descendens in arithmeticalia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Tria enī sūt i demōstrationibus: unū q̄dez q̄ demōstratur cōclusio: hoc ātem est quod ī est alicui generi per se. unū ātem dignitates. dignitates autem sunt ex quibus demōstratio ē: tertiū ātem genus subiectum est cuius passiones et per se accidentia ostendit demonstratio.

¶ Propositū ꝓbat. ⁊ circa hoc tria facit. p° p̄mittit q̄ sūt necessaria ad demōstrationē. Dicit. n. q̄ tria sūt necessaria i demōstratiōib⁹. Unū ē q̄ demōstrat. s. ꝯclusio: q̄ q̄dez ꝓtinet i se id q̄ ī est p se alicui generi: p demōstrationē enī cōcludit ꝓpria passio de ꝓpio subiecto. Aliud ātem sūt dignitates: ex q̄b⁹ demōstratio ꝓcedit: tertiū ātem ē gen⁹ subm: cuius ꝓp̄rias passiones ⁊ per se accidentia demonstratio ostēdit. ¶ Secundo: ibi.

¶ Ex quibus igitur demonstratio fit ꝓtingit eadem esse: quorū ātem gen⁹ alterū ē: sicut arithmetice ⁊ geometrie: nō est arithmeticā demonstrationem cōuenire: in magnitudinib⁹ accidētia: nisi magnitudines numeri sint: hoc autem quemadmodū contingit in quibusdam posteri⁹ dicet. Sz arithmetica demōstratio sp hz genus circa quod fit demōstratio: ⁊ alie similiter.

¶ Ostēdit q̄d p̄dictoꝝ triū possit eē cōe diuersis scibilibus ⁊ q̄d nō. dicēs q̄ horꝝ triū vnū. s. dignitates ex q̄b⁹ demonstratio ꝓcedit. ꝓtingit eē. idē i diuersis demōstratiōib⁹. ⁊ ēt i diuersis scibilibus: sz i illis scibilibus q̄rū ē diuersū gen⁹ subz. sicut i arithmetica q̄ ē de numeris: ⁊ geometria q̄ ē de magnitudinib⁹: ñ ꝓtingit q̄ demōstratio q̄ ꝓcedit ex p̄rincipijs vni⁹ scie: puta arithmetice: descēdat ad suba alteri⁹ scie: sicē ad magnitudines q̄ sūt geometrie: nisi forte subiectū vni⁹ scie ꝓtineat sub subo alteri⁹: sicut si magnitudines ꝓtineantur sub numeris: qō q̄dē q̄liter ꝓtingat. s. ꝓtineri subm vni⁹ scie sub subo alteri⁹ posteri⁹ dicet. Magnitudines. n. sub numeris ñ ꝓtinēt: nisi forte fm qō magnitudines numerate sūt: suba ēt diuersaꝝ demōstrationū: siue scibiliū: diuersa sūt arithmetica. n. demōstratio. semp hz gen⁹ ppriū. circa qō demonstrat ⁊ alie scientie silr. ¶ Tertio: ibi. Lec. 25.

¶ Quare aut simplr necesse est gen⁹ idem esse aut sic si dz demōstratio descendere: aliter ātem impossibile esse manifestum est.

¶ Probat ꝓpositū. ⁊ circa h° duo facit. p° īducit p̄ncipale ꝓpositū p modū ꝯclonis eo q̄ ex p̄missis hēri pōt dicēs ḡre mānifestū ē q̄ necesse ē. aut eē simplr idē gen⁹ circa qō sumūt p̄ncipia: ⁊ ꝯclones. ⁊ sic ñ ē descēsus neq3 trāsitus de gñe i gen⁹. aut si dz demōstratio descēdere ab vno genere i aliud: op3 eē vnū gen⁹ sic. i. quodāmō. alr enī ipossibile ē q̄ demōstret aliq̄ ꝯclō ex aliq⁹ p̄ncipijs: cū ñ sit idē gen⁹: vl simplr: vl fm qd. Scīēdū ē ātem q̄ simplr idem gen⁹ accipit q̄ñ ex pte subiecti ñ sumit aliq̄ differētia determinās q̄ sit extranea a nā illius generis. vt si qs p p̄ncipia verificata de triāgulo: ꝓcedat ad demōstrādū aliqd circa ysoscelē: vel aliquā subiectā spēm triāguli: sz qd ātem ē vnum gen⁹ q̄ñ assumit circa sbm aliq̄ dfa extranea a nā illi⁹ generis. sicut visuale ē extraneū a genere linee: ⁊ son⁹ a gñe numeri. numer⁹ ergo simplr q̄ ē gen⁹ sbm arithmetice: ⁊ numerus sonoꝝ q̄ ē gen⁹ subm musice. nō sūt vnū gen⁹ simpliciter: silr ātem nec linea simplr: quā cōsiderat geometra: ⁊ linea visualis quā ꝯsiderat pspectiu⁹. vñ p3 q̄ q̄ñ ea q̄ sūt linee simplr: applicāt ad lineā visualē: fit q̄dāmō descensus in aliud gen⁹: non autem quando ea q̄ sunt trianguli:

applicãtur ad ysoscelem. ¶ Secundo: ibi.

¶ Ex eodem. n. genere, necesse est ultima ⁊ media esse: si nãq̃ nõ sũt per se: accidentia erunt.

¶ Ostẽdit, ppositũ hoc modo opz ĩ demõstratiõe: eiusdez gñis eẽ media ⁊ extrẽa. extrẽa ãt ĩ ꝓclone ꝓtinẽt. nã maior extremitas ĩ ꝓclone ẽ ꝑdicatũ: minor vo subm: mediũ vo ĩ ꝑmissis ꝓtinẽt. opz igit ꝓncipia ⁊ cõclusiões: circa idem genus summi. cuz ãt superi⁹ dixerim⁹ ꝙ diuerse scientie sint circa diuersa genera subiecta ex necessitate segẽ ꝙ ex vnius scientie ꝓncipijs ñ cõcludat aliqd ĩ alia scia q̃ ñ sit sub ea posita. Q3 ãt ĩ demõstratiõe oporteat media ⁊ extrema vni⁹ generis eẽ sic, pbat. Det. n. ꝙ mediũ sit alteri⁹ generis ab extremis. sicut si extrema sint triãgul⁹. ⁊ hẽre tres ẽsles duob⁹ rectis. manifestũ ẽ ꝙ passio cõclusa de triãgulo p se iest ei. nõ aũt p se iest eneo: ⁊ ñ ecõtrario: passio per se iest eneo puta sonor eẽvl hmõi aliqd. palã ẽ ꝙ p accns iest triãgulo. Ulñ pz ꝙ opz oĩno si subiectũ conclusionis ⁊ mediũ sint penit⁹ alteri⁹ generis ꝙ passio vel nõ p se insit medio. vel nõ p se iõit subiecto ⁊ ita opz ꝙ alteri eor insit p accns. ⁊ siquidẽ iõsit medio. p accns: erit p accns ĩ ꝑmissis. si ãt subiecto erit ĩ cõclusiõe. ⁊ hoc ex pte passiõis. sed vtroqz mõ oportebit p accns eẽ ĩ ꝑmissis. q̃tũ ad hoc ꝙ subm accipiẽ sub medio. sicut si triãgul⁹ accipiat sub eneo aut ecõuerso. ostẽsũ ẽ ãt ꝙ ĩ demõstrationib⁹ tã cõclo q̃z ꝑ missse: sũt p se. ⁊ nõ p accns. opz, ergo ⁊ ĩ demõstratiõib⁹ mediũ ⁊ extrema eiusdẽ gñis eẽ. ¶ Deinde cum dicit. Lec.13.

¶ Propter hoc geometrie ñ ẽ mõstrare ꝙ cõtrariorũ eadẽ ẽ scia: sz neqz ꝙ duo cubi: cub⁹ sit unus: neqz scie alteri⁹: ꝙ alteri⁹ est: sed aut quecũqz fic se hñt adinuicẽ: ⁊ ꝙ sit alterũ sub altero: ut perspectiua ad geometriam: ⁊ ut consonãtia ad arithmeticam.

¶ Infert duas cõclones ex ꝑmissis. q̃rũ ꝑma est. ꝙ nulla scia demõstrat aliqd de subo alteri⁹ scie. sive sint scie cõiores: sive sint scie disparate sicut geometria ñ demõstrat ꝙ ꝓriorũ ẽ eadẽ scia: ꝓria enĩ ꝓtinẽt ad sciaz cõez. s. ad pbiam ꝑmã: vel dialecticã. ⁊ silr geometria ñ demõstrat ꝙ duo cubi sint vnus cub⁹. i. ꝙ ex ductu vni⁹ numeri cubi ĩ aliuz numer. surgat nũer⁹ cub⁹. dz aũt cub⁹ numer⁹ q surgit ex ductu vni⁹ numeri ĩ seipm bis. sicut octonari⁹ ẽ numer⁹ cubus surgit enĩ ex ductu binarij in seipsũ bis. bis enim duo bis. sũt octo. ⁊ eadẽ rõne vigitiseptẽ ẽ nũer⁹ cubicus. ⁊ radix el⁹ ẽ tria. q: ter tria ter. faciũt vigitiseptẽ. Si ergo ducã tur octo ĩ vigitiseptẽ cõsurgit numer⁹ cubic⁹. i. ducẽta ⁊ sedeciz. cui⁹ radix ẽ sex. q: sexies sex sexties sũt. ccxvi. hº ergo hz ꝑbare arithmetic⁹: nõ geometra. ⁊ similiter qđ est vni⁹ scie: nõ hz ꝑbare alia scia. nisi forte vna scia sit sub alia sicut se hz pspectiua ad geometriã: ⁊ ꝓsonatiua vel harmonica. i. musica ad arithmeticã. ¶ Secda ꝓclo põit ibi. Lec.13.

¶ Neqz. n. si aliqd iest lineis nõ ꝼm ꝙ linee sunt: ⁊ non inqz̃tũ ex ꝓncipiis, ppriis sunt: ut si pulcherrima linearum recta est: aut si cõtrario se habet circulari: non ꝼm ꝙ proprium genus est ipsorum sed inqz̃tum cõe quoddã est.

¶ Et ẽ ꝙ scia de ꝑticulo subo ñ ꝑbat qđlibet accns: sed accidẽs sui generis: sicut si aliqd iest lineis. ñ ꝼm ꝙ sũt linee neqz ꝼm ꝑticia ꝓncipia linear: hoc ñ demõstrat geometra de lineis. sicut ꝙ recta linea sit pulcherrima oĩuz linearuz: aut si linea recta ẽ ꝓria circulari: vel nõ: hec. n. ñ sũt ꝼm ꝑticũ genus linee: sed ꝼm aliquid communi⁹: pulchrũ enĩz ⁊ contrarium genus linee transcendunt. Co.21.

¶ Manifestũ ẽ ãt ⁊ si sint, ppositiões universales ex qbus ẽ syllogismus: ꝙ necesse ẽ ꝓclusionẽ eẽ perpetuã hmõi demõstratiõis. ⁊ simpliciter: ut ẽ dicere demõstrationis: nõ ẽ ergo demõstratio corruptibiliũ: nec scia simplr: sed sic est sicut ꝼm accidens. Lectio. xvi.

Ostq̃ ex superioribꝫ plꝰ cõcluserat ꝙ demõ p stratio ñ ꝓcludit ex extraneis ꝓncipijs: nũc ite rũ ex superioribꝫ itẽdit ꝓcludere ꝙ demõstratio ñ ẽ ex corruptibilib⁹. ⁊ circa hoc duo facit. ꝓmo oñdit ꝙ sempiternoz: ⁊ ñ corruptibiliũ ẽ demonstratio. 2º oñdit q̃liter sit eoz q̃ sunt vt frequẽter: ibi. (Eorz ãt.) Circa ꝓmũ duo facit. ꝓmo oñdit ꝙ demonstratio nõ sit corruptibiliũ sz sẽpiternoz. 2º oñdit idẽ de diffõne ibi. (Silr se hz.) Circa ꝓmũ duo facit. ꝓº ꝓponit ꝓclõnẽ iten tã. 2º ponit rõnẽ, pbãtẽ ipaz ibi (Qđ ãt vlr.) ꝓº gº ponit duas ꝓclones quaz vna segẽ ex altera. ꝓria ẽ ꝙ necesse ẽ ꝓclonẽ demõstratiõis hui⁹ de q̃ nũc agit: ⁊ quã possumus simplr dicere demõstrationẽ eẽ ꝑpetuã: qđ qdẽ segtur ex hoc qđ supra hitũ ẽ: sez ꝙ ꝑpositiões ex qb⁹ fit syllogismus: debẽt eẽ vniuersales: qđ significauit ꝑ dici de oi. Lec.15. Lec.13.

Secũda ꝓclo ẽ ꝙ neqz demõstratio neqz scia ẽ corruptibilium loquendo simpliciter: sed solum ꝼm accidens.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Qđ ãt uniuersaliter ipsi⁹ ñ ẽ: sed aliqsi ⁊ sic. Cũ ãt sit necesse ẽ alterã nõ ulem eẽ ꝑpositionẽ: et corruptibilẽ quidẽ: quare et cõclusionez: cũ sit nõ uniuersalẽ ãt: qñ hoc qdẽ erit: hoc aũt non erit ex quibus est. quare nõ est uniuersalem syllogizare: sed quoniã nunc est. Lo.22.

¶ Inducit rõnẽ ad pbãdũ ꝑpositas ꝓclones q̃ talis ẽ. conclusiõis corruptibilis: ⁊ ñ sempiterne: ñ ẽ ĩ se ꝓtinere: qđ ẽ vlr: sz aliqñ ⁊ sic: dictũ ẽ. n. supra ꝙ dici ỏ oĩ duo ꝓtinet. s. ꝙ ñ ĩ quodã sic: ⁊ ĩ qdã nõ: ⁊ itez ꝙ nõ aliqñ sic: ⁊ aliqñ ñ In oĩb⁹. n. corruptibilib⁹ inuenit aliqñ sic: aliqñ non: vñ pz ꝙ ĩ corruptibilib⁹ ñ inuenit dici de oi: sive ꝙ ẽ vlr. sz vbi cõclusio ñ ẽ vlis: dz aliq̃ ꝑmissaz eẽ ñ vniuersalis. cõclusio ergo corruptibilis opz ꝙ seqtur ex ꝑmissis: quaz altera non sit vlis. cũ ergo hnic cõiũxerim⁹: ꝙ demõstratio semp dz eẽ simplr ex vlib⁹. segẽ ꝙ demonstratio ñ possit hñe conclusionẽ corruptibilẽ: sed sempiternã. Lect.9.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Silr se hz et de diffinitiõe: quoniã est qdez: aut principiũ demõstratiõis: aut ỏmõstratio positõe differẽs: aut ꝓclusio q̃dã demõstratiõis.

¶ Ostẽdit ꝙ ẽt diffinitio ñ ẽ corruptibiliũ: sed sempiternorũ tali ratione. Demõstratio q̃tũ ad ꝓncipia ⁊ ꝓclones est sempiternoz ⁊ ñ corruptibiliũ: sed diffõ: vel ẽ ꝓncipiũ: vl ꝓclo demonstrationis: vel ỏmonstratio positione differẽs ergo diffinitio ñ ẽ corruptibiliũ sed sẽpiternorũ. Ad itel lectũ ãt hui⁹ lre sciẽdũ ẽ: ꝙ ꝓtigit dare diffinitiones diuersas eiusdẽ rei: sũptas ex diuersis causis. cãe ãt adinuicẽ ordinem hñt: nam ex vna sumit⁹ ratio alterius. ex forma enim sumitur ratio materie. talem enim opz eẽ materiam: qualẽ forma regrit: efficiẽs ãt ẽ ratio forme. qz. n. agẽs agit sibi: opz ꝙ ꝼm modũ agẽtis: fit ẽt mod⁹ forme q̃ ex actione ꝓsegẽ. ex fine ãt sumit⁹ ratio efficiẽtis: nã oẽ gen⁹ agit ꝓpter finẽ. Opz ergo ꝙ diffinitio q̃ sumit⁹ a fine sit ratio ⁊ cã ꝑbatiua aliaz diffinitionũ q̃ sumũt⁹ ex alijs causis. ꝓponam⁹ ergo duas diffinitiones dom⁹ q̃rũ vna sumat⁹ a cã mãli: q̃ sit talis. Dom⁹ ẽ coopimẽtũ ꝓstitutũ ex lapidib⁹ ⁊ cemẽto ⁊ lignis. Alia sũmat⁹ a cã finali: q̃ talis sit. Dom⁹ ẽ opimẽtũ ꝓhibẽs nos a pluuijs frigore ⁊ calore. ꝓdotest gº ꝑª diffinitio demonstrari ex scẽa sic. oẽ coopimẽtũ ꝓhibẽs nos a pluuijs frigore ⁊ calore: opz ꝙ sit ꝓstitutũ ex lignis cemẽto ⁊ lapidib⁹: dom⁹ ẽ hmõi gº ⁊c. pz gº ꝙ diffõ q̃ sumit⁹ a fine ẽ ꝓncipiũ demõstratiõis. Illa ãt q̃ sumit⁹ a mã ẽ conclusio demõstratiõis. ꝑt tñ vtraqz ꝓiũgi: vt sit vna diffõ: hº mõ. Dom⁹ ẽ coopimẽtũ ꝓstitutũ ex dictis: defẽdens a pluuia frigore ⁊ calore. talis ãt diffinitio ꝓtinet totũ qđ ẽ in demonstratione. s. mediũ ⁊ cõclusionem. ⁊ ideo talis diffinitio ẽ demõstratio positiõe differẽs: q: ĩ hoc solo differt a demõstratiõe: q: ñ ẽ ordinata ĩ modo ⁊ figura. Sciendũ est autem ꝙ quia demonstratio non est corruptibiliuz:

sed sempiternorum: neq; diffinitio: plato fuit coactus ponere ideas: cū enī ista sēsibilia sint corruptibilia: videbatur q; eor nō possit ee demōstratio: neq; diffinitio. ⁊ iō videbat q; oporteret ponere q̄sdā subas incorruptibiles ō qb⁹ demōstratōes: ⁊ diffinitōes darēt: ⁊ has sēpiternas subas vocabat spēs vel ideces sed huic opinioni occurrit. Aristoteles superi⁹ dicēs: q; demōstratio nō ē corruptibilū nisi p accidēs. ⁊ si enī ista sēsibilia ⁊ corruptibilia sint ī pticulari: tñ in vlī quādā sēpiternitatē hñt. cū ergo demōstratio datur de istis sēsibilib⁹ i vlī nō ī pticulari: sequē q; demōstratio non sit corruptibilium nisi per accidens: sempiternorum autez per se. Deinde cū dicit.

¶ Eor āt que sepe fiūt demōstratiōes sunt et scie: ut lune defect⁹. ¶ Manifestū est qdē: q; ꝟz q; hmōi fūt: semp fūt: ī q̄z tū āt nō semp: ꝟz partem fūt: sicut autē defectus: silr est in aliis.

¶ Ostēdit quō eor q̄ fūt vt frequēt: possit ee demōstratio: dicēs q; eor q̄ sepe fiūt: sī et demōstratōes ⁊ scie: sic de defectu lūe: q tñ nō sp ē. nō. n. sp lūa deficit: ꝟz aliq̄n. hec āt q̄ fūt frequēt ꝟz q; hmōi sunt. i. ꝟz q; de eis demōstratōes dāt fūt sp: ꝟz ꝟm q; nō fūt sp fūt pticularia: de pticularib⁹ āt nō pt ee demōstratio. vt oñsū ē: ꝟz solū de vlib⁹. vñ pz q; hmōi ꝟz q; de eis ē demōstratō sī sp. ⁊ sic ē de defectu lūe. ita de oib⁹ aliis silib⁹. cōsiderāda tñ ē dīa iter ea: q̄dā. n. nō fūt sp ꝟm tps. fūt aūt semp p cōpationez ad cāz: q: nūq̄z deficit: qn posita tali cā sequit effect⁹: sicut de defectu lune. nunq̄z enī deficit qn semp sit lune eclypsis. q̄nq̄z terra diametraliter iterponit iter solē ⁊ lunā. Jn qbusdā vo ꝓtigit q; nō sp fūt et p copatōnē ad cām: q: cāe impediri pñt. nō. n. sp ex semie hois generat hō duas man⁹ hñs: ꝟz q̄nq̄z fit defect⁹ vel pp impedimētū cāe agētis vel māe. Jn vtrisq; āt ordināde fūt sic demōstratōes: vt ex vlib⁹ iferat conclusio vni uersalis. remouendo illa in quibus potest esse defect⁹ vel ex parte temporis vel ex parte cause.

Co. 23. ¶ Qm̄ āt manifestū ē q; unūqd̄q; demōstrare nō ē: ꝟz aut ex unoquoq; principior: si id qō demōstrat fit ꝟm q; est illud. nō est scire hoc q dem si ex ueris et im demonstrabilibus mōstretur et imediatis. Lectio. xvii.

Lec. 15. Stēderat sup: a pbs q; demōstratio nō ē ex pncipijs extraneis: hic āt oñdit q; nō pcedit ex cōib⁹. ⁊ circa hoc duo facit. p° oñdit ꝓpositū. 2° iducit q̄ndā cōclonē ex dictis ibi. (Si āt hoc ē.) Circa p^m duo facit. p° ꝓpōit ītētū dicēs: q; q: manifestū ē q; nō ꝓtigit vnūqd̄q; p vnūqd̄q; demōstrare: ꝟz opz q; demōstratio fiat (ex vnoq̄z pncipior) hoc mō (q; id qō demōstrat fit ꝟm q; ē illud). i. opz q; pncipia demōstrationis ilsint p se ei qō demōstrat: si inq̄z ita ē: nō sufficit ad hoc q; aliqd sciat: q; demōstret ex veris ⁊ imediatis: sed opz q; vlter⁹ demōstret ex pncipijs ppijs. ¶ Scdo: ibi.

¶ Est. n. sic mōstrare sicut brisonis tetragonismū idest quadrangulatuz: ꝟz cōmune enim demōstrātur rationes huiusmodi: et quod alteri iest: uñ et in aliis ꝓueniunt berōes: nō tñ ꝓrimis. nō ita q3 ꝟz q; illud est scit: sed ꝟz accidens. non enī ꝓuenit demonstratio et ī aliud gen⁹: unūquodq; āt ꝟm accidēs est: cū ꝟz illud nō cognoscim⁹: ꝟz q; est ex

pricipiis illi⁹ inq̄ztū illud est: ut duob⁹ rectis eqles habere cui iest p se quod dictū est ex pncipiis ipi⁹. Quare si p se et illud iest cui iest: necesse est medium ī eadem ꝓximitate esse.

¶ Probat ꝓpositū. s. q; nō sufficiat ex veris ⁊ imediatis aliqd demōstrare: q: sic ꝓtigeret aliqd demōstrare: sic brisō demōstrauit tetragonismū. i. q̄draturā circuli. oñdēs aliqd q̄dratū ee circulo eqle p aliq̄ pncipia cōia hoc mō. Jn q̄cūq; genere ē inuenire aliqd magis ⁊ min⁹ alicui: ī eodē ē inuenire ⁊ illi eqle. Jn gñe āt q̄drato ē inuenire aliqd q̄dratū min⁹ circulo: qd. s. scribit ītra circulū. ⁊ aliqd maⁱ circulo: ītra qd circul⁹ describit: ergo ē inuenire aliqd q̄dratū circulo eqle. hec qdē pbatio ē ꝟz cōe. eqle enī ⁊ magis ⁊ minus excedūt gen⁹ q̄drāguli ⁊ circuli. Uñ pz q; hmōi rōes demōstrāt ꝟz aliqd cōe: q: mediū alteri iest: q̄z ei de q̄ fit demōstratio. ⁊ iō hmōi rōnes cōueniūt alijs. ⁊ nō ꝓueniūt istis de qb⁹ dant tāq̄z primis. Uñ pz q; q scit p hmōi rōnes: nō scit ꝟm illud qd ē. i. p se: ꝟz p accns tñ. si. n. ect ꝟz se nō ꝓueniret demōstratio ī aliud gen⁹. vnūquodq; n. scim⁹ ꝟm accns cū nō cognoscim⁹ illud ꝟm q; ē ex pncipijs illius. i. ꝟz q; ē ex pncipijs p se. sicut hꝫ tres angulos eqles duobus rectis iest triāgulo p se. i. ꝟz q; ē ex pncipijs illi⁹. Quare si p se iesset mediū acceptū ꝓclusiōi necesse ect ī eadē p ximitate ee. i. primū ee ꝟm gen⁹ ꝓclusiōi. ¶ Tertio: ibi.

¶ Si vo nō: sed sicut harmonica p arithmeticā. hmōi āt demōstrāt quidē silr: sed differūt: ipsū. n. q; alteri⁹ quidem scie est: subiectū. n. alterius gen⁹ est: sed pp quid supioris est: cui⁹ p se passiones fūt. Quare ex his manifestū est q; nō fit ōmōstrare unūqd̄q; simplr: ꝟz ꝟz q; ex unius cuiusq; pncipijs ē: ꝟz hoꝝ pncipia hñt cōe.

¶ Excludit q̄ndā dubitationē. ꝓtigit. n. aliqn mediū ōmōstratōis nō ee ī eodē gñe cū demōstratōe qō ꝗliter ꝓtingat oñdit dicēs. Si vo nō sit mediū ī eadē ꝓximitate ꝓclonis. sed hoc mō sic demōstrat aliqd ī harmōica. i. ī musica p arithmeticā. Uer qdē ē q; hmōi ēt silr demōstrat. fit. n. demōstratio ī iferiorī scia p pncipia supioris scie. ut oñsū ē. sic ⁊ ī scia supiori p pn⁹ supioris. ꝟz ī h⁹ differt q; alteri⁹ scie. s. iferioris ē tñ scire q:: gen⁹. n. subm iferioris scie ē alteri⁹ a gñe subo supioris scie: ex q̄ sumūt pncipia. ꝟz scire pp qd ē superioris scie: cui⁹ p se sūt ille passiones. Cū. n. passio isit subo pp mediū illa scia ꝓsiderabit pp qd: ad quā ptinet mediū. cui⁹ p se ē passio q̄ demōstrat. Si vo subz sit ad aliā sciaz p tinēs. illi⁹ scie nō erit pp qd: ꝟz q: tñ. nec tali subo p se cōuenit passio demōstrata ō ipō. ꝟz p mediū extraneū. Si vo mediū ⁊ ſbm ptineat ad eadē sciaz. tūc illi⁹ scie erit scire p pter qd ⁊ q:. Remota āt dubitatōe vlteri⁹ ꝓclonē ītētā pncipaliter iducit. dicēs: q; ex pdcis pz q; non ē demōstrare vnūqd̄q; silr. i. q̄cūq; mō. ꝟz ꝟm hoc q; demōstrat ex p pijs pncipijs vniuscuiusq;. ꝟz ⁊ pncipia ppria singulariuz sciaz hñt aliqd cōe prius eis. ¶ Deide cū dicit.

¶ Si āt hoc: manifestū est q; nō ē uniuscuiusq; ppa pncipia demonstrare: erūt. n. illa oiuz pncipia: et scia illorum propria omnibus.

¶ Inducit quādam cōclusionē sequentē ex dictis. ⁊ circa hoc tria facit. p° iducit ꝓclonē dicēs. q; si hoc vez ē. s. q; demōstratiōes ī singulis scietijs nō fiūt ex cōib⁹ pncipijs. ⁊ iterū q; pncipia scie hñt aliqd pus se qō ē cōe. manifestū est q; nō ē vniuscuiusq; scie demōstrare pncipia sua ppria. Jlla. n. poza pncipia p q̄ pñt pbari singulārū sciaz ppa pncipia: sūt cōia pncipia oiuz. ⁊ illa scia q̄ ꝓsiderat hmōi pncipia cōia ē ppa oib⁹. i. ita se hz ad ea q̄ sūt cōia oib⁹: sicut se hñt alie scie pticulares ad ea q̄ sūt ppa. sicut cū subiectum arithmetice sit nūer⁹: iō arithmetica cōsiderat ea q̄ sūt ppria numeri. Silr pma pbia q̄ cōsiderat oia pncipia: hz p subiecto ens qō ē cōe ad oia: ⁊ iō considerat ea que sunt ppa entis que sunt omnibus communia tanq̄z ppria sibi.

¶ Secundo cum dicit.

¶Et nãq; sciuit magis itelligẽs ex superiori bus causis: ex prioribꝰ. n. sciuit. Cũ nõ ex causatis sciat cãs. q̃re si magis sciuit ⁊ maxime: et scia illa erit ⁊ magis ⁊ maxime.

¶Ostẽdit p̃eminẽtiã hmõi scie q̃ cõsiderat p̃ncipia cõia. s. p̃me pbie ad alias. semp. n. opz illud p qđ aliqd pbaẽ esse magis scitũ: vel notũ: q. n. scit aliqd ex supioribꝰ causis: oz q̃ sit magis itelligẽs illas cãs. q: sciuit ex p̃oribꝰ simplr: cũ ñ sciat ex causatis cãs. Quãdo. n. aliqs scit ex causatis cãs: tũc ñ itelligit ex p̃oribꝰ ⁊ ex magis notis simplr: sed ex magis notis ⁊ p̃oribꝰ q̃ ad nos. cũ ãt p̃ncipia iferioris scie p̃bãtur ex p̃ncipijs supioris: ñ pcedit ex causatis in cãs: sed ecõuerso. vñ opz q̃ talis pcessus sit ex p̃oribꝰ: ⁊ magis notis simplr. Opz ergo magis eẽ scitũ qđ ẽ supioris scie. ex q̃ pbaẽ qđ est iferioris: ⁊ marie eẽ scitũ id quo oĩa alia p̃obant: ⁊ ipsũ nõ pbaẽ ex aliq̃ p̃ori: ⁊ p ons scia superioꝛ erit magis scia q̃s inferioꝛ: ⁊ scia illa. s. pbia p̃ma erit maxime scientia ibi. ¶Tertio: ibi.

¶Sz demõstratõ ñ pũcit i aliũ genꝰ: sz aut sicut dcũz ẽ geõetrice i mechãicas vl machiatias aut speculatiuas ⁊ arithmetice in harmõicas.

¶Redit ad p̃ncipalẽ cõclusiõẽ. ⁊ dicit q̃ demonstratio nõ pcedit i aliud genꝰ nisi sicut dictũ ẽ. q̃ demõstratio geometrie pcedit ad scias iferioꝛes sicut sũt artes mechanice q̃ vtunt mensuris: aut speculatiue: sicut scie q̃ sũt de speculatiuis: aut pspectiue q̃ sũt de itelligibili: ⁊ silr ẽ d arithmetica i cõparatione ad harmonicam. i. ad muſicam.

¶Difficile ãt noscere ẽ: si sciuit aut nõ. difficile. n. noscere ẽ: si ex uniuscuiusq; p̃ncipiis scimus: aut nõ qđ ve ẽ scire opinamur ãt scire si ex ueris aliqbꝰ syllogismũ ⁊ primis hẽamꝰ sz boc non est: sed pria oz eẽ primis. Lec. xviii.

p Ostẽdit oñdit q̃ demõstratio ñ pcedit exp̃ncipijs cõibus: sed ex ppijs: hic ad euidẽtiã p̃remissorũ determinat de p̃ncipijs ppijs ⁊ cõibus. ⁊ circa hoc duo facit. p° oñdit necessitatẽ hnĩ determinatiõis: dicẽs q̃ difficile ẽ cognoscere: vtrum sciamꝰ ex ppijs p̃ncipijs q̃ solũ ẽ vere scire: aut nõ ex p̃opijs. opinant enĩ multi se scire: si hẽant syllogismũ ex aliq bus veris ⁊ p̃mis. sz hoc nõ ẽ vex imo oz ad hoc q̃ nos sciamꝰ q̃ p̃ncipia sint p̃ima illis que debent demonstrari: Lec.15. q̃ hic dicuntur p̃ima sicut ⁊ supa dicebãtur extrema: vel oportet p̃oxima esse p̃mis p̃ncipijs indemonstrabilibus. ¶Secũdo: ibi.

¶Dico ãt p̃ncipia i unoquoq; genere illa q̃ cum sint non contingit demonstrare.

¶Determinat õ p̃ncipijs ppijs ⁊ cõibꝰ. Et circa hº duo facit. p°. n. determinat de p̃ncipijs ppijs ⁊ cõibꝰ. 2° oñdit q̃lr ad hmõi p̃ncipia se hẽant hmõi demõstratiue scie ibi. (Lõtigẽ ãt.) Circa p̃m duo facit. p° distinguit p̃ncipia a nõ p̃ncipijs. 2° p̃ncipia adiuicẽ ibi. (sunt ãt qbꝰ.) Circa p̃m duo facit. p° oñdit q̃ sint p̃ncipia ⁊ dicit q̃ p̃ncipia i vnoq; gñe sũt illa q̃ cũ sint vera: tũ ñ cõuenit ea demõstrare i illa scia i q̃ sũt p̃ncipia. dicit ãt (cũ sint vera) ad dfiaz falsoꝝ q̃ nõ demõstrãt in aliqua scia. ¶Secundo: ibi.

¶Quid qđẽ igit pria significẽt: ⁊ q̃ sũt ex bis accipiẽdũ ẽ: q̃ ãt sunt p̃ncipia qđẽ necesse ẽ accipere: alia vo demõstrare: ut qđ unitas: ⁊ qđ rectũ: ⁊ qđ ẽ triãgulus: ẽ ãt unitatem accipe ⁊ magnitudinẽ: altera vo ẽ demõstrare.

¶Oñdit conuenientiã ⁊ dfiaz inter p̃ncipia: ⁊ nõ p̃ncipia. cõuenit. n. p̃ncipia cũ ñ p̃ncipijs i hoc q̃ de vtrisq; opz acci pere q̃si supponẽdo (qđ significẽt. ⁊ p̃ma). i. p̃ncipia (⁊ q̃ sũt ex his). i. q̃ ex p̃ncipijs sumũt. q: qđ qđ ẽ. p̃pe ptinet ad sciaz: q̃ ẽ de suba. s. ad pbiaz p̃mã: a q̃ oẽs alie hoc accipiũt: sz i hoc differũt p̃ncipia: ⁊ q̃ sũt ex p̃ncipijs. q: de p̃ncipijs opz accipe supponẽdo q̃ sũt. De alijs ãt q̃ sũt ex p̃ncipijs: opz demõstrare q: sũt: sicut i mathematicis accipiẽ supponẽdo ⁊ qđ ẽ vnitas: q̃ ẽ p̃ncipiũ: ⁊ qđ ẽ rectũ: ⁊ qđ ẽ triãgul. q̃ ñ sũt p̃ncipia sz passiões: sed q̃ vnitas sit: aut q̃ magnitudo sit: accipit mathematicꝰ q̃si p̃ncipia: alia vo demõstrat. s. q̃ sũt ex p̃ncipijs. demõstrat. n. triãgulũ eqlatex ⁊ angulũ rectũ ⁊ ẽt hãc lineã rectã eẽ. ¶Deide cũ dicẽ.

¶Sũt ãt quibꝰ utimur i demõstratiuis scictis: alia quidẽ ppria uniuscuiusq; scie: alia vo communia. Communia aũt sm analogiã: quoniam utile est quãtumcunq; i eo quod est sub scictia genere.

¶Distinguit p̃ncipia adiuicẽ. ⁊ pº p̃ncipia ppria a cõibus. 2° cõia adiuicẽ: ibi. (Illõ ẽ ãt petitio) p̃ma diuidit i duas. pº diuidit p̃ncipia ppria ⁊ cõia. 2° manifestat q̃dã q̃ poterat eẽ dubiũ: ibi. (Quasdã tri scias.) Circa p̃mũ tria facit. pº ponit diuisiõẽ dicẽs q̃ p̃ncipioꝝ qbꝰ vtimur i demõstratiuis scictijs: alia sũt ppa vniuscuiusq; scie: alia vo cõia: ⁊ q: hoc posset videri ꝓbũ ei q̃ supra oñsũ ẽ: q̃r scie Lec.17. demõstratiue ñ pcedũt ex cõibus: ideo subiũgit q̃ p̃ncipia cõia accipiũt i vnaq̃q; scia demõstratiua sm analogiã. i. sm q̃ sũt ꝓportionata illi scie. ⁊ hoc ẽ q̃ subdit exponẽs q̃ vtile ẽ accipe hmõi p̃ncipia i scictijs iq̃stũ ptinẽt ad genus subm qđ cõtinet sub illa scia. ¶Secundo: ibi.

¶Propria p̃ncipia quidẽ ut lineam esse huiusmodi: ⁊ rectũ: cõmunia aũt ut ab equalibꝰ equalia si auferas quidẽ equalia reliqua sunt.

¶Exẽplificat de vtrisq; dicẽs q̃ ppria p̃ncipia sũt vt linea sit eẽ hmõi: vel rectũ. tã. n. subiecti q̃s passiõis diffõ i scictijs p p̃ncipio hꝝ: Cõia vo p̃ncipia sũt. vt si ab eqlibꝰ eqlia demas q̃ remanẽt sunt equalia: ⁊ alie cõmunes animi conceptiones. ¶Tertio: ibi.

¶Sufficiẽs aũt est unũquodq; istorũ quãtũcũq; i genere est: idẽ. n. faciet ⁊ si nõ de omnibus accipiat: sed in magnitudinibus solum: Arithmeticus aũt in numeris.

¶Ostẽdit qũo p̃missis p̃ncipijs scie demõstratiue vtãtur ⁊ pº qđẽ de cõibꝰ dicit q̃ (sufficiẽs ẽ accipere vnum qõq; istoꝝ cõiuz q̃stũ ptinet ad genꝰ subm de q̃ ẽ scia.) Idẽ enĩ faciet geometria si nõ accipiat p̃missũ p̃ncipiũ cõe i sua cõmunitate. sz solũ i magnitudinibꝰ: ⁊ arithmetica solũ i numeris. Ita. n. poterit cõcludere geometra si ab eqlibꝰ magnitudinibꝰ eqles aufferas magnitudines q̃ remanẽt sunt eqles: sicut si diceret: si ab eqlibꝰ eqlia demas q̃ remanẽt sũt eqlia: ⁊ silr dicẽdũ ẽ de numeris. ¶Scõo: ibi.

¶Sunt aũt ppria quidẽ: ⁊ que accipiũt esse: circa que scictia speculatur: que sunt per se: ut arithmetica unitates: geometria aũt signa ⁊ lineas. he. n. recipiunt esse ⁊ hoc esse: horũ autẽ passiões per se quid qđẽ significet unũquẽq; accipiunt: ut arithmetica quidẽ: quid ipar: aut par: aut quadrãgulus aut cubꝰ: geometria uero quid rationale: aut reflecti: aut curuare: Qz aũt sint demõstrant per cõmunia: ⁊ ex his que demõstrãtur per cõmunia: ⁊ astrologia similiter. Lo.25. Omnis. n. demõstratiua scientia circa tria est: et quecunq; esse ponuntur: hec sunt aũt genus cuius per se passionũ speculatiua est: et q̃ cõmunes dignitates dicuntur ex quibus primis demõstrant: et tertium passiones quarum quid significet unaquaq; accipit.

¶Oñdit q̃liter demõstratiue scie vtãt ppijs p̃ncipijs: ⁊ dicit q̃ ppa p̃ncipia sũt. q̃ supponũt eẽ i scictijs. s. subiecta circa q̃ scia speculat ea. q̃ p se iſũt eis. sicut arithmetica cõsiderat vnitatẽ: ⁊ geometria cõsiderat signa: i. pũcta: ⁊ li-

neas. ꝑdicte. n. ſupponũt eē: ⁊ hoc eē. i. ſupponũt de eis. ⁊ q: ſũt: ⁊ qd ſũt: ſz de paſſiõib⁹ ſupponũt quid ſignificet vna q̃q: ſicut arithmetica ſupponit qd ē par: ⁊ qd ē ipar: aut qd ē nũer⁹ q̃drat⁹: aut cub⁹. ⁊ geometra ſupponit qd ē rõnale ī lineis: dī. n. rõnalis linea de q̃ poſſum⁹ rõcinari ꝑ lineã datã. hmõi aũt ē oĩs linea cõmẽſurabilis linee date q̃ vo ē icõmẽſurabilis ei: vocat irrõnalis vel ſurda: ſili⁹ et geometria ſupponit qd ē reflexũ: aut curruũ: ſz ꝑdicte ſcie demõſtrãt de oĩb⁹ ꝑdictis paſſiõib⁹ ꝙ ſint: ꝑ ꝓncipia cõia. ideſt ex illis ꝓncipijs q̃ demõſtrantur ex ꝓncipijs cõib⁹. et qõ dictũ ē de geometria ⁊ arithmetica: itelligẽdũ ē ꝺ aſtrologia. Oĩs. n. ſcia demõſtratiua ē circa tria: quoꝝ vnũ ē genus ſubm cui⁹ ꝑ ſe paſſiões ſcrutãt. Et aliud ē cões dignitates: ex qb⁹ ſicut ex ꝓmiis demõſtrat. Tertiũ aũt paſſiões: ꝺ qb⁹ vnaq̃q ſcia accipit qd ſignificẽt. ¶ Deide cũ dicit

¶ Quaſdã, tñ ſcias nihil, ꝓhibet quadã eorũ deſpicere: ut gen⁹ nõ ſuperponere eẽ: ſi ſit manifeſtũ qm̃ ē. nõ. n. ſili⁹ manifeſtũ ē ꝙ nũer⁹ ſit: ⁊ ꝙ calidũ ⁊ frigidũ. ⁊ paſſiões non ē recipere qd ſignificãt ſi ſint manifeſte: ſicut nec cõia nõ recipit qd ſignificẽt quod ē eq̃lia ab eq̃lib⁹ demere: qm̃ notuz ē: ſz nihil min⁹ tria hec neceſſaria ſunt: circa quod ⁊ demonſtratur: ⁊ que demonſtrantur: et ex quibus.

¶ Manifeſtat q̃ddã de q̃ poterat eẽ dubiũ: q: n. dixit ꝙ ſcie ſupponũt de ꝓncipijs: q: ſũt: de paſſionib⁹ qd ſũt: de ſubis aũt vtrũq; poſſet aliqs credere ꝙ oꝑteret ſpãlẽ fieri mẽtionẽ de oĩb⁹ iſtis. vnde hoc remouet dicẽs ꝙ nihil ꝓhibet quaſdã ſcias deſpicere q̃dã ꝑdictoꝝ. i. ñ facere mẽtionẽ exꝑſſaz de ꝓmiſſis: ſicut qſdã nõ facit mẽtionẽ de hoc ꝙ ſupponat gen⁹ ſubm eẽ ſi ſit manifeſtũ ꝙ ſit. q: ñ eſt ſili⁹ manifeſtũ de oĩb⁹ ꝙ ſint: ſicut ꝙ ſit numer⁹: ⁊ ꝙ ſit calidũ ⁊ frigidũ. quoꝝ vnũ ē ꝓpinquũ rõni alterũ ſenſui. ſili⁹ aũt ⁊ q̃dã ſcie de paſſiõib⁹ nõ ſupponũt qd ſignificẽt. exꝑſſam mẽtionẽ de eis faciendo: ſicut ẽt nõ opz ꝙ de cõibus ꝓncipijs ſemꝑ ſcie faciãt mẽtionẽ: q: nota ſunt: nihilomin⁹ tñ tria ꝑdicta nãliter ſunt ī ſcia qualibet: ſupponenda.

¶ Nõ eſt ã t ſuppoſitio: neq; petitio quod neceſſe ē ꝓpter ſeipſum eẽ et uideri neceſſe eſt. Nõ. n. ad exteri⁹ rõnẽ eſt: ſz ad eã q̃ eſt in aĩa: qm̃ neq; ſyllogiſmus. Semper. n. eſt inſtare ad alterius rationem: ſz ad interius rõnem nõ ſemper. Lectio. xix.

Oſtq̃ diuiſit Ariſtotiles ꝓncipia cõia a ꝓꝓijs hic diſtinguit cõia ꝓncipia ad iuicẽ. ⁊ diuiditur ī tres ꝑtes. In ꝓma ponit diſtinctionẽ ꝓncipiorũ cõiuz adiuicẽ. In ſecũda oñdit dꝝ diffõnis a q̃dã genere ꝑcipioꝝ cõiuz ibi. (termini igit nõ.) In tertia excludit quẽdã errorẽ ibi. (ſpẽs qdẽ igit.) Circa ꝓmũ duo facit. ꝑ⁰ diſtinguit cões animi cõceptiões a petitionib⁹ ſiue ſuppoſitionib⁹. 2⁰ petitiões ⁊ ſuppões adiuicẽ ibi. (de q̃cũq; qdẽ igit.) Circa ꝓmũ ꝓſiderãdũ ē ꝙ cõmunes animi cõceptiões hñt aliqd cõe cum alijs ꝓncipijs demõſtrationis: ⁊ aliqd ꝓꝓrũ. Cõe quidẽ hñt q: neceſſe ē tã iſta: q̃ alia ꝓncipia ꝑ ſe eẽ vera. ꝓꝓrũ aũt ē horũ ꝓncipioꝝ ꝙ nõ ſolũ neceſſe ē ea ꝑ ſe vera eẽ: ſz ẽt neceſſe ē videri ꝙ ſint ꝑ ſe vera: nullus enī põt ꝑ ſe opinari ꝺria eoꝝ Dicit ergo ꝙ aliud ꝓncipiũ qꝺ neceſſe ē nõ ſolũ ꝑ ſe ipſum eẽ: ſz ẽt vlteri⁹ neceſſe ē ipz videri. ſ. cõis animi conceptio. vel dignitas: nõ ē neq; petitio: neq; ſuppoſitio. qꝺ ſic ꝓbat (petitio ⁊ ſuppoſitio exterioꝝ rõne ꝓfirmari pñt). i. argumẽtatione aliq̃: ſz cõis animi cõceptio. (nõ ē ad exteri⁹ rõnẽ:) q: nõ põt ꝓbari ꝑ aliquã argumẽtationẽ: ſz ē ad eã dẽ rõnẽ q̃ ē ī aĩa: q: lumine nãli itellect⁹ ſtatim ſit nota. ⁊ ꝙ nõ ſit ad exteri⁹ rõnẽ ꝓz: q: nõ ſit ſyllogiſm⁹ ꝑ aliqd exteri⁹ ad ꝓbandas hmõi cões animi ꝓceptões. ⁊ ꝙ hmõi ñ ſint note ꝑ exterioꝛẽ rõnẽ: ſz ꝑ interioꝛẽ: ꝓbat ꝑ hoc ꝙ exterioꝛi rationi poteſt inſtari. vel vere: vel apparẽter: interioꝛi ãt rõni: nõ ē poſſibile ſemꝑ inſtari. ⁊ hoc iõ: q: nihil ē adeo verũ quin voce poſſit negari. nã ⁊ hoc ꝓncipiũ notiſſimũ ꝙ non contingat idẽ eſſe ⁊ non eſſe: quidam oꝛe negauere. q̃dam vero adeo vera ſũt: ꝙ eoꝝ oppoſita intellectu capi nõ pñt: ⁊ ideo in interioꝛi ratione: eis obuiari non poteſt: ſed ſoluz exterioꝛi: que eſt per vocem. ⁊ huiuſmodi ſunt cõmunes animi conceptiones. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quecũq; igit demõſtrabilia accipit eẽ ipſe nõ demõſtrãs. hec quidẽ probabilia ſi accipiat diſcenti ſupponũtur: ⁊ nõ eſt ſimpliciter ſuppoſitio: ſed ad illum. ſi uero neq; unius opinionis: aut contrarie eſſe idem accipiat: idem petit. ⁊ in hoc differunt ſuppoſitio ⁊ queſtio. Eſt enim queſtio in cõtrarium dicentis opinioni. aut quod ſi aliquis demonſtrabile cum ſit accipiat: ⁊ utatur non demonſtrans.

¶ Diſtinguit ſuppoſitiões ⁊ petitiões adinuicez. Scie duꝝ tñ ē: ꝙ aliqd cõe hñt: ⁊ ẽt ī aliquo differũt: hoc qdez cõe ē eis: ꝙ cũ ſint demonſtrabilia: tñ demonſtrato: accipit ea ñ demõſtrãs ⁊ ꝓcipue q: nõ ſũt demõſtrabilia per ſuã ſciaz: ſed per aliã: vt ſupꝛa dictũ ē. vnde ⁊ iter ĩmedia ta ꝓncipia cõputant: q: demõſtrato: vtiẽ eis abſq; medio eo ꝙ mediũ non habeant in illa ſcia. Differũt aũt adinuicem: q: ſi qdẽ talis ꝓpoſitio ſit ꝓbabilis addiſcenti cui ſit demonſtratio: dicitur ſuppoſitio: ⁊ ſic ſuppoſitio ñ dicit ſimpliciter: ſed ad aliquid: ſi vero ille nec ſit eiuſdez opinionis: neq; contrarie. oꝑtet ꝙ demonſtrato: hoc ab eo petat: ⁊ tũc dicitur petitio: ſi aũt ſint cõtrarie opiniois: tũc erit q̃ſtio: de qua opz diſputari inter eos. hoc tñ oĩbus cõe eſt ꝙ vnoquoq; eoꝝ vtiẽ demõſtrato: nõ demõſtrans cum ſit demonſtrabile. ¶ Deinde cum dicit. Lec. 17.

¶ Termini igit ñ ſũt ſuppoſitões nihil. n. eſſe aut nõ eẽ dicũt. Sz ī ꝓpoſitioĩb⁹ ſũt ſuppoſitiões: termini ãt nõ: ſed ſolũ itelligere opz hec ãt nõ eſt ſuppoſitio: niſi ⁊ audire ſuppoſitionẽ aliquis eſſe dicat. ſed quorũcũ q̃z exiſtentium: in eo ꝙ illa ſunt: fit concluſio.

¶ Diſſinguit diffinitionez a ſuppoſitionib⁹ ꝑ duas rõnes: quarũ ſecunda incipit ibi. (amplius petitio.) Circa primum duo facit. ꝓmo ponit rationẽ q̃ talis ē. oĩs petitio: vl ſuppoſitio: dicit aliqd eẽ: vel nõ eſſe: termini aũt. i. diffinitiones nõ dicũt aliqd eẽ vel nõ eſſe. termini ergo nõ ſũt petitiones. neq; ſuppoſitiones ꝑ ſe ſumpti: ſz ī ꝓpoſitionib⁹ aſſũpti ſuppoſitiões ſũt. vt cum dicitur. hõ ē aĩal rõnale mortale. ſed terminos per ſe ſumptos opz ſolũ itelligere. itelligere aũt nõ eſt ſupponere. ſicut nec audire: ſed illa ſupponuntur (quoꝝũcũq; exiſtentiũ). i. ex qbuſcũq; exiſtẽtibus fit concluſio in eo ꝙ illa ſũt. i. ꝓp ꝓmiſſa. ¶ Scẽdo: ibi.

¶ Neq; geometra falſa ſupponit ſicut quidã affirmãt dicẽtes: ꝙ nõ opz falſo uti geometrã mẽtiri ãt dicẽtẽ uni⁹ pedis eſſe nõ uni⁹ pedis: aut rectã ſcriptã nõ rectã eſſe: ſed geometra nihil concludit ꝑ hanc lineam quam ipſe poſuit: ſed que per hãc oſtenduntur.

¶ Excludit quãdã dubitationẽ. Dicebãt enī quidã ꝙ geometra falſa ſuppoſitione vtebat. cum diceret lineam eſſe vnius pedis. que non eſt vnius pedis: aut lineã deſcriptã ī puluere eſſe rectã q̃ nõ eſt recta. ſed ipſe dicit ꝙ geometra nõ ſupponit falſuz ꝓpter hoc. cũ enī geometra nihil demõſtret de particularib⁹. ſed de vniuerſalib⁹: vt ſupꝛa dictũ ē: hec ãt linee ſũt q̃dã particularia manifeſtũ eſt ꝙ de bis lineis nõ demõſtrat aliqd: neq; etiã ex eis: ſed vtiẽ eis vt exẽplis vniuerſalium: que per exempla itelligũtur de q̃ bus: ⁊ ex qbus demõſtrat. ¶ Deinde cum dicit. Lec. 13.

¶Ampli⁹ petitio et ſuppō oīs:aut ſicut totū eſt:aut ſicut ī parte:termini āt neutri horum.

¶Ponit ſecūdā rōnē:q̄ talis ē(oīs ſuppō vel petitio ē ī toto vel ī pte(.i. ppō vniuerſalis: vel particularis:ſz diffinitiōes neutrū horū ſūt:q: ī eis nihil ponit ſiue p̄dicatur: neq; vniuerſaliter neq; particulariter ergo nē.

¶Deinde cum dicit.

¶Species quidem igitur eſſe: aut unum ali quid extra multa nō neceſſe eſt ſi demōſtratio erit:eſſe tamen unum de multis uerū dicere ne ceſſe eſt:non enim erit uniuerſale niſi hoc ſit. ſi vo uniuerſale non ſit mediū nō erit:q̄re neq; demōſtratio.oportet itaq; aliqd unū et idem de plurib⁹ eſſe nō equiuocum ī demōſtratiōe.

¶Oſtēdit ex p̄miſſis q nō ē neceſſariuz ponere ideas.vt Plato poſuit.oñſuz ē enī ſup:a q demōſtratiōes de vniuerſalibus ſunt.ꝛ hoc mō ſūt de ſempiternis.ñ igit neceſſe ē ad hoc q demōſtratio ſit:ſpēs eē.i.ideas:aut qōcū;q vnū extra multa:ſicut ponebāt platonici mathematica ſeparata eſſi ideis: vt ſic ōmōſtratiōes poſſint eē ō ſ̄piternis: ſz neceſſariū ē eē vnū ī multis ꝛ ō mltis ſi demōſtratio dz eſſe:q: ñ erit vniuerſale niſi ſit vnū de multis:ꝛ ſi ñ ſit vl̄ ñ erit mediū demōſtratiōis:ergo nec demonſtratio. ꝛ q̄ oportеat mediū demōſtratiōis eē vl̄.pz p hoc q opz mediū demōſtratiōis eē vnū ꝛ idē de plurib⁹ p̄dicatū nō equoce:ſz ſm rōnē eandem q̄ ē rō vniuerſalis.ſi aūt equiuoce eſſet poſſet accidere vitium in arguendo.

Co.26. ¶Nō ꝓtingere āt ſimul affirmare ꝛ negare: neq; una recipit demōſtratio:ſz ſi ī digeat mōſtrare ꝓcluſionē ſic.oſtēdit q rcipientib⁹ primū de medio qō uerū ſit affirmare:negare aūt nō uerū.mediū āt nihil differt eē ꝛ nō eē: accipere ſilr āt ꝛ tertiū.ſi enī aſſigneť de quo boīe uerū ē dicere aīal:q̄uis nō boīem uerū:ſed ſi ſolū boīem aīal eē oē:nō aīal āt nō.erit id uerū dicere calliā ꝛ nō calliā uere aīal nō aīal āt nō. cā āt eſt q primū nō ſolū de medio dicit:ſz de alio:propter id quod de plurib⁹. Quare ſi neq; mediū:ꝛ idem:ꝛ non idem eſt:ad concluſionem nihil differt.

Lectio.xx.

Oſtēd determinauit pb̄us de p̄ncipijs ꝑ ꝑ ꝛ cōſequentibus: hic oñdit q̄liter demōſtratiue ſcientie ſe hēant ad cōſa: ꝛ ꝑ.ꝛ diuidit ī duas ptes. In p̄ma oñdit q̄liter ſe hēant demōſtratiue ſcie circa cōſa. In ſecūda oñdit q̄liter ſe hēant circa ꝑ ꝑia ibi: (ſi āt idē ē ĩterrogatio.) Circa p̄mū duo facit. p⁰ oñdit q̄liter demōſtratiue ſcie circa p̄ma p̄ncipia inter cōſa ſe hēant. 2⁰ qūo ſe hēant cōiter circa oīa p̄ncipia cōſa ibi. (cōicāt āt oēs ſcie.) Circa p̄muz duo facit.q: p⁰ oñdit q̄liter ſe habeant demōſtratiue ſcie circa hoc p̄ncipium.q nō cōtigit idē ſimul affirmare vel negare. 2⁰ qſio ſe hēant circa iſtud p̄ncipiū de quolibet affirmatio vel negatio vera ibi. (oē āt affirmare) hec enī duo p̄ncipia oīuz ſūt p̄ia vt ꝓbať ī q̄rto metaphyſice. Dicit ergo p⁰ q nulla demōſtratio accipit hoc p:cipiū q nō cōtingit ſimul affirmare ꝛ negare. Si enī aliq demōſtratio eo vteret.ad oñdendū aliquā ꝓcluſionē:oporteret q ſic eo vteret:q acciperet p mū.i.maioꝛ extremitatē affirmari de medio ꝛ nō negari q: ſi acciperet affirmationē ꝛ negationē ex parte medij nihil differret vtrū ſic vel ſic eſſet: ꝛ eadē rō ē(de rō).i. de minoꝛi extremitate ꝑ cōparationē ad medium.vbi gſa ſit aīal p̄mū.homo mediū.ꝛ callias tertiū.ſi qs vellet vti p̄dicto p:ncipio ī demonſtratione.oporteret ſic arguere. oīs hō ē aīal:ꝛ nō ē.nō aīal:callias ē hō ergo callias ē aīal:ꝛ ñ ē nō aīal.cū enſz dicat oīs hō ē aīal:nihil differt: vtrū etiaz hec ſit vera:ñ hō ē aīal: vel nō ſit vā.Et ſilr ī cōcl̄one non differt ex q̄ callias ē aīal: vtrū nō callias ſit aīal: vel ñ aīal ꝛ huiuſmōdi ē:q: p̄mū nō opz dici de ſolo medio:ſed pōt dici ēt de aliquo quodā qō ē diuerſū a medio:qō ſignificat ꝑ negationē medij.pp hoc q p:imū dī de plurib⁹ qñq; quam mediū:ſicut aīal de plurib⁹ q̄z hō.vñ dī de equo q ē ñ hō Uſi ſi accipiať (mediū idē ꝛ nō idē).i.ſi accipiať mediuz affirmatiuuz ꝛ negatiuū:vt cū dico:hō ꝛ nō hō ē aīal: nihil facit ad cōcl̄onē.cū aūt accipiť affirmatio ꝛ negatio ex parte maioꝛis extremitatis.differūt quidē q̄ztū ad cōcl̄onē ꝛ ēt q̄ztū ad vitatē p̄miſſarū.ſi.n.hō eēt nō aīal:nō eēt verū q hō ē aīal:neq; ſeq̄reť q callias eēt aīal.tñ nihil pl⁹certificať.cū dī.hō ē aīal.ꝛ hō ē nō aīal:q̄z cū dī ſolū hō ē aīal. idē enī itelligiť ꝑ vtrūq;.ꝛ ſic manifeſtū ē q demōſtrationes nō vtunť.hoc p̄ncipio.ſ.q affirmatio ꝛ negatio non ſunt ſimul vera:neq; ex parte p̄dicati:neq; ex pte ſubiecti.

Deinde cū dicit.

¶Oē āt affirmare aut negare q̄ ē ad īpoſſibile ōmōſtratio accipit:ꝛ hoc neq; ſemp uniuerſaliter:ſed q̄ztū ſufficiēs ē:ſufficiēs aūt ē in genere. Dico āt ī genere:ut circa quod gen⁹ demōſtratiōes ſunt ſicut dictum eſt prius.

¶Oñdit qūo demōſtratiue ſcie vtāť hoc p̄ncipio.de q̄libet ē affirmatio vel negatio vera: ꝛ dicit q hoc p̄ncipiū accipit demōſtratio.q̄ ē ad īpoſſibile:ī hac.n. demōſtratiōe ꝓbať aliqd eē verū:ꝑ hoc q ei⁹oppoſitū ē falſū:qō neq; q̄z cōtigeret ſi poſſibile eēt:q vtrūq; oppoſitoꝛ eēt falſuz ſi tñ ſemp vtiť p̄dicta demōſtratio.hoc p̄ncipio. q: q̄ñq; illud oppoſitū qō oñdiť eē falſū:nō ē negatio:ſz ꝯriū ſine diatū:ſicut ſi oñdereť aliquē nūerū eē parē:ꝑ hoc q ei⁹ oppoſitū falſū eēt.ſ.ipm eē īparē:ducēdo ad īpoſſibile. neq; vtiť ēt hoc p̄ncipio uniuerſaliter.i.ī ſua vniuerſalitate: ſub his terminis ens ꝛ ñ ens:ſz iq̄ztū ē ſufficiēs ī genere aliq: vel iq̄ztū ꝯbiť ad gen⁹ ſubiectū:ꝛ dico.de illo p̄mo genere:circa qō ſūt demōſtratiōes:ſicut ſi ī geometria accipiatur rectū:ꝛ nō rectū vt cū oſtēdiť aliq̄ linea eē recta:ꝓ b⁰ q eſt falſum eam eſſe non rectam ducendo ad īpoſſibile.

¶Deinde cū dicit.

¶Cōicāt āt ſcie oēs ſz cōia:cōia āt dico qb⁹ Co.27.
utunť tāq; ex his demōſtrātes ſed nō de qb⁹ demōſtrant:neq; quod demonſtrāt.

¶Oſtēdit qūo demonſtratiue ſcie ſe hēant cōiter ad alia p̄ncipia cōia: ꝛ circa hoc duo facit. p⁰ dicit q oēs ſciētie in p̄ncipijs cōibus cōicāt hoc mō:q oēs vtūtur eis ſicut ex qbus demōſtrāt:qō ē vti eis vt p̄ncipijs:ſz nō vtiť eis: vt de qbus aliqd demōſtrāt: vt de ſubiectis:neq; ſic qō demōſtrāt ī cōcluſionibus.

¶Secundo: ibi.

¶Sz dialectica de oīb⁹:ꝛ ſi aliqua ulr tentet mōſtrare cōia:ut qō ē oē affirmare aut negare aut quod ē eq̄lia ab eq̄lib⁹:aut talū q̄libet.ſed dialectica nō ē ſic diffinitoꝛ quorūdā:neq; generis alicui⁹ uni⁹ eſt:nō.n. iterrogaret. Nō ē enī iterrogare demōſtrationez ꝑ id quod opoſitoꝛ eſſe nō demōſtrat idez. Oſtenſū āt eſt hoc in his que de ſyllogiſmo ſunt.

¶Oñdit q q̄dā ſcie vtiť p̄ncipijs cōib⁹:alio mō:q̄ dem̄ ē:dialectica.n.ē ō cōib⁹:ꝛ aliq̄ alia ſcia ē ō cōib⁹.ſic pb̄ia ꝑma cui⁹libm ē ens.ꝛ ꝓſiderat q̄ ꝓſequiť ens. vt p:oprias paſſiones entis.Sciēdū tñ q alia rōne ē ō cōibus logica:ꝛ pb̄ia ꝑma.pb̄ia.n.ꝑma ē ō cōib⁹.q: ei⁹ ꝓſideratio eſt circa ipas res cōes.ſ.circa ens ꝛ ptes ei⁹.ꝛ q: circa oīa. q̄ ſunt: hz negociari rō.logica āt ē de opationib⁹ rōnis.logica etiā erit de his que cōia ſunt oībus .i. de intentionibus rōnis

Zec.13.

Zec.6.ꝛ Co.9.

que ad oēs res se hñt. nō ät. ita q̄ ipa logica sit de ipis rebus cōib⁹. sicut de subiectis. Cōsiderat. n. logica sicut sbm syllogismuz ⁊ enūciationē: ⁊ p̄dicatū: aut aliqd hmōi. Ps ät logice q̄ demōstratiua ē. ⁊ si circa cōes itētiones vsē. do cēdo tñ vsus demōstratiue scie. ñ ē. p cēdēdo ex cōib⁹ itentionib⁹ ad aliqd oñdēdū de reb⁹ q̄ sūt subiecta aliaz sciarū: sz hoc dialectica facit. q: ex cōib⁹ itētionib⁹. pbat arguēdo. ad ea q̄ sūt aliaz sciaz. siue sint ppria: siue sint cōia: maxie tñ ad cōia: sicut argumētat q̄ odiū ē i cōcupiscibili i q̄ est amor. ex hoc q̄ ōria sūt circa idē. Est ergo dialectica cōi bus. ñ solū q: ptractat itētiones cōes rōnis. qđ toti logice ē cōe. sz ēt q: circa cōia rex argumētat. q̄cūq; ät scia argumētat circa cōia rerū: opz q̄ argumēter circa p̄ncipia cōmunia. q: veritas p̄ncipioz cōiuz: ē manifesta ex cognitiōe terminoz cōiuz. vt entis ⁊ ñ entis: toti⁹ ⁊ ptis: ⁊ similiuz:

Dicit ät signāter (⁊ si aliq̄ scia tēptet) q: pbia p̄ma non demōstrat p̄ncipia cōia: sūt enī idemōstrabilia simplr. sed aliq̄ errātes tēptauerūt ea demōstrare: vt pz i q̄rto metaphysice. vel ēt q:: ⁊ si ñ p̄nt demōstrari simplr. tñ pbs p̄mus tēptat mōstrare eo mō: quo ē possibile. s. cōtradicendo negātib⁹ ea: p ea q̄ opz ab eis cēcedi: ñ p ea q̄ sūt magis nota. Scīēdū ē ēt q̄ p̄m⁹ pbs hoc mō ñ solū demōstrat ea: sz ēt aliqd de eis mōstrat. sicut de subiectis: sicut q̄ ipossibile ē mēte cōcipere oppositā eoz̄. vt pz i q̄rto metaphysice. Cū ergo disputet circa hec p̄ncipia. ⁊ pbus p̄mus: ⁊ dialectic⁹: tñ aliter: ⁊ aliter: dialectic⁹. n. ñ. p cedit ex aliqbus p̄ncipijs demōstratiuis. neq; assūmit alterā partē ꝺdictionis tñ. sz se hz ad vtrāq;. cōtigit enī vtrāq; q̄q; vel pbabilē ee. vel ex pbabilibus oñdi. q̄ accipit dialecticus. Et ppter hoc iterrogat demōstratoz ät ñ iterrogat: q: non se hz ad oppositā. ⁊ hec differētia vtriusq; positā ē i his q̄ de syllogismo sūt. i. i libro p̄oz̄ i p̄ncipio. pbia ergo p̄ma p cedit circa cōia per modum demonstrationis. ⁊ non per modum dialectice disputationis.

Cap̄lo. 1. p̄ mi libri.

Lect. 13. ⁊ co. 26.

Lect. 6. ⁊ co. 8.

¶ Si ät idē est iterrogatio syllogistica ⁊ ppositio ꝓtradictionis. ¶ Proposītões aūt sūt ꝑm unāquāq; sciam ex q̄bus est syllogism⁹: ꝑm unāquāq; utiq; erit iterrogatio scibilis: ex q̄bus quidē ꝑm unāquāq; sciam, ppr̄ius fit syllogismus. ¶ Manifestū itaq; q̄ nō ois iterrogatio geometrica utiq; erit: neq; medicinalis: similiter aūt est ⁊ i aliis. Lect. xxi.

Ostq̄ ostēdit pbs q̄liter scie demōstratiue se hēant circa p̄ncipia cōia. hic oñdit q̄liter se hēant circa ppria. Et diuidit i duas ptes. In p̄ma oñdit q̄ i q̄libet scia sūt ppr̄ie iterrogationes: rñsiones: ⁊ disputatões. In secūda oñdit quō i q̄libet scia sūt ppr̄ie deceptiones ibi. (qm̄ ät sūt geometrice.)

p

Circa p̄mū duo facit: p⁰ oñdit q̄ i q̄libet scia sūt iterrogatiões ppr̄ie. In secūda q̄ i q̄libet scia sūt rñsiões ppr̄ie. ⁊ disputatiões ibi. (neq; oīuz ē itaq;.) Circa p̄mū duo facit. p⁰ oñdit q̄ i q̄libet scia sūt iterrogatiões ppr̄ie. 2⁰ q̄ sūt iste ibi. (ex q̄bus ät demōstratio.) ¶ Primū sic oñdit. idē ē ꝑm subaz iterrogatio syllogistica: ⁊ ppositio. p:positio ät accipit alterā ptē ꝺdictionis: lz i mō. pferēdi differāt. hoc. n. qđ ad iterrogationē rñdet. assūmit vt ppositio i syllogismo aliq̄. i vnaquaq; ät scia sūt ppr̄ie ppositiones: ex q̄bus fit syllogism⁹. oñsuz ē enīz q̄ q̄libet scia ex ppr̄ijs p cedit. ergo i q̄libet scia sūt ppr̄ie iterrogatiões. ñ ergo q̄libet iterrogatio ē geometrica: vel medicinalis: ⁊ sic de aliis sciētijs. Sciēdū tñ ē q̄ iterrogatio aliter ē i sciētijs demonstratiuis. ⁊ aliter ē in dialectica. in dialectica enī nō solū iterrogatur de cōclusione: sed etiam de p:missis. Demonstrator autem non interrogat de p:missis: sed sūmit quasi perse nota. vel per alia p:incipia p:obata. sed interrogat solum de cōclusione: ⁊ cū eam demonstranerit vtitur ea sicut alia p:positione ad demonstrandum aliquā aliaz conclusionem.

Lect. 15.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed ex q̄bus aūt demōstrat aliqd eorum de q̄b⁹ geometria ē: aut ex eisdez mōstrat geometrice: sicut i speculatiua fit ät ⁊ i aliis.

¶ Primo ostēdi q̄ iterrogationes sunt ppr̄ie vnicuiq; sciē tie. ⁊ p⁰ iq̄ntum assūmūtur vt p:positiões ex q̄b⁹ demōstrato: p cedit. 2⁰ iq̄ntum sumūtur vt cōclusiões ibi.) Ex his qdem.) Dicit ergo p⁰ q̄ interrogatiões geometrice sūt ex q̄bus demōstrat aliqd circa illa de quibus ē geometria. aut circa illa q̄ demōstrantur ex p̄ncipijs geometrie eiusdē. sicut illa ex q̄b⁹ demōstrat aliqd in speculattiua sciētia. i. pspectiua. q̄ p cedit ex p̄ncipijs geometrie. Et qđ dictū ē de geometria itelligēdū ē de alijs sciētijs. q:. s. ppositio vel iterrogatio dī ppr̄ie alicui⁹ scie. ex q̄ demōstratur in ipsa scientia. vel in scientia subalternata.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Et de his quidē rōnem cōtigit ponendā esse ex geometricis p̄ncipijs ⁊ cōclusionib⁹: sed p̄ncipioz rōnē nō ponēdā eē geometrie ꝑz q̄ ē geometria: fit ät ⁊ in aliis scientijs.

¶ Notificat geometricam iterrogationē p:out ē cōclusio ⁊ dicit q̄ interrogationibus geometricis ponēda est ratio. demōstrando. s. veritatē ipsarū ex p̄ncipijs geometricis: ⁊ cōclusionib⁹: q̄ p ipsa p̄ncipia demōstrātur. nō. n. cuiuslibet demōstratiōis geometrice rō reddit ex p̄mis geometrie p̄ncipijs. sed iterdū ex his q̄ p ꝑma p̄ncipia sūt cōclusa. Interrogationū ät q̄ semp sūt cōclusiones i demōstratiuis sciētijs: rō reddi p̄ōt i eisdē. sed p̄ncipioz̄ rō ñ p̄ōt reddi a geometra ꝑm q̄ geometra ē. Et fit i alijs sciētijs est. nulla enī sciētia pbat sua p̄ma p̄ncipia. ꝑm q̄ oñsum est supra. ⁊ dicit. (ꝑm q̄ geometra ē.) q: cōtingit i aliq̄ scia probari p̄ncipia illius sciētie. iq̄ntū scilicet illa sciētia assūmit p̄ncipia alterius scie. sicut geometra, pbat sua p̄ncipia sz q̄ assumit formā philosophi p̄mi. idest metaphysici. Lect. 17.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Neq; oēm iterrogatōez itaq; ē unū quēq; sciētē iterrogare: neq; ꝑm oē iterrogatū rñdere de unoquoq;. sz q̄ sūt ꝑm sciaz determinatā Si ät disputat cū geometra ꝑm q̄ ē geometra sic manifestū ē q̄n bene: si ex his aliqd demonstraret: si uero nō: bene. ¶ Manifestū ē ät q̄ nō arguit geometrā: sz aut ꝑz accidēs. q̄re ñ utiq; erit i nō geometricis de geometria disputādū latebit enim p:aue disputantem: similiter autē ⁊ i aliis se habet scientis.

¶ Ostēdit q̄ i q̄libet scia sūt ppr̄ie rñsiões ⁊ disputatiões ⁊ p⁰ q̄ sint ppr̄ie rñsiones. 2⁰ q̄ sint ppr̄ie disputationes ibi. (si ät disputat.) Dicit ergo q̄ ex p̄dictis ꝑz q̄ ñ cōtingit vnūquēq; sciētē q̄libet q̄stiōe iterrogare. Tñ etiam ꝑz q̄ ñ p̄tigit de q̄libet iterrogato rñdere. sz solū de his q̄ sūt ꝑm ppriā sciaz. eo q̄ ad eādē sciaz p̄tinet iterrogatio ⁊ rñsio. Et q: ex iterrogatiōe ⁊ rñsiōe fit disputatio. ꝓr oñdit q̄ i q̄libet scia ē ppr̄ia disputatio dicēs q̄ si disputet geometra cū geometra. ꝑm q̄ geometra. i. de his. que ad geometriā p̄tinet. manifestū ē q̄ bñ p cedit disputatio. Si tñ ñ solū fiat disputatio de eo qđ ē geometrie. sz ēt ex p̄ncipijs geometricis p cedat. Si vo ñ sic fiat disputatio i geometria ñ bñ disputat. Si vo aligs disputet cū geometra ñ de geometricis (manifestū ē q̄ ñ arguit.) i. q̄ ñ p̄uicit: nisi p accēns. puta si sit disputatio i musica: ⁊ p̄tigat geometrā p accēns eē musicū. Tñ manifestū ē q̄ ñ ē i ñ geometricis de geometria disputādū: q: ñ poterit iudicari per p:incipia illius scientie vtrum bene vel male disputetur: ⁊ simiiter se habet in alijs scientijs.

¶ Quoniā aūt sūt geometrice iterrogatiões: nōne sunt et nō geometrice. Et que ꝑm unam Lo. 28.

quãqz sciaz et que fm ignorãtiã quãlibet geometrice sunt. Et utrũ fm ignorãtiã syllogisꝰ sit qui est ex oppositis syllogismꝰ: aut paralogismus.

Lectio. xxii.

Ostq̃ oñdit pbs q̃ i q̃libz scia sũt ppe iterrogatiões rñsiões ⁊ disputatiões. hic oñdit q̃ i q̃libet scia sũt ppie deceptiões ⁊ ignorãtie et diuidit i duas ptes. In pma monet q̃sdã q̃stiones. In secũda soluit ibi (fm geometrã vo) Pñit ergo pº tres q̃stiones q̃rũ pma ẽ. Cũ sint q̃dã iterrogationes geometrice: vt supra oñsũ ẽ: nõne sũt et q̃dã ñ geometrice. ⁊ et qõ de geometria dr̃ pot de q̃libet scia q̃ri. Se cũdã qõnẽ ponit ibi. (et fm vnãquãqz) q̃ talis ẽ. vtrũ iterrogatiões q̃ sũt fz ignorãtiã q̃ ẽ in vnãqz scia possint dici geometrice: ⁊ silr alicui scie alij ppie. dicũt ãt iterrogationes fz ignorãtiã alicui⁹ scie: qñ de his iterrogat q̃ sũt ꝫ veritatẽ scie illi⁹. Tertiã qõnẽ ponit ibi. (et vtrũ fz ignorantiã.) q̃ talis ẽ. In vnãqz scia cõtigit decipi p aliquẽ syllogismũ. quẽ vocat fm ignorãtiã. Cõtigit ãt p aliquẽ syllogisinũ deceptionẽ accidere dupliꝛ. Uno qdẽ mõ qñ peccat i forma ñ seruãdo debitã formã syllogisini ⁊ modũ. Alio mõ qñ peccat i mã. pcedẽs ex falsis. ⁊ ẽ dr̃ia iter hos modos duos: q: ille q peccat i mã syllogism⁹ ẽ: cũ obseruent oia q̃ ad formã syllogisini ptinẽt. Ille ãt q peccat in forma syllogism⁹ qdẽ nõ ẽ: fz paralogism⁹. i. apparẽs syllogism⁹. In dialecticis qdẽ vtroqz mõ cõtigit fieri deceptionẽ. Uñ ⁊ i pmo topicoꝝ Aristotiles facit mẽtionẽ de litigioso q est syllogism⁹: ⁊ de peccãte i forma: q ñ ẽ syllogism⁹: fz apparẽs. Est ergo q̃stio vtrũ syllogism⁹ ignorãtie: q fit i scietijs demonstratiuis (sit syllogism⁹ ex oppositis scie). i. ex falsis pcedẽs (aut paralogism⁹). i. peccãs i forma: q nõ ẽ syllogism⁹: fz apparens. ¶ Deinde cum dicit.

Lec. 21.

Lapl'o. 1.

¶ Secũdũ geometriã aũt aut que ex alia arte ut musica: est iterrogatio nõ geometria.

¶ Soluit pdictas q̃stiones. ⁊ pº soluit pmã. 2º secũdam ibi. (de geometra ãt.) 3º tertiã ibi (i doctrinis ãt). Dicit ergo pº q: iterrogatio oino ñ geometrica. est illa. q̃ oino fit ex alia arte: sicut ex musica: vt si queratur i geometria: vtrũ tonus possit diuidi i duos semitonos eq̃les: talis iterrogatio ẽ oino ñ geometrica: q: ẽ ex his que nullo mõ ad geometriam pertinent. ¶ Deinde cum dicit.

¶ De geometria ãt parallelas subire opinari geometrica quodãmõ ẽ: et nõ geometrica alio mõ. Dupliciter enĩ hoc ẽ sicut arithmõ. i. qõ ẽ sine rithmo. altera qdẽ nõ geometrica ẽ i nõ habẽdo sicut arithmõ. Altera vo i praue hñdo: et ignorãtia hec que est ex huiusmodi principiis cõtraria est.

¶ Soluit secũdã q̃stionẽ dicẽs: q̃ ẽ iterrogatio de geometria. i. de his q̃ ptinẽt ad geometriã: vt cũ iterrogatur ꝺ aliquo. aligs qõ ẽ ꝫ veritatẽ geometrie. sicut si fiat q̃stio ꝺ hº qõ ẽ pallelas subire: idest lineas eq̃ distãtes cõcurrere est q̃dãmodo geometrica ⁊ q̃dãmodo ñ geometrica. fiẽ. n. arithmõ. i. qõ ẽ sine rithmo vel sono dupliꝛ dr̃. Uno qdẽ mõ. qõ nullo mõ hz sonũ vt lana. Alio ãt mõ qõ ñ hz bñ sonũ. sicut cãpana nõ bene sonãs. Ita iterrogatio nõ geometrica dr̃ dupliꝛ. Uno mõ q: ẽ oino nõ geometrica: q̃si nichil hñs de geometria: sicut q̃stio ꝺ musica proposita. Alio mõ q: praue hz id qõ ẽ geometrie: q: videlicet hz ꝛriũ geometrice veritati. Ita ergo iterrogatio q̃ ẽ de cõcursu lineaꝝ eq̃distãtiũ: nõ ẽ ñ geometrica. pº mõ: cũ sit de rebus geometricis. Sed secũdo mõ: q: praue hz id qõ ẽ geometrie: ⁊ ignorãtia hec. s. que ẽ i praue vtẽdo pncipijs geometrie: ẽ ꝫ vitatẽ geometrie. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In doctrinis ãt silr nõ est paralogismus q: mediũ fit semper dupliciter: et de hoc enĩ oĩ: et hoc iterũ de alio dicitur oĩ: qõ aũt predicat nõ dicit oẽ: hec ãt sũt ut videre ẽ itellectu: fz i rõnibus latet: utꝝ oĩs circulus figura sit. Si ãt scriꝛatur manifestũ ẽ. Quod ãt sint carmina circulus: manifestũ quoniã nõ ẽ.

Co. 29.

¶ Soluit tertiã questionẽ. Et circa hoc duo facit. Pi: mo ostendit q: in demõstratiuis scientijs non sit paralogismus in dictione. Secũdo q: ñ sit extra dictionẽ ibi. (Nõ oportet ãt.) Cũ autẽ fm sex locos sophisticos fiat paralogismus i dictione: ex his accipit vnũ paralogismuz: qui fit fm equiuocationẽ: oñdẽs q: talis paralogism⁹ in scietijs demõstratiuis eẽ nõ pot. de quo tamẽ magis videt. dicit gº q: in doctrinis non fit paralogismus. s. syllogismus peccãs in forma. sicut in dialecticis. in demõstratiuis enĩz oportet (mediũ idẽ semp eẽ dupliciter). i. ad duo extrema cõparari. q: ⁊ de medio maio: extremitas vniuersaliter p̃dicat ⁊ mediũ vniuersaliter de minori extremitate (sed qõ predicat nõ dr̃ omne). i. signũ vniuersale nõ ponit ad predicatũ. In fallacia vero equiuocatiõis ẽ qdẽ idẽ mediuz fm vocẽ: non aũt fm rẽ. ⁊ iõ quãdo i voce pponit latet: sed si ad sensum demõstrat: nõ pot eẽ aliq̃ deceptio sicut hº nomen circulus: equiuoce de figura dicit: ⁊ de poemate. (si militer: ⁊ i rõnibus). i. i argumentationibus (latet) idest deceptio potest accidere. vt si dicatur. oĩs circulus ẽ figura. poema homeri ẽ circulus. ergo poema homeri ẽ figura. Si vo scribat ad sensuz circulus: nulla potest eẽ deceptio. manifestũ enĩz erit q: carmina nõ sũt circul⁹ sicut ãt hec deceptio excludit p hoc q: mediũ demonstrat ad sẽsum: ita ⁊ in demonstratiuis excludit: p hoc q: mediũ demõstrat ad itellectũ: cũ enim aliquid diffinit: ita se hz ad itellectũ: sicut id qõ sensibiliter describit: se hz ad visuz: et ideo dicit q: hec. s. diffinita in demõstratiuis scietijs: sũt vt videt in intellectu. In demõstrationibus aũt pcedit semp ex diffinitionibus: vnde nõ potest ibi eẽ deceptio equiuocationis: ⁊ multominus fm alias fallacias in dictione.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Nõ oportet aũt instantiaz in ipsum ferre si sit propositio inductiua. Sicut enim neqz propositio ẽ que non est in pluribus: non enim ita erit i oib⁹: ex uniuersalib⁹ aũt ẽ syllogismus: manifestum est q: neqz instantia est: eedem enĩz sũt ppositiões ⁊ instantie: quã enĩ fert instantia: hec fiet utiqz propositio: aut demonstratiua aut dialectica.

¶ Ostendit q: non potest fieri paralogismus in demõstratiuis fm fallaciã extra dictionẽ. ⁊ q: huiusmodi paralogismis: frequẽter obuiatur ferendo instantiã: per quã ostendit: defectus i forma syllogizandi: iõ pº ostẽdit qualiter ferenda est instantia in demõstratiuis. 2º oñdit q: in eis nõ pot eẽ paralogismus fm fallaciam extradictionem ibi. (Contingit autem quosdam.) Dicit ergo primo q: nõ oportet in demonstratiuis ferre instantiam in ipsum: idest i aliquem poralogismum: sumendo aliquam propositionem inductiuam: idest particularẽ: nam inductio ex particularibus procedit: sicut syllogismus ex vniuersalibus: ⁊ hoc iõ est. quia in demonstratiuis non sumitur propositio: nisi q̃ est in pluribus. nisi enim sit in pluribus: nõ est in omnib⁹: oportet autem syllogismum demonstratiuum ex vniuersalibus procedere. Unde manifestuz est: q: neꝝ instantia potest esse in demonstratiuis nisi vniuersalis q: eedem sũt ppositiones ⁊ instantie. tam enĩz in dialecticis: qz in demõstratiuis: illud qõ sumitur vt instantia postea sumit vt propositio: ad syllogizandum contrarium eius quod probat.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Cõtigit ãt quosdã nõ syllogistice dicere, propter id q: accipiũt utriqz ẽrẽtia: ut ⁊ scenes facit q: ignis i multiplicata analogia fit. Nãqz ignis cito generat: sicut dicit: ⁊ hoc analogia.

¶Ostendit q̄ in demōstratiuis nō accidit deceptio p̄ paralogismos extra dictionē. ⁊ sicut ostēderat supra q̄ nō erat paralogismus in dictiōe: ī demōstratiuis: ostēdēdo de vno paralogismo. q̄ fit p̄m fallaciā equiuocatiōis. ita hic ostendit q̄ in demōstratiuis nō est paralogism⁹ extra dictionē: ostēdendo de vno q̄ fit p̄m fallaciā ꝓprietatis. pz enī q̄ p̄z alias fallacias extra dictionē non potest fieri paralogismus ī demōstratiuis: neq; enī p̄m accidens. cū demōstrationes p̄cedant ex his que sunt per se: neq; p̄m quid ⁊ simplr̄: cū ea q̄ ī demōstrationib⁹ sumūtur sint vniuersalr̄ ⁊ semp: ⁊ nō p̄m quid: Circa ergo hoc duo facit. p⁹ ondit qualiter fiat paralogismus p̄m fallaciam cōsequētis. 2⁹ q̄ ex hoc modo non accidit deceptio ī demonstratiuis: ibi. (Aliquando quidē.) Dicit ergo p⁹ q̄ (quosdā non cōtingit syllogistice dicere). i. non seruare formā syllogismi p̄pter hoc q̄ accipiunt vtranq; inherentiam. i. q̄ accipiūt mediū affirmatiue p̄dicatū de vtroq; extremorū qđ ē syllogizare in secūda figura ex duabus p̄positionib⁹ affirmatiuis: qđ facit fallaciaz cōsequētis. sicut facit qdā pbus noīe scenes. ad ostendū (q̄ ignis sit in multiplicata analogia). i. qđ ī mīnori quātitate generat̄ ignis q̄z fuerit corpus ex quo generatur eo q̄ ignis cū sit rarissimū corpus. p̄ rarefactionē ex aliis corporibus generatur. Vñ opz q̄ materia p̄oris corporis sub maioribus dimēsionibus extēdatur formā ignis assumens. Ad hoc aūt probādū vtebatur tali syllogismo qđ generatur in multiplicata analogia cito generatur. sed ignis cito generatur: ergo ignis generatur in multiplicata analogia. ¶Deinde cum dicit.

¶Aliqñ qdē igit̄ syllogizare nō ꝓtigit ex acceptis: aliqñ uero cōtingit sed nō uidetur.

¶Ondit q̄ per hunc modū syllogizandi non accidit deceptio ī demōstratiuis sciētijs. Et circa hoc duo facit. p⁹ manifestat q̄ ex hoc modo syllogizandi non semp accidit deceptio: dicens q̄ aliquādo p̄m suprādictū modū arguēdi nō cōtigit syllogizare ex acceptis: qñ. s. termini non sunt conuertibiles. non enī sequitur: si ois homo ē aīal. q̄ q̄dā sit aīal: sit hō. Aliquādo vero contingit syllogizare. s. ī terminis cōuertibilibus. sicut sequitur. si ē homo. ē aīal rōnale mortale: ita etiā sequit̄ econuerso. si est aīal rōnale mortale. segtur q̄ sit hō. sed tamē nō videtur q̄ sequatur syllogistice. qñ nō seruatur debita forma syllogismi. ¶Secundo cum dicit.

¶Si autem esset impossibile ex falsis uerum monstrare: utiq; facile esset resoluere: conuerterentur enī ex necessitate: Sit enī. a. esse hoc aūt cū sit: ⁊ ea utiq; sunt que noui qñ sūt ut. b. ex his demōstrabo q̄ illud ē.

¶Ondit q̄ in demonstratiuis sciētijs cōtingit p̄dicto mō syliogizari sine deceptiōe. ⁊ hoc ostendit dupliciter. p⁹ sic p̄m p̄dictū modū syllogizandi accidit deceptio ex eo q̄ nō cōuertitur consequentia: quā putat cōuerti: in qua non accidēt deceptio: si quēadmodū cōclusio ē vera: sic p̄missę sint vere. tūc. n. ī cōuertēdo nō accidēt deceptio: sicut si dicam de sorte. sortes est homo. ergo sortes ē aīal. nulla deceptio falsitatis sequit̄. sicut si ecōuerso arguat sic. ē aīal ergo est hō. sed si p̄missa est falsa cōclusione existēte vera: tūc accident deceptio in cōuertendo sicut si dicā. si asinus ē homo ē aīal. ergo si ē aīal ē homo. si ergo ip̄ossibile ēt ex falsis ostēdere verum. ⁊ semp opz verū ostēdi ex veris. tūc facile esset resoluere cōclusionē in p̄incipia absq; deceptione. q̄ nulla falsitas eēt. si ex cōclusione iferetur aliqua p̄missarum. tali enim suppositione facta cōuertet̄ de necessitate cōclusio ⁊ p̄missa q̄stū ad veritatez. sicut enī p̄missa existente vera: cōclusio est vera: ita ⁊ ecōuerso. Sit enī q̄ a. sit: ⁊ hoc posito sequatur ea de esse de quibus certum ē mihi: q̄ sūt vera: sicut. b. vñ cū vtrūq; sit verū: ex hoc ēt sequi ex. b. potero itex iferre. a. sic ergo vna rō ē q̄ deceptio nō accidit ī demōstratiuis sciētijs p̄ fallaciā ꝓsequētis. q̄ in demōstratiuis sciētijs ip̄ossibile ē syllogizari ex falsis sicut ostēsum est supra. ¶Secundam rationem.

Lect. 4.

¶Cōuertuntur āt magis: que sūt ī mathematicis: qm̄ nullū accidēs recipiūt: sz ī hoc differūt ab his que sūt ī dialogis: p̄m diffinitiōes.

¶In terminis enī corruptibilibus non accidit deceptio p̄ fallaciam cōsequētis eo q̄ ī his cōsequētia cōuertitur. (Illa vero que sunt ī mathematicis). i. ī demōstratiuis scientijs: vt plurimū sūt cōuertibilia: q̄ nō accipiunt p̄ medio: aliqđ p̄dicatum p̄ accidēs: sed solū diffinitiones: que sūt demōstratiōis p̄incipia: vt ostēsum ē (⁊ in hoc differet ab his q̄ sūt ī dialogis). i. dialecticis syllogismis in qb⁹ frequēter recipiūt accidētia. Lec. 16. ¶Tertiā rōnē ponit: ibi.

¶Augētur āt nō p̄ media: sz ī post assumendo: ut. a. de. b. hoc āt de. c. itex hoc de. d. ⁊ hoc ī ifinitū. ⁊ ī latus. ut. a. de. c. ⁊ de. e. ut ē nūer⁹ quantus finitus: aut infinitus: hoc aūt ī quo sit a. impar numerus: quātus in quo. b. numer⁹ ī par in quo sit. c. est itaq; a. de. c. ⁊ est par quātus numerus in quo sit. d. par nūerus in quo ē. e. ē ergo. a. de. e.

¶Que talis ē. ī demōstratiuis sciētijs sūt determinata p̄incipia ex qbus p̄cedit ad cōclusiones. vñ ex cōclusionibus pōt rediri ī p̄incipia. sicut ex determinato ī determinatum. Quāt demonstratōes ex determinatis p̄incipijs p̄cedūt ex hoc ondit: q̄ demonstratōes nō augentur p̄ media. i. in demōstratiōibus nō assumūtur plura media ad vnā conclusionē demōstrādā. qđ itelligēdū ē ī demōstrationib⁹ p̄pter qd. de qbus loquit̄. vnius. n. effect⁹ nō pōt eē. nisi vnica cā p̄opria. ppter quā ē. fz lz nō multiplicētur p̄ media demōstratiōes: multiplicātur tñ duob⁹ modis. Uno mō (in post assumēdo). i. assumēdo mediū sub medio. sicut sub. a. sumit̄. b. ⁊ sub. b. sumit̄. c. ⁊ sub. c. d. ⁊ sic ī ifinitum sicut cum habere tres angulos p̄bat̄ de triangulo. p̄ hoc q̄ ē figura habēs angulū extrīsecū eq̄lē duob⁹ itrīsecis: sibi oppositis ⁊ de isoscele p̄ hoc q̄ ē triāgul⁹. Alio mō multiplicantur (in latus) sicut cū. a. p̄batur de. c. ⁊ de. e. vbi gra. ois numerus quātus: aut est finitus: aut infinit⁹: ⁊ hoc ponatur ī quo sit. a. sz eē finitū vel infinitū. sed ip̄ar ē nūerus quantus. ⁊ hic. s. numer⁹ quāt⁹. ponat̄ ī quo sit. b. sz numer⁹ ip̄ar ponat̄ ī quo sit. c. seq̄t̄ ergo q̄. a. p̄dicet̄ de. c. i. q̄ numer⁹ ip̄ar sit nūer⁹ finit⁹ vel infinit⁹. ⁊ silr̄ pōt iteruz cōcludi de nūero pari ⁊ p̄ idē mediū. ¶Dōt aūt. ⁊ hec pars q̄ incipit ibi. (Angēt aūt) introduci alr̄. vt quia dixerat q̄ ī demōstratiuis assumunt̄ diffinitiōes p̄ medijs. vnius autem rei vnica est diffinitio. ex hoc sequitur q̄ demōstrationes non augeantur per media.

¶Sed q̄ differt q̄ ⁊ ppter quid scire: primū quidē ī eadē scia. et ī hac dupliciter: uno qdez modo si per non medium fiat syllogism⁹. Nō enim accipitur prima causa. sed que ē propter quid scientia p̄m primam causā: Alio uero modo si per non media quidem: sed non per causam: sed per conuertentia et per notius: probibet enim nihil eque predicantium notius esse aliquando non causam: quare per hanc erit demōstratio. Lo. 30.

Lectio. xxiii.

Ostq̄z pbs determinauit de demōstratiōe pp quid. hic ondit differētiā iter demōstrationez q̄ ⁊ demōstratōez pp qd. ⁊ circa hoc duo facit. ¶Dmo ponit dfiaz vtriusq; ī eadē scia. 2⁹ ī diuersis ibi. (Alio aūt mō.) Circa p̄mū duo facit. p⁹ ponit duplicē dfiaz vtriusq; demōstrationis ī eadē scia. secundo manifestat p̄ exēpla ibi. (Ut q̄ ppe sint planete.) Dicit ergo p⁹ superi⁹ dictū ē q̄ demōstratio ē syllogism⁹ facies scire. ⁊ q̄ demōstratio ex causis rei p̄cedit ⁊ p̄mis ⁊ imediatis. qđ itelligendū est de demōstratione pp qd. Lec. 4.

ſz tñ differt ſcire: qz ita eſt. ⁊ pp qd ita ē. ⁊ cū demōſtratio ſit ſyllogiſm⁹ facies ſcire vt dictū ē. oz ēt q̄ demōſtratio. q̄ facit ſcire qz differat a demōſtratione. q̄ facit ſcire pp qd. ⁊ hec qdē differentia ꝓſideranda ē in eadē ſcientia poſtea ꝓſideranda ē in diuerſis. Jn vna autē ſcia dicit̄ dupliciter differre vtrūqz p̄dictorūz ſm duo q̄ requirebāt ad demonſtrationē ſimpliciter. que facit ſcire pp qd. ſ. q̄ ſit ex cauſis ⁊ ſit ex ímediatis. vno igit̄ mō differt ſcire qz ab hoc q̄ eſt ſcire ꝓpter q̄d. qz ſcire qz ē. ſi non fiat ſyllogiſmus demonſtratiuus (q̄ nō mediū) ideſt q̄ ímediatū ſed fiat per mediata. ſic enī nō accipiet̄ ꝓma cā. cū tñ ſcia que eſt ꝓpter qd ſit ſm ꝓmam cām ⁊ ita non erit ſcia ꝓpter quid. alio modo differt ſcire qz eſt. quia ſcire qz ē q̄n fit ſilogiſmus nō quidem p media ideſt per mediata. ſed p ímediata. ſed nō fit per cām (ſed fit per cōuertētiā) ideſt per effectus cōuertibiles ⁊ ímediatos. ⁊ iſta talis ō monſtratio ſit per notiꝰ. ſ. nobis. alīs nō faceret ſcire. nō enīz peruenimus ad cognitionem ignoti: niſi per aliquid magis notū (nihil enim ꝓhibet duoꝝ eque p̄dicātiuz) ideſt conuertibilium quoꝝ vnū ſit cā. ⁊ aliud effectus. notius eſſe aliquādo nō cām: ſed effectū magis: nam effect⁹ aliquādo eſt notior cā quo ad nos ⁊ ſm ſenſum: licet cā ſit notior ſimpliciter. ⁊ ſm naturam. ⁊ ita per effectuz notiorem cauſam: poteſt fieri demonſtratio. non facies ſcire ꝓpter quid. ſed tantum qz. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Ut q̄ ,ppe ſunt planete p id q̄ non ſcintillāt. Sit in quo. c. planete: in quo. b. nō ſcintillare: in quo. a. prope eſſe uez igit̄ eſt. b. de. c. dicere: planete. n. nō ſcītillāt. Sz ⁊. a. de. b. ñ ſcītillās. n. ,ppe ē hoc āt accipit̄ aut p ĩductōnē aut p ſenſuz: neceſſe ē ergo. a. ipſi. c. ineſſe. quare demonſtratuz eſt q̄ erratice ,ppe ſunt. Hic igitur ſyllogiſmus nō eſt ,ppter quid: ſed qz. Nō enim ex eo q̄ non ſcintillāt ,ppe ſunt: ſed propter id qō prope ſunt: non ſcintillant.

¶ Oſtēdit manifeſtat p̄dictā differentiam per exēpla: ⁊ diuidit in duas partes. Jn ꝓma manifeſtat exemplum de demonſtratione qz que eſt perfectū. Jn ſecunda de demōſtratione qz que eſt per cauſam mediatam ibi (amplius in quibus medium) Prima in duas. Jn ꝓma ponit exemplum de ſyllogiſmo qui fit per effectum ꝓuertibilem. Jn ſecūda de ſyllogiſmo qui fit per effectum nō ꝓuertibilem ibi (Jn quibus autem media) ¶ Prima diuiditur in duas partes ſm duo exempla que ponit. Secūda pars incipit ibi (iterū ſic luna) Circa primū duo facit. p⁹ ponit exemplum de demōſtratione qz que eſt per effectum. 2⁹ docet quomodo poſſet cōuerti in demonſtratione ꝓpter quid ibi (Contingit autem) Dicit ergo p⁹ q̄ demonſtratio quia eſt per effectum: vt ſi quis concludat (q̄ planete ſunt prope) ꝓpter hoc q̄ non ſcintillant: nō enim ſcintillare eſt cā q̄ planete ſint prope: ſed ecōuerſo: ꝓpter hoc enīz nō ſcintillant planete qz ſunt ꝓpe. ſtelle enim fixe ſcintillant qz viſus in comprehenſione earū caligatur. ꝓpter earuz diſtantiā formetur ergo ſyllogiſmus ſic. omne nō ſcītillās eſt ꝓpe: planete ſunt non ſcintillātes: ergo ſunt ,ppe ſit in quo. c. planete ideſt accipiat̄ planete quaſi minor extremitas: in quo autē. b. ſit non ſcintillare. ideſt nō ſcintillare accipiat̄ med⁹ termin⁹: i q̄ āt. a. ſit ,ppe eſſe. i. ,ppe ee accipiatur vt maior extremitas. Vera igitur eſt hec ꝓpoſitio. oē. c. eſt. b. qz planete non ſcintillant: ⁊ iterū verum eſt q̄: b. ſit. a. qz oīs ſtella nō ſcintillans ,ppe ē. huiuſmōi autem ꝓpoſitionis veritas: oportet q̄ accipiatur p inductionem: aut p ſenſum: qz effectus hic. eſt notior cauſa: ⁊ ſic ſequitur cōcluſio q̄ omne. c. ſit. a. ⁊ ſic demōſtratum eſt: q̄ planete nō ſcintillantes: ſine ſtelle erratice ſunt ꝓpe. Hic igit̄ ſyllogiſmus: nō eſt ,ppter qd: ſed qz: nō enīz ꝓpter hoc q̄ nō ſcintillant planete ſunt ,ppe. ſed ,ppter id. q̄ ꝓpe ſunt non ſcintillant. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Contingit autem ⁊ per alterum altez mōſtrare: ⁊ erit propter qd demonſtrationez: ut ſit. c. erratice: in quo. b. prope eſſe. a. non ſcintillare. Eſt igitur ⁊. b. in. c. quare ⁊ in. c. a. ⁊ in. b. a. qō eſt non ſcintillare: ⁊ erit: propter qd ſyllogiſmus: accepta eſt. n. prima cauſa.

¶ Docet quomodo demōſtratio qz cōuertat̄ i demonſtrationē ,ppter quid. ⁊ dicit q̄ cōtingit per altez demōſtrare altez. i. ,ppter hoc q̄ eſt ꝓpe eſſe: demonſtrare q̄ nō ſcintillant: ⁊ ſic erit demonſtratio pp quid. vt ſic. c. erratice. i. accipiat̄ ſtella erratica minor extremitas. ī quo b. ſit ,ppe: ideſt ,ppe eſſe accipiat̄ vt medius terminus: quod ſupra erat maior extremitas. a. ſit nō ſcītillare: ideſt accipiat̄ nō ſcītillare maior extremitas: qō ſupra erat medius termin⁹. eſt igit̄ ⁊. b. in. c. quia omnis planeta ,ppe ē: ⁊. a. eſt in. b. qz oīs planeta q̄ ,ppe ē nō ſcintillat: ārē ſequitur q̄ ⁊. a. ſit in. c. ſcilicet q̄ oīs planeta q̄ ,ppe ē nō ſcintillet. a. ⁊ ſic eſt ſyllogiſmus pp qd: cum accepta ſit ꝓma ⁊ ímediata cauſa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Item ſic lunā demonſtrāt: qz p ícrementa circularis fit: ſic qdem igitur ipſi⁹ qz: fact⁹ eſt ſyllogiſmus. ecōuerſo aūt poſito medio ipſi⁹ ,ppter qd fit: nō. n. propter augmēta circularis eſt: ſed quia circularis eſt accipit augmēta huiuſmodi: luna ſit in quo. c. in quo. b. augmētum ſit: in quo. a. circularis.

¶ Ponit aliud exēplū dicēs q̄ ſic. i. demōſtratiōe faciēte ſcire qz: demōſtrant q̄ luna ſit circularis p ícrēmēta: q̄ bus. ſ. oī mēſe augeē: ⁊ minuit̄: ſic arguentes. Oē qō ſic augeē q̄ſi circulariter circulare ē: augeē āt ſic luna. ergo ē circularis. ſic igit̄ fact⁹ ē ſyllogiſm⁹ demōſtrās qz. ſed ecōuerſo poſito medio ipſi⁹ fit ſyllogiſm⁹ ,ppter qd. ſ. ſi ponat̄ circulare vt medi⁹ termin⁹: ⁊ augeē maior extremitas. nō enī ideo ē circularis luna qz ſic augeē: ſz qz circularis eſt. ideo talia augmēta recipit ſit ergo luna in quo c. i. minor extremitas augmētū in quo. b. ideſt medi⁹ termin⁹ circularis. āt in quo. a. ideſt maior extrēitas. ⁊ hoc ī telligendū ē in ſyllogiſmo q̄nia: econuerſo autem in ſyllogiſmo ꝓpter quid. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In quibus aūt media non conuertunt̄: ſed tranſcendunt ⁊ eſt notius quod non eſt cā: qa demonſtratur quidem: ſed propter qd non.

¶ Oſtēdit q̄ ſit demōſtratio qz p effectū nō ꝓuertibilez dicēs. q̄ illīs ēt ſyllogiſmis in qb⁹ media nō ꝓuertūt̄ cuz extremis: ⁊ accipiē vt noti⁹ quo ad nos. ſ. loco medij qō nō ē cā ſed magis effect⁹: demōſtrat̄ q̄dez qz: ſed nō ꝓpter qd: ⁊ q̄dez ſi tale mediū ꝓuertat̄ cū maiori extremitate: ⁊ cedat minorē. manifeſtū ē q̄ ꝓueniens ſit ſyllogiſm⁹. ſicut ſi ꝓbeē de venere q̄ ſit ,ppe: qz nō ſcintillat. Si autē ecōuerſo minor termin⁹ eſſet i pl⁹ q̄ mediū: nō eēt ꝓueniēs ſyllogiſm⁹: nō enī pōt de ſtella vniuerſaliter ꝓcludi: q̄ ſit ,ppe: pp hoc q̄ nō ſcintillat: ī cōparatione autez ad maiorē terminū ē ecōuerſo. nā ſi mediū ſit i mīn⁹: q̄ſ maior termin⁹ ꝓueniēs fit ſyllogiſm⁹. ſicut ſi p hoc qō ē moueri motu ꝓgreſſiuo. ꝓbeē de aliquo q̄ habeat aīaz ſenſibilem. Si autē ſit in plus nō fit ꝓueniens ſyllogiſm⁹. nā ab effectu qz plurib⁹ cauſis ꝓcedere pōt. nō pōt vna illaruz ꝓcludi: ſicut nō pōt concludi q̄ aliquis habeat feb: ez excitatione pulſus.

¶ Amplius in quib⁹ medium extra ponitur ⁊ in his enīz ipſius qz nō propter quid demōſtratio eſt. Nō. n. dicitur cā. Lec. xxiiii.

Oſtq̄ manifeſt aut philoſophus p exēpla q̄ liter demōſtrat̄ qz p effectū. Hic oſtēdit q̄liter demōſtrat̄ qz per nō ímediata. ⁊ circa

hoc duo facit. ꝑ° manifestat ꝓpositū 2° ostēdit qualiter i huiusmodi demōstratiōib⁹ media se habeāt ad ꝯclusiones ibi (cōparāt ăt hmōi ꝛc.) Circa ꝓmū tria facit: ꝑ° ꝓponit intentū 2° manifestat ꝑ exēpla. ibi (vt q: nō respirat) 3° ordinatim forma sylogistica ibi: (Sylogisim⁹ autē) Dicit ergo ꝑ° q nō solum in his q̄ ꝓbātur ꝑ effectum demōstratur q: ꝛ nō ꝓpter qd (sed ēt in q̄b⁹ mediū extraponit) dicit autē mediū extraponi. qñ est diuersum a maiori termino: vt accidit in sylogisimis negatiuis: vl̄ mediū extraponi dicit qñ gen⁹ est q̄si cōmunius: ꝛ nō conuertit cū maiori termino: q ăt per tale mediū non possit demonstrari ꝓp quid: ꝓbat ex hoc: q demonstratio ꝓp qd: est ꝑ cām: tale autem mediū nō ē per cām ꝓprie loquendo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ut quare non respirat paries: q: nō est animal. Si enim hoc non respirandi est cā: oportet animal cām esse respirandi ut si negatio causa est ipsius non esse: affirmatio est esse: sicut si sine mēsura esse calida ꝛ frigida nō sanandi cā est. ꝛ cum mensura esse: sanādi causa est. similiter autem est si affirmatio ipsius esse. ꝛ negatio non esse. in his autem sic demonstratis non cōtingit quod dictum est: non. n. omne respirat animal.

¶ Manifestat qđ dixerat ꝑ exēplū. ꝛ dicit. vt si qs velet ꝓbare q nō respirat paries: q: nō ē aīal: nō demonstrat ꝓpter q̄d: nec accipit cām: q: si nō esse aīal eēt cā ñ respirādi: oportet q eē aīal esset cā respirādi: qđ falsum est. multa enī sūt aīalia q̄ nō respirāt sicut pisces. oportet enī⁹ si negatio ē cā negationis: q affirmatio sit cā affirmationis: sicut nō eē calidū ꝛ frigidū i mēsura est cā q aliqs nō sanet. ꝛ esse calidū ꝛ frigidū in mēsura est cā q aliqs sanetur silr ăt ecōuerso est q si affirmatio est cā affirmationis. negatio est cā negationis. in ꝓmissis aūt hoc nō cōtingit q: affirmatio nō est cā affirmationis. q: non omne qđ est animal respirat. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Sylogisimus aūt fit hmōi cause in media figura: ut si. a. animal: in quo. b. respirare: in quo. c. paries: in quo. b. quidez igitur oī est. a. omne. n. respirans aīal est: in. c. autez nullo: q̄re. b. in. c. nullo est nō igit respirat paries.

¶ Ordinat p̄dictū exēplū in forma sylogistica ꝛ dicit. q sylogisimū ꝓdictū oportet fieri in media figura. ꝛ hoc ió est: q: in ꝓma figura nō pōt eē ꝯclusio negatiua: ita q maior sit affirmatiua. qđ oportet in p̄dicto exēplo esse. nā respirare: qđ est maior extremitas: oꝫ q cōiūgat cū animali qđ est medi⁹ termin⁹ sm affirmationē: sed paries qđ est minor extremitas. oportet q ꝯiungat cū animali qđ est mediū sm negationē: ꝛ sic oꝫ q maior sit affirmatiua: ꝛ minor negatiua: qđ nūq̄ fit i ꝓma figura: sed solū in secūda. Accipiatur ergo animal. a. i. medi⁹ termin⁹. b. respirare. idest maior extremitas: ꝛ paries. c. idest minor extremitas. sit ergo. a. ī oī. b. q: omne respirās ē animal. in nullo ăt. c. est. a. q: nullus paries ē animal: q̄re sequit q etiā. b. in nullo. c. sit. idest q nullus paries respiret. Si aūt acciperet mediū ꝓpinquū esset demōstratio ꝓpter q̄d: vt si ostenderet. q paries nō respiret: q: non habet pulmonē: oē enī habens pulmonē respirat ꝛ econuerso.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Comparant huiusmodi causax sm excellētiam dictis: hoc aūt est plurimum distantē medium dicere: sicut est illud qdem anacharsidis q in scythis nō sūt sibilatores: neq. n. uites.

¶ Ostendit quomō media se habeāt ad ꝯclusionē dicēs q hmōi cāe remote cōparant dictis sm excellētiā: q: excedūt cōmunitatez cōclusiōis ꝓbande: ꝛ hmōi mediū cōtingit dicere q est multū distās: vt patet in ꝓbatione anacharsidis: q ꝓbat q apud scythas: nō sūt sibilatores: ꝓpter hoc: q nō sunt ibi vites: hoc enī est mediū valde remotū. ꝓpinquū enī esset nō habere vinū. ꝛ adhuc ꝓpinquius nō bibere vinū: ex quo sequit leticia cordis: q̄ monet ad cantādū: vt sic sibilatio ꝑ cantu intelligat: vel melius pōt dici. q sibilus hic accipit. nō ꝑ quolibet cātu: sꝫ ꝑ cātu videmiātiū. quod vocatur celenma.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Scōm qdem igitur eandē sciam ꝛ sm eorū dem positionez hē differētie sunt ipsius q: ad eum qui est ꝓpter quid sylogisimum.

¶ Epilogat qđ dixerat dicēs q hē sunt differētie sylogisimi q: ad sylogisimū qui ē ꝓp q̄d: in eadē scientia (ꝛ sꝫ eorūdez positionē) idest. eox qui habent eūdem ordinem. quod dicitur. ad remouendum illud q post dicet q vna scientia est sub altera.

¶ Alio aūt modo differt propter qd: ab ipso q: q est per aliam sciam utrūqꝫ speculari. huiusmodi aūt sunt quecūqꝫ sic se habent adiuicem: q alterū sub altero est: ut speculatiua ad geometriam: ꝛ machinatiua ad stereometriam ꝛ harmonica ad arithmeticam: ꝛ apparētia ad astrologiam. Lectio. xxv.

Postq̄ oñdit philosophus q̄liter ōmōstratio q: differt a demōstratiōe ꝓp qđ: in eadē
p scientia: hic ostēdit quomodo differt in diuersis scientijs. ꝛ circa hoc duo facit ꝑ° ꝓponit intentū dicēs q (alio mō a p̄dictis differt ꝓpter q̄d: ab ipso q:) ꝓpter hoc q in diuersis scientijs ꝯsiderāt. idest q ad vnā scientiā ptinet ꝓpter quid: ꝛ ad aliā scientiā q:. ¶ Secōo cū dicit (hmōi ăt sunt) manifestat ꝓpositū ꝛ circa hoc duo facit ꝑ° manifestat ꝓpositū i scientijs q̄rū vna non est sub altera 2° in scientijs quax vna nō ē sub altera ibi (multe ăt nō sibi). Circa ꝑmū duo facit ꝑ° ostēdit q̄liter se habeant scie admiicē quax vna ē sub altera: ad quax vnā ptinet ꝓpter q̄d: ad alterā ăt q: 2° ostēdit quō in p̄dictis scientijs ad vnā eox ptinet q: ꝛ ad aliā ꝓp qd ibi (Hoc enī ipsū ꝛē.) Circa ꝑmū duo facit. ꝑ° oñdit quō p̄dicte scientie habeāt ad inuicē sm ordinē. 2° oñdit q̄liter se habeāt adinuicē sm ꝯuenientiā ibi (Fere ăt vniuoce). Dicit ergo q hmōi scie sunt scilicet ad quax vna ptinet q: ad aliā autē ꝓp q̄d: quecūqꝫ sic se habēt adinuicē q altera ē sub altera. hoc ăt ptigit dupl̄r. Uno quidē mō qñ subiectū vni⁹ scie est spēs subiecti superioris scie: sicut aīal ē species corporis naturalis: ꝛ ió scia de aīalibus est sub scia naturali Alio ăt mō qñ subiectū iferioris scie nō ē spēs subiecti superioris scie: sed subiectū iferioris scie ꝯparat ad subiectū superioris fiē māle ad formale. ꝛ ꝺ mō accipit ꝺ vnā sciaz eē sub altera (fiē speculatiua). i. pspectiua (se hz ad geometria: geometria. n. ē linea ꝛ alijs magnitudinib⁹: pspectiua ăt est circa lineā determinatā ad materiā. idest circa lineā visualē. Linea ăt visualis nō ē spēs linee simplr: sicut nec triāgul⁹ ligne⁹ est spēs triāguli: nō enī ligneū ē differentia triāguli (ꝛ simil̄r machinatiua). i. scia de factendis machinis (se habet ad stereometriā) idest. ad sciam q̄ ē de mēsurationib⁹ corpox: ꝛ hec scia dr̄ esse sub scia p applicationē formalis ad materiale: nā mēsure corpox simplr cōparāt ad mēsuras lignox: ꝛ aliax materiax: q requirunt ad machinas p applicationē formalis ad mālem (ꝛ similiter se hz harmonica) idest. musica ad arithmeticā) nā musica applicat numeox formalē quē ꝯsiderat arithmetic⁹ ad materiā: idest. ad sonos ꝛ similiter se habet (apparētia) idest scientia naualis: q̄ considerat signa apparentia serenitatis vel tēpestatis (ad astrologiā,) que ꝯsiderat motus ꝛ situs astrox. ¶ Deinde cū dicit.

Fere aūt uniuoce sunt harum quedam scien-

entiarum: ut astrologia mathematica que ⁊ naualis est: ⁊ harmonica ⁊ mathematica que est ſm auditum.

¶ Ostendit qualiter se habent p̄dicte ſcie ad inuicē ſm cōuenientiā: ⁊ dicit q̄ fere hmōi ſcientie sunt vniuoce ad inuicez. Dicit āt (fere) quia cōmunicāt in noīe generis: ⁊ in noīe speciei: dicūtur āt oēs: ſcie mathematice: quedaz quidē quia sunt de subiecto abstracto ad materiā: vt geometria ⁊ arithmetica que simplr mathematice sunt: q̄dam āt per applicationem p̄cipioꝝ mathematicoꝝ ad res materiales: sicut astrologia dicit mathematica ⁊ naturalis ſcia. ⁊ similr harmonica idest musica dicit mathematica idest musica (⁊ que ē ſm auditū). idest. practica musice que cognoscit ex experientia auditus sonos. Uel potest dici q̄ sunt vniuoce: q: etiā in nomine speciei conueniūt: nā ⁊ naualis dicitur astrologia: ⁊ practica musice dicitur musica. Dicit āt (fere) quia hoc nō cōtingit in oībus sed in pluribus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hoc. n. ipsum q: sensibilium ē scire: sed ꝑpter qd mathematicoꝝ. Hi. n. habēt causaz demonstrationes: ⁊ multotiēs nesciunt ipsum q: sicut uniuersale ꝯsiderantes multotiens quedam singularium nesciunt: ꝑpter id q̄ nō intēdunt. Sūt autē be quecūq; alterum quid dam sunt ſm substantiaz. ⁊ utuntur specieb⁹. Mathematice enim circa species sunt: non enim de subiecto aliquo. Si enī ⁊ de subiecto aliquo geometrice sunt: sed non ſm q̄ de subiecto sunt.

¶ Manifestat quō in predictis ſcietijs ad vnā scientiam pertinet q: ⁊ ad aliam ꝑpter quid: ⁊ circa hoc duo facit p° ostendit q̄ ſcie que sub se continent alias habent dicere ꝑpter quid 2° quō scientie que sub eis cōtinent habēt dicere p:opter quid respectu aliaꝝ ſcietiaꝝ ibi (habēt autem se). Sciendū ergo est circa p:imū q̄ in oībus p̄nominatis scientijs: ſcie ille que continētur sub alijs: applicant p̄ncipia mathematice ad sensibilia: que aūt sub se cōtinent alias sunt magis mathematice. ⁊ ideo dicit p° philosophus: q̄ scire q: (est sensibiliū) idest. scientiarum inferioꝝ que applicāt ad sensibilia: sed scire ꝑpter q̄d (est mathematicoꝝ) idest scientiaꝝ quarum p:incipia applicanē ad sensibilia. huiusmodi aūt habent demōstrare ea q̄ sumūtur vt cause in inferio:ibus scientijs. Et q: posset aliqs dicere q̄ q ſciret q̄d ſciret ⁊ de necessitate q: consequenter hoc remouet dicēs: q̄ multotiens illi qui sciunt ꝑpter quid: nesciūt q: ⁊ hoc manifestat per exēplum: scilicet cū considerātes vniuersale: multotiēs nesciūt quedā singularia: ꝑpter hoc: q̄ hoc non intēdūt per cōsideratio nem: sicut qui scit omnem mulā esse sterilē: nescit de ista quā non cōsiderat. ⁊ similiter mathematicus qui demōstrat p:opter quid: nescit qñ quia: non applicat p:incipia superio:is scientie ad ea que demonstrantē in inferio:i scientia. Et quia dixerat q̄ scire ꝑpter quid: est mathematicoꝝ: vult ostendere cuiusmodi genus cause a mathematicis sumat. Unde dicit q̄ iste ſcie que accipiūt p:opter quid: a mathematicis (sunt alteruz quidā) idest differūt ab eis ſm substātiā. scilicet. ſ. inquātuz applicant ad materiā. vnde hmōi scientie vtuntur speciebus idest. formalibus p̄ncipijs que accipiūt a mathematicis (mathematice enī sciētie sunt circa spēs) nō enī hoꝝ consideratio est de subiecto) idest de materia: quia quāuis de quib⁹ geometria considerat sint in materia: sicut linea superficies ⁊ huiusmodi: non tamen cōsiderat de eis geometria ꝓz q̄ sunt in materia: Sed ſm q̄ sunt abstracta. illā geometria ea q̄ sunt in materia ſm esse: abstrahit a materia ſm ꝯsiderationē. Scie aūt subalternate ecōuerso accipiūt ea q̄ sunt considerata in abstractione a geometra: ⁊ applicāt ad materiā. vnde patet q̄ geometria dicit ꝑpter quid in istis scietijs ſm causaz formalē. ¶ Deinde cū dicē.

¶ Habet aūt se sciētia de iride ad p:spectiuam sicut hec ad geometriam: ⁊ alia ad istam ut ē id quod ē de iride: ipsum qdem q: physici ē scire: sed ꝑpter quid perspectiui: aut simpliciter aut ſm doctrinam.

¶ Ostendit etiā q̄ scia subalternata dicit pp quid: nō respectu subalternātis: sed respectu cuiusdā alterius. p:spectiua enim subalternat geometrie. ⁊ sic cōparemus p:spectiuā ad geometriā perspectiua dicit quia: ⁊ geometria p:opter quid: sed sicut perspectiua subalternat geometrie: ita scia de iride subalternatur perspectiue: applicat enī p:incipia que p:spectiua tradit simplr ad determinatam materiā. Unde ipsius physici qui tractat de iride ē scire q:: sed p:spectiue est scire ꝑpter qd. dicit. enī physicus q̄ cōuersio visus ad nubē aliquo mō dispositaz ad solē esse cām iridis: ꝑpter quid aūt sumit a perspectiuo.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Multe aūt ⁊ non sibi inuicem sciētiaruz habent se sic: ut medicina ad geometriam: q̄ enī uulneraz circularia tardius sanētur: medici ē scire q:: pp quid aūt geometre.

¶ Ostendit quō q: ⁊ ꝑpter qd in diuersis scietijs nō sub alternis differūt. ⁊ dicit q̄ multe sciētiaꝝ que nō sūt sub inuicez sic se habēt adinuicē. ſ. q̄ ad vnā pertinet q:: ⁊ ad alterā ptinet pp quid: sicut patet de medicina ⁊ geometria. nō enī subiectū medicine sumit sub subiecto geometrie: sicut subiectū perspectiue: sed tñ ad aliquā ꝯclusionē in medicinā ꝓfideratā applicabilia sunt p:incipia geome// trie: sicut q̄ vulnera circularia tardi⁹ sanētur. medici est scire q: qui hoc experit: sed pp quid scire ē geometre ad quē pertinet cognoscere: q̄ circulus est figura sine angulo: vnde partes circularis vulneris nō appropiquāt sibi vt possint de facili ꝯungi. Sciendū aūt ē q̄ illa differentia q:: ⁊ ꝑpter quid: q̄ est ſm diuersas scientias: continetur sub altero dictoꝝ modoꝝ. scilicet quando fit demonstratio per causam remotam.

¶ Figurarum aūt magis faciēs scire maxime prima ē: mathematice enim sciētiarum p̄ banc primam figuram demonstrationes ferunt: ut arithmetica ⁊ geometria ⁊ perspectiua. Et fere dicere ē q̄cunq; propter quid faciunt speculationē: aut. n. omnino: aut sicut frequētius: ⁊ in pluribus: p̄ banc figuram qui ē ꝑpter qd fit syllogisinus: quare ⁊ p̄ banc erit maxime faciēs scire ꝑpter qd speculari. Lec. xxvi. Lo. 31.

Ostq̄ philosophus determinauit de materia syllogismi: hic determinat de forma ipsi⁹
p ostendēs in qua figura p:ecipue fiat syllogismus demōstratiuus. ⁊ diuidit in duas partes. In prima ostēdit q̄ syllogism⁹ demōstratiuus. maxime fit in p:ia figura. ⁊ q: in prima figura ꝑceditur etiā ex negatiuis: ⁊ oportet demōstrationē ex īmediatis p:o cedere. Ostendit in scōa parte quomodo cōtingit p:opositionē negatiuā esse īmediatā ibi (Sic autem omne. a. in b. ⁊ c.). In prima ostendit tribus rationibus q̄ruz p:ima talis est. in quacūq; figura maxime fit syllogismus ꝑpter quid: figura ista maxime est faciēs scire. ⁊ ꝑpter hoc est magis accomoda demōstratiōibus: cū demonstratio sit syllogismus faciēs scire: sed in p:ia figura maxime fit syllogismus ꝑpter qd: qō patet ex hoc q̄ mathematice scietie: vt arithmetica: ⁊ geometria: ⁊ quecunq; alie ꝑpter quid demōstrant: vt plurimū figura p:ia vtunt ergo p̄ma figura ⁊ maxime faciens scire: ⁊ maxime accomoda demonstrationib⁹: cā aūt quare dēmōstratio ꝑpter quid

maxime fit in pria figura est hec. nã in prima figura me/dius termin⁹ subijcitur maiori extremitati que est pdica tum cõclusionis: ⁊ predicat de minori termino q̃ est sub iectũ ꝯclusionis. oportet aũt in demõstrationibus ꝓpter quid: mediũ esse cãm passionis q̃ predicat in cõclusione de subiecto: ⁊ vnus modus dicẽdi p se est qñ subiectus Lec.x. est cã predicati: vt interfectus interijt sicut supra dictũ est ⁊ hoc cõpetit prie figure in qua medium subijcit maiori extremitativt dictum est. ¶ Secõdaꝝ rõem põit ibi.

¶ Postea ipsius qõ quid ẽ sciam per solam banc primam figuram uenari possibile ẽ. In media qdem eniꝝ figura non fit cathegoricus syllogismus: sed ipsius quod qd est scia: affir mationis est. In. ultima aũt fit qdem: sed non uniuersaliter: sed quod qd est uniuersaliuꝝ est non. n. quodãmodo est aial bipes homo.

Lec.xi. ¶ Que talis est ꝙ quid est potissimũ locũ i demõstrati/nis scientijs habet: qr sicut dictũ est diffinitio aut est prin cipiũ demonstrationis: aut cõclusio: aut demõstratio po sitione differens. Ad ĩuestigandũ autem diffinitionẽ so/la prima figura conuenit. nam in sola prima figura con/cluditur vniuersalis affirmatiua que sola competit ad sci entiam quod quid ẽ. nam quod qd ẽ p affirmationẽ co/gnoscit. pdicat enĩ diffinitio de diffinito affirmatie ⁊ vni uersali: nõ enĩ quidã hõ est aial bipes: sꝫ oĩs hõ. ergo p ma figura maxime est faciens scire: ⁊ accomoda demõ/strationibus. ¶ Tertiã rõnem põit ibi.

¶ Amplius hec qdem illis nihil idiget. Ille aũt per hãc dẽsantur ⁊ augmẽtantur quousq; utiqꝫ ad ĩmediata ueniant: manifestum igitur est ꝙ maxime proprium scietie prima figura.

¶ Que talis ẽ. Alie figure in demõstratiõib⁹ idigent p/ma. pria aũt nõ indiget aliis: ergo pria figura efficaci⁹ fa cit scire q̃s alic. ꝙ aũt alie figure indigeãt pma: ex hoc ma nifestũ est: ꝙ oportet ad pfectã sciaꝝ habẽdã ꝙ ꝓpositio nes mediate q̃ sumũtur in demõstratiõib⁹ ad ĩmediata reducantur. qõ quidẽ fit dupliciter. s. densando media: ⁊ augmẽtãdo: densando quidẽ qñ mediũ acceptũ ꝓpingit mediate vtriqꝫ extremoꝝ vel alteri. Cñ qñ accipiuntur media alia inter mediũ primũ ⁊ extrema: fit quasi q̃daꝫ cõdensatio mediorꝝ. sicut si acciperet pro sic: oẽ. e. est. c. oẽ. c. est. a. ⁊ deinde inter. c. ⁊ e. sumat mediũ. d. ⁊ iter e. ⁊ a. mediũ. b. Augmẽtãdo aũt qñ mediũ est ĩmedia/tũ minori extremitati: ⁊ mediatũ maiori. tũc enĩ oportet accipere plura media alia supra mediũ prio acceptuꝫ. vt si dicat oẽ. e. est. d. oẽ. d. est. a. ⁊ postea supra. d. accipiã/tur alia media. hec aũt cõdensatio ⁊ augmẽtatio mediorꝝ fit solũ p primã figurã. tũ qr solũ in pria figura ꝯcluditur vlis affirmatiua. tũ qr solũ in pria figura mediũ sumitur inter extrema: in scda aũt mediũ accipit extra extrema: q̃si predicatũ de eis. In tertia vo iter extrema quasi sub/iectum de eis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sicut aũt esse. a. in. b. contingit ĩdiuidualiter. sic ⁊ nõ esse cõceditur: dico aũt indiuidualiter esse: aut nõ eẽ: cum nihil est eorꝝ mediuꝫ.

¶ Docet quõ ꝓpositio negatiua possit eẽ ĩmediata. ⁊ cir ca hoc duo facit pº. ꝓponit intẽtũ dicẽs ꝙ (sicut contingit oẽ. a. esse in. b. indiuidualiter). i. ĩmediate (sic ⁊ cõcedit nõ esse) idest ita põt ꝓcedi ꝙ ꝓpositio significãs. a. nõ eẽ in. b. sit ĩmediata. vnde exponit quid ẽ indiuidualr eẽ vl non esse: scilicet qñ affirmatiua vl negatiua nõ habet me diũ per qõ probet. Secundo ibi.

¶ Cum igitur aut. a. quidẽ aut. b. in toto quo dam sint: aut ambo: non contingit. a. in. b. pri mo non esse. Sit enĩ. a. in toto. c. igitur si. b. non est in toto. c. põt enĩ. a. esse quidẽ in quo dam toto: sed. b. non esse in hoc: syllogismus erit ꝙ non sit. a. in. b. Si enim in. a. quidez oĩ est. c. in. b. aũt nullo est. c. in nullo. b. est. a. Si militer autem ẽ ⁊ si. b. in toto quodam ẽ: ut in. d. d. aũt in omni. b. est. a. autẽ in nullo. b. erit per syllogismum eodem aũt modo demonstra bitur: ⁊ si utraqꝫ in quodam toto sunt.

¶ Manifestat ꝓpositũ. ⁊ circa hoc duo facit. pº ostẽdit quõ ꝓpositio negatiua sit mediata. 2º quomõ ĩmediata ibi (Si vero neutrũ ⁊ cẽ.) Circa primũ duo facit. pº mani festat ꝓpositũ: 2º oñdit quoddã qõ supposuerat ibi (Qõ aũt cõtingit. b. nõ eẽ ⁊ cẽ.) Dicit ergo pº ꝙ cũ. a. i. maior terminus aut. b. idest mino: termin⁹ sunt in quodaꝫ toto sicut spẽs in genere: aut ẽt ãbo sunt sub aliquo genere di/uerso: nõ cõtingit. a. nõ eẽ in. b. pº idest nõ ꝓtingat ꝙ hec ꝓpositio: nullũ. b. est. a. sit ĩmediata. Et pº manifestat ꝺ qñ. a. ſ. est in quodã toto. ſ. in. c. b. autem in nullo: vtpu/ta si. a. sit hõ. c. autẽ substãtia. b. quãtitas: põt syllogismus fieri ad probãdũ ꝙ. a. nulli. b. insit per hoc ꝙ. c. oĩ. a. est b. aũt nulli. c. vt si fiat syllogism⁹ ĩ scda figura. oĩs hõ est sba: nulla quãtitas ẽ sba: ergo nulla quãtitas est hõ. ⁊ silr est ⁊ si. b. idest terminus mino: sit in quodã toto vt in. d. a. aũt nõ sit in aliquo toto. syllogizari poterit ꝙ. a. sit ĩ nul/lo. b. vt sit. a. substãtia. b. linea. d. quãtitas: ⁊ fiat syllogis/mus in pria figura: sic nulla quãtitas ẽ substãtia: oĩs linea est quãtitas: ergo nulla linea est substãtia. eodeꝫ aũt mõ poterit demõstrari cõclusio negatiua si vnũquodqꝫ sit in quodaꝫ toto: vt si sit. a. linea. c. quãtitas. b. albedo. ⁊. d. q̃litas põt syllogizari in scda figura ⁊ in pma. i scda figu/ra sic: oĩs linea ẽ quãtitas: nulla albedo est quãtitas: ergo nulla albedo est linea. In pria figura sic nulla qualitas est linea: oĩs albedo ẽ qualitas: ergo nulla albedo ẽ linea. Est aũt intelligẽdũ. ꝓpositionẽ negatiuã eẽ mediatam vtroqꝫ termino⁹ existente in quodã toto: nõ quidẽ in eodẽ: sꝫ in diuersis. Si enĩ sint in eodẽ toto erit ꝓpositio ĩmediata. sicut nullũ rõnale est irrationale: vel nullũ bipes est qua drupes. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quod aũt contingit. b. non eẽ in quo toto ẽ. a. aut iterum. a. in quo est. b. manifestum ex coordinationibus est quecunqꝫ non cõmutã/tur adinuicem. si enĩ nihil eorum que sunt in. a. c. d. coordinatione: ꝺ nullo predicãtur que sunt in. b. e. f. a. aũt in toto. p. sit coordinatiõe preexistẽti: manifestum est ꝙ. b. nõ erit. p. cõ/mutarẽtur enim coordinationes: silr aũt est: ⁊ si. b. in toto quodam est.

¶ Manifestat qõ supposuerat. ſ. ꝙ altero extremorum existẽte in aliquo toto: alterꝝ nõ sit in eodẽ dicẽs. ꝙ mani/festũ est ex coordinatiõib⁹ pdicamẽtorꝝ diuersorꝝ que nõ cõmutant ad inuicẽ: qr ſ. id qõ est in vno pdicamẽto. nõ est in altero. manifestũ ẽ ꝙ cõtingat. b. esse nõ in toto in quo est. a. aut ecõuerso: qr videlicet cõtingit vnũ termi/norum accipi in vno pdicamẽto in q̃ nõ ẽ aliꝺ. sit enĩ coordi natio vna pdicamẽti. a. c. ꝺ: puta pdicamẽtum in sbe: ⁊ alia coordinatio sit. b. e. f. puta pdicamẽtũ quãtitatis. si ergo nihil eorꝝ q̃ sũt in coordinatione. a. c. d. de nullo pdicatur eorꝝ q̃ sunt in coordinatione. b. e. f. a. aũt sit in. p. q̃si in q̃/dã generalissimo: quod sit pncipiũ totiꝰ prie coordinatio nis: manifestũ ẽ ꝙ. b. nõ est in. p. qr sic coordinatiões. i. pdicamẽta cõmutarẽtur. Simil'r aũt ẽ si. b. sit ĩ quodam toto: vtputa in. e. manifestum est ꝙ. a. nõ est in. e.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Si uero neutrum sit in toto nullo: non est aũt. a. in. b. necesse ẽ indiuidualiter nõ eẽ. Si

enim erit medium neceſſe ẽ alterum ipſorum in quodam toto eẽ: aut enim in prima figura: aut in media erit ſyllogiſmus. ſi qdem igitur in prima figura. b. erit in toto quodam: affirmatiuam enim oꝫ ad hanc fieri ꝓpoſitionẽꝫ. ſi uero in media quacũqꝫ contingit: ad utrãqꝫ enĩ poſitio priuatiuo fit ſyllogiſmus: cum aũt utra qꝫ negatiua ſit non erit ſyllogiſmus.

¶ Oſtendit quõ ꝓpoſitio negatiua ſit ĩmediata. dicẽs ꝙ ſi neutrũ ſit in toto aliquo. ſ. neqꝫ. a. neqꝫ. b. ⁊ cũ. a. non ſit in. b. neceſſe ẽ ꝙ hec ſit ĩmediata: nullũ. b. ẽ. a. q: ſi acciperet aliqõ mediũ ad ſyllogiſandũ eã: oporteret ꝙ alterũ ipſoꝝ eẽt in aliquo toto: ⁊ ſic ẽt oporteret fieri ſyllogiſmũ. aut ĩ ꝓma figura. aut ĩ ſcõa. In tertia ãt figura ñ põt ꝯcludi vlis negatiua qualẽ oportet eẽ ꝓpoſitionẽ ĩmediata. ſi quidẽ ſyllogiſmus fit in ꝓma oportet ꝙ. b. ſit ĩ quodã toto: q: b. eſt mino: extremitas: ⁊ in ꝓma figura ſemꝑ oꝫ mino: ꝓpoſitionẽ eſſe affirmatiuã. nõ enĩ fit ſyllogiſmus in ꝓma figura ex maiori affirmatiua ⁊ minori negatiua. ſed ſi ſyllogiſmus erit ĩ media figura cõtingit quocũqꝫ. vel. a. vel. b. eſſe in toto quodã: q: in media figura põt eẽ negatiua tã ꝓma qꝫ ſcõa ꝓpoſitio: nũqꝫ tñ põt eſſe neqꝫ in ꝓma neqꝫ ĩ ſcõa. vtraqꝫ ꝓpoſitio negatiua. ⁊ iõ oꝫ ꝙ altera exiſtẽte affirmatiua: alterꝫ extremoꝝ ſit ĩ qdã toto. Sic igit patet ꝙ ꝓpoſitio negatiua ĩmediata eſt qñ neutrũ terminoꝝ ẽ ĩ quodaꝫ toto. non aũt põt dici ꝙ ũis neutrũ ſit in quodã toto: põt tñ accipi medium ad ipſuꝫ cõcludẽdũ. ſ. ſi accipiat mediũ ꝓuertibile: q: oportet tale mediũ eẽ qõ ſit ꝓp⁹ ⁊ noti⁹: ⁊ hoc eſt vel genus vel diffinitio q̃ nõ eſt ſine genere. Deinde cum dicit.

¶ Manifeſtum igitur eſt ꝙ cõtingit ⁊ aliud in alio non eſſe idiuidualiter: ⁊ qñ cõtingat: ⁊ quomodo diximus.

¶ Cõcludẽdo epilogat qõ dictũ ẽ. ⁊ lr̃a plana ẽ ex dictis

Lo. 32. ¶ Ignorãtia aũt nõ ſm negationem: ſed ſm diſpõnem dcã eſt quidẽ per ſyllogiſmuꝫ facta deceptio: hec aũt in his que ſũt primo: aut nõ ſunt: cõtingit dupliciter: aut enim eſt cum ſimpliciter accipiat eẽ: aut nõ eſſe: aut per ſyllogiſmum accipiat opinionem. Lec. xx vii.

Oſtq̃ philoſophus determinauit de ſyllogiſmo demõſtratiuo ꝙ quẽ acquirit ſcia: hic determinat de ſyllogiſmo ꝙ quẽ ĩducit ĩ nobis ignorãtia: ſiue ꝺceptio. Et circa hoc duo facit. p p⁰. n. oſtẽdit q̃lis ignorãtia ꝙ ſyllogiſmũ ĩduci poſſit. ſcõo oſtẽdit modũ q̃ talis ſyllogiſm⁹ ꝓcedit. ibi (Simplicis q dẽ igit opinionis ⁊c. Diſtinguit ergo ꝓmo dupliceẽ ignorantiã quaꝝ vna eſt ſm negationẽ: ⁊ alia ſm diſpoſitionẽ. Ignorãtia quidẽ ſm negationeꝫ eſt qñ hõ oĩno nihil ſcit de re: ⁊ hec eſt ignorãtia in nõ attingẽdo: vt philoſophus dicit ĩ. 9. metaphyſice. Sicut patet de ruſtico qui oĩno nihil ſcit de triangulo: an habeat tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. Ignorãtia aũt ſm diſpoſitionẽ ẽ qñ aliqs hꝫ qdẽ aliquã diſpoſitionẽ ĩ cognoſcẽdo: ſed corꝛuptã. dum ſ. exiſtim at aliquẽ currere ſed falſo. vel dũ exiſtimat eſſe qõ nõ ẽ. vel nõ eẽ qõ eſt. ⁊ hec ignorãtia idem eſt quod error. ꝓma ergo ignorãtia nõ fit per ſyllogiſmũ. ſed ſcõa ꝙ ſyllogiſmũ fieri põt. ⁊ tũc vocat deceptio: hec ãt ignorantia ſiue deceptio põt ꝓtingere circa duo. Uno quidẽꝫ mõ circa ea que ſunt prima ꝓncipia ⁊ ĩmediata: dũ ſcilicet opinat oppoſita ꝓncipijs: q̃ quidẽ ⁊ ſi nõ poſſit opinari interi⁹ ĩ mẽte: vt ſupra dictũ ẽ. q: nõ cadũt ſub apprehenſione põt tñ eis ꝺicere ſm vocẽ. ⁊ ſm quãdã falſaꝫ

Lec. 13. ⁊ co. 22.

Lec. 6. imaginationẽ. vt dꝫ de quibuſdã negatib⁹ ꝓncipia in 4⁰ methaphyſice. Alio⁰ circa ꝯcluſiões q̃ ñ ſt ꝓna ⁊ ĩmediata p⁹ qdẽ ignorãtia ſiue ꝺceptio oppoit cognitõi ĩtellect⁹ Scõa aũt cognitioni ſcie. vtraqꝫ aũt ignorãtia diſpoſitionis ſiue ſit de his que ſunt ꝓna: ſiue ſit de his q̃ nõ ſũt ꝓma põt hoi ꝓuenire dupliciter. Uno mõ ſimpliciter qñ ſcilicet abſolute abſqꝫ aliquo ductu rõnis exiſtimat falſũ ſiue affirmãdo: ſiue negãdo: Alio mõ qñ ĩducit ad falſuꝫ exiſtimãdũ per aliquã rõneꝫ ſyllogiſticã ſicut dicit plõs in 4⁰ methaphyſice. qõ quidã ꝓncipijs ꝺicũt vel ut rõnib⁹ ꝓ ſuaſi. Alij vero non quaſi rõne ꝓſuaſi: ſed ꝓp ineruditionẽ: vel ptinatiã: vel ptinaciã: volentes in oĩbus querere demonſtrationem. Lec. 6. ⁊ co. 9. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Simplicis quidem igit opinionis ſimplex deceptio: ſed que eſt per ſyllogiſmum plures ſunt. Nõ fit. n. a. in nullo. b. idiuidualiter: igitur: ſi ſyllogizet eẽ. a. in. b. medium accipiẽs. c. deceptus erit per ſyllogiſmum.

¶ Oſtendit quõ ꝑdicte ignorãtie cãntur. ⁊ p⁰ quõ cãtur ignorãtia que ẽ p ſyllogiſmũ ?⁰ quõ prouenit ignorantia homĩni ſine ſyllogiſmo. ibi (Manifeſtũ eſt aũt ⁊ẽ.) Circa primũ duo facit ꝑ⁰ ꝓponit quõ cauſat ignorãtia per ſyllogiſmũ in ꝓmis ⁊ ĩmediatis ?⁰ quõ cãtur in his q̃ non ſunt ꝓna ⁊ ĩmediata. ibi (Non indiuidue aũt exiſtẽtib⁹) Circa primũ duo facit. p⁰ ꝓponit quõ cauſat ignorãtia q̃ exiſtimat eſſe qõ nõ eſt. ſcõo quõ cauſat ignorantia q̃ exiſtimat nõ eſſe qõ ẽ. ibi (Quero vo ipſius nõ eẽ) Circa primũ duo facit. p⁰ ꝓponit modũ quo ꝑdicta ignorãtia cõiter cauſat. ſcõo aſſignat diuerſitates circa hoc cõtingẽtes. ibi (Contingit qdeꝫ) 3⁰ reſpõdet tacite queſtioni ibi (Ipſius q̃dem igit eẽ ⁊ẽ.) Dicit ergo p⁰ ꝙ falſe opinionis quã ſupra vocauit ſimpliciter: eſt ſimplex deceptio. i. vno mõ ſolo ad hoc ꝓuenit. nõ. n. cauſatur ex rõne q̃ diuerſificari põt: ſed magis ex defectu rõnis q̃ non diuerſificat ꝑ diuerſos modos: ſicut nec alie negationes ſcõm ꝓpriã rõnẽ: ſed q: ratio falſa multiplr variari poteſt: inde ẽ ꝙ hmõi ignorãtia q̃ ſit p ſyllogiſmũ multiplr accidere põt ſcõm ꝙ multiplr falſus eſſe põt ſyllogiſm⁹ ¶ Põit ãt cõmunẽ modũ dicẽs (nõ ſit enĩ. a. in nullo. b. in diuidualr) ideſt. ſit hec ꝓpoſitio vera ĩmediate: nullum b. eſt apponũtur enĩ due negatiões loco vni⁹: puta ſi dicam⁹: nulla q̃litas eſt ſba ſm doctrinã ſupra poſitã de negatiuis ĩmediatis. ſi quis ergo cõcludit oppoſitũ hui⁹ ꝑ aliquem ſyllogiſmũ: oſtẽdẽs. ſ. oẽ. b. eſſe. a. accipiens pro medio. c. erit ꝺceptio ꝑ ſyllogiſmũ. Lec. 26. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Contingit quidem igitur utraſqꝫ propoſitiones eẽ falſas: contingat autem alteram tñ. Si enim neque. a. in nullo. b. accepta autem ſunt utraque ecõtrario: utreque erunt falſe.

¶ Oſtẽdit. quot mõis põt hoc variari. Eſt ãt ſciẽdũ ꝙ falſa ꝯcluſio nõ cõcludit niſi falſo ſyllogiſmo: ſyllogiſmus aũt põt eẽ falſus dupliciter. Uno mõ q: deficit ĩ forma ſyllogiſtica: ⁊ hic nõ ẽ ſyllogiſm⁹ ſed apparẽs. Alio mõ q: vtitur falſis ꝓpoſitiõib⁹: ⁊ hic quidẽ ẽ ſyllogiſm⁹ ꝓp ſyllogiſticã formã: eſt aũt falſus ꝓpter falſas ꝓpoſitiões aſſũptas. ĩ diſputatione ergo dyalectica: que fit circa ꝓbabilia vſus ẽ vtriuſqꝫ falſi ſyllogiſmi: q: talis diſputatio ꝓcedit ex cõmunib⁹. ⁊ ita in ea error attẽdi põt: ⁊ circa materiã quã ſumit q̃ eſt cõmunis: ⁊ ẽt circa formã q̃ ẽ cõmunis: ſed in diſputatione demõſtratiua que ẽ circa neceſſaria: nõ eſt vſus niſi illi⁹ ſyllogiſmi q eſt falſus ꝓpter materiã q: vt dicit in ꝓio topicoꝝ: paralogiſm⁹ diſcipline ꝓcedit ex ꝓpꝛijs diſcipline: ſed nõ ex veris. Unde cuꝫ forma ſyllogiſtica ſit ũter cõmunia cõputãda: paralogiſmus diſcipline de quo nũc agit nõ peccat in forma: ſꝫ ſolũ ĩ materia. ⁊ circa ꝓpria: ⁊ non circa cõmunia. Et iõ p⁰ dicit quõ hmõi ſyllogiſmus ꝓcedat ex duab⁹ falſis. ſcõo quõ ꝓcedat ex altera falſa. ibi (Sed altera contingit ⁊ẽ.) primũ aũt cõtingit dupliciter. q: falſa ꝓpoſitio aut ẽ cõtraria vere: aut ꝺictoria p⁰ ergo oſtendit quõ ſyllogiſm⁹ hui⁹modi procedat ex duabus falſis cõtrarijs veris. ſcõo nõ accipit cõtradictio. ibi (Poteſt autẽ ſic ſe habere): Lapſo. 1.

Dicit aūt ꝓio ꝙ in ꝓdicto ſyllogiſmo deceptionē cām te cōtingit quādoqꝫ vtraſqꝫ ꝓpoſitiōes eſſe falſas. ⁊ qñqꝫ alterā tm̄ vtraſqꝫ aūt falſas accipim⁹ contrarias verarū hēat. n. ſe. c. ad. a. ⁊ ad. b. ꝙ nullū. c. ſit. a. ⁊ ꝙ nullū. b. ſit. c. ſi āt accipiant̄ ꝓtraria hoꝝ ſeꝫ oē. c. eſt. a. oē. b. eſt. c. vtreqꝫ ꝓpoſitiones erunt falſe totaliter: puta ſi dicam omnis qualitas eſt ſubſtantia: oīs quantitas eſt qualitas ergo oīs quātitas ē ſubſtātia.

¶ Deinde cū dicit.

¶ Poteſt autē ſic ſe habere. c. ad. a. et ad. b. et ꝙ. c. neqꝫ ſub. a. ſit: neqꝫ uniuerſaliter. c. in b. b. quidem ipoſſibile ē in toto aliquo. ¶ Primum enī dictum ē in ipſo. a. nō eſſe. a. aūt non neceſſe eſt in omnibus que ſunt ineſſe uniuerſaliter: quare utreqꝫ falſe ſ̄t.

¶ Oſtendit quomodo poſſunt eſſe ambe falſe: ⁊ nō ſūt contrarie veris ſed contradictorie: puta ſi ſic ſe habeat. c. ad. a. ⁊ ad. b. ꝙ nec contineatur totaliter ſub. a. neqꝫ vniuerſaliter inſit. b. puta ſi accipiamus ꝑfectū: vt ens in actu ⁊ ꝓcedam⁹ ſic: oē ꝑfectū ē ſubſtātia: oīs quātitas eſt perfecta. ergo ⁊ ē. manifeſtum eſt: ꝙ vtraqꝫ eſt falſa. ſed nō totaliter. ſunt enim cōtradictorie eaꝝ vere. ſcilicet quoddam perfectum non eſt ſubſtantia. ⁊ quedā quātitas nō eſt perfecta. cōtrarie autem falſe. ſ. nullum perfectū eſt ſubſtantia. ⁊ nulla q̄ſtitas eſt perfecta. Qō aūt. c. nō vniuerſaliter inſit. b. ideſt ꝙ iſta non ſit vera. omnis quantitas eſt perfecta Que erat mīnor. vt omne. b. eſt. c. ꝑbat per hoc ꝙ. b. non pōt cōtineri ſub aliquo toto qō de eo vniuerſaliter ꝓdicet. ⁊ hoc ideo. qꝫ hec ꝓpoſitio nullum. b. eſt. a. dicebatur eſſe immediata. qō eſt. a. nō inēſſe. b. ꝓ⁹ dictum eſt autem ſupra illas negatiuas immediatas quarū neuter terminoꝝ eſt ſub aliquo toto. Sꝫ videtur hec ꝓpoſitio nō eſſe ſufficiens. quia de eo etiaꝫ quod nō eſt ſub aliquo toto. ſicut ſpecies ſub genere. poteſt aliquid vniuerſaliter ꝓdicari. non. n. ſolum genus aut differentia vniuerſaliter ꝓdicatur ſed etiaꝫ ꝓpriū Sed dicendum eſt ꝙ licet dicta ꝓbatio non ſit efficax communiter loquendo: eſt tamen efficax in ꝓpoſito: qꝫ ſicut in primo topicoꝝ cap̄. i. dicit̄: paralogiſmus diſciplīne de quo hic loquitur ꝓcedit ex conuenientibus diſciplīne. vnde intendit vti talibus mediis qualibus vtitur demonſtrator: demonſtrationis autem medium ē diffinitio: vt ſupra dictum eſt. vnde ⁊ in ſyllogiſmo de quo hic loquitur intēdit vti diffinitiōe ꝑ medio. diffinitio autē cōtinet genus ⁊ differentiā. Unde oportet id qō vniuerſaliter ꝓdicat̄ in hoc ſyllogiſmo cōtinere id in quo eſt ſubiectū ſicut in toto. Qō aūt. a. nō inſit vniuerſaliter ipſi. c. ideſt. ꝙ iſta nō ſit vniuerſaliter vera: oē ꝑfectū eſt ſubſtantia: que erat mīnor. vt omne. c. eſt. a. ꝓbat per hoc ꝙ non eſt neceſſe de quocūqꝫ vniuerſali ꝙ inſit vniuerſaliter oībus que ſunt qꝫ nullū ꝓdicatū ꝓdicat̄ de his q̄ ꝓtinetur ſub alio ꝓdicamēto. neqꝫ ⁊t vniuerſaliter ꝓdicatur de his que cōmuniter conſequuntur eos: que ſunt actus ⁊ potentia: perfectū ⁊ imperfectū: prius ⁊ poſterius ⁊ alia huiuſmodi. ¶ Deinde cum dicit.

Lec. xxvj. obiectio

¶ Sed alterā contingit uerā accipere: non tamen quālibet contingentē: ſed que eſt. a. c. naꝫ b. c. ꝓpoſitio ſemper falſa erit: propter id ꝙ c. in nullo eſt. b. ſed que eſt. a. c. poteſt: ut ſi. a. in. c. ⁊ in. b. eſt indiuidualiter. Cum enim primū ꝓdicetur idē de pluribus: neutrum in neutro ē. Differt aūt nihil ſi nō individualiter inſit.

¶ Oſtendit quomodo ꝓdictus ſyllogiſm⁹ ꝓcedat ex altera vera: ⁊ altera falſa: ⁊ dicit ꝙ in ꝓdicto ſyllogiſmo cōtingit accipere alterā verā: ſcilicet. maiorem q̄ eſt. a. c. altera exiſtēte falſa: ſcilicet minor que eſt. b. c. ⁊ ꝙ ꝓpoſitio minor que eſt. b. c. ſemp ſit falſa. ꝑbat ſicut ⁊ ſupra: propter hoc ꝙ. b. in nullo eſt. c. ſicut in toto. ſed ꝙ hec ꝓpoſitio. a c. poſſit eſſe vera altera exiſtēte falſa ꝑbat ī terminis. ſit enī ita ꝙ. a. inſit. b. ⁊. c. indiuidualiter: ideſt ūne diate ſicut genus ꝓprijs ſpecieb⁹: vt color albedini ⁊ nigredini. Manifeſtū eſt eniꝫ ſm hoc ꝙ maior erit vera. ſcilicet ꝙ omne. c. eſt. a. vtputa omnis albedo eſt color minor eſt falſa. ſcilicet omnis albedo eſt nigredo: qꝫ quādo aliquid ꝓdicatur ꝓ⁹ de pluribus. neutrū iſtoꝝ pluriū de neutro ꝓdicat̄. prima enī ꝓdicatio generis eſt de oppoſitis ſpecieb⁹. Eſt aūt circa hoc dubitatio: qꝫ his terminis poſitis nō ſequit̄ cōclusio falſa ſed vera. erit enī concluſio ꝙ. a. inſit. b. cui ipoſitum eſt in eſſe indiuidualī Sed dicēdo ꝙ hoc exēplū ponit̄ ſolū ad manifeſtādum quomodo poſſit eſſe maior vera ⁊ minor falſa: ſed hoc exemplū nō habet locum in ꝓpoſito vbi querit̄ cōcluſio falſa. ⁊ ideo philoſophus ſubiūgit (differt aūt nihil ſi nō indiuidualī inſit) Poſſum⁹ aūt accipere tales terminos ꝙ. a. nō inſit. b. indiuidualī: neqꝫ aliquo mō: imo potius ab eo indiuidualiter remoueatur: nec eſt etiam neceſſe ꝙ inſit. c. indiuidualiter: quia non eſt neceſſarium ꝙ demonſtrator vtatur ſolum ꝓpoſitionibus immediatis: ſed etiam his que per immediata fidem acceperunt accipere ergo poſſumus alios terminos ad ꝓpoſitū ꝑtinentes: vt accipiamus ꝓ medio ſubſtantiam intellectualem: omnis enim intelligentia eſt ſubſtantia: mīnor autem eſt falſa: omnis quantitas eſt intelligētia: vnde ſequitur concluſio falſa.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Ipſius quidem igitur eſſe deceptio ꝑ iſtaꝫ figuram: ⁊ ſic fit ſolum: non enim erit in alia figura ipſius eſſe ſyllogiſmus.

¶ Reſpondet tacite queſtioni. poſſet eniꝫ aliquis ab eo requirere ꝙ oſtenderet diuerſitatem huius ſyllogiſmi in aliis figuris. ſed ipſe reſpondet ꝙ deceptio que eſt ipſius eſſe: ideſt per quā aliquis exiſtimat ꝓpoſitionē affirmatiuam falſam. poteſt fieri ſolum per primā figuram: qꝫ in alia ſtgura ſcilicet in ſecundā non poteſt fieri ſyllogiſm⁹ affirmatiuus. Tertia āt figura nō pertinet ad ꝓpoſitū: quia non poteſt concludi vniuerſalis que principaliter intenditur in demonſtratione ⁊ in hoc ſyllogiſmo.

¶ Que Voeſt ipſius non eſſe: in prima ⁊ media figura eſt. ¶ Primum igitur dicamus quot modis in prima ſit: ⁊ quomodo ſe habēntibus ꝓpoſitionibus.

¶ Lectio uigeſimaoctaua.

Oſtēꝫ philoſophus oſtēdit quomodo concludatur per ſyllogiſmum affirmatiua falſa contraria negatiue immediate: hic oſtendit quomodo per ſyllogiſmum concludatur negatiua falſa contraria affirmatiue immediate. Et ꝓ⁹ in prima figura. Scōo in ſecūda ibi. (Sed in media quidem figura) Circa primum duo facit. ꝓ⁹ oſtendit de quo eſt itentio: ⁊ dicit ꝙ cū negatiua vniuerſalis cōcludi poſſit in prima ⁊ in ſecūda figura. primo dicendum eſt quot modis ſyllogiſmus ignorantie fiat in prima figura ⁊ qualiter ſe habēntibus ꝓpoſitionibus in veritate ⁊ falſitate.

¶ Secundo ibi.

¶ Contingit quidē igitur utriſqꝫ falſis: ut ſi a. ⁊ in. c. ⁊ in. b. ſit indiuidualiter. Si enim accipiatur. a. quidem in. c. nullo. c. autem in omni. b. falſe ſunt ꝓpoſitiōes.

¶ Proſequitur ꝓpoſitū. Et primo oſtdit qualiter fiat talis ſyllogiſmus in prima figura ex duab⁹ falſis. ſcōo quō fiat ex altera vera ⁊ altera falſa. (Contingit aūt ⁊ altera) Dicit ergo primo ꝙ predictus ſyllogiſm⁹ fieri poteſt ex vtriſqꝫ falſis ꝙ ꝓ⁹ ſi. a. ſit ⁊ in. c. ⁊ in. b. indiuidualiter. i. ūmediate. Eſt aūt ūmediate genus in primis ſpecieb⁹ in

quas ꝑmo diuidit̃: sicut color in albedine: ⁊ nigredine genus enim per se predicatur de specie: q; ꝑmo ponit̃ i eius diffinitiõe. ⁊ imediata predicatur de specie ꝓxima q; imediate in eius diffinitiõe ponit̃: nõ aũt ex hoc ꝙ ponat̃ in diffinitiõe alicuius partis diffinientis sicut se hꝫ genus remotus ad vltimã spẽm sint ergo termini: color albedo: nigredo. si ergo accipiat̃. a. quidem i nullo c. eẽ: vtpote vt si dicamus nulla albedo est color. c. autez in omni. b. vtputa si dicamus: oĩs nigredo est albedo. false sunt ambe ꝓpões. ⁊ falsa est conclusio. s. nulla nigredo est color.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Contingit aũt ⁊ altera falsa: ⁊ hec quacũqz cõtingẽte: põt. n. que est. a. c. vera eẽ: que vo b. c. falsa eẽ: sed que est. a. c. qdẽ uera: qm̃ non oĩbus que sũt in est. a. sed q̃ ẽ. b. c. falsa: qm̃ impossibile ẽ esse in. b. c. in quo nullo ẽ. a. nõ enim uera erit que ẽ. a. c. ꝓpositio. Silr aũt ⁊ si sint utreqz uere conclusio erit uera.

¶ Oñdit quõ possit esse in p̃dicto sylogismo altera; vera ⁊ altera falsa. ⁊ ꝑmo oñdit quomo possit eẽ maior vera ⁊ mino: falsa. scõo quõ ꝓtingit ecõuerso ibi. (Sed ⁊ q̃ est). Dicit ergo ꝑmo ꝙ ꝓtingit sylogismum ignorãtie negatiuũ fieri in ꝑma figura existente altera ꝓpositionuz indifferẽter falsa quecũqz sit illa. põt enim cõtingere ꝙ hec ꝓpõ. a. c. que est maior sit vera: ⁊ ꝓpõ que ẽ. b. c. sit falsa que est mino: ⁊ ꝙ ꝓpositio maior possit esse vera: p bat per hoc ꝙ iste terminus. a. quicũqz sit ille: non ẽ necesse ꝙ insit oĩbus: sicut color nõ predicatur de oĩb⁹ entibus. q; aũt mino: sit falsa ꝓbat p hoc q; non põt accipi aliquis terminus a quo vlr negetur. a. qui q̃dẽ terminus p̃dicetur de. b. supponim⁹ enim ꝙ sit vera ⁊ immediata oẽ. b. i. a. Si ergo aliqd vlr predicetur. b. b. ita ꝙ hmõi sit vera. oẽ. b. est. c. nõ põt eẽ ꝙ de illo vlr negeẽ. a. ⁊ ita hec ꝓpõ nullũ. c. ẽ. a. nõ erit vera que erat maior. Si. n. oẽ. b. ẽ. a. vt supponit̃ ⁊ oẽ. b. ẽ. c. vt assumit̃. segtur i 3ª figura. quoddã. c. ẽ. a. que ẽ ꝑdictoria falsa ergo erit ista. nullũ. c. ẽ. a. Si g⁹ hec sit q̃ vera ẽ maior necesse ẽ ꝙ hec sit falsa que ẽ mior oẽ. b. ẽ. c. scõo ꝓbat ꝙ ex duab⁹ veris nõ põt ꝛcludi falsa. vt supra ꝓbatũ ẽ. dat̃ aũt hec eẽ vera. nullũ. c. ẽ. a. Si ergo ẽt hec sit vera. oẽ. b. ẽ. c. seqt̃ ꝙ ꝛclusio sit va. nullũ. b. ẽ. a. qõ tm̃ ẽ incõueniẽs in sylogismo ignorãtie q̃ dz ꝛcludere falsã: q̃ tm̃ supponit̃ eẽ falsa. vtpote ꝟria huic imediate ꝓpõi oẽ. b. ẽ. a.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed ⁊ eam que est. c. b. contingit ueram eẽ cum altera sit falsa: ut si. b. ⁊ in. c. ⁊ in. a. erit: necesse est enim alterum sub altero esse: quare si accipiatur. a. in nullo. c. falsa erit propositio. Manifestuz igitur est quoniã ⁊ cũ altera falsa sit ⁊ in utrisqz erit falsus syllogismus.

¶ Oñdit quõ mino: sit va maiori existẽte falsa. ⁊ dicẽ ꝙ ꝓpõ. c. b. s. mino: põt eẽ vera cũ maio: sit falsa: q; enim hec ꝓpõ oẽ. b. ẽ. a. cui⁹ ꝟria dz ꝛcludi ẽ imediata: necesse ẽ ꝙ. b. sit. a. sicut ps i toto: sicut albedo i colore. põt ãt accipi aliqd aliud in quo ẽt sit. b. sicut in toto nõ tm̃ imediate: ⁊ illud sit qualitas q̃ sit. c. necesse est ergo ꝼm predicta ꝙ hoꝝ duoꝝ. s. a. ⁊ b. alterum sit sub altero. s. color sub q̃litate. Si ergo aliqs accipiat. a. i nullo. c. eẽ vt puta si dicat. nulla q̃litas ẽ color. falsa erit ꝓpositio. mino: aũt erit vera. s. oĩs albedo ẽ q̃litas: conclusio ãt erit falsa ⁊ imediate ꝟria. s. nulla albedo ẽ color. Sic ergo manifestũ ẽ ꝙ põt fieri sylogism⁹ ignorãtie negatiuus in ꝑma figura ⁊ altera ꝓpõne falsa ⁊ utrisqz. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Sed in media quidem figura utrasqz quidem propositiones totas falsas esse non contingit. Cum enim. a. in omni. b. sit nibil erit accipere quod in altero quidem omni: in altero vo nullo erit. Oportet autem sic accipere ꝓpositiões: ⁊ ꝙ in hoc quidẽ sit. In hoc autem non sit: si uere erit syllogismus. Si igitur sic accipiantur false manifestum est ꝙ contrarie ecõuerso se habebunt: hoc autem impossibile est. In quodam autem utranqz nibil ꝓhibet falsam esse: ut si. c. in. a. ⁊ in. b. quodam est: si enim c. quidem in omni accipiatur esse. a. in. b. autẽ nullo: false quidem utreqz propositiones: nõ tamen tote: sed in quodam: ⁊ econuerso autez posito priuatiuo.

¶ Oñdit quõ syllogism⁹ ignorãtie negatiu⁹ fiat in secunda figura. Et ꝑmo qñ vtraqz ẽ falsa. scõo qñ altera tãtũ. ibi (Silr ãt ⁊ alterã eẽ falsã): Dicit ergo ꝑmo ꝙ nõ cõtingit in media figura vtrasqz ꝓpões eẽ totas falsas. ⁊ dicit totas illas falsas: que sũt cõtrarie ꝓpõibus veris: ⁊ hoc ꝓbat: q; cũ debeamus negatiuã cõcludere falsam ꝙtriã affirmatiue imediate: necesse est accipere ꝙ hec sit vera ⁊ imediata. oẽ. b. est. a. puta oĩs albedo est color sic autẽ se habentibus terminus non potest inueniri aliqs medius terminus: qui vlr predicetur de vno termino. ⁊ vniuersaliter remoueatur ab altero: detur enim ꝙ ille terminus. c. vliter remoueatur ab. a. ⁊ vniuersaliter predicetur de. b. erit ergo hec vera. nullus. a. est. c. quare ⁊ cõuersa erit vera nullũ. c. est. a. sed omne. b. est. c. ergo nullum. b. est. a. cuius contrariũ fuit suppositũ. Silr ẽt non põt eẽ ꝙ vliter remoueatur. a. b. ⁊ vliter predicet̃ de. a. qnia si hec ẽ vera oẽ. a. est. c. ⁊ conuersa erit vera. qõdã. c. ẽ. a. si ãt hec ẽ vera nullũ. b. ẽ. c. ⁊ puersa erit va nullum. c. est. b. Sic ergo ex his duabus ꝓpositionibus quoddã. c. est. a. nullũ. a. est. b. sequitur quodaz. b. non ẽ. a. est contradictoria eius que supponebatur. oẽ. b. ẽ. a. Relinquitur ergo ꝙ impossibile ẽ inueniri aliquod medium quod predicto mõ se habentibus. a. ⁊. b. de vno p̃dicetur. ⁊ ab alio remoueatur: ⁊ tamẽ opz si debet fieri sylogismus in scõa figura quod mediũ de vno extremorum p̃dicetur: ⁊ de alio negetur ⁊ ideo si ambe sunt false totaliter: opz ꝙ earum contrarie sint vere: quod est ꝓssibile vt probatum est. Nibil enim ꝓhibet vtranqz ꝓpõem esse falsaz particulariter. puta si accipiam⁹ quoddam mediũ qõ particulariter predicetur de. a. ⁊ de. b puta masculus quod particulariter p̃dicat̃ de aĩali ⁊ de boĩe. Si vero accipiatur. c. esse in omni. a. puta. si accipiamus omne aĩal eẽ masculum. ⁊ accipiamus. c. in nullo eẽ. puta si dicamus nullus homo est masculus vtraqz ꝓpositio est falsa: non tamen totaliter sed particulariter: ⁊ ⁊ eadem rõ ẽ si econuerso maior sit negatiua: ⁊ mino: affirmatiua: vt si dicamus nullũ aĩal ẽ masculum. omnis homo est masculus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Similiter autem alteram falsam. Et quãlibet contingit. Quod enim est in. a. omni ⁊ i. b. est. Si igitur accipiatur in. a. toto esse. c. in. b. autem toto non esse: que quidez. c. a. uera erit sed que. c. b. est falsa. Iterum quod in. b. nullo est neqz in. a. omni erit: si enim in. a. ẽ ⁊ in. b. sed non erat. Si igitur accipiatur. c. in toto q̃dẽ. a. esse in. b. autem nullo. b. c. propositio uera est: altera vo falsa.

¶ Oñdit quõ ꝓtingit alterã eẽ falsã. Et pº in scõo mõ se cũde figure. 2º in ꝑmo ibi. (Silr aũt trãsposito ⁊ẽ.) Dicit ergo ꝑmo ꝙ ꝓtingit in hac figura alterã ꝓpõem esse falsam indifferẽter q̃cũqz sit illa. ꝙ ꝑz ex hoc ꝙ supponatur. a. ꝓ se ⁊ imediate p̃dicari de. b. qcqd ẽ in oĩ. a. est in oĩ. b. sicut oẽ qõ vlr p̃dicat̃ de aĩali. p̃dicat̃ vlr de boĩe.

Lo.53. Si ergo accipiat aliqō mediū.c.q vlr ꝑdicet de.a. vt si dicam⁹ oē aīal ē vīuū.ꝛ vlr remoueat.a.b. vt si dicamus nullus hō ē vīuus.patz q.a.c.q̄ ē maior ꝓpō erit vera.ſz.b.c.q̄ ē minor erit falſa.ꝛ ſilr ꝓbat q ecōuerſo ꝓtingit maiorē eē falſaz.nō.n.pōt eē q aliquid vlr remoueat.a.b.ꝛ vlr predicet de.a. terminis ſic ſe habētibus dcm̄ ē.n.q ſi aliqd ē in.a.vliter.ſequtur q ſit in.b.Si ergo aliq̄d remoueat.a.b.vlr:non pōt eē q vlr predicet de.a.ſicut q vlr remouetur ab hoīe.nō pōt vlr predicari de aīali.Si ergo accipiat aliqd qō vlr remoueatur ab hoīe puta irrōnale dicat ſic.oē aīal ē irrōnale.nullus hō ē irrōnalis.ſequtur q minor ꝓpō ē vera.ꝛ maior falſa.ſed in his terminis maior ꝓpō non eſt totaliter falſa. pōt aūt accipi terminus ī quo ſit totaliter falſa.puta ſi accipiamus inaīatū ꝑ medio. ¶Deinde cū dicit.

¶Similiter aūt fit tranſpoſito priuatiuo:qō enim in nullo eſt.a.neqz in.b.nullo erit: ſi igit accipiatur.c.in toto quidē.a.non eē:in.b.autē toto eſſe:que qdem eſt.a.c.ꝓpoſitio uera ē:altera aūt falſa.¶Et iteruz qō in omni.b.eſt ī nullo accipere.a.nō eē falſum eſt:neceſſe eſt enim ſi in omni.b.eſt:ꝛ in quadam.a.eē.ſi igitur accipiatur in omni qdem.b.eē.c.in.a. aūt nullo: que quidē eſt.b.c.uera erit:que aūt eſt.c.a falſa. ¶Manifeſtū igitur eſt q utriſqz falſis: ꝛ altera tm̄ erit ſyloſiſmus deceptiu⁹ ī īdiuiduis.

¶Oſtēdit idē in primo mō ſcōe figure in quo maior eſt negatiua. ¶Manifeſtū ē enim q predictis terminis.ſ.a.ꝛ b.ſic ſe habētibus vt dcm̄ ē qō vlr remouet ab.a. non poterit eē in nullo.b.ſi ergo accipiat.c.mediū qō vlr remouetur ab.a.ꝛ vlr ꝑdicere de.b.erit maior vera ꝛ minor falſa.puta ſi ſint iſti termini inaīatum ſaīal.hō ꝛ ſilr oñdit q pōt eē minor vera ꝛ maior falſa. ¶Manifeſtum ē.n.fm ꝑdicta q id qō vlr ꝑdicatur de.b.nō remouet vlr ab oī.a.q: qō vlr ꝑdicatur de.b.ad minus oportet in quodaz.a.eē.Si ergo accipiat.c.mediū qō vlr predicetur.de.b.puta rationale vel vīuum.ꝛ vlr negetur de.a.minor ꝓpō erit vera.ſ.omnis hō ē rōale vel vīuū maior autem .nullū aīal ē rōnale.ē falſa in parte.nullum aīal ē vīuū ē falſa in toto.Deinde epilongādo ꝛcludit q ſyloſiſmus deceptiuus pōt fieri in īmediatis vtriſqz ꝑ poſitionibus exiſtentibus falſis vel altera tm̄.

¶In his autem que non indiuidua ſunt:cum quidem per proprium medium fiat falſitatis ſyloſiſmus:non poſſibile eſt utraſqz falſas eē ꝓpoſitiones:ſed ſolū que eſt ante maius ultimum dico aūt propriū medium ꝑ qō fit cōtra dictionis ſyloſiſmus.fit.n.a. in.b.per mediū .c.qm̄ igitur neceſſe eſt q̄ ē.c.b. affirmatiuam accipi ſyloſiſmo facto:manifeſtuz eſt q ſemp hec eſt uera:nō enim cōuertitur:ſed que eſt.a. c.falſa:hac enim cōuerſa contrario fiet ſyloſiſmus.

Lec.xix.

Oſtēꝝ ꝓbs oñdit quō ſyloſiſmus ignorantie fit in ꝓpōnibus īmediatis .hic oñdit quō fit ī ꝑ ꝓpōibus mediatis.Et ꝓmo quō ꝛcludatur ꝓpō negatiua falſa que opponit affirmatiue vere.ſcōo quō ꝛcludatur affirmatiua falſa q̄ opponitur negatiue vere ibi.(Si vero ſit affirmatiuus).Circa primuz duo facit.primo oſtendit hoc ī prima figura .ſcōo. in ſcōa ibi(.Sed per mediā figurā).Circa ꝓmū tria facit.ꝓmo oñdit quō ſit ſyloſiſmus ignorātie in ꝓpoſitionibus mediatis ꝑ mediū ꝓpriū.ſcōo mō fit per mediū qdē nō ꝓpriū:ſz tm̄ ſilez habitudinē:bñs ad terminos ſicut mediū ꝓpriū ibi(.Silr aūt ſi ꝛ ex alia ordinatiōe) tertio oñdit quō fit predictus ſyloſiſmus ꝑ mediū extraneum ibi(.Si vero nō ꝑ ꝓpriū mediū).Dicit ergo ꝓmo q qñ ſyloſiſmus ꝛcludens falſum fit in ꝓpoſitionibus:que nō ſūt indiuidue.ſ.īmediate ſi accipiatur ꝓpriū mediū vñ fit ſyloſiſm⁹:nō pōt eē vtraſqz ꝓpō eē falſas.ſed ſolū maiorē:et exponit quid nominet ꝓpriū mediū ex quo.n.ꝓpō cm⁹ ꝑdicatū ſyloſizatur ē mediata:oz q predicatū ſyloſizetur oz ſubo per aliqō mediū pōt ergo illud idem mediū accipi ad ꝛcludendū oppoſitum.puta hec ē ꝓpō mediata:oīs triangulus hz tres angulos eqles duobus rectis:mediū āt per quod ſyloſizatur ꝑdicatum de ſubo ē figura habēs angulū extrinſecū equalē duobus intrinſecis ſibi oppoſitis.Si ergo volumus ꝓbare q nullus triangulus hz tres angulos eqles duobus rectis per idē mediū:erit ſyloſiſmus falſitatis: ꝑ ꝓpriū mediū.ꝛ iō dicit q(mediū ꝓpriū eſt ꝑ quod fit ſyloſiſm⁹ ꝑdictionis).i.ad oppoſitū:puta in predicto exēplo ſit.a.triangulus. hēre tres.b.mediū.c.ſit figura talis.in prima aūt figura neceſſe ē minorē eē affirmatiuā ꝛ ideo oportet q illa que erat minor in ſyloſiſmo vero: maneat nō ecōuerſo nec tranſmutata in ſuam oppoſitaz in ſyloſiſmo falſitatis.vñ opz q ſemp ſit vera.ſed maior ꝓpoſitio veri ſyloſiſmi conuertit in negatiuā contrariam.ꝛ iō opz q maior ſit falſa.puta ſi dicamus nulla figura habens ꝛ ē.hz tres ꝛ ē.oīs triangulus ē figura.ergo ꝛ cetera. ¶Deinde cum dicit.

¶Silr aūt eſt.ꝛ ſi ex alia ordinatione accipiatur medium:ut.d.quāuis in toto.a. ſit ꝛ de.b. predicetur omni:neceſſe enī eſt que qdē.b.d. ꝓpoſitionem manere:alteraz aūt cōuerti: q̄re hec qdem ſemp uera:illa uero ſemper falſa:ꝛ fere huiuſmodi deceptō eadem eſt ei:que fit ꝑ proprium medium.

¶Oñdit quō fit predictus ſyloſiſm⁹ per mediū extraneum ꝛ nō ꝓpriū:ſed ſimile ꝓpriō.ꝛ dicit q ſilr ſyloſizabit ſi mediū accipiat ex alia ordinatione.puta ſi.a. demōſtret de.b.per.e.ꝛ accipiam⁹ in ſyloſiſmo falſitatis mediū nō.c.ſed.d.ita tm̄ q.d.ēt contineat ſub.a.vlr ꝛ predicet vlr de.b.puta ſi accipiamus ꝑ medio figuram cōtētā tribus lineis rectis q: hic ēt neceſſe ē minorē ꝓpōem.ſ.d.b.manere ſicut erat in ſyloſiſmo ꝛcludente ver: q̄ꝝis ꝑ ꝓpriū mediū maiorē aūt ꝓpōem neceſſe ē tranſmutari in contrariā.ꝛ iō ſemp minor erit vera: ꝛ maior ſēp erit falſa ꝛ q̄ſtū ad modū arguēdi iſta deceptio ē ſimilis ei q̄ fit ꝑ ꝓpriū mediū. ¶Deinde cū dicē.

¶Si uero non per proprium medium fiat ſyloſiſmus:cum quidem ſub.a.ſit.d. mediuz in .b.autem nullo ē:neceſſe eſt utraſqz falſas eē. ¶Recipiende enim utiqz cōtrario ſunt q̄ſ ſe habent propoſitiones ſi debet ſyloſiſmus fieri: ſic autez acceptis:utreqz fiunt falſe: ut ſi.a.qdem in toto.d.d. autem in nullo.b. conuerſis enim bis ſyloſiſmus quidem erit:ꝛ utreqz ꝓpoſitiones falſe.Cum uero non ſit ſub.a.medium:ut.d.que quidem eſt.a.d. uera erit q̄ nullo eſt.d.b.falſa:qz ſi eēt uera ꝛ concluſio eſſet uera:ſed erat falſa.

¶Oſtēdit quō fit ſyloſiſmus falſitatis per mediū extraneum ꝛ diſſimile ꝓprio.poteſt aūt hoc modo mediū accipi:vt cōtineat vlr ſub.a.ꝛ de nullo.b.ꝑdicet. ꝛ ī hoc caſu oportebit vtraſqz ꝓpōnes eē falſas.qz oportebit ad hoc q fiat ſyloſiſmus in prima figura accipere ꝓpōnes ecōtrario:vt.ſ.accipiamus maiorē negatiuaz ꝛ dicamus nullum.d.eſt.a. ꝛ minorē affirmatiuā ꝛ dicamus oē.b.eſt.d.ꝛ ſic vtraſqz eē falſas.ꝛ hec quidē habitudo terminoꝝ inueniri nō pōt in quertibilib⁹:ſicut ī ſbo

ꝛ passione: que ꝑ aliqꝫ mediū de subo ꝓcludit̃. manifestum ē. n. ꝙ nō pōt accipi aliqd de quo passio vl̃r prediceť: qꝫ. a. subiecto vl̃r remoueat̃. sed hec hūtudo pōt inueniri qñ ꝑpō est mediata: ex hoc ꝙ supius gen⁹: vel passio supioris generis: predicatur de vltima specie. puta si dicam⁹ oīs homo ē viu⁹: viuum enim pōt ꝓcludi per mediū qꝫ ē aīal. Si ergo accipiamus aliqd de quo viuus vl̃r predicet: sicut est olim que vere remouet ab hoīe vl̃r. erit habitudo terminoꝝ quā querim⁹. hec enī erit falsa. nulla olim est viua: ꝛ mino: erit sil̃r falsa. oīs hō est olim: ꝛ sil̃r conclusio erit falsa. nullus hō ē viuus: qꝫ est ꝟrium ꝑpositioni vere mediate: ꝓtingit etiā maiorem esse verā: ꝛ minoꝛem eē falsā: puta si accipiamus ꝑ medio aliquid qꝫ nō ꝓtineatur sub. a. puta lapidē: tūc enim maio: que ē. a. b. erit vera. s. nullus lapis est viuēs quia lapis nō ꝓtinetur sub viuo: sed mio: erit falsa. s. oīs hō est lapis. Si enim eēt hec vera prima existente falsa. seq̃retur ꝙ conclusio eēt vera: cū tñ dictum sit ꝙ sit falsa nō ät pōt eē conuersio ꝙ mino: sit vera. si sit mediuꝫ extraneum. qꝛ mediū extraneum nō poterit vl̃r p̄dicari ō. b. opꝫ autē semper minoꝛem affirmatiuam accipe ī prima figura. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed ꝑ mediam figuram facta deceptione: ꝛ utraſqꝫ qdem non cōtingit falsas eē ꝓpositiones totas. Cum. n. sit. b. qdem sub. a. nihil cōting t in hoc omni quidē: in illo aūt nullo eē sicut dictum est prius: altera uero falsa potest esse: ꝛ q̄cunqꝫ contingit. Si. n. c. ꝛ in. a. ꝛ i. b. ē. si accipiať in. a. qdem esse. in. b. vo nō esse: q̄ qdem. a. c. va erit: altera aūt falsa. Itex aūt si in. b. qdem accipiať. c. esse: in. a. aūt nullo: q̄ qdem est. c. b. va erit: altera aūt falsa. si qdez igitur sit priuatiuus deceptionis ſylogiſmus dictum est qñ: ꝛ per que erit deceptio.

¶ Ostēdit quomodō sit ſylogiſmus ignoꝛantie negatiu⁹ in secūda figura. Et dicit ꝙ nō potest contingere in scōa figura ꝙ vtraqꝫ ꝓpositio sit falsa totaliter. Si enim debeat cōcludi hec falsa: nullū. b. est. a. ꝟia vere: oꝫ ꝙ. a. vniuersaliter predicet de. b. vñ nō poterit aliqd inueniri qō vl̃r p̄dicetur de vno: ꝛ vl̃r negetur de altero: sicut supra dcm̃ ē cū agebatur ō ſylogiſmo ignoꝛātie ī imediatis. potest rñ altera tñ eē totaliter falsa quecūqꝫ sit illa. ꝛ manifestat ꝑ⁰ in scōo modo scōe figure. In quo maio: ē affirmatiua ꝛ mino: negatiua. Sit ergo mediū sic se habens ad extrema vt vl̃r predicetur de vtroqꝫ. sicut vl̃r viuuꝫ de aīali p̄dicať: ꝛ de hoīe. Si ꝙ⁰ accipiať maio: affirmatiua: vt dicam⁹ oē aīal est viuū. ꝛ accipiať mino: negatiua. vt dicatur. nullus hō ē viuus. maio: erit vera. ꝛ mino: falsa. ꝛ ꝓclusio falsa. Sil̃r ēt si accipiamus ī ꝑmo mō secūde figure maioꝛē negatiuā vt si dicam⁹. nullus aīal ē est viuū: ꝛ minoꝛē affirmatiuā: vt dicam⁹ oīs hō ē viu⁹ erit maio: falsa ꝛ mino: vera. ꝛ conclusio falsa. Et his dictis epilogando ꝓcludit dcm̃ eē qñ. ꝛ ꝑ que possit fieri ō ceptio si ſylogiſmus deceptiuus sit priuatiuus.

Z ec. 27. ꝛ. 28.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Si uero sit affirmatiuus: tunc qdem per ꝑ priuum mediuꝫ: ipossibile ē utraſqꝫ esse falsas necesse. n. est q̄ est. b. c. manere: si quidez erit ſylogiſmus sicut dcm̃ est prius: q̄re. a. c. semper erit falsa: hec. n. est conuersa.

¶ Oñdit quō fiat affirmatiuus ſylogiſmus deceptionis in ꝓpositionib⁹ mediatis. ꝛ ꝑ⁰ qñ sit per ꝑpriū mediuꝫ scōo qñ sit ꝑ mediū sil̃e ꝑpio. ibi (Similiter aūt ꝛ si ex alio ꝛc̄.) ꝫ⁰ qñ sit per mediū extraneū ibi. (Cum vo sit per ꝑpriū). Dicit ergo ꝑ⁰ ꝙ si fiat ſylogiſmus deceptionis affirmatiuus in ꝓpōnibus mediatis. si accipiať ꝑpriū mediū vt supra expositū est. Impossibile ē ꝙ vtraqꝫ sit falsa. qꝛ cū talis ſylogiſmus nō possit fieri nisi in prima figura: vtraqꝫ existēte affirmatiua. necesse ē ꝙ mino: ꝓpositio maneat hoc mō. sicut erat in vero ſylogiſmo. vñ oportebit maioꝛē ꝓpōez eē mutatā. s. de negatiua in affirmatiuā. ꝛ oportebit ꝙ sit falsa. puta si velim⁹ cōcludere ꝙ oīs hō sit quātitas. qō ē ꝟrium huic. nullus hō ē quātitas. cui⁹ ꝑpriū ē suba. accipiemus istā falsam. oīs suba est quantitas. ꝛ hanc verā oīs hō est substantia.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Sil̃r aūt ꝛ si ex alia ordinatione accipiatur medium sicut dcm̃ est: ꝛ in priuatiua deceptione: necesse est. n. que qdem est. d. b. manere: q̄ vo ē. a. d. conuerti: ꝛ hec deceptio est eadem priori.

¶ Oñdit quō fit ſylogiſmus ignoꝛātie qñ accipiť mediū nō ꝑpriū qō nō sit eiusdem ordinis. sed ex alia coordinatione. puta si dicerē oē agens ē quantitas. oīs hō ē agens opꝫ enim minoꝛē mānere. maioꝛē aūt mutari de negatiua in affirmatiuā. vñ ꝛ hec deceptio sil̃is est priori decēptiōi sic dicebať in ſyl⁰ ꝑuatiuo. ¶ Deinde cū dic̄.

¶ Luꝫ vo sit nō per ꝑpriū mediū. si qdez sit. d. sub. a. hec quidem erit va: altera aūt falsa: pōt. n. a in pluribus esse q̄ nō sunt sub inuicē. Si vo nō sit. d. sub. a. hoc qdem sp manifestū est: qm̃ erit falsa: affirmatiua. n. accipiť. Que vo est. d. b. cōtingit uerā ꝛ falsam: nihil. n. ꝑ hibet. a. qdez in. d. nullo esse. d. aūt in oī. b. ut aīal scīa: scīa aūt musica: nō ät itex neqꝫ. a. in nllō. d. nec. d. ī nllō. b. Mānifestū igiť est qm̃ cū ñ sit mediū sub. a. ꝛ utreqꝫ pñt falsē esse: ꝛ q̄cunqꝫ cōtingit: quot quidem igitur modis: ꝛ per que pñt fieri per ſylogiſmū deceptiōes ꝛ in his que sūt sine medio: ꝛ in his que sūt per ō̄monstrationeꝫ manifestum est.

¶ Oñdit quō fiat ſylogiſmus deceptionis affirmatiuus ꝑ medium extraneuꝫ ꝛ dicit ꝙ si accipiatur talem mediū extraneum quod ꝓtineať sub maiori extremitate. tūc maio: erit vera. ꝛ mino: falsa. pōt. n. a. q̄ ē maio: extremitas de pluriб⁹ vl̃r p̄dicari. que nō sunt sub inuicē. puta habit⁹ de grāmatica. ꝛ virtute. hec. n. est mediata. nulla grāmatica ē virtus. possum⁹ ergo ꝓcludere ō̄riuꝫ hui⁹. s. oīs grammatica ē virtus per aliqō mediū. qō cō tineatur sub virtute. ꝛ tūc maio: erit vera. ꝛ mino: falsa puta si dicam⁹. oīs tēperātia ē virt⁹. oīs grāmatica ē tēperātia. ergo oīs grāmatica ē virtus. Si ergo accipiatur aliqō mediū qō nō sit sub. a. maio: semp erit falsa. qꝛ accipitur affirmatiua. ſz minoꝛē ꝓtingit eē cū hac qñqꝫ q̄dez falsam. ꝛ tūc ambe erūt falsē. puta si dicam⁹. oīs albedo ē virtus: oīs grāmatica ē albedo ꝙ⁰ ꝛc̄. Qñqꝫ aūt pōt esse vera. nihil. n. ꝓhibet sic se habēt̃ib⁹ terminis ꝙ. a. remoueať ab oī. d. ꝛ. d. sit in oī. b. sicut ē in terminis his: aīal: scīa: musica. aīal enim qō ē maio: extremitas remouetur vl̃r ab oī scīctia. vñ hec que sumiť vt maio: in ſylogiſmo ignoꝛātie. oīs scīa ē aīal. est falsa. mino: vo. s. oīs musica est scīa. est vera. sed ꝓclusio falsa cōtraria negatiue vero ī mediate ꝓtingit enim ꝙ. a. sit in nullo. d. vt dictū ē. sic igitur ꝑ⁹ ꝙ qñ mediū nō ꝓtineť sub maiori extremitate. ꝑñt eē vtreqꝫ falsē. ꝛ altera eaꝝ. quecūqꝫ contingit qꝛ maio: ꝛ mino: pōt eē falsa: maio: aūt nō pōt eē vera: sic se habentib⁹ terminis. vt supra dcm̃ ē. Ultimo ät epilogādo ꝓcludit manifestū eē ex predictis: quot mōis ꝛ per q̄s ꝓpōes veras vel falsas possunt fieri deceptiones ꝑ ſylogiſmū: tam in ꝓpositionibus imediatis: quaꝫ in ꝓpositionibus mediatis que demonstratōe ꝓbantur.

Co.53. ¶ Manifestum autem est. ⁊ si aliquis sensus defecerit: necesse est ⁊ scientiam aliquam deficere: quã impossibile est accipere.

Lectio trigesima.

Ostẽdit pbs determinauit de ignorantia dispo
p sitionis que fit per syllogismũ: hic determinat de ignorãtia simplicis negatiõis: que fit absq; syllogismo. Et primo ondit in ãbus habeat talis ignorantia ex necessitate. scõo pbat ppositum ibi. (Si quidẽ addiscimus ⁊c̃.) Dicit ergo pmo q; si alicui deficiat aliquis sensus: puta visus aut auditus. necesse ẽ q; deficiat ei scientia ppriorum sensibilũ illius sensus puta si cui deficit sensus visus: necesse est. q; deficiat ei scientia de coloribus. ⁊ sic habebit ignorãtiam negatiõis de coloribus: oio ignorãs colorẽ. Sed hoc itelligendũ ẽ qñ nunq; hũit sensum visus. sicut pz in ceco nato. Si qs enĩ amittat visuz pr̃ habitũ nõ opz ppter hoc q; careat scientia colorũ: q; ex his que pr̃ sensit remanet in eo colorũ memoria ptingit aũt de aliqbus rebus haberi ignorãtiã negatiõis: que tñ cognosci pñt p sensuz quẽ habem⁹ si ẽ si aliquis habens visuz sp fuisset in tenebris: careret q̃dẽ scientia colorũ sed nõ ex necessitate. quia posset accipe sentiendo colores: qõ nõ ptingit in eo qui caret sensu visus ⁊ ideo addit q; impossibile ẽ accipe q; videlz etiã ille qui caret potẽtia visiua: non potest percipere cognitiõem colorum.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Si quidem addiscimus: aut per inductionẽ aut per demonstrationem. Est autem demonstratio quidem ex uniuersalibus: inductio autem ex his que sunt fm partem. Impossibile aũt uniuersalia speculari nisi per inductionem: qñ ⁊ que ex abstratione dicunt: est p inductiones nota facere: q; insunt in unoquoq; genere q̃dam: ⁊ si nõ separabilia sint: fm q; huiusmodi unũquodq; est. Inducere aũt non habẽtes sensuz impossibile est: singularium sensus ẽ enĩ. non enim contingit accipere ipsorum sciam: neq; enim ex uniuersalibus ẽ sine inductiõe: neq; p inductionem sine sensu.

¶ Iprobat ppositũ per hoc q; duplex ẽ modus acquirendi sciam. Unus quidẽ per demõstrationẽ: alius aũt per
Lec.1. inductiõem qõ ẽt in principio huius libri positũ est. Differunt aũt hi duo modi: quia demonstratio pcedit ex uniuersalibus. Inductio aũt pcedit ex pticularib⁹. Si ergo vlia ex qb⁹ pcedit demõstratio cognosci possent absq; inductiõe: sequeret q; hõ posset accipe sciam eorum quorum nõ hz sensum. sz impossibile ẽ vlia speculari absq; inductione: ⁊ hoc q̃de in reb⁹ sensibilibus ẽ magis manifestum: q; in eis p experientiã quã hẽmus circa singularia sensi
Lec.1. bilia: accipimus notitiã vl̃em sicut manifestat in primo metaphysice. sz maxime vi hoc dubiũ in his que dicuntur fm abstractiõem sicut in mathematicis. cũ enim ex
Lec.1. perientia a sensu ortũ habeat: vt dicit in pmo metaphysice: videtur q; hoc locũ nõ habeat in his que sunt abstracta a materia sensibili: ⁊ ideo ad hoc excludendum dicit q; ẽt ea que dicũtur fm abstractiõem contingit nota facere per inductionem: q; in vnoquoq; genere abstractorũ sunt quedã particularia que nõ sunt separabilia a materia sensibili. fm q; vnũquodq; eorum est hoc. Quãuis enĩ linea fm abstractiõem: dicatur linea mathematica: tamẽ hec linea que est in materia sensibili: mathematica ẽ indiuiduata abstrahi non potest: quia indiuiduatio eius ẽ ex hac materia: nõ aũt manifestantur nobis principia abstractorum ex qbus demonstrationes in eis pcedunt. nisi ex particularibus aliqbus que sensu percipiam⁹. puta ex hoc qõ videmus aliquod totum singulare sensibile. inducimur ad cognoscendũ. quid ẽ totũ ⁊ ps: ⁊ cognoscim⁹ q; oẽ totum ẽ ẽ maius sua parte: psiderando hoc in pluribus. Sic igit vlia ex qbus demõstratio pcedit nõ sunt nobis nota: nisi p inductiõem. hoies aũt carentes sensu aliquo nõ possunt inductionẽ facere de singularib⁹ pertinẽtibus ad sensum illũ: q; singulariũ ex ãbus pcedit inductio. est soluz cognitio sensus. Uñ opz q; oio sint hmõi singularia ignota. q; nõ ptingit q; aliquis carens sensu accipiat talium singulariũ sciam. q; neq; ex vlibus põt demonstrare sine inductiõe per quã vlia cognoscũtur vt dictũ ẽ. neq; per inductiõem põt aliquid cognosci sine sensu qui ẽ singulariũ ex qbus pcedit inductio. Est ãt psiderandũ q; per verba pbi que hic inducũtur excludit duplex positio. Prima quidez ẽ positio platonis q; ponebat q; nos hẽbam⁹ scias de rebus per' spes participatas ab ideis: q; si esset vez vlia fierent nobis nota absq; inductiõe. ⁊ ita possemus acquirere sciam eorum quorum sensum nõ hẽmus. Uñ ⁊ hoc argumẽto vtit Ar. ptra platonem in fine primi metaphyce. Secũda est positio dicentium q; possumus in hac vita cognoscere substas separatas. intelligendo q̃dditates eaꝝ que tñ p sensibilia que cognoscimus: que ab eis oimode transcenduntur cognosci nõ possunt. vñ si ipse cognoscerẽtur fm suas eẽtias: sequeret q; aliqua cognoscerentur absq; inductione. ⁊ sensu. quod pbs hic negat etiam de abstractis.

Iposito platonis

Lec.19. ⁊ co.49.

¶ Est aũt omnis syllogism⁹ p tres terminos: ⁊ hoc qdem demonstrare possibile est: qñ est .a. in .c. propter id qõ est in .b. ⁊ hoc in .c. Sed priuatiuus ẽ alteram qdem propositionez habens: quoniam ẽ aliud in alio: alterum aũt qñ non est.

Lec.xxxi.

Ostẽdit pbus determinauit de syllogismo demonstratiuo oñdens ex qbus. ⁊ qlib⁹ pcedat
p ⁊ in qua figura demõstratiões fieri possunt. hic inquirit vtr demonstratiões possint in infinitum pcedere. ⁊ p⁹ monet qõnem. scõo determinat eam ibi. (Quod qdẽ igit non cõtingit inter media ⁊c̃.) Circa pmum duo facit. p⁹ premittit q̃dam antecedentia que sunt necessaria ad intellectum questiõis. scõo mouz questionẽ ibi. (Sic ergo se hmõi ⁊c̃.) Circa pmũ duo facit. p⁹ premittit de forma syllogistica quã opz in demõstrationibus obseruare. scõo resumit qualis debeat esse dõmõstrationis materia ibi. (Manifestum igitur ẽ q; pncipia). Circa primum tria tangit. quorum pmũ est cõmune omni syllogismo. s. q; oĩs syllogismus est per tres terminos: vt manifestũ est in libro pozer. fm aũt pertinet ad syllogismum affirmatiuũ: cuius forma talis ẽ q; concludit a. eẽ in .c. ppter id q; .a. ẽ in .b. ⁊ .b. est in .c. ⁊ hec ẽ forma syllogistca in pma figura i qua sola põt cõcludi affirmatiua vlis: que marie queritur i demõstratiõib⁹. Tertiũ est qõ ptinet ad syllogismũ negatiuũ q; de necessitate vnam ppõem habet affirmatiuam: aliam aũt negatiuã differẽter tñ in prima ⁊ in scõa: vt pz p ea q̃ in libro põrum fuit ostẽsa.

Lap.11. primi libri

Lap.3. Lec.4. primi libri

¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifestum igitur est q; principia ⁊ dicte suppositiones he sunt. Accipiẽtes enim hoc: sic necesse est demonstrare: ut q; .a. sit in .c. per b. Iterum aũt quia .a. sit in .b. per aliud medium: ⁊ q; .b. sit in .c. similiter.

¶ Resumit que sit materia demõstrationũ. ⁊ circa hoc tria facẽ. p⁹ enĩ ponit mãm. scõo ondit dictam huius materie ad mãm syllogismi dialectici ibi. (Sz quidẽ igit opinationẽ): 3⁹ differentiam positã manifestat ibi. (Habz autem sic se). Dicit ergo p⁹ q; cum syllogismus habeat tres terminos ex quibus formantur due propositiones concludentes tertiam: manifestum est q; he propositiones ex quibus pceditur in syllogismo demõstratiuo fm

formaz predictã: sunt principia ⁊ suppõnes. de quib⁹ in ꝓcedentib⁹ dictũ ẽ qui enĩ accipit hmõi principia: sic demonstrat per ea sicut expositũ ẽ in forma syllogistica: vt .s.q:.a. sit in.c. ꝓbatur ꝑ.b.⁊ si ꝓpõ.a.b. sit ite⁊ media: ꝙ.a. sit ī.b. demõstrat⁹ ꝑ aliqđ mediũ ⁊ sile ẽ si ꝓpositio minor.s.b.c. sit mediata. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Secunduz quidem igitur opinionem sylogizantibus: ⁊ solum dialectice: manifestuz est ꝙ hic solum ītendẽdum sit: si ex ꝯbus contingit uerisimilis fiat sylogismus. quare ⁊ si ẽ aliquod in ueritate eorum que sunt. a. b. mediuz: uidetur aũt non per hoc sylogizatus est dialectice. ad ueritatem autem ex his que sũt oportet intendere.

¶ Oñdit q̃stum ad predcẽz differẽtiã inẽ sylogismũ demonstratiuũ ⁊ sylogismũ dyalecticuz. q:.n. sylogism⁹ dyalectic⁹ ad hoc tẽdit vt opinatõem faciat: hoc solum ẽ de intẽtiõe dialectici: vt ꝓcedat ex his que sunt maxime opinabilia. ⁊ hec sũt ea q̃ vidẽt vel plurib⁹: vel maxie sapientib⁹. ⁊ iõ si dyalectico in sylogizando occurrit aliq̃ ꝓpositio: que fm rei veritatẽ hz mediũ per qđ possit ꝓbari: sed tñ nõ videatur habere mediũ: sed ꝓpter sui ꝓbabilitatem videat⁹ per se nota: hoc sufficit dialectico. nec inquirit aliud mediũ: hz ꝓpõ sit mediata. ⁊ ex illa syllogizans sufficiẽter pficit dialecticũ syllogismum. sed syllogismus demonstratiuus ordinatur ad scientiaz veritatis: iõ ad demõstratõem pertinet vt procedat ex veris q̃ sunt fm rei veritatem ĩmediata ⁊ si occurrit ei mediata ꝓpositio: necesse ẽ ꝙ ꝓbet eam per mediũ ꝓpriuz quousqz deueniat ad ĩmediata: nec est contentus ꝓbabilitate ꝓpositionis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Habet aũt se sic. Qm̃ aũt est ꝙ ipsum qdẽ de alio predicatur nõ fm accidens: dico autez fm accidens: ut album aliquando illud dicimus boiem esse non similiter dicẽtes ⁊ boiem album. Quod qdem enim cum nõ alterũ aliqđ sit album est: album aũt qm̃ accidit homini esse album. Sunt igitur q̃dam huiusmodi que fm se predicantur.

¶ Manifestat ꝙ dixerat dicens. ꝙ hoc qđ dictum ẽ ꝙ demonstrato: ad veritatem ex his que sũt ꝓcedit: sic se hz vt dicẽt. Inuenit̃ .n. aliquid qđ de alio ꝓdicatur: non fm accidens. ⁊ exponit per affirmatiuã: dicens quid ꝓdicetur fm accidens. Dupl̃ enim aliquid predicatur fz accidens. Uno mõ qñ subm predicatur de accidẽte. puta cũ dicimus albũ est homo. Alio mõ dissil̃ qñ accidẽs predicatur de subo: sicut cũ dicit hõ est albus: ⁊ differt hic modus a ꝓmo qm̃ hic qñ accidẽs predicatur de subiecto: dñ homo est albus. nõ q: aliquid alterum sit albuz sed quia ipse homo ẽ albus: ⁊ tñ ẽ ꝓpositio per accidẽs: quia albũ nõ cõuenit homini fz propriã rõez. neqz enim ponitur in diffinitione eius: neqz econuerso. sed qñ dicit̃ album est hõ. nõ dicitur. q: eẽ hoiez insit albo: sed quia eẽ boiem inest subiecto albi: cui. s. accidit esse album. vñ hic motus est magis remotus a predicatiõe ꝑ se q̃ ꝓus Sunt aũt̃ quedam que neutro istorum modoz per accidens predicãtur: ⁊ ista dicũtur per se: ⁊ talia sunt ex q̃bus demonstrato: ꝓcedit. Sed hoc dialecticus non requirit. ⁊ ideo questio que ita ꝓponitur de hmõi que per se predicantur. non hz locũ in sylogismis dialecticis: fz soluz in sylogismo demõstratiuo. ¶ Deinde cũ dic.

¶ Sit igitur. c. huiusmodi quod ipsum qdez non sit in alio: in hoc aũt. b. sit primo: ⁊ non est aliud medium. Iterum in. e. sit etiam similiter ⁊ hic in. b. nunqd igit̃ hic necesse est stare: aut continget in ifinitũ ire.

¶ Mouet qõnes intentas. ⁊ circa hoc duo facit. primo mouet qõnes in quibus locum hz. scõo oñdit in q̃b⁹ locũ nõ hz ibi. (Sed in quer̃tib⁹ ⁊c̃.) Circa primũ duo facit. ꝓmo mouet qõnes in demonstrationibus affirmatiuis. scõo oñdit ꝙ he qõnes similiter locum hñt in demõstrationib⁹ negatiuis ibi. (Similiter aũt dico ⁊ ī priuatiuis.) Circa primũ duo facit. ꝓmo enim mouet questiones. scõo oñdit ad quid hmõi qõnes pertineant ibi. (est aũt hoc intedere.) Circa primũ moues tres qões. fm tres terminos sylogismi. ⁊ primo mouet qõez maioris extremitatis. vtrũ sit abire in infinitum in ascendendo. ⁊ in hac qõne supponitur vltimũ subm: qđ non ꝓdicatur de alio. ⁊ alia nõ predicat̃ de ipso. Sit ergo hoc. c. ⁊ in. c. primo ⁊ ĩmediate sit. b. ⁊ in. b. sit. e. quasi de eo vniuersaliter predicatũ ⁊ iterum . c . sit in. e. similiter de eo vniuersaliter ꝓdicatũ. Est ergo questio vtruz iste ascẽsus alicubi stet ita. s. ꝙ sit deuenire ad aliquid qđ ꝓdicetur de alijs vl̃r: ⁊ nihil aliud ꝓdicetur de ipso. aut hoc non sit necesse: ꝓtingat ascendere in infinitũ. ¶ Scõo ibi.

¶ Et iterum si de. a. qdem nihil predicatur ꝑ se. a. aũt in. c. est primo: medium autẽ in nullo priori ⁊ item. c. sit in. i. ⁊ hoc in. b. nunqd ⁊ in hoc stare necesse est: aut in hoc continget in infinitum abire: differt aũt hoc. a. priori: qm̃ hoc qdem est. Nunqd continget ĩceptum ab huiusmodi quod in nullo est altero. sed aliud in illo: in sursum in ifinitum abire: alterum aũt ĩceptum ab huiusmodi ꝙ ipsum qdem de alio de illo aũt nihil predicatur: in deorsum itendere: si cõtingit in ifinitum ire.

¶ Mouet questionẽ ex parte minoris termini. vtrũ. s. sit ire in infinitum descendendo: ⁊ in hac questiõe supponitur aliquod primũ predicatum vl̃e qđ de alijs predicetur: ⁊ nihil sit vniuersali⁹ eo qđ predicet̃ de eo. sit ergo a tale ꝙ nihil de eo predicetur. sicut totũ vl̃e de parte . a. ꝙ de. c. predicetur ⁊ ꝓmo ĩmediate: ⁊. c. de. i. ⁊. i. õ. b. Est ergo questio vtrum necesse sit hic descendendo stare: aut contingat in infinitum ire. ⁊ oñdit consequẽter differentiam harum duarũ questionũ: quia in prima questione querebãtur: si aliquis inciptat a particularissimo subiecto ꝙ nulli inest per modum quo totũ vl̃e est ī pte Sed alia insunt ei: vtrum contingat ꝓcedere in infinituz ascendendo. Secũda questio vero est: si aliquis incipiat ab vniuersalissimo predicato quod predicetur õ alijs sic̃ totũ vl̃e de parte. Et nihil hoc mõ predicat̃ de illo vtz ꝓtingat descendendo ꝓcedere in infinitũ. ¶ Tertio ibi.

¶ Amplius media nunqd cõtingit ifinita re determinatis terminis. Dico aũt: ut si. a. in. c. sit mediũ aũt ipsoz sit. b. ab ipso aũt. b. ad. a. altez: sed boz alia: nunqd ⁊ hoc in ifinituz cõtingit abire: aut impossibile est.

¶ Mouet tertiam questionẽ ex parte medij termini. ⁊ in hac questõne supponũtur duo extrema. s. vniuersalis sint predicatuz: et particularissimũ subiectum: ⁊ queriẽ cũ hoc vtz ꝓñt eẽ in infinita media. puta si. a. sit vniuersalissimum predicatum. ⁊. c. ũt particularissimũ subiectuz ⁊ iter. a. ⁊. c. sit mediũ. b. ⁊ iter. a. ⁊ . b. iterũ sit aliquod ⁊ sil̃ iter. b. ⁊. c. ⁊ boz ẽt mediorum sint alia media inẽ ipa. s. ⁊ extrema tam ascendendo q̃z descendendo. Est ergo questio vtrum hoc possit ꝓcedere in infinitum: aut ipossibile sit hoc. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Est aũt hoc ītendere idem esse. ⁊ si demonstrationes in ifinitum ueniunt: ⁊ si est demonstratio oĩs rei: aut adinuicem ĩcludantur.

Lec.6.ꝛ co.9.

¶Ostendit ad quid tendãt hmõi questiões: in quo declaraꝫ. ꝙ hmõi qõnes pertinẽt ad materiã de qua nunc agitur. ſ. ad demõſtrationes. Dicit ergo ꝙ intẽdere inq̃ſitioni veritatis in iſtis queſtionib⁹. idẽ eſt. ac ſi queratur vtꝝ demõſtratiões ꝓcedãt in infinitũ. vel aſcendẽdo. vl̃ deſcẽdendo. Aſcẽdendo quidem. ita ꝙ quilibet ꝓpõ ex qua demõſtratio ꝓcedit ſit demõſtrabilis per aliam priorem demõſtratiõem. ꝛ hoc ẽ qõ ſubiũgit. (ꝛ ſi ẽ demõſtratio oĩs) ideſt cuiuſꝫ ꝓpoſitionis. qõ quidã exiſtimãtes circa principia errauerũt. ſicut dicit in 4⁰ metaphiſice. deſcẽdendo aũt ſi ex aliqua ꝓpõne demonſtrata contingat iterũ ad aliã demonſtratiõem poſteriorẽ ꝓcedere ꝛ hoc ẽ vnũ membrũ dubitationis. ſi demõſtratiões in infinitũ ꝓcedunt: vel deſcẽdendo. vel aſcendendo. Aliud aũt mẽbrum dubitatiõis eſt: ſi demõſtratiões ad inuicem terminãtur: ita. ſ. ꝙ vna demõſtratio cõfirmetur per aliam aſcẽdendo: ꝛ ex vna demõſtratiõe ꝓcedat alia deſcendẽdo: ꝛ hoc vſqꝫ ad aliquem terminum.

¶Deinde cum dicit.

¶Silr aũt dico ꝛ in ꝑuatiuis ſylogiſmis. ꝛ ꝓpoſitionibus: ut ſi. a. nõ ineſt ulli. b. aut. primo aut aliquid ifra: cui priori non ineſt. a. ut ipſi. c. quod eſt in omni. b. Et iterum hoc ẽt in alio priori: ut ſi. t. eſt qõ ſit in oĩ. i. ꝛ nãꝙ in his aut infinita ſunt in quib⁹ nõ ineſt priorib⁹: aut ſtaꝫ.

¶Ostendit ꝙ predicte dubitatiões habẽt locum etiã in demonſtrationibus negatiuis. qz demõſtratio negatiua opꝫ ꝙ vtatur ꝓpõe affirmatiua in qua ſubm ꝛclusionis ꝑmeatur ſub medio: ꝛ a quo predicatum cõclusionis remoueatur. ſim ergo ꝙ eſt aſcenſus ꝛ deſcẽſus ĩ affirmatiuis. opꝫ ꝙ ſit aſcenſus ꝛ deſcẽſus in negatiuis ſyllogiſmis ꝛ ꝓpoſitionibus. vtputa ſi ꝛclusio demonſtratiui ſylogiſmi ſit nullũ. c. eſt. a. ꝛ accipiatur ſicut medium. b. a quo. a. remoueatur. Eſt ergo ꝓmo conſiderandũ. vtruꝫ a. remoueatur. a. b. ꝓmo ſiue ĩmediate. aut ſit aliud medium accipere. a. quo ꝓmo remoueatur. a. q̃ꝫ. a. b. puta ſi ꝑus remoueatur. a. c. qõꝝ vl̃ predicari de. b. ꝛ iterũ erit conſiderãdũ vtrum. a. remoueatur ab aliquo ꝙ pr⁹ q̃ꝫ alij. ſ. a. t. qõ predicatur vniuerſaliter de. i. Ita ergo ꝛ in his põt ꝓcedi in infinitũ in remouendo: vt ſemꝑ ſit accipere a quo ꝙ prius remoueat: vel oz alicubi ſtare.

¶Deinde cum dicit.

¶Sed in cõuertibilibus non ſilr ſe habet. nõ enim eſt in eque predicabilibus. de quo ꝓmo predicatur: aut ultimo. oĩa. n. ad oĩa ſic ſilr ſe bñt: ꝛ ſi ſint ifinita de ipſo predicãtia: in utraqz ſunt ꝑdicata ifinita. niſi ſilr cõtingat cõuerti: ſed hoc qdem ſicut accidẽs: illud uero ſicut predicamentum.

¶Ostẽdit in quibus dicte qõnes locũ non habeãt. quia in his que equaliter de ſe inuicẽ predicãtur: ꝛ cõuertuntur ad inuicẽ: nõ eſt accipere aliquod prius ꝛ poſteri⁹ ꝑz illũ modũ quo prius ẽ a quo nõ ꝓuertitur ꝓſequẽtia eſſẽdi. ꝓut vniuerſalia ſunt priora. quia ſiue ſint infinita predicata: ita. ſ. ꝙ procedatur in infinitum in predicãdo: ſiue ſint infinita ex vtraqz parte: ideſt tã ex parte predicati. q̃ ex parte ſubiecti: oĩa hmõi infinita ſimiliter ſe habebunt ad oĩa: quia quolibet eoꝝ poterit predicari de quolibet ꝛ ſubiici cuilibet conuertibiliũ: niſi ſolũ ꝙ põt eẽ talis differentia: ꝙ vnũ eorũ predicatur vt accidẽs: ꝛ aliud predicatur vt predicamentũ. i. ſicut formale predicatum: et hec eſt differẽtia ꝓprij ꝛ diffinitõis: quoꝝ vtruꝫ eſt cõuertibile: ꝛ tñ diffinitio eſt predicatũ eẽntiale: ꝛ ꝓpt̃ hoc ẽ prius naturaliter ꝓprio qõ eſt predicatum accidentale ꝛ ĩde eſt ꝙ in demõſtrationibus vtũtur diffinitõe quaſi medio ad demõſtrandũ ꝓpriã paſſionẽ de ſubiecto.**

¶Quod quidẽ igitur non cõtingit media ifinita eſſe. ſi in ſurſum. ꝛ deorſum ſtent predicamenta. manifeſtũ eſt: ¶Dico aũt ſurſum qdem qõ in uniuerſale magis eſt: deorſum aũt quod ĩparticulare. Lec.xxxii.

p Ostq̃ ꝑs mouit qões. hic incipit eas determinare. ꝛ diuidit in duas ptes. In pa pte oĩdit ꝙ q̃rũdã dubitationũ ſol⁹ reducit ad ſolõnẽ aliaꝝ. In ſcda ſoluit dubitatiõez q̃ſtũ ad illa in quibus ꝑ ſe. ꝛ ꝑncipaliter difficultas cõſiſtit: ibi (ꝙ aũt illis logice autẽ) Circa ꝓmũ duo facit ꝓmo enim oĩdit ꝙ dubitatio que põt eſſe circa media reducitur ad dubitationez que mouetur de extremis: ꝛ ea ſoluta ſoluit. 2⁰ oĩdit ꝙ dubitatio que ẽ circa negatiuas demõſtrationes reducit ad dubitatiõem que ẽ de affirmatiuis ibi (manifeſtũ eſt aũt in ꝑuatiuis ꝛẽ). Circa ꝓmũ tria facit. ꝓmo ꝓponit qõ intendit. Scõo ꝓbat ꝓpoſitum ibi (ſi enim. a. predicãte ꝛẽ) 3⁰. excludit quãdam obuiatiõem ibi (nec ſi aliquis dicat.) Dicit ergo ꝓmo ꝙ manifeſtũ ẽ ſi quis rõez ſequẽtem conſideret: ꝙ nõ ꝓtingit eſſe media infinita: ſi ꝑdicatiões tam in ſurſum q̃ꝫ indeorſum ſtent. in aliquibus terminis. ſ. in ſummo predicato: ꝛ in ſũmo ſubiecto ꝛ exponit quid ſit ꝓcedere ꝑdicatiões ſurſum ꝛ deorſũ ꝛ dicit ꝙ ſurſuꝫ aſcẽditur qñ ꝓceditur ad magis vniuerſale de cuius rõne ẽ ꝙ predicetur. deorſuꝫ ꝓceditur qñ itur ad magis particulare de cui⁹ rõne eſt ꝙ ſubijciatur.

¶Deinde cum dicit.

¶Si. n. a ꝑdicante de. c. ifinita ſunt media in quib⁹ eſt. b. manifeſtũ eſt ꝙ ꝓtingit utiqz: q̃re ab. a. in deorſum altez de altero predicari cõtingit in ifinitum: antequã enĩ in. c. ueniat infinita ſunt media. ꝛ. a. c. in ſurſum ifinita añquã in. a. ueniat. Quare ſi hec ipoſſibilia ſũt: ꝛ ipſi⁹. a. et. c. ip oſſibile eſt ifinita eẽ media.

¶Ostendit ꝓpoſitũ per hũc modũ. ſi ita ꝙ. a. ſit ſũmuꝫ ꝑdicatum: ꝛ. c. ſit infimũ ſubm. ꝛ ſint infinita media quorũ quolibet vocet. b. q: igitur. a. erat primũ predicatuꝫ: ꝑdicabitur de aliquo medio inferiori ꝛ cũ media ſint infinita ſequitur ꝙ in infinitũ ꝓcedit predicatio in deſcendendo qõ ẽ ꝓtra poſitum. ponit enĩꝫ ꝙ nõ deſcendebat ꝑdicatio in infinituꝫ. Similiter ſi incipiam⁹. a. c. ꝙ ẽ infimum ſubiectum ꝓcedetur aſcẽdendo in infinitũ añq̃ꝫ permeatur ad. a. qõ ẽt eſt contrariũ poſito. Si ergo hec ſint impoſſibilia. ſ. ꝙ procedatur predicãdo in infinitum ſurſuꝫ ꝛ deorſum. ſequetur ꝙ ipoſſibile ſit media eſſe infinita. ꝛ ita ꝑz ꝙ queſtio de infinitate mediorũ reducit ad qõez de infinitate extremoꝝ. ¶Deinde cum dicit.

¶Neqz enĩ ſi aliquis dicat ꝙ hec quidẽ que ſunt. a. b. c. habita ſunt ad inuicẽ: q̃re neceſſe ẽ media hec: illa uero non eẽ: accipere nihil differt. Quod enĩ utiqz accipio eoꝝ que ſunt. b. erit ad. a. aut ad. c. aut ifinita media: aut non a quo iam ſunt ꝓmum ifinita: ſiue ſtatim ſiue nõ ſtatim. nil differt. q̃. n. ſũt poſt hec ifinita ſunt.

¶Excludit quãdam obuiatiõem. poſſet enim aliqs obuiare dicẽs. ꝙ predicta ꝓbatio procedebat: ac ſi. a. b. c. ideſt mediũ ꝛ extrema: ita ſe haberent ꝙ eẽnt habita ad inuicem: ita. ſ. ꝙ inter ea nõ eſſet aliquod mediũ: ſic enĩꝫ diffinitur habitus in qnto phyſicoꝝ ꝙ. ſ. conſequẽter ſe habet. cũ nõ cadat medium. hoc videbatur in predcã ꝓbatione ſupponi. ſ. ꝙ. a. predicet de aliquo medio qua ſi habito. ideſt ĩmediate ſequenti. ſed ille qui ponit media infinita dicet. ꝙ hoc nõ contingit accipere. dicit enim ꝙ inter quoſcũqz terminos acceptos ẽ aliquod mediuꝫ: ſed hic ꝑs dicit ꝙ nihil differt ſiue ſic accipiãtur infinita media. ꝙ ſint habita ad inuicez ſicut contingit indiſcretis puta in ciuitate. domus domui eſt habita. ꝛ in numeris

Lec.5.ꝛ co.25.

ynitas: sine non possit inueniri in medijs aliqd habitum ꝙ semp inter duo media sit aliqđ medium accipere: sicut accidit ī ꝓximis: in qb⁹ iter q̄libz duo signa. sine iter duo p̄cta: semp ē aliqđ medū accipe. ⁊ qꝑ hoc nihil differat ad ꝓpositū. sine vno mō: sine alio sic manifestat subdēs q: suppōsito qꝑ sint īfinita media int̄ .a. ⁊ .c. quoꝝ quodlibet vocatur .b. quodcūqz hoꝝ accipio necesse ē qꝑ int̄ illud .a. ⁊ .c. sint infinita media: vel nō sint īfinita respectu alteri⁹ eoꝝ. verbi gr̄a ponam⁹ qꝑ media sint habita adinuicē. sicut accidit ī discretis: ⁊ accipim⁹ aliqđ medium qđ sit habitū ad ip̄m .a. necesse erit qꝑ iter illud medium ⁊ .c. sint adhuc infinita media. Et silr si ponant̄ quedā finita media int̄ .a. ⁊ illud medium acceptū: ⁊ eadē rō ē si ponat̄ medium acceptū īmediate ꝙungi ipi .c. vel p finita media ab eo distare· ex quo igit̄ semp .a. medio accepto opz accipe infinita media ad alteꝝ extremoꝝ: nō differt vtruz statim ꝙungat̄ alij extremoꝝ. i. sine medio: vel nō statiz ideſt p aliqua media. q: ēt si ꝙungat̄ vni extremo sine medio. necesse ē qꝑ postea inueniāt̄ infinita media respectū alteri⁹: ⁊ ita semp oportebit si ē infinitās in medijs qꝑ inueniatur in infinitū p̄dicatiōib⁹ vl̄ ascēdēdo: vel descēdēdo: sicut p̄dicta ꝓbatio ꝓcedebat. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Manifestū est aūt ⁊ in ꝑmatiua demōstratione: qm̄ stat̄: si qdem in ꝑdicatiua statur in utrisqz sic: ab vltimo. n. nō cōtingēs est: neqz in sursum ab eo in quo stat̄ in īfinitū ire. dico aūt in quo stat̄: qꝑ ip̄m qdem in alio nullo est: sed in illo aliud: ut .z. neqz a ꝑmo in id qđ statur in ultimum. dico aūt ꝑmū: qꝑ ipsum qdē de alio: sed de illo nullū aliud. si igitur hoc erit ⁊ in negationem stabitur.

¶ Oñdit qꝑ si in affirmatiuis demōstratiōibus nō ꝓceditur in infinitū: neqz in negatiuis in infinitū ꝓceditur: ⁊ sic qđ de demōstratiōib⁹ negatiuis reducit̄ ad qđem de affirmatiuis. Et circa hoc tria fac̄. p⁰ ꝓponit qꝑ intendit. 2⁰ ꝓbat ꝓpositū ibi. (Triplr̄. n. demōstrat̄). z⁰ excludit quādā obiectiōez ibi. (Manifestuz ē āt). Dic̄ g⁰ p⁰ qꝑ manifestū erit ex sequēt̄ib⁹ qꝑ si ī p̄dicatiua. i. ī affirmatiuum demōstratiōi stat̄ ī vtrisqz. i. in sursū ⁊ deorsū: necesse erit qꝑ stet̄ ī negatiua demōstratiōe: ⁊ ad exponēdū b⁰ qꝑ ꝓpositū ē: dic̄. sit ita qꝑ nō ꝓtingat ab vltīo. i. ab infinito subo ire in sursū in īfinitū vsus p̄dicata vlia: ⁊ exponit qđ ē vltimū. s. illud qđ nō ī ē alicui alij tanqz mīoꝝ pticulari. Sz aliud sit ī illo. ⁊ sit illud .z. ⁊ sic ēt qꝑ in accipiendo .a. ꝑmo versus vltimū nō ꝓcedat̄ in īfinitū. ⁊ exponitur qđ sit ꝑmū illud. s. qđ p̄dicat̄ de alijs: ⁊ nihil aliud p̄dicat̄ de eo: q̄si eo vlīus vt sic ꝑmū itelligat̄ vniuersalissimū. vltimū aūt pticulariss̄imū. Si igit̄ ex vtraqz pte stet̄ in demōstratiōib⁹ affirmatiuis: dicit ꝓñs eē: qꝑ etiaz stet̄ īdemōstratiōib⁹ negatiuis. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Tripliciter. n. demōstrat̄ nō esse: aut ī quo qdem est. c. b. ideſt oī: sed in quo. b. nulli ideſt. a. ipsi⁹ qdez igit̄. c. b. qꝑ sp alteri⁹ spacii: necesse est ire in īmediata: ꝓdicatiua. n. hec est distātia: sed alteꝝ manifestū est: qꝑ si in alio non est ꝑriori: ut in .d. hoc idigebit ī oī. b. eē: ⁊ si iteꝝ ī alio ipso. d. ꝑoze nō fuerit: illud idigebit ī oī .d. eē q̄re qm̄ deorsum statur: ⁊ q̄ est in sursū stabit̄: ⁊ erit quoddā ꝑncipiū ī quo nō erit.

¶ Ꝓbat ꝓpositū. ⁊ ꝑmo in ꝑma figura. 2⁰ in sēda ibi (iteꝝ sit. b. qđē. z⁰ in tertia ibi. (Tertius ē). In tribus enī figuris ꝓtingit negatiuū ꝓcludi. Dicit ergo ꝑmo qꝑ triplr̄ pōt demōstrari ꝓpō negatiua p quā significatur aliqđ nō eē. Uno qđē mō ī ꝑma figura. ⁊ fz hūc modū qꝑ. b. ist. c. vl̄r. i. maioꝝ exīti vl̄i affirmatiua. a. vero insit nulli. b. maioꝝ exīti vl̄i negatiua: q: igit̄ supponit̄ qꝑ ī affirmatiuis stet̄: ⁊ ī sursū ⁊ in deoꝝsū: neēe ē qꝑ ista ꝓpō q̄ ē. b. c. que ē affirmatiua: si nō sit īmediata: ⁊ quodcūqz aliud spacium accipit̄ exīte aliq̄ medio iter. b. ⁊. c. neēe erit reducere ī īmediata. q: ista distātia que attēdit̄ ꝑm habitudinē medij ad minoꝝ extremitatē affirmatiua est ī q̄ supponit̄ eē stat⁹. Si aūt accipiam⁹ alteꝝ spaciū qđ ē iter. b. ⁊. a. manifestū ē q̄dē: qꝑ si hec ꝓpō nullū. b. est. a nō ē īmediata: neēe ē qꝑ. a. remoneat̄ ab aliq̄ p ꝑri⁹ q̄z. a b. ⁊ sit illud. d. qđ si accipiat̄ vt medium iter. a. ⁊. b. neēe ē qꝑ ꝑdicet̄ vl̄r de. b. q: opz minoꝝ eē affirmatiuā. ⁊ iterū si hec nō sit īmediata nullū. d. ē. a. opz qꝑ. a. neget̄ ab aliquo q̄z. alio p ꝑius. d. puta sit illud. c. qđ eadem rōne oportebit vl̄r ꝑdicari de. d. q: ergo ascēdendo statur ī affirmatiuis vt supponit̄: seq̄t̄ p ꝓñs qꝑ sit deuenire ad aliquid de quo ꝑmo ⁊ īmediate neget̄ ipaz. a. alioquin ad hoc ꝓcederet̄ amplius in affirmatiuis sicut ex ꝓdictis patet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Iteꝝ si. b. qdem in oī. a. in. c. aūt nullo. a. ī c. nullo erit. Iteꝝ si hec oportet demonstrare: manifestū ē qm̄ aut per sursuz modū ō̄mōstrabitur: aut p hūc aut p tertiū. primis qdez igitur dictus est: secūdus autē demōstrabitur. sic autē vtriqz demōstratur: ut. d. in. b. omni est ī c. aūt nullo si necesse est aliqd esse. ī. b. Iteruz si hoc in. c. nō erit: aliud ꝟo in. d. est. qđ in. c. nō est: igitur quoniaz esse semper in superiori stat: stabit ⁊ non esse.

¶ Ꝓbat idē in negatiua q̄ ꝙcludit̄ in sēda figura. sit. n. ita qꝑ. b. qđ ē medium ꝑdicet̄ vl̄r ō. a. ⁊ neget̄ vl̄r de. c. ⁊ ex his ꝙcludit̄ qꝑ nullū. c. sit. a. si aūt iterū negatiuā ō̄mōstrari oportet ꝓpter hoc qꝑ ē mediata. neēe ē vel qꝑ demōstret̄ in ꝑma figura: de quo mō demōstratiōis iam oñsum ē qꝑ hz statū: si in affirmatiuis sit stat⁹: aut oz qꝑ ō̄mōstretur p hūc modū. i. p sēdaz figurā: aut p tertiū. i. p tertiā figurā. Dictū ē aūt in ꝑia figura qꝑ hz statū ī negatiuis si sit status in affirmatiuis. fz hoc qđē demōstrabitur nūc q̄ztū ad sēdam figurā. Demōstret̄ ergo hec ꝓpositio: nullū. c. ē. b. sic qꝑ. d. vl̄r ꝑdicet̄ de. b. maioꝝ exīti sēti vl̄i affirmatiua: ⁊ neget̄ vl̄r de. c. minoꝝ exīti vl̄i negatiua. Si ꝟo hec ꝓpō nullū. c. ē. d. ē mediata: necesse erit accipe aliqđ aliud medium qđ q̄dē ꝑdicet̄ de. d. vl̄r ⁊ vl̄r remoneat̄. a. c. ⁊ ita sicut ꝓceditur in negatiuis ō̄mōstrationib⁹: oportebit ꝓcedere in affirmatiuis. s. qꝑ. b ꝑdicabitur de. a. ⁊. d. de. b. ⁊ aliqđ aliud de. d. ⁊ sic ꝓceditur in infinitū in affirmatiuis. Q: ergo supponit̄ qꝑ in affirmatiuis stet̄ in sursum: necesse ē ēt qꝑ stet̄ in negatiuis ſm istū modum quo negatiua demonstratur in secunda figura. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Tertius aūt ē si. a. in. b. omni insit. c. uero ī nullo sit: nō ī oī sit. c. in quo ē. a. Iteꝝ aūt hoc aut p superius dicta: aut similiter demōstrabitur: illo aūt modo statur. Si ꝟo sic est: iterū accipietur. b. in e. eē. in quo. n. nō in omni. e. ⁊ hoc iteꝝ similitēr. quoniā aūt ꝓcessuz ē stare ⁊ ī deorsuz: mānifestū ē qꝑ stabit ⁊ ī. c. qđ nō est.

¶ Oñdit idē in tertia figurā sit ergo medium. vt. b. de q̄. a vl̄r ꝑdicet̄. c. ꝟo ab eo remoneatur: seq̄t̄ ꝑticularis negatiua sez qꝑ. a. neget̄. a. quodā. c. ⁊ qꝑ quidē ī ꝑmissa affirmatiua: q̄ ē oē. b. ē. a. stet̄: hz ex suppōne. qꝑ aūt necesse sit stare ēt in hac negatiua: nullū. b est. c. que ē mīnoꝝ. pz q: si hoc debeat demōstrari: necesse ē qꝑ demōstret̄ supius dicta. i. p primā ⁊ sēdam figurā vel demōstrabitur silr sicut cōcludebat̄ cōclusio. s. per tertiā figurā. ita tū qꝑ hec mīnor nō affirmat vt vlis sed vt ꝑticularis: illo aūt modo statur sez: si ꝓcedatur in ꝑma ⁊ in sēda figura. Si aūt ꝓcedatur in tertia figura ad ꝙcludendū quod

daz.b.nō eē.c.accipiatur mdiū de quo quidē.b.vlr affir metur.c. vo ab eo pticulariter negef. ⁊ hoc iterum si militer ꝓtingit q ſm hoc ꝓcedet in demōſtratiōe negatiua ſemp ſcd̄m augmētū p̄dicatiōis affirmatiue i iferi: q:.b.qō erat p̄mū mediū p̄dicabitur de.e.⁊.e.de quo dā alio: ⁊ ſic in infinitū.q: igit ſupponitur ſtatim eē in affirmatiuis in deo:ſum manifeſtū ē q ſtabit in negatiuis ex pte ipſius.c. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifeſtū aūt eſt qñ ⁊ ſi nō una uia ōmō ſtraretur ſed oīb⁹ aliqñ qdez ex p̄ma figura aliqñ vo:ex ſcda:aut tertia:qñ ⁊ ſic ſtabitur: finite.n.ſūt uie:finita aūt finit multotiēs ſūpta neceſſe ē finiri oīa. Quod qdē igitur in priuatione ſi quidē ⁊ ieſſe ſtatur:manifeſtū eſt.

¶ Excludit quādā obuiatiōem poſſet.n.aligs dicere q neēe eſt ſtare in ꝓpoſitionib⁹ negatiuis.ſtatu exiſtente i affirmatiuis:ſi ſemp ſylogizet ſcd̄m eandē figuram.ſed pōt in infinitū ꝓcedi:ſi nūc demōſtratur p vnā figuram ⁊ nūc p aliā. ⁊ dicit manifeſtū eē q ſi nō ꝓcedatur in demōſtratiōib⁹ vna via.ſz oībus:aliqñ qdē ex p̄ma figura.aliqñ aūt ex ſcda. vel tertia, ſic oportebit ſtatū eſſe in negatiuis ſtatu exiſtēte in affirmatiuis.hmōi enīz uie diuerſe demōſtrādi ſunt finite: ⁊ quelibet earū multiplicat nō in infinitū:ſed finite aſcendēdo vel deſcēdēdo.vt oſtē ſum ē. Si aūt finita finities accipiātur neēe ē totū eſſe finitū.vñ relinq̄tur q oībus neceſſe ſit in demōſtrationibus negatiuis eē ſtatum ſi ſit ſtatus in affirmatiuis.

¶ Sed q ār i illis loyce qdē ſpeculentur hic mānifeſtū fit. In his quidē igitur q̄ i ea qō qdē eſt p̄dicātur patēs ē.ſi.n.ē diffinire aut ſi notū eſt.qō qd erat eē:infinita aūt nō ē trāſire:neceſſe ē finiri i eo qō qd ē predicātia. Lec.xxxiii.

Oſtēdit phs oñdit q ſi ſit ſtatus i extremis: neceſſe ē eſſe ſtatū in mediis. ⁊ ſi ſit ſtatus in affirmatiuis neēe eſt eē ſtatū in negatiuis:hic intendit oñdere q ſit ſtat⁹ in affirmatiuis in ſurſum ⁊ deo:ſum. ⁊ diuidit in duas ptes. In p̄ia pte oñdit ꝓpoſitū logyce.i.per rōnes cōmunes oī ſylogiſmo que accipiūt ſm p̄dicata cōiter ſumpta. In ſcda oſtēdit idē analytice.i.per rōnes ꝓpr̄ias demōſtratiōi.que accipiūtur ſcd̄m p̄dicata per ſe:q̄ ſūt demonſtrationi ꝓpr̄ia ibi. (Analytice aūt mānifeſtū). ¶ Prima aūt ps diuiditur in duas ptes. In p̄ma oñdit q nō ſit ꝓcedere in infinitū in p̄dicatis que p̄dicātur in eo qō qd. In ſcda oñdit q nō ſit ꝓcedere in infinitum in p̄dicatis affirmatiuis ibi. (Uniuerſaliter aūt ſic dicim⁹). Dicit ergo p̄mo q cum oñſuz ſit q in p̄riuatiuis nō ē in infinitū ire ſi ſtetur in affirmatiuis.hic iā oſtēdendū erit quo mō aligs ſpeculat i illis affirmatiuis eē ſtatū p logicas rōnes. ⁊ dicūt hic logyce rōnes:que ꝓcedūt ex qbuſdā cōib⁹:que ptinēt ad ꝓſideratiōem logyce. Hec ār veritas manifeſta ē in his que p̄dicātur in eo qō quid eſt.i.in p̄dicatis ex qbus qō quid ē:ideſt diffinitio ꝓſtituit. Si enī hmōi p̄dicata dentur eſſe infinita:ſequet q nō ꝓtingat diffinire aliq̄d: ⁊ ſi diffinitur aliq̄d eī⁹ diffinitio nō poſſit eſſe nota. Et hoc ideo q infinitū nō eſt ptrāſire.nō aūt conuenit diffiniri: neq̄ diffinition ē cognoſci niſi deſcendendo pueniat vſq̄ ad vltimū: ⁊ aſcendēdo pueniat vſq̄ ad p̄mū. Si ergo cōtingat aliq̄d diffinire.vel ſi cōtingat diffinitiōem alicuius eē notā:ex vtroq̄ antecedēti ſequtur hoc q̄ñ q in p̄redictis p̄redicatis nō ſit ꝓcedere in infinitum ſed in eis cōtingat ſtare. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uniuerſaliter aūt ſic dicim⁹. Eſt.n. ve dicere albū ābulare: ⁊ magnū illō lignū eē: ⁊ iterū lignū magnū eſſe. ⁊ boēz ābulare. Alterū igit ē ſic dicere.aut illo mō. cū.n.qdē albū eē dico lignū.tūc dico q cui accidit albū eē lignū eſt.ſz ñ q ſubiectū ligno albū ſit. ⁊ nāq̄z neq̄z qō albū eſt.neq̄z q ve albū aliqd factū eſt lignū.q̄re nō eſt hoc ſm ſe:ſz aut ſm accīs. cū vero hmōi lignuz albuz eſſe dico. nō q alterq̄ aliq̄ō ſit album.illi ār accidit lignuz.eſſe:ut cū muſicum eſſe album dico: tunc.n. quoniā hō eſt alb⁹ cui accidit muſicū eſſe dico.ſed lignū eſt ſubiectum qō ve factum eſt album.nō q alterum aliq̄ō ſit.quā qō ve lignum eſt aut lignū aliq̄ō. Si igitur oportet noīa pōere ſit ſic dicere predicari.ſed illo mō aut nequaquā eſt predicari aut predicari quidem nō ſimplr.ſed ſm accidens predicari.eſt ār tāquā album quidem qō predicatur,ſed ſicut lignum eſt ō quo predicatur.ſubiiciatur igitur predicatū predicari ſemp.ō quo predicatur ſimplr:ſed nō ſm accidens. Si.n.demōſtratiōes demōſtrāt.

¶ Oñdit vlr q in p̄dicatis affirmatiuis nō ſit ꝓcedere i infinitū: ⁊ circa hoc duo facit.p⁹ q̄daz p̄mittit q̄ ſūt neēia ad ꝓpoſitū oñendū.ſcdo oñdit ꝓpoſitū ibi (amplius ſi ñ ē).circa p̄m duo fac.p⁹ diſtīguit p̄dicata p accīs a p̄dicatis p ſe.2⁹ diſtīguit p̄dicata p ſe adinuicē ibi. (Quare ār i eo qō qd ē). Dic̄ g⁹ p⁹ q cū oñſuz ſit i q̄buſdā p̄dicatis q in eis ñ ē ꝓcedere i infinitū.ſ.i his q̄ p̄dicāt i qō qd ē oñdēdū ē hoc vlr in oīb⁹ p̄dicatis affirmatiuis. ⁊ incipit ſuā ꝓſideratiōez ā p̄dicatis p accīdēs. In qbus ē triplex modus vere p̄dicatiōis. Un⁹ q̄dē modus ē: qñ accīdēs p̄dicat de accīdēte.puta cū dicim⁹ album ambulat.ſcds modus ē qñ ſubz p̄dicat de accīdēte: puta cū dicim⁹ hoc magnū ē lignū.tert⁹ modus ē qñ accīdēs p̄dicat ō ſubo puta cū dicim⁹:lignū ē albū. vel cū dicimus hō ābulat. Iſti mōi p̄dicādi ſunt alteri ⁊ diuerſi admuicē:q: cū ſbz p̄dicat de accīdēte:puta cū dī albū ē lignū:hoc ſignifico. q illud vlē p̄dicatū.qō ē lignū:p̄dicat de ſubo cui accidit eē lignū.ſ.de hoc pticulari ligno i quo ē albedo iſ .n. ſenſus.cū dico albū ē lignū:ac ſi dicerē.hoc lignū cui accidit eē albū:ē lignū:nō āt eſt ſenſus.q albū ſit ſubo ligni. ⁊ hoc ꝓbat q:ſubz ſit hoc qō p̄dicat de ipo ſicut de ſbo vel ſm totū vl ſm ptē:ſic hō fit alb⁹.ſz nz albū:neq̄z aliqua ps albi.que vere albū.i.q̄ ſit de ſba ipius albedinis fit lignū:nō.n.accīdēs ē ſbm trāſmutatiōis.q̄ de non ligno fit lignū. Oē aūt qō ſcipit eē hoc:fit hoc.ſi igit nō fit hoc:hoc nō ē hoc:niſi deſ⁹ q hoc ſp fuerit.nō aūt ſp fuit vez dicere:albū ē lignū:q: aliqñ nō fil fuerūt albedo ⁊ lignū. Cū ergo nō ſit vez dicere⁹ q albū fiat lignū.māifeſtū ē q albū nō eſt lignū ꝓpr̄ie ⁊ p ſe loquēdo. Sz ſi hoc ꝓcedat albū ē lignū itelligit p accīdēs:q:.ſ.illud particulare ſbz cui accidit albū ē lignū. Iſte ergo ē ſenſus hmōi p̄dicatiōis i q̄ ſbz p̄dicat de accīdēte:ſz cū dico lignū ē albuz p̄dicādo accidens ō ſubo.nō ſignifico ſic i p̄dcō mō p̄dicatiōis:q altez aliqd ſit ſubalit albū cui accidit lignuz eē:qō qdē ſignificat tā i p̄dicto m ō q̄ ſubz p̄dicat de accidente:q̄z ēt i alio mō:q accīs p̄dicat de accīdēte: vt cū dico. Muſicū ē albū p̄dicādo accidēs.ſ.n.nihil aliud ſignifico:niſi q ille hō pticularis:puta ſortes cui accidit eē muſicū ē alb⁹.ſz qñ dico lignū ē albū:ſignifico q ipm lignū ve fcñ l ſbz albi:nō q aliq̄d aliō a ligno: vel a pte ligni.q̄ eſt lignū aliq̄ō:ſit fcñ albū. Eſt ergo dīa i tribus mōis p̄dictis.q: cū p̄dicat accideus ō ſubo nō p̄dicat p aliq̄ō aliud ſubm:cū aūt p̄dicat ſubm de accidente vl ac cidens ō accidente:fit p̄dicatio rōe eī⁹ qō ſubijcit termino poſito in ſubo:de q̄ qdē p̄dicat aliqd accidens accidēaliter ipa vo ſpēs ſubi eēntialr. ⁊ q: in q̄libet p̄dictorum modoz vtimur noīe p̄dicatiōis. ⁊ ſic poſſum⁹ noīa ponere.ita poſſum⁹ ea reſtringere:ꝓponam⁹ ēt ſic noīa i probatōe ſequēti: vt p̄dicari ſolū dicam⁹ illud qō dī hoc mō

.s.nō rōne alteri⁹ subi.illud vo qō dī illo mō.s.rōne alterius subi: velut cū subm pdicaf de accidēte: vel accīs de accīte.nō dī pdicari: vl'si dī pdicari:nō dī predicari simplr:sz fm accidēs: ⁊ accipiam⁹ sp illud qō se hz per modū albi: ex pte pdicati: ⁊ id qō se hz p modū ligni accipiaf ex pte subi.hoc ergo supponam⁹ pdicari semp in pbatiōe sequenti.qō pdicaf de eo.de quo pdicaf simplr: ⁊ nō fm accidēs. ⁊ rō q̄re debem⁹ sic vti vocabulo pdicatiōis:hec est:qz loq̄mur de mā demōstratiua:dēmonstratiōes aūt nō vtuntur talibus predicationibus.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare aūt in qō qd est:aut qm̄ quale: aut quātū:aut ad aliqd:aut faciēs:aut patiēs: aut ubi:aut quādo:cū unū de uno predicabitur.

¶ Oñdit dīam pdictoꝝ p se adinuicē. Et circa hⁿ duo facit. pⁿ distinguit pdicata adinuicē fz diuersa gnā. 2ⁿ oñdit dīaz pdicatoꝝ ibi. (amplⁿ sbaz qdē ⁊c). Dicit ergo pⁿ qz nos pdicari dicim⁹ solū illud qō pdicaf nō fz aliqd subz. hoc aūt diuersificaf fm decē pdicamēta. seq̄f qz oē qō pdicaf sic:pdicē aut in qō qd ē.i. p modū subalis pdicati: aut p modū q̄lis. vl'quāti vl'alicui⁹ alteri⁹ pdicamētoꝝ de qb⁹ actū ē in pdicamētis. Et addit (cū vnum de vno pdicet). qz si pdicatū nō sit vnū fz multa nō poterit pdicatū simplr dici qd. vl' q̄le: fz forte dicet sit q̄le qd: puta. si dicā. hō ē aīal albū. fuit aūt necia hec additio. qz si multa pdicent de vno. ita qz accipiāt in rōne vni⁹ pdicati: poterūt ī infinitū pdicatiōes multiplicari fz infinitos modos pbīnādi pdicata adinuicē. Ūñ cū queritf status in his que predicantur: necesse est accipere vnuz de vno predicari. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Amplⁿ substātiā qdē significāta qō ve illud ē:aut qō nere illō aliqd ē:significāt de quo pdicāf. quecūqz vo nō substātiā significāt:fz aliquo subiecto dicūf:quod neqz nere illud ē: neqz quod ve illud aliqd ē:accidētia sunt.

¶ Oñdit dīam predictoꝝ pdicatoꝝ. Et circa hoc tria facit. pⁿo ponit dīam. scdo mānifestat p exēpla ibi. (Ut de hoīe albo ⁊c.). 3ⁿ excludit quādam obuiatiōem ibi. (Spēs.n.gaudeāt ⁊c.) dicit ergo pⁿo qz illa q̄ subam significāt oz qz significēt respcū eⁱ⁹ de q̄ pdicanf. qz vere illud ē. aut qz vere illud ē: aut qz vere illud aliqd qō pōt dupl'r intelligi. Uno mō vt oñdaf distinctio ex pte pdicati. qō vl'significat totā eēntiā subi siē diffinitio: ⁊ hoc si gnificat. cū dicit. (Qō vere illud ⁊c.) vl'significat ptem eēntie. siē gen⁹ vl' dīa. ⁊ hoc significat cū dicit. (Aut qō vere illud aliqd). Alio mō vt melius: vt oñdaf distinctio ex pte subi: qō q̄ñqz conuertibile cū pdicato eēntiali. si cnt diffinitū cū diffinitiōe. ⁊ hoc significat cū dicit. (qō vere illud ē.) q̄ñqz vo ē ps subiectiua pdicati: siē hō aīalis ⁊ hoc significat cū dicit. (Aut qō vere illud aliqd) hō.n. aliqō aīal ē. sz illa q̄ nō significāt subaz. sz dicūtur de aliq̄ subo. qō qdē subz nec ve.i. eēntialr ē illud pdicatū. neqz aliq̄d ei⁹. oīa hmōi pdicata sūt accidētalia.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Ut de hoīe ē albū. nō.n. ē hō. neqz qz ve albū ē: neqz qz ve albū aliqd ē: sed aīal forsitan qz ve.n. aīal ē: hō est. Quecūqz vo nō substātiā significāt: oportet de quodam subiecto predicari: ⁊ nō esse aliquod albū qz nō cum aliquid alterum sit. album est.

¶ Mānifestat pmissaꝝ dīam p exēpla. ⁊ dicit qz cū dicim⁹ hō ē albus: pdicatū illud ē accidentale: qz hō nō est .i. eē albū nō ē eēntiale hoīs. (neqz qz vere albū aliqd) vt supra expositū ē. Sz cū dī hō ē aīal: forsan hō ē qō vere ē aīal: aīal.n. significat eēntiā hoīs: qz illud ipm qz est hō ē eēntialr aīal. ⁊ q̄uis illa q̄ nō significāt subaz sint accidētia: nō tn p accidēs pdicaf. pdicātur.n. de qdā subo nō pp aliqō aliud subz puta: cū dico. hō ē albus. pdicaf tur albus de hoīe: nō ea rōne qz aliqō aliud subm sit albū rōne cuius hō dicaf albus: siē supra dictū est in his q̄ predicātur per accidens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Spēs.n.gaudeāt: mōstra.n.sūt. ⁊ si sunt. nihil ad rōnē sūt: demōstratiōes.n. de hmōi sunt.

¶ Excludit q̄dā obuiationez. posset.n. aliqs dicere qz pdicata q̄ significāt subam nō sūt vere ⁊ eēntialr. id de q̄ pdicaf: vel aliqd eius: neqz accidentia q̄ sūt in individuis sicut in subiectis q̄uenīūt hmōi cōibus pdicatis eēntialibus: qz hmōi vlia pdicata significāt q̄sdā eēntias: semp sepatas p se subsistentes sicut platonici dicebant. sed ipe rñdet: qz si supponant spēs. i. idee esse. debent gaudere qz fm platonicos hñt aliqō nobilius eē q̄ res nobis note mālis hmōi enī res sūt pticulares ⁊ māles. ille āt sūt vles ⁊ imāles. sunt.n. q̄dā pmonstratiōes respcū nāliū .i. q̄dam exēplaria hoꝝ. vt accipiātur hic mōstra vel premonstratiōes. sicut supra pmōstratur aliqd ad aliud pbandū. qz ergo sūt pmōstratiōes vel exemplaria rerum nāliū: necesse est qz in istis rebus nālibus inueniāt alique pticipationes illaꝝ spēz: que ptinent ad eēntiā haꝝ rerum naturaliū. ⁊ iō si sint hmōi spēs sepate. sicut platonici dixerūt siue posuerūt: nihil ptinent ad rōez presentē. Nos enim intendimus de hmōi rebus de q̄bus in nobis scientia per demōstratiōem acgritur. ⁊ hmōi sūt res ī mā exītes nobis note. de qbus demōstratiōes sūt. ⁊ iō si detur aīal qz quoddam sepatū quasi pmōstratio exīs aīalium nālium. tūc cū dico. hō ē aīal fm qz hac ppōne vtimur in demōstrādo. li aīal significat eēntiam rei nālis de qua fit demonstratio.

¶ Amplⁿ si nō ē h hmōi q̄litas ⁊ illud hmōi. neque qualitatis qualitas est. Lec. xxxiiii.

¶ Remissis his q̄ necia sunt ad ppositū dmonstrādū de distinctiōe pdicatoꝝ ad inuicez. hic accedit ad ppositū oñendū. s. qz nō pcedaf in pdicatis in infinitū. Et diuidit hec ps ī ptes duas fz duos modos qbus oñdit ppositū. scda ps incipit ibi. (Adhuc āt alius ⁊c.). Circa pmū duo facit. pⁿo oñdit qz nō est pcedere in infinitū ī pdicatis p modū circulatiōis. scdo qz nō pcedaf in infinitū ī eis fz rectitudinez ī sursū neqz deorsū. ibi (Sz vtiqz qō neqz in sursuz. Circa pmū tria facit. pⁿo pmissis suppositis addit q̄dā necessaria ad ppositū oñendū. 2ⁿ ex his ⁊ alijs pmissis ocludit ppositū ibi. (Impossibile est eque pdicari.) 3ⁿ pbat ibi. (Ant.n. sicut suba). pⁿ ergo ppōit duo q̄z vnū ē. qz cū pdicatū qō significat accīs significet aliud genus accidentis: puta q̄litatez nō pōt ee qz duo habeāt hoc mō ad inuicez. qz pmū sit q̄litas scdi. ⁊ scdz sit q̄litas pmi. Alia est.n. rō q̄litatis: ⁊ eius cui q̄litas inest. Scdz est qz vnuersalr nō est possibile qz q̄litas habeat quācūqz aliā q̄litatez sibi inherentez. qz nullū accīs est subz alteri⁹ accidētis p se loquendo. soli.n. sube q̄uenit ppria rō subi.

¶ Impossibile est eque predicari ad inuicem sic: sed uere quidem cōtingit dicere. eque autē predicari uere nō cōtingit.

¶ Proponit q̄si ex pmissis ocludens qō intendit pbare ⁊ dicit. Si ista sūt vera q̄ pmissa sūt ipossibilia est qz fiat mutua pdicatio adinuicem sic. i. fm aliquem pdictoꝝ modoꝝ: nō āt hoc dī qm̄ ptingat vere pdicari vnū de alio ⁊ ecōuerso. Dicim⁹.n. vere qz hō est albū. ⁊ albuz est hō sed hoc nō fit eque. i. fm eqlem rōem pdicādi. ⁊ silr ē in pdicatis eēntialibus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Aut.n. sicut substātia predicabit ut ē aut cum genus sit: aut differentia predicati.

¶ Oñdit ppositū. Et pmo in pdicatis eēntialib⁹. scdo ī accidentalibus. ibi (Uel et ipius q̄lis. (Circa pmū tria facit. pⁿo ponit quādā diuisionem eēntialiū pdicatoꝝ. scdo resumit qdā qō supra pbaf: est ibi.) Hec āt oste 3ª pbat ppositū ibi. (Si qdem igit genera.) Dicit ergo pⁿo qz ad oñendū qz nō sit adinuicez eque predi

cari ꝓmo oꝫ hoc ꝓsiderare ī essentialib⁹ p̄dicatis aut. n. qđ p̄dicatur eque p̄dicabit sicut suba. aut alio mō . ⁊ sic suba aut sicut gen⁹ aut sicut dīa. hec. n. duo sūt ptes diffinitiōis q̄ significat eēntiā. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec aūt ostensa sunt qm̄ nō erunt infinita. nec ī sursum. nec in deorsuz: ut hō bipes. hoc aīal: hoc aūt alterū est ⁊ aīal de hoīe: ħ autē de callia. ħ aūt de alio ī eo qđ qd est. substātiaz q dem oēm esse diffinire hmōi. infinita autē non est transire intelligentē. quare neqz in sursum. neqz ī deorsum ifinita sunt. illā enī nō est diffinire. de qua infinita predicātur.

¶ Resumit qđ supra ꝓbauerat ī ꝓncipio ꝓcedentis lectionis. s. hmōi p̄dicata nō esse infinita q: si in infinitū ꝓcederet nō haberet in eis locū recip:rocatio siue circulatio. Dicit ergo ꝙ sicut supra de his oñsum est ī hmōi nō cōtingit ꝓcedere in ifinitū. neqz m sursum neqz ī deorsuz sicut si p̄dicatur bipes ō hoīe. ⁊ aīal de bipede. ⁊ ō aīali aliqd alterꝫ: nō hoc ꝓcedere ī infinitū in sursū. neqz in deorsum. vt si aīal dicaī de hoīe in eo qđ qd est. ⁊ hō de callia. ⁊ hoc de q̄dā alio supposito ꝙ nō esset genus ꝓtinēs sub se multas spēs. q̄ꝫ vna esset callias. nō posset sic ꝓcedi ī infinitū. ⁊ resumit rōem ad oñendū qđ supra posuit. q: oē hmōi subam q̄. s. hz aliqd vlius qđ de ipa p̄dicatur. ⁊ q̄ pōt de alio iferiori p̄dicari: ꝓtingit diffinire: gnāvo gnālissima de q̄bus alia vlioza nō p̄dicaī. ⁊ singularia que nō p̄dicātur de aliq̄bus inferioribus non ꝓtingit diffinire. Solū āt subam mediā diffinire cōtingit. illā vo subam nō ꝓtingit diffinire de q̄ infinita p̄dicātur. q: oꝫ diffinientez intelligendo ptrāsire oīa illa q̄. subaliter predicātur de diffinito. cū oīa cadāt in diffinitiōe. vel sicut genus. vel sicut dīa infinita āt nō ꝓtingit pertransire. ergo oꝫ oēm vlem subam que nō ē supremū gen⁹: neqz ifinitū subz nō hēre infinita q̄ de ipa subaliter p̄dicātur. Sic ergo nō ē ꝓcedere in ifinitū. neqz in sursum neque in deorsum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si qdem igiī genera ad iuicem equaliꝫ p̄dicanī: erit. n. ipsuz q̄ uere ipsum aliqd est.

¶ Oñdit ꝙ in subalibus p̄dicatis nō possit eē ꝓcessus in infinitū ꝙ modū circulatiōis. ⁊ dicit ꝙ si aliq̄ p̄dicata s̄ balia p̄dicātur de aliq̄. vt gnā. nō p̄dicaī adinuicē ineq̄liter .i. ꝙuertibiliꝫ. i. ꝙ vnū gen⁹ fit alterius ⁊ e.ꝫ. Et ad ħ ꝓbādū subdit (erit. n. ipm qđ vere aliqd) q̄si diceret: si aliquid p̄dicatur. de aliq̄ vt gen⁹ illud de q̄ predicaī ē aliqd qđ vere est ipsuz. i. ē aliqd pticulare quod substātialiter recipit predicatōez ipsi⁹. Si gꝰ hoc predicet de illo vt genus. sequet ꝙ ipm qđ pticularit ꝙueniebat alicui. eꝫ pticularit recipiat p̄dicatiōem illius. qđ ē idē respū eiusdē eē ptem ⁊ totū. qđ ē ipossibile. ⁊ eadē rō ē de differentijs. Unde ⁊ ī ꝓmo topicoꝝ dī ꝙ ꝓblema de dīa reducit ad ꝓblema de genere. Deinde cū dicit

Cap. 3

¶ Neqz tamen de qualitate: aut aliorum nullum: nisi fm accidens predicabitur. Oīa hec accidunt ⁊ de subiectis predicari.

¶ Oñdit ꝙ nō pōt ire in infinitū ꝙ modū circulationis ī p̄dicatiōibus in q̄bus p̄dicatur accidēs de subiecto. ⁊ dicit ꝙ neqz ēt ipsius q̄lis pōt eē ꝙuersio cuz suo subiecto: aut aliorꝫ nullū pōt hēre hmōi p̄dicationez q̄ accidentaliꝫ p̄dicatur. nisi fiat p̄dicatio ꝙ accidēs fm ꝙ dcm̄ ē qđ accidentia nō p̄dicaī de subiectis nisi ꝙ accīs. Qualitas. n. ⁊ oīa alia hmōi accidūt substātie. vñ ⁊ ⁊ p̄dicaī de subiectis sic accidēs de subiecto. Deinde cū dicit.

¶ Sed utiqz neqz ī sursum ifinita erūt. unūquodqz. n. qđ predicaī significat. aut quale aliquod: aut quantū aliqđ: aut hmōi: aut que sūt in substātia. hec aūt finita sunt: ⁊ genera predicamentoꝝ finita: aut. n. quale: aut quantū: aut ad aliqd: aut facere: aut pati: aut ubi: aut quādo. Cōcessuz aūt est unū de uno predicari. ipsa aūt de ipsis quecūqz nō aliqd sunt. nō p̄dicari dicim⁹. accītia. n. sunt hec oīa. sed hoc q dez fm seipsa. illa uero fm alterū modū. hoc autez de quodā subiecto oīa p̄dicari dicimus. fm accidēs aūt nō esse subiectuz aliqđ. Nihil enī taliū ponim⁹ esse subiectuz qđ alterꝫ aliqđ esse dicatur qđ dicitur. sz ipsum in aliis. ⁊ alia quedam de alio.

¶ Oñdit vlr ꝙ ī nullo genere p̄dicationis sit ꝓcedere ī infinitū in sursū. aut in deorsum. et dicit ꝙ nō solū nō est ꝓcedere ī p̄dicationibus in infinitū fm circulatiōem · sz neqz ꝓcedēdo ī sursū ifinita erūt p̄dicata. ⁊ silr nec deorsuz. Et ad hoc ꝓbādū . ꝓ⁰ resumit qđā supra posita. scdo ex his ꝓbat intentum ibi (Neqz in sursum ergo ⁊ cetera) Circa ꝓmuz resumit ꝙ de vnoquoqz possunt aliq̄ p̄dicari qcqd significēt: sive sit q̄le. sive q̄tū: vel quodcunqz aliud genus accidentis. vel etiā que ītrant subam rei: q̄ sūt essentialia p̄dicata. scdo resumit ꝙ ħ. s. p̄dicata subalia sūt finita. tertio resumit ꝙ gnā p̄dicañtoꝝ sūt finita. s. q̄le ⁊ q̄tū ⁊ c̄. Si. n. aliquis dicat ꝙ q̄titas p̄dicet de suba: ⁊ q̄litas de q̄titate: ⁊ sic in ifinitū: hoc excludit ꝙ hoc ꝙ gnā p̄dicañtoꝝ sunt finita. 4⁰ resumit ꝙ sicut supra expositū ē q: vnū de vno p̄dicatur simplici p̄dicatiōe: ⁊ hoc iō inducit. q: posset aliqs dicere: ꝙ ꝓmo p̄dicabit vnū de vno: puta de hoīe aīal: ⁊ ista predicatio multiplicabit quousqz poterit inueniri aliqđ vnū: quod de hoīe p̄dicetur: q̄bus finitis p̄dicabūtur duo ō vno puta: dicetur ꝙ hō ē aīal albū. ⁊ sic multo plura predicata inuenirētur fm diuersas ꝓbinatiōes p̄dicatoꝝ. Rursus p̄dicabūtur tria de vno. puta dicetur ꝙ hō est aīal albuz magnū. ⁊ sic sp addendo ad numeꝝ. magis multiplicabūtur p̄dicata. ⁊ erit ꝓcedere in ifinitū in predicatis: sic ēt in additiōe numeroꝝ. Sed hoc excludit ꝙ p̄dicatiōez vnius de vno. quito resumit vt nō dicamus aliq̄ simpliciter p̄dicari de ꝓis. q̄ non aliq̄d sunt. i. de accidentibus. quoꝝ nullū est aliqd subsistens. de accidente. n. negz sbz neqz accidens ꝓprie p̄dicatur: vt supra dcm̄ est. oīa enī hmōi q̄ nō sūt aliqd subale: sunt accītia: ⁊ de his nihil p̄dicanī simpliciter loquendo. sed hec p̄dicaī q̄dem p se. s. ō subiectis: vl subalia p̄dicata vl accidentalia. Illa vo fm aliū modū. i. ꝙ accidens. s. cū p̄dicanī de accidentibus. aut subiecta. aut accidentia. hec. n. oīa. s. accītia hñt ō suiróne ꝙ dicanī de subo. illud āt qđ est accidens: nō ē sbz aliqđ. vñ nihil ꝓprie loq̄ndo pōt de eo p̄dicari. q: nihil taliū. s. accidentiū ponimus eē tale (qđ dicaī id qđ dī). .i. ꝙ suscipiat p̄dicatiōem eius qđ de eo p̄dicaī nō quasi aliqd alterꝫ exñs. sicut accidit ī subatijs. hō. n. nō dī aīal. vl albū. q: aliqd aliud sit aīal. vel albū. q: ipmmet qđ ē hō est aīal vel albū. sed albū iō dī hō . vel musicū . quia aliqd alterꝫ. s. subm albi est hō vl musicū. sed ipm accīs ineſt alijs. ⁊ alia q̄ p̄dicātur de accidente: p̄dicaī de altero. i. de subo accidentis ⁊ ꝓp hoc p̄dicanī de accidente vt dcm̄ est. hoc āt ītroduxit q: si accidens p̄dicaī ō subo ⁊ ecōuerso. ⁊ oīa q̄ accidunt subo p̄dicentur de se inuicē. sequetur ꝙ p̄dicatio ꝓcedat in infinitum. q: vni infinita accidunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neqz ī sursum ergo unū de uno: neqz ī deorsum dicere: de q̄bus qdem. n. dicunt accītia sunt q̄cūqz ī substantia uniuscuiusqz sunt. Hec aūt nō sunt ifinita. sed ī sursum ipsaqz ⁊ accītia: utraqz nō ifinita sunt. necesse est ergo esse aliqd de quo primū predicet: ⁊ de ħ aliud ⁊ hoc stare: ⁊ esse aliqd qđ nō amplī⁹. neqz de

aliquo priori. neqz de illo aliud prius predicetur. An⁹ quidem igitur modus dicit ōmōstrationis huiusmodi.

¶ Ostendit ꝓpositū ex premissis. s. qꝫ in ꝑdicatione qua ꝑdicat vnū de vno. nō ꝓcedit in infinitū: neqz in sursuz neqz in deorsuz: qz oīa accidētia ꝑdicāt de his q̄ ptinent ad substām rei. qō erat ānta suppositio: substātialia āt predicata nō sunt infinita. qō erat scīa suppō. ⁊ ita ex parte subox nō ꝓcedit in infinitū i hmōi ꝑdicationib⁹ q̄si i deorsum. i sursū āt neutra sūt infinita. s. neqz subalia predicata. neqz accidētalia. qz ⁊ genera accidentiū sunt finita. ⁊ in vnoquoqz generū nō ē ꝓcedere in infinitū. neq i sursum. neqz in deorsū. sicut neqz in subalibus ꝑdicatis. qz i q̄libet ꝑdicamēto genus ꝑdicat de specie i eo qō quid ē. Ūñ ꝙcludi pōt vl̄r qꝫ neče ē eē aliqō primū subiectū de quo aliqd ꝑdicet. exīte statu ꝑdicatiōis in deorsum. ⁊ ō hoc aliqd aliud ꝑdicatur: ⁊ hoc hēbit statū in sursum: et erit inuenire aliqd qō nō amplius ꝑdicabitur de alio. nz sicut posteri⁹ predicatur de priori p accīs. neqz fiē ꝑus ꝑdicat de posteriori per se. ¶ Hic igit ē vnus modus logyce demonstrandi ꝓpositus qui sumitur ꝑm diuersos modos predicationis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Adhuc aūt alius. si ō qbus priora quedaz predicant: erit horum demōstratio: neqz potius se habere possunt ad ipa q̄z scire: neqz scire esse sine demonstratione. Si hoc aūt ꝑ hoc notum est: hoc aūt nescimus neqz melius habemus ad ipsa q̄z scire: neqz ꝑ hoc notuz scimus. Si igitur est aliqd scire ꝑ demōstratōez simplr: ⁊ nō ex aliqbus: neqz ex suppositione manifestū est stare predicamēta media. Si. n. nō steterint sed est semp acceptio in superius oīum erit demonstratio: si non cōtingit ꝓcurrere infinita quox est demonstratio: hec nō scimus per demonstrationē. Si igitur neqz melius habemus ad ipsa q̄z scire: non erit aliqd scire ꝑ demōstrationem simpliciter: sed ex suppositione. loyce quidem igitur ex his utiqz aliquis credet de eo qō dictum est.

Lo. 36.

¶ Ponit scōm modū pbationis. ⁊ dicit qꝫ qñ ē aliqua talis ꝓpō i qua ꝑdicat aliquid de subiecto. si aliq̄ possint ꝑ prius ꝑdicari de illo subiecto. talis ꝓpō⁹ demōstrabilis erit. puta hec ꝓpō: hō ē substātia. demōstrat ꝑ hanc aīal est substāntia. qz de aīali ꝑ prius ꝑdicat suba q̄z ō hoīe. Si āt aliq̄ ꝓpō ē indemōstrabilis. nō possum⁹ melius cognoscere q̄z sciendo. sicut ꝓncipia indemōstrabilia meli⁹ cognoscimus q̄z sciendo qz cognoscim⁹ ea vt ꝑ se nota. Et itez hmōi demōstrabilia nō possum⁹ scire nisi ꝑ demonstratiōem: qz demōstratio ē syllogism⁹ faciēs scire vt supra dcm̄ est. Itē ꝙsiderandū ē qꝫ si aliqua ꝓpō ē nota ꝑ aliud: si illa per quā nota ē nescimus: neqz cognoscim⁹ eaz meliori mō q̄z sciendo. ꝓns ē qꝫ nō sciamus illā ꝓpōem q̄ ꝑ ea cognoscit. ¶ His igit tribus suppositis ꝓcedit sic. Si ꝓtingit aliquid simplr scire ꝑ demōstratiōem: ⁊ non ex aliqbus: nec ex suppōne. neče ē qꝫ sit status in ꝑdicatis q̄ accipiūtur vt media. Dicit aūt (simplr) ⁊ nō ex aliqbus: ad excludēdum demōstratiōes ducētes ad impossibile. in qbus ꝓcedit ꝓtra positiōes aliq̄s ex aliquibus ꝓpositiōibus datis: dicit aūt (neqz ex suppōe) ad excludendū demōstrationes q̄les fiūt i scientijs subalternis.

Lec. 25.

que supponūt ꝙclusiones supioz scīarz. vt supra habitum est. Est ergo simplr ꝑ demōstratiōem scire quādo q̄libet ꝓpositionū ꝑmissarū si sit demonstrabilis scitur ꝑ demonstrationē. ⁊ si non ē demōstrabilis itelligit perse ipam. ⁊ hoc supposito: necesse ē qꝫ sit status in ꝑdicatibus: qz nō fuerit status: sed sp pōt accipi aliqd suplus seqt qꝫ oīum sit demōstratio vt ꝑmo dicebat. Si ergo aliq̄ cōclusio demōstrat: oz qꝫ quelibet ꝑmissaz sit demōstrabilis. Si ergo ad eius cognitōem nullo mō possumus melius nos hēre q̄z scīdo eā ꝑ demonstrationēz: ergo oportebit eā demōstrare: ꝑ aliqs alias ꝓpōnes: ⁊ illas itez per alias: ⁊ sic in infinitū. qz igit infinita nō ē transire nō poterim⁹ eā cognoscere per demōstratiōez: neqz melius ea cognoscere possum⁹: cū oīa sint demōstrabilia. ergo sequet qꝫ nihil ꝓtingit scire ꝑ demōstrationem simplr: sed solū ex suppōne. Ultimo aūt epilogādo concludit ꝑncipale ꝓpositum:

¶ Analetice aūt manifestum est ꝑ hoc velocius: qꝫ neqz in sursum: neqz in deorsum infinita predicantia contingit esse in demōstratiuis scientiis de qbus intētio est. Lec. xxxv.

Ostq̄z pbs oñdit logyce. qꝫ nō sit ꝓcedere in infinitū in predicatis sursum aut deorsum. hic oñdit idē analytice. ⁊ diuidit i duas ptes: In ꝑma parte oñdit ꝑncipale ꝓpositum. In secūda īfert quedā corrolaria ex dictis. ibi (Demonstratis āt his manifestum ⁊c.) Circa ꝑmū duo facit. ꝑmo ꝓponit qō intēdit. scōo ꝓbat ꝓpositum ibi (Demonstratio quidem. n. ⁊c.) Dicit ergo ꝑmo qꝫ hoc qꝫ nō ꝓtingit in demonstratiuis scīctijs de qbus intēdimus ꝑdicationes in infinitū ꝓcedere: neqz i sursum neqz i deorsum: breui⁹ ⁊ citius poterit manifestari analytice. q̄z manifestatū sit logyce. Ubi ꝙsiderandū ē qꝫ analytice. i. demonstratiua scientia q̄ resolvendo ad ꝑncipia per se nota iudicatiua ē. pars logyce ē que ēt dialecticam sub se ꝓtinet. Ad logycā āt cōiter ptinet ꝙsiderare ꝑdicatiōem vl̄r ꝑm qꝫ continet sub se ꝑdicatiōem. que ē ꝑ se: ⁊ q̄ nō ē ꝑ se. sed ōmōstratiue scientie ꝓpria est ꝑdicatio ꝑ se. ⁊ iō supra logyce pbauit ꝓpositum: qz oñdit vl̄r in oī genere ꝑdicationis nō eē ꝓcessum in infinitū. hic aūt intendit oñdere analytice. qz pbat solum i his que predicātur per se. ⁊ hmōi ē via expeditior. ⁊ iō sufficit ad ꝓpositū. qz in demonstrationibus nō vtimur nisi talibus mōdis ꝑdicationis. Lec. 14.

Deinde cum dicit.

¶ Demōstratio qdem. n. est q̄cunqz ipsa in sunt ꝑm seipsa rebus.

¶ Oñdit ꝓpositū. Et circa hoc tria facit. ꝑmo ꝓponit q̄ ꝑdicatiōe analytice. i. demōstratiua scīctia vtaē: qz ꝑdicatione per se. scōo resumit quot sunt modi talis ꝑdicationis ibi (Per seipsa vero ⁊c:) tertio oñdit qꝫ in nullo mō ꝑdicationis per se possit ꝓcedi in infinitū ibi. (Horū āt neutra ꝓtingunt) Dicit ergo ꝑmo qꝫ demōstratio ē solū circa illa que ꝑ se insunt rebus. tales. n. sunt eius ꝙclusiones: ⁊ ex talibus demonstrat. vt supra habitum ē.

Deinde cum dicit.

¶ Scōm seipsa aūt dupliciter: q̄cunqz. n. illis insunt in eo qō quid est: ⁊ in quibus ipsa in eo quod quid est insunt ipsis: ut numero ipar qꝫ inest quidem numero. Est aūt ipse numer⁹ in rōne ipsius. ⁊ iterum multitudo aut diuisibile in rōne numeri est.

¶ Ponit duos modos ꝑdicandi ꝑ se. Quam ꝑmo quidē ꝑdicātur ꝑ se. quecunqz insunt subiectis in eo qō q̄d ē. s. cū predicata ponūt in diffinitione subi. scōo qñ ipsa subiecta insunt predicatis i eo qō qd ē. i. qñ subiecta ponūtur i diffinitōe ꝑdicatox ⁊ exemplificat de vtroqz mō nam impar ꝑdicat de nūero per se scōo mō. qz numerus ponit in diffinitōe ipius i paris. Est. n. impar nūerus medio carens. multitudo āt vel diuisibile predicatur de numero: ⁊ ponit i diffinitōe eius: vñ hmōi ꝑdicātur ꝑ se de numero ꝑmo mō. Alij āt modi quos supra posuit reducūtur ad istos. ¶ Deinde cum dicit. Lec. x.

¶ Horox aūt neutra cōtingit esse īfinita: nec ut

impfectū numeri. Iterū. n. si impari aliud ifit cui ierat exfiti: hoc aūt fi ē primū. nūer⁹ inerit his. que ifūt ipfi. si igit nō ptigit ifinita hmōi eē i uno. neqz i furſuz erūt ifinita.

¶ Oñdit q in vtroqz mō pdicationis per ſe neeeſſe eſt eē ſtatuz. Et circa hoc tria facit. pmo oñdit q neceſſariū ē eſſe ſtatuz in vtroqz mō pdicationis per ſe tam in furſum qz in deorſum. ſcdo ꝓcludit q non poſſit infinitū eē in mediis ibi (Si aūt ſic eſt ꝛc.) tertio ꝓcludit q nō poteſt pcedi i infinitū i demōſtrationibus ibi (Si vō h⁹ ꝛc.) Circa pmū duo facit. p⁹ oñdit ꝓpoſitū. in ſcdo mō dicē di p ſe. ſ. qñ ſubm ponit i diffinitōe pdicati. ſcdo i p⁹ mō qñ pdicatū ponit in diffinitōe ſ bi. (Sz ēt quecūqz) Circa p⁹ ponit duas rōes. circa quaz pmā fic pcedit. p⁹ q/ dē pmittit ꝓpoſitū. ſ. q i neutro mō dicēdi p ſe. ꝓtingit i infinitū pcedere. Deinde ꝓbat hoc i ſcdo mō. puta cū impar pdicat de nūero. Si. n. pcedat vlteri⁹. q aliqd aliud pdicet p ſe de ipari ſcdz iſtū modū dicēdi p ſe: ſeqt q ipar inſit i diffinitōe ei⁹. nūerus aūt ponit in diffōne impariſ. vñ ſequeret q ēt nūerus ponat i diffinitōe illius tertij qō p ſe ineſt ipari. ſz i hoc nō ꝓtigit abire in infinitum vt. ſ. infinita inſint i diffinitōe alicui⁹. ſic ſupza ꝓbatū eſt.

Lec.34 Relinqt g⁹ q i talib⁹ p ſe pdicationib⁹ nō ꝓtingit pcedere in infinitū i furſū. i. in pte pdicati Scdaz rōez poſt ibi

¶ At vō neceſſe eſt oīa ineſſe. pmo ut numero: ⁊ in illis numerū. quare cōuertibilia erunt: ſed non excedentia.

¶ Et dicit q quātūcūqz pcedat in hmōi p ipſe pdicatiōibus ſcdi mōi oportebit q oīa pdicata p ordinē accepta inſint. pmo ſubo. puta nūero. q̄ſi pdicata de eo. qz ſi ipar p ſe pdicat de nūero. oz q qcqd pdicat de ipari: ēt per ſe pdicet de nūero. ⁊ itez opz q nūerus oīb⁹ illis inſit. qz ſi numer⁹ ponit i diffinitōe iparis. opz q ponat i diffinitōe oīum eoz: que diffiniūtur p ipar. ⁊ ita ſeqtur. q mutuo ſibi inuicē inſint. ergo erūt ꝓuertibilia. ⁊ nō ſe inuicem excedētia: ſic. n. ppie paſſiones ſe hñt ad ſubiecta ſua. vñ ſi ēt ſint infinita p ſe pdicata. ſm hūc modum nō erit ad ꝓpoſitū quo aliqs intēdit ponere infinita in predicatis eē in ſurſum vl i deorſum.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Si ēt q̄cūqz ſūt i eo qō qd ē. nec hec infinita ſunt: nec. n. eēt diffinire: q̄re ſi pdicantia qdē p ſe oīa dicūt: hec aūt nō infinita ſūt: ſtabūt utiqz in ſurſum: quare ⁊ in deorſum.

¶ Probat ꝓpoſitū i pmo mō dicēdi p ſe. ⁊ dicit q illa q̄ pdicāt i eo qō qd ē. i. q̄ſi poſita i diffinitōe ſubi. nō pñt

Lec.34 eē infinita. qz nō ꝓtingeret diffinire vt ſupza ꝓbatū eſt. Ex hoc ergo ꝓcludit. q ſi oīa q̄ ponūt i dmōſtratiōib⁹ p ſe. ponūt ⁊ i pdicatis p ſe nūc pcedere i infinitū i ſurſū. neceſſe

Lec.33. ⁊ 34. ē q pdicata i demōſtratiōib⁹ ſtēt i ſurſū ⁊ exh ēt ſeqt q ſtēt i deorſū. qz ex q̄cūqz pte ponāt infinitū totaliſ ſcia et diffinitio vt ex ſupradictis pz. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si autem fic eſt: ⁊ que ſunt in medio duoꝝ terminoꝝ ſemp ſunt finita.

¶ Concludit ex pmiſſis q ſi ē ſtat⁹ i ſurſū. ⁊ deorſū: q media nō ꝓtigit eē infinita. ſupza. n. oñdit q extrēis exiſtibus determinatis media nō pñt eē infinita. Deide cū dic.

¶ Si vō h⁹ ē manifeſtū iā ē: ⁊ demōſtrationū q neceſſe ē pncipia eē ⁊ nō oīum eē demōſtratiōē: qō ve dirim⁹ quoſdā dicere iurta pncipium. Si. n. ſūt pncipia: nō oīa ſūt dmōſtrabilia: neqz i infinitū pñt ire. Eſſe. n. hoꝝ qōlibet nihil aliō eſt. q̄z eē nullū ſpaciū ſine medio ⁊ idiuiſibile: ſz oīa diuiſibilia. ītus. n. imittēdo terminū ſed nō aſſumēdo dmōſtratur id qō dmōſtratur: q̄re ſi h⁹ i infinitū ꝓtigit ire ꝓtiget utiqz duoꝝ termioꝝ infinita eē iteri⁹ media: ſz h⁹ ipoſſibile ē ſi predicamēta ſteterit ſuperi⁹ ⁊ iferi⁹. Quod aūt ſtent dmōſtratū eſt logyce pri⁹: analetice vo nūc.

¶ Cōcludit vlteri⁹ q i demōſtratiōib⁹ nō pcedit i infinitū. ⁊ dic q ſi pdicā ſint va nec neče ē eē aliq pncipia demōſtratiōuz: q̄ nō demōſtrāt. ⁊ ſic nō oīuz erit demonſtratio ſz q qdā dicūt vt i pncipio hui⁹ libri dcm ē. ⁊ q h⁹ ſeqt oñdit. poſito. n. q ſint aliq pncipia demōſtratiōnū nece ē q illa ſint indemōſtrabilia. qz cū oīs demōſtratio ſit ex poz⁹ vt ſupza hītū ē. ſi pncipia demōſtrantur. ſequet q aliqd eēt pri⁹ pncipijs. qō ē h⁹ rōem pncipij. Et ita ſi nō ſūt oīa demōſtrabilia ſeqret q nō pcedāt dmōſtrationes in infinitū. oīa āt hmōi pdicā ꝓſequūtur ex hoc qō oñſū ē q nō pcedit in infinitū i mediis. qz nihil ē aliud ponere vez eē q qdcūqz pdictoz. ſ. vel q demonſtratiōes pcedāt in infinitū. vel q oīa ſūt demōſtrabilia vel q nulla ſint demōſtrationū pncipia. q̄z ponere nullū ſpaciū eē imediatū ⁊ idiuiſibile. i. ponere duos terminos ſibi inuicē cohereſ i aliq ppōne affirmatiua. vl negatiua. niſi p medū. ſi. n. aliqua ppō ſit imediata ſeqret q eēt indemōſtrabilis. qz cū aliqd demōſtrat oz ſumere terminū imittēdo. i. q ſit infra pdicatuz ⁊ ſubz. de q. ſ. per pus pdicet pdicatū. q̄z de ſubo. vel a quo pus remouea tur nō āt in demōſtratiōib⁹ accipit medū aſſumēdo extrinſec⁹. hoc. n. eēt aſſumere extraneū medū. ⁊ nō ppriū qō ꝓtingit i litigioſis. ⁊ dialecticis ſylogiſmis: Si g⁹ demōſtratōes ꝓtingit in infinitū pcedere. ſeqt q ſint media infinita iter duos termios. ſz hoc ē ipoſſibile ſi predicatiōes ſteterint i ſurſuz: ⁊ deorſū. vt ſupza ꝓbatū eſt. ⁊ q ſtent pdicatiōes in ſurſū ⁊ deorſū pus oñdim⁹ logyce ⁊ poſtea analetice. vt expoſitū ē. Lec.33 34. ⁊ 35.

¶ Per hāc igit ꝓcluſionē vltimo iductā mānifeſtat itētionē toti⁹ capli. ⁊ quare q̄ libet ꝓpoſitio ſit inducta.

¶ Dmōſtraſ āt his: mānifeſtū ē q ſi aliqō idē duob⁹ iſit: ut. a. ⁊ i. c. ⁊ i. d. nō pdicante altero de altero: aut nullo mō: aut nō ō oī: q nō ſem per ſm cōmune aliquid inerit. Lo.33.

Oſtq̄z pbs oñdit q nō ꝓtingit pcedere in infinitū in demōſtratiōib⁹. hic iducit q̄dā cōſequentia ex predictis. Et circa hoc duo facit. p⁹ oſtēdit q neče ē accipe aliqs pmas ppones. ſcdo quō illis pmiſs ſit vtēdū i demōſtratiōib⁹ ibi. (Cum aūt oz demōſtrare) Circa pmū duo facit. p⁹ oñdit q neceſſe ē deuenire ad aliqō pmū. q̄qz vnū de pluribus pdicat. ſcdo q̄ vnū de pluribus pdicat ibi. (Manifeſtū āt eſt) Circa pmū q̄tuor facit p⁹ ponit intentū ſcdo mānifeſtat ꝓpoſitū ibi. (vtputa tale nō ꝛc.). 3⁹ ꝓbat ibi (Sit antez b. ꝛc.) 4⁹ excludit quandā obiectiōem ibi. (In eodem q̄dē genere ꝛc.). Dicit ergo pmo q demōſtratis pmiſſis. ſ. q nō ſit pcedere in infinitū in pdicatiōib⁹ ⁊ demōſtrationib⁹. Manifeſtū ē q ſi aliqd pdicat de duob⁹. puta. a. de. c. ⁊. d. ita. ſ. q vnū eoꝝ nō pdicet de altero aut nullo mō. ſicut aīal pdicat de boie ⁊ boue. quoꝝ vnū nullo modo de alio pdicat. aut nō de oī. puta aīal pdicat de boie ⁊ maſculo quoꝝ neutrū de altero vlr predicatur. ſic inq̄z ſe habētibus terminis. manifeſtū ē q nō oz q id pdicatū qō de vtroqz pdicat. inſit vtriqz. ſm aliqō cōe. ⁊ hoc i infinitū pcedēdo. ¶ Deinde cū dicit.

¶ At ſcalenō ⁊ iſoſceli duob⁹ rectis eq̄les hre ſm cōe aliqd ieſt. ſz. n. q figura q̄dā ē: ⁊ ñ ſz alterā ieſt. h⁹ autē nō ſemp ſic ſe habet.

¶ Manifeſtat ꝓpoſitū p exēplū. ſunt. n. due ſpēs triangulī. q̄rū vna vocat ſcalenon vel triangulus gradatus. cuius ſunt tria latera inequalia. alius eſt iſoſceles cuius ſunt duo latera equalia. vnum autem horum non predicatur de altero. vtriqz autem ineſt hec paſſio habere tres angulos equales duobus rectis. Ineſt autem hoc

eis ſm aliquid cõmune. ſ. q̃ vterq; horũ ẽ figura quedã ſ. triãgulus. hoc autẽ non ſic ſemper ſe habet. ſcilicet q̃ ĩ infinitum conueniat ſm aliquid aliũ. puta q̃ habere tres conueniat triangulo. iterum ſm aliquid aliud. ⁊ ſic in infinitum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sit aut. b. ſm q̃ ẽ. a. ĩ. c. ⁊. d. mãifeſtũ igit̃ eſt q̃. b. ĩ. c. ⁊. d. ſm cõe ẽ: ⁊ illud ſm alterum quare duoꝝ terminoꝝ mediis: infiniti utiq; ĩ ciduũt termini: ſz hoc ẽ ipoſſibile: ſz igit̃ cõmune aliqd eẽ ñ neceſſe ẽ ſemp idẽ ĩ plurib⁹: qm̃ nec erũt ĩmediata ſpatia.

¶ Probat propoſitũ ⁊ dicit ſit ita q̃. b. predicet̃ de. c. ⁊ de. d. ſm hoc cõmũe quod ẽ. a. manifeſtũ ẽ ergo q̃. b. erit ĩ. c. ⁊ ĩ. d. ſm illud cõmune quod ẽ. a. ⁊ ſi itez ĩſit a. ſm aliquod cõmune. ⁊ iterũ illi cõmuni ſm aliquid aliud ꝓcedet̃ in infinitũ in mediis. ſequitur igit̃ q̃ inter duo extrema. q̃ ſunt. c. ⁊. b. cadãt infiniti termini mediĳ. hoc ãt eſt ipoſſibile. ergo nõ neceſſe eſt. ſi idẽ ĩſit plurib⁹ q̃ ſemp in ĩfinitũ inſit eis ſm aliquid cõe: q; neceſſe ẽ. q̃ deueniat̃ ad aliq̃ ſpacia ĩmediata. i. ad aliquas ĩmediatas ꝓdicatiões quas appellat ſpacia. vt ſupra dictũ ẽ. Quã
Lec. 32. tũ igitur videt̃ ex hac ꝓbatiõe Ariſ. nõ ẽ ſuus ĩtellectus cũ hoc nõ ſit verũ. q̃ oñ aliqd predicat̃ de plurib⁹: q̃ de ſe ĩtuitiue nõ ꝓdicãt̃ q̃ illud nõ inſit illis plurib⁹. ſm aliqd cõmune. hoc enĩ verũ ẽ in oĩ qõ ꝓdicat̃ ſicut paſſio. oportet enĩ ſi ineſt plurib⁹ q̃ inſit ei ſm aliqd cõmune. ſz fortaſſe
Lec. 33. id ſit ĩnominatũ ſicut ſupra dictũ ẽ cũ de vlũ ageret̃ ſz in illo cõmuni nõ ꝓcedit̃ ĩ ĩfinitũ. vt hec rõ ĩducta a philoſopho euidẽter ꝓbat. Si ãt accipiat̃ aliqd cõe qõ inſit plurib⁹. ſicut gen⁹ ſpecieb⁹. nõ ſemp oportebit aliqd ꝓ̃ accidere. ſm qõ inſit. puta ſi vnũ ĩſit homini. ⁊ aſino. ſz aliqõ prius. ſcilicet. ſz aſal. aſali aũt. ⁊ plante nõ ineſt ſz aliquod ꝓ̃us. q; hec ſunt ꝓ̃me ſpecies corporis viui. ſine animati. ¶ Deinde cum dicit.

Lo. 33. ¶ In eodẽ gdẽ genere: ⁊ ex eiſdẽ atomis. neceſſe eſt terminos eſſe: ſi quidẽ bis que per ſe ſunt erit cõe: nõ enim erit ex alio genere in aliud deſcẽdentem demonſtrare.

¶ Excludit quãd⁹ obuiationẽ. poſſet enĩ aliq̃s dicere q̃ ſemp accipiẽ ſm aliq̃d cõe. q; põt accipi cõe alteri⁹ generis. puta ſi dicam⁹ q̃ eſſe ſcipſuz monẽs. i. eſt homini. ⁊ aſino. ſm hoc cõe. qõ eſt animal: ⁊ ſm aliõ cõmune. qõ ẽ habẽs quãtitatẽ. vel habẽs colorẽ. aut aliq̃d aliõ huiſmodi. q̃ poſſũt accipi ĩ ĩfinitũ. ⁊ ad hoc excludẽdũ. dicit. q̃ neceſſe eſt eẽ terminos medios q̃ accipiũt ex eodẽ genere (⁊ ex eiſdẽ atomis). i. idiuiſibilib⁹. ⁊ appellat atomos ipſos terminos extremos. ĩter q̃s oz accipi mediũ: ſi id cõe qõ accipiẽ. vt medius termin⁹. ſit de nũero eorũ q̃ ꝓdicãtur p ſe. q̃re ãt oporteat ex eodẽ genere ſumere terminos medios. oñdit p hoc. q̃ ſicut ſupra habitũ ẽ
Lec. 15. non contingit demonſtrationem trãſire de vno genere ĩ aliud. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifeſtũ aũt eſt ⁊ cum. a. ĩ. b. ſit: ſi qdẽ eſt aliquod mediũ. eſt demõſtrare q̃. a. ĩ. b. ſit ⁊ elementa huiuſmodi ſunt hec. ⁊ tot quot media ſunt. ĩmediate enim propoſitiones ſũt elementa: aut omnes: aut uniuerſales: ſi uero nõ eſt medium: nõ amplius erit demõſtratio: ſed in principia uia hec eſt.

¶ Oſtẽdit q̃ neceſſe ẽ deuenire ad aliqõ vnũ ĩ ꝓdicabilib⁹ ĩ quib⁹ ꝓdicat̃ vnũ de vno. ⁊ p⁹ ĩ affirmatiuis. ſcõo in negatiuis ibi (Silr ãt ⁊ ſi. a. ⁊c̃) Dicit ergo p⁹ manifeſtũ eẽ q̃ cũ. a. ꝓdicat̃ de. b. ſi horũ ſit aliqõ mediũ: q̃ illo medio vti poſſum⁹ ad demõſtrãdũ q̃. a. ſit ĩ. b. ⁊ hec ſunt principia huiuſmodi concluſionis. Et quecũq; accipiũtur vt media ſũt principia concluſionũ mediatarũ q̃ p ea cõcludũt nibil enĩ aliud ſunt, elemẽta ſiue principia demonſtrationũ q̃s ꝓpoſitiões ĩmediate. ⁊ hoc dico vel oĉs vel vles: qõ qdẽ põt dupliciter itelligi. Uno mõ vt ꝓpoſitio vlis accipiatur ſm q̃ diuidit̃ ꝑ ſingularẽ. nã ſpẽs ſpecialiſſima nõ ꝓdicat̃ de ſingulari p aliqõ mediũ. vñ ꝓpoſitio hec ẽ ĩmediata. ſortes ẽ hõ: nõ tñ ẽ principiũ demõſtratiõis: q; demonſtrationes nõ ſunt de ſingularib⁹: cũ eoꝝ nõ ſit ſcia. ⁊ ita nõ oĩs ĩmediata ẽ demõſtrationis principiũ: ſed ſolũ vniuerſalis. Alio mõ põt intelligi ſm q̃ ꝓpoſitiones vniuerſales dicũtur propoſitiones cões in oĩb⁹ ꝓpoſitionibus alicui⁹ ſcie. ſicut oĉ totũ ẽ maius ſua pte. vñ huiuſ modi ſũt ſimpliciter demõſtrationũ principia: ⁊ oĩbus per ſe nota. hec ãt ꝓpoſitio. hõ eſt aſal: nel iſoſceles ẽ triãgulus nõ ẽ principiũ demõſtrationis ĩ tota ſcia: ſz ſolũ aliq̃rũ partiũ demõſtrationũ: neq; hmõi ẽt ꝓpoſitiones ſũt oĩbus p ſe note. Sic igit̃ ſi ſit aliqõ mediũ ꝓpoſitionis dare. erit demonſtrat⁹ p aliqõ mediũ: quouſq; deueniat̃ ad aliqõ ĩmediatũ. Si vo nõ ſit aliqõ mediũ ꝓpoſitiõis dare non poterit demonſtrari: ſed hec ẽ via ad ĩueniẽdũ prĩa principia demonſtrationũ ideſt ꝓcedere a mediatis ad ĩmediata reſoluendo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Similiter autẽ erit ⁊ ſi. a. ĩ. b. nõ ſit: ſi qdez enim aut erit medium: aut prius cui non ineſt erit demõſtratio: ſi uero nõ: nõ eſt: ſed principium: ⁊ elementa tot ſunt quot ſunt termini. ⁊ horũ propoſitiones principia demõſtratiõis ſunt. ⁊ ſicut quedam⁹ principia ſunt indemonſtrabilia q̃ ſi hoc illud: ⁊ q̃ ſit hoc in illud: ſic ⁊ q̃ nõ erit hoc illud: nec q̃ ſit hoc ĩ illud: quare hoc quidem eſſe aliquid: alia autem nõ eſſe aliquid: erunt principia.

¶ Oſtendit q̃ ſit accipere ꝑmũ in negatiuis: ⁊ dicit q̃ ſi. a. neget̃ de. b. ſi ſit accipere aliqõ mediũ. a. quo. ſ. p⁹ remoneat̃. a. cẽ. a. b. tũc hec propoſitio. b. nõ ẽ. a. erit demõſtrabilis: Si ãt nõ ſit aliqõ tale mediuz accipere. nõ erit hec ꝓpoſitio demõſtrabilis: ſed principiũ demõſtrationis. ⁊ tot erũt elemẽta. i. principia demõſtratiõis. quot erũt termini ad quos. ſ. ſtat̃ vt vltra nõ ſit ĩueniẽ mediũ ꝓpoſitiões enĩ q̃ fiũt ex huiuſmõi terminis ſunt ꝓncipia demonſtrationis puta ſi. c. ĩmediate ꝓdicet̃ de. b. ⁊. a. immediate: remouet. a. b. predicetur de eo immediate b. eſt terminus ad quem vltimo ꝓuenitur in mediis ſumẽdis. vñ vtraq; ꝓpoſitio erit ĩmediate. ⁊ demonſtrationis ꝓncipiũ. ⁊ patet ex premiſſis q̃ ſicut ſunt quedam principia in demonſtrabilia affirmatiua in quibus unum de alio predicãtur ſignificando. q̃ hoc eſſentialiter eſt illud: ſicut enim genus predicat̃ de prima ſpecie: vel hoc ſit in illo: ſicut cum paſſio predicatur de proprio. ⁊ immediato ſubiecto: ita etiam ſunt principia indemonſtrabilia in negatiuis: negando eſſentiale predicatum. vel etiã propriam paſſionẽ. ex quo patet q̃ quedaz ſunt principia demonſtrationis ad demonſtrãdũ concluſionẽ affirmatiuã quam oportet concludere ex omnibus affirmatiuis. ⁊ q̃dam ſunt principia demonſtrationis ad probandum cõcluſionem negatiuam: ad cuius illationem oportet aſſumere aliquam negatiuam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cũ autẽ oporteat demõſtrare aliquid accipiẽdum eſt quod de. b. primũ predicet̃: ſit. c. ⁊ õ hoc ſimiliter. a. ⁊ ſic ſemp uadẽs nequaq̃z extra propoſitio cadet: neq; extra eſſe ipſi⁹. a. accipiatur ut demonſtretur: ſed ſemper mediũ cõdenſet̃ quouſq; indiuiſibilia fiant ⁊ unũ eſt autem unum cum ĩmediatum fiat: ⁊ una ꝓpoſitio ſimplex eſt ĩmediata.

¶ Oſtendit quomõ vtẽdũ ſit ꝑmis ꝓpoſitioib⁹ in demõ

strādo. ⁊ prio i propositionib⁹ affirmatiuis. scdo in negatiuis ibi. (In puatiuis āt ⁊c.) Circa pmū tria facit. pmo ostēdit qliter oportet sumere ppositiões imediatas in demōstratiōibus. scdo ostēdit quō huiusmōi ppositōes se habeāt ad demōstratōes ibi (Et quēadmodū i alijs) 3° epilogat ibi (In ostēsis qdē igit). Dicit ergo p° q̄ qñ oz demōstrare aliquā pclusionē affirmatiuā: puta est b. est. a. necesse ē accipere aliq̄d qō p° pdicet de. b. q̄ē. a. de quo. a. ēt pdicet. ⁊ sit illud. c. ⁊ si itez aliq̄d sit. de quo a. per pus pdicet q̄ē de. c. sic semp pcedendo: sic nec p/positio. nec termin⁹ significās aliqō ens: accipiet i demō strādo extra ipsuz. a. q: oportebit q. a. pdicet de eo per se: ⁊ ita q cōtineat sub eo. ⁊ nō sit ab eo extrīsecum: sed oportebit semp cōdēsare media. ⁊ logtur ad similitudi/nē hominū. q̄ vic ē⁹ ee cōdēsati sedētes i aliq̄ sede: quā do iter sedētes null⁹ pōt itercidere medi⁹. ita ⁊ media i demōstratiōe dicūtur dēsata: qñ iter terminos acceptos nihil cadit mediū. ⁊ hoc ē qō dicit. q mediū dēsat quo/usqz queniat ad hūc q (spacia fiāt idiuisibilia) ideſt distā tie iter duos terminos fiāt tales q nō possūt diuidi i plures hmōi distātias. ſz sit vnū spaciū tm̄. ⁊ hoc cōtigit qñ ppositio ē imediata. tūc enī vere ē vna ppositio. nō solū actu. sed ēt potētia. qñ ē imediata. Si enī sit mediata q̄/uis sit una in actu q: vnū pdicat ō uno: tm̄ est multa i potentia q: accepto medio formātur due ppositiões. sicut etiā linea que ē una in actu inq̄m est cōtinua. est multa in potētia inq̄tuz est diuisibilis p punctū mediuz: ⁊ tō dicit q ppositio imediata ē una sicut simplex indiuisibilis.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Et quēadmodū in aliis ē pricipiū simplex hoc aūt nō idem ubiqz. sed in graui qdē vncia in melodia aūt tonus in mēbris aūt diuisio: aliud āt in alio sic ē i syllogismo una ppositio imediata. In demōstratione aūt ⁊ scia itellect⁹.

¶ Ostendit quō se habeat ppositio imediata ad demō/strationē. vbi cōsiderādū est q sicut habet i decimo metaphysice. in quolibet genere oz ee vnū pmū qō ē simplicissimum in genere illo. ⁊ mensura omnium que sunt illius generis. ⁊ quia mensura est homogenea mensurato: p̄in diuersitatem generum oportet esse huiusmodi prima indiuisibilia diuersa. vnde hoc non est idem in oīb⁹: sed i grauitate pōdez accipit vt unū idiuisibile vncia. i. quoddā minimū pondus: quod tm̄ nō ē simplex oīo: q: quodlibet pōdus ē diuisibile i minora pōdera: ſz accipit vt simplex per suppositionē. In melodijs āt accipit vt unū pncipiū. tonus. q ꝯsistit in ſez q̄ octaua ppor/tione. uel diesis q̄ ē differētia tom ⁊ semitōi. ⁊ i diuersis generib⁹ sunt diuersa pncipia indiuisibilia. syllogismi aūt pncipia sunt ppositōes. unde oportet q ppositio simplex sima q̄ est imediata sit unū qō ē mēsura syllogismoz. demōstratio aūt addit supra syllogismū q facit sciam. cōparatur aūt itellect⁹ ad sciam: sicut idiuisibile ad multa. nā scia ē p decursuz a pncipijs ad pclusiones: itellect⁹ āt est absoluta ⁊ simplex acceptio pncipij p se noti. vñ itellect⁹ respōdet imediate ppositiōi: scictia aūt pclusioni q̄ ē propositio mediata. Sic igit demōstratiōis in q̄m est syllogism⁹ vnū idiuisibile ē propositio imediata: ex pte autez scientie quā causat. vnū cius est itellectus.

¶ Deinde cum dicit.

¶ In demonstratiuis quidem igitur syllogismis eius qō est: nihil cadit extra.

¶ Epilogādo pcludit qō supra ostēsuz est. s. q̄ i affirmatiuis syllogismis medium non cadit extra extrema.

¶ Deinde cum dicit.

¶ In priuatiuis aūt hoc qdem qō oz esse: nihil extra hoc cadit: ut si. a. nō est in. b. p. c. si. n. in. b. omni quidem est. c. in nullo. c. aūt est. a. Item si idigeat q in. c. a nullo sit: medium accipiendum est ipsius. a. ⁊. c. ⁊ sic sp procedet.

¶ Ostendit quō vtendū sit ppositiōib⁹ imediatis i syllogismis negatiuis. ⁊ prio i pria figura. scdo in scda ibi (Si vo oporteat mōstrare) tertio i tertia ibi (In tertio āt modo) Dicit ergo q̄ i negatiuis nihil medioz acceptoz pcedēdo ad imediata cadet extra gen⁹ terminoz affirmatiue ppositiōis i pria figura: puta si demonstrādū sit q nullū. b. ē. a. ⁊ accipit mediū. c. tali existēte syllogismo nullū. c. est. a. oē. b. ē. c. ergo nullū. b. ē. a. Si ergo oporteat. iterū pbare q i nullo. c. sit. a. oportet accipe mediū ipsius. c. ⁊. a. qō scilicet. pdicare de. c. ⁊ p sequēs ō. b. ⁊ sic pueniet ad gen⁹ terminoz affirmatiue ppositiōis. ⁊ ita semp pcedet q media accepta nō cadet extra affirmatiuā ppositionē cadet tamē extra gen⁹ predicati negatiui: puta extra genus. a. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si uero oporteat demōstrare q. d. i. e. nō sit: in eo: qō est. c. in. d. qdem oi: in. e. aūt nullo aut in oi: nunqz extra. e. cadet. hoc autē est cui non oportet inesse.

¶ Ostēdit q̄lr se habēt i scda figura: ⁊ dic q si oporteat demōstrare q nullū. e. sit. d. i scda figura accipiēdo medium. c. ut fiat syllogismus: oē. d. ē. c. nullū. e. ē. c. aut q̄dā e. nō ē. c. ergo nullū vel nō oē. e. ē. d. nūq̄ medi⁹ terminus accept⁹ cadet extra. e. q: si oportebit itez demōstrare q nullū. e. ē. c. oportebit itez accipere aliqō mediū inter. e. ⁊. c. q: oportebit i scda figura pbare negatiuā. affirmatiua. n. i hac figura pbari nō pōt. Uñ sicut i pria figura media accepta semp accipiūtur ex pte ppositionis affirmatiue. ita oportet i scda figura semp media accipi ex pte ppositiōis negatiue. ¶ Deide cum dicit.

¶ In tertio autez mō neqz a quo oz: neqz qō oportet priuari: nequaq̄z extra ibit.

¶ Ostēdit q̄lr hoc se habeat i tertia figura: ⁊ dic q i tertia figura media accepta nō erūt extra pdicatū qō negatur: neqz extra subiectū a quo negat. ⁊ hoc iō q: mediū subijcit affirmatiue. uel negatiue vtriqz. vñ si oportet accipe aliqō mediū oz itez id mediū subijci affirmādo. vel negādo. ⁊ sic media accepta nunq̄z acciperēt neqz extra pdicatū negatum: nec extra subiectū de q̄ negatur.

¶ Cum aūt sit demonstratio alia qdem particularis alia vo uniuersalis: ⁊ h̄ qdem cathegorica: illa vo priuatiua: dubitabat q̄lis potior sit silr aūt ⁊ de ea q̄ demōstrare dr̄: ⁊ deducēti ad impossibile demonstratione. Lec. xxxvii.

Ostq̄ philosophus determinauit de syllogismo demōstratiuo. hic agit de cōparatiōe demōstrationū adinicē. ⁊ q: scia ex demōstratione cātur: iō diuidit ps ista in duas ptes. In pria agit de cōparatione demonstratiōis. In scda ō cōparatiōe scie. ibi (Lertio. aūt scia ē ⁊c.) Circa primū tria facit. po monet dubitationē de cōparatione demōstrationū. scdo dicit q̄ ordine sit procedendū ibi (p° quidez igit) tertio pſequit dubitatiōes motas ibi (Utidebit q̄de igit ⁊c.) Dicit ergo prio q demōstratio triplr diuidit. Uno mō. n. diuidit in vlem ⁊ pticularē. Alio āt modo i cathegoricā ⁊ priuatiuā: ideſt affirmatiuā ⁊ negatiuā. Tertio aūt mō diuidit i eā q̄ demonstrat ostēsiue: ⁊ i eā q̄ ducit ad ipossibile. Est ergo questio in singulis diuisionibus qualis potior sit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Primum quidem igitur: intendamus de uniuersali. ⁊ de particulari: ostendentes autez hoc: ⁊ de ea que demonstrare dr̄: ⁊ que est ad impossibile dicemus.

¶ Ostendit quo ordine sit agendū. ⁊ dicit q prio agendum est de cōparatiōe vniuersalis ⁊ particularis demōstrationis: ⁊ cum hoc fuerit ostensuz. tūc dicemus: ⁊ de

Lec. 2. Lo. 2.

demonstratione q̄ demṓstrat aliquid affirmatiue: ⁊ ō ea que demonstrat ad impossibile. vtrum scilicet affirmatiua sit potior. ⁊ vtrum ea que est ad ipossibile sit potior.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Videbitur quidem igit̄ fortassis utiqz qui busdā sic intendentib⁹: particularis esse dignior. si. n. fm quā maxie scimus demōstrationem: potior est demṓstratio: hec. n. uirtus ō̄mṓstrationis est: magis aūt scimus unū: cū ipsum cognoscimus fm ipsum: q̄z fm aliud: ut musicū coriscum quādo coriscus musicus est quam cum hō̄ musicus sit. similiter aūt ⁊ in alijs: sed uniuersalis qm̄ aliud. nō qm̄ ipsum ꝓtingit demṓstrat: ut qm̄ egtibiarū est. nō qz egtibiarū: sed qm̄ triāgulus: sed particularis qm̄ ipsum est. Si igit̄ potior qdē est que est secūdū ipsū: hmōi aūt est particularis: uniuersali magis ⁊ potior utiqz fm partē demṓstratio erit.

¶ Prosequit̄ dubatiōes ꝓpositas: ⁊ p⁹ de cōparatiōe demṓstrationis ꝑticularis ⁊ vlis. scōo de cōparatiōe affirmatiue ⁊ negatie ibi. (Qō āt affirmatiua ⁊c.) ȝ⁹ō cōparatiōe ostēsiue ⁊ ductis ad ipossibile ibi (Qm̄ āt affirmatiue ⁊c.) Circa p̄mū tria facit p⁹. ꝓpōit rōnes ad ostē dēdū q̄ particularis demṓstratio sit potior q̄ vlis. scōo soluit eas ibi (Aut p̄mū quidē ⁊c.) ȝ⁹ ponit rōnes i ꝓtrariū. ibi (Adhuc⁊ demṓstratio ⁊c.) Circa p̄mū pōit tres rōnes: dicēs q̄ quibusdā forte videbit̄ p has rōes īmediate ponēdas: q̄ particularis demonstratio sit potior: vel diguior. q̄ vlis. Et ꝓria rō talis ē. illa demṓstratio ē potior p quā maxie scim⁹: ⁊ hoc sic ꝓbat. q: virt⁹ demṓstrationis est scire. dō enī vtus vnuscuiusqz id q̄ vltimū pōt: sicut hominis q pōt ferre. c. libras. virt⁹ nō ē q̄ ferat. x. ȝ q̄ ferat. c. qō ē vltimū sue potētie. vt dō ā p̄ncipio de celo ⁊ mūdo. hoc āt maximū ē qō pōt facere demṓstratio. s. q̄ faciat scire. vñ hec ē vtus demṓstrationis. vnū quodqz āt tāto pfect⁹ ē: q̄to magis attīgit ad ꝓpriā virtutem. vt ȝ in 7⁰ physicoꝝ. vnde manifeste patz. hec ꝓpositio: q̄ q̄to magis demṓstratio facit scire: tāto ē potior. assumit āt q̄ magis scim⁹ vnūquodqz cū cognoscim⁹ ipsum ȝ se q̄ cognoscim⁹ ipsū fm aliū: vt puta de coriseo: q̄ coriscus ē. music⁹ magis hoc scim⁹: q̄ si sciam⁹ solū q̄ hō ē music⁹ ⁊ ista ꝓpositio simplr̄ vera ē: qz semp id qō ē p se ꝓpius ē eo: qō ē p aliō. ⁊ cā ei⁹. vt dō i 8⁰ physicoꝝ ex his itaqz subintelligit̄ conclusio. q̄ potior ē demṓstratio q̄ facit scire aliqd fm se: q̄ q̄ facit scire fm aliō. demṓstratio āt vlis demṓstrat aliqd. ⁊ facit scire nō fm ipsum: ȝ ȝ aliō s. fm vle: sicut q̄ triāgul⁹ duoꝝ eq̄lū latez: qui ē isosceles hz tres: nō q: ē isosceles. ȝ q: ē triāgul⁹. ꝑticularis āt demṓstratio demostrat de aliq̄ re ꝑticulari fm se ipsaz. Vñ sequit̄ fm p̄missa q̄ ꝑticularis demṓstratio sit potior q̄ vniuersalis. ¶ Scōam ⁊ tertiā rōem ponit ibi.

¶ Amplius nec quidem nō ē aliqd ꝓter singularia: demṓstratio autē opinionē cōficit esse aliquid hoc: scōm q̄ demṓstrat: ⁊ quādā naturam esse hīc in his que sunt: ut triāguli ꝓter quosdā: ⁊ figure ꝓter aliquas: ⁊ numeri ꝓter numeros. potior autē est que est deesse: q̄z de nō esse: ⁊ ꝓpter quā nō errabitur q̄z ꝓpter quā errabitur. est aūt uniuersalis hmōi. ꝓcedentes. n. demṓstrāt qō est analogū qō neqz linea neqz nūerus: neqz solidū: neqz planū est: sed ꝓter hoc aliqd. Si igitur uniuersalis qui dē magis hoc est: de eo aūt qō est. min⁹ q̄z particularis: ⁊ facit opinionē falsam: īdignior utiqz erit uniuersalis particulari.

Lec. 25. ⁊ Lo. c. 16

Lec. 6. ⁊ Lo. 18.

Lec. 9. ⁊ Lo. 39.

Lec. 2. Lo. 3.

¶ Que talis ē. vle nō ē aliqd ꝓter singularia: vt ꝓbat in 4⁰. metaphysice ō̄mṓstratō āt vlis facit opinionē ex ipo mṓ sue demṓstrationis: q̄ sit aliqd: ⁊ q̄dā natura ī ētib⁹: puta cū demṓstrat aliqd de triāgulo ꝓter ꝑticulares triāgulos: ⁊ de nūero ꝓter ꝑticulares nūeros. p̄missis antez duab⁹ ꝓpositiōib⁹ addit alias duas. nā prie ꝓpositiōi q̄ dicebat q̄ vle nō ē aliqd ꝓter singularia. addit hāc ꝓpositionē: q̄ potior ē demṓstratio q̄ ē de ente: q̄z q̄ ē ō nō ēte: scdē āt ꝓpositiōi q̄ dicebat q̄ demṓstratio vlis facit opinionē q̄ vle aliqd sit̄ rez natura: addit aliā ꝓpōnē. s. q̄ demṓstratio q̄ nō facit errare ē potior: q̄z ea p quā errat: ⁊ ostēdit q̄ ꝓp demṓstrationē vlez errat: q: ꝓcedēs fz demṓstrationē vlem demṓstrat de aliq̄ vli sicut de q̄dā analogo. i. sicut de q̄dā cōi qō ꝓpōnāli se hz ad multa q̄si sit aliqd cōe qō neqz ē linea: neqz nūer⁹: neqz soliduz. i. co: p⁹: neqz planū. i. superficies: fz aliqd ꝓter hec. i. ipsa q̄titas vlis: vel aliqd ꝓter hec. i. q̄ ncce ē ponere ad hoc q̄ ista habeant rationē quantitatis. Sic igitur fz duo media q̄si duplici ratione concludit vnam conclusionē dictas q̄ si uniuersalis demonstratio ita se hz: q̄ minus de ente habet q̄z particularis. ⁊ magis facit opinionem falsaz q̄z particularis. sequitur ex his duobus mediis: q̄ uniuersalis sit indignior: q̄z particularis. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Aut primū quidez nihil magis in uli q̄z in ꝑticulari ratio ē. Si. n. q̄ duobus rectis icst: nō est secūdū q̄ ē isosceles. sed secūdū q̄ triāgulus est cognoscēs: qm̄ ipsuz minus cognoscit inquātum ipsuz est: quā cognoscēs quomā triāgulus est: ⁊ oino si nō sit quidē secūduz q̄ est triāgulus: postea demṓstrat: non utiqz erit ō̄mṓstratio. si uero sit: cognoscēs unūquodqz secūdū unūqq̄z ē: magis cognouit. Si igit̄ triāgul⁹ ī pl⁹ est: ⁊ eadē rō: ⁊ nō secūdū equo canonem triāgulus est: ⁊ ineſt omni triangulo qō est duobus rectis babēs equales: nō utiqz ⁊ triāgulus inquātū eqtibiarū: sed eqtibiaruz secundū q̄ est triāgulus: habet hmōi angulos. quare uliter sciens magis cognouit secūdū q̄ est: quā secundū partē. potior itaqz est uniuersalis quā particularis.

¶ Soluit ꝓdictas rōnes per ordinem. ⁊ primo primus dicēs q̄ p̄mū quidē. i. fm q̄ procedebat prima ratio: non habet aliam rōem in uniuersali. q̄z in particulari: q: vtrobiqz inuenit̄ fm se ⁊ fm aliud. ⁊ manifestat q̄ in uniuersali inueniat̄ scōm se. habere enī tres angulos eq̄les duobus rectis: nō conuenit isoscele scōm se ideſt scōz q̄ isosceles ē: fz scōm q̄ est triangul⁹. ⁊ ideo qui cognoscit quēdā triāgulū habere tres: scilicet isosceles minus hz cognitionē de eo q̄ est per se. q̄z si cognoscat q̄ triāgulus habeat tres. ⁊ est uniuersaliter dicendū: q̄ si sit aliqd q̄ non insit triāgulo fm q̄ triāgulus. ⁊ demonstret̄ de eo quicquid sit illud: non erit uera demonstratio. si autē ēsit ei fm q̄ est triāgulus: cognoscens in uniuersali de triangulo fm q̄ huiusmodi perfectionem cognitionez hz. Ex his igit̄ concludit ꝓditionalē in cuius antecedenti ponuntur tria. quorū unū est: q̄ triāgulus sit ī plus q̄z isosceles secūdū est q̄ triāgulus predicet̄ de isoscele ⁊ aliis fz eādem rationē: ⁊ non equinoce. tertiū ē. q̄ habere tres angulos eq̄les duob⁹ rectis insit oī triāgulo. ⁊ his tribus suppositis: consequens ē q̄ habere tres nō ꝓueniat ī triāgulo inq̄tū ē isosceles: fz ecōuerso. Apposuit āt p̄ria duo p̄cedente: q: si triāgulus nō ēt in plus: vel si eq̄noce p̄dicaret̄ de pluribus: non comparetur ad isosceles sicut

vniuersale ad pticulare. tertiū autem addit: q; si habere tres non conueniret omni triangulo: non conueniret ei ⁊ tum triāgul⁹: ſz iquātū aliqs triāgul⁹. ſicut hoc ipſuz q ẽ hẽre tres: q; nō cōuenit oi figure iq̄m ẽ figura: ſed in q̄tū ẽ figura quedā: q̄ triāgul⁹ ẽ. ex his ꝯcludit oppoſitū ei⁹ q obiectio ſupponebat. ſ. q ille que ſcit ī vlī magis cognoſcit rẽ p ſe ⁊ inq̄tū huiuſmōi q̄ ille q cognoſcit in pticulari. ⁊ ex hoc ꝯcludit pricipaliꝫ ꝓpoſituz. ſ. q potior ſit ōmōſtratio vlis quā pticularis. ¶ Scōaz rōez ſoluit ibi

¶ Ampli⁹ ſi qdē ſit quedā rō una: ⁊ nō equocatio: ulē erit utiqz nihil min⁹ qbuſdā ſecūdū partē. ſed magis ẽ. quāto ī corruptibilia ī illis ſūt. q̄ vo ſm pte ſūt. corruptibilia ſūt magis.

¶ Et dicit q ſi vlē p̄dicaꝫ de plurib⁹ ſz vnā rōnē: ⁊ nō equoce: vniuersale q̄m ad id q rōnis ẽ. i. q̄m ad ſcīaz ⁊ demōſtrationē: nō erit min⁹ ens q̄ pticularis: ſz magis: q; in corruptibile ẽ magis ens q̄ corruptibile. rō ät vlis ẽ incorruptibilis: pticularia ät ſunt corruptibilia. qb⁹ accidit corruptio ſm pricipia idiuidualia: nō ſm rōnē ſpeciei q̄ cōmunis ẽ oibus. ⁊ ꝓſeruaꝫ p generationē. ſic igiꝫ q̄m ad id qō rōis ẽ. vlia magis ſunt entia q̄ pticularia: q̄tuz vo ad naturalē ſubſiſtētiā. pticularia ſūt magis entia q̄ dicūtur p̄me: ⁊ pricipales ſbe. ¶ Tertiā rōnē ſoluit ibi

¶ Ampli⁹ neqz una neceſſitas ẽ opinari aliqd eē boc p̄ter hec q̄ unū oſtēdit. nihil magis quā ī aliis quecūqz nō aliqd ſignificāt. ſz aut q̄le aut ad aliqd aut facere. ſic ergo nō demōſtratio eſt cā. ſed male audiens.

¶ Et dicit q q̄uis ī ꝓpoſitiōib⁹: vel demōſtratiōibus vniuerſalib⁹: ſignificet aliqd vnū ſm ſe: puta triāgulus: nulla tñ neceſſitas ẽ: q ꝓpter hoc aliqs opinet q triāgulus ſit q̄ddā vnū p̄ter multa: ſicut ī his q̄ ñ ſignificāt ſbaz ſed aliqō gen⁹ accidētis cū ea abſolute ſignificam⁹: puta dicēdo albedinē vel paternitatē: nō pp hoc cognoſcimus aliquē opinari: q; hmōi ſint p̄ter ſubſtātiā. ītellect⁹. n. poteſt ītelligere aliqd eoz q̄ ſunt diuicta ſm rez: ſine hoc q actu ītelligat aliō. nec tñ intellect⁹ ẽ falſus. ſicut ſi albū ſit muſicū poſſuz ītelligere albū: ⁊ aliqd attribuere ei. ⁊ demōſtrare de ipō: puta q ſit diſgregatiuū viſus: nulla cōſideratiōe facta de muſico. ſi tñ aliqs ītelligeret albū non eē muſicū. tūc ītellect⁹ eēt falſus. ſic igiꝫ cū dicim⁹: ant intelligim⁹: albedo ẽ color: nulla mētiōe facta de ſubiecto: vez dicim⁹: eēt ät falſum ſi dicerem⁹. albedo q̄ eſt color nō eſt ī ſubiecto. ⁊ ſilr cū dicim⁹: oīs hō ẽ aīal. vere loq̄mur nō facta mētiōe de aliq̄ pticulari hoīe: eēt tñ falſum ſi dicerem⁹: hō ẽ aīal exiſtēs ſepat⁹ a pticularib⁹ oīb⁹. Si ät hoc ẽ: ergo ſegtur q demōſtratio nō ſit cā falſe opinionis: q; q̄s opinaꝫ vlē eſſe vel extra ſingularia: ſz audiēs q male ītelligit. vñ ex ꝟ nihil derogat vlī demōſtrationi.

¶ Ampli⁹ ſi ōmōſtratio ẽ ſyloziſm⁹ ōmōſtratiu⁹ cāe ⁊ pp qd: vlē ät magis ẽ cā. cui. n. p ſe ī eſt aliqd: hoc idē ipſuz cā ẽ: ulē ät p̄mo ẽ cui ī eſt p ſe: cā ergo ulē ẽ: q̄re ⁊ ōmſratio dignior ẽ: magis. n. cā ẽ: ⁊ qō pp ꝟ qd ẽ. Lec. xxx viii.

Oſtq̄ philoſophus ſoluit rōnes q̄ erāt vl stāt ad partē falſaz: hic īducit rōes ad ptez veraz: ſ. ad oſtēdēdū q demōſtratio vlis ſit potior: circa hoc pōit ſeptē rōnes anectēs eas p̄miſſis ſolutiōibus ex q̄bus ēt ꝓpoſituz ꝯcludi pōt. vt ſupra patuit. ¶ Dīa ergo rō taliꝫ ẽ. demōſtratio ẽ ſyloziſm⁹ oſtēdēs cām ⁊ pp qd: ſic enī ꝓtigit ſcire ſicut habitū ē: ſz vlē magis ẽ tale q̄ pticulare. iō enī oſtēſuz eſt ī p̄ma ſolutiōe q̄ uniuerſali magis ĩeſt p ſe aliqd: q̄ pticulari. illō ät cui ineſt aliq̄d p ſe. eſt cā ei⁹: ſubiectū enī ẽ cā ꝓprie paſſiōis q̄ ei p ſe ineſt: vlē aūt eſt p̄mū cui ꝓpria paſſio ineſt. vt ex ſup̄dictis patet. Tñ patet q ꝓprie cā eſt id qō ẽ vlē ex q̄ ꝯcludit ꝓpoſitū. ſ. q demōſtratio vlis ſit dignior: utpote magis declarās cām ⁊ pp quid.

¶ Scōam rationem ponit ibi.

¶ Ampli⁹ uſqz ad ꝟ q̄rim⁹ ꝓpter qd: ⁊ tunc opinamur ſcire: cū nō ſit aliqō aliō quā ꝟ. aut q fiat. aut qō ſit. finis. n. ⁊ termin⁹ ultim⁹ iā ſic eſt ut cui⁹ cā uenit. ut accipiat argētū: ꝟ ät ē. q̄ten⁹ reddat cui ōbuit: ꝟ aūt ē ut nō iuſte agat: ⁊ ſic p̄cedentes: cū nō ap̄li⁹ ꝓpter aliud: neqz alteri⁹ cā: ꝓpter ꝟ ſicut ꝓpter finē dicim⁹ uenire ⁊ eē ⁊ fieri: ⁊ tē cognoſcer magis ꝓpter qd uenit. Si igr ſe hz ſilr in aliis cauſis ⁊ que ſunt ꝓpter qd: ī his aūt quecū qz cāe ſic ſunt ſicut que ẽ cui⁹ cā: ſic ſcim⁹ maxie: ⁊ ī aliis: igr tunc maxie ſcim⁹ qñ nō ap̄li⁹ ſit ꝟ qñ aliud ẽ. cū igr tur cognoſcaꝫ qdē q ḡttuor q ſunt extra equales ſunt: qñ iſoſceles: adhuc deeſt ꝓpter qd: q; triāgul⁹: ⁊ ꝟ q; ẽ figura recti linea. ſi ät hoc nō ap̄li⁹ pp qd aliud: tūc maxie ſcim⁹: ⁊ ulē ät tunc uniuerſalis itaqz potior eſt.

¶ Et ſumit hec rō a cāis finalib⁹. ubi conſiderādū ē: q aliquid ẽ finis alteri⁹: ⁊ q̄m ad fieri ⁊ q̄m ad eē. Quātū ad fieri quidē ſicut generatio ẽ pp formā q̄m ad eē. ſicut domus ẽ pp habitatiōnē. Dicit ergo uſqz ad illū terminuz q̄rim⁹ pp qd fiat aliqd: quouſqz nō ſit aliq̄d aliō aſſignaꝫ q̄m hoc ad qō puentū ẽ pp qd fiat uel ſit: id de quo queriē pp qd ⁊ qñ hoc ſuenim⁹: opinamur nos ſcire pp qd ⁊ hoc iō q; illō ulteri⁹ querēdū: ẽ id qō ẽ uere finis ⁊ termin⁹ q̄ queriē cū q̄rim⁹ pp qd. ⁊ ponit exēplū puta. ſi q̄ram⁹ cui⁹ cā aliqs uenit: ⁊ reſpōdeaꝫ. ut accipiat argētū hoc ät pp hoc: ut ſcilicet nō iniuſte agat. ⁊ ſic ſemp p̄cedētes qñ iā nō erit ap̄li⁹ aliqō aliō ꝓpter qd ſicut pp finē puta cū puenerim⁹ ad ultimū finē q̄ ẽ beatitudo. dicem⁹ q ꝓpter hoc uenit ſicut ꝓpter finē: ⁊ ſilr ī oīb⁹ alijs que ſunt uel fiūt pp finē. ⁊ qñ ad hoc puenerim⁹ ſciemus pp quid uenit. Si igiē ita ſe hz ī alijs cauſis ſicut ī finalib⁹ q tūc maxie ſcim⁹ qñ ad ultimū fuerit p̄uētū. q⁹ tūc ī alijs maxie ſcimus qñ puenim⁹ ad hoc q ineſt huic ñ ap̄lius ꝓpter aliqd aliō ⁊ hoc ꝓtigit qñ peruenerim⁹ ad vlē. ⁊ hoc manifeſtat ī tali exēplo. ſi. n. q̄ram⁹ de iſto triangulo particulari: q̄re anguli ei⁹ extriſeci ſūt eq̄les q̄ttuor rectis ℟eſpōdebit q hoc ꝓtigit huic triāgulo: q; ẽ iſoſceles: iſoſceles ät ẽ talis: q; eſt triangul⁹: triāgulus ät talis q; eſt figura recti linea talis. ſi ap̄lius nō poſſit p̄cedi tūc maxie ſcim⁹. hoc ät eſt q; peruenit ad vniuerſale. ergo vlis demōſtratio potior ẽ particulari. ¶ Tertiū rōez pōit ibi.

¶ Ampli⁹ quātocūqz aliqd ſm partes ẽ. ī infinita cadit: ulis ät in ſimplex ⁊ finē ſcōz qō ſūt ī finita nō ſunt ſcibilia: ſz ſecūdū qō ſunt finita ſcibilia ſūt. ſm itaqz qō ulia ſūt. magis ſūt ſcibilia. q̄z que ſūt ꝟ partē. demōſabilia ergo magis ſūt ulia. de demōſabilib⁹ aūt magis eſt demōſtratio. ſilr. n. magis ad aliqd ſunt. dignior ergo ulis ẽ q̄z pticularis: ⁊ magis demōſratio ẽ.

¶ Et dicit q q̄to magis p̄cedit̄ verſus pticularia: tāto magis itur vſus ī finitū: q; vt dr in tertio phiſicoz infinitū cōgruit materie q̄ ẽ idiuiduatiōis p̄cipiū. ſz q̄to magis itur vſus vniuerſale tāto magis itur ad aliqd ſimplex ⁊ in ipſuz finē. q; ratio vlis ſumit ex pte formē q̄ ẽ ſimplex. ⁊ hz rōnem finis inquātū terminat infinitatē materie. manifeſtū ẽ ät q ī finita inq̄m hmōi nō ſunt ſcibilia. ſz inq̄m aliqua ſunt finita intātū ſunt ſcibilia. q; mā non eſt p̄cipiū cognoſcēdi rem. ſz magis forma. Manifeſtū eſt ergo q vlia ſunt magis ſcibilia q̄ particularia. ergo etiā

Lec. 4. Lec. 37. Lec. x.

Lec. 37

Lec. x. ⁊ co. 66.

sunt magis demõstrabilia: q3 demõstratio ẽ sylogismus faciẽs scire. sed magis demõstrabiliũ est potio3 demonstratio. simul enim intendũt ea que dicũt ad inuicẽ. demõstratio aũt ad demõstrabile dicit. ⁊ sic cum vlia sint magis demonstrabilia demonstratio vniuersalis erit potio3. ¶ Quartam rõnem ponit ibi.

¶ Amplꝰ si magis p3eponẽda est scõm quã habet hoc ⁊ aliud: quaꝫ fm hoc solum cognouit. uniuersale aũt hꝫs cognouit ⁊ particulare hoc aũt uniuersale non sciuit: quare ⁊ sic utiqꝫ magis p3eponenda erit.

¶ Que talis est. cũ demõstratiõis finis sit scia q̃sto demonstratio plura facit scire tãto potio3 ẽ. ⁊ hoc est qõ dicit. q magis p3eferẽda ẽ demõstratio fm quã hõ cognoscit hoc ⁊ aliõ q̃ ista fm quã hõ cognoscit vnũ solũ. sed ille q̃ hꝫ cognitionẽ de uniuersali cognoscit ẽt pticulare. dũmõ sciat q sub vlĩ otineat particulare. sicut q̃ cognoscit oẽm mulã eẽ sterilẽ. cognoscit hãc esse sterilẽ. sꝫ ille q cognoscit particulare. nõ pp hoc vniuersale cognoscit. nõ enĩ si cognoscꝫ hãc mulã eẽ sterilẽ. ppter hoc cognoscꝫ oẽm mulã esse sterilẽ. relinquit ergo q õmõstratio vlis p quã cognoscit vle: sit potio3 q̃ particularis p quaꝫ cognoscitur particulare. ¶ Quintã rõez ponit ibi.

¶ Amplꝰ aũt ⁊ sic uniuersale. n. magis õmõstrare est q est mediũ demonstrare cũ ꝓpinq us sit in p3incipio. ꝓmũ aũt est ĩmediatũ hoc aũt est p3incipiũ. Si igitur q̃ ex p3incipio est: ea q̃ nõ est ex p3incipio: ⁊ q̃ magis ẽt ex p3incipio ea q̃ minꝰ est: certio3 est demõstratio: ẽ aũt hmõi uniuersalis magis: dignio3 utiqꝫ erit uniuersalis magis: ut si oz demõstrare. a. d. d. media sunt in quibꝰ est. b. c. magis aũt sursum sit. b. quare si per. b. uniuersale magis est: sed eorum que dicta sũt quedam loyca sunt.

¶ Que talis ẽ. q̃sto mediũ demõstratiõis ẽ ꝓpinquiꝰ p mo ꝑncipio: tãto demõstratio ẽ potio3. hoc ꝓbat. q: si illa demõstratio q̃ ꝓcedit ex p3incipio ĩmediato ẽ certio3 ea q̃ nõ ꝓcedit ex ꝑncipio ĩmediato: sed ex mediato: necesse ẽ q q̃sto aliq̃ demõstratio ꝓcedit ex medio: ꝓpinq̃o: p3incipio ĩmediato. tãto sit potio3. sꝫ uniuersalis ꝓcedit ex medio ꝓpinquiori ꝑncipio qõ ẽ ꝓpositio ĩmediata. ⁊ ꝫ manifestat ĩ terminis. Si. n. oporteat demõstrare. a. q ẽ uniuersalissimũ: de. d. qõ est particularissimum: puta sõam de hoĩe: ⁊ accipiantur. b. ⁊. c. puta animal ⁊ vniũ. ita q. b. sit supius q̃. c. sicut vniũ q̃ aial: manifestũ ẽ q b. qõ ẽ vlius. erit mediatũ ipi. a. ⁊ p hoc magis cognoscitur q̃ p. c. qõ ẽ minꝰ vle. Uñ relinq̃tur q demõstratio vlis. potio3 sit q̃ pticularis. Addit ãt q̃sdã ꝓdictarum rõnũ logicas eẽ q3. s. ꝓcedũt ex oĩb⁹ p3icipijs q̃ nõ sunt demõstrationi ꝓpria. sicut ꝑcipue tertia. ⁊ quarta. q̃ accipiũt p medio id q est cõe oĩ cognitioni. alie vo tres p3edictarũ rõnũ: scilicet p3ia. sc̃da: ⁊ q̃nta: magis videnť eẽ analytice. vtpote ꝓcedentes ex ꝓpꝛijs p3icipijs demonstrationis. ¶ Sextam rõnem ponit ibi.

¶ Maxime aũt manifestuz est q ulis magis ꝓpꝛia sit: qm̃ ꝓpõnũ hãc qdem p3iorẽ hꝫtes scimꝰ quodãmõ ⁊ posteriorem: ⁊ habemꝰ potentia: ut si aliquis cognouit q ois triãgulus hꝫ angulos tres equales duobꝰ rectis: sciuit quodãmõ q isosceles duobꝰ rectis potentia sit. ⁊ si nõ cognouit: quidem q triangulus sit: hãc aũt hꝫs ꝓpõnem: uniuersale nullo modo cognouit neq3 potentia neq3 actu.

¶ Et dicit: q maxĩe euidẽs est: vlem demõstrationẽ ꝑncipaliorez eẽ: ex ipsis ꝓpositiõibꝰ ex quibꝰ vtraqꝫ demõstratio ꝓcedit: nã vlis demõstratio ꝓcedit ex vlibus ꝓpositionibꝰ: pticularis aũt demõstratio ꝓcedit ex aliq̃ pticulari ꝓpositiõe. p3opositionũ aũt vlis ⁊ pticularis talis ẽ cõparatio: q ille q̃ hꝫ cognitionẽ de ꝑti scilicet de vlĩ cognoscit quodãmõ posterio3 ẽ: scilicet ĩ potẽtia. Illaꝫ in vlĩ sunt in potẽtia ad pticularia. sicut in toto sũt potẽtia ꝑtes: puta si aliqs cognoscit q ois triãgulꝰ hꝫ tres angulos eq̃les duobꝰ rectis: iã in potẽtia cognoscit hoc de isosceles Sꝫ ille q cognoscit aliqd de pticulari nõ ꝓp hoc cognoscit in vlĩ: neqꝫ ĩ potẽtia: neqꝫ ĩ actu: nõ. n. vlis p3opõ cõtinet in pticulari: neqꝫ in actu: neqꝫ ĩ potẽtia. Si igit demõstratio ẽ potio3 q̃ ex potioꝛibꝰ ꝓpositiõibꝰ ꝓcedit: sequit q demõstratio vlis sit potio3. ¶ Est aũt attẽdẽdus q hec nõ differt a q̃rta supra posita: nisi q ibi fiebat cõparatio cõclusionũ que cognoscũt ꝑ demõstrationẽ. hic ãt fit cõparatio p3opositionũ ex q̃bus demõstratio ꝓcedit.

¶ Septimam rationem ponit ibi.

¶ Et ulis quidem ĩtelligibilis est: sed particularis in sensu perficitur: q uniuersalis: igitur dignio3 sit particulari: tot nobis dicta sunt. Lo. 4.

¶ Que talis ẽ. vlis demõstratio intelligibilis ẽ. i. in ipso intellectu terminat: q3 finit ad vle q solo ĩtellectu cognoscit: sed demõstratio pticularis in ĩtellectu ĩcipiẽs terminat ad sensuz: q3 ꝺcludit pticulare qõ directe p sensuz cognoscit: ⁊ p quãdã applicationẽ seu reflexionẽ. nõ demõstrãs vsqz ad pticulare ꝓducit. cũ igit intellect⁹ sit potio3 sensu: sequit q õmõstratio vlis potio3 sit q̃ pticularis. Ultio, epilogãdo ꝺcludit ꝫ eẽ mãifestũ p oĩa supradicta.

¶ Qõ aũt affirmatiua priuatiua: hic manifestũ sit. Sit. n. demõstratio dignio3 aliis: eisdez existentibꝰ: aut q̃ ex minoꝛibꝰ qõnibꝰ: aut suppositionibꝰ: aut ꝓpõnibus. si. n. note sint sibi: ueloci⁹ cognoscere per hec est: hoc aũt appetibilius est. Rõ ãt huiꝰ ꝓpõnis q melio3 sit ex minoꝛibꝰ: ulis sic est. si. n. sibi erit cognita esse media priora ãt notiora. sit igitur per media õmõstratio eorum: q̃ sunt. b. c. d. q. a. ĩ. e. sit: altera. Vo ꝑ. b. c. q. a. ĩ. d. sit. Sibi igitur habet hoc q. a. ĩ. d. sit ⁊ q. a. ĩ. e. sit. sed q. a. ĩ. d. sit priꝰ est ⁊ cognoscibiliꝰ q̃ q. a. ĩ. e. fm. n. hoc illud demõstratur credibiliꝰ ãt est illud quod est per qõ aliquid ⁊ que itaqꝫ per minimã est demõstratio: melior est aliis eisdem existentibus: utreqꝫ quidem igitur per tres terminos ⁊ ꝓpositiones duas demõstrantur: sed ⁊ hec quidem esse aliquid accipit: illa uero ⁊ esse ⁊ non esse aliquid per plura itaqꝫ quare indignior est. Lectio. xxxix.

p Ost q̃ philosoph⁹ ostẽdit q demõstratio vniuersalis ẽ potio3 q̃ pticularis: hic oñdit q demõstratio affirmatiua sit potio3 negatiua. ⁊ circa hoc ponit qnqꝫ rationes: in q̃rũ ꝓma hoc p3e supponit: q ceteris paribꝰ illa ẽ dignio3 demõstratio: q̃ ꝓcedit ex paucioꝛibꝰ petitiõibꝰ: ⁊ suppositiõibꝰ: aut p3opositionibꝰ. q̃ quidẽ qualiꝫ differãt ex supradictis pꝫ. Illã ꝓpositiões possunt dici ille q̃ sunt ꝑ se note: q̃ neqꝫ suppositiões: neqꝫ petitiones sunt. vt supradictũ est. Suppositio ãt a petitiõe differt. nã suppositio ẽ ꝓpositio nõ ꝑ se neta: sꝫ accipit sicut a discẽte opinata: positio ãt ẽ ꝓpositio q̃ nõ ẽ opinata a discẽte sine hẽat ꝫrias opiniones sine nõ. Qõ aũt demõstratio sit dignio3 q̃ paucioꝛibꝰ vtit ceteris ptibꝰ oñdit dupliꝫ. ꝓmõ quidẽ: q3 si det q vtreqꝫ ꝑ positiones ex q̃bus ꝓcedit sint eq̃ note. sequit q velocius eẽt cognoscere ꝑ paucioꝛes ꝓpões. q̃ ꝑ plures: q3 cũ Lec. 19. Lec. 19.

determinat discursus qui est per pauciores ꝓpositiões q̄s qui ē per plures: hoc enī est eligibili⁹ seu appetibilius q̄ hō cui⁹ addiscat: vnde relingitur: q̄ demōstratio que ex pauciorib⁹ ꝓpositionib⁹ procedit dūmodo sint eq̄ note ut sic melior. Scdo ꝓbat eādē ꝓpositionē vniuersaliter absq; p̄dicta suppositione. s. q̄ omnes propositiones assumpte sint equaliter note. ⁊ ad hoc probādū assumit hanc suppositionē. q̄ media que sūt vni⁹ ordinis. sint eq̄ nota: sed media q̄ sunt priora sūt notiora. hoc enim oportet esse vniuersaliter vex. hoc igitur supposito. sit vna demonstratio in qua demonstret q̄. a. sit in. e. per tria media que sunt. b. c. d. que quidē cōcludit ex quattuor ꝓpositionib⁹ que sunt oē. b. est. a. omne. c. est. b. omne. d. est c. omne. e. est. d. Alia vero demōstratio sit que cōcludat eandē ꝓclusionē scilicet. a. esse ī. e. p̄ duo media q̄ sunt. z. b. ¶ Dis itaq; suppositis manifestū est. ex quo ordo cognitionis proportionat ordini mediorū: q: prior a sunt notiora vt dictū ē. necesse est q̄ equaliter sit nota hec ꝓpositio omne. d est. a. etiā in demonstratione p̄ma. ⁊ omne. e. est. a. in scda q: vtrobiq; inueniūtur duo media. sz manifestum ē q̄ in p̄ma demonstratione hec ꝓpositio. oē. d. est. a. prior ⁊ notior est q̄s hec propositio oē. e. est. a. ⁊ q: hec scda demonstratur ex p̄ori in p̄ia demōstratiōe. Et ex his que supra dicta sunt apparet q̄ id per q̄ō demonstratur aliquid: est credibilius ⁊ noti⁹ eo q̄ō per ipsuz demonstratur relinquitur q̄ hec ꝓpositio. omne. d. est. a. fit q̄ cōcluditur per scdaz demōstrationē: sit notior quā eadē propositio fit q̄ ꝓclusit per p̄orez demōstratiōez que vtebat plurib⁹ medijs. Relinquit igit q̄ demonstratio q̄ ex pauciorib⁹ procedit: est potior ea: q̄ procedit ex pluribus. maiore igit ꝓpositione probata. assumit q̄ affirmatiua demōstratio ex pauciorib⁹ procedit q̄s negatiua nō quidē ex pauciorib⁹: terminis: vel ex pauciorib⁹ propositionibus fit materiā: q: vtraq; demōstrato tā affirmatiua q̄s negatiua demōstrat per tres terminos: ⁊ duas p̄positiões. Sz ꝓpositio negatiua dr ex plurib⁹ procedere fit ꝓpositionū q̄litatē nā demōstratio affirmatiua soluz accipit ens. i. procedit ex solis ꝓpositionibus affirmatiuis demōstratio vo negatiua accipit eē ⁊ nō esse. i. assumit affirmatiuā ⁊ negatiuā simul: ergo dignior est affirmatiua q̄s negatiua. ¶ Secundam rōnem pōit ibi.

¶ Ampli⁹ qm̄ oīsuz ē ipossibile eē p utrā q; priuatiuaz ꝓpōnū fieri filogysmū: sed unā q/dē oz huiusmodi eē alterā uero quoniā est.

¶ Et inducit hec scda rō ad ꝓfirmationē p̄ie q̄ poterat videri deficies ex hoc q̄ nō assumebat sub maiori ꝓpositiōe eo mō q̄ ꝓbabat. ⁊ iō vt oīs calūnia excludat: addit hāc scdam rōnez ad ꝓfirmationē p̄me. Ostēsuz enī est in libro p̄or q̄ ex duabus ꝓpositionib⁹ negatiuis nō pōt fieri sylogism⁹: sed oz ad min⁹ vnā quidē ꝓpositiōez eē affirmatiuā ⁊ alterā negatiuā: ex quo apte apparet q̄ ꝓpositiones affirmatiue maiorē hñt efficaciā ad sylogizā dū q̄s negatiue. vñ segtur q̄ demōstratio affirmatiua q̄ procedit ex solis affirmatiuis est potior q̄s demōstratio negatiua que procedit ex affirmatiua ⁊ negatiua.

Lap. 3.

¶ Tertiam rationē ponit ibi.

¶ Ampli⁹ iuxta hoc oz hoc accipe p̄dicatias qdē augmētata ōmōstratōe necesse ē fieri plures: priuatias āt ipossibile ē plures una in oī sylogismo eē. fit. n. ī nullo eē. a. ī qb⁹ ē. b. in. c. āt oī sit. b. Si igit op⁹ ē itez augere utraq;z p̄mones mediū iniciendū ē. hmōi qdez. a. b. sit d. sed. b. c. sit. e. e. qdem igr māifestū est p̄dicatiuū esse: sy. d. ō. b. p̄dicatiuū q̄ō: ad. a. āt tā q̄s priuatiuū pōit. d. qdem. n. ō oī. b. sed a ī nullo oz. d. eē. Fit igitur una priuatia, ppō q̄ ē a. d. idē āt modus est ī aliis sylogismis. sp. n. mediū q dez predicatiuoz terioz predicatiuū ī utraq; est: sz priuatiui alterū priuatiuū necesse ē: q̄re hec una fit, ppō: alie vo predicatie. Si igitur noti⁹ ē illō p q̄ō ōmōstratur ⁊ credibili⁹: ōmō stratur āt priuatiua qdez p predicatiuā: predicatiua aūt p illā nō ōmōstratur prior ergo ⁊ notior ⁊ credibilior cū sit melior utiq; erit.

¶ Et dicit q̄ fm consequētiā premissaz rōnū possum⁹ hoc accipere. q̄ q̄ demōstratio augmētatur. s. p resolutionē ꝓpositionū in sua principia: necesse ē esse plures propositiōes affirmatiuas: sed negatiuas ipossibile ē esse plures q̄s vnā. Sit enī talis demōstratio negatiua. nullū. b. est. a. oē. c. est. b. ergo nullū. c. ē. a. augeat ergo demonstratio q̄m ad vtrāq; ꝓpositionē: si vtrāq; sit mediata: accipiēdo mediū vtriusq; ⁊ mediū quidē maioris ꝓpositionis. s. nullū. b. est. a. sit. d. mediū aūt minoris ꝓpositionis. s. omne. c. est. b. sit. e. ⁊ q: hec ꝓpositio oē. c. est. b. est affirmatiua ad quā ꝓcludendā nō ꝓcurrit aliq̄ negatiua. necesse est q̄ ei⁹ mediū quod est. e. sit affirmatiuū ad vtrāq; extremitatē: ⁊ sic sumūtur due propositiones affirmatiue. s. omne. c. est. b. omne. c. est. a. ex quib⁹ concludit oē. e. est. b. sed maior. ꝓpositio ē negatiua: scilicet nullum. b. est. a. negatiua aūt nō cōcluditur ex duab⁹ negatiuis. sz in p̄ma figura p quā maxime fit demōstratio fm p̄missā maiorē: opotet esse negatiuam per minorez affirmatiuam vnde oportebit q̄ hoc medium. d. sit affirmatiuuz p cōparationē ad. b. sit āt negatiuū p cōparationē ad. a. tali demōstratione facta: nullū. d. est. a. oē. b. est. d. ergo nullū. b. est. a. Sic igitur augmētata demonstratiōe negatiua p resolutionē ꝓpositionū in sua p̄incipia erunt q̄ttuor ꝓpositiones q̄ruz vna sola est negatiua. s. nullū. d. est. a. tres alie erūt affirmatiue. s. oē. b. est. d. oē. e. est. b. omne. c. ē. ⁊ idē est in oībus alijs sylogismis: q: semp necesse est mediū p q̄ō affirmatiue ꝓpositiōes p/bantur eē affirmatiuū ad ābo extrema. mediū āt p quod ꝓbat negatiua ꝓpositio necesse ē esse solū negatiuuz ad vnā extremitatē. ⁊ ita sequet q̄ vna sola ꝓpositio ē negatiua: alie oēs affirmatiue. Ex quo pz q̄ propositio negatiua maxime demōstratur p affirmatiuas. Si ergo illud per quod demōstrat est notius ⁊ credibili⁹ eo q̄ p ipsuz demōstratur: cū negatiua ꝓpositio maxime demōstret p affirmatiuas. nō aūt econuerso: sequet q̄ affirmatiua ꝓpositio sit p̄ior: ⁊ notior: ⁊ credibilior q̄s negatiua. vñ demōstratio affirmatiua erit dignior.

Lec. xxvi.

¶ Quartam rationem ponit ibi.

¶ Ampli⁹ si principiū sylogismi, ꝓpositio uniuersalis īmediata est: est aūt in demonstratiua affirmatiua: in priuatiua autem negatiua uniuersalis, ꝓpositio: affirmatiua autem negatiua prior ⁊ notior: per affirmatiuā enim negatiua nota est. ⁊ prior affirmatiua est sicut prius est esse q̄s non esse quare potius est principiū demōstratiue quam priuatiue dignior⁹ autez principijs utitur dignior.

¶ Et dicit q̄ principiū demōstratiui sylogismi est ꝓpositio vniuersalis īmediata: ita tñ q̄ affirmatiui sylogismi ē principiū proprīū affirmatiua ꝓpositio: negatiui aūt sylogismi proprīū principiū negatiua propositio vniuersalis. Sed nobilioris principij nobilior est effect⁹. ergo fm proportionē ꝓpositionis affirmatiue ad negatiuā est proportio demōstratiōis affirmatiue ad negatiuā. Sed affirmatiua ꝓpositio ē potior q̄s negatiua. q̄ō ꝓbat duplr. p⁹ q/dē q: affirmatiua ē p̄or ⁊ notior: cū per affirmatiuā probetur negatiua. ⁊ nō econuerso. scdo q: affirmatio precedit naturaliter negationē. sicut eē: prius est q̄s nō eē q̄s in vno ⁊ eodē q̄ō de nō eē procedit. nō esse sit prius tpe. eē tñ est p̄us natura. ⁊ simplr p̄us ēt tēpore. q: nō entia nō

ꝑuenuntur in ēē. nisi ab aliq̄ ente. ergo ꝑ3 ꝙ affirmatiꝫ demōstratio ē potior q̄ negatiua.

¶ Quintam rationem ponit ibi.

¶ Adhuc ⁊ principalior est: sine enim demō/stratiua non est priuatiua.

¶ Que talis est. Illud ex quo aliud dependet ē prīcipa/lius. Sed demōstratio negatiua dependet ex affirmatiua q̄ nō pōt esse negatiua demōstratio siue affirmatiua pro positione. que nō probatur nisi per affirmatiuam demō strationem. ergo demonstratio affirmatiua est principa/lior quam negatiua.

Lo. 41. ¶ Quoniā aūt cathegorica priuatiua dignior sit mānifestū ē. ⁊ ad ipossibile ducēte. Lec. xl.

Ostq̄ philosophus ostendit ꝙ demōstratio vniuersalis dignior est particulari. ⁊ affirma/
p tiua negatiua. hic ostēdit 3° ꝙ ostēsiua potior est ea que ducit ad ipossibile. Et circa hoc tria facit ꝑmo ꝓponit qō intēdit scōo ꝓmittit quedā neces/saria ad propositū ostēdēdū ibi (Oportet āt scire) tertio probat ꝓpositū ibi (Natura aūt pōr ⁊c.) Dicit ergo pri mo ꝙ q̄ ostensiuꝫ ē ꝙ affirmatiua demōstratio ē potior q̄ negatiua. Ex hoc vlteri⁹ sequit ꝙ affirmatiua demō/stratio ostēsiua est potior ea: que ducit ad impossibile.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Oportet autem scire que differēcia sit ipsa rum. Si igitur a: in nullo. b. inest. c. autē omni b. necesse est. in nullo. c. esse. a. sic igitur acceptꝫ demonstratiua priuatiua erit demonstratio. quoniam. a. in. c. non erit.

¶ Ꝓmittit quedā q̄ sunt necessaria ad ꝓpositū osten/dendū. Et circa hoc tria facit. ꝓmo ostēdit q̄ sit demōstra tio negatiua. scōo ostēdit que sit demōstratio q̄ ducit ad impossibile: ibi. (Quero vero ad ipossibile) tertio con/cludit cōparationē vnius ad alterū ibi (Termini igitur) Dicit ergo ꝓmo ꝙ ad ꝓpositū ostendendum oꝫ conside rare differentiam ipsaꝝ: scilicet: demonstrationis negati ue ⁊ ducentis ad ipossibile. Si ergo accipiaē ꝙ. a. in nul lo. b. sit ⁊ . b. sit in oī. c. ⁊ concludaē. a. esse in nullo. c. erit demonstratio negatiua.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Que uero ē ipossibile sic se habet. si opus est demōstrare quod. a. in. b. non sit accipiēdū est affirmatiua. a. e. in. a. ⁊. b. i. c. quare accidit a. in. e. esse. hoc autem sit notum ⁊ certum qō impossibilē est esse.

¶ Manifestat q̄ sit demōstratio ducens ad ipossibile. ⁊ dicit ꝙ demōstratio ducēs ad ipossibile hoc mō se habz sit ita ꝙ oporteat demōstrare ꝙ. a. nō insit. b. accipiam⁹ oppositū ei⁹ quod ꝓbare volumus scilicet oē. b. est. a. ⁊ accipiam⁹ ꝙ. b. sit in. c. ꝑ hāc propositionē. oē. c. est. b. ex q̄bus sequit cōclusio. oē. c. est. a. ⁊ sit ita ꝙ notū sit: ⁊ cō cessum apō oēs ꝙ hoc ē ipossibile. Et ex hoc ꝙcludim⁹ ꝑmā eē falsaz scilicet oē. b. est. a. ⁊ ita oportebit vl' ꝙ nul lum. b. sit. a. vel saltē ꝙ quodd̄ī. b. non insit. a. Sed hoc tñ intelligendū est ꝙ sequit. a. non esse. b. q̄ manifestū est hāc esse falsaz. oē. c. est. a. ⁊ nō ēēt manifestū hāc esse verā oē. b. est. c. nō esset per consequēs manifestū hanc esse falsaz. oē. b. est. a. q: falsitas cōclusiōis poterat ꝓce/dere ex alterutra ꝑmissaꝝ. ut ex supradictis patet.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Termini quidem similiter ordinātur. Dif/fert aūt in quo ⁊ qualis sit notior priuatiua ꝓ/positio: utruz igit̄ que est. a. b. nō inest: aut. a. c. nō inest: cum igitur cōclusio notior quoniaz nō est. a. in. b. ad ipossibile fit demōstratio: cū autē in sylogismo sit: demonstratiua est.

¶ Concludit cōparationē vtriusq̄ demōstratiōis ꝑma/nifestate. Et ꝓmo ostēdit i quo cōueniūt. q: i simili ordi/natione terminoꝝ. nā sicut i demōstratione negatiua acci pitur. b. mediūs iter. a. ⁊. c. ita in ea q̄ ducit ad ipossibile. Scōo aūt ostēdit differētiā. q: differt i vtraq̄ dēmōstra tione q̄ negatiua ꝓpositio sit notior vtr. s. ista ꝓpositio nullū. b. est. a. vel ista nullū. c. est. a. q: in demōstratione ducēte ad ipossibile accipit ista ꝓpositio. c. non est. a. vt notior: q: ex hoc ꝙ ē ipossibile. a. nō in. c. esse ostendit. a. non esse in. b. vnde hec. c. nō est. a. sumit vt notior. sz q̄ illa ponitur vt ꝓmissa in sylogismo accipitur vt notior: tūc est demonstratiua id est ostensiua demonstratio negatiua.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Natura autem prior est que est ꝙ. a. in. b. nō sit q̄z. a. nō in. c. priora. n. ⁊ notiora natura ꝯclusione sunt: ex quibus est cōclusio est: autē que est. a. quidem in. c. nō esse cōclusio. a. autē non in. b. ex quibus est conclusio.

¶ Ostendit ꝓpositū hoc mō: ista ꝓpositio. b. nō est. a. ē naturaliꝫ pōr: q̄z ista ꝓpositio. c. nō ē. a. ⁊ hoc ꝓbat ꝙ hoc ꝙ ꝑmissa ex q̄bus inferēt ꝯclusio: sunt naturaliter prio/ra conclusione sed in ordine sylogismi. c. non est. a. ponī/tur vt conclusio: sed. b. non est. a. ponitur vt id ex quo ꝯclō: gō. b. nō ē. a. ē nāliter pōr. ¶ Cōsequēter cū dic.

¶ Nō. n. si cōtingit remoueri aliqd: hec ꝯclu sio est: illa aūt sunt ex quibus: sed hoc quidē ex quo sylogismus est: qō utiq̄z sic se habet: qualiter aut totū ad partem. aut pars ad totū se habet: sed que sunt. a. c. ⁊. a. b. ꝓpositiones nō sic se habent adinuicem. Si igit̄ ex notiori bus sit ⁊ credibilioribus dignior est: sunt aūt utreq̄z ex nō esse credibiles: sed hec quidem ex priori: illa autem ex posteriori. prior simpli citer utiq̄z erit ea que est ipossibile priuatiua demonstratio: quare ⁊ cum hac dignior predi catiua. manifestum est ꝙ ⁊ ea que est impossi/bile potior scientia est.

¶ Remouet quādā obiectionē. ꝙ Posset enī aliqs dicer ꝙ ēt ista negatiua. c. nō ē. a. ē id ex quo ꝯcludit i demon stratiōe ad ipossibile ꝙ. b. nō ē. a. sed hoc excludit dicēs ꝙ ꝑ hoc ꝙ cōclusio iterimit. ⁊ ex ei⁹ iteremptione inter imit aliqō ꝑmissoꝝ: nō efficit ꝙ pr⁹ erat ꝯclusio sit ꝓpi/piū. ⁊ econuerso simplr ⁊ fm̄ naturā: sz solū quo ad ali quid. nā ista ē habitudo cōclusionis ⁊ ꝑncipioꝝ: ꝙ iterō/pta ꝯclusione iterimit ꝑncipiū: sed illud qdē ē sicut ꝑnci piū ex quo syllogisi⁹ ꝓcedit ꝙ se habet ad cōclusionem vt totū ad partez: ⁊ ꝯclusio se hz ad ꝑncipiū. vt pars ad totū. nā subiectū conclusionis negatiue sumit sub subie/cto ꝑne ꝓpositionis. nō āt ita se habēt. a. c. ⁊. a. b. ꝓposi/tiones ꝙ. a. c. cōpareē ad. b. vt totū ad partē: nō enī. z. b. a. accipit sub. c. a. sz poti⁹ econuerso. vñ relinquit ꝙ lz in/terēpto. c. a. ꝯcludat iterēptio ei⁹ qō est. b. a. naturaliꝫ tñ c. a. est ꝯclusio ⁊. b. a. ē ꝑncipiū: ⁊ ꝙ ꝓsequēs. b. nō ē. a. ē naturaliꝫ notior q̄z. c. non ē. a. ⁊ ex hoc sic argumēt̄at illa demōstratio est dignior q̄ ꝓcedit ex notioribꝫ ⁊ ꝑoribus sz demōstratio negatiua ꝓcedit ex notioribꝫ ⁊ ꝑoribus q̄z de/monstratio ducēs ad ipossibile: vtraq̄z enī facit scire per aliquā negatiuā propositionē. sed demōstratio negatiua ꝓcedit ad faciēdā fidē ex hac ꝓpositiōe negatiua. b. nō ē a. que ē naturaliꝫ pōr. Demōstratio aūt ducēs ad ipossi/bile ꝓcedit ad faciēdā fidē ex hac ꝓpositiōe negatiua. c. nō est. a. q̄ ē posterior nāliter. ¶ Relinqtur ergo ꝙ demō/stratio negatiua. sit potior ea: que ducit ad ipossibile. sed affirmatiua est potior negatiua. vt supra ostensum est. ergo demonstratio affirmatiua ostensiua est multo potior ea que ducit ad impossibile. Lec. 39.

Lo.42. ¶Certior autem scientia est ⁊ prior quecūqz ipsius: quia ⁊ ꝓpter qd eadez est: ſz nō est ipsius qz extra eam que est ꝓpter qd. Lec.xli.

Ostq̄z phs cōparuit demōſtratiōes ad ſuicez hic agit de cōpatione ſcie q̄ est demōſtratōiſ p effect⁹. Et diuidit ī duas ptes. In pria pte cō parat ſciaz ad ſciaz. In ſcda cōparat ſciam ad alios modos cognoſcēdi ibi. (Scibile ⁊ ſcia differunt). Circa primū duo facit p⁹ cōparat ſciaz ad ſciaz ſm certitudinē ⁊ ſz vnitatē ⁊ pluralitatez ibi. (Una ſcia āt ⁊c.) Circa primū ponit tres modos. quib⁹ vna ſcia ē certior alia. ¶Primū modū ponit dicens (q illa ſcia ē prior ⁊ certior: q̄z alia: que. ſ. eadē facit cognoſcere: ⁊ qz: ⁊ ꝓpter quid nō āt est illa certior q̄ ē cognoſcitiua ſolū ipſi⁹ qz. ſeparati ab ea q̄ cognoſcit ꝓpter qd) Hec enī est diſpoſitio ſcie ſubalternātis ad ſubalternatā. vt ſupra dictū est. nā ſcia ſubLec.41. alternata ſeparati ſcit. qz neſciēs ꝓpter q̄d. ſicut chirurgicus. ſcit q vulnera circularia tardi⁹ curātur. non āt ſcit ꝓpter qd ſed huiuſmōi cognitio ptinet ad geometrā q conſideratur ratiōnē circuli. ſm quā ptes ei⁹ nō appꝛopinquant ſibi per modū triāguli: ex qua ꝓpinq̄tate cōtīgit qd vulnera triāgularia citius ſanant. ¶Scdm modū pōit dicens.

¶Et que nō est de ſubiecto: illa q̄ est de ſubiecto: ut arithmetica harmonica.

Lec.3, Lo.19. ¶Illa ſcia q̄ nō ē de ſubiecto ē certior illa q̄ ē de ſubiecto ⁊ accipit hic ſubiectū ꝓ mā ſenſibili. vt philoſoph⁹ docz in ſcdo phyſicoꝝ. q̄dā ſūt ſcie pure mathematice q̄ oīno abſtrahūt ſm rōem a materia ſenſibili. vt geometria ⁊ arithmetica: quedā āt ſcie ſunt medie: q̄ ſcilicet ꝓncipia mathematica applicāt ad materiā ſenſibilē: ſicut ꝓſpectiua applicat ꝓncipia geometrie ad lineā viſualē ⁊ harmōica. i. muſica applicat p̄cipia arithmetice ad ſonos ſenſibiles. vñ hic dicit q arithmetica ē certior q̄z muſica: ⁊ p̄or qdē qz muſica vtit̄ p̄cipijs ei⁹ ad aliō. certior āt quia incertitudo cauſat̄ ꝓ trāſmutationē materie ſenſibilis. vñ q̄to magis accedit̄ ad eā tanto ſcia est min⁹ certa.

¶Tertium modū ponit dicēs.

¶Et que ē ex minoribus ea que est ex appoſitione. ut unitas ſubſtātia est ſine poſitione: punctum autem ſubſtantia poſita. hoc autez est ex appoſitione.

¶Que ē ex pauciorib⁹ ē p̄or ⁊ certior ea q̄ ē ex appoſitōne ideſt q̄z illa que ſe hz ex additiōe. Et pōit exēplū ſicut geometria ē poſterior ⁊ min⁹ certa q̄z arithmetica. Habent enī ſe ea de q̄bus est geometria ex additione ad ea de q̄bus ē arithmetica. ⁊ hoc quidē planū ē ſcdz poſitiones platonicas ſcdm quas hec Ariſtote. hic exponit vtēs eis ad propoſitū oſtēdendū. ſicut frequenter in libris logice vtitur opinionib⁹ aliox philoſophox ad ꝓpoſitum manifeſtādū p modū exēpli. ¶Poſuit āt plato: q vnum est ſubſtātia cuiuslibet rei. qz nō diſtinguebat iter vnū q̄ conuertit̄ cū ēte q̄ ſignificat ſubſtātiā rei. ⁊ q̄ē p̄cipiuz numeri: q̄ conſiderat arithmetic⁹. hoc ergo vnū ſz q recipit additionē poſitiōis ī ptinuo. accipit rōnē pūcti. vnde dicebat q vnū ē ſubſtātia nō habēs poſitionē. pūctū āt est ſubſtātia habēs poſitionē. ⁊ ſic pūctū ſupra vnitatem addit poſitionē. ⁊ ſicut ex vno cāntur oēs numeri nō habentes poſitionē. ita ex pūcto ſm platonicos cauſant̄ oēs q̄ntitates ptinue. nā pūctus mot⁹ facit lineā. linea mota facit ſuperficiē. ſuperficies mota facit corp⁹. ⁊ ſm hoc quātitates cōtinue de q̄bus est geometria. ſe habēt ex appoſitione ad numeros: de q̄bus ē arithmetica. vñ platonici poſuerūt numeros eē formas magnitudinū. dicētes formā pūcti eē vnitatē: formā āt linee eē binariuz: pp duo extrema. formā āt ſuperficiei eē ternariū. pp primā ſuperficiē triangularē ſcilicet. q̄ tribus angulis terminat̄. formā āt corꝑis ponebat quaternariū pp hoc qd̄ pria figura corꝑea est pyramis triāgularis. q̄ quattuor āgulos corꝑales hz. vnū quidē. ſ. in conū: ⁊ tres in baſim.

¶Poſitio platonis.

Et ſm hoc patet q cōparatio certitudinis ſcia⁹ accipit hic ſm duo. nā p̄mus modus accipit̄ ſm q cā est p̄or ⁊ certior: ſuo effectu. Alij āt duo modi accipiuntur ſm q forma ē certior: materia. vtpote qz forma ē p̄cipiuz cognoſcēdi materiā. Est āt duplex materia vt dicit̄ in ſeptimo metaphyſice. vna quidē ſenſibilis ſz quā accipit̄ ſcdus modus. Alia vō intelligibilis ſcilicet ipſa ꝓtinuitas. ⁊ ſm hāc accipit̄ tert⁹ mod⁹. Et q̄uis hic tert⁹ modus expoſitus ſit ſm opinionē platonis: tñ ēt ſm opinionem Ariſtotelis: pūctus ſe hz ex additōe ad vnitatē. nā pūctū est quoddā vnū indiviſibile ī ꝓtinuo abſtrahēs ſm rōez a materia ſenſibili: vnū āt abſtrahit ⁊ materia ſēſibili ⁊ ab intelligibili. ¶Deinde cum dicit.

¶Una autē ſcīētia est que est unius generis.

¶Cōparat ſcias ad iuicē ſm vnitatē ⁊ diuerſitatē: Et circa hoc duo facit. p⁹ enī oſtēdit vnitatē ⁊ diuerſitatē eē in ſcīctijs ⁊ ſm ſubiectū ⁊ p̄ncipiū. ſcdo ꝓſequit̄ ⁊ de ſubiectis ⁊ de p̄cipijs ibi (Et⁹ āt q̄ ē a fortuna) Circa primū duo facit. p⁹ oſtendit q̄d faciat ad vnitatē ⁊ diuerſitatē ſcie. ſcdo oſtēdit quoddā neceſſariū ad cognoſcēdū qd faciat ad pluralitatē ſciarū ibi (¶Plures āt demōſtrationes) Circa p̄mū duo facit. p⁹ oſtēdit q̄d faciat ad vnitatē ſcie. Scdo quid faciat ſcia⁹ diuerſitatē ibi (Altera autez ſcia) Circa primū duo facit. p⁹ enī ponit q vnitas ſcīētie conſideratur ex vnitate generis ſubiecti. Scdo oſtēdit qua le ſit gen⁹ q̄ pōt eſſe ſubiectū ſcie ibi (Quecunqz ex p̄mis) Dicit ergo p⁹ q ſcia dicitur vna: ex hoc q est vni⁹ generis ſubiecti. cui⁹ ratio ē: qz ꝓceſſus ſcie cuiuslibet est quaſi quidā mot⁹ rōnis. cuiuslibet āt mot⁹ vnitas ex termino p̄cipali conſideratur: vt pz in qnto phyſicoꝝ. ⁊ iō oportet q vnitas ſcie conſideret̄ ex fine: ſiue ex termiō ſcie Lec.6. Lo.44. Est āt cuiuslibet ſcie finis ſiue termin⁹: genus circa q̄ ē ſcia: qz in ſpeculatiuis ſcīctijs nihil aliō q̄ritur q̄z cognitio generis ſubiecti. In practicis āt ſcīctijs ītendit̄ quaſi finis ꝓſtructio ipſius ſubiecti: ſicut ī geometria ītenditur q̄ſi finis cognitio magnitudinis: q̄ est ſubiectū geometrie In ſcia āt edificatiua ītendit̄ quaſi finis cōſtructio domus q̄ est hmōi artis ſubiectū. vñ relinq̄tur q cuiuſlibz ſcie vnitas ſm vnitatē ſubiecti ē attēdēda. ſed ſicut vnius generis ſubiecti vnitas ē cōio: q̄z alteri⁹ vtpote entis ſine ſubſtātie: q̄z corꝑoris mobilis. ita vna ſcia ē cōmunio: q̄z alia. ſicut metaphyſica q̄ est de ēte ſine de ſubſtātia ē cōmunio: q̄z phyſica q̄ ē de corꝑore mobili.

¶Deinde cum dicit.

¶Quecūqz ex primis componuntur.

¶Oſtēdit qualia ſunt illa genera de q̄bus p̄ncipe ſcie. ⁊ ponit duas ꝓditiones: ſiue rōnes. quaꝝ vnā ponit dicēs Quecūqz ex p̄mis cōponūtur. iſta. ſ. ſunt quoꝝ vni⁹ generis vna ſcia ē. Ad cui⁹ euidētiā conſiderandū est q ſicut iā dictū ē: progreſſus ſcie conſiſtit in quodā motu rōnis diſcurrentis ab vno ī aliud. oīs āt mot⁹ a p̄cipio quodā ꝓcedit. ⁊ ad aliq̄d terminat̄. vñ oz q in ꝓgreſſu ſcie rō ꝓcedat ex aliquib⁹ p̄ncipijs p̄mis. ſi q̄ ergo res est: q̄ nō habeat p̄cipia ꝓxa ex quib⁹ rō ꝓcedere poſſit. hoc nō pōt eē ſcia. ſm q ſcia hic accipit̄. put ē demōſtrationis effect⁹. vñ ſcie ſpeculatiue nō ſunt de ipſis eſſentijs ſubſtātiaꝝ ſeparataꝝ. nō enī p ſcīctias demōſtratiuas poſſum⁹ ſcire q quid ē in eis: qz ipſe eſſentie haꝝ ſubſtantiarum ſunt intelligibiles p ſeipſas ab intellectu ad hoc proportionato. nō āt ꝓgregatur eaꝝ noticia qua cognoſcitur q quid ē ipſaꝝ per aliq̄ ꝓxa. eaꝝ ꝓcia. ſed p ſcias ſpeculatiuas pōt ſciri de eis an ſint: ⁊ q̄d non ſunt: ⁊ aliq̄d ſz ſimilitudinē ī rebus īferioribus īuentā. ⁊ tūc vtimur poſterioribus vt ꝓxib⁹ ad eaꝝ cognitionē: qz q̄ ſunt poſteriora ſm naturā: ſunt ꝓxa: ⁊ notiora quo ad nos. ⁊ ſic pz: q illa de quibus habet̄ ſcia per ea que ſunt priora ſimpliciter ſunt cōpoſita ſm ſe ex aliquibus ꝓxibus. quecunqz vō cognoſcuntur per poſteriora que ſunt prima quo ad nos: ⁊ ſi ī ſeipſis ſint ſimplicia. ſz tñ q in noſtra cognitiōe accipiūt cōponuntur ex aliquibus primis quo ad nos.

¶Secundam conditionem ponit cum dicit.

¶ Et partes aut passiones eoꝝ sunt p se.

¶ Vbi considerandū est ꝙ subiectum alicuius scie duplices partes habere potest: scilicet partes ex quibus cōponitur sicut ex primis vt dictum est: ideſt ipsa principia subiecti: ⁊ partes subiectiuas. ⁊ q̄uis de vtriusq; partibus possit intelligi quod hic dicitur: tamen magis videt esse itelligendū de prīo genere partium. in qualibet enīz scientia sunt quedam principia subiecti de quibus est prima consideratio. sicut in scientia naturali ō materia ⁊ forma: ⁊ in grāmatica de litteris. est etiam in q̄libet scia aliquid vltimum ad quod terminatur consideratio scientie vt scilicet passiones subiecti manifestent. sed vtrūq; horum .ſ. ⁊ propie partes: ⁊ passiones: possunt alicui attribui ⁊ per se: ⁊ nō per se. nam ea que sunt per se principia ⁊ passiones trianguli. non sunt per se principia ⁊ passiones isoſcelis inq̄tū isoſceles est. sed inquātū triangulus. nec etiam sunt per se principia ⁊ passiones eris ⁊ albi: q̄nis contingat aliquod es triangulum esse: vel aliqō es aliquod albuz. vnde si qua scientia esset que ex principijs trianguli manifestaret passiones trianguli: huiusmodi scientie subiectum non esset isoſceles: neq; album aut es sed triangulus cuius etiam per se subiectiue partes sunt, isoſceles: equilaterus: ⁊ gradatus: sed p tāto dixi de his partib⁹ hic ad p̄sens non ita cōuenienter accipi: qz magis accipere possum⁹ documētum qualr scīctia se habeat ad huiusmodi partes subiectiuas ex eo ꝙ se habz aliqualr ad totū genus: q̄ econuerso.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Altera aūt scīctia est ab altera: quorūcūq; principia neq; ex eisdē neq; ex alterutris sunt.

¶ Ostendit rationē diuersitatis scīctiarū. Et p⁹ pōit hāc rationē. scōo manifestat eā. ibi. (Huiusmodi āt signuz) Est ergo p̄siderādū circa p̄mū: ꝙ cū rationē vnitatis scīctie acceperit ex vnitate generis subiecti: rōnē diuersitatis scīarū nō accipit ex diuersitate subiecti: sed ex diuersitate principioꝝ. dicit enim ꝙ (vna scīa est altera ab alia: quarū principia sunt diuersa) ita ꝙ nec ābaꝝ scīarū principia procedāt ex aliquibus principijs prioꝛib⁹: nec principia vnī⁹ scie procedāt ex principijs alteri⁹. qz siue procedāt ex eisdē principijs. siue alia ex alijs: nō eēt diuersa scīa. Ad huiusmōi ergo euidētiā sciēdū ē ꝙ mālis diuersitas obiecti non diuersificat habitū: sed solū formalis. Cū ergo scibile sit p̄ p̄mū obiectū scīe: nō diuersificabūtur scīe ſm diuersitatē mālem scibiliū. sed ſm diuersitatē eoꝝ formalē: sicut aūt formalis rō visibil' sumitur ex lumine per qō color: videtur: ita formalis rō scibilis accipitur ꝛz principia ex quib⁹ aliquid scitur ⁊ iō quātūcūq; sint aliqua diuersa scibilia p̄ suam naturā: dūmodo p eadez principia sciantur. ptinent ad vnam scīam. qz nō erunt tam diuersa inq̄tum sūt scibilia: sunt. n. per sua principia scibilia. sicut patet ꝙ voces humane multū differunt ſm suam naturā a sonis maiatorum corpoꝝ. sed qz ſm eadem principia attenditur cō sonantia in uocibus humanis. ⁊ sonis inaiatoꝝ corporuz eadem est scīa musice q̄ de vtrisq; p̄siderat. si vero aliq̄ sint eadem ſm naturā. ⁊ tñ per diuersa principia considerentur. manifestum ē: ꝙ ad diuersas scientias pertinēt sicut corpus mathematicū non est separatū subiectos a corpore naturali. quia tamen corpus mathematicuz cognoscitur per principia quantitatis: corpus aūt naturale p principia motus: non est eadem scīa geometrie ⁊ naturalis. Patet ergo ꝙ ad diuersificandum scientias sufficit diuersitas principioꝝ: quā cōmitatur diuersitas generis scibilis. Ad hoc āt ꝙ sit vna scīa simpliciter vtrūq; requiritur: ⁊ vnitas subiecti: ⁊ principioruz. Et ideo de vnitate subiecti supra fecit mētionē cū dixit (que ē generis vnī⁹) de principijs autem cū dixit (quecūq; ex primis ⁊ cetera) Sed vlteri⁹ cōsiderandū est ꝙ scīa principia virtutez sortiuntur a p̄mis. Vnde requiritur diuersitas primoꝝ principioꝝ ad diuersitatem scientiarū: quod quidē nō cēt. si vel diuersoꝝ principia ex eisdem principijs fluant: sicut principia triāguli: ⁊ quadrati: deriuantur ex principijs figure. vel principia vnius deriuantur ex principijs alteri⁹ sicut principia isoſcelis dependēt a principijs trianguli. nec tñ itelligendū ē: ꝙ sufficiat ad vnitatē scīe: vnitas principiorum p̄moꝝ simpliciter. sed vnitas principioꝝ p̄moꝝ i aliquo genere scibili. Distingūtur aūt genera scibiliū ꝛz diuersuz modū cognoscēdi. sicut alio modo cognoscuntur ea q̄ diffiniūtur cū mā: ⁊ ea q̄ sine mā. vnde aliō genus scibiliū est corpus naturale: ⁊ corp⁹ mathematicū: vnde sunt diuersa principia prima vtriusq; generis: ⁊ per cōsequens diuerse scīe. ⁊ vtrūq; horuꝝ generuꝝ distinguit' i diuersas spēs scibiliū ſm diuersos modos ⁊ rationes cognoscibilitatis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Huiusmodi autē signū est cū in demōstrabilia ueniāt oportet enim ipsa in eodez genere esse bis que demōstrant'. signū autem est ⁊ huiusmodi quādo demōstrabilia per seipsa in eodem genere sunt ⁊ congenea.

¶ Manifestat posita rationē. ⁊ dicit ꝙ signuz huiusmodi ē ꝙ scīe sint altere ſm principia. cū perueniat' resolūdo in p̄ma principia q̄ sūt indemōstrabilia: que oportet eē eiusdem generis cum his q̄ demōstrant'. qz sicut supra ostensum est nō cōtingit ex alio genere ꝓcedentē demōstrare. Ad hoc aūt ꝙ principia indemōstrabilia sint vnius generis: accipitur vt signum. cū ea q̄ demōstrant' p ipsa sint i eodē genere. ⁊ congenea: ideſt cōnaturalia: vel prima ſm genus sibipsis: huiusmodi. n. habent eadē principia. ⁊ sic pz ꝙ vnitas generis scibilis inq̄tū est scibile. ex quo accipiebat' vnitas scīe: ⁊ vnitas principioruz: ſm q̄ accipiebat' scīe diuersitas. sibi mutuo correspondent. Lec. 15.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Plures aūt demōstrationes esse eiusdem possibile ē ⁊ nō solū ex eodē ordine accipienti: sed sumēdo nō ꝓtinuū mediū ut eoꝝ q̄ sunt a. b. c. ⁊. d. ſz ex altero: ut sit. a. transmutari in quo aut. d. moueri: ſz. b. letari: ⁊ iterū. e. gelcere: verū igit' ē ⁊. d. de. b. ⁊. a. de. d. predicari. letās. n. mouet' ⁊ qō mouet' trāsmutat'. ⁊ iterū a. de. e. ⁊. e. de. b. uerū ē p̄dicari: oīs enī letās gelcit: ⁊ gelcēs trāsmutat': quare p altera media ⁊ nō ex eodez ordine syllogilmus ē: quare ⁊ neutrū de neutro dici contingit medioꝝ: necesse ē. n. eidem alicui utraq; ineſſe: intendere autem est p alias figuras quot modis ꝓtingit eiusdem fieri syllogilmum.

¶ Ostendit quomodo vna cōclusio p plura principia demonstrari pōt. Et hoc quidē cōtigit dupliciter. Vno quidem modo qñ ponūtur plura media in eadē coordinatione. ⁊ in vna demōstratione accipit' vnū illoꝝ mediorum: ⁊ in alia demōstratione accipit' aliō ad eādez cōclusionē: ⁊ si oportet ꝙ accipiat' mediū nō ꝓtinuuz. vt si sunt duo extrema. a. b. vtputa habere tres: ⁊ isoſceles: ⁊ sint eoꝝ duo media coordinata. ſ. d. c. vtputa triāgulus. ⁊ figura talis. posset ergo demōstrare. a. de. b. duabus demonstrationibus. in quaꝝ vna accipiet' p medio. c. ⁊ i alia. d. ⁊ in neutra accipietur mediū ꝓtinuū extremis. qz i vna accipietur mediū continuū vni extremo: ⁊ discōtinuū ab altero. i alia vo ecōuerso. Alio mō hoc cōtingit: qñ accipiūtur diuersa media ex diuersa coordinatione vtputa si a. quod ē maior extremitas sit trāsmutari ⁊. b. qō ē mior extremitas sit delectari: ⁊ accipiātur diuersa media non existentia sub inuicē scilicet. e. qō ē quiescere. ⁊. d. quod ē moueri. ſm hoc eadē ꝛclusio pōt ꝛcludi p diuersa media nō vnius ordinis. ⁊ erit demōstratio vna talis: omne qō quiescit trāsmutatur: qz eiusdez ē trāsmutare ⁊ quiescere. oē qō delectatur quiescit. qz quies i bono desiderato causat delectationē. ergo omne quod delectatur trāsa

mutaꝛ. Alia demõstratio eꝛt: oꝛ qõ mouet transmutaꝛ: oꝛ qõ delectatur mouetur. quia delectatio est quidam motus appetitiue potẽtie ergo omne quod delectaꝛ trãsmutatur. Uel ꝙ dicit. oꝛ qõ delectatur mouet ẽ fm opinionẽ platonis. ⁊ habet locũ ĩ delectationib⁹ sensibilib⁹: que sunt cũ motu. Aliud qõ dicit: omne qõ delectaꝛ ꝙe scit. est verꝝ fm opinionẽ Aristotelis vt pz ĩ 7° ⁊ decimo
Lec.7. ethicoꝝ. ⁊ hoc ꝓcipue verificatur in delectationib⁹ itelligibilibus. Et dicit. ꝙ sicut hoc ostensum ẽ in prima figu
Lec.3. ra. ita etiam põt in alijs figurís de facili ꝑsideraꝛi: ꝙ eadẽ ꝓclusio diuersis mediis põt sylogizaꝛi. Inducit aũt hoc philosophus ad ostẽdendũ: ꝙ diuersus mediũ demõstrationis quãdoqꝫ ꝓtinet ad eãdez sciam: puta cũ est ex eadem coordinatiõe: quãdoqꝫ aũt ad diuersas scientias: puta qñ ex alia coordinatione. sicut terrã esse rotundam per aliud mediũ demõstrat astrologus. s. per eclipsiz solis ⁊ lune. ⁊ per aliud naturalis. s. per motũ grauiũ ten-
Lec.3. Lo.20. dentiũ ad centrũ: vt dr ĩ secundo physicoꝝ.

¶Eius autez qõ est a fortuna nõ est sciẽtia ꝑ demõstrationez: neqz. n. sicut necessariuz est: neqz sicut frequenter quod est a fortuna: sed quod extra hoc sit: sed demonstratio alterius horum est. omnis enim sylogismus est aut ꝑ necessarias: aut per eas que sunt tãqꝫ frequẽter ꝓpositiones. ⁊ si quidez ꝓpositiones necessarie sunt: ⁊ conclusio necessaria est si uero sint sic frequenter ⁊ conclusio huiusmodi est: quare si id quod est a fortũa neqz est sicut frequenter: neqz sicut necessariuz: neqz utiqz ipsius erit demonstratio. Lec.xlii.

Ostẽdit philosophus assignauit rationẽ vnitatis ⁊ diuersitatis sciaꝝ ex parte generis subiecti.
p ⁊ ex pte principioꝝ. hic de vtrisqz prosequtur. Et p° de subiectis de quibus est scia. Scõo õ
Lec.41. pricipijs ibi (Eadem aũt pricipia. ⁊c.) Circa primũ considerandum est ꝙ supra duas cõditiones posuit generis qõ est subiectũ scic. quaꝝ vna est vt cõponaꝛ ex primis alia ẽ vt partes: ⁊ passiões sint eiꝰ per se. quaꝝ ꝓditionũ vna deest ĩ his que sunt a fortuna: q: nõ eueniũt ꝑ se: sed ꝑ accidens. ⁊ ꝑter intentionẽ. vt probat in secũdo physicoꝝ. alia vero ꝓditio deest in his que per sensum cognoscunt: que sunt ꝓia ĩ nostra cognitione. ⁊ ideo p° ostendit ꝙ scia non est eoꝝ que sunt a fortuna scõo ostendit ꝙ non est eoꝝ q̃ cognoscũtur per sensuz ibi (Neqz per sensum est scire) Dicit ergo ꝙ demõstratiua scia nõ põt eẽ de eo qõ est a fortuna. qõ est ꝑ accidẽs eueniens. ⁊ hoc ꝓbat sic. oĩs sylogisin⁹ demõstratiu⁹ aut peedit ex ꝓpositiõib⁹ necẽarijs: aut ex ꝓpositiõib⁹ q̃ sũt ve ex ꝓpõnib⁹ aũt
Lec.6 necessarijs segt ꝓclusio necessaria: vt supra ꝓbatũ ẽ: ⁊ similiter ex ꝓpositiõibus q̃ sunt vere sicut frequenter. sequitur ꝓclusio est vera vt frequẽter: vel forte etiã necessaria: fm ꝙ ex cõtingenti põt sequi necessariũ: vt ex falso verꝝ: nũqꝫ aũt ex propositiõibus q̃ sunt uere vt frequenter: sequeꝝ ꝓpositio q̃ est uera vt pauciozib⁹: q: sequeretur: ꝙ aliqñ ꝓpositiones essent uere: ⁊ ꝓclusio falsa: qõ
Lec.13. est ipossibile: ut ostẽsum ẽ. necesse ẽ ergo ꝙ ꝓclusio sylogismi demõstratiui: uel sit necessaria: uel sit uera sicut frequẽter. sed id qõ ẽ a fortuna nõ ẽ necessariũ: neqz ẽ sicut frequẽter: sed accidit vt in pauciozib⁹. vt in scõo physicoꝝ ꝓbatur. ergo demonstratiua scia nõ põt esse de eo
Lec.8. qõ est fortuna. Est aũt cõsiderandũ ꝙ de his quidẽ que
Lo.48. sunt sicut frequenter cõtingit eẽ demõstrationẽ inqꝫtum in eis ẽ aliquid necessitatis. Necessariũ aũt vt dicit in secũdo physicoꝝ aliter est in naturalib⁹ q̃ sunt uera ut fre-
Lec.15. quenter ⁊ deficiũt in minori parte: ⁊ aliter in disciplinis.
Lo.87. idest in mathematicis que sunt semp vera. Nam in disciplinis est necessitas a ꝓori. In naturalibus a posteriori qõ tñ est ꝓius fm naturã. scilicet a fine ⁊ forma. vnde sic docet ibi Aristoteles ibi ostẽdere ꝓpter qd: vt si hoc debeat esse: puta ꝙ olina generet: necesse hoc ꝓexistere scilicet semẽ oliue. nõ aũt ex semine oliue generet ex necessitate olma. q: põt ĩpediri per aliquã coꝛruptionem generatio. vnde si fiat demõstratio ex eo qõ ẽ ꝓius in generatione: nõ cõcludit ex necessitate: nisi forte accipiam⁹ hoc ipsum eẽ necessariũ: semẽ oliue vt frequẽter eẽ generatiuũ oliue ꝓprie: q: hoc facit fm ꝓprietatẽ sue nature nisi impediatur. ¶Deinde cum dicit.

¶Neqz per sensuz est scire. Si eniz ⁊ est sensus talis quidem huiusmodi: ⁊ nõ huiusmodi alicuius: sed tamen sentire necesse est hoc aliquid ⁊ ubi ⁊ nũc. Uniuersale autẽ ⁊ ĩ omnib⁹ impossibile est sentire: non enim est hic: neqz nunc. non eniz utiqz esset uniuersale. quod. n. semper est ⁊ ubiqz est: uniuersale esse dicim⁹. Quoniam igitur demonstrationes uniuersales sunt: has autem non est sentire: manifestũ est ꝙ neqz scire per sensum.

¶Dicit ꝙ scia nõ est eoꝝ que cognoscũtur fm sensum ⁊ circa hoc duo facit. p° ostẽdit quõ ꝙ scia nõ ꝓsistit ĩ sensu. scõo ostẽdit quõ sensus ordinaꝛ ad sciam ibi (Sunt tamẽ q̃dã reducta) Circa ꝓmũ duo facit. p° ostẽdit scias non eẽ ꝑ sensum. scõo ꝑfert sciam sensui ibi (Uniuersale aũt honorabile ⁊c.) Circa primũ duo facit. p° ostẽdit veritatẽ. scõo excludit errorẽ quorũdã ibi (Sed manifestũ ⁊c.) Dicit ergo p° ꝙ sicut scia nõ ẽ eoꝝ que sunt a fortuna. ita ẽt scia nõ ꝓsistit in cognitione q̃ est per sensuz ⁊ hoc ꝓbat sic. manifestũ est enĩ: ꝙ sensus cognoscit aliquid tale: ⁊ nõ hoc. nõ enĩ obiectũ ꝑ se sensus ẽ substãtia ⁊ ꝙ quid ẽ: sed aliq̃ sensibilis qualitas: puta calidũ: frigidũ: albũ. nigrũ: ⁊ alia. hmõi aũt q̃litates afficiũt singulares quasdã substãtias ĩ determinato loco: ⁊ tẽpoꝛe: existẽtes. vñ necesse ẽ ꝙ hoc qõ sentit. sit hoc aliquid: scilicz singularis substãtia: ⁊ sit alicubi: ⁊ nũc: idest: ĩ determinato tpe: ⁊ loco. Ex quo pz ꝙ id qõ est uniuersale nõ põt cadere sub sensu. nõ enĩ qõ est uniuersale determinatur ad hic ⁊ nũc: q: tã non esset uniuersale. illõ. n. vle dicim⁹ qõ est semp ⁊ ubiqz: qõ quidẽ nõ ẽ fm uiã affirmatiõis intelligẽdũ. ꝙ hoc sit de rõne uniuersalis: aut eiꝰ qõ est uniuersale: ꝙ sit semper. ⁊ ubiqz: si enĩ esset õ rõne vlis aut eius qõ est uniuersale esse semp ⁊ ubiqz puta de rõe hõis aut aĩalis: oporteret ꝙ quelibet singulare hominis ⁊ aĩalis esset semp: ⁊ ubiqz: q: rõ hominis: ⁊ aĩalis: in q̃libet singulaꝝ inueniẽt. si uero esset de rõne ipsius uniuersalis. sicut de ratione generis ẽ ꝙ cõtineat sub se species: sequereꝛ ꝙ nihil eẽt uniuersale qõ nõ semp ⁊ ubiqz inueniꝛetur: ⁊ fm hoc olina nõ esset: uel non haberet esse vle: q: nõ in oĩ terra põt ĩueniri. Est ergo hoc itelligẽdũ ꝑ modũ negatiõis seu abstractiõis: q: scilicet uniuersale abstrahit ab oĩ determinato tpe: ⁊ loco. unde q̃tũ ẽ ꝺ se sicut ĩuenitur in quolibet uno loco uel tẽpoꝛe: sic natuz ẽ in oĩbus inueniri. Sic igit ꝑz ꝙ uniuersale ñ accidit sub sensu. Quia igit demõstratiões ꝓpue sunt uniuersales ut ostensuz ẽ supra: mãifestũ ẽ ꝙ scia per demõstratõez acquisita ñ ꝓsistit ĩ cognitõe sensus. ¶Deide cũ dic.

¶Sed manifestũ est quoniam ⁊ si esset sentire triangulum duobus rectis equales habere angulos: quereremus utiqz demonstrationẽ: ⁊ non sicut quidam fatentur scirem⁹. sentire quidem enim necesse est singulariter: sciẽtia autem est in cognoscendo uniuersale. unde ⁊ si ĩ luna essemus. uideremus obiectam terraz: nõ utiqz sciremus causam defectus. sentiremus enim quoniam deficeret nunc: sed non propter quid omnino. nõ enim esset uniuersalis sen

sus:sed ex considerare:hoc multotiēs accidere:uniuersale uenantes:demonstrationem habemus. ex singularibus enim plurib⁹ uniuersale manifestum est.

¶Excludit errorē quorūdam qui credebāt in ipsa pceptione sensus cōsistere sciam. ⁊ uidet hec rō pertinere ad illos qui nō ponebāt intellectū differre a sensu. ⁊ per consequens nullā aliā cognitionē esse nisi sensitiuā: vt habetur i tertio de aia ⁊ i q̄rto metaphysice. Et ad hoc excludendū dicit. q̄ si ēt p sensuz pcipere possem⁹ q̄ triāgulus hz tres āgulos eq̄les duob⁹ rectis: adhuc oporteret querere demonstrationē ad habēdū sciam: neqz per sēsuz pceptionē scirem⁹: qz sensus ē singularium: scia aūt cōsistit in hoc q̄ uniuersale cognoscim⁹ ut ostēsuz est. Et qz posuerat exēplū de his q̄ sensu pcipi nō p̄t: ad maiorem euidētiā ponit exēplū in his q̄ sensibilia sunt. videlz in eclipsi lune: q̄ cōtingit ex oppositiōe terre: q̄ interponitur iter solē ⁊ lunā: vt claritas solis nō possit ptingere ad lunā pp umbrā terre quātū luna subintrat eclipsat. pōamus ergo q̄ aliqs eēt in ipsa luna ⁊ sensu pciperet iterpositionē terre p umbrā ipsius. sensu quidē pcipet q̄ luna tūc deficeret ex umbra terre: ſz nō pp hoc sciret tota liter cāz eclipsis. illō enī ē p se cā eclipsis qō cāt uniuersaliter eclipsim. Uniuersale aūt nō cognoscitur sensu: ſz ex plurib⁹ singularib⁹ visis: i quib⁹ multotiēs cōsideratis i ueniturr ide accidere: accipimus vlem cognitionē. ⁊ sic p cām uniuersalē demonstramus aliqd i uniuersali ō quo est scientia. ¶Deinde cum dicit.

Lec.4. Lo.150.

Lec.11.15.

Lec.13.

¶Uniuersale aūt honorabilius est quoniaz ostendit causam: quare de huiusmodi uniuersali scientia honorabilior est sensibus ⁊ cognitione quorūcūq̄z causa est: sed de primis alia ratio est. ¶Manifestum est igitur q̄ unpossibile sit senriendo scire aliquid demonstratoruz: nisi iam aliquis sentire hoc dicat scientiā habere per demonstrationem.

¶Ostendit q̄ scia est potior q̄ sensus. manifestū ē enz q̄ cognitio q̄ est p cāz nobilior ē: cā aūt p se ē uniuersalis cā. vt iā dictū est. ⁊ ió cognitio p vlem cām: qualis ē scia est honorabilis. ⁊ qz hmōi vlem cām ipossibile ē appzehendere p sensuz: ió p̄sequēs ē: q̄ scia q̄ ostēdit cāz vlez nō solū sit honorabilioz oi sensitiua cognitione: ſz etiaz oi alia itellectiua cognitiōe: dūmō sit de reb⁹ q̄ habēt cām: qz scire aliqd p cām uniuersalē est nobili⁹ q̄ itelligere q̄libetcūq̄z id qō hz cām sine cognitiōe sue cāe. sed de primis q̄ nō habēt cām est alia ratio: illa enī per se intelliguntur. ⁊ talis eoz cognitio ē certioz oi scia: qz ex tali intelligēdia scia certitudinē hz. Ultimo aūt ꝯcludit pncipale ppositum: q̄ scilicet ipossibile sit p sensum cognoscere aliqd dēmōstrabile: nisi forte equoce aliqs utat noie sensus vocās demōstratiuā sciam sensuz: pp hoc q̄ scia demōstratiua ē determinate vni⁹ fm certitudinē: sicut ⁊ sensus. ꝓpter qō ⁊ certe extimationes scientie uocantur.

¶Deinde cum dicit.

¶Sunt tamen quedaz reducta ad sensus defectū i ꝓpositis: q̄dā. n. si uiderem⁹ nō uiq̄z q̄rerem⁹: nō tanq̄z scientes i uidendo: ſz tāq̄z bñtes uīe ex eo q̄ uideret ut si uitrū pforatuz uideremus: lumen ptrāsiens: manifestū utiq̄z erit ⁊ ꝓpter quid. ⁊ ꝓpter id qō uidem⁹: quidem seorsum in unoquoq̄z. Intelligere autez simul est quoniam in oibus sic est.

¶Ostēdit quō sensus ordinat ad sciam. quedā enī problematice dubitatiōes reducūtur sicut i cām ad defectū sensus. q̄dā ēt sunt de quib⁹ nō querem⁹ dubitādo si ea vidissemus: nō quidē eo q̄ scia cōsistit i uidēdo: sed magis tum ex reb⁹ uisis p uiā experimēti accipit vle de quo ē scia. puta si uiderem⁹ uitrū pforatū ⁊ quō lumē ptransit pforamina uitri. scirem⁹ pp quid uitrū ē trāsparēs. ⁊ uitur hoc exēplo fm opinionē eoz q̄ ponebāt lumē eē corpus. ⁊ quedā corpora eē trāsparētia pp subtilia q̄dā foramina q̄ pori dicūt: quos qz uisu discernere nō possumus pp paruitatē: dubitam⁹ q̄re uitrū sit trāsparēs. ⁊ pōt simile exēplū poni de q̄buscūq̄z reb⁹ q̄ habēt cām sensibilem latētē. ⁊ qz dixerat q̄ scia hmōi rei nō ē in videndo. manifestat hoc eē uez. nā in uidēdo cognoscim⁹ seorsuz vnūquodq̄z singulariū: sed in scīdo oportet oia itellegere simul i vniuersali: vt. s. intelligam⁹ ita se habere i oib⁹ videm⁹ enī sigillatim de diuersis vitris. sed scientiam accipimus de omni vitro q̄ sit tale.

¶Eadez āt pncipia esse oiuz syllogismoz impossibile ē: pmū qdez logice speculātib⁹. Ui qō. n. vi sūt syllogismi: alii āt falsi. Lec. xxxiii.

Ostq̄ philosophus p̄secut⁹ ē de illis quoz est scia: hic p̄sequit de pncipijs sciarū. ostendēs nō eē eadē pncipia oium syllogismoz. p⁰ ostendit hoc logice: idest p rationes cōmunes oibus syllogismis. Scōo hoc ostēdit analetice. scilicet per rationes pprias demōstrationi ibi (Si uero aliter ⁊c.) Circa primū tria facit p⁰ ostēdit ꝓpositū p differētiā syllogismorum falsoz a ueris. 2⁰ excludit quādā obiectionē ibi (Postea neqz falsē. ⁊c.) tertio p differentiā syllogismoz uerox adiuicē ibi (Neqz verox) Circa primum duo facit. p⁰ ostendit ꝓpositū. 2⁰ excludit quādā obiectionē ibi. (Et si namqz sit uerū) Dicit ergo p⁰ q̄ p⁰ logice speculando manifestū ē q̄ nō p̄t eē eadē pncipia oium syllogismoz: pp hoc: q̄ quidā syllogismi sūt falsi. idest cōcludētes falsum. ⁊ quidā veri: idest ꝯcludētes vez. Syllogismoz aūt falsoz: ⁊ veroz sunt diuersa pncipia. nam syllogismoz veroz sunt pncipia vera. Silogismoz autē falsoz sunt pncipia falsa. nō ergo oium syllogismoz sūt eadem principia. ¶Deinde cū dicit.

¶Et si nāqz sit uerū ex falsis sylogizare ſz sic mel bē fit. ut si. a. de. c. uez sit: mediū āt. b. falsū neqz. n. a. i. b. est: neqz. b. i. c. ſz si hec media accipiāt ꝓpositionū falsē erunt: ex eo q̄ oīs cōclusio falsa ex falsis est: uera autez ex ueris: altere autem sunt uere ⁊ false.

¶Excludit quādā obiectionē. Posset enī aliqs dicere q̄ ēt falsoz: ⁊ veroz sunt pncipia falsa: qz ꝯtigit ex falsis sylogizare vez: sed hoc excludit dicēs: q̄ ēnis cōtingat sylogizare vez ex falsis: tñ hoc solū ꝯtigit i pmo syllogismo: quo ex falsis ꝯcludit vez: sed si oporteat aliquos syllogismos inducere ad ꝓbandū p̄missas ꝓpositiōes. necesse erit q̄ illi syllogismi pcedant ex falsis. qz ex ueris nō ꝯcludit falsum ⁊ ita in sola pma sylogizatione ex falsis ꝯcludit vez. Et hoc manifestat p exēplū. sit enim hec propositio uera oē. c. est. a. accipiat aūt ad utrāqz extremitatē mediū falsuz qō ē. b. ita scilicet q̄ neqz. a. insit. b. neqz b. insit. c. Si accipiāz tur aliqua media ad ꝓbandū p̄missas ꝓpositiones: oēs ꝓpositiōes falsoz sylogismoz erūt false. qz oīs ꝯclusio falsa ꝯcluditur ex falsis. ꝯclusio autē vā pōt ꝯcludi ex oibus veris. vñ q̄ ꝓpositiones p̄misse sunt uere ex qb⁹ ꝯcludit vez. nō oportebit deuenire ad aliqd falsuz. Si ergo cū alie sint ꝓpositiōes uere: alie false. sequit q̄ alia sunt pncipia neroz sylogismoruz ⁊ alia falsoruz. ¶Deinde cum dicit.

¶Postea neqz falsē ex eisdē sunt. Est. n. salsas adiuicē ⁊ ꝓtrarias ⁊ ipossibile sit eē: ut iusticiā esse iniusticiā: aut tioez: aut boiez equū ⁊ bouē: aut eq̄le mai⁹ ⁊ min⁹ ex oppositis āt sic ē. ¶Ostēdit q̄ neqz falsoz sylogismoz sunt eadē pncipia.

ptingit enī cōclusiones falsas esse ptrarias adinuicē. ⁊ in cōpossibiles sibi. sicut hec ꝯclusio. iusticiabile iniusticia ē incōpossibilis huic ꝯclusioni iusticia est tuus. cū utraqz sit falsa. tuus. n. sicut differt genere a iusticia. ita ēt ab iniusticia. silr ēt he due ꝯclusiones false sunt ptrarie ⁊ incompossibiles. homo est equus. ⁊ homo est bos. ⁊ similiter he due ꝓpositiōes sunt incōpossibiles: equale ē maius: ⁊ eq̄le est min⁹. oportet enīz ꝯcludere sic eē aliquib⁹: quibus positis ista sequātur. vñ oportet ꝙ sicut ista sunt cōtraria ⁊ ipossibilia: ita ēt pncipia ex quibus concludūtur.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Neqz ēt ueroꝝ eadē pncipia oīuz sūt. alia enī mltoꝝ genēr pncipia sūt: neqz ꝙueniūt: ut unitati pūcto nō ꝙueniūt. hec qdē. n. nō hñt positionē illa aūt hñt. necesse ēt ē ī media ꝙuenīr aut ad sursuz aut ad deorsuz: aut hos interius habere: illos aūt exterius terminorum.

¶ Ostendit ꝙ nec syllogismoꝝ ueroꝝ sunt eadē pncipia q̄ttuor: rationib⁹. quaꝝ una sumit ex dīa pncipioꝝ ꝓpoꝝ rum. vñ dicit ꝙ neqz ēt ueroꝝ syllogismoꝝuz sūt eadē pncipia. diuersoꝝ enī geneꝝ diuersa pncipia sunt. sicut pz ꝙ magnitudinū pncipia sunt pūcta: numeroꝝ aūt unitates: q: nō cōueniūt adinuicē. q: unitates nō hñt positionē puncta uero habent. si autem omnia principia syllogiſmoꝝ ꝙuenīrēt adinuicem necesse esset ꝙ uel ꝙuenirent in medio uel sursuz ascēdēdo uersus maiorē extremitatē uel deorsuz uersus minorē: q: ī syllogismo necesse ē ꝙ terminī uel assumātur iteri⁹: uel exteri⁹. iteri⁹ qdē q̄n multiplicātur syllogismi ad pbādū ꝓpositiōes īductas. tunc enī necesse ē ꝙ accipiātur media q̄ sunt ī pdicata ꝓpōnū ⁊ subiecta: ut puta si sit talis syllogism⁹: oē. b. est. a. oē. c. ē b. ergo oē. c. ē. a. si oporteat pbari oē. b. ē. a. oz assumere aliqd̄ mediū iter. b. ⁊. a. puta. d. ⁊ silr si ꝏbeat pbari minor oz accipe aliqd̄ mediū iter. c. ⁊. b. puta. e. ⁊ sic semper terminī assūpti: iteri⁹ habētur. exteri⁹ aut assumūtur. q̄n vel maior extremitas accipit vt mediū ascēdēdo: uel minor descēdēdo. puta si. a. ꝯcludat de. c. p. b. ⁊ iterꝝ. c. concludat de. b. p. a. ⁊ sic silr ēt ꝓcedit descēdēdo si. b. concludat de. f. p. c. necesse ē ergo ī syllogismis cōmunicatibus ī pncipijs: uel ꝙ accipiat mediū unius syllogismi infra ꝓpōnes alteri⁹ syllogismi. uel accipiant extrema vni⁹ syllogismi supra extrema alteri⁹ syllogismi: ſz hoc non pōt eē ī reb⁹ quaꝝ sunt pncipia diuersa: q: pūcta nō pñt accipi neqz ut media: neqz ut extrema: ī syllogismis ī quibus ꝯcludit aliqd̄ de nūero: neqz unitates ī syllogismis ī quibus ꝯcludit aliqd̄ de magnitudinib⁹. ¶ Reliquit ergo ꝙ nō possūt esse eadem pncipia omniū syllogismoꝝ.

¶ Secunda ratio ponitur ibi.

¶ Sed neqz coīuz pncipioꝝ pñt esse aliq̄ ex qbus oīa demōstrabūtur. dico aūt coīa ut oē affirmare ⁊ negare. genera. n. eoꝝ sunt altera sūt: ⁊ alia qdē in q̄titatib⁹: alia ꝏ ī q̄litatib⁹ sūt solis: cū qbus demōstrat ꝑ cōmunia.

¶ Que sumit ex pncipijs cōmunib⁹. ⁊ dicit. ꝙ nō pñt esse aliq̄ pncipia cōia ex quib⁹ solū oīa syllogizent. sicut ḃ pncipiū cōe de quolibet affirmatio uel negatio. qđ qdē cōiter ē uer ī oī genere. nō tñ ē possibile: ꝙ ex solis aliq̄bus taliter cōib⁹ possit syllogizari: q: genera entiū sunt diuersa: ⁊ diuersa pncipia q̄ sūt solū quātitatū pncipia: ab his solū q̄ sūt pncipia q̄litatū: q̄ oz coassumere pncipijs cōibus ad ꝯcludēdū ī q̄libet materia. puta si ī q̄titatibus oporteat ex dicto pncipio cōi syllogizare. oz accipe: ꝙ cū hec sit falsa pūct⁹ ē linea: oz hāc eē uerā: pūct⁹ nō ē linea. ⁊ silr in q̄litatib⁹ oz coassumere aliqd̄ ꝓpriū qualitati: vñ relinqtur ꝙ ipossibile sit esse eadem principia omniuz syllogismoꝝum. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Ampli⁹ pncipia nō multo miora sunt ꝯclusionib⁹. pncipia qdē. n. ꝓpositiōes sūt: ꝓpositiones aūt assūpti termini aut īmissi sunt. ad/ huc ꝯclusiōes īfinite sūt: termini autē finiti.

¶ Que sumit ex cōpatiōe pmissaꝝ ad ꝯclusiones. ⁊ dicē ꝙ pncipia nō sunt. multū pauciora ꝯclusiōib⁹. Sūt qdē pauciora. q: q̄uis ad unā ꝯclusionē īferēdā duo pncipia i. due ꝓpōnes requirāt: tñ una ꝯclusio nō cōcludit īmediate nisi ex duab⁹. ſz vna ꝓpōne pōt quis uti ad īferendū plurimas ꝯclusiōes: fm ꝙ sub subiecto aut sub pdicato multa accipi pñt. nō tñ sunt multo plura pncipia q̄ ꝯclusiones: q: plima eoꝝ q̄ pncipijs coassumūt ad ꝯclusiones alias īducēda sūt ēt ꝯclusiōes (pncipia. n. ꝓpōnes hic appellāt. ꝓpōnes aūt: aut assūpti termini: aut īmissi sunt (i. ꝓpōnes ī syllogismis multiplicāt aut assumēdo terminos extrīsec⁹: uel supra maiorē extremitatē: ⁊ īfra minorē. vt supra dictū ē: aut accipiēdo termios q sunt in medio. Et ad hoc addēdū ē ꝙ ꝯclusiōes sūt īfinite. ꝓpt. n. quodlibet ꝯcludi ꝺ q̄libet uel affirmatiue: uel negatiue. Et ne uideret⁹ h eē ꝺrū ei ꝙ supra oñderat ꝑdicatiōes ñ ꝓcedere ī īfinitū: subiūgit ꝙ termini sūt finiti ⁊ ad hoc ꝑtinet qđ supra ostēsuz ē: eē statū ī ꝑdicatiōib⁹. ſz ex terminis infinitis pñt īfinite ꝯclusiōes fieri fm diuersas ꝙbinationes: ut tñ accipiam⁹ cōiter ꝯclusiōes tā q̄ sūt ꝑ se: q̄ q̄ sunt ꝑ accns. loq̄r. n. nūc cōiter de syllogismis. Si g⁹ cōclusiōes sūt īfinite: pncipia ēt nō sūt mlta pauciora ꝯclusionibus: seq̄r ꝙ ēt pncipia syllogismoꝝ sūt īfinita. nō g⁹ sunt eadē pncipia oīuz syllogismoꝝ. ¶ Quartā rōez pōit ibi

¶ Ampli⁹ pncipia hec qdē ex necessitate: illa uero ꝓtīgētia. sic igit ī itētiōe his bitis ipossibile est eadē esse pncipia: aut finita cum īfinite sint conclusiones. La. 1. p. 11.

¶ Que sumit ex dīa necessarij ⁊ ꝓtīgētis. ⁊ dicit ꝙ pncipioꝝ qb⁹ utimur ī syllogismo: q̄dā sūt ꝓtīgētia: ⁊ q̄dam ncēia. vt pz ī libro ꝓpō ubi docuit syllogizare ex necessarijs ⁊ ꝓtīgētib⁹. nō āt eadē sūt ncēa ⁊ ꝓtīgētia: ergo non sūt eadē pncipia oīuz syllogismoꝝ. ⁊ hoc ē qđ ꝯcludit ex his duab⁹ ultimis rōib⁹ ꝙ fm ꝺsideratiōē pmissoꝝ cū ī finite sint ꝯclusiōes ipossibile ē eē eadē pncipia oīuz syllogismoꝝ: aut ē finita. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Si ꝏ alr qđāmō di. aliqs: qđ hec qdez geometrie: alia ꝏ syllogismoꝝ: alia aūt medicine: qd utiqz erit aliō qđ dicīr: nisi ꝙ sūt pncipia sciaꝝ. ſz eadē dicere deriſio ē qm eadem eisdē eadez essent: oīa. n. sic sūt eadē.

¶ Ostēdit idē analetice. ſ. p rōes ꝓpias pncipijs: q̄bus scīe demōstrāt: ⁊ pōit tres rōes: circa q̄z pmaz dicē ꝙ si aliqs nō dicat oīuz syllogismoꝝ eē eadē pncipia. ſz aliquo mō dicat aliter. ſ. ꝙ q̄dā sūt pncipia geometrie: ⁊ q̄dā logice: q̄ dicūt pncipia syllogismoꝝ: uel rōcinationū: ⁊ q̄dā sūt pncipia medicine: ⁊ sic accipiēdo pncipia oīuz sciaꝝ: ista sic accepta eadē sūt pncipia oīuz demōstrationū hoc nō facit ad ꝓpositū q̄ qs vult sustinē eadē esse pncipia: q: ꝓp h dictū: nihil aliō dr nisi. ꝙ q̄lz scīa hz sua pncipia ⁊ si sint pncipia vni⁹ scie q̄ sūt alteri⁹. qđ oporteret si eadē eēnt pncipia oīuz syllogismoꝝ scialiū: ſz istū ē ipossibile ⁊ derisibile: q: ꝑz h seq̄ret ꝙ q̄ sūt ī scīētijs cēnt eadē: ⁊ ita oēs scie una scīa. q̄ eni eisdē sūt eadē sibi īuicē sūt eadē: ſz pncipia cuiuslz scie sūt q̄dāmō eadē ꝯclonib⁹: q: sūt vni⁹ generis: nō. n. ē ex uno ī aliō gen⁹ demīrare: ut supra dictū ē: si ergo pncipia sūt eadē: sequeret⁹ ꝙ oīa q̄ sūt ī scīētijs essent eadem. ¶ Secundā rōnem ponit ibi. La. 15.

¶ At ꝏ neqz ꝙ ē ex oīb⁹ demōstrare qđlibet hoꝝ ē: nā h q̄re oīuz eadem esse pncipia multū. n. īsipiēs ē: neqz. n. ī manifestis mathematicis: neqz ī resolutiōe possibile est. īmediate. n. ꝓpōnes pncipia sunt: altera aūt ꝯclusio fit accepta ꝓpositione īmediata.

¶ Que talis ē si aliqs querēs eē oīum eadē pncipia: hoc tēdat dicere ꝙ quodlz demōstret ex q̄libet: hoc ē stultū dicere: quia hoc neqz est impossibile (in manifestis ma/

hematices: nec in resolutio. ie) ⁊ vocat manifesta mathematica. idest considerationes: uel disciplinas: quando ex aliq̃bus ꝓpositionibus manifestis statī iferē ꝓclō vocat āt resolutiōez: qñ ꝓpões assūpte nō sūt mānifeste. ſz oz eas resoluere ī alias manifestiores. ⁊ q̄ hoc sit ipossibile ꝓbat: q: vtroq; mō ꝓncipia demōstrativor syllogismor sūt īmediate ꝓpões: q̄ vl statim assumūt ī manifestis mathematicis siue doctrinis: vel ad eas deuenit p resolutiōem. videmus aūt q̄ demonstratur alia ꝓclusio coassumpta īmediata ꝓpōe alia. Et iō nō pōt esse q̄ ex q̄libet demōstrē q̄libet. ¶ Consequenter dicit.

¶ Si āt dicat aliqs primas īmedietas ꝓpositiões eē ꝓncipia: unū ī unoquoq; genere est.

¶ Excludit q̄dā obuiatiōem: posset enī aliqs dicere q̄ dupler ē gen⁹ īmediatar ꝓpōnū: quedā. n. sūt īmediate ꝓpões ꝑme: ⁊ q̄dā scōe. ita q̄ accipiat⁹ ordo īmediatar ꝓpositionū ſz ordinē terminor. nā ille ꝓpões q̄ ꝓsistūt ī terminis ꝑmis ⁊ cōib⁹: sic ē ens ⁊ nō ens: eq̃le ⁊ ineq̃le: totū ⁊ ps sūt ꝑme ⁊ īmediate ꝓpões nō ꝓtingit idez eē ⁊ nō eē: ⁊ q̄ vni ⁊ eidē sūt eq̃lia sibi inuicē sūt eq̃lia ⁊ filia. Immediate āt ꝓpões q̄ sūt circa posteriores terminos ⁊ min⁹ cões. sūt scōe respectū ꝑmar: sic q̄ triāgulus ē figura: vl q̄ hō ē aīal. ¶ Pōt ergo aliqs dicere q̄ scōe ꝑ positiões coassumūt ad diuersas ꝓclusiões demōstrandas. ſz ꝑme ꝓpões īmediate sūt eedē ī oib⁹ demōstrationib⁹. ⁊ iō ad hoc excludēdū dic: q̄ si aliqs dicat ꝓias īmediatas ꝓpões has eē illa ꝓncipia ex q̄b⁹ oīa demonstrāt. ꝓsiderare oz q̄ multiplomin⁹ ī vnoq̃q; genere oz eē vnū ꝓncipiū: vl vnā ꝓpōez īmediatā ꝑmā ī illo genere nō ꝑmā oīno simplr. ⁊ q̄ ex illa q̄ ē ꝑma simplr coassūpto isto ꝓncipio hmōi generis oportebit ī hoc genere ō mōstrari. ⁊ ita nō ex solis cōib⁹ ꝓncipijs pōt oīa demonstrari. ſz opz accipere ꝓpria que sunt diuersorum generum. ¶ Consequenter cum dicit.

¶ Si vo neq; ex oīb⁹ ut op⁹ est: dēmr̄ari q̄libet neq; sic ex altera: q̃re erūt unuſcuiuſq; ſcie altera. relinq̄t igit̄ si ꝓpria sunt ꝓncipia oīum sed ex bis q̄dem hec: ex illis autem illa.

¶ Excluso stulto intellectū ꝓpões ꝑ quā disputat. excludit ꝓpositū ⁊ dic: q̄ si nō dicat⁹ q̄ q̄libz demr̄et ex q̄libz: sic op⁹ ē dicē ꝓpmissa: sequt̄ q̄ nec sic ex ꝓncipio ex q̄ cō cludit⁹ hec ꝓclō excludat⁹ altera: alioq̄n ex q̄libz demonstrare⁹ q̄libz. vñ neče ē q̄ diuersar ſciar sint diuersa ꝓncipia: ſz nec oz q̄ oīz ſciar sint ꝓncipia vni⁹ generis his q̄ ex his ōmōstrāt. ſz oportebit q̄ ex his demōstrē⁹ hec ꝓclusiones: ⁊ ex illis illa ex diuersis. ſ. ꝓncipijs demonstratione facta in diuersis scientijs: que sunt de diuersis generibus. Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Manifestū āt ꝺ est q̄m nō ꝓtingit mōstratū est. n. q̄ altera ꝓncipia genere sunt differentiū genere. ꝓncipia. n. duplicia sūt ex q̄b⁹ ⁊ circa q̄ ex q̄b⁹ q̄dē igit̄ cōia sunt: q̄ aūt sunt circa q̄ ꝓpria sunt: ut numerus magnitudo.

¶ Et dic̄ q̄ mānifestū ē ēt alio⁹ q̄ nō ꝓtingit ꝺ. ſ. q̄ eadez sint ꝓncipia oīuz ſciar. q: oñsū ē supra q̄ diuersor⁹ generū diuersa sūt ꝓncipia gñe. vñ cū diuerse scie sint de diuersis gñib⁹: sequt̄ q̄ diuersa ꝓncipia sint diuersar ſciar. Sz q: q̄dām⁹ eadē ꝓncipia cōia sūt q̄b⁹ oēs scīe vtunt iō ꝓpr distinguit de ꝓncipijs: ⁊ dic̄ q̄ duo sūt ꝓncipia q̄dā ꝑma ex q̄b⁹ demr̄at fic̄ ꝑme dignitates: vt q̄ nō ꝓtingit idē eē ⁊ nō eē. ⁊ itez sunt q̄dā circa q̄ sūt scīe. ſ. subiecta ſciar: q: diffinitiōib⁹ ſ ꝺ vtimur vt ꝓncipijs ī demr̄atio nib⁹. illa q⁹ ꝓpria ex q̄b⁹ demr̄at sūt cōia oīb⁹ scīētijs. ſz ꝓncipia circa q̄ sūt scīe: sūt ꝓpria cuiuslibz scīe: sic nūer⁹ ar themetice: ⁊ magnitudo geometrie: ꝓncipia āt cōia opz ad hec ꝑa: applicari ad ꝺ q̄ demr̄et. ⁊ q: non ex solis cōibus ꝓncipijs demonstrat. nō pōt dici eadem esse ꝓncipia oīum ſyllogiſmor demōstrationor⁹ qō ītēdit ꝓbare

¶ Scibile autem ⁊ scientia differūt ab opinabili ⁊ opinione. Lec. xliii.

Ostēſ ꝑhs oñdit ꝓpatiōez scīar adinicē ⁊ ſz certitudinē ⁊ ſz vnitatē ⁊ diuersitatē: ꝺ oñdit ꝓpatioez scīe ad oīa q̄ ad cognitōez ptinēt. Et diuidit⁹ ī duas ptes. In p⁹ agit de cōpatione scīe ad oīa q̄ ad opinionē q̄ ē veror⁹ ⁊ falsor⁹. In 2⁹ ō cōparatōe scīe ad aliqs bit⁹ cognoscituios q sūt ſp verorū ibi (reliq̄ āt quō oz ⁊c̄) ¶ Dīa āt ps diuidit⁹ ī duas ptes In p⁹ determīat vitatē. In scōa excludit dubitatiōez ibi (Qualr g⁹ ē idē ⁊c̄. Circa p⁹ tria fac. p⁹. n. ꝓpōit dīaz eē int scīaz ⁊ opinionē. 2⁹ oñdit qd ptineant ad scīaz ibi. (Qm̄ q̄dē scīa ⁊c̄. 3⁹ qd ptineat ad opinionē ibi (Sunt āt q̄dā va ⁊c̄). Dic̄ ergo ꝑmo q̄ scīa differt ab opinione: ⁊ silr scibile qō ē obm scīe differt ab opinabili qō est obm opinionis. Deinde cum dicit.

¶ Quoniam scientia uniuersalis ⁊ per necessaria est. Necessarium autem nō contingit aliter se habere. Lec. 16.

¶ Oñdit qd ptineat ad scīaz ⁊ pōit duo ad eā ptinere: q̄ rū vnū ē q̄ sit vlis nō. n. ē scīa de singularib⁹ ⁊ sub sensu cadētib⁹ ⁊ ꝺ supra mānifestatū ē: ⁊ aliud ē q̄ scīa ē p neča ⁊ expōit qd sit neciū. ſ. illd qō ñ ꝓtingit alr se bēre ⁊ ꝺ ēt ē supra mānifestū q̄ demr̄atio pcedat ex necijs. Lec. 15.

¶ Sūt aūt q̄dā uera ꝓtingentia alr se habeē. manifestū igit̄ est q̄ circa hec scīa nō est. esset enim utiq; ipossibile aliter se habere: possibilia aliter se habere. at uero neq; intellect⁹. dico. n. intellectū ꝓncipium scientie: neq; enim scīa est indemōstrabilis. hec aūt opinio est immediate ꝓpositionis. uerus est. n. intellectus ⁊ scientia ⁊ opinio ⁊ quod p hoc dicitur. quare relinquitur opinionem esse circa uerum aut q̄ dem falsum: sed cōtingens est ⁊ aliter se habere: hec autē est acceptio īmediate ꝓpositiōis: ⁊ non necessarie.

¶ Oñdit q̄d ptineat ad opinionē. ſ. q̄ sit circa ꝓtingētia alr se bēre: siue ī vlī siue ī ptic̄lari. ⁊ ꝺ ꝓbat triplr. ꝓmo q̄dē p modū diuisiōis q̄ ꝓcē ꝺa nečia q̄ nō ꝓtingūt alr se bēre mānifestū ē āt ꝺ ex ꝓdictis: q̄ circa hmōi nō ē scīa. q: seqūreē q̄ ꝓtingētia nō posset alr se bēre: circa talia. n. ē scīa. vt iā dctm ē. silr ēt nō pōt dici q̄ eor⁹ sit itellect⁹. ⁊ accipim⁹ ꝺ itellectū nō ſz q̄ itellect⁹ dī q̄dā potētia aīe. ſz ſz q̄ est ꝓncipiū scīe. i. ſz q̄ ē bit⁹ q̄dā ꝑmor ꝓncipior⁹ ex q̄b⁹ ꝑcedit demr̄atio ad causādā scīaz. Et iō ad exponēdū q̄d sit iste itellect⁹ q ē ꝓnci⁹: subdit (nz scīa īdemōstrabilis ē ſm eor⁹ q̄ ꝓtingūt alr se bēre) ac si dicat q̄ itelrect⁹ nihil aliud sit q̄ q̄dā scīa idemr̄abilis. sic̄. n. scīa ꝑportat certitudinez cognitiōis ꝑ demōstratiōez acq̄sitā: ita itellect⁹ ꝑportat certitudinē cognitōis absq; demr̄atiōe: nō ꝑ defectū demr̄ationis. ſz q: id de q̄ certitudo hī ē idemr̄abile. ⁊ p se notū. ⁊ iō ad ꝺ exponēdū subdit: q̄ scīa idemōstrativa nihil aliud ē q̄ certa existiatio īmediate ꝓpōnis q̄ āt itellect⁹ sit scīa idemr̄abilis ꝑz ex ꝺ ipo: q: dic̄ q̄ est ꝓncipiū scīe. Cū. n. scīa sit necessarior⁹ ⁊ nečia nō ꝓclūdāt nisi ex necijs. vt supra ꝓbatū ē: neče ē q̄ itellect⁹ q ē ꝓncipiū scīe nō sit ꝓtingētiū. Oñso ergo q̄ neq; scīa nz itellect⁹ sūt ꝓtingētiū. pōit q̄q̄ dīuisionē. Et dic̄ q̄ ꝓtingit verū ee: ⁊ itellectū ⁊ sciam ⁊ opiniones. ⁊ qō p ꝺ dī. i. qō enūciat⁹ voce p itellectū: ⁊ scīaz ⁊ opinionē verā. Est. n. vez ⁊ ī cōpositiōe ⁊ diuisiōe itellect⁹. ⁊ ī enūciatiōe exteriori. inq̃tū significāt iteriorē vitatez opinionis: scīe vl itellect⁹. Si ergo cuiuslibz veri vl ē itellect⁹ vl scīa vel opinio. Et sūt q̄dā va ꝓtingentia q̄rū nō est neq; scientia: neq; itellectus. relinq̄t⁹ q̄ circa hmōi sit opinio: siue sint actu vera: siue sint actu falsa: dūmodo possīt aliter se habere. Et ad exponendū q̄d sit opīo subiungit q̄ opinio est acceptio. i. existimatio quedā immediate propositiōes ⁊ nō necie. q̄ pōt duob⁹ mōis intelligi vno mō

ſic: q; ꝓpō īmediata ī ſe qdē ſit necia: ſz ab opinãte accipiat vt nō necia. Alio mō vt ī ſe ſit ꝓtingēs. Dicit. n. immediata ꝓpoſitio q̃cūq; p aliq̃ō mediū ꝑbari nō pōt: ſi ne ſit necia: ſiue nō necia. Oñſū ē. n. ſupra q; nō ē ꝓcedere in īfinitū ī ꝑdicatiōib⁹: neq; q̃tū ad media neq; q̃tū ad extrema: ⁊ hoc nō ſolū analetice ī demōſtratiōibus. ſz ēt logyce cōiter q̃tū ad ſyllogiſmos. Si g⁹ ſit aliq̃ ꝓpō ꝓtingēs mediata. oz q; reducat ad aliq̃s īmediatas. non āt reducit ad īmediatas necias: q; necia nō ſunt ꝑncipia ꝓtingētiū: neq; ex neciis pōt ꝓcludi ꝓtingēs. vñ relinq̃tur q; ſit aliq̃ ꝓpō īmediata ꝓtigens: ⁊ aliq̃ mediata ſic hō nō currit: ē mediata: pōt enī ꝑbari p hoc mediuz hō nō mouet: q̃ ēt ē ꝓtingēs. ſed īmediata exiſtimatio ergo taliū ꝓpoſitionū ꝓtingentiū īmediataꝝ ē opinio. ſz p hoc nō excludit quīnēt acceptio ꝓpōnis ꝓtingentis mediate ſit opinio ſic enim ſe habet circa contingentia: ſicut ſcia ⁊ intellectus circa neceſſaria. ¶ Secundo ibi.

Zec.33.

¶ Et ꝓfeſſuz aūt eſt ſic apparētib⁹: opinioq; enim incertū eſt ⁊ natura hmōi eſt.

¶ Probat idē per id qō cōiter appet. ⁊ dicit id qō dictū ē. ſ. opinionē eē ꝓtingētū ē quoddā ꝓfeſſuz. i. ꝓſentaneum his que apparent. opinio. n. vī ſonare aliqd debile: ⁊ incertum. ⁊ videtur eſſe aliqua talis natura q̃ habeat in ſe ībecillitatem ⁊ incertitudinem. ¶ Tertio ibi.

¶ Adhuc aūt null⁹ opinaī ꝑbare. cū opineī īpoſſibile aliter ſe hābre: ſz ſcīr ſz aliqñ qdē eſſe ſic: ſz tñ nihil alter ꝑhibet: tūc ꝑbare: tā q̃z huiuſmodi qdē opinionē eē: ſz neceſſarii ſciaz.

¶ Probat idē p exp̄imētū. nullus. n. q̃ñ opinat q; īpoſſibile, ſit alr ſe habere: reputat ſe opinari: ſz tūc reputat ſe ſcire. Q̃ñ āt opinat q; ſic ē: ⁊ q; nihil ꝑhibeat alr ſe hābre reputat ſe opinari. ac ſi opinio ſit talis ideſt contingentis: ſcientia autem neceſſarij. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qualr igr ē idē opinari ſcire: ⁊ q̃re nō erit opinio ſcīa: ⁊ ſi q̃s poſuerit eē: aut nihil ꝓtigere opiari ꝓſeq̃t q̃ ꝑ qdē ſciēs. ille vo opinās p media: quouſq; ad īmediata ueniat: q̃re ſiqdē ille ſciuit: ⁊ opinās ſciuit. ſicut. n. ⁊ q; ē opinari ⁊, ꝓpter qd: hoc autez medium eſt.

¶ Mouet dubitatiōem circa p̄miſſa. ⁊ ꝑ⁰ mouet dubitatiōes. ſcōo ſolut ibi (aut ſi qdē ſit ⁊ē.) Circa p̄mū mouet duas dubitatōes q̃z vna eſt de opinabili ⁊ ſcibili: ſi opinio ē ꝓtigētis. ſcīa vo neceſſarij: nō ē idē neceſſariū ⁊ ꝓtigens. g⁹ remāet dubiū q̃liē poſſit hō aliq̃d idē opinari ⁊ ſcire. Scōa dubitatio ē de ſcīa ⁊ opiniōe: q̃re. ſ. opinio nō ſit ſcīa. ſi tñ aliq̃s ponat q; de oī cognito poſſit eē opinio: de q̃libet. n. cognito pōt hō opinari: q; poſſit alr ſe hābre. niſi forte ꝺ p̄mis ꝑncipijs p ſe notis: q̃z ōria nō cadūt ī exiſtimatiōe de q̃b⁹ tñ nō ē ſcīa. ſz circa oīa media q̃z ē demonſtratio ⁊ ſcīa: pōt aliq̃s exiſtimare q; poſſibile ſit alr ſe hābre. ⁊ ita pōt ea opinari. nō. n. opinio ē ſolū de his q̃ ſūt ꝓtigentia in ſui natura. q; ꝓm hoc non oē qō q̃s nouit ꝓtingeret opinari. Sz opinio ē de his q̃ accipiūt vt ꝓtigentia alr ſe hābre. ſiue ſint talia ſiue non. Hoc ergo ſuppoſito vī q; ſit idē ſcīa ⁊ opinio. q; tā ſciēs q̃z opinās ꝓſequūt ſciaz: ⁊ opinionē p aliq̃ media q̃uſq; pueniāt ad aliq̃ īmediata: ſiē ex dictis ꝑz. vñ ſi aliqs ſit. p cedēs p media ad īmediata hz ſciaz. q; āt opinio p media vēiat ad īmediata. māifeſtat p hoc: q; ſiē ꝓtingit opiari q; ita ē. ita ꝓtigit opiari pp qd ſit ita. hoc āt qō dico pp qd. ſignificat mediū. vñ ꝑz q; opinio pōt ꝓcedere p mediū ad īmediata. ſiue opinio ſit eoz q̃ ī nā ſūt ꝓtingētia. ſiue ſit eoz q̃ accipiūt vt ꝓtingētia. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Aut ſi quidē ſic arbitraī nō ꝓtingentia aliter ſe hābre: ſicut hñt diffinitiōes p q̃s ſunt ōmōſtratiōes: nō opiabil: ſz ſciet. Si āt uera qdez eſſe: nō tñ hoc ipſis ieſſe ſcōm ſubſtātiā ⁊ ſpeciez opinabil ⁊ nō ſciet neī. ⁊ q; ⁊ ꝓpter qd: ſiqdem p īmediata opinabitur. Si uero nō p īmediata ſolum ipſum quia opinabitur.

¶ Solut ꝓdictas dubitatiōes. ⁊ p̄mo ſcōaz q̃ ē de idēptitate ſciētie. ⁊ opinionis. ſcōo p̄mā q̃ ē de idēptitate ſciti ⁊ opinati. ibi (eiuſdē āt ⁊ē.) Dicit ergo p̄mo q; ſi aliqs ꝓcedat p media ad īmediata. ita q; illa media nō arbitrentur vt ꝓtingentia alr ſe hābre. ſz arbitrent ea ſic hābre ſicut diffinitiōes q̃ ſūt p media p que demōſtratiōes ꝓcedūt nz erit opinio. ſz ſcīa. ſi āt aliqs ꝓcedat vſq; ad īmediata p aliq̃ media vā q̃ tñ vel nō inſint illis de q̃b⁹ dicūt p ſe ſic diffinitiōes q̃ ꝑdicāt ſubaliē. ⁊ ſignificāt ſp̄m rei. vl nō accipiat ea q̃ ſic inſūt habebit opinionē: ⁊ non ſciet vere q; ⁊ pp qd ſil. ſi tñ ꝓcedat vſq; ad īmediata tūc. n. p īmediata opinabil ⁊ nō ſciet. Si vo nō ꝓcedat p īmediata ſz p mediata: tūc nō opinabil pp qd. ſz opinabitur ſolū q; ⁊ ſcīa q̃ nō eſt ꝓpter qd ⁊ īmediata non eſt ſcīa ꝓpter quid: ſed quia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eiuſdez āt opinio ⁊ ſcīa nō penit⁹ eſt. Et ſicut falſa ⁊ vā eiuſdez quodāmō eſt. ſic ⁊ ſcientia ⁊ opinio eiuſdez: ⁊ opiniones. n. ueraz ⁊ falſaz: ſicut dicūt qdā eiuſdez eſſe: incōueniens accidit appetere alia ⁊ nō opiari qō opinaī falſo. Q̃m āt idez multiplr dr̄ eſt ſicut ꝓtigit. eſt aūt ſicut nō cōmenſuratū. n. eſſe diametrū coſte vē opinari incōueniens eſt. ſz q; diametros circa quā ſūt opiniōes idem: ſic eiuſdem eſt: ſz q; aliqd erat eſſe unicuiq; ꝺz rōnez non idez eſt. Silr āt ⁊ ſcīa ⁊ opīo eiuſdem eſt: hoc qdez. n. ſic aīal eſt: q; nō eſt ꝓtingere non eſſe aīal. ſz illa qdez qō eſt ꝓtigere: ut ſi hoc qdez qō uere boīs: illa vo boīs eſt qdez nō aūt uere boīs: idem. n. eſt q; hō: hoc aūt nō ſic idez. Manifeſtū āt ex his eſt q; neq; opiari ſimul idez ⁊ ſcire ꝓtigit. ſimul. n. utiq; hret opiniones alr brīdi ⁊ nō alr idez eſſe qō vē nō ꝓtingit. In alio. n. unū quodq; eſſe ꝓtigit eiuſdez ſicut dictū eſt: ſz ī eodez nihil ſic pōt eſſe: hret enim opiniones ſimul: ut q; homo eſſet q; uere eſt aīal. hoc enim ſic cōtingere.

¶ Solut p̄mā dubitatōem q̃ ē de idēptitate ſciti ⁊ opinati. Ubi ꝓſideradū eſt q; nō eſſe incōueniens id qō eſt ſcitū ab vno eē opinatū ab alio. q; qō vn⁹ accipit vt īpoſſibile alr ſe hābre: q̃ſi ſcitū: alr accipit vt ꝓtingēs alr ſe habere: q̃ſi opinatū. ſz q; idē hō de eodē ſil hēat opiniones ⁊ ſciam nō ē vez oīo. ſz aliq̃ mō. ſicut. n. falſa opinio ⁊ vā opinio pñt eē de eodē q̃dāmō. ſz nō ſimplr ſic ēt ē ꝺ opinione ⁊ ſcīa. Si q̃s. n. diceret q; opinio vā ⁊ falſa eſſent penit⁹ de eodē: ſiē aliq̃ dicūt. puta illi q̃ dicebāt q; oē qō alicui vī eē vez. vt dī ī q̃rto metaphyſice: ille q̃ ſic diceret vellet ꝓſeq̃ aliq̃ incōueniētia: ⁊ multa q̃dē alia q̃ poſita ſūt ī q̃rto metaphyſice: q̃ ꝓſequūt ex hoc q; aliqs dicit idē eē vez ⁊ falſū. ⁊ ſpēaliē hoc icōueniēs ꝓſeq̃reī et: q; nulla opinio eēt falſa: ⁊ q; ille q̃ opinaī falſa nō opinareī. nō ergo pōt dici q; vā opinio ⁊ falſa ſint eiuſdē ſimpliciē: ſz q; idē dī multiplr: ꝓtingit q̃dāmō opinionē verā ⁊ falſā eē eiuſdē: ⁊ quodāmō nō. Si. n. accipiaī idez ſubm rem de q̃ ſūt opiniones: ſic ꝺ eodē pōt eē opinio vā ⁊ falſa. Si aūt accipiatur idem eſſe ipſum enūciabile opinatum: ſic hoc ē impoſſibile. puta diametrū eſſe cōmenſurabilem lateri quadrati opinatur aliquis falſa opinione: ⁊ inconueniens eſt dicere: q; hoc enunciabile aliqs opineī vā opinione. ſz ſz q; accipim⁹ ipz ſubm enūciabile diametrū ſic eiuſdē pōt eē opinio vā ⁊ falſa.

Zec.7. ⁊ co.19.

nã circa diametrũ vn⁹ ve opinat q̃ sit vere incõmẽsura
bilis. ali⁹ false q̃ sit ꝓmẽsurabilis. ⁊ sic manifestũ ẽ. q̃ id
de q̃ ẽ opinio ⁊ scia: ⁊ si sit idẽ subo. nõ tñ ẽ idẽ ꝯz rõnez
est. n. idẽ s'bo diametrũ ꝓmẽsurari. ⁊ diametrũ nõ ꝓmẽ
surari: q̃: s'bz vtriusq̃ enũciabilis ẽ idẽ: tñ manifestũ ẽ q̃
rõe differt diametrũ ꝯz q̃ accipit' vt ꝓmẽsurabilis. ⁊ ꝯz
q̃ accipit' incõmẽsurabilis. ⁊ sic opinio va ⁊ falsa ꝑñt eẽ
einsdẽ s'bi: nõ ãt einsdẽ ꝯz rõez. sil'r ẽ ẽt de scia: ⁊ opinio
ne. nã scia qdẽ est de hoc q̃ aliqs sciat aial: ita tñ q̃ nõ cõ
tingat id nõ eẽ aial: ꝯz opinio est de hoc q̃ aliqs scit aial:
ita tñ q̃ ꝓtingat illud nõ eẽ aial. puta si sciẽtia sit q̃ hõve
re sit id qõ ẽ aial. ⁊ sic ipossibile sit se ali⁹ habere. i. opinio
vo sit de hoc q̃ hõ nõ vere sit id qõ ẽ aial: ⁊ q̃ hoc ꝓtin
gat ali⁹ se habere. manifestũ est. n. q̃ idẽ est s'bz ⁊ scitus
⁊ opinatũ: q̃ est hõ. ꝯz nõ est vt idẽ rõe. sic ergo ex dictis
mãifestũ est: q̃ nõ ꝓtingit oino sil'r idẽ scire: ⁊ opinari. q:
sil'r hõ haberet existimatiõem q̃ posset ali⁹ se habere. ⁊
q̃ nõ posset ali⁹ se habere. ꝯz ĩ alio hoie hoc ꝓtigit q̃ de
eodẽ vn⁹ bz sciam ⁊ ali⁹ opinionẽ siẽ dcñ ẽ. in eodez vo
hoie nõ ꝓtingit rõem iã dicta. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Reliq̃ ãt qũo oz distribuere ĩ rõnẽ ⁊ itelle
ctũ ⁊ scias ⁊ artẽ: ⁊ prudẽtiã ⁊ sapiẽtiã hec qõ
ꝑbie: illa vo ethice speculatiõis magis sunt.

¶ Compat sciam ad alios habit⁹ q̃ se hñt ad vnm. ⁊ p̃
mo ad illos habit⁹ q̃ sũt de ꝯclusionib⁹. 2º ad habitũ qui
specialr respicit mediũ ibi (Solertia ãt ⁊c̃). Dic̃ q̃º pri
mo q̃ reliq̃ ab opiniõe ad cognitiõem ptinentia: qũo di
stinguãt ĩ rõez: ⁊ intellectũ: ⁊ sciam: ⁊ artẽ: ⁊ prudẽ
tiã: ⁊ sapias q̃tũ ad aliqd ptinet ad ꝯsideratiõem pbie p̃
me: vl'ẽt pbie nãlis: q̃tum ãt ad aliqd ad ꝯsideratiõem
pbie moralis q̃ dr ethica. Ad cui⁹ euidentiã sciendũ ẽ q̃
Aristoteles i. vj. ethicoꝝ põit quinq̃ q̃ se habẽt sp ad vez
. s. artem: sciam: sapientiã: prudẽtiã: ⁊ intellectũ: subiun
gens duo q̃ se hñt ad vez. ⁊ falsum. s. suppõem: ⁊ opi
nionem. ¶ Dicia ãt quinq̃ se hñt solũ ad vez: q: ipoꝛtant re
ctitudinez rõis. ꝯz tria eoꝝ. s. sapientia: scia: ⁊ intellectus:
ipoꝛtãt rectitudinẽ cognitiõis circa necia: scia qdem circa
ꝯclusiones. itellect⁹ ãt circa ꝓncipia. sapiẽtia ãt circa altis
simas cãs: q̃ sũt cãe diuine. Alio vo duo. s. ars ⁊ prauden
tia: ipoꝛtãt rectitudinẽ rõis circa ꝓtingibilia: prudentia qui
dẽ circa agibilia. i. circa act⁹ q̃ sũt ĩ opãnte: puta amare:
odire: eligere: ⁊ hmõi q̃ ptinẽt ad act⁹ morales: q̃ꝝ etiaz
est directiua prudentia. Ars ãt ipoꝛtat rectitudinẽ rõnis
circa factibilia. i. circa eã q̃ agũt ĩ exteriorẽ mãz: siẽ ẽ seca
re ⁊ alia hmõi opa ĩ qb⁹ dirigit ars. h ãt addit rõez q̃ p
tinet ad deductõez ꝓncipioꝝ ĩ ꝯclones. Determiare q:
dẽ de sapia: qd sit. ⁊ qũo se hẽat: ⁊ de scia: ⁊ itellectu: et
arte: ptinet aliqlit ad pbiam ꝓmaz. prudentia vo ptinet
ad ꝯsideratõez moralẽ. itellect⁹ ⁊ rõ. fm q̃ significãt po
tentias quasdã pertinent ad cousiderationem naturalẽ
vt pz ĩ libro de aĩa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Solertia ãt ẽ subtilitas q̃dã ĩ nõ pspecto tẽ
poze medii ĩueniẽdi: ut si aliqs uidẽs q̃ splen
doꝛẽ semp bz a sole lũa stati itellexit: pp quid
h̃ sit: qr pp id qõ illustrat a sole aut dispũtãtẽ
cũ diuite cognouit qñ accõmodat⁹ ẽ aut ꝓp
ter id q̃ amici sũt qz inimici eiusdẽ sũt: oẽs. n.
causas medias uidẽs cognouit ⁊ ultias splẽdi
dũ eẽ a sole sit ĩ quo. a. lucere a sole. b. luna. c. ĩ
est ãt lune qdẽ. c. ipsi iest. b. qõ ẽ lucere a sole
ipsi autez. b. a quo est hoc esse splẽdidũ a quo
splendoꝛ: quare ⁊ ipsi. c. a. pꝛ. b.

¶ facit intẽtiõem de hitu q̃ spãlit respicit mediũ. ⁊ dic̃
q̃ solertia ẽ q̃dã subtilis: ⁊ facilis ꝓiecturatio medij pp
qõ aliqd eñit. ⁊ h̃ qñ nõ bz maximũ tps ad pspiciẽduz
vl'deliberãdũ: fiẽ si aliqs vidẽs q̃ sp luna qñ ꝓuertit' op
posita ad solẽ: splẽdoꝛẽ bz p totũ: stati itellexit pp qd hº
fit. s. q: illustrat a sole. ⁊ sil'r ĩ actib⁹ hũanis. Si aliqs vi
deat aliquẽ pauperẽ altercãtẽ cũ aliq̃ diuite. cognoscit q̃
ille diues accõmodauit eis aliqd: ⁊ altercat' de redditõe
vl' si aliqs vidẽs aliqs q̃ pr⁹ fuerãt inimici eẽ factos ami
cos cognouit ⁊ pp qd h̃ sit q:. s. sũt inimici eiusdẽ. Et q̃
cognoscere mediũ sit cognoscere pp qd mãifestat duplr
pº qdẽ p rõez: q: talis solers vidẽs oẽs cãs medias co
gnouit ⁊ vltias ĩ qs sit vltia resolutio p qs cognoscit' pp
qd. 2º mãifestat p exẽplũ ordinatũ ĩ sylo^m: vt ponam⁹ in
nã eẽ. i. minoꝛẽ extremitatẽ. ꝯz eẽ splẽdidũ p oppõem ad
solẽ sit. a. maioꝛ extrẽitas. ꝯz illũan a sole sit. b. i. mediũ. c.
. n. ẽ. b. i. luna bz lumẽ a sole ⁊. a. inest ipi. b. q: qõ bz lu
mẽ a sole splẽdet ꝓuersũ ad solẽ. ⁊ sic ꝓbat q̃. a. ĩsit ipsi
. c. p. b. vñ pz q̃ solertia ẽ q̃da pspicacitas velocit' appẽhẽ
dẽdi mediũ. qõ ꝓtingit ex nãli aptitudie. ⁊ ẽt ex exercitõ
posuit ãt diuersa exẽpla solertie: vt oñdat q̃ ĩ oib⁹ p̃dic
tis habitibus. s. prudẽtia sapiẽtia ⁊c̃. possit eẽ solertia.

¶ Aristotelis stragyrite pipatheticoꝝ ꝓncipijs textus
scõi libri posterioꝝm Analeticoꝝm.

¶ Questiões sunt equales numero bis que Lo. 1.
cũq̃z uere scimus. Querimus autẽ quattuoꝛ:
quia ꝓpter quid: si est: quid est.

¶ Diui Thome agnatis sacri ordinis pdicatoꝝ in scõm
libꝝ posterioꝝ Analeticoꝝ Aristotiles pclarissima Cõ
mentaria. Lectio ijda.

Ostq̃z pbs in p̃mo libro determinauit õ
syllogismo demõstratiuo. In hoc libro
intẽdit determinare de ꝓncipijs ei⁹. Est
p aũt duplex ꝓncipiũ demõstratiui sylo
gismi. s. mediũ ei⁹ ⁊ p̃me ꝓpõnes inde
mõstrabiles. Diuidit' g⁹ liber iste in du
as ptes. In p̃ma determinat de cognitione medij in de
mõstratiõib⁹. In scda de cognitiõe p̃maꝝ ꝓpositionum
ibi (De ꝓncipijs ãt q̃lit' sũt cognita ⁊c̃.) Quia. n. ĩ p̃mo
libro habitũ ẽ q̃ ois doctrina ⁊ disciplia fit ex ꝑexistenti
cognitõe: ĩ demõstrationib⁹ ãt cognitio ꝯclusionis acci
pit' p aliqd mediũ ⁊ p ꝓmas ꝓpões idemõstrabiles:
residuũ erat ĩuestigare q̃lit' ista cognoscãt'. ¶ Dicia ãt ps
diuidit' ĩ duas ptes. In p̃ma ĩuestigat qd sit mediũ ĩ de
mõstratiõib⁹. In scda pte inqrit quõ illud mediũ nobis
ĩnotescat. ibi (Quõ ãt qõ qd ẽ oñdit') q: vo mediũ ĩ de
mõstratiõib⁹ assumit' ad aliqd ĩnotescẽdũ de q̃ poterat
eẽ dubitatio vl' q̃stio: iõ circa p̃mũ duo fac̃. pº. n. põit nu
merũ q̃stionũ. 2º ex ipis q̃stionib⁹ ĩuestigat ꝓpositũ. Ostẽ
dẽs q̃lit' qões ptineãt ad mediũ õmõstrationũ ibi (Que
rum⁹ ãt cũ q̃rim⁹) Circa p̃mũ tria fac̃. pº enũerãt qões.
2º mãifestat ꝓpositas qões ibi (Cũ qdẽ. n. vtq̃ h̃) 3º sim
plices ibi (Quedã ãt alio mõ) Dicit g⁹ pº q̃ eq̃lis ẽ nu
mer⁹ qõnz ⁊ eoꝝ q̃ sciũt'. cui⁹ rõ ẽ. q: scia ẽ cognitio p
demõstratõez acq̃sita. eoꝝ ãt oz p demõstratiõez cogni
tiõez acgrere q̃ añ fuerint ignota. ⁊ de his qões facium⁹
q̃ ignoꝛam⁹. Uñ seq̃t q̃ ea q̃ q̃rũt' sint eq̃lia nũero bis q̃
sciunt'. q̃tuo: ãt sũt q̃ q̃rũt'. s. q: pp qd: si ẽ: ⁊ qd ẽ: ad q̃
q̃tuo: reduci põt qcqd ẽ q̃sibile vl' scibile. Diuidit ãt in
pº topicoꝝ qões siue ꝓblemata ali⁹ ĩ q̃tuo: q̃ oĩa ꝓpre
hendũt' sub vna haꝛ questionũ q̃ dicit' q̃stio q: non enĩ
intendit ibi nisi de questionibus ad quas dialectice dis
putatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum quidem enim utrũ hoc aut hoc sit q̃ri
mus in numerũ ponentes: ut utrum sol defici
at aut non ipsum quia querimus. Signũ est ĩ
uenientes enim quia deficit pausamus ⁊ si in
principio sciremus quia deficeret nõ querere
mus utrum deficeret.

¶ Mãifestat ꝓpositas qões: ⁊ p̃mo cõpositas. Ad
cuius euidetiã ꝯsiderandũ est q̃ cũ scientia nõ sit nisi ve
ri: verũ aũt significatur solũ per enũciatiõem: opz solam
enũciationẽ eẽ scibilem ⁊ p ꝯs questibilẽ: sicut aũt ĩ 2º. Lec. 2.
peribemenias dr enũciatio duplr formatur. vno qdem

Lec. 3. ⁊ capl̃o. 4.

mō ex noīe ⁊ vbo absq; aliquo appositō. vt cū dī hō ē. alio mō qñ aliqd tertiū adiacet: vt cū dī homo ē albus. pōt ergo rō formata referri vel ad pmū modū enūciationis: ⁊ sic erit q̄si questio simplex vel ad scōm modū: ⁊ sic erit questio q̄si ꝓposita vel in numex ponēs: q; videlicet ē qō de cōpositione duox. Circa hūc ergo modū enuntiationis duplex qō formari pōt: vna q̄dē an hoc sit vex qō dī: ⁊ hanc qōem pmo exponit dicens: q; cū de aliqua re q̄rimus vtz illa res sit hoc aut illud: sic quodāmodo ponim⁹ in numex accipiendo. s. duo quox vnuz ē pdicatū ⁊ aliud subm: puta cū querim⁹: vtz sol sit deficiens per eclipsim vel nō: ⁊ vtz hō sit aīal vel nō tūc dicimur querere: q; nō ita q̄ hoc qō dico q; sit nota vel signum interrogatiōis: sed q; ad hoc querim⁹ vt sciamus q; ita ē. cuius signū ē. q; cū inuenerim⁹ per demonstratiōnē quiescimus a querēdo. ⁊ si in pncipio hoc sciuissem⁹ nō quererem⁹ vtz ita sit. inquisitio aūt nō cessat nisi habito eo qō querebatur. ⁊ iō cū questio qua querimus: vtrū hoc sit hoc cesset habito q; ita ē manifestum ē quid hmōi questio querit. ¶Deinde cum dicit.

¶Cum autem scimus ipsuz quia: ipsuz propter qd querimus: ut sciētes q; deficit luna: ⁊ q; mouet terra:, ppter qd ō̄ficit ⁊, ppter quid terra mouet q̄rim⁹: hoc qdem igitur sic.

¶Manifestat ꝓsequentē qōem que ēt in numex ponit ⁊ dicit q; cū scimus q; ita ē: querim⁹ ppter quid ita sit. puta cū scim⁹ q; sol ē deficiens per eclipsim. ⁊ q; terra ē mota in terremotu querim⁹ ppter quid sol deficiat. aut ppter quid terra moueat. hoc ergo querim⁹ ponentes scilicet in numerum. ¶Deinde cum dicit.

¶Quedā aūt alio mō q̄rim⁹: ut si ē aut nō est cētaurus aut deus: hoc aūt si est aut nō est simpliciter dico: sed nō si albū est aut nō. Cognoscētes aūt q; sunt quid est querimus: ut qd est deus: aut quid est homo que qdē igitur, querimus ⁊ que inuenientes scimus hec ⁊ tot sunt.

¶Manifestat alias duas qōnes que nō ponūt in nūero sed sunt simplices. ⁊ dicit q; quedā q̄rim⁹ alio mō a predictis q̄stionibus. s. nō ponētes in numex. vtpote si quaram⁹ an sit centaurus vel nō hic simplr querim⁹ de centauro an sit: nō aūt querit an centaur⁹ sit hoc. puta albū vel nō: ⁊ sicut scientes q; hoc ē illud querebam⁹ ppter quid. ita ēt scientes ō aliquo q; ē simplr q̄rimus quid sit illud. puta qd ē deus aut quid est hō. hec igit ⁊ tot sunt illa que querimus que cum inuenerimus dicimur scire: ¶Deinde cum dicit.

¶Querim⁹ aūt cū q̄rim⁹ q; aut si ē simpliciter: utrū sit medium tpsius aut nō. Cum autē cognoscētes aut quia est: aut si est: aut in parte aut simpliciter: iterum, ppter quid querimus aut qd est tunc querimus quid sit medium.

¶Ostendit q̄liter pdicte qōnes se habeāt ad medium. Et circa hoc tria facit. pmo ꝓponit qō intēdit. scōo manifestat qō dixerat. ibi (Dico aūt q;) 3° ꝓbat ꝓpositum ibi (Contingit aūt itaq; in oībus qōnib⁹ ⁊c) Circa pmū sciendū ē q; pdictax q̄tuor q̄stionū quarū due ponunt in numex ⁊ due nō ponūt pmā vtrarūq; in vnā coordinat. s. qōnem q; ⁊ q̄stionē an ē. ⁊ dicit q; cum querim⁹ quia hoc ē hoc. aut cū q̄rim⁹ de aliquo simplr si est: nihil aliud q̄rim⁹ q̄z vtrū aliqd medium ipius qō querim⁹ sit inuenire vl nō qō nō dī p̄m ipam formā qōnis: nō. n. cū q̄ro an sol eclipsef: vl an hō sit: ex ipa forma qōnis q̄ro. an sit aliqd medium quo possit demōstrari solē eclipsari: vel poiez ee. fz si sol eclipsat. vl hō est. ꝯñs est q; sit aliquod medium inuenire ad demōstrāduz ista q̄ q̄runtur. non. n. fit questio de inmediatis que ⁊ si vera sūt nō tñ hñt medium. q; hmōi cū sint mānifesta sub qōne nō cadūt. sic ergo q; q̄rit an hoc sit hoc vl an hoc sit simplr ex ꝓsequenti querit an sit hmōi medium. querit. n. in qōne si ē vel q; ē. an sit id qō est medium. q; id qō ē medium ē rō eius ō quo q̄ritur an hoc sit hoc. vl an simplr sit. vt infra dicet. nō tñ querit sub rōne medij. Cōtingit aūt inuento qō querit ꝓ duas qōes cognoscere aut q; ē aut si est. q̄z altex ē cognoscere esse simplr. altex ee in pte: sicut cū cognoscim⁹ q; hō ē alb⁹. q; esse albū nō significat totalr ee hoīs. sed significat ipz esse aliqd. ⁊ iō cū hō sit albus nō dī ee simplr. fz ee fm quid. sed cū dī hō est: significat ipm ee simplicit. ⁊ cū hō sit ens dī generari simplr. Cū ergo cognito q; est. querimus ppter qd est. aut cognito si est: querimus qd est: tunc q̄rimus quid sit medium ⁊ hoc simplr est accipiendū nō fm formā questionis. sed fm concomitātiā. nō enim qui querit cām ppter quā sol eclipsat: querit ipam vt medium demōstrans. sed querit id qō ē medium. quia consequēs ē vt hoc habito possit demōstrare. ⁊ eadē rō ē de qōne qd ē. ¶Deinde cum dicit.

¶Dico autem quia aut si est in parte aut simpliciter. In parte quidē igitur utrū deficit lūa aut augetur: si eniz est aliquid aut nō est aliqd in huiusmodi inquirimus. simpliciter autem est: si est aut non est luna aut nox.

¶Manifestat qō dixerat q; q; ē: ⁊ si ē differunt sicut in pte ⁊ simplr. cū. n. querim⁹ vtrū luna deficit. aut vtruz augeat: ē qō in pte in hmōi enim qōne querimus si luna ē aliquid: puta si deficiens aut aucta vel non. sed cū querimus an luna sit. siue an nox sit est questio de se simpliciter. ¶Deinde cum dicit.

¶Cōtingit itaq; in oībus qōnibus querere aut si est mediū: aut quid est mediū. causa qdē enim medium est i omnib⁹ autē hoc querit ut utrū luna deficiet: utrū sit aliqd mediū aut nō. post hoc sciētes q; est: qd igitur hoc sit querimus: causa. n. ipius. esse non hoc aūt hoc: sed simpliciter substātiam aut nō simplr: sed aliqd horx que sunt p se: aut secūdū accidēs mediuz est. Dico aūt simpliciter quidē substātiam ut lunā aut terrā: aut triangulū. quid autē ē defectū equalitatem inēqlitatem si in medio terre sit: aut nō in omnibus enim his est: manifestū est qō idem sit qō quid est ⁊, ppter qd ē. Amplī qd ē defect⁹ ꝓuatio luminis a luna ⁊ terre obiectu: ppter qd est defect⁹ aut, ppter qō deficit luna, ppter defectum luminis oppositā terra: qd est cōsonātia ratio numerorū in acuto ⁊ graui., ppter qd desonat acutū graui: propter id qō rationem hz numerorū acutū ⁊ graue: utrū sit in numeris rō ipsorum: accipiētes autem quia est quid igitur est ratio.

¶Probat ꝓpositū. s. q; predicte qōnes ptineāt ad medium. Et pmo ꝓbat p rōez. scōo ꝓbat per signū ibi (Qd aūt medij) Concludit ergo pmo ex pmissa manifestatione q; in oīb⁹ pdictis qōnibus vl q̄ritur an sit mediū. s. in qōe. q; ⁊ in qōe si ē. vel querit quid ē mediū. s. in qōne ppter qd: ⁊ in qōne qd ē. ⁊ ꝓbat q; q̄stio ppter quid q̄rat quid sit mediū. manifestū ē enim: q; cā ē mediū i demōstratōe q̄ facit scire. q; scīr ē cāz rei cognoscere: cā aūt ē qō q̄ritur in oībus pdictis qōnibus. qō pmo manifestat in qōne q; cū enim q̄ritur vtz luna deficiat: queritur fm modū supra expositū. vtrū aliquid sit cā defect⁹ lune vel nō ē. ⁊ ꝯñr hoc manifestat in questione propter qd cū enim scim⁹ q; ē aliqd cā defectus lune. queritur quid sit causa: ⁊ hoc est querere ppter quid. ⁊ eadem ratio ē

in alijs duabus questionibus: vt per sequentia manifestat. dicit enim q̄ siue accipiamus aliquam rem esse non hoc aut hoc: puta cū dico homo est albus aut grāmatic⁹ sed accipiamus ipam subam simplr ec: siue etiā nō accipiamus rem aliqnā ec simplr. ſz rē aliquā ec aliquid ponēdo in numer⁹. siue id aliquid sit de numero eor⁹ que p̄dicantur per se. siue de nūero eor⁹ que predicāt̄ p accidens: siue hoc mō siue illo accipiamus rez ec cā eius est medium ad demonstrādū ipm. Exponit aūt consequenter qđ dixit simplr subam ec cuz querimus de luna aut de terra: aut de triangulo: aut de quolibz subo an sit: ⁊ ad hoc demonstrādum accipit aliqđ medū. Dico autē rem ec aliqd cū querim⁹ eclipſiz de luna: aut equalitatez aut inequalitatē de triangulo: aut de terra vtr sit in medio mūdi: aut nō. ⁊ ostendit q̄ nō differat q̄stū ad ꝓposituz vtrolibet mō accipiatur rem ec. q: in oībus p̄dictis idez ē qđ ē: ⁊ ꝓpter quid. ⁊ hoc mānifestat primo i defectu lune. si enim q̄ratur qđ ē defect⁹ lune rñdetur q̄ ē ꝓnatio luminis a luna ꝓpter terrā q̄ objicitur int ipam ⁊ solem ⁊ hoc idē respondem⁹ si querat ꝓpter qđ luna deficit. dicit. n. q̄ luna deficit ꝓpter defectū luminis ex oppositione terre. ⁊ idē manifestat in alio exēplo. si. n. querat quid est ꝯsonātia. rñdetur q̄ ē rō. i. ꝓportio numeroruz ſm acutū ⁊ graue. ⁊ rursuim si q̄ratur ꝓpter qđ acutuz ꝯsonat graui: respōdetur ꝓpter id q̄ hñt numerale ꝓportiōem acutū ⁊ graue. sic ergo questio qđ est. ⁊ q̄stio ꝓpter quid redeunt in idē subo q̄uis differant rōe. vnde q: cū queritᵉ ꝓpter qđ: queritᵉ quid sit mediuz vt ostē sum est. relingtur q̄ cū q̄ritur qđ ē silr queratur medū ⁊ idem oñdit in gōne quia vt enim dcm ē consonantia ē rō in numeris acuti ⁊ grauis. cū ergo queritᵉ vtr acutuz ⁊ graue ꝯsonēt q̄ritur vtr sit aliqua rō numeralis acuti ⁊ grauis. ⁊ hoc ē mediū ad demonstrādū q̄ acutum ⁊ graue ꝯsonant relingtur ergo q̄ in gōne quia queritᵉ an sit mediū. cū aūt acceperim⁹ q: ē aliq̄ rō numeralis acuti ⁊ grauis. querem⁹ que sit rō illa. ⁊ hoc ē querere qđ vel ꝓpter quid. Videᵗ hic Aristotiles dicere q̄ diffinitio passionis sit mediū in demonstratiōe. Sed ꝯsiderandum ē. q̄ diffinitio passionis perfici nō pōt sine diffinitione subiecti. manifestū est. n. q̄ ꝓncipia que ꝓtinet diffinitio subi sūt ꝓncipia passionis. nō ergo demonstratio resolvet in ꝓmaz cām nisi accipiatur vt mediū demonstrationis diffinitio subi. sic ergo opz passionem ꝯcludere de subo per diffinitiōem passionis. ⁊ vlterius diffinitiōem passionis ꝯcludere de subo per diffinitiōem subi. vñ etiā in ꝓncipio dcm̄ est q̄ opz p̄cognoscere qđ ē. non solum de passione sed ēt de subo quod non oz nisi diffinitio passionis ꝯcluderet de subo per diffinitionē subi. ⁊ hoc pz per exēplū si velimus de triangulo demonstrare q̄ hēt tres angulos eq̄les duobus rectis. accipiamus ꝓmo p medio q̄ est figura habēs angulū extrinsecum equalem duobus rectis intrinsecis sibi oppositis qđ ē quasi diffinitio passionis. qđ iterum demōstrare opz per diffinitionē subiecti: vt dicam⁹ oīs figura trib⁹ rectis lineis cōtenta hz angulū exteriorē equalez duobus interioribus sibi oppositis sed triangulus ē hmōi ergo ⁊ c. ⁊ idē pz si velimus demonstrare q̄ vox acuta ⁊ grauis ꝯsonent: accipiamus diffinitionē passionis vt hic dī. s. q̄ hñt ꝓportionem numeralē. ſz rursus ad hoc demonstrandum opz accipere diffinitionē grauis ⁊ acuti. nā grauis vox ē q̄ in multo tpe nata ē monere sensū: acuta āt q̄ in modico tpe modici āt ad multū est ꝓportio nūeralis: nec refert si alr diffiniatur acutuz ⁊ graue: opz. n. i eor⁹ diffinitōe pōere aliqđ ad q̄stitatē ptinens. ⁊ sic necesse erit ꝯcludere in eis ꝓportionē numeralē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quod autem medii sit questio ostenditur quādocūq; mediū sensibile est: q̄rimus enim nō sentientes: ut defectū si est. Si uero essem⁹ sup lunaz. nō utiq; quereremus neq; si sit neq; ꝓpter quid: sed simul manifestum esset utiq; ex eo enim q̄ sentimus ⁊ uniuersale nobis factum est scire. Sensus quidem est eius quod nūc obiicitur: ⁊ manifestum enim est q̄ nunc deficit. ex his autem uniuersale utiq; factum est. sicut igitur dixim⁹ quod quid est scire idem est ⁊ ꝓpter quid est: hoc autem aut est simpliciter ⁊ nō eorum que insunt aliquid est: aut que insunt: ut quoniaz duo recti sunt: aut quoniam maius aut quoniā minus est: quod qdem igitur omnia que queruntur medii que sit mō sit manifestum est.

¶ Ostendit ꝓpositū p signū sensibile: ⁊ dicit q̄ ea i q̄b⁹ mediū ē sensibile: manifeste oñdunt q̄ oīs q̄stio sit q̄stio medij. q:. s. q̄ñ mediū sensibile p sensuz ꝺnotescit: nullus relingtur q̄stioni loc⁹: tūc. n. q̄rim⁹ in rebus sensibilibus ſm aliqnā p̄dictaz q̄stionū. q̄ñ mediū non sentim⁹ sicut q̄rim⁹ an sit defect⁹ lune: vel si ē defect⁹ lune vel non. q: non sentim⁹ mediū qđ ē cā faciens deficere lunā. ſz si ess⁹ in loco q ē sup lunā: viderem⁹ quō luna subintrando vmbrā terre deficeret. ⁊ iō circa h⁰ nihil q̄rerem⁹ nec si ē: nec ꝓpter qđ ē. ſz sil vtrūq; nobis fieret manifestuz Et quia posset aliquis obuiando dicere q̄ sensus est singularīū ea vo q̄ querūtur sūt vlia sicut ⁊ ea q̄ sciūtur. ⁊ ita p sensū non vi q̄ possit nobis innotescere id de quo ē questio. Ideo q̄si obuiationi rñdens subiungit q̄ ex hoc ipo q̄ sentirem⁹ pticulare. s. q̄ hoc corpus lune nūc subintrat hāc vmbrā terre: statim accideret nobis q̄ scire mus vle. sensus. n. nō ect de hoc q̄ nūc lumen solis obstruit p oppositionē terre. ⁊ p hoc manifestū ect nobis q̄ luna nūc deficit. ⁊ q: nos ꝓicerem⁹ q̄ semp h⁰ mō accideret lune defect⁹. statim i nra sciētia sensus rei singularis fieret vle. ⁊ ex hoc exēplo ꝺcludit q̄ idē est scire q̄ qđ est: ⁊ ꝓpt qđ. Illā ex hoc q̄ viderem⁹ terrā interpositā int solē ⁊ lunā scirem⁹ ⁊ qđ ē defect⁹ lune. ⁊ ꝓpt quid luna deficit. quoz vnū. s. scire qđ ē refertur ad scientiam q̄ sem⁹ de aliquo q̄ simplr sit: nō āt q̄ aliquid insit alicui. ſz ꝓpt qđ refert ad cognitiōem eor⁹ que insunt sicut cū dicim⁹ q̄ tres anguli sūt eq̄les duob⁹ rectis aut maiores aut minores. Ultimo āt epilogādo ꝺcludit ꝓncipale ꝓpositū. s. manifestuz ē ex predictis in omnibus que queruntur esse medij questionem.

¶ Quomodo aūt qđ qđ est demōstret ⁊ qs modus introductiōis: ⁊ qđ est diffinitio ⁊ quorū dicem⁹ opponentes ꝓmū de ipsis. Lec. ii.

Ostq̄ ꝓbs oñdit q̄ oīs q̄stio ē quodāmodo questio medij qđ qdem ē qđ qđ est ⁊ ꝓpter quid. hic incipit mānifestare q̄liter mediū nobis innotescat. Et dividit i ptes duas. In prima pte oñdit quō ⁊ qđ ē ⁊ ꝓpter quid: se hñt ad demōstrationem. In seda pte oñdit quō oporteat inuestigare q̄ quid ē. ⁊ ꝓpt quid ibi (Quō aūt oz errar.) ¶ Prima autē pars dividit in ptes duas. In pma manifestat quo modo se hēat ad demonstrationē ly quidē: In seda manifestat quō se habeat ad demōstratōez ly ꝓpter qđ qđ significat cām ibi (Quō aūt scire opinamur cuz sciamus cām) Circa pmū duo facit. primo dicit de quo est intētio. secō ꝓsequtur ꝓpositū ibi (Principiū aūt futuroꝝ). Dicit ergo primo q̄ q: oīs questio ad cuius determinatiōem demōstratio inducit ē questio medii. qđ ē quid ⁊ ꝓpter quid. Oportet primo dicere p quem modū hoc ipm qđ quid ē nobis oñdatur. vtrū. s. p demonstrationem vel p diffinitionē: vl quouis alio mō. ⁊ iteꝝ opz dicere quis sit modus deducendi ea que apparent de re ad qđ quid est: ⁊ q: diffinitio ē oratio significans qđ quid ē opz etiā scire quid sit diffinitio ⁊ que sint diffinibilia. In his autem hoc ordine procedemus. primo quidam opponēdo. 2° āt veritatē determinando. ¶ Deinde cū dīe

Obiectio

R°

Obiectio

R°

Lec. I.

Lo. 7.

¶ Principium autē sit futurorꝝ quod uere sit magis proprium habitarū rationū. Dubitabit.n.aliquis utrū sit idē ⁊ fm idē diffinitione scire ⁊ demōstratione aut impossibile.

¶ Exequitur ꝓpositum ordine ꝓdicto. vñ primo ꝓcedit circa primā disputatiōem opponēdo.scōo veritatem determinādo ibi(Itez aūt speculādū.si nō dicitur bñ). Circa primū duo facit.primo ꝓcedit disputando de ipa diffinitione que significat qꝺ quid ē. scōo de ipso quid ē per diffinitiōem significato ibi.(Ipsius aūt quid ē vtrum syllogismus) Circa primū tria facit.primo inquirit disputative vtruz oīum quoꝝ est demonstratio sit diffinitio.scōo vtrū ecōuerso oīum quorū est diffinitio sit demonstratō ibi(Quid āt cuius est diffinitio) ꝫo vtrū alicuius eiusdez sit diffinitio ⁊ demonstratio ibi(Sed vtrū si nō oīs(Circa primū duo facit.primo dicit de quo ē intentio.scōo exequtur ꝓpositū ibi. Dubitabit enim vtiqz aliquis. Dicit ergo primo qꝺ inter ea que in futuꝝ dicenda sunt principium opz sumere ab eo qꝺ ē nocentissimū habitaꝝ.i.conse quētiuz rationū.qꝺ quidē est de hoc qꝺ posset aliquis dubitare.vtrum contingat idem ⁊ fm idem scire per diffinitionem ⁊ demonstrationem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Diffinitio qdē.n.qꝺ quid ē scire videt: qꝺ aūt quid est omne vle ⁊ ꝑdicatiuū ē. Syllogismi aūt sunt alii quidē priuatiui:aut nō vles: sicut i secunda quidē figura priuatiui oēs sunt. In tertia uero nō uniuersales.

¶ Probat qꝺ nō oīuz quoꝝ ē demōstratio sit diffinitio. Et hoc quadrupliciter.primo quidē q: diffinitio ē indicatiua eius qꝺ quid ē.omne aūt qꝺ ptinet ad qꝺ quid est. ꝑdicatur ⁊ affirmatiue ⁊ vlr.ergo diffinitio ē solū eoruz ꝓtētiua siue significatiua que predicāt affirmatiue ⁊ vlr. sed nō oēs syllogism sunt demonstratiui cōclusionū affirmatiuarū vlium. Sed quidā sunt negatiui:puta oēs qui fiunt in scōa figura:quidam vo particulares:puta oēs q̄ sunt in tertia figura.nō ergo oīum est diffinitio quorum est demonstratio. ¶ Secūdo ibi.

¶ Postea neqz eorū que sūt i prima figura omniū est diffinitio:ut qꝺ oīs triāgul⁹ duob⁹ rectis equales habet.huiusmodi autē ratio ē: quoniam scire demonstrare est demōstrationem habere:quare si in talibus demonstratio est:manifestum est qꝺ non erit ipsorum diffinitio. Scit enim utiqz aliquis ⁊ fm diffinitionē non habens demōstrationem.nihil enim prohibet non simul habere.

¶ Oñdit idem dicens qꝺ neqz diffinitio ēt pōt eē oīum eorū que cōcludūtur per syllogismos affirmatiuos qō contingit eē soluz in prima figura.sicut demōstratiue syllogizatur qꝺ triangulus hz tres angulos equales duob⁹ rectis:hmōi aūt qō dictū est.s.qꝺ nō oīum que sit syllogizāt possit eē diffinitio rō est.q: scire aliquid demonstratiue nihil aliud ē q̄z demōstratiōem habere. Ex quo pz qꝺ si oīum horū scientia solum per demōstratiōez habetur.nō est eorum diffinitio.ea enī quorū est diffinitio cognoscūtur per diffinitiōem.sequeret ergo qꝺ aliquis non hñs eorum demōstratiōem sciret eā:eo qꝺ nihil prohibet aliquē habētem diffinitiōem nō simul habere demōstratiōem q̄uis diffinitio sit demōstrationis principiū nō enim quicūqz cognoscit principia. scit conclusionem inducere demonstrando. ¶ Tertio ibi.

¶ Sufficiēs autē fides est ex iductione. nihil enī aliquā do diffinientes cognoscem⁹ neqz eorū q̄ p se īsunt:neqz que īsunt fm accidens.

¶ Ostendit idē per inductiōem ex qua pōt fieri premisse cōclusionis sufficiens fides.q: demonstratio est eorū que per se insunt. vt pz de his que in primo habita sūt nullus aūt vnquā cognouit per diffinitiōem.neqz aliqd eorum que per se insunt.neqz ēt aliquid eorū que ꝓ accidens insunt.qñ accidentiū que per se vel per accidens i sunt nō possunt eē alique diffinitiōes. vt habetur in septimo metaphysice quare eius qō est in eē per se vel ꝓ accidens.quod syllogismus concludit nullus vnquā dedit diffinitionem. ¶ Quarto ibi. Lec.4.⁊ co.17

¶ Amplⁱ si diffinitio substātie q̄dam est notificatio huiusmodi manifestū est qꝺ nō sunt substātie. Quod quidē igitur nō est diffinitio omnis cui⁹ est ⁊ demōstratio manifestū est.

¶ Ostendit idem per rōem.q: diffinitio ē notificatio substantie.tū q: suba principaliter diffinitur. accns aūt ꝓ posterius diffinitione que ē per additamētuz. vt habetur in septimo metaphysice:tū ēt q: accidens nō diffinit nisi ꝙ tenus significatur per modū substātie per aliqō nomen hec aūt de qbus sunt demōstratiōes nō sunt sube nec ꝓ modū sube significātur.sed ꝓ modū accidētium.s.fm m esse aliquid alicui. vñ cōcludit nō eē possibile qꝺ diffinitō sit oīs ei⁹ cui⁹ ē demōstratio. ¶ Deinde cum dicit. Lec.4. ⁊ co.17.

¶ Quid aūt cuius ē diffinitio nūquid oīs est demōstratio aut nō.una quidē iam rō ⁊ de hac eadē ē:uni⁹.n.inquantū unū una ē scientia:quare si uere scire demonstrabile est scientiam habere accidet quoddā impossibile: diffinitionem enim habens sine demonstratione sciret.

¶ Ingrit an ecōuerso demōstratio sit oīs eius cuius est diffinitio: ⁊ ostendit qꝺ nō duplici rōne quaꝝ prima supra tacta est. vnius.n.inquātū est vnū videtur eē vna scientia.idest vnus modus cognoscēdi. vñ si id qō ē demōstrabile vere scitur per hoc qꝺ hētur demōstratio de eo. segtur quoddā impossibile si ꝓ diffinitiōem sciri possit: q: habens diffinitōem sciret aliquid demōstrabile absqꝫ hoc qō haberet demonstrationē quod vi incōuenīs ⁊ ß rō fuit scōo posita int̄ p̄missas. ¶ Scēdaz rōez pōit ibi

¶ Amplⁱ principia ōmōstrationū diffinitiones sunt quarū nō esse ōmōstrationes mōstratiū est prius:aut erūt principia ōmonstratiua ⁊ principiorū principia:⁊ hoc i infinitū abibit: aut primarū diffinitiōes erunt indemōstrabiles.

¶ Diffinitiones enim sūt principia demōstrationū. vt in primo habitum ē.sed principia nō sunt demōstrabilia quia sic seqretur qꝺ principiorū eēnt principia ⁊ qꝺ demonstrationes in infinitū ꝓcederent.qō ē impossibile vt in primo ostē sum ē. vñ segtur qꝺ diffinitiōes sint demōstrabilest anqz quedam principia prima in demonstrationibus. ⁊ sic nō oīuz qꝝ ē diffinitio ē demōstratio. ¶ Deīde cū dicit. Lec.15. Lec.33.

¶ Sed utrū si nō omnes eiusdez: ꝫ cuiusdā eiusdem sit diffinitio ⁊ demōstratio:aut impossibile sit. Nō est demōstratio cuius est diffinitio:diffinitio quidem ipsius quid est:⁊ substātie est:ꝫ demōstrationes uident omnes supponere esse ⁊ accipientes quod qd est: ut mathematice quid unitas:⁊ quid īpar ⁊ alie sīr.

¶ Inquirit vtrū sit possibile qꝺ alicuius eiusdē sit diffinitio ⁊ demonstratio.⁊ si nō oīs eiusdem.⁊ oñdit qꝺ non tribus rōnibus quaꝝ prima est.q: diffinitio ē manifestativa eius qō quid est:⁊ substātie.i.ēntie cuiuslibet rei demonstrationes aūt hoc nō manifestant:sed supponūt sicut in mathematicis demōstrationibus arithmetice supponitur quid est vnitas:⁊ qd est pars ⁊ simile.⁊ etiā in alijs demonstrationibus.ergo nō est eiusdem demonstratio ⁊ diffinitio. ¶ Secundam rōnem ponit ibi.

¶Amplius oīs demr̃atio aliquid de aliquo dm̃ostrat: ut q̃ est aut nō c̃. i diffinitõe aũt nil alteruꝫ de altero p̃dicaf. ut q̃ aīal de bipede: neqꝫ ꝟ de aīali: neqꝫ ō plano figura: neqꝫ. n. planū ē figura: neqꝫ figura planū.

¶Que talis est: in eo qō p demōstratiōem ꝯcludit̃ p̃/dicaf aliqd de aliq̃ vl affirmatiue vl negatiue. sꝫ in diffi nitiõe nō p̃dicaf aliqd de aliq̃: sicut ī hac diffinitiõe. hō ē aīal bipes: neqꝫ p̃dicaf aīal de bipede neqꝫ bipes de ani mali. ⁊ silr in hac diffinitiõe circulus aut triāgulus ē figu ra plana. nec planū p̃dicaf de figura neqꝫ ecõuerso. si. n. ptes diffinitiõis adiũgerẽt sibi inuicez: oporteret q̃ p̃di/catio intelligeret̃ p modũ ꝙuenientez diffinitioni. s. in eo qō qd ē: hoc aũt nō videm⁹. nec enī genus p̃dicaf in eo qō q̃d ē de dr̃a: neqꝫ ecõuerso. nō ergo eiusdem est dif finitio ⁊ demonstratio. Tertiam rõem ponit.

¶Amplius alterꝫ est quod quid ē: ⁊ q̃ est de mõstrare. diffinitio quidẽ igit̃ quid oñdit: sed demr̃atio q̃ si est hoc de hoc aut nō est alteri/us ãt altera demõstratio ē: nisi sit tãq̃ quedaꝫ ps totius. ꝟ ãt dico qm̃ oñsum est q̃ ysosceles duobus rectis bꝫ tres: si oīs oñsus ē triangu/lus: ps. n. est: hoc aũt totũ: hec ãt adiuicẽ nō se bñt sic: ⁊ q̃ ē quid ē: nō. n. alterũ ē alterius ps manifestũ itaqꝫ est q̃ neqꝫ cuius est diffinitio oīs sit demõstratio neqꝫ cuius oīs sit demon stratio huius oīs sit diffinitio. q̃re oīo eiusdeꝫ nullius ꝓtigit habere utrũqꝫ. ¶Manifestũ igi tur est q̃ neqꝫ diffinitio est demõstratio: neqꝫ ideꝫ erit̃: neqꝫ alterꝫ ī altero: ⁊ nãqꝫ subiecta silr se hẽrẽt hec qdeꝫ igit̃ usqꝫ ad ꝟ oppositа.

¶Et dicit q̃ alterꝫ ē manifestare qō quid est: ⁊ q̃ est. vt pꝫ in dr̃a questionũ supꝫpositа: sꝫ diffinitio oñdit qd est demr̃atio ãt oñdit affirmatiue vl negatiue aliqd eẽ de ali quo. vel nō eẽ: videm⁹ ãt q̃ alteri⁹ rei alta ē demõstra/tio: nisi illa duo se habeãt adinuicẽ sicut totũ ⁊ pars. quia tũc vna ⁊ eadẽ eẽt demõstratio de vtroqꝫ: sicut demon stratio q̃ triāgulus bꝫ tres angulos eq̃les duob⁹ rectis: silr ẽt oñsuꝫ de ysoscele: qui se bꝫ ad triāgulũ sic̃ ps ad to tũ: sꝫ nō ita ē in his duob⁹: q̃ ē: ⁊ qd ē: neutrũ. n. ē ps al teri⁹. oñsuꝫ ē igit̃ q̃ nec oīs eui⁹ ē diffinitio sit demõstra/tio: neqꝫ eo⁹: ⁊ ex hoc vlteri⁹ ꝯcludi pōt. q̃ nulli⁹ eiusdẽ sint: ⁊ q̃ diffinitio ⁊ dm̃atio neqꝫ sũt idẽ: neqꝫ vnũ sit ī alio sic̃ ps subiectiua ī suo toto. q̃ ẽt oporteret q̃ ẽt ea q̃ rũ sũt: se haberẽt p modũ toti⁹. ⁊ ptis. ita. s. q̃ oẽ diffini/bile eẽt dm̃ostrabile aut eo⁹: qō supꝫa ip̃robatũ ē. vltio epilogãdo ꝯcludit vsqꝫ ad hoc pcessũ eẽ opponẽdo.

Lect. 1.

Lo. 3.

¶Ipsius aũt quid est utrum syllogismus sit: aut demonstratio est: aut non sicut ratio supposuit. Lectio. iii.

Ostãꝫ pbs disputatiue ingsinit vtꝫ diffinitio significãs quodqd ē possit demõstrari. Dic p/cedit vlteri⁹ ad ingrẽdũ disputatiue: vtꝫ ipꝫ quodq̃d ē qō ē diffinitiõis signisticatũ possit dm̃õstratiue pbari. Et p°. ponit qō intẽdit. 2°. exq̃ritur ꝓpositũ ibi (Syllogism⁹ qdẽ enim) Ad ouet q° p° que/stionẽ vtꝫ possit eẽ syllogism⁹ aut demõstratio ei⁹ quod q̃d ē. ita. s. q̃ ꝯcludaf hoc eẽ qō quid ē hui⁹: aut hoc nõ sit possibile: sicut supposuit rõ ĩmediate p̃missa. fuit aũt neĉia hec dubitatio post p̃missa: q̃ in diffinitiõe attendit̃ nõ solũ vt illud qō signisticaf sit qō quid ē. sꝫ ẽt vt talꝫ mõ tradaf q̃ cõpetat ad manifestandũ qō quid ē: ita. s. q̃ sit ex p̃oribus ⁊ notioribꝫ ⁊ alia hmõi hẽat q̃ in diffinitione sunt obseruãda. signãter ãt dicit (vtꝫ sit syllogism⁹ aut õ mõstratio) nã rõnuꝫ subsequẽtiũ q̃dã ꝯcludũt q̃ ei⁹ qō quid est non sit demonstratio. quedam vero q̃ ex ei⁹ oīo non sit syllogismus. ¶Deinde cum dicit.

¶Syllogismus quideꝫ. n. aliqd de aliquo de mõstrat p mediũ: sꝫ quid est, ppriũ est: ⁊ in eo qō quid est p̃dicaf. ꝟ ẽt necesse est ꝙuerti.

¶Occidit disputatiue ad oñdendũ q̃ nõ sit syllog⁹ vl demõstratio eius qō quid ē. Et p°. excludit q̃sdã speciа/les modos q̃bus posset videri q̃ posset demr̃ari quod qdẽ. sc̃do ponit rõnes cões ad hoc ibi (Ampli⁹ scimus quõ demõstrabit) Circa p̃mũ tria facit. p°. oñdit q̃ non pōt demr̃ari quod quid ē per acceptiõem ꝙuertibilium terminoꝝ. sc̃do q̃ nõ pōt demr̃ari p diuisionẽ ibi) Atvo neqꝫ p diuisionẽ) sc̃do q̃ nõ pōt demõstrari accipiendo id qō q̃rit̃ ad qō quid ē ibi (Sꝫ vtꝫ sit demr̃are) Cir ca p̃mũ tria facit. p°. p̃mittit quedã q̃ sũt necia ad ꝓpo/sitũ oñendũ. sc̃do ĩducit rõem ibi (Si. n. ipius. c. a. p:o/p̃riũ est (3° manifestat incõuenies qō seq̃tur ibi) Opor/tet aũt in duabus ꝓpositionib⁹) Circa p̃mũ p̃supponit duo quoꝝ p̃mũ ptinet ad ip̃m syllogismũ. s. q̃ oīs syllo/gism⁹ ꝓbat aliqd de aliquo p aliud mediũ: vt ex supio/ribus pꝫ. aliud aũt ptinet ad ip̃m qō quidt̃ qō ē p syllogis mũ ꝓbandũ: ad qō requirũtur due ꝙditiones: quarꝝna est q̃ id quod q̃d ē ꝓpriũ quelibet enim res bꝫ ꝓpriam eẽntiã sive q̃ditatẽ. ⁊ q̃ non oẽ qō ē ꝓpriuꝫ alicui ptinet ad eẽntiam eius: sicut risibile hoī: ió regrit̃ sc̃da ꝙditio q̃ p̃dicetur in q̃d. ⁊ has duas ꝙditiões neĉe ē sequi ter/tiã. s. vt qō q̃d ē sit ꝙuertibile cũ eo c°ē. ¶Deinde cũ dic̃

¶Si. n. a. ipsi. c. est ppriũ: mãifestũ ē qō ⁊. a. ipsi. b. ⁊ ꝟ ipsi. c. q̃re oīa sunt adiuicem.

¶Ponit rõem ad ꝓpositũ oñendũ. Et circa hec tria facit. p°. dic̃ q̃lẽ oporteat eẽ syllogismũ q ꝯcludit qō qd ē si hoc sit possibile. 2°. ꝯcludit incõueniẽs qō ex hoc seq̃tur ibi (Si q°qō qd ē). 3° exẽplificat in terminis ibi (Et oīo si ē mõstrare) Circa p̃mũ tria facit. p°. n. oñdit qd req̃ra tur ad syllogismũ ꝯcludẽdũ qō q̃d ē: ex eo qō ē ꝓpriuм. sc̃do q̃d requirat̃ ex eo q̃ p̃dicatur in quid. ibi (At vo ⁊ si. a) tertio oñdit q̃ sine his talis syllogism⁹ eẽ nō possit. ibi (Si vo aliqs) Dicit ergo p°. q̃ si. a. qō ē ꝓbandũ de. c. tãq̃ qō quid ē ei⁹. ē ꝓpriũ ip̃i. c. qō requirit̃ ad qō quid ē. vt deiũ ē. oportebit q̃ ip̃m. s. a sit ꝓpriuм medij qō est. b. nã si. a. excedit. b. qō vl̃ p̃dicaf de. c. sequitur q̃. a. multo magis excedat. c. ⁊ silr manifestũ ē q̃ opor/tebit. b. eẽ ꝓpriũ ip̃i⁹. c. naz si. b. excedat. c. sequit̃ q̃. a. qō vl̃ p̃dicaf de. b. excedat. c. ⁊ sic nō erit ꝓpriũ ei⁹ vt supponebaf relinqnit̃ ergo q̃ si aliqs syllog⁹ sit q ꝯclu/dit qō q̃d ē. oz eẽ talẽ hab itudinẽ terminoꝝ eius. vt oẽs adiuicem ꝙuertatur. ¶Deinde cum dicit.

¶At vo ⁊ si. a. ī eo quod qd est ī oī b. ⁊ vl̃ b. de oī. c. ī eo quod quid est dicit̃: necesse est ⁊. a. ī eo quod quid est p̃dicari de. c.

¶Oñdit q̃d dz hẽre syllogism⁹ p̃dictus ex eo q̃ ꝯcludit id qō p̃dicaf in eo quod q̃d ē: ⁊ dicit q̃ oz hoc mõ syllo/gismũ ꝓcedere: vt maior extremitas q̃ ē. a. p̃diceitur ī eo q̃ q̃d de medio q̃ ē. b. ⁊. b. similiter predicetur in quod qd est de minori extremitate que est. c. ⁊ sic cõcludit̃ q̃ a. p̃dicetur de. c. in eo q̃ quid. ¶Deinde cũ dicit.

¶Si vo aliquis nõ accipit sic reduplicãs: nõ necesse est. a. ī eo quod quid ē ỽ. b. p̃dicari: si ãt. a. qdem de. b. ī eo qō quid ē. de gbusc̃ũqꝫ b. ī eo quod quid ē. ipꝫ ãt qō quid est utrũqꝫ hoc hẽbit: erit itaqꝫ ⁊. b. de. c. ī eo qō q̃d est.

¶Oñdit q̃ p̃dict⁹ modus syllogizãdi req̃ratur. ⁊ dicit q̃ si aliqs nõ ita accipiat terminos duplicãs. i. obsernãs duas cõditiones p̃dictas: vel pot⁹ accipiens quod quid ē ex duabus ptibus: nõ sequit̃ ex necĉitate q̃. a. p̃dicet̃ de. b. in eo quod q̃d ē. sꝫ ⁊ si ex vna tñ̃ pte p̃dicte cõclu/siones obseruẽt̃: nõ sufficit ad ꝓpositũ. ⁊ si. n. detur q̃. a

ꝑdicet de.b.in eo quod q̄d ē.nō ꝓp hoc seq̄tur q̄ ꝑdicetur in eo quod q̄d de q̄buscunq; ꝓdicatur.b.ꝛ q̄liter/cūq; ꝛ sic seq̄tur q̄ ex vtraq; ꝑte oportet accipe quod quid ē ita.ſ.q̄ nō solū.a.sit quod q̄d ē ipius.b.sed etiam ip̄m.b.sit quod est ipsius.c.conuertibiliter: ꝛ in eo quod quid ꝑdicatum. ¶Deinde cum dicit.

¶Si igit̄ quod qd ē ꝛ qō qd erat esse utraq; habent in medio erit pri⁹ quod quid erat eē.

¶Ducit adinconueniēs:q̄ si sicut oñsum ē ex vtraq; ꝑte inuenit̄ nō solū ꝑdicari aliqd in eo q̄ qd:sic̄ gen⁹ ꝑdicat̄ de spē:ſ; ēt q̄ ex vtraq; ꝑte sit qō qd erat eē qō signifi/cat diffinitio:seq̄t̄ qō qd erat eē ꝑus fuisse in medio ter/mino.i.q̄ medi⁹ termin⁹,sit qō qd erat eē minoris extre/mitatis.ꝛ ita supponitur q̄ oportebat ꝓbare.ſ.quidi/tatem ipsius.c. ¶Deinde cum dicit.

¶Et oīno si ē mōstrare qd est hō:sit.c.hō.a. vo qō qd ē siue aīal bipes siue aliqd aliud. si igit̄ syllogizaī necesse est de.b.a.oī ꝑdicari: ꝛ hmōi ār erit alia media rō q̄re ꝛ b qōqd ē hō.

¶Manifestat qō dixerat in terminis.puta si volumus mōstrare qd ē hō:sit.c.i.mino: extremitas.hō .a.vo.i. maio: extremitas sit qō q̄d ē hoīs:puta aīal bipes: vel aliqd aliud hmōi:si g⁹ hoc oporteat ꝑ syllogismū ꝓbari: neēe ē q̄ diffiniaī aliqō mediū .ſ.b.de q̄ oī.a.ꝑdicet̄.ꝛ ad hoc mediū ꝓtinebit q̄dā alia media diffinitio:q̄.ſ.erat diffinitio minoris extremitatis:vñ seq̄t̄ q̄ hoc ēt mediuꝫ sit qō qd ē hoīs:ꝛ ita q̄ sic syllogizat accipit suppoñēdo id quod oportebit ostendere.ſ.q̄.b.sit quod quid erat eē hominis. ¶Deinde cum dicit.

¶Opꝫ aūt in duabus ꝓpositiōibus primis ꝛ īmediatis terminis considerare. Maxime aūt manifestum est quod dicitur sic.

¶Māifestat quō hoc icōueniēs seq̄t̄ ex p̄missis.Et cir ca hoc tria facit.p⁹ oñdit modū quō hoc ꝓueniēt̄ mani/festet̄.ꝛ dic̄ q̄ id qō deb̄ ē oz ꝓsiderare in duab⁹ ꝓpositiōib⁹ q̄ sint p̄me:ꝛ hēant terminos īmediate sibi inhērē/tes.possibile.n.est ꝑ plures ꝓpones hoc oñdere:ex qui bus plures syllogismi ostarēt:vl ēt est possibile duas so/las ꝓpones accipiēdo accipe eas mediatas:ſ; q: oz ſp de ducere ad duas p̄mas īmediatas.Jō vt breuio:ꝛ expe ditio:sit ꝓsideratio.assūmam⁹ a p̄ncipio tales ꝓpones: ꝛ sic maxīe poterit māifestari ꝓpositū: ¶Scdo ibi.

¶Qui quidē itaq; ꝑ ꝙuersionez demōstrā/tes quid ē aīa:ꝛ quid ē hō: aut aliud quilibet eoz q̄ sūt:qō ē ex pricipio petūt: ut si aliquis diffiniat aīaꝫ eē eādē eide cāꝫ viuēdi:h ār nu/merū seipsū mouentē:necesse ē repetere si cō/sequit̄ q̄ uere est esse numerum seipsum mo/uentem sic sicut idem.

¶Ꝓpōit qō īntēdit ꝛ dic̄ ꝙcludens ex p̄missis :q̄ illi q̄ volūt demōstare ꝑ termios ꝙuertibiles qō q̄d ē alicui⁹ rei:puta q̄d ē aīa:vl q̄d ē hō:vl q̄dcūq; hmōi:neēe ē q̄ incidāt ī hoc q̄ petāt p̄ncipiū.ꝛ mduc̄ exēplū de diffini/tione aīe ſm platonē:q:.n.aīa vivit ꝛ ē co:poꝛi cā viuen di:seq̄t̄ q̄ ī hoc differat a co:pe ꝑ hoc q̄ co:p⁹ vivit ꝓp aliā cām:aia vo vivit ꝑ seipaz. ¶Ponebat ār plato q̄ nūe rus ē suba oīuz rez:ex eo q̄ nō distiguebat īter vnū qō ꝙuertit̄ cū ente qō significat subaz ei⁹ de q̄ dī:ꝛ vnū qō ē p̄ncipiū nūeri.ꝛ ita seq̄bat̄ q̄ aīa subalis sit numer⁹ sic ꝛ q̄libet alia res multa in se ōtinēs. Itē ponebat plato q̄ viuere sit qō dā moueri duob⁹.n.distinguit̄ vivū a nō viuente.i.sensu ꝛ motu: vt dī in p⁹ de aīa.ꝛ ip̄m sentire siue cognoscere dicebat esse qōdā moueri.sic ergo dice/bat aīam eē numez seip̄m monētē:dicebat ēt aīam eē id qō ē sibi cā viuēdi.siq̄s ergo velit ꝓbare qd ē aīa.q:.ſ.ē id qō ē sibi cā viuēdi.ꝛ assumat ꝑ medio q̄ aīa ē nume/rus seip̄m mouēs:neēe ē hoc petere.ſ.q̄ aīa sit nūerus seip̄z mouēs.ita.ſ.q̄ b sit idē ipi aīe tāq̄z qō q̄d ē ipsius nūeri monētis seip̄z q̄ sit qō q̄d ē ei⁹. Aliogn nō seq̄ret q̄ si aliqd ē qōqd ē ipi⁹ aīe. ¶Tertio ibi.

Positio platonis.

Lec.3. ꝛ co.18.

¶Nō.n.si ꝙsequit̄.a. ipi.b.ꝛ hoc ipi.c. erit ipsi.c.a.qō quid erat eē:ſz uerū erat dicere q̄ erit solū neq; si ē.a.qōquid ē.ꝛ de.b.predica tur oī.nā aīalis eē predicat̄ de hois eē:sicut ꝛ dicim⁹ oēz hoiez eē aīal:ſz nō sic sicut vnū est eē. Si quidez igit̄ nō sic accipiat nō syllogizaī q̄.a.sit ī.c.in eo qō quid erat ī substātia. Si vo sic accipiat:tūc prius erat accipiens q̄ in c.ē ī eo qō quid erat esse.b.q̄re neq; demon/stratum est:qō.n.erat in principio accepit.

¶Ꝓbat ꝓpositū.ſ.q̄ talis ꝓbatio ꝓtineat petitiōem p̄ncipij.ꝛ dic̄ q̄ nō seq̄t̄ q̄ maio: extremitas q̄ est.a.sit qō qd ē mioris extremitatis qō ē.c.ex hoc q̄ .a.seq̄t̄ ad b.ꝛ.b.seq̄t̄ ad.c.ſz seq̄t̄ simplr q̄.a.solū sit.c.ꝛ si vlte/rius deī q̄ ip̄m.a.sit qō qd ē alicui⁹.ꝛ ꝑdicet̄ vlr de.b. nō adhuc seq̄t̄ q̄.a.sit qō q̄d ē ip̄ius.c.i.qō qd ē aīalis: ꝑdicari ō hoc qō ē hoi eē.i.de eo q̄ ē qō q̄d ē hoīs:sicut enī vez est q̄ aīal vlr ꝑdicatur de hoie:ita vez ē q̄ dif/finitio aīalis vlr ꝑdicet̄ de diffinitiōe hois:nō tñ vt sint oīno vnū ꝛ idē. Sic ergo pz q̄ si aliqs nō sic accipiat ter minos.vt p̄mū sit oīno vnū ꝛ idē medio:ꝛ mediū vlti/mo:nō poterit syllogizari q̄.a.qō ē p̄mū sit qō quid est ipi.c.qō ē vltimū ꝛ ēntia ei⁹.si vo accipiāt termini mō ꝑdicto:seq̄t̄ q̄ p̄missaꝫ ꝙcludaī accipiat in p̄missis quod q̄d est ipius.c.ſ.ip̄m.b.ex quo sequitur q̄ nō sit demō stratio sed petitio:vl acceptio p̄ncipij.

¶At vo neq; ꝑ diuisiōis uiā est syllogizare sic̄ ī resolutione circa figuras dictū est.neq; q̄z .n.necesse ē illā eē cū hec sint. ſz sic̄ neq; indu censt demōstrat.nō.n.oz ꝙclusionē īterrogare neq; in ꝓcedēdo eē.ſz neēe est eē cū sint illa.ꝛ si nō dicat rñdens ut hō aīal ē aut inaīatū: po stea accepit aīal:nō syllogizatuꝫ ē. Itē oē aīal aut gressibile aut aq̄tile:ꝛ si accepit gressibile ꝛ boiem totū aīal gressibile.nō neēe est ex dictis:sed accipit ꝛ hoc differt ār nihil in multis aut in paucis sic dicere: idē.n. ē nō syllogisti/cus quidem igit̄ uisus fit sic,ꝓcedentib⁹:ꝛ de cōuenientib⁹ syllogizare. Lo.4.

Lectio.iiii.

Ostq̄z phs oñdit q̄ nō pōt demōstrari quod qd ē ꝑ terminos ꝙuertibiles. Hic oñdit q̄ nō p pōt demōstrari ꝑ viā diuisionis. Et circa hoc duo facit.p⁹ oñdit ꝓpositū.ſcdo excludit quā dā solutiōem ibi(cōtingit soluere aūt) Circa p̄muꝫ duo facit.p⁹ oñdit ꝓpositū ꝑ rōem cōez oībus q̄ syllogizari p̄nt.scdo oñdit ꝓpositū q̄stū ad ea q̄ sūt ꝓpria ei qō qd ē ibi(Quid.n. phibet ꝛc̄) Dicit ergo p̄mo q̄ sic̄ non pōt demōstrari qō qd ē ꝑ terminos ꝙuertibiles:ita ēt nō po test demōstrari viā diuisionis:ꝑ quā ēt nihil syllogistice ꝓbat sic̄ dcm̄ ē in resolutiōe circa figuras.i.in p̄mo p̄or analeticoꝝ:sicut.n.ī posterioꝝ analeticis docet resolo vsq; ad p̄ncipia p̄ria:ita ēt ī p̄oꝝ analeticis fit resolu/tio ad p̄mā q̄dī simplicia ꝓtinētia ad dispōem syllogismi ī mō ꝛ figura.q̄ ār ꝑ viā diuisionis nō possit aliquid sy/logizari ꝓbat ꝑ hoc q̄ via diuisionis nō ex necitate seq̄t̄ ꝙclusio cruīb⁹ p̄missis qō regrit̄ ad rōem syllogismi.ſz ita se hz ī via diuisionis.sicut ꝛ in via īductiōis.ille.n. q̄ indnē ꝑ singularia ad vlē nec demōrat neq; syllogizari ex necitate:cū.n.aliqd syllogistice ꝓbat̄.nō ē necessariū vl/teri⁹ q̄ vl interroget de ꝙclusione:nec q̄ rñdens ei det ꝙclusionē.ſz neēe ē q̄ ꝙcl'o sit vā p̄missis cruīb⁹ veris. hoc aūt nō accidit in via diuisionis:sic̄ manifestat ꝑ exem Lapl'o.28

pla. ꝓcedit. n. via diuisionis: cū accepto aliq̄ cōi qđ per multa diuidit: remoto vno ꝯcludit alterꝫ. puta si entiuꝫ aliud ē aīal: ⁊ aliud ē inaīatū: habito ꝙ hō nō sit inaīatuꝫ ꝯcludit ꝙ sit aīal. sꝫ ista cōclusio nō seq̄t: nisi rn̄dens det ꝙ hō vl sit aīal. vl inaīatū. Et ē attendendū ꝙ satis conuenienter ꝓparauit diuisionē inductiōi. vtrobiqꝫ. n. oꝫ supponere ꝙ accepta sint oīa q̄ ꝓtinēt sub aliq̄ cōi: alioquin nec inducēs poterit ex singularib⁹ acceptis ꝯcludere vl nec diuidens ex remotiōe q̄rūdā ptinet: poterit ꝯcludere aliā. pꝫ ergo ꝙ iducēs facta iductiōe ꝙ sortes currat: ⁊ plato. ⁊ cicero: nō pōt ex necitate ꝯcludere ꝙ oīs hō currit: nisi det sibi a rn̄dēte ꝙ nihil aliud ꝓtineat sub homine q̄ꝫ ista q̄ inducta sūt. silr̄ ēt nec diuidēs si ꝓbauerit ꝙ hoc coloratū nō sit albū nec palidū: nō pōt ex necitate cōcludere ꝙ sit nigrū nisi det sibi a rn̄dēte: ꝙ nihil aliud ꝓtineat sub colorato nisi ea q̄ assūpta sūt in diuisione. Et q: inuestigātib⁹ q̄d ē hō: oꝫ accipe nō solū genꝰ qđ ē aīal sꝫ dicaīm: vlteriꝰ in suo exēplo ꝓcedit ꝙ si oē aīal aut gressibile ē: aut aq̄ticū. ⁊ accipiat ꝙ hō q: nō⁊ aīal qđ ē aquaticū ꝙ sit totū hoc qđ ē aīal gressibile: nō ex necitate. seq̄tur ex dictis. sꝫ oꝫ ꝙ hoc etiā supponat datū sibi a rn̄dente. s. ꝙ aīal sufficienter diuidat ꝑ gressibile ⁊ aquaticum. Et q: q̄q̄ꝫ ꝑ plures diuisiones ꝓcedit ad accipiendū qđ qđ ē alicui⁹ rei. tō p̄missis duab⁹ diuisiōib⁹ in suo exē/plo subdit ꝙ nihil differt ꝙ sic ꝓcedatur ī multis aut in paucis. cadē. n. ē rō ī oīb⁹. ⁊ sic vlteri⁹ ꝯcludit ꝙ ꝓcedētes ꝑ viā diuisionis ēt circa ea q̄ ꝓtingit syllogizari nō vtūtur ꝓbatione syllogistica. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quid. n. ꝓbibet ȝ uerꝫ qdem omne esse de homine: nō tamen quod quid est neq̄ qđ quid erat esse ostendens.

¶ Inducit duas rōnes ꝓpas ei qđ quid ē. q̄ꝫ ꝓma est. q: nō oē qđ vere p̄dicat de aliq̄. p̄dicat in eo qđ qd est: nec significat eēntiā ei⁹. si igit̄ det ꝙ ꝑ viā diuisionis sufficienter ꝓbet ꝙ totū hoc. s. aīal gressibile vere p̄dicet de hoīe: nō tñ ꝓp hoc erit ꝓbatū ꝙ p̄dicet de ꝯco m eo qđ qđ ē vl oīa dat qđ qd erat eē. i. ꝙ demōrat eēntiam rei.

¶ Secundam rationem.

¶ Amplius qd ꝓbibet aut apponere aliqd: aut auferre: aut superegredi substantiam: hec igitur dimittuntur quidem.

¶ Essentiā. n. cuiuslibet rei declarat ꝑ aliq̄ certa qb⁹ nec addere oꝫ nec subtrahi: nihil ār ꝓbibet quin ille q ꝓcedit ꝑ viā diuisionis aut apponat aliud supra ea q̄ sufficiūt ad oīendū quod qđ ē: aut auferat aliqd eoꝝ q̄ ad hoc sūt nēcia: aut ēt ꝙ suppgrediat vl excellat eēntiā rei: vtpote si sit cōis q̄ꝫ ipa res: qđ sit dū subtrahuntur. dīe vltime q̄bus ea q̄ sūt coīa subtrahūt. vñ ꝑ diuisionē nō ꝓbat sufficienter quod qđ ē: ⁊ hoc ē qđ ꝯcludit ꝙ in via diuisionis p̄termittūt p̄dicte ꝓditiōes. vt. s. id qđ ꝯcludit p̄dicetur in eo quod quid est: ⁊ ꝙ nec excedat nec excedatur. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Cōtigit ār soluere ī accipiendo ī eo qđ qd est oīa: ⁊ qd est ꝓpr̄ diuisiōi facere q̄ sint ꝓpr̄⁹ ⁊ nihil relinquere: hoc ār necessariū est: indiui duuꝫ enim specie opꝫ esse.

¶ Excludit q̄ꝫ dā solutiōem. ⁊ ꝓmo ꝓponit eā. scđo excludit ipam ibi (Sꝫ syllogism⁹ tñ ⁊c̄) Dicit ergo ꝓmo ꝙ ꝓtingit soluere ea q̄ obiecta sūt: ex eo ꝙ aliqs dicat ꝙ diuidēdo accipiat oīa q̄ p̄dicāt in eo quod qd. ⁊ ita ꝑ cō sequtiā ad diuisionē faciat id quod ꝓmo intendit. vt. s. ꝓstituat diffinitiōem significātez quod qd ē: ⁊ nihil relinquat eoꝝ q̄ req̄rūt ad diffiniendū. ⁊ si hec duo faciat. s. ꝙ oīa q̄ accipit ꝑ diuisionē p̄dicent in eo qđ qđ: ⁊ omnia hmōi cadāt ī diuisiōe: ita ꝙ nihil desit. necessariū ē id qđ ē inuentū sit quod qd ē. ⁊ hmōi necessitatis rō ē: q: accep/tis oīb⁹ q̄ p̄dicātur ī eo ꝙ quid: nullo derelicto: iam id quod inuentū est oꝫ eē quoddam indiuiduū. s. indiuiduam rōez talis rei: ita. s. ꝙ nō indigeat vlteriori diuisione ad hoc ꝙ appropinquet huic rei. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sꝫ syllogism⁹ tñ non iest ⁊ si uere alio mō cognoscere fac̄. ⁊ ȝ qdez nō est inconueniens: neq̄ꝫ. n. iducēs fortasse demōrat: sꝫ tñ manifestat aliqd: syllogismū ār nō dicit ex diuisiōe dicens diffinitiōi. sicut. n. in ꝯclōnib⁹ q̄ sine mediis sūt: si aliqs dicat qm̄ his exīntibus necesse est ȝ esse: ꝓtigit ī terrogare, ꝓpter qd sic: ⁊ ī diuisuis termis qd est bō aīal mortale bipes bīs pedes sine pēnis., ꝓpter qd ꝑꝫ unā q̄ꝫ q̄ꝫ appositōez. dicet. n. ⁊ mōstrabit diuisiōem sicut opinat ꝙ omne aīal aut mortale aut īmortale sit hmōi ār rō nō oīs ē diffinitio: q̄re q̄ꝫ diffinitiōe demōrauerit: sed diffinitio non syllogismus sit.

¶ Excludit p̄dictā solutōez ⁊ dicit ꝙ q̄ꝫ neēe sit p̄dictis exīntib⁹ aliqd indiuiduū fieri sic expositū ē. tñ p̄dicta via nō est syllogistica q̄ꝫ cognoscere faciat quod qd ē ꝑ alū modū. ⁊ ȝ nō est inconueniens. s. ꝙ aliqd alio mō mānifestet q̄ꝫ ꝑ syllogismū. Ille. n. q̄ vtit inductiōez non ꝓbat syllogistice. sꝫ tñ aliqd mānifestat ꝙ ār ille q ꝑ diuisiones ad diffinitiōez ꝓnent nō faciat syl⁹: oīdit ꝑ quod dā sīle. si. n. iducat cōclusio ex maiori ꝓpōne: subtracta media: ⁊ ꝯcludēs dicat ꝙ neēe ē seq̄. ex p̄missis poterit ī terrogare rn̄dens pp qđ sit necessariū qđ nō accidit in syllogistica ꝓbatiōe: vñ talis modus argumentādi nō ē syllogistic⁹: ita ēt ī terminis diuisuis nō fit syllogism⁹: q: sp restat ī terrogatio pp qđ puta si aliqs volens notificare qd est hō: accipiat ꝙ viā diuisiōis ꝙ hō est aīal mortale bipes: vel bīs bipes sine pennis: ad quālibet oppositionē p̄dictoꝝ poterit ꝓuenient q̄ri pp qd sit neēe: ille. n. q̄ ad manifestādū quod qđ est conat: nō solū dicet sꝫ etiā ꝓbabit ꝑ diuisionem sꝫ ꝙ ipe opinat ꝙ omne ꝙ est sit mortale aut īmortale: ⁊ q̄ꝫ dem ꝙ ꝑ hanc diuisionem possit demōstrare. ꝓpositū tñ nō est neēe ꝙ rō sic ꝯclusa sit diffinitio q: forte ea ex q̄b⁹ ꝓstat rō talis: nō p̄dicāt ī eo ꝙ qđ: vl excedūt subaz diffiniti: sꝫ ⁊ si ꝓtingat ꝙ talis rō sit diffinitio: nō tñ ꝑ syllogismū ꝓbatur ꝙ diffinitio sit: vt ex suprādictis patet.

¶ Sꝫ utꝫ fit demōrare qđ qd est ȝ ībam ex ꝓditiōe accipiēte qđ qd erat eē. qđ ē bis q̄ sūt ī eo qđ qd ē, ppr̄iis. ȝ ār ī eo qđ qd ē sola ⁊, ꝑ ppr̄iū ē oē. ȝ. n. ē eē illi. Lo. 5. Lec. v.

Ostēꝫ pbs oīdit ꝙ nō pōt demōrari quod qđ est nec ꝑ ꝓuertibiles termios: nec ꝑ viā diuisionis. hic oīdit vlteri⁹ ꝙ nō pōt quod qd est demōrari accipiendo quod qđ est. Et circa ȝ duo fac̄. pº oīdit ꝓpositū. ²º ꝯcludit ex oīb⁹ p̄dictis ꝙ nullo mō quod qđ est demōrari possit ibi (q̄liter igit̄ diffinītes ⁊c̄). Circa pm duo fac̄ iduc rōes ꝓpas ad ꝓposituꝫ scđo idnē quādā rōnez cōem ad id qđ nūc dicit ⁊ ad id quod supra dictū est ibi (ad vtrosꝫ ār ⁊c̄) Circa pm duo fac̄. pº oīdit ꝙ nō pōt demōrari quod qđ est ꝑ ȝ ꝙ accipiat id quod ptinet ad rōez ei⁹ quod qđ est hmōi rei: ex ȝ ꝙ accipit quod qd est alteri⁹ rei ibi (ex suppositione ⁊c̄) Circa pm duo fac̄. pº monet cōnez. scđo argumentat ad ꝓpositū ibi (aut iterꝫ accipit ⁊c̄) Querit ergo pº vtrꝫ ꝓtingat demōrare qđ sit aliqd ꝑꝫ suā subaz: ex tali suppōne ꝙ quā accipiat qđ qd erat esse alicui⁹ rei ex illis ꝓditōib⁹ q̄ sūt ꝓpe ei qđ qd ē. puta si aliqs ꝓbet ꝙ aīal gressibile bipes sit qđ qd ē hoīs: accipiēs ꝑ medio ꝙ hec rō ꝓuertit cū hoīe: ⁊ ꝓstat ex gñe ⁊ dī. a. hec ār sola reg rūt ad ȝ qđ qđ ē. ⁊ totū ȝ qđ dcm ē: ē ppr̄iū ei qđ qđ est: q: ē eē illi. s. ei quod qd est. q̄si dicat ꝙ ȝ quod est eē rōem ꝓuertibilem ex genere ⁊ differentijs cōstātem est oīo idem ei quod quid est. ¶ Deinde cum dicit.

¶Aut itez accepit qō qd erat esse ⁊ i hoc ne cesse est.n.per medium monstrare.

¶Obijcit ad predictam cōem duab⁹ rōnibus/ oñdens ꝙ nō pōt qōqd ē ꝑdicto mō demōstrādi deficiūt i ß ꝙ accipiūt id qō q̄ rit: ita ē i ꝓposito.accipit.n.⁊ i mō ꝑbatiōis qōqd erat eē: puta dū accipit ꝙ oīs rō ꝓuertibilis ꝓstās ex gñe dif ferētijs significat qōqd ē: ⁊ ita īcōueniēs ē ꝑbatio.neče ē .n.id ad qō demōstratio īducit nō supponē.q.mediū. sed potiꝰ ꝙ aliud mediū demōstrare. ¶Scōaz rōez pōit ibi.

¶Amplꝰ fit i sylogis.neqz accipit qō qd ē sylogizare. Sp.n.totū aut ps ē ex qbꝰ ē sylo gismꝰ.sic neqz qō qd erat eē opz eē i sylogis mo.sz seorsū ß appositis eē:⁊ ad dubitātē sy/ logizatū est aut nō:est hoc ꝺicere:qm̄ ß erat sylogismus:⁊ adhuc ꝙ neqz qd erat eē sylo/ gizatū est:qm̄ utiqz est hoc enī positū est no/ bis quod quid erat esse:quare necesse est fine eo quod quid est sylogismus:aut quod quid erat esse sylogizare aliquid.

¶Ne sumūt ex silitudie sylogismi.cū.n.aliqs sylogi/ zat nō opz ꝙ accipiat diffōem sylogismi ad sylogizādū: qz ea ex qbꝰ ꝓcedit sylo⁹ ß mō se hñt ꝙ sp qōlibz eoꝝ ē aut tota ꝓpō.i. vlis seu maiorꝫ aut est ps.i. ꝓticularis seu maior: q̄ fuit sub maiorꝫ.⁊ ita diffinitio sylogismi nō ē ali/ qd eoꝝ ex qbꝰ ꝓcedit sylo⁹.⁊ sili si aligs velit sylogizare qōqd erat eē alicꝰ rei:nō oz ꝙ accipiat qd sit qōqd erat eē.sz oz ß seorsū hēri i mēte:ꝑter ea q̄ ponūt i diffōne vl sylogꝰ:hmōi.n.rōes sylogismi ⁊ diffōnes se hñt i diffi/ niēdo ⁊ sylogizādo sic regle artis ad q̄s dz aspicere arti/ fex i opando.artifex.n.q fac cultellū:nō fac opando re/ gulā sz quā opat.sz sz regla quā hz i mēte exāmat an cultellꝰ bñ sit factꝰ.⁊ ita ēt ille q sylogizat nō accipit rōez sylogismi i sylogizādo.sz exāmat sylom fem̄.an sit bonꝰ. vñ si aliqs dubitet sylo⁹ facto an sit sylogizatū vl nō.po terit sylogizās obuiare:oñdēdo ꝙ sylo⁹ fit tale aliqd.sitꝫ ēt ei q ītēdit sylogizare qōqd erat eē:ꝓuāt vt hēat seorsū i mēte rōez eiꝰ qōqd erat eē. vt si aliqs dicat ꝙ nō ē sylo gizatū qōqd erat eē ipe dicat ꝙ īmo.qz tale aliqd pōitur qōqd erat eē sic gꝰ pz ꝙ sylogizās qōqd erat eē nō dz su mere qd ē sylo⁹:nz qd ē qō erat eē. ¶Deīde cū dic.

Lo.6. ¶Et si ex suppōne alia demōstret:ut si malo iest diuisibile eē.in ꝟio aūt ꝟiū eē i qbꝰ ē ꝟiū bonū ät ꝟio malo: ⁊ idiuisibile diuisibili Est itaqz bonum esse indiuisibile.

¶Oñdit ꝙ nō pōt demōstrari qōqd ē vniꝰ rei ex qō qd ē alteriꝰ rei. Et circa ß duo fac.pꝰ ꝓpōit qō ītēdit.2º ꝓbat ꝓpositū ibi(⁊.n.ß accipiēs ⁊c). Dic gꝰ pº ꝙ ēt ñ ꝓbat qōqd ē si aliquis velit hoc ꝓbare ex suppositione quod quid est alteriꝰ rei.puta si aligs sic ꝓcedat accipiēs ꝙ idē sit eē diuisibili ⁊ malo.i.ꝙ diuisio sit qōqd ē mali:⁊ vlte riꝰ arguāt sic:i oībꝰ q̄ hñt ꝟiū:ꝟij ē ꝟiū qōqd ē. sz bono ē ꝟiū malū:⁊ idiuisibile ē ꝟiū diuisibili . segt gꝰ ꝙ idiuisibile sit qōqd ipiꝰ bō:⁊ sumūt ista exempla sz platonē:q posuit ꝙ eadē ē rō vniꝰ ⁊ boni. videmꝰ.n.ꝙ vnūqōqz appetit vnitatē sic ꝓpriū bonū: vnū ät ē idē ꝙ idiuisibile:⁊ sic ꝑ oppositū sequit ꝙ malū sit idē ꝙ diui/ sibile vnū.n.refugit diuisionē sui.qz per hoc tendit ad di minutū ⁊ imperfectum. ¶Deinde cum dicit.

Positio platonis.

¶Et.n.ß accipiens qō qd erat eē demōstat. ¶Probat ꝓpoⁿ.s.ꝙ nō possit demōstrari qō qd ē:⁊ ß duabꝰ rōibus:quaꝝ ꝓma ē:qz etiā in hoc modo ꝓbatio nis ꝺemōstrat aliquis:accipiendo quodquid erat esse.⁊ ita accipit quod oz ꝓbare. ¶Scōaz rōez pōit ibi.

¶Accipere ät ad demōstrationem qō quid erat esse alterum tm̄ fit:⁊ in demonstratiōibꝰ est quoniam est hoc de hoc:sed nō ipsū: neqz cuius eadem ipsa ratio:⁊ conuertitur.

¶Et dicit ꝙ nō solū ē incōueniēs ꝙ accipiat qōqd erat eē ad demōstrādū.sz ⁊ alteꝝ icōueniēs sit ꝙ accipiē qō qd erat eē ad demōstrādū qōqd erat eē:qz ēt i demōstrati oībꝰ in qbꝰ ꝓbat ß de ß puta passio de subo.accipiē ꝙ medio qōqd erat eē:nō tñ qōqd erat eē qō accipitur est ipm vz qō dz ꝺeludi vl aliqō qō hēat eandez rationem ⁊ conuertatur eandem autem rationez ⁊ habetꝫ bo/ num sit idiuisibile.⁊ malū diuisibile.⁊ hec duo ꝺuertū tur.qz posito vno pōit alteꝝ.⁊ eꝰ. ¶Deinde cū dicit.

¶Ad utrosqz ät ⁊ fm diuisionem demōstrā tem.⁊ ad sic syllogismū.est eadem oppositio. ꝓpter quid est hō aīal bipes gressibile. sed non aīal ⁊ bipes. Ex acceptis.n.neqz una necessitas est unum fieri quod predicatur.sed utiqz idez erit hō ⁊ grāmaticus ⁊ musicus.

¶Induc rōez cōem ꝺ eū q demōstat ex suppōne ⁊ diui sione ⁊ dic ꝙ eadē oppositio hz locū ꝺ vtrosqz. s.ꝺ eū q vult demōstrare qōqd ē ꝑ diuisionē.⁊ ꝺ eū q vtit suppōne qō qd ē i sylo⁹. ¶Dāīfestū ē.n.ꝙ diffinitio significat vnū aliqd.vñ ea q ponūt in diffōne ad significādū vnitatem dñt poni absqz copula. vt dicat ꝙ hō ē aīal gressibile bi/ pes nō ät dz dici ꝙ hō sit aīal ⁊ bipes. vñ si aliqs vult ꝑ bare qōqd ē.oz ꝙ ꝑbet ex ijs q̄ assumūt fieri vnū. sed nō ē n cēarnz fm̄ ꝑdictas vias diuisionis ⁊ suppōnis.ꝙ ex his q̄ accipiūt ad diffiniendū fiat vnū ꝑdicatū .sz po terit eē ꝙ sint multa.puta si dicat ꝙ ē grāmaticꝰ ⁊ musi cus. videt ergo ꝙ fm̄ vias predictas non probetur ꝙ quid est. ¶Deinde cum dicit.

¶Qualiter igit diffiniens demonstrabit sub stantiā aut quod quid est:neqz enim sicut de/ monstrans ex certis esse:manifestuz faciat qō necesse est:cum sint illa:alterum esse aliquod: demonstratio enim hec est :neqz demonstra/ bit sicut inducens per singularia cum manife sta sint.quoniam omne sic cui nihil aliter est: non enim quid est demonstrat:sed qm̄ est aut non est. Quis igitur est modus relictus: non enim monstrabit sensu aut digito.

¶Cōcludit ex ꝑmissis ꝙ nullo⁹ pōt ꝓbari qō q̄d ē ⁊ di cit. Si igit neqz ꝑ terminos ꝺuertibiles:neqz ꝑ diuisionē neqz ꝑ suppōem demōstrat quod q̄d ē:quō igit diffinies poterit demōstrare sbam rei: vl qō q̄d est:iā.n.ex ꝑmissis ꝑz ꝙ nō ꝓbat.sicut mānifestū facies ex his q̄ sūt ꝑ se no/ ta ꝙ necesse sit alteꝝ aliqd seq ꝑ ea q̄ dicta sūt:qō reqrit ad demōstratiōem. Relinqt ät ꝑter tres modos.qrt⁹ mo dus qui ē ꝑ inductiōem:sed nec cōtingit ꝓbare quodqd ē ꝑ singularia mānifesta.s.ꝙ aliquid ꝑdicet de oīb⁹:⁊ nō sit aliquid eoꝝ qō alr se hēat qz sic īducēdo nō demōstra bit aliquid eē vel nō eē: puta ꝙ oīs hō est aīal vel nullus hō ē lapis.nullus ät alius modus relinquit ad demon/ strādū quod q̄d ē:nisi forte mōus demōstratiōnis qui ē ad ad sensū:sicut cū demōstratur digito.manifestū ē ät ꝙ hic modus nō pōt ꝺpetere in ꝓposito.qz quod quid est nō est obiectum sensus.sed intellectus. vt dicitur in tertio ð aīa.relinqt gꝰ ꝙ nullo mō possit demōstrari qō q̄d est. Lec.8. ⁊ co. 19. Lo.7.

¶Amplꝰ ät qūo mōstrabit qō quid est :ne/ cesse est.n.qō quid est hō aut aliqō qūolibet scire qz est.quod enī non est nullus scit quid est sed quid significat diffinitio quidez.aut no men cum dico tragelaphus: quid autem est tragelaphus ipossibile est scire.

Lectio sexta.

Ostēdit pbs oñdit q nō ptigit demōstrare qō
qd ē: inducēdo p singulos modos qb⁹ aliqd
demōstrari pōt. hic oñdit ppositū p rōes cō
munes. Et circa hoc tria fac. primo premittit qō
dā qō ē necessariū ad ppositū oñendū. secōo oñdit pro
positū ibi (At vo si demōstrabit qō qd ē) tertio epilogat
q̄ dicta sunt ibi (Ex his igit neq; diffinitio ↄ̄ē) Dicit g⁹
primo q non vī eē possibilis aliqs modus quo aliqs de
mōstret quodqd ē eē hois. ↄ hoc iō. q: neēe ē q aliq;
scit quodqd ē eē hois vl' cuiuscūq; rei q sciat rē illā esse.
q:. n. nō entis nō ē aliq̄ qditas vl' eētia: de eo qō nō est
nullus pōt scire qōqd ē ſz pōt scire significatiōem nois:
vl' rōem ex plurib⁹ noibus ppositā. sicut pōt aliqs scire
qd significat hoc nomē tragelaph⁹ vl' hircocerū⁹ qō idē
q: significat qōdā aial ppositū ex hirco ↄ ceruo: sed im
possibile ē scire quodquid est hircocerui: q: nihil est tale
in rerum natura. Deinde cum dicit.

**At vo si demōstrabit quid ē ↄ q: est: ↄ q̄li
ter eadē rōne mōstrabit. Diffinitio. n. quoq;
unū aliquid māifestat ↄ ōmōstratio. id aūt qō
quid est hō: ↄ esse hoiem aliud est.**

Ex eo qō p̄missū ē pcedit ad ppositū oñendū. Et
circa hoc duo fac. primo oñdit q nō pōt oñdi qō qd ē de
mōstratiōe. secōo q nō pōt oñdi diffinitiōe ibi (Si ergo
diffinies demſtrat) Circa primū pōit tres rōes q̄z prima ta
lis ē: sicut diffinitio īducit ad māifestādū aliqd vnuz: in
quātū. s. ex ptib⁹ diffinitiōis fit vnū p se. ↄ nō p accns
ita ēt oz q demſtratio q̄ vtit diffinitiōe tāq̄ medio: vnū
aliqd demōstret: oz. n. pclusionē eē medio pportionatā
ↄ ita pz q p vnā ↄ eandē demōstratiōem: nō pōt diver
sa demōstrari. ſz aliud ē qō quidē ē hō: ↄ esse hoiez in so
lo. n. primo eēndi pncipio qō est eētialr ens. ipm esse ↄ
quiditas eius est vnum ↄ idē: in oīb⁹ aūt alijs q̄ sūt en
tia p pticipatiōem: oz q sit aliud eē ↄ quiditas entis non
est ergo possibile q eadem demonstratiōe demonstret
aliquis quid est ↄ quia est. Secōaz rōem pōit ibi.

**Postea ↄ p ōmōstrationē dico necessariū
esse oē demōstrare q: est: nisi substātia sit esse:
aut nulla substātia est: nō. n. est gen⁹ q est. de
mōstratio utiq; erit qō quid est qō uere ↄ nūc
faciūt scie. Quid. n. significat triāgulus acce
pit geometra qō aūt est demonstrat. quid igit
mōstrabit diffiniēs: quid est. non. quia ut triā
gulum: sciens itaq; aliquis diffinitione quod
quid est. si est nō sciet. sed ipossibile est.**

Que talis ē fin cōe sapientū dcīn: neccīū est q oē. i.
totū qō p demſtratiōem demſtrat: sit ipm q: est. nisi for
te aliqs dicat q hoc ipm q: ē: sit ſba alicui⁹ rei. hoc āt est
ipossibile. hoc. n. ipm qō est eē nō est ſuba vl' eētia ali
cui⁹ rei i genere exīntis. aliqn oportet q hoc qō dico
ens esset gen⁹ q: gen⁹ est qō pdicat de aliquo in eo qō
qd: ens āt nō est gen⁹: vt pbat tertio metaphysice. ↄ pp
hoc etiā de⁹ q est suū esse nō est in gñe. si āt q: est esset
ſba alicui⁹ rei sil' cū aliqs oñderet q: est: oñderet qd est
ↄ ita nō totū qō demonstratio demonstrat esset q: est:
illud āt est falsū. ergo pz q demōstratio solū demōstrat
q: est: demſtrat. n. enūciatiōem aliq̄ q̄ significat esse ↄ nō
esse. ↄ hoc etiā appet in pcessu scīaz. geometra. n. acci
pit qō significat hoc nomen triangulus ↄ demſtrat q sit.
puta cū demſtrat sup lineā rectā datā pticit triangulum
eglateꝛ pstituere. Si igit aliqs demōstraret solū qd est
triāgulus pter moꝛez demōstrationū qb⁹ vtūr scie: non
demōstraret hoc totū qō est triangulū esse. ſz demōstra
ret solū hoc q dico triāgulū: sicut. n. pp hoc q esse non
est ſuba rei ille q̄ demōstrat esse hoc: solū demſtrat: ita si
aliqs demōstraret qd est hoc solū demōstraret sequere
tur igit q aliqs sciens p diffinitiōem qd est nesciret an ē
qō ē ipossibile vt ex pdictis pz. Tertiā rōez pōit ibi.

**Manifestū aūt est fm nūc modos termi
nū q nō demōstrāt diffinientes q: est. Si. n.
ↄ est ex medio aliqō eqle ſz pp quid est q diffi
nit. ↄ ppter quid est circul⁹: esset. n. utiq; ↄ
mōtis enei dicere ipsam: neq;. n. q possibile
sit esse qō dicit cū assignātur termini neq; qō
illud est cuius dicit esse diffinionem: sed sem
per licet dicere propter quid.**

Per exēpla pſuetarū diffinitionū manifestat idez qō
in pcēdēti rōne ē pclusum. s. q mōstrās qd est nō mon
strat q: est: vñ dicit manifestū esse nō solū ſcōz pdcā: ſz
ēt fm modos terminoꝝ. i. diffinitionuꝝ q̄ nūc sūt in vsu
q illi q̄ diffiniūt nō manifestāt q: ē: puta q diffinit circulū
dicens q est aliqd ex cui⁹ medio linee ad circūferentiaz
ducte sūt eqles adhuc restat qō p qd ponit eē id quod
diffinit: puta pp qd oporteat pōi q sit circulus q pdicto
mō diffinit: puenit. n. aliquā sil'em rōez dē mōtis enei
puta q ē coꝛp⁹ eneū in altū ↄ vsqueq̄z diffusuz ↄ tñ ad
huc restat q̄rere an sit aliqd tale in reꝛ nā. ↄ hoc iō. q:
termini. i. rōnes diffinitiue nō declarāt q illud de q̄ assi
gnāt aut sit aut possibile sit eē: ſz sp assignata talī rōne lz
q̄rere si oporteat tale aliqd eē sic igit pz q impossibile ē
q simul demōstret qd ↄ q: est. Deinde cum dicit.

**Si ergo diffiniens ōmōstrat aut quid est:
aut quid significet nomen: sed nō est ullo mo
do ei⁹ quod quid est: erit utiq; diffinitio ↄ ra
tio nominis idem significans.**

Oñdit q nō pōt oñdi qō qd diffinitiōe ducēdo ad in
cōueniens. vñ primo p ponit. secōo oñdit qd ex hoc seq̄t
ibi (Sed icōueniēs ↄ̄ē) Dicit g⁹ pō q cum ille q diffinit
possit oñdē vl' qd est: vl' tñ qd significat nomē nō pp hō
oporteb it q diffinitio sit manifestatiua ipius qō qd ē qō
ppie ptinet ad diffinitiōem alioqn seq̄ret q diffinitio si
gnificans quodquid est nihil sit aliud q̄z rō significās idē
qō nomē: nec. n. sup talem rōnem addit aliqd diffinitio
nisi q: significet eētiā alicui⁹ rei: vñ si nō sit aliq̄ res cui⁹
eētiā diffinitio significet nihil differt diffinitio a rōne ex
ponente significatiōem alic⁹ nois. Deinde cū dicit.

**Sed icōueniens est: primū quidem ↄ non
substantiā utiq; esset: ↄ eorum q̄ nō sunt signi
ficare enim est etiam que nō sunt.**

Oñdit icōueniens eē q diffinitio nihil aliud sit q̄z rō
exponēs nois significatiōem ↄ ꝟ trib⁹ rōnib⁹. q̄z prima
ē q ptingit etiā ea q̄ nec sūt ſba: nec sūt vlr entia aliq̄ no
mine significare quodlibet aūt nomen p aliqz interpretatio
nem exponi pōt. si ergo nihil aliud esset diffinitio q̄z rō i
terpretatiua nois. seq̄ret q diffinitio esset nō ſubaꝛ ↄ tota
lit non entiū qō oz esse falsū. oñsū est. n. i. vij. metaphy
sice q diffinitio pncipalr qdem est subē aliquꝛ āt inq̄ntuz
se hnt ad ſubam. Secōam rationem ponit ibi.

Lec. 4. ↄ co. 17.

Lec. 8. Co. 10.

**Ampli⁹ diffinitiōes oēs rōnes eēnt esse enī
utiq; nomē pōcre cuilibet rōni q̄re oēs termi
nos utiq; disputarem⁹ ↄ alias diffinitio sit.**

Que talis est cuilibet rōi. i. oīoni aliqd significāti est i
ponere aliqō nomen qō est ei coꝛrīdens: qō p illā rōez
māifestat sic ergo nihil aliud est diffinitio q̄z rō iterpreta
tiua nois. seq̄t q oēs rōes essent diffinitiōes. ↄ ita sequet
cū disputamus vel collogmur adinuicem ipe disputati
ones vel collocutiones nostre sint quedā diffinitiones ↄ
silr sequitur q ilias. i. poema homeri de bello troiano
sit quedam diffinitio. Tertiam rōem ponit ibi.

**Ampli⁹ neq; una scientia demōstrat utiq;
q hoc nomē eius qō quid est significat: neq;
diffinitiones igitur huius assignat.**

¶Que talis est nulla scia ōmōstrat q tale nomen significet talez rem. noīa.n.significant ad placitū. vñ opz hoc supponere fm volūtatem instituentis. manifestū est ergo q diffinitiōes non significāt hoc. s. solam nominis interpretationem. ¶Deinde cum dicit.

¶Ex his igit neqz diffinitio neqz syllogism⁹ idē existēs: neqz eiusdē syllogism⁹ et diffinitio est. Adhuc āt q neqz diffinitio nihil demōstrat: neqz monstratur. neqz qō qd est neqz diffinitione neqz ōmōstratione cognoscere est.

¶Epilogat que disputatiue p̄missa sūt: et dicit q ex p̄missis vī seq̄ q diffinitio et syllogism⁹ nō sūt idē neqz de eodē et q diffinitio nihil demōstret. q: nō ē de eodē de quo ē demōstratio. Et silr vī eē oīsum q nō ē possibile cognoscere quodq̄d ē neqz p diffinitiōez: neqz p demōstratiōez. q: diffinitio solū oīdit qd. et demōstratio ostēdit q: ē. fz ad cognitionem quodquid est requiritur cognitio quia est vt dictum est.

Lo.8. ¶Iterū aūt speculandū ē qd hoz dicit bene et qd nō bene: et qd sit diffinitio et ei⁹ qō qd ē: nūquid quodāmodo est demōstratio: aut diffinitio aut nullo modo. Lectio septima.

Ostēdit phūs disputatiue inquisiuit qualr cognoscat diffinitio et quodqd ē. Ḃ ōtermīat vtrāqz
p vītatē. et p⁰ dicit de quo ē intētio. scōo exequt̄ ppositū ibi (quō aūt sicut dixim⁹. 3⁰ epilogat que dcā sunt ibi (manifestū ē igit ex dictis et ē) Dicit ergo p⁰ q iterū p⁰ disputatiuū p̄cessum ꝯsiderandū ē veritatē determinādo qd p̄dictoꝝ dicatur bñ et quid nō bene. et hoc tā circa ipam diffinitiōem. vt ꝯsideremus quid sit ipa diffinitio q̄ ē et circa ipm quodqd ē. vt ꝯsideremus vtrū aliqualiter possit manifestari demonstratione vl diffinitione vel nullo modo. ¶Deinde cum dicit.

¶Quoniā autē: sicut dixim⁹: idē scire qō qd est et scire cām ipsi⁹ si est. Nō aūt hui⁹ est: qm est aliq̄ cā: et hec aut eadē aut alia est: et si utiqz alia est aut demōstrabilis: aut ī demōstrabilis ē: si igit est alia: et cōtingit demōstrare: necesse ē mediū causam esse: et ī figura p̄ma ōmōstrari: uniuersale. n. et predicatiuū est qō ōmōstratur. unus quidez igit modus nūc exquisit⁹ p aliud quod quid est monstrare: et horum enīz quod quid est necesse est mediū esse qō qd est et ꝑpriorꝝ ꝑprium. quare hoc quidez mediū mōstrabit illud uero nō mōstrabit eorū q̄ qō quid erāt esse eiusdē rei. hic qdez igit modus q nō fit demōstratio dictū est pri⁹: sed est logic⁹ syllogismus ipsius quod quid est.

¶Exequtur ppositū. et p⁰ q̄stū ad ipm quodqd ē. scōo q̄stū ad diffinitiōem que ē rō significatiua ei⁹ ibi (Diffinitio aūt qñ dr rō et ē) Circa p̄mū ponit duos modos manifestādi quodqd ē: et p⁰ ponit modū logyce ꝑbationis. 2⁰ modū demōstratiue ꝑbatōis ibi (quo āt mō ꝯtin-
Lec.1. gat et ē) Circa p̄mū resumit p⁰ id qō supra mānifestatū ē. s. q ide ē scire qd ē et scire cām qōnis an ē: sicut idē ē scire qd ē: et scire cām ipi⁹ si ē ista ē q: opz eius qō ē rē eē sit aliqua cā. qz ḃ. n. dē aliqd cātū qō hz cām sui eē: hec āt cū eēndi aut ē eadē. s. cū eētia ipius rei aut alia. eadē quidē sicut forma et mā q̄ sūt ptes eētie: alia vo sicut efficiens et finis: q̄ qdē due cāe sūt q̄dāmodo cāe formē: et māe. nā agēs opatur pp finē et vnit formaz māe. et si accipiamus cāz q̄ ē alia ab eētia rei. qñqz qdē ē talis p quā possit fieri demōstratio: qñqz āt: nō. n. ex oi cā agēte seqtur ex necitate effect⁹ ex suppōne āt finis seq̄tur q sit id qō ē ad finē: vt ꝑbat in sēdo physicoꝝ: supponam⁹ ergo q sit aliqs effect⁹ cui⁹ eē cā sit nō solū ipa eētia rei. fz hēat ēt aliā cām: et sit talis p quā possit demōstrari: puta si dicam⁹ q si hō ptingit ad beatitudinē neče ē p̄existere virtutē: accipiam⁹ āt q eētia vtutis sit habit⁹ opans fz rationem rectā pōt ergo demōstrari eē aliquē habitū fz rectā rōem opantē: si sit aliqs habit⁹ ad beatitudinē pducens: accipiat ergo p medio illa cā alia q̄ ē demōstratiua: et formet syllogism⁹ ī p̄ma figura qō necesse est fieri: q: opz qōquid ē vlr et affirmatiue p̄dicari de re cuius ē syllogyzabitur ergo sic. ois habit⁹ pducēs ad beatitudinē ē habitus fm rectā rōem operās: fz vtus ē et hmōi ergo et ē. pducit ergo q iste modus qui est nunc inquisitus ē vn⁹ modus ostendendi quodquid est per aliud quod est cā: et q ille modus sit cōueniens pz quia necesse est sicut supra dictum est q mediū approbandū quodquid ē accipiatur ipm quid est: et similiter mediū ad ꝑbandum alia qua ꝑpria accipiatur aliquid ꝑprium: est aūt considerandum q cū quid ē sit causa ipsius rei fm diuersas causas eiusdem rei pōt multipliciter qō quid est eiusdē rei assignari: puta quid est domus pōt accipi per cōpationem ad cām materialē: vt dicamus q est aliquid compositus ex lignis et lapidibus. et ēt per compationem ad causam finalē. vt dicamus q est artificiū p̄paratum ad habitādum. Sic ergo cōtinget q cum sint multa qō quid est eiusdem rei. aliqō illoꝝ mōstrabitur et aliquod nō monstrabitur. sed supponetur. vñ nō seq̄tur q sit petitio p̄ncipij q: aliud qō quid ē suppontur. et aliud ꝑbatur. nec tñ est modus ꝑbandi quodqd est demōstratiue. sed logyce syllogizandi q: nō sufficienter per hoc ꝑbatur q id quod ꝯcluditur sic qō q̄d ē illius rei de qua concluditur sed solum qō insit ei. ¶Deinde cum dicit.

¶Quo aūt modo cōtingat dicemus: dicētes iterū ex p̄ncipio. sicut. n. ꝓpter quid querim⁹ hītes quia aliquando autē et simul manifesta fūt: sed neqz prius ꝓpter quid possibile ē cognoscere q̄z quia manifestū est q: silr et qō qd erat esse nō sine quia est: Impossibile enīz est scire quid est ignorantes si est.

¶Oīdit quomodo per demonstrationem potest accipi qō quid est. Et circa hoc duo facit. p̄mo ostendit quo modo manifestatur qō quid est per demonstrationez in aliquibus. scōo ostendit q nō est ita in oīnib⁹ ibi. (Est autem quorundam et ē) Circa p̄imum tria facit. p̄mo p̄emittit quedam que sunt necessaria ad propositū ostendendum. scōo manifestat p̄positum ibi (Quorum igitur habemus et ē) tertio epilogat ibi (quō quidem igitur et ē) Circa p̄imuz p̄emittit tria quorum p̄imum est comparatio quedaz ipsius qō quid ē ad ꝓpter quid. Dicit ergo q ad ostendendum quomodo contingat accipe quod quid est. per demonstrationez oportet iterū a p̄ncipio resumere. Vbi considerandum occurrit q dupliciter se habet aliquid ad cognoscēdum ꝓpter quid. quā doqz enim habemus quia in nostra cognitione: et querimus adhuc ꝓpter quid. quandoqz autem simul manifestata sunt nobis vtraqz. Tertium autē impossibile ē vt scilicet p̄ius cognoscat aliquis de aliqua re ꝓpter quid q̄z quia et similiter est de eo quod quid erat esse q: aliquādo scimus rez eē nec tamen perfecte scimus quid sit. aliquando autem simul scimus vtrunqz. sed tertium est impossibile. vt. s. sciamus quid est ignorantes si est. Secundam rationem ponit ibi.

¶Hoc āt si est aliqñ qdē fz accīs habem⁹. aliqñ vo hītes qō qd est ipsi⁹ rei: ut tonitruū qm son⁹ qdez nebularū est: et defectū qm p̄uatio qdā luminis est: et hoīez qm aīal qōdaz est et aiā quoniā seipsum mouens.

Lec.15: et co.47.

¶Et dicit q̄ rē aliquā esse possum⁹ scire absq; eo q̄ sciamus pfecte q̄d est duplr. vno mō sm q̄ cognoscimus aliq̄ accidens eius: puta si p velocitatē motus existimemus lepozē esse. Alio mō p hoc q̄ cognoscim⁹ aliq̄d de essentia ei⁹. q̄ō q̄dez ē possibile i sbijs cōpositis. vt puta si cōprehēdamus hoiez esse p hoc q̄ ē risibile siue rōnale. notādū cognitis alijs q̄ cōplēt essentiā hois. In substātijs vō simplicib⁹ hō nō ptigit. q: nō pōt cognosci aliq̄d de substātia simplicis rei nisi tota cognoscat. ut pz ī ꝓmēto metaphysice. oz aūt q̄ q̄ cognoscit aliq̄d eē: p aliq̄d rei illud cognoscat. ⁊ hoc uel est aliq̄d p̄ter essentiā rei. vel aliq̄d de essentia ipsius. ⁊ de b̄ ponit exēplū. puta si cognoscam⁹ tonitruū eē pp hoc q: peipimus quēdā sonū ī nubibus: q̄ō q̄dez ptinet ad essentiā tonitrui. nō tn̄ ē tota tonitrui essētia. q: nō ois sonus nubiū est tonitruū. ⁊ silr si cognoscamus defectū. i. eclipsim solis ul' lune eē pp hoc q̄ ē q̄dā ꝓuatio luminis. cū tn̄ nō ois ꝓuatio luminis sit eclipsis: ⁊ eadez ratio ē si aliqs peipiat hoiem eē ꝓpter b̄ q̄ est quoddā aīal: vel si percipiat aiam̄ eē pp hoc q̄ ē aliq̄d seipsum mouens.

Lec.13. ⁊ co.22.

¶Tertiū ponit ibi.

¶Sed q̄cūq; q̄dez b̄z accēs scim⁹ qa sūt: necesse nullo mō hr̄e se ad q̄d est: neq;.n. scimus qa sūt q̄rere aūt quid est nō hītes quia est: nihil q̄rere est. Scōz q̄cūq; aūt habemus quia est: quid est facile est q̄rere: q̄re quemadmodū hēm⁹ quia est: sic habem⁹ ad id q̄ō quid est.

¶Dicit q̄ illa de quibus scimus q: sūt p aliq̄ō accidēs ipsoz. nullo mō p hoc se habēt ad hoc q̄ cognoscam⁹ de ipsis q̄d est. q: nec ēt p hmōi accidēs uere scim⁹ ea esse. scimus quidē eē eoz accidētia. sed q: accidentia non sunt ipse res. nō pp hoc ve scimus ipsas res eē. vanū aūt est q̄rere q̄d est. si aligs nesciat q: ē. sed illa de quibus scim⁹ ea eē p aliq̄d ipsoz facilr̄ pōt cognosci a nobis qd sūt. vñ manifestū est q̄ sicut nos hēmus ad cognoscendū q: est aliquid ita nos habemus ad cognoscendum quid est.

¶Deinde cum dicit.

¶Quorū igr̄ habem⁹ aliq̄d ipsius q̄ō q̄d ē. primū q̄dē sit ōfect⁹ ī quo. a. luna ī quo. c. oppositio terre ī quo. b. utz q̄dē igr̄ ōficit aut nō. b. q̄rere ē utz ē aut nō. b aūt nihil differt q̄reř q̄z si ē rō ipsi⁹: ⁊ si sit b: ⁊ illō dicim⁹ eē: aut q̄lis ꝓtradictiōis est rō: utrū bīdi duos rectos aut nō bīdi. Cū aūt ueniam⁹: simul q: ⁊ pp ter q̄d est scim⁹ si p media fit: si uero nō: q: pp q̄d aūt nō. Sit igr̄ luna. c. defect⁹. a. lunā plenā umbrā nō posse facere nullo nostrū medio exīte manifesto in quo. b. Si igr̄ in. c. est. b. q̄ō est lunā nō posse facer ūbrā: cū null⁹ nr̄um medi⁹ sit. In b aūt. a. q̄ō est deficere: q: ōficit q̄dē manifestū est: z, pter q̄d nōdū: ⁊ q: ōfectus ē q̄dez scimus: q̄d aūt est nescim⁹. Cum manifestū aūt est: q: a. ī. c. fit: z pp q̄d est q̄rere. b. est q̄rere quid ē. utrū sit obiectio. aut cōuersio lune. aut extrictio. hec aūt est rō alterius termini: ut ī his q̄ sunt ipsi⁹. a. est. n. defectus obiectio q̄d est tonitruū ignis extrictio ī nube. sit nubes. c. tonitruū. a. extinctio ignis. b. In c. igr̄ nube est. b. extīguit. n. ī ipsa ignis: hoc aūt ē son⁹. ⁊ est: b. rō ipsi⁹. a. ꝓmi termini. Si āt iterū b⁹ aliq̄d medium sit. ex reliq̄ erit rōib⁹.

¶Manifestat ꝓpositū z ꝓmissa ⁊ dicit q̄ ī his q̄ scim⁹ esse p hoc q̄ cognoscim⁹ aliq̄d essentie ei⁹ accipiam⁹ p̄ns tale exēplū sit defectus. i. eclipsis ī q̄. a. q̄ est maior extremitas. luna ī q̄. c. q̄ est mīor extremitas oppositio terre directa iter lunā ⁊ solē ī q̄. b. q̄ō ē medium. Idē igr̄ ē q̄rere utrū deficiat luna nel nō. Et q̄rere utz. b. sit uel nō. q̄rere aūt utz. b. sit uel nō. nihil differt q̄z q̄rere si ē aliq̄ rō ipsius defectus. nā. b. i. oppositio terre ē rō defect⁹ lune ⁊ si sit oppositio terre. ēt tūc dicim⁹ eē. s. defectū lune aut nō. Silr si q̄ramus q̄lis sit rō ꝺdictiōis: vtz. s. ī bīdo dn os rectos vel nō bīdo sit ꝺdictio. cū āt ueniamus esse id q̄ō q̄rimus: puta eē defectū simul sciemus q: ⁊ pp qd: si ueniat⁹ ꝓpositū p medium debitū q̄ō ē eā. Si vō nō: sed p aliq̄ō extrīsecū sciemus q: z nō pp qd. puta si sit luna. c. ⁊ defectus. a. accipiamus p medio q̄ ē. b. b ē q̄ luna nō pōt facere umbrā aliq̄ nostr̄ medio nō exīte cum sit plenilunium. luna. n. q̄ncūq; nō deficit facit umbrā iterposito aliq̄ corpe: z b q̄ō ē nō posse facere umbrā nisi aliqs nr̄m existat ī medio. nō ē cā defectus. z potius effectus si g⁹. b. ꝓdicet de. c. q: s. luna pōt ī plenilunio facere umbrā aliq̄ nr̄m medio exīte ⁊ iterū si ī hoc medio sit. a. i. si accipiat⁹ q̄ q̄ñ hoc accidit luna deficit. Manifestuz erit luna deficere z pp q̄ō luna deficiat nōdū erit. Manifestū: ⁊ silr sciemus q: ē defectus z nesciem⁹ q̄d ē defect⁹ q̄ñ āt manifestū ē q̄ a. ē m. c. i. q̄ luna deficit fiē ī ꝓdicto exēplo: nec scīt pp q̄d ē: nec scīt q̄d ē: tūc q̄rere pp q̄d est nihil. n. aliō ē q̄rere q̄z q̄d est. puta si q̄ramus: q̄re deficit luna: vtz deficit pp hoc q̄ obijcit⁹ terra ī medio iter solē ⁊ lunā. uel b fiat p ꝙuersionē lune. vt tūc vtat⁹ vsus nos superficies lune q̄ ē tenebrosa: vt q̄dā dixerūt: uel ēt lumen extīguat⁹ ī aliq̄ hūdo. q̄rere āt vtz pp aliquā hanc cārū fiat defectus lune: nihil ē aliō q̄z q̄rere vtz defectus lune sit obiectio terre: aut ꝙuersio lune: aut extīctio luminis ei⁹ ⁊ b mediū ē rō alterius extremitatis sicut ī p̄missis exemplis ē rō ipsius. a. q̄ō ē maior extremitas. q: defect⁹ lune nihil ē aliō q̄z obiectio facta lunari lumini a terra. ¶Ponit ēt aliud exēplū. vt si q̄ramus q̄d est tonitruū ⁊ dicamus sm opinionē anaragore ⁊ ēpedoclis. q̄ ē extīctio ignis in nube. sm vō opinionē eius ī scō metheuroz tonitruz fit ex pcussura exalatiōis sicce ī frigiditate ad nubes. vtiq; aūt multotiēs ī exēplis opiniōibus alioz. si g⁹ sm p̄dictā opinionē q̄rat⁹ pp qd tonat. respōdeb⁹ pp b q̄ extīguitur ignis ī nube. sit igr̄ nubes. c. q̄ō ē mīor extremitas tonitruū āt. a. q̄ō ē maior extremitas. extīctio ignis sit: b. q̄ō ē mediū syllogizet⁹ g⁹ sic. ī. c. ē. b. i. ī nube ē extīctio ignis: z oīs extīctio ignis ē sonus tonitrui. ⁊ sic pz q̄ accipiēdo pp q̄d: p demōstrationē accipimus q̄d ē. q: ipsū mediū ostēdēs pp qd ē rō diffinitiua p̄mi termini. i. maioris extremitatis: z si oporteat accipe aliq̄ō aliō mediū ad b dēmōstrādū: b assumet⁹ ex reliq̄s rōnibus. i. ex diffinitiōe mīoris extremitatis: ⁊ aliaz cāz extrīsecaz. cū. n. subiectū sit cā passiōis: necesse ē q̄ diffinitio passiōis demōstret⁹ p diffinitionē subiecti: ⁊ b pz ī exēplo ꝓposito. q: enī luna ē corp⁹ natū sic moueri. iō necesse ē q̄ obijciat⁹ certo tēpore terra inter solē ⁊ ipsam.

Lec.10.

¶Deinde cum dicit.

¶Quōniā quidē igr̄ accipim⁹ quid est ⁊ sit notū dictū est q̄re syllogism⁹ quidē ipsi⁹ quid est nō sit neq; demōstratio: manifestū tn̄ est per syllogismū ⁊ demōstrationem: quare neq; sine demōstratione est cognoscere quid est cuius est causa aliqua neq; est demōstratio ipsius sicut ⁊ in oppositionibus diximus.

¶Epilogat q̄ō dictū ē. ⁊ dic: dictū ē quō accipiat⁹: ⁊ īnotescat q̄ō q̄dē. s. q̄ b q̄ accipit⁹ pp q̄d: dictū ē ēt q̄ ñ ē syllogismus neq; demōstratio ipsius q̄d ē. ut. s. ꝓprie syllogizetur uel demōstret⁹ q̄ō q̄d est. ⁊ tn̄ mānifestat⁹ q̄ō q̄d ē p syllogismū ⁊ p demōstrationē: inq̄stū. s. mediū demonstratiōis pp qd est q̄ō q̄d ē. vñ mānifestū ē q̄ neq; sine dēmōstratiōe pōt cognosci q̄ō q̄d est: cuius ē altera cā. nec

nñ est demõstratio ipsius qõ quid ẽ: sicut ꝓbat in obijcãdo ⁊ fm hoc obiectiones ĩducte sunt uere.

¶Est autem quorũdam quidem quedã altera causa: quorũdam autẽ nõ est.

¶Diffinitiones quidem fm spẽs facte nullũ hñt mediũ quo demõstrent: sz diffinitões fm materiã facte possunt habere medium.

¶Quare manifestũ est qñ eoꝝ q̃ sunt quid est: alia quidem sine medio ⁊ ꝓcipia sunt q̃ ⁊ esse: ⁊ quia sunt supponere oportet: aut alio mõ manifesta facere: qõ uere arithmeticus facit: ⁊ nãqz quid est unitatẽ supponit: ⁊ qz est. sed habẽtium mediũ quorũ est q̃dã altera causa substãtie ⁊ ipsius esse est per demonstrationem: sicut dictũ est ostendere: nõ qõ quid est demonstrantes.

Lectio. viii.

Ostq̃ pbs ostẽdit ꝙ ĩ quibusdã ꝑ demõstrationẽ accipit qõ q̃d est: hic ostẽdit ꝙ hoc nõ ẽ possibile ĩ oĩbus. ⁊ ad hoc oñdẽdũ ꝓsupponit ꝙ q̃rundã ẽ q̃dã altera cã: quorũdã autẽ nõ. qz igit qõ quid ẽ accipit ꝑ demõstrationez: cuiꝰ medium ẽ cã: manifestũ est ꝙ sũt q̃dã quoꝝ qõ quid ẽ oz accipere sicut quoddã ĩmediatũ ꝓncipiũ: ita ꝙ oz supponere ẽ talı re ⁊ eẽ ⁊ qd est: uel manifestare aliquo alio mõ ꝑ demõstrationẽ. puta ꝑ effectuz uel ꝑ simile uel aliquo tali mõ. Est autẽ ꝑsiderãdũ ꝙ hoc qõ dicit quorũdã nõ esse aliaz cãm: põt itelligi tripliciter. Uno mõ ꝙ simplr ⁊ absolute cãz nõ hz sui esse: ⁊ hoc cõpetit soli ꝓmo ꝓncipio qõ ẽ cã eẽ ⁊ ueritatis ĩ oĩbus reb⁹. nihil. n. phibet ẽt eoꝝ q̃ ex necessitate sũt eẽ aliquã cãm necessitatis. vt pz ĩ q̃nto metaphysice. ⁊ iõ cũ hic pbs pluralr loquat nõ sic ẽ itelligẽdũ qõ hiq̃dꝫ: ꝙ aliqua sint q̃ nullã habeãt cãz sui eẽ. Alio mõ põt itelligi fm ordinẽ eaꝝ einsdẽ rei. manifestũ ẽ. n. ĩ reb⁹ habentibus quattuor cãs ꝙ vna cã est quodãmõ cã alteri⁹: qz. n. materia ẽ ꝓp formã ⁊ nõ ecõuerso: ut ꝓbat ĩ scõ physicoꝝ. diffinitio q̃ sumit ex cã formali. ẽ cã diffinitiõis q̃ sumit ex cã mãli einsdẽ rei. ⁊ qz generatuz ꝓsequit formã ꝑ actionẽ generãtis. ꝙñs est ꝙ agẽs sit q̃dãmõ cã forme. ⁊ diffinitio diffinitiõis. Ulteri⁹ autẽ oẽ agẽs agit ꝓp finẽ vñ diffinitio q̃ a fine sumit ẽ q̃dãmõ cã diffinitiõis q̃ sumit a cã agẽte. vlteri⁹ aũt nõ ẽ ꝓcedere ĩ generib⁹ cãz vñ dicit ꝙ finis ẽ cã caz. põt tñ in singulis cãz generib⁹ fieri demõstratio a posterioribꝰ ad ꝓora. sz diffinitiões deberẽt dari ꝑ cãs ꝓximas. ⁊ fm hunc sensum in quibusdã libris ĩterponit ꝙ diffinitiões fm spẽm facte nullũ hñt mediũ quo demõstrẽtur. diffinitiões autẽ fm mãm facte pñt habere mediũ. qz. s. diffinitiões que dant fm cãm merã mãlez pñt demonstrari ꝑ diffinitiones que dant fm cãm formalẽ. Diffinitio ãt q̃ dat fm cãm formalẽ nõ põt vlterius demonstrari ꝑ aliquod ꝓncipiũ intrĩsecũ rei qõ ꝓxie ptinet ad qõ quid ẽ. utpote ĩtrãs essentiã rei. sed ⁊ si demõstret ꝑ cãm efficiẽtẽ ⁊ finalem. dicendũ erit ꝙ semp cã supior se hz ut finalis respectu iferioris: ꝓdicta tñ uerba nõ hñtur ĩ libris grecis vñ magis vr esse glosa q̃ ꝑ errorẽ scriptorũ ĩtroducta est loco text⁹. Tertio mõ põt itelligi inq̃ntũ aliq̃ sunt q̃ nõ habẽt cãm ĩ genere subiecto alicuius scie. sicut ĩ genere numeri de q̃ est arithmetica ẽ deuenire ad unitatem eius ĩ hoc. n. genere nõ est accipere aliud ꝓncipiũ. ⁊ hic sensus ꝛoꝛdat exẽplo qõ ꝓbus subiũgit dicẽs ꝙ arithmeticus supponit qd est unitas ⁊ qz est. sicut illa quoꝝ nõ est alia cã ita etiã illoꝝ q̃ pñt hre mediũ ⁊ quorum est altera cã põt manifestari qõ qd ẽ. ita tñ ꝙ non demõstret ipsum qõ qd est. sz magis mediũ demonstrationis. vt qõ qd ẽ accipiatur. ¶Deinde cum dicit.

¶Diffinitio aũt quoniã qdẽ dicit ratio ipsi⁹ qõ quid est manifestũ est: quoniã aliqua rõ ipsi⁹ qõ qd est significat nomẽ: aut erit rõ altera noĩa ponẽs: ut qdẽ significãs qd ẽ fm ꝙ triãgulus est. ꝙ uero hñtes qz est querun⁹, ꝓpter qd est: difficile autẽ est sic accipe q̃ nõ scim⁹ qz sunt. cã aũt pri⁹ dicta est difficultatis: qz neqz si est: neqz si nõ scimus: sed aut fm accidens. Ratio autem una est duplex: hoc quidẽ cõuenctio est ut que est ilias. Lo.10.

¶Ostenso qualr se habeat qõ q̃d est ad demõstrationẽ ostendit quõ se hz diffinitio. Et circa hoc duo facit ꝓmo ostendit qualr diffinitio se hẽat ad demonstrationez. Secũdo manifestat qõ dixerat ꝑ exemplũ ibi (Differt enĩ dicere ꝓp quid) Circa ꝓmũ tria facit. ꝓmo ꝓponit unuz modũ diffinitionis significãs q̃d est. Secõ ꝓponit aliuz modũ diffinitionis significãtis ꝓp qd ibi (alius vo terminus) tertio ostendit qualr se habeat vtraqz diffinitio ad demõstrationem ibi (Quare ꝓia q̃dem) Circa ꝓmuz supꝓnit ꝑ⁹ ꝙ diffinitio sit rõ significatiua illi⁹ qõ quidẽ ẽ si aũt nõ posset hẽri aliq̃ alia rõ rei q̃ diffinitio: ĩpossibile esset ꝙ scirem⁹ aliquã rẽ eẽ. quin scirem⁹ de ea qd ẽ. qz ĩ possibile ẽ ꝙ sciamus aliquã rẽ eẽ nisi ꝑ aliquã illi⁹ rei rõnem. de eo enĩ qõ ẽ nobis penitus ignotuz: nõ possum⁹ scire si ẽ aut nõ. Inuenit aũt aliqua alia rõ ꝓter diffinitionẽ que quidẽ vel est ratio expꝺsita significationis noĩs uel est ratio ipsi⁹ rei noĩate. altera tamen a diffinitione qz nõ significat quid est: sicut diffinitio. sz forte aliqõ accidẽs sicut forte inuenit aliqua rõ q̃ exponit quid significat hoc nomẽ triangulus ⁊ ꝑ hmõi rationẽ: hñtes qz est. adhuc q̃rimus ꝓp qd est: ut sic accipiamus qõ quid ẽ. sz sicut ꝓia dictũ ẽ. hoc est difficile accipere ĩ illis ĩ quibus nescimus an sit. ⁊ hmõi difficultatis cã superius est assignata qz. s. q̃ nescimus rẽ eẽ ꝑ aliqd rei. nõ absolute scimus si est uel nõ. sed solũ accidens. ut supra expꝺsitũ est. Ad distinguendũ aũt rõnem significantez qd est ab alijs subiũgitur ꝙ duplr aliqua rõ põt dici una quedaz enĩ est vna sola ꝓiuctione. ꝑ quẽ modũ etiã hz vnitatez illas. i. poema de hist⁹ia troiana. ⁊ ꝑ hũc ẽt modũ dr esse una rõ q̃ est expꝺsitiua noĩs. uel manifestatiua ipsius reinoĩate ꝑ aliqua accidentia. ut si dicat ꝙ hõ est aĩal risibile susceptibile discipline. Alia uero rõ est vna inq̃ntuz simplr significat unũ de una re: cuius ratio est. ⁊ hoc nõ fm accidens: ⁊ talis rõ est diffinitio significãs q̃d est. qz essentia cuiuslibet rei est una. sic ergo cõcludit ꝙ illa q̃ dicta ẽ est vna diffinitio diffinitionis. s. ꝙ diffinitio est ratio ipsi⁹ qõ qd est. ¶Deinde cum dicit.

¶Alia uero unũ de uno ostendẽs nõ fm accidens ratio aũt una quidẽ igit terminus est termini q̃ dicta est. Alia uero terminus ẽ demonstrans ꝓpter quid est.

¶Ponit aliũ modũ diffinitiõis. ⁊ dicit qõ alia diffinitio diffinitiõis est ut sit ratio manifestãs ꝓpter quid.

¶Deinde cum dicit.

¶Quare ꝓia qdez significat qõ quid est. demõstrant aũt nõ. Que uero posteri⁹ est: manifestũ ẽ qñ erit ut demõstratio eius qõ qd est: positione differens a demonstratione.

¶Ostendit quomodo vtraqz diffinitio se habeat ad demõstrationez ꝛcludẽs ex ꝓmissis ꝙ ꝓia diffinitio solum significat quod qd est sed nõ demõstrat ipsuz. Secũda vero diffinitio est ꝙsi demõstratio q̃dã ipsius qõ quid ẽ. ⁊ nõ differt a demõstratiõe nisi sola positiõe. i. ordine terminoꝝ ⁊ ꝓpositionũ. ¶Deinde cum dicit.

¶Differt. n. dicere ꝓpter qd tonat: ⁊ qõ ẽ tonitruũ: dicet enim si quidẽ, ꝓpter id qõ extin-

Lec.5. ⁊ Lo.100.

Lec.4. ⁊ Lo.23.

Lec.6.

Lec.7.

guitur ignis ī nubibus. Quid tonitruū est: sonus extincti ignis in nubibus quare eadē ratio alio modo dicit: ⁊ sic quidē demonstratio cōtinua: sic aūt diffinitio. Amplius est termin⁹: cōtinuus sonus ī nubibus: hoc autē est que ē ipsius quid est demōstrationis ꝯclusio.

¶ Manifestat qō dixerat ꝙ exēpla. Et circa hoc duo facit. p⁹ manifestat ꝙ exempla q̄ dicta sūt Scō colligit ex p̄missis diuersitatē diffinitionū. ibi (Immediatoꝝ aūt diffinitio) Dicit ergo p⁹ ꝙ differt dicere ꝑpter quid tonat ⁊ quid est tonitruū: q: fm opinionē illoꝝ q̄ dicūt ꝙ extinctio ignis ī nube est cā tonitrui: dicit aliquis ꝙ quid cum dicit tonitruū esse ꝑpter hoc ꝙ ignis extinguit in nube. ille aūt dicit qd est tonitruū: q̄ dicit ꝙ est sonus ignis extincti ī nubibus: vtrūq; aūt horū significat eādē rationem: sed ꝙ aliū modū. nam cum dicitur tonat ꝓpter hoc ꝙ extinguitur ignis ī nube. significat ꝑ modū demonstrationis ꝓtinue. i. non distincte ꝙ diuersas ꝓpositiones: accipiūtur tamen ꝓtinue omnes termini demōstratiōis. Cū aūtē dicitur ꝙ tonitruus est sonus extincti ignis in nubib⁹ significat ꝙ modus diffinitiōis. sed si dicam⁹ ꝙ tonitruū est sonus in nubib⁹ nulla mētiōe facta de extinctiōe ignis erit diffinitio significās quid est. ⁊ erit solum demōstrationis conclusio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Immediatorū aūt diffinitio est ipsi⁹ quid est idemōstrabilis. una ꝟo syllogismus ipsi⁹ qd est. casu differens a demōstratiōe. Tertiū ät est que est ipsius quid est conclusio.

¶ Colligit ex p̄missis quot sunt modi diffinitionuꝫ ꝙ respectuꝫ ad demōstrationē. Et p⁹ resumit quoddā qō supra dixerat: ꝙ eoꝝ q̄ nō habēt cām diffinitiones sunt accipiēde sicut q̄dā īmediata ꝑncipia: ⁊ ī dicit hic ꝙ diffinitio īmediatoꝝ: idest rex nō habētiuꝫ causas est sicut q̄dā indemōstrabilis positio eius qō quid est. Ex hoc ergo ꝯcludit ꝙ triplex ē genus diffinitionis ꝙ compationez ad demōstrationē. Quedā enī ē diffinitio que ē idemōstrabilis rō eius quodqd ē. ⁊ hec ē illa quā dixerat ēe īm mediatoꝝ. Alia aūt diffinitio est q̄ ē. q. quidā syllogism⁹ ō mōstrativus eius quod qd est. ⁊ nō differt a demōstratione nisi casu: idest fm diuersaz acceptionē ⁊ positionez dictionū vt cum dr tonitruum ē sonus extincti ignis ī nubibus. 3⁹ autē diffinitio ē q̄ solū ē significativa ipsius ꝙ qd est ⁊ ē conclusio demōstratōis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifestū igit ex dictis est ⁊ qualiter est ipsius quod quid est demōstratio: ⁊ qūo non est: ⁊ quoꝝ est: ⁊ quorum non. Amplius aūt diffinitio quot modis dicit: ⁊ qualiter quod quid est demonstretur: ⁊ qūo nō: ⁊ quoꝝ ē: ⁊ quorū nō ē. Adhuc aūt ⁊ ad demōstrationem quō se hz: ⁊ quō contingere: ⁊ quō non.

¶ Epilogat q̄ dicta sūt: ⁊ dicit mānifestuꝫ ēe ex p̄dictis ꝙ quē modū ē demonstratio ipsius qō quid ē: ⁊ ꝙ quē modū nō. qz. s. qō quidē pōt accipi ex ipsa demōstratiōe: ñ aūt pōt demōstrari. dictuꝫ ē ēt in qbus possit eē demonstratiō eius qō quid ē. fm modū p̄dictū: qz in habētibus cām: ⁊ in q̄bus nō: qz in nō habētibus cām. Dictuꝫ ē ēt quot modis dr diffinitio. qz. s. q̄dā significat qō q̄d ē: q̄dā aūt ēt manifestat ꝑ quid: dictū est etiā quō quid ē ō monstrat inq̄tū. s. significat ꝙ diffinitionē significantē solus quod q̄d est: ⁊ quomō nō demōstrat inq̄tū. s. ꝙ diffinitionē accipit nō solū qd sz ēt ꝑpter qd. Dictū est etiā quō diffinitio se habeat diuersimode ad demōstrationē ⁊ quomodo contingat ꝙ eiusdem sit demōstratio ⁊ diffinitio: ⁊ quomodo hoc nō contingat.

¶ Quoniā aūt scire opinamur cū scimus cāz cause autez quatuor sūt: una quidez qō quid erat esse: una ꝟo cū hec sit necesse est hoc esse. altera autem ꝓmo mouet: quarta ꝟo causa cuius: oēs he per mediū mōstrant. Lec. viii.

p Ostq̄ ꝓbs ostēdit qualr ipsuꝫ quid est: sz habeat ad demōstrationez: hic ostendit quō ad demōstrationē sen habeat ꝑpter quid quod significat cām. Et circa hoc duo facit. p⁹ ostendit quō cause assumant in demōstratiōe. Scō quō diuersimode in diuersis reb⁹ ibi. (Eadē aūt cā est.) Circa ꝓmum duo facit. p⁹ ꝓponit qō intendit. Scō manifestat ꝓpositum ibi (Et hoc. n. exīte) Dicit ergo ꝓmo: ꝙ qz scire opinamur cū sciamus cām: vt in ꝓmo habitum est demōstratio aūt est syllogism⁹ faciens scire. ita ꝓns ē ꝙ mediū demōstrationis sit cā. Sunt aūt quattuor genera cāz vt in scō physicoꝝ ⁊ in qnto metaphysice plenius manifestatur: quaꝝ una est qō quid erat esse. i. cā formalis que est cōpletiua essentie rei. Alia aūt est cā qua posita necesse est causatum ponit: ⁊ hic est cā materialis: qz ea q̄ sequūtur ex necessitate materie sunt necessaria absolute: vt habet in scō physicoꝝ. Tertia aūt cā est q̄ est ꝑncipiū motus. i. cā efficiens. Quartā cā est cui⁹ gr̄a fit aliquid. s. cā finalis ⁊ ita ꝓz ꝑ mediū demōstrationis oēs he cause manifestant. qz q̄libet haꝝ cāz pōt accipi ut medium demonstrationis. ¶ Deinde cum dicit. Lec. 4. ⁊ co. 28. Lec. 2. ⁊ co. 2. Lec. 15. ⁊ co. 87.

¶ Et hoc. n. ꝙ cū sit hoc necesse est esse: una qdez ꝑpone accepta nō est: duab⁹ ät ad minus: h̄ ät est cū unū mediū habeat. hoc igitur uno accepto ꝯclusionem necesse est esse.

¶ Manifestat qō dixerat. Et circa hoc duo facit ꝓmo ostendit quō diuerse cāe sumūt vt mediū demōstratōis in diuersis rebus Scō ostēdit quō vni⁹ ⁊ eiusdez rei ꝑnt esse diuerse cause ibi (Cōtingit ät ibidē) Circa ꝓmū ūt tuor facit. ꝓmo manifestat quō cā mālis accipiatur in demōstratione. Scō manifestat ꝓpositū in cā formali. ibi (At uero ipsius) tertio ostēdit idē ō cā efficiēti ibi (Propter q̄d aut medioꝝ) 4⁹ aūt in cā finali ibi (Quorūcūq; autē) Circa ꝓmū duo facit. ꝓmo ꝓpōit modū quo cā mālis assumit in demonstratiōe. qui etiā cōpetit in alijs cāis. Scō ponit exēplū ibi (manifestum est aūt) Dicit ergo ꝓmo ꝙ illud quo exīte necesse est aliud esse. s. cā mālis nō ꝓtingit accipi sic. vt ex necessitate aliqd sequat: si accipiat vna sola ꝓpositio sed oz accipere ad min⁹ duas hoc mō se habētes ꝙ cōicēt in vno medio. si ergo accipiatur in duabus ꝓpositionibus vnū mediū qō est cā mālis: ex necessitate sequit ꝯclusio necessaria. puta si dicamus. oē cōpositū ex ōrijs est corruptibile. lapis est hmōi ergo ⁊ cē. Oportet aūt accipere duas ꝓpositiones nō solū ꝑter exigētiā forme syllogistice. sed ēt qz nō oīa q̄ sunt ex mā hñt ex materia necessitatē: ut ꝑbat in scō physicoꝝ. ⁊ iō ꝑter ꝓpositionē in q̄ sumit hoc hꝫ talez māz. oz ꝙ sumat alia ꝓpositio q̄ declararet ꝙ ex tali mā aliqd ex necessitate sequatur. ¶ Deinde cum dicit. Lec. 15. ⁊ co. 89.

¶ Manifestū aūt est ⁊ sic: ꝑpter quid recta in medio circulo quo exīte recta est. sit igitur recta in quo. a. duorū rectoꝝ in quo. b. q̄ est ī medio circulo in quo. c. a. igitur rectā esse ī. c. que est in medio circulo cā. b. est: hoc enī ipsi a. equale est: quod ꝟo est. c. ipsi. b. duorū. n. rectoꝝ. a. ī. c. ē. Existēte igit medio duorū rectoꝝ mediū ē hoc ät erat in semicirculo rectā eē. huic ät idē est qō qd erat eē: cū h̄ significet rōne.

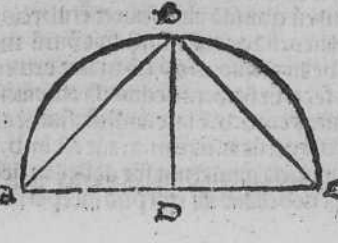

Lec.4. ¶ Proponit exemplum in mathematicis. nec ē ꝰ id qđ
¶ co.3. dr in tertio metaphisice ꝙ mathematicē scie nō demon
Lec.1. strāt ꝙ cām mālem. mathematica. n. abstrahit qđē a mā
¶ co.3. sensibili. nō āt a mā itelligibili. vt dr i. 8. metaphysice. q
qđē mā itelligibilis ꝓsiderat fm ꝙ aliqđ diuisibile acci
pit uel i numeris uel in cōtinuis. ¶ iō qñcūqz i mathe
maticis aliqđ demōstrat de toto ꝙ partes. vr esse ōmō
stratio ꝙ cām mālez. ptes eiꝰ se habēt ad totū fm rōez
Lec.5. māe. vt hēt̄r i sēdo physicoꝝ ¶ qz mā maris ꝓpte di
¶ co.31. in sensibilibꝰ pp hoc nolūt eā noīare cām mālem sz cām
necessitatis. Ad euidētiā aūt exēpli qđ in tra ponit scien
dū est ꝙ oīs triāgulus cadēs i semicirculo ē rectus. ut ꝓ
bat i tertio Euclidis. ē āt ꝓbatio talis sit semicirculus.
a. b. c. corda aūt eius q ē diameter. circuli diuidat i pūn
cto. d. qđ est centꝝ circuli erigat ergo sup punctuꝫ. d. li
nea ꝓpendicularis q attingat circūferentiā circuli i pūctd
b. a quo ducant due linee ad duo pūcta. a. ¶ c. Dico er
go ꝙ āgulus. a. b. c. cadēs i semicirculo est rectus. ꝓba
tio. triāgulus b. d. c. hz tres angulos eq̄les duob⁹ rectis
sz angulus eius. b. d. c. est rectus. q linea. b. d. est ꝓpen
dicularis ergo duo alij anguli. s. d. b. c. ¶ b. c. d. sunt eq̄
les vni recto. sz hi duo anguli sunt eq̄les. eo ꝙ due linee
d. b. ¶ d. c. sunt eq̄les. q ōbunt a centro ad circūferen
tiā. relingtur ergo ꝙ angulus. d. b. c. sit media ꝑs recti
anguli. pari quoqz modo ꝓbat ꝙ angulus. a. b. d. sit me
dia pars recti. ergo totus āgulus. a. b. c. ē rectus. hac er
go ꝓbatiōe vtit hic philosophus dicēs ꝙ manifestū est
ꝙ hunc modū ꝙ est recta q in semicirculo. i. rectus āgu
lus q cadit in semicirculo. dū accipit illud quo existēte se
quit ꝙ sit rectus. sit ergo rectus āgul⁹ i quo. a. qđ ē ma
ior extremitas. medietas duoꝝ āgulorꝝ sit mediuz i quo
b. angulus cadēs i semicirculo sit mīor extremitas i quo
est. c. hoc ergo ꝙ est. a. esset in. c. i. ꝙ angulus i semicir
culo sit rectus cā est. b. s. ꝙ angulus semicirculi ē mediū
duoꝝ rectoꝝ. hoc enī mediū est eq̄le ꝓ quersionē ipsi. a.
¶ ipsuz. c. est simili mō eq̄le ipsi. b. nā. b. ē esse medietatē
duoꝝ angulorꝝ rectoꝝ. hoc ergo existente necesse ē ꝙ. a.
sit i. c. quod nihil aliud ē q̄ꝫ āguli semicirculi esse rectum.
subiungit āt hic ꝙ modus demōstratiōis pōt etiā ad for
maleꝫ cām ꝓtinere quā nominauerat qđ quid erat esse:
eo ꝙ esse mediuz duoꝝ rectoꝝ pōt accipi vt ratio signifi
cans ꝙ quid est recti anguli. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vō ¶ ipsius quod quid erat esse causa monstrata est media.

¶ Remittit ad ꝓmissa: ¶ dicit ꝙ i supioribus mōstratū
est quō cā formalis q ē ꝙ quid erat eē ptineat ad mediū
demonstrationis. ¶ Deinde cum dicit.

**¶ Propter qd āt medoꝝ bellū fcm̄ ē athenis: q ē ꝑliari athenienses: qm̄ i sardos cōmise
rūt. pp ꝟ. n. motū ē ꝓmū: sit bellū i quo. a. ꝓi
us cōmittit. b. athenienses. c. ē igit. b. i. c. ꝓius
ē cōmittere athenienſib⁹. a. aūt in. b. debellari
n. ꝓi⁹. iiustos. ē itaqz i. b. a. b. debellari ꝓi⁹
icipientes. b. āt ꝓi⁹ i athenienſib⁹: ꝓi⁹. n. ince
perūt mediū. itaqz hic cā ē mediū mouens.**

¶ Ponit exēplū de cā mouente tāgens quādaz grecam
historiam. videlicet ꝙ athenienses quōdam adiūctis sibi
quibusdā aliis grecis muaserūt sardenses qui erāt subie
cti regi medoꝝ: ¶ iō media iuaserunt athenienses. Dicit
ergo ꝓ⁹ ꝙ queri pōt pp qđ bellū medoꝝ factū athenien
sibus: ¶ hoc pp qđ est cā q̄re athenienses ipugnati sunt a
medis: q. s. ipsi simul cū gbusdā aliis scilicet eritbreis fe
cerunt insultuz i sardenses. Hoc enī est qđ fuit ꝓmū mo
tiuum belli. sit ergo belluz i quo. a. qđ est maior extremi
tas: ꝙ pōres insultū fecerūt sit. b. i. mediuz: sz athenienses
sit. c. i. minor extremitas ergo. b. ē in. c. inq̄ tū. s. athenien
sibus ꝙuenit ꝙ pōres fecerūt insultum. a. aūt est in. b. q
sez illi qui ꝓus aliis ininsticiā intulerunt sūt debellati sic er
go. a. est in. b. inq̄ tuz debellant illi qui ꝓus inceperūt ꝟ
antē. s. b. quod est mediuz ptinet ad athenienses: qui ꝓus
belluz inceperunt ¶ sic ꝑz ꝙ hic accipit. b. mediū cā que
primo monit. ¶ Deinde cum dicit.

**¶ Quoꝝūcūqz āt cā ē pp aliqd: ut ꝓpter qd
ābulat: ut sanꝰ fiat: ¶ ꝓpter qd fcā ē domꝰ: ut
saluet uasa. ꝟ ergo ut sanet: illud vō ꝓpter id
qđ saluet. ꝓpter qđ pꝰ cenā opz ābulare cuiꝰ
gra oz: nihil differt. ābulare pꝰ cenā in quo. c
est eminere cibos in quo. b. sanari in quo. a.
sit igit i eo ꝙ pꝰ cenā ābulat esse facere nō su
peminere cibos iuxta os uētris: ¶ hoc esse sa
nū. uidet. n. esse ipsi ābulare qđ est. c. b. qđ ē
nō eminere cibos. In ꝟ āt qđ sanatiuuz est. q
igit cāe i. c. qđ. a. fit ꝓpter qd ē: sit. b. nō emi
nere cibos. hoc āt est sicut illus rō. a. n. sic de
mōstrabit. ꝓpter qd. a. in. c. ē qm̄ ꝟ ē sanari.
Opz aūt cōmutare rationes ¶ fic magis una
queqz apparebit.**

¶ Manifestat idē in cā finali. Et circa hoc duo facit. ꝓio
ꝓponit exemplum in cā finali. sēdo ostēdit differentiā iter
cām finalē ¶ cām q est principiuz motus ibi (Generatio
nes aūt ecōtrario) Dicit ergo ꝓio ꝙ silr se hz cū ꝓdictis
in qbuscūqz accipit. q. cā finis cuius cā fit aliqd. puta si di
camus ꝓpter qđ aliqs ambulat post cenā vt scilicet vasa. i.
supellectilia hoīs saluentur. i. obseruentur. sic ergo hoc. s.
ābulatio post cenā fit gra sanandi: ꝟ āt. s. edificatio domꝰ
est gra seruandi supellectilia. sic ergo nihil differt dicere
ꝓpter qđ oz post cenaz ābulare. ¶ cuiusgra hoc oporteat.
sit ergo ambulare post cenam in quo. c. minor extremi
tas. sed nō eminere cibos i ore stomachi. sit mediuz in q
est. b. sanari vero sit maior extremitas in q est. a. sit ergo
b. in. c. q̄ ābulatio post cenā facit vt nō emineāt cibi i ore
stomachi. ¶ ꝓpter hoc ꝓuenit sanitas qđ ē. a. cē in. b. vr. n.
ꝙ ipsi ambulare qđ ē. c. insit. b. qđ est nō eminere cibos
i ore stomachi. ad hoc aūt seqtur. a. qđ est esse sanatiuuz
sic ergo ꝑz ꝙ. b. s. nō eminere cibos i ore stomachi est cā
q̄re. c. est. a. i. q̄re ambulare post cenā sit sanatiuū. ¶ hoc
s. nō eminere cibos in ore stomachi ē rō eius qđ est esse
sanatiuū. a. enī. i. esse sanatiuū sic assignabit ¶ notificabit
ꝙ aūt. a. sit in. c. est. b. ꝓpter quid: q. s. sic se hēre: vt ñ emi
neāt cibi i ore stomachi ē sanari. ¶ ad hoc ꝙ singula fiant
magis manifesta. oz trāsumere rōnes: vt. s. accipiat me
dium q̄si rō maioris extremitatis: sicut i ꝓmisso exꝰ appa
ret. ¶ Deinde cum dicit.

**¶ Generatiōes āt econtrario ꝟ ¶ in cāis fm
motū. ibi qdez mediū opz ꝓmū fieri: ꝟ āt ipz
c. ultimū: ultimū āt est ꝓpter quid est.**

¶ Ostēdit quō diuersimode se hz ¶ i cā q ē ꝓncipiū mo
tus. ōrio enī mō se hēt ia via generatiōis cā finalis. ¶ cā
q est principiū motus. nā. s. i demōstratiōe q sumit ꝓ cāz
q ē ꝓncipiuz motus. oz mediū principiū fieri. i. eē principiū
i via generatiōis: sicut ꝓus fuit ꝙ athenienses insultū fece
runt i sardenses: q̄s ꝙ ipugnarētur a medis. sz ꝟ i demon
stratiōe q sit ꝓ cām finalē accipit sic ꝓmū i via gnationis
ipsū. c. qđ ē mīor extremitas: ¶ ē vltimū cātuz cāe finalis
vltimuz āt i via gnatōis ē finis: cuiꝰ gra ē aliqd. manifestū
est āt ꝙ ꝓio aliquis ābulatus post cenā. ex hoc sequitur
ꝙ cibi nō emineāt i ore stomachi ¶ ex hoc vlterius seqt
sanitas hoīs q̄ ē principal finis. ¶ Deide cum dicit.

¶ Lōtigit āt idē ¶ unuz ¶ quid ē. ¶ pp qd ē. ¶ Lo.12.
**er necitate. ut ꝓ lucerne pellē. lumē ¶ nāqz er
necitate digredit qđ i pua est ptibili⁹ ꝓ maio
res poros: sic quidē ignis sit digrediendo: et
pp aliquid. ut nō offendamus. itaqz si esse cō**

tingit ⁊ fieri ꝓtigit sicut ſonat extracto igne neceſſe ē ſeptire ⁊ ſonare. ⁊ ſi ē. quēadmodū pythagorici dicunt minarum cā his qui ſunt in tartaro quatenus timeant.

¶ Oſtēdit quō ad eūdē effectū pñt accipi plures ꝓdictarum cāx. Et circa hoc duo facit. ꝓmo māifeſtat plures cās cē eiuſdē. Scēo oñdit ī quib⁹ habeat locū qđ dictuz ē ibi. (¶ Pluria aūt huiuſmodi ſunt) Dicit ergo ꝓpō q ꝓtingit vnū ⁊ eundē effectū eē pp aliquē finē: ſiue gra ei⁹ ⁊ ex neceſſitate alicui⁹ poris cāe: ſicut hoc qđ ē lumē apparere p pellē lucerne: ex neceſſitate ꝓuenit: neceſſe eſt enī q corpuſ minox partiū transeat per poros largiores dī aūt hoc ſm opinionē ponētium q lumē ſit corpus qđ dā ſubtille: ⁊ q apparētia luminis p diaphanum fiat pp magnitudinē poroz ꝯſi q̄rundā foraminū. corp⁹ aūt ſubtile. vī eſſe quax ptiū. ⁊ q: hoc nō ē ſz ſuā opinionē: ſubiūgit q ex tali neceſſitate hoc ꝓuenit. ſi tñ lumē appareat diſgrediēdo. i. p egreſſū partiū ei⁹ p poros diaphani. b aūt q eſt apparere lumē p pellē lucerne ē pp aliquē finē vt. ſ. ābulātes ī nocte bñficio luminis nō offēdamur. In talibus ergo poſſibile ē duplr argumētari. vnomō. a cā ꝑexiſtēte: vt dicam⁹ ſi eē ꝓtingit hoc: ⁊ hoc erit. puta ſi lumē ꝓpoſitū ē lucerne: ſequit q diffundat⁹ p poros pellis. Aliomō a cā poſteriori q̄ eſt poſteriori ī fieri: ⁊ ſz hoc argumētabat⁹ q ſi fieri ꝓtingit finē vltimū oz ꝑcedere ea p q̄ ꝓuenit ad finē. ſicut pz ī tonitruo: q ſi ē ignis extinctus: neceſſe ē ſeptire. i. fulminare: ⁊ facere fremitū quēdam ignis extincti: ⁊ ſonū quēdā. ⁊ ſi opinio pythagoricox ē va q tonitruū fiat ad cōminādū his q ſunt ī tartaro: oz dicere q tonitruum fiat. ad hoc q hoīes qui ſunt in tartaro timeant. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ālia āt bmōi ſunt: ⁊ maxīe in his q̄ natura ſubſiſtunt ⁊ conſtātibus hoc qđ pp hoc natura fecit: alia vo ex neceſſitate. Neceſſitas āt duplex ē: hoc quidē. n. ſm natūrā ⁊ motuz. ſicut lapis ex neceſſitate ⁊ ſurſum ⁊ deorſum defertur. Sed nō ꝓter eādem neceſſitatem.

¶ Oſtēdit ī q̄b⁹ ꝓtigat hoc q dictū ē. Et circa hoc tria facit. ꝓmo oñdit quō hoc ſe hēat ī his q̄ ſūt a natura. ſcēo quō ſe hēat ī his q̄ ſūt a ꝓpoſito. ibi (¶ In his aūt q̄ ſunt) Tertio īfert q̄dā corelariū. ibi (¶ Quar finis bon⁹) Dicit ergo ꝓmo q plurima himōi. q̄. ſ. ſunt ex neceſſitate: ⁊ ſūt pp finē: maxīe īueniūt ī his q̄ ſubſiſtūt a nā. ⁊ ibi q̄ ſūt. p naturā ꝓſtructā. nā. n. q̄dā facit: pp finem quedaz vo facit ex neceſſitate poz cāx: q̄ qđē ē duplex. vna ſz natura q̄ eſt ſm ꝓditionē materie. Alia ſm cām mouētem ſicut lap s mouet qđē ex neceſſitate qſiqz ſurſum qñqz deorſum: ſed nō ꝓpter idē gen⁹ neceſſitatis ſed deorſuz mouet⁹ ꝓpter neceſſitatē nature: ſurſuz aūt ꝓpter neceſſitatem mouentis. i. proiscietis. ¶ Deīde cū dicit.

¶ In his āt q̄ ſunt ab ītelligentia. Alia qdez neq̄ q̄ ſunt ab eo qđ p ſe fruſtra ē: ut domus aut effigies. Neqz ex necitate ſūt ſz ꝓpter h̄. Alia vo ſunt a fortuna ut ſanitas ⁊ ſalus. maxime āt in quibuſcunqz ꝓtingit. ⁊ ſic ⁊ aliter cum non a fortuna generatio fit.

¶ Oſtēdit quō ſe habeat ī his q̄ ſunt a ꝓpoſito: ⁊ dic⁹ q in illis q̄ ſūt p rōnē: ſicut ſunt opa artis: q̄dā talia ſunt q nūq̄ ſūt a caſu: ſicut dom⁹ ⁊ ſtatua: nec ēt pñt vnq̄ fieri ex neceſſitate nāe: ſz ſemp fiunt pp finē: q: ſemp ſūt a rōne q̄ nō opat⁹ niſi ītēdens finē: q̄dā vo ſz q̄ pñt qdez fieri a rōe artis: tñ pñt ēt qñqz fieri a fortuna. ſicut pz de ſanitate: q̄ qñqz fit p artez medicine: ſz tñ q: pōt ꝓuenire ex aliq̄ cā nāli: pōt ꝓtingeꝛ q aliq̄s ſaneꝛ ꝓter ītēctionē: ſicut ſi lepꝛoſus ſaneꝛ ex eſu ſerpētis quē cōmedit vt moꝛeꝛet ⁊ ſilr ꝓtigit de ſalute: cū. ſ. aliq̄s ītrās domū pp aliq̄d aliud liberaꝛ de manu īmicoꝛ q̄rētiū ipſuz. ⁊ hoc maxīe ꝓtigit ī oībus reb⁹ ī q̄bus ꝓtigit q aliq̄d fit ⁊ ſit alr: cuz nō a fortuna fit. ſ. ꝓtigit eūdē effectū nō fortuito ex diuerſis cāis ꝓuentre. puta pōt aliq̄s ītrare domū nō a fortuna vt ſaluet⁹ a manu hoſtiū: uel ut comedat: ul ut geſcat: vñ ſi ītēdēdo vnū eoꝛ: eueniat aliō: erit a fortuna. ſz domus ⁊ ſtatua nō fiūt niſi pp eaſdem cās. ⁊ iō talia nō cō tingit fieri a fortuna. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare finiſ bon⁹ pp aliquid fit. ⁊ aut natura aut arte. a fortūa āt nihil ꝓpter aliquid fit.

¶ Cōcludit ex ꝓmiſſis q̄ ꝓuenire ad bonū ē aut a nā aut ab arte: ars enī ⁊ nā ſilr operātur pp finē. vt hētur in ꝛ°. phyſicoꝛ: ſz a fortuna nō fit aliqd gra huiuſmodi: quod iō dr: q: ⁊ ſi fortuna ꝓtigat in his q̄ fiūt pp aliquid: vt dr in ſcēo phyſicoꝛ: illud tñ qđ dī a fortuna fieri nō ē intētū tāq̄ finis. ſed ꝓter intentionē accidit. Lec. 13. ⁊ co. 80. Lec. 8. ⁊ co. 51.

¶ Eadē āt cā ē in his que fiunt. ⁊ factus: ⁊ futuris q̄ uere ē his q̄ ſūt. Mediū. n. cā ē ī his q̄ ſunt q̄ ē ipſis āt q̄ fiunt q̄ fit. factis āt facta. ⁊ futuris futura. Lec. x.

Oſtq̄ pbs oñdit quō q̄ttuoꝛ gña cāx ī demōſtratione p mediis aſſumūtur. h̄ oñdit quō ī diuerſis demōſtrat⁹ aliqd p cām. Eſt aūt circa hoc duplex dria ꝓſiderāda. ¶ Dria qdē ſm q cā ſimul ē cū effectu: uel nō ſimul: Scēa. put cā ꝓduc effectū ſemp: aut ſicut frequēter. ⁊ de hac agit ibi (¶ Sunt āt qdē quedā q̄ fiūt vl iter) Circa ꝓmum duo facit. ꝓmo oñdit quō aliqd demōſtrēt⁹ p cāz q̄ ē ſimul cū eo cui⁹ eſt cā. Scēo quō demōſtrat⁹ aliqd p cām q̄ nō ē ſimul cum eo cui⁹ ē cā ibi. (¶ In his āt q̄ nō ſimul) Circa ꝓmū ꝓſiderāduz q q: ī motu neceſſe ē ꝓſiderare pⁿ⁹ ⁊ poſteri⁹ in cāis motus ē accipe cām ⁊ cātuz ſe hēre ſz ꝓus ⁊ poſterius. ſicut pz q cā agēs nālis mouēdo pducit ad ſuū effectuz. ⁊ ſicut p totū motū pducit mobile ad terminū motus. ita p ꝓmā ptē motus pducit ad ſcēaz: ⁊ ſic deīceps vñ ſicut mot⁹ ē cā q̄tus ꝓſequētis: ita ps ꝓma mot⁹ eſt cā ſubſequētis: ⁊ ſic deīceps. ⁊ hoc īdifferēter ſiue hoc ꝓſideret ī vno mobili qđ mouet ꝓtinue a ꝓncipio vſq̄z ad finē: ſiue ī diuerſis mobilib⁹ q̄ꝛ ꝓmū mouet ſcēm: ⁊ ſecundū tertiū. ſz ſimul duz ꝓmū mouens mouet ꝓmuz motum moueatur tñ ꝓmum motuz remanet mouens poſtq̄ deſiſt moueri: q̄ mouente ſimul mouet ſcēz mobile. ⁊ ita ſucceſſiue mouent mobilia: quoꝛ vnuz eſt cā motus alteri⁹: ſicut de his q̄ ꝓiſciūtur māifeſtat pbs in 8 phyſicoꝛ. p hūc ergo moduz ꝓtigit q cā nō ē ſimul cū eo cui⁹ eſt cā inq̄ntū. ſ. ꝓma ps mot⁹ ē cā ſcēa: uel ꝓmū motum mouet ſcēm q̄tus at mot⁹ ī ſuis ptib⁹ ſucceſſiones hēat: tñ ſimul ē cū cā mouēte. ſimul. n. duz mouens mouet mobile mouet⁹ eo q mot⁹ nihil eſt aliud q̄ actus mobilis a mouēte. ſm quē mouēs dī mouere ⁊ mobile moueri: ⁊ multo magis in his q̄ ſunt extra motū oz cām ſimul eē cū ſuo cauſato: ſiue accipiat⁹ aliqd vt terminus motus: ſic illuminatio aeris ſimul ē cum ſol⁹ exoꝛtu: ſiue aliqd accipiat⁹ ī his q̄ ſunt penit⁹ īmobilia ⁊ cauſis eſſentialibus q̄ ſunt cāe ipſius eē. Circa ꝓmū ergo duo facit. ¶ Dño ꝓponit qđ ītēdit. Scēo māifeſtat ꝓpoſituz per exēpla. ibi (Ut pp qd factus defectus) Dicit ergo ꝓpō q̄ñcūq̄z cā ē ſimul cū ſuo effectu. oz eādez cām accipe q̄tuz ad hoc qđ eſt fieri uel factū eſſe ⁊ futuꝛ eſſe: q̄ accipitur q̄tū ad h̄ qđ ē eē: q: ſi cā ē effectus ē ita neceſſe ē q q̄ñ ſit cā: fiat effectus: ⁊ q̄ñ ē facta q ſit factus effectus: ⁊ q̄ñ eſt futura: ſit futurus effect⁹. nec ē inſtātia q dum fit edificatoꝛ: addiſcēdo artē edificatiuā: nōdū ſit edificū cuius ipſe ē cā p artē edificatiuā: q: edificatoꝛ nō noīat cām edificij ī actu ſz cāz ī potētia vl ī hītu ſz edificās noīat cāz ī actu: quā oz ſimul eſſe cū eo cui⁹ ē cā vt dr in ſcēo phyſicoꝛ. ē aūt idēptitas q̄tuz ad hoc q ī oībus mediū ē cā: ſed hoc accipiēdū eſt ſm debitā ꝓpoꝛtionē. vt. ſ. ipſum eſſe cāe ꝓpoꝛtioneꝛ ipſi eſſe effectus: ⁊ fieri cāe fieri cauſati ⁊ factum eſſe cāe facto eſſe cāti: ⁊ futurum eſſe cauſe futuro eſſe cauſati. ¶ Deinde cum dicit. Lec. 6. ⁊ co. 57.

¶ Ut ꝓpter quid factus est defectus ꝓpter quid quod ī medio facta est terra: autem ꝓp id quod sit: erit ūt ⁊ ꝓp id quod erit ī medio ⁊ est ꝓp id quod est sīr ⁊ qd est crystallus. Accipiaꝫ igiꝫ qñ aq̄ densata est. aq̄. c. densata in quo. a. cā. media. ī quo. b. ō defectus caloris penitus: est igiꝫ ī. c. quidez. b. ī hoc ūt densatū est se quod est ī quo. a. fit ūt crystallus cū fiat. b. factū est. a. facto. b. erit ūt futuro. b. sigdez cā ⁊ cuius est cā sīr fiūt cū fiāt: ⁊ sūt cū sint: ⁊ in eo quod factuz est: ⁊ in futuro similiter est.

¶ Ad manifestat quod diverat ꝓ duo exēpla quoꝝ ꝓmū est de eclipsi lune: dicimus. n. ꝙ heri factus est defectus lune ꝓpter hoc ꝙ heri facta est ītrpositio terre inter solem ⁊ lunā. ⁊ ꝙ nūc sit defectus lune ꝓp hoc ꝙ nunc fit talis ītrpositio terre: ⁊ ꝙ cras fiet defectus lune: ꝓpter id ꝙ terra ponet ī medio: ⁊ ꝙ nūc est defectus lune ꝓp id ꝙ nūc est ītrpositio terre. Secōz aūt exēplū de cristallo: puta si dicamus q̄d est crystallus: ⁊ accipiatur hoc ꝓ eius diffinitiōe: ꝙ sit aqua cōdensata vehemēter sit ergo aq̄. c. i. minor extremitas. ⁊ densatū esse sit. a. i. maior extremitas: ⁊ accipiaꝫ ꝓ medio. b. i. ꝙ penitus caret calore: exhalāte. n. calido inspissatur hūidū. vñ qñ ītense exhalat calidū: ꝙsequēs ē ꝙ ītense inspisset humidū. reducendo ergo ad formā syllogisticā dicemus ꝙ. b. est in. c. qz. s. crystallus hz ꝓfectā exalationez calidi: in. b. aūt ē. a. qz illud, qō ꝓfecte caret calido densatū est. sicut igiꝫ huiusmodi ꝙ est crystallū esse plene aquā densata est cā ꝙ habeat defectū caloris ita ēt cā ꝙ fiat crystallus: cā est ꝙ fiat. b. ⁊ eadem rō est in factū eē: ⁊ in futurū esse. ⁊ sic concludit. ꝙ si sic accipiaꝫ cā ⁊ cātū oz ꝙ sīr sint simul ī fieri ⁊ ī eē: ⁊ ī factū eē: ⁊ in futurū eē. ¶ Deinde cū dicit.

Lo. 13. ¶ In his autez q̄ nō simul sunt: nūquid sunt in cōtinuo tempore.

¶ Ostēdit quō cā q̄ nō est simul cū cāto accipiaꝫ mediū demonstrationis. Et ꝓ° in his q̄ sunt in directū. 2° in his q̄ fiūt circulariter. ibi (Qñ aūt uidem°) Circa primum tria facit. ꝓ° ꝓponit qōnē. Secōo interponit q̄dā qō est necessariū cognoscere ad solutionē qōnis. ibi (Est igitur a posteri° facta). tertio soluit qōnē. ibi (Speculandū est igitur qd ꝙ cōtinēs) Circa primū duo facit. ꝓ° ꝓponit qōnē. Secōo mānifestat cā. ibi (Sicut vī nobis) Ad huet ergo ꝓ° qōnem. vtz in cāis q̄ nō simul sunt cū cātis. sit dicere ꝙ cātuz fm tpus cōtinuū ꝓsequaꝫ ad cām uel nō

¶ Deinde cum dicit.

¶ Sicut uideꝫ nobis alias alioꝝ cās esse hoc est facti esse altera facta: ⁊ futura futuri: eius autem quod fit si aliquid antea factuz est.

¶ Ad manifestat qōnē. videm°. n. ꝙ alie sunt cause altorū nō simul cū eis existētes. sicut eius qō ē factū esse. ē alia cā ꝓcedens ꝙ ē fieri. ⁊ ipsius fore. i. ꝙ aliquid si futurū cā est aliquod futurū fieri: ⁊ iteꝝ ipsius fieri cā est aliq̄d qō ꝓius factū ē. Est igitur qō vtrū iste cāe se ꝙsequētes sint ī tpe ōtinuo uel nō. hoc. n. necessariū est scire demōstratori. qz si nō sit ōtinuatio in huiusmodi cāis: nō erit accipe imediatū qz semp inter duo nūc discōtinuata est accipeī aliq̄ mediū. ⁊ iō si illud nūc in quo ē effectus nō sit cōtinuū ad illō nūc ī q̄ ē cā. erit ī medio aliq̄d accipe ꝙ sit cā media. ⁊ sic in infinitū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Est igiꝫ. a. posteri° facto syllogism°: principiuz igiꝫ ⁊ hoꝝ ē q̄ facta sūt. vñ ⁊ ī his q̄ fiūt sīr est. a priori aūt nō est: ut qñ hoc factū est: q̄re hoc posteri° actū est. ⁊ ī futuro similiter.

¶ Ad manifestat quoddā qō est necessariū ad solutionē ꝓmisse qōnis. Et ꝓmo ꝓponit qō ītendit. Secōo ꝓbat ꝓpositū ibi (Neqz. n. determinati) Circa primū cōsiderā dum est. ꝙ sicut linea est quoddā cōtinuū. ꝓctus aūt ē quoddā idiuisibile qō terminat ⁊ dividit lineā: ita ēt ipm fieri uel moueri ē quoddā cōtinuū. ipm aūt ꝙ est motuz esse uel factū esse: ē quoddā idiuisibile ꝙ pōt accipi vl' vt terminās totū motū: uel vt dividēs motū tāq̄ finis ꝓmeptis mot°: ⁊ principiū scōe: sicut pz de ꝓncto qō dividit lineā. sic igiꝫ ipsuz factū esse est cā ꝓcedēs ipsum fieri cui° est principiū ⁊ ē effectus ꝓñs illud fieri cuius est termin° si ergo debeam° demōstrare: oz fieri syllogismū demōstratiuū a posteriori factū esse: ad fieri ꝓcedēs. ut si dicamus hoc factū esse: ergo illō prius fiebat: sz qz ⁊ ipsuz factū esse: ē principiū fieri: sine q̄ facta sunt: eoꝝ que fiūt: consequēs est: vt similiter se habeāt in his q̄ fiūt: vt scilicet a posteriori fieri syllogizareī ad pri° factū. puta si dicamus sol moueī ad punctum medij celi ergo primus motus est ad punctum orientis: sz a priori non pōt fieri. syllogismus ad posteri°: vtputa si dicam° ꝙ qz hoc pri° factū ē ideo sequiī ꝙ illud qō est posteri° fiat: ut factū sit. ⁊ que ratio est de fieri: ⁊ de factū esse: eadē ratio est de fore ⁊ futurum fieri: ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neqz. n. determinati aut non determinati erit tpis: q̄re neqz qñ hoc uerum est dicere factū eē: hoc uerū ē dicere factū eē posteri°. In medio. n. falsum esset dicere hoc. iam altero facto eadem autē ratio est ⁊ in futuro.

¶ Probat quod diverat. Et circa hoc duo facit. ꝓ° probat ꝓpositū rōne accepta ex ꝑte tpis absolute ꝙsiderati. secōo ex ꝑte tpis qō ꝓuenit eī mediū inter cām priorez ⁊ effectū posteriorē ibi (Ap°. n. neqz ideterminatuz). Dicit ergo ꝓmo ꝙ iō a priori nō potest syllogizari ad posteri° quia posito priori non oportet ꝙ sequatur posterius neqz fm aliqō determinatū tpus neqz simpliciter non determinatuz: ⁊ hoc ꝓmo manifestat q̄ntū ad determinatū tēpus. puta si dicamus bibit infirmus potionez: ergo tali die sanabiī. si. n. a. priori facto syllogizari possit posterius fm determinatū tpus poterit cōcludi ꝙ qz verū ē dicere ꝭ factū eē puta infirmū bibisse potionē ꝙ ēt verū sit dicere hoc factū esse qd supius: puta eū esse sanatū. sed hoc nō sequiī qz pōt dari aliquod tpus ī quo verū est eū potione bibisse. ⁊ tñ nōdū verū est eum sanatuz esse. sicut ī intermedio tpe iter sumptionē medicine ⁊ sanitatē ademptā ⁊ hoc est quod dicit ꝙ iō ꝑdicta ꝯclusio nō sequiī. qz in medio tēpore falsuz erit ꝙ hoc sit factū. s. hunc esse sanatum quā alterū iā sit factū. s. euz medicinā bibisse. ⁊ eadē rō ē ēt respectu futuri. nō enim possumus ꝯcludere iste nūc medicinā bibit: ergo erit sanatus ꝑ aliquo tpe determinato: qz hoc non erit verum ī quolibet tpe futuro. s. ī tempore medio. ¶ Secundo ibi.

¶ Neqz quoniaz hoc factū est: hoc erit. Ade diū enim homogeneū oportet esse. factoruz factuz. futororuz uero futuruz cū his q̄ fiunt fieri cum his q̄ sunt esse sed futuruz esse ⁊ esse nō cōtingit esse homogeneum.

¶ Probat idē q̄ntū ad tps in determinatuz. puta si dicamus iste medicinā bibit ergo sanabiī. nō. n. seq̄tur ꝙ qz hoc factū est. s. ꝙ iste medicinā bibit hoc erit. s. sanabitur iā. n. supza dictū ē ꝙ cā q̄ est ex necessitate infert effectuz est simul cū effectu. ⁊ accipitur q̄ si mediū hōgeneum. s. vnius generis sicut ad probādū aliq̄ esse facta ī preterito accipiī ꝓ medio ⁊ cā: aliq̄d qō est in ptō ⁊ similiter futuroū id quod ē futuz: ⁊ eoꝝ q̄ sunt in fieri id qō ē in fieri ⁊ eoꝝ. s. q̄ exīstūt id quod exīstut: sz qñ sic syllogizaī hoc factū est: ergo hoc erit nō accipiī mediū vnius generis. sz vnū est prius: ⁊ aliud posteri°. vñ posito priori nō seq̄tur ex necessitate posterius in illis in quibus effectus cāz impediri possunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius enī neqz indeterminatuz cōtin-

gir esse tempus medium neqz determinatuz falsum enim erit dicere in medio.

¶ Ponit aliã rõnẽ q̃ sumit ex pte tpis medij: ⁊ dicit ꝙ sicut ex pte tpis absolute ꝓsiderati manifestũ ẽ ꝙ nõ põt syllogizari a priori ad posteri⁹ nec fm tps determinatũ neqz fm tps ideterminatũ: ita etiam ex pte medij tpis ꝓtingit accipi aliqd determinatũ aut indeterminatũ in q̃ s. põt ꝓcludi posteri⁹ a ꝓxi. iã. n. dictũ est ꝙ i toto tpe in termedio falsuz est dicere id qd̃ est posterius esse: q̃nis id quod est prius iam precessit.

Lo. 14. ¶ Speculãdum igit̃ quid est cõiungens: vt post id qd̃ fcm̃ est fit fieri in reb⁹. Aut manifestum est ꝙ nõ est babituz cum fcõ esse qd̃ fit: neqz. n. fcm̃ cum post fcõ esse: termini. n. sunt ⁊ atomi sicut neqz puncta adinuicez sunt bĩta neqz q̃ fcã sunt utraqz. n. idiuisibilia sunt: neqz igit̃ qd̃ fit cum eo qd̃ factũ ẽ pp id. Qd̃ qdez. n. fit diuisibile est qd̃ autez factũ ẽ idiuisibile est. sic igit̃ linea ad punctũ se hz. sic id qd̃ fit ad qd̃ factum est. sunt. n. ĩfinita fcã in eo qd̃ fit. Magis autem manifestum in uniuersalibus de motu oportet dicere de his. Lec. xi.

p Ostq̃ pbs q̃siuit utrũ i his q̃ nõ sit̃ fiũt posterius fm ꝓtinuitatẽ tpis sequat̃ ad ꝑus interpsuit q̃dã necessariũ. s. ꝙ a ꝓxi ad posteri⁹ ñ syllogizat̃. hic accedit ad determinãdũ qõnez motã. Et circa hoc duo facit p⁹ ostẽdit quõ se habeãt fieri ⁊ factũ esse: fm tpis cõtinuitatẽ scõo ostẽdit ꝓposituz ibi (de ß q̃dẽ igit̃ ⁊c.) Dic ergo prio ꝙ ad ostẽdẽdũ ꝓpositũ oz speculari qd̃ ẽ ꝓiũges uel ꝓtinuãs factũ eẽ ei ꝙ ẽ fieri: vt post vnũ ꝓtinuũ seq̃t̃ aliũ. Et circa hoc dicit p⁹ mãifestũ eẽ ꝙ fieri cũ eo qd̃ ẽ factũ eẽ. nõ ẽ hĩtũ. i. ꝓnter se hñs. dicũtur ãt ꝓnter se habẽtia quoꝝ nihil ẽ medium einsdẽ gñis: sicut duo milites i acie ul' duo clerici i choro hĩtũ ãt supra id qd̃ ẽ ꝓnter addit contractũ. sicut dr̃ in. 5. Lec. 5. physicoꝝ. sic ergo dicit ꝙ fieri nõ põt eẽ. ꝓnter se habẽs ⁊ ꝓtiguũ: cũ ß qd̃ ẽ factũ eẽ. ⁊ ß ꝓbat: q: neqz ẽt factũ eẽ ẽ ꝓtiguũ. s. vt ꝓnter se hñs cũ alio factũ eẽ eo ꝙ duo facta eẽ ß mõ se hñt vt q̃dã vltia: ⁊ i diuisibilia in tpe: sicut duo pũcta i linea. vñ sicut duo pũcta nõ sũt ꝓnter se habẽtia adinicẽ. ita ẽt neqz duo facta eẽ: q: tã pũcta: q̃ fca eẽ: sũt sic idiuisibilia: ⁊ talia nõ se hñt ꝓnter in ꝓtinuis: vt Lec. 1. ꝓbat i sexto physicoꝝ. ⁊ q: duo facta eẽ nõ sũt ꝓnter se ⁊ co. 2. habẽtia pp hoc ẽt mãifestũ ẽ: ꝙ fieri: ⁊ factũ esse: nõ ꝓse quẽter se habẽt fieri enĩ ẽ diuisibile sicut ⁊ monet: sz factũ esse ẽ indiuisibile sicut ⁊ pũctus: sicut igit̃ se hz linea ad pũctuz: sic se habet fieri ad factũ esse: sunt enĩ infinita facta eẽ: i eo qd̃ est fieri: sicut ⁊ ĩfinita pũcta potẽtialr̃ sũt i linea: ⁊ hec ẽ cã q̃re in linea nõ pñt esse duo pũcta ꝓsequẽter se habentia q: iter q̃libet duo pũcta est accipe aliũ pũctũ: ⁊ silr̃ iter q̃libet duo facta eẽ: est accipe aliũ vñ duo facta eẽ nõ se habent ꝓsequẽter. ⁊ q: factũ eẽ est terminus eius qd̃ est fieri: sequit̃ ꝓsequenter ꝙ nec fieri se hẽat ꝓnr̃ cũ eo quod ẽ factuz esse. q: tũc duo facta esse se hẽrent ꝓnr̃ ad inicez. sz fieri ĩmediate terminat̃ ad factũ esse sicut linea ad pũctũ. de his ãt oz ⁊c. i. de his patebit magis i uniuersalib⁹ de motu. i. i li. physicoꝝ tractat̃. n. de ß i sexto illus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ De hoc quidẽ igit̃ ꝙ quo cũ eo qd̃ ꝓseq̃nter se habeat media cã: intantũ acceptũ sit. necesse. n. ⁊ in his mediã ⁊ primaz ⁊ sine medio eẽ: ut. a. factũ ẽ qm̃. c. factũ ẽ: añ ãt ẽ. a. principiũ igit̃ ẽ. c. ꝑter id qd̃ ꝓximũ ẽ ipsi nũc qd̃ ẽ principiũ tpis: sz. c. factũ ẽ qm̃. d. fcm̃ ẽ. d. igitur cũ fiat. a. neẽe ẽ factũ eẽ. Causa ãt ẽ. c. d. enĩ facto: neẽe est. c. factũ esse. c. ãt facto necesse est. a. prius fuisse. Si ãt accipiens aliqd̃ medium stabit alicubi immediatum.

¶ Ostendit fm p̃dicta quõ accipi possit ĩmediate vl' mediate effectus cause i his q̃ nõ simul sunt. ⁊ prio ostendit ꝙ positũ scõo manifestat p exẽpla ibi (Habet ãt sic se i opibus ⁊ẽ. Circa primũ duo facit prio ostẽdit ꝓpositũ i ꝑteritis. scõo i futuris ibi (Silr̃ ãt i eo qd̃ erit ⁊c.) Circa primuz duo facit prio ostendit ꝓpositz scõo excludit quãdã obuiationẽ ibi (Aut semꝑ itercidet) Dicit ergo primo ꝙ ex ꝑmissis accipi põt quõ cã q̃ accipit̃ vt mediũ i demõstratiõe: se hẽat ꝓnr̃ ei. s. quod est i fieri: uel generari q: ẽt i his demõstratiõibus q̃ syllogizãt de his q̃ sunt i fieri: necesse ẽ accipe esse aliqd̃ mediũ ⁊ ꝑmũ quod sit sine medio. sicut si ꝓcludam⁹ ꝙ. a. factũ ẽ ꝓp hoc ꝙ. c. factũ est: ita scilicet qd̃ posteri⁹ factũ sit. c. ⁊ ꝑus. a. puta si dicamus: iste sanat⁹ ẽ: ergo bibit medicinã a ꝓxi enĩ nõ ꝓnr̃ syllogisinus. vt supra dictũ est: sz ipsuz. c. accipit̃ vt id qd̃ ẽ magis primũ ipsi nũc ꝑsenti: q̃. a. ꝓsens ãt nũc ẽ pricipiũ tpis: q: fm ipsum distinguit̃ ꝑteritũ ⁊ futurũ. ⁊ sic oz ꝑsens nũc accipe. vt ꝓncipiũ notificãdi tpis successiõez i ꝑteritis enĩ tãto aliqd̃ ẽ posteri⁹ i fieri: q̃to primius est i ꝑsenti nũc: i futuris ãt est econuerso. sicut igit̃ accipitur c. vt pricipiũ syllogizãdi ꝙ est posterius i fieri q̃. ⁊ ꝓpinqus ꝑsenti nũc: ita ⁊ accipiam⁹. d. ꝓpinqus ꝑsenti nunc: q̃. c. ⁊ ꝓcludamus ꝙ si factuz est. d. ꝙ prius factum est c. puta si pficit op⁹ sani hominis. ꝑus sanus ẽ: possumus ergo ꝓcludere ꝙ si factum est. d. necesse est ꝙ pri⁹ factũ sit. a. ⁊ accipit̃ ꝑ cã id quod erat i medio scilicet. c. facto enĩ. d. necesse est ꝙ ꝑus factuz fuerit. c. ⁊ facto. c. necesse est ꝙ prius factuz fuerit. a. ⁊ ergo facto enĩ. d. necesse ẽ ꝙ ꝑus factũ fuerit. a. puta si hic hõ iã pficit opus sani hominis: seqtur ꝙ ꝑus sit sanat⁹: ⁊ si ẽ sanat⁹: necesse ẽ ꝙ ꝑus biberit medicinã: sic igit̃ semꝑ accipiẽdo mediuz puta aliqd aliud inter. c. ⁊. a. sicut. c. acceptuz ẽ medium inter. d. ⁊ . a. stabitur alicubi ad aliquod immediatum.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Aut sꝑ itercidet ꝓpter ĩfinitũ: nõ. n. contiguũ factũ cũ facto: quẽadmodũ dictũ ẽ: sz ĩcipe tm̃ necesse ẽ a medio: ⁊ ab ipso nũc primo.

¶ Ponit quãdã obuiationẽ: põt. n. aliqs dicere ꝙ nũq̃ venatur ad ĩmediatũ. sz semꝑ erit accipe aliqd̃ mediuz iter duo facta eẽ: ꝓp hoc ꝙ i ipso fieri sũt ĩfinita facta esse eo ꝙ factũ eẽ: nõ ꝓnter se hz ad aliud factũ eẽ. vt dictũ ẽ Sz hãc obuiationẽ excludit ipse: q: q̃nis sint ĩfinita facta eẽ i uno fieri. tñ necesse ẽ ĩcipere ab aliq̃ medio. s. ab ipso nũc tãq̃ a ꝑ⁹. dictũ ẽ. n. ꝙ id qd̃ est posteri⁹ ẽ ꝓncipiũ syllogizãdi. respectu ãt oĩuz i ꝑterito fcoꝝ: postremũ ẽ ipsũ pñs nũc: vñ necesse ẽ ipsuz pñs nũc accipere ut ꝑmũ: ⁊ ĩmediatũ principiũ: q̃dlibet aũt aliorũ factoꝝ: accipit̃ vt pricipium mediatum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Silr̃ ãt est ⁊ in eo qd̃ erit. Si. n. uerꝝ est dicere qm̃ erit. d. necesse ẽ prius uerum dicere. qm̃. a. erit cui⁹ aũt cã ẽ. c. si qdem. n. d. erit ꝑus. c. erit: si vo. c. erit pri⁹. a. erit silr̃ aũt ẽ decisio infinita ⁊ in his: nõ. n. sunt talia que erũt ꝓtigua adiuicez pricipiuz aũt ⁊ in his immediatum: si medio accipiendum est.

¶ Manifestat idẽ i futuris: ⁊ dicit ꝙ sicut se hz i eo qd̃ factũ ẽ: silr̃ se hz ⁊ i eo qd̃ factũ erit: q: si verꝝ ẽ: ꝙ erit. d. necesse ẽ ꝙ ꝑus uerificet̃ ꝙ sit. a. ⁊ hmõi cã accipiet̃. c. q̃ cadit medium inter. d. ⁊ . a. q: si erit. d. necesse est ꝙ ꝑus erit. c. ⁊ si erit. c. necesse est ꝙ prius sit futurum. a. ⁊ simiter etiam i his põt fieri obiectio de infinita diuisione futuri i istãtia: vel motus i mométa: q: sicut i ꝑteritis: ita ⁊ in futuris nõ ꝓsequẽter se hñt idiuisibilia. ⁊ tñ ẽt hic accipiẽdũ est aliqd sicut ĩmediatũ ꝓncipiũ: sicut dictũ ẽ i his q̃ facta sunt i ꝑterito. hz. n. nõ ẽ accipere duo facta esse se

ꝓter hñtia: neqꝫ ī ꝑterito: neqꝫ in futuro: põt tñ accipi aliquid vltimũ vtrobiqꝫ: ⁊ hoc accipiet vt ꝓncipiuꝫ immediatum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Habent aũt sic se ⁊ in opibus. Si facta ē domus: necesse est decisos esse lapides: ⁊ factuꝫ esse hoc: ꝓpter quid qm̃ necesse est fundamẽ tũ factũ esse: sed domus facta est. Si vo fundamentũ est: ꝓius lapides esse factos necesse. ē Jtez si erit dom⁹: silr ꝓius erũt lapides. Demonstrantur autem per mediuꝫ similiter erit enim fundamentum ꝓius.

¶ Manifestat quod dixerat ꝑ exẽpla. ⁊ dicit ꝙ ꝑdictus mod⁹ argumẽtãdi põt ꝙsiderari circa opa humana. accipiamus. n. factũ ee domus tãq̃ quoddã postremũ: ex q̃ ꝙcludit: sicut quoddã ꝓmũ: ꝙ necesse ē lapides ꝑ⁹ fuisse decisos ⁊ accipiem⁹ ꝑ medio ꝓstructionẽ fundamẽti: qz si dom⁹ facta ē: necesse ē ꝙ ꝑus sit fundamẽtuꝫ factũ: ⁊ si factũ ē fundamẽtuꝫ. necesse ē ꝙ ꝑus sint lapides decisi. ⁊ qđ dictũ ē ī ꝑterito accipiẽdũ ē ī futuro. puta si erit domus: necesse ē ꝙ ꝑus futura sit decisio lapidũ: ⁊ hoc demonstret per medium quod ē cõstructio fundamenti.

Lo.15. ¶ Q̃m aũt uidemus in his que fiunt circulo quãdã generationez esse: ⁊ ꝓtigit hoc eē. Si n. ꝙsequant adiuicez mediũ ⁊ termini: in his n. ꝙuerti est. oñsuꝫ ē ãt h ī ꝑoꝛib⁹ q⁹ ꝙuertãt ꝙclusiões: circulo ãt eẽ ē. Lec. xii.

Ostq̃ ꝓbs oñdit quõ accipiẽduꝫ sit medium qđ ē cã ī his q̃ fiũt ī rectuꝫ. hic oñdit quõ debeãt accipi ī his q̃ fiũt sm generationẽ circularẽ. ⁊ ꝓmo ostẽdit ꝓpositũ. scdo manifestat ꝑ exẽpla. ibi (ī operib⁹ ãt vr sic ⁊c.) Circa ꝓmũ ꝙsiderãdũ est ꝙ q: motus celi circularis: cã est generatiõis ī istis inferioꝛib⁹: nõ dicit in scdo de gñatione ꝙ q̃dã circulatio in gñationibus iuenit: puta ꝙ ex aq̃ gñatur terra: ⁊ ex terra iterꝫ aq̃. dicit ergo q: nidem⁹ esse quãdã gñationẽ ī his q̃ circulo generãt. in his ẽt ꝓtigit obseruari hoc ꝙ supra dictuꝫ ē. ꝙ. s. sylogizet a posteriori. si hoc mõ accipiant termini demõstrationis: ꝙ mediũ: ⁊ extremi terminí se iuicẽ ꝙsequũtur: q: in his q̃ sic generãtur ē quedã ꝙuersio circularis: dũ. s. a ꝓio generato deuenit ad vltimum ⁊ ab vltimo redit ad ꝓmũ nõ idẽ numero: sz idẽ spẽ: vt ꝑz in scdo de gñatiõe. ⁊ ita nõ seq̃tur ꝙ idẽ numero sit ꝑus ⁊ posteri⁹: effectus ⁊ cã. ⁊ hoc ipsuꝫ cõpetit ꝓcessui demõstrationũ: eo ꝙ ut ī ꝓcedẽtib⁹ dictũ est: q̃ñqz ꝙclusiones ꝙuertũtur: vt ex eis. s. sylogizent aliã ꝓmissaruꝫ: hoc eni ē circulo demõstrare: qđ q̃uis ñ cõpetat si oño sit vnũ ⁊ idẽ qđ ꝓius fuit ꝙclusio ⁊ postea in ꝓncipium respectu eiusdez numero ne sit idem notius ⁊ minus notum. si tñ nõ sit oño idem sicut accidit in his que circulo generant nullũ mcõueniens est. ¶ Deinde cũ dic

Lec.10 ⁊ co.70.

Lec.10. ⁊ co.70.

¶ In opib⁹ ãt uidet sic. ꝙpluta. n. terra. Necesse est uapoꝛe fieri: hoc ãt fcõ nubẽ: hac vo facta: necesse ē terrã cõplutã eẽ. hoc ãt erat ex ꝓncipio: quare circulo circuiuit. Cum enim unum horum quodlibet est: alterum est: ⁊ cuz illud est alterum: ⁊ cum hoc ꝓimum.

¶ Manifestat qđ dixerat ꝑ exẽpla ⁊ dicit ꝙ in ipsis opibus nature videt sic euenire: qđ sit quidã circularis ꝓcessus. q: si terra sit cõpluta: necesse est ꝙ ꝑ actionẽ solis vapoꝛ ex ea resolnat. quo resoluto ⁊ sursuꝫ eleuato: necesse ē ꝙ generet nubes. ⁊ hac gñata necẽ est ꝙ generetur aq̃ pluuia: q̃ gñata: necesse ē ꝙ cadat: cadẽs sup terrã cõplet eã. ⁊ hoc ē qđ accipiemus q̃si ꝓmũ non tñ ē eadẽ cõplutio terre ad quã vltio uenit: ⁊ a qua ꝓia incipiebat: ⁊ sic manifestũ ē ꝙ factus est quidã circuitus: inq̃ũ vno eoꝛ exñte fit aliõ: ⁊ illo exñte fit aliquod aliõ: quo exñte redit ad ꝓmũ nõ idẽ numero sz idẽ spẽ. iste tamẽ cãꝛ circuitus iueniri nõ põt sm ordinẽ qui iuenit in cãis ꝑ se. sic eni necesse ē puenire ad unũ ꝓmũ ī quolibet genere cãꝛ: vt ꝑbat in scdo metaphysice. Qđãt a qua generet ex igne ⁊ ignis iterato ex aq̃: hoc nõ est per accidẽs nõ eniz ens per se generat vt ex ente in actu sz ex ente in potẽtia: vt dicit ī secũdo physicoꝛ. ꝓcedendo ergo ī causis per se nõ erit circulatio: nã cõplutionis terre cãz agentẽ accipiemus caloꝛez aeris q causatur ex sole: ⁊ nõ econuerso: cãm vero materialẽ aquã: cuius materia nõ ē vapoꝛ: sz mã cõis elemẽtoꝛ. ¶ Deinde cũ dicit.

Lec.2. ⁊ co.4. Lec.2. ⁊ co.13.

¶ Sũt ãt q̃dã q̃ fiũt ulr sp qdẽ ⁊ in oī: aut se hñt: aut fiũt: alia vo sp qdẽ nõ: sz sicut freq̃nter sunt: ut non omnis homo masculus barbatus: sed est sicut frequenter. talium igitur necesse est ⁊ medium sicut frequenter esse.

¶ Ostẽdit q̃lr diuersimode demõstret ꝑ cãm in his q̃ sunt semꝑ: ⁊ ī his q̃ sũt vt frequẽter. Et circa hoc tria facit ꝓmo ꝓponit qđ ꝛtendit scdo ꝑbat ꝓpositũ ibi. si. n. a. de. b. 3º epilogat q̃ dicta sunt ibi. quõ q̃dẽ igit ⁊c. Dicit ergo ꝓmo ꝙ quedã sũt q̃ vlr fiũt ⁊ q̃tũ ad tps: q: semꝑ ⁊ q̃tũ ad sbm: q: in oibus: aut se hñt: sicut ĩmobilia quibus nõ expedit ꝓprie fieri: aut fiũt: sicut mobilia q̃ semꝑ eodẽ mõ se habẽt: vt pz ī motib⁹ celestibus. quedã vero nõ fiũt sicut semꝑ: sed sicut frequẽter. ⁊ ponit de his exẽplũ. sicut ꝙ oĩs hõ masculus efficit quãdoqz barbatus nõ accidit semꝑ sed sicut frequenter. Sicut igitur eoꝛum q̃ sũt sp oz accipe mediũ: semꝑ ita ⁊ taliũ q̃ sũt sic frequẽter oz accipe mediũ sicut frequẽter. ¶ Deinde cũ dicit

Lo.16.

¶ Si eni. a. de. b. predicat ulr: ⁊. b. de. c. ulr necesse est ⁊. a. de. c. sp ⁊ de oī ꝑdicari: hoc. n. erat ulr ⁊ de oī ⁊ sp. sed suppositũ est: sicut frequenter esse: necesse ergo ē mediũ sicut freq̃nter esse: qđ est in quo est. b. erunt igit ⁊ eoꝛum que sunt frequenter ꝓncipia sine medio: que cunqz frequenter sunt sic. aut fiunt.

¶ Probat ꝙ ad ꝙcludẽdũ id qđ ē sicut frequẽter: necesse sit accipe mediũ ꝙ sit sicut frequẽter. det. n. oppositũ ꝙ accipiat mediũ qđ sit vliter ⁊ semꝑ. puta si. a. q̃ ē maioꝛ extremitas: ꝑdicet vliter ō. b. quod ē mediũ: ⁊. b. ō c. quod ē minoꝛ extremitas: ex necessitate seq̃tur ꝙ. a. ꝑdicet de. c. vliter ⁊ q̃tũ ad tps ⁊ q̃tũ ad sbm: quod ē semꝑ ⁊ de oī ꝑdicari. vnde idẽ nũc dicimus vliter ꝑdicari: qđ ꝑdicari de oī ⁊ semꝑ. sed suppositũ erat qđ. a. ꝓdicaret de. c. sicut frequẽter. necesse ē ergo ꝙ mediũ quod ē. b. accipiat sicut frequẽter existens. sic ergo ꝑz ꝙ possunt accipi quedã ĩmediata ꝓncipia eoꝛ q̃ sũt frequẽter: ita ꝙ ipsa ꝓncipia sint: aut fiãt sicut frequenter hmõi tñ demõstrationes nõ faciũt simplr scire vez eē qđ concluditur. sed sm qđ. s. qđ sit vez vt in plurib⁹: ⁊ sic etiaz ꝓncipia q̃ assumũtur veritatẽ habẽt. vñ huiusmodi scie differũt a scientijs que sunt de necessarijs absolute q̃tuz ad certitudinẽ demõstrationis. ¶ Deinde cũ dicit.

Lo.17.

¶ Quomõ qdem igit quod qd est ĩter terminos assignatũ est: ⁊ qualiter demõstratio aut diffinitio sit ipsius: aut non dictum est prius.

¶ Epilogat que dicta sũt. ⁊ dicit ꝙ iã supra dictũ ē quõ quod q̃d est: qđ est aliqualiter idem et ꝙ ꝓpter qd: assignat in terminos sylogisticos: dũ ostensum ē qualiter singula causaꝛ gña: ⁊ in singulis diuersitatibus rerum: sint media demõstrationum. dictũ est ẽt q̃liter eius qđ quid est: sit vel non sit demonstratio uel diffinitio.

¶ Quomodo autem opz uenari in eo quod quid est uenientia nunc dicamus.

Ostq̄ ꝓbs oñdit qualiter quod qd ē ⁊ ꝑpter quid se habeāt ad demōstrationē. Nūc oñdit quō possit inuestigari: ⁊ ꝓio quō inuestigetur quod qd ē. scdo quō inuestigeē ꝑpter qd. ibi (ad babēdū aūt ⁊c.) Circa ꝓmū duo facit ꝓmo dicit ō quo est ītētio. secūdo exequitur ꝓpositū. ibi. (Eoꝝ autez igit̄ q̄ insunt semp ⁊c.) Dicit ergo ꝓio q̄ postq̄ dictū est qualr quod quid ē cognoscat: ⁊ q̄lr quod qd est vel ꝑpter qd accipiat vt mediū in demōstratione: nūc dicēdum est quō oporteat inuestigare ea q̄ ponūtur i eo quod quid est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eoꝝ igit̄ q̄ insunt vnicuiqz: q̄dā extenduntur in plus: nō tñ erunt extra genꝰ: dico aūt in plus esse q̄cunqz insunt qdez unicuiqz uniuersaliter: at vo sed ⁊ alii: ut est aliqd qō oī trinitati ineſt: sed ⁊ nō trinitati: sicut qō est: ineſt trinitati: sed ⁊ nō numero: sed ipar ineſt oī trinitati: ⁊ est in plus: ⁊ nāqz ipsis quinqz ineſt: sed nō extra genus: quinqz. n. numerus est ipar: nullum aūt ipar extra numerum est.

¶ Ostēdit ꝑpositū ⁊ manifestat q̄lia oporteat esse illa q̄ accipiunt̄ ad ostendēdū quod qd ē. scdo. quō sunt ingr ē da ibi (ꝯgruū aūt est cū totuz aliquod ⁊ē.) Circa ꝓmū tria facit. ꝓmo ꝑmittit quādā diuisionē. scdo ꝑponit q̄lia oz eē q̄ accipiūtur ad ostitucēduz: quod quid ē ibi (huiusmodi itaqz accipiēda sunt ⁊ē.) 3ꝰ ꝑbat ibi (qm̄ aūt ostensum est ⁊ē.) Circa ꝓmū ꝓsiderāduz ē q̄ ea q̄ ponunt̄ in eo quod qd ē: oz q̄ semp ⁊ vlr ꝑdicēt vt supra habitū ē ⁊ ío accipiēs ea q̄ ꝑdicātur de vnoqnoqz vt semp: dicit q̄ inter ea quedā inueniūtur q̄ extēdunt̄ i plus q̄z id cui insunt: nō tñ ita q̄ inueniāt̄ extra genus illud. ⁊ expōit qd sit eē in plus: ⁊ dicit q̄ (in plus eē dicūtur q̄cūqz vlr insunt alicui: nō tñ ei soli: 3 etiā alij.) dat aūt p hoc intelligi aliō mōdū oppositū: q: scilicet ē aliqd qō extendit̄ i plus ⁊ est extra genꝰ. ⁊ de hoc ꝓio ponit exēplū dicēs q̄ est aliqd qō ineſt oī ternario: sicut pz de ipso ente qō quidē vlr ineſt nō tñ trinitati: 3 ēt alijs: ⁊ nō solū i gñe nūeri. 3 etiā i his q̄ sunt extra genus numeri. ipar vero ineſt oī ternario ⁊ est in plus q: ēt ineſt ipsi qnario: nō tñ inuenit̄ extra genꝰ ternarij qō est numerus: q: ēt quinariꝰ in gñe numeri ꝰuenitur. nihil aūt quod sit extra genꝰ numeri pōt dici impar. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Modi autem accipienda sunt usqz ad hoc quousqz tot accipiant̄: quorū unūquodqz q dem in plus sit: oīa autem non sunt in plꝰ. hāc enim necesse est substantiam rei esse.

¶ Ostēdit q̄lia debēt eē que accipiunt̄ ad ostitucēduz qō quid ē. ⁊ ꝓns ꝑponit quod ītēdit scdo manifestat p exēpluz ibi (vt trinitati oī ⁊ē.) Dicit ergo ꝓmo q̄ ad manifestāduz quod qd ē. accipiēda sunt talia. q̄ quidē sūt semp ⁊ in plus. nō tñ extra genꝰ. vsqz ad talē terminuz. vt ꝓmo qdē vnūquodqz quod accipit̄ sit in plus: oīa aūt nō sint in plus sed cōuertātur cum re cuius queritur quod quid ē. eius enim rationē necesse est significare quod quid est rei ¶ Deinde cum dicit.

¶ At trinitati oī ineſt numerꝰ ipar primꝰ utrobiqz: ⁊ sic qō est non mensurari numero: ⁊ sic nō cōponi ex numeris. hoc itaqz iā trinitas ē ipar numerus primus. ⁊ sic primo horum. n. unūquodqz: aliud qdem in imparibus oībꝰ ineſt: ultimum aūt dualitati: oīa autem nulli.

¶ Manifestat qō dixerat ꝑ exēplū. accipiam9 enim ista q̄ttuor: numerꝰ ipar ꝓmus vtroqz mō: duplr enī dr aliqs numerus ꝓmus vno mō q: nō mēsurat̄ aliq̄ alio nūerō sicut p oppositū pz q̄ ēternarius nō ē numerꝰ prius. q: mēsurat̄ dualitate. ternariꝰ aūt ē nūerus ꝓmꝰ. q: ñ mēsurat̄ aliq̄ nūero 3 sola vnitate. Alio mō dr aliqs nūerꝰ ꝓmus q: nō cōponit̄ ex pluribꝰ numeris sic pz ꝑ oppositū de septenario. q ꝓmo mō. ē primꝰ nō enī mēsuratur nisi vnitate nō aūt ē ꝓmus. scdo mō cōponit̄ enī ex ternario ⁊ q̄ternario. 3 ternariꝰ nō cōponit̄ ex pluribꝰ nūeris. 3 ex sola vnitate ⁊ dualitate. sic ergo pz q̄ quodlibet aūt eoꝝ ꝰuenit ēt alijs i gñe nūeri. nā hoc q̄ dr numerꝰ ⁊ ipar ꝰuenit oībus numeris iparibꝰ. vltimū āt. s. q̄ sit primꝰ vtroqz mō cōuenit ēt dualitati q̄ nec mēsurat̄ alio numero: nec cōponit̄ ex numeris: 3 ex solis vnitatibus. vñ oīa ista simul iūcta significāt quod qd ē ternariꝰ. Sed vr q̄ nō reād̄atur ad diffinitionē q̄ libet ptícula sit i plꝰ q̄z diffinitū. dicit. n. ꝓbs i septimo metaphysice. q̄ qñ ꝑuenit ad vltimas dr̄as erūt equales dr̄ie speciebus. nō ergo oz q̄ dr̄ia sit i plꝰ q̄z spēs: qō ēt rōe vr. dicit. n. ꝓbs in 8° metaphysice q̄ rō q̄ ē ex differētijs vr eē spēi ⁊ actꝰ i. forme q: sicut ibidē dr. dr̄a rñdet forme: cuiuslibet aūt spēi ē ꝓpria forma q̄ nulli alij ꝰuenit. vr igit̄ q̄ dr̄ia vltia nō excedat speciē. dic ēt ꝓbs in 7° metaphysice q̄ nihil ē aliō i diffinitione q̄z genꝰ ⁊ dr̄ie. ⁊ q̄ possibile ē diffinitionē ex duobus ꝓstitui q̄z vnū sit genꝰ aliud dr̄ia. dr̄a aūt nō ineniē extra ꝓpriū genꝰ aliquoꝝ nō ēt diuisiua gñis p se: 3 p accñs. vr ergo qō dr̄a nō excedat speciē. Sed dicēdū est q̄ si accipi posset dr̄a q̄ notificaret ipsaz formā sbalem spēi nullo mō dr̄ia vltia ēt i plus q̄z spēs. vt rōnes pbāt. 3 q: forme eēntiales nō sūt nobis p se note: oz q̄ mānifestētur p aliq̄ accidētia q̄ sūt signa illius forme. vt pz in 8° metaphysice. nō āt oz accipe accña ꝓpria illiꝰ spēi q: talia oz p diffinitionē spēi demōstrari. sed oz notificare formā spēi p alia accña coīora. ⁊ 3 b dr̄ie sūpte dicūt̄ q dē sbales. inq̄tū iducunt̄ ad declarādū formā essentialē sunt āt coīores spē inq̄tū assumūtur ex aliq̄bus signis. q̄ sequūtur supiora gña. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qm̄ aūt oñsum ē in nob in supioribꝰ q̄ necessaria qdē sūt in eo qō qd ē ꝑdicātia uniuersalia aūt neccia sunt: in trinitate autez ⁊ in uno quoqz alio sic accipiunt̄ in eo qō quid ē accepta: sic aūt erit ex necessitate qdē trinitas hoc.

¶ Ostēdit qō supra dixerat. ⁊ ꝑ° q̄ oporteat ꝑdicta vlr ⁊ ex necessitate ꝑdicari ō ternario. scdo q̄ ex ꝑdictis ꝓstituat̄ ipa essentia ipsius ternarij ibi (q̄ āt sba ex his ⁊ē.) Dicit ergo ꝓio q̄ q: supius oñsuz ē q̄ ea q̄ ꝑdicant̄ i eo qō ād est ex necessitate ēsūt q̄cūqz ex necessitate ēsūt vlr ꝑdicant̄: necesse ē q̄ sive de ternario sive de q̄cunqz alio accipiant̄ ꝑdicto mō ea q̄ ꝑdicant̄ i eo quod qd: q̄ ex necessitate ⁊ vlr predicātur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quod aūt subā sit ex his manifestū ē. Necesse aūt est nisi hoc esset trinitati esse: ut genꝰ aliqō esse: hoc aūt noīatum aut non noīatum. erit igit̄ in plus q̄z trinitati ineſse. cōcessum est. n. hmōi esse genus: qō est ꝑm potentiā in plꝰ est. Si itaqz nulli ierūt alii q̄z atomis trinitatis b utiqz erit trinitatis esse: supponat̄ ⁊. n. b substātia uniuscuiusqz eē q̄ est in illius atomis ultimū ꝑdicamētum. q̄re silr ⁊ alii cuilibet sic demonstratiuoꝝ eidem esse inerit.

¶ Ostēdit q̄ ex his q̄ ꝑdicto mō accipiunt̄: ꝓstituat̄ esse tia ternarij: vel cuiuscūqz alterius: q: necesse ē si hoc quod supra positū ē nō ēt ipsa sba ternarij cū ꝑdicet̄ in eo qō qd ē qō eēt quoddā genꝰ uel nominatuz uel inoīatū. non enī cuius ibet rōnis ē nomē iposituz. ⁊ ide ē q̄ multa sunt inoīata tā i generibꝰ: q̄z i speciebus. ío āt oz q̄ ꝑdicta rō sit genꝰ ternarij: si nō significet essentiā ei: q: oē qō ꝑdicat̄ i qd: aut ē genus: aut diffinitio significās eēntiā. nō ē āt possibile q̄ sit genus: q: sequeret̄ q̄ ēt i plus q̄z ternariꝰ: hoc. n. supponim9 eē genus cuius potētia sub se cōtinet plures spēs. hītū ē āt q̄ ꝑdicta rō nō ꝰuenit nisi ato

Obiectio.

Lec.12. ⁊ co.43.

Lec.2. ⁊ co.6.

Lec.12. ⁊ co.43.

Lec.12.

Lec.2. ⁊ co.5.

mis.i.idiuidnis sub ternario ꝓtĕtis. relinq̃tur ergo q̃ ꝑdicta rō sit diffinitio significās eēntiā ternarij. hec enī supponit eē essentia vniuscuiusq; q̃ inuenit ī indiuidnis illius speciei. silr fm ꝑdictum modū ꝑdicatiōis sicut dictū ē ō ternario. ita ēt ē itelligēdū de q̃buscūq; alijs q̃bus demōstret aliquid eē idē ꝑ modum predictum.

Lo.18. ¶ Cōgruū ăt cū totum aliq̃ō aliqs negocieť deprīri genꝰ in atoma spē prima: ut ē nūerus in trinitatē ⁊ dualitatem. postea sic illoꝝ diffinitiones accipere tentare: ut recte linee ⁊ circuli ⁊ anguli. Lectio. xiiii.

Ostq̃ ꝑs oñdit q̃lia oz eē ea q̃ ꝓstituūt diffinitionē significātē eēntiā rei. hic ostendit q̃liter ꝑ debeāt inuestigari. Et circa hoc duo facit. ꝓmo ꝓponit modū marie ꝓuenietē ad inuestigāduz ea q̃ sūt ī diffinitiōe ponēda: scilicet: ꝑ diuisionē generis. ſo pōit q̃ndā aliū modū per similia ⁊ dſa ibi (. Quereť aūt oz ⁊c.) Circa primū duo facit. ꝓmo oñdit q̃ oz uti diuisionē generis ad inuestigādū ꝓticulas diffinitiōis. ſo quid oporteat ī tali inuestigatiōe obseruari ibi (ad ꝓsequenduz aūt termini ⁊c.) Circa ꝓmuz duo facit. ꝓmo ostendit veritatē. ſo excludit errorē ibi (Nihil aūt oz diuidētem ⁊c.) Circa primuz tria facit ꝓmo ostēdit qualr ꝑ diuisionē gñis inuestigenē diffinitiōis ꝓticule. ſo quō ꝓcessus diffinitionis sit vtilis ad ꝓpositū ibi (Diuisiones ăt q̃ sunt ⁊c.). tertio quō sunt cauēda ea q̃ circa hūc ꝓcessuz defectū induce pñt ibi (. Differt aūt ⁊c. Circa primū duo facit. ꝓmo ostēdit q̃ oz vti diuisione generis ad diffiniēdū. ſo quō oz accipe differentias. ibi (post hoc aūt accepto ⁊c) Dicē ergo ꝓmo q̃ cū aliq̃s vult negociari ad diffiniēdū aliquod totū: idest vniuersale: cōgruū ē ut ꝓmo diuidat genꝰ ī primas ꝓtes illius generis q̃ sūt idiuisibiles. fm speciē. puta q̃ diuidat numer in binariū ⁊ ternariū. ⁊ hac diuisiōe ꝑmissa ꝑ quā cognoscit genꝰ. tĕptet postea accipe diffinitionē singulaꝝ specieꝝ: sicut ēt fit ī alijs. puta ī linea recta ⁊. ī circulo: ⁊ ī recto angulo. oīa. n. hec ꝓgrue diffiniūtur ꝑmissa diuisione generis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Post hec ăt accipiēdū qd genꝰ sit: utrum quātitatis sit aut q̃litatis. ⁊ ꝓprias passiones speculari ꝑ cōia prima. compositis. n. ex atomis: ꝓueniētia ex diffinitiōe erūt manifesta. ꝓpter q̃ ō principiū ē oīuz diffinitionū q̃ō sim plex ē: ⁊ simplicibus per se inesse conueniētia solis: aliis autem fm illa.

¶ Ostendit qualr sint accipiēde differētie: ⁊ dicit q̃ post q̃s acceperimus ꝑ diuisionē generis ī spēs: qd sit genꝰ puta vtr sit ī genere qualitatis uel quātitatis: oz ad inuestigandū differētias ꝓsiderare ꝓprias passiones q̃ sicut dictū est sunt signa manifestātia formas ꝓprias spēruz: ⁊ hoc oz primū facere ꝑ aliq̃ cōmunia: si enī nos ꝓgredimus accidētia ex generibꝰ cōmuniorib⁹ q̃ hic dicūť idiuisibilia: q̃ nō resolnūtur ī aliq̃ ꝓiora: stati ex diffinitionibꝰ eoꝝ erūt manifesta ea q̃ q̃rim⁹: oz enī oīum diffinitionū eē principiū id q̃ō simplex ē: idest genꝰ cōmune. ⁊ hmōi simplicibus solū ꝑ se insunt accidētia q̃ cōmuniter inueniuntur ī multis: oib⁹ ăt alijs ꝓueniūt fm illa: sicut albuz ⁊ nigrū ꝑ se q̃dē ꝓueniūt corꝑi terminato: ⁊ fm hoc cōmune ꝓueniūt ⁊ homini ⁊ equo ⁊ q̃buscūq; alijs. vnde si oportēt accipe diffinitionē alicuiꝰ cui vlr ꝓueniret albū: puta diffinitionē nīsi oz recurrere ad genꝰ cōmuniꝰ q̃ō ē corꝑus terminatū: ⁊ ex eo inuestigare cām albedinis: ⁊ fm hoc ostēderet nobis q̃re nix vlr sit alba. ⁊ ista cā poterit pertinere ad q̃ō quid est nīuis: puta inspissatio huiusmodi q̃ facit humidū terminari cum ꝓseruatiōe lucis

¶ Deinde cum dicit.

Lo.19. ¶ Diffinitiones aūt q̃ sūt fm differentias utiles sūt ī his: ut sic adeam⁹: sicut tū demōstrāt dictū ē in ꝓrioribus. utiles aūt sūt utiq; sic solū ad colligēdū q̃ō quid ē: ⁊ ēt uideť utiq; nil utile: sed moꝝ uidenť accipere oīa: tanq̃ si ex principio acceperit aliquis sine diuisione.

¶ Ostendit quō ꝑdictꝰ ꝓcessus ꝓferat ad diffinitiōes. ⁊ dicit q̃ ad hoc q̃ aliqs ī ꝑdicto mō ꝓcedat ad diffiniēdū i. diuidēdo genꝰ ī spēs: vtile ē q̃ hō acciptat diuisionē generis ꝑ dſas. ſz tū quō ꝑ hoc māifesteť q̃ō q̃d ē dictuz ē ī ꝓcedētib⁹. sūt q̃dē vtiles ꝑdicte diuisiones ad accipiēdū q̃ō q̃d ē solū: sicut dictū ē ſz ad ſylogizādū q̃ō q̃d ē nihil vī facere vt ꝑus dictū ē ſz vī q̃ diuidētes statī accipiant oīa ſylogizata. sicut si priꝰ aliqs accepisset anteq̃ diuideret. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Differt ăt aliq̃ō priꝰ ⁊ posteriꝰ ꝑdicamēto ꝑdicari: ut ē dicer aīal māsuetū bipes: q̃ ⁊ bi. aīal māsuetū ē. Et iteꝝ ex h̄ dſia ē hō eis ⁊ q̃ō libet eē unū sic unde neēe ē diuidētē repetere.

¶ Ostēdit qd oporteat cauere ne circa ꝑdictū ꝓcessuz ꝑfectus accidat ⁊ circa hoc duo facit. ꝓmo ostēdit q̃ oporteat cauere ī ordinatiōnē: ſo q̃ oporteat cauere diminutionē ibi (. Ampliꝰ aūt ad nil relinq̃ēdū ⁊c.) Dicit ergo ꝓmo q̃ multū differt q̃d prius ⁊ q̃d posteriꝰ ꝑdicer ĩter ea q̃ ponūtur ī diffinitiōe. pōt. n. vno mō sic dici q̃ hō ē aīal māsuetū bipes. Aliomō pōt ordinari vt dicat q̃ hō ē bipes aīal māsuetū. ⁊ q̃ hoc differat ad diffiniēdū ꝑ q̃ hoc: q̃ oz q̃ oē q̃ō diffinit ꝓstituat ex gñe ⁊ dſa. sic igit si māsuetū accipit vt dſia aīalis: oz q̃ aīal māsuetū sit aliq̃d vnū q̃ō accipiat vt genus: ex q̃ ⁊ alia dſia q̃ ē bipes ꝓstituit hō: ⁊ eadē rō est de quocūq; alio q̃ō fit vnū ex pluribꝰ ꝑ se: ⁊ nō per accidēs. sicut igit differt q̃ accipiatur hoc vel illud ꝑ gñe uel dſa. aut q̃ accipiat aliq̃d vt ē dſia ꝓstitutiua gñis ⁊ diuisiua eiusdē: ita differt ad diffiniēdū q̃ sic vel aliter ꝑtes diffinitiōis ordinētur. ſi. n. dicā q̃ hō ē aīal māsuetū bipes: accipiet aīal vt genus: māsuetū ăt vt differentia ꝓstitutiua eiꝰ bipes aūt vt dſia diuisiua ipsius. ecōuerſo ăt erit si dicat q̃ hō ē aīal bipes māsuetū. q̃ igit dſia ordinis facit dſiam ī q̃ō quid ē: cōsequēs ē q̃ ille q̃ diuidit nō solū supponat ea q̃ accipiūtur ad diffiniēdū: ſz ēt petat ordinē eorūdē. ⁊ sic māifestū ē q̃ diffinitio nō ſylogizat q̃ō q̃d est. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Ampliꝰ ăt ad nil reliquēdū in eo q̃ō q̃d ē: sic solūmō ꝓtigit: cū. n. primū accipit genꝰ: si q̃dē alicuiꝰ iferioꝝ aliquā diuisionē accipiat: nō icidet oē in h̄ ut nō oē aīal aut totalū ē: aut diuisuz pēnis: ſz pēnatū aīal ē oē: huius enim dſia h̄ ē. ꝓpria ăt est dſia aīalis ī quā oē aīal icidit. Silr ăt est in unoquoq; alioꝝ: ⁊ in his q̃ extra genꝰ ⁊ q̃ sub ipsis sūt: ut in aue in qua ē ois auis: ⁊ in pisce ī quo est ois piscis. sic igit cum ambulans est: qd est scire q̃n nil dictum est. aliter aūt reliquere est necesse ⁊ nō scire.

¶ Docet cauere diminutionē: ostēdens quō fieri possit vt tu nihil ꝑtermittat eoꝝ q̃ regrunt ad q̃ō quid ē. ⁊ dicē q̃ hoc ꝓtigit fieri solū isto mō quo dicer. Ad cuiꝰ euidentiā ꝓsiderandū est q̃ oēs differētie supiorū generū pertinēt ad quod qd ē alicuiꝰ spēi: nā iferius genus ꝓstituit ꝑ differētiā diuisiuā supiorīs generis: Ad vitādū ergo diminutionē: oz q̃ nlla hmōi dſiaz ꝑtermittat: ꝑtermittitur ăt si aliqs accepto supremo genere: accipiat ꝓsequenter aliquā differētiā diuisiuā nō quidē ipsius supremi generis ſz alicuiꝰ iferioris. q̃ō quidē hoc mō cognosci pōt: q̃ cū aīal accipiat aliq̃ō supremū genꝰ. si postea aliqs accipiat diuisionē alicuius de iferioribus gñibus: nō totuz q̃ō ꝓtineť sub genere supioꝝ cadet sub illa diuisione. ⁊ pōit ad hoc exēplū sicut (nō oē aīal ē uel totalū: vel diuisum pēnis) dſ ăt aīal totalū q̃ō hz totas alas integras ⁊ ꝓtinnas: sicut vespertilio. diuisum pēnis ăt dicit aīal cuiꝰ ale distigunt ꝑ diuersas pennas sicut accipitris uel corui.

aīali ār nō habēti alas neutrū hoꝛ ꝯuenit. ſz oē aīal volatile ꝯtineꝫ ſub altera haꝛ differētia:: q; ſz predictas differētias diuidit hoc genꝰ qō ē aīal volatile. ſz ꝑma ⁊ īme diata differētia aīalis attendit ex hoc: ꝙ oē aīal cadit ſub diuiſiōe. ⁊ ita ē ēt de oībus alijs generibꝰ ſiue accipiamꝰ genera q̄ ſūt extrīſeca aīali. ſicut lapis ⁊ plāta. ſine illa q̄ ſub aīali ꝯtinētur. ſicut anis piſcis: ꝓria tñ dr̄ia anis attendit ſm dr̄iam ī quā ĩcidit oīs anis. ⁊ eadē rō eſt ō piſce. ꝯcludit ergo ꝙ ſi aliq̄s ſic ꝓcedat ī diuidēdo. ſ. ꝙ totū diuiſuz ꝯtineat ſub ꝑtibus diuiſionis: poterit hō cognoſcere ꝙ nil ē relictuz de his q̄ ſunt neceſſaria ad diffiniēdū. ſi ār aliter ꝓcedat: neceſſe ē ꝙ aliq̄ relinquantur. ⁊ ꝙ hō nō cognoſcat ſe integraliter diffiniſſe.

Lo.10. ¶ Nihil ār oz diuidēdē oīa ſcire q̄ ſt. ⁊ tñ ipoſſibile q̄dā dicūt eē dr̄ias cognoſcere q̄ ſūt ad unūqōqz nō cogſcētē unūqōqz: ſine ēt dr̄iis nō unūqōqz ſcire: a quo. n. ñ differt idem eſſe huic: a quo ēt differt alteꝛ ab hoc. Lec. xv.

Oſtēdit pb̄s oſtēdit veritatez circa diffinitionez gñis q̄ ſumit ad diffiniēdū hic excludit duos p errores. dicendū ibi (ē ār ĩcidere) Circa pri muz tria facit ꝓio ꝓponit excluſionez erroꝛis ⁊ dic ꝙ nō ē neceſſariū ꝙ ille q̄ diuidēdo diffinit ſciat oīa q̄ ſunt ī mūdo. ſo ibi (⁊ tñ ipoſſibile q̄dā dicunt) narrat opinionē errātiū. dicebāt. n. q̄dā ꝙ non pōt agnoſci dr̄ia alicui ad oīa alia ētia niſi oīa alia entia agnoſcātur: vt pz ī aliq̄bus duobus q̄ꝝ dr̄iam cognoſcere nō poſſum. niſi vtrūq; cognoſcamus. addebāt ꝙ nō ē poſſibile ꝙ aliq̄d ſciat q̄d ē. niſi cognoſcat dr̄a ei ad oīa alia. id. n. a q̄ aliq̄d non differt ē idez ei: illō ār a q̄ differt ē alteꝛ ab ipſo. nō ār poſſum ſcire q̄d ſit vnū quodq; niſi ſciam ꝙd ſit idez ei: ⁊ q̄d alteꝛ ab eo. ⁊ ſz hoc ꝯcludebāt ꝙ nō pōt aliq̄d cognoſci niſi oīa cognoſcātur. ¶ Tertio ibi.

¶ Primū quidem igit̄ b̄ falſū ē: nō. n. ſm omnē dr̄iaz alterū ē. multe enī ſunt differentie ī eadem ſpecie. ſz nō ſm ſubſtantiē: neq; ꝑ ſe.

¶ Improbat qō dictū ē dupl̄r. ⁊ ꝓio qdē īterimit hoc qō dictū ē. ꝙ illō a q̄ aliq̄d differt ē alteꝛ. loq̄mur. n. nūc de eodez ⁊ altero ſm eſſētiā quā ſignificat diffinitio. manifeſtū ē aūt ꝙ ēt ī eadē ſpē ſūt dr̄ie multe accidentales q̄ nō diuerſificāt ſbam ſpēi quā ſignificat diffinitio. nec ꝑ ſe inſunt. vñ ꝓns eſt ꝙ nō oīs dr̄a facit talez alteritatez quā neceſſariuz ſit cognoſcere ad diffiniendū. ¶ Scdo ibi

¶ Poſtea cū accipiēt oppoſita ⁊ ſm dr̄iam: ⁊ cū oē ĩcidat hīc aut ĩde ⁊ accipiat ī altero qō q̄rit eē: ⁊ b̄ cogſcit nihil differt ſcire aut neſcire ī gbuſcūq; ꝑdicanꝫ ō aliis dr̄ie. manifeſtū n. qm̄ ſi ſic uadens ueniat in b̄ quorū: nō amplius eſt differentia habebit rōez ſubſtantie.

¶ Improbat q̄ dicta ſūt alio mō. cū. n. ille q̄ vult diffinire diuidendo accipiat oppoſitas differentias b̄ mō: ꝙ oē qō ꝯtineꝫ ſub diuiſo cadat ſub hoc membro diuiſiōis vl ſub illo: ⁊ accipiat ab altero membroꝝ id cuiꝰ diffinitio q̄rit: ſi b̄ qō ītendit diffinire cognoſcat ſub illo mēbro diuiſionis ꝯtineri: nō differt ad ꝓpoſitū. vtꝝ ſciat vl neſciat ꝙ de q̄buſcūq; alijs rebuſ ꝑdicent oppoſite dr̄ie puta ſi diuidā aīal ꝑ rōale ⁊ irrationale: ⁊ accipiā ꝓpoſitū ſic homineꝫ ꝯtineri ſub rōali: nō req̄rit ꝙ ſciā de quibꝰ irrationale ꝑdicet: nec qualr̄ illa ad ĩuicez differāt: māifeſtū. n. eſt ꝙ ſi aliq̄s ſic ꝓcedat: ſcilicet diuidendo genꝰ ꝑ ꝓrias differentias ei. ⁊ accipiendo ꝓpoſitū ſub altero mēbro diuiſiōis q̄ſq; ꝓueniat ī illa q̄ vlterius diuidi nō poſſūt eſſentialibus differentijs: ſic ꝓcedens habebit diffinitōez ſubſtātie quā q̄rebat. decipiebāt ergo ꝑdicti hoīes ex eo ꝙ nō diſtīguebāt ĩter cognoſcere aliq̄d ī cōmuni ⁊ ī ſpeciali. oz enī ꝙ qcūq; ſcit q̄d eſt aliq̄d: cognoſcat oīa alia ī cōmuni: nō ār ī ſpeciali. puta q ſcit q̄d eſt hō: oz ꝙ ſciat hōineꝫ ꝑ hoc ꝙ eſt aīal diſtīgui ab oībus. q̄ nō ſūt aīalia ⁊ ꝑ hoc qō eſt rōnale diſtīgui ab oībus q̄ ñ ſūt rōnalia. ñ. n. oz ꝙ illa cognoſcat niſi ſm hoc cōmune qō eſt aīal uel rōale. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Oē ēt ĩcidere ī diuiſiōez ſi ſūt oppoſita q; b̄ nihil ītereſt: nō ē repetitio: neḉe. n. ē oē ī altero ipſorū eē: ſi quidez illius differentia eſt.

¶ Excludit ſecūdū erroꝛē. poſſet enī aliqs credere ꝙ q; cūq; vtiē diuiſiōe ad diffiniēdū: ĩdigeat petere ꝙ totū diuiſuz ꝯtineat ſub mēbris diuiſiōis. ſz ipſe dicit ꝙ hoc nō ē neceſſariū: ſi oppoſita ꝑ fit diuiſio ſint ĩmediata: q; ſz hoc neceſſariū ē: ꝙ totū diuiſuz ſub altero oppoſitoꝝ cōtineat dūtñ accipiāt ꝓme dr̄ie alicui gñis. dr̄ie. n. q̄ſūt ĩmediate ſi cōparētur ad genꝰ iferius: nō ſūt ĩmediate ſi cōparent ad genꝰ ſupius: ſicut par ⁊ ipar ſūt ĩmediata ſi cōparent ad numerū cuiꝰ ſūt ꝓprie differentie: nō antē ſi comparentur ad quātitatem. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Ad ꝓſtruēdū ēt termī ꝑ diuiſiōes tria opz ꝓiecturari accipiētē ꝑdicātia ī eo qō qd ē: ⁊ b̄ ordiarie qd primū aut ſcōm: ⁊ qm̄ b̄ oīa ſūt. Lo.11.

¶ Poſtq̄ excluſit ea q̄ nō requirūt ad diuiſiōes diffiniti: hic oſtēdit q̄ ſm rei veritatē requirant. Et ꝓio pōit ꝙ ītendit. Scdo māifeſtat ꝓpoſitū. ibi. (Eſt ār hoꝛ vnū) Dicit ergo ꝓio ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄s oſtītuat terminū ideſt diffinitionē ꝑ viā diuiſiōis: tria oz ꝓſiderare quoꝝ ꝓmuz eſt: vt ea q̄ ꝓio accipiūtur ꝑdicēt ī eo qō qd ē. Scdo vt ordineꝫ q̄d ſit ꝓmū. ⁊ qd ſecūdū. Tertiū ē ꝙ accipiant oīa q̄ pertinent ad quod quid ē: ⁊ nihil eoꝝ ꝑtermittatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eſt ār horum unum primum per id quod poſſumus ſicut ad accidens colligere quoniā eſt: ⁊ per genus probare.

¶ Manifeſtat ꝓpoſitū. Et ꝓ° oñdit quō tria ꝑdicta ꝑt obſeruari. ſo oſtēdit ꝙ predicta tria obſeruata ſufficiant: ibi (. Manifeſtū ē aūt.) Circa ꝓmū tria facit. ꝓmo oñdit quō obſeruet ꝓmū: ⁊ dicit ꝙ vnū hoꝛ. ſcilicet ꝙ accipiā tur ea q̄ ꝑdicātur ī eo qō q̄d ē. obſeruaꝫ ꝓio qdez ꝑ hoc ꝙ hō pōt ĩducere ſylogiſmos ꝙ id qō aſſumit eſſt: ſicut cū diſputaꝫ ad ꝓblema de accidente. Scdo vt oñdaꝫ ꝙ ꝑdicaꝫ ī eo qō quid ꝑ ea qbus diſputaꝫ ad ꝓblema de genere. ¶ Secundo ibi.

¶ Ordiare ār ſicut opz: ſi primū accipiat: b̄ ār erit ſi primū accipiaꝫ qō oīb⁹ ĩeret: illi ār nō oīa. neceſſe ē enī aliqō eē hmōi: accepto ār hoc erit idē in oībus ĩferioribus modus. Secundū ār alioꝝ primū erit: ⁊ tertiū habitoruz. remoto. n. qō eſt ſurſum habitum alioruz primum erit: ſimiliter autem eſt ⁊ in aliis.

¶ Manifeſtat quō obſeruet ſcōm. ſ. debita ordinatio ptiū. ⁊ dic ꝙ tūc ordinātur ptes diffinitiōis: ſic oz ſi aliqs ꝓmo accipiat id qō ē primū. ⁊ hoc erit ſi aliq̄s hō ꝓio accipiat id qō ꝯſeq̄tur ad alia poſteri accepta: ⁊ nō ecōuerſo hoc. n. ē cōius ⁊ ꝑus: neceſſe ē ār aliquid hmōi accipi ī diffinitiōe ⁊ aliq̄s genus. puta cū dr̄ hō ē aīal greſſibile bipes: ſi. n. ē greſſibile bipes: ē aīal. ſz nō ecōuerſo: cū ergo iā accepimus aīal tāq̄ ꝓmū. idē modꝰ obſeruādus ē in ordinatōe iferioꝝ. accipiet. n. q̄ſi ſecūdū ī diffinitiōe illō qō ſm rōnez ꝓmiſſaz erit ꝓmū. iter oīa ſequētia. ⁊ ſilr accipiet tertiū id qō ē ꝓmū reſpectu bitoꝝ. i. ꝓximuz. ſemp. n. remoto ſupioꝛ illud qō ē hītū. i. ĩmediate ꝓns erit ꝓmū oīuz alioꝝ. ⁊ ita ē ēt ī oībus aliis. puta ī quarto ⁊ in quīto ſi tot oporteat ptes diffinitōis eē. ¶ Tertio ibi.

¶ Qō ār hec oīa ſint manifeſtuz ē ex b̄ q; recipimus primuz qdē ſm diuiſiōez qm̄ oē ē aut b̄ aut illud. Eſt ār b̄ ⁊ iteꝝ totius differentia: a toto nihil differre ſpecie amplius hoc.

¶ Māifeſtat qualr̄ poſſit tertū obſuari: ⁊ dic ꝙ māi

festū erit oīa q̄ ptīnēt ad quod q̄d ē accipi ī diffinitiōe ſz modū ſuprādictū ex hoc q̄ diuidēdo aliq̄ genꝰ accipimus p̄mas differētias ſub q̄bus diuſuz vlr ptineāt. ſicut oē aīal ē hoc vel illō. puta rōale vel irrationale. ⁊ accipiamus q̄ ītēdim⁹ diffinire eē ḃ puta rōnale. ⁊ ite accipiemus ḃ totū. ſ. aīal rōale. ⁊ videm⁹ ipſuz p differētias p/pas. ſz q̄n iā deuenimus ad vltimā differētiā iā nō erit diuidere p alias dīas ſpecificas. ſz ſtatī vltīa dīa addita ḃ cuius diffinitio q̄ritur ī nullo differret ſpē a ſuo toto. ideſt a rōne ꝯgregata ab oībus ptibus acceptis. ſicut hō ñ differt ſpecie ab aliquo eorum de quib⁹ predicatur aníal rationale mortale. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifeſtū. n. eſt qm̄ neq; pl⁹ ḃ apponit oīa. n. in eo q̄ quid eſt accipiunt̄ horuz neq; deficere nihil. aut. n. genꝰ aut differentia utiq; eſſet. Genꝰ quidez igit̄ eſt primum ⁊ cū differentia priꝰ acceptū eſt: differentie aūt omnes ꝯtinent̄: nō. n. ampliꝰ ſunt ultima: ſpecie. n. differret ⁊ ultimum ḃ autem eſt deiñ nō differre.

¶ Oſtēdit q̄ tria p̄dicta obſeruata ſufficiāt ad diffinīēdū q̄: diffinitio neq; ſuperfluū neq; diminutū hēbit. Q̄ō aūt nō apponat̄ aliq̄d plus q̄z debeat. mānifeſtū ē p p̄mū triū p̄dictoꝝ. q̄. ſ. accepta ſūt ſolū ea q̄ p̄dicāt̄ ī eo q̄ quid: ⁊ talia neceſſe erat accipe. ſilr̄ et mānifeſtū ē q̄ nihil deficit aut. n. deficeret genꝰ aut dīa. ſz q̄ genꝰ nō deficiat p̄z ex ſecūdo triū dictoꝝ. acceptū ē. n. p̄mū id ſine q̄ nō ſūt alia ⁊ pōt eē ſine alijs. ⁊ hoc ē genꝰ. ⁊ cū gñe poſtea accepte ſūt dīe. ſz q̄ dīe oēs ſint accepte p̄z p tertiū p̄dictoꝝ triū q̄: nō ăplius pōt accipi poſterior dīa poſt illā cuius diximus nō eē et dīaz q̄: iā ſeq̄ret̄ q̄ vltimū acceptū adhuc differz dīa eſſētiali: cū tñ dictū ſit q̄ non differat ſilr̄ et ex p̄miſſis p̄z q̄ nō ītermittit̄ aliq̄ dīa ī medio. p hoc. ſ. q̄ ſemp accipiunt̄ p̄ie dīe. vñ relinquit̄ q̄ ſufficiant tria p̄dicta ad diffiniendum obſeruari.

Lo.m. ¶ Querere aūt oz ītendentem in ſilia ⁊ dīa. p̄mum quidem oīa idem habeāt: poſtea iterū in alteris q̄ in eodem quidem genere ſunt cū illis: ſunt aūt ipſis quidez idem ſpē: illorū aūt altera. Cum aūt in his accipiat̄ qd habeāt oīa idem: ⁊ in aliis ſilr̄. In acceptis iterū ſilr̄ ītendendū ſi idem ſit quouſq; in unā cōueniāt rōnem: ḃ āt erit diffinitio. Si vo nō uadit in unaz ſed in duas aut plures: manifeſtum eſt q̄ utiq; non eſt unum aliq̄ quod q̄rit̄ ſed plura. Lec. xvi.

Oſtēſſ pīs docuit ineſtigare quod qd ē. ſm modū maxīe ꝯgruū q ē p diuiſionē gñis. ḃ docet p ineſtigare quod q̄d ē alio mō. Et circa hoc tria facit. p̄mo docet p̄dictū modū ineſtigādi. Secūdo māifeſtat p exēplū ibi. (Ut puta dico). Tertio probat hūc modū eē ꝯueniētē ibi (Semp aūt eſt oīs diffinitio). Dicit ergo p̄mo q̄ ſi aliq̄s īquirit diffinitionē alicuiꝰ rei. oz q̄ attēdat ad ea q̄ ſūt ſilia illi. ⁊ et ad ea q̄ ſūt dīa ab illa re. quod quidez q̄lr̄ fieri debeat oſtēdit ſubdēs q̄ pō oz circa ſimilia conſiderare quid idē ī oīb⁹ ineniat̄. puta q̄d idez ineniat̄ ī oībus hominib⁹ q oēs ꝯueniūt ī hoc quod ē eſſe rōale. Poſtea conſiderādū eſt ite ī alijs q̄ ꝯueniunt cū p̄mis ī eodez gñe. ⁊ ſunt ſibi inicez idem ſpē. ſūt aūt altera ſpē ab illis q̄ p̄mo accipiebāt̄. ſicut eq̄ ab hominibus oz etiā accipe qd ſit idez ī bis. ſ. eqs. puta hīnibile: cū ergo accipiat̄ qd ſit idē ī oībus his. ſ. hominibus q: rōale: ⁊ qd ſit idez ſimiliter ī oībus. ſ. equis. hīnibile. ite conſiderāduz eſt ſi aliq̄d eſt idez ī iſtis duobus acceptis. ſ. ī rōnali ⁊ hīnibili. ⁊ ita eſt conſiderandū q̄ſq; ꝯueniat̄ ad aliquā vnā rōnez cōmunez. hec. n. erit diffinitō rei. ſi vero talis conſideratio nō īducat ī vnā rōnem cōmunez. ſz īducat ī duas rōnes diuerſas. aut etiā ī plures. māifeſtū erit q̄ id cui⁹ diffinitio q̄rit̄ nō erit vnū ſm eſſētia. ſz plura ⁊ ita ñ poterit hēre vnā diffinitōez. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Arputa ſiqd eſt magnanimitas q̄rim⁹: īten dendū eſt ī quoſdā magnanimos quos ſcim⁹ q̄ bēant unū oēs īquātū ſunt hmōi ut magnanim⁹ alcides eſt: aut achilles aut aiax. qd unū oēs hīnt nō tolerare iniuriaz. hic qdem. n. dimicauit: ille vo īſaniuit. hic aūt īterfecit ſeipz. Iterum idem eſt in alteris ut in lyſandro ⁊ ſocrate: ſi iam īdifferentes, p̄ſperitati ⁊ īpoſperitati. ḃ duo accipiens intendendo quid idem cōe hīt: aut impoſſibilitas q̄ eſt circa fortunas aut nō toleratiam iniuriaruz. Si uero nulluz ſit due ſpecies utiq; erunt magnanimitatis.

¶ Manifeſtat q̄d dixerat p exēplū. ⁊ dicit q̄ ſi q̄ramus q̄d ē magnimitas. debem⁹ attēdere ad q̄ſdaz magnanimos. vt ſciam⁹ q̄d unū habēt ī ſeipſis inq̄ntū magnanimi ſunt ſicut alcides. ideſt hercules dictus ē magnanim⁹ ⁊ ēt achilles ⁊ ēt aiax. q oēs habēt vnū quid cōmune q̄d ē nō ſuſtinere iniurias cuius ſignū ē q: alcides nō ſuſtinēs iniurias dimicauit. achilles vo ī inſaniā vſus ē pp īrā. aiax aūt īterfecit ſeipſuz. Ite debem⁹ conſiderare ī alijs q dicunt̄ magnanimi ſicut ī lyſandro aut ſocrate. habēt enim hoc cōmune q̄d nō mutabāt̄ pp̄ p̄ſperitatē fortune ⁊ p̄ ſfortuniu. ſz indiſcrēter ſe hēbāt ī vtriſq; accipiam⁹ ergo hec duo. ſ. impoſſibilitatem a fortuitis caſibus: ⁊ nō tolerare iniurias. ⁊ cōſideremus ſi eſt aliquid cōmune eis in hoc enī conſiſtit rō magnanimitatis: ſicut ſi dicam⁹ q̄ vtrūq; cōtingit ꝓpter hoc q̄ alius exiſtimat ſe dignū magnis ex hoc. n. ꝓtingit: q̄ hō nō patit̄ iniurias. ⁊ ex hoc cōtingit q̄ ꝓtēnit mutationē exteriorū bonoꝝ tāq̄ minimorum. ſi āt nihil cōe inueniret̄ illis duobus acceptis nō eēt vna ſpēs magnanimitatis: ſz due. vñ nō poſſet dari vna communis diffinitio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Semper. n. eſt oīs diffinitio uniuerſalis: nā enim in quodam oculo dicit ſanabile medic⁹: ſed aut in omni aut in ſpecie determinans.

¶ Oſtēdit p̄miſſuz modū ineniendi q̄d q̄d ē eē ꝯueniētē. Et circa hoc duo facit. p⁰ oſtēdit hūc modū eſſe ꝯueniētē. Sc̄o oſtēdit quid oz ī hoc mō vitare ibi (Si aūt neq; diſputare) Circa p̄mū duo facit. p⁰ oſtendit p̄dictuz modū eē ꝯueniētē q̄ntū ad terminū: put. ſ. ꝯueniē ad aliq̄d cōe. Sc̄o q̄ntū ad proceſſuz. put. ſ. proceditur in p̄dicto mō a particularib⁹ ibi (. facilius q̄z ē ſignificare) Dicit ergo p⁰ q̄ ꝯueniēter dictā ē q̄ oz inq̄rentes q̄d q̄d ē ꝯuenire ad aliq̄d cōe: q: oīs diffinitio dat̄ de aliq̄ ſm q̄ conſiderat̄ ī vniuerſali: nō āt ſm q̄ conſideratur ī hoc ſingulari vel ī illo nō enī medicus diffinit quid ſit ſanū in hoc oculo humis hominis: ſz vel ī vniuerſali ſimplr̄ q̄ntū ad oēs: vel diſtinguit ſanuz ſm diuerſas ſpēs puta cū dicit hoc eſſe ſanum cholericis illud aūt phlegmaticis. ¶ Deīde cū dicit

¶ Facilius. n. eſt ſingulare diffinire q̄z uniuerſale: unde oz ex ſingularib⁹ in uniuerſalia aſcēdere: nanq; equiuocationes latent magis in uniuerſalibus q̄z in differentibus.

¶ Oſtēdit p̄dictū modū eē ꝯueniētē q̄ntū ad proceſſū q̄. ſ. proceditur a min⁹ cōib⁹ ad mai⁹ cōe: ⁊ ḃ duplr̄ p⁰ rōe facilitatis. procedit. n. diſciplina a facilioribus facili⁹ āt ē diffinire ſingulare. i. aliq̄d min⁹ cōe q̄z vle q̄d ē magis cōe: īq̄ntū. ſ. ī vniuerſalibus q̄ ſunt minus determinata magis latēt equocatiōes q̄z ī illis q̄ ſunt ī dīa: ⁊ q̄ nō diuidūtur p dīas ſpecificas: ⁊ ſō oz a ſingularibus diffinīēdo aſcendere ad vniuerſalia. ¶ Secundo ibi.

¶ Sicut ī demōſtrationib⁹ oz ſylogizari eſſe ſic: ⁊ in terminis certam: hoc aūt erit ſi per ea

q̄ singulariter dicunt: sit ī unoquoq; genere diffinire separatim: ut sil'e nō omne sed ī coloribus ⁊ figuris. ⁊ acutuz qō ī uoce est ⁊ sic nec esse ire timentez: ne equocatio contingat.

¶ Oñdit idem ex rōne euidentie. sicut. n. in demōstrationibus oz syllogizari p̄supponendo aliq̄d qō est euidens et ⁊ mānifestū: sic etiā ⁊ in terminis. i. in diffinitionibus. nō. n. pōt aliq̄s deuenire in cognitiōem alicuiꝰ ignoti: nisi p aliq̄d notū siue aliq̄s intēdat cognoscere qz ē qō sit p demōstratiōez: siue qd ē qō sit p diffinitiōem: hoc āt ꝓtingit vt. s. p̄existat aliqō enidēs si sit. i. ꝓtingat sepatim diffiniti onē diffiniri p ea q̄ singularit dicūtur. i. q̄ ꝓprie ꝓueniant ⁊ distincte huic vl' illi: sic si aliqs velit notificare q̄d ē sil'e: nō ꝓsiderabit ad oē id qō pōt sil'e dici. sz de qbusdā sil'ibus. puta qūo dicat sil'e ī coloribꝰ ⁊ qūo dicat sil'e ī figuris. dī. n. sil'e ī coloribꝰ ex vnitate colorīs. dī āt sil'e ī figuris ex eo q̄ anguli sūt eq̄les: ⁊ latera ꝓportionabilia. sil'iter ī aliis: si velit diffinire acutū non respiciet ad oē qō dici pōt acutū. sz respiciet ad acutū sz q̄ dī ī voce: ⁊ p hunc modū pz q̄ aliq̄s diffinire itēdēs refugit statiz ne cōtingat equocatio: ⁊ p hoc pz eē ꝓuenientē modū diffiniendi q̄ ex iferioribꝰ ꝓcedit ad cōe inq̄tū. s. ī spālibꝰ spēalia diffinire facilꝰ est. ⁊ magis in talibus potest esse nota vnivocatio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si āt neq; disputare in metaphoris neq; quecunq; dicuntur in metaphoris disputare enim necesse erit in metaphoris.

¶ Excludit modū ꝓcedēdi ī diffinitiōibꝰ. ⁊ dic̄ q̄ sic nō oz disputare p metaphoras: ita ēt nō oz diffinire p metaphoras. vtpote si dicamꝰ q̄ hō ē arbor: inuersa. nec oz ī diffinitiōibꝰ assumere q̄cūq; metaphoricē dicūt. cū. n. diffinitiōes sint ꝓncipia ⁊ efficacissima media ī disputationibꝰ. sic diffinitiōes darēt p metaphoras seq̄ret q̄ oporteret ex metaphoris disputare. hoc aūt fieri nō dz: qz metaphora accipit fz aliquid simile: non aūt oz vt id quod est simile fm vnum sit simile q̄ tū ad omnia.

¶ Ad habenduz āt ꝓblemata: eligere oz decisiones ⁊ diuisiones. Sic autem eligere subiectum genꝰ cōe oīum ꝓsimilium: ut si anima lia sunt que ꝓsiderantur: qualia omni animali insunt. Acceptis āt bis reliquoꝝ oī qualia inherent. ut si hoc est auis: q̄lia inhereant oī aui ⁊ sic semp ꝓprimo. ¶ Manifestū. n. ⁊ qm̄ habebimꝰ iam dicere pp quid insunt īherentia bis q̄ sunt sub cōi: ut pp qd boī aut equo insunt. sit āt aīal in quo. a. b. autem inherentia oī aīali in quibus autem sunt. c. d. e. sint quedam aīalia: manifestū igit̄ est pp qd est. b. in. d. ꝓpter a. enim: similiter ⁊ in aliis ⁊ semper in aliis deorsum eadem ratio est.

Lectio decimaseptima.

Ostq̄ oñdit pbs qūo oz inuestigare qō qd ē hic oñdit qūo oz inuestigare pp qd: Et circa hoc duo facit. p°. oñdit quō oporteat inuestigari pp q̄d. 2°. monet q̄sdā qōnes circa ipm pp quid ibi (De cā aūt ⁊ cuiꝰ ē cā) Circa p̄mū duo fac. p°. oñdit qūo alicuiꝰ qōnis ꝓposite possit inuestigari pp q̄d scdo oñdit qūo diuerse qōnes cōcāt in pp q̄d ibi (Eadem āt ꝓblemata) Circa p̄mū duo facit. p°. docet accipe pp q̄d accipiēdo cōe vniuocū. scdo accipiendo cōe analogū ibi (Amplius āt alius modus) Circa p̄m duo fac. p°. docet inuestigare pp q̄d accipiēdo cōe vniuocū qō ē gēus noīatū. scdo accipiēdo qōlibet aliud cōe ibi (Hūc qdez igit̄ tē) Dicit ergo p̄mo q̄ ad ꝫ q̄ habeamꝰ pp qd circa singla ꝓblemata q̄ ponūt: opz ꝓsiderare diuisiōes ⁊ subdiuisiōes. ⁊ sic ad singula ꝓcederet disputādo supposito cōi gñe. vt si aliq̄s velit cōsiderare pp qd aliqd cōuenīat aliqbus aīalibꝰ: oz accipe q̄lia sūt q̄ cōueniūt oī aīali q̄bus acceptis. oz iterato accipe fz diuisionē q̄lia sūt que cōsequūt̄ p̄mo ad aliqō cōe q̄ sub aīali cōtinēt̄. puta qualia cōsequūt̄ ad oēz auez: ⁊ sic sp debemus ꝓcedere accipiēdo id qō est p̄mū: ī qō. s. fit īmediate diuisio. qō supra obfuabat̄ ī diuisiōibus q̄bus ꝓcedit̄ ad inestigādū qōqd ē. sic ergo ꝓcedēdo mānifestū ē q̄ sp poterimꝰ dicere pp q̄d aliq̄ insūt his q̄ cōtinent̄ sub aliq̄ cōi: vt si velimus scire pp q̄d aliq̄ insūt hōi ⁊ equo. puta sōnus: ⁊ vigilia. sit ergo aīal ī q̄ ē. a. qō ē medīū. b. a. aut. i. maior: extremitas accipiat̄ p his q̄ īherent oī aīali: sic sōn' ⁊ vigilia: q̄dā āt aīaliū spēs: puta hō: equꝰ: bos: accipiant̄ vt minor: extremitas. s. c. d. e. sic ergo mānifestuz est pp q̄d b. i. sōnus vl' vigilia sit ī. d. puta in hoīe. qz pp. a. i. pp b q̄ hō est aīal. ⁊ sil'iter ē faciendū ī aliis: ⁊ ī oībus eadē ē rō obseruāda. ¶ Hūmōi āt documētū rō est. qz subz est cā ꝓpe passionis. ⁊ iō si volumus inestigare cām alicuius passionis pp quā insit q̄busdā rebus iferioribus. oz accipere cōe qō est ꝓpriū subm per cuius diffinitiōem accipitur causa illius passionis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hunc qdez igitur fm ea q̄ assignātur cōia noīa dicimus. Opz āt nō solum sic cōsidera- Lo.23.
re: sz ⁊ si aliud aliqō accipit̄ cōe accipientes si aliqbus hoc īhereat: ⁊ q̄lia hoc sequantur vt cornua habentia hoc habere ventres nō utro biq; dentes esse. Itez cornua habere quedā sequitur: manifestum est. n. ꝓpter quid est in illis qō dicitur ꝓpter id sūt q̄ cornua habent

¶ Oñdit qūo oz inuestigare qōqd est: reducendo ī aliqō cōe qō nō sit genus noīatū. ⁊ dic̄ q̄ ea q̄ supra dcā sunt dicūt̄ fz illa cōia qbus noīa sūt assignata. sz oz nō solū sic ī talibus ꝓsiderare sz ⁊ si qd aliud appeat cōe qō insit aliqbus ēt si nō sit gēus vl' si nō sit noīatū. Deinde oz ꝓsiderare ad q̄ cōe ꝓseq̄t̄: ⁊ q̄ sūt illa q̄ ꝓsequāt̄ ad hoc cōe innoīatū acceptū. sic hēre cornua ē qōdā cōe cui nō ē nomē ipositū. ⁊ qō nō ē genus. ad hoc āt cōe sequūt̄ duo q̄z vnū est. q̄ oē aīal hns cornua hz multos ventres ppter ētatez ruminatiōis: q̄z vnū vocat̄ ethimus ī interioribus exns asp ⁊ capedines habēs: vt dī ī libro d̄ historiis aīaliū. aliud āt qō ꝓseq̄t̄ ad aīalia habentia cornua ē q̄ nō habeāt dentes ī vtraq; mādibula. sz solū ī iferiori. qz mā dentiū ꝓportiē ī cornua. Itez ꝓsiderādū est ad q̄ aīalia ꝓseq̄t̄ hz cornua. puta bouez ⁊ cerui sic. n. manifestū erit ꝓpter qd hec animalia hnt illas ꝓprietates. qz. s. hnt cornua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius āt alius modus est fz analoguz eligere. n. unuz idez nō est accipe qō oz uocare sepion ⁊ spinā ⁊ os: sunt āt q̄ sequuntur et hoc tanq̄ natura una hmōi existente.

¶ Oñdit inestigare pp q̄d reducendo ad aliqō cōe analogū. ⁊ dic̄ q̄ alius modus inestigādi pp q̄d ē eligē cōe fz analogiā. i. ꝓportiōez ꝓtigit. n. vnū accipe analogum qō nō ē idē fz speciez vl' genꝰ. sic os sepiaꝝ qō vocat̄ sepion ⁊ spina piscū. ⁊ ossa aīaliū terrestriū. oīa. n. ista cōueniūt fz ꝓportiōez qz eodē mō se hnt spine ad pisces. sicut ossa ad terrestria aīalia. ad hoc āt cōe analogū q̄daz ꝓsequūt̄ pp vnitatē ꝓportionis sic si cōicarent ī vna nā gēnis vl' spēi: sic ec̄ cooptū carnibus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Eadez āt ꝓblemata sūt q̄ qdē idez medīū Lo.24.
hnt. Amplius ut qm̄ oīa antiparistasis hoꝝ āt q̄dā genere sūt eadē quecūq; hnt differētias ex quo alioꝝ aut aliter sūt: ut pp qd echo: aut pp qd forma appet. ⁊ pp quid iris: oīa enim

hec unum problema sunt genere: oia enim repercussio sunt: sed specie altera.

¶ Oñdit quō multa ꝑblemata ꝓueniūt in eo qō est ꝓp qd. Et ꝑ° q̄tū ad vnitatē medij. scō q̄tū ad ordinē medior ibi (Alia aūt) Dicit ergo ꝑ° ꝙ q̄dā ꝑblemata sunt eadē inq̄tū. s. cōueniūt in eo qō ē ꝓp qd ꝓp hoc ꝙ hēnt idē mediū sicut ꝑ hoc mediū qō ē antipistasis. i. ꝫ resistē tia vl repercussio multa demōstrāt. sūt aūt q̄dā media non simplr ſz gñe q̄ gbusdā dīijs diuersificant. q̄ sumunt vl ex diuersitate subor. vel ex diuersitate modi fiendi: sicut si q̄rat ꝓp q̄d fit echo. aut ꝓp q̄d apparet. s. aliquid ī speculo. vl ꝓp qd gñat iris. oīa. n. ista sūt idē ꝑblema q̄tū ad mediū ꝓp qd qō ē idē genere. oīa incāntur ex repercussione. ſz repercussiones differūt specie. nā echo fit ꝑ reper cussionē aeris moti a corpe sonāte ad aliqō corp° cōcauū apparitio aūt rei in speculo fit ꝓp hoc ꝙ īmutatio medij repcutit ad speculuz. iris aūt fit ꝓp hoc ꝙ radij solares repcuduntur ad vapores humidos. ¶ Deinde cū dicit

¶ Alia āt ex eo q̄ mediū qdē sub altero medio est differūt ꝑblemata: ut ꝓp qd nilus fini ente mēse magis fluit: ꝓpter id qō uernior ē finis mensis: ꝓpter quid aūt est uernior finis mensis: ꝓpter id quod luna deficit. hec quidem enim se habent adinuicem.

¶ Oñdit qūo ꝑblemata ꝓueniunt in ꝓp̄quid. ſm ordinationem mediorū. ⁊ dicit ꝙ q̄dā alia ꝑblemata sūt q̄ differunt adinuicē eo ꝙ hñt diuersa media q̄r vnū ē sub altero ⁊ ponit exēplū vtpote si q̄rat ꝓp q̄d nilus in fine mēsis. s. lunaris magis mūdat. hmōi. n. rō ē. q̄ finis mēsis magis ē pluuialis: q̄re āt hoc sic accipit ꝑ aliud medium ꝓp hoc. s. ꝙ tūc deficit luna q̄ hz dñiuz sup humores. ⁊ tō deficiente lumine eius magis cōmouent vapores in aere: ex quo cātur pluuia: ⁊ sic patz ꝙ ista duo media sic se habent adinuicē ꝙ vnū eorū est sub altero.

Lo. 25. ¶ De cā āt ⁊ cui° ē cā dubitabit aliqs: nūqd ⁊ cū cātuz ē ⁊ cā ē. ut si folia fluūt aut deficit luna: ⁊ cā deficiēdi folia ⁊ cadēdi erūt: ut si hui° est lata habere folia: deficiendi āt terram esse in medio.

Lectio. xviii.

Ostq̄z pbs oñdit quō oz īuestigare ꝓp qd hic mouet duas qōnes circa ipm ꝓp qd q̄r ꝓia p ē de coexistentia cāe ad cātum. scōa ꝑtinet ad vnitatē cāe ibi (Utr āt ꝓtingat) Circa ꝑmum tria facit. ꝑ° ꝓponit qōem. ſo obijcit ibi (Si. n. nō est) ȝ° soluit ibi (Aut cōtingit vni°) Dicit ergo ꝑmo ꝙ de cā ⁊ cāto pōt aliqs dubitare. vtr q̄ ē vnū eorū sit ⁊ aliud. q̄ qdē qō nō est intelligēda. q̄tū ad simultatē tpis ſz q̄tū ad simultatē cōsecutiōis vtpote si posito vno conseqūtur aliud vl fil' tpe: vl pri°. Et postponit duo exēpla in quo rū vno cā p̄cedit cātuz: nā lata folia hēre ē cā ꝙ fluāt folia alicuius arboris: nō āt hēre lata folia ⁊ folia fluere sūt fil' tpe. In alio aūt exēplo cā ⁊ cātum sūt fil' tpe: sicut iter positio ſre fil' tempore est cū defectu lune: est ergo questio vtrū ad vnū istor cōseqūt aliud. ¶ Deinde cū dic

¶ Si. n. nō alia aliq̄ erit cā ipsor si cū cā sit fil' ⁊ cātuz est. ut si ī medio ē terra deficit: aut si latū foliū est: fluit si igit nō sit simul itaqz erunt.

¶ Obijcit ad ꝓpositā qōez oñdens ꝙ cā ⁊ cātū semper sil' sūt ſm ꝓñaz. ⁊ ponit ad ꝫ duas rōnes. q̄r ꝑma sumitur ex rōne cāe ⁊ cāti. ⁊ dic ꝙ oē cātū oz ꝙ hēat aliquaz cām. vñ si posito isto cāto nō sil' ponit ꝙ ista ei° cā sit: seqūtur ꝙ sit ei° aliq̄ alia cā. ⁊ hoc ī q̄ neče ē ꝙ cātū sil' sit cū aliqua cā: sic ad ꝫ ꝙ ē terrā eē in medio: seq̄t ꝙ luna deficiat: ⁊ ad ꝫ ꝙ ē arborē hēre lata folia seq̄t ꝙ folia eius fluant. si igitur non est dare aliam causam: sequitur ꝙ simul sit cum hac causa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et si demōstrēt ꝑ altera. sit. n. foliū fluere ī quo. a. latū aūt foliū in quo. b. uitis Vo ſī quo c. fit āt in. b. est. a. omne. n. latū foliū folio fluit in. c. aūt. b. oīs uitis est latū foliuz: in. c. igitur a. oīs. n. uitis folio fluit: cā āt est. b. medium. Sz qm̄ latis foliis uitis sit: est ꝓp id qō folio fluit demōstrare. Sit. n. d. qdem latū foliū. e. āt folio fluere: uitis Vo in quo. z. in. z. igitur est. e. folio enim fluit oīs uitis. in. e. aut. d. omne. n. fluens folio latū est foliū: omnis itaqz uitis latum est foliuz: cā aūt est folio fluere.

¶ Que q̄dā sumit ex hoc ꝙ cā ⁊ cātuz ꝑ inuicē demonstrāt. Et circa ꝫ tria fac. ꝑmo ponit rōez. ſo remouet errorem q̄ posset cōseq̄ ibi (Si āt non ꝓtingit ⁊ c) ȝ° ꝓbat q̄dā qō supposuerat ibi (ꝙ aūt non deficere) Circa ꝑmū dicit: ꝙ ēt manifestū ē ꝙ cā ⁊ cātuz sit' se ꝓsequūtur si hoc vez ē ꝙ ꝑ inuicē demōstret. q̄r ad mediū demonstratiōis de necessitate seq̄t ꝓclō. ꝙ aūt ꝑ inuicē dēmō strēt ꝓbāt in ꝓdicto exēplo sit. n. foliū fluere in q̄ ē. a. q̄ ē maior extrēitas latū foliū hēre ī q̄. b. qō ē medinz: vites vo accipiāt ī q̄. c. qō ē minor extrēitas. sic igit in. b. ē. a. q̄r oē qō hz latū foliū folio fluit: in. c. āt ē. b. q̄r oīs vitis hz folia lata. ⁊ sic ꝓcludit ꝙ. a. ē. in. c. i. ꝙ oīs vitis folio fluit. ⁊ in toto hoc ꝓcessu cā accipit ꝑ medio. ⁊ sic cātū ꝑ cām demōstrat. cōtingit āt eo° demſtare cāz ꝑ cātum. s. ꝙ vitis hz lata folia ꝑ ꝫ ꝙ fluit folio. accipiat. n. lata folia hre q̄si maior extrēitas q̄ ē. d. fluere folia q̄si mediū qō ē. e. vitis vo mīor extrēitas q̄ ē. z. sic igit. c. ē in. z. q̄r oīs vitis fluit folio. i. d. āt ē in. e. q̄. s. oē qō fluit folio lata folia hz ⁊ ex hoc cōcludit ꝙ oīs vitis sit lati folij: ⁊ accipit ꝑ cā in ꝓdo folio fluere. ¶ Deinde cū dicit

¶ Si āt nō ꝓtingit cās adinuicez: cā. n. prius est eo cui° est cā: ⁊ deficiendi qdez cā est terrā esse in medio: nō est cā deficere. Si igitur qui dez ꝑ cām est demonstratio ꝓpter qd est: si vo nō per cām ipsius q̄r: qm̄ in medio est cognouit ꝓpter quid aūt non.

¶ Excludit quēdā errorē q̄ posset seq̄ ex ꝑmissis. vt. s. eadē rōne vnū ꝓdictor demōstret ex alio: sed ipe excludēs hoc dicit. ꝙ si nō cōtingit ꝙ aliq̄ duo sint sibi inuicez cāe. s. in eodē gñe eo ꝙ cā ē prior eo cui° ē cā nō autē cōtingit idē eē pri° ⁊ posterius. eodē mō cū cā defectus lune sit terrā eē in medio. nō ē possibile ꝙ ōfectus lune sit cā eius: ꝙ terra sit in medio. si igit demſtratio q̄ est ꝑ cāz ē demſtratio ꝓpter qd. que āt non est ꝑ cām ē ipius q̄r vt ꝑmo habitum est. sequitur ꝙ ille qui per defectum lu Lec. 25. ne demōstrat ꝙ terra sit in medio cognoscit quidem. q̄r non ꝓpter quid. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qō āt nō deficere cā fit ī medio eē: ſz ꝫ deficiendi cā manifestū est. In rōne. n. deficiendi est qō est ī medio: q̄re manifestū est ꝙ ꝑ ꝫ illud cognoscit: sed non hoc per illud.

¶ Probat ꝙ supposuerat. s. ꝙ interpositio terre sit cā defectus ⁊ nō ecōuerso. ⁊ dicit manifestuz eē ꝙ lunam deficere nō ē cā eius qō est terrā esse ī medio ſz ecōuerso. q̄r in rōne eclipsis ponit ꝙ terra sit in medio. vt supra dictū est. cū igit q̄d ⁊ ꝓp qd sint idem manifestū ē ꝙ defectus cognoscitur per interpositiōem terre. sicut ꝑ medium ꝓpter quid. ⁊ non econuerso. ¶ Deinde cum dicit

¶ Aut ꝓtīgit uni° ꝓ̄les cās eē: ⁊ nāqz si ē idē de ꝑmis ꝑ̄libus ꝑdicari: fit. a. in. b. ꝑmo eē: ⁊ ī c. alio prio: ⁊ ꝫ fit ī. d. ⁊ illud ī. e. erit itaqz. a. ī d. ⁊. e. utraqz cā āt est in. d. qdem. b. in. e. autez. c. quare cum causa sit necesse est rem esse sed res cū sit nō necesse est quidē ꝙ sit causa:

cām qdem neceſſe eſt eſſe: nō tm̄ omnem.

¶ Solvit p̄ma qō̄em oñdēs in qb⁹ vex̄ ſit ꝙ cā ⁊ cā/tum ſe ſequāt̄ ⁊ in qb⁹ nō. Et circa h̄ duo facē. p⁹ oñdit in qb⁹ nō ſit vex̄. ſcō in qb⁹ ſit vex̄ ibi (Aut ſi ſp̄) Di/cit ergo p⁹ ꝙ ꝓtīgit vnū cō̄e hēre plures cās. ſm ꝙ ꝓue nit diuerſis. ſic̄ eē vitupabile ꝓuenit̄ audaci pp exceſſuz. timido ār pp defcm̄ accipiat̄ ergo ꝙ aliqō vnū p̄dicet̄ ō plurib⁹. p⁹ ⁊ īmediate ⁊ p̄dicet̄. a. de. b. p⁹ ⁊ ſilr de. c. ſicut eē vitupabile de ſupabūdātia ⁊ defectu. ⁊ iſta duo .ſ. c. ⁊. b. p̄dicēt̄ ō. d. ⁊. e. ſicut ſupabūdātia ꝓuēit audaci defect⁹ ār timido: p̄dicabit̄ itaqz. a. de. d. ⁊. e. qz tam au dax q̄z timidus ē vitupabilis. cā ār ꝙ. a. ſit in. d. ē ipz. b. ē. n. audax vitupabilis pp ſupabūdātiā: ꝙ aūt. a. inſit ipi e. cā ē ipz. c. timidus enī vitupabilis ē pp defcm̄. pz ergo ꝙ cū cā ſit. neče ē rō eē: qz ſine. a. ſit ſupabundātia ſine de fect⁹: neceſſe ē aliqd eē vitupabile. ſz exīte re neceſſe eſt qdē ꝙ aliq̄ cār ſit: nō tm̄ neče ē q̄libet cāz eē: ſic̄ poſito ꝙ aliq̄d ſit vitupabile. nō ē neče ꝙ ſit ī ſupabūdātia. ſz neče ē ꝙ ſit vl'i ſupabūdātia vl'ī ō fectu. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Aut ſi ſp̄ ē ule ꝓpoſitū: ⁊ cā qdē totuz ē: ⁊ cuius ē cā ulr: ut folio fluere in toto quodam determinatū ē: ⁊ ſi ſpēs ipſi⁹ ſint: ⁊ ulr igitur aut plātis: aut hmōi plātis: q̄re mediū equale oz eē ī his ⁊ cui⁹ ē cā ⁊ ꝙuerti: ut pp qd arbo res folio fluūt. Si ergo ꝓpter dēſitatē hmōi: ſi folio fluit arbor: oz eē dēſitatē: ſi dēſitas eſt non in qualibet ſed in arbore: folio fluit.

¶ Oñdit in q̄b⁹ neče ſit ſil'ſe ꝙſeq̄ cām ⁊ cātū. ⁊ dic̄ ꝙ ſi aliq̄d q̄rat̄ in vl'ī: ⁊ accipiat̄ tā cā q̄z id cui⁹ cā q̄rit̄ ī vl'ī. tūc oz ꝙ ad cām ſp̄ ſeq̄t̄ effect⁹. ⁊ ad effectū cā. ſic̄ hoc ꝙ ē fluere folio nō ꝓuenit p̄mo plurib⁹. vt erat ī p̄miſſo exēplo. ſz determinare vni p̄mo cōi q̄z nis illius cōis ſint multe ſpēs. q̄b⁹ vl'ī ꝓuenit ꝙfluūt folio. puta ſi accipia/mus plātas vl'plātas tales. ſ. lata folia hn̄tes. vñ in oīb⁹ iſtis oz accipe eq̄le mediū. ita ꝙ ꝙuertat̄ cā. ⁊ id cui⁹ eſt cā. ſicut ſi q̄ram⁹ q̄re arbores fluāt folio. ſi accipiat̄ cau/ſa hmōi eē pp hoc ꝙ hūidū ē ꝏdēſatū. ⁊ ſic facilius ō ſic cabile ſeq̄t̄ ꝙ ſi cātū ſit ꝙ ēt cā ſit. puta ſi fluit arbor: ꝙ ſit ꝏdēſatio humoris. ⁊ ecōuerſo oz ꝙ poſita cā in tali ſubo ponat̄ effect⁹: vt puta ſi condenſatio humoris eſt non in quacūq̄ re ſed in arbore ſeq̄tur ꝙ folia fluant.

¶ Utrum autem contingat nō eandem cām eiuſdem in omnibus: ſed alteram: aut non.

Lectio decimanona.

Oſtq̄z p̄bs determinauit qōnez motā: vtz ad exīſtīā effect⁹ ſeq̄t̄ exiſtētia cāe ⁊ eō. hic inq̄ p rit vtz ad vnitatē cāe ſeq̄t̄ vnitas effectus ⁊ eō. Et circa hoc duo facit. p⁹ oñdit quō ad vnitatē effect⁹ ſeq̄t̄ vnitas cāe. ſcō ex hoc mānifeſtat cō ſecutiōem cāe ⁊ effect⁹ ibi (Hoz ār ſic ꝙſeq̄) Circa p̄mū tria facit. p⁹ ꝓponit qō̄em q̄ eſt vtz ꝓtingat ꝙ eiuſdē effe ctus nō ſit eadē cā in oīb⁹ ſed alia ⁊ alia: vl'nō. videbat enim in ſolutōez p̄miſſe qōnis ſupponi ꝙ ꝓtingat vnius effect⁹ ī diuerſis reb⁹ eē diuerſas cās. ¶ Scō ibi.

¶ Aut ſiquidē p ſe demonſtret̄: aut non: ſed ſm ſignū aut accidens: nō poteſt autem eſſe: rō enī ultimi mediī: ſi vo nō ſic eſt cōtingit.

¶ Solvit qō̄em diſtīguēdo ꝓtingit. n. aliq̄d aſſignari p cā alicui⁹ effect⁹ triplr. Uno mō accipiēdo cām p ſe. ⁊ ſic ōmōſtratiue ꝙcludēdo effectū. Alio mō accipiēdo ſignū Tertio mō accipiēdo aliqō accidēs. ſi ergo accipiat̄ p cā id qō p ſe ē mediū demōſtratiōis. nō pōt eē niſi vna cā vni us effect⁹ in oīb⁹. ⁊ hoc ꝓbat qz hoc mediū p ſe ī demō ſtratiōib⁹ ē (rō vltimi). i. diffinitio maioris extremitatis q̄ tñ ſi demōſtrari indigeat de ſubo. demōſtrabit̄ p diffi nitiōem ſubi. vt ſupra habitū ē. manifeſtū ē aūt ꝙ vnius vna ē diffinitio. vñ oz ꝙ vni⁹ effect⁹ nō accipiat̄ niſi vna cā q̄ ē mediū demōſtratiōis. ſi vo nō accipiat̄ q̄ſi cā inferēs id qō ē p ſe mediū demōſtratiōis. ſz accipiat̄ p medio ali/qō ſignū vl'aliqō accēns. tūc ꝓtigit vni⁹ effect⁹ accipi q̄ſi plures cās ī diuerſis. ſic̄ pz ī exēplo ſupi⁹ poſito p ſe. n. cā ꝙ aliqd ſit vitupabile ē eē p̄ter rectā rōem. ſz ꝙ aliqd ſit ſupabūdans vel deficiens eſt ſignum eius qō eſt p̄ter rectam rōem. ¶ Tertio ibi.

¶ Eſt ār ⁊ cām ⁊ cuius cā in quo cōſiderare ſm accidens īmo uidenť, pblemata eē. ſi aūt nō: ſilr ſe habebit mediū: ſiqdem equocum: ⁊ equocū mediū eſt: ſi vo ſicut in genere ſit: ſilr ſe hēbit: ut ꝑpter qd cōmutabiliter eſt analo gū. Alia enī eſt cā in nūeris ⁊ in lineis ⁊ eadē inquātū aūt linea ē nō eadē eſt: inquātū autez hīs augmenta huius eadez in oībus. Simi/lem ār eſſe colorez colori: ⁊ figurā figure aliā cām eſſe: equocū. n. eſt ſile in oīb⁹: hoc qdez eſt forteſſis ſm analogiā habere latera eq̄lia ⁊ eq̄les angulos. In coloribus ār unū ſenſuz eē. aut aliquod hmōi: ſm ār analogiā eadem ſunt ⁊ medium ſe habet ſm analogiam.

¶ Oſtēdit manifeſtat poſitā ſolutiōem oñdēs mēbra dionis po ſite eē poſſibilia. ⁊ dicit ꝙ ꝓtingit ⁊ id qō ē cā. ⁊ id cui⁹ ē cā cōſiderare ſm accidēs ſic̄ muſic⁹ p accēns ē cā domus cui⁹ p ſe ē cā edificato:. q tñ ē cā receptaculi latronū p ac cidēs: ſi hoc ꝓtingat in domo fieri. qn ſimo ēt ipa ꝓblema ta videť eē p accidēs: ſi vo nō accipiat̄ p accēns cā ⁊ cātū oz ꝙ mediū qō accipiat̄ p cā ſilr ſe habeat cū effectu ē⁹ demōſtratio q̄rit̄. vtpote ſi aliqua ſūt equoca ⁊ mediū cōe qō accipit̄ erit equocū: ſi aūt nō ſint equoca. ſed ꝓueniāt q̄ſi in genere: ⁊ mediū erit cōe ſic̄ gen⁹: ſicut viciſſiz ana/logū. i. cōmutatim ꝓportionari vnioce ī multis inueni tur. puta ī nūeris ⁊ lineis ī qb⁹ hz quodāmodo aliā cāz ⁊ quodāmō eādē: aliā qdē ſm ſpēm: inq̄ tū. ſ. alij ſūt nu meri ⁊ alij linee: ſz ē gñe eadez iq̄ tū. ſ. taz linee q̄z nume ri ꝓueniūt ī hoc ꝙ hn̄t tale augmētū ex quo ī eis ꝓmuta/ta ꝓportio demōſtrat̄. Aliud aūt exēplū ſubiūgit ī equo cis: ⁊ dic̄ ꝙ ei⁹ qō ē ſile: alia cā ē in coloribus ⁊ in figuris: qz equoce dr̄ vtrobiqz: ī figuris. n. nihil ē aliud eē ſile q̄z ꝙ latera habeāt analogiā. i. ꝙ ſint adinuicē ꝓportionabi lia ⁊ ꝙ anguli ſint eq̄les. ſz ī coloribus eē ſil'ē ꝙ faciāt eā/dez īmutatiōem ī ſenſu: vl'aliqd aliud hmōi. Tertio ār dicit de his q̄ ꝓueniunt ſm analogiā q̄m in his oz eē me diū vnū ſm analogiā ſicut ſupra dcm̄ eſt: qz tam iris q̄z echo eſt quedam repercuſſio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hoz aūt ſic conſequi cām adinuicem ⁊ cui⁹ eſt cā ⁊ in quo eſt cā. Unū quodqz qdem acci pienti ⁊ cui⁹ eſt cā ⁊ cā in plus eſt: ut in q̄tuor eq̄les qui ſunt extra in pl⁹ ſunt q̄z in triangu/lis aut q̄drangulis. in oībus autez ⁊ in eque: q̄cunqz. n. q̄tuor rect̄ equales que ſunt extra: ⁊ medium ſilr eſt: eſt aūt medium rō p̄mi ter/mini ex quo omnes ſcie ſunt p diffinitiōes: ut folio fluere ſilr ſequit̄ uitem: ⁊ excellit ficum ſed non oīa ſed equalium eſt. Si vo accipiat aliqs primum medium rō fluendi folium eſt erit. n. p̄mum qdem qō in altera mediuz: qm̄ hui⁹ ſunt oīa: ſit hui⁹ medium qm̄ ſuccus den ſatur: aut aliquid hmōi: quid autem eſt folio fluere. denſari in contactu ſeminis ſuccum.

¶ Oñdit ſm p̄miſſa q̄liter ſibi inuicē cāe ꝙſequant̄. Et circa hoc tria facit. p⁹ oñdit q̄lis ſit ꝙſecutio cāe ⁊ effect⁹ ſcō ordinat hmōi ꝓpoſitiones in figura ſyllogiſtica ibi (In figu ris aūt) 3⁹ mouet quādā dubitatiōem exp̄miſſis ibi (Si

aũt in atomũ) Dicit ergo p° q talis modus ꝓñe inuenitur int cãm ⁊ cãtũ ⁊ subm cui inest illud cãtuz: q si aliqs accipiat ꝑz vnũ aliqd ꝑticulare id cui° cã q̃rit erit ī plus q̃ cã vl' subz. sicut hẽre angulos extrinsecos equales q̃tuor rectis ꝓuenit triãgulo eadẽ rõne: q: tres anguli ei° extrinseci sil'cũ trib° intrinsecis sũt equales sex rectis cũ igit tres intrinseci sint eq̃les duobus rectis seq̃t q tres extrinseci sint eq̃les q̃tuor rectis. ⁊t q̃drangulus hz q̃tuor angulos eq̃les q̃tuor rectis. ꝛz alia rõne: anguli. n. eius intrinseci ⁊ extrinseci sũt eq̃les octo rectis. ꝛz anguli intrinseci q̃drãguli sũt eq̃les q̃tuor rectis. ergo anguli extrinseci sũt eq̃les q̃tuor rectis: sic igit hẽre angulos exteriores eq̃les q̃tuor rectis ẽ in plus q̃ triãgulus. aut q̃drãgulus ꝛz si sil'accipiãtur equal'r se habebũt. q̃cunq; enim figure cõicant in hoc q habent angulos exteriores eq̃les quatuor rectis: opz q similr cõicẽt ī medio qõ ẽ cã eq̃litatis ad q̃tuor angulos rectos. ⁊ hoc ꝓbat sicut ⁊ prius p hoc q mediũ ẽ diffinitio maioris extrẽitatis. ⁊ inde ẽ q oẽs scie fiunt p diffinitiõem: ꝓbat ãt hoc p exẽplũ in reb° nãlib°. hoc. n. qõ ẽ folio uere ꝓsequt ad vitr: ⁊ q: ẽ in plurib° ꝓsequt etiã ad ficũ excedit ipam: ⁊ tñ est excessiuum oium qbus ꝓuenit: ꝛz ẽ eoz sicut eq̃lium. si ergo aliqs velit accipe id qõ ẽ p^m mediũ respcũ oium. erit hec diffinitio ei° qõ ẽ folio fluere: q̃ qdẽ diffinitio erit pmũ mediũ ad alia eo q oia talia sũt: ⁊ itez hui° accipiet aliqd aliud medium: puta q succ° densat p deiectiõem: vl' aliqd aliud hmõi. vñ si q̃rat qdẽ folio uere dicem° q nihil aliud ẽ q̃ ꝓdensari succum seminis in contactu scilicet folij ad ramum. Deinde cum dicit.

In figuris autem sic assignabit q̃rentibus cõsecutionem esse ⁊ cui° est cã. Sit. n. a. qdez in. b. oĩ. b. autem in unoquoq; eoz que sunt d. b. qdem uniuersaliter utiq; in ipsis erit. d. ℔ autem dico uniuersale qõ non conuertit oia autem cõuertunt ⁊ excedunt. In ipsis igitur esse cã ipsi°. a. b. est oz itaq;. a. in plus q̃z. b. extendi: si vo non: qd magis erit cã hoc illius. Si ergo in oibus. e. est. a. erit aliqõ unuz: illa oia aliud. a. b. si. n. non: quõ erit dicere: qm̃ in quo est. e. fit. a. oĩ: in quo autem. a. nõ omni sit. e., ꝓpter quod enim erit aliqua cã: ut. a. sit in oibus. e. si itaq; que sunt. d. erunt aliqõ unuz cõsiderari oz. ⁊ sit. c. Contingit igit ⁊ plures causas esse eiusdem sed nõ eiusdem specie: ut longe vite esse quadrupedia cã est non hre coleram: uolatilia autez ficca esse aut aliqua alia.

Ordinat modũ pdicte ꝓsecutiõis in figura syllogistica ⁊ dicit q si q̃rat cõsecutio cãe ⁊ cãri: sic poterit assignari ꝑm figuras syllogismoz. sit. n. a. in oĩ. b. sed. b. sit ī vno quoq; eoz q̃ sũt. d. ꝛz ī plus q̃z. d. si igit. b. vl' erit in his q̃ ptinẽt sub. d. ꝑm q vl' dr̃ inẽ qõ non quertit. sed ⁊ pmũ vle ẽ cui vnũquodq; qdẽ ptentoz sub eo nõ quertit: oia ãt sil'accepta quertũt cũ pmo vli. ⁊ excedũt qõlibet eoz q̃ sub eo ptinent. sit igit q. a. sit in ibis q̃ ptinẽt sub. d. cã ẽ. b. oz ergo q. a. extẽdat in plus q̃z. d. si autez nõ. sed se hẽret ex equo: q̃re magis. b. eẽt cã in inferẽdo q. a. sit in. d. q̃ econuerso. põt. n. ex vtroq; quertibiliuz ꝓcludi aliud. ponat igit vlter° q. a. pdicet de oĩb° ī q̃bus ẽ. e. ꝛz nõ quertit. oz. n. dicere q illa oia q̃ ptinentur sub. b. sint aliqd vnũ diuersum ab eo qõ ẽ. b. si enim nõ esset aliud. e. q̃z. b. quõ eẽt ver dicere q. a. inesset oĩ. b. ⁊ nõ ecõuerso cũ. a. ñ sit nisi ī. e. ⁊ in. b. ⁊ ita seqret si. e. ⁊ b. nõ eẽnt a liud q̃z. a. nõ eẽt in plus q̃z. e. supponat ergo q. a. sit in plus q̃z. d. ⁊ q̃z. e. q̃re ergo nõ poterit inueniri aliqua cã pp quã insit oibus que sũt ī. d. ⁊ hec cã ẽ. b. ꝛz adhuc querẽdũ ẽ vtr ⁊ oia que ptinẽt sub. b. hẽant aliquã vnã cãm. ⁊ sit talis cã. c. igit ꝓcludit q ptingit eiusdem eẽ plures cãs. ꝛz nõ eiusdẽ ꝛz spẽz sicut eius q ẽ. a. cã ẽ. b. ⁊. c. ꝛz. b. ẽ cã q. a insit bis q̃ ptinẽtur sub. d. c. aũt ẽ cã q. a. insit bis q̃ ptinẽt sub. e. ⁊ ponit exẽplũ in bis rebus nãlib°. sit. n. hoc qõ ẽ eẽ lõge vite q̃si. a. q̃drupedia. q̃si. d. ꝛz nõ hẽre colerã. s. supfluã: sit q̃si. b. qõ ẽ cã in q̃drupedib° lõge vite. volatilia aũt sũt q̃si. e. siccũ aũt esse vl' aliqd aliud hmõi qõ ẽ in eis cã lõge vite: aut aliquid aliud huiusmodi sit quasi. c. Deinde cum dicit.

Si aũt in atomum nõ statim ueniunt: nõ solum unum mediuz est: sed plura ⁊ cãe plures sunt. Et q̃lis est cã mediozuz: q̃ ad uniuersale prima est: aut q̃ ad singulare singulariss̃imuz: manifestum igit est q magis, prime unicuiqz, prima est cã. primũ qdem sub uniuersali esse ℔ est cã: ut in. d. qõ est. c. ipsi°. b. cã est in. d. q dem igit esse. c. cã est ipsius. a. in. c. aũt. ab. in hoc autem eadem est. De syllogismo ⁊ demõ Lo. 26.
stratione quid unũquodq; sit: ⁊ quomodo sit manifestuz est: simililer autem ⁊ de scientia demonstratiua: idem enim est.

Mouet quãdã dubitatiõez ex pmissis. dcñ ẽ supra q nõ statim a pncipio ineniẽt in aliqõ atomũ. i. idiuisibile. ī q̃ ineniat illud cui° cã q̃rit. ꝛz statim ineniũt multa ⁊ mdiuisa ī q̃b° illud vnũ ineniẽt: ⁊ nõ ẽ vnũ mediũ per Obiectio.
qõ de oĩb° illud vnũ demẽt. ⁊ cãe plures sũt. Est ergo dubitatio si illoz medioz oporteat aliquã cãm accipe vtz oporteat eã accipe ex pte vlis pmi: puta ex pte ipi°. a. vel ex pte singulariũ. i. eoz q̃ sũt min° coia. sicut supra accipiebat. e. ⁊. d. vl' q̃drupedia ⁊ aues. Et ad ℔ rñdẽs R°
dicit q oz sp media accipe q̃ sunt ꝓpinquiora subo in q̃rit cã illi° cõis cãti: ⁊ sic oz pcedere quousq; ueniatur ad id qõ ẽ immediatũ cõi cãto. ⁊ hmõi rõem assignat: q: illud qõ ẽ ex pte ei° qõ ptinẽt sub aliq cõi: est ei cã q pt sub illo cõi sicut si. c. sit cã. d. q. b. insit ei: ⁊ ex ℔ seq vlteri° q. c. sit cã q. a. insit. d. ⁊ q. a. insit. c. b. ẽ cã. ipi aũt b. inest. a. p seipam ⁊ immediate. Ultio ãt epilogat ea que dcã sũt in tota doctrina analeticoz. ⁊ dicit q manifestuz ẽ ex pmissis tã in libro prioz q̃z in ℔ libro posterioz de syllogismo ⁊ demõstratiõe qd sit. ⁊ quõ fiat vtrũq;. ⁊ sil' manifestũ ẽ de scia demõstratiua quõ fiat ī nobis. b°. n ad idẽ Lec. 4.
ptinet: q: demõstratio ẽ syll's faciẽs scire vt supra habitũ ẽ. Lo. 27.

De principiis autez quõ fiunt cognita pncipia: ⁊ qs est cognoscens habit°: hinc est manifestum: dubitãtib° qdem primuz. Lec. xx.

Ostq̃ pbs oñdit quõ cognoscat id qõ ẽ pncipiũ demõstratiõis sicut mediũ. s. qd: ⁊ pp. qd. ℔ oñdit quõ cognoscãt pma pncipia demõstratiõnis coia: ⁊ p° dicit de quo ẽ intẽtio. 2° exeq̃t ppositũ ibi (qõ qd est igit ⁊c) Dicit ergo p° q ex his q̃ sequẽtur mãifestũ erit de pncipijs pmis indemõstrabilib° q̃lit eoz cognitio fiat in nobis. ⁊ quo habitu cognoscãt hoc tamen oꝛdine obseruato: vt pmus circa hoc dubitationes ponamus. Deinde cũ dicit.

Quod quidem igitur non contingit scire p demõstrationem nõ cognoscentez prima principia immediata dictum est prius.

Exeq̃tur ppositũ. Et circa hoc duo facit. p° mouz dubitatiõem. scdo solnit ibi (Ifecẽ itaq; ẽ habere ⁊c) Circa pmũ tria facit. p° pmittit quoddã ex quo oñdit necessitas hmõi ingsitiõis. scdo mouet qões ibi (immediatoꝛũ aũt ⁊c) ꝛz° objcit ad qõnez ibi (Siqdẽ ⁊c) Dicit ergo p mo q dcñ ẽ: q nõ ptingt aliqd scire p demõstrationẽ: nisi pcognoscãtur pña pncipia immediata. ⁊ iõ ad sciam que ẽ de demonstratione vtile vt sciatur qualiter pma principia cognoscantur. Deinde cum dicit.

Immediatoꝛ ãt cognitionez utr eadẽ est:

aut nō eadē dubitabit utiqz aliqs: ⁊ utrū scīa utrisqz aut ē: aut nō ē: aut huiꝰ qdez scīa: illiꝰ āt alterū aliqō genꝰ sit: ⁊ utrum cui non insint habitus fiant: aut dum insint lateant.

¶ Mouet dubitatiōes tres circa p̄dictā cognitiōem p̄n cipioꝝ: quarū prima ē vtꝝ oīum īmediatoꝝ p̄ncipiorum sit eadē cognitio vl nō. scōa dubitatio ē: vtꝝ oīum īme diatorū sit scientia vel nulloꝝ: aut scit scientia quorūdam alioꝝ vō aliud genꝰ cognitionis. tertia vō q̄stio ē. vtrum habitꝰ istoꝝ p̄ncipiorum fiat in nobis cum p̄us non fue rūt: vl nobis fuerūt: sz tū nos lateat. ¶ Deīde cū dicē.

¶ Si quidem igit̄ habemus ipsos incōueni ens est: cōtingit enī ⁊ certissimas habitas co gnitiones demonstrantem latere.

¶ Obijcit ad qōem vltimā ad quā alie ordinātur. ⁊ p̄o obijcit ad vnā ptē. ⁊ dicit q: ē incōueniēs dicere q̄ habe amus habit̄ hoꝝ p̄ncipioꝝ ⁊ lateat nos. manifestū ē. n. q̄ illi q̄ hāt cognitionē p̄ncipioꝝ: hāt certioꝝ cognitōem Lec. 4.
cognitōez ē q̄ ē p̄ dmōnatōez: nī. n. pōt hēri ita q̄ lateat ha bentē. dem̄ ē. n. in p̄ncipio libri q̄ ille qui hz scīam scit q̄ īpossibile ē aliꝝ se habere. ergo multo min̄ pōt eē q̄ ali quis hēat cognitiōem p̄ncipioꝝ īmediatorum: ⁊ lateat tp̄m. quod tū incōueniēs sequeretur si habitus hmōi in essent ⁊ laterent. ¶ Secundo ibi.

¶ Si āt accepim⁹ nō hītes pri⁹. itaqz q̄lr co gnoscim⁹ ⁊ addiscim⁹ ex nō p̄existenti cogni tiōe: īpossibile. n. ē sicut in dem̄ōne dixim⁹.

¶ Obijcit ad cōtrariū si. n. aliqs dicat q̄ accipim⁹ de no no hītus p̄ncipioꝝ. cū pri⁹ eos nō habeam⁹ relinq̄t alteri ns dubitatio: qualiter possumus hmōi p̄ncipia de nouo cognoscere ⁊ addiscere: ⁊ hoc nō ex aliqua p̄existēti co Lec. 1.
gnitione īpossibile ē. n. aliquid addiscere nisi p̄existenti cognitiōe sicut ēt supra circa dem̄ōnationē dixim⁹. īmedia ta aūt p̄ncipia iō ex p̄existenti cognitione addiscere non possum⁹: q: p̄existens cognitio ē certior: cū sit cā certitu dinis his que p̄ eā īnotescūt. nulla aūt cognitio certior est cognitōe hmōi p̄ncipioꝝ. vñ nō vl q̄ possum⁹ ea cogno scere: cū p̄ius nō cognouerimus. ¶ Tertio ibi

¶ Manifestū igit̄ ē qm̄ nz hr̄e possibile ē ig rātib⁹: ⁊ neqz nō hītib⁹ habituz fieri.

¶ Cōcludit ex p̄missis duabus rōnibus q̄ neqz possibi le ē sp̄ habere cognitiōem hoꝝ p̄ncipioꝝ que nos late ant. neqz ēt possibile ē q̄ in nobis generet̄ de nouo talis cognitio: omnino ignorantia p̄cedēte: ⁊ nō aliquo alio habitu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Necesse itaqz est hr̄e quandā quidem po tentiā: nō hmōi autem habere aut erit his ho norabilior fm certitudinem.

¶ Soluit p̄missas qōnes. ⁊ p̄o soluit vltimā. scōo soluit duas p̄mas ibi (Q̄m āt eoꝝ que circa intellectū ⁊c̄) Cir ca p̄mū duo facit. p̄o soluit dubitatiōem. scōo manifestat solutiōem positā ibi (qō āt dem̄ ē olim ⁊c̄) Circa p̄mum tria facit. p̄o ꝓponit q̄ oz aliqd cognoscitiuū in nobis p̄e existere. scōo oñdit q̄d sit illud ibi (Videt aūt ⁊c̄) tertio oñdit quomō ex p̄existenti cognoscitiuo p̄ncipio fiat ī no bis p̄ncipioꝝ cognitio ibi (Ex sensu q̄dē ⁊c̄) Dicit ergo p̄o q̄ necesse ē a p̄ncipio in nobis eē quādaz potentiā co gnoscitiuam. q̄. s. p̄existat cognitōi p̄ncipioꝝ: nō tū talez que sit potior q̄stū ad certitudinē cognitione p̄ncipioꝝ: vñ nō eodē mō p̄ncipioꝝ cognitio fit in nobis exp̄existen ti p̄cognitione: sicut accidit in his q̄ cognoscūtur p̄ demō strationem. q: cognitio eoꝝ q̄ cognoscūt̄ p̄ demōstratōez ídest cognitio ꝯclusionū fit in nobis ex p̄existenti cogniti one intellectiua p̄ncipioꝝ. i. ex habitu. sed cognitio p̄ncipi oꝝ fit in nobis ex p̄existenti cognitione sensitiua.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Videt autez hoc ieſſe omnibus aīalibus. habent enim naturalem potentiam indicati uam: quā uocamus sensum.

¶ Oñdit quid sit illud p̄ncipiū cognoscitū p̄existens. ⁊ q̄stū ad hoc ponit tres gradus in aīalibus. quoꝝ p̄m⁹ est hoc q̄ō vī ineſſe cōiter oīb⁹ aīalib⁹ que oīa hñt quādaz ꝓnaturalē potentiā ad iudicādū de sensibilib⁹. q̄ vocatur sensus: que non acquiritur de nouo sed ipsam naturam consequitur. ¶ Scōm gradum ponit ibi.

¶ Cū āt īsit sensus aīalib⁹. ī his qdem aīaliū māsio est sensibilis: in aliis āt nō fit. In q̄bus cunqz igit̄ nō fit: aut oīno: aut circa q̄ non fit: non est in his cognitio ultra quā sentiunt. In quibuscunqz autem est sentientibus est habe re unumquodqz in anima.

¶ Et dicit q̄ cū sit sensus in oīb⁹ aīalib⁹: in q̄busdā eoꝝ remanet aliq̄ īp̄ressio sensibilis abeunte re sensibili: sicut ꝓtingit in oībus aīalibus p̄fectis: in q̄busdā aūt non con tingit hoc: sicut in q̄busdā aīalib⁹ imp̄fectis: sicut pz ī his q̄ nō mouētur motu p̄gressiuo. ⁊ forte cōtingit q̄ circa aliq̄ aīalia remanet aliqua īp̄ressio q̄stū ad aliq̄ sensibilia que sūt vehemētioꝝ: nō āt q̄stū ad aliqua que sūt debi lioꝝ: in q̄busdā igit̄ aīalibus oīno nulla īp̄ressio rema net sensibilis: hmōi aīalia nullā cognitiōem hñt nisi duz sentiunt. ⁊ silr aīalia in quib⁹ nata ē remanere talis īmp̄s sio si circa aliqua sensibilia eis nō remanet: non p̄sit hēre aliquā cognitiōem nisi dū sentiunt. sed aīalia in q̄b⁹ mest hmōi remāsio imp̄ssionis: contingit adhuc habere quā dam cognitionem in anima p̄eter sensum. ⁊ ista sunt q̄ habent memoriam. ¶ Tertiū gradum ponit ibi.

¶ Multis igit̄ factis hmōi: iā differētia q̄dā fit. quare in his quādam est fieri rationem ex talium memoria: in aliis vō non.

¶ Et dicit q̄ cū multa sint talia aīalia habētia memoriaz int ea vlterius ē q̄dā dīa. nā in q̄busdā eoꝝ fit rōcinatio de his q̄ remanēt ī memoria: sicut in hoīb⁹: ī q̄busdam aūt nō: sicut in brutis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex sēsu qdē igit̄ fit memoria: sicut dixim⁹ ex memoria āt multotiēs fcā experimētuz. mul te. n. memorie experimētuz ē unū nūero. experi mēto āt aut ex oī gescente uñ in aīa uno p̄ter multa: q̄ō cum in oīb⁹ unū sit ⁊ idez: illud est artis p̄incipiū ⁊ scīe. sicd circa generationem artis est: si vō circa esse scīe: neqz igit̄ deter minati hītus: neqz ab aliis hītib⁹ fiūt notiori bus: sed a sensu: ut inuersione pugne. uno. n. stante alter stetit: postea alter quousqz in p̄ cipium ueniat. Anima autem cum huiusmōi sit. qualis possit pati hoc.

¶ Oñdit fm̄ p̄decā quō in nobis fiat cognitio p̄moꝝ p̄ncipioꝝ: ⁊ ꝯcludit ex p̄missis. q̄ ex sensu fit memoria ī illis. s. aīalibus: in q̄bus. s. remanet īp̄ressio sensibilis: si cut supra dem̄ ē: ex memoria aūt multotiens facta circa ¶ Primi
eandem rē in diuersis tū singularib⁹ fit experimētū: quia methaph
exp̄imētum nihil aliud eē vī q̄ accipe aliq̄d ex multis ī Lec. 1.
memoria retētis. sz tū experimētū indiget aliq̄ rōcinatiōne circa particularia p̄ quā ꝓferē vnū ad aliud: q̄ō ē ꝓpriꝝ rōnis. ¶ Puta cū talis recordat̄ q̄ talis herba multotiēs sanauit multos a febre: dī eē experimentū q̄ talis sit sana tiua febris: rō āt nō fistit in experimento pticularium. sz ex multis particularibus in q̄bus expertus ē: accipit vnum cōe q̄ō ꝓfirmatur in aīa: ⁊ considerat illud absq̄ consi deratione alicuius singularū. ⁊ hoc accipit vt principiū artis ⁊ scientie. puta diu medicus cōsiderauit hanc her bam sanasse fortē febrientē ⁊ platonem ⁊ multos alios singulares hoīes: cū aūt sua ꝓsideratio ad hoc ascendit.

q̄ talis spēs herbe sanat febrientē simplr̄ hoc accipiatur vt quedā regula artis medicine. ¶Hoc ē ergo qđ dicit q̄ sicut ex memoria fit experimētum. ita ēt ex experimēto aut ēt vlterius ex vl̄i quiescenti in aīa qđ. s. accipit̄ acti in oībus ita sit sicut ē experimentū in qbusdā: qđ quidem vl̄e dī ee quiescens in aīa: mq̄tū. s. ꝓsiderat̄ p̄ter singularia in q̄bus ē motus qđ ēt dicit ee vnū p̄ter multa nō q̄dem fm ee: sed fm ꝓsiderationem intellectus: qui considerat nām aliquā. puta boīs: non respiciendo ad sortē ⁊ platonem. q: tamē ⁊ si fm consideratiōem itellectus si vnum pteter multa tamē fm esse est in oībus singularibus vnū ⁊ idem: non quidem numero. quasi sit eadez humanitas nūero oīum boīum. sz fm rōem speciei: sicut enim hoc albū ē sil̄e illi albo in albedine nō quasi vna nūero albedine existente ī vtroq̄z. ita ēt sortes est similis platoni in humanitate. nō q̄si vna humānitate numero in vtroq̄z exīte ex ꝑ igit̄ exprimēto ⁊ ex tali vl̄i p̄ exprimentū accepto. ē in aīa id qđ ē p̄ncipiū artis ⁊ scie. ⁊ distīguit int̄ artē ⁊ sciam. sic ēt ī 6°. ethicoꝝ vbi dī q̄ ars est recta rō factibiliū. ⁊ iō hic dicit q̄ si ex exprimēto accipiatur aliqđ vl̄e circa gñatiōem. i. circa quecūq̄z factibilia: puta circa sanatōez vl̄ agricultūrā. hoc ptinet ad artē. sciētia vō vt ibidē dī ē circa necia. ⁊ iō si vl̄e ꝓsideret̄ circa ea q̄ sp eodē mō sunt ptinet ad sciam. puta circa nūeros vl̄ figuras. ⁊ iste modus q̄ dict̄ ē ꝑpetit ī p̄ncipijs oīuz scīaꝝ ⁊ artiū. vñ ꝓcludit q̄ neq̄z p̄existūt in nobis hītus p̄ncipioꝝ q̄si determīati: ⁊ ꝑpleti: neq̄z ēt fiūt ḋ nouo ab aliq̄bus notioꝝ habitus p̄existentibus. Sicut generatur in nobis habit̄ scientie ex p̄cognitione p̄ncipioꝝ sz hītus p̄ncipioꝝ sūt ī nobis a sensu p̄existēte. ⁊ pōit exē plū ī pugnis q̄ fiūt p reuersionē exercitus deuicti ⁊ fugati. cū. n. vn̄ eoꝝ pfecerit statū. i. īmobilr̄ cepit stare et nō fugere. alter stat adiūgēs se ei: ⁊ postea alt̄ q̄lsq̄z tot ꝯgregēt̄ q̄ faciūt p̄ncipiū pugne. sic ēt ex sensu. ⁊ mēoria vni⁹ ptīcularis: ⁊ itez alteri⁹: ⁊ alter⁹ q̄liq̄z puenit̄ ad id qđ ē p̄ncipiū artis ⁊ scie. vt dcm̄ ē. ¶Posset aūt aliquis credere q̄ solus sensus vl̄ mēoria singularīū sufficiat ad causādū itelligibilē cognitiōem p̄ncipioꝝ: sicut posuerūt qdā antiq̄ nō discernētes int̄ sensū ⁊ intellectū: ⁊ iō ad hoc excludēdū ꝑs subdit: q̄ cū sensu oz p̄suppōere talē nām aīe q̄ possit pati hoc. i. sit susceptiua cognitionis vl̄is: qđ qdē fit p̄ itellectū possibilem. ⁊ itez q̄ possit agere ꝑ fm itellectū agentē q̄ facit itelligibilia in actu per abstractōez vl̄i⁹ a singularib⁹. ¶Deinde cū dicit.

¶Qđ alibi nō aūt plane dictū ē: autē dictū ē iterū dicam⁹. stāte. n. uno idifferētiū primum qdez vl̄e in aīa ē. ⁊ nāq̄z sentire qdē singulare ē. sensus aūt vl̄e ē. ut boīs nō callie hominis. Itez ī his stat̄ quousq̄z utiq̄z ī partibilia stēt ⁊ vl̄ia. ut bui⁹ animalis quousq̄z aīal. ⁊ in hoc fi militer manifestum est quoniam nobis prima inductione cognoscere necessariuz est: ⁊ nāq̄z sic sensus uniuersale facit.

¶Manifestat qđ dcm̄ ē in p̄cedēti solutiōe q̄stū ad hoc q̄ ex exprimēto singulariū accipit̄ vl̄e. ⁊ dicit q̄ illud qđ supra dcm̄ ē ⁊ nō plane: quō. s. ex exprimēto singulariuz fiat vl̄e ī aīa: itez oz dicere vt plan⁹ māifestet̄. si. n. accipiāt multa singularia q̄ sūt ī dīaz q̄stū ad aliqd vnū ī eis exīs: illud vnū fm q̄ nō differūt in aīa acceptū ē p̄muz vl̄e qcqd sit illud: siue. s. ptineat ad eēntiā singularīū: siue nō: q:. n. inuenim⁹ sortē ⁊ platonē: ⁊ multos alios eē in differentes q̄stū ad albedinē: accipim⁹ hoc vnuz. s. albū. q. vl̄e qđ ē accidens. ⁊ sil̄r. q: inuenim⁹ sortē ⁊ platonē ⁊ alios eē indifferētes q̄stū ad rōnabilitatē: hoc vnū in q̄ nō differūt. s. rōnale accipim⁹ q̄si vl̄e qđ ē dīa. Qualr̄ hoc vnū accipi possit māifestat p̄ñr. māifestū ē. n. q̄ singulare sentit̄ ꝑprie ⁊ p se. sz tū sensus ē quoddā modo ⁊ ip̄i⁹ vl̄is. cognoscit. n. callīā nō solū īq̄tū ē callias. sed īq̄tū ē ꝺ hō. ⁊ sil̄r sortē īq̄tū ē ꝺ hō. ⁊ inde q̄ tali accē ptiōe sensu p̄exīte. aīa intellectiua pōt ꝓsiderare boīem ī vtroq̄z. si āt ita eēt q̄ sensus apꝓhēderet solū id qđ est ptīcularitatis. ⁊ nullo⁹ cū hoc apꝓhēderet vl̄ez nām in ptīculari: nō eēt possibile q̄ ex apꝓhensiōe sensus cāret ī nobis cognitio vl̄is. Et hoc idē manifestat p̄ñr in processu q̄ ē a specieb⁹ ad gen⁹. ⁊ subdit q̄ itez in his. s. ī homine: ⁊ equo. aīa stat ꝑ ꝓsideratiōem: q̄lsq̄z puenīatur ad aliqđ iptībile in eis qđ ē vl̄e. vtputa ꝓsideram⁹ tale: ⁊ tale aīal. puta boīez: ⁊ equū: quousq̄z puenīat̄ ad cōe aīal qđ ē gen⁹. ⁊ in hoc sil̄r facim⁹ q̄lsq̄z puenīam⁹ ad aliqđ gen⁹ supius. q: igit̄ vl̄iuz cognitiōem accipim⁹ ex singularib⁹ ꝓcludit manifestū ee q̄ neēe ē p̄ria vl̄ia principia cognoscere ꝑ inductiōem. sic. n. s. per vīā inductionis sensus facit vl̄e intus in aīa īq̄tū considerantur oīa singularia. ¶Deinde cum dicit.

¶Qm̄ aūt eoꝝ q̄ circa itellectū habituū qbus sp uerū uel falsum dicim⁹. alii qdē sp ueri sūt. alii āt recipiūt falsitatē. ut opinio ⁊ rō. ueri aūt sūt sp scīa ⁊ intellectus. ⁊ nil ē scīe certius aliud gen⁹ q̄ş itellectus. principia demōstrationū sūt notiora. scīa aūt oīs cū rōne est. principioꝝ qdē scīa nō utiq̄z erit. ¶Qm̄ aūt nihil uerius ꝓtigit ee scie q̄ş intellectus. Intellectus utiq̄z erit principioꝝ ex bis cōsiderātibus et qđ qd ē demōstratiōis p̄rincipiū nō sit demonstratio quare neq̄z scīe scīa ē. Si igit̄ nil aliud fm sciam genus habemus uerū. Intellectus utiq̄z erit scīe p̄rincipiuz: ⁊ p̄rincipiuz p̄rincipii. hoc āt oē sil̄r se hz ad omne genus reruz.

¶Solvit p̄mas duas qōnes: vtrū. s. p̄moꝝ principioꝝ sit scīa vl̄ aliq̄s alī⁹ habit⁹. circa qđ ex p̄missis accipit̄ q̄ p̄ncipioꝝ cognitio ptinet ad itellectū cui⁹ est cognoscere vl̄e. nā vl̄e dicit ee p̄ncipiū scīe. circa itellectū autem sūt duo genera habituū habētiū se aliqualr̄ ad vez. qdā. n. sūt sp veri. alij vō interdū recipiūt falsitatē. vt pz de opione ⁊ rōcinatiōe q̄ pōt eē veri ⁊ falsi. sūt ēt ⁊ qdā habitus erronei se habentes ad falsū: q: vō p̄ncipia sūt magnme vā. manifestū ē q̄ nō ptinet ad habit⁹ q̄ sp sūt falsi neq̄z ēt ad habit⁹ q̄ interdū recipiūt falsitatē. sed solū ad habit⁹ q̄ sp sūt veri: hmōi aūt sūt scīa ⁊ intellect⁹. additāt ī 6° ethicoꝝ tertiū. s. sapiētia. sz q: sapiētia vt ibidez dī ꝓhēdit in se scīam ⁊ itellectū. est. n. q̄dā scīa ⁊ caput scīaꝝ. ꝺ eā ꝑtermittit. hac ergo ꝑtermissa nullū aliū gen⁹ cognitiōis q̄ş itellect⁹. ē certi⁹ scīa. māifestū ē āt q̄ p̄ncipia demōstrationū sūt notiora ꝓclusionib⁹ demōstratis. vt ī p̄ncipio habitū ē. nō āt pōt eē scīa ipsoꝝ p̄ncipioꝝ. quia oīs scīa fit ex aliq̄ rōcinatiōe. s. demōstratiua: cui⁹ sūt p̄ncipia illa de q̄b⁹ logimur. q: igit̄ nihil pōt eē vius q̄ş scīa ⁊ intellectus. nā sapīa in his intelligit̄: q̄ñs ē ex ꝓsideratōe p̄missaꝝ q̄ p̄ncipioꝝ ꝑprie sit intellēctus. ¶Probat hoc ēt alia rōne q:. s. demōstratio nō ē ex necitate demōstrationis p̄ncipiū aliorū. q̄ procederet̄ in demōstratiōibus in infinitū. qđ ī p̄mo ip̄obatū est. cū igit̄ demōstratio scīam cāet. sequit̄ q̄ neq̄z scīa possit eē p̄ncipiū scīe. ita. s. q̄ p̄ncipia sciaruz p̄ sciam cognoscāt. si igit̄ nullū aliud genus cognitionis p̄ter sciam habem⁹ qđ sp sit vez. relinquit̄ q̄ intellect⁹ erit p̄ncipiū scīe. q:. s. ꝑ intellectū cognoscūtur p̄ncipia scientiarū. ita. s. q̄ hic intellectus q̄ ē p̄ncipiū scīe: ē cognoscitiu⁹ p̄ncipii ex quo ꝓcedit scīa: hoc āt. s. scīa: ē oē. i. totū qđ sil̄r se hz ad oēm rē. i. ad totā nām de qua ē scientia sicut. s. tutellectus ad p̄ncipiū scīe. In hoc terminatur expositio libri posterioꝝ analeticoꝝ Aristotelis. Ad honorē Jesu xp̄i qui ē de⁹ bñdictus ī secula seculoꝝ Amē.

¶Expliciūt p̄claríssima ꝓmentaria diui Thome aquinatis sacri ordinis p̄dicatoꝝ in libros posteriozuz Analeticoꝝ Aristotelis.

Lec. 3.

Lec. 3.

Lec. 6.

Lec. 28.

Clarissimi Artiuꝫ ꝛ sacre theologie doctoris fratris Dominici de flandria sacri ordinis fratrum predicatoruꝫ in cōmentaria diui Thome de aquino super libris Posteriorū angleticorū Aristotelis ad fratrem Ambrosium de Alemania eiusdem ordinis questiones perutiles feliciter incipiunt.

Probemium

Onsiderauimus sepenūero fr Ambroſi carissime pp ignoratiā scie libꝛi posteriox q oiuꝫ aliaꝝ tanna est ꝛ ancilla noui cios i schola doc. s. primū ꝫpediri. Eox igit vtilitati vroq; desiderio puidere cupiens ad laudē ꝛ gloriā saluatoris dñi nri Jesu xpi eiusdēq; pfudissimi discipli. s. doctoris sctī diui Thome de aqno vt piter cū eis devotās alas vras facili⁹ ad altissimā sciaꝝ sapiaꝝ iposterū extēdere valeatis. tētabim⁹ cū ꝯsidctia diui auxilij: eo ordine quo pfat⁹ doc. s. in suis cōmētarijs pcedere dignat⁹ ē omissis varijs aliox opionib⁹ ea q ad libꝛos posteriox ptinēt breuiter enucleare. Et ut ītctio nostra sub aliq̄bus certis limitib⁹ cōprehendat in pīti opere due erūt ptes pncipales. In pa pte erit declaratio eorū q̄ in scripto sūt doc. sctī. In scda pte adducent pblemata que sunt iter doc. scīs ꝛ alios doctores circa hos libꝛos posteriorū. In pa pte duplex occurrit ꝯsideratio. Pria erit de his que tanq̄ pambula requirunt ad hāc sciam in cōi. Scda erit de ꝯsideratis in hac scia i speciali que icipiet ibi in doctore sctō. (Alijs āt partibus logice ptermissis) Circa pm tria sē ꝯsidērāda. pmo nāq; cōsiderādū est de necessitate scie sermocinalis siue rōnalis q̄ logica dicit. Et b in pa parte pe lectiōis doct. sancti. 2o. de diuisione eiusdē: ibi. (Oportet ergo logice partes accipere ꝛc.) 3o de qualitate ꝛ conditione huius scie in cōi. Et hoc ubi supra in doc. sctō. ꝛ pcipue ibi. (ps autē logice que pmo deseruit pcessui ꝛc). Circa pm querunt quatuor. po utrū ad diuersos actus humanos faciliter ꝛ ordinate perficiēdos regrant diuerse artes ꝛ scie. 2o. si ad directionem actuum rōnis: requiruntur aliqua scīa: utruꝫ talis scīa dicat logica. 3o. utrum talis scīa que logica dicitur sit circa actum rōnis tanq̄ circa propriam materiā. 4o. utr talis scīa ꝯuenienter dicat ars artiū.

Lec. I. Qō pa pmi libꝛi posteriox Aris. De nēcitate ꝛ utilitate scie rōnalis siue sermocinalis. Ibi in doc. s. (Sicut dicit pbs) qō ē prim⁹ pbemij eiusdē. Articul⁹ pm⁹.

B primuꝫ. sic pceditur. Videtur q̄ ad directionē actuum humanox nō necessario regrant diuerse artes ꝛ scie. Illā sicut hoīes ordinant ad finē lta ꝛ alia aīalia. Sz ad b q̄ actus aliox aīaliuꝫ ordinent in finē nō requirit ars aut scīa: cum ītellectū nō habeāt: ergo videt q̄ ēt ad directiōem actuū humanox i determinatū finē nō regrant diuerse artes ꝛ scie. Preterea gubernare aliquē nihil aliō est q̄ dirigere ipm i finē ut pbat doc. scīs in pa parte. q. 103. q̄si per totā: Sz deus gubernat oīa ut ibidem pbat. ergo dirigit oīa in suū finem ꝛ per ꝯs frustra regrunt ad b artes ꝛ scientie. Preterea id qō necessario tendit in aliqd nō idiget aliquo extrīseco. vt ordinet ad illud. Sed oēs act⁹ humani necessario tēdunt in vltimū finem: q; nihil est qō vltimū finem possit nō appetere. Igit idem qō ꝑus. Preterea si artes ꝛ scie diuerse regrerētur ad b: vt actus humani dirigerent in finē sequeret q̄ vetula scientias ignoras nō posset cōsequi vltimū finē. ꝯs ē erroneū. Igit ꝛ añs. Pz ꝯsia: q; necessariū ē sine quo aliqd ipossibile ē eē: vt elicit ex. 5o methaphice. Sz in ꝑium est doc. sctūs in pncipio ꝑme lectiōis huius libꝛi dicēs. (Inde ē q̄ ad actus hūanos faciliter ꝛ ordinate pficiēdos diuerse artes deseruiūt). Hec ille. Rñ⁹ dicendū q̄ ad b q̄ actus humani ad debitū finē perueniāt necessario reqrunt diuerse artes ꝛ scie ad eox directionē. Qō sic pbat sm doc. s. vnica rōne que talis ē. Illā hō in suis actibus dirigit iudicio rōnis ordinātis actus i debitū finem. Sed hō in suis actibus ꝯuenienter dirigi nō pōt iudicio rōnis nisi mediātibus diuersis artibus ꝛ sciētijs. ergo ad actus humanos faciliꝫ ꝛ ordinate pficiendos diuerse artes ꝛ scie deseruiūt. Primā pbat doc. s. auctoritate pbi in pbemio methaphisice. vbi dicit: q̄ hoīum genus arte ꝛ rōnibus vivit volens per b innuere ppriū hois in quo ab alijs aīalibus differt. Alia. n. aīalia quodā naturali īstīctu ad actus suos agunt. Sed hō in suis opibus iudicio rōnis dirigit. Et sic maior est vera. Minor ēdiam vō sic pbat. Illam nihil aliud ars esse videtur q̄ quedaꝫ rectitudo rationis qua p determinata media ad determinatū finē actus hūanus pueniāt. ergo hō cōuenīter dirigi nō pōt nisi mediantibus artib⁹ diuersis ꝛ sciētijs. Predictā aūt ꝯclusionem cū ꝑbatiōibus eiusdē īnuit doc. s. in pncipio ꝑme lectionis hui⁹ libꝛi: vbi sic ait. Sicut dicit Arist. in ꝑmo metha phisice hoīum genus arte ꝛ rōnibus vivit ꝛc. vsq; ibi exclusiue. (Rō aūt nō solū dirigere pōt ꝛc.) Circa hāc rōnem sic pcedit doc. s. pō. ponit pbationem maioris. s. in pncipio. 2o. ponit maiorem ibi. (Hō āt ꝛc). 3o. ponit ꝯclusionē ibi. (Inde ē ꝛc). Sz ꝑ aliqua que dicta sūt īstabat discipulis dicens. Sine vita nullū aīal hz esse cum vivere vīentib⁹ sit eē eius vt habet in scō de aīa. Si ergo hoīum genus arte ꝛ rōnibus viueret sequeretur q̄ nō hīet eē sine artibus. ꝯs est manifeste falsuꝫ. ergo ꝛ illud ex quo sequit. Preterea ars ē ipa rō rerū: vt pz per Tulliū q̄ dicit q̄ ars est recta rō rerū a nobis factibiliuꝫ. ergo vī eē male dictū q̄ ars sit rectitudo rōnis. Dicēdum pō. q̄ vivere sive vita pōt accipi triplicit sm q̄ īnuit doc. s. i pa. fe. q. 3. ar. 2. ad pm. s. q. 56. i. im. s. ia. q. 18. 2. o. s. q. 54. i. 2m. s. ꝛ in 2o de aīa ꝛ i pbemio methaphisice. vno mō p eē vivētis. Et sic pcedit argm. vz q̄ sine tali viuere aīal nō pōt esse. 2o. mō accipit viuē p opatiōe vitali. Qñ. n. aliqs facit opationes vitales dicimus eū viuere: q̄bus cessantib⁹ dicit mori. tertio mō accipit vita p pncipio directivo opationū vitaliū. Et sic accipit viuere in pbemio methaphisice ꝛ in pīti lectiōe cū dī q̄ hoīum gen⁹ arte ꝛ rōnibus vivit: q; per artez hō dirigit in agēdis. vt pz p doc. s. ix. q. 19. ar. 7. in corpore vbi sic ait. Initiū artis sm eius eēntiaꝫ sūt pncipia ex q̄bus pcedit ars. Initiū aūt artis sm eius effectū est vnde icipit ars oparī: sicut si dicamus q̄ pncipiuꝫ artis edificative ē fundamētū: q; ibi icipit edificator operari. Hec ille. Cōtra q; accipiēdo artē p pncipio directivo opationū solū ars sic ꝯuenit artificibus cū ars sit de factibilibus p artē: vt dī. 6. ethicox. Si ergo accipit in p dicta pbatione ars p pncipio opationis nō vīr verum erit q̄ hoīum genus vivit artib⁹: sed solū q̄ genus artificū vivit artibus. Et sic pdicta ꝯclusio nō debite pbabit. Dicendū q̄ ars pōt accipi duplr. Uno mō pro pe sm q̄ distinguit ꝑ prudētiā ꝛ ꝑ alios hītus ītellectuales: sm. s. q̄ est recta rō rerū a nobis factibiliū. Et sic nō accipit hic. Et sic arg^m pcedebat. Alio mō accipit ars cōiter vt se extēdit ad oēs hītus ītellectuales. Et sic ꝯuenit nō solū artificibus: sed oībus hoībus aliquē habituꝫ ītellectualē habētib⁹. Et isto mō accipit hic. Dicēdū 2o. q̄ rō pōt accipi duplr. vno mō pro potentia rōnali discursiua. Et sic ars nō dī rō. sed rōnis rectitudo vt in ꝓposito dictū ē. Alio mō accipit rō p hītu directivo rōnis. Et sic accipit rō dum dicit q̄ ars ē recta rō rerū. i. hītus directivus rōnis. vnde arg^m laborabat in eq̄voco. Ad pm igit dicēdū q̄ duplr aliqd ordinat ad finē vt dicit doc. s. in ix^e. q. pa ar. 2. vno mō ꝓpe tāq̄ seipz movens ad finem. Et sic sola creatura intellectualis ordinat in finem. Alio mō cōiter non tanq̄ seipm movēs

sed tāq̄ motū ab alio. Et isto modo bruta aīalia ordinātur in finē opatione nāli ⁊ aīali ordinat̄ silr ab alio: sz opatiōe hūana ordinat̄ a seipso in finē: vt pz ibidē ar. p⁰. Nō ē ergo silis rō de hoīe ⁊ de brutis q̄uis moueāt̄ i finē: q: di uersimode h eis ouenit. ¶Ad 2ᵐ dicēdū q̄ duplex ē pncipiū directiuū opatiōis hūane. Quoddā ē pncipiū qō Et illud ē duplex. s. remotū ⁊ vlē qō est ipse deus. Aliō est pticulare ⁊ primū. Et illō est hō agens. Aliō ē pncipiuz directiuū quo. Et illō ē duplex. Nām quoddā ē pncipiū directiuū opatiōis nāle ⁊ remotū q̄ᵐ ad eē. Et tale ē potētia q̄ ē pncipiū opandi. Aliud ē pncipiū directiuū nō nāle sz supadditum ⁊ propinquum ⁊ imediatuz ⁊ q̄ᵐ ad bene eē ⁊ ogruētiā opatiōis ⁊ tale ē ars: vt pz p doc. s. iii. 4⁰ sentētiaz. di. 4. q. i. ar. i. q. 1. c. post mediū vbi sic ait. potentia est qua possumus aliqd simplr: sed habitus est quo illud possum⁹ bene uel male. Et 4⁰ sentētiaz di. 49. q. i. ar. 2. sic ait: Potētia ē pncipiū act⁹ q̄ ad sbam eius: sz hitus quo ad formā ⁊ pfectionē act⁹ dr esse pncipiū actus. hec ille. Et 1⁰ di. 3. q. 5. 5ᵐ. 2ᵉ di. 24. q. i. i. c. dicit q̄ habitus ppie est qualitas iformans aliquā potētiā: uel principiuz eliciens actum. hec ille. Licet ergo deus sit primū pncipiū efficiēs directiuū tñ ars est principiū primū nō qō sed quo ut dictū est. ¶Ad 3ᵐ dicendū q̄ vltim⁹ finis hois pōt accipi duplr: vt dicit doc. s. i 1⁰ se q. i. ar. 7. Uno mō p rōe ipsi⁹ vltimi finis. Et sic omnes actus hūani necessario tēdūt i vltimū finē. Alio mō accipiē p re i q̄ rō vltimi finis repit̄. Et sic nō necessario tendūt i vltimū finē. Aliq. n. posuerūt vltimū finē pīstere i voluptatibus alij i honorib⁹ ⁊ huiusmodi vt pz p⁰ ethy co⁹. Uel dicendū ad maiorē q̄ illud qō necessario tēdit i aliqd nō idiget aliquo extrīseco creato: q̄ ad eē: sed bñ idiget quo ad bñ eē. Oē tñ creatū qō tēdit in aliud tāq̄ in finē siue necario siue ptīgēter indiget aliquo exteriori dirigēte ī creato. s. deo: q: talis nēcitas bz cām sui eē: ⁊ dependet q̄ᵐ ad esse ⁊ fieri ab ipso deo. ¶Ad vltimū dōz q̄ duplex ē necitas fz pbz. 5⁰ methaphysice. Que dā ē necitas absoluta. Et hec ē duplex. Quedā ē q̄ sūit a cā formali: vt triāgulū neēe ē hīe tres angulos. Que dā ē q̄ sumit̄ a cā mālī: vt q̄ oē cōpositū ex ēntis necessario sit corruptibile. Alia vō ē nēcitas cōditiōata. Et talis ē duplex. Quedā ē cōditiōata ex cōditiōe agētis q̄ dicit necitas coactiōis: q̄ qdē sumit̄ a cā efficiēte. Dum. n. aliqs cogit̄ aliqd facere ꝑ volūtatē: dr necessitari. Alia est necitas ordinata q̄ sumit̄ a fine. Et talis ē duplex. Que dā ē necitas simplr dcā qñ. s. ē aliqd sine q̄ res nullo mō pōt eē sicut si hō velit viuere: necessariū ē vt hēat cibū. Alia ē necitas ogruētie: qñ. s. aliqd ē sine quo res pōt pfīgere ad finē: nō tñ debito ⁊ ogruo mō: vt si qs vellet itinerare p. 5. miliaria p vnā horā neēe ē q̄ hēat equum nō qdē simplr sed vt ogrue ⁊ debite ambulare possit. Necariū aūt sine q̄ nō: vel absolute aut simplr ē qō ē impossibile nō eē: nō aūt sine q̄ sz nō bñ vel necariū ogruētie: sz ē sine quo res ogrue non pōt eē. Ars igit̄ necario regrit̄ ad vitā humanā nō nēcitate absoluta vel necessitate simplr dcā: sz nēcitate ogruētie: q: bz ipfecte sine arte vita hois possit ordinari in finē: nō tñ cōplete ⁊ debito ⁊ ogruo modo sicut dictum ē. Uñ arg^m nullū ē.

¶Ibi (Ratio aūt non solum) in prohemio sancti doctoris.

¶Articulus scōs.

Dsecūdum.

sic pceditur. Uidet q̄ ad directionez actuū rōnis nō regrat̄ aliq̄ determīata scīa q̄ logica dr. Nām rō nō solū ē directiua aliorum actuū: sz ēt suoꝝ: vt dicit doc. s. in lra. ergo ꝑter rōnem nō regrit̄ alia ars ad directionē actuū ppoꝝ. Frustra. n. fit p plā. qō pōt fieri p pauciora. ¶Preterea idē videtur eē pncipiū directiuū aliorꝝ actuū hois: ⁊ ppoꝝ actuz rōnis. Sz nō ē nēcaria determīata scīa q̄ logica dr ad directionē actuū aliorꝝ. vz ipsius man⁹ vel oculi: ⁊ sic de silib⁹. g⁰ idē qō p⁹. ¶Preterea illa scīa q̄ ē aliaꝝ rectrix ⁊ gubnatrix bz dirigere rōnē in suis actib⁹. q: dirigere pti act ad scīaz architectonicā: vt dr ī phemio methaphysice. sz methaphysica ē aliaꝝ scīaꝝ gubernatrix vt ibidē deducit doc. s. g⁰ methaphysica ē illa scīa q̄ ē directiua operationū rōis ⁊ nō logica. ¶Sz ī ꝓmū ē doc. s. i. lra. d. Eadē rōe ars q̄dā nēcaria ē: q̄ sit directiua ipsi⁹ actus rōis p quā hō in actu ipso rōnis: ordinate facilr: ⁊ sine errore pcedat. Et hec est logica. hec ille. ¶Rñdeo dicendū q̄ nēcaria est quedā scīa que est directiua ipsi⁹ actus rōis: vt p eaz hō in ipso actu rōnis ordinate facilr ⁊ sine error pcedat. que quidē scīa dr logica. primā ptem presentis ꝯclusionis ꝑbat doc. s. tali rōne. Sicut rō de actu man⁹ aut aliarū partiū hōis rōcinatur: ita ⁊ ō proꝓio actu suo rationat cuius est directiua. Sed ex hoc q̄ rō de actu manus rōcinatur adinuenta est ars edificatoria aut fabrilis: per q̄s hō facilr ⁊ ordinate huiusmodi actus exercere pōt. ergo a silī ex hoc q̄ rō de proꝓio actu rōcinat nēcaria est aliqua ars que sit directiua ipsius actus rōis: vt ordinate ī suis actibus procedat. Qō āt ratio ō ꝓprio actu rōcinetur cuius actus est directiua: probat sic doc. s. q: ꝓpriū est intellectiue ptis: ut in seipsam reflectatur Nām intellectus itelligit seipsuz. Silr rō de suo actu rōcinari pōt. Uñ ratio nō solū dirigere pōt iferiorꝝ ptiū act⁹ sed ēt est sui ipsius directiua. ¶Scōam aūt ptez pdicte ꝯclusionis: ꝑbat doc. s. tali medio. Nām logica dr rōalis scīa nō solū ex hoc q̄ est fm rōnez: q: hec est oībus artibus cōis: sed ex hō q̄ est circa ipsuz actuz rōnis. ergo illa scīa que est actuū rōis directiua: est ipa logica. ¶Sz ī ꝓmū instabat discipul⁹. d. Dirigere est actus rōnis. Si ergo logica eēt directiua actuū rōnis. sequereē q̄ eēt directiua directionis. qō est falsuz. q: sic esset procedere in infinituz in directionibus rōnis. Dicendū q̄ ratio ē directiua directionis. nō quidē per aliquā aliā directionē: sed vna ⁊ eadē directione dirigit alios actus eius ⁊ ipsuz dirigere nō quidē directe sed reflexe. Dirigere. n. nō est ppie ille actus rōnis. qui dirigit̄ sed quo aliquis act⁹ dirigitur. ¶Preterea idem discipul⁹ sic arguebat Simpliciū terminoꝝ apprehensio est actus rōnis. Et tñ logica nō est nēcaria neq̄ regrit̄: ut vī ad directionē talis actus ergo saltē nō est vlr verum q̄ logica sit directiua oīum actuū rōis. ¶Dicēdū q̄ ipsius rōnis proprie est discurrere ab vno ī aliud. Et inde ē q̄ hō dr rōnalis: q: itelligit per discursuz. Angelus vō dr intellectual⁹ ⁊ nō ppie rōnalis. vñ logica ꝓprie dr directiua actuū rōnis fz q̄ rō discurrit ab uno ī aliud. Ex ꝓmīsis tñ ē ēt directiua apprehēsionis terminoꝝ simpliciū nō absolute: sed fm q̄ sunt ordinabiles ī ppositionibus ⁊ syllogismis: aut ēt fm q̄ sūt ordinabiles fz sb ⁊ supra ī aliq̄ linea pdicamētali. ¶Ad pᵐ igit̄ dicendū q̄ duplex ē pncipiū directiuuz. vz q̄ ad esse ⁊ q̄ ad bene eē. Nō. n. est directiua suoꝝ actuū q̄ ad eē. Sz nō pōt bene ⁊ ordinate facilr ⁊ ꝓmpte dirigere suos actus sine habitu. Uñ in directione actuū eius regrit̄ hitus q est scīa. ¶Ad 2ᵐ dicendū q̄ idē est pncipiū directiuū remotū oīum actuū rōis. vz ipsa rō. sed diuersa sūt pncipia directiua ꝓpīque. vz diuersi hitus ⁊ scīe. ¶Ad 3ᵐ dicēdū q̄ methaphysica est gubernatrix scīarum realiū. Logica vō dr directiua q̄tū ad rōcinatiōes ⁊ itentiones rōnis. Uñ logica dr scīa scīaꝝ ad oīuz methodoꝝ pncipia vīa hñs.

¶Ibi (Que nō solū rationalis est) in phemio sctī doctoris.

¶Articulus tertius.

Dtertium

sic pceditur. Uidet logica nō sit circa actuz rationis sicut circa ppriā māz. Nām act⁹ rōis
a non hz mām ex qua cū non cōponat̄ ex mā ⁊ forma. Oportet ergo q̄ si sit mā q̄ sit mā ī qua ipsi⁹ logice aut mā circa quā. Non ꝓmū q: logica est in aīa subiectiue ⁊ non ī actu rōnis. ergo aīa est mā ī qua logice ⁊ non actus rōnis. Silr actus rōnis non pōt esse mā circa quā logice: q: hitus ⁊ actus eius referunt̄ ad idē obm: ⁊ p ons ad eādē mām circa quā dicit̄ obz scīe. Sz actus scīe logycalis nō hz p mā circa quā ipsuz actū rōnis. Alias idē eēt obz ⁊ actus eiusdē hitus. ergo logica nō vsat circa actū rōnis sicut circa obm. ¶Pre

terea actus alicuius potentie non potest esse ōbm eius. neqz e cōuerso. vt ꝓbat doc.s.12°.q.1.ar.1. ergo actus rōnis nō pōt esse ōbm ipsi⁹ rōnis: ꝛ p ꝫ neqz ipsius logice q̄ ē directiua actuū rōnis. ¶ Preterea fm doc. .s. in quarto methaphisice: ꝛ in tractatu de genere ens rōnis est ōbm logice. ergo nō ē actus rōnis. pz ꝫ: qz ōbm ē illud in qō vltimū terminat potētia. ¶ Sed in ꝫ riū ē doc.s. in lectiōe dicēs. Que qdē logica nō solū rō/ nalis ē ex ꝫ q ē fm rōnē qō ē oibus artib⁹ cōe. sed ex ꝫ q est circa ipm actū rōnis sicut circa ꝓpriā mām. Hec ille. ¶ Rideo dicendū q actus rōnis pōt considerari dupl̄r. Uno mō formal̄r. vz ꝓ ipsa opatiōe itellect⁹ fm se ꝛ absolute cōsiderata. Et isto modo logica nō ē circa actū rōnis: sicut circa ꝓpriū ōbm. Cui⁹ rō ē qz ōbm ali/ cuius scie ē illud in qō vltimo terminat scia. Sz actus rōnis formal̄r ꝛ fm se cōsideratus nō ē vltimus termi nus logice: qz ille actus ordinat ad ens rōnis obiue. igit ꝛc. Alio mō actus rōnis pōt ꝓsiderari obiectiue aut ma terialiter. vz ꝓ eo qō cātur ꝓ ipsaz opationē itellect⁹ in aia. s. ꝓ ente rōnis. Et isto mō logica ē circa actū rōnis. sicut circa ꝓpriā materiā: siue circa ꝓpriū obz. vt pz ꝓ doc.s. in ꝑmo huius lectiōe.20. vbi sic ait. Et qz circa oia que sūt: hz negociari rō: logica aūt est de opatiōibus rōnis: logica ēt erit de his que cōia sūt oibus. i. de iten/ tiōibus rōnis que ad oēs res se hnt. Hō aūt ita ꝙ ipsa logica sit de ipsis rebus cōibus sicut de subiectis. Cōsi/ derat. n. logica sicut subiectū sillogismū: ꝛ enūciationem ꝛ p̄dicatū. aut aliqd hmōi. Hec ille formal̄r. vt pz ēt ꝓ doc.s.ꝑmo sniaz. distin.33.ar.ꝑmo. ad 3m. vbi dicit ꝙ rō dicit dupl̄r. Uno mō id qō ē in rōcinante. i. actus vl̄ potētia. Scōo mō vt est nomē intētiōis. s. diffinitio vel argumētatio. Et i q̄rto ꝫ gēti. c.11. co.2. sic ait. Alie sunt scie de rebus: alie de intētionibus itellectuis. Hec ille. Qō sic pz. Qz illud est subiectū alicui⁹ scie qō est cōmu nissimū in aliqua scia cōsideratū. ꝑmo notū nō transcen/ dens metas illius scie: ad qō oia in tali scia principaliter cōsiderata habent ordinem ꝛ attributionē: vt pz ꝓ doc. s. in ꝓhemio ꝑmi sniaz. Sed ens rōnis ē hmōi in logi/ ca: vt pz discurrēti ꝓ singulas ptes. Hā ens rōnis ē cōi/ simū cōsideratū in logica: ꝛ de eo in nulla alia scia cōsi/ derat. Ad ipsuz ēt oia reducunt. Hā oia que in logica cōsiderant aut sūt entia ꝓ ꝑmā opationē rōnis apphen/ sibilia: aut ꝓ scōam: aut ꝓ tertiā. igit ꝛc. Idē pz ꝓ doc. .s. in q̄rto methaphisice. vbi sic dicit. Ens rōnis ē ꝓpriū subiectū logice ꝛ hmōi itentiōes intelligibiles entibus nature eqpantur. Hec ille. Idē pz ꝓ ꝑm q̄rto metha/ phisice. vbi dicit ꝙ dyalectica ꝛ ꝑma phia eādē subidu/ unt formā. Et sic in subiecto eqpant. Un̄ sicut metha/ phisica hz ens reale creatū cōe ꝓ obiecto: ita logica ha/ bet ens de quo pōt fieri rōcinatio ꝓ obo. qō ē ens rō/ nis. ¶ Ido cuius declatiōe maiori. ¶ Primo aduerten dū ē fm doc.s. in ꝓhemio ꝑmi sniaz ꝙ tres sūt condi tiōes subiecti attributiōis alicuius scie. ¶ Prima ē ꝙ que cūq; sūt cōsiderata in illa scia. debent cōtineri in subie/ cto. Scōa ē ꝙ cognitio sbi ꝓncipali⁹ intēdat in illa scia. Tertia cōditio ē ꝙ ꝓ sbm distinguat scia ab oib⁹ aliis. qz scie secant quēadmodū ꝛ res: vt pz i.3° de aia. Hec ille. Cū igit ꝓdicte cōditiōe ꝓueniāt enti rōnis in logica: segt ꝙ ens rōnis erit subiectū. ¶ Cōsiderandū ē vlteri us fm doc.s. in q̄rto methaphisice. ꝙ ens ē dupler. s. ens nature: ꝛ ens rōis. Ens aūt rōnis dicit ꝓpie de il/ lis intētiōibus quas rō adinuenit in rebus cōsideratis: sicut intētio generis ꝛ spēi ꝛ silius: q̄ qdē nō inueniunt in rerū natura: sed cōsiderationē rōnis ꝓsequnt. Et hu/ iusmōi. s. ens rōnis ē ꝓpie sbm logice. Hmōi aūt itelli gibiles intētiōes entib⁹ nature eqpant eo ꝙ oia entia na ture sub cōsideratiōe rōnis cadūt. Et iō sbm logice ad oia se extēdit de qb⁹ ens ꝓdicat. Un̄ ꝓtigit ꝙ sbm logice eqpat sbo ꝑme phie qō ē ens nature. Hec ille formal̄r Idē dicit doc.s. in tractatu de nā generis q̄si de vbo ad vbū. ¶ Ex quo pz solo illius argumēti cū sic arguitur. Sbm logice eqpat subo methaphisice: sed sbm metha phisice ē ens reale. ergo sbm logice ē ens reale: ꝛ nō ens rōnis. Hā. n. est itelligendū ꝙ sbm logice eqpet sbo ꝑ/ phie fz idēptitatē: sz fm extēsionē ꝓsideratiōis vt dictuz est. ¶ Cōsiderādū ē vlteri⁹ 3° ꝙ triplex ē sbm in aliqua scia. s. cōissimū cōe ꝛ spāle. Cōmissimū sbz in logica est ens in cōi vt se extendit ad ens reale ꝛ ad ens rōnis. Cōe vo qō vocat sbm attributiōis est ens rōnis: qō hz fūda mētū in re mediāte ꝓceptiōe itellect⁹. Sz spāle dicit ꝑn cipalioꝛ ps subiectiua sbi. Et sic argumētatio dī sbz logi ce spāle. Hā sicut in methaphisica ps subiectiua ꝓncipal' ipsi⁹ entis q̄ ēsba ñ ē sbz attributōis methaphisice cū nō oia cōsiderent sub rōe formali sbe: sed entitatis. ita ī logi ca argumētatio nō ē: subz attributōis ꝛ cū nō oia ꝓsideré tur sub rōe formali argumētationis rōcinabilitatis: vl' ali cuius hmōi que sit rō formalis entis rōnis tanq̄z sbi toti⁹ logice: cū ēt sub tali rōe formali sbm ꝑdicet de oibus q̄ cadūt sub tribus opatiōibus itellectus: ꝛ tale sbm toti⁹ scie sub tali rōne ꝓtracta debeat eē ēt in ptib⁹ sbm: sicut ens mobile ꝫctū ad formā vl' ad vbi ꝛc. Sed argumēta tio nō ē hmōi. Hō. n. ē dicendū sicut dicit vsozius alberti zādo ꝙ argumētatio sit sbm attributiōis logice: qz vt di ctū ē fm ꝑm sbm. sbm logice ad oia se extēdit de qbus ens rationis ꝑdicat. Sz ens rōis nō solū ꝑdicat de his q/ b⁹ attribuit argumētatio: sz ēt de his qbus attribuit dif finitio ꝛ cōpositio siue diuisio. Jō ens rōnis ꝛ nō argu/ mētatio debz eē sbm attributiōis logice. ¶ Ad ꝑmū igi tur dicēdū ꝙ triplex ē mā. s. ex qua in qua: ꝛ circa quaz. Mā ex qua dicit altera ps toti⁹ cōpositi: sicut paries est mā ex qua domus fit. Mā vo in q̄ ē sbm in quo ē aliqd accūs: sicut paries ē mā in qua albedinis. Sz mā circa quā ē ōbm alicuius potētie siue hitus: circa qō talis po/ tētia vsat vel hitus: sicut color dī mā circa quā ipsi⁹ vi/ sus. Logica vo cū nō sit res mālis nō hz mām ex qua: sz hz mām in qua q̄ ē aīa: ꝛ mām circa quā q̄ ē ens rōis aut act⁹ rōnis scōo mō supra posito ꝓsideratus: ꝛ nō ꝑ/ mo mō vt argm volunt. ¶ Ad alia duo argumēta pz so/ lutio ex dictis: qz procedunt de actu rōnis ꝑmo modo accepto: ꝛ nō scōo modo sicut declaratum est.

¶ Ibi. Et ideo dicitur ars artium in ꝓhemio sancti doctoris. ¶ Articulus quartus.

¶ quartuz. sic ꝓcedit. Ut ꝙ logica non debeat dici ars artium. Hā illa scia q̄ gubernat alias dī eē ars artiū. Sz methaphisica ē guberna/ trix oīum aliaz sciaz. Igit methaphisica ē ars artiuz ꝛ nō logica. ¶ Preterea oīs gēs reflexus supra suū ntm ꝑportat excellētiā. Si ergo logica eēt ars artiū: sequeret ꝙ eēt nobilissima sciaz. ꝓns ē falsum: qz methaphisica cū sit de ente reali ē nobilioꝛ q̄z logica q̄ ē de ente rōnis: vt pz ꝑmo methaphisice. ergo idē qō pri⁹. ¶ Preterea logica nō ē ars. g⁹ nō ē ars artiū. pz añs: qz ars ꝛ scia sūt duo hitus itellectuales abiuicē distincti. Sed logica ē scia. ergo logica ñ ē ars. Et valet ꝓnia ꝑ locū a dispatis. ¶ Sed in ꝫriū ē doc.s. ī lectiōe dicēs. Jō logica dī ars artiū: qz in actu rōis nos dirigit a quo oēs artes ꝓcedūt. Hec ille. ¶ Rideo dicēdū ꝙ aliquā sciam eē artē artiū pōt itelligi q̄druplr. Uno mō fm dignitatē obi. qz. s. hz nobili⁹ ōbm. Et sic manifestū ē ꝙ logica nō dī ars artiū qz ens reale ē nobili⁹ ente rōnis. Cū ergo ens rōnis sit sbm logice: sequit ꝙ oēs scie reales sūt nobiliores logi/ ca. Et ꝑ ꝓns isto mō logica nō debz dici ars artiū: sz po tius methaphisica. Alio mō aliq̄ scia pōt dici ars artium rōne certitudinis mōi ꝓcedēdi: q̄. s. certiori mō ꝓcedit Et sic ēt logica nō dz dici ars artiū: qz mathematica cer/ tissimū hz modū ꝓcedēdi: cū demstatōes ei⁹ sint: certissi me nō aūt logica cū idiffereēt ꝓcedat ꝑ oēs cās. Tertio mō rōe vtriusqz. vz tā rōe nobilitatis ōbi q̄z rōe certitu dinis modi ꝓcedēdi. Et isto modo ēt vt ex dictis pz. lo/ gica nō dī ars artiū: sed poti⁹ theologia diuina: vt ꝓbat doc.s. in ꝑma ꝓte. q.1. ar.5. Quarto mō rōne adminis/ culatiōis: aut ēt directiōis ꝓncipioꝛ oīum artiuz. Et isto mō logica dī ars artiū. Qō sic ꝓbat ꝑm doc.s. in lectio

ne. ¶Nā illa scia q̄ ē directiua actuū rōnis a q̄b⁹ oēs artes pcedūt: ē ars artiū q̄rto mō. Sz logica ē directiua actuū rōnis: vt er pcedētib⁹ pz. Igit logica ē ars artiū. ¶Ad pmū igit ꝛ scōm pz solo p distinctionē iā positaz. ¶Ad tertiū vel ad pbationē añtis dicēdū q̄ ars pōt accipi dupl'r: Uno mō ppie: vt ē recta rō rerū a nobis factibiliū Et isto mō ars ꝛ scia distiguit. ¶Nec isto⁰ logica ē ars: sz scia. Alio mō accipit ars cōiter: vt ē q̄dā collectio pluz pceptoꝝ ad vnū finē tēdētiuz. Et isto⁰ ars ē cōis ad oēs scias: tā practicas q̄z speculatiuas. q: hz aliqd p modz opis: vt dicit. 12ᶜ. q. 57. ſ. 3ᵐ. Et sic accipit ars cuz dr q̄ logica ē ars artiū: ꝛ scia sciaꝝ. Uerūtn hitus ītellectuales nō distiguūt abīuicē sicut oppositū ab opposito: sz sic id qō addit aliqd supra aliud: vt pz p doc. s. sup Boetio de trinitate. q. 2. ar. 2. ad pᵐ vbi sic ait. Sapia nō diuidit ꝺ sciam sic oppositū ꝺ oppositū: sz q: se hz ex additione ad sciam: ꝛ sicut ppuz ꝺ cōe. Est. n. sapia vt dr. 6. ethi. corū caput oīum sciaꝝ. regulās oēs alias scias incḡtū ē de altissimis cāis. Et pp̄ b dea sciarū dr pmo methaphi sice. vñ illa scia q̄ de altissimis cōsiderat sapia dr. Scie vo nomē alijs scijs iferioꝝ relinq̄t. Et sm b sapia diuidit ꝺ sciam: sic ppriū ꝺ cōe. ¶Nec ille formal'r. ¶Sz ꝺ primā ptē pdicte solutiōis replicabat discipulus dicēs Logica ē de factibilib⁹ a nobis. ergo logica ē ars ppie accepta. Añs pz q: logica ē de entib⁹ rōnis: sed entia rōnis fiūt ab ītellectu: q: ꝓsideratiōnē ītellect⁹ ꝓsequunt: vt deim ē. Igit ꝛc. ¶Dicēdū q̄ aliqd dr factibile a nob dupl'r. Uno mō p opationē volūtatis vel trāseūtē: sic pz i bis q̄ fiūt p artes mechanicas: aut imanētē: sic opatiōes morales. Et isto mō ītelligit q̄ ars ppe dcā ē recta rō rerū a nobis factibiliū. ſ. p opationē volūtatis q̄ ē alia potētia ab ītellectu. Alio mō aliqd dr factibile a nobis per opationē ītellectus tm̄: arguēdo. ſ. aut cōponēdo: vl' diuidēdo. Et isto mō nō ītelligit q̄ ars ppie dcā sit rō factibiliū a nobis: q̄re logica ē de opabilib⁹ a nobis. scdo mō ꝛ nō pmo mō. vñ nō seq̄tur q̄ logica sit ars ppie dcā sz bñ cōiter sūpta: sicut dictum est.

¶Qō. 2ª de dione logice in cōi ꝛ eius subdiuisione.

d **Einde** ꝓsiderādū restat de diuisiōe logice ꝛ eius subdione. Circa qō q̄rūt duo. pº vtrū dio logice ꝓueniēt sūatur sm actⁿ rōis. 2º vtrū nona logica ꝓueniēt dīdat in liᵐ poꝛ: posterioꝝ: topicoꝝ: ꝛ elenchoꝝ. ¶Sequitur in doctore sancto ibi. ¶Opz igit logice ptes in pheinio eiusdem. ¶Articulus pmus.

a **Primum** sic pceditᵗ. Uꝝ q̄ dio logice nō ꝓueniēt sumat sm diuersas opōes rōnis. ¶Nā logica si dideret: aut b eēt ī ptes sbctiuas: aut ī ptes q̄titatiuas: aut ī ptes eēntiales. Sz mānifestū ē q̄ logica nō dīdit ī ptes q̄titatiuas: pfitz cū sit sbine ī aīa rōnali. q̄ ñ ē q̄ta nec p se: nec p accns. ¶Nec ēt pōt hīe ptes eēntiales nisi gen⁹ ꝛ dīaz: q̄ nō dñr ptes logice in q̄s dicit. ¶Nō ēt pt hīe ptes sbctiuas: q: aut ille ptes sbctiue eēnt ples ī nūero: aut ī spē. ¶Nō scdz: q: sic logica nō eēt vna scia vnitate specifica: ꝛ p ons eēt gen⁹ ꝛ non spes. ¶Nō pōt ēt dici pᵐ: q: pla accntia eiusdē spēi nō pnt eē ī eodē sbo: vt pbatū ē ī sūma dine pbie. Sed ꝓstat q̄ oēs ptes logice pnt eē sil'ī eadē aīa. g⁹ logica nll'as hz ptes. Et sic nō pt dīdi: cū dio sit vni⁹ m'ples ptes ptitio. ¶Ꝺ sunt tm̄ due ptes logice. vz logica nona ꝛ vet⁹. g⁹ dio logice nō fiūt sm actⁿ rōis. pz ꝓnia. q: tres fiūt actus rōis: vt b dicit doc. s. ī lcōne. ¶Ꝺ q̄libz foīa simpler ē īdīsibilis. Sz logica cū sit q̄litas ē foīa simpler. g⁹ nō ē diuisibilis. Et sic nō hz ptes. ¶Sz ī ꝺrū ē doc. s. in lcōne dicens. Opz igit logice pte accipe sm diuersitatē actuū rōnis. Sūt āt actⁿ rōnis tres ꝛc. ¶Rūdeo dīm q̄ dio logice ꝓuenient fiūt sm diuersitatē actuū rōnis. Ꝺ sic pbatur sm doc. s. ¶Nā logica ē circa actū rōnis: sic circa prio priā māz: vt in pcedēti q̄one dictū ē. g⁹ oz ptes logice accipe sm diuersitatē actuū rōnis. ¶Sz ꝓnia: q: scie secāt ꝛ dīdūt: quēadmodū ꝛ res de qb⁹ sc: vt dī in. 3º ꝺ aīa.

¶Ex quo inferē sm doc. s. q̄ tres sunt partes logice. Ꝺ sic pbat sm eūdē. ¶Nā ptes logice sumūt sm diuersitatē actuū rōnis: vt iā pbatū ē. Sz tres sūt actⁿ rōnis. vz simpliciū ītelligētia cōpositio: ꝛ dio: ꝛ discursus vt dicit doc. s. in lcōne. g⁹ sūt tres ptes logice pdictis actibus cozrīdētes. ¶Sꝺ o cui⁹ declatiōe aduertēdū ē: vt dicit doc. s. in lra: q̄ actus rōnis ipsi⁹ rōnis fiūt tres. q̄z pmi duo: fiūt rōnis. scdz q̄ rō ē ītellect⁹ qdā. Una enīz actio ītellect⁹ ē ītelligētia īdīsibiliū sine incōpleroꝝ sm quā ꝓcipit q̄d ē res. Et b opō dī a qbusdā iformatio ī tellect⁹: sine imaginatio p ītellectū. Et ad hāc opōnē rōnis reducit doctria quā tradit Arist. in liº. pdicamētoꝝ 2ª vo opō ē cōpositio vel dio ītellect⁹ in q̄ tā ē verū vel falsuz. Et huic rōnis actui deseruit doctrina quā tradit Arist. ī liº phyrmenias. 3º vo actⁿ rōnis ē sm illud q̄d ē ppriū rōnis. ſ. discurrrere ab vno ī aliud: vt p id q̄d ē notū deueniat ī cognitionē ignoti. Et huic actui deseruit reliq libi logice. ¶Nec ille fōtal'r. Sic g⁹ sūt tres ptes logice: vz scia pdicamētoꝝ: scia phyrmenias ꝛ scia noue logice: q̄ dī scia argumētatiōis. Sz īstabat discipul⁹. ¶Nā sm pbm in. 3º de aīa. fiūt tm̄ dne opōnes ītellect⁹ vna q̄ ītelligit q̄d qd ē. Alia q̄ cōponit ꝛ dīdit. Idē exp̄sse adducit doc. s. in de spūalib⁹ creaturis. q. 1. ar. vlt. ad 7ᵐ. ꝛ in pº sūarū. di. 19. q. 5. ar. 1. ꝛ ī q̄libetis q̄libeto. 5. q. 5. ar. 2. Uꝝ g⁹ q̄ male b doc. s. ponat tres opōnes rōis cū rō ꝛ ītellect⁹ sint vna poª eēntialr: vt pbat doc. s. in pª pte. q. 79. ar. 8. ¶Dicēdū q̄ hz ītellect⁹ ꝛ rō sint idē ꝛz rē differūt tm̄ ſz rōnē. ¶Nā ipsi⁹ ītellect⁹ sm ppriū suū actū ꝓsiderati: q ē ītelligere: ē ipsaz vītatē ītelligibilē simplicit apphēdere. Sz ipsi⁹ rōnis ē sm suū actū pcedere de vno ītellecto ad aliud ad vītatē ītelligēdā. Et ide ē q̄ āgeli q̄ sine discursu ītelligūt dicere sbe ītellectuales. ¶Nō vo q̄ discurrit ī actu ītelligēdi dī sba rōalis. ¶Sic g⁹ tm̄ ponūt dne opōnes ītellect⁹: sm q̄ ītellect⁹ distinguit ꝺ rōnē. Tm̄ accipiēdo ītellectū sm q̄ ꝓuenit realr cū rōne ꝛ eº: sic ponūt tres opōnes rōnis ꝛ ītellect⁹. Et b ē q̄d doc. s. voluit īmuere in pñti lcōne cū dicit q̄ duo pmi actⁿ fiūt ipsi⁹ rōnis sm q̄ rō ē intellect⁹ q̄dam. Idē dicit. 22ᶜ. q. 49. ar. 5. ad 3ᵐ. vbi sic ait. Et si ītellect⁹ ꝛ rō nō sint diuerse potētie: tm̄ denoīant ex diuersis actib⁹. Intellect⁹. n. nomē fiūt ab ītima penetratiōe vītatis: nomē aūt rōnis ab inq̄sitōe ꝛ discursu. ¶Nec ille. 1. di. 33. ſ. 3ᵐ. ¶Insup īcidēt alr discipul⁹ q̄rebat duo. pº vtrū p scdaz opōnē ītellect⁹ vere possim⁹ intelligere cozuū ee albū. Et arguebat q̄ nō: q: nō possum⁹ ītelligere hoīez nō ee risibilē vere p scdaz opōnē ītellect⁹. gº a sili nō possum⁹ ītelligere ve cozuū nō ee nigrū: cū cozuus nō possit ee sine nigredie. Ab eo. n. q̄ res ē vel nō ē dīo dī vera vl' falsa. ¶Dicēdū q̄ ītellect⁹ nr̄ vere pōt ītelligere p scdaz opōnē ītellect⁹ cozuū ee albū. ¶Nec est sil'e de risibilitate respectu hoīs ꝛ de nigredie respectu cozui: q: nigredo q̄ opponit albedini nō dependet a pncipijs spēi cozui. Sz risibile bñ dependet a pncipijs hoīs. Et b est sīla doc. s. in de spūalib⁹ creaturis. q. 1. ar. vlt. ad 7ᵐ vbi sic dicit. Dupler ē opō ītellect⁹ vna q̄ intellit q̄d qd ē. Et tali opōne ītellect⁹ ītelligi pt entia rei: ꝛ sm̄ ppo: ꝛ sine accnte: cū neutrū eozuū īgrediat entiā. Alia ē opō ītellect⁹ cōponētis ꝛ dīdētis. Et sic pt sba intelligi sine accntali pdicato: et si sm rē sit isepabile: sic pt ītelligi cozuus ee albus. ¶Nō ē. n. ibi repugnātio ītellectū cū opositū pdicati nō dependeat ex pncipijs spēi q̄ significat noīe in sbo posito. ¶Nec vo opōne ītellect⁹ ītelligi nō pt sba sine ppo. ¶Nō. n. pt ītelligi q̄ hō nō sit risibilis: q: ibi ē repugnātia ītellectuū. ¶Nā opositū pdicati dependet a nāi sbcti. ¶Nec ille: ꝛ valde gliose. ¶Scdo ārebat quia doc. s. b dicit q̄ 2ª opō ītellectus ē opō vl' dio ī q̄ tā ē verū vel falsū. vtrū in pª opōne ītellectus nullo⁰ sit verus vl' falsū. ¶Ad b breuit dīm q̄ verū pncipalr ꝛ pmario repit in 2ª opōne ītellectus. scdario vo in pª: vt pz p doc. s. in pº sūarū di. 19. q. 5. ar. 1. vbi sic ait. ¶Sꝺ opō ī tellectus respicit qdditatē rei. Scda respicit ee ipsi⁹. Et q: rō vītatis fundat ī ee ꝛ nō ī qdditate. ſō vītas ꝛ falsi

ſ. nō quō cozuus ī 2ª opōne ponit⁹ per intelligi albū

tas proprie inūitnt̄ in 2ª opōne itellect⁹: ⁊ in signo eius qō ē enūciatio: ⁊ nō in p̄ª vel in eius signo qō ē diffinitio nisi fm q̄d: sic̄ et ipsi⁹ q̄ddam ē qōdā esse rōnis: ⁊ fm istō eē: dī et eē vitatis ī pma opōne itellect⁹ p quē mōz et dī: q̄ diffinitio ē va. hec ille. Dē q̄ clari⁹ ī methaphysica disputatū ē. ¶Ad p̄m igit̄ dōm q̄ logica dī scīētia vna vnitate specifica. Et dīcit in sciam p̄dicamēto:um phyermenias ⁊ noue logice nō tanḡ in diuersas scīas spē aut nūero distictas in eodē sbo: sz tanḡ in diuersos gradus eiusdē scīe: sic̄ in. 5°. methaphysice. q. 9. ar. 7. ad p̄m: ⁊ p°. q. 1. ar. 4. Et. 6. q. 7. ar. 3. dictū ē de methaphysica: ⁊ elicit̄ ex doc. s. in. 1ª 2ᵉ. q. 54. ar. vlt. ad vltimū. vbi sic ait. Ille qui ī aliqua scīa acq̄rit p demōstratiōnē scīam ꝯclōnis vni⁹ hz q̄dēhābitū: sed ip̄fecte. Cuz vō acq̄rit p aliā demōstratiōnē scīam ꝯclōnis alteri⁹ nō generat in eo ali⁹ hābitus: sz hābitus qui p̄ius ierat fit pfectior: vt pote ad plā se extēdēs ad qō ꝯclōnes ⁊ demōstrationes vni⁹ scīe ordinate sūt ⁊ vna deriuat̄ ex alia. hec ille formaliter sic̄ et calo: in aq̄ ⁊c. ¶Cū ergo logica sit vna scīa q hz vnā ꝯclōnē logicalē pfecte p demōstratiōnē hz totaz logicā. Et dū acq̄rit pfecte notitiā alīus ꝯclōnis p aliā demōstratiōnē puta aut in li° p̄ozū: aut in li° posteriorū: vl̄ phyermenias: ⁊ hmōi nō acq̄rit nouā scīaz. sz pfectiōrē gradū eiusdē scīe. Et si dicat̄ q̄ doc. s. in. 2ª 2ᵉ. q. 51. ar. 2. ad vltimū dicit q̄ alia rōnalis scīa ē dialectica ⁊ alia demōstratiua. igit̄ ⁊c. ¶Ad ḃ rñdet̄ iferi⁹. q. 3. ar. 5. ad 3ᵐ. ¶Ad 2ᵐ dōm q̄ lz sint tm̄ due ptes gradū logice in gñe gnālissimo sūt tm̄ tres in gñe subalterno: fm tres actus rōnis vt declaratū ē. ¶Ad 3ᵐ dōm q̄ nulla foza simpler vt simpler ē pōt dīdī. Tm̄ forma q̄ dī vno mō simpler pōt dici hīe ptes. alio mō. Um̄ logica lz nō possit diuidi in ptes q̄titatiuas aut integrales pōt tm̄ diuidi ī ptes sbiuas. diuersos gradus essendi eiusdē scīe specifice significātes.

¶Seq̄t in doc. s. Ibi. Attendēdū est autem q̄ actus. in p:obemio eiusdem. ¶Articulus secundus.

Ḃ secūdus sic p:oceditur. Uī q̄ noua logica q̄ ē 3ª pars logice nō sufficiēter subdiuidat̄ ī tres ptes q̄ sūt fsolutoria: topica ⁊ sophystica. Illā noue logice sūt q̄tuo: ptes. vz lib̄ p̄ozū: posteriozū: topicozū: ⁊ elenchozū. ergo īsufficiēter ipsi⁹ noue logice enūerāt̄ tm̄ tres ptes. ¶Ꝺ topica siue dialectica q̄ inētiua dicit nō ē scīa sz opīo vel fides: vt pcedit doc. s. in lectione. Sz ḡlibz ps logice ē scīa. ergo ps inētiua nō ē ps logice ¶Ꝺ oīs scīa habet̄ p certitudinē: vt pz p° posteriozū. Sz inētiua cognitio nō sp habet̄ p certitudinē: vt cōcedit doc. s. in lcōne. ergo ps iuētiua non est pars logice. ¶Ꝺ ptes scie distīgūt̄ fm obia. Secanť. n. scie quēad modū ⁊ res de quib⁹ sūt vt dī in. 3° de aīa. Sed p̄dcārū ptiū ē vnū obm. s. argumētatio. ergo nō sūt distincte Et sic idē qō pz. ¶Sz in ȝ̄riū ē doc. s. in lr̄a. lcōne p̄ª. ibi. Attēdendū ē aūt q̄ actus rōnis sil'es sūt q̄m ad aliq̄d actib⁹ nāe ⁊c. ¶Rñdeo dōm q̄ tm̄ sunt tres ptes noue logice in cōi: q̄ deseruiūt 3° actui rōnis. Qō sic pbat fm doc. s. trib⁹ rōnib⁹. ¶Illā noua logica sumit̄ fm tertiā opōnē rōnis q̄ ē discursus p vt pcedit de notitia noti ad ignoti notitiā. Ergo q̄t sūt pcessus siue discursus rōnis: tot erūt ptes logice noue. Sz tripler ē discursus siue pcessus rōnis. ergo tres sūt ptes noue logice. Mīoꝛē sic pbat doc. s. Illā ars imitat̄ nāz iq̄m p̄t. Et ide ē q̄ act⁹ rōnis sil'es sūt q̄m ad aliq̄d actib⁹ nāe. Sz tripler ē pcessus in actib⁹ nāe. Illā ī qbusdā nā agit ex necītate: ita q̄ nō pōt deficere. In qbusdā vō nā vt frequenti⁹ opat̄: sed nō sp. Et q: nō sp opat̄ opz q̄ aliq̄n possit deficere a ꝓpō actu. Um̄ in his neče ē eē duplicez actū. vnū q fit vt in plib⁹: sic̄ cū ex scīe gnāt̄ aīal pfectū. Aliū vō q̄n nā deficit ad opōnē itenta: sic̄ vt in plib⁹ hō gnāt̄ hoīez cū quīq; digitis. Aliq̄n tm̄ deficit ab hoc ⁊ generat aliq̄nē cū q̄tuo: aut cū ser: pp corruptionē alicui⁹ p̄ncipij: vt in. 2°. phycozū disputabit̄. ¶Ihz g° q̄ tripler ē pcessus in actib⁹ nāe. s. sp vt in plib⁹ ⁊ vt ī pauciozibus. g° tripler ē pcessus actuū rōnis. vz vnus erit necītatē īducēs in q̄ nō ē possibile vītatis eē defectū. Et p hmōi pcessuz certitudo scīe acq̄rit̄. Ali⁹ ē pcessus rōnis in q̄ vt in plib⁹ verū cōcludit̄: nō tm̄ necītatez his. Et teri⁹ ē pcessus in q̄ rō a vero deficit pp alicui⁹ p̄ncipij defectū qō in rōcinādo erat obfuādū. Hec oīa sententialiter doc. s. in lcōne. ¶Ꝺ oīs discursus rōnis q ad tertiā opōnē rōis ptinet. aut ē certitudialis: aut pbabil'. Si p̄m sic ē ps resolutoria: q: resolō ē cū certitudie. Si 2m hoc ē dupl'r: q: aut pcedit ex vē pbabilib⁹ aut ex apparēt pbabilib⁹. Si p̄m sic ē topica. Si 3m sic ē sophistica. ¶Et ḃ rō b:euit tāgit̄ in doc. s. cuz subdit. q p p̄m rōnis pcessuz certitudo scīe acq̄rit̄. ¶Ꝺ oīs ps logice aut ē iudicatiua: aut inuentiua: aut deficit ab vtraq;. Si p̄m sic ē ps certitudinalis: q: ps iudicatiua dī eo q̄ ē cuz certitudie sñe. Si 2m sic ē topica siue dialectica. Si 3m sic ē sophistica: de q̄ fit mētio in libris elenchozū Arist. Hāc rōnē tāgit doc. s. ibi. ¶Dars āt logice q̄ p° pcessui defuit ⁊c. vsq; ibi. Alijs g° ptib⁹ logice ⁊c. ¶Dlā tm̄ interīscēdo. ¶Aduertēdū ē aūt q̄ sic̄ duplex ē necītas. s. necītas ōnte q̄ē hītudo necāria añtis ad ōns: ⁊ necessitas ōntis q̄ ē necāria hītudo terminoꝝ ppōnis. vz p̄dicati ad sbm: ita duplex ē resolutio. Quedā ē resolō ōntie in formā ⁊ mām syllogisimi q̄ sūt modus ⁊ figura. Alia ē resolutio ōntis in sua p̄ncipia ⁊ cās necārias. Um̄ duplex ē scīa analectica siue resolutoria: qō idē ē. Quedaz ē p̄oristica: q̄ docet resolueře necītatē ōntie in p̄nª ei⁹. Et ḃ scīa q̄ tradit̄ ī libris p̄oꝝ analecticoꝝ. Alia ē posteriористica q̄ docz resolueře necītatē ōntis ⁊ ī sua p̄nª ⁊ cās. Et ḃ scīa tradit̄ in libris posteriozū analecticozū. ¶Sz q̄rebat discipulus. Quare scīa libri p̄oꝝ dī scīa resolutoria p̄oristica: aut q̄re scīa vocat̄ liber priozū. Et quare libri posteriozꝝ vocaū scīa resolutoria posteriористica: aut q̄re iste liber vocat̄ liber posteriozuz. ¶Dō m̄ q̄ sicut ōnia cū sit hītudo añtis ad ōns p̄cedit ip̄m ōns sic̄ mediū itelligit̄ p̄cedē extremū: ita ⁊ necītas ōntie p̄cedit necessitatē ōntis. Cū ergo liber p̄ozum tractet de necītate ōntie ⁊ ei⁹ resolutiōe: ⁊ liber posteriozū tractet ḃ necītate ōntis ei⁹ resolutiōe ꝓueniēter libri p̄oꝝ scīa dī posteriористica: ⁊ eadē de cā dī liber p̄oꝝ. Scīa āt libri posteriozū dī posteriористica: ⁊ eadē de cā vocat̄ lib̄ posteriorū. ¶Cōsiderādū ē vlteri⁹ 2° fm doc. s. in lcōne q̄ dupler ē scīa. s. iudicatiua ⁊ inētiua. Iudicatiua q̄dez dī q̄ sp ē cū certitudine q: iudiciū ē cū certitudine sñe. Et q: iudiciū certū effectiḃ⁹ hīt nō pōt: nisi resoluēdo in p̄mas p̄nª: iō oīs scīa iudicatiua dī resolutoria siue analectica. Sz scīa inētiua nō sp ē cū certitudine. Um̄ de his q̄ inēcta sūt iudiciū req̄rit ad ḃ q̄ certitudo hēat̄. Um̄ tal' scīa s. inētiua nō dī resolutoria: sz pbabilis: q̄lis ē scīa topicoꝝ. Hec ille sciali'. ¶Aduertēdū ē vlteri⁹ fm doc. s. in lcōne q̄s sic in reb⁹ nālib⁹ ī his q̄ vt ī plibus agūt gradus q̄dē attēdit: q: q̄to virtus nāe ē fortior: tāto rīm⁹ deficit a suo effectu: ita ⁊ in pcessu rōnis q nō ē cuz oīmoda certitudine gradus aliqs inueniť fm q̄ magis ⁊ minus ad pfectā certitudinē accedit. ¶Per hmōi. n. pcessum q̄q; q̄dē ⁊ si non fiat scīa fit tm̄ fidē vel opinio: pp pbabilitatē ppōnuz ex qbus pcedit ex eo q̄ rō declinat totali' in vnā ptē ꝺictiōis: lz cū formidine alteri⁹. Et ad ḃ ordinat̄ topica vl̄ dialectica. Illā syll's dialectic⁹ ex pbabilib⁹ ē. De quo agit Arist. in libris topicoꝝ. Q̄q; vō nō fit cōplete fides vel opīo: sed suspicatio q̄dā: q: nō totali' declinat ad vnā ptē ꝺictiōis: lz magis inclinet̄ ad hāc q̄ ad illā. Et ad ḃ ordinatur rhetorica. Q̄q; vō estimatio declinat ad aliquā ptē ꝺictiōis pp aliquā repñtationē ad modū q̄ fit hoī abhoīatio alicuius cibi si pñtet̄ ei sub silītudine alicui⁹ abhoīabilis. Et ad ḃ ordīat̄ poetica. Illā poete ē īducere ad aliqd vtuo sum p aliquā dicēdē repñtationē. Oīa aūt hec ad rōnalē phīam ptinēt: q: īducere ex vno in aliud rōnis est. Hec oīa ille formali'. ¶Ex quo hētur q̄ scīa inentiua sub se ptinet tres spēs. vz dialectica: rhetorica: ⁊ poetica scīaz. Quarū sufficiētia de facili ex adductis elici pt. ¶Sz ar

gnebat discipulus ꝫ adducta. ¶Aã oĩs hĩtus ꝓclonis p demſationẽ aqſitus ẽ ſcĩa: ⁊ nõ opĩo. Sed dialectica ſiue topica ẽ hmõi. igit male dictũ ẽ: q dialectica ẽ fides vel opĩo: cũ opinio diſtinguat ꝫ ſcia. ¶Probatio medie ¶Aã in libris topicorũ aſſignat a doctorib⁹ ſbm. ſ. ſyllogiſmus dialecticus: ⁊ aliquid loco paſſiõis. ſ. gnãtiuum opĩonis: ⁊ pn̄m ſbi. ſ. diffinitio eius q̃ ẽ mediũ demſationis. Cũ ergo ſolũ hec tria ad demſationem regrant: vz ſbm: paſſio: ⁊ diffinitio: ſequit q̃ in topicis ſiue dialecticis: pſit fieri demſationes p quas poterit hũ ſcia vera. ¶Dõm q ſyll's dialecticus põt dupl'r ꝓſiderari. Uno mõ p reſpectũ ad ſua pncipia ⁊ cãs. Et iſto mõ ſcia libri topicorũ q̃ ẽ de ſyll'o dialectico tãq̃ de ſbo attributiõis ẽ vera ſcia ⁊ nõ opĩo. Alio⁹ põt cõſiderari ꝫ ſuũ vſuz ⁊ effectũ: ⁊ in ſe. Et iſto⁹ cũ ꝓcedat ex ꝓbabilibus de eo nõ ẽ ſcia ſed opĩo: vt hic dicit doc. s. ¶Et p ß pz ſolutio ad 2m ⁊ 3m. ¶Ad pmũ igit dõm q ꝟ ſint q̃tuor: p/tes logice in ſpẽ ſubalterna ⁊ adhuc ptes in ſpẽ ſpecialiſſima tri trĩ ſũt tres in genere. Quarũ vna. ſ. reſolutoria cõtinet ſub ſe ſciam poſitiuã ⁊ poſteriorĩſticã. ¶Ad 2m ⁊ 3m pz ſolutio ex dictis. ¶Ad q̃rtũ dõm q̃ ꝟ oĩuz ptiũ none logice ſit vnũ obm cõe. ſ. argumẽtatio tri q̃libet ps ꝟ ꝓprũ obm. Syll's. n. ſimpl'r dictus ẽ ſbm in libris poſteriorũ. Syll's aũt dialecticus in libris topicorum. Syllogiſmus vero ſophyſticus i libris elenchorũ. Et ſyll's demſatiuus i libris poſteriorũ vt infra patebit.

¶Qó tertia de qualitatibus ſcie in cõi.

a **Einde** conſiderãdũ cõditiõe reſtat de q̃litate ⁊ cõditiõe huius ſcie poſteriorĩſtice in cõi. ¶Circa qõ q̃rũ tur. 6. ¶Prio vtrũ de ſyll'o demſatiuo ſit ſcia. Sc̃o vtrum talis ſcia ſit practica vel ſpeculatiua. Tertio vtr ſit ſcia realis vl' rõnalis vtrũ ſit dignior ceteris ptibus logice. Quarto vtrũ ſit iudicatiua vel iuẽtiua tri. Sexto vtrum ſyllogiſmus demonſtratiuus ſit ſubiectum huius libri.

¶Ubi ſupra in doc. s. in ꝓhemio eiuſdẽ. ¶Artĩ. 1.

a **B primuz** ergo ſic ꝓcedit. Uĩ q de ſyll'o demſatiuo nõ hẽat ſcia. ¶Aã ſcia ẽ hĩtus ꝓclonis p demſationẽ acqſitus. Si ergo de ſyll'o demſatiuo eẽt ſcia: illa hr̃et p ſyll'm demſatiuũ. Et iterũ ſcia de illo alio ſyll'o õmſatiuo hr̃et p aliũ. Et ſic eẽt ꝓceſſus i infinitũ qõ ẽ icõueniẽs. igit ⁊c̃. ¶Sz dicebat diſcipulus ſcia de ſyll'o demſatiuo in cõi hẽtur p pticulare quãdaz demſationẽ: q̃ quidẽ cognoſcit nõ p alĩa demſationem ſed cognitis terminis. ¶Cõtra. Ille q acgrit ſciam de demſatiõe p demſationẽ pticularẽ: aut cognoſcit ſe hr̃e verã demſationẽ aut nõ. Si pmũ ſequit q̃ hẽat ſciam de demſatiõe: anteq̃z acgrat eã. Si 2m ſequit q̃ nõ poſſit aſſerere ſe acgſiuiſſe ſciam de demſatiõe: qõ ẽt ẽ icõueniẽs. ſ. p demſationẽ. ¶Preterea cõplexorũ nõ eſt diffinitio neq̃z demſatio aut ſcia: vt infra dicit. Sed demſatio ẽ qd cõplexum cuz ſit ſyll's. ergo eius nõ ẽ ſcia. ¶Preterea ſcia ẽ ſẽpiternorũ: vt pz pmo⁹ ⁊. 6o metha phyſice. Sz demſatio ẽ corruptibilis: cũ ſit quid fabricatũ a rõne nra. Igit idẽ qõ pus. ¶Preterea de demſatiõe nõ põt hr̃i demõſtratio. Alias demſatiõis eẽt demſatio. ergo de demſatione nõ ẽ ſcia: cũ q̃libet ſcia hẽat per demſationẽ. ¶In ꝓmũ ẽ pbs qui tradit nobis ſciam de ſyll'o demſatiuo in pñti li⁹. Et ſilr doc. s. in pncipio huius. ¶Rñdeo dõm q ſyll's demſatiuus põt cõſiderari dupl'r. Uno⁹ q̃tũ ad ſuũ vſuz quo. ſ. ſciens vtiẽ pticularibus demſationibus in hac ſcia ⁊ in alijs. Et iſto⁹ de eo nõ ẽ ſcia. ſz ẽ modus ſciẽdi inq̃tũ hmõi. Alio⁹ põt cõſiderari q̃tũ ad ſua pncipia ⁊ cãs ⁊ ꝓprietates. Et ß dupl'r. Uno⁹ in pticulari. Et ſic ẽt de eo ñ ẽ ſcia directe q: pticularũ nõ ẽ diffinitio: vt pz. 7o metha phyſice: ⁊ p oñs neq̃z ſcia niſi reflexe. Alio⁹ in vl'. Et ſic de eo ẽ ſcia ¶Qõ ſic pz. ¶Aã de illo ẽ ſcia: qõ hz pncipia ptes ⁊ ꝓprietates demſabiles de eo ⁊ de ſuis ptibus: vt pz p pßm. 4o methaphyſice ⁊ in pn̄o hui⁹. Sz ſyll's demſatiuus ẽ hmõi. Igit de eo ẽ ſcia. ¶Probatio medie. ¶Aã pncipia ſyll'i demſatiui ſũt diffinitio eius ⁊ ſyll's in cõi: ſilr ⁊ argumẽtatio. cuius q̃tuo: ſunt ſpẽs. ſ. ſyll's enthymema inductio ⁊ exẽplũ: vt pz ꝓ⁹ ⁊. 2o poſtũ ⁊ p⁹ topicorũ. ¶Partes vo demſatiõis ſũt duplices. ſ. ſbiue ⁊ itegrales: ptes demſatiõis ſbctiue ſũt demſatio pp quid ⁊ demſatio q: ẽ: demſatio vlis ⁊ pticularis. Silr demſatio affirmatiua ⁊ negatiua: ptes vo itegrales eius ſũt duplices. ſ. vel ppiqui vt ppoſitio maior ⁊ minor ⁊ ꝓclo vl' remote vt ſũt maior: extremitas ⁊ minor extremitas ⁊ mediũ. ſ. ſbm ⁊ paſſio ⁊ diffinitio ſbi. ¶Sz iſtabat diſpulus. ¶Aã de oĩ eo de quo eſt ſcia põt demſari aliq̃ ꝓpria paſſio: cũ ſcia ſit effectus demſatiõis cuius ꝓclio ꝓſtituit ex ſbo ⁊ ꝓpria paſſiõe. Sed de demſatiõe nõ põt demſari paſſio. Si ſic. demonſtret. igit ⁊c̃. ¶Odm negãdo minoꝛ ĩmo de ſyll'o demſatiuo põt demſari paſſio ſic arguẽdo. Oĩs ſyll's ꝓcedens ex pmis veris ⁊ ĩmediatis notionibus poꝛibus cauſisq3 ꝓclonis ẽ gnãtiuus ve ſcie. Sz demſatio ſiue ſyll's demõſtratiu⁹ ẽ ſyll's ꝓcedẽs ex pmis vis ⁊c̃. g⁹ demſatio ẽ gñatina vere ſcie. In hac. n. pticulari ỏductiõe: demõſtratur paſſio ſyllogiſmi demſatiui in cõi quã circũloquimur p eius effectũ: ⁊ eaz de ipſo p diffinitionẽ ſyllogiſmi demonſtratiui demſamus. ¶Querebat inſup idẽ diſpulus. vtrũ ſcia poſteriorĩſtica vtẽs ⁊ poſteriorĩca docẽs ſint vnus hĩtus vel duo. Et videbat ſibi q nõ ſint vnus hĩtus: q: dictũ ẽ in pncipio corpis huius arti/culi q ſi ſyll's demſatiuus ꝓſideret q̃tũ ad ſuũ vſum: ſic de eo nõ ẽ ſcia. Uidet ergo q ſcia poſtiſtica vtẽs ñ ſit idẽ hĩtus cũ ea vt docens ẽ. ¶Dicendũ bꝛeuit q ſcia poſteriorĩſtica vtẽs ⁊ poſteriorĩſtica docẽs ſ. vnius hĩtus ſm eẽntiã ſm diuerſos modos eẽndi cõſideratus: ſicut dictũ ẽ circa pncipium logice de dialectica vtẽte ⁊ dialectica docẽte. ¶Aã vnus ⁊ idẽ ẽ hĩtus qui cõſideraẽ p reſpectũ ad ſuas cãs: ⁊ q̃tũ ad ſuũ vſum. Sicut idẽ ẽ martellus qui cõſideraẽ p reſpectũ ad ſuas cãs ⁊ pncipia: ⁊ qui cõſideratur q̃tũ ad vſuz eius q̃ artifex i diuerſis artibus vtitur. ¶Poſteriorĩſtica. n. docens dr̃ iſta ſcia conſiderata in ſe p reſpectũ ad ſuas cãs ⁊ pncipia. Et poſteriorĩſtica vtẽs dr̃ eẽ eadẽ ſcia cõſiderata q̃tuz ad ſuũ vſũ inq̃tũ. ſ. demõſtror vtiẽ ſcia ſua poſteriorĩſtica acquiſita in alijs ſcijs multipl'r demõſtrando ⁊ in ſeipa. ¶Ad pm igit admittit ſolutio diſcipuli. ¶Ad 2m vel ad replicã ꝫ diſcipulũ inductam dicendũ q ille q acquirit ſciam de demſatione p demſationẽ quãdã pticularẽ cognoſcit ſe hr̃e veram demõſtrationẽ ante acquiſitionem. vel in ipſa acquiſitiõe ſcie: nõ quidẽ per ſciam demõſtratiuã precedentẽ: ſed lumine doctoꝛis extriſeci. ſ. magiſtri talẽ demõſtrationẽ adducentis: aut lumine doctoꝛis intrinſeci. vz intellectus agẽtis ⁊ ẽt lumine pmoꝛ pncipioꝛum ⁊ lumine cognitionis terminoꝛ ſimpliciũ. Unde non opz q̃ habeat ſciam de demõſtratione: anteq̃z eam acquirat ſm doc. s. in. 2o de aĩa. lectione. 11. vbi ſic ait. Eodem aũt modo ſe habet in ſcie acquiſitione. ¶Homo enim acquirit ſciam ⁊ a pncipio intrinſeco: dum inuenit: ⁊ a pncipio extrinſeco dum adiſcit. Utroq3 aũt reducitur de potentia in actum ab eo quod eſt actu. ¶Homo enim per lumen intellectus agentis: ſtatiz cognoſcit actu p̃ma pncipia naturaliter cognita. Et dũ ex eis concluſiones elicit per hoc quod actu ſcit: venit in actualem cognitionem eoꝛum que potentia ſciebat. Et eodem modo docens exterius ei auxiliatur ad ſciendũ ſ. ex principijs adiſcenti notis: deducens euz per demõſtrationem in concluſiones p̃ius ignotas. Quod quidẽ auxiliũ hoi neceſſariũ ñ eſſet: ſi adeo eſſet perſpicacis intellectum q̃ per ſeipſum poſſit ex principijs notis concluſiones elicere. Que quidem perſpicacitas homini/bus adeſt ſm plus ⁊ minus. ¶Dec ille. ¶Ad tertium dicendum q demonſtratio poteſt accipi dupl'r. Uno modo p̃me intentionaliter. vz pro re ſubiecta intentioni. ſ. pro ſyllogiſmo qui componitur ex tribus propoſitionibus: ⁊ tribus terminis. Et iſto modo de ea nõ eſt

scia neq3 diffinitio: neq3 ēt demſtatio. Alio⁹ pōt conſide rari 2ᵉ intentionaliṫ. vz accipiendo eam p:o illo termino ſimplici demſtatio: nō qdē abſolute ſz vt ē vox ſignificati ua rei ſubiecte q̄ ē ſignificatū ei⁹. ſ. vt ſignificat rē p̄me, itē tōis. Et iſto⁹ demſtatio nō ē qd 2plexū. Et vt ſic de ea ē diffinitio ⁊ ſcia. vt ifra lati⁹ declarabiṫ. ¶ Ad 4ᵐ dōm q̄ ſi dmſtatio 2ſideret ī pticulari. bñ ē corruptibilis ⁊ vt ſit de ea nō ē ſcia. Sz ſi 2ſideret in vli ſic ē incorruptibi lis. Et iſto⁹ de ea ē ſcia. ¶ Cōtra h⁹ arguebat diſcipl⁹. ¶ Nā corruptis nob corrūpūt oia q̄ ſūt ī nobis. vt inu it pbs ī p̄dicamētis. ſz vlia ſūt ī ſingl'aribꝫ. g⁹ corruptis ſingularibꝫ corrūpūt vlia: Et ſic demſtatio ī vli ē corru ptibilis. ⁊ p oēs arg̃m p̄dictū ī ſuo roboꝛ remāſit. ¶ Di cēdū ē q̄ aliud eſt vle corrūpi ⁊ aliud ē aliqd ī vli corrū pi. Corruptis. n. ſingularibꝫ corrūpit vle ſz ēt qō bz in ſingularibꝫ. Nō tñ corrūpit ī vli. i. ſz bitudinē quā bz ad ſua p̄n⁹ eēntialia ⁊ ad ſuas paſſiōes. Ex. n. 2cluſiōis de q̄ ē ſcia p⁹ ⁊ p ſeipz ſ'bm ⁊ p̄dicatū ſiue p̄pa paſſio corrūpāt ſz ēt exītie: ſp tñ manet nēcia bitudo vni⁹ ad reliquū quā īmediate ſignificat 2clo demſtata. ¶ Inde ē q̄ ſcia dī eē ſempiternoꝛ. ō q̄ ifert⁹ ad lōgū diſputādū ē. ¶ Ad vltimū dōm q̄ de demōſtratiōe p̄ie itētionaliter accepta: nō pōt bēri demſtatio q: ſic demſtatio non pōt eē ſ'bz 2clonis. cū vt ſic ſit tota demſtatio ēcludēs du as p̄miſſas ⁊ ip̄az 2cluſionē. ſz tñ ſi ½ᶜ itentionaliṫ ſumatur: ſic pōt eē ſ'bz 2clonis. Et ei⁹ vt ſic pōt eē demſtatio. vt patuit ī rñſione ad arg̃m diſcipli ī corpe articuli.

¶ Segtur ī doc. s. vbi ſupra extranaganti. in phemio eiuſdem. ¶ Articulus ſecūs.

D ſecūdū. ſic p̄cedit. Uī q̄ ſcia ō ſyll'o dīmatiuo ſit ſcia practica ⁊ nō ſpeculatiua. Nā illa ſcia ē practi ca q̄ ordinaṫ ad op⁹. vt pz 2⁹ metha⁽ᶜ⁾. Sz iſta ſcia ordinaṫ ad op⁹. ſ. ad demſtare ⁊ arguer ⁊ hmōi. g⁹ ē ſcia practica. ¶ P logica ē ſcia practica vt pbat gradē⁹ ī p̄n⁹ logice ſue. g⁹ hec ſcia ē practica. q: ſcie practice q̄li bet ps dz eē practica. ſi ordinēt ad eūdē finē. ¶ Preterea ſcia ſpeculativa ordinaṫ ad cognitiōez vitatis eoꝝ circa q̄ vſaṫ nō ordinās vlter⁹ vitatē cognitā ad ip̄oꝝ opatio nē. ſz ſcia demſtativa q̄ ordinaṫ ad modos demſtandi. ſic ordinaṫ ad cognoſcēdū ō eis vitatē q⁹ vitatē de eis co gnitā. ordinat ad talū modoꝝ debitā formatiōem q̄ eſt q̄dā ip̄oꝝ opatio. g⁹ hec ſcia ē practica. ¶ Preterea nullus habitus cuius finis non eſt actus p:opriꝰ ſed actus al terius habitus. poteſt dici ſpeculativus. Talis enim non eſt gratia ſui quod requirtur ad habitum ſpeculativuꝫ. Sed ſcientia huius libri non habet actum p:opriꝰ qui ſit finis eius. ſed ordinatur ad introductionem aliarum ſcientiarum. vt dicit doct. s. ī primo methaphyſice lec. 5. vbi dicit q⁹ quedam vero ſcie inuente ſunt ad introdu ctionem in aliis ſcīctijs ſicut logicales. Et ibidem in lec. 7. dicit q⁹ inqſitores pbre habebantēt ea que ſunt etiam ad eruditionez neceſſariā ſicut ſcie logicales q̄ ſūt nō pp ſeq̄runt̄ ſed vt introductorie ad alias ſcias. ¶ Hec ille. vt ēt pbs p̄cedit. 4⁹ metha⁽ᶜ⁾. g⁹ ⁊ē. ¶ Preterea null⁹ hit⁹ ſpeculativ⁹ opaṫ ſuū obz. ſz ꝑ ſcia opaṫ ſuū obz. ſ. dmſta tiōe. g⁹ ⁊ē. ¶ Sz icōtrariū arguit. Nā illa ſcia ē ſpecula tiua q̄ ordiaṫ a ſcire. vt pz 2⁹ metha⁽ᶜ⁾. ſz hec ſcia ordinaṫ ad ſcire. finis. n. demſtatiōis ē ſcire. g⁹ ē ſpeculativa. ¶ Reſpōdeo dōz q⁹ hec ſcia nō ē practica ſz ſpeculatiua ſim plicit. Pro cui⁹ ōclaratiōe ē diligēt aduertēdū q⁹ q̄tuor 2ditiōes req̄rūt̄ ad ꝑ q⁹ aliq̄ ſcia aut aliqs hit⁹ ſit practi cus ſz doc. s. ī diuerſis locis. ¶ Quarū p⁹ ē q⁹ tal' bitus ordiet ad op⁹ tāq̄ ad finē. hāc 2ditiōez īnuit pbs 2⁹ me thaphyſice ⁊ doc. s. ibidē. ¶ Scōa 2ditio ē q⁹ tal' bitus ordinet ad op⁹ alteri⁹ potētie q̄ itell's. ſ. ad op⁹ volūta tis tāq̄ ad finē. Et hāc 2ditōem īnuit doc. s. ī 1ª 2ᶜ. q. 57. ar. p⁹ ad p̄mū vbi ſic ait q⁹ dupler ē op⁹. ſ. iteri⁹ ⁊ exteri⁹ ¶ Practicū g⁹ vl' opatiuū qō dicit 2 ſpeculatiuū dī ō ope exteriꝰ: ad qō nō hñt ordinē hit⁹ ſpeculatiui. ſz tñ hñt ordinē ad op⁹ iteri⁹ intell's qō ē ſpeculari vez. ¶ Hec ille. formaliṫ. ¶ Tertia 2ditio ē q⁹ tal' hit⁹ puꝛ practic⁹ ⁊ nō mixt⁹ ordinet ad op⁹ volūtatis nāe vt ad extra exercitū ⁊ nō elicitū tñ. Et hāc 2ditiōem innuit doc. s. ī plogo p̄mi ſnīaꝝ ar. p⁹ ī argūmēto 2⁹. vbi ſic ait. Ois doctria ē ad pfectiōez vl' q̄ſtū ad intellm ſiē ſpeculative: vl' q̄tuz ad effectū p̄cedētē ī op⁹: ſicut practice. ¶ Hec ille. Et ibidē ad ſecz ſic ait. pbya ſuffic ad pfectiōem intell's ſm cogni tiōem nāle ⁊ affectus ſz vtutē acqſitā. Et iō oz eē aliam ſciaz p quā itell's pficiaṫ q̄ſtū ad cognitiōez infuſā. ⁊ af fect⁹ q̄ſtū ad dilectiōem gratuitā. ¶ Hec ille. Et idē innuit doc. s. ī de vitate. q. 14. ā. 4. c. Et ī primo ſnīaꝝ. di. 51. q. 5. ar. 3. o. ſic ait pmiſſionē inuiſibilē fit vt hō nō ſit ī h⁹ mundo obiectiue ſm intellm ⁊ affectū. nō aūt ēntialiṫ. Et idē dicit opus. 9. q. 31. Itē 2ª 2ᶜ. q. 162. ar. 3. ad p̄mum dicē doc. s. q⁹ cognitio vitatis ē dupler. Una pure ſpeculativa. Alia āt cognitio vitatis affectiua ⁊ē: Et ibidē. q. 154 ar. 5. Et hō ſm virtutes morales dī ſimplr bon⁹: non aūt ſz intellectuales. vt pz. 1ª 2ᶜ. q. 68. ar. 3. 2ᵐ. ¶ Quarta 2ditio ē q⁹ talis habitus ſit īmediate regulatiuus illi⁹ operis exteriꝰ. ¶ Hanc conditionem tangit doc. s. ī de veritate. q. 14. ar. 4. vbi ſic ait. Non quelibet relatio ad opus. facit intellectum eſſe practicuꝫ. ſed aliqua ſimpli citer ſpeculatio poteſt eſſe alicui remota occaſio aliquid operandi. ſicut phyloſophus ſpeculatur animam eſſe īmortalem. Et inde ſicut a cauſa remota ſumit occa ſionem aliquid operandi. Sed intellectum practicū opz eſſe proximam regulam operis. vt pote q⁹ conſideret ipſum operabile ⁊ rationes operandi ⁊ cauſe operis. Conſtat autem q⁹ obiectum fidei non eſt verum opera bile. Sed vez increatū in qō nō pōt niſi act⁹ intell's ſpe culativi. vnde fides eſt ī intellectu ſpeculativo q̄nis ſit vt occaſio remota aliqd opandi. vñ ēt ſibi non attribuitur operatio niſi mediante dilectione. ¶ Hec ille formaliter. ¶ Cū ergo hec ſcia nō ordiet ad op⁹ volūtatis exteri⁹: ſz ad dirigēdū actū rōis in ſuis opib⁹. vt in p̄n⁹ hui⁹ libri pbat doc. s. relingt q⁹ hec ſcia nō ē practica. Seqt̄ g⁹ q⁹ eſt ſpeculativa. q: ois habit⁹ vl' eſt ſpeculativus vl' pra cticus. vt pz p pbm 6⁹ methaphyſice. ¶ Pro amplio ri āt declaratiōe h⁹ aduertēdū ē ſm doc. s. ī p̄ma parte q. 14. ar. vltio q⁹ triplr aliq̄ ſcia dī ſpeculativa. Uno mō ex pte rei ſcitaꝝ que nō ſūt opabiles a ſcīcte ſicut ſcia de reb⁹ nālibus vl' diuinis. 2⁹ q̄ſtū ad modū ꝑſiderandi vt puta ſi edificator ꝑſideret domū diffiniēdo vel diuidēdo ⁊ ēt ꝑſiderando vlia p̄n⁹ ipſius. 3⁹ q̄ſtū ad finē. Nam ſi nis bitus ſpeculativi ē ꝑſideratio vitatis. ¶ Hec ille. ¶ Cū g⁹ hec ſcia ꝑſideret ſuū obm diffiniendo ⁊ diuidēdo. ac reſolnēdo in ſua p̄ncipia ⁊ cās. cū ēt ꝑſideret ipſum obz eius rōne vitatis cognoſcēde ⁊ ſuū obm eius in pticulari ꝑſideratū ſit opabile a nobis opatiōe itell's nō tñ ē ope rabile a nobis opatione voluntatis exteriꝰ. ideo dicen dū ē q⁹ hec ſcia oīb⁹ modis ē ſpeculativa. ſz ſm quid poſ ſit dici practica. ſ. inq̄ſtū obm ei⁹ ē opabile a nobis opa tiōe itell's ſiue rōnis. ¶ Sz dicebat diſcipulus. Opatio voluntatis exteriꝰ ſiue ad extra. dicitur operatio tran ſiens p̄eter quam eſt aliqua res operata. Si ergo vt ad ductum eſt requiritur ad hoc q⁹ aliqua ſcientia ſit practi ca q⁹ ordinetur ad opus voluntatis exterius ſiue ad ex tra ſequeretur q⁹ prudentia non eſſet habitus practicus. Quod eſt contra phyloſophum. 6ᶜ ethicoꝝ. ⁊ contra docto. s. in primo methaphyſice. patet ſequela. q: pru dentia per hoc differt ab arte q: ars eſt de factibilibus a nobis que per operationem tranſeuntez producuntur. Prudentia vero eſt de agibilibus que fiunt per actio nem immanentez. ¶ Dicendū ad aſſumptū q⁹ nō ois operatio voluntatis ad extra dī operatio ſolū tranſiens. Sed operatio voluntatis ad extra hic accipitur p:o qua cūq⁹ opatione impata a voluntate producibili ab eadem ſuis virtutibus naturalibus. Agibilia enim ꝑducuntur p opationē a voluntate impatam per naturalia p̄ncipia hominis. Unde non oportz q⁹ prudentia ſit habitus ſpe culativus. ſed eſt habitus practicus. ſicut ⁊ ars. vt pa tet per doc. s. 1ª 2ᶜ. q. 47. ar. 2. ad 2ᵐ vbi ſic ait Ambro

sius. ⁊ etiā Tulⁱ nomen prudētie largius sumūt ꝓ qua libet cognitiōe humana tā speculatiua q̄z practica: q̄uis dici possit ꝙ ipe actꝰ speculatiue rōnis sm ꝙ ē voluntarius cadit sub electiōe ⁊ consilio q̄m ad suū exercitium: ⁊ p ons cadit sub ordinatione prudētie. Sz q̄tū ad suā speciem ꝓ vt compatur ad obiectum quod est verum necessariū nō cadit sub ꝯsilio nec sub prudētia. ¶Hec ille. ¶Ad pm igit dōm ꝙ vt deꝯ ē. Iz hec scia ordinetur ad opꝰ itellectꝰ: nō tñ ordiat ad opꝰ volūtatis ad extra. vñ nō oz ꝙ sit practica. ¶Ad 2m dōm ꝙ Gradeus in hac pte dereligt fōtē scie. vz. doc. s. vt ex dictis pz. Logica enī ē scia speculatiua simplr ⁊ sz qd practica. vt declarat tū ē. ¶Nō. n. ordiat ad opꝰ alteri potētie q̄z intellectus. ¶Sz ꝯ ß īstabat discipulus. ¶Nā pbs i 6o methaphysice sub pbya theorica solū cōpbēdit pbyca mathematbica ⁊ methaphysica. sz logica nō ē aliq illaꝝ triū. gō. logica siue ēt hec scia: nō ē speculatiua. ¶Dim ꝙ dupler est pbya theorica siue speculatiua. Quedā est fmocinalis. Alia ē realis. ¶Dbs āt pm cū sit artifex realis. in 6o methaphysice diuisit pbyaz speculatiuā realē: i pbycā: mathematicā ⁊ methaphysicā. Uñ bñ segt ꝙ logica nō sit speculatiua realis: nō āt segt ꝙ nō sit speculatiua. ¶Cōtra ß itez īstabat idē discipul. ¶Nā si logica siue hec scia ēt scia speculatiua: ipa ptineret sub pbya speculatiua sic ps sub toto: neq̄z q̄rit pp aliū. Sz logica nō ptinet sub pbya speculatiua sic ps sub toto: neq̄z q̄rit pp seipam. sz pp aliud: gō ē practica ⁊ nō speculatiua. Cui vī esse doc. s. sup Boetio de trinitate. q. 5. ar. 1o ad 2m. vbi sic ait. Scie speculatiue. vt pz 1o methaphysice sūt de illis q̄z cognitio q̄rit pp se. ¶Res āt de qb ē logica nō q̄runt ad cognoscēdū pp seipaz. sz vt adminiculum quoddam ad alias scias. ⁊ iō logica nō ptinet sub scia pbya pncipaliter sicut ps. sz sic quoddā reductū ad pbyaz speculatiuā. put mīstrat speculatiōi sua instra. s. syllos differentiōes ⁊ alia hmōi qb i scijs speculatiuis idigem. vñ sm Boetiū i ꝓmēto sup porphyriuz logica nō tā ē scie tia q̄z scie instrm. ¶Hec ille. formaliter. vī gō doc. s. vel le ꝙ logica non sit speculatiua. tū qz nō ptinet sub pbya speculatiua sic ps. tū ēt qz res de qb tractat nō q̄rit pp se. ¶Sz dōm pō vt pō. qz doc. s. ibi logē de pbya speculatiua reali sub q̄ nō ptinet logica sic ps. sz reductiue sicut quoddā adminiculū inq̄m parte logice ēt i pbya speculatiua reali vtimur argumētatiōib diffinitiōib ⁊ demōstratiōib. Cōtinet tñ vt ps subiectiua sub pbya speculatiua fmocinali. vt deꝯ ē. ¶Dicēdū 2o ꝙ logica pōt cōsiderari duplr. Uno q̄tū ad suū vsū. Et isto mō nō q̄ritur solū pp se: sed ēt pp aliud: nō tñ pp aliud qō sit extra genꝰ ptēplatiōis. Alio mō ꝯsideraī i se sz ꝙ ē docēs in ordine. s. ad suas cās. Et isto mō q̄rit ēt pp se. vñ simplicit dicēda ē speculatiua vt ēt vult Aug. .ō ciuitate dei. c. 8. ¶Ad 3m dōz ꝙ pp hāc rōez coact fuit gr̄ade dicere logicā eē magni practicā q̄z speculatiuā. vt pz i pn cipio siue logice vbi eā formaliꝰ adducit. ¶Sz sz predictas ꝯditiōes ad prarim reqsitas: facilꝰ appet ꝙ rō sua nullo mō ꝯcludit. Qz iz ea q̄ ꝯsideraī i logica sz eorum vsū ꝯsiderata ordinēt ad opatiōez itellꝰ nō tñ ordinant ad opatiōez alteriꝰ potētie q̄z itellꝰ. s. ad opatiōez volūtatis ad extra qō tñ regrit ad hītū practicū. vt declaratū ē. ¶Ad 4m dōm ꝙ pp hāc rōez ⁊ sequētē. ¶Petrꝰ Aureoli i pō sniaz ⁊ Scotꝰ i pō methaphysice dicere conātur ēt ꝙ logyca sit magis dicenda practica q̄z speculatiua ¶Sz mānifestū ē ꝙ ex dictis solute sūt. ¶Nō ē. n. icōueniēs ꝙ vnꝰ hītꝰ speculatiuis ordinet ad finē alteriꝰ hitus tāq̄z ad finē remotū. Silr gō iz logica ordinet ad itrodu ductiōem aliaz scīaz tāq̄z ad vltimū finē: nō tñ pp hoc oz dici practica. Tū pōqz scia oz denoīari practica vl speculatiua a fine ꝓrio. Tū 2o qz dato ꝙ finis eiꝰ spālis essz itroductio scīaz: nō tñ ēt aliud finis eiꝰ q̄z scire. Sz scire nō faē ē hītuz practicū sz speculatiuum. vt pz 2o methaphysice: Et nō ē itelligēm ꝙ logica sit scia practica simplr qñ ibi exēplificat doc. s. de scijs logicalibns. sz bñ logica vtēs ꝯsiderata. s. sz applicatiōez ad alias scias ē practica sm qd ⁊ sumēdo largo mō prariz. Et sic itelligit doc. s. i pō methaphysice ⁊ pbs i 4o methaꝯ. Logica vo docēs q̄rit pp seipam. Jō logica ē simplr speculatiua ⁊ sz qd practica vt supi deꝯ ē: ut ēt dicit doc. s. 2a 2æ. q. 51. ar. 2o. ad vltimū. vbi sic ait. In speculatiuis alia rōalis scia ē dialetica q̄ ordinat ad inqsitiōem iuctinā. ⁊ alia est scia demōstratiua q̄ ē vītatis ōterminatiua. ¶Hec ille igitur ⁊c.

¶Ad vltimū dōz ꝙ ille hītus qui opatur fuū subiectū opatione extrinseca volūtatis ē bene practicꝰ. ¶Nō tñ oz ꝙ ille sit practicus q opatur suū obm opatione intellectꝰ sicuti ē logica. ¶Uerūtamē iz intellectus opet syllogismum demonstratiuū pticularē huncꝫ. vel illū nō tñ oz ꝙ per se operet cū in vli. Uñ ratio nō cōcludit.

¶Ubi supra impertimentur in pheno einsdem.

¶Articulus Tertius.

D tertiū sic pceditur. Uidetur ꝙ hec scia sit realis ⁊ nō rōalis. ¶Nā nihilē in aliquo ꝑdicamēto nisi sit ens reale extra aiaz cristēs. vt pz p doct. s. in de potētia. q. 7. ar. 9. Sz hec scia ⁊ q̄libz alia ponit i ꝑdicamēto q̄litatis in pria spē. gō hec scia ē ens reale. ⁊ p ons scia realis. ¶Preterea ille effectꝰ ē realis cuiꝰ cās cause sūt reales qz effectꝰ oz ꝓportionari sue cāe. Sz hꝰ scie cāe sūt reales. ¶Nā alia q̄ ē cā eiꝰ effectꝰ. finalis ⁊ mālis i qua hꝰ ⁊ cuiusz alteriꝰ scie ē realis. gō hec scia ē realis. ¶Nō āt pōt eē aliqua cā formalis ipsiꝰ scie cū scia sit forma. alias forme eēt forma. ¶Ꝺ illa scia ē realis cuiꝰ obiectū ē ens reali. qz scie denoīant ab obīs eaz. 3o de aīa Sz obm hꝰ scie ē ens reale. gō ⁊c. ¶Probatio medie. qz obm eiꝰ ē ens. Sz ens ⁊ res ꝯuertunt. gō obm eiꝰ erit ens. ⁊ p ons erit ens reale. ¶Ꝺ ab eo ꝙ res ē vl non ē oīo va vl falsa. Sz subz hꝰ scie qō ē syllis demōstratiuus ē oīo dī. Syllis. n. ē oīo i q̄ qbusdā positis neēe ē aliō p ea q̄ posita sūt eueniret: vt pz p pm pō 2o. gō ab eo ꝙ res ē nihil nō ē. syllis demōstratiuꝰ dī ver vl falsus. Sed scia denoīat va vl falsa a vitate vl falsitate obī. Segt ergo ꝙ hec scia denoīat va vl falsa a re. ⁊ p ons subm eius erit res q̄dā. ¶Ꝺ cuiusz rlonis realis oz eē fundamētū reale. vt pz p pm. 5o methaphysice. ⁊ p doc. s. i de potētia. q. 6. ar. vltio ⁊ penultimo. sz rlo scie ad scibile ē rlo realis: vt ꝓcedit pbs vbi supra. gō fundamētū illiꝰ rlonis qō ē ipa scia. dz eē reale. ⁊ p ons hec scia ē scia realis. ¶Sz i ōriū arguit p doc. s. i pnō hꝰ libri q dicit ꝙ ois discursus rōis ptinet ad pbyaz fmocinalē. Sed hec scia deservit discursui rōis. vt ibidē pbat. ergo ē scia fmocinalis. ¶Ꝺ ois scia directiua actuū rōis ē rōnalis: vt supra pbatū ē. Sz hec scia ē directiua actuū rōis vt ēt supra pbatū ē sz doc. s. gō hec scia ē scia rōnalis. ¶Rñ deo dōm ꝙ scia libra posterior ē scia rōalis ⁊ nō realis. Qō sic pz. ¶Nā gnaz sūt ꝓpetates q̄ ꝯsequūt scīaz rōne obī. vz. vnitas: dignitas distinctio: ordo ⁊ nomē. Quelz gō scia denoīat. s. vl realis vl rōalis a suo subo. Sz shz hꝰ scie qō ē syllis demōstratiꝰ ē ens rōnis. ergo hec scia ē rōnalis. ¶Ꝺ ois scia realis sm pbm. 6o methaphysice aut est speculatiua aut actiua aut factiua. Sed hec scīctia nō ē actiua vel factiua. qz quelz earū est practica. hec aūt scia nō ē practica: vt supra pbatū est. ergo nō ē actiua vl factiua. Silr neqz est speculatiua realis. qz ois talis ē vl pbyca vel mathematica vel methaphysica vt patz per pbm ibidem. Sed hec scia nō ē aliqua illaꝝ ergo nō ē speculatiua realis: ⁊ p ons nō ē scia realis. ¶Preterea logica ē scia rōnalis vt pz per Augm de ciuitate dei. c. 8. vbi vocat eam sciam rōnalē. gō hec scia est rōnalis cū scia totius ⁊ ptis ad idē genus scīaz pertineāt. Idē etiā patz per rationes adductas prius in contrarium que sumuntur a doc. s. in prima lectione hnius primi. vt patz

¶Sm declarationē ergo precedentiū aduertendū est ꝙ aliqua scīctia potest dici realis dupliciter. vno mō in proe. Et ꝯ triplr. vno mō qz ipa ē ens reale. ⁊ sic q̄libz scia ē realis: cū q̄libz sit in ꝑdicamento q̄litatis. Alio mō qnia est in subiecto reali. Et sic ēt q̄libz scia est realis. qz q̄libet scientia est in anima subiectiue: que est ens reale.

ꝫ mō q̄ est ab aliqua cā reali. Et sic etiam quelibꝫ scīc̄ ta est realis. quia anima est causa efficiens finalis ⁊ etiā materialis in qua cuiuslibꝫ scīe: Alio modo aliq̄ scīa pōt dici realis proprie cuius scilicꝫ causa obiectiualis est realis: siue cuius obiectum ē ens reale extra aīam existens. Et isto mō nō q̄libet scīa ē realis. Sꝫ aliqua ē realis ⁊ aliqua rōnalis. ¶Hec igit̄ scīa hꝫ obm qō est ens rōnis. vꝫ syllogisinū demōstratiuū. Unū hec scīa dī rōnalis ppie ⁊ nō realis. ¶Ad pmum ergo dō^m q̄ aliud ē scīaꝫ eē ens reale: ⁊ aliud ē scīam eē scīam realē. sicut aliud ē idemptitatē eē realē: ⁊ aliud ē idemptitatē eē rl'onē realē. vt pꝫ p doc.s. inde potēcia. q. 7. ar. vltimo. ¶Nā aliqs ē idē vel similis sibi ipi realiter ⁊ tñ talis idēptitas vel similitudo nō ē rl'o realis: cū rl'o realis regrat duo extrema realia realiē distincta: vt in. 5. li^o. diuine pßie disputatū ē. Et in p^o sententiaꝝ di. 24. q. p^a ar. 3. ad pmū ait. Unū dico q̄ negatio ista in qua pficit rō vnitatis: nō ē nisi negō rōnis tñ. oīs enī respect^9 qui ē entis ad negōnem vl' ad nō ens: nō est nisi rōnis. Et ibidē ad 2^m sic ait. Unū nō ipōrtat negōnē nisi in rōni. vñ fm rē magis se hꝫ ad potentiā q̄ multitudo in qua ipōrtat realis negatio fm quā res a re distinguitur. ¶Hec ille. ¶Ex qb^9 pꝫ q̄ ibi nō accipit negō realis: q̄si ipa negō sit ens reale. cū negō sit ens rōnis. Sed accipitur ibi negatio realis q: ē inter entia realia dicens: hoc nō ē hoc. q: fm eam res a re distinguunt. Ipsa tñ negatio fm se ē ens rōnis. Silr scīa quelꝫ ē ens reale tñ q̄libet nō ē scīa realis. Cui^9 rō ē q: scīa accipit entitatem a suo subo inhesionis ⁊ a suis cāis. Sꝫ q̄ sit scīa realis hic hꝫ ppie ab obo suo qō ē ens reale. Et q: obm hui^9 scīe nō ē ens reale. sꝫ ē aliqō ens rōnis. ió dī q̄ ē ens reale ō p̄dicamēto q̄litatis nō tñ ē scīa realis. Qō qdē diligenter memorie ꝯmēdādū ē. ¶Ad 1^m dō^m q̄ ille effect^9 ē realis cui^9 oēs cāe sūt reales. Sꝫ hui^9 scīe nō oēs cāe sūt reales. q: cā obiectualis ei^9 nō ē ens reale. Unū rō nō seq̄t. Uerūtñ bñ ꝺcludit q̄ hec scīa ē ens reale nō tñ q̄ sit scīa realis. ¶Ad 3^m dō^m negādo minorē. Et ad pbatiōem dō^m q̄ ens in cōi vt dinidit in ens reale ⁊ ens rōnis nō ꝯuertit̄ cū re aut aliis trāscendēt̄ib^9. sꝫ solū ens reale qō ē cōe deo ⁊ creaturis: aut ēt. x. p̄dicamēt̄is. Uꝫ g^o obm hui^9 scīe sit ens: accipiēdo ens fm q̄ est cōe enti reali ⁊ enti rōnis: nō tñ ē ens reale. vñ nō opꝫ q̄ sit res quedā. ppie dicta. s. a ratus rata ratū. ¶Ad 4^m dō^m q̄ aliqd denoiat̄ ab aliquo reali dupl'r. Uno mō tāq̄ a cā remota. Et isto mō nō opꝫ q̄ illud denoiatū sit reale. Sic̄ genus ⁊ alie scōe intēt̄iōes denoiantur a suo fundamento remoto qō ē res extra aīam tanq̄ a cā remota. nō tñ pp̄ hoc opꝫ q̄ gen^9 sit ens reale. Et isto mō syll's demōstratiuus denoiatur a re extra aīam exīte. Unū nō oꝫ q̄ sit ens reale. Alio mō aliqd denoiat̄ ab aliquo reali tāq̄ a cā p̄ria sicut sūt p̄me intēt̄iones. Et isto mō oꝫ q̄ denoiatum sit ens reale. ¶Ad vltimū dō^m ē p^o ad maiorē q̄ quelibꝫ scīa est ens reale ⁊ ē rl'onis fundamentū reale. Iꝫ nō dicatur scīa realis. vñ argumēt̄ū p̄supponit falsum. ¶Dicēdū 2° ad minorē q̄ Iꝫ relatio scīe realis ad scibile reale sit relatio realis: tñ relatio scīe rōnalis ad scibile qō est ens rōnis. nō oꝫ q̄ sit relatio realis: q: ad hoc q̄ aliq̄ relatio sit realis opꝫ q̄ hēat extrema realia ⁊ ēt realiter distincta. Cum ergo scibile hui^9 scīe qō ē syll's demōstratiuus sit ens rōnis: ⁊ nō ens reale. ió rl'o que est huius scīe ad tale scibile nō est relatio realis sed rationis tñ.

¶Ubi supra extrauaganti in pheinio eiusdem. ¶Arti culus quartus.

Q quartū. sic ꝓceditur. Uidetur q̄ hec scīa nō sit indicatiua: sed inuēctiua tñ. ¶Nā indi^m ptinet ad sapiam. Sapientis. n. ē indicare: vt pꝫ p pßꝫ p^o methaphysice. sed hec scīa nō ē sapia. q: sapia est donum spūs sancti infusum. hec aūt scīa acq̄rit̄ ⁊ nō infundatur. vt infra pbat pßs ꝺ ¶Platonē. ergo nō ē indicatiua. ¶Preterea sapiēt̄is est ꝓsiderare altissimas cās. vt pbat pßs in p^o methaphysice. sed hec scīa non ꝓsiderat p̄mas ⁊ altissimas cās cuꝫ ꝺ ptineat ad p^m pßm. g^o hec scīa nō ē sapia. ⁊ p ꝺns nō ē indicatiua. ¶Preterea indicatiuū hī cū certitudine sīe: vt dicit pßs in politicis ⁊ vt dicit doc. s. in pheinio hui^9: hec aūt scīa nō ē certa sꝫ fallibilis. vt patuit p demōstrationeꝫ Zenonis q̄ voluit pbare q̄draturaꝫ circuli multiplī deficiens igit̄ ⁊ c̄. ¶Preterea ille bñ indicat q oīa nouit: vt pꝫ p pßm p̄mo ethycorū. Sed ille q hꝫ hāc scīam: nō oīa nouit. ergo non bñ indicat. ⁊ p ꝺns hec scīa nō est indicatiua. ¶In ꝺrum arguit̄ p doc. s. in lectiōe dicēt̄. Alijs g^o ptib^9 logice p̄ termissis ad pns ītēdēdū ē circa ptē indicatiuā. pvt tradi tur ī libro posterioꝝ analeticoꝝ. ¶Rndeo dō^m q̄ hec scīa ē indicatiua. Qō sic pbat' sꝫ doc. s. elicitiue in lectione p^a. ¶Nā cū indi^m de re aliq̄ nō hēat' nisi cū certitudie sīe: certitudo āt sīe hēri nō possit nisi p resolutiōeꝫ esse ctus in sua p̄n^a ⁊ cās: seq̄t̄ q̄ illa scīa erit indicatiua que ē resolutoria: sine q̄ docet resoluere aliqd in sua p̄ncipia ⁊ cās. Sꝫ hec scīa ē hmōi. resoluit. n. nēcitatē pns in sua p̄ncipia. vt pꝫ p quālꝫ demōstratiōem pp qd: q: p eā dno hēt' hītudo passiōis ad sub̄ꝫ cē verā p cām. s. p diffōem sbi. g^o ꝫ scīa ē indicatiua. Idē dic̄ 22^e. q. 53. ar. 4. ī corpe vbi sic ait. In speculatiuis demōstratiua scīa dī indicatiua: inq̄^m p resolutiōeꝫ ī p̄ma p̄n^a intelligibilia de vitate ingressoꝝ diiudicat'. hec ille. Sꝫ istabat discipls. nā febricitāt vinū dulce indicat amarū. Et tñ ꝓstat q̄ nō resolvit illō in suā cām. g^o ꝫ sufficiēt deiñ ē q̄ indi^m hī cū certitudinē sīe p resolutiōeꝫ ad p̄ncipia. ¶P indi^m ptinet ad volūtatē cū indicano aliqñ qs peccat. peccatū āt in volūtate ē. Sꝫ hec scīa nō ē ī volūtate sꝫ in intellectu cū sit hīt^9 itelligentiu^9. igit̄ nō ē indicatiua. ¶Dicēdum p^o q̄ duplr est indi^m. Quoddā ē indi^m falsū: sic indi^m Zenonis ō q̄dratura circuli. Aliud ē indi^m ver: ⁊ illud ē tripler, Quoddā ē ipfectū. sic cū vetula indicat de pluuia. Et tale nō hī sp p cām sꝫ p similitudinē aut p ꝺiectura aliquā. Aliud ē pfectū. Et tale hī resolūcdo ad cās p̄mas. Aliud ē pfectissimū. Et tale nō p̄t hēri nisi p resolutiōeꝫ vsq̄ ad p̄mū p̄ncipiū: hic āt loquim̄r de indi^o vo pfecto. Judiciū antē febricitātis ē apparēs ⁊ nō exīs. vñ rō nulla. ¶Dicendū 2° q̄ iudiciū ap̄hēsionē rōnis ꝓseqūt̄ ad qō seq̄t̄ volūtas aliqñ deliberata aliqñ vo nō deliberata. Et sit ipm iudiciū ptinet p̄ncipalr ad itellectū. sꝫ p quādā ꝯcomitātiā ptinet ad volūtatē. ita. s. q̄ act^9 volūtatis seq̄t̄ iudiciū de re ap̄hēsa. ¶Sꝫ ꝺ ß replicabat discipulus. ¶Nā iudiciū ē act^9 iusticie: vt pbat doc. s. in 2^a 2^e. q. 60. ar. p^o ī corpore. Sed iusticia cēntialit̄ ē in volūtate. ergo iudiciū est actus voluntatis. ¶Dicendum q̄ iudiciū importat rectam determinatiōem. vnde iudiciuꝫ potest considerari dupliciter. vno modo fm proprīā impositiōem nominis vꝫ pro recta determinatione iustoꝝ. Alio modo cōiē sꝫ q̄ translatum est ad significādū rectā determinationem in quibuscūq̄ rebus tam speculatiuis q̄ practicis. p̄mo modo accipiendo iudiciū tūc potest esse alicuius dupliciter. Uno modo tanq̄ virtutis proferentis iudicium Et sic pertinet ad rōnem: quia diffinire vel dicere aut affirmare ptinent ad rōem. Et sic ē actus p̄udēt̄ie. Alio mō potest esse alicuius tāq̄ virtutis disponēt̄is aut inclinantis ad rectā determinatiōem. Et isto mō est ipsius voluntatis. ⁊ est actus insticie. Sed accipiēdo iudiciū vt dicit determinationē rectam in speculabilib^9 sicut in propositō: sic est ipsius rōnis tanq̄ virtutis ꝓferentis ⁊ habituum intellectus tanq̄ virtutis disponēt̄is ⁊ inclinantis. ¶Hec omnia elicitiue doc. s. ī 2^a 2^e: vbi supra. Sic ergo indicare ō demōstrabilibus pertinet ad rōnem ⁊ ad hanc scīam. vnde relinqtur q̄ ē indicatiua. ¶Ad pmū ergo dicendū q̄ ꝓtingit aliquē indicare dupl'r. vt dicit doc. s. in p̄ma pte. q. 1. ar. 6. Uno mō p modū iclinatiōis. sicut q hꝫ habitum alicui^9 vtutis dato q̄ nō hēat scīaꝫ de eo bñ tñ iudicat de his que ad illam virtutem pertinent. Alio modo per modum cognitionis. sicut qui hēt scīam vtutum dato q̄ nō sit virtuosus. bene tñ iudicat de moralibus. p̄mo ergo modo iudicare pertinet ad sapientam que est donuꝫ spūs sctī Sc̄o vo mō iudicare pōt itelligi dupl'r. Uno mō vl' de oibus spālibus. Et sic pertu

net ad methaphisicā. Alio mō spāliter. s. de demōstrabilibus. Et sic ptinet ad hāc sciam. ¶ Ex quo pz q hec scientia pōt dici sapia nō simplr̄ ⁊ vlr̄: sz in genē. s. demōstrationū. ¶ Et p hoc pz solutio ad scdm: q; sapiētis simplr̄ est altissimas cās cōsiderare. Tñ sapiētis in genere est ꝓsiderare cās in suo genere cōprehēsas: vt pz p doc. s. 2ª 2ᵉ. q. 45. ar. 1. Et in 3º. sñiaꝝ. di. 35. ar. 1. q. 2. vt ēt adductū ē in ꝓmo methaphisice. q. 7. ar. 4. notabili ꝓmo. ¶ Ad 3ᵐ dicendū q hec scia ē certissima. Et lz ille demōstrato: defecerit: hoc non fuit ꝓpter īcertitudinē huius scie: sed ꝓpter malā applicationē ꝓncipioꝝ ad ꝓclusionē ipsius demōstrantis. ¶ Ad vltimū dōm q ille q lz hanc sciam nō oīa nouit simplr̄ ⁊ vlr̄. Oīa tñ cognoscit q̄ requrunt ad verā demōstrationē. Vñ nō dicit vlr̄ sapia sed in genere: vt declaratum est.

¶ Ubi supra īptinent ī ꝓhemio eiusdē. ¶ Articul⁹. 5.

Quintuz. sic ꝓceditur. Vr̄ q hec scia non sit ceteris ptib⁹ noue logice dignior. Iſtam dignitas scie attēditur ex dignitate obi: vt pz ꝓmo de aīa. Sed scia libri ꝓnoꝝ lz nobilius obm q̄z scia huius libri. ergo scia ꝓnoristica ē nobilior. ¶ Probatio medie q; simplicioꝝ sūt nobilioꝝ. Sed obm scie ꝓnoristice qđ ē illius simplr̄ dict⁹: ē simplicius illo demōstratiuo q̄ ē sbm huius libri. Illis. n. demōstratiuus se lz ex additione ad sillogismū ꝓnoristicū: q; ꝛcludit necessitatē ꝓnie ⁊ necessitatē ꝓntis. Syllis vo simplr̄ dictus ꝛcludit necessitatem ꝓnie tñ. igit ⁊c. ¶ Preterea vbicūq; ē cōputatio: ibi ē distinctio. Sed hec scia nō distinguit ꝫ alias ptes logice. ergo ⁊c. ¶ Probatio medie: q; ptes subiective alicui⁹ totius ptinēt ad eādē sciam cū toto. Sed illis demōstratiu⁹ dyalecticus: simplr̄ dictus ⁊ sophisticus sūt spēs argumētatiōis: vt pz ꝓmo Topicoꝝ. Argumētatio aūt cōsiderat in libro ꝓnoꝝ. ergo oēs ꝑdicti sillogismi ptinēt ad sciam ꝓnoristicā. Et sic hec scia nō distinguit ab illa: ⁊ p ꝓns nō est dignior ea. ¶ Preterea cōcessum ē supra q tota logica ē vna scia in spē. ergo de ptibus logice nō sūt diuerse scie: ⁊ p ꝓns hec scia nō est dignior scietijs aliaꝝ ptiū logice. Alias idē esset dign⁹ seipso. ¶ Sed incōtrariū arguit. Iſtā illa scia ē dignior que ex certiorib⁹ procedit. Sed hec scia ꝓcedit ex certioꝛib⁹ q̄z scie aliaꝝ ptiuꝝ logice: cū ꝓcedat ex necessarijs ⁊ īmediatis. igitur ⁊c. ¶ Rñdeo dōm q scia libri posterioꝝ est dignior ⁊ nobilior scietijs aliaꝝ ptiū noue logice. Qđ sic pz. Iſtā vna scia dr̄ dignior altera ꝓpter duo. vz ꝓpter dignitatē subiecti ⁊ ꝓpter certitudinē: vt pz per pbm in ꝓhemio de aīa ⁊ in ꝓhemio Ethicoꝝ. Sed hec scia lz nobili⁹ sbm iter ceteras ptes noue logice: q; illis demōstratiuus inter ceteras ptes argumētatiōis ē nobilior: qđ pz ex eius fine: q; generat verā sciam in nobis. Illis aūt dyalectic⁹ generat opīonē. Et illis sophisticus generat apparentē sciam. Illis vo simplr̄ dictus inq̄ntum hmōi abstrahit ab obi⁹. ¶ Silr̄ hec scia ꝓcedit ex necessarijs q̄ certissima sūt. Alie vo ex ꝓbabilibus aut apparenter ꝓbabilib⁹ ergo ⁊ q̄ntū ad nobilitatē obiecti: ⁊ q̄ntum ad certitudinē hec scia est dignior ceteris ptibus noue logice. ¶ Sz diceret aliq⁹ q maioꝝ lz veritatē de dignitate sciaꝝ speculatiuaꝝ nō aūt de scietijs practicis. Logica aūt est scia practica. igit ⁊c. ¶ Dicendū q minor ē falsa: vt supra oīsum est. Et dato ēt q eēt practica. adhuc hec scia eēt dignior ceteris ptibus noue logice: q; vna scia practica dr̄ nobilior alia: que ordinat ad nobiliorem finē: vt pz ꝓmo Ethicoꝝ. ⁊ vt adducit doc. s. in ꝓma pte. q. 1. ar. 4. Sed hec scia vt dictum est ordinat ad nobiliorē finem. s. ad generādū perfectā sciam. ergo ⁊c. ¶ Aduertendum est aūt q q̄dq; sunt ꝓprietates cōsequētes scietiam rōne sui obiecti. vz vnitas: dignitas: distinctio: ordo: ⁊ nomē. Qđ enim scia sit vna vel plures: ħ habz ab vnitate vel pluralitate subiectoꝝ. Qđ ēt sit dignior. ħ hz a nobilitate obiecti. Et ēt illa scia ē distincta ab alijs: cui⁹ obm est distinctum. Silr̄ illa scia ē prior cui⁹ obm ē prius. Et ēt vt ī plurib⁹: scia accipit dr̄ nōiatione ab obiecto. Aliquādo tñ denoīatur a principaliori parte subiectiua. Aliquādo vo a passione vel ab aliquo hmōi. ¶ Ad primum ergo dicendū negando minorē. Et ad probatiōez dicendū q̄ non semp ꝓnora sūt nobiliora. Sed illa que sunt ꝓnora ⁊ determinatiora illa sūt digniora. Iſtam homo non est dignior q̄z homo beatus. Similiter animal non est dignius q̄z homo. Illis aūt simpliciter dictus lz sit prior ⁊ simplicior per abstractionē q̄z sillogism⁹ demōstratiuus q; s. non est determinatus siue contractus ad aliquā materiā: sed indifferenter fit in omni materia. sillogismus aūt demōstratiuus fit determinatus ad materiam necessariā. tamen sillogismus demonstratiuus ē determinatior. Unde arg^m non concludit. ¶ Sed dicebat discipulus q nullus est illis qui nō fiat ex propositionibus in materia aliqua existentib⁹. ergo syllogismus simpliciter dictus non abstrahit ab aliqua mā. ¶ Dicēdū q sillogismū aliquez abstrahi a qualibet materia potest intelligi duplr̄. Uno modo q possit fieri extra quācūq; materiā. Et sic non abstrahit. Alio modo q indifferenter fiat in qualibet materia: ita. s. q possit fieri non solum in materia cōtingenti: sed etiam ex necessarijs: ⁊ possit ēt fieri non solum ex necessarijs: sed ēt ex contingēbus. Et sic dicit abstractus ab oī materia. ¶ Ad scdm dicendū ad ꝓbationē minoris q totum ⁊ pars possunt considerari dupliciter. Uno modo per comparationem ad eandem passionem. Et sic pertinent ad eandem sciam. Alio modo per respectū ad diuersas passiones. Et sic non ptinent ad eandem sciam. verbi gratia. Ens ⁊ ens mobile si considerentur per respectuz ad mobilitatem: sic ambo pertinent ad sciam naturalem. Si vo ens cōsideretur per comparationē ad rōnem entitatis: ⁊ ens mobile per respectum ad mobilitatem: sic pertinent ad diuersas scias. ¶ Ad tertiū dicendū q libri logice pñt cōsiderari dupliciter. Uno mō sm q vnus ordinat ad alium: ⁊ cognitio vnius ad cognitionē alterius: ⁊ silr̄ cōclusiones vnius ad cōclusiones alterius: sic logica tota ē vna scia spē: ⁊ vna simplex qualitas: vt supra cōcessum est. q. 2. ar. 1. ad p^m. Alio modo possunt cōsiderari absolute ⁊ per se: ⁊ nō sm q vnus ordinat ad aliū. Et sic diuersoꝝ liboꝝ logice sunt diuerse scientie. Et sic intelligitur dictum doc. s. in 2ª 2ᵉ. q. 51. ar. 2. ad vltimum vbi sic ait q in speculatiuis alia rōnalis scia est dyalectica: que ordinat ad ingsitionem inuentinam. ⁊ alia scia ē demōstratiua que ē veritatis determinatiuā. Hec ille. Et isto modo accipiēdo ptes logice vna est cetera dignior.

¶ Ubi supra īptinēt ī ꝓhemio eiusdē. ¶ Articulus. 6.

Sextuz. sic ꝓcedit. Vr̄ q sillogismus demōstratiuus nō sit sbm huius scie. Iſtam sbm alicuius scie debz esse pars cōclusionis demōstrande: vt infra patebit. Sed sillogismus demonstratiuus non est aliqua pars cōclusionis: sed est totalis discursus. premissas ⁊ cōclusionem cōprehendens. ergo non potest esse subm huius scie. ¶ Preterea de quolibet sbo demōstratur aliqua passio per diffinitionem eius: vt infra patet. Sz de demōstratione non pōt demōstrari passio. q; si demōstrationis esset aliqua passio maxime esse hoc qđ est generatiuum scie. Sed hoc non pōt dici. q; generare sciaz est effect⁹ ⁊ finis demōstrationis. ergo non est passio eius. ¶ Preterea in qualibet demōstratione sunt tria. s. diffinitio: sbm ⁊ ꝓpria passio. ergo demōstratio non ē sbm tñ hui⁹ scie. ¶ Preterea sbm vnius scie nō includit in se subiectuz alteri⁹ scie distincte ab ea. Sz illis demōstratiu⁹ ꝛcludit syllogismū simplr̄ dictū q̄ ē sbm libri ꝓnoꝝ. Iſtullus. n. est illis demōstratiu⁹ q nō ꝛcludat necessitatē illatiōis siue ꝓnie ergo ⁊c. ¶ Sed in ꝓnium sūt oēs exposituꝛes huius libri. Et pz rōne. Quia illud est sbm alicuius scie a quo illa scia denoīat. Sz hec scia denoīat a sillogismo demōstratiuo. Dicit. n. scientia de demonstratione. igitur ⁊c. ¶ Rñdeo dicendū q illis demōstratiuus est sbm attributionis hui⁹ libri. Qđ sic patet. Quia illud est subiectum qđ principaliter ꝓsideratur in aliqua scia: ⁊ quod includit

ōmia ꝑncipl̄r ꝯsiderata: ⁊ ꝑ quod illa scīa distinguit ab alia: vt ex supadictis patet. Sed syll̄s demōstratiuus est id qđ est ꝑncipaliter ꝯsideratū in hac scīa: ꝑmo notū adequatū ad qđ oīa hñt attributionē in recto vel in obli quo: vt ꝑz discurrēti per oīa. igit̄ ⁊c. ¶ Preterea illud est sbm alicuius scie: cuius ꝑn̄a partes ⁊ passiões queri mus: vt ꝑz per pbm. 4. methaphysice. Sz ī hac scīa q̄ rimus ꝑn̄a demōstatōis: ptes subiectiuas ⁊ ptes integra les ⁊ passiões eius vt infra patebit. igit̄ ⁊c. ¶ Sed ista bat discipulus. ¶ Nā de sbo ꝑsupponit̄ qđ ē: vt infra dicit pbs. Sz de syll̄o demōstratiuo nō ꝑsuppōit̄ qđ ē ei⁹ sz ī ue stigat̄. Diffinit̄. n. syll̄s demōstatiuus in hoc li⁹. ergo ⁊c. ¶ Dicēdū ꝙ duplex ē qđ. s. qđ noīs ⁊ qđ rei. De sbo igit̄ dz ꝑsupponi qđ noīs: sz qđ rei pōt ī uestigari: vt in fra declarabit̄. ¶ Querebat vlter⁹ idē discipulus qđ de beam⁹ itelligere ꝙ ptes alicui⁹ subi: ⁊ qđ ꝙ passiones. ¶ Dicēdū ſm doc. s. sup boetio de trinitate. q. 2. ar. 2. ad tertiū ꝙ ptes sbi in aliqua scīa: nō solū sūt itelligēde ptes subiectiue vel itegrales: sz ptes sbi dn̄r oīa illa. q̄z cognitio regrit̄ ad cognitionē sbi: cū oīa hmōi nō tractē tur in scīa nisi mōz⁹ hñt ordinē ad sbm. ¶ Passiões etiā dn̄r q̄cūq; de aliquo ꝓbari ꝑnt siue negatiões. siue hītu dines ad aliquas res. ¶ Hec ille formal̄r. ¶ Ad p⁹⁹ igit̄ dicēdū ꝙ syll̄s demōstatiuus pōt cōsiderari dupl̄r. Uno mō ꝙ re significata ꝙ illū t̄minū absolute. Et sic syll̄s de mōstratiuus ē qđ cōplexum: nec ē vt sit subm ꝯclonis. Alio mō pōt accipi ꝙ illo termīo syll̄s demōstatiu⁹ ſm tñ ꝙ significat talē discursū. Et sic ē qđ icōplexū: ⁊ vt sic ē sbm ꝯclonis. ¶ Ad 2⁹⁹ ꝑz sol̄o ex dictis: q: lz gnātiuus scie sit effect⁹ ipius syll̄i demōstatiui tñ ꝙ ꝫ non segt̄ ꝙ nō sit ei⁹ passio: q: accipit̄ passio ꝙ oī eo qđ ō subo ꝓbari pōt: vt adductū ē. ¶ Ad 3⁹⁹ dōm ꝙ sicut ad ꝑmū. ¶ Ad 4⁹⁹ dōm ꝙ subm vni⁹ scie hñ icludit subz alteri⁹ sciētie māliter: nō āt formal̄r. ſm. s. eandē rōez formalez: sicut ens mobile qđ ē subm in physica. includit ens qđ ē subz in methaphysica. ¶ Questio. 4ª de acqsitōe alicui⁹ sciē tie in nobis ex ꝓexistenti cognitione.

Ꝺnsideratis. bis q̄ tāḡ ꝓ/ambula regrū/tur ad hāc scīaz. ꝯsiderādū restat de ꝯsi deratis ī hac scīa. ¶ Circa qđ duplex occur/rit ꝯsideratio. ¶ Scīa nāḡ ꝯsideratio erit ō necitate syl logismi ōmōstatiui. ¶ Scōa erit de ipo syllogismo ōmō stratiuo. ¶ Et q: necitas cuiusbz rei ex suo fine sumit̄. ⁊ finis syll̄i demōstatiui ē cognoscere siue scire. ió circa ꝑ⁹⁹ duo ꝯsiderāda sunt. ꝑ⁰. n. aōsiderādū ē q̄lit̄ ī nobis acq rat̄ cognitio itellectiua. 2⁰ ꝯsiderādū ē de mō ꝓcognitio nis. ¶ Circa ꝑ⁹⁹ q̄rūt̄ duo. ꝑ⁰ vtz oīs nr̄a cognitio itelle ctiua fiat ex ꝓexistēti cognitōe sensitiua. 2⁰ vtz q̄libet co/gnitio scīētifica ꝙ studiū ⁊ exercitiū acquirat̄.

¶ Sequit̄ in doc. s. ibi (Alijs aūt ptibus) in phemio ⁊ in lec. ꝑma eiusdem. ¶ Articulus ꝑmus.

B primuz. sic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ nō oīs nr̄a cognitio ī tellectiua hēat ortū a cognitiōe sensitiua. ¶ Nā illa cognitio nō bz ortū ab aliq̄ q̄ ē nobis nāl̄. q: illud dr̄ nāle alicui: qđ ĩest ei a nā. Sed cognitio itelle ctiua ꝑmoz ꝑncipiorū ē nobis nālis. Impossibile ē. n. ñ assentire ꝑmis ꝑncipijs. ergo segt̄ ꝙ nō oīs nr̄a cogni tio intellectiua sit ex ꝓexistēti cognitiōe. ¶ Preterea nos hēmus cognitionē itellectiuā de angelis. ⁊ de deo. Sed ꝯstat ꝙ de angelis ⁊ de deo nō hēmus cognitio/nē sensitiuā: cū nō cadāt sub sensu: igit̄ idez quod prius. ¶ Preterea si nr̄a cognitio itellectiua ortū hēret a sēsu seq̄ret̄ ꝙ illud qđ sentit̄ ēt illud qđ itelligit̄. Sz oñs ē falsum: q: itellect⁹ ē vnuz. sensus vō singulariuz. igitur ⁊c. ¶ Preterea Adā fuit einsdē ꝯditiōis sicut ⁊ ceteri hoīes: cū sic aīa Ade fuit creata: ita ⁊ aīa cuiuslibz hois: Sz scīa q̄ fuit in aīa Ade nō hūit ortū a cognitiōe sensiti ua. ergo ⁊c. ¶ Preterea si cognitio itellectiua causaret̄ a sensitiua: vel hoc esset in genere cām̄alis: vel formalis: vel efficiētis: vel finalis. ¶ No. ꝑmū q: scīa nō bz māz ex qua fiat: cū sit fōa accēntalis. ¶ Neqz 3⁹ ēt 2⁹⁹ q: forme nō ē forma. ¶ Neqz 3⁹⁹ aut q̄rtū: q: cā efficiēs ⁊ finalis semp sūt digniores suo effectu. Sz cognitio sensitiua nō ē no/bilior q̄ itellectiua. ergo ⁊c. ¶ Sz ō ē pbs in lra dicens ꝙ oīs doctrina ⁊ oīs disciplina itellectiua ex ꝓexistēti fit cognitiōe ⁊c. ¶ Rñ⁰ dōm ꝙ oīs nr̄a cognitio itellectu/na fit ex ꝓexistēti cognitiōe. s. sensitiua. Qđ sic ꝓbat pbs ſm mētē doc. s. ꝙ iductionē. ¶ Nā oēs mathematice scīe ꝓcedūt ex ꝓexistēti cognitiōe. q: fiūt ꝙ demōstrationē. De mōstratio āt fit ex ꝓcognitis. Silr̄ oēs dialectice scīe ꝓcedūt ex ꝓcognitis. ¶ Nā ꝓcedūt enthymema aut ꝙ exē/plū in quoz vtroq; ꝓcedit̄ ab aliquo ꝓcognito: q: enthy mema ē syll̄s: lz trūcat⁹ ⁊ exēplū ē iductio: lz ipfecta. In syll̄o aūt ⁊ in iductiōe ꝓcedit̄ ab aliq̄ ꝓcognito vt dictuz ē. igit̄ in enthymemate ⁊ exēplo ꝓcedit̄ ab aliq̄ ꝓcogni to. Et sic scīe mathematice siue demōstratiue ⁊ dialectice ⁊ rethorice ꝓcedūt ex ꝓexistēti cognitione: ⁊ sic de alijs scīētijs ⁊ artib⁹. g⁰ oīs doctrīa ⁊ scīa ꝓcedit vel fit ex ꝓ/existēti cognitiōe. ¶ Consideradū ē aūt ꝑ⁰ ſm doc. s. in lectiōe ꝙ nō oīs cognitio ex ꝓexistēti cognitiōe depen det. Esz. n. abire in īfinitū. Sed bñ oīs disciplīe acce/ptio fit ex ꝓexistenti cognitiōe. ¶ Nomē aūt doctrīe ⁊ di scipline ad ingsitionē cognitiōis ptinet. ¶ Nā doctrina est actio eius q aliqđ cognoscere facit. Disciplina aūt est re ceptio cōditiōis ab aliquo. ¶ Hec ille. ¶ Aduertēduz ē ēt ſm eūdē ibidē ꝙ nō accipit̄ hic doctrina ⁊ disciplīa ſm ꝙ se hñt ad īquisitionē scīe tñ: sed ad īquisitionē cogni/tiōis cuiuscūq; itellectiue. Qđ ꝑz ꝙ hoc ꝙ pbs manife stat hāc ꝓpositionē ēt in dialecticis ⁊ in rethoricis dispu tatiōib⁹ ꝙ quas nō acqrit̄ scīa. ¶ Propter qđ ēt nō dicit ex ꝓexistēti scīa vel itellectu sz vl̄r ex cognitiōe. ¶ Ad/dit ēt pbs itellectiua ad excludēdū acceptionē cognitiōis sensitiue vl̄ imaginatiue. ¶ Nā ex vno in aliud ꝓcedere rō nis est tñ. ¶ Hec ille. ¶ Ex quibus ꝑ⁰ elicit̄ ꝙ doctrina siue disciplīa pōt accipi dupl̄r. Uno mō cōiter ꝙ q̄cūq; cognitiōe itellectiua. Et sic accipit̄ hic. Alio mō ꝓpe. s. ꝙ scīa acqsita ꝙ demōstrationē. Et sic nō accipit̄ hic. Elicit̄ ēt 2⁰ ꝙ triplex ē cognitio. s. sensitiua imaginatiua ⁊ itel/lectiua. ¶ Cōsiderādū ē vlter⁹. 3⁰ ſm eūdē ibidē ꝙ re thorice ꝑsuasiões fiūt ꝙ enthymema ⁊ ꝙ exēplū: nō aūt ꝙ syll̄m ⁊ iductionē cōpletā ꝓp incertitudinē māe: circa quā vsat̄. s. circa actus singulares hoīum in qbus vles ꝓpones nō pnt assumi vere. Et ió rhetor vtit̄ loco syll̄i in q̄ neče ē eē aliquā vl̄em aliq̄ enthymemate. Et silr̄ lo co iductiōis in q̄ vl̄e ꝯcludit̄ vtit̄ aliq̄ exēplo in q̄ ꝓcedi tur a singulari nō ad vl̄e: sz ad singulare. Tñ ꝑz ꝙ sicut enthymema ē syll̄s trūcat⁹: ita exēplū ē iductio ipfecta. ¶ Hec ille formal̄r. ¶ Ex qb⁹ elicit̄ ꝙ duplex ē iductio. Quedā ē ipfecta: in qua ꝓcedit̄ a singularib⁹ nō sufficiē ter enūeratis ad vl̄e. vt dicendo. so⁹. currit. ¶ Plato cur rit. ergo oīs hō currit. Alia ē iductio pfecta in qua ꝓce/dit̄ a singularib⁹ sufficiēter enūeratis cū illa pticula: ⁊ sic de alijs: vel ⁊ nō plā ad vl̄e: vt sic dicēdo. so⁹. currit pla to currit: ⁊ sic de alijs. ergo oīs hō currit. Silr̄ duplex ē syll̄s. Quidā ē ipfectus in quo. s. nō ponit̄ nisi vna pre missaz exp̄sse: ⁊ altera subitelligit̄: vt sic dicēdo. Oē aīal currit. ergo oīs hō currit. Alius ē syll̄s perfectus ī quo s. ꝯtinet̄ formal̄r ⁊ exp̄sse due ꝑmisse. s. maio⁹ ⁊ mino⁹ vt dicēdo. Oīs hō currit. so⁹. est homo. ergo so⁹. currit. ¶ Sed dicebat discipulus scientia est de vniuersalibus conclusionibus: vt ꝓbat pbs infra. Si ergo rhe/to⁹ non vtat̄ ꝓpōnibus vlib⁹ veris sequit̄ ꝙ rethori/ca nō erit scientia. quod est contra doc. s. in prima lectio ne huius: vbi rethoricam sub rationali pbia collocauit. ¶ Dicendum ꝙ rhetorica sicut etiam dictum est de dialectica: potest considerari dupliciter. Uno modo ꝑ respectum ad suas causas ⁊ passiones ⁊ principia. s. ꝙ ꝙ est docens. Et sic est scientia. Et formantur in ea

vles ꝓpositiões ⁊ necessarie. Alio mō pōt ꝺsiderari q̄z tū ad usuz siue q̄m ad modū suuz ꝓcedendi. Et sic non vtitur ꝓpositionibus vlibus. Sic aūt nō est scia sed magis modus sciēdi. ¶Querebat ūsup discipul⁹ qualr ex p̄dicta ꝯclusione oīa di pōt necitas syllogismi demōstrati ui. ⁊ q̄lis ē eius necessitas. ¶Dicēdū q̄ necitas syllogismi demōstratini nō est necessitas absoluta neq; necessitas coactionis. Sed est necessitas ex suppositione finis. Supposito.n.q̄ velimus aliq̄d scire necesse ē hēre syllogismū demōstratiuū. Que q̄dē necessitas ex p̄missa cōclusione sic deducit. ¶Nā oīs nostra cognitio itellectiua fit ex ꝓexistēti cognitiōe. ergo ꝓtingit nos aliq̄d scire ō no no. Sz nō possum⁹ aliq̄d scire de nouo nisi hēam⁹ syllogismū demōstratiuū cū syllogismus demōstratiu⁹ sol⁹ sit ille qui facit scire. ergo necesse est habere syllogismuz demōstratiuū si volum⁹ hre scia ō nouo. ¶Querebat ūsuper idez discipulus de ordine cognitionū que illaz. s. oritur ab alia ⁊ que nō ⁊ in q̄ cognitiōe ē status. ¶Dicē dum q̄ dupler est cognitio. Quedā ē infusa. Et talis nō hz ortū ab aliq̄ alia cognitiōe existēte ī itellectu cognoscētis. Et de illa nō est ad ꝓpositū. Alia est cognitio acq̄sita. Et talis est dupler. Quedā ē sensitiua. Et hec ē duplex .s. exterior qua aliq̄d cognoscit ꝑ sēsus exteriores: ut ꝑuisuz ⁊c. Et interior qua. s. aliq̄d cognoscit ꝑ sensus interiores: Alia ē cognitio itellectiua. Et talis etiaz ē dupler. Quedā est cognitio terminoꝝ. Alia est cognitio ꝓpositionū. Et ista est dupler. Quedā ē cognitō p̄missaꝝ siue p̄ncipioꝝ. Alia est cognitio ꝯclusionū. Uñ iter has cognitiones talis est ordo. ¶Nā oīs cognitio itellectiua ꝯclusionuz fit ex ꝓexistenti cognitiōe itellictiua p̄missaꝝ. Cognitio āt itellectiua p̄missaꝝ fit ex ꝓexistēti cognitōe itellectiua terminoꝝ. Sed cognitio itellectiua terminoꝝ fit ex ꝓexistēti cognitiōe sensitiua interiori. Et cognitio sensitiua interior fit ex ꝓexistēti cognitiōe sensitiua exteriozis. ⁊ ibi ē stat⁹. ¶Ad p̄mū igit dicēdū q̄ aliq̄d dr nob nāle dupliciter. Unomō q: totaliter ī est nobis a nā. Et sic cognitio p̄moꝝ p̄ncipioꝝ nō est nobis nālis. Aliomō q: itellect⁹ nāli ei assentit cognitis terminis. Et sic cognitio p̄moꝝ p̄ncipioꝝ est nobis nālis q:.s. nō acgrit talis cognitio ꝑ deductionē syllogisticā. Dependet tñ a cognitiōe terminoꝝ ⁊ a cognitione sensitiua. ¶Ad scōm dicendū q̄ duplr aliq̄d pōt cadere sub sensu. Unomō sm se. Et sic ꝺbe ī māles nō cadūt sb sēsu. Aliomō ꝑ suos effect⁹: q:.s. effect⁹ ei⁹ cadūt sub sēsu. Et isto mō ꝺbe īmāles cadunt sub sensu. Inde ē q̄ nō hēm⁹ cognitionē de āgelis ⁊ ō deo a ꝓori ꝑ cām: sed solū a posteriori ꝑ suos effectus. ¶Ad 3m dicēdū negādo ꝓsequētiā. q: iz illud quod intelligit cadat sub sensu nō tñ sm eādem rōnem formalem cadit sub sensu: ⁊ sub itellectu. vnde ꝓña nō valet. ¶Ad 4m dicendū q̄ scia ade fuit infusa ⁊ nō acgsita de qua ē hic ad ꝓpositū. ¶Ad vltimū dicendū q̄ cognitio sensitiua: vt dicit doc. s. in p̄ma pte. q. 84. ar. 6. non est totalis ⁊ pfecta cā cognitionis itellectiue sed magis ē mē cause. Unde nō opz q̄ sit nobilior q̄z cognitio itellectiua. ¶Nō. n. omne qō ꝯcurrit ad causalitatē alicuius ē nobilius eo: sed solum cā p̄ncipaliter agens. ¶Qualiter aūt causetur cognitio itellectiua a cognitiōe sensitiua posterius perscrutandum erit.

¶Ubi supra ī doc. sctō ī ꝓhemio eiusdē. ¶Articul⁹. ij.

B secundum. sic ꝓceditur. Ut detur q̄ nulla cognitio scientifica acquiratur ꝑ exercitiū ⁊ studium. ¶Nam illud qō est per se notū nō acgritur per exercitiū ⁊ studiū. Sz p̄misse cuiuslibz demōstratiōis ꝑ quā habet scia sunt per se note. ergo p̄misse nō acgrūtur per exercitiū ⁊ studiū. imo vt dcm ē cognitis terminis īmediate cognoscūtur. Sed ꝯclusio sil tpe cognoscitur cū p̄missis: vt infra dicit pbs. ergo nulla cognitio scientifica acq̄ritur ꝑ exercitiū ⁊ studiū qō hz fieri in longo tpe. ¶Preterea q̄lz potentia nāliter fertur in suū obm: sicut volūtas in vltimū finē ⁊ visus in colorez. Sed vex ē obm intellect⁹. ergo intellect⁹ nāliter fertur in vex. Et sic cognitio veri nō habetur ꝑ studiū. ¶Preterea cognitio p̄moꝝ p̄ncipioꝝ nō acgritur ꝑ exercitiuz studij. ergo nec cognitio eoꝝ q̄ ptinēt ī primis p̄ncipijs Qui. n. cognoscit hoīem cognoscit oīa p̄dicata inclusa in hoīe. vz: aīal: corpus: substam ⁊ ens: ⁊ sic de alijs. Sed oīa scibilia ptinētur in p̄mis p̄ncipijs. igit ⁊c. ¶Sed in ꝛrium arguit. q: oīs cognitio nra intellectiua fit ex preexistenti cognitione. vt ꝑz ꝑ p̄dictaz supius ꝓbem pbi. Sed illa cognitio q̄ cātur ex ꝓexistenti cognitione acgrit ꝑ exercitiū ⁊ studiū. ergo ⁊c. ¶Rñ⁰ dōm q̄ aliq̄ cognitio scientifica acgritur ꝑ exercitiū ⁊ studiū. ¶Nam illa cognitio que acgritur per demōstratiōem acgritur ꝑ exercitium ⁊ studiū. Sed aliq̄ cognitio scientifica ē que acgrit ꝑ demōstrationē. Alias nulla eēt necitas ponēdi syllogismū demōstratiuū cui⁹ finis est facere scire. ergo ⁊c. ¶Preterea si nulla scia acgreret ꝑ exercitiū ⁊ studiū: sequeret q̄ nulla cognitio eēt acgsita. sed quelz eēt in nata aut infusa qō ē ꝓtra ꝓbm. ergo ⁊c. ¶Et si dicat. oīs scia ī est nobis a nā. ergo nulla scia ē per exercitiū ⁊ studiū. Ānsꝑ batur rōne platonis. Quia q̄ querit aliq̄d scire: aut pōt ī uenire scitū vle: aut nō. Si nō. frustra ē ingsitio. Si aūt pōt inuenire: aut ergo qō inuenit. scit per aliud se inuenisse qñ inuenit. aut nescit se inuenisse. si sm tunc nunq̄z cessabit ab ingsitiōe. Si ꝑm cum nūq̄z aliquid sciatur nisi ꝑ sile: opz q̄ sile ei qō inuenit. intus hēat. Ergo oīum q̄ inueniri pñt. iā antea intus sīles hītus sunt. duo aūt habitus per oīa sīles. ⁊ eiusdē spēi: qualitatis ⁊ forme existentes: nō pñt ꝑz idē in eodē fieri. Cū ergo in aīa sit simīlis habitus cū quesito ꝑ studiū nihil generat de nouo in aīa. sed per talia excitat aīa ad reminiscēdū ea q̄ pr⁹ nouit a nā. ¶Dicēdū q̄ nulla scia ī est nobis a nā. sed ꝑ inuentiōem vel acq̄sitiōem nisi forte loquēdo de scientia īfusa. Et q̄ñ hō per exercitiū ⁊ studiuz inuenit aliquid: scit se illud inuenisse: vt etiam infra dicetur. q. 2. ar. 2⁰. Et ꝑ⁰. scit ꝑ virtutem itellectus agentis ⁊ possibilis. 2⁰ ꝑ virtute ⁊ rōe scie que ꝓexistebat īpfecte in aīa. in potētia. s. ⁊ in vli ⁊ in vtute. ¶Nō aūt formalr vt volunt Albertus neq; pfecte. Et talis hītus īpfecte exīs in anima ⁊ ī potētia: hz silitudinē ad scias ꝓsiderata ꝑz eius eē perfectū. vnde non opz ponere omnes scientias existere in anima a natura. vt etiam dictum est supra. q. z. ar. ꝑmo ad scōz ¶Ad 2⁰ ampliori aūt hui⁹ ꝓsideratiōe ⁊ eoꝝ q̄ sequunt: ꝓsiderādū est q̄ dupler est cognitio. Quedā ē intuitiua ⁊ quedā abstractiua. Cognitio āt intuitiua que ē noticia de pñti. est dupler. Quedā incōplera ⁊ q̄dā cōplera. Cognitio intuitiua incōplera est qua aliqs apꝛhendit terminū incōplexū ꝑ p̄mā opatiōem intellect⁹. Cōplera vō qua aliqs apꝛhēdit rez pñtē cōponēdo vl diuidēdo ꝑ se cūdā opatiōem intellect⁹. Silr cognitio abstractiua qua aliqs apꝛhendit rē absentē. est dupler. videlz incōplera qua aliqs apꝛhēdit rē absentē ꝑ p̄mā opatiōez intellect⁹ ⁊ cōplera: qua aliqs apꝛhēdit rē absentē per scōaz opatiōez itellect⁹. ¶Cōsiderādū ē vlteri⁹ cō q̄ quelibz p̄dictaz cognitionū pōt eē dupler. ¶Nam quedā ē cognitio cōprehensiua qua. s. aliquis cognoscit rē aliquā oīb⁹ modis q̄bus ē cognoscibilis. Alia est cognitio apprehensiua. ⁊ talis ē dupler. ¶Nā quedā ē impfecta qua. s. aliqs assentit alicui cū formidine de opposito. Et talis cognitio vocat opinio. Alia ē pfecta qua. s. aliquis assentit rei intellecte sine formidine de opposito. Et talis cognitio vocatur scia siue cognitio scientifica ertēso noie scie. ¶Aduertēdū ē vlteriuz 3⁰ q̄ cognitio apꝛhensiua pfecta ꝑz ¶Inconuenies in p⁰ hui⁹ ē quadruplex. s. cōis: ppria: et magis ppria ⁊ ppriissima ¶Cognitio pfecta cōis ē cuiuslibet rei apprehēsio. Et sic possum⁹ scire non solū necessaria. sz ēt ptingētes ꝓpōes. vt sortem currere. Sed cognitio pfecta ppria ē cuiuslibet rei frequent apꝛhensio. Et sic nō solū dicimur scire nēcaria: sz ēt ea q̄ frequēter vera sūt. iz nō sint necia. sicut niues ⁊ grādines eē in hyeme. Cognitio vō perfecta magis ppria ē cuiuslibet veri necessarii apꝛhēsio. Et isto mō nō solū hēm⁹ scias de ꝯclusionib⁹ nccessarijs sz ēt de p̄ncipijs demōstrationū.

¶ Cognitio aũt pfecta ppriſſima ē cuiuſlibz veri neceſſarij demõſtrati p ꝓmiſſas neceſſarias apphẽſio. Et ſic ſolũ hẽmus ſciam de ꝯcluſionib⁹ demſationis: ⁊ de his que in ꝯcluſione ponũt. Et iſto mõ accipiendo ſciaz ipſa vocat cognitio ſcientifica ppie loquẽdo: que p ſtudiuz ⁊ exercitũ acgrit in aĩa: vt clari⁹. q. 7. ar. 2⁰. infra declarabitur. ¶ Ad ꝓmũ ergo dõm ſm doc. s. in ꝓma parte. q. 2. ar. 1. q aliqd dr p ſe notũ ē dupliciter. Uno mõ ſz naturam ⁊ quo ad nos. Alio mõ ſm naturã tñ. Illud ergo qđ eſt per ſe notũ: ꝓmo mõ non ſacgrit p ſtudiuz et exercitũ: ſed cognitis terminis ĩmediate cognoſcit. Cognitio vo illius qđ ē p ſe notũ. 2⁰ mõ bñ põt acquiri per exercitiuz. vt pz de iſta pp̃one. deus eſt. ¶ Nota ẽt ſp ꝓmiſſe ſimul tpe cognoſcũtur cũ ꝯcluſione: ſz ſolũ qñ ſũt debite applicate: vt infra declarabit. ¶ Ad 2ᵐ dõm q̃ iz intellectus nãliter feratur in vez: nõ tñ nãliter fertur i quodlibet vez. vñ rõ nõ ſeqtur. Nam iz enim intellect⁹ nãliter cognoſcat vitatẽ eẽ: nõ tñ nãliter cognoſcit hanc vel illam vitatẽ eẽ. ¶ Ad vltimũ dõm: q oia ơtinẽtur in primis ꝓncipijs vtualr ⁊ potẽtialiter: nõ aũt formaliter ⁊ i actu. Unde quicunqz cognoſcit ꝓma ꝓncipia cognoſcit oĩa que ơtinẽtur in eis in potẽtia ⁊ in vtl qđ ē cognoſcere ſophiſtico mõ. nõ aũt formaliter ⁊ in actu. Illõ aũt cõtinet actu ⁊ formaliť oĩa p̃dicata ſupioza. Ideo cognitio hoſe cognoſcit aĩal ⁊ ſuba ⁊c. Aial aũt continet hoiem i potẽtia. Uñ cognitio aĩali nõ ſemp cognoſcit hõ actualiť ſed in vniuerſali ⁊ in potentia tñ.

¶ Queſtio qnta: ⁊ eſt lectio ſcda ſancti doctoris. ¶ De modo p̃cognitionis q̃ tñ ad cognitionẽ ipam.

Einde conſiderandũ eſt de mõ p̃cognitionis. ¶ Circa qđ duplicit occurrit conſideratio. p⁹ erit de mõ p̃cognitiõis q̃ tñ ad illa que oz p̃cognoſcere. 2⁹ erit de mõ p̃cognitiõis ipi⁹ ꝯclonis cui⁹ ſcia p demſationẽ q̃rit ibi. (Aliq̃ ãt ⁊c). ¶ Quãtũ ad p̃m duo conſiderãda ſt. p⁰ cõſiderãdũ ē de mõ p̃cognitionis q̃m ad cognitionẽ ipam. 2⁰ q̃m ad cognitionis ordinẽ. ibi (Eſt aũt ⁊c). Circa p̃mũ querũť duo. p⁰ vtrum tñ ſint due p̃cognitiones. 2⁰ vtz de ſubo p̃cognoſcere oportet qđ eſt ⁊ qr eſt. Deinde quid ē. ⁊ de dignitate qr eſt.

¶ Segtur in pho ⁊ in doc. s. ibi. ¶ Deinde cum dicit. (Dupliciter aũt). ¶ Articulus primus.

Cap. 1.

Dprimum ſic pceditur. Uideť q nõ ſint tñ due p̃cognitiões. ſ. qđ ē ⁊ qr ē. Illam tria ſunt p̃cognita. ſ. dignitas paſſio ⁊ ſubm: vt dicit in textu. ergo tres ſunt p̃cognitiones. pz ꝓña. qr de quolz precognito p̃cognoſcit aliqđ. ¶ Preterea ſũt q̃tuor gõnes ve ſcibiles. ſ. ſi eſt qđ ē: qd ⁊ ppter qđ: vt pz 2⁰ hui⁹. ergo ſũt ẽt q̃tuor p̃cognitiões. qr non vt maior rõ: q̃re debeant eẽ q̃tuor gõnes ve ſcibiles q̃ q̃tuor p̃cognitiones. ¶ Preterea. qr ē ⁊ qđ eſt ſunt gõnes. ergo nõ ſunt precognitiones. Añs pz per pbm 2⁰ hui⁹. ꝓña pz. qr idem nõ põt eẽ precognitũ ⁊ queſitũ. ¶ Preterea vna ē p̃cognitio. ⁊ vna nõ ē pl'es. ergo nõ ſũt due. Aſſumptũ pz. qr vna eſt p̃cognitio. ⁊ vna ē vna ⁊ nõ plures. g⁹ vna eſt p̃cognitio ⁊ nõ pl'es. ¶ Sed ỹ ē pbs in lra dicens. Dupliciter ãt neceſſariũ ē p̃cognoſcere. Alia nãq qr ſũt p̃us opinari neẽe eſt. Alia vo quid ē qđ dr intelligere. Quedam aũt vtraq. ¶ Rñdeo dõm q tñ ſũt due p̃cognitiones in genere. vz. qđ ē ⁊ qr eſt. Qđ ſic pbat pbs: ſz doc. s. Illam tñ ſũt tria p̃cognita. vz. dignitas paſſio ⁊ ſubm. Sed de iſtis trib⁹ ſolũ hẽmus duplices precognitionẽ. Illã de ꝓncipijs demõſtratiõis que dicũtur dignitates: p̃cognoſcimus. qr ſunt. de paſſionibus aũt qđ ſũt Et de ſubo qr ē ⁊ quid ē. ergo tñ ſũt due p̃cognitiones. ſ. qr eſt ⁊ quid eſt. ¶ Ido declaratiõe ergo maioris: aduertendũ eſt ſm doc. s. in lectione q id cui⁹ ſcia p demonſtratiõem querit eſt concluſio aliqua in qua ppria paſſio de ſubo aliquo p̃dicatur. Que quidẽ ꝯcluſio ex aliquib⁹ ꝓncipijs infert. Et qr cognitio terminoz ſimplicium p̃cedit cognitiõem ꝯplexoz neẽe eſt q ante quã habeatur cognitio ꝯcluſionis: p̃cognoſcat aliquo mõ ſubiectũ ⁊ paſſio. Et ſili⁹ oz q p̃cognoſcatur ꝓncipiũ ex q⁰ ꝯcluſio inferť: cũ ex cognitõe ꝓncipij ꝯcluſio innoteſcat. Hec ille. ¶ Ex quo hẽntur q tria ſũt precognita in qualibet demſatiõe. ſ. dignitas. ſubz ⁊ ppria paſſio. ¶ Sz p declaratione minoris querebat diſcipulus. Quid eſt p̃cognoſcere qr eſt de ꝓncipijs ⁊ qr ē de ſubiecto. Et q̃re non poſſumus p̃cognoſcere qđ de ꝓncipijs. Et vtrũ ſit eadez p̃cognitio. qr eſt de ꝓncipijs. ⁊ qr eſt de ſubo. ¶ Dõm ſm doc. s. in lectione: q vt pz. 7⁰ methaphyſice ꝯplexoz non ē diffõ. Hois enim albi non ē aliqua diffinitio ⁊ multo min⁹ alicuius enũciationis. Uñ cũ principiuz ſit enũciatio quedã. de ipo non põt precognoſci qd ſit: cũ non habeat quid. ſed ſolũ quia eſt ß ē qr vez eſt. De paſſione aũt põt ſciri quid ſit. qr vt in eodem li. 7⁰. oñditur. accñtia quodãmodo diffinitionez hñt. Sed qr paſſionis eẽ ⁊ cuiuſlibet accñtis: ē ineẽ ſubo qđ quidem demſatione oñdit. De paſſione ergo nõ p̃cognoſcit qr eſt. ſed qđ eſt. Subm ãt ⁊ diffinitiõem hz. 2⁰ eius eẽ a paſſione non depẽdet. ſz ſuũ eẽ ppriuz p̃intelligitur ipſi eẽ paſſionis in eo. Et nõ de ſubo opz p̃cognoſcere. qr eſt ⁊ quid ē. p̃ſertim cũ ex diffinitione ſubi ⁊ paſſiões ſumatur mediũ demſationis: hec ille formaliter. ¶ Ex quo pz q p̃cognitio quia eſt de ꝓncipijs ⁊ de ſubiecto ē vna p̃cognitio in genere non tñ in ſpẽ. qr p̃cognoſcere quia ē de ꝓncipijs. eſt precognoſcere: qr vã ſunt cum ſint qd complexũ. ⁊ non qr ſunt in rez nã per ſe: Sed p̃cognoſcere qr eſt de ſubo ē precognoſcere. qr ipm eſt in reruz nã per ſe. ⁊ non qr vez eſt: cũ termin⁹ ſimplex nõ ſignificet vel falſum. ¶ Pz etiaz ex predictis qr non poſſumus precognoſcere de ꝓncipijs qđ ſunt qr ſũt ꝯplexa. Et de paſſionib⁹ qr ſunt qr eẽ earum demonſtrat. Sed inſtabat diſcipulus. Illam vt conceſſum eſt. qr ē per demonſtratiõem queritur ergo nõ ē precognitio. qr idẽ nõ eſt precognitum ⁊ inueſtigatũ. ¶ Dicẽdũ q iz quia eſt paſſionis inueſtigeť per demõſtrationẽ qr per demonſtratiõem ꝯcludit ⁊ oñdit q paſſio ineſt ſubo: tñ ē qr ſubiecti ⁊ ꝓncipij: nõ inueſtigat. ſed p̃ſupponat. Unde arg⁹ laborabat in equoco. ¶ Conſiderandũ ē vlteri⁹ q de p̃dictis tribus. ſ. de dignitate ſubo ⁊ paſſione exẽ plificat pbs in lra. De dignitate quidẽ vt de quolibet eſt affirmatio vel negatio vã. Eſt qđã dignitas. ĩmo cuz ſit ꝓmũ oĩum ꝓncipioz eſt dignitas dignitatũ ⁊ per ơns ē ꝓpoſitio veriſſima. De paſſione vo vt triangulus. De ſubo aũt vt vnitas. Sz inſtabat diſcipulus. Illam triangulus ē ſubm in illa demonſtratiõe qua demſatur q anguli trianguli eqlateris ſunt eqles vt pz p⁰ Euclidis ⁊ p pbm in. 9. methaphyſice vt pbatuz eſt ibidẽ. q. 12. per doc. s. lectio. 12. g⁰ triangulus nõ põt eẽ paſſio. ¶ Pz ꝓña qr qđ vnit ē ſuba nulli eſt accñs. vt pz ꝓmo phyſicorum. ¶ Preterea vnitas eſt accñs de genere quãtitatis cũ ſit ꝓn⁹ numeri. ꝓn⁹ aũt ⁊ ꝓncipiatum ſunt eiuſdem generis. ergo vnitas nõ põt eẽ ſubm alicuius accñtis: cuz ſubiectũ ꝑbeat ſtabilimẽtũ eẽndi accñtibus qđ non cõpetit alicui accñtiuz. Alias accñs perſe ſubſiſteret. ⁊ p ơns eſſet ſuba ⁊ non accidens qđ iplicat. ¶ Dicẽdũ ꝓmo ſm doc. s. in lectiõe q dupler ē ſubm. Quoddã ē ſubz ſimpliciter ⁊ ppie dcm qđ ē vã ſuba qđ vocatur cõit ſubz qđ. Aliud eſt ſubiectũ in reſpectu nõ qđẽ ſimpliciť: ſed i reſpcũ alicuius alterius accñtis qđ vocať ſubm quo. Illud igitur qđ eſt ſubm ꝓmo mõ nõ põt eẽ accñs nec eco nerſo vt arg⁹ voluit. qr quod vni eſt vera ſuba: nulli poteſt eẽ vez accñs. Sed cũ accñtia ordine quodã referantur ad ſubam: illud quod ē accñs in reſpectu ad aliqd. ſ. ad ſubam. põt eẽ ſubm reſpectu alteri⁹ accñtis ⁊ econuerſo. ſicut ſuperficies ē ppriũ ſubm coloris: ⁊ tñ ē accñs ſube. Triangulus ergo ē ſubm 2⁰ modo. vnde nihil refert q ſit paſſio vã: ⁊ q hẽat modũ ſube reſpcũ alteri⁹. Ex quo pz vt infert doc. s. q in illis ſcijs quarum ē ſubiectũ aliqua ſuba: illud qđ ē ſubiectũ: nullo mõ põt eſſe paſſio ſicuti ē i ꝓma pbia ⁊ in ſcia naturali que ē de ſubſtantia mobili. Sed in illis ſcijs que ſunt de aliquibus

Lec. 2.

Not.

Soluto.

accidentibus tanq̃ de subo: nihil ꝓhibet illud qđ accipitur vt subm respectu alicuius passionis accipi ẽt vt passio nis respectu anterioris subi. hec ille. ¶ Dicendũ sil̃r ad 2ᵐ. s. q̃ illud qđ ẽ accidens nõ põt eẽ subm. ꝓmo modo acceptũ: sed bñ. 2ᵒ mõ. Et lz vnitas sit accidens respectu sube tñ in scijs matb. que sunt de q̃titate: nõ põt accipi vt passio. sed vt subm tñ: cũ in hoc genere nihil habeat ꝓmũ. Semp enim passio ꝓsupponit suũ subm. Sz̃ ea que dicta sunt in ꝓma solutiõe instabat discipulus dupliciter. ¶ ꝯmo si id qđ ẽ subm respectu alicuiꝰ passionis posset accipi vt passio respectu anterioris subiecti sequeret̃ q̃ eẽt ꝓcedere in infinitũ in hmõi acceptionibus. q: nõ vł maior rõ: q̃ eẽt status in vno acctẽ q̃ in alio. Sed ꝓñs ẽ incõueniens. gᵒ ꝟ id ex quo sequitur. ¶ Scõo. q: doc. s. hic exꝓesse innuit: q̃ suba ẽ subz in ꝓma pbia. vt ꝓz per exẽpla sua dum exemplificat de ꝓma pbya ꝟ scia nãli. Sed ꝓñũ tz in sua methaphysica. vbi vult cum pbo: q̃ ens ẽ subm ꝓme pbye ꝟ nõ suba. Ad manifestuz ẽ aũt q̃ ens põt esse accñs. alias nullũ ens eẽt accidens quod ẽ manifeste falsum. ¶ Dicendũ ꝓmo negando ꝓñam. Nam vt hic dicit doc. s. est denẽire ad aliqđ ꝑᵐ in qualibet scia qđ ita accipitur vt subz q̃ nullo mõ põt accipi vt passio: vt ꝓz de mathematicis. scictijs que sunt de q̃titate ꝯtinua vł discreta. Supponũtur. n. in his scictijs ea que sãt ꝓma in genere q̃titatis sic̃ vnitas ꝟ linea ꝟ superficies ꝟ alia hmõi qbus suppositis per demonstrationem querũtur alia: sicut triangulus eqlaterus ꝟ quadratum ꝟ alia hmõi in geometricis. Quibus suppositis per demñationẽ eum querũtur quedaz alia. q̃ quidẽ demñationes quasi opatiue dicũtur. Sicut est illud ꝓnᵐ. Sup rectam lineam datã ꝯstituere triangulum collocare. Quo admuento rursus de eo passiones aliq̃ pbantur. s. q̃ eius anguli sunt eq̃les vł ad hmõi. Ex qᵒ ꝓz q̃ triangulus in ꝓmo mõ demñationis se hz vt passio: Jn scõo vo se hẽt vt subm. vñ pbus hic exemplificat de triangulo vt est passio ꝟ non vt est subiectuz. hec ille formaliter. ¶ Dicendũ 1ᵒ q̃ dupler est subm in aliqua scia: put ad ꝓpositum sufficit. vz principale quod ẽ ꝓncipalioꝝ pars subiectiua ibi attributiõis. Aliud ẽ subz cõe quod alio noie dr subm attributionis. Suba igit̃ dr subm ꝓncipale ꝓme pbye. Ens vo est subm cõe siue adequatum siue attributiõis: vt in ꝓma pbya disputatuz est. ꝟ ẽt dcm̃ ẽ supra. q. 1. ar. 3. in vltimo notabili. Jn ꝓsenti ergo passu loq̃tur doc. s. de subiecto ꝓmo modo dicto ī methaphysica vo de subo so mõ accepto. ¶ Ad ꝓᵐ igitur principale dom q̃ sicut sũt tria ꝓcognita. ita sũt tres ꝑcognitiões in spãli: sunt tñ tria due in generali. q: ꝑcognitiões coincidũt in qđ ẽ ꝟ q: est vt ex dictis ꝓz. ¶ Sed dicebat discipulus. Quia ẽ ꝟ quid ẽ sunt ꝓcognita. ergo nõ ꝓcognitiões. Jꝓobauit assumptuz. q: illa sunt ꝑcognita que ꝑcognoscũtur. Sed q: est ꝟ quid ẽ ꝑcognoscũtur. ergo sũt ꝑcognita. ¶ Dicẽdũ q̃ ꝓcognitũ accipitur dupliciter. vno mõ ꝓ eo qđ ꝑcognoscitur. sicut id qđ cognoscitur. siue ꝓ eo qđ terminat cognitiõez ꝟ isto mõ quid ẽ ꝟ q: est nõ sũt ꝑcognita. Et isto mõ nõ loquitur hic pbs de ꝓcognitis. Alio mõ accipiẽ ꝑcognitũ cõiter. s. ꝓ oĩ eo qđ ꝑcognoscitur: siue vt qđ: siue vt quo siue ẽt sit terminꝰ cognitiõis siue mediũ. Et isto mõ posset ꝓcedi q̃ ipm quid est. ꝟ q: ẽ sunt ꝓcognita. vñ instãtia laborat in equinoco. ¶ Ad 2ᵐ dom q̃ lz sint q̃tuoꝝ qõnes ve scibiles in spãli. tñ oẽs reducũtur ad duas in genere. Nam q̃ quid ꝟ ꝓp qd conciduũt. Et q̃ si est ꝟ q: est vt patebit in scõo hui⁹. ¶ Uel dom negãdo ꝓñam. q: lz idẽ eodẽ mõ sumptũ ꝟ ꝑm vocem ꝟ ꝛ rem: non possit eẽ questio ꝟ ꝑcognitio. tñ idẽ ꝑm voceꝫ diuersum tñ ꝑm significatũ põt eẽ questio ꝟ ꝑcognitio. vñ quid ẽ: ꝟ quia est equinoce dicũtur qõnes ꝟ ꝓcognitiones: Jnq̃tũ. n. ignoramus de re quid ẽ: aut an sit in rerꝫ nã per se exñs: tũc quid est ꝟ quia ẽ dicũt qõnes Q̃ñ vo ꝑcognoscimus quid per nomẽ rei significat aut q̃ est in rerꝫ natura per se exñs: aut q̃ aliquid verꝫ sit. tunc dicũt ꝑcognitiões. Et per hoc ꝓz solutio ad 3ᵐ.

¶ Ad 4ᵐ dom q̃ ista ꝓpõ: vna est ꝓcognitio ꝟ non plꝫ hz dupliciter sensuz. Nam ꝓcognitio põt accipi dupliciter. vno mõ determinate. s. q̃ hac ꝑcognitione. vel illa. vt sit sensus. hec ꝑcognitio. s. ꝑcognitio quid est: est vna ꝟ non plures. Et sic põ est vã. Sed non sequitur ꝑclo dũ sic inferẽ. ergo nõ sunt due ꝑcognitiões nisi accipiatur ꝑcognitio eodẽ modo: vt sit sensus. gᵒ ꝓcognitio quid est: non sunt due ꝑcognitiones. Et sic totũ concedit. Alio mõ accipitur ꝑcognitio indifinite. s. p vtraq̃ ꝑcognitione: vt sit sensus ꝓcognitio q: ẽ ꝟ quid est vna ꝟ non plures. Et sic illa ꝓpositio ẽ falsa. vñ ꝓz q̃ maior ꝓmi syllogismi: ꝟ maior pbationis laborant in equinoco ꝟ est silis modus puerilis arguẽdi: acsi arguereꝫ. vnus ẽ homo. s. sortes. ꝟ vnꝰ non est plꝫ. ergo non sũt plꝫ homines q̃ vnꝰ. Jsta valz ꝓña. lz bene sequatur. ergo sortes qui ẽ vnꝰ non est plures. ¶ Uerũtñ Albertꝰ de Saxonia ꝓpt predictũ argumẽtũ excludit de virtute sermonis eẽ ꝓcedendũ q̃ vna est ꝑcognitio ꝟ nõ plures. ꝟ q̃ sunt due ꝑcognitiões ꝟ non plures: ꝟ q̃ sũt tres ꝟ non plures. Et illos qui suũ argm̃ soluere volunt asinos appellat. ¶ Sed vt ex ꝑdictis ꝓz decepꝰ ẽ per fallaciam equinocationis ex variatione acceptionis terminoꝝ. Jlleqs in hoc miꝝ est. q: ẽt sapientes vt dicit pbs ꝓmo elenchoꝝ per fallam equinocationis decipiũtur. Jllaz significata vocabuloꝝ ignorãtes de facili paralogizãtur: vt ibidem dicit.

¶ Ubi supra ī pbo ꝟ ī doctore sãcto. ¶ Articulus scõs

Bsecundum.

sic ꝓceditur. Uidetur q̃ de subiecto non oporteat ꝑcognoscere quid est. ꝟ q: est ꝟ de dignitate q: ẽ tũ ꝟ de passione quid ẽ tñ. Jllã idẽ non est quesitũ siue inuestigatũ ꝟ ꝑcognitum. Sed quid ẽ subi in pluribꝰ scijs inuestigatur. sicut ꝓz de quid est ipi⁹ aĩe in 2ᵒ de aĩa. ergo nõ ẽ ne eẽ ꝓcognoscere quid ẽ subiecti. ¶ Jꝓterea ꝑcognoscere de aliquo q: est. ẽ ꝑcognoscere q: vez est: sicut ꝓz de ꝓncipijs demñationũ de quibus ꝑcognoscit q: sunt. i. quia vã sunt. Sed subiectũ ꝯclusionis non significat vez cuꝫ sit terminus simpler. vt ꝓz per pbm in libro ꝓdicamentoꝝ ꝟ in ꝓmo perhyrmenias. sil̃r ꝟ in. 6. methaphysice. igitur de subiecto non oz ꝓcognoscere q: est. ¶ Jꝓterea ꝓncipij ĩmediati ẽ diffinitio. vt ꝓz per pbm infra qui diffinit ꝓncipiũ ĩmediatũ. ergo de principijs ꝟ dignitatibus possumus ꝓcognoscere quid sunt. ¶ Jꝓterea quia quid est ꝑsupponit q̃nem an est: vt dicit hic doc. s. in lectiõe. De quocũq̃ ergo cognoscitur quid est oz q̃ cognoscatur eẽ eiꝰ: cũ q̃stio an est: ꝓcedat q̃ez qđ est: vt dicetur in 2ᵒ hui⁹. Et in 7ᵒ methaphysice dr q̃ nõ entiũ non sunt diffinitiones. sed an demñationẽ nõ cognoscitur eẽ passionis. Ergo nec quid ẽ. Consequẽtia ꝓz cuꝫ maiori. Et minor ꝓbatur tripliciter. ꝓmo q: hic dicit pbus q̃ de passione non ꝓcognoscit: q: est. s. eẽ eius. sed qđ est tũ: 2ᵒ quia eius q: ẽ excludit in demñatione. vt patebit in 2o hui⁹. 3ᵒ q: inherentia passionis ad subm etiam excludit per demñationẽ. sed eẽ passionis ẽ inherẽtia ipsius ad subm q: accñtis eẽ est in esse. vt dr 7ᵒ methaphysice. Si ergo de passiõe ꝓcognoscim⁹ quid est: necesse est ꝓcognoscere: an sit siue q: est. q: quicũq̃ ꝓcognoscit posterius: ꝓcognoscit ꝟ prius qđ supponitur ī cognitione posteriozis. ¶ Jꝓterea loco diffiniti lz ponẽ diffinitionem. vt ꝓbatur in 7ᵒ methaphysice. Si ergo passio demonstratur de subiecto. diffinitio passionis poterit demonstrari de subiecto. ꝟ sic diffinitio siuẽ qđ passionis non semp ꝓcognoscitur sed põt queri ꝟ demonstrari. ¶ Sed cõtra est pbs in littera vt ex precedẽti articulo ꝓz. ¶ Rñdeo dicendus q̃ necesse est ꝓcognoscere de subiecto quid ꝟ quia. de dignitate vero quia ꝟ nõ quid ꝟ de passione quid ꝟ nõ quia. Qđ sic ꝓbatur ꝑm doc. s. ꝟ pbm elicitue ex ꝓsenti lectione. Nam in demonstratione nihil aliud sit q̃ q̃ per eam passio ostẽditur non habere esse per se. sed esse in subiecto. Et sic ꝑ demõstratiõem queritur. q: est passionis. ꝟ per ꝓns nõ

precognoscitur. quia idem non est precognitum ⁊ questum. Sed non potest ostendi inherentia siue quia ē passionis in subiecto nisi precognoscatur quid per nomen passionis significatur que demonstratur de subiecto. et quid significatur per nomen subiecti. de quo demōstratur illa passio. ergo oꝫ precognoscere quid passionis: ⁊ quid subiecti. Similiter si non p̄cognoscatur ꝙ subiectū ē in rerum natura: qđ est p̄cognoscere qꝛ ē de subiecto: non poterit demonstrari passio de eo: demonstratione scientifica. ergo in demōstratione oꝫ p̄cognoscere. i. presupponere: quia est subiecti. s. ꝙ ipm subiectum sit in rerum natura per se. Et quia veꝝ nō potest demonstrari nisi ex veris. vt infra. pbat phūs. ly ex falsis possit syllogizari verum. ideo oꝫ de p̄missis demōstrationis p̄cognoscere. i. p̄supponere ꝙ sunt vere qđ est precognoscere de ipsis. quia sunt. vt dictum est. ergo in omni demonstratione oꝫ precognoscere. quia sunt de premissis ⁊ qđ ē tm̄ de passiōe: ⁊ qđ ⁊ qꝛ simul de subiecto. Soluꝫ aūt in demōstratione: qꝛ est passionis. s. inherētia eius in subiecto inuestigatur. ¶ Sed istabat discipulus. Nam vnitas est subiectum alicuius cōclusionis: vt pꝫ per exēpla phy. Sed constat ꝙ de ea non p̄cognoscitur quia est cū sit accidens. ergo de subiecto non semp precognoscitur. quia est. vel precognoscere de subiecto quia est. non est precognoscere ꝙ sit in rerum natura. ¶ Preterea hec est conclusio scibilis vacuꝫ non est vt pꝫ. 4° physicoꝝ. Sed constat ꝙ de illo subiecto non precognoscitur quia est: cum non habeat esse in rerum natura. igitur idez qđ prius. ¶ Preterea hec est etiam conclusio scibilis ꝑ Astrologos. Eclypsis solis erit. Et tamē de subiecto nō precognoscitur quia est posito ꝙ eclipsis non sit in presēti. sed solum in futuro igitur ⁊c. ¶ Preterea querebat discipulus rationem diuersitatis harum precognitionū. quare. s. de omnibus precognitis non omnia precognoscuntur. aut quare precognita nō eodem modo p̄cognoscuntur. ¶ Dicendum p̄o ꝙ precognoscere de subiecto quia est. i. quia per se existit in rerum natura hic potest intelligi dupliciter. vno mō quia. s. existit per se simpliciter. ita ꝙ nullo modo existat in alio sicut accidens in subiecto. Et isto modo precognoscere quia est soluꝫ cōpetit subis que sunt de genere sube. Alio modo quia existit per se non simpliciter. sed quia non habet suum existere a passione que demonstratur de eo. ⁊ sic precognoscere quia est. i. quia est per se in rerum natura: competit omnibus subiectis de quibus affirmatiue aliquid potest demonstrari. ¶ Dicendum 2° sicut dicit Albertus de Saxonia ꝙ ante noticiam illius conclusionis vacuꝫ non ē p̄supponitur quia est de illis per que concipitur vacuū. s. de loco ⁊ corpore. Et hoc sufficit. ¶ Uel dicendum ⁊ forsan melius ꝙ dictū physicoꝝ intelligenduꝫ est de conclusionibus affirmatiuis in quibus predicatuꝫ ostenditur in esse subiecto. ⁊ non conclusionibus negatiuis in quibus aliquid removetur a subiecto. ¶ Dicendum 3° ꝙ cognoscere de subiecto quia est: non est p̄cognoscere quia per se actu existat actuali existentia: ſꝫ sufficit precognoscere. quia potest per se actu existere. aut potuit in preterito. Et sic intelliguntur ea que dicta sunt in presenti questione. Alias valeret consequentia. s. homo est risibilis. ergo homo est. quod quidē i scholā doc. s. non conceditur. ¶ Dicendum 4° ad dubium discipuli sicut dicit hic doc. s. ex physicopho elicitiue ꝙ rō hmōi diuersitatis est: quia non est similis modus manifestationis predictorum. s. principij subiecti ⁊ passionis. Non enim est eadem ratio cognitionis inipsis. Nā principia cognoscūtur per actus intellectus componentis ⁊ dimidentis. Sed subiectū ⁊ passio per actum intellectus apprehendentis quod quid est. Quod quidē nō similiter competit subiecto ⁊ passioni. cum subiectuꝫ diffiniatur absolute. quia in eius diffinitione nō ponitur aliquid quod sit extra essentiam eius. ¶ Passio autez diffinitur cum dependentia ad subm̄ qđ in diffinitione eius ponitur. Unde ex quo non eodem modo cognoscūtur: non est mirum. si eorum sit diuersa precognitio. hec ille formaliter in fine lectionis. ¶ Ad primuꝫ igitur principale dōm ꝙ duplex est quid vt elicitur ex phō ⁊ doct. s. in presenti lectiōe. vꝫ quid nominis ⁊ quid rei. Quid nominis est id qđ per nomen importatur. Unde diffinitio quid nominis ē ratio explicatiua nominis per aliqđ a quo nomen imponitur non tm̄ per principia ēntialia et ppria rei. vt lesio pedis respectu lapidis ⁊ tale quid nominis presupponitur. Et hoc innuit doc. s. superius qm̄ dixit. Et quia cognitio terminoꝝ simpliciuꝫ p̄cedit cognitiōem complexorum: neče ē ꝙ añ q̄ habeatur cognitio cōclusionis precognoscatur aliquo mō subiectum et passio. hec ille. Nota aliquo modo: ⁊ non per p̄incipia essentialia. Sed diffinitio quid rei ē que dicit quid rei p̄ principia ppria ⁊ essentialia rei. ⁊ quid nominis ē ⁊c. Et est tam entis q̄ non entis. tam entis realis q̄ entis rationis. tam complexorum q̄ incomplexorum. tam substantie q̄ accidentis. Sed quid rei est ppriuꝫ significatuꝫ diffinitionis essentialis. Et est solum entis realis incomplexi vniuoci. Et ppie est solum ipsius sube. per additamentum vō est ipsius accītis. Licet ergo quid rei de subo possit inuestigari. vt argm̄ voluit: tm̄ semper quid nominis presupponitur de subiecto in qualz scientia. ⁊ in qualibet demonstratione. Unde phūs in littera non dicit. ꝙ de subiecto precognoscatur quid simpliciter. Sed dicit vt innuit hic doct. s. qđ est quid dicitur. i. qđ significatur per nomen. quia añ q̄ sciatur de aliquo an sit. non potest proprie sciri de eo quid sit. quia non entium non sunt diffinitiones. Unde questio ay est: precedit qōnem quid est. sed non potest ostendi de aliquo: an sit nisi p̄ intelligatur quid significatur per nomen. ꝓpter qđ ⁊c phūs 4° methaphysice in disputatione contra negātes principia docet incipere a significatione nominum. hec ille. ¶ Sed instabat discipulus probando ꝙ non sufficit precognoscere quid nominis. sed ꝙ oporteat precognoscere quid rei. Nam in omni demonstratione opꝫ p̄cognoscere medium demonstrationis: qđ est causa inherentie passionis est subiecto. sed medium demōstrationis est quid rei vꝫ. ppria diffinitio subiecti. ergo opꝫ p̄cognoscere quid rei de subiecto ⁊ non solum quid nominis. ¶ Dicendum ꝙ ad terminandum qōem si est. ⁊ quid est subiecti. sufficit precognoscere quid nominis. Sed ad terminandum questioneꝫ quia est passionis ⁊ ꝓpter quid subdistinguendum est. qꝛ vel terminantur ille questiones per demonstrationes qꝛ ē que est per effectuꝫ vel per causaꝫ remotam. Et sic sufficit precognoscere quid nominis de subiecto. Uel terminantur per demonstrationem ꝓpter quid: cuius medium ē ppria diffinitio subiecti. Et sic non sufficit precognoscere de subiecto quid nominis. sed opꝫ etiam precognoscere ⁊ p̄ supponere quid rei. vt argumentuꝫ voluit. ¶ Et p hoc patet concordantia inter doc. s. ⁊ aduersarios eius de medio demonstrationis. ¶ Ad scdꝫ dicendum ꝙ licet precognoscere quia est de principio demonstrationis: sit precognoscere quia verum est tm̄ precognoscere de subiecto quia est: non est precognoscere. quia veruꝫ est sed ꝙ habet esse in rerum natura per se modo exposito: vt ex supradictis pꝫ. ¶ Ad tertiū dicendum ꝙ principium immediatum potest dupliciter considerari. vno modo prime intentionaliter absolute. vꝫ pro illa propositiōe que est propositio immediata. Et isto modo ē premissa demonstrationis. Et sic non diffinitur diffinitione quid rei cum sit quid complexum. Alio modo pro termino secunde intentionis non quidem absolute. sed ꝙ significat rem subiectam illi intentioni. Et sic cum sit quid incomplexum potest diffiniri diffinitione descriptiua. Et sic non est principium demonstrationis formaliē eam ingrediens. ¶ Ad q̄rtū dicendum ꝙ ly quid rei p̄supponatur an est. tm̄ quid nominis precedit questioneꝫ an est. vt ex predictis pꝫ. ¶ Ad vltimum dicendum ꝙ licet diffinitio passionis possit demonstrari de subiecto i q̄rtū potest poni in conclusiōe loco passionis: tm̄ non pōt

demonstrari diffinitio passionis in eo q̄ diffinitio: siue in eo quod quid est. vt patebit 2° huius. Unde argumē/tum non concludit.

¶Questio. 6ª de modo p̄cognitionis q̄tū ad cogni/tionis ordinem.

Deinde considerandū est de modo p̄e cognitionis q̄tum ad cognitio/nis ordinem. postq̄ considerandum est de modo p̄cognitionis q̄tum ad ipm cognitio nem. ¶ Circa quod queruntur duo. p̄° vtrum maior p̄positio syllogismi demonstratiui. p̄ius tempore co gnoscatur q̄ conclusio. 2° vtrum cognitis maiori ⁊ mi/nori: simul tempore cognoscatur ipsa conclusio.

¶Sequit̄ pbo ⁊ in doc. s. ibi. ¶ Deinde cū dicit (Est autem cognoscere) In lectione 2ª ¶Articulus primus.

a Primum sic ꝓceditur. Uide/tur q̄ maior p̄opo/sitio syllogismi demonstratiui non possit intel ligi p̄ius tempore minore ⁊ cōclusione. Nā relatiua simul tempore cognoscuntur. ita q̄ relatiuum non potest intelligi sine correlario. Sed principium de/monstrationis relatiue dicitur ad principium scilicet ad conclusionem. Uidetur ergo q̄ premisse que sunt prin/cipia conclusionis simul tempore cognoscantur cum cō clusione. ¶ Preterea aut maior vnico actu cognoscitur cum conclusione: aut alio actu. Non potest dici 2m. Alias nunquā maior posset simul intelligi cum conclusione. cum impossibile sit esse plures actus in intellectu simul cum etiam sit contra pbm in presenti capitulo. Oportet ergo dicere primum. vz. q̄ maior vnico actu cognosci/tur cum conclusione: ⁊ per consequens simul. ¶ Pre terea vnumquodq̄ sicut se habet ad ea: ita ⁊ ad cogno/sci. Sed causa ⁊ effectus simul sunt ⁊ non sunt: vt patz 2° physicorum. ⁊ probatum est in summa diuine phy/losophie. ergo causa ⁊ effectus simul cognoscūtur. Sed premisse sunt cause conclusionis: vt patz 2° physicoruz ⁊ 5° methaphysice: igitur premisse simul tempore ⁊ nō prius cognoscuntur conclusione. ¶ Sed contra est phy losophus in littera dicens: q̄ aliqua contingit cognosce/re aliquam cognoscentem ea prius tempore ⁊c̄. ¶ Re spondeo dicendum q̄ maior p̄opositio syllogismi de/monstratiui p̄m se ⁊ absolute considerata. aliquando p̄i us tempore cognoscitur cōclusione. Quod probat pbus exemplo. Nam cum ad conclusionem inferenduz due p̄opositiones requirantur scilz maior ⁊ minor cognita maiori: adhuc non habetur cognitio conclusionis. vt si aliquis assu meret ad demonstrandum omnis triangu/lus habet tres angulos equales duobus rectis. ista ma ior cognita. nondum habetur cognitio conclusionis in/ferende. ergo maior p̄opositio cognoscitur prius tem/pore conclusione. Quod potest sic probari ratione. Nā illa que sic se habent: q̄ vnum p̄t cognosci altero igno/rato vnum prius tempore potest cognosci q̄ aliud. Sz maior p̄opositio ⁊ conclusio sic se habent q̄ maior po/test cognosci conclusione non cognita. vt per exemplum pby additum est. igitur ⁊c̄. Et propter eandem ratio/nem maior potest cognosci prius tempore ipsa minori. ¶ Similiter minor prius tempore potest cognosci ipa conclusione. Quod etiam probat philosophus p exem plum. Nam si in minori ꝓpositione sumatur aliquid cō tentum sub vniuersali p̄opositione scilicz sub maiori de quo manifestum non sit q̄ sub hoc vniuersali continea/tur: nondum habetur conclu sionis cognitio. quia non/dum erit certa veritas minoris p̄opositionis sicut si nō esset manifestum: q̄ hec figura in semicirculo descripta esset triangulus: nondum statim in subsumptione qua subsumitur sic. Omnis triangulus habet tres ⁊c̄. Sed hec figura descripta in semicirculo est triangulus. scire/tur conclusio. sed oporteret vlterius aliud medium que rere per quod demonstraretur q̄ hec figura esset trian gulus. Unde minor ꝓpositio potest etiam prius tem/pore cognosci ipsa conclusione. Quod etiam pbari po/test per rationem iam assignatam vt pz. ¶ Aduertēduz est autem p̄m doctorem .s. in littera q̄ aliquid dicitur p̄ius altero: vt ad p̄positum sufficit. dupliciter. Uno modo p̄m tempus sicut mane precedit meridiem. Alio modo p̄m ordinem nature. sicut quelibet causa precedit suum effectum ordine nature. ¶ Uerumtamen duplex est ordo nature. s. generationis ⁊ perfectionis. Omnis ergo causa actualis scilz efficiens formalis ⁊ finalis pre/cedit suum effectum ordine nature perfectionis. Ma teria vō ordine nature generationis. ¶ Cum ergo premis se sint cause cognitionis ipsius conclusionis: necesse ē di/cere q̄ omnes premisse ⁊ semper prius natura cogno/scuntur ipsa conclusione vt infra patebit. ¶ Ad primuz ergo dicendum q̄ relatiua possunt dupliciter considera ri. Uno modo sub forma relatiōis. Et isto modo simul cognoscuntur. Alio modo fundamentaliter. Et sic rela/tiuum prius tempore potest cognosci q̄ correlatiuum. sicut pater inquātū pater est non potest cognosci sine fi/lio. neq̄ tempore neq̄ natura. Sed ille qui est pater po test cognosci sine filio. ¶ Similiter in ꝓposito. Nā maior ꝓ positio potest considerari: vt dicit habitudinem ad mi/norem ⁊ conclusionem. ⁊ vt vnum est ratio alterius. Et isto modo non potest prius cognosci ipsa cōclusione. Alio modo potest considerari materialiter scilz p̄o illa vel illa vniuersali ꝓpositione p̄m se. Et sic potest cogno sci prius tempore. vt declaratum est. ¶ Ad 2m dicēduz q̄ maior absolute considerata intelligitur alio acto q̄ cō clusio. Nec tñ sequitur q̄ nunquā posset simul intelligi cum conclusione. quia quādo accipitur vt vnum est ra/tio alterius tunc simul intelligitur cum conclusione ⁊ nō cognoscitur alio actu. sed eodem actu quo conclusio ītel ligitur: vnde doc. s. in primo sententiarum di. 27. q. 2. ar 3. sic ait. In speciem vel imaginem contingit fieri cōuer/sionem dupliciter. Uel p̄m q̄ est species talis rei. Et tūc eadem est conuersio in speciem rei ⁊ rem ipsaz. Uel p̄z q̄ est res quidam. Et sic non opz q̄ eadem conuersione conuertatur quis per intellectum in speciem rei ⁊ rem. Hec ille. Et sic intelligitur illud quod dicit in prima pte q. 28. ar. 2m. q̄ alio actu intellectus intelligit lapidē ⁊ alio actu intelligit se intelligere. Et illud quod dicit in primo sentētiarum di. 1. q. 2. ar. 1. ad 2m q̄ eodem actu intelligo intelligibile: ⁊ intelligo me intelligere. Hec ille. De qui bus etiam dictum est in 4° methaphysice. q. 7. ar. 2. Et in. 6. methaphysice. q. 15. ar. 2. notabili. 2°. ¶ Cōtra ꝟ re plicabat discipulus. Nam illa que diuersis habitibus specie distinctis cognoscuntur: non possunt cognosci vni co actu. Sed premisse cum sint principia demonstratio/nis cognoscuntur intellectu: conclusio vō cognoscitur sci entia. Scientia autem ⁊ intellectus sunt duo habitus in tellectuales admodum specie distincti. vt patz. 6° ethy/corum. igitur premisse ⁊ conclusio non possunt cogno/sci vnico actu. ¶ Dicendum q̄ premisse demonstratio nis possunt dupliciter considerari. Uno modo absolute ⁊ vt p̄opositiones p̄m se considerate p̄m scilz q̄ nondū sunt applicate ad conclusionem. Et sic cognoscuntur ītel lectu. Et hoc modo non intelliguntur eodem actu cum conclusione vt dictum est: sed prius tempore. Alio mo/do possunt considerari vt applicata sunt. Et sic nihil re/fert q̄ cognoscantur vnico actu. ⁊ hoc eodez habitu qui est scientia. vt dicitur. 12c. q. 57. ⁊ 2m. ¶ Uel dicendum q̄ nihil refert intellectum intelligere simul plura vnico actu p̄m diuersos habitus. quorum vnus est causa ⁊ ra tio cognitionis alterius. Sicut etiam oculus vnico actu videt parietem: colorem ⁊ lumen p̄m q̄ lumen est ra/tio videndi colorem. Et color illuminatus: est ratio vi/dendi parietem. vt patz. 12c. q. 57. ⁊ 2m. ¶ Simi/liter hic p̄m q̄ intellectus principiorum est ratio cognitio nis scientifice ipsius conclusionis ⁊ scientia ab intellectu dependet principiorum: non est inconueniens q̄ intelle ctus cognoscat premissas ⁊ conclusionez simul vnico actu

fm diuersos habitus inquantum tamen conueniunt in vno medio: quod est intelligere plura per modum vnius vt in alio articulo sequenti expressius declarabitur. ¶Ad tertium dicendum q causa in actu non vt res nature: sed in ratione cause considerata simul est cum suo effectu. Et si simul relatiue consideret simul etiaz intelligitur cum suo effectu. Sed causa in potentia non est simul cum suo effectu nec econuerso. Unde premisse ndum applicate ad conclusionem: sed vt propositiones quedam fm se considerate cum sunt cause in actu cognitionis ipsius conclusionis. Unde ratio non sequitur. ¶Et licz effectus cognoscatur in sua causa virtualiter q imperfecte non tamen in propria forma. De qua cognitione hic principaliter loquimur.

¶Ubi supra in doctore sancto q philosopho.

¶Articulus secundus.

D secundus sic proceditur. Videtur q maior q minor propositio syllogismi demõstratiui non possint simul tempore intelligi cum conclusione. Nam impossibile est intellectum simul plura intelligere: sicut impossibile est parietem simul informari pluribus figuris. Sed maior q minor q conclusio sunt plura. Sunt enim tres propositiones. ergo non possunt simul tempore cognosci. ¶Sed dicebat q licz intellectus non possit plura simul intelligere per primam operationem intellectus potest tamen plura simul intelligere per primaz q tertiam operationez eius. ¶Contra. Intelligere plura est informari diuersis speciebus intelligibilibus: vt patet ex tertio de anima. Sed impossibile est intellectum simul actu informari diuersis speciebus intelligibilibus q: sicut plures species vel forme eiusdem generis nãe non possit esse simul in eodem subiecto: ita nec plures species intelligibiles. Igitur intellectus etiam per secundam operationez eius non potest simul plura intelligere. ¶Preterea. Quicquid intellectus potest intelligere: potest p vocem exprimere. Sed intellectus non potest per vocem simul exprimere maiorem: minorem: q conclusionem: quia maiore prolata: profert minorem: q postea conclusionem. igitur q. ¶Preterea: Causa efficiens tempore precedit suum effectum: quia causa efficiens agit per transmutationem que non potest esse in instanti. Sed premisse sunt causa efficiens conclusionis vt dicit philosophus in secundo physicorum. ergo cognitio premissarum tempore precedit cognitionem conclusionis. ¶Sed contra est philosophus in littera dicens. Quozũdam precognitorum simul tempore est notitiaz habere q illorum quibus precognoscuntur. ¶Respõsio dicendum q cognitis maiori q minori debite sumpta sub maiori q cognita debita sumptione minoris q applicatione vtriusqz ad conclusionem necesse est simul cognoscere conclusionem tempore non tamen simul natura. Hanc conclusionem pro prima parte probat philosophus exemplo. Nam si in minori propositione assumatur terminus de quo manifestum sit q contineatur sub vniuersali. i. maiori propositione: tunc patet veritas minoris propositionis. Et sic statim habetur cognitio cõclusionis: vt si sic demonstret aliquis. Omnis triangulus habet tres angulos q. Sed hec figura descripta in semicirculo est triangulus: cognita hac minori cum subsumptione debita eius statim cognoscitur q hec figura habet tres angulos q. ¶Idem potest ratione probari. Nam posita causa per se naturali propria in actu sufficienti adequata q applicata q non impedita de necessitate ponitur suus effectus: vt habetur sexto methaphysice. Sed cognitio maioris q minoris in ratione minoris: q debite subsumptionis minoris sub maiori est causa p se sufficiens cognitionis conclusionis. ergo posita cognitione maioris q minoris q debite subsumptione applicata ad conclusionem simul tempore cognoscitur conclusio. ¶Secunda pars conclusionis sic probatur. Nam omnis causa naturaliter precedit suum effectum. Si cognitio p̃missaz est cã cognitionis ꝯclonis. ergo cognitio premissarum precedit naturaliter cognitionem conclusionis ¶Ex predictis ergo possunt elici quatuor conditiones que requiruntur ad hoc q cognitis maiori q minori simul tempore cognoscatur conclusio. Quarum. Prima est q minor debet esse debite sumpta sub maiori. Secunda est q cognoscatur illa debita sumptio. Tertia est q maior q minor sint debite applicate ad cõclusionem. Quarta est q cognoscatur illa debita applicatio. vt patet etiam per doctorem sanctuz in primo perhermenias lec. 13. vbi sic ait. Quedam enim ex necessitate consequũtur ex principijs: ita scilicet q non possunt esse falsa principijs existentibus veris: sicut sunt omnes conclusiones demonstrationuz. Et huiusmodi veris ex necessitate intellectus assentit: postq̃ percepit ordinem eorum ad principia: non autem prius. Hec ille. Idem dic. 1. q. 82. 2. c. Et. 12ᵉ. q. 51. q. 2ᵐ q. 22ᵉ. q. 51. 4. 2ᵐ Et 3. di. 33. q. 1. ar. 2. q. 1. c. Si enim vna istarum conditionum deficiat non erit necesse cognoscere simul conclusionem. ¶Aduertendum est autem fm philosophum in littera q aliquorum accipitur cognitio per se q non opz ea cognoscere per aliud medium quod sit vltimuz. Qõ potest dupliciter intelligi fm doctorem sanctum in lectione. Uno modo vt sit sensus: q aliquorum est cognitio que non oportet cognoscere per aliquod aliud mediuz: quod quidem medium sit vltimum in resolutione qua mediata ad immediata reducuntur. Alio modo vt sit sẽsus q vltimum. i. extremum quod sub vniuersali medio accipitur non cognoscatur esse sub illo vniuersali per aliquod aliud medium. Que autem sint illa quorum cognitio habetur per se q non per aliquod aliud medium manifestat philosophus dicens. q huiusmodi sunt singularia que non dicuntur de aliquo subiecto: cum inter singularia q ipsam speciem nullum medium possit inueniri. hec doc. s. in lectione. ¶Ad primum igitur dicendum q intellectus non potest simul actu intelligere plura per modum plurium. vz per diuersas species intelligibiles. Omnes enim species intelligibiles sunt eiusdez generis cognitionis: licz illa que representantur distinguantur aliquando genere nature. ¶Et lz vt sedm argumentum assumpsit diuerse species eiusdem generis non possunt simul esse in eodem subiecto. Nam diuerse species constituuntur sub eodez genere nature ex oppositis differentijs. Si ergo diuerse species eiusdem generis nature essent in eodez subiecto simul opposita essent simul actu in eodem: quod est inconueniens. Intellectus tamen potest plura intelligere per modum vni? sicut potest intelligere plures partes domus simul fm q conueniunt in vna forma totius. Et similiter predicatum q subiectum propositionis fm q conueniunt in vnione propositionis. Et sic de similibus. Similiter potest intelligere simul maiorem minorem conclusionem: fm q habent vnionem in medio syllogismi. ¶Ad secundũ argumentum patet ibi. ¶Ad tertium argumentum q intellectus potest exprimere illa que intelligit. Non tamen oportet q eodem modo quo intelligit exprimat nisi esset vnum nomen impositum ad significandum omnia illa que intelligit eodem modo quo intelligit. vnde lz intellectus simul intelligat plura per modum vnius non

tamen oportet q̄ simul illa exprimat. ¶ Ad quartū dicendum q̄ licz causa efficiens absolute considerata tempore precedat suum effectum: tamen causa efficiens in actu proprio per se sufficiens applicata ad suum effectū ⁊ nō impedita: simul est cum suo effectu: quia sic necessario agit in suum effectum nisi esset agens per intellectum ⁊ voluntatem quod quidem agit sicut intelligit ⁊ vult ⁊ non necessitate nature.

Lec.3ª. ¶ Questio.7ª.de precognitione conclusionis: ⁊ est lectio.3ª.sancti doctoris.

Eterminatus est superi⁹ de his que
d precognoscuntur anteq̄ sumatur cognitio de conclusione nunc considerandū restat qualiter cōclusio precognoscatur anteq̄ sumatur de ea cognitio per syllogismum vel inductionem. ¶ Circa quod quernnt̄ duo. ¶ Primo vtrum conclusio in p̄missis cognoscatur anteq̄ habeatur eius cognitio per demōstrationem. ¶ Secundo vtrum contingat vos aliquid scire de nouo.

¶ Sequitur in pō ⁊ in doc.s. (Ante aūt q̄ sit ⁊c̄.)

¶ Articulus primus.

a **D primus** sic proceditur. Uidetur q̄ conclusio nō pure cognoscatur in premissis anteq̄ cognoscatur per demonstrationem. Nam finis syllogismi demonstratiui est scire: vt supra dixit doc.s. ergo illius quod scitur cognitio acquiritur per demonstrationem. Non ergo conclusio scitur in p̄missis ante demonstrationem. Alias demonstratio non esset necessaria.

¶ Preterea si conclusio sciretur in premissis sequeret̄ q̄ addisceremus id quod iam scimus. Sed consequēs est inconueniens sm pō ⁊ Platonem. ergo ⁊c̄. Patet consequentia: q̄ per demonstrationem addiscimus conclusionem. Si ergo conclusio presciretur ante demōstrationem in premissis sequeretur q̄ id quod prescie-bamus addisceremus. ¶ Preterea si precognoscere-mus conclusionem in premissis: aut de ea precognosce-remus q̄ est: aut quid est. Non enim sunt nisi due precognitiones: vt supra probatum est. Sed non precognoscimus quid est: cum sit quid complexum. Complexorum autem non est diffinitio. Nec etiam q̄ est. Nam p demonstrationem inuestigatur quia est conclusionis .s. ei⁹ veritas. ergo ⁊c̄. ¶ Sed contra est pō in lra dicens. Anteq̄ quidem sit inducere aut accipere syllogismum quodam quidem modo fortasse dicendum est scire: mō autem alio nō ⁊c̄. ¶ Rñsio dicendum q̄ anteq̄ inducatur inductio: aut syllogismus demonstratiuus ad faciē dum cognitionem de aliqua conclusione illa cōclusio q̄dāmodo scitur: ⁊ quodāmodo ignoratur. i. conclusio aliqualiter cognoscitur in premissis ⁊ aliqualiter ignoratur Simplr. s. ignoratur ⁊ scitur sm quid. Quod probat pō exemplo. Nam si debeat demonstrari ista conclusio: triangulus habet tres angulos ⁊c̄. anteq̄ demōstretur ille qui p demonstrationē accipit sciam: eam nesciuit prius simpliciter. Alias addisceret id quod sciuit simpliciter. Sed sciuit eam sm quid. s. in potentia. vnde eam quodāmodo sciuit: sed eam nesciuit simpliciter. ¶ Idē probat doc.s. tali ratione. Nam principia se habent ad conclusiones in demonstratiuis sicut cause actiue in naturalibus ad suos effectus. vnde in scō physicorum propositiones syllogismi ponuntur in genere cause efficientis. Sed effectus naturales anteq̄ producantur in actū preexistunt quidem in causis virtute tm̄. ⁊ non actu qō est simpliciter esse. ergo similiter anteq̄ ex principijs demonstrationis educatur conclusio in ipsis principijs cognoscitur conclusio virtute: ⁊ non actu: siue non in propria forma. Cum ergo oporteat prescire principia conclusionum sequitur q̄ cōclusio quodāmodo precognoscitur n principijs siue in premissis: anteq̄ cognitio eius habeatur per demonstrationem. Sic ergo conclusio p̄ cognoscitur in premissis sm quid sed per demonstrationem cognoscitur simpliciter ⁊ in actu. ¶ Sed instabat discipulus. Effectus naturalis verius existit in sua causa effectiua q̄ in seipo: vt deducit doctor.s. in de veritate. q.4.ar.6. ergo verius cognoscitur in sua causa q̄ in seipo. Cum ergo conclusio comparatur ad suas p̄missas sicut comparatur effectus naturalis ad suam causam vt hic dicit doc.s. sequitur q̄ conclusio verius cognoscatur in premissis q̄ in seipa. Et sic simpliciter p̄cognoscitur in premissis. ¶ Preterea illud quod cognoscitur per certiorem habitum: certius cognoscitur. Sed conclusio in premissis cognescit̄ per habitū intellectus. per demōstrationē vo cognoscit̄ conclusio per hītum scientie. Sed intellectus ē certior scia vt infra ꝓbat pō. igit̄ cōclusio vius cognoscit̄ in premissis q̄ per demōstrationem ¶ Dicendū p̄mo q̄ effectū habere verius eē in sua cā q̄ in seipo pōt intelligi dupliciter. Uno mō de cā māli. Et sic nō hz verius eē in sua cā q̄ in seipo: q̄ in cā māli habet eē in potētia tm̄: in seipo aūt hz esse in actu. Alio⁹ de cā efficiente. Et sic pōt itelligi adhuc dupliciter. Uno modo loquēdo de vītate essendi. Et sic effectus verius ē in sua cā effectiua potissime si sit cā equiuoca. Alio mō loquendo de veritate p̄dicatiōis. Et sic effectus verius ē in seipo q̄ in sua cā. hec doc.s. in de vītate. q.4.ar.6. in corpore: ⁊ in solutiōibus argumētorū. ¶ Et q̄ cognitio sciētifica nō segtur eē existentie cōclusionis premissis sed ihērentiā passionis in subo que oñditur per vītatem p̄dicationis: ideo cōclusio vius cognoscit̄ in seipa q̄ in p̄missis p̄sertim cū premisse rōne terminorū ⁊ potētialitatis cōparent̄ ēt ad conclusionē sicut p̄ncipiū vle ⁊ māle ⁊ nō sicut p̄ncipiū effectiuū ꝓpte nisi rōne vītatis inferēdi. Nā dictū ē supra q̄ maior ēt se hz vt vīs respectu minoris ⁊ cōclusionis. vnde dicit doc.s. sup quto metha physice lec. p̄ma. q̄ ꝓpositiōes dicunt̄ eē mā cōclusionis nō qdem sm q̄ sub tali forma existūt vel sm vītatē eaꝝ: sic enī magis se hīt in rōne cāe efficientis: sz q̄tū ad terminos ex q̄bus cōponunt̄. Nam ex terminis p̄missaꝝ cōponit̄ cōclusio. i. ex maiori ⁊ minori extremitate. Hec ille. ¶ Dicendū scō q̄ ceteris paribꝰ illa que cognoscūt̄ p certiorē habitū certius cognoscunt̄: Sz tm̄ si vnum p̄cognoscat̄ p certiorē hītum in vtute aut ī potentia tm̄ ⁊ aliud per incertiorē habitū in ꝓpria forma: tunc illud qō p certiorē habitū cognoscat̄ nō certius cognoscit̄. Sic ē in ꝓposito: q̄ conclusio: vt dictū ē cognoscitur in p̄missis in potētia ⁊ sm quid: p demōstrationē vo simpliciter ⁊ in ꝓpria forma ¶ Sed ꝫ primā solutionē īstabat discipulus. Nā cognoscere aliqd in vlī ē cognoscere pfectiori modo q̄ cognoscere ī pticulari. Inde ē q̄ p̄mus angelus pfectius cognoscit: q̄ cognoscit per spēs vliores q̄ iferior angelus vt deducit doc.s. in de vītate q.8.ar.10.1m. ⁊ in.q.55.3.2m. Cū ergo cōclusio cognoscat̄ in p̄missis in vlī ⁊ in potentia videt̄ q̄ pfectius cognoscat̄ in p̄missis q̄ in seipa. Et sic solutio nulla. ¶ Dicendū q̄ aliquid cognoscere in vlī pōt intelligi dupliciter. Uno mō ex pte mediī cognoscēdi. Et sic cognoscer̄ aliqd in vlī. i. p mediū vlīs ē pfectius cognoscere q̄ cognoscere in pticulari. i. p mediū pticulare qō non ita ad plura ⁊ singula ꝓpria se extēdit vt argm volunt. Alio mō ex pte rei cognite. Et sic cognoscere aliqd in vlī nō ē pfectius cognoscere q̄ in pticulari: q̄ cognosce re isto modo aliqd in vlī est cognoscere aliqd sz qd ⁊ cōfuse. Sz cognoscere aliqd in pticulari est cognoscere aliqd simpliciter ⁊ in ꝓpria forma. Et hec est scia doc.s. in de vītate vbi immediate supra. Et ēt in.2.sñarum. di.3.q.2.ar.2 ad 3m vbi sic ait. Cognitio pfecta non habet̄ p medium vle: q̄ nō ē efficax ad cognitionē oīum ꝓpriorū. Si aūt p mediū vle oia ꝓpria efficaciter cognoscerent̄: ēt pfectissima cognitio: q̄ ꝫto aliquid ē magis vnū ⁊ simplex est virtuosius ⁊ nobilius. Et hoc modo dicimus q̄ an-

gēli supiores sufficienter p formas vles cognoscūt res. sicut deus p essentiā suā pfecte cognoscit oia. ¶ Ad duas igit̄ p̄mas rationes pz solutio ex iā dictis: q; nihil aliō concludūt q̄z q; conclusio nō totalr̄ ⁊ simplr̄ cognoscit̄ ut p̄missis qō concedimus. Conclusionem.n. addiscim⁹ simplr̄ per demōstrationē ⁊ in ꝓpria forma quā p̄scium⁹ fm qd: qō non ē inconueniens. ¶ Ad vltimum dōm q; de conclusione p̄cognoscimus q; est. i. q; vā ē ipfecte tm̄ ⁊ in potētia ⁊ in vl̄: sed nō simplr̄ ⁊ pfecte ⁊ in ꝓpria forma vt dictum est.

¶ Seq̄t in pbō ⁊ in doc. s. ibi. Tertio ibi. (Si vō ⁊c̄)

¶ Articulus secundus.

a **B** secundus sic ꝓcedit. Videt̄ q; non contigat aliqd nos scire de nouo. Illā dās formā dat ēt oia consequentia ad formā. Sed scia ē ꝓprie tas consequēs aiam rōnalē: sicut pfectius segtur suū pfectibile. ergo q dat aiam dat ēt sciam. Sed aīa ē a deo p creationem. ergo ⁊ scia ē a deo p creationē. Et sic nullus de nouo accipit sciaz. ¶ Preterea aīa dū separat̄ a corpore cognoscit multas conclusiones quas p̄us nō habuit sciam acq̄sitam. ergo scia illaz cōclusionū fuit aīe concreata. Sed eadē rōne oēs scie aliaz conclusionū cōcreant̄ in aīa. igit̄ oēs scie sunt īnate ⁊ nō acq̄site. Et sic nihil contigit scire de nouo. ¶ Preterea eoz que sūt eiusdem nature ⁊ spēi: videt̄ ee vna conditio naturalis. Sz in aīa Ade que fuit eiusdē nature cū ceteris aīabus fuerūt oēs scie cōcreate. ergo ⁊ in nobis. Et sic idē qō p̄us. ¶ Preterea si aīa aliqd addisceret de nouo: seq̄ret̄ q; aīa esset alterabilis de contrario in ꝓriū. s. de ignorantia ad sciam. Sed hoc ē falsum: q; qcqd ē alterabile est corruptibile: vt pz per pbm in p̄mo de celo. Aīa aūt rōnalis ē incorruptibilis: vt pz. 2. de aīa. igit̄ ⁊c̄. ¶ Preterea si aliqs addiscit aliquā cōclonē puta. a. vel ergo addiscēs p̄ns agnouit illā conclonē vel nō. Si p̄mū sequit̄ nihil addiscit de nouo. Si vō scdm segtur q; nūq; appbēdet eā. Sō qdē sic pz. Illā volūtas nō monet intellectū nisi in aliqd iā cognitū. Si ergo itellectus nō cognoscit illā cōclusionē ipa volūtas nō mouebit itellectū ad apphēsionē eiusdē. ¶ Sed ꝫ ē pbus in lra ibi. Si vō non. Mdenonis ambiguitas cōtigit. Aut cū addiscit: aut que nouit ⁊c̄. Sic ergo fm pbm ambiguū ē dicere q; nihil cōtigit scire de nouo. ¶ Rñsio dōm q; Plato in libro Mdenonis sic ītitulato sine appellato noīe sui discipuli cōcludit q; hō aut nihil addiscit de nouo: aut addiscit ea q̄ scinit. Et sic cōcludere vult q; nihil cōtigit scire de nouo Et p roboratiōe sue positiōis inducit hic doc. s. quendā hoīem oīno ip̄eritū artis geometrie ītterogatū ordinate de p̄cipijs geometrie ex q̄bus q̄dā geometria. ergo cōcludit incipiēdo a p̄ncipijs p se notis. Qui qdem discipul⁹ ignarus ad oīa ordinate qō verū ē rñdit. Et similiter deducēdo qōnes ad cōclusiones p singula verum rñdit. ergo illi q vident̄ ip̄eriti in alijs scijs añq̄ ītrogent ⁊ īstruant̄ eaz hñt notitiā. Et sic sequit̄ q; hō vel nihil addiscit vel addiscit ea q̄ pri⁹ nouit. ¶ Sz hec opīo destructa ē p ea q̄ pbs supra ꝓbauit. Illā sylli demōstratiui necessitas ē: vt aliqd de nouo sciamus cū finis sylli demōstratiui sit facere scire. Si g⁹ nihil possemus scire de nouo frustra poneret̄ scia de sylło demōstratiuo. ¶ Preterea scia cōclonis demōstrate ē cognitio itellectiua. sed oīs cognitio itellectiua fit ex p̄existēti cognitione vt probauit pbs in p̄ma ꝓpōne huius libri. ergo oīs cognitio itellectiua cōclonis acqrit de nouo. vz p aliā cognitionē p̄existētē. ¶ Cōsiderādū ē ēt p solōne dubitatiōis Platonis fm pbm in p̄ti lectiōe q; dubitatio Platonis vitari nō pōt nisi supponat̄ p̄determiata vītas. s. q; conclo quā qs addiscit p demōstrationē vel iductionē p̄us erit nota in p̄missis nō simplr̄ sz fm qd. i. i vtute. s. in suis p̄ncipijs de q̄bus ignarus scie ītterogatus vītatē respōdere pōt. Sz supposita p̄dcā determiatiōe vītatis facile ē solvere platonis dubitationē: sic in p̄cedēti articulo declatū ē. Illā illud qō aliqs ādidicit nihil p̄hibet quodāmō scire ⁊ quodāmō ignorare. Illō ē. n. icōueniēs vt dicit pbs in lra fm q; deducit doc. s. in lectiōe: si aliqs q̄dāmō p̄sciat illud qō addidicit. Sz eēt icōueniēs si hoc mō p̄cognoscūt fm q; addiscit. Illā addiscere ꝓprie ē sciaz in aliquo gnāri. Qō āt gnātur ante nō fuit oīno ens: sz q̄dāmodo ens ⁊ q̄dāmō nō ens. Ens qdē ī po⁹ nō ens vō ī actu. Et hoc ē gnāri. i. reduci de potētia in actū. Unde nec id quod quis addidicit erat omnino notum p̄us vt Plato posuit nec omnino ignotum: sz erat notū in po⁹ siue in vtute in p̄ncipijs vl̄ibus p̄cognitis: ignotū āt actu ⁊ in ꝓpria forma. s. fm ꝓpriā cognitionē. Et hoc est addiscere. s. reduci de cognitiōe potētiali siue vtuali aut vl̄i in cognitionē ꝓpriā ⁊ actualē. hec doc. s. in p̄senti lectiōe circa fi nē. ¶ Cōsiderādū ē vlteri⁹ fm pbm in lra q; aliq volētes solvere p̄dictā dubitationē platonis: dicebāt q; conclusio ātecz demōstret̄ vel q̄slibz mō addisceret̄ nullo mō erit cognita. Et cū eis obijciebat̄ fm dubitationē platonis. hoc mō. Si qs ītterogaret ab aliq̄ ipito: nūquid tu scis q; oīs dualitas ē par. Et cōcedēte eo se scire ⁊ vltra afferat quādā dualitatē: quā ille ītterogat⁹ nō opīaretur ee: puta illā dualitatē q̄ ē ps tertia senarij: dicēdo: sed hec dualitas ē dualitas cōcluderet̄ īmediate q; sciret tertiaz ptē senarij ee nūez parē qō erat ei īcognitū sz p demōstrationē adductā addiscit. vnde seq̄t vl̄ q; hō addiscit id qō p̄us scivit: vel hō nō addiscit: q; cognoscēdo oēm dualitatē ee parē cognouit hāc dualitatē ee parē. Ad hoc rñdebāt dicētes q; ille q ītterogat⁹ rñdit se scire q; oīs dualitas ē par nō dixit se scire oēm dualitatē simplr̄: sz illā quā scivit ee dualitatē. vñ cū ista dualitas q̄ ē allata ab eo fuerit penit⁹ ignorata: nullo mō scivit q; ista dualitas ē nūerus par. Et sic seq̄t q; apud cognoscētē pn⁹ nullo mō cōclusio sit p̄cognita nec simplr̄ nec fm qd. ¶ Sz pbs hāc rñsionē sive cauillationē remouet p talē rōnē. Illam hoc mō aliqd scit̄ de q̄ demōstratio hēt̄. Sz addiscētes nō accipiūt demōstrationē de oī dualitate quā scīūt: sed ō oī simplr̄. Et sil̄r de oī nūero ⁊ de oī triāgulo. ergo nō ee verū q; sciāt ō oī nūero: quē scit ee nūez: aut ō oī dualitate quā scit ee dualitatē: sed de oī simplr̄. i. vlr: Mdenē ꝓbat teli rōe. Illā nihil dz poni ī cōcl'one: qō nō assume bat ī p̄missis q: cōclo cōuenit in terīs cū p̄missis: vt pz p̄mo pōr. Illā sbm ⁊ p̄dicatū cōcl'onis sūt maior ⁊ minor extremitas in p̄missis: sz ī p̄missis nō accipit̄ aliq̄ positio de nūero aut de dualitate cū hac additiōe quā tu nosti: vel quā ego scio: sz simplr̄ de oī. ergo cōcl'o demōstratiōis nō dz ee cū additiōe p̄dicta: sz simplr̄ de omni. ¶ Ad p̄m ergo dicen⁹ q; duplr̄ aliqd cōsequit̄ foīaz aliquā. Uno mō p se sive ī p̄mo mō dicēdi p se: scdo mō. Et isto mō dās formā dat ēt p se cōsequntia ad formaz. Alio mō aliqd cōsequit̄ formā nō p se sz p accēns. Et isto mō dās formā nō dat oīa ꝓpria ad formā. hec āt ē p̄dicatio p accēns ⁊ accētal' hō ē scīes ⁊ nō p se. ¶ Et q̄n dr̄ q; bōitatis dine ē: creādo aiaz creare eā cū suis pfectōib⁹ p̄ se ē ō pfectōib⁹ eēntialib⁹ ⁊ nō ō accētalib⁹. Ad 2m dōm q; aīa sapata bz cognitionē multoz q̄z notitiā nō hēat q̄ re erat ꝓiūcta corpi nō qdē pp̄ b q; scīaz talū hūit p creatiōne: sz q: nouas spēs īfluxas a radio diui luis dū ē separata recipit q̄z dū ꝓiūcta erit nō erat capax nāl̄r loq̄ndo. vñ rō nō seq̄t. ¶ Ad tertiū dicendū q; eoz q̄ sunt eiusdem specie est vna conditio quantum ad accidentia consequētia speciem vt dicit doctor sanctus in prima parte. q. 100 ar. 1. non autem quantum ad accidentia que consequūtur individuum. ¶ Inde est q; pueri in statu innocentie non fuissent nati perfecti in scientia sicut Adam vt ibidez patet per doctorem sanctum. Scientia autem est accidens consequens individuaz ⁊ non naturam specificā. Alias cuilibet individuo speciei conueniret: sicut risibile

conuenit omni homini. Et ideo argumentum non sequitur. ¶Quare autem Adam fuerit creatus in scientia perfecta omnium naturalium: hec est ratio quia fuit primus homo qui habuit instruere ꝛ gubernare totum genus humanum. Quod quidem non potuisset facere: si non habuisset per creationem omnium naturalium scientiaz infusam omnium dico eorum que requirebantur ad regimen ꝛ instructionem generis humani vt deducit doctor sanctus in prima parte. q. 100. ar. 3. ¶Ad quartuz dicendum ꝙ duplex est alteratio. Quedam est perfectiua que. s. est sine abiectione alicuius perfectionis. Et sic anima formalis bene alteratur. s. de ignorantia ad scientiam que non dicitur proprie alteratio. Alia est corrupti ua que scilicet est cum abiectione alicuius formie naturalis siue perfectionis in subiecto alterabili. Et isto modo anima rationalis non est alterabilis. Alias esset corruptibilis vt voluit argumentum. ¶Ad vltimum patet solutio ex dictis. Nam addiscens cognouit illam conclusionem imperfecte ꝛ fm quid: quod sufficit ad hoc ꝙ voluntas tendat in obm ꝛ vt mouet intellectuz.

¶Questio. 8. de diffinitione ipsius scire quod est finis demonstrationis ꝛ est lec. 4ª. sancti doctoris.

Lec. 4ª:

Cap. 2.

Onsiderata necessitate syllogismi demonstratiui considerandū restat de ipso syllogismo demonstratiuo. ¶Circa qō duplex occurrit consideratio. Prima erit de ipso syllogismo demonstratiuo. Secunda erit de medio ex quo syllogismus demōstratiuus procedit. Et hoc in secundo libro ibi. (Questiōes sunt equales numero). ¶Quantum ad primum duo consideranda sunt. Primo considerandum est de syllogismo demonstratiuo absolute. Secundo per comparationem vnius demonstrationis ad aliam demōstrationem. neqz de vniuersali ꝛ particulari demonstratione agitur ibi. (Cum autem demonstratio sit alia quidē vniuersalis ꝛc̄). ¶Circa primum duplex occurrit consideratio. Prima erit de his que concernunt demonstrationem absolute. Secunda erit qualiter inde demōstrationibus non est procedere in infinitum ibi. (Est autem omnis syllogismus per tres terminos ꝛc̄). ¶Quantū ad primum duo consideranda occurrunt. Primo considerandū est de syllogismo demonstratiui. Secunda erit de materia eius ex quibus. s. ꝛ q̄ libus est ibi. (Quoniam autem impossibile est ꝛc̄. Tertia erit de forma eius in qua. s. figura habet fieri ibi. (figura autem magis faciens scire ꝛc̄). ¶Quantum ad primum tria consideranda sunt. Primo enim considerandum est de diffinitionibus demonstrationis. Secūdo de principio immediato ibi. (Est autem principium demonstrationis propositio immediata ꝛc̄). Tertio de erroribus qui possunt contingere circa demonstrationē ibi. (Quibusdam quidem igitur ꝛc̄.) ¶Et quia scire est finis demonstrationis: ratio autem mediorum ad finem ex fine sumitur: ideo circa primum duplex occurrit consideratio. Prima erit de diffinitione ipsius scire. Secunda de duabus diffinitionibus demonstrationis ibi. (Dicimus autem scire ꝛc̄.) ¶Circa primum que runtur tria. Primo vtrum scire quod est finis demonstrationis possit diffiniri. Secundo vtrum diffinitio ipsius scire sit conuenienter a pho tradita. Tertio vtrū vna causa magis faciat scire q̄ alia.

¶Sequitur in pho ꝛ in doc. s.) Sciri aūt opinamur)

¶Articulus primus.

B primum sic proceditur. Videtur ꝙ scire qō est finis demonstrationis non possit diffiniri. Et primo arguit contra suppositum. Nam scire est finis intellectus cum verū quod scitur sit obiectum intellectus. ergo scire non est effectus demonstrationis siue finis eius: patet consequētia quia diuersorum specie distinctorum sunt diuersi fines ꝛ operationes. ¶Preterea scire est finis omnium scientiarum speculatiuarum: vt patet scō methaphysice. sicut etiam concessum est superius. ergo scire non est proprius finis demonstrationis. ¶Preterea est finis demonstrationis. ergo non est causa demonstrationis: cum idem non sit eiusdem causa ꝛ effectus: ꝛ per consequens non est finis demonstrationis cuz finis sit causa. ¶Preterea arguitur scō contra propositum. Nam de illo quod diffinitur potest aliquid demonstrari per suam diffinitionem: sicut de homine demonstratur risibile per eius diffinitionem. Si ergo scientia vel ipsum scire posset diffiniri sequeretur ꝙ de scia posset demonstrari aliqua passio per illam diffinitionem. Et sic ipsius scientie esset scientia: cum scientia sit effectus demōstrationis: quod est inconueniens. ergo scire non potest diffiniri. Preterea effectus habet diffiniri per causam suā cum ab ea dependeat in esse. Sed scire est effectus demonstrationis. ergo si scire posset diffiniri oporteret ꝙ diffiniretur per demōstrationem. Et sic syllogismus demonstratiuus poneretur in diffinitione ipsius scire: quod est falsum: quia scire ponitur in diffinitione demōstrationis: vt infra patebit. igitur ꝛc̄. ¶Sed contra est philosophus in littera qui diffinit ipsum scire: vt patebit in sequenti articulo. ergo scire potest diffiniri. ¶Respō sio dicendum ꝙ duplex est diffinitio. s. quiditatiua ꝛ descriptiua. Prima est duplex. Nam quedam est simpliciter dicta que solius est substantie. Alia per additamentum que potest esse ipsius accidentis: vt patet. 7. methaphysice. vtraqz tñ datur per verum genus ꝛ veram differentiam: vel per aliquid per quod circūloquimur differentiam. Descripta vō diffinitio datur per aliqua accidentia propria aut cōmunia: que sunt notiora diffinito. Tertia etiam est diffinitio quid nominis: que est notior diffinito quo ad nos. Et ista potest esse tā entis q̄ non entis: vt supra dictum est. Scire igitur potest diffiniri non solum diffinitione quid nominis sed etiā diffinitione quiditatiua ꝛ descriptiua. Quod quidez sic patet. Nam illud quod ponitur in determinato genere per illud genus ꝛ ꝙ differentiā constituentem ipsum si sint nobis nominata vel per aliquid per quod circūloquimur differentiam illam potest diffiniri. Sed scire ponit in determinato genere. Nam si accipiatur scire ꝙ actu scientis sic ponitur in genere actionis. Si vō accipiatur pro ipsa scientia sic ponitur in prima specie qualitatis. ergo scire potest diffiniri. ¶Preterea omnis effectus potest diffiniri per suam causam. Sed scire est effectus rei scibilis loquendo de scire speculatiuo. ergo potest diffiniri diffinitione quiditatiua data per additamentum vel formaliter vel circūlocutiue. ¶Sed instabat discipul⁹. Nam ens rationis non ponitur in aliquo genere. Sed scire est ens rationis ꝛ intellectus. ergo nō ponitur in aliquo genere. ¶P abstractum ꝛ concretum ponunt in eodē predicamēto. Sed scia ꝛ ipm scire se hñt sic abstractū ꝛ concretū. g⁹ ponūt i eodē predicamēto. Sz scia ñ ponit

ti predicamento actionis. ergo nec ipsum scire. ¶ Preterea scia ponitur in predicamento relationis cum significet relationem realem de genere ad aliquid. ergo non ponitur in predicamento qualitatis: quia diuersorum generum diuerse sunt species ⁊ differētie. ¶ Dicendum primo q̄ tripliciter aliquid potest dici ens rationis. Uno modo scilicet quia est a ratione solum ⁊ fūdamentaliter solum in ratione: sicut chymera. Alio modo quia fit a ratione: sed tamen non solum est in ratione: sed habet fundamentum in re remotum: sicut secūde intentiones: sicut genus species ⁊c̄. Tertio modo aliquid dici potest improprie ens rationis: videlicet omne aliud quod est in ratione siue in intellectu: vel sicut accidens in subiecto: vel sicut effectus in sua causa. Illud igitur quod est ens rationis duobus primis modis non ponitur in predicamento: sed bene. Tertio modo. Scire autem dicitur ens rationis. Tertio modo. ergo potest poni in genere. ¶ Dicendum secundo q̄ scire ⁊ scientia non se habent sicut concretum ⁊ abstractū. Nam scientia est abstractum de genere qualitatis. ⁊ eius concretum non est nominatum: sed ipsum circumloquimur per hunc terminus sciens. Unde aliquis denominatur sciens a scientia: sicut albus ab albedine. ¶ Similiter scire est concretum de genere actionis: ⁊ eī ab stractum non est nobis nominatum: sed ipsum communiter per scientiam circumloquimur. ¶ Dicendum tertio negando antecedens. Scientia enim ponitur in predicamento relationis: sed qualitatis. ¶ Et licz scientia impetret relationem de connotato: non tamen de principali significato significat relationem: sed qualitatē tm̄. Unde vocatur relatiuum fm̄ dici. Nomina enim ponuntur in predicamento fm̄ eorum significatum principale: ⁊ non fm̄ connotata vel fm̄ consequentia eorum. Alias albus posset poni in predicamēto substantie. Unde scientie nomen preter relationem ex qua dicitur scientia ad scibile: dat intelligere rem quandam principaliter significatam per ipsum licz ex consequenti importet relationem. Sicut etiam dicit doc. s. in primo sententiarum. di. 18: q. 1. ar. 2. ad tertium. de hoc nomine donum vbi sic ait. Hoc nomen donum vel datum preter relationem ex qua dicitur donum vel datum dat intelligere rem quandaz que datur: cuius forte non sicut partem significationis nominis: quia subiectum non includitur in significatione nominis significantis accidēs concretiue: vt dicit Commentator. 5° methaphysice. cuius Auicē. contrarium senserit. Sed ad rationem dati vel doni nihil refert: vtrum illa res data sit in hoc genere vel in illo. Hec ille. ¶ Uerumtamen aliqui dicere volunt q̄ scientia potest accipi dupliciter. Uno modo fm̄ q̄ significat habitum. Et sic ponitur in predicamento qualitatis. Alio modo fm̄ q̄ significat relationem. Et sic ponitur in predicamento relationis. Non enim fm̄ eos ē inconueniens: q̄ vnum ⁊ idem nomen ponatur in diuersis predicamentis: fm̄ diuersas rationes considerata. ¶ Sed hec diffinitio nulla est. Nam hoc nomen scientia si significaret speciem qualitatis: ⁊ speciem relationis: ita q̄ esset in potentia ad significandum qualitatem ⁊ relationem: aut ergo equaliter illa duo significaret: aut inequaliter. Si primum sequitur q̄ aliquid erit vnitatum ⁊ equaliter predicatum de diuersis predicamentis. Si secundum sequitur q̄ aliquod analogū vl̄ equiuocum equiuocans ponitur in predicamento: qđ est contra omnes expositores logice ⁊ methaphysice. Licz enim canis qui est canis latrabilis ponatur in predicamento: nunc̄ tamen conceditur: q̄ canis in cōmuni vt equiuocum equiuocans ponatur in predicamento. Similiter licz ens quod est substantia in predicamēto substantie: ⁊ ens quod quantitas ponatur in predicamento quantitatis: ⁊ sic de aliis nunc̄ tamen conceditur q̄ ens in communi ponatur in predicamento. Similiter licz corpus quod est trina dimensio ponatur in predicamento quantitatis: ⁊ corpus quod est substantia corpora ponatur in predicamento substantie: non tamen corpus in communi acceptum ponitur in predicamento. Si ergo scientia significaret illa duo analogice: non posset poni in predicamento. ¶ Sed dicebat predictus caulator q̄ scientia que est habitus ponitur in predicamento qualitatis: ⁊ scientia que est ralatio: ponitur in predicamento relationis: ⁊ non scientia in communi. ¶ Contra. In terminis specialibus nunc̄ abstractum verificat de concreto: nec econuerso. Ista enim est falsa. Albedo est alba. vel econuerso. Cum ergo scientia sit relatiuum: ista est falsa: scientia est relatio: sicut est falsa: pater est paternitas vel filio est filiatio: loquendo de relationibus que ponuntur in genere ad aliquid. Secꝰ est relationibus in diuinis. Unde falsuz ē dicere: q̄ scientia que est relatio ponatur in predicamento ad aliquid: cum hec sit falsa. Scientia est relatio. ¶ Preterea predicta responsio repugnat dictis doc. s. Nam si hoc nomen scientia esset impositum ad significandū relationē: tunc esset relatiuum fm̄ esse: q̄ vt dicit doc. s. in de potentia. q. 57. ar. penultimo. relatiua fm̄ esse dicuntur: quando nomina imposita sunt ad significandum ipsas relationes. Sed consequens est contra ipsum ibidem: vbi dicit q̄ scientia est relatiuum fm̄ dici. ergo predicta responsio nulla. ¶ Ad primum igitur principale dicendum negando consequentiam: quia licz diuersorum penitus disperatorum: sint diuersi fines proximi: tamē diuersorum subordinatorum potest esse vnus finis primus. Intellectus autem ⁊ scientie speculatiue: ⁊ syllogismus demonstratiuus subordinantur: ita q̄ vnum est propter alterum: videlicet demonstratio propter scientias: ⁊ scientie propter intellectum cum sint perfectiones ipsius intellectus. Unde non est inconueniens q̄ omnia illa ordinentur ad scire tanq̄ ad finem. ¶ Et q̄ hoc patet solutio ad secundum. ¶ Ad tertium dicenduz q̄ idem potest esse causa ⁊ effectus respectu eiusdem in diuersis tamen generibus cause: vt patet scō physicorum: ⁊ quinto methaphyce: ⁊ in hoc primo posteriorum. Unde scire est causa demonstrationis in genere cause finalis. Sed est effectus demonstrationis in genere cause efficientis. ¶ Ad quartum dicendum q̄ scientia potest considerari dupliciter. Uno modo inquantum est quedam species de genere qualitatis. Et isto modo de ea potest aliquid demonstrari etiam demonstratione propter quid. Et isto modo de scientia potest haberi scientia. Nec tamen est procedere in infinitum: quia de hac vel illa scientia isto mō ꝯsiderata: nō hētur scia: sed de scia in communi: cum scientia sit vniuersalium. ⁊ non singularium per se primo: vt infra patebit. Alio modo potest considerari scientia: in ratione scientie fm̄ q̄ est actus conclusionis demōstrabilis. Et isto modo de scientia non potest haberi scientia. ¶ Ad vltimū dicendum q̄ syllogismus demonstratiuus non est causa principalis ⁊ realis ipsius scientie: aut causa intrinseca: quod requritur ad diffinitionem: vt infra patebit. Sed est solum causa instrumentalis que non habet poni in diffinitione. Unde non oportet q̄ syllogismus demonstratiuus ponatur in diffinitione ipsius scire.

¶ Ubi supra in philosopho ⁊ doctore sancto.

¶ Articulus secundus.

n Secundum sic procedit. Uidetur q̄ diffinitio ipsius scire non sufficienter a philosopho tradita. In qua dicitur. Scire est rei causaz ⁊c̄. Nam si scire est rei causam cognoscere: sequitur q̄ erit procedere in infinitum aut q̄ nihil contingit scire. Sed ꝑñs est inconueniens. ergo ⁊c̄. Pz ꝑñia. Nam si debeamus scire cām: ad hoc q̄ sciam rē ipsam nō poterim illam cām scire nisi adhuc cognoscamus eius cām vt pz per diffinitionez ipius scire. Et iterum non poterimus

scire illam causam nisi per causam: ⁊ sic in infinitum. Et sic erit procedere in infinitum. Uel oportebit dicere ꝙ contingit aliquid scire: ⁊ non per causam. ¶Preterea Omnis demonstratio facit scire. Alias non eēt demonstratio. Sed aliqua demonstratio procedit ab effectibus ad suas causas: vt infra deducit pbs. ergo scire ē rem per effectum aliquādo cognoscere: ⁊ non semper per causam. ¶Preterea si sit: sequeretur ꝙ de his q̄ non habent causam non possumus habere scientiam. Sed ꝓns est falsum. Nam de deo traditur scia. vz methaphysica: ⁊ scientia sacre scripture. ergo ⁊c̄. ¶Preterea si sit sequeretur ꝙ de ente rōnis non posset eē scientia. Nam ens rationis vt videtur non habet causam ꝓpter quā est. Sed hoc est falsum cum pbs tradat logicam que est de ente rōnis. ¶Preterea si diffinitio eēt bene data: sequeretur ꝙ de naturalibus non eēt scientia: q̄ naturalia possunt aliter se habere. Sed ꝓns est cōtra pbm in sua phica: ⁊. 6. methaphysice. ergo ⁊c̄. ¶Sed contra est pbs in hra dicens. Scire aūt opinamur simpliciter vnūquodq; sed non sophystico modo siue ꝼz accidens cum causam arbitramur cognoscere ⁊c̄. ¶Ri dicendum ꝙ diffinitio ipsius scire est bene data. In qua dicitur. Scire est cām rei cognoscere propter quaz res est: ⁊ quoniam illius est causa: ⁊ non contingit hoc aliter se habere. Quam quidem diffinitionem notificat pbs a signo. Nam tam scientes q̄z non scientes existimātes se aliquid scire: hoc modo accipiunt scire: sicut in diffinitione dicitur. Nam non scientes qui se existimant scire opinantur scire: cum causas existimant cognoscere. Scientes autem non opinantur solui: sed realiter sciunt cum causas cognoscunt. ergo signum est: ꝙ scire est rei causam cognoscere: propter quā ⁊c̄. ¶Ex qua diffinitione infert pbs quoddam correlarium. vz ꝙ illud de quo est scientia: oportet esse necessarium. s. ꝙ non ꝓtingit aliter se habere. ¶Eādem vō diffinitionem notificat doc. s. per singulas particulas. Nam scire aliquid ē perfecte cognoscere ipsum. Perfecte autem cognoscere rem est perfecte apprehendere veritatem ipsi⁹. Sz eadem sunt principia esse rei ⁊ veritatis ipsius: vt dicit 2° methaphysice. Cum ergo causa sit principium eē rei: ⁊ per ꝓns veritatis eius oportet scientem: si est perfecte cognoscens: cognoscere causam rei propter quā res est. ¶Sed qui cognoscit causam tm̄: non cognoscit effectum in actu. quod est simpliciter scire: sed virtute tm̄: quod est scire ſm quid: ⁊ per ꝓns per accidens. ¶Cū ergo hic diffiniatur scire simpliciter: vt dicit pbs: oportz scientem; vt simpliciter sciat etiam cognoscere applicationem cause ad effectum. Unde dicitur in predicta diffinitione. Et quoniam illius est causa. ¶Et q̄ scientia ē certa cognitio rei: sed quod contingit aliter se habere: nullus potest per certitudinem cognoscere. ideo oportz ꝙ illud quod scitur non possit aliter se habere. Unde additur in predicta diffinitione. Et nō est contingere aliter se habere. ¶Posset etiam probari per conditiōes bone diffinitionis: que sibi conueniunt. Nam illa diffinitio conuenit omni contento sub diffinito: ⁊ nulli alteri ⁊ facit ipsum diffinitum differre a quolibet alio: ⁊ euacuat totam naturam diffiniti a ꝓma potentia vsq; ad vltimū actum. ergo est bene assignata. ¶Considerandum est autez ꝓmo ſm doc. s. in lectione ꝙ ratio quare hic pbs ponit ipsius scire diffinitionē: ē ista. Nam in omnibus que sunt ꝓpter finem; diffinitio que datur per causam finalem: est rō diffinitionis que datur per causam materialem, ⁊ medium probans ipsam. propter hoc. n. opz ꝙ domus sit ex lapidibus ⁊ lignis: q̄ est operimentuz prohibens nos a frigore ⁊ estu. Quia igitur pbs voluit ponere duas diffinitiones demonstrationes: quarum vna sumitur ex fine demonstrationis qui est facere scire: qui quidem finis: ponitur in diffinitione eius: iō premisit diffinitionem ipsius scire: anteq̄z poneret diffinitionem demonstrationis. ¶Aduertendū est vlterius ſm doc. s. in presenti lectione: ⁊ ſm pbm elicitiue ꝙ dupliciter aliquid dicimur scire. Uno modo simpliciter quādo si scimus aliquid in seipso. Alio modo dicimur aliqd scire in alio in quo est vel sicut pars in toto: sicut si scientes domum diceremur scire parietem: vel sicut accīs in subiecto: sicut si scientes corruscum diceremur scire venientem: vel sicut effectus in sua causa. sicut scientes premissas ſm se: diceremur scire ꝛcłonez vel quocūq; alio modo. Et hoc est scire per accidens: q̄. s. scito aliquo per se dicimur scire id quod accidit ei quocūq; modo. Et tale scire dicitur etiam scire sophystico modo: quia sophystice vtuntur tali modo arguendi. Cognosco coruscum. Coruscus est veniens. ergo cognosco venientem. ¶Considerandum est insuper ſm doc. s. ibidem ꝙ manifestatio predicta phia diffinitiōis ipsius scire a signo est recta. ⁊ conueniens manifestatio. Nam diffinitio est ratio quā significat nomen: vt habetur. 4.° methaphysice. Sed significatio nominis accipienda est ab eo quod intendum cōiter loquentes per illud nomen significare. Unde ⁊ in. 2° Topicorum dicitur ꝙ nominibus vtendum est vt plures. Unde si tam scientes q̄z nō scientes intendunt significare per hoc nomen scire hoc s. quod est causam rei cognoscere: sequitur ꝙ predicta manifestatio est sufficiens ⁊ recta. ¶Aduertendum ē etiam ſm doc. s. ibidem ꝙ predicta diffinitio magis est diffinitio dicens quid nois q̄z quid rei. Nam si quis recte consideret illa notificatione seu diffinitione magis ostenditur quid significet nomen: q̄z ꝙ directe aliquid significetur. Nam pbs non notificat sciaz de qua ꝓprie posset diffinitio haberi. cum sit species alicuius generis: sed notificat ipsum scire. Unde etiā a principio dixit. Scire opinamur. Et non dixit scire est aliqd tale vel tale. Huc usq; doc. s. in lectione quasi de verbo ad verbum.

¶Sed istud vltimum videtur impugnare bis que determinata sunt in precedenti articulo. Nam ibi dictum est ꝙ scire potest diffiniri ꝓprie: ⁊ ꝙ erat speciei alicuius generis. Hic autem videtur doc. s. aliter innuere. Uidetur enim velle ꝙ scientia que est species alicuius generis possit ꝓprie diffiniri: ⁊ non ipsum scire.

¶Dicendum ꝙ ꝛz predicta diffinitio sit diffinitio dicēs quid nominis: tamen non ꝓpter hoc sequitur ꝙ nō possit dari diffinitio quid rei ipsius scire. ¶Uerūtamen scire potest dupliciter. Uno modo ſm ꝙ est effectus demonstrationis: vt. s. nominat actualem motum ratiōis discurrentis a premissis ad conclusionez. Et isto modo ꝓprie non est spēs alicuius generis: sicut nec aliquis alius motus. Alio modo accipitur absolute ſm. s. ꝙ est actus intelligentis in anima existens. Et isto modo potest diffiniri: etiam diffinitione ꝓprie dicta: ⁊ est spēs alicuius generis vt supra concessum est. ¶Primo autem modo accipitur hic a doc. s. ¶Considerandum est insuper ꝙ scire dicitur multis modis. Uno enim modo accipitur pro quacunq; cognitione siue perfecta siue imperfecta. Et isto modo non solum scire est per causam: sed etiam per effectum: vel aliquo alio modo. Alio modo accipitur: vt est idem ꝙ cognoscere aliquid per causam quācunq; siue illa causa sit necessaria siue non. Et isto modo dicimur scire etiam contingentia. Tertio modo accipitur scire: vt idem est ꝙ cognoscere aliquid per causam necessariam qualitercunq; siue illa causa sit applicata siue non. Quarto modo dr̄ scire vt idez est ꝙ cognoscere aliquid per causam necessariam applicataz ad effectuz. Et isto modo ꝓprie aliquid scitur per demōstrationem propter quid. Et sic accipitur hic scire quod est ꝓprie ⁊ perfecte scire. Unde doc. s. dicit in lectione ꝙ contingit aliquid scire per effectum: vt infra patebit: ⁊ contingit etiam scire prima principia indemōstrabilia: quorum non est accipere causam. Sz ꝓprius ⁊ perfectus modus ipsius scire est vltimus qui predict⁹ est. ¶Ex quo pz ꝙ scire accipitur quadrupliciter. Cōissime cōitus cōiter ⁊ ꝓprie: sicut etiam supra tactum est.

¶ Aduertendum est insuper q; quadrupliciter aliquid dicimur scire proprie. Uno modo dicimur scire ppie. Id cui intellectus assentit per demonstrationez. Et isto modo conclusio demonstrabilis ppie scitur. Alio modo dicimur proprie scire illud q; significat per conclusionem cui intellectus assentit: sicut significatum huius conclusionis: homo est risibilis proprie scimus. Tertio modo dicimur scire proprie id qđ est sbm vel predicatum illi⁹ cōclusionis demonstrate. Quarto modo dicimur scire p prie id quod significatur per tale sbm vel predicatum.

¶ Aduertendum est vlterius q; scientia accipitur dupliciter. Uno modo vt distinguitur contra intellectum. Et isto modo scia est solum conclusionum ⁊ non principiorum. Alio modo accipitur scia vt se extendit ad intellectum. Et isto modo dicimur habere sciam de premissis ⁊ principijs demonstrationis. Et talis nō semper habetur per causam: vt dictum est. ¶ Aduertendum est vlterius pro amplioꝛi declaratione predictoꝝ ⁊ eoꝝ que inferius dicenda sunt q; scientiarum plures reperiunt diuisiones in diuersis locis doctrie doc.s. Nā sciarū quedam est scientia visionis ⁊ quedam est scia simplicis intelligentie: vt pz per doc.s. in pmo sniarū. di.38.q.1. ar.4. Et i de veritate.q.2.ar.9.ad scōz. Et in pma pte .q.14.ar.9. Scia autez visionis ē qua aliquis cognoscit res actu existentes. Et dicitur visionis ad filitudinez visus corporalis: qui intuetur res extra ipm exītes. Et hec vocatur alio nomine: scia intuitiua. Sed scia simplicis intelligētie est qua aliquis cognoscit ea que possunt eē due tm̄ non sunt existentia actu. Et talis alio noīe vocatur cognitio abstractiua. Hōis aūt duo mōi scie nō faciunt diuersitatem ex parte scientis. sed ex pte rei scite vt dicit doc.s. in de vitate vbi supra. ¶ Item sciaruz quedam est apprehensiua. Alia est comprehensiua: vt pz per doc.s. in pma parte.q.12.ar.7. Et.q.14.ar.3. Et in multis alijs locis. Scia aūt comprehensionis est qua cognoscit aliquid ita pfecte: sicut ē cognoscibile: sic 2° demōstrabilis scit: scia comprehensiua quādo scitur per demōstrationem: non aūt qñ cognoscit per aliquā rōnem pbabilem: vt ibidem doc.s. dicit. Sed scia apprehēsionis est qua cognoscit res non tm̄ omnibus modis quibus cognoscibilis est: sicut qū cognoscit aliqua 2° demōstrabilis: non tm̄ per demōstrationem: sed per aliquā rōnem pbabilem. puta si hoc qō est triāgulum hīe tres angulos equales duobus rectis aliquis sciat p demōstrationem cōprehendit illud. Si vo aliqs eius opinionē accipiat per hoc q; a sapientibus vel pluribus ita dicit nō comprehendet ipsum: q: nō ptingit ad illuz pfectum modū cognitiōis quo cognoscibile est: sed solum cognoscet ipsum scia apphēnīōis. ¶ Item sciarū quedā est scia q: est: ⁊ quedā est scia propter qd est: vt pz per pbm in pmo libro. Scia q: est dicit hītus conclionis acquisitus p demonstrationem: q: est. Sed scia propter quid dicit hītus cōclonus acquisitus per demōstrationem ppter quid: vt infra oñditur. ¶ Item sciarum quedā est scia subalternata ⁊ quedā subalternans vt inferius ostēdit pbs. Scia subalternata est que accipit sua principia a scia subalternāte. Sed scia subalternās ē que habet probare ⁊ regulare principia iferioris scie subalternate: vt clarius infra patebit. ¶ Itez sciarum alia est vlis alia pticularis. Alia in potentia alia in hītu: ⁊ alia in actu: vt pz per doc.s. in pmo sniarum. dist.35.q.1.ar. vlt. Scia vlis dicit qua aliquis cognoscit aliquid p medium vle: siue per rōnem vlem: sicut methaphysica. Scia vo pticularis ē qua aliquis cognoscit aliquid p rōnem ppriam ⁊ pticularē. Dicit aūt scia particularis vt ibidē dicit doc.s. q: est p medū cognoscendi pticularē a re accepta. Sed scia in potētia ē qua aliquis aptus natus est aliquid cognoscere: qō tm̄ nō cognoscit. Scia vo in hītu est qua aliqs cognoscit aliquid qō cōsiderare pt cū vult qō tamē actū non considerat. Sed scia in actu est qua aliquis cōsiderat actu rē ipsam. ¶ Itē sciarū qdā est donum spūs sācti: alia est hītus cōclonis acquisitus. Scia que ē donuz est cognitio q; aliquis iudicat de re p modum iclinationis: sicut qui hz hītum virtutis recte iudicat de his que sunt fm virtutē agendā magis ad illa facilius faciēda iclinat vt in Ethicis dicit q; vtus ē mēsura ⁊ regula humanoꝝ actuū. Scia vo que est hītus cōclonis acquisitus est q; aliquis iudicat de re per modū cognitiōis: sicut aliquis instructus in scia morali posset iudicare de actib⁹ vtutis ēt si hītum illarū nō hīet: vt pz per doc.s. in pma pte.q.1.ar.6.ad vltimum elicitiue. ¶ In sciarum quedā est humana ⁊ quedaz diuina: vt pz per pbm ⁊ doc.s. in pmo methaphysice. Scia hūana ppie dī illa que est hūanitus iuenta. Sed scia diuina ē illa que est diuinitus inspirata: sicut scia sacre theologie. Uel que solū a deo habet: sicut scia ipsi⁹ dei que est sua ēntia. ¶ Itē sciarum quedā ē rōnalis que .s. est de ente rōnis: sicut logica. Quedā vo ē realis que .s. ē de ente reali. Et talis ē triplex. Quedā ē activa: sicut scia moralis. Quedā factiua sicut scie mechanice. Et quedā theorica. Et illa ē triplex. s. phica: que ē de cōiunctis materie sensibili cōi fm rē ⁊ rōnem. Alia ē mathematica q; est de quātis fm rē materie sensibili ⁊ de sepatis fm rōnem. Alia ē methaphysica que ē de sepatis a materia fm rē ⁊ fm rōnem. ¶ Itē sciarum alia ē practica. Alia speculativa: vt pz. 1. methaphysice. Scia practica est q; ordinat ad opus: materia supra exposito. Sed scia speculativa ē que ordinat ad scire siue ad opōnem itellect⁹ Uel ēt ad operationē volūtatis: nō vt opō est: sed vt scibilis est: vel dissimilis. ¶ Itē sciarum quedam est naturaliter indita. sicut scia pīoꝝ pncipioruz cognitis terminis. Quedā vo est infusa per gratiam: sicut declarat doc.s. in pma pte.q.12.ar.vlt. Alia vo est acquisita per studium ⁊ exercitium. ¶ Itē sciarum alia ē infinita: sic scia dei: ut dicit doc.s. in pma pte.q.14.ar.12. Alia vo finita: sicut scia cuiuslibet creature. Idē innuit doc.s. in pmo sniarum. di.39.q.1.ar.vltimo. Scia infinita dicitur cognito qua aliquid cognoscitur per medium infinitū. Sed scia finita dicitur illa qua aliquid cognoscitur p medium finitum: siue per rōnem cognoscendi finitā. ¶ Itē sciarum quedam est simplex: ⁊ quedam est discursiua vt pz p doc.s. in pma pte.q.14.ar.7.in corpore. Scia simplex dicit illa qua cognoscit aliquid sine pcessu vni⁹ ad aliud. Sed scia discursiua ē triplex. Quedā ē discursiua fm successionem tm̄ qua.s.dum cognoscimus aliquid in actu conuertimus nos ad cognoscendum aliō. Alia est discursiua fm causalitatem. s. quando a principijs cognitis discurrimus ad sciendum conclusionem. Tertia est discursiua fm resolutionem: qua. s. resolvimus effectus in suas cās: ⁊ ibi cessat inquisitio. ¶ Itē sciarum quedam est vna: ⁊ quedam plures: vt elicitur ex 2°. ⁊ 3°. de anima. Scientia vna dicitur illa que ē de vno oō formaliter sumpto: sicut scientia phicalis. Scientia vo plures dicitur illa que est de diuersis aīalis formaliter sumptis specifice: sicut phia realis in cōmuni ē plures simpliciter: lz sit vnum genere generalissimo.

¶ Ex predictis ergo patent modi sciarum pro maiori parte si eis adiungantur modi cognitionum positi supra q.4.ar.vltimo. Qui si memorie diligenter comendentur ad ea que infra dicenda sunt maximaz adducent vtilitatem. ¶ Ad primū igitur dicendum q; quādo scim⁹ cōclusionem per causam: nō oz q; iterum sciamus illaz cām per aliam causam: q: de tali causa. s. prima non habet scia propria: sed magis itellectus qui est principioꝝ vt dictum est. vnde non est procedere in infinitū. ¶ Ad scōm ⁊ tertiuz patet solutio per ea que dicta sūt. ¶ Ad quartum dicendum q; aliqui volunt propter hoc argumentum dicere q; logica non est scientia proprie dicta. ¶ Sed isti non volunt vti terminis vt plures quod est contra pbm in libro. 2°. Topicoꝝ ⁊ contra doc.s. in presenti lectione. Nam illi qui locuntur de scire volunt per hoc nomen scire significare hoc. s. aliquam propositionem necessariam cognoscere per causam applicataz vt iā expositū ē. Sz mānifestū ē q; alij ppōes formant

in logica nēcia q̄ demſtatiē ꝛ demſtatōe pp qd. vꝫ. p diffinitionē ſbi. vbi gr̄a. hec 9ª eſt nēcia ꝛ p ſe. oē vle ē p̄dicabile. q̄ demſtat̄ ſic. oē illd qđ aptū natū ē eē in multis ē p̄dicabile. Sꝫ oē vle ē hmōi. ergo ꝛc̄. ¶ Jtē ꝫ ſnia ē ꝛ ꝫ oēs expoſitores phiaꝫ: i phiaꝫ q dnidūt phiaꝫ. finoci nalē ꝛ realeꝫ. ¶ Jteꝫ ſi nō eſſet ſcia ꝑprie dicta nō eēt hi tus de gñe q̄litatis qđ eſt ꝫ oēs pōos ꝛ logicos ꝛ ꝫ doc. s. in p̄ncipio huius libr. vbi vult q requirat̄ q̄daꝫ ſcia rōnalis q̄ hēat dirigere rōneꝫ i ſuis actibus. qđ nō face ret ſi nō eſſet qd reale i aliquo gñe. ¶ Uſi dōm ē q logi ca eſt ſcia ꝑprie dicta. ¶ Uel tñ ſi accipiat̄ ſcia ꝑpriꝫ ſine vt pauci accipiūt: vꝫ p hitu realiū q̄ ē de ente reali ꝛ p diſ finitionē ꝑprie dictā ꝛ qdditatiuā ſic de ſola ſubiecta eſt ſcia. Et iſto modo logica nō ē ſcia. ſ. ꝑprijſſime ꝛ ſtrictiſ ſime ſūpta. ſꝫ hoc nihil ad ꝓpoſitū. ¶ Dicendū ē ergo q ens rōnis p̄t hr̄e cāꝫ ſue neēitatis. vñ ꝓbatio ꝓñis fal ſe aſſumit̄. ¶ Ad vltimū dōm q nālia p̄nt dupliciter cō ſiderari. Uno modo i ꝑticulari. q̄tū ad eē exiſtēte. Et ſic ſunt contingentia. Et iſto modo de eis non ē ſcia. Alio° p̄nt conſiderari in vlī q̄tum ad eſſe eēntie p reſpectum ad ſuas paſſiones ꝛ p̄dicata eēntialia. Et ſic ſunt icorru ptibilia. Et iſto° de eis eſt ſcia. ¶ Uel poſſet dici q licꝫ res nāles ſint corruptibiles: tñ hitudo paſſionis ad ſbm quā ſignificat 2° demſtabilis eſt neceſſaria ꝛ perpetua. ¶ Propꝛie. n. ꝛ p ſe primo de ꝛclione eſt ſcia.

¶ Ubi ſupra in pho ꝛ in doc. s. ¶ Articul° tertiꝰ.

a **¶ tertium** ſic ꝓceditꝰ. Uſi q cāe extrīſece. vꝫ cā finalis ꝛ efficiens magis faciant ſcire q̄ cauſe intrī ſece que ſūt materia ꝛ forma. ¶ Nā illa cauſa magis facit ſcire q̄ neceſſitat oēs alias cās: ꝛ que ē maxi ma cārum. Sꝫ finis eſt hmōi cum ſit cā cārum: vt patꝫ 2°. phicoꝝ ꝛ p̄mo ꝛ. 5. methaphyſice. ergo finis ma xime facit ſcire ꝓbatio maioris: q: ſcire eſt cām rei co gnoſcere vt dictū eſt. ergo maxime ſcire ē maximā cau ſam rei cognoſcere: q: ſicut ſe hꝫ ſimplr̄ ad ſimplr̄ ita ſe hꝫ magis ad magis: ꝛ maximū ad maximū: vt pꝫ p maximā topicā. ¶ ꝫ illa cā maxime facit ſcire: que hꝫ regulare oēs alias cauſas. Sed cā finalis eſt hmōi: q: vt dicit lyncolenſis ſm exigētiaꝫ finis: neceſſe ē oīa mo derari. ergo idē qđ ꝑius. ¶ ꝫ illa cā facit maxīe ſcire per quā fit demōſtratio potiſſima. Sed demōſtratio q̄ datur per cām finalem dī potiſſima infra p̄obatur. ergo ꝛc̄. ¶ ꝫ illa cā maxime facit ſcire a qua maxime dep̄ndet effectus in eē cū eadem ſint p̄ncipia eēndi ꝛ co gnoſcēdi: vt habet̄. 2°. methaphiſice. Sed cā efficiens eſt hmōi: q: diſponit mām ꝛ introducit formaꝫ cōſer vat ēt effectum in eſſe marīe p̄rimū efficiēs. ergo cā effi ciens maxime facit ſcire. ¶ Sed in ꝛ̄tium arguit̄. ¶ Naꝫ illa cā maxime facit ſcire: per quā māle diſtinguit̄ ab i māli: q: eadē ſunt p̄ncipia eſſendi ꝛ diſtinguendi: ꝛ per ꝓñs cognoſcēdi. Sed cā mālis eſt hmōi: vt de ſe notū eſt. ergo cā mālis maxime facit ſcire: ꝛ non cauſe extrī ſece. ¶ ſ̄reterea p illud maxime aliquid ſcit: per qđ habet̄ eſſe ſimplr̄. Sed forma eſt hmōi. ergo forma maxime facit ſcire ꝛ non cauſe extrīſece. ¶ Rñdeo di cendū q cauſe p̄nt duplr̄ conſiderari. Uno mō metha phyſice. ſ. ſm earū nām. Alio modo p̄nt cōſiderari lo gice ſm. ſ. q cadūt in apꝓhenſione nr̄a. Si ergo loqua mur de cauſis p̄mo modo: tunc manifeſtum ē q cauſe extrīnſece non faciunt maxime ſcire: ſed cauſe intrīnſe ce. Qđ ſic pꝫ. ¶ Nam diffinitio ſignificans qđ quid ē rei: eſt mediū in demonſtratione ꝑpter quid: cuius eſt fa cere maxime ſcire. ergo ille cauſe que includunt in eēn tia rei: ꝛ que ponunt in diffinitione rei: maxime faciunt ſcire. Sed cauſe intrīnſece ꝑtinent ad diffinitionē ꝛ eēn tiam rei realiter loquendo: ꝛ nō cauſe extrīnſece. finis enī ꝛ efficiens: nō ſunt ꝑtes eēntie rei. niſi forte finis ge nerationis q eſt ipſa forma rei: nō tñ finis rei generate ē pars eēntie rei: vt pꝫ per doc. s. in. 2°. phyſicoꝝ lcōne vltima ꝛ p cōmētatoꝝ ibideꝫ. ergo cauſe intrīnſece ma xime faciunt ſcire. Qđ aūt cauſe intrīnſece nō pertineāt ad qđ quid eſt methaphyce loquēdo: lꝫ bene logice lo quendo: pꝫ per doc. s. in fine ſeptimi methaphyſice ſꝫ ſniam Ariſt. ibidē. vbi ſic ait. ¶ Nā logicus conſiderat mo dum p̄dicandi. ꝛ non eſſentiā rei. vñ quicquid rñdetur ad qđ quid ē: ſiue illud ſit intrīnſecū: vt materia ꝛ forma ſiue extrīnſecū: vt finis ꝛ efficiens: dicit̄ ꝑtinere ad qđ quid eſt: ꝛ hoc logice loquēdo. Sed methaphyſicus q eēntiam rerū querit finem vel cām efficientez cum ſint quedā extrīnſeca non comꝓhendit ſub qđ quid erat eē. Unde ſi dicamus q domus eſt aliqd phībēs a frī gere logice loquēdo ſignificat̄ qđ quid ē: nō aūt ſm cō ſiderationem phyloſophicā. ¶ Nec ille formalr̄. ¶ Sic ergo methaphyſice ꝛ realr̄ loquendo cauſe extrīnſece non ꝑtinēt ad qđ quid ē. neq; ponunt̄ in diffinitōe qd ditatiua rei. Jdeo nō maxime faciūt ſcire: cū vt ſic non poſſint eē mediū demōſtationis ꝑpter qd. ¶ Si vō cau ſe cōſiderent̄ ſcdo mō: ſic inter oēs cās: cā finalis maxi me facit ſcire: vt voluērūt tria prima argūmēta ante in ꝛ̄tium adducta. ¶ Et poſſent ēt ſic corroborari. ¶ Nam illa cā vltra quā nō contīgit vlterius querere: ꝛ q̄ hīta ceſſat oīs queſtio vere ſcibilis: illa maxime facit ſcire. Sed cā finalis eſt hmōi: vt in. 2°. huius dicēt. ergo cā finalis maxime facit ſcire. ¶ Ad tria igit̄ p̄ma argumē ta pꝫ ſolutio ex dictis: q: ꝓbant q cā finalis logice loqn do maxime facit ſcire. non aūt loquēdo realiter ꝛ phy lophice vt dictū eſt. ¶ Ad quartū dōm q illa cā que ē intrīnſeca: a qua eēntialiter res dependet in eē: facit ma xime ſcire realiter loquendo. ſ. cā formalis. Sed illa q̄ ē p̄ma in genere cārum illa facit ſcire ſimplr̄. ſ. cā finalis logice loquendo. Uſi cā efficiens cum nō ſit p̄ma cāruꝫ cum ēt nō ſit cā intrīnſeca non facit maxime ſcire: ſiue lo gice: ſiue methaphyſice loquamur.

¶ Qō. 9. De diſtinctiōe ſyllogiſmi demonſtratiui.

d **¶ Einde** conſiderādū reſtat de ſyllogiſ mo demōſtratiuo q̄tū ad qđ qd eſt. ſ. de diffinitionibus eī. ¶ Circa qđ q̄ runt̄ q̄tuo: 1° vtrū p̄ma diffinitio demōſtra tionis ſit bene data. ſcdo vtrū ſcda diffinitio eiuſdem ſit ſufficiens. 3° vtrū demōſtratio ꝑpter qd debeat ꝓcede re ex ꝓpoſitis ꝛ notioꝝ ſm naturā ꝛ que ad nos. 4° vtrum illa que ſunt ꝓpinquioꝛa ſingularibus: ſint no bis notioꝛa.

¶ Sequit̄ pho ꝛ in doc. s. Deide cuꝫ dicit. (Dicim? autem ſcire). ¶ Articulus primus.

a **¶ primuꝫ** ſic ꝓceditur. Uidetur q ꝑma diffinitio dmō ſtrationis nō ſit bene aſſignata. Jn qua dicit̄ q ſyllogiſmus demonſtratiuus eſt ſyllogiſ mus faciens ſcire. ¶ Nam intellectus agens ꝛ obm intelli gibile faciunt ſcire. Obm. n. cuiſlibet ſcie eſt p̄ncipiū ſcie di. ergo p̄dicta diffinitio conuenit alijs a diffinito: ꝛ per ꝓñs nō ē bona. ¶ ſ̄reterea ſi demōſtratio faceret ſci re: aut faceret ſcire dum ē: aut dum non ē. ¶ Non pōt di ci ſcōm q: qđ nō eſt: ē nihil. Sed nihil nō facit aliquid. ¶ Neq; ēt pōt dici p̄mū: q: ſequereꝫ q ſcire fieret dum eēt: qđ eſt falſum: q: qđ ē non fit. ¶ Sꝫ ſequela: q: dum demōſtratio eſt ipm ſcire eſt. Si ergo demōſtratio duꝫ eſt facit ſcire ſequit̄ q ipm ſcire fiet dum eſt: qđ fuit p bandum. ¶ ſ̄reterea ſcire ē rei cām cognoſcere vt di ctum eſt. Sed ſyllogiſmus demōſtratiuus nō ē cā rei: cum ſit ens rōnis. ergo ꝛc̄. ¶ ſ̄reterea illa que ponū tur in diffinitione alicuius debent p̄dicari in recto ꝛ in quid de diffinito: vt pꝫ per ꝓhm. 7° methaphyſice. Sꝫ ſcire nō p̄t p̄dicari de ſyllogiſmo demſtatiuo in recto nec in qd. ¶ Dec. n. p̄dicatio ē falſa. Demōſtratio ē ſci re. Igit̄ diffinitio illa videt̄ inſufficiēs. ¶ Sed ꝫ ē pbs i ſta dicens. Dicimus aūt ſcire ꝛ per demōſtrationē ſtel ligere. Scōm nomē aūt dico ſyllogiſmū apotheticō. i. ſyllogiſmū facientem ſcire. Sed apotheticon dico ſm quē in habendo ipm ſcimus. ¶ Rñdeo dōm q ſyllo giſmus demōſtratiuus cōueniēter diffinit̄ per ſcire. dum dicitur. Syllogiſmus demōſtratiuꝰ ē ſyll's faciēs

scire. Quod sic pbatur per pbm ⁊ hoc in pñti. s. lectiõe electiue. Nam mobus que sũt ppter finẽ. rõ sumenda ẽ ex ipso fine. Sed syll's demõstratiuus ẽ ppter aliquez finẽ. vt supra oñsum ẽ. g° rõ eius ex fine sumenda est.

Finis ãt syllõ demonstratiui ẽ scire q; scire nihil aliud esse videt̃ q̃ p demõstrationẽ intelligere vt dicit hic pbus in lra. ergo syll's demõstratiuus conuenienter diffinit̃ p hoc qõ est facere scire. ¶ Sz q̃rebat discipulus. primo qualis esset predicta diffinitio. vz. an sit mãlis vel formalis. Non quidẽ põt eẽ mãlis. cũ non detur p cãm mãlem. Neqz ẽt vr̃ q̃ sit formalis. cũ non det̃ p cãm formalez. Omis ãt diffinitio vel ẽ mãlis vel formalis. ¶ Dicẽdum sm doc. s. in 2° huj° lec. 8. q̃ ⁊ si demonstret̃ aliquid p cãm efficientẽ ⁊ finalẽ. dicendũ erit q̃ semp cã supior se habet vt formalis respectu inferioris. Hec ille. Idẽ dicitur vi. q. 14. 5. c. vnde dici potest. q̃ omis diffinio vel est formalis vel mãlis. predicta ãt diffinitio ẽ formalis ⁊ nõ mãlis. ¶ Sed sciendũ q̃ aliqua diffinitio põt dici formalis dupl'r. Uno mõ q; datur p verã cãm formalem. Et sic predcã diffinitio nõ ẽ formalis. Neqz isto mõ omis diffinitio ẽ vel mãlis vel formalis: cũ quedã det̃ per cãs efficientẽ ⁊ finalẽ logice loquẽdo vt supra dictũ ẽ. Alio mõ aliq̃ diffinitio dicit̃ formalis q; datur p aliqd qõ hz modũ forme. De rõe. n. forme ẽ q̃ sit actus. Illud ergo q̃ hz rõem actus hz modũ forme. Constat aũt q̃ finis cuj⁹ sit cã cãr ẽ actus q; monet ipm̃ efficiẽs ad agendũ. Nihil enĩ monet nisi sm̃ q̃ hẽt rõem actus. ¶ Silr ipm̃ efficiens cũ agat habet rõem actus. Et forma ẽ ipe act° vñ manifestũ est q̃ isto mõ diffinitio que datur per cãs finalẽ ⁊ efficiẽtẽ. formalis dici põt. Cum ergo p̃dicta diffinitio det̃ per cãm finalẽ sequitur q̃ sit formalis. ¶ Cõsiderandũ ẽ tñ q̃ aliq̃ diffõ põt dici formalis dupl'r. vno mõ simpliciter. alio mõ in respectu. Illa ãt diffinitio dicitur formalis simpl'r que dat̃ per cãm finalẽ. q; cã finalis nõ hẽt cãm potẽtem respectu cui⁹ possit hẽre rõem potẽtie. Illa vo diffinitio dicit̃ formalis in respectu q̃ datur p cãm formalẽ vel efficientẽ. q; cã efficiẽs dicit̃ habere rõnez actus respectu forme ⁊ mãe: ⁊ forma respcũ mãe. Q; tñ efficiẽs respectu finis hz rõez potẽtie ⁊ forma respectu efficientis ⁊ finis. ideo diffinitiones hmõi date dicũt̃ formales i respectu ⁊ mãles i respcũ. Et hec ẽ sñia doc. s. in. 4° sñiaz circa pncipiũ. ¶ Querebat insup discipulus an p̃dicta diffinitio sit qdditatiua. Et videbatur sibi q̃ nõ. q; finis non pertinet ad quidditatẽ rei: p̃dicta aũt diffinitio dat̃ per finẽ ergo ⁊c. ¶ In ctrariũ videbatur q̃ sic q; per eã rñdetur ad interrogatiõem factaz p qd. vt si querat̃ qd ẽ syll's demõstratiuus conuenienter respõdetur q̃ ẽ syll's faciens scire. ergo videtur q̃ sit qdditatiua. ¶ Dicẽdo q̃ logice loquendo p̃dicta diffinitio põt dici qdditatiua. vt voluit argumẽtũ incõtrariũ q; logice loquẽdo. omis illa diffinitio põt dici qdditatiua p quã rñderi põt ad interrogatiõem factã p quid ceteris trib⁹ pditiõibus obseruatis supius adductis. ¶ Sz methaf loquẽdo ipsa nõ ẽ qdditatiua. sed vt sic est quedã descriptio. q; vt dictũ est finis nõ pertinet ad quidditatẽ rei cũ sit cã extrinseca. ¶ Ad primũ igitur dicendũ q̃ predicta diffinitio non conuenit intellectui neqz eius obiecto. quia gen⁹ diffiniti qõ ẽ syll's eis non conuenit. Non enim intellectus est syll's: neqz obm intelligibile ẽ syll's. vñ dato añte neganda est pña. ¶ Uerũtñ intellectus ⁊ obm intelligibile nõ faciũt eodẽ modo scire: sicut syll's demõstratiuus. Hec. n. oĩa. s. sensus fantasma intellect⁹ agẽs res intellecta spẽs intelligibilis. intell's possibilis ⁊ ipsa aĩa cõcurrunt ad generatiõem scie: ⁊ sic aliquo mõ faciunt scire. Iz diuersimode. Nam ad generatiõem scientie aliqua ocurrunt dupl'r. Uno mõ sicut pncipia remota. Alio modo sicut pncipia ppinqua. Primo mõ cõtingit dupl'r. vno mõ sicut pncipiũ pncipale. Et sic aĩa rõnalis ocurrit ad generatiõem scie. Alio mõ sicut pncipiũ coadiuuans. Et sic sensus ocurrit ad generationẽ scie. Scõo mõ ctingit sex modis. Uno mõ effective. Et hoc dupl'r. Uel pncipaliter vel instrumẽtaliter. primo mõ ocurrit intellectus agens ad generatiõem scie. 1° modo syll's demonstratiuus. Alio mõ obiective. Et hoc dupl'r. Uel vt obz pncipale ⁊ primũ. Et sic res intellecta ocurrit. vl' vt obm remotũ. Et sic fantasma ocurrit. 3° mõ mãliter. Et sic ocurrit intell's possibilis. 4° mõ formal'r. Et sic ocurrit spẽs itelligibilis. 5° mõ finalit̃. Et sic ocurrit habitudo. 6° mõ sicut vlis cã oiuz. Et sic ocurrit prima cã ad generatiõez scie. Ad 2m dõm q̃ syll's demõstratiuus facit scire dum ẽ. Et hz scire sit sil'tpe cũ syllo demõstrativo tñ segtur eũ mãliter. sicut effect⁹ suã cãz. Et hz id qõ ẽ. q̃ ẽ nõ fiat in his que p vez motũ fiũt: tñ in his que in instãti pducũtur id qõ fit dũ fit ẽ ⁊ dũ ẽ fit. accipiẽdo terminos prout̃. Illud enim qõ generat̃ ẽ. ⁊ illud qõ sic ẽ generat̃ si accipiat̃ generatio vt distinguit̃ ꝺ alterationez. ¶ Ad 3m dõm q̃ cognoscere rẽ nõ ẽ cognoscere syllm demõstratiuũ. hz cognoscere rẽ ẽ cognoscere cãz rei p syllm ostratiuũ. vñ argm nõ segtur. ¶ Ad vltimũ dõz q̃ illa q̃ ponũtur in diffinitiõe qdditatiua ptinẽtia ad eẽntiã rei debent p̃dicari i recto de diffinito. nõ ãt illa que ponũtur in diffinitiõe tanq̃ pn̄a extrinseca diffiniti. Scire ãt ponitur in predicta diffinitione. 2° modo ⁊ non primo modo.

¶ Segt̃ i doc. s. 3° ibi (Demõstratio ⁊c) ¶ Articul's seõs

Secũdum

sic pceditur. Uidet̃ q̃ diffinitio 2ª syllogismi demõstratiui que dr̃ mãlis non sit sufficientis tradita a pho. In qua dicit̃. Syll's demõstratiuus est qui pcedit ex primis veris ⁊c. Haz vm⁹ rei est vnica eẽntia. g° vnius rei ẽ vna diffinitio tñ. q; ipa essentia sine ipm̃ qõ qd ẽ rei. ẽ significatũ diffinitiõis. Cũ ergo p̃dicta diffinitio demonstratiõis de qua dictũ ẽ i pceden ti articlo: sit bñ assignata. vt pz. segtur q̃ ista sit sup flua. ¶ Preterea prima pncipia nõ ingrediũtur formal'r demonstratiõem cũ in oĩ demõstratione supponãtur. g° male ponitur illa pticula: ex primis in diffinitiõe demonstrationis. ¶ Preterea ex falsis ctingit syllogizari verũ: vt pz 2° priox. ergo ex falsis põt sciri verum. Cũ ergo scire sit effectus demonstrationis. vt supra ocessuz ẽ relingtur q̃ demonstratio possit eẽ ex falsis. ⁊ sic male ponitur in diffinitione. illa particula ex veris. ¶ Preterea ppinquuz ⁊ immediatũ idẽ sunt. Sz primũ ⁊ immediatũ opponũt̃. Si g° demonstratio pcedit ex primis male adũgitur q̃ pcedit ex immediatis. ¶ Preterea ppõ immediata caret medio p qõ possit demõstrari. Sed p̃misse demonstrationis possunt demõstrari. vt pz de premissis scientie subalternate que possunt demõstrari per pncipia scientie subalternantis. ergo demonstratio non semp pcedit ex immediatis. ¶ Preterea demonstratio pcedit ex ppriis ⁊ tñ illa particula non ponitur in predicta diffinitione. ergo non ẽ sufficiens. ¶ Preterea oĩa prima sunt priora. ⁊ econuerso oĩa illa que sunt priora sunt prima. ergo superflue ponitur illa particula ex prioribus. ¶ Preterea diffinitio predicta nõ competit oĩ ꝺtento sub diffinito. g° nõ ẽ bõa. patz assumptum. q; demõstratio q; ẽ ẽ demõstratio ⁊ tñ nõ semp pcedit a causis. sed aliqñ ab effectibus vt infra dicit pbs. ergo ⁊c. ¶ Sed contra est pbus in lra dicens. Si igitur ẽ scire vt posuimus demõstrativaz scientiã necesse ex veris esse ⁊ p̃mis ⁊ immediatis notioribus prioribus causisqz ꝺclusionis. ¶ Rñdeo dõm q̃ diffinitio materialis ipsi⁹ demonstrationis est bene assignata. In qua dicitur syll's demõstratiuus est qui pcedit ex p̃mis veris ⁊ immediatis prioribus notioribus causisqz ꝺclusionis. Quã qdẽ diffinitiõez pbat pbs dupl'r. primo pbat eã fm se totã. demonstrando eã per primam diffinitiõem. Illã ois syll's faciens scire pcedit ex p̃mis veris ⁊ immediatis ⁊c. Sed omnis syll's demonstrativus ẽ syll's faciens scire. ergo ois syll's demonstrativus pcedit ex p̃mis veris ⁊c. ¶ Ex qbus pz q̃ hec 2ª diffinitio se hz vt ꝺclusio. Prima vo vt mediũ demõstrationis. que si ꝺiungãtur simul habebunt se simul vt tota demonstratio sola positiõe differẽs. 2° pbat eam per singulas pticulas. ¶ Et primo q̃ sit ex veris. nã quod nõ ẽ. nõ ctingit sciri cũ scia sit de ente. Sicut diametruz quadrati

cē simetrum .i. cōmensurabilē coste. ſ. eius lateri. ſed qđ̃ non est verum. nō ē ens: cū ens ⁊ verū conuertātur. g⁹ illud quod scitur. debet esse verum. Conclusio autez demōſtrabilis scitur. ergo ꝯclusio demōſtrabilis ē vera. Sed vez nō scitur niſi ex vis: vt infra ꝓbabitur. ergo oz p̄missas ex qb⁹ scitur ꝯclō ee veras. ¶ Sz q̄ demonſtratio ꝓcedat ex p̄mis ⁊ īmediatis ꝓbat sic fm pb̃m. ¶Nam nō ōtingit aliquē hēre sciam niſi hēat demonstrationē eoz quoz est demonstratio. Si ergo demſtratio in suis demōſtratiōibus ꝓcedat ex p̄missis mediatis ⁊ demonstrabilibus. aut ergo hz demſtratiōem illaz p̄missarū aut nō. ſi detur q̄ nō: tūc segē. q̄ nō scit illas p̄missas ⁊ p ꝯs neqz ꝯclonē. ¶Nā dictū est q̄ non contingit aliquē habere sciam alicuoz niſi habeat demonstrationē illorū quoz ē demōſtratio. ſi vo detur p̄mus. vz q̄ habeat talium p̄missaz demonstratiōem. tūc vel ē ꝓcedere īfinitum ī demōſtrationib⁹ vel ē ſtat⁹. ¶Nota p̄mū. q̄: non ōtingit infinita ptranſire: ⁊ p ꝯs nihil sciret vt infra dicetur. ¶Relingitur ergo 2ᵐ. ſ. q̄ deueniendū est ad aliquas premiſſas p̄mas ⁊ immediatas. ⁊ indemōſtrabiles. Et sic oz q̄ demonſtratio ex īmediatis ꝓcedat vel ſtatim vl per aliqua mediata. vt p̄z. ¶Deinde ꝓbat pb̃us q̄ ꝓcedat ex causis per diffinitionem ip̄ius scire. ¶Nam scire est rei cām cognoscere. ſed demōſtratio facit scire. vt p̄z per p̄mā eius diffinitiōez. ergo ꝓcedit ex causis. Ulterius ꝓbat q̄ ꝓcedat ex ꝓoꝛib⁹ ⁊ notioꝛib⁹. q̄: oīs causa naturaliter ꝓioꝛ ē suo effectu: ⁊ notioꝛ. ſed demōſtratio ꝓcedit ex causis. vt ū dcīt ē. ergo ꝓcedit ex ꝓioꝛibus ⁊ notioꝛibus nō ſolum q̃ſtū ad cognitiōez q̄d ē. vt dicit hic doc. s. Sed ēt q̃ſtū ad cognitiōem q̄: ē ¶Non. n. adſciendū q̄ eclipſis ſolis ſit. ſufficit scire quid ē eclipſis. ſ. q̄ ē interpoſitio lune inter ſolē ⁊ terrā. ſed oz ēt scire q̄ luna interponat: ¶Et q̄: aliq̄d dicit̄ ꝑ⁹ alteroꝛ dupliciter. vno mō ſimplr ⁊ fz nāz. alio⁹ quo ad nos iō formaliter pb̃s oñdit q̄ demōſtratio ꝓcedit ex ꝓioꝛibus ⁊ notioꝛibus ſimplr ⁊ fm nām: nā illa que ſunt remotioꝛa a ſenſu. ſūt notitia ſimplr. Sz vl̃ia ſunt hmōi. Singularia enī ſūt ꝓpinquiſſima ſenſui. que opponunt vl̃ibus. Cum ergo demōſtratio ꝓcedat ex vl̃ib⁹ ⁊ non ex ſingularib⁹ ſegtur q̄ ꝓcedat ex notioꝛib⁹ fm naturā. ¶Hec oīa doc. s. in lectione ⁊ pb̃s ſualiť. ¶Sed cō tra aliqua que dcā ſunt inſtabat diſcipulus. ¶Nā p̄mus ⁊ īmediatū idem ſūt: q̄: illa ꝓp̄ dicit̄ p̄ma que nō p̄t demōſtrari. q̄: ſi demōſtrareť nō eēt p̄ma. ſilr illa ꝓp̄ dr̃ īmediata que nō p̄t demōſtrari. Fruſtra ergo ī p̄dicta diffinitiōe adiūgit̄ ex īmediatis. ¶Preterea ōtingit aliquē scire ꝯclōez ꝑ p̄missas demſtrabiles. quaz tū demōſtratiōem ignorabit sicut p̄z in ſcijs ſubalternatis. ergo nō oz q̄ qcūqz hz ſciaz aliquoz q̄ hēat demōſtratiōem oīuz quoz ē demſtratio. ¶Preterea de p̄missis nō pre cognoſcit̄ qđ̃ ſunt vt ſupra dictū ē. g⁹ male dcīm ē q̄ oz demſtratiōez ꝓcedere ex notioꝛib⁹ q̃ſtū ad aliq̄d ē ⁊ q̄: ē. Ad ō illa ex qbus ꝓcedit demōſtratio ſunt p̄miſſe. g⁹ ⁊c. ¶Preterea id qđ̃ includitur in ēntia alterius: aut in intellectu quidditatiuo eius nō hz oppoſitionē ad ip̄z. Sed vl̃e includitur in intellectu ſingularinz per ſe ⁊ eſſentialiter: ſicut ſuperius in ſuo inferioꝛi. ergo male dcīm est q̄ vl̃e opponitur ſingulari. ¶Dicēdum p̄mo q̄ licz p̄mū ⁊ īmediatū ſint idē fm rem differūt tn̄ fm rōnem vt dicit hic doc. s. ¶Nam p̄miſſe dicūtur īmediate inq̃tū carent medio demonſtrāte. Et dicūtur p̄mꝛe p respectu ad alias ꝓpoſitiones que p eas ꝓbātur. ¶Dicendū 2° q̄ nō contingit aliquē ſcire ꝯclusionē aliqua ꝑ p̄missas demonſtrabiles vt demōſtrabiles ſūt. ſed bene vt accipit illas vt īmediatas ⁊ indemōſtrabiles. Et ꝑ loquendo per ſe ⁊ nō fm accīs vt dicit pb̃us in 1ꝛa. ¶Dicendum 3° q̄ demonſtratio ꝓcedit ex aliqbus dupliciter. vno modo tanq̃ ex cōpleꝛis. Et sic ꝓcedit ex p̄miſſis. de q̄bus nō est qđ. vt ſupra dcīm ē. Alio mō tanq̃ ex icōpleꝛis. Et iſto modo ꝓcedit ex trib⁹ terminis. Et iſto modo nō refert ꝓcognoſcere qđ est de his ex qbus ꝓcedit demonſtratio. ¶Dicendū 4° q̄ vl̃e non opponit̄ ſingulari fm rē. ſed ſolū oppōne ꝓioꝛis ⁊ poſterioꝛis: aut ꝓpinqui ⁊ remoti. Ut dicit doc. s. in lectiōe. Uñ rō nō ſegtur. ¶Ad p̄mū igitur p̄ncipale dicendū q̄ dupler ē diffinitio. ſ. deſcriptiua ⁊ qdditatiua. Unius rei p̄t eā plures diffinitiōes deſcriptiue: nō quidē fm vnā rōnez ſed fm q̄ diuerſimode illa res ꝑsideratur. ¶Sz q̄ vnius ei poſſint ee ples diffinitiōes quidditatiue. hoc potest dupliciter intelligi. q̄: dupler est diffinitio quidditatiua. Quedā ē methaphyſica ⁊ quedā logica. Unius rei non p̄t ee plures diffinitiōes qdditatiue methaphyce loquēdo. q̄: diffinitio qdditatiua datur per ea q̃ ſūt de eſſentia rei. vt ſupra dcīm ē. ſed ēntia vn⁹ rei ē vna tn̄. ¶Un⁹ autē rei poſſunt ee plures diffinitiones qdditatiue logice loquēdo. q̄: cā efficiens ⁊ finalis ptinent ad quidditatez rei fm logicos. Iſte aūt diffinitiōes nō ſunt quidditatiue ſed deſcriptiue. niſi logice loquēdo. igitur argumētuz nullū. ¶Ad 2ᵐ dō m q̄ ꝓncipia poſſunt dici p̄ma dupliciter. vno modo ordine cōpoſitiōnis. alio mō ordine reſolutionis. ¶Premiſſe igit̄ demonſtratiōis ſūt ꝓncipia p̄ma ordine reſolutionis: nō aūt ordine compoſitiōis. hic ē q̄ ſupra dictum ē in p̄ti articulo. ſ. q̄ dicūtur p̄ma p reſpectū ad illas ꝓpoſitiōes que p ea demonſtrantur. ¶Uel poſſet clarius dici. ſ. q̄ aliquid p̄t dici p̄mū dupliciter. Uno mō ſimpliciter. Alio mō in reſpectu. Uerum est q̄ illa ꝓncipia que dicūtur p̄ma ſimpliciter non ingrediuntur demōſtrationē formaliter. Illa vo principia que dicūtur p̄ma ī reſpectu: bene ingrediuntur ōm demōſtrationem. p̄miſſe vo dicunt̄ p̄ma principia in reſpectu ⁊ nō ſimpliciter. Ideo argumentū nihil cōcludit. ¶Ad 3ᵐ negatur: cōſequētia fm pb̃m in littera: q̄: hz predicte ꝓditiones non req̄runtur ad ſyllogiſmū in cōi. requirūt̄ tn̄ ad ſyllogiſmū demōſtratiuū qui facit scire. Cuius rō infra patebit: ¶Ad 4ᵐ dicendū q̄ hz illud qđ̃ ē p̄mum per viā diuiſionis ⁊ deſcenſus dicatur remotū ⁊ non p̄pinquum. illud tn̄ quod ē ꝓpinquum ſiue p̄mum p viam reſolutionis ⁊ aſcenſus dicitur ꝓpinquum ſiue proximū. vt p̄t exemplificari in arboꝛe ꝓphyrij. ¶Principia aūt ex qbus ꝓcedit demōſtratio ſunt p̄ma via reſolutionis. vt dictum ē. ¶Ad 5ᵐ dicendū q̄ premiſſe demōſtrationis poſſunt dupliciter conſiderari. vno modo inq̃tū premiſſe ſunt. Et ſic nō poſſūt demonſtrari. Alio mō vt ſunt concluſiones. Et ſic bñ p̄t demſtrari ſicut principia ſcientie ſubalternate p̃nte demſtrari per p̄ncipia ſcientie ſubalternantis: nō quidē vt p̄ncipia. qđ̃ eēt ea demonſtrari in eodez genere terminoꝛ ſed vt cōcluſiones. ¶Ad 6ᵐ dicendū fm pb̃m in littera q̄ illa ptica. ex ꝓpꝛijs intelligitur per hoc q̄ demōſtratio procedit ex causis. ¶Nam ſi ꝓpoſitiones demōſtrationis ſunt cāe ꝯclūſiōis neceſſe ē eas esse ꝓpꝛias. ¶Nam oz cauſas esse ꝓportionatas ſuis effectibus. vt hētur ex 2° phyſicoꝛ. p hoc etiā q̄ demonſtratio ꝓcedit ex p̄mis. datur intelligi et q̄ ſit ex ꝓncipijs. p̄mum enī ⁊ ꝓncipiū idē videtur ee. quia p̄mū in vnoquoqz genere ē cā ⁊ ꝓncipium oīuz que ſunt poſt. vt dicit̄ in 1° methaphyſice. ¶Ad 7ᵐ dicendū q̄ hz p̄mū ⁊ prⁱ sint idē fm rē differunt tn̄ fm rōnez. q̄: prⁱ importat ordinē ad poſterius in ſuo modo ſignificādi: nō aūt p̄mus. ¶Ad vltimū dicendū q̄ p̄dicta diffinitio datur ſolū de demonſtratiōe ꝓpter quid ⁊ nō de demſtratione in cōi. Unde nō oz q̄ cōpetat demōſtrationi q̄: est. Alias competeret alijs diffinitio.

¶Sequitur in doc. s. Uidetur autem contrarium.

¶Articulus Tertius.

D tertium ſic ꝓceditur. Uideꝛ tur q̄ vl̃ia non ſint notioꝛa ſimplr. ⁊ ſingularia quo ad nos. ¶Nā vt arguit doc. s. in lectione in p̄mo phyſicoꝛ dicitur q̄ vl̃ia ſunt nobis notioꝛa ſingularibus. Sz eadē non ſunt nobis nota ⁊ nature. vt ibidē dicit̄. ergo male dicitur hic: q̄ vl̃ia ſunt notioꝛa fm naturā. ¶Preterea demōſtratio facit scire: ⁊ per ꝯs oñdit aliquid ignotū. Sz ignotū nō p̄t fieri nobis notum niſi per id qđ̃ ē nobis magis notū. vt hic dicit doc. s. ergo demōſtratio q̄

libet ꝓcedit ex notioribus nobis. Cum igitur demstratio ꝓcedat ex vniuersalibus. segtur q vlia sint notiora nob ⁊ non singularia. ¶ Preterea illud ē noti⁹ quo ad nos quod pri⁹ occurrit intellectui nr̄o. Sz maxime vle. s. ens prius inter oia predicata occurrit intellectui nr̄o. vt dicit Auic. in pri⁹ sue methaphyce. ergo maxime vlia sūt nobis notiora. ¶ Preterea illud qō itelligitur directe ē nobis notius eo qō intelligit reflexe. q: illud qō intelligitur solū reflexe intelligit ad intellectionez illi⁹ qō directe itelligit. sz vle itelligitur directe singulare vo reflexe. g⁹ ⁊c. ¶ Sed ꝺ ē ꝑbs in lra dicens q priora ⁊ notiora simplr sūt illa q̄ sūt remotiora a sensu vt vlia: ꝓra aūt ⁊ notiora quo ad nos sūt prima sensui. s. singularia. ¶ Rndeo dicendū q duplex ē singulare. vz. singulare simplr. vt sor. ⁊ plato. ⁊ singulare in respectu. qō dicitur mi⁹ vle sic hō dr̄ singulare respcū aīalis ⁊ aīal respectu corporis. ¶ Duplex etiam ē vle. s. vle in ꝑdicādo. vt aīal. ⁊ vle in cāndo sicut deus ⁊ celū. ¶ Sil'r duplex ē cognitio. s. sensitiua sicut cognitio ꝙ visum vel auditū. Alia ē cognitio itellectiua. ⁊ illa ē duplex. Quedā ē ꝙfusa qua. s. aliquid intelligit ipfecte. Et quedā ē cognitio determinata qua. s. aliquid intelligit pfecte. ¶ Ulia ergo eē magis vel minus nota singularib⁹ hoc pōt intelligi dupliꝛ. vel de singularib⁹ simplr vel de singularib⁹ in respectu. Si loquemur de singularib⁹ simplr hoc pōt intelligi dupliꝛ vel cōparando cognitionem intellectiuā ad sensitiuā. ita ꝙ vlia cognoscātur cognitiōe intellectiua ⁊ singularia cognitiōe sensitiua. Et isto mō sūt nobis notiora singularia vlib⁹. q: vt supra dcm̄ ē. ois nr̄a cognitio intellectiua: ortum hz a sensitiua. Igit singularia q̄ i nobis cadunt sub sensu sūt nobis prius nota. Hinc ē ꝙ deficiēte sensu deficit scientia de sensibilib⁹ illius sensus: vt infra dicit ꝑbs. Et sic loqtur hic ꝑbs. Uel cōparando cognitiōem intellectiuā ad intellectiuā. vt si loq̄mur de cognitione intellectiua tā vlium q̄z singulariū simplr. Et isto mō vlia sūt nobis notiora. q: intelliguntur directe singularia vo simpliciter intelliguntur reflexe solum. Et per hoc pz solutio ad vltimū argumētū. ¶ Si vo loquamur de singularibus ī respectu que dicuntur minus vniuersalia: sic magis vlia esse notiora singularibus potest dupliciter intelligi. Uel loquendo de vniuersalibus in causando vel de vlibus in predicando. Si primo sic maxime vlia sūt difficillime cognitionis ex parte nostra q: sunt remotissima a sensu. Unde isto modo singularia. i. minus vniuersalia sunt notiora quo ad nos ⁊ magis vlia sunt notiora ꝓz nām: q: sunt maxime in actu vt vult ꝑbs in primo methaphyce. Si 2° modo hoc potest intelligi dupliciter. vel considerādo magis vlia ꝓm ꝙ sunt principia diffiniti⁹ minus vlium. vel accipiendo magis vniuersalia ꝓm ꝙ sunt vlia ⁊ ꝓm se. Si p⁹ modo ⁊ hoc dupliꝛ vel comparādo vnam partē alteri. sic genus in nobis magis notum q̄z dīa vt aīal q̄z rōnale. vel cōparando ambas partes ipi diffinito sit magis vlia sunt magis nota ꝓm naturam ⁊ nō quo ad nos. quia vt sic habent rōnem partis. ⁊ minus vle habet rōem totius diffiniti. Totum autez magis ē notū nobis suis ptib⁹. vt vult ꝑbs p⁹ physicoꝝ ⁊ oēs partes se habent ad totum ꝓm rōnē māe. vt pz 2° physicoꝝ. Si 2° modo hoc pōt intelligi dupliꝛ. vl'o quēdo de cognitione ꝙfusa. vel de cognitiōe determinata. Si primo mō sic magis vlia sunt nobis notiora. vt vlt ꝑbs in p⁹ physicoꝝ. Quod sic ꝓbat doc. s. in presenti lectione. Nam in omni generatione id qō est in potētia est prius tempore ⁊ posterius natura. Quod autem est completum in actu: est prius natura ⁊ posterius tempore. Cognitio autē generis est quasi potentialis in comparatione ad cognitiōem speciei: in qua actu sciūtur oia essentialia rei. vnde in generatione scientie nostre prius est cognoscere magis cōmune q̄z minus commune. Hec ille. ¶ Si vo loquamur de cognitione determinata sic minus vniuersalia sunt nobis notiora. quia pauciora requirūtur ad cognitionem determinatā minus vniuersalis q̄z magis vlis. ¶ Ad p^m igitur principale dicēdū sicut dicit doc. s. in lectiōe q ꝑbs hic loquitur de ordine vniuersalis ad singulare simpliciter. quorum ordinem op3 accipere ꝓm ordinem cognitionis intellectiue ad sensitiuam. In nobis enim cognitio sensitiua est prior intellectiua. Unde ⁊ singulare est prius ⁊ notius quo ad nos q̄z vniuersale. ¶ Sed in primo physicoꝝ non ponitur ordo singularis ad vle simpliciter. sed ordo magis vlis ad minus vniuersale. vtputa animalis ad hoiem. Et sic oz q quo ad nos vlius sit prius ⁊ magis notum. Hec ille. ¶ Unde nulla est contradictio. ¶ Ad 2^m dicendū sicut dicit doc. s. in lectiōe q in omni demonstratiōe oz procedere ex notioribus nobis. non quidē singularibus. sed vniuersalibus quia non potest nobis aliqd notum fieri. nisi per id quod ē magis notum nobis. ¶ Sed ꝓsiderādum est q quedā sunt demonstratiōes mathemathice que ꝓcedunt ex notioribus nobis ⁊ ꝓm naturā. In mathemathicis enim ꝓpter abstractionē a materia sensibili. non fiunt demonstratiōes nisi ex principijs formalib⁹ que sunt notiora ⁊ ꝓm naturam ⁊ quo ad nos. Alie sunt demonstratiōes physice que vt plurimū fiunt per effect⁹. Et tales procedunt ex notioribus quo ad nos ⁊ non ꝓm naturam. In naturalibus enim essentie ⁊ vtutes rerum ꝓpter hoc q sunt in materia. sunt occulte. sed innotescūt nobis per ea que exterius de ipsis apparent. Inde ē q in talibus vt in pluribus demonstrationes ꝓcedunt per effectus. ¶ Sed dicebat discipulus. Omnis demōstratio ꝓcedit ex notioribus nobis. ergo vlia sunt nobis notiora. Et sic argumentum remanet in robore suo. ¶ Dicendū q comparando cognitiōem intellectiuam ad itellectiuā: concessum q vlia sunt nobis notiora. Et sic intelligendū est q ois demonstratio ꝓcedit ex notioribus nobis. Si vo competur cognitio intellectiua ad sensitiuam sic vlia non sunt nobis notiora. Nec sic op3 q demonstratio ꝓcedat ex notioribus nobis. ¶ Et licz in naturalibus eadez non sint nota nobis ⁊ nature ꝓm eādem cōsideratiōem. tñ in mathemathicis eadem sunt nobis nota ⁊ nāe. ¶ Ad 3^m ⁊ 4^m pz solutio in corpore articuli. ¶ Ubi supra impertinenter. ¶ Articulus quartus.

d **Quartum** sic ꝓceditur. Uidetur q singularia ſm pliciter sint nobis prius nota ꝓm intellectū q̄z vlia. Illud est prius notum intellectui. a quo pri⁹ fit abstractio. Sed singulare simplicē ē hmōi igitur est primo notum intellectui. Maior pz. quia si illud a quo fit abstractio non esset prius notū. sequeret q intellectus non magis abstraheret ab vno q̄z ab alio. qō tñ est falsum. ¶ Preterea sicut aliquid se habet in sensu. ita se habet ī intellectu. ergo illud qō ē prius sensatuz ē ꝑus intellectuz. Sed singulare simplr est prius sensatum. ergo idē qō prius. ¶ Preterea illa que sūt ꝓpinquiora sensui sunt nobis notiora. vt dicit hic ꝑbs. Sz singularia sunt hmōi ergo ⁊c. ¶ Preterea illud qō ē vnū numero positiue ꝑus intelligitur q̄z illud qō ē vnū nūero ꝓpriatiue. tū habit⁹ pri⁹ intelligatur ꝓpriatione. Sed singulare est vnū numero positiue. vle vo ꝓpriatiue. g⁹ ⁊c. ¶ Sed in ꝓtrarium arguitur. Nam primū qō occurrit intellectui nostro est ens. Sed ens ē vlissimū ꝑdicatorum ergo vle ē a nobis prius intellectum. ¶ Respōdeo dicendū q singularia non sūt prius nota nobis cognitione intellectiua. Quod sic pz. Nā illud qō solū intelligit reflexe: non pōt esse prius intellectū. q: actus reflexus p̄supponit actum directū. Sed singularia non pñt intelligi nisi per reflexionē quādaz intellectus ad imaginatōez ⁊ sensum. dum. s. intellect⁹ spēm vlez quā a singularibus abstrahit: applicat forme singulari ī imaginatiōe sernate. vt dicit doc. s. in 2° sñiax. di. 3. ar. p° ⁊ 3°. ergo singularia nō mouent ꝑmo intellm: neq3 sunt prius intellecta. ¶ Preterea intellect⁹ itelligit p abstractiōrm a fantasmatibus. vt pz p ꝑbm 3° de aīa. Si g⁹ singulare esset prius intellectū: sequeret q singulare eēt abstractum a fantasmatib⁹. ⁊ p ꝓns a singularib⁹. Et sic singulare nō esset singulare. sz vniuersale. ¶ Preterea ad itellectio-

nem necessario requiritur intellectus agens. Si ergo singulare prius intelligeretur q̄ vle nō requireret intellis agens. cū nō requiratur nisi ppter illustratiōez specierū a fantasmatib⁹ abstractarū. ¶ Preterea illud q̄ primo apprehēditur ab intellectu ē suum obm. sed obm per se ipsius intellectus ē quidditas rei mālis. ergo ꝛc. ¶ Sz instabat discipulus. Nam ppriū ipius intellect⁹ nr̄i ē intelligere formā immā individuali exīntez. vt dicit doc. s. infra lectiōe. 33. in fine. vbi sic ait. Nos enim intendimus de hmōi rebus de q̄bus in nobis scīa per demonstratiōem acq̄ritur. Et hmōi sunt res ī materia existētes nobis note de quibus fiunt demōstrationes. Hec ille. Et hoc idem dicit in p̄ma parte. q. 12. ar. 4. in corpore. vbi sic ait. Unde p intellm cū nāle ē nobis cognoscere naturas que quidē nō hñt esse nisi in materia īdividuali. Hec ille. Et idem dicit in p̄ma parte. q. 75. ar. 1. in corpore. s. intelligere formā exīntem in mā indīviduali est intelligere singulare. g⁹ ꝛc. ¶ Dicēdū q̄ vt ibidem dicit doc. s. ppriū ē intellectus nr̄i. intelligere formā in materia indīviduāliter existentē: nō tñ put est in tali materia. quod ē abstrahere a fantasmatibus. Intelligere aūt formā ī materia existentē. non put in materia existit: est intelligere vle ꝛ non singulare de quo alias plenius disputāduz restat. ¶ Ad p̄mū g⁹ dicendū negando maiorē. imo necesse ē q̄ illud a quo abstractio fit non intelligatur ī ipsa abstractione. Nam abstrahere vle ab ipsis particularibus nihil aliud ē q̄ intelligere vle non intelligendo particulare. Unde intelligere rem per abstractiōem a fantasmatibus ē intelligere rem nō intelligēdo fantasmata. aut singularia: quorū sunt fantasmata. Et intelligere rez per cōuersionem ad fantasmata ē intelligere rē in fantasmatibus vel in mā exīntem. Unde patz q̄ maior ē falsa. ¶ Ad hoc aūt q̄ magis abstrahat intellectus spēz ab vno q̄z ab alio. sufficit cognitio sensitiua. q̄ singulare prius cognoscit q̄z vle. ¶ Ad 2ᵐ dōm: q̄ illa ppositio. sicut aliquid se habz ī sensu. ita se habet in intellectu pōt intelligi dupl̄r. Uno mō vt sit sensus. q̄ nihil ē intellectu qđ p⁹ nō fuerit in sensu. Et sic est vera. Alio mō vt sit sensus: q̄ aliquid ē ī intellectu eodē mō: sicut in sensu. Et sic ē falsa. Unde non opz q̄ illud qđ est prius sensatum sit p⁹ intellectum. ¶ Ad 3ᵐ dōm q̄ singularia q̄ sunt ppinquiora sensui: sunt prius nota cognitiōe sensitiua. Nō aūt opz q̄ sint prius nota cognitiōe intellectiua. de qua nos loqmur. ¶ Ad 4ᵐ dōm q̄ ad hoc q̄ aliqd intelligatur. nō regritur q̄ sit vnū numero numerositate supposīti. sz q̄ sit vnū numero numerositate eēntie. Et regritur q̄ tale vnū sit illustratū per intellectū agentem. Unde argumentum supponit falsum.

Lec. 5. Questio. 10. de diffinitiōe ꝛ diuisiōe ppositiōis īmediate ꝛ eiusdē lec. 5ª. sancti doctoris.

q **Ulia uero** supius pbus dixit q̄ demōstratio pceditur ex p̄mis ꝛ immediatis ꝙnter ꝙsiderādum restat de ppōne īmediata. ¶ Circa qđ dupler occurrit cōsideratio. p⁹ nāq̄ ꝙsiderandum est de ppositione īmediata diffinitiue ꝛ diuisiue. 2⁰ quō oporteat hmōi propositiōes eē notiores ꝙclusione. ibi (Qm̄ autē opz credere ꝛc̄) Circa p̄mū querūtur duo. p⁹ vtrū diffinitio ppositionis īmediate sit ꝙuenienter a pbo assignata. 2⁰ vtrū ꝙuenienter a pbo in littera diuidatur. ¶ Segē pbo ꝛ ī doc. s. (Est aūt p̄n̄ᵐ) ¶ Articul⁹ p̄m⁹

a **D primum** sic pceditur. Uidet q̄ diffinitio ppōnis īmediate nō sit ꝙueniēs. Jn q̄ dī. ppō īmediata ē q̄ nō ē altera por neq̄ notior. Nam hec ppō ē īmediata. Deꝰ ē. cū predicatū sit de rōne subiecti. Deꝰ. n. ē suū eē. Sed ꝙstat q̄ ista ē aliqua alia notior cum sit demōstrabilis: vt pz p doc. s. ī p̄ma pte. q. 2. ar. 2. gⁱ male dī q̄ ppō īmediata ē q̄ nō ē altera por. ¶ Preterea hec ēt ē ppō īmediata. hō ē risibilis. Et tñ ea ē altera prior. Alias nō posset demōstrari. g⁹ ꝛc̄. ¶ Probatio maioris q̄ oē p̄dicabile: p̄dicat īmediate ō suis sbjcibilib⁹. Sz risibile ē p̄dicabile respectū hois. g⁹ īmediate p̄dicat de hoīe. Et sic ista ē īmediata. hō ē risibilis. ¶ Preterea hec ēt ē ppō īmediata. Ois hō ē aīal rōale. Alias nō posset eē p̄missa demōstratiōis. Sz tñ ea ē altera por. pōt enī pbari p ista. Oē aīal risibile ē rōnale aniāl. ergo ois hō ē aīal rōnale. vt pz p locū a descriptiōe ad descriptuz g⁹ ꝛc̄. ¶ Ꝑ p̄m p̄n̄m ē notissimū. g⁹ cōib⁹ alijs notius. Sz multe sūt ppōnes īmediate alie a p⁹ p̄n⁹. g⁹ alique ppōnes īmediate hñt aliquā ppōem eis notiorē ꝛ porez. ¶ Sz ꝑ ē pbs ī littera. d. Est aūt p̄n̄m demōstratiōis positio īmediata. Propō aūt īmediata ē qua nō ē altera por ꝛc̄. ¶ Rñdeo dōm q̄ ppō īmediata ē q̄ nō ē altera por neq̄ notior. Cui⁹ rō ē. q: si ea eēt altera prior: tunc posset demōstrari per eā. q: demōstratio pceditur ex prioribus Sed illa ppō que pōt demōstrari ē ppō mediata. habens .s. mediū p quod possit demōstrari. g⁹ si ppō īmediata haberet aliquā porē per quā posset demōstrari: tūc ppō īmediata eēt mediata inq̄ntū hmōi. Hoc aūt ē inconueniēs g⁹ ppō īmediata ē q̄ nō est altera prior. ¶ Hāc aūt rōnem innuit doc. s. in lectiōe cū dicit. Hui⁹ aūt notificationis rō ex p̄dictis apparet. Dcm̄ ē. n. supra q̄ demōstratio ē ex porib⁹. Qñcū q̄z ergo aliq̄ ppō ē mediata. ī. hñs medium p q̄d demōstratur p̄dicatū de subo. oz q̄ priores ea sint ppōnes ex q̄bus demōstratur. Nā p̄dicatū cōclusionis p p̄i⁹ inest medio q̄z subo cui ēt p prius inest mediū q̄z p̄dicatū. Relinqtur ergo q̄ illa ppō q̄ nō ē altera prior sit ppō īmediata. Hec ille. ¶ Sed instabat discipulus. nihil notius ē diffinito q̄z sua diffinitio. g⁹ pbatio cōcludēs diffinitiōem de diffinito. peccat fm fallaciā petitiōis p̄ncipii. vt pbat pbs infra in 2⁰ hui⁹. q: pbat notum p ignotū. ¶ Dicēdū q̄ aligs dī eē noti⁹ dupl̄r. vno⁰ fz nām. Alio⁰ quo ad nos. vez ē q̄ nihil notius ꝙuenit diffinito q̄z sua diffinitio fz nām ꝛ simpl̄r: tñ aliqd notius pōt cōuenire diffinito quo ad nos q̄z sua diffinitio ꝛ hⁱ cōsiderādo diffinitiōem vt diffinitio ē: vt pz in phemio physicoz. Et sic ē in ppōsito. ¶ Aduertēdū ē aūt q̄ q: ppositio ponitur in diffinitiōe ppōnis īmediate ꝛ enūciatio ī diffōne ppōnis. ꝛ ꝺdictio in diffinitione enūciationis. et affirmatio vel negatio in diffōne ꝺdictiōis. iō pbs ī p̄ncipio diffinit ppōnem enūciatiōem ꝺdictionē affirmationē ꝛ negatiōem ne. s. pcederet ex ignotis. Propō g⁹ fz pbm est altera ps enūciationis ī q̄ p̄dicatur vnū de vno per hoc. n. q̄ dī altera pars enūciationis sepatur ppō a pblemate. hz. n. enūciatio duas ptes. vt h̄ dicit doc. s. vz affirmationē ꝛ negationē. Opz aūt q̄ ois syllogizans alterā earū ppōnat. nō aūt vtraq̄z sunt facit q̄ monet problema. per hoc aūt q̄ dī in p̄dicta diffiōne. Jn q̄ predicatur vnū de vno sepatur ppō ab enūciatione que dicit plures. Sz enūciatio ē q̄ cōplectit vtrāq̄z ptē ꝺdictiōis. Contradictio vō ē oppositio cui⁹ fm se nō ē dare mediū ¶ Et hz ꝓnatiōe opposita ꝛ aliq̄ sint ꝺria īmediata: inter que nō cadit mediuz p ptcipatiōem. tñ iter oīa ꝺria cadit mediuz p abnegationē. Inter ꝺdictoria vō nullū cadit mediū. ¶ Cōsiderādū vlteri⁹ ē 2⁰ fm pbm hic q̄ ꝺdictionis due sūt ptes. vz. affirmatio ꝛ negatio. Affirmatio ē que p̄dicat aliquid de aliquo. Negatio vō ē que remouet aliquid ab aliquo. Et hoc potissime loquendo de negatiōe negāte. Aliud āt ē de negatiōe ꝓnante aut īfinitāte. ¶ Cōsiderādū vlteri⁹ ēz⁹ q̄ ppō dr̄ īmediata dupl̄r. vno⁰ īmediata simpl̄r. Alio mō in genere alicui⁹ scie. Si simpl̄r: sic de ea ait doc. s. ī lec. 5. Quarūdā propositionū termini sūt tales: q̄ sūt ī noticia oīum sicut ens ꝛ vnū ꝛ alia que sūt entis inq̄ntū sūt ens. nā ens est p̄ma ꝙceptio intell⁹. vñ oz q̄ tales ppōnes nō solū in se. sz ēt quo ad oēs quasi per se note habeantur: sicut q̄ non cōtingit idem esse ꝛ non esse. Hec ille. Ex quibus patz q̄ tales sūt ppositiones īmediate simpliciter: quia componuntur ex terminis cōibus: ꝛ sic non habent mediū p quod pbentur. fm doc. s. lect. 44. vbi sic ait. Dupler est genus īmediatarum ppositionum. Quidam enī sūt īmediate ppositiones p̄me: ꝛ quedā scē. ita q̄ accipiatur ordo īmediatarū ppositionuz fm ordinē terminoꝝ

¶Dec ille. Si aũt sit ꝓpositio ĩmediata in genere alterius scientie. s. que est ex terminis minus coĩbus: hoc est dupliciter. Uel est ꝓpositio ĩmediata affirmatiua: vel negatiua. Si negatiua: hoc est duplr. vel neutrũ extremũ ẽ in aliquo toto: ita ꝙ nõ bz medium ꝑ qõ ꝓbeť: vel ambo extrema sunt in aliquo toto. Si p^m sic dicitur de ea in lec. 26. fm doc. s. Oñdit quomodo ꝓpositio negatiua sit ĩmediata dicens ꝙ si neutris sit in toto aliquo. s. neqz .a. neqz .b. cum .a. non sit in .b. necesse est ꝙ hec sit ĩmediata. ¶Nullum .b. est .a. ¶Dec ille. Sicut ista ꝓpositio ẽ ĩmediata. ¶Nulla substantia est quantitas. Si vo ambo termini sint in quodam toto. sic de ea ait ibidẽ. Si. n. sint in eodem toto: est ꝓpositio ĩmediata. Sicut nullũ rõale est irrationale: ⁊ nullũ bipes est quadrupes. ¶Dec ille. Si vo sit affirmatiua hoc est duplr. Uel ẽ necessaria: vel contingens. Si 2^m sic de ea ait doc. s. in lec. 44. vbi sic ait. Et ad exponendũ quid sit opinio subiungit. ꝙ opinio est acceptio. i. existimatio quedam ĩmediate prepositionis non necessarie. Quod põt duobus modis intelligi. Uno modo sic ꝙ ꝓpositio ĩmediata in se quidem sit necessaria: sed ab opinãte accipiatur vt nõ necessaria. Alio modo vt in se sit ꝓtingẽs. Dicitur enĩ ĩmediata ꝓpositio quecũqz ꝑ aliquod medĩũ ꝓbari non potest siue sit necessaria siue nõ necessaria. Oñsum ẽ enim supra ꝙ nõ ẽ ꝓcedere in infinitũ in predicationibus neqz q̃tum ad media: neqz quãtũ ad extrema. Si igitur sit aliqua ꝓpositio contingẽs mediata: opz ꝙ reducatur ad aliquas ĩmediatas. ¶Non autẽ reducitur ad ĩmediatas necessarias: q: necessaria nõ sunt ꝓpria principia contingentium: nec ex necessarijs potest concludi contingens. Unde relingꝟ ꝙ sit aliqua' ꝓpositio ĩmediata contingens: sicut hec homo non currit: ẽ mediata. põt enĩz ꝓbari ꝑ hoc medĩũ. homo non moritur que etiã est contingens. sed ĩmediata. Sed per hoc nõ excluditur quin etiã acceptio ꝓpõnis contingẽtis ĩmediate sit opinio. Sic. n. se habet opinio circa contingentia: sicut intellectus ⁊ scĩa circa necessaria. ¶Dec ille. Et idẽ dicendũ est de ĩmediatis contingentibus affirmatiuis q̃tũ ad reductionẽ. ¶Sed ꝓtra predicta instabat discipulus ꝓtra dictũ pbȳ. ¶Nam aĩal rõnale cum sit diffinitio ẽ pncipiuz ĩmediatum. Et tñ nõ est ꝓpositio cuz nõ significet esse vel nõ eẽ. Ergo insufficiẽter dicitur in textu: ꝙ pncipiũ ĩmediatũ ẽ ꝓpositio.

¶Preterea natura nihil cognoscit: cũ nõ habeat intellectum. Ergo male dictũ est ꝙ aliquid est notius nature. ¶Dicendum pmo ꝙ dupler ẽ pncipiuz ĩmediatuz videlicet incõplexũ ⁊ complexuz. phylosoph⁹ ergo ibi loquitur de pncipio complexo in textu allegato: ⁊ nõ de pncipio incomplexo. Diffinitio autẽ nõ est pncipiũ complexũ sed incõplexũ. Unde instantia nulla. ¶Dicendũ 2° ꝙ aliquid dicitur eẽ notius nature: non quia natura ꝯcognoscat. sed quia ipm qõ cognoscitur est magis cognoscibile fm suam ꝓpriã naturã ⁊ entita tem. Unde ratio supponit falsũ ⁊ laborat in equiuoco. ¶Ad primũ igit̃ dicendũ ꝙ illa ꝓpositio deus est: dicitur per se nota ⁊ ĩmediata fm naturam: non autem quo ad nos. Unde potest demonstrari per effectus ⁊ a posteriori fm naturam. ⁊ a priori quo ad nos: non autem a priori fm naturam ⁊ simpliciter: vt ibidem per doctores sanctorum modo pz. ¶Ad 2^m dicendũ ꝙ dupler est immediatio: vt infra dicitur. vz immediatio predicationis: siue subiecti: ⁊ immediatio causalitatis. Illa igitur ꝓpositio: homo ẽ risibilis est immediata ĩmediatione predicatiõis siue subiecti: non autem ĩmediatione causalitatis: Unde habet medium per quod põt demõstrari. ¶Ad 3^m dõm ꝙ illa ꝓpositio: homo est animal rationale: est bene ĩmediata ĩmediatione cause in genere cause formalis. nõ ãt simpliciter. Unde in eodem genere cause: non habet aliquam priorem per quã possit demonstrari: Licz simpliciter loquendo per aliud genus cause possit demonstrari. Quando autem dicitur ꝙ ꝓpositio ĩmediata est qua non est altera prior: neqz notior: intelligendum est in eodẽ genere cause ⁊ non simpliciter: nisi loquendo de primo principio simpliciter seu de propositione immediata simpliciter. ¶Et ꝑ hoc pz solutio ad quartũ.

¶Sequitur in phylosopho ⁊ doc. s. ibi. Deinde cuz dicit (¶Principij autẽ immediati.)

¶Articulus Secundus.

a ¶Secundum sic procedẽ. Uidetur ꝙ diuisio principij immediati cum sub diuisione propositionis non sit sufficiens. ¶Nam omne principium immediatum: siue omnes propositio immediata est propositio per se nota. Sed positio non est propositio per se nota. cum non sit necesse quemlibet docendum eam habere: vt habetur in textu. Ergo positio non est propositio immediata: neqz principiuz immediatum. ¶Preterea dignitas debet esse nota omnibus. Sed nulla propositio est hmõi cum quelibet possit negari: vt patz 4° methaphysice de primis principijs que ali qphylosophorum negauerunt. Ergo nulla ꝓpositio est dignitas. ¶Preterea positio infra diuidit lec. 19. in ẽtuo: spẽs. vz in suppõnem questionem petitiõem ⁊ diffinitiõem. Ergo male diuiditur hic in duas species tñ. vz. in suppõnem ⁊ diffinitionez. ¶Preterea omnis positio: est ꝓpositio ĩmediata aliter aliud erit diffinitum ⁊ diuisum. Sed diffinitio nõ ẽ ꝓpõ ĩmediata: cũ non dicat eẽ. ergo diffinitio nõ est positio: ⁊ per cõ sequens nõ est suppositio. vt pz per locũ a superiori ad inferius negatiue. ¶Sed contra est pbus in textu. ibi. (pncipij aũt ĩmediati positiõez dico ⁊c) ¶Rñdeo dicendũ ꝙ posteꝗ pbus in hoc 2° capitulo huius pmi tractatus determinauit de pncipio ĩmediato diffinitiue. hic determinat de pncipio ĩmediato diuisiue. Et hec ẽ 2ª conclusio huius secũdi capli. que est responsiua ad quesitum. vz. ꝙ pncipiũ ĩmediatum ꝓuenienter diuiditur ĩ positionem ⁊ dignitatem: ⁊ positio ꝓuenienter subdiuiditur in suppositionem ⁊ diffinitiõem. ¶Preterea ps huius conclusionis sic ꝓbatur fm pbm elicitiue. ¶Nam omne pncipiũ ĩmediatum ẽ idemonstrabile. Aliter non eẽt ĩmediatã. Aut ergo tale pncipium nõ contingit demonstrari. ⁊ non est necesse ipm quẽlibet docendũ habere: vel nõ ꝓtingit ipm demõstrari: ⁊ necesse ẽ quemlibet docendũ habere. Si pmũ: sic est positio. Si 2^m: sic est dignitas. ¶Ex quibus pz quid sit dignitas. ⁊ quid sit positio. Est enim dignitas ꝓpõ immediata quam nõ ꝓtingit demonstrari: ⁊ necesse est eam quẽlz docenduz habere. ¶Positio vo ẽ ꝓpõ immediata quã nõ contingit demõstrari. ⁊ nõ est necesse eam quẽlbz docẽdum habere. ¶Potest ẽt predicta pma pars ꝯclusionis sic aliter ꝓbari fm doc. s. ¶Nam omne pncipium ĩmediatuz. est per se notum. Aut ergo est compositum ex terminis cõibus ⁊ per se est omnibus notũ: aut nõ. Si pmuz: sic est dignitas. Si 2^m sic est positio. ¶Scõa pars eiusdẽ conclusionis sic probatur. ¶Nam omnis positio est pncipium ĩmediatuz. Uel ergo est pncipium complexum: significans esse vel non eẽ. Uel ẽ pncipium incõplexũ nõ significans eẽ vel nõ eẽ. Si pmum: sic est suppositio. Si 2^m: sic est diffinitio. ¶Ex quibus pz ꝙ suppositio ẽ pncipium ĩmediatum esse vel non esse significans. Sed diffinitio est pncipium ĩmediatum non significans esse vel non esse. ¶Considerandum est autez fm doc. s. ꝙ ꝓpositio illa dicitur esse per se nota: cuius predicatuz est de ratione subiecti: quãtũ est in se: ⁊ hoc loquendo de propositionibus affirmatiuis. Sed propositiões immediate ⁊ per se note sunt in duplici differentia. ¶Nam quedã sunt que sunt per se note fm se ⁊ quasi quo ad omnes: quarum. s. termini sunt in noticia omniũ: vt sunt ille propositiones que constituuntur ex terminis cõmunibus siue transcendentibus: vt sunt ens ⁊ vnũ bonum ⁊ oĩa q̃ sunt passiones entis inquãtũ est ens: sicut ista ꝓpositio. non contingit idem simul esse ⁊ non esse. Et omne totũ est maius sua parte. Alie vo sunt ꝓpositiones per se note fm se: non tñ quo ad nos: que videlz componunt ex terminis specialibus quorũ noticia non habetur ab om-

nibus. sicut hec. Omnes recti anguli sūt equales. ¶ Cō siderādum vlterius est 2° q̄ quedam propositiones sūt que nō pūt ꝓbari nisi per principia alterius scie. Et ideo opz q̄ in illa scia supponātur. ꝛz ꝓbentur per p̄ncipia alterius scie. Sicut q̄ a puncto ad pūctum ꝺtingit rectam lineam ducere suppōit geometra. ⁊ ꝓbat naturalis oñdens q̄ inter quelz duo pūcta est linea media. ¶ Hec oīa doc. s. in lectione. ¶ Ad p̄mū igitur pz solutio ex dictis ¶ Ad 2m dōm q̄ dignitas nō potest negari mente: licet antiqui pby ꝓpter uocē ⁊ nō rē negauerint. ¶ Ad 3m dōm q̄ ꝛz de questione hic non fiat mentio explicite. tñ implicite continetur sub suppositione: vt infra clarius patebit lec. 19. ¶ Ad 4m dōm sm doc. s. q̄ ꝛz diffinitio non sit positio que dī ꝓpositio īmediata: est tñ p̄ncipiuz īmediatū. ¶ Hs aūt in predicta sub diuisione non sub dividit sine resumit ꝓpōnem īmediatam: sed īmediatum p̄ncipiū. ¶ Vel potest dici q̄ ꝛz diffinitio nō sit ꝓpositio actu. est tñ virtualiter ꝓpositio: q̄ cognita diffinitiōe apparet manifeste diffinitionem de diffinito vere predicari. ¶ Non ergo oīs positio est actu ꝓpositio īmediata. sed bene est p̄ncipium immediatum. vel dicēdū q̄ esse accipitur tripliciter. Uno modo accipitur ꝓ actuali exītia rei: qđ cōmuniter solet vocari esse actualis existentie. Quandoq̄ etiā solet vocari eē in effectu. Quandoq̄ āt vocatur actus nature. Et illud eē nō dicit diffinitio. Alio modo accipitur ꝓ ipsa rei eēntia seu quidditate. Et hoc modo accipitur in diffinitione diffinitionis cuz dicitur in primo thopicoruz. q̄ diffinitio est oratio quod est esse rei significans. ¶ Nec tñ ꝓpter hoc sequitur q̄ significet rei esse. Aliud est enim significare esse rei: ⁊ significare rē esse. 3° modo pōt accipi eē ꝓ ipsa compositione extrēorum. s. predicati ⁊ subiecti quā facere videtur intellect⁹ ⁊ quā sine extremis non est intelligere. Et hoc eē significatur per ꝓpositionez. Et vocatur eē verum. Et tale eē non significat diffinitio in actu: sed virtualiter.

¶ Questio .11. de preeminētia cognitionis p̄missarum in ordine ad conclusionez est lectio 6a sancti doctoris. Lec. 6.

¶ Deinde ꝺsiderandū est de cognitione p̄missarum in ordine ad cognitionem ꝺclusionis. ¶ Circa quod querūtur duo. ¶ Primo vtz magis credendū sit p̄ncipijs q̄z conclusioni. ¶ 2° vtrum hec ꝓpositio sit vera. ꝓpter q̄ vnūquodq̄z tale. ⁊ illud magis.

¶ Segtur in ꝓbo ⁊ in doctore sancto. (Qm̄ autē opz)

¶ Articulus primus.

¶ Dprimuz sic ꝓceditur. Videtur q̄ non magis credēdū sit p̄ncipijs q̄z conclusioni. Maz illi magis credendum est qđ certiori modo cognoscitur. Sed ꝺclusio certiori modo cognoscitur q̄z premisse. cuz cognoscatur ꝓ demōstrationē. Scire enim vt dictū est. dicitur effectus demōstrationis. ¶ Premisse aūt non cognoscūtur per demōstrationem. g° ⁊c. ¶ Preterea illi magis credēdum est quod est magis scibile q̄z illi qđ nō est scibile: neq̄z scitur. Sed conclusio ē scibilis. cū scia sit tñ habitus ꝺclusionum. premisse vō nō sunt scibiles: cum habitus eaz sit intellectus ⁊ nō scia. ergo ⁊c. ¶ Preterea illa que sil' tpe cognoscūtur sic se habent q̄ vnum nō magis cognoscitur q̄z reliquus: nec vni magis est credēdū q̄ reliquo. Sed p̄misse ⁊ conclusio simul tpe cognoscūtur ⁊ vno actu: vt supra concessum est. g° ⁊c. ¶ Probatio maioris. Nam inter illa que simul tpe cognoscuntur non est discursus. sed ab his que magis cognoscuntur ad ea que minus cognoscuntur est discursus cū discurrere nihil aliud sit q̄z ꝓcedere a magis noto ad minus notum. Ergo illa que simul tpe ⁊ eodē actu cognoscūt sic se habent: q̄ vnum nō magis cognoscitur q̄z reliquum: nec vni ē magis credendum q̄z reliquo qđ fuit ꝓbandū ¶ Sed contra ē ꝓbus in textu ibi (Qm̄ autem opz credere ⁊ scire magis ⁊c) ¶ Respondeo dicendū q̄ illud ē 3m cap'lm huius p̄mi tractatus: in quo ꝓbus determinando de preeminentia cognitionis principiorum respectu cognitionis conclusionum. vt ostendendo q̄ demonstratio ꝓcedit ex notioribus: ponit vnam cōclusionem: inferendo vnum corelarium. Que quidem conclusio que est responsiua ad quesitum est talis. Oportet magis credere principijs siue premissis q̄z conclusioni. ¶ Hanc conclusionem probat philosophus duab⁹ rationibus. videlicet vna ratione ostensiua. altera vero ducente ad impossibile: siue ad inconueniens manifestum ¶ Prima ratio talis est. Nam propter quod vnumquodq̄z tale: ⁊ illud magis est. vt si diligimus magistrum ꝓpter discipulum. magis discipulum diligimus. Sed nos scimus conclusiones ⁊ eis credimus ꝓpter principia. Ergo principia magis scimus ⁊ magis eis credimus. ¶ Secunda ratio est talis. Maz si p̄ncipia non magis scīuntur q̄z conclusio. sequitur q̄ homo sciens vel melius dispositus q̄z sciens: non magis cognoscet ea que nouit: q̄z ea que non nouit. Hoc autez est inconueniens: cum quelibet nostra cognitio procedat ex noticia noti ad ignoti noticiam. Patet sequela. nā principia possunt prius tempore cognosci ipsa conclusione vt ex supradictis patet. In illo ergo priori conclusio est nobis ignota: ⁊ premisse siue principia sunt nota. Si ergo principia non magis scirentur q̄z conclusio in illo priori: sequeretur q̄ non magis sciremus ea que nouimus q̄z ea que ignoramus. ¶ Considerandum est autem hic primo sm Albertum magnum: q̄z magis scire est aliquid ꝑ se scire. Nam illud magis scitur quod per se scitur: q̄z illud quod scitur per aliud. Cum ergo p̄ncipia sine premisse sciantur per se: conclusio vō per alterū videlz per premissas relinquitur q̄ principia magis sciuntur q̄z conclusio. ¶ Considerandum vlterius est scdo sm philosophum in textu: q̄ quando dicitur q̄ necesse est credere magis principijs omnibus aut quibusdaz q̄z conclusioni: intelligendum est de illo qui acquirit sciētiam per demonstrationem. Si autem conclusio aliunde esset nota. vtputa per sensum: non esset necesse p̄ncipia esse magis nota q̄z sit conclusio. ¶ Considerandus vlterius est 3° hic sm doctorem sanctum et Egidium q̄ hoc quod philosophus infra dicit q̄ oportet magis credere principijs aut omnibus aut quibusdam: potest intelligi quadrupliciter sm quatuor diuersitates que reperiuntur in demonstratione. Quarum prima est diuersitas principiorum. Nam quedam sunt principia communia: ⁊ quedam propria. ¶ Principia autem communia sunt omnia nobis magis nota q̄z conclusio cognitis terminis. Sed principia propria non semper sunt omnia nobis magis nota q̄z conclusio. Dicit ergo philosophus q̄ oportet magis credere principijs. aut omnibus propter principia communia. Aut quibusdam propter principia propria. Secunda diuersitas est premissarum. Nam premissarum altera est maior. ⁊ altera minor. Maior autem prius tempore aliquando cognoscitur q̄z conclusio. Minor vō debite sumpta: et applicata ad conclusionem in ratione minoris: simul tempore cognoscitur cum conclusione. Unde ad hoc

demonstrandum dicit phylosophus: aut omnibus aut quibusdam. Tertia vero diuersitas est modorum cognoscendi. Nam aliqua cognoscuntur per sensum: aliqua vo per intellectum. Unde quando conclusio est nobis nota ad sensum: vt supra dictum est in scdo notabili. non oportet q principia illius conclusionis sint magis nobis nota q̃z cõclusio. Ideo phylosoph⁹ dicit aut omnibus aut quibusdam. Sed quarta diuersitas est scientiarum. Nam quedam est scientia subalternans. ⁊ quedam est scientia subalternata. vt infra declarabitur. Principia autẽ scictie subalternate aliquãdo probantur per principia scientie subalternantis. Unde anteq̃z probentur: non sũt magis nota ipsa conclusione. Dicit ergo pbs: aut omnibus: aut quibusdam propter predictas diuersitates. Considerandũ vlterius est hic 4.o q ex p̃dicta conclusione: infert pbs vnũ corelarium. vz q non solum opz magis credere principijs q̃z conclusioni: sed etiam oportet q nihil sit certius q̃z q opposita principijs sint falsa. Cuius ratio est: q: quicũq; dubitat de falsitate vnius oppositorum: nõ potest firmiter adherere alteri opposito: q: semper formidat de vitate alterius. Sed opz illum qui accipit sciam conclusionis per demõstrationem non solũ magis credere principijs q̃z conclusiõi: sed ẽt firmissime adherere eis: vt dictum est. Ergo nihil ei debz esse certius q̃z q opposita principijs sint falsa. Ad primũ igit̃ dicendum negando minorem. Et ad eius probationez dicendũ q quãdo aliqua duo apta nata sunt cognosci per demonstrationem: verũ est q illud certius cognoscitur quod per demonstrationem cognoscitur q̃z illud qd̃ cognoscit̃ non per demonstrationem. Sed si aliqua duo sint: quoz vnum est cognoscibile per demonstrationẽ: alterũ vo nõ: sed altiori modo ⁊ certiori habitu: sic nõ est verũ q illud qd̃ cognoscit̃ per demonstrationẽ certius cognoscat̃ q̃z illud qd̃ cognoscit̃ nõ per demõstrationem. Principia aũt cognoscuntur per habitum intellectus: ⁊ non per demonstrationem. Habitus aũt intellectus certior est q̃z habitus scientie: vt infra probat pbs: vt etiam adductum est supra. q. 7. ar. pmo. ad scdam instantiam discipuli. vnde probatio nulla. Ad scdm dicendum q scibile accipitur dupliciter. Uno modo fm q scibile dicitur ad scientiam pro vt scientia distinguitur ꝑ alios habitus intellectuales. vz pro vt scia est tm̃ habitus cõclusionis. Et isto modo p̃ncipia non sunt scibilia nisi virtualiter. Alio modo accipit cõmuniter scientia. vz pro omni certitudinali cognitiõe. Et isto modo principia magis sciuntur q̃z conclusio. Et hoc modo accipitur hic. Ad tertium patet solutio ex dictis supra. q. 6. ar. pmo. ad secũdum.

Sequitur in pbm ⁊ in doc. s. vbi supra impertinenter tamen.

Articulus secundus.

Secundum sic procedit. Ut detur q illa propositio non sit vera: propter quod vnũqdq; tale: ⁊ illud magis est. Nam mobile efficitur calidum propter motum localem. Et tamen motus localis non est magis calidus. Ergo propositio illa est falsa. Preterea Sortes genitus est homo propter platonem generantem. Et tamen Plato generans non ẽ magis homo q̃z sortes genitus: cum substantia vt patet in predicamẽtis non suscipiat magis ⁊ minus. ergo ⁊c. Preterea ignis genitus est ignis ⁊ est calidus propter ignem generantem. Et tamen ignis generans nõ est magis ignis aut calidus q̃z ignis genitus. ergo ⁊c. Preterea aliquod subiectum est album propter albedinez. Et tamen albedo non est magis alba: q: vt dicitur scdo Topicorum. albedo non ẽ colorata. ergo nec alba. ergo ⁊c. Sz contra ẽ phylosophus in textu vbi supra. Respondeo dicendum q causarum quedam sunt cause per se: quedam vero per accidens: vt patet secundo physicorum. Predicta vero propositio nõ habet veritatem in causis per accidens: vt voluit fm argumentum. Causarum vero per se quedam sunt intrinsece: quedam vero extrinsece. Predicta autem propositio non verificatur in causis per se intrinsecis. Non. n. sequitur paries est albus propter albedinem. Ergo albedo est magis alba: vt voluit quartum argumentum. Causarum vero per se extrinsecarum: quedam sunt cause efficientes: quedam vero finales. In causis autez finalibus semper tenet si sint vnius ordinis: si autem nõ sint vnius ordinis non semper tenet. Non enim sequitur. homo post cenam deambulat propter sanitatem. Ergo sanitas magis deambulat. Causarum vero efficientium: quedam sunt principales: quedam vero minus principales. In causis aut̃ minus principalibus non tenet predicta propositio. Non enim sequitur hoc est calidum propter calorem ignis. Ergo calor est magis calidus. Causarum vero efficientium principalium quedam sunt equinoce que: scilicet non conueniunt in nomine ⁊ ratione cum suo effectu. Alie vero sunt vninoce. Et hoc dupliciter: vel in predicationibus vninocis essentialibus. Et sic non tenet: vt dicitur in primo notabili ⁊ sequentibus: vel in predicationibus vninocis accidentalibus siue denominatiuis. Et sic tenet: vt patebit ibidẽ. Cause vero efficientes equinoce sunt in duplici differentia. Nam quedam sunt per se ⁊ essentialiter subordinate: scilicet quando vna nõ potest agere: nisi in virtute alterius: scilicet quando intentio prime respicit omnes causas medias vsq; ad vltimum effectum. Alie vero sunt accidentaliter subordinate: sicut diuerse circulationes ipsius celi: quarum vna non agit in virtute alterius. Predicta autem propositio habet veritatem in causis efficientibus principalibus per se equinocis. i. analogicis essentialiter subordinatis solum fm aliquos doctores ⁊ non in equinocis accidentalibus nec in causis vninocis essentialibus propter secundum argumentuz. Sed contra predicta instabat discipulus. Nam non sequitur. filius in diuinis hoc q est principiũ spiritus sancti habet a patre. Ergo pater est magis principium spiritus sancti q̃z filius. Preterea non sequitur res alie cognoscuntur ab anima propter habitus ⁊ propter species intelligibiles: Ergo ista magis per seipsa ab anima cognoscuntur. Preterea non sequitur. Corpora inferiora afficiuntur propter motum corporuz superioz. Ergo corpa superiora magis afficiuntur illis qualitatibus. s. calore ⁊ frigore: cum hoc sit contra phylosophũ. Et sic videtur q corpora superiora non sit causa motuũ ⁊ alterationum ad illas formas. Omne autem agens: agit sibi simile: vt patet primo de gnãtiõe. Preterea nõ sequit̃: Mulier ducta in matrimonium: efficitur affinis consanguineorum viri. Ergo efficitur magis affinis viro. Vel q: mulier ducta in matrimoniũ nõ ꝯungitur alicui de ꝯsanguinitate viri: nisi rõne viri: si nõ fiat viro affinis. ergo nec alicui ꝯsanguineoz affinis erit. Preterea nõ sequit̃. vna candela accẽdit̃ ꝓpter aliaz candelam accẽsam. Ergo illa alia est magis accensa. Preterea non sequit̃. Ignis est causa caloris in ferro. Ergo ignis est magis calidus q̃z ferrũ ignitum. Preterea non sequitur intellectus noster cognoscit alia vera ꝓpter primam veritatem quã est lux vera illuminat omnem

hominem ꝛc̄. Ergo primam veritatē que deus ē magis cognoscit. ¶ Dicēdum primo ſm doc. s. in primo ſniarum. di. 12. ar. 2. ad ſcōm q̄ dictū pbȳ verificaī qñ illud quod cōuenit alicui ꝓpter aliquid aliud eſt diuerſum in vtroq; ꝛ precipue quādo tñ eſt cā alterius eēntiali ordine. Tūc. n. cauſalitas ſua extenditur reſpectu totius ſpēi: ꝛ nō reſpectu vnius indiuidui tñ: vt dicit Auicēna. Sicut calor eſt magis in igne: q̄ in corpore mixto: q̄ ꝓpter ignē eſt in corpe mixto. Sed q̄ filius habet a patre hoc q̄ ſpirat ſpūm ſcīm: nihilominus tñ nō eſt hoc diuerſum in patre ꝛ filio: q; eandē virtutē ſpiratiuā quā pater habet filio cōmunicat. Et ideo per illam eādē ter ſpīm ſanctum ſpirant. Et ſi ēt nō eſſet vna virtus numero ſed ſpēe tñ. rō nō valeret: ſicut pz in omnibus vniuocis gnātionibus. Non. n. pater ſortis plus influit in filium ſortis q̄ ſortes. Hec ille. Idem dicit in. 2°. ſniarum di. 13. ar. 5. 1ᵐ. ¶ Ex quib⁹ pz q̄ illud predicatū quod cōuenit cauſe ꝛ effectui: opz q̄ ſit diuerſum numero in vtroq;. In diuinis aūt nō eſt aliqd diuerſum numero nec diuerſis pſonis. Ideo ibi nō tenet predicta propoſitio. ¶ Patet ēt ex his q̄ nō tenet in vniuocis ꝛ eēntialib⁹ generationibus: ſed in equocis: cum gnāns vniuocum oporteat eē quaſi agēs inſtrumētale reſpectu cauſe prīme totius ſpeciei: vt ēt patet per doc. s. in ſcō 5 gētiles capō. 21. ad quartū. ¶ Dicendū ſcō ſm doc. s. in pª pte. q. 87. ar. 2. ad tertium ꝛ quol. 10. q. 4. ſ. 2ᵐ q̄ illa ꝓpoſitio veritatem hz ſi intelligaī in his que ſūt vni⁹ ordinis: puta in vno genere cauſe: puta ſi dicaī q̄ ſanitas eſt deſiderabilis ꝓpter vitam: ſequiī q̄ vita ſit magis deſiderabilis. Si aūt accipiantur ea que ſūt diuerſoꝝ ordinum: nō hz veritatē: vt ſi dicaī q̄ ſanitas ē ꝓpter medicinam: nō ideo ſequiī q̄ medicina ſit magis deſiderabilis: q; ſanitas ē in ordine finiū: medicina aūt in ordine cārum efficientiuz. Sic igitur ſi accipiamus duo quorum vtrūq; ſit per ſe in ordie obiectoꝝ cognitionis: illud propter quod aliud cognoſciī erit magis notū ſicut p̄ncipia ꝑclusiōibus. Sed habitus nō eſt de ordine obiectorum inq̄tū eſt habitus: nec ꝓpter habitū aliqua cognoſcunī ſicut ꝓpter obm cognitū: ſed ſicut ꝓpter diſpoſitionem vel formā qua cognoſcens cognoſcit. Et ideo ratio non ſequtur. hec ille. ¶ Ex quibus pz q̄ predicta propoſitio nō ſolū tenet in cauſis efficientibus: ſed etiam in genere cauſarū finaliuz. ¶ Sed ſciendū q̄ dupliciter eſt aliqd in genere cārum efficientium. Uno mō directe. Alio° reductiue. finis ergo eſt in genere eē efficiētis nō directe: ſz reductiue ſz doc. s. in lib⁹ de cauſis. lec. 1. co. 3. ꝛ. 4. vbi ſic ait. In cauſis ēt finalibus manifeſtū eſt veri ficari oia predicta. Illā ꝓpter vltimū finem qui ē vlis: alij fines appetunī: quoꝝ appetitus aduenit poſt appetitū vltimi finis: ꝛ ante ipſum ceſſat. Ex huius ordinis ratio ad genus cauſe efficiētis reduciī. Illaz finis in tātum eſt cā: inq̄tum mouet efficientem ad agēdū. Et ſic pvt habet rōnē mouētis pertinet quodāmodo ad cauſe efficiētis genus. hec ille. ¶ Dicēdū 3°. ſm doc. s. in. 2°. ſniarum di. 15. q. 12. ad q̄rtū. q̄ ſilia ſunt que in eadem forma cōicant. Sed cōtingit q̄ illam formā nō vniformiter ꝑticipāt q̄daz: q; qđ eſt in vno diffiniī in altero eſt eminēcius. Et hoc opz inueniri ſm Dionyſiū in oibus cauſis eſſentialibus. Et ideo ipſe dicit: q̄ ſol vniformiter accipit in ſe ea que diuiſim per eius actionez in alijs cauſant. Et ſm hoc dico q̄ calor eſt frigus ꝛ hmōi inueniunī in corpibus celeſtib⁹ nobiliori modo q̄ in elemētis: nō q̄ iſtis qualitatibus afficianī ꝛ denoīenī: ſz ſunt in eis ſicut in virtute actiua. Et talis ſilitudo ſufficit ad actionē agētis nō vniuoci. hec ille. ¶ Et effectus ē in cā vniuoca ſm ſilitudinē forme eiuſdē ſpeciei: in cauſa vō equiuoca ſm ſilitudinem forme excellentioris ſm doc. s. de malo. q. 4. ar. 3. Et in prima pte. q. 4. ar. 2. Et de potēcia. q. 7. ar. p̄mo ꝛ. 8. Et ſup Dionyſiū lec. 3. co. 3. ¶ Ex qbus pz: q̄ p̄dicta ꝓpoſitio ītelligiī q̄ ꝓpter qđ vnūqđq; tale: ꝛ illud magis. ſ. formaliī: vel virtualiter. ¶ Dicēdū 4°. ſm doc. s. in q̄rto ſniarum. di. 41. q. 1. ar. 1. q. 1. ad p̄mū q̄ q̄ꝛnis cā ſit potior ſuo effectu: nō tamen opz q̄ ſemp nomē idez effectui ꝛ cauſe ꝙueniat: q; quādoq; illud qđ eſt in effectu inuenit in cā nō eodē modo ſz altiori. Et ideo nō ꝙuenit cāe ꝛ effectui p idē nomen neq; p eādem rōnem: ſicut pz in oibus cauſis equoce agētibus. Et hoc mō cōiūctio viri ꝛ vxoris ē potior q̄ ꝙiūctio vxoris ad ꝓſanguineos viri. Illō tñ debet dici affinitas: ſed mīmonīū qđ eſt vnitas quedā: ſicut hō ſibi ipſi eſt idē nō ꝓſanguineus. hec ille. ¶ Ex qbus pz q̄ p̄dicta ꝓpoſitio nō ſemp veritatem hz ſm idem nomen ꝛ eādem rōnem ſed ſm diuerſum nomē: ꝛ ſm diuerſam rōnem: ꝛ ſm aliqd nobilius: aliqñ tenet: ſicut in equocis: vt ēt pz p doc. s. hic ꝛ in. 2°. methaphyſice. lec. 2. in p̄ncipio: ꝛ in. 2°. ſniarum. di. 15. q. 1. ar. 2. ad q̄rtum ſicut ēt adductū ē ad tertiā inſtātiā diſcipuli ſupra. ¶ Dicēdū gnto ſm doc. s. in lib⁹ de cauſis. lec. 1. co. 3. ꝛ. 4. q̄ ſi queraī in vnoquoq; genere cauſaꝝ vtrum p̄dicta vificenī in oibus cauſis qū olibet ordinatis: manifeſtum ē q̄ ñ. Inuenimus. n. cauſas ordinari duplīr. Uno mō p ſe. Alio mō p accidēs. p ſe qdē quādo intētio p̄me cauſe reſpicit vſq; ad vltimū effectū⁹ p oēs medias cauſas: Sicut cū ars fabrilis mouet manum ꝛ manus martellum: q; ferrū puſtū extēdit: ad qđ ferī intētio artis. ꝙper accidēs aūt qñ intētio cāe nō ꝓcedit niſi ad primū effectū. Qđ aūt ab illo effectu efficiaī iterū aliud: ē ꝓter intētionē p̄mi efficiētis: ſicut cū aliqs accēdit cādelā: ꝓter intentionē eius ē q̄ iterū accēſa accēdat aliā ꝛ illa aliaz. Qđ āt ꝓter intētionē ē: ſunt oēs cāe p accns. In cāis igiī p ſe ordinatis: hec ꝓpoſitio hz vitatez in qbus cā p̄ma mouet oēs cās medias ad effectū. In cauſis aūt ordinatis p accidēs ē ecōuerſo. Illā effectus q̄ p ſe ꝓducīt a cā p̄ria: p accns ꝓducīt a cā p̄ma ꝓter ītentionē eius exiſtens. Qđ aūt ē p ſe: potius ē eo qđ ē p accns. Et ꝓpter hoc ſignificādū dicit ꝑclus. Cā vlis q̄ ē p ſe. hec ille. ¶ Et cā p accns ē duplex. Quedā ē nihil opās ad effectū. Et q̄dā ē opans ad effectū ꝓter ītentionē. Et hec eſt duplex. Quedā ē attigēs effectū: ſicut caſus ꝛ fortuna. Et q̄daz ē aliqd ei ꝙiūctū. ſicut occaſio: ſm doc. s. in p̄mo ſniarū di. 46. ar. 2. ad tertiū. Et in ſcō ſniaꝝ. di. 1. q. 1. ar. 1. ad ſcōm. ¶ Ex qbus pz q̄ p̄dcā ꝓpoſitio vificaī in cauſis p ſe ꝛ eēntialiī ordiatis: nō aūt in cauſis accidēcaliī ordiatis: vt ēt pz p doc. s. in p̄mo ſniaꝝ. di. 12. ar. 2. ad ſcōm. ¶ Dicēdū. 6°. q̄ hz aliqđ ferrū ſit magis calidū q̄ aliqs ignis p accns. vz pp imaginē ipreſſionē in mā ferri que ē cōdēſa: ꝛ multū retētiua caloris: tñ ſimpliī ꝛ p ſe ignis ē magis calidus q̄ ferrū ignitū. ¶ Dicēdū. 7°. ſm doc. s. in p̄ma pte. q. 88. ar. 3. ad ſcōm. q̄ deus pbȳ itelligendū ē in his que ſūt vni⁹ ordinis: vt ſupra deus ē. ꝙpoſt deū aūt alia cognoſcūī: nō ſicut ꝓpter p̄mū cognitum: ſz ſicut ꝓpter primā vtutis cognitiue cām. Hec ille. ¶ Uel dicēdū ſm doc. s. in p̄ma pte. q. 16. ar. 6. ad pᵐ q̄ aīa nō iudicat de oīb⁹ reb⁹ ſm quācūq; vitatē: ſz ſz p̄mā inq̄tū reſultat in aīa ſicut in ſpeculo ſm p̄ma intelligibilia. ¶ Ex qb⁹ pz q̄ dictū pbī vificaī in his que ſunt vnic⁹ ordis cauſe: vt ēt ſupra deus ē ad ſcōam inſtātiam diſcipuli. ¶ Cōſiderādū ē aūt hic p̄mo ſm doc. s. in p̄ſenti paſſu: ꝛ in. 2°. methaphyſice: lectiō 2ª. in p̄ncipio ſi vba ei⁹ diligēter ꝙſiderenī q̄ p̄dcā ꝓpoſitio nō ſolum vificaī in cāis equocis p ſe eēntialiī ſubordinatis: ſed ēt vitatē hz in cāis vniuocis. Dicit. n. ſic in p̄ti paſſu q̄ cā ſp ē potior ſuo effectu. Qñ ergo cā ꝛ effectꝰ cōueniunt in noīe: tūc illud nomē magis p̄dicaī de cā q̄ de effectu ſicut ignis ē magis calidus q̄ ea q̄ p ignē caleſiūt. Qñq; vō cā ꝛ effectus nō cōueniūt in noīe. Et tunc licz nomē effectus nō cōueniat cauſe: tamē cōuenit ei aliqd dignius: ſicut ꝛ ſi in ſole non ſit calor: eſt tamen virtus in eo quedam que eſt principium caloris: Hec ille. ¶ Ex quibus patet q̄ ſm ipm p̄dicta ꝓpoſitio pbȳ: etiam veritatē hz in cauſis vniuocis. vz in cauſis cōueniēcib⁹ in nomine cū ſuo effectu: nō qdem in p̄dicationib⁹ vniuocis eēntialibus: vt dictū ē ad primā inſtātiā diſcipuli: ſed in p̄dicatiōibus vniuocis denoīatiuis. Qñ enī ſeqī. Aqua

est calida ꝓpter ignē. Ergo ignis est magis calidus: q3 ibi ē ꝑdicatio vniuoca accidētalis seu denoīatiua. Sed nō sequit̄. Ignis genitus ē ignis ꝓpter ignē gnāntē: ergo ignis generās ē magis ignis: q3 ibi ē ꝑdicatio vniuoca ēntialis in qua ꝑdicta ꝓpositio nō tenet. Alīr vt voluit argumentum scōm sba suscīperet magis ⁊ minus. ¶Considerādū vlteri⁹ ē scōo fm doc. s. in. 2°. methaphysice. lec. 2. in ꝓncipio ⁊ fm pm̄ ibidē ꝙ ista ꝓpositio vnūqōq3 iter alia dicit̄ maxīe tale: ex quo causat̄ in aliis aliqō vniuoce ꝑdicatū de eis itelligit̄ in vniuocis ⁊ p se. Unde pbs notanꝫ facit mentionē de vniuocatione q3 qñq3 ꝓtingit ꝙ effectus nō ꝓuenit ad silitudinē cāe fm eandē rōnē spēi: ꝓpter excellētiā cause: vt dicit ibidē doc. s. sicut sol ē cā caloris in istis īferioribus: nec tñ īferiora corpa possūt recipe īpressionē solis: aut alioꝝ corpoꝝ celestiū fm eādē rōnem spēi: cū nō cōicent in mā. Et ꝓpter hoc nō dicimus solē eē calidissimū: sic ignez: sed dicim⁹ solē eē aliqd amplius. s. q3 in eo ē vtus q̄daz excellentioꝝ ipō calore. ¶Cōsiderādū ulteri⁹ ē tertio fz pbm ⁊ doc. s. ibidē: ꝙ ista ꝓpositio: ꝓma cā ē maxime vera: ⁊ ē cā aliꝝ neroꝝ debz intelligi ꝙ nez conuenit utriq3 formalīr ⁊ nō solū vtualīr. Nam oēs res alie a deo sūt uere una vītate. s. vītate dei: sicut p̄n⁹ effectiue ⁊ exēplari. Sed sūt ve multis vītatib⁹ formalīr fz doc. s. in ꝓo sniaꝝ. di. 19. q. 5. ar. 2. Et in ꝓma pte. q. 16. ar. 6. Et de vi. q. 1. ar. 4. ⁊ q. 27. ar. 1. ad septimū. ¶Sed ꝑ hoc īstabat discipulus. Nā si ꝓma cā est illud ex quo causat̄ uerū in oībus alijs reb⁹ creatis: aut ergo illud uerū qđ ꝓuenit ꝓme cause: ⁊ oībus alijs rebus creatis uniuoce eis ꝓuenit: aut nō. Nota primū: q3 sic necessarium eēt scotrizare. vz pōere aliqd vniuocū deo ⁊ creaturis. ¶Si scōm tūc ꝓbatio pbȳ ibi nulla erit: q3 sicut in ꝓcēdēti notabili dictū ē: ꝓma ꝓpositio ēt ibi itelligit̄ in vniuocis: ⁊ nō in eqnocis solū. ¶Si dicat̄ ꝙ sufficit ꝙ illō qđ ꝓducit̄ a cā in effectū: sit eis cōe fm cōe nomē: ⁊ fz eādē rōnem cōem. ¶Cōtra. Sol eni ⁊ ista īferiora cōuenīūt fm nomē cōe ⁊ fm rōnē cōem. vz fm rōnem entis. Et tamē nō vniuoce in eo cōueniūt. ¶ꝑ fm doc. s. ibidē. ad hoc ꝙ illa ꝓma auctas bēat vītatē i vniuocis: opz ꝙ effectus ꝓueniat ad silitudinē cause fm eādē rōnem spēi. Ergo nō sufficit ꝙ ꝓueniāt in rōne cōi. ¶Dicendū ꝙ uerū quod dr̄ de ꝓma cā: ⁊ creaturis ꝓuenit deo ⁊ creaturis vniuoce. ¶Pro cuius declaratiōe ꝓsiderādū est. 4°ꝙ aliqd ꝑdicari vniuoce de pluribus: potest itelligi dupl̄r. Uno mō accipiēdo vniuocatiōe ꝓprie ⁊ stricte. vz qñ aliquid ꝑdicat̄ fm vnū nomē ⁊ eādem rōnē equalīr ꝑticipatā. Et sic verū nō dicit̄ vniuoce de deo ⁊ creaturis: sicut nec ens: vt īnuit pbs in. 4°. methaphysice. ⁊ doc. s. in ꝓmo libro ꝑ gentiles. capl̄o 32. 33. 34. Alio mō accipiēdo vniuocationē large. vz ꝓo analogia: ita tñ ꝙ rō analogi cōueniat vtriq3 formalīr: ⁊ nō solū vtualīr. Et sic verū bñ dr̄ vniuoce ō deo ⁊ creaturis: hoc ē nō dicit̄ pure equoce: nec pure vniuoce: fz analogice. Et hoc sufficit ad vniuocationē de qua loquit̄ pbs in. 2°. methaphysice. ¶Cōsiderādū vlterius ē. 5° ꝙ si illud qō causatur ab aliqua cā in aliquo tertio fuerit nomē spēi opz ꝙ tam cā q̄z illud tertiū ꝓueniant in cādē sato fm eandē rōnem specificam: ad hoc ꝙ ꝑdicta ꝓma auctoritas pbȳ bēat vītatē. verbi gratia. Ignis est causa caloris in vno tertio. s. in aqua: opz ꝙ tā calor ignis q̄z calor aque ꝓueniant fm idē nomē caloris: ⁊ fm eandē rōnē specificā ipsius caloris. Sed si illud qō cātur ab aliqua cā in aliquo tertio sit nomen cōe: ⁊ nō nomē ꝓprīū alicui⁹ spēi: sufficit ꝙ tā cā q̄z illud tertiū cōueniāt in rōne cōmuni illius effectus. Cū ergo verū non sit nomen ꝓprīū alicuius spēi: sed se habeat cōiter ad oīa entia: si illud quod est cā vītatis in alijs sit causa cōmunicans cū effectu in nomine ⁊ in rōne cōmuni ipsius veri: sequitur ꝙ erit verissimum. Sed manifestum ē est ꝙ prima causa ⁊ creature cōueniūt in rōne ⁊ in rōne cōmuni ipsius veri: sicut cōueniunt in nomine ⁊ in rōne communi ipsius entis: Ideo ibi a pbo sufficienter ꝓbatum est ꝙ ꝓma causa est verissima: que est causa omniū vītatum. ¶Ex quibus pz ꝙ illa ꝓpositio pbȳ. s. ꝓpter qō vnū quodq3 tale ⁊ illud magis pōt dupl̄r intelligi. Uno modo ꝙ ibi sit aliquis terminus specialis ⁊ non transcendens: quem participant aliqua duo ⁊ vnum participat ipsum per aliud: vt calor qui est in aqua calida ꝑ ignem est in igne verior mō: ⁊ vni⁹ hz esse in igne q̄z in aqua. Et sic tenet ꝓpositio. Alio modo ꝙ sit terminus transcendens vt verum qō est cōmune rebus materialibus ⁊ īmaterialibus ⁊ etiam deo. Et sic bene tenet. Sz nō sequitur: veritas in rebus materialibus est intelligibilis a nobis ꝓpter ꝓmam veritatem. Ergo ꝓma veritas est magis a nobis intelligibilis. Non valet cōsequentia q3 intelligibile a nobis est terminus specialis: ⁊ non est terminus transcendens ⁊ analogus. Et ꝓpter ꝓmam vītatem alia cognoscūtur: nō sicut ꝓpter primū a nob cognitū in ordine obiectoꝝ: sed sicut ꝓpter primaz virtutis cognoscitiue causam: sicut etiam adductum est supra ad secūdam ⁊ ad septimam instantiam discipuli: ¶Ex quibus etiam patet ꝙ predicta ꝓpositio tenet quādo idez predicatur de duobus ꝑ se ordinatis: qō ī est eis vel formaliter vel virtualiter. vnde bene ualet. Aer est calidus ꝓpter solem. Ergo sol est magis calidus: non quidem formaliter sed virtualiter uel ista ē uera fm ueritatem rei: non autem fm veritatem predicationis ut ꝓbatum est in qnto methaphysice. q. 24. 2. notabili. 3. ¶Considerandum ulterius est. 6°. ꝙ fz aliquos mȝdernos expositoꝝ: sensus predicte propositionis est talis ꝓpter quod unūquodq3 tale: ⁊ illud magis est tale: uel magis q̄z tale. Et isto modo fm eos etiā ueritatē hz in ꝑdicatiōib⁹ ēntialib⁹. Nuñ bñ segt̄ sortes gen⁹ ē hō ꝓp platonē gnāntē. Ergo plato ē hō ul̄ magis q̄z hō. ¶Sed ista expositio est minus decens ⁊ ē magis uoluntaria: q̄z consona intentioni pbȳ. ¶Considerādum ulterius est 7° ꝙ elicitur ex uerbis doc. s. ꝙ predicta propositio potest dupliciter intelligi. Uno modo ī per se essentialiter ordinatis. Alio modo in accidentali ē ordinatis. Si scōm: sic non tenet: ut patuit ad quintam instantiam discipuli. Si vo primum: hoc est dupliciter. Uno modo per se in genere cause directe. Alio modo per se in genere cause reductiue. Si scōm: sic tenet: ut patuit supra ad secundam instantiam discipuli in fine. Si vo primum hoc est dupliciter. Uno modo in his q̄ sunt unius ordinis: puta unius ordinis cause. Alio modo in his que sunt diuersorum ordinum. Si scōm: sic non tenet: ut patuit supra ad secundam instantiam discipuli. Si vo primum: hoc est dupliciter. Uno modo in causis extrinsecis. Alio modo in causis intrinsecis. Si secūdum: sic nō tenet formalīr loquēdo: ut supra patuit in ꝓncipio corporis articuli. Si vo primū: hoc est dupl̄r. Uno modo causis efficiētibus. Alio modo in causis finalibus. Si scōm: si tenet: ut patuit supra ad scōam instantiam discipuli. Si vo primū: hoc ē dupl̄r. Uno modo in causis principalibus. Alio modo in causis minus principalibus. Si scōm sic nō tenet: ut patuit in ꝓncipio articuli. Si vo ꝑmū: hoc est dupl̄r. Uno mō in causis equinocis. Alio mō in causis vniuocis. Si scōm: Uel fm idem nomen ꝓprium: ⁊ fm eandem rōnem essentialem. Et sic nō tenet: ut supra patuit ad primā instantiā discipuli: ⁊ in ꝓmo q̄rto ⁊ qnto notabili. Uel fm idē nomē cōe. Et sic ēt tenet ibidē. Si aūt in causis equocis sine analogis. hoc ē dupl̄r. Uno mō q3 res ꝓportata per ꝑdicatū ē diuersa ī utroq3. Alio mō q3 nō ē diuersa. Si scōm: sic nō tz: ut supra patuit ad primā īstātiā discipli. Si vo p^m: ꝫ ē dupl̄r. Uno° qñ unū ē cā alteri⁹ ēntiali ordie. Alio° accītali ordie. Si 2^m: sic nō tenet: ut patuit ad primā īstātiā discipuli. Si vo primū: hoc est dupl̄r. Uno mō qñ ꝑdicatū ē termin⁹ spālis. Alio mō qñ ꝑdicatū ē terminus trāscēdēs. Si scōm: sic tenet. Si vo primū: hoc ē dupl̄r. Uno° fz formā eiusdē rōis. Et sic nō tenet. Alio° fm formā alteri⁹ rōis. Et sic tenet: ut patet per doc. s. in. 2°. sniarum. di. 27. q. 1. ar. 1. ad primum.

vbi sic ait. Alr ẽ in noib⁹ ill' q̃ exp̃mũt formas gnãles ⁊ q̃ exp̃mũt formas spãles. forma. n. spãl' q̃ informat aliqd sbm: nõ iformaẽ alia forma eiusdẽ rõnis. Sicut color nõ iformaẽ colore: sz forte luce. Vñ nõ põt dici coloratus: sed forte clarus. Nec sil'r albedo colorata. Cõtingit aũt q̃ illud qd̃ ẽ pfectio vn⁹ fm vnã rõnẽ: sit pfectũ ab alio fm aliã rõnẽ: sicut lux pficit colorẽ: ⁊ color pficit superficiẽ ⁊ superficies corpus cuius ẽ termin⁹. Et iõ pfectio põt dici pfecta: ⁊ sil'r in oib⁹ alijs que exp̃mũt pfectionẽ in cõmuni: sicut ẽ hoc nomẽ bonũ. Et inde ẽ q̃ virtus q̃ dicitur bonitas aie fm pficit eã: ẽt põt dici bona fm q̃ ẽ pfecta quodã alio ī ordíe ad finẽ: ⁊ regula rõnis: a q̃bus formã hz ⁊ in spẽm trahit. Hec ille. ¶ Ex q̃bus pz q̃ cũ doc. s. dicit in. 12ᵉ. q. 55. ar. 4. ad p̃mũ. Et vtu. q. 1. ar. 2. ad p̃mũ ⁊ ad 7ᵐ. q̃ virtus ẽ bona seipsa: ⁊ nõ per aliã bonitatẽ: ⁊ in. 2º. sñiaz vbi supra q̃ virtus est bona alio. s. ordíe rõne ⁊ mẽsura rõis: q̃ in p̃mo dcõ logt̃ de alietate reali. Sz in. 2º dicto de alietate rõnis: sicut ẽt lux ẽ pfectio coloris: cũ tñ color sit eẽntialr lux: fm Arist. in libro de sensu ⁊ sensato: q̃ lux ẽ tota hypostasis colo. Et doc. s. dicẽ ī p̃mo sñiaz. di. 15. q. 7. ar. p̃mo. q̃ color ẽ lux īcorporata. ¶ Vel põt dici q̃ in p̃mo dcõ itelligit: q̃ virtus nõ ẽ bona alia bonitate formalr ⁊ itrĩsece. In scõdo aũt dcõ itelligit q̃ virtus ẽ bona originalr ⁊ extrinsece ordine rõnis. ¶ De formis aũt trãsceñtibus patz q̃ seipsas denoiant fm doc. s. in de potentia. q. 9. ar. 7. circa finẽ. ¶ Ad primũ ergo dõm q̃ licz motus localis nõ hẽat calorẽ in se formalr: hz tñ in se calorem virtualiter: siue in ipso ẽ virtus quedã vel aliquid excellentius ipso calore: vt in sole ẽ lux: siue aliqua alia q̃litas que est p̃ncipium caloris. Et sil'r in motu locali ẽ virtus p quaz ẽ quodãmõ p̃mũ oium motuũ: ¶ Primũ aũt in vnoq̃q genere ẽ p̃ncipiũ ⁊ per se cã oium aliorum in illo genere: vt dicit. 2º. methaphysice. Unde mot⁹ localis ẽ p se causa cuiuslibet alteratiõis. Et q: calefactio ẽ p̃ma alteratio sicut caliditas iter oẽs qualitates alterativas ẽ prima: ideo motus localis ẽ p se causa caloris. ¶ Ad scõm dõm q̃ inter ea que sunt eiusdẽ spẽi nõ est ordo eẽntialis: sed solũ ordo accidẽtalis. Illã scõa cã imq̃tũ causat: nõ depẽdet a cã prima: lz depẽdeat a p̃ma in fieri: nõ tñ in cõservari vel in eẽ suo: vel in aliquo altero. Filius enĩ põt causare mortuo patre ⁊ p̃ter intentionẽ eius. Et sic in ppõsito illa ppõsitio nõ habet virtutẽ: vt patuit ẽt ad p̃mam ⁊ ad qntã instantiã discipuli. ¶ Ad tertũ dõm sicut ad scõm. ¶ Ad q̃rtũ dõm q̃ licz albedo nõ sit alba: hz tñ fm modũ p̃dicandi vel significãdi aliqd perfectius albo in hoc q̃ abstractũ qd̃ significat p modũ sbe pfectius est q̃ cõcretũ qd̃ significat p modũ alteri adiacentis. Et sic bñ sequit̃ hoc albũ: ẽ albũ ppter albedinẽ. Ergo albedo est potior ⁊ excellẽtior ipso albo q̃tum ad hoc qd̃ dictũ ẽ ⁊ logice. Sed hoc ẽ fm modũ significãdi ⁊ logice sed nõ fm rẽ. vnde hec respõsio nõ ẽ ita cõsona intentiõi phy: vt dictum est in sexto notabili. lz predicatio essentialis sit dignior denominativa.

Lectio. 7ª ¶ Qó. 12. de errore quorũdã dicentium nullius rei eẽ scientiam: ⁊ in lectio. 7ª sancti doctoris.

Onsequantur consideran
c dũ ẽ de er
roríb⁹ aliquor q̃ pueniebant ex pdcã determinata vitate. ¶ Circa qd̃ duo occurrũt cõsiderãda. Illã p̃mo ꝺsiderandũ ẽ de errore illor q̃ dicebãt q̃ nullius rei eẽt scia. ¶ Scõo de errore illor qui dicebãt oppositã. vz q̃ oium rerũ põt eẽ scia ⁊ demõstratio. ¶ Circa p̃mũ querũt̃ duo. ¶ ꝺimo vtrũ alicuius rei possit eẽ scia. ¶ Scõo vtrũ cognitio p̃ncipior sit p̃ncipiũ sine cã cognitiõis ꝺclonis.

¶ Sequitur in põo in doctore. s. (Quibus quidam).

¶ Articulus primus.

a **Dprimus** sic pcedit̃. Utr q̃ nullius rei possit esse scia. Et hoc rõnibus aliquor antiquor. Illã prĩcipia demõstratiõis aut pcedũt in infinitũ: aut in eis ẽ status. Si p̃mũ igit̃ in eis nõ ẽ accipere p̃ma: cum infinitã nõ cõtingat ptransire: vt ad p̃mũ pueniat̃. Et ita nõ cõtingit p̃mũ cognoscere. Et p ꝑs nihil ꝓtingit cognoscere. Illã posteriora nõ possũt cognosci: ignoratis p̃mis. Si aũt ẽ status in p̃ncipijs: opz q̃ principia nõ sciant̃: q: scire ẽ aliqd cognoscere p demõstrationẽ: vt pz per p̃mã diffinitionẽ demõstrationis. ¶ Prima aũt p̃ncipia non habẽt aliũ p̃ora p q̃ possint demõstrari. Ergo p̃ma p̃ncipia nõ sciunt̃: ⁊ p ꝑs neq̃z posteriora. Et sic nullu⁹ rei erit scia. ¶ Preterea Si alicui⁹ rei ẽt scia oporteret dicere q̃ aliquã eẽt scia q̃ nõ habereẽ p demõstrationẽ. Sz cõsequẽs ẽ flm: cũ scia vt supra dictũ est sit hĩtus ꝺclonis p demõstrationẽ acq̃sit⁹. ¶ Datet sequela. Illã si aliqua ꝺclo scit̃: necesse ẽ ⁊ p̃ncipia scire: īmo ea magis scire q̃z ꝺclonem: vt supra pbatum ẽ. Sed p̃ncipia nõ sciũt̃ per demõstrationem. Ergo aliqua sciunt̃ nõ p demõstrationem. ¶ Sed ꝯ ẽ pbs in textu ibi. Quibusdã igit̃ ꝓpter hoc q̃ opz prima scire: nõ videt̃ sciaz eẽ ⁊c. ¶ Respõdeo dicendũ q̃ istud ẽ quartũ capl'm huius p̃mi tractatus. In quo pbs remouẽdo vnã opĩonem falsaz ponit vnam ꝺclusionez ꝯ suppositũ opinatũ. ex qua segt̃ conclusio respõsiua ad q̃sitũ. ¶ ꝺo cuius declatione ꝓsiderãdũ ẽ p̃mo q̃ q: supra oñsum est q̃ opz p̃ncipia demõstratiõis scire: iõ q̃busdã pbs visum ẽ q̃ nullius rei possit eẽ scia ꝓpter rões adductas in p̃ncipio articuli. Supponebãt aũt q̃ oĩs scia hẽt̃ p demõstrationẽ. Cũ ergo p̃ma p̃ncipia nõ possint demõstrari dicebant q̃ p̃ncipiorum nõ est scia: ⁊ p ꝑs neq̃z ꝺclusionũ. Cõtra vo istud suppositũ pbs adducit vnã ꝺclusionẽ. vz q̃ nõ oĩum ẽ scia p demõstrationẽ accepta: sed aliquor. vz ꝺclusionẽ est scia p demõstrationẽ acq̃sita: aliquor aũt. vz p̃mor p̃ncipiorũ est scia indemõstrabilis. Que qdem ꝺclusio: sic pbat̃ fm pbm. Illã necesse ẽ scire. i. certitudinalr cognoscere pora ex q̃bus ẽ demõstratio: q: ignoratis porib⁹ oĩa alia ignorant̃. Sed talia ꝓtigit aliq̃ãdo ad īmediata reducere. Aliter ĩter duo extrema. vz ĩter sbm ⁊ p̃dicatuz eẽnt ifinita media actu: qd̃ ifra improbabit̃. Immediata ãt cũ sint p̃iora: fũt idemõstrabilia. Ergo necesse ẽ aliquorũ scientiam eẽ per demonstrationem ⁊ aliquor esse scientiam sine demõstratione. ¶ Ex quo segt̃ ꝺclusio respõsiua ad q̃sitũ. vz q̃ alicuius rei ẽ scia. Illã p̃ncipiorũ ẽ scia sine demõstratiõe. Conclusionũ vo ẽ scia p demõstrationẽ acq̃sita: vt dictũ ẽ. Ergo alicuius rei ẽ scia. Alr sequeret̃ q̃ syllogism⁹ demõstrativus eẽt frustra: cuz finis eius sit facere scire: vt in phemio huius declaratum est. Sequeret̃ ẽt q̃ genus studij eẽt inane: ⁊ q̃ desideriuz humanũ esset frustra: cum oẽs homines natura scire desiderent: vt pz in principio methaphysice. ¶ Considerãdũ vlterius ẽ. 2º fm doc. s. in littera sicut ẽt supra. q. ar. . dictum est q̃ scia accipitur dupliciter. Uno modo p̃prie. s. p̃o habitu conclusionis: p̃o vt distinguit̃ contra intellectum: vt pz. 6º. ethycorum. Et isto modo quelibet scia habetur per demonstrationem. Alio modo accipitur scia cõmuniter: non tamen cõmunissime: sed cõmuniter. vz p̃o omni certitudinali cognitiõe. Et isto modo necesse est q̃ aliquor sit scia absq̃ demõstratione: vt de p̃ncipijs dictum est: q̃ ꝓsiderata vt p̃ncipia sunt demonstrari non possunt. Aliter p̃incipiorum essent p̃ncipia. ¶ Considerandum vlterius est tertio fm pbm in textu: q̃ nõ solum īmediator p̃incipior est scia: īmo eorũ cognitio ẽ p̃ncipiũ quoddã totius scie. Illam ex cognitiõe p̃incipior derivatur cognitio cõclusionũ: quarũ ppria est scia. Ipsa vo p̃incipia īmediata nõ per aliqd extrinsecũ medũ cognoscunt̃: sz per cognitionẽ ppriorũ terminor. Cũ ergo illud qd̃ ẽ per se: sit cã ⁊ p̃incipiũ illius qd̃ est per aliud rõnabiliter dicitur q̃ p̃ncipia sunt cã cognitiõis coclusionis: vt infra declarabit̃. Hec oĩa doc. s. in lectione. ¶ Ad p̃mũ igit̃ dõm q̃ in p̃icipijs demõstratiõis ẽ status: que qnidẽ sciunt̃. i. certitudinalr cognoscũt̃: cognitis terminis ⁊ nõ per demõstrationẽ. Non. n. necesse est omnium esse scientiaz per demonstrationem: vt declaratum est. ¶ Ad scõm pa-

tet solutio in scdo notabili.

¶ Ubi supra in pho ⁊ doc. s. potissime ibi. (¶ Hec igit sic dicimus ⁊c̄). ¶ Articulus secūdus.

a **¶ Secūdus** sic ꝓcedit. Uīr q cognitio p̄ncipioꝝ nō sit cā siue p̄ncipiū cognitiōis ꝯclusionū. ¶ Nā aut ect cā intrīseca: puta mā ⁊ forma: aut ect cā extrīseca. vz efficiens vel finis. ¶ Nota p̄mū: q: nō ē ps ipsius ꝯclusiōis: cū media nō intrat ꝯclusionem. ¶ Neqz scdm: q: sequeret q in mathematicis ect efficiens ⁊ finis cū in eis sint p̄ncipia demōstratiōis certissima: qđ ē ꝫ phm. 3°. methaphysice. Ergo nullo mō p̄ncipia sine p̄missē sunt cā cognitiōis ꝯclusionū. ¶ Preterea illa q̄litas p quā aliquid agit ꝓducendo sibi sile ē q̄litas activa. Si ergo cognitio p̄ncipioꝝ ect cā cognitiōis ꝯclusionū: sequeret q cognitio sive scia eoꝝ ect q̄litas activa: qđ ē fm. Ergo ⁊c̄. ¶ Preterea lumē itelligibile ⁊ species itelligibilis: ⁊ doctor exterior sūt cause cognitionis ꝯclusionū in discipulo. Ergo nō p̄ncipia sive p̄missē. ¶ Sed ꝫ ē phs vbi supra potissime circa finē lectionis dicēs. ¶ Hec igitur sic dicimus nō solū sciam eē: sed p̄ncipiū scie quoddā eē dicimus: inq̄tū terminos cognoscimus ⁊c̄. ¶ Rndeo dōm q cognitio p̄ncipioꝝ sive p̄missaꝝ: ē cā cognitiōis ipsaꝝ ꝯclusionū. Qđ ꝓz ex doc. s. in lectiōe: ⁊ fm phm elicitive: tali rōe. ¶ Nā sp illud qđ ē p se: ē cā illius qđ ē p aliud: vt patz. 2°. physicoꝝ ⁊. 2° methaphysice. Sed p̄ncipia cognoscūtur p se: ⁊ nō p aliqđ mediū extrīsecū: vt dictū ē. Sed cognitis terminis imediate sūt p se nota. Cōclusio vō cognoscitur p aliud vz p p̄ncipia. Ergo cognitio p̄ncipioꝝ ē cā cognitionis ꝯclusionū. ¶ Sed ¶ stabat discipulus. ¶ Nā illud cui⁹ cognitio dependet ex p̄existēti cognitiōe: nō cognoscit p se: ꝫ p aliud. Sed cognitio p̄ncipioꝝ dependet ex p̄existenti cognitiōe. vz ex cognitiōe itellectiua terminoꝝ: vt supra ꝓcessū ē. Ergo p̄ncipia nō cognoscunt per se: qđ ē ꝫ p̄dicta. ¶ Dicēdū ad minorē q ꝫ cognitio p̄ncipioꝝ dependeat ex p̄existēti cognitiōe incōplexa. vz ipoꝝ terminoꝝ: nō tn̄ fit ex p̄existēti cognitiōe cōplexa: que vz acquirit p discursuz. ¶ Cōsiderandū ē aūt hic p̄mo p amplioꝝ declatiōe p̄dicte ꝯclusiōis: fm doc. s. in p̄ia pte. q. antepenultima. ar. 1. q effectū qui sūt ab exteriori p̄cipio quidā sūt ab exteriori p̄ncipio tn̄ sint: forma domus causat in mā solū ab arte artificis. Alij vō sunt qui q̄ꝫ sunt ab exteriori p̄cipio: ⁊ q̄ꝫ ab interiori: sicut sanitas q̄ꝫ cātur in infirmo ab exteriori p̄ncipio. ſ. ab arte medicine: q̄ꝫ vō ab interiori p̄ncipio. vz cuz aliquis sanat p vītatē nature. Scia aūt ē de nūero illorum effectū qui fiūt q̄ꝫ ab exteriori: ⁊ q̄ꝫ ab interiori p̄cipio. Causat aūt scia ꝯclusionis in discipulo q̄ꝫ p inuentionē ab interiori p̄cipio. vz a lumine nāli intellectꝰ agētis. Q̄ꝫ vō cātur in eo p acquisitionē ab exteriori p̄cipio. vz a magistro docēte: ⁊ ꝓponēte discipulo ordinē p̄cipioꝝ ad ꝯclusionē. ¶ Cōsiderandū vlteri⁹ est 2°: fm eūdē ibidem: q q̄ aliquis effectus fit tā a p̄cipio exteriori q̄ꝫ interiori: tūc p̄cipiū exterius nō opatur sicut p̄cipale agēs: sed sicut p̄cipiū coadiuuās principale agēs: qđ ē p̄ncipiū iterius. vz ꝯfortādo ipm ⁊ ministrādo ei īstrumēta ⁊ auxilia: quibus vtat ad effectuz ꝓducēdū: sicut ars medicine ꝯfortat nām. Uīr ars medicine nō opat tanq̄ꝫ p̄cipale agēs: ꝫ tanq̄ꝫ p̄cipium coadiuuās ipam nām ꝯfortādo. Cū igit scia fit a magistro tanq̄ꝫ ab exteriori p̄cipio ⁊ a lumine nāli itellectus agētis tanq̄ꝫ a p̄cipio interiori: relinquit q magister docēs erit p̄cipiū coadiuuās: ⁊ nō p̄ncipale agēs. Ipsuz vō lumē itellectus agētis erit agens p̄cipale. p̄ncipia vō siue p̄missē erūt cāe īstrumētales cognitionis ipsius cōclusiōis in discipulo. Sps vō itelligibilis erit p̄cipiū quo formal cōceptio cōclusiōis cuius signa sibi ꝓponunt exterius. Ex quo ꝓz solutio ad tertiū argūmētū. ¶ Ad p̄mū igit dicendū q duplex ē efficiēs. ſ. reale qđ quidē agit per nālem trāsmutationem siue p motum phycam: ⁊ efficiēs rōnis. Uz ergo i mathematicis nō sit efficiēs p̄mo mō dictū: bene tn̄ ē ibi efficiēs secūdo mō. ¶ Premisse aūt demōstratiōis nō sūt hmōi p̄ncipia realia: sed rōnis. vnde rō nō sequit. ¶ Uel dicendū fm doc. s. in. 3°. methaphysice lectiōe. q ꝫ i mathematicis q̄ꝫ tū ad formalē rōnē ꝓsiderādi nō sit efficiēs ⁊ finis cū talis ꝓsideratio abstrahat ab oi motu: tamen realr̄ in eis est efficiens cū in eis reperiat bonū. ¶ Uel dicendū q ꝫ abstrahāt ab oi motu phyco siue nāli: nō tn̄ abstrahūt ab oi motu methaphysico q̄lis ē motus a p̄cipijs ad ꝯclusionē. ¶ Ad scdm dicendū fm doc. s. in pte vbi supra ad scdꝫ duplex ē q̄litas: p quas agēs agit. ¶ Nā quedā ē p quā agēs agit p modū agentis nālis. Et talis dicit q̄litas actiua. Alia ē q̄litas p quā agēs dirigit in opando. Et talis nō sp ē qualitas actiua: vt accidit in ꝓposito de scia. ¶ Magister. n. docens nō causat sciaz in discipulo p sciam p̄ncipioꝝ p modū agentis nālis: vt Lō mētato: objicit: sed ē p̄cipiū quo aliqs dirigit i operādo. Uīmō oz q scia sit q̄litas actiua: sed ē p̄ncipium quo aliqs dirigit in docēdo: sicut agēs nāle ē p̄cipiū: quo aliqs dirigitur in operando. ¶ Ad tertium ꝓz solutio ex dictis in scdo notabili.

¶ Qō. 13. de errore dicentium omniū reruz posse esse sciam ⁊ in lectio. 8. sancti doctoris.

d **¶ Inde** opz ꝓsiderare de alio errore pdoxo: q ꝓpter determinata dicebāt: oīum rerū eē sciam ēt p demōstrationē: q: fm eos: demōstratio circularis erat possibilis. ¶ Circa qđ q̄runt duo. ¶ Prio vtrum demōstratio circularis sit possibilis. ¶ Scdo vtrū syll⁹ circularis sit possibilis.

¶ Segt ī phō ⁊ ī doc. s. (Circulo q̄ꝫ). ¶ Articul⁹. 1.

a **¶ Primum** sic ꝓcedit. Uidetur q demōstratio circularis sit possibilis. ¶ Nā syllogismus circularis ē possibilis: vt ꝓz. 2°. physicoꝝ. Cum ergo demōstratio sit syllogismus: videt q pari rōne demōstratio circularis sit possibilis. ¶ Preterea effectus pōt demōstrari p cām: ⁊ causa per effectuz: vt infra p̄babit. Ergo demōstratio circularis ē possibil. ¶ Preterea illud qđ est notū per aliud pōt pbari per illud aliud. Ergo pari rōne illud qđ ē notū per se pōt pbari p se. Sed cōstat aliquā ꝓpositionē esse per se notā. Ergo talis ꝓpositio poterit p seipsam pbari. Et per ꝓns non erit icōueniēs idē demōstrari p idē. Et sic demōstratio circularis erit possibilis. ¶ Preterea idem pōt esse cā ⁊ effectus: vt ꝓz. 2°. physicoꝝ. de deambulatione post cenā respectu sanitatis. Ergo idē pōt eē notius ⁊ ignotius: prius ⁊ posterius respectu eiusdē. Et sic demonstratio circularis erit possibilis. ¶ Preterea illa demōstratio qua vere vtiē phs: est possibilis. Sed demōstratio circularis ē hmōi: vt ꝓz per phm in hoc pō lib. 2o. lec. 14. ⁊ p doc. s. ibidē: vbi sic ait. Uidet aūt q Aristo. vtatur demōstratione circulari quā supra ꝫprobauit. Ostenderat enī supra demōstratio ē necessarioꝝ ex hoc q ē eoꝝ q̄ sunt p se. ¶ Nunc aūt ecōuerso oīdit q demōstratio ē eoꝝ q̄ sunt p se: q: ē necessarioꝝ. hec ille. Igit ⁊c̄. ¶ Sed ꝫ ē phs in textu dicēs. Circulo quoqz q ꝫpossibile sit demōstrare manifestū ē. ¶ Rndeo dicendū q istud ē gntuz capl̄m ⁊ vltimū hui⁹ p̄mi tractatus: In quo phs removendo errorē quoꝝūdā phoꝝ dicentiū oīum esse sciam p demōstrationē. vz circularē: ponit tn̄ vnā cōclusionez: q̄ est respōsiua ad quesitā. vz q circulo demōstrare ē impossibile. Quā cōclusionē ꝓbat phs tribus rationibus. Quaꝝ. ¶ Prima talis ē. ¶ Nā si demōstratio circularis eēt possibilis: sequeret q idē eēt prius ⁊ posterius notius ⁊ ignotius respectu eiusdē: eodē mō ⁊ simplr̄. Sed cōsequēs ē ipossibile. Ergo ⁊ illud ex quo sequit. ¶ Dz sequela. ¶ Nā p̄ncipiū demōstratiōis ē prius ⁊ notius ipsa cōclusiōe: vt ex supradictis ꝓz. In syllogismo aūt circulari idē ē p̄ncipiū ⁊ cōclusio: q: qđ in p̄mo discursu accipit p̄ principio: in scdo discursu accipit p cōclusiōe: ⁊ ē cōclusio eius. Ergo p̄cipiū erit notius cōclusione in pō

discursu: ꝛ ignotius in scõo discursu: cũ cõclusio primi discursus efficiat principiũ in scõo discursu. ¶ Scõa rõ ẽ talis. ¶ Nã si demfatio circularis eẽt possibilis: sequere tur qꝫ idẽ demfatiue ꝓbareꝰ ꝑ idẽ. Sed cõsequẽs ẽ icõ uenies: q: isto mõ tã scies qꝫ ignorans facilr demõstra ret: ꝛ syllogisinus demõstratiuus nõ eẽt gnãtiuꝰ scie. ¶ Probatio cõsequẽtie. ¶ Nã qñ tertius sequit ad scõm: fim qꝫ scõm sequit ad primũ: necessario tertiũ sequitur ad primũ: q: quicquid sequit ad cõsequẽs bone cõsequẽ tie: sequit ẽt ad eius añcedẽs: vt pz ꝑ pbm in. .lib:o prior. vñ bene sequit. Si hoc ẽ hõ: ẽ rõnale. Sed si est rõnale: ẽ risibile. Ergo si ẽ hõ est risibile. Si igit ad pri cipiũ sequit cõclusio ꝛ ad eandẽ conclusionẽ sequit idẽ principiũ circulariter: tũc idẽ principiũ sequit ad ipsũ pri cipiũ. Et sic idẽ demõstrabit ꝑ idẽ: qõ fuit ꝓbandum. verbi gꝝa. Si ad .a.i. ad hoiez: sequit .b.i. rõnale: ꝛ ad b.i. ad rõnale: sequit .c.i. risibile: necesse ẽ qꝫ ad.a.i. ad hoiem sequat .c.i. risibile: vt pz ꝑ regulaꝝ ꝓsticam adductã. Silr si ad.a.i. ad principiũ: sequit .b.i. cõclusio ꝛ ad. b.i. ad cõclusionẽ. sequit .a.i. principiũ per demon strationẽ circularẽ: ꝛ ponat vltimuz .a. in loco tertio. vz loco ipsius .c. neẽe ẽ qꝫ ad .a.i. ad principium: sequat .a.i. ipm principiũ: per eandẽ regulã: sicut ad .a. sequebatur .c. ¶ Tertia rõ talis. ¶ Nam si oĩa possunt demõstrarẽ circulari demõstrari: sequit qꝫ in tali demõstratiõe pos set cõcludi vtraqz ꝑmissa. ¶ Hoc aũt vlr est falsum: q: hoc solũ põt fieri dũmodo termini sint cõuertibiles: vt pz i. 2°. poz: sic ĩ sequẽti articulo declarabit. Sz manifeste cõstat qꝫ nõ oẽs ꝓpões cõponũt ex termis cõuertibili bꝰ. Ergo vacuũ ẽ ꝓꝓ hoc dicerere qꝫ oĩa possũt demfa tiue sciri ꝑ demõstrationẽ circularẽ. ¶ Cõsiderãdũ aũt ẽ hic ꝓmo ꝑ ampliozi declaratiõe ꝑtis cõclusiõis: fm doc.s. in ꝑñti lectiõe: qꝫ syllogisinus circularis dicitur: qñ ex cõclusiõe: ꝛ altera ꝑmissaꝝ ꝓuersa: cõcludit reli qua ꝑmissa. Sicut si fiat talis syllogisinus. Oẽ aĩal rõna le est risibile. Sed oĩs hõ est aĩal rõnale. Ergo oĩs hõ ẽ risibilis. Assumat igit cõclusio tanqꝫ ꝑmissa siue princi piũ: ꝛ adiungat ei mino: ꝛ inferat maio: hoc mõ. Oĩs hõ est risibilis. Oẽ aĩal rõnale ẽ homo. Sequit ergo oẽ aĩal rõnale est risibile: qne erat maio: primi syllogisini. ¶ Considerãdũ vlteriꝰ est 2° qꝫ demõstrationẽ circula rem eẽ possibilem: põt itelligi duplr. Uno mõ variãdo demõstratiõis genus. i. mutãdo demõstrationẽ: q: est in demõstrationẽ ꝓpter quid ꝛ econuerso. Et isto mõ demõstratio circularis ẽ possibilis. Alio mõ seruãdo idẽ genus demõstratiõis. vz ꝓpter quid. Et isto mõ demõ stratio circularis ẽ ipossibilis: potissime in eodẽ genere cause. ¶ Cõsiderãdũ vlterius ẽ 3° qꝫ ꝑdictus ꝑmus mo dus demõstrãdi. vz variãdo demõstratiõis genꝰ: nõ ẽ ꝓꝓie circularis: q: demõstratio dr methaphorice cir cularis ad silitudinẽ figure circularis ad quã requirit qꝫ fiat ꝓcessus vniformis. vz ab eodẽ ꝑncto ad idem pun ctũ. Qñ vo variat genus demõstratiõis vel genꝰ cause nõ obseruat vniformitas. Unde talis demõstratio nõ dr circularis ꝓpie loquẽdo. Simplr igit ꝛ ꝓpie loquen do: dicendũ ẽ qꝫ demõstratio circularis nullo mõ ẽ pos sibilis. ¶ Ad ꝑmũ igit dom negãdo cõsequẽtiã: q: idẽ põt eẽ magis ꝓbabile ꝛ minꝰ ꝓbabile apud diuersos. Syllogisinus igit ꝓbabilis siue dialecticus ꝓcedit ex ꝓ babilibus. Jõ syllogismus circularis ẽ possibilis: nõ ãt demõstratio circularis: q: demõstratio vt dictũ ẽ ꝓpie loquẽdo ꝓcedit ex ꝓpositis ꝛ notioribus simplr respe ctu einsdẽ: ẽt apud diuersos: vt pz in sequẽti articulo ad ꝑmũ. vnde nõ ẽ silẽ. ¶ Ad scõm pz solutio ex dictis in scõo ꝛ tertio notabili. ¶ Ad tertiũ dom negãdo conse quentiã: q: ꝓbatio iportat discursuz. Discursus aũt nõ ẽ einsdẽ ad seipsuz: sed ẽ de vno ad aliud. Ideo illud qõ ẽ notũ ꝑ aliud: potest ꝓbari ꝑ illud aliud. ¶ Nõ tamen illud qõ est notũ ꝑ se põt ꝓbari ꝑ se. ¶ Ad quartũ dom sicut ad scõm. ¶ Ad quintũ dom fm doc.s. ibi dem: qꝫ supra. s. lec. 13. ostẽdit Arist. demõstrationẽ esse necessariozũ nõ solũ ꝓpter hoc qꝫ ẽ eoz que sũt ꝑ se: sed ẽt ex diffinitiõe eius qõ est scire. Et hic fuit verꝰ de mõstratiõis modus. Qõ aũt ostẽdit demõstrationẽ ne cessariã eẽ ꝓpter hoc qꝫ est eoz que sunt ꝑ se: nõ ẽ vera demõstratio: sed ẽ ostensio ad hoiem: apud quẽ notum ẽ qꝫ demõstratio sit eoz que sũt ꝑ se. ¶ Hec ille.

¶ Ubi supra ĩ doc.s. ꝛ precipue ibi. (Ex his autem apparet ꝛc.)

¶ Articulus secundus.

a ¶ Secundus sic ꝓcedit. Uidet qꝫ syllogismus circularis nõ sit possibilis. ¶ Nã syllogismus dif fert ab inductione: vt patz per pbm in ꝓhe mio huius: ex eo qꝫ syllogismus ꝓcedit ex notioribus simplr: inductio vo ex notioribus nobis. Si igit syllo gismus circularis esset possibilis: sequeret qꝫ idẽ esset notius ꝛ ignotius cã ꝛ effectus prius ꝛ posterius. sim pliciter respectu einsdem: sicut ꝓbatũ ẽ de demonstra tione circulari. Sed hoc est icõueniẽs: vt concessum ẽ. Ergo syllogismus circularis nõ ẽ possibilis. ¶ Preterea qñ idẽ ꝓbatur ꝑ idẽ: causat fallacia petitiõis prin cipij: vt pz ꝑmo elenchoꝝ. Sed in syllogisino circulari idẽ ꝓbat ꝑ idem. Ergo talis syllogismus ẽ sophisticus ꝛ nõ verus. Et sic idem qõ prius. ¶ Preterea si sic: aut talis syllogismus fieret in oi figura: aut in aliqua tñ. ¶ Non ẽ dicendũ ꝑmũ: vt pz per pbm. 2° phycoꝝ. ꝛ ꝑ doc.s. in ꝑñti lectiõe. ¶ Neqz ẽt est dicendũ scõm: q: nõ est maio: rõ qꝫ possit fieri in vna figura magis qꝫ ĩ alia: vel detur talis diie rõ. Ergo talis syllogismus non est possibilis. Sed cõ est pbs in 2°. phycoꝝ: ꝛ doc.s. in ꝑñti lectione ibi. Ex his igit appet qꝫ dialecticus syllo gismus põt eẽ circularis. ꝓcedit enĩ ex ꝓbabilibus: ꝛ ex his que sũt magis nota nobis. Contigit. n. idem esse magis ꝛ minus notũ apud diuersos. hec ille. ¶ Res põdeo dicendũ qꝫ syllogismus circularis est possibilis: vt pz scõo phycoꝝ. Qõ sic ꝓbat fm doc.s. ¶ Nam ex cõclusione cũ altera ꝑmissarũ cõuersa: põt concludi reliqua. Ergo syllogismus circularis ẽ possibilis. ¶ Patz cõsequentia ꝑ locum a diffinitiõe ad diffinitũ. ¶ Nã syllo gismus circularis vt dictũ ẽ in ꝓcedẽti articulo fm doc. s. dicit ꝓcessus syllogismus in quo ex cõclusiõe ꝛ con uertẽte vnius ꝑmissaꝝ infert altera ꝑmissa. Antecedẽs ꝓbat. ¶ Nã ex pclone isti syllogizãdo. Oĩs homo. est risibilis. Omne aĩal rõnale ẽ hõ. Ergo oẽ aĩal rõna le est risibile. Ista aũt conclusio erat maio: ꝓcessus pri mi: vt ẽt in ꝓcedẽti articulo exẽplificatũ ẽ. ¶ Ex quo pz qꝫ ipsius syllogismi circularis ẽ duplex ꝓcessus. vnus a ꝑmissis ad conclusionẽ. scõs a cõclusione ad alterã pre missarũ. ¶ Cõsiderãdũ aũt est hic ꝓmo qꝫ syllogismus circularis hz fieri in terminis cõuertibilibus. Aliter ꝑ missa vlis affirmatiua nõ posset circulariter cõcludi: qõ ẽ cõ pbm. 2. prior. Qõ sic pz. ¶ Nã aut ambe ꝑmisse sunt vles: aut alia vlis ꝛ alia ꝑticlaris: q: ex puris ꝑticlarib nihil sequit. ¶ Si scõm: sic cõclusio erit ꝑticularis per vnã regulã ꝓpositicã. vz si vna ꝑmissarũ est ꝑticularis: cõclusio debet eẽ ꝑticularis. Cuius rõ ẽ: q: extremitatis syllogismi vniunt ĩ cõclusiõe vtute vnionis eaꝝ cũ me dio in ꝑmissis. Sed cũ aliqua ꝑmissarũ ẽ particularis: ꝛ alia vlis extremitates vniunt cuz medio particulariter tñ: q: qñuis vna eaꝝ vniat cũ medio vlr: alia tñ vnitur particulariter solũ cũ ipso medio. Ergo tales extremita tes solum particulariter in cõclusione debẽt vniri. ¶ Itẽ in tali dispõne ꝑmissa vlis ꝛ ꝑmissa particularis: se ha bẽt sicut cã vlis ꝛ cã particularis effectiua in naturalib. Sed in naturalibus effectus magis assimilat cause par ticulari qꝫ vli. Ergo silr in ꝓdictis cõclusio magis debet assimilari ꝑmisse particulari qꝫ vli. ¶ Ex cõclusione enĩ particulari cũ cõuertẽte ꝑmisse particulari: nõ põt cõclu di vlis: vt pz per regulã eãdẽ. Si aũt ꝑmũ: tũc nulla ꝑ missarũ poterit cõuerti in vlem: nisi ꝓstituat ex termi nis cõuertibilibus. Cõuertetur ergo per accidẽs in par ticularẽ. Que cõuertẽs cũ cõclusione: nõ poterit iferre

vlem ꝓpter rōnem iam dictā ⁊ assignatā. ¶Sz ergo ꝙ syllogismus circularis dz esse ex terminis ꝙuertibilibus ad ꝙcludendū circulariter ꝓmissam vlem affirmatiuaz. ¶Cōsiderandū vlterius est 2° ꝙ in modis ꝙcludētibus ꝙclonē negatiuā ꝓmissa affirmatiua. nō pōt circulariter syllogizari: q; si ꝙclo est negatiua: nūqz poterit accipi ꝓo ꝓmissa. ad cōcludendū affirmatiuā: q; si vna ꝓmissaz est negatiua: ꝙclo erit negatiua: vt pz ꝙ vnā regulā ꝓsticā Cuius rō est: q; vnio vel sepatio extremitatū in ꝙclone: sequit ꝓpter vnionē vel sepationē eaz in ꝓmissis. Sed qñ vna ꝓmissarū est affirmatiua ⁊ alia negatiua. due extremitates separant ab inuicē per hoc ꝙ vna ꝙungit cū medio. in ꝓmissa affirmatiua. ⁊ alia separat a medio. in ꝓmissa negatiua. Ergo opz ipsas extremitates separari ab inuicē in ꝙclone. Ergo qñcūqz aliq ꝓmissaz est negatiua: opz ꝙclusionē esse negatiuā. Ex puris etiā negatiuis nihil sequit: q; ꝓpter sepationē aliquoz extremoz ab vno tertio. nō sequit̄ separatio eoz inter se: sicut ꝓpter separationē hoīs ⁊ risibilis a lapide. nō sequit̄ separatio hoīs ⁊ risibilis ab inuicē. Sed qñ ꝓmisse sūt ambe negatiue. denotat̄ ibi sepatio duarū extremitatū ab vno tertio. s. a medio. Ergo nō sequit̄ separatio duaz extremitatū inter se. Ideo ex puris negatiuis nūqz formaliter sequit̄ aliq ꝙclusio: nec ī aliq figura potest ex eis fieri bonus syllogismus. Ex ꝙclusione igit̄ negatiua cū altera ꝓmissaz negatiua nō potest ꝙcludi ꝓmissa affirmatiua. Ex quo pz ꝙ in 2ª figura nō pōt aliq ꝓmissa affirmatiua syllogizari circulariter: q; oēs eiusmodi ꝙcludūt ꝙclonē negatiuā. ¶Cōsiderandū vlterius est 3°. ꝙ in modis ꝙcludentibus ꝙclusionē particularē. nō pōt circulariter ꝙcludi ꝓmissa vlis: q; in syllogismo circulari vt dictuz est. ꝙclo accipit̄ ꝓo vna ꝓmissaz. ¶Remissa aūt particularis nō pōt inferre vlem ꝙ regulā supradictā in ꝓ° notabili: q; si vna ꝓmissaz erit ꝓticularis: necesse est ꝙclonē esse ꝓticularē. Ex quo pz. ꝙ in 3ª figura nō pōt circulariter ꝙcludi vlis: q; oēs modi eius ꝙcludūt ꝓticulariter. ¶Patet etiaz ex ꝓdictis. ꝙ vlis affirmatiua nō pōt circulariter ꝙcludi nisi in ꝓ° mō p̄c figure. ¶Nō. n. pōt ꝙcludi in celarent aut in modis 2ᵉ figure. q; est affirmatiua: neqz in darij vel ferio. vel in aliquo mō 3ᶜ figure: q; est vlis. ¶Ad 1ᵐ igit̄ dicendū ꝙ syllis dicit̄ ꝓcedere ex notioribus simplr: q; ꝓcedit ex notioribus ſm intellectū cū ꝓcedat ex vlib⁹: nō aut̄ q; ꝓcedat ex notioribꝰ simplr. i. ex notioribꝰ ſm naturā. Inductio vo ꝓcedit ex notioribꝰ sensui: cū ꝓcedat ex singularibꝰ. Vñ non est ſm idē simplr ſm Doc. s. in 2° huius lec. 12. co. p̄a in p̄n°. vbi sic ait. Quia videmus esse q̄dā generationez in his q̄ circulo generant; in his etiā cōtingit obseruari hoc qđ supradictū est. s. ꝙ syllogizet̄ a posteriori si hoc modo accipiant̄ termini demonstrationis ꝙ mediū ⁊ extremi termini se inuicē ꝓsequant̄: q; in his que sic generant̄. est q̄dā conuersio circularis: dū. s. a ꝓ° generato deuenit̄ ad vltimū. ⁊ ab vltimo redit̄ ad ꝓmū nō idē numero. sed idē spē. vt patet in 2° de generatione. Et ita nō sequit̄ ꝙ idē numero sit ꝓus ⁊ posterius effectus ⁊ causa. Et hoc ipsū cōpetit ꝓgressus demonstrationis. eo ꝙ in ꝓsenti dictū est. qñqz ꝙclusiones ꝙuertunt̄: vt ex eis. s. syllogizent̄ aliq premissaz. hoc. n. est circulo demōstrare. Qđ q̄nis nō competat si oīno sit vnū ⁊ idē. qđ ꝓus fuit cōclusio ⁊ postea est ꝓincipiū respectu eiusdē numero. ne sit notius ⁊ minus notū: si tm nō sit oīno idē. sicut accidit in hijs q̄ circulo generant̄ nullū incōueniens est. ¶Hec ille. Idez dicit lec. 14. in ꝓn°. ¶Ad 2ᵐ dicendū ꝙ nihil ꝓhibet eundē syllin esse dialecticū quo ad nos: ⁊ sophysticū simpliciter: sicut etiā ſm doc. s. in ꝓª parte. q. 58. ar. 7. ad 3ᵐ ꝙ aliqd cognoscatur per duo media quoz vnū est ꝓfectius ⁊ aliud imperfectius. nihil repugnās habet: sicut ad eandē ꝙclusionem habere possumus ⁊ mediū demōstratiuū. ⁊ dialecticū. ¶Hec ille. De quo etiā ad lōgū disputatū est in qōnibus fallaciaz. ¶Ad 3ᵐ dicendū ꝙ syllis circularis pōt fieri in oī figura: sed diuersimode. In ꝓª enim figura pōt cōcludi circulariter tā affirmatiua q̄ negatiua: tā vlis q̄ ꝓticularis. Sed in 2ª figura pōt ꝙcludi circulariter negatiua tm̄. In 3ª vo figª pōt ꝙcludi circulariter tm̄ ꝓticularis.

¶Qō. 14. De dici de omni. ⁊ dici de nullo. ⁊ est lectio 9ª sancti doctoris. Lec. 9ª.

Onsequenter cōsiderandū est de his q
c bus demonstrato: dirigit̄ ⁊ vtit̄ in sua demōstratione. ¶Circa qđ q̄ttuoꝛ occurrūt ꝓsiderāda. ¶Primo ꝓsiderādū est de dici de oi. ⁊ de dici de nullo. ¶Scōo de modis ꝓscitatis. ¶Tertio ꝓsiderandū est de ipso vl̄i. ¶Quarto ꝓsiderandū est de erroꝛibus qui cōtingere pñt in assignatione ipsius vlis. ¶Circa primū q̄runt̄ duo. ¶Primo vtrū diffinitio ipsius de omni. sit ī textu a pho bene assignata. ¶Scōo vtrū ad ipsuz de omni regrat̄ tā vlitas suppositoꝛ. q̄ vniuersalitas tempoꝛ.

¶Sequitur in pho ⁊ in doc. sctō. Qñ aūt impossibile.

¶Articulus primus.

B primum sic ꝓcedit. Videt̄
a ꝙ diffinitio ipsius de omni. nō sit sufficiēs in qua dicit̄. De oi est qđ qđē ineſt. nō in qbusdā qđē sic: ⁊ in qbusdā quidē nō: nz aliq quidē sic: ⁊ aliquādo quidē nō: sed de omni. ⁊ per se. ⁊ semp. Illā ista ꝓpositio est de omni: oīs hō currit: cū nihil sit subsumeꝰ sub subiecto. de quo non denotet̄ vificari ꝓdicatū. Et tm̄ ꝓdicatū nō ꝙuenit semp subiecto. nō. n oēs hoīes semp currūt. Ergo ista diffinitio nō est sufficiēs. ¶Preterea. Ista diffinitio ꝙuenit alijs a diffinito. Ergo non est sufficiens. ¶Probatio añcedētis. Illā ꝙuenit his que dicunt̄ per se: q; illud qđ dicit̄ p se. ꝙuenit subo ꝓo oi supposito eius ⁊ semp. Sed de oi ⁊ p se differūt: vt dicit̄ hic in textu pbi. Ergo ⁊c. ¶Sed ȝ est pbus in textu dicens. De omni qđē igit̄ hoc dico. qđ vtiqz est: nō in qbusdaz qđē sic. in qbusdā aūt nō: neqz aliq̄ qđez sic ⁊c. ¶Rñ. dicendū. ꝙ iste est scōs tractatus ꝑmi libꝝ posterioꝛ: in quo pbus sūmarie determinat de his qbus demōstratoꝛ dirigit̄. ⁊ qbus vtit̄ in sua demōstratione. Qui qđē tractatus ꝓtinet in se q̄ttuoꝛ capitula. In ꝓ° caplo determinat pbs de dici de omni posterioꝛistico. In 2° vo caplo qđ incipit ibi: per se aūt ⁊c. determinat de modis ꝓscitatis. In 3° aūt caplo qđ icipit ibi: vle dico ⁊c. determinat de vli posterioꝛistico: siue de ſm ꝙ ipm. vel ꝓ°. Sed in 4° caplo qđ incipit ibi: Opz aūt nō latere ⁊c. determinat de qbusdā erroꝛibus qui cōtingere pñt in assignatione ipsius vlis posterioꝛistici. ¶Primū ergo caplm ꝓtinet solū vnā ꝙclonē: que est rñsiua ad q̄sitā. vz. ꝙ ꝓdicta diffinitio ipsius dici de omni. est bene assignata. Quā ꝙclonē ꝓbat pbus a signo. Illā nō ferē instantia ꝑ diffinitionē vel ꝑ ꝓbationē aliquā: nisi q; deficit aliquid qđ per diffinitionē importat̄ ⁊ significat̄. Sed dū queritꝰ. vtruz aliquid ꝓdicet̄ de omni. dupliciter ferē instantia. vz. vel q; in quodā eoz que ꝓtinent̄ sub subo. nō ineſt ꝓdicatū: aut q; aliq̄ nō ineſt. Ergo signū est ꝙ de omni vtrunqz ꝓdictoꝛ requirit̄. que per diffinitionez eius important̄. Ergo ꝓdicta diffinitio est bene assignata. Vel sic. Illam nos nō inferimus instātiā ꝑ ꝓpositionē vlem: nisi vel q; ꝓdicatū nō ineſt alicui suppoſito subi: vel q; ꝓdicatū non semp ineſt subo. Et ideo est signū ꝙ de omni posterioꝛistico vtrūqz importat. ¶Cōsiderandū aūt est ß ꝓ°. ſm pbum in textu: ꝙ q; illud qđ scit̄. impossibile est aliter se bꝫe. vt patuit p diffinitionē ipsius scire: ideo illud qđ scit̄ per demōstrationē. dz esse necessariū. Sed necessarium sciri nō pōt demōstratiue. nisi ex necessarijs. vt infra probabit̄. Ergo opz demōstrationē ex necessarijs ꝓcedere. Et ideo nūc determinādū est. ex quibus ⁊ q̄lib⁹ necessarijs ꝓcedūt demōstrationes. ꝓ° determinando quid intelligēdū est ꝑ dici de omni: ⁊ quid ꝑ ꝙ se: ⁊ quid ꝑ ſm ꝙ ipm: vel ꝓ°. ¶Considerandū vlterius est hic 2°. ſm doc. s. in lec. ꝙ tria ꝓdicta sunt idē ſm rem: sed differūt ſm rōnem: sicut supius ⁊ inferius. hꝫt. n. se adinuicē. ex additione. Illā omne qđ ꝓdicat̄ ꝓ°. siue ſm ꝙ ipm ꝓdi

catur p se. ⁊ de omni: sed nō ecōuerso. Et oē qđ p̄dicaṫ per se. p̄dicaṫ de omni: sed nō ecōuerso. Sic ergo se habent in ordine ad inuicē: sicut homo ⁊ aīal: ⁊ corpus aīatum. Ista. n. est de omni: sed non per se. ꝫ. Ois homo est in loco. Et ista est p se: sed nō ſm qđ ipm. ꝫ. Ois hō est substātia. Ex quo pz ordo ⁊ numerus triū p̄dictoꝝ.

¶ Considerandū vlterius est hic 3°: ſm eundē ibidem: qđ aliquid dicit p̄dicari de omni: p cōparationez ad ea q̄ sunt sub subo. Tunc. n. aliquid predicaṫ de omni: qñ nihil est subsumere sub subo: de quo nō dicaṫ predicatū: vt patet p° prioꝝ. Sed p se dicit aliqđ p̄dicari. per cōparationē ad ipm subm: q: subm ponit in eius diffinitione: vel econtra: vt infra patebit. Aliqđ vo dicit primū: siue ſm qđ ipm p̄dicari de altero: per cōparationē ad ea que sunt priora subo: ⁊ sunt ꝓtinentia ipm subm. Illā risibile dicit de forte nō p°: q: prius predicaṫ de hoīe. ¶ Considerandū vlterius est hic. 4°: ſm eūdē ibidē: qđ de omni vt hic sumit. addit supra de omni. put sumit in p° libro prioꝝ. Illā in p° libro prioꝝ accipit de omni cōmuniter. ꝫ. vt vtitur eo dialecticus ⁊ demonstrator. Et ideo ibi non ponit in eius diffinitione: nisi qđ predicatū insit cuilibet eoꝝ que ꝓtinent sub subiecto. Qđ cōtingit duplicit. Uel vt nūc. i. in aliquo tpe. Et sic eo vtitur quādoq; dialecticus. Uel simpliciter. i. q̄tū ad omne tēpus. Et sic solum eo vtitur semper demōstrator. Ideo in diffinitione ipsius de omni: pb̄us duo ponit. Quoꝝ vnū est. qđ nihil sit subsumere sub subo: de quo non verificet predicatū. Quod significat p hoc qđ dicit. Illō in quodā sit: ⁊ in quodā non. Aliud est: qđ nō sit accipere aliqđ tēpus in quo p̄dicatū nō ꝓueniat subiecto. pro quolibet eius supposito. Qđ quidē designat per hoc qđ dicit. Illec aliqñ sit: ⁊ aliquādo nō. ¶ Ad p̄m igit dicendū: qđ illa ꝓpositio est bene de omni prioristico: nō autez posterioristico: de quo est hic solū ad ꝓpositū. ¶ Quid aūt sit dici de omni prioristico: in sequēti articulo plenius declarabit. ¶ Ad 2m dicendū: qđ de omni ⁊ per se differunt ſm rōnē: sicut dictum est in 2° notabili: q: per se est inferius. ⁊ se habet ex additione ad de omni. Unde ꝓtinet sub de omni: sicut ꝓtentū sub diffinito. Unde nō sequit qđ dicta diffinitio ꝓueniat alijs a diffinito. Sed magis sequit. qđ si non ꝓueniret his que sunt per se: qđ nō ꝓueniret omni ꝓtento sub diffinito.

¶ Ubi supra in doc. s. impertinenter.

¶ Articulus secundus.

B secundum sic proceditur. Uidetur qđ ad

a de omni nō requiraṫ vlitas suppositoꝝ ⁊ tempoꝝ. Illā hec propositio est de omni. Homo est risibilis: cū predicatū cōueniat omni supposito subiecti ⁊ semp. Et tū nō est vlis: sed indefinita. Et sic in ea nō est vlitas suppositoꝝ. Ergo ⁊c. ¶ Preterea hec propositio est de omni. Ois homo est bonus: cū sit ꝓpositio vniuersalis ⁊ affirmatiua: vt patet p° prioꝝ. Et tamen ibi nō est vniuersalitas tēpoꝝ. q: p̄dicatū non cōuenit necessario subo pro qualibet dīta tpis. Ergo ⁊c. ¶ Preterea ista ꝓpositio est per se: homo est animal: cū predicatū sit de diffinitiōe subiecti: vt infra patebit. Ergo est de omni: q: vt ꝓcessum est: ois ꝓpositio per se: est de omni. Et tamen nō est ibi vlitas suppositorum: cū ista ꝓpositio nō sit vlis. Ergo ad de omni nō requirit vlitas suppositoꝝ. ¶ Preterea hec ꝓpositio est de omni. Ois homo currit. Et tamen est aliqđ sumere sub subo. de quo nō dicit predicatū: q: ibi currit: nō verificaṫ de Adā: vel de Antechristo. Ergo ⁊c. ¶ Preterea In ista ꝓpositione. Ois equus currit. est dici de omni. Et tamen est aliqđ sumere sub subo de quo nō dicit p̄dicatū: q: pōt sumi sub equo pes vel caput. de quo nō dicit cursus. Ergo ⁊c. ¶ Sed ꝓtra est pb̄s hic in textu: qui p diffinitionē de omni quā ponit: innuit vlitatē suppositoꝝ cū dicit. Illō in quodā quidē sit ⁊ in quodā nō. Et vlitatē tempoꝝ. cū dicit. Et non aliquādo quidē sit: aliquādo nō ⁊c. ¶ Rñ. dicendū: qđ ad dici de omni posterioristicū: requirit tā vlitas suppositoꝝ q̄z vlitas tempoꝝ. Cuius ratio est q: ad ipm: vt p eius diffinitionē pz: requirit qđ predicatū ꝓueniat subiecto pro omni supposito eius. Ergo ad ipm requirit vlitas suppositoꝝ. Et similiter ad ipm requirit. qđ p̄dicatū ꝓueniat subo semp: ⁊ pro q̄libet differentia tpis. Ergo ad ipm regrit vlitas tempoꝝ. Ulitas aūt suppositoꝝ dicit esse. qñ predicatū ꝓuenit subo pro quolibet eius supposito. Sed vlitas tēpoꝝ dicit esse. qñ predicatū ꝓuenit subo ⁊ eius suppositis semp ⁊ pro q̄libet differētia tpis. ¶ Cōsiderādū aūt est ꝫ p°. pro ampliori declaratione p̄dictoꝝ. qđ triplex est vlitas. Illā qdā est vlitas ſm modū enūciandi tm̄. s. qñ predicatū ostendit ꝓuenire omni supposito subi p signū vle: ⁊ tm̄ realiter sic ei non ꝓuenit. vt hic. Ois homo est bonus: Ois homo est albus: ⁊ sic de similibus. Alia est vlitas suppositoꝝ ſm rem significatā tm̄. s. quādo predicatū realiter ꝓuenit omni supposito subi. Et tamē ibi nō ostendit ꝓuenire ſm modū enūciandi pro omni supposito p signū vle. vt hic. Homo est rōnalis: Homo est risibilis: ⁊ sic de silibus. Tertia vlitas est vlitas suppositoꝝ. ſm modū enūciandi: ⁊ ſm rem significatā simul. s. quando p̄dicatū p signū vle denotat inesse cuilibet supposito subiecti: ⁊ realr: sicut denotat sibi cōuenire: ita ei ꝓuenit. vt ois homo est risibilis. ¶ Considerandū vlterius est 2°: qđ duplex est dici de omni. vz. p̄ositicū ⁊ posterioristicū. Dici de omni p̄ositicū est: qñ nihil est subsumere sub subiecto: de quo non dicaṫ predicatū. Et ad ipm sufficit ⁊ requirit necessario vlitas suppositoꝝ ſm modū enūciandi tm̄. ⁊ nō ſm rē significatā: neq; vlitas tpoꝝ. Sz dici de omni posterioristicū: est illud qđ ꝫ diffinitū est. Et ad ipm sufficit ⁊ requirit necessario vlitas suppositoꝝ ſm rē significataz: ⁊ vlitas tpoꝝ. ¶ Ex quo pz qđ hic est dici de omni p̄ositicuz ⁊ nō posterioristicū. Ois homo est bonus. Sed hic est dici de oī posterioristicū ⁊ nō p̄ositicū. Homo est risibilis. Hic aūt est dici de oī vtroq; mō. Ois homo est risibilis. ¶ Cōsiderandum vlterius est. 3°: qđ dici de omni est ꝓditio p̄dicati in ordine ad subiectū: dici seu p̄dicari est ꝓditio predicati ⁊ nō subiecti. Et lz esse in toto: sine ipsa distributio sit cōditio subiecti qđ distribuit: tm̄ dici de omni seu p̄dicari de subiecto distributo: est cōditio p̄dicati. Et p hoc differūt dici de omni: ⁊ esse in toto: eo qđ dici de omni importat habitudinē p̄dicati ad subiectū ⁊ ad suppositа subiecti: ⁊ est cōditio p̄dicati. Sed esse in toto: est ꝓditio subiecti in ordine ad p̄dicatū: q: subiectū est ī p̄dicato: sicut ps subiectiua est in suo toto vlī. ¶ Sed instabat discipulus. Illā hic pb̄s nō determinat de dici de nullo. Ergo pari rōne nō debeat determinare de dici de oī. ¶ Dicendū. qđ oppositoꝝ eadez est disciplina. Ideo p oppositū ad dici de omni: poterit facilr haberi cognitio ipsius dici de nullo: de quo tamē determinauit in libro ꝓoꝝ. Si. n. in aliq̄ p̄positione deficit aut vlitas suppositoꝝ: aut vlitas tpoꝝ: ibi erit dici de nullo posterioristicū: ⁊ loquēdo largo mō de dici de nullo. Si aūt deficit vniuersalitas suppositoꝝ ⁊ tēpoꝝ ſm rem ⁊ ſm modū significandi simul: ibi erit dici de nullo prioristicū. Et diffinit sic. dici de nullo posterioristicū est: quādo predicatū remouetur a subiecto. nō a quodā qđē sic: ⁊ a quodā nō: aut aliquādo qđē sic: ⁊ aliquādo nō: sed ab omni ⁊ semp. Et dici de nullo prioristicum diffinit sic. Dici de nullo est: quādo nihil est subsumere sub subiecto: a quo non remoueaṫ predicatū. vt hic. Illullus homo currit. Cuius ratio est: q: tunc in aliq̄ ꝓpositione est dici de nullo: quādo predicatū negaṫ de subiecto distributo per signuz vniuersale pro oībus suis suppositis: ⁊ quando nulli supposito inest. Sed quando predicatū negatuz taliter dicitur de subiecto: nihil est sumere sub subiecto: a quo nō remoueaṫ predicatū. Igit diffinitio eius est bona. ¶ Uel dicendū ad instantiā discipuli: qđ pb̄s principaliter determinat in isto libro: de demonstratione ostēsiua affirmatiua: que semp vtitur ꝓpositionibus de omni. Ideo nullā expressam mentionē hic facit de dici de nullo. Quia vo syllogismus simplicit di-

ens: de quo philosophus ꝑncipaliꝫ tractat in libro ꝑoꝝ. indifferenter procedit tã ex veris q̃ ex falsis: tã ex affirmatiuis q̃ ex negatiuis: ideo ibi expressam mentionẽ fecit de dici de omni: ⁊ de dici de nullo simul. ¶Considerandum vlterius est. 4°: qꝫ dici de omni: ⁊ dici de nullo: sunt hoc modo principia regulatiua syllogismoꝝ: qa per dici de omni: intelligit̃ ista maxima. Quicqd dicitur de subo distributo: dicit̃ etiã de qolibet suppposito eius sumpto sub ipso. per quã possunt ꝓbari omnes syllogismi affirmatiui. vt facto isto syllogismo. Omne aial currit. Omnis homo ẽ animal. Ergo omnis homo currit. Ibi: currit in maiori: dicit̃ de animali distributo. Ergo affirmat̃ de qolibet suppposito animalis. Sed homo in minori subsumitur sub animali. Ergo currit de homine predicat̃. Et similiter per dici de nullo: intelligat̃ ista maxima. Quicqd negat̃ de subiecto distributo: negat̃ etiã de qolibet suppposito eius. Et per istã maximã ꝓbant̃ omnes syllogismi negatiui: sicut affirmatiui ꝑ aliã. Unde omnes syllogismi pfecti qui sunt directe cõcludentes in prima figura ꝑ se ꝑmo regulantur ꝑ dici de omni ⁊ per dici de nullo. Sed alij syllogismi impfecti regulant̃ per hec indirecte. ⁊ ex ꝯsequenti: inquãtũ reducunt̃ ad syllogismos pfectos. ¶Sed instabat discipulus. Illaz nulla regula ꝛgredit̃ suũ regulatũ: nec est de cõpositione eius. Sed dici de omni: ⁊ dici de nullo ingrediunt̃ compositionem syllogismi: qꝛ in omni ꝓpositione affirmatiua ⁊ vniuersali: est dici de omni: ⁊ in vniuersali negatiua: est dici de nullo. Ergo ipsa nõ sunt principia regulatiua syllogismoꝝ. ¶Dicendũ qꝫ licet dici de omni: ⁊ dici de nullo: ꝑ accidens ⁊ virtualiter ingrediant̃ cõpositionem syllogismi: tãq̃ dispositiones materie eius: inq̃tũ aliqua premissarũ est vniuersalis: nõ tamen ingrediunt̃ per se: tãq̃ ptes materiales actualiter cõponentes syllogismũ. Et nõ est incõueniens qꝫ regula alicuius virtualiter: vel per accidens ingrediat̃ compositionẽ ipsius regulati: vt etiã inferius declarabit̃. ¶Ad primũ igitur dicendũ qꝫ licet ista ꝓpositio homo est risibilis: nõ sit vniuersalis ſm modũ enũciandi: est tamen vniuersalis ſm rem significataz: quia licet ibi predicatũ non dicat̃ de subiecto ⁊ de qualibet suppposito eius vniuersaliter ſm modũ enũciandi ⁊ in actu ꝑ signũ vniuersale oũ tamen de eo vniuersaliter ſm rẽ ⁊ in aptitudine. Ideo ibi nõ est dici de omni ꝓxisticũ: sed posterioristicũ. ¶Ad secũdũ ꝑz solutio ex dictis in scõo notabili. ¶Ad tertiũ dicendũ sicut ad primũ. ¶Ad quartũ dicendũ qꝫ in ista ꝓpositione. Omnis homo currit: homo solũ ibi distribuit̃ ꝓ oĩbus ꝑsentibus: ad quos restringit̃ rõne illius verbi presentis tẽporis: currit. Et de illis non est aliqd accipere sub subiecto: de quo nõ dicat̃ predicatũ. Unde Adã: ⁊ Antichristus nõ ꝓtinent̃ sub homine ibi ꝓ ꝑsentibus distributo vt patet. ¶Ad quintũ dicendũ qꝫ licet pes: vel caput equi possit subsumi sub equo: tãq̃ pars integralis eius: nõ tamen tãq̃ pars subiectiua eius: ⁊ tãq̃ suppositum eius. De qua subsumptione est solũ hic ad propositũ in dici de omni. ¶Similiter ad dici de nullo presupponit̃ qꝫ possit aliqd subsumi sub subiecto: ⁊ qꝫ a qolibet suppposito eius remoueat̃ predicatũ. Unde sub sorte simpliciter nihil ẽ subsumere: eo qꝫ nõ habet suppositũ. Ideo si sic arguat̃. In ista ꝓpositione. Sortes non currit: nihil est subsumere sub subiecto: a quo nõ remoueat̃ predicatũ. Et tamen ibi nõ est dici de nullo: cũ sit ꝓpositio singularis. Ergo diffinitio ꝙuenit alijs a diffinito. ¶Dicendum qꝫ in ista ꝓpositione. Sortes nõ currit: non est dici de nullo: eo qꝫ sortes nõ habet suppposita.

¶Questio.15.de modis perscitatis ⁊ est lectio.10.sancti doctoris. Lec.10.

Deinde considerandũ restat de his
d que predicant̃ per se: ⁊ de
modis perscitatis. ¶Circa qõ queruntur duo. ¶Primo vtrũ quattuor modi pscitatis sint in textu cõuenienter a philosopho assignati. ¶Secũdo vtrũ secundus ⁊ quartus modus perscitatis reperiant̃ in cõclusione: ⁊ in minori premissa demonstrationis.

¶Sequit̃ in ꝓho ⁊ in doctore sancto. (Uider se aũt.)

¶Articulus primus.

Primum sic procedit̃. Uidetur qꝫ modi ꝓ-
a scitatis quattuor: nõ sint ꝙuenienter in textu a philosopho assignati. Illã tripliciter solũ. dicit̃ aliquid predicari per accidens: vt patet infra: ⁊ in.5°. metaphysice. vz. quãdo subiectũ predicatur de accidente. ⁊ accidens de subiecto: ⁊ accidẽs de accidẽte. Ergo tripliciter tm̃ aliquid dicit̃ per se. Et per ꝙsequens male ponunt̃ quattuor modi perscitatis. Illa tet cõsequentia: qꝛ tot modis dicit̃ vnũ oppositoꝝ. quot modis dicit̃ ⁊ reliquũ vt patet ꝑ° topicoꝝ. ¶Preterea quãdo accidens predicat̃ de subiecto: est predicatio per accidens: vt in argumento ꝑcedenti assumptũ est. Sed hic. Homo est risibilis: predicat̃ accidens de suo subo. Ergo est ibi ꝑdicatio ꝑ accns. Et tm̃ subm ibi est de diffinitione ꝑdicati: qꝛ subm est de diffinitione ꝓprie passionis: vt ꝟ. ⁊ in.7°. methaphysice a ꝓho dicit̃. Ergo scõs modus pscitatis est incõuenienter assignatus. ¶Preterea ista ꝓpositio est per se de 2° modo pscitatis. Sortes est risibilis. Et tamen subiectũ ibi nõ est de diffinitione predicati. Homo.n.cõmune: non est de diffinitione magis cõmunis. Ergo ꝓtra secũdũ modũ. ¶Preterea ista est per se. de secundo modo perscitatis. Homo est animal: cũ non sit per se. primo modo: qꝛ predicatuz primo non cõuenit subiecto: cũ sibi ꝙuertibiliter nõ conueniat. Et tamen subiectũ non est de diffinitione predicati: sed potius ecõtra. Ergo idem qõ ꝓius. ¶Preterea illud qõ accidit alteri: non conuenit sibi per se. Sed calefacere accidit igni: cum nõ sit de essentia eius. Ergo ista ꝓpositio nõ ẽ per se. Ignis calefacit per calorez. Et per ꝙsequens quartus modus perscitatis est insufficiẽs. ¶Preterea illud qõ est per aliud: nõ est per se. Prima antẽ substãtia. vt Sortes. est per aliud. videlicet per causas tam intrinsecas q̃ extrinsecas. Ergo prima substantia non est per se: qõ est contra tertiũ modũ perscitatis. ¶Preterea a prima substãtia nulla est predicatio vt patet per porphyriũ. Ergo prima substãtia nõ potest dici per se: qꝛ dici. idem est qõ predicari: vt patet in predicamentis. Et sic idez qõ ꝓius. ¶Preterea ista est ꝑ se. Homo est homo: cũ non sit per accidens. Et tamen nõ est in aliquo quattuor modoꝝ perscitatis: vt patet discurrendo per oẽs. Ergo tales modi nõ sunt sufficienter assignati. ¶Preterea philosophus in.5° methaphysice. capᵒ 9° per se: sufficienter determinat de modis perscitatis. Ergo supflue de eis hic determinat. ¶Sed cõtra est philosophus in textu ibi. Uider se autẽ sunt quecunqz in eo quod quid est: vt triangulo ineſt linea. ⁊ linee punctum ⁊c. ¶Rñ. dicendũ qꝫ istud est secundũ capitulum huius secũdi tractatus. In quo philosophus determinãdo de modis perscitatis. ponit duas ꝙclusiones. Quarũ prima est: qꝫ tantũ sunt quattuor modi pscitatis. Ex qua infertur ꝙclusio responsiua ad quesitũ. Secũda conclusio est. qꝫ in cõclusione demonstrationis est secundus ⁊ quartus modus pscitatis. de qua in sequenti articulo videbitur. ¶Prima ergo conclusio talis est. Tantũ sunt quattuor modi pscitatis. Que probat̃ a philosopho tali ratione: ſm doctorẽ sanctum. Illã illa propositio per: aut dicit solitudinẽ. aut dicit habitudinem alicuius cause. Si primũ: sic est tertius modus. Si secundũ: hoc est dupliciter: qꝛ vel dicit habitudinem cause extrinsece: vel cause intrinsece. Si primũ: sic est quartus modus. Si secundum: hoc est dupliciter: quia vel dicit habitudinẽ cause formalis. Et sic est primus modus. Uel dicit habitudinem cause materialis in qua. Et sic est secũdus modus. ¶Ex quo patet ꝙclusio responsiua ad quesitũ. videlicet qꝫ modi pscitatis quattuor. ꝙuenienter assignantur hic a

philosopho: cū nō sint plures neq; paucio:es. ¶Consi/derandū autē est hic p̄imo. p:o declaratione p̄cedentiū ſm philosophū in textu: ⁊ ſm doct:ē ſanctū in p:esenti lectione: q; primus modus pſcitatis est: quādo predica/tum est de diffinitione qditatiua vel essentiali ipſius sub/iecti. vt homo est aīal: homo est rationalis: ⁊ sic de simi/libus. Sed scōs modus per se est: quādo subiectuz est de diffinitione predicati. vz. quando ꝓp̄ria passio predi/catur de suo ꝓp̄io subo: aut de inferio:i eius. vt homo est risibilis: equus est inhibilis ⁊c̄. Tertius vō modus qui dicit modus per se essendi: est quādo aliquid per se existit. ⁊ nō in alio: sicut accidens in subo: vel sicut supe/rius in suo inferio:i. Et isto modo q̄libet prima substan/tia dicit p se. s. solitarie. Sed quartus modus pſcitatis qui dicit modus causandi: est quādo aliqd attribuit per se alicui effectiue inq̄ntū tale: ⁊ nō per accidens: sicut me dicus per se sanat: q: sanat inq̄ntū medicus: ⁊ nō inq̄ntū albus vel musicus. Simil'r interficiens per se interficit: q: inq̄ntū interficiens est hoc facit. ¶Ex predictis patet ꝙ quattuo: sunt modi pſcitatis: quoꝝ duo primi modi: sunt modi dicendi per se. Tertius vō est modus per se essendi. Quartus aūt est modus per se causandi effecti/ue. Non igit̄ sunt q̄ttuo: modi dicendi p se: sed duo tā/tum: licet quattuo: sint modi pſcitatis. ¶Patet etiā ex predictis ſm philosophū in textu: ꝙ qcqd predicatur: ⁊ non predicat altero duoꝝ primoꝝ modoꝝ: predicatur p accidens: ⁊ nō per se. Cum aūt omnia accidentia cōmu/nia: de prima substātia predicent̄: ⁊ nō altero illoꝝ duo/rum modoꝝ: relinquit̄ ꝙ predicent̄ de ea p accidens. ¶Considerandū vlterius est scō: ſm doct:em sanctū in scō de anima lectione. 14. vbi sic ait. ¶Per se aūt di/citur dupliciter. Uno enim modo dicit̄ ꝓpositio per se: cuius predicatum cadit in diffinitione subiecti: sicut ista. ¶Homo est aīal. Animal enim cadit in diffinitione homi/nis. Et q: id qō est in diffinitione alicuius: est aliquo mō causa ei: in his que sic per se dicunt̄: predicatuz est causa subiecti. Alio modo dicit̄ ꝓpositio per se: cuius ecōtra rio subiectū ponitur in diffinitione p̄dicati: sicut si dicat̄: nasus est simus: vel numerus est par. Simus enim ni/hil aliud est q̄ nasus curuus. Et par nihil aliud est q̄ nu/merus medietatē habens. Et in istis subiectuz est causa predicati. Intelligendū est ergo: ꝙ color est visibilis per se scō modo: ⁊ non primo. ¶Nam visibilitas est quedā passio. Et hoc est qō dicit: ꝙ color est ſm se visibile: non ratione. i. nō ita ꝙ visibile ponat̄ in eius diffinitione: sed q: in seipso habet causam vt sit visibile: sicut subiectū in seipso habet causam ꝓp̄rie passionis. qō ꝓbat per hoc. ꝙ omnis color ē motiuus dyaphani ſm actū. ¶Hec ille. ¶Considerandū vlterius est: tertio. ꝙ in primo modo dicendi per se: aliqd dicit̄ per se primo. vt homo est ra/tionalis. Et aliqd dicit̄ per se non primo: sed per se scō. vt sortes est rationalis. ¶Illud aūt dicit̄ predicari per se primo. in primo modo: qō conuertibiliter predicat̄ de ali/quo: ⁊ est de diffinitione eius. Sed illud dicit̄ predicari per se nō primo: sed per se scō: in primo modo: quādo predicatū est de diffinitione subiecti. nō tamen de eo cō uertibiliter predicatur. vt homo est substātia. Similiter idem dicendū est de scō modo dicendi per se. ¶Nā ali/quid predicat̄ per se primo: in scō modo: vt homo est risibilis. Aliquid vō predicatur per se nō primo: sed per se scō: in scō modo. vt sortes est risibilis. Quādocūq; ergo accidens ꝓpriū predicatur conuertibiliter de suo ꝓ/p̄io subiecto: tūc predicat̄ per se primo: in scō modo. Quando vō predicatur de inferioribus subiecti: ⁊ non cōuertibiliter: predicat̄ per se nō primo: sed per se scō: in secūdo modo dicendi per se. ¶Ad primū igit̄ dicen/dum ꝙ tot modis dicit̄ vnū oppositoꝝ: quot modis di/citur ⁊ reliquū: tenet tantū in oppositis: in quibus est ea dem ratio multiplicationis: videlicet. dūmodo vtrunq; oppositoꝝ diuidatur per differentias aut ſpecies imme/diatas: ⁊ hoc potissime loquendo de vere ⁊ ꝓp̄rie oppo

fitis: ſm doct:ē sanctū in. 22ª. q. 92. ar. 2. ad primū. Di/uisio aūt ipsius per se: ⁊ per accidens: nō est per differē/tias immediatas vel per ſpecies immediatas: neq; inter ea est eadē ratio multiplicationis: neq; etiā vere ⁊ ꝓp̄rie op ponunt̄. Unde ratio non sequit̄. ¶Ad scōm dicendum ꝙ quādo accidens cōmune: siue accidens per accidens: predicatur de subiecto inhesionis: est p̄dicatio per acci/dens: vt dictū est in primo notabili. ¶Nō aūt quādo acci dens ꝓpriū predicat̄ de aliquo subiecto inhesionis: si/cut risibile. Unde ratio laborabat in equoco. ¶Ad ter/tium dicendū ꝙ illa p̄dicatio est per se secūdo ⁊ nō pri/mo: in scō modo. Unde nō oportet ꝙ subiectū ponat̄ in diffinitione p̄dicati: sed sufficit ꝙ supius eius. s. homo ponat̄ in eius diffinitione. ¶Ad quartū dicendū ꝙ ista ꝓpositio: homo est animal: est in primo per se secundo: sed nō primo. Aliud enim est predicari per se primo: ⁊ aliud p̄dicari per se scō ⁊ nō primo: in primo modo: vt declaratū est in tertio notabili. ¶Ad quintū dicendū ꝙ licet calefacere accidat igni cōsiderato ſm se. s. vt ignis ē substātia tantū. ⁊ in sensu diuiso: nō tamen sibi accidit: vt calefaciens est: ⁊ in sensu cōposito. ¶Vel dicendū ē fa/cilius: ꝙ ista predicatio ignis calefacit: nō est predicatio per se. licet calefactio per se ꝓueniat igni: q̄ntū ad causali/tatem: nō tamen sibi ꝓuenit per se: q̄ntum ad predicatio nem. Unde bene dictum est: ꝙ ille quartus modus: est modus per se causalitatis: ⁊ non predicationis per se. ¶Ad sextū dicendū ꝙ per se accipitur dupliciter. Uno modo vt distinguit̄ cōtra esse ab alio: aui cū alio: aut per aliud. Et isto modo nō accipitur hic in ꝓposito: vt bene voluit argumentū. Alio modo accipit̄. vt distinguit̄ cō/tra esse in alio. sicut accidens in subiecto: aut sicut supe/rius in suo inferiori. Et isto modo substātia prima est p se: vt in proposito accipit̄. ¶Ad septimū dicenduz ꝙ li/cet prima substātia nō predicetur ordinate ⁊ directe per se de aliquo alio: tamen per se est ⁊ existit. Dictū ē enim ꝙ ille tertius modus, est modus per se essendi. ⁊ non p̄dicandi. ¶Ad octauū dicendū ꝙ ista ꝓpositio: homo est homo. est virtualiter in primo modo dicendi per se: q: subiectū non potest intelligi cōceptu quiditatiuo: sine predicato: licet non sit in primo modo formaliter: cū idē non sit in seipso. ¶Ad vltimū dicendū: negando ꝯsequē tiam: quia philosophus quīto metaphysice determinat de per se. inq̄ntum est ꝓditio entis inq̄ntum ens. ¶Hic vō determinat de p se. inq̄ntum regulat̄ eo demonstrato: ⁊ in sua demonstratione vtitur eo. ¶Non est aūt inconue/niens ꝙ idem diuersis rationibus in diuersis scientijs cō sideretur.

¶Sequitur in philosopho ⁊ doc. s. ibi. (Que vō di/cuntur in simpliciter ⁊c̄.)

¶Articulus secundus.

D secundum sic proceditur. Uidetur ꝙ in cōclusione demonstrationis. non sit secun/dus ⁊ quartus modus perscitatis. ¶Nam distincta ⁊ opposita. non reperiunt̄ in eo/dem. Sed secūdus ⁊ quartus modus perscitatis. sunt distinct ab inuicem: cum sint membra diuidentia. Ergo non reperiunt̄ simul in conclusione. ¶Preterea in mi/nori p̄missa. non reperiuntur illi duo modi. Ergo pari ratione nec in ꝯclusione. cum non sit maior ratio de vno q̄ de alio. Alias detur. Ergo ⁊c̄. ¶Preterea in cōclu/sione predicatur propria passio de proprio suo subiecto. Sed subiectū non est causa passionis. Ergo cū quartus modus sit modus causalitatis. vt dictuz est. sequitur ꝙ quartus modus nō reperiatur in ꝯclusione demonstra/tionis. ¶Maior patet. Sed minor probatur. ¶Nā quādo aliqua duo simul generant̄: vnū non est causa producti/ua alterius: cū productio non sit: nisi in tēpore. Sed sub/iectū ⁊ ꝓp̄ria passio simul generant̄. Ergo ⁊c̄. ¶Pre/terea effectus non potest predicari in recto de sua causa efficiente vniuoca. Unde ista est falsa. Domificator est

a

domus. Sed propria passio p̄dicatur in recto ō suo subiecto: vt hic. homo est risibilis. Ergo subiectum non est causa passionis. Et sic idem q̄ prius. ¶ Sed contra est philosophus in textu ibi. Que vo dicuntur in simplicit scibilibus per se sunt ineſſe ꝛc̄. ¶ Rñ° dicendum q̄ secūda conclusio huius capitulī que est responsiua ad quesitum est ista. Conclusio demōstrationis ꝓpter quid. vz in qua concluditur demonstratiue ꝓpria passio de suo proprio subiecto: est in scōo ꝛ quarto modo persciatis ¶ Preterea pars huius conclusionis sic pz. Nam subiectum est de diffinitione predicati. vz proprie passionis Ergo conclusio illa est in scōo modo dicendi per se. Datet consequentia per locum a diffinitione ad diffinitum. ¶ Secūda pars eiusdem sic pz. Nam subiectum est causa actiua per se passionis. vt patet 7° methaphysice. ergo est in q̄rto modo persciatis. ¶ Sed instabat discipulus ꝓmo. Nam subiectum ē cā materialis ipsius passionis: cum passio sit in eo subiective. Ergo non est causa eius effectiua. Datz consequentia: quia materia ꝛ efficiens non coincidunt. vt pz secūdo physicorum. ¶ Secūdo nam essentie predicamentorum sunt impermixte. Ergo subiectum non est causa ꝓprie passionis: cum subiectum ꝛ propria passio sint res diuersorum p̄dicamentorum. ¶ Tertio. nam idem non est cā sui ipsius: p̄sertim effectiua. sed subiectum ꝛ propria passio sunt idem realiter: quia 4° methaphysice eadē generatione generantur ꝛ eadem corruptione corruūpunt. ergo ꝛc̄. ¶ Quarto: nam eclypsis lune est passio lune: cum de ipsa sit demonstrabilis. Et tamen luna non ē cā eclypsis. sed interpositio terre inter solem ꝛ lunam. ergo ꝛc̄. ¶ Dicendum ad primam instātiam q̄ subiectum ē causa effectiue ipsius passionis ꝛ mālis: pro cuius declaratione considerandum est primo q̄ duplex est materia .s. materia ex qua aliquid fit. vt paries dicit materia domus. Alia est materia ī qua aliquid est subiective. vt aīa dicitur materia in qua ipi° scientie: ꝛ paries ipsius albedinis que est in eo subiective. Materia igitur ex qua nō potest dici causa efficiens eius cuius est materia. sed materia in qua bene potest dici causa efficiens. Subiectum autem dicitur materia in qua siue passionis ꝛ non materia ex qua. Unde pōt esse causa effectiua ꝛ mālis ipsius passionis. Et sic pz solutio ad primā instāntiam. ¶ Sed replicabat idem discipulus cōtra hoc. Nam causa efficiens tempore p̄cedit suum effectum. sed subiectum non p̄cedit tempore suam passionem ꝓpriam. ergo non ē ei° causa efficiens. ¶ Pro quo ꝛsiderandū est scōo q̄ duplex est causa efficiens. Nam quedā est que ꝓducit suū effectum per realem transmutationem sicut ignis dicit causa effectiua caloris aque. Alia est causa efficiēs que ꝓducit suum effectum per naturalem concomitantiaz. vz quia ad ipsam necessario sequitur suus effectus: ꝛ ipsa posita vel remota: necessario ponitur aut remouetur effectus. Causa igitur efficiens primo modo dicta tempore p̄cedit suum effectū: nō autem scōo modo sumpta. Quo quidem modo subiectum est cā efficiens ipi° passionis: vt pz per doctorē sanctū in ꝑma pte. q. 77. ar. 6. ad scōm. vnde illa replica° laborabat in equoco. ¶ Cōsiderandum est tertio q̄ predicamenta esse impermixta potest itelligi dupliciter. Uno modo formaliter siue essentialiter. Et sic essentie p̄dicamentorum sunt impmixte quia vnum predicamentum non est causa formalis alterius: vt clarius in summulis declaratuz est. Alio modo potest intelligi effectiue. Et sic essentie predicamētorum non sunt impermixte: quia vnum est causa effectiua alterius. vt pz de substantia respectu accidētis in septio methaphysice. ¶ Et per hoc pz solutio ad scōam instantiā ¶ Dicendum ad tertiam instantiam q̄ subiectuz ꝛ propria passio realiter differunt. Et lz generentur eadē generatione: non tamen eodem modo: quia subiectum generatur sicut id quod generatur ꝛ per se ꝛ ꝑmo. sed ꝓpria passio generatur per aliud ex naturali consequentia ꝛ cō comitaitue. ¶ Dicēdum ad quartā instantiaz q̄ nō oēs passiones causantur a suis subiectis. sz solū ille que sunt operationes subiecti: vel necessario consequentes illas opationes ꝛ ipsum subm. Eclypsis aūt non est propria passio lune: neq; eam necessario cōsequitur. Unde ratio non sequitur. Aliud tamē est de eclypsabili: vt infra patebit. ¶ Considerandum ē tamen hic sm pbm in textu: q̄ passiones sunt in duplici differentia. Nam quedā sunt que simplr predicantur de suis subiectis: sicut risibile predicatur de homine. Quedam vo predicantur disiunctim: vt par vel impar de numero. ¶ Ad primū igitur dicendum q̄ predicti modi distinguuntur sm rōnē vnde nō est incōueniēs q̄ vna propositio sm rem collocetur in diuersis modis persciatis sm tamen diuersas rationes. ¶ Ad scōm dōm negando consequentiaz q̄ ibi in minori subm nō est causa predicati demonstrando in prima figura: q̄ diffinituz non ē causa effectiua diffinitionis. vnde non est simile de minori ꝛ conclusione. ¶ Ad tertium ꝛ ad quartū pz solutio per ea que dicta sunt in secundo notabili.

¶ Questio. 19. de vniuersali siue sm q̄ ipsum ꝛ est lectio. 11. sancti doctoris. Lec. 19.

Onsequēter determinādus est de ipō vniuersali posteriorístico. ¶ Circa q̄ō q̄runt duo. ¶ Primo vtrū diffinitio vlis a pbo sit sufficienter assignata. ¶ Scōo vtrū cōclusio ipsius demonstrationis sit vlis vel non. ¶ Sequitur in pbo ꝛ in doctore sancto. (Ule dico). c

¶ Articulus primus.

P primum sic ꝓcedit. Uidet q̄ diffinitio ipsius vlis q̄ tāgit in textu nō sit sufficiens: in qua dicitur. Uniuersale ē quod ineſt de omni ꝛ de per se: ꝛ sm q̄ ipm. Nam animal est vniuersale: cum sit genus: vt pz in porphyrio. Et tamen animal nō ineſt suis inferioribus sm q̄ ipsum: cum non conuertibiliter predicetur de ipsis. ¶ Preterea album ē vniuersale ꝛ predicabile quod est accidens: vt ibidem pz. Et tamen album non ineſt per se. Ergo diffinitio mala. a

¶ Preterea vle vel sumitur pro propositione vniuersali: vel ꝑ termino vli. Si ꝓmum: sequitur q̄ predicta diffinitio non est sufficiens: q̄ sic hec propositio est vlis: oīs homo currit. Et tamen ista non est predicatio per se Si scōm etiam idem sequitur: q̄ homo respectu sortis est terminus vlis. Et tñ non conuenit sorti sm q̄ ipsuz: cum nō cōuertibiliter p̄dicetur de eo. ergo ꝛc̄. ¶ Preterea ipsius vlis est alia bona diffinitio a porphyrio data. Ergo ista est insufficiens. ¶ Sed ō est pbus in textu ibi: vle dico quod est de omni de per se ꝛ sm q̄ ipsum ineſt. Manifestum est igitur q̄ quecunq; vlia sunt: ex necessitate insunt ꝛc̄. ¶ Rñ° dōm q̄ istud est tertiū capitulū huius scōi tractatus: in quo ponunt due conclusiones. Quaz ꝓma est responsiua ad quesitum. vz q̄ diffinitio vlis est bene assignata: Scōa est q̄ per se loquēdo ꝛ proprie cuiuslibz demonstrationis conclusio ē vlis De qua in sequenti articulo tractabitur. ¶ Est ergo ꝑma conclusio talis. Diffinitio ipsius vlis in textu posita est bene assignata: in qua dicitur. Ule est quod est de oi per se ꝛ sm q̄ ipsum. Que conclusio probatur tali rōe pbi elicitue. Nam vle est quod primo predicatur. i. qō non muenitur extra subiectum: neq; econuerso. Sed eē tale predicatum ineſt de omni per se: ꝛ sm q̄ ipm. Ergo predicta diffinitio est sufficiens: q̄ explicat totam naturam vlis: ꝛ omni contento sub ipso conuenit ꝛ sibi ꝛ soli. ¶ Sed instabat discipulus dupli. Primo q̄ pbs in textu dicit q̄ per se ꝛ sm q̄ ipsum sunt idem. Ergo predicta diffinitio est negatoria: cum bis idē repetat. Et sic est insufficiens. Scōo q̄ animal predicatur de boie

tanq̄ de omni de per se: ⁊ fm q̄ ipsum: cum de eo predicetur imediate. Et tamen animal nō est vniuersale respectu hominis: cū sibi conuertibiliter non conueniat: siue primo: aut adequate: vt etiam in primo argumento adductum est. ergo ⁊c̄. ¶ Patet ꝓ quo considerandū est primo: q̄ aliqua sunt idem fm rem ⁊ rationem simul: sicut tunica ⁊ indumentū ꝓ eodem accepta. Et talia si simul ponant̄ in diffinitione: causant nugationem. Alia vō sunt que sunt idem fm rem: ⁊ tamen differunt fm rationē: sicut superius ⁊ inferius: vt animal ⁊ homo. Et talia si simul ponantur: non causant nugationem. Per se vō: ⁊ fm q̄ ipsum: sunt idem fm rem: ⁊ differunt fm rationem: sicut superius ⁊ inferius: vt supra. q. 14. ar. p̄°. in 2° notabili declaratum est. Unde in predicta diffinitione nulla est nugatio. Ex quo etiā patet solutio ad primā instantiam discipuli. ¶ Sed cōtra hoc replicabat idem discipulus. Nam animal ⁊ homo differunt fm rationez: sicut superius ⁊ inferius. Et tamen causant nugationez cum sic dicitur. homo animal. Ergo male dictum est: q̄ illa que differunt fm rationem: dūmodo sint idem fm rem: non causant locutionem nugatoriam: si simul ponā tur. ¶ Diendum q̄ superius ⁊ inferius possunt dupliciter ordinari in aliqua locutione. Uno modo: preponendo inferius suo superiori. Et isto modo causatur nugatio vt accidit in proposito. Alio modo postponendo inferius suo superiori. Et sic non causatur nugatio. Unde replica nulla. ¶ Considerandū vlterius est 2°: q̄ aliud est predicari de aliquo imediate: ⁊ aliud est p̄dicari fm q̄ ipsum: q: predicari fm q̄ ipsum: est predicari de aliquo adequate: seu cōuertibiliter: seu p̄°: ita videlicet q̄ predicatum non reperiatur extra subiectum: neq; econuerso: vt homo est risibilis: homo est rationalis: ⁊ sic de similibus. Non enim omne qō predicatur de aliquo imediate: predicatur adequate: siue conuertibiliter. Licet ergo animal predicetur de homine imediate: non tamen predicatur vniuersaliter: ⁊ fm q̄ ipsum. Unde patet solutio ad secundā instantiā discipuli. ¶ Patet etiam q̄ aliqua ꝓpositio potest esse de fm q̄ ipsum: non tamen erit imediate imediatione causalitatis: vt homo est risibilis. Aliter ipsa non posset demonstrari. Et ecōtra aliqua propositio potest dici imediata imediatione subiecti: que tamen nō erit vniuersalis: siue fm q̄ ipsum: vt homo est animal. Cum enim animal sit predicabile proprie dictuz respectu hominis: predicatur imediate de eo. Non tamen predicatur de eo vniuersaliter. ⁊ fm q̄ ipsum posterioristice loquendo: cū excedat ipsum. ¶ Sed contra hoc instabat discipulus. Nam animal predicatur de homine cū signo vniuersali: accepto vniuersaliter: dicendo. Omnis homo est animal. Ergo de eo predicaᷓ vniuersaliter. ¶ Dicēdū q̄ vniuersale potest accipi tripliciter: vt ad propositum sufficit. Uno modo absolute logice loquendo: videlicet accipiendo vniuersale pro termino cōmuni qui aptus natus est esse in multis vnioce. Et isto modo accipitur vniuersale in libro predicabiliū porphyrij. ⁊ in libro predicamentoz̄ phi. Alio modo accipitur vniuersale prioristice: videlicet pro proportione vniuersali. vt ista propositio dicitur vniuersalis. Omnis homo currit: siue omnis homo est animal: q: fm modū enunciandi est vniuersalis: cuz subijciatur in ea terminus cōmunis signo vniuersali determinatus. Et isto modo accipitur vniuersale in libris priorum ⁊ libris perihermenias phi. Tertio mō accipiᷓ vniuersale posterioristice: videlicet pro aliquo predicato: quod fm quādam adequationem predicatur de subiecto: ita videlicet q̄ predicatum non inueniatur extra subiectum: neq; econuerso: vt dicit hic doc. s. Et isto modo accipitur vniuersale in presenti passu. ¶ Licet ergo animal predicaᷓ vniuersaliter de homine: duobus primis modis: nō tamen tertio modo. Unde illa instantia ⁊ etiam primū argumentum laborabat in equiuoco. ¶ Ex predictis igitur patet: q̄ p̄dicari primo: predicari adequate: predicari per se cōuertibiliter: predicari fm q̄ ipsuz: ⁊ predicari vniuersaliter postea accipiuntur in proposito pro eodē. ¶ Patet etiā 2°: q̄ aliqua propositio potest dici vniuersalis: sine signo vniuersali: posterioristice loquendo. vt ista. homo est risibilis: sine homo est rationalis. Similr per oppositum: aliqua ꝓpositio potest dici particularis: eodē modo: videlicet posterioristice loquendo: in qua tamen ponit̄ subiectum cōmune: cuz signo vniuersali: vt ista. Oīs homo est sensibilis: nō est vniuersalis: sed particularis: cū p̄dicatū subiecto non conueniat cōuertibiliter: siue adequate: licet in ea ponatur signū vniuersale ad subiectū. ¶ Ad primū igitur ⁊ ad alia argumenta patet solutio ex dictis: si debite ⁊ diligenter cōsiderent̄ ⁊ applicent̄.

¶ Sequit in pho ⁊ doc. s. ibi. Deinde cū dicit. Et demonstratio p se huius vlis est ⁊c̄.

¶ Articulus secūdus.

D secundum sic proceditur Uidet̄ q̄ cōclusio demōstrationis: non sit vniuersalis. Nā infra ostendit philosophus: aliquā demōstrationē esse particularē. videlicet que concludit conclusionē particularē. Ergo conclusio demōstrationis non semp est vniuersalis. ¶ Preterea ista est conclusio demōstrationis propter quid: homo est risibilis: cū ibidem predicetur ꝓpria passio de ꝓprio subiecto. Et tamen nō est vniuersalis: cuz sit indefinita. Ergo ⁊c̄. ¶ Preterea si conclusio demōstrationis esset vniuersalis: hoc esset q: in ea demonstratur propria passio de ꝓprio subiecto. Sed consequens est falsum. Quod sic patet. Nam passio imediate predicatur de suo ꝓprio subiecto. cū sit predicabile. Ergo passio non potest demōstrari de suo subiecto: cum nulla propositio imediata sit demonstrabilis. Aliter propositio imediata esset mediata. Ergo ⁊c̄. ¶ Sed contra est phūs in textu ibi. Et demōstratio per se huius vniuersalis est. Aliquoz aūt quodā modo: sed non per se ⁊c̄. ¶ Rñ. dicendū q̄ secunda cōclusio huius capituli est: q̄ proprie ⁊ per se loquēdo: cōclusio demōstrationis est vniuersalis. Que probatur tali ratione phi. Nam proprie ⁊ per se in demonstratione propter quid demonstratur propria passio de ꝓprio subiecto. Sed propria passio conuenit vniuersaliter proprio subiecto. videlicet adequate: ⁊ cōuertibiliter: ⁊ primo. vt supra declaratum est. Ergo conclusio demonstrationis per se loquendo: est vniuersalis. ¶ Sed instabat discipulus. Nam propria passio aliquando demonstratur de inferioribus subiecti: vt puta: haberes tres: de isoscele. Ergo non semper demōstratur propria passio de suo proprio subiecto. ¶ Dicendū q̄ propria passio non demonstratur de inferioribus subiecti nisi inq̄ntum illa habent reduci ad proprium subiectum passionis: vt dicit hic doc. s. Unde reductiue: propria passio potest demōstrari de inferioribus subiecti. Tamen solū per se ⁊ proprie loquendo demōstratur de proprio subiecto. ¶ Sed replicabat idem discipulus. Nā passio demonstratur per se de inferioribus subiecti. Ergo ⁊ proprie. ¶ Dicēduz q̄ passio demonstratur de inferioribus subiecti per se p̄ alteꝝ: sed non per se primo. Ideo de eis non proprie: ꝛ reductiue demonstratur. ¶ Considerandū autē est hic primo elicitiue ex textu phūs: vt expresse infra deducit: q̄ duplex est demōstratio: videlicet vniuersalis ⁊ particularis. Demonstratio vniuersalis est illa in qua concluditur propria passio adequate de suo proprio subiecto. Que quidem conclusio dicitur vniuersalis vniuersalitate posterioristica. videlicet vniuersalitate adeq̄tionis: siue ponatur ibi signū vniuersale siue nō: vt supra declaratum est. Sed demonstratio particularis est illa in qua concluditur passio de aliquo inferiori ipsius subiecti: cū quo inferiora non conuertitur: vt risibile de sorte. Que quidē conclusio dicitur particularis. i. inadequata. ¶ Cōsiderandū vlterius est 2°: vt ex supradictis colligi potest: q̄ vniuersalitas est duplex. videlicet vniuersali-

tas signi: ⁊ vniuersalitas rei. Uniuersalitas signi dicitur quando aliquod predicatuz de aliquo subiecto predicat cum signo vniuersali: siue ſm rem conueniat sibi vniuersaliter: siue nō. Sed vniuersalitas rei est quando realiter predicatū conuenit subiecto p̄o omnibus suis suppositis. Et talis vniuersalitas est duplex. ¶Nam quedam est vniuersalitas predicationis. videlicet quando predicatū conuenit omnibus suppositis subiecti ſm rem: siue conueniat eis conuertibiliter: siue non. vt homo est animal. Alia est vniuersalitas adequationis ⁊ causalitatis. videlicet quando predicatū per se primo: ⁊ conuertibiliter cōuenit subiecto. vt homo est risibilis. De qua quidē vniuersalitate est hic ad propositū. ¶Sed ¶instabat discipulus. ¶Nā aliquando demonstratur diffinitio materialis: de diffinito demonstratione vniuersali: per diffinitionez formalem: vt supra patuit de diffinitionibus demōstrationis. Ergo insufficienter concessum est. q̄ in qualibet demonstratione vniuersali concluditur vniuersali p̄opria passio de proprio subiecto. ¶Dicendū q̄ quando demonstratur aliqua diffinitio de suo diffinito: talis diffinitio habet modum passionis respectu diffiniti: in ordine ad diffinitionem formalem: que accipitur p̄o medio.

¶Et si queratur. vtrum omnis propositio necessaria sit vniuersalis vniuersalitate posteriorística ⁊ per se. ¶Dicendū q̄ non omnis propositio necessaria est vniuersalis. i. adequata. ¶Hec enim est necessaria in primo modo perfectitatis. homo est substantia. ¶Non tamen est illo modo vniuersalis sed particularis: cum p̄dicatum excedat subiectum. ¶Sed vtrum omnis propositio necessaria: sit per se: hoc magis vertitur in dubiū. ¶Pro quo cōsiderandum est hic ſm Egidium: q̄ duplex est necessitas. ¶Nam aliqua predicata habere necessariā habitudinem ad subiecta: q̄tum ad presens spectat: potest contingere dupliciter: ſm q̄ duplicia p̄incipia possumus assignare. videlicet species ⁊ individui. Si ergo illa necessaria habitudo causetur ex principijs individui: tunc est accidēs inseparabile: ⁊ potest fieri inde propositio de omni: sed illa propositio nō erit per se. Si vō huius necessitas causetur ex principijs speciei: sic huiusmodi propositio non solum erit de omni: sed etiam per se. ¶Ad primū igit̄ ⁊ ad secundum: patet solutio ex dictis. ¶Ad tertium dicendū q̄ licet passio immediate predicetur de subiecto: immediatione predicationis siue subiecti: non tamen immediatione causalitatis. ¶Habet enim causaz in subiecto: per quā potest de eo predicari ⁊ probari. ¶Sed cōtra hic latrabat discipulus. ¶Nam si passio demonstrabitur de subiecto: aut β erit per diffinitionem subiecti: aut per diffinitionem suam. videlicet per diffinitionez passionis. non primū quia diffinitio subiecti ⁊ ipsum subiectū idez sunt. ⁊ per consequens in minori esset nugatio neq; ſm: quia talis diffinitio passionis predicaretur in minori de subiecto: ⁊ per consequens peteretur principium. cum ipsa esset eque vel magis dubia conclusione. ¶Dicendum q̄ talis passio potest demonstrari de subiecto per diffinitionem vtriusq; licet in demonstratione potissima demonstraretur solū p̄ diffinitionem subiecti: vt infra secundo huius declarabitur ⁊ licet diffinitio: ⁊ diffinitum sint idem ſm rem differunt tamen ſm rationem. vnde nulla erit ibi nugatio.

Lec. 12. ¶Questio. 17ª. de erroribus circa vniuersale posterioristicū ⁊ est lectio. 12. sancti doctoris.

Einde ¶Considerandū restat de erroribus qui contingere possunt in acceptione ipsius vniuersalis circa quod queruntur duo. ¶Primo vtrum errores qui contingere possunt in acceptione vniuersalis sint a philosopho sufficienter assignati. Secundo vtrum possit esse aliquod vniuersale genus sub quo sit vna sola species.

¶Sequit̄ i philosopho ⁊ i sancto doctore. (Oportet autem non latere.)

¶Articulus primus.

B primū sic p̄ceditur. videtur q̄ tertia correlaria a philosopho in littera positi non sint sufficiēter assignati. ¶Nā q̄ñ aliqua duo quecunq; quicquid debite demonstrat̄ de vno ⁊ de reliquo: sed omnes partes subiectiue simul sumpte conuertuntur oēs cū toto suo vniuersali: ergo si ppria passio cōuenienter demōstrat̄ de aliquo vniuersali tūc de p̄prio subiecto cōuertibiliter etiā demonstrabit̄ de oibus ptibus subiectiuis simul sumptis ⁊ per cōsequens scōs modus est insufficient̄ assignatus. Scōo preterea de equalentibus idē est indiuiduū sed oēs partes alicuius totius simul sumpte equalent toti: ergo si passio demōstratur de toto demōstrabit̄ debite de oibus ptibus simul sumptis: ergo idē qđ p̄tus. ¶Sed ¶tra est phs in littera ibi. (Oportet aūt nō latere ⁊c.) ¶Rñ. dicēdū q̄ illud est quartū capitulū huius tractatus in quo phs assignat tres errores qui ꝓtingūt in acceptiōe vl̄is posteriorístici. Quoꝝ p̄imus est q̄ si sub aliquo vl̄i cū nō est accipe nisi vnū singulare cui tale vl̄e cōpetit. si passio vl̄is demonstrareť tali singulari inesse tūc vl̄i tūc p̄prio subo in cōuenienter esset ista assignatio. vt si sensibile qđ inest aīali per se p°: assignareť vt vl̄e homini: nullo alio aīali existēte esset error. q; sensibile nō conuenit homini per se p° sed per alterꝝ videlicet per aīal. Scōs error est q̄ si passio alicuius vl̄is in noīati demonstrareť in esse vt idē oīb° ptibus subiectiuis illius vl̄is simul sumptis aut cōiunctim aut diuisim incōuenies esset assignatio vt si aīali nō esset nomen impositū. ⁊ sensibile demonstrareť singulis speciebus eius inesse vt vl̄e esset error. Tertius error est quādo passio alicuius inferioris demonstratur vt vl̄e in esse superiori vt si risibile demōstrareť vt vniuersale ineť aīali esset error. ¶Considerandū est aūt q̄ phs de tribus predictis modis siue errorib° exēplificat primo de tertio dictū de primo ⁊ finaliter de scōo. Exemplū eius de tertio errore est tale. ¶Nā si non occurrere demōstraretur vt vl̄e inesse lineis rectis. esset error quia non cōcurrere nō conuenit omnib° lineis rectis: sed solū eque distantibus. Exemplum vō eius de primo errore est tale. Si nō esset alius triplus q̄ ysoceles qui est triplus trinz equaliū laterū ⁊ habere tres angulos equales duobus rectis demōstrareť ei inesse vt vniuersale incōueniens esset assignatio. Si exemplū eius de secundo est tale. Si cōmutatim proportionari que est passio alicuius cōmunis nobis ignoti demonstrareť vt vniuersale inesse numeris: lineis: formis: ⁊ tēporibus coniunctim vel diuisim incōueniens eēt talis assignatio. Et similiter ratio est vt dicit philosophus etiā si tali cōmuni esset nomen impositū. ¶Considerandū est vlterius q̄ philosophus in littera adducit quoddā documentum quo modo ꝓprie posset accipi vniuersale. videlicet si remoto aliquo remaneat illud quod assignatur p̄o tali predicato: aut posito aliquo non ponitur predicatū non conueniet vniuersaliter subiecto. sicut posito animali nō necessario ponitur risibile. vnde risibile non inest vniuersali animali. Similiter remoto sorte nō necessario remouetur risibile: igitur risibile nō inest sorti vniuersaliť. Sed quādo posito subiecto ponitur predicatuz ⁊ remoto subiecto remouetur predicatum signum est q̄ tale predicatum cōuenit subiecto vniuersaliter vt posito homine ponit̄ risibile: ⁊ remoto homine remouetur risibile: igitur signum est q̄ risibile inest vniuersaliter homini. ¶Considerandus ſm doctorē sanctū in lectione circa primū errorē q̄ singulare accipit̄ dupliciter. Uno mō p̄o individuo alicuius speī. Alio mō accipit̄ cōit̄ pro q̄libet inferiori sicut hō dī singulare quoddā ipsi° aīalis: ⁊ vocat̄ singulare i respectu. Accipitur autem singulare ibidez secundo modo ⁊ non primo modo vt patet per exēplum philosophi supertus

adductum. ¶ Cõsiderandum est vlterius sm eundem circa exemplũ philosophi de secundo erroze q̃ propor/tio est habitudo vnius quantitatis ad aliam sicut .vj. ad .iij. se habent in proportione dupla ꝛ quattuor ad duo. Sed proportionalitas est collatio duarum proportionũ Inter se ꝛ est duplex. ¶ Nam quedam est coniuncta ꝛ habet quattuor terminos vt sicut se habent sex ad tria. ita quattuor ad duo. ¶ Cõsiderandũ est vlterius sm eundem ibidem q̃ in proportionalitate p̃sertim coniuncta duo termini se habent vt antecedentia ꝛ duo vt consequentia. vt cũ dicitur sicut se habent sex ad tria. ita quattuor ad duo. Sex ꝛ quattuor se habent vt antecedentia tria vo ꝛ duo vt consequentia. Est ergo permutata proportio quando antecedentia inter se proportionaliter cõferuntur ꝛ consequentia similiter. vt sic dicendo. Sicut se habent sex ad tria ita quattuor ad duo: ergo a cõmutata proportione Sicut se habent sex ad quattuor. ita tria ad duo. Sed sex se habent ad quattuor in proportione sexqualtera: ergo tria se habent ad duo in simili proportione. ¶ Sed instabat discipulus. ¶ Nam creaturarum ad deum est aliqua proportio. alias per creaturas non cognosceremus deum. ꝛ tamen non est aliqua habitudo quãtitatis ad quãtitatem. cum in deo non sit quantitas: ergo insufficienter dictum est q̃ proportio est habitudo vnius quãtitatis ad alteram. Dicendum q̃ duplex est proportio videlicet cõmensuratiua sive quãtitatiua ꝛ proportio assimilationis prima proportio que diffinita est prius non est inter creaturas ꝛ deum sed bene secunda que sufficit ad cognitionem. ¶ Ad primum igitur principale dicendum q̃ licet omnes partes simul sumpte cõuertantur cum toto vniuersali: tamen ab eo differũt sm rationem. Unde passio que conuenit vniuersaliter illis partibus simul sumptis eis non conuenit primo sed per alterum, videlicet per totum vniuersale vt declaratũ est ꝛ per ß patet solutio ad secundum.

¶ Sequitur vbi supra. (Impertinenter tamen.)

¶ Articulus secundus.

¶ Secundum sic proceditur videt q̃ posa sit esse genus sub quo non sint nisi vna sola species ¶ Nam est aliqua species sub qua non est nisi vnum individuum vt patet de sole: ergo a simili potest esse genus sub quo non sit nisi vna sola species. Secundo preterea illud est possibile fieri quod non implicat contradictionem sed non implicat contradictionem solam speciem humanam esse sub animali: ergo potest esse genus videlicet animal sub quo non sit nisi vna sola species. Tertio preterea si nullus alius flos esset aliq̃ rosa aut etiã nec flore existẽte adhuc flos esset genus vt patet in hyeme: ergo idem q̃ prius. ¶ Quarto preterea idem videtur velle in primo errore superius assignato vbi innuit q̃ si sub aliquo vniversali esset sm vnum solum singulare ꝛc̃. accipitur ibi singulare cõmuniter vt dictum est videlicet pro minus vniversali: ergo potest esse genus sub quo sit vna species. ¶ Sed contra est doc. s. in presenti lectione ibi vel potest dici q̃ est impossibile inueniri aliquod genus cuius sit vna species tantum ꝛc̃. ¶ Rñ. dicendum q̃ impossibile est inueniri aliquod genus sub quo sit solum vna species quod sic probatur sm doctorem sanctum in presenti lectione. ¶ Nam oportet q̃ si vnum contrariorum reperiatur in rerum natura q̃ ꝛ alterum reperiatur vt patet per philosophũ secundo de celo vbi loquitur de differentijs contrarijs. Sed genus diuiditur in species per differentias oppositas contrarie: ergo si vna species inuenitur ꝛ alia ꝛ per consequens non potest esse genus sub quo sit tantum vna species. ¶ Sed instabat discipulus ¶ Nam differentie reperiuntur potissime in genere substantie in quo tamen nulla est contrarietas vt patet in predicamentis: ergo non bene dictum est q̃ differentie opponuntur contrarie. ¶ Dicendum q̃ triplex est gradus contrarietatis vt patet primo physicorum. ¶ Primus est repugnantia habitus ꝛ priuationis. Secundus est repugnantia duarum differentiarum formaliter diuidentium vnum genus. Isti autem duo gradus cõtrarietatis reperiunt in quolibet p̃dicamẽto. Tertius gradus est repugnantia duarum formarum absolutarum que sub eodẽ genere ponuntur: maxime Inter se repugnantes mutuose expellentes a subiecto nisi altera insit subiecto a natura. ꝛ isto modo differentie non contrariantur. Licet ergo in genere substantie non sit cõtrarietas quãtum ad tertium gradum contrarietatis tamen quãtum ad duos primos gradus reperitur in substantia contrarietas. ¶ Considerandũ est autem sm Egidium q̃ species plures esse sub genere dupliciter potest intelligi. Uno modo quãtum ad esse essentie quod habent in singularibus. Alio modo quantum ad esse virtuale quod habent in suis causis Ad hoc q̃ saluetur genus non est necesse q̃ sint plures q̃s ad esse essentie in singularibus: sed sufficit q̃ sint q̃s ad esse quod habent in suis causis. Et per hoc patet solutio ad tria argumenta principalia vltima. Et licet genus possit saluari in vna specie q̃tum ad essentiam non tamen quãtum ad eius potestatem vt disputatur est super libro predicabilium porphyrij. Sed querebat discipulus vtrũ species possit saluari ĩ vno individuo videtur q̃ non. Tum primo quia esse in pluribus est de ratione cuiuslibet vniuersalis. id autem quod est de ratione alicuius nõ potest ab eo separari. Tum secundo quia de ratione cuiuslibet totius est habere plures partes vt arguit britonus. Dicendum vt dicit doctor sanctus q̃ potest esse species sub qua nõ est nisi vnũ individuum cuius rationem assignat. ¶ Nam species vna diuiditur in individua per differentiam materie. Cõtingit autem totam materiam vnius speciei proportionatam sub vno individuo comprehendi. ꝛ tunc non est nisi vnum individuum sub vna specie. hec ille. Et per hoc patet solutio ad primum argumentum principale. Et licet aptum natum esse in pluribus sit de ratione vniuersali non tamen actu esse in multis: neq; talis aptitudo est frustra si nũquã reduceretur ad actũ: quia aptitudo est inclinatio consequens formam. ¶ Potentia vo consequitur materiam. vnde licet potentia illa sit frustra que non reducitur ad actum non tamen aptitudo. Et quãuis de ratione totius integralis sit habere plures partes nõ tamen hoc est de ratione totius vniuersalis. ¶ Considerandum est tamen sm doctorem sanctum q̃ species est duplex. ¶ Nam quedam est cuius singulare est in materiale vt patet de angelis ꝛ sub tali specie non est nisi vnũ individuum immo plura esse sub tali specie repugnat ipsi speciei. Alia est species cuius singulare est corruptibile. vt homo ꝛ sub tali specie necesse est eẽ plura individua. quãtum ad intentionem nature. ¶ Natura enim intendit conseruationem specierum. Species autem cuius singulare est corruptibile nõ potest conseruari in esse si sub ea solum est vnum individuũ quia eo corrupto non remaneret species in esse nisi esset tale individuum ex cuius corruptione generaretur alterum sub eadem specie vt patet de fenice. fenix est auis ꝛ nõ est perfecta talis: Unus dum moritur alter ad hoc ortur. Sed in predictis videtur esse contradictio. ¶ Nam dictum est supra in presenti articulo ibi. ꝛ licet ꝛc̃. q̃ aptum natum esse in multis est de ratione speciei ꝛ cuilibet vniuersalis. ¶ Hic autem dictum est q̃ repugnat speciei angelice posse esse in multis. ¶ Dicendum q̃ natura angelica sive species in angelis potest considerari dupliciter. Uno modo vt species. Alio modo vt talis species. ¶ Primo posse esse in multis non repugnat speciei angelice. Sed bene secũdo modo quia si posset multiplicari in plura individua non esset per se existens sed in alio quod implicat. ¶ Ad primũ ꝛ ad omnia alia argumẽta patet solutio ex dictis.

Lec.13. ¶Questio.18ª. de qualitate ꝓncipioꝝ demõstrationis ꝛ est lectio.13. sancti doctoris.

Iceꝯ. In supioribus habitum sit quibus demõstrator vtitur. considerandum tamen restat in hoc tractatu ex quibus ꝛ ex qualibet demõstratio procedat circa qõ quinq occurrunt ꝓsideranda fm ꝙ huius tractatus sunt qnq capitula fm qnq lec. doc. s. ¶Primo ꝓderandũ est qualiter demõstratio procedat ex necessarijs ꝛ ℔ in primo capitulo. Secũdo qualiter ꝓcedat ex his que sunt per se. ꝛ ℔ in secundo capitulo ibi. (Accidentia vo per se ꝛc̃.) Tertio qualiter demõstratio non procedat ex ꝓncipijs extraneis. ꝛ ℔ in tertio capitulo ibi. (Nõ ergo ex alio ꝛc̃.) Quarto qualiter demõstratio nõ procedat ex corruptibilibus sed ex sempiternis. ꝛ hoc in quarto capꝰ ibi. (Manifestũ est aũt ꝛc̃.) Quinto qualiter demõstratio non procedat ex cõmunibus sed ex ꝓprijs. ꝛ hoc in qnto capitulo ibi. (Quoniã autẽ manifestuꝫ est ꝛc̃.) Circa primũ queruntr tria. ¶Primo vtrũ demonstratio procedat ex necessarijs. Secũdo vtrũ ꝯclusio possit sciri per mediũ non necessarium. Tertio vtrũ destructis omnibus scitis corrũpat necessario scientia in nobis.

¶Sequit in philosopho ꝛ in sancto doctore. (Si igit est demonstratiua scientia.

¶Articulus primus.

¶ primum sic ꝓcedit videt ꝙ demonstratio non ꝓcedat ex necessarijs. Nã necessariũ est qõ impossibile est non esse vt ꝓz ꝑ diffinitionẽ necessarij ꝟ metaphysice ſz ꝓmisse demonstrationis ꝑñt nõ esse qz ipsis prolatis nõ sunt necꝫ reiterari ꝑñt qz qõ semel est dictuꝫ manet irrenocabile verbũ vt patet per ꝓbm in ꝓdicamentis: ergo demonstratio non semꝑ ꝓcedit ex necessarijs. Scõo ꝓterea demonstratio ad impossibile est demõstratio vt infra patebit sed talis non ꝓcedit ex necessarijs sed ex impossibilibus. Impossibile enim ꝛ necessarium opponunt: ergo non quelibet demonstratio procedit ex necessarijs. ¶Sed contra est philosophus in littera dicens. (Si igit est demonstratiua scientia ex principijs necessarijs qõ enim scitur non potest aliter se habere igit ꝛc̃.) ¶Rñ. dicendꝫ ꝙ iste est tertius tractatus huius primi libi in quo vt dictũ est sunt qnq capitula. In quoꝝ primo philosophus ostendit ꝙ demõstratio procedit ex necessarijs. ¶Ponit aũt in isto capꝰ duas cõclusiones Quaꝝ prima est responsiua ad questũ. Secunda est ꝙ ꝯclusio necessaria non potest sciri nisi ex premissis necessarijs de qua in sequenti articulo videbit. Est ergo prima conclusio ꝙ demonstratio procedit ex premissis necessarijs hec conclusio probatur duabus rõnibus philosophi ꝛ a signo prima ratio est talis. Omnes ꝓpositiones per se sunt necessarie vt per primũ modum perscitatis vbi predicatũ est de diffinitione subiecti. ꝛ per secundũ modũ vbi subiectũ est de diffinitione predicati. Sed demõstratio procedit ex premissis que sunt per se: ergo demonstratio procedit ex necessarijs. Secunda ratio est talis. illud qõ non potest aliter se habere est necessariũ sed cõclusio scita per demonstrationem nõ potest aliter se habere vt patet per diffinitionem Scire supius habita ergo cõclusio demõstrationis est necessaria sed necessariũ non potest sciri nisi per premissas necessarias vt infra in sequenti articulo ꝓbabitur ergo cũ demõstratio faciat scire vt patet per primã eius diffinitionẽ procedit ex premissis necessarijs. A signo idẽ sic probat. Nam ꝓtra rationẽ aliquã non fertur instantia nisi propter hoc ꝙ deficit aliquid eoꝝ que in ratione ista obseruanda sunt. Sed ꝓtra eum qui opinat demõstrare ferimus instantiã ex eo ꝙ nõ sunt necessaria ea ex quibus procedit signũ. est ergo ꝙ demõstratio procedit ex necessarijs ex hac conclusione infert philosophus vnuꝫ correlariũ. videlicet ꝙ cũ oporteat demõstrationẽ procedere ex necessarijs vt probatum est. stulti sunt illi qui opinati sunt bene se principia demonstrationis accipere: si solum ꝓpositiones accepte sunt probabiles ꝛ vere vt sophyste faciunt. i. illi qui apparent scientes ꝛ non sunt. Sicut enim aliqui dicunt sophyste inq̃tum deficiunt a dialectica argumentatione. ita dialectici ex probabilibus procedentes se demonstrare opinantes sophiste dicunt. i. apparentes ꝛ nõ existentes in argumentatione demõstratiua. ¶Considerandũ est autẽ fm doctorẽ sanctũ in presenti lectione ꝙ qz in demonstratione demonstratur passio de subiecto per medium qõ est diffinitio. oportet ꝙ prima ꝓpositio. s. maior cuius predicatũ est passio ꝛ subiectũ diffinitio que ꝯtinet passionis principia sit per se in ꝑmo modo. Secũdo aũt. s. minor cuius subest diffinitum ꝛ predicatũ diffinitio est in primo modo perscitatis. Cõclusio vo in qua predicatur ꝓpria passio de subiecto est per se in secũdo modo. ¶Ad primũ igitur dicendum ꝙ premisse demõstrationes possunt dupliciter cõsiderari. Uno modo quãtum ad substantiã vocis ꝛ isto modo bene corrũpunt. Alio modo q̃tũ ad habitudinẽ terminoꝝ ꝛ hoc modo sunt incorruptibiles ꝛ necessarie Et licet oratio fm substantiã vocis eodem numero non possit reiterari. potest tamẽ eadem manens fm speciem reiterari. ¶Ad secundũ dicendũ ꝙ dupler est demonstratio videlicet. ostensiua ꝛ ad impossibile. Demõstratio vo ad impossibile non procedit ex necessarijs q̃tum ad vltimũ eius ꝓcessum. Quot aũt sint processus in demonstratione ad impossibile. ꝛ que sit talis infra declarabitur. Demonstratio vo ostensiua est dupler. videlicet demõstratio qz. ꝛ demõstratio propter quid. Demonstratio aũt qz non semꝑ procedit ex necessarijs simpliciter. Demonstratio vo propter quid: de qua est potissime ℔ ad propositũ procedit ex necessarijs. Que aũt sit demõstratio qz: ꝛ que ꝓpter qd. inferius declarabit. ¶Sequitur in. d. s. ibi. (Qõ autẽ ex necessarijs ꝛc̃.) ¶Ubi supra in philosopho ꝛ in sancto doctore.

¶Articulus secundus.

¶ secundum sic proceditur videtur ꝙ cõclusio necessaria possit demonstratiue sciri per mediũ non necessariũ. Nam ꝯclusiones naturales sunt necessarie cũ ipsarum sit scientia. ꝛ tamen sciunt ꝑ media non necessaria cuꝝ entia naturalia sint variabilia ꝛ corruptibilia: ergo cõclusiones necessarie sciri possunt per mediũ nõ necessariũ. Secundo preterea ista cõclusio est necessaria Deus est ꝛ demõstratiue scitur per mediũ non necessariũ videlicet per ipsam creaturam ergo ꝛc̃. Tertio preterea ista conclusio necessaria homo est risibilis scitur demonstratiue propter quid per premissas contingentes videlicet per istas. Omne animal rõnale est risibile. Omnis homo est animal rationale: que sunt ꝯtingentes qõ sic patet quia non sunt impossibiles ꝓpositiones: ergo sunt ꝯtingentes patet consequentia per legem contradictoriaꝝ. Contingentes enim ꝛ impossibiles cõtradicunt vt patet scõo perihermenias ergo ꝛc̃. ¶Sed contra est philosophus in littera ibi. (Quod aũt ex necessarijs oportet cẽ syllogismũ manifestũ est. Si enim non est habens rationẽ propter qd existentẽ demõstratione nõ est sciens ergo ꝛc̃.) ¶Rñ. dicendũ ꝙ secunda conclusio huius capituli que est responsiua ad questuꝫ est talis. Conclusio necessaria non potest sciri ex premissis non necessarijs. Que quidẽ ꝯclusio probat duobus rõnibus ꝓbi. quarũ ꝑª est talis. Nã ille qui nõ dicit rationẽ rñdentẽ ꝓp quid nõ efficitur neꝫ dicitur sciens. cum scire sit rei cãm cognoscere ꝛc̃. vt ex supradictis patet. sed q infert aliquã ꝯclusionẽ necessariã ex premissis nõ necessarijs videlicet per mediũ ꝯtingens non dicit rõnẽ ostendentẽ ꝓp qd ergo ex talibꝫ ꝑmissis ꝙ mediũ ꝯtingens non põt sciri ꝯclo necessaria: ergo mediũ ꝯtingens nõ põt ee rõ siue cã ꝓp qd ipsius ꝯclonis necessarie: qõ erit ꝓbãdũ. Scõa ratio est talis.

Si aliquis nūc nescit aliquā cōclusionem habens tamen eandē rationē quā prius habuit. salnus existēs re nō corrupta. ⁊ ille nō est oblitus: sequit̄ q̄ prius nesciuit illam. q: illis modis amittit̄ scientia. sed ille qui habet cōclusionem necessariā per mediū ōtingens corrupto medio cō sequēti nescit illam cōclusionē medio nō existente: ⁊ tamē habet eādē rationē: saluus existens: ⁊ res est salua ⁊ nō est oblitus: ergo prius nesciuit illam cōclusionē: quādo videlicet mediū nondū erat corruptum. ¶ Considerandū est aūt ſm doctorē sanctū presenti lec. q̄ philosophus in scōa ꝓbatione predicta ponit quattuor modos quibus aliquis amittit scientiā quā prius habuit. Quor primus est quādo excidit a mēte eius ratio per quā prius sciuit. Secūdus est per corruptionē illius rei. vt si sit scientia te sedere dum sedes te non sedente scientia perit. Tertius modus est per corruptionē aut lesionem ipsius scientis vt patet in lethargicis. Quartus vō ē per oblitionem. ¶ Cōsiderandū est vlterius ſm philosophū in littera q̄ licet cōclusio necessaria nō possit sciri per mediū. ōtingēs potest tamen syllogizari per tale mediū sicut vēr potest syllogistice concludi ex falsis. vt Omne albū est risibile. Omnis homo est albus: ergo omnis homo est risibilis. Ibi ergo necessaria in barbara syllogistice cōcluditur per premissas nō necessarias. verūtamē si ambe p̄misse sunt necessarie: ergo erit necessaria q: sicut ex veris nō sequit̄ nisi vēra ita ex ambabus premissis necessarijs nō sequit̄ nisi necessariū vt patet p̄ⁿ prior. Ex predictis patet vt infert philosophus q̄ oportet demonstrationē procedere ex necessarijs per mediū necessariū cū demonstratio faciat scire. Necessariū enim nō pōt sciri nisi ex necessarijs vt dictum est. etiā per mediū non necessariū non potest sciri q̄ cōclusio sit necessaria neq; propter qd neq; quia. ¶ Ad primū igit̄ dicendū q̄ essentialiter possunt dupliciter cōsiderari. Uno modo in ptīculari videlicet q̄tum ad eor esse existentie. ⁊ isto mō sunt variabilia. ¶ Alio modo in vniuersali q̄tum ad habitudinē terminor quā habent ad suas passiones ⁊ principia ⁊ isto modo sunt variabilia. ¶ Ad secundū dicendū q̄ ista ꝓpositio dicit̄ esse non scita per demonstrationē propter qd: sed solum demōstrādo q: ⁊ a posteriori. Sed replicabat discipulus. Nā dicit ℔ doc. s. ſm intentionez philosophi q̄ per mediū cōtingens nō scitur: cōclō necessaria neq; pp quid neq; q:: ergo solutio mala. Dicendū q̄ aliud est scire ꝓpositionē necessariā q: est: ⁊ aliud est scire q̄ talis propositio est necessaria per mediū cōtingens siue nō necessarium. vnde pōt sciri ergo necessaria q̄tū ad quia est per mediū non necessariū. nō tamen potest sciri per tale medium. q̄ ipsa sit necessaria neq; q̄tum ad quid est. neq; q̄tum ad quia est. ¶ Ad tertiū dicendū q̄ ōtingens accipitur dupliciter. Uno modo ſm q̄ cōuertitur cū possibili. alio videlicet ꝓ omni eo qō non est impossibile. ⁊ sic dividit in cōtingens necessariū ⁊ cōtingens nō necessariuz. ⁊ isto modo p̄dicte p̄misse ⁊ oēs ꝓpositiones necessarie dicunt̄ cōtingentes. Alio modo accipit̄ cōtingēs spāliter videlicet ꝓ cōtingenti nō necessario ſm q̄ distingnit̄ cōtra necessariū. ⁊ isto modo predicte premisse non sunt ōtingentes sed necessarie vnde ratio laborat in equinoco. ¶ Sequitur impertinenter tamē.

¶ Ubi supra in philosopho ⁊ in sancto doctore.

¶ Articulus tertius.

¶ Tertium sic ꝓcedit̄ videtur q̄ destructis rebus scitis nō corrūpat̄ scientia in nobis. Nā de rosa in hyeme habet̄ scientia ⁊ tamen rosa in hyeme est corrupta: ergo re scita corrupta nō corrūpit̄ scientia eius. Sēdo preterea de eclypsi solis ⁊ lune habemus scientiā ipsis non existentibus sed corruptis ergo idē q̄ prius. ¶ Tertio ꝑterea de pluuia ⁊ grādine ⁊ ceteris impressionibus methorologicis habemus scientiā ipsis nō existentib⁹ ergo ⁊c. Quarto preterea destructo p̄nº extrinseco nō necesse est principatum corrūpi p̄sertim dū illud principiū est solū principiū q̄tū ad fieri ⁊ nō q̄tū ad esse. sed res que scitur est principiū extrinsecū ipsi scientie q̄tū ad fieri tm̄: ergo re que scit̄ destructa nō destruit̄ scientia in nobis. ¶ Sed ꝓtra est philosophus in p̄senti capō vbi enumerat cōditiones q̄bus amittit̄ scientia. ¶ Rñ. dicendū q̄ res scibilis pōt considerari dupliciter. Uno modo in sensu cōpositio vt scibilis ē: ⁊ sic manifestū est q̄ re scibili destructa ipsa scientia destruit̄ q: pempto vno relatiuo: perimit̄ ⁊ reliquū. Alio modo pōt ꝓsiderari in sensu diuiso siue materiali videlicet ꝓ illa re q̄ est scibilis: ⁊ hoc dupliciter. Uno modo q̄tū ad esse existētie eius in ptīculari. ⁊ isto modo corrupta re scibili nō est necesse q̄ corrūpat̄ scientia illius rei nisi q̄tū ad an est. Alio modo q̄tū ad eē vniuersaliter ſm habitudinē quā habet ad suas passiones ⁊ principia ⁊ isto modo si res scibiles corrūperent̄ qō est impossibile necessario ⁊ scientia corrūperet̄. ¶ Cōcedē dum est ergo q̄ corrupta re scibili eo modo quo corrūpitur. corrūpit̄ ⁊ eius scientia. vnde rosa ī hyeme q: nō habet esse existentie: ideo non habemus scientiā eius in hyeme q̄tum ad an est huius. n. cōclusionis Rosa est: in hyeme non habet̄ scientia q: ipsius scientie ad rem scitā debet esse cōformitas ⁊ adequatio. cū scia sit veror. verum enim cōsistit in adequatione intellectus huius tī cōclusionis videlicet Rosa est flos: q: est icorruptibilis cū sit necessaria habemus scīctiā in hyeme q: necessaria est habitudo subiecti ad predicatū. ¶ Cōcedendū est tamē ſm Egidiū q̄ res scibilis habet duplex esse videlicet eē existentie in suis singularib⁹ ⁊ esse virtuale in suis causis ⁊ principijs. Si manet q̄tum ad eē q̄ habet in suis causis nō est necesse q̄ scientia corrūpatur q: conclusio rosa in hyeme licet corrūpat̄ q̄tuz ad eius esse existentie remanet tamen q̄tum ad esse qō habet in suis causis ideo de ea habet̄ scientia in hyeme: ⁊ similiter dicēdū est de eclypsi solis ⁊ lune ⁊ impressionibus methorologicis. ¶ Sed cōtra hanc opinionē adducit Radulfus brito nus talem rationē. Naz si res corrupte haberent esse in suis causis sufficienter ad hoc q̄ de eis scientia saluaret̄ aut tales cause sunt sufficientes aut nō. Si primū sequit̄ q̄ per eas talis res nō scitur certitudinaliter. Si secūdū sequeret̄ q̄ tales res cause perducerent tales res q: posita causa per se sufficienti ponit̄ effectus. Sed si qs opinionē Egidij sustinere voluerit de facili predicta ratio solueretur. Nā posita causa per se sufficienti nō est necesse q̄ ponat̄ effectus sed requirit̄ q̄ sit applicata ⁊ non impedita vt patet ad longū in sexto methaphysice. vnde licet cause rei scibilis sint sufficientes ſm se q: tamen non semp applicantur. ⁊ aliquādo impediri possunt non est necesse q̄ iste res producant̄ in esse actuali: ⁊ ideo predicta ratio nō demōstrat. ¶ Cōsiderandū est vlterius ſm prenominatū Radulfū q̄ scientia de aliqua re est in duplici differentia. Nam quedā est per quā scimus causas per quas res actu est ⁊ passiones ei actu aliter inexistentes. Alia est per quā scimus causas per quas res potest esse. ⁊ passiones que possunt ipsi rei in esse. Si corrumpatur res necesse est q̄ corrūpat̄ scientia primo modo. sumpta non aūt secūdo modo. Sed si quis recte cōsiderare voluerit. hec opinio nō videbit̄ esse de mente philosophi. ⁊ doc. s. quia cū cōclō demōstrationis sit necessaria per demōstrationē propter quid nō scimus q̄ subiectum possit esse tale. videlicet q̄ homo possit esse risibilis. sed q̄ homo est risibilis. Similiter q̄ rosa est flos ⁊ non solū q̄ possit esse flos. vnde in hyeme hec propositio est vera Rosa est flos. licet rosa non existat. Nō. n. valet cōsequentia in ꝓpositionibus necessarijs existentibus de est tertio adiacente ad est scōm adiacens. Non enim sequitur homo est animal rationale ergo homo ē. Aliter ex vero sequit̄ falsum cū antecedens semp sit verum ⁊ cōsequens possit esse falsum. vt in secūdo periermenias satis disputatū est. ¶ Ad primū igitur ⁊ ad alia argumenta patet solutio ex dictis.

lec.14. ¶Questio.19ª. de qualitate cõclusionis demonstratio/nis ⁊ est lectio.14. sancti doctoris.

Aplius cõsiderandũ restat qua liter demonstratio ꝓce
a dat ex his que sunt per se ⁊ nõ ex his que sunt per accidens. Circa qõ querunt duo. ℔Primo vtrũ ꝓclio demõstratõis sit semp per se ⁊ non p accidens. Secũdo vtrũ premisse demon strationes debeant esse per se.

¶Sequit in pho ⁊ in sancto doctore (Accidentiuz vo)

¶Articulus primus.

B primũ sic ꝓcedit. videtur q ꝓclusio demõstratio/
a nis nõ sit semp per se. ℔Nã ista est cõclusio demõstratõis scibilis. vz luna eclypsatur fim cõmunẽ phoz sniam. ⁊ tamen non est per se cũ predicatũ non sit de diffinitione subiecti nz ecõ/uerso: ergo ꝓclio demõstratõis nõ est semp p se. Scõo ꝓterea predicata accidentiũ sunt entia per accidẽs aliter essent sube si essent entia per se: ⁊ tamen eoz est scia ⁊ p ꝓsequens demõstratio ergo ⁊c. Tertio pbat accidẽtiuz inseparabiliũ põt esse demõstratio: ⁊ tamen talia nõ pro bant per se vt pz de nigredine in corno ergo ⁊c. pbatio maioris q: necessarioz põt esse demõstratio, sed talia ac cidentia sunt necessaria cũ non possint separi ab eoz sub/iectis: ergo eoz potest eẽ demõstratio. ¶Sed cõtra est phylosophus in littera ibi (. Accidentiũ aũt non p se non est demõstratiua scientia ⁊c.) ¶Rñ. dicendũ q illud ẽ secundũ capitulũ tertij tractatus huius primi libri in quo phylosophus ostendẽdo q̃liter demõstratio sit eoz que sunt per se ponit duas ꝓclusiones Quaz pma est respõ siua ad quesitũ. Secunda vo ꝓclusio de qua in sequenti articulo videbit. est q premisse demõstrationes debent esse per se ⁊ nõ per accidens. ℔Prima ꝓclusio ergo est ta lis q demonstratio est eoz que sunt per se. i. ꝓclusio de/mõstrationis debet esse p se. hec ꝓclusio probat vna ra tione phylosophi que sic format fim doc.s. ℔Nã illa que non sunt per se nõ ex necessitate insunt. si ergo ꝓclusio de mõstrationis nõ esset per se ipa nõ esset necessaria cuius ꝓtrariũ patuit in ꝓcedenti articulo: ergo ꝓclusio demon/strationis est p se. Sed cõtra hanc rationẽ arguit doc.s. in lectione. ℔Nã phylosophus pbat in precedentiꝫ cõ/clusionẽ demõstrationis esse necessariã q: est p se. ℔Nunc aũt probat ꝓclusionẽ demõstrationis esse per se q: est ne cessaria: ergo videtur q phylosophus cõmittat circula/tionem in suis pbationibus. ¶Ad hoc rñdet hic idem doc.s. q supra articulus nõ solũ ostendit demõstratio/nem esse necessarioz ꝓpter hoc q est per se sed p diffi/tionẽ qõ est scire. ⁊ ille fuit verus demonstrationis mo/dus. ¶Cõsiderandũ est aũt q phylosophus ctra predi cta inducit instantiã talem. ℔Nã quãdo aliqua ꝓclusio ne/cessaria infert ex premissis ꝓsequentibus cõtingentibus querit an tales premisse sint vere: quo dato infert neces sario ꝓclusio: videt ergo q premisse ctingentes possunt inferre aliquã ꝓclusionẽ necessariã que tamen non erit p se. ¶Ad qõ dicendũ q aliud est necessario inferre ꝓclu sionez. ⁊ aliud est inferre. ꝓclusionẽ necessariã. premisse ctingentes inferũt necessario si vere sunt ⁊ debite ordi/nate aliquã ꝓclusionẽ necessariã necessitate cõsequentie. non tamen semp inferũt ꝓclusionẽ necessariã necessitate ꝓsequentis: q: non ita interrogat de premissis ctingenti bus quasi ꝓclusio sit necessaria absolute ꝓpter interroga ta: sed q: necesse est pmissas ꝓcedenti ꝓcedere ꝓclusionẽ ⁊ hoc propter necessitatẽ ꝓsequentie ⁊ non ꝓsequentis. ¶Cõsiderandũ est etiã vlterius q duplex est accidens ℔Nã quoddã est accidens ꝓpriũ ⁊ aliud est accidens cõ/mune. ⁊ tale est duplex. ℔Nã quoddã ẽ separabile aliud inseparabile. Cuius rõ. ℔Nã oẽ accidẽs qõ causat ex princi/pijs subi aut causat ex pncipijs ꝓpijs spẽi aut indiuidui Si pm sic est accidẽs ꝓpriũ Si 2m ℔ est dupliciter: q: vel causat a pncipijs indiuidui inseparabiliter. ⁊ sic est accidẽs inseparabile. vel a principijs indiuidui indeterminate cõsi derati. ⁊ tũc est accidens separabile. De accidente ꝓprio est demonstratio ⁊ nõ de alijs inquantũ huiusmodi Ex pdictis patet q̃liter accidens proprium ⁊ accidens cõmu/ne inseparabiliter quenit fim esse q: vtrũqz habet esse in/separabile a suo subo differt tamẽ fm originẽ. verũtn vt supradictũ est accidens proprium habet esse inseparabile tã fm rem q̃z fm intellectum. Sed cõmune inseparabile est qdem inseparabile fm rem: tã fm intellectũ q̃z ad scõam eius operationẽ est separabile. ℔Possumus.n. intelligere cornũ posse existere nõ intelligendo nigredinẽ esse q de accidente ꝓprio dici non põt. ℔Non.n. possumus intelli/gere hoiem posse esse in rez natura absqz ℔ q sit risibi/lis: q: est repugnãtia intellectũ. ¶Ad primũ igit dicen dum q eclypsari põt accipi dupliciter. Uno modo vt di cit aptitudinẽ. ⁊ isto modo ista propositio est per se luna eclypsatur. i. luna est eclypsabilis: vt ita loquar. Alio mõ potest accipi vt dicit actũ. ⁊ isto modo dicta ꝓpositio nõ est necessaria ⁊ per se nisi necessitate: vt nunc quando. s. ponit causa in actu: necessario ponit actu eclypsis: tamẽ illa vt sic nõ est demõstrabilis demõstratione ꝓpter qd proprie loquendo. ¶Ad secundũ dicendũ q accidentia possunt dupliciter cõsiderari. Uno modo cõcretiue per respectũ ad subiectũ. ⁊ illo mõ accidentia cõmunia sunt entia per accidẽs. Alio modo possunt cõsiderari abstra/ctiue siue subtractiue in ordine ad supioza ⁊ iferioza sui generis. ⁊ isto modo accidentia etiã cõmunia sunt entia per se vñ phylosophus. 5º. methaphysice diuidit ens: in ens per se ⁊ in ens per accidens. Ens vo p se dividit in. x. pdicamenta. verũtn aliquid dicit ens per accidens dupliciter. Uno modo vt distinguit cõtra ens per se in rez natura fm esse in alio. sicut accidens est in subiecto ⁊ isto modo omne ens q̃litercũqz ꝓsideret est p accidens. Secũdo modo vt distinguit ctra illud qõ non est cõpo situm ex naturis diuersoz pdicamẽtoz. ⁊ isto modo acci dentia abstractiua designata q̃cũqz sint illa. sunt entia per se. ⁊ vt sic de eis est scientia ⁊ demonstratio. Si q: acci/dens ꝓprium fluit adequate a principijs speciei que ha/bent modũ forme. ideo accidens ꝓprium tã concretiue q̃z abstractiue designatũ dicit ens per se. non autẽ sic est de accidentibus cõmunibus. ¶Ad tertiũ dicendũ q ne cessarioz per se potest esse demõstratio propter qd. nõ aũt necessarioz que non sunt per se quãdmodũ sunt illa accidẽtia que fluũt inseparabiliter a principijs indiuidui vt supra declaratum est.

¶Sequit in doc.s. ibi. Deinde cũ dicit (Quando aũt ex necessitate) ⁊c. ¶Articulus secũdus.

B secũdus sic ꝓcedit videt q ꝓmisse demõstra
a tiones non semp sint p se sed possint esse p accidens. ℔Nã p se aliqd dicit quãdo nõ est cũ alio. sz maior demõstrationis est cũ alio .s. cũ minore. ergo maior. ipsa nõ est p se. ¶Scõo pre/terea ℔ est demõstratio. Omne ꝓpositũ ex ℌijs est cor/ruptibile. sed aial est cõpositũ ex ℌijs ergo ⁊c. sed tñ mi nor nõ est ꝓpositio per se. nõ.n. predicatũ est de diffini/tione subi cũ subm possit intelligi sine pdicato. ⁊ ecõuer/so vt de se manifestũ est ergo idẽ q prius. ¶Sed ctra est phs in littera ibi. (¶Quoniã aũt ex necessitate ⁊c.) ¶Rñ. dicendũ q 2ª ꝓclusio huius capli que est respõ/siua ad quesitũ est talis. Demõstratio ꝓpter qd necessa rio est ex primis q̃ sunt per se. Quã ꝓclusionẽ pbat phs vnica rõne que sic format fm. d. s. ℔Nã demõstratio cũ faciat scire, ꝓcedit ex necessarijs vt supra ostẽsum est. sed ea que nõ sunt per se. cũ possint nõ esse nõ sunt necessa/ria. q: necessariũ est qõ impossibile est nõ esse vt patet p diffinitionẽ necessarij: ergo demonstratio nõ procedit ex his que nõ sunt per se. ⁊ per ꝓsequens ꝓcedit ex pmis que sunt per se. Ex quo infert phs q si aliquis syllogis/mus nõ procedit ex hijs que sunt per se dato q ꝓcedat ex necessarijs nõ facit scire ꝓpter qd. cũ scire ꝓpter quid sit rei causam cognoscere per se, ꝓpriã ⁊ applicatã vt su/

pz̃a declaratũ est. ¶ Ad primũ igit̃ dicendũ q̃ ista pre/positio. per. põt accipi dupliciter. Uno modo vt dicit so/litudiné ⁊ isto modo illud dicit̃ per se qđ non est cũ alio vel in alio. Alio modo põt accipi vt dicit habitudiné p̃di cati ad subm. fm q̃ p̃dicatũ per se ineſt subo. ⁊ hoc mõ prime demõstrationis dicunt̃ per se ⁊ nõ primo modo. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ licet cõponi ex necessarijs nõ sit de diffinitione aialis est tñ de diffinitione. ⁊ intellectu eius vt est corpus mixtũ ex q̃ttuor elementis. vnde illa minor est in primo mõ dicendi per se. non per se p̃ sed per alterz̃ siue per se 2°.

¶ Qõ. x̃a. de pcessu demõstrationũ ⁊ c̃ lec. 15. s. doc. Lec. 15.

rdine premisso cõsiderandũ restat in hoc 3° capitulo huius ter/
o tij tractatus qualiter demõstratio nõ pro/cedit ex principijs extraneis Circa qđ que/runtur duo. ¶ Primo vtrũ in demõstra tionib⁹ possit fieri discursus de genere in genus. ¶ Se/cũdo vtrũ extrema demõstrationis ⁊ eius medium sint eiusdem generis.

¶ Sequit̃ in pho ⁊ in sancto doctore ¶ Non aũt ex alio genere. ¶ Articulus primus.

D primũ sic ꝓcedit̃ videt̃ q̃ in demõstrationibus cõ
a uenit demonstrantẽ descendere de genere in genus. ista methaphyſica est alia scientia ab alijs scientijs spãlibus ⁊ tñ ab ea fit de/scensus ad scientias spãles cũ probet ⁊ demõstret prin/cipia scientiarz̃ spãliũ ergo ꝓuenit demonstrantẽ descen/dere de genere scientiali ad aliud genus. ¶ Scõdo, pbatur dialectica cũ sit scientia rõnalis est alia scientia a scientijs nãlibus: ⁊ tñ cõuenit descendere ab ea ad alias scientias cũ habeat viã ad principia oĩum aliarz̃ scientiarz̃ vt patet p° topicorũ ergo ⁊c̃. ¶ Tertio probat̃ ab arithmetica ad musicã fit descensus q: ꝓclusiones musicales demon strant̃ pro arithmeticalia ⁊ cõstat eas esse sciẽtias diuer/sas ergo ⁊c̃. ¶ Quarto probat̃ quãdo scientie habẽt ea dem principia ꝓuenit demõstrãtẽ descendere ab vna in aliã sed oĩum scientiarz̃ ⁊ oĩum demõstrationũ sunt ea/dem principia vt innuit ℔ phs ergo ⁊c̃. ¶ Sed ꝓtra est phs in littera ibi ¶ Nõ est ergo ex alio genere descenden tem demõstrare ⁊c̃.) ¶ Rñ. dicendũ q̃ illud est 3ᵐ ca pitulũ huius tertij tractatus in quo phs volens ostẽdere q̃ demõstratio nõ procedit ex principijs extraneis ponit vnã ꝓclusionẽ que est respõsiua ad quesitũ. videlz q̃ nõ cõuenit demonstrãtẽ descendere de vno genere subo in aliq̃ genus. quã ꝓclusionẽ aliquibus p̃suppositis ꝓbat tali rõne ista in demonstratione oportet extrema ⁊ me/diũ esse eiusdẽ generis vt in alio articulo ꝓbabit̃ sed di/uerse scientie sunt circa diuersa genera subẽ: ergo ex p̃/cipijs vnius scientie nõ potest ꝓcludi aliud in alia scientia Ex quo segtur q̃ demõstrationes nõ procedũt ex extra neis principijs. q: si sic nõ ꝓbiberet demonstrantẽ descẽ dere de genere in aliud genus Ex predicta ꝓclusione in/fert phs duo corelaria Quorz̃ primũ est q̃ nulla sciẽtia demõstrat aliquid de subo alterius sciẽtie siue tale subm sit subm cõmunionis scientie: siue scientie disperate sicut geometria nõ demõstrat q̃ ẽ̃ioz eadẽ sit sciẽtia Cõmu/nioza. n. ptinent ad scientiã cõmunẽ. s. primã phiam siue dialecticã. Similr̃ geometria non demonstrat q̃ ex ductu vnius numeri cubi in altez̃ numez̃ cubũ. surgat nu/merus cubus. sz̃ hoc ptinet ad arithmeticũ scõm corre/lariũ est q̃ scientia de ꝑpio subo non demõstrat quodli bet accidens sed solũ accidẽs qđ est sui generis. sicut geo metria nõ demõstrat de linea recta q̃ sit pulcherrima li neaz̃. ¶ Pro amplioi declaratione precedentiũ ꝓside/randũ est fm phm in pñti passu q̃ tria reperiunt̃ in q̃li/bet demõstratione videlz passio que demonstrat̃. ⁊ ge/nus subm de quo demonstrat̃ passio. ⁊ dignitates ex q̃/bus demonstratio ꝓcedit. quorz̃ triũ dignitates solũ pos sunt esse cõmunes diuersis scientijs nõ aũt subm ⁊ pas/sio. nisi ille scientie sic se habent q̃ vna ptinetur sub alia. aut accidit in scientijs subalternatis de quaz̃ subalterna/tione inferius declarabit̃. ¶ Sz̃ instabat discipulus ista preter p̃dicta tria in q̃libet demõstratione reperit̃ ꝑpriũ mediũ qđ est diffinitio subi vel passionis: ergo insufficiẽs est p̃dicta assignatio phi. Dicendũ q̃ mediũ reducit̃ ad p̃dicta tria q: reducit̃ ad dignitatẽ sicut cã prima ad cãm vt quidã dicunt vel reducit̃ ad extremitates videlz ad subm ⁊ passionẽ q: mediũ quodãmõ ab extremis vt di cit Egidius. ¶ Cõsiderãdũ est ℔ vlterius fm phm elici tiue q̃ scientiarz̃ q̃dã sunt quaz̃ est idẽ genus subm sim/pliciter. sicut sciẽtia de triãgulo ⁊ hyſocele respectu eius/dem passionis Alia sunt quarũ genera suba sunt simpli/citer diuersa. siue alia. sicẽ geometria ⁊ arithmetica. Sed alie sunt sciẽtie quaz̃ genera suba nõ sunt simpliciter idez neq; simpliciter alia. sed sunt subalternatina ad inuicẽ si/cut arithmetica ⁊ musica Cõtingit. n. demonstrantẽ de/scendere ab eodẽ genere in idẽ genus simpliciter. vt ab vno genere in altez̃ genus ista nõ aũt ꝓuenit cũ descẽdere ab vno genere in aliud genus simpliciter vt ꝓbatuz̃ est. ¶ Cõsiderandũ est vlterius fm doc. s. in presenti passu q̃ genus dicit̃ simpliciter idẽ quãdo non sumitur aliqua differentia q̃ sit extranea a natura illius generis. sed fm qđ est idẽ genus quãdo sumit̃ circa subm aliqua differẽ tia extranea a natura illius generis sicut sonus est extra/neum quoddã a genere numeri ⁊ visuale a genere linee Sed illa genera suba dicunt̃ simpliciter differentia que sunt disperata. ⁊ vnũ nõ se habet ad aliud per differen/tias ꝓtrahibiles sicut linea ⁊ numerus. ¶ Cõsiderandũ est vlterius q̃ genus põt accipi dupliciter. Uno mõ pro genere naturali. Alio mõ pro genere logicali Et ℔ du/pliciter. Uno mõ pro genere p̃dicabili Alio mõ pro ge/nere subo siue pro genere scibili cui põt demõstrari ineẽ aliqua passio ꝓpria. Ista aũt vltimo accipit̃ ℔ genus ⁊ nõ duobus primis modis. ¶ Cõsiderandũ est finaliter q̃ duplicia sunt principia demõstrationis siue scientiarũ. Quedã sunt ꝑpria ⁊ talia non se extendũt ad scientias pe mutus diuersas. Alia sunt cõmunia ⁊ talia possunt dupli/citer ꝓsiderari Uno mõ vt applicata sũt ⁊ appropriata ad aliquã scientiã determinatã: ⁊ isto modo nõ se extendũt ad scientias diuersas Alio mõ vt sunt in sua cõmunitate remanẽtia: ⁊ isto modo sunt cõmunia diuersis scientijs.

¶ Ad argumẽta patet solutio ex dictis.

¶ Sequit̃ vbi arguit̃ impertinenter ⁊c̃.

¶ Articulus secundus.

D secundũ sic procedit̃ videt̃ q̃ mediũ demon
a strationis nõ sit eiusdẽ generis cũ extremis ista extrema non sunt eiusdẽ generis ergo suppositũ falsum. Antecedẽs pz̃ q: extre/ma demõstrationis sunt subm ⁊ ꝑpria passio. sed subm vt plurimũ est in genere subẽ: ⁊ passio in genere q̃litatis fm scholã thomistaz̃. suba aũt ⁊ q̃litas sunt diuersa ge/nera igit̃ ⁊c̃. Scõdo probat̃ illa sunt eiusdez̃ generis que ꝓueniũt in eodẽ genere vel si sic: deẽ illud ergo ⁊c̃. Ter tio probat̃ illud cui nõ ꝓuenit ratio generis non põt esse eiusdẽ generis cũ aliquo. sed medio qđ est diffinitio non ꝓuenit ratio generis. cũ diffinitio nõ sit p̃dicabile vt patet inducendo per singula p̃dicabilia. ergo mediũ demõstra tionis nõ est eiusdẽ generis cũ extremis. ¶ Sed contra est phs in p̃senti passu nisi sequit̃. ¶ Rñ. dicendũ q̃ me dium demõstrationis est eiusdẽ generis cũ extremis. i. cũ maiori ⁊ minori extremitatib⁹ qđ sic patet fm phm. ista si mediũ esset eiusdẽ generis cũ extremis sequit̃ q̃ mediũ nõ per se probaret̃ de extremis neq; extrema de medio. ⁊ per ꝓsequẽs prime demõstrationis essent per accidens ⁊ nõ per se: ⁊ sic demonstratio nõ ꝓcederet ex his que sũt p se. qđ est ꝓtra p̃missa ergo mediũ est eius/dem generis cũ extremis Et hoc loquẽdo de genere sci bili siue subo ⁊ non de genere p̃tali. Ad ultz̃. n. ⁊ ex/trema sunt eiusdẽ generis scibilis. i. ptinẽt ad eandẽ rõnẽ formalẽ ꝓsiderationis alicuius scientie. ex quo patet solo ad argumenta que ꝓcedunt de eodẽ genere.

Lec.16ª. ¶Questio.21.de his quorum est demonstratio: ⁊ ē lectio.16.sancti doctoris.

Literius in hoc q̄ tocapl'o eiusdē tractatus ꝓsiderandū restat qualr demonstratio nō ꝓcedat ex corruptibilibus sed ex sempiternis. ¶Circa qō queruntr duo. ℔Primo vtrū corruptibiliū sit demfatio ⁊ diffinitio. Scōo vtrum eorum que sunt vt frequenter sit demonstratio.

¶Sequitur in pbo ⁊ in scō doc. (¶Manifestū est aūt)

¶Articulus primus.

a **Bprimum** sic ꝓcedit. Videtur ꝙ corruptibilis possit eē demonstratio. ℔Nam corruptibilia sunt que pñt eē ⁊ nō eē sed ea quor est demfatio pñt eē ⁊ nō eē vt pz de rosa. hoīe risibili: ⁊ sic ō alijs. gº illa quor ē demfatio sr corruptibilia: ⁊ sic corruptiliū pt eē demfatio. Sz dicebat discipulus ꝙ lz hec rosa pticularis sit corruptibilr. ℔Nō tn rosa in vli ꝓsiderata. Cōside rādū destructis pmis substātijs ipossibile ē aliqō aliar remanere fm pbm in pdicamētis. ergo his rosis pticularibus destructis destruit rosa vliter. ¶Sed dicebat idē ꝙ destructis oīb' pticularib' rosis destruit rosa in cōi q̄tū ad eē exñtie ñ tn q̄tū ad eē eentie. ¶Cōsiderā dū corruptio respicit eē eentie: ita ꝙ illud dr corruptibile qō pōt hīe eē ⁊ nō eē. i. hīe eē exñtie ⁊ nō hīe. cū igitr ut ꝓcessus rose in cōi corrūpit q̄tus ad eē exñtie segr ꝙ simplr corrūpit: ⁊ p ꝓns de ea re sic fit demfatio segr ꝙ corruptibiliū sit demfatio. ¶P ipsius motus ē diffinitio vt pz. 3º physicor ⁊ tn ꝓstat ꝙ motus ē corruptibilis vt pz de alteratiōe ⁊ corruptiōe. ergo ⁊c. ¶Preterea ipm corruptibile ē diffinibile. ℔Nā corruptibile ē qō pōt eē ⁊ nō eē. ergo corruptibiliū ē diffinitio ⁊ demfatio. ¶Sed ꝫ ē pbs in lra ibi. (¶Manifestū ē āt si sint p/positiōes vles ex qbus ē syll's ꝙ neče ē ꝯclusionē eē ꝑpetuā ⁊c: ¶Rñdeo dōm ꝙ istō ē. 4m cam'b' tertij tractat' in quo pbs oñdēs quor ē demfatio ponit tres cōclusiōes q̄r tertia i sequēti arº declarabit. ꝑma ē talis corruptibiliū nō ē demfatio neqz scia. Que ꝓclo ꝓbat tali rōe fm pbz. ℔Nā demfatio ē illar rerū q̄ sr ꝑ se ⁊ de oī vt ex supra dictis pz: sz corruptibilia nō sr vles neqz de oī cū nō sint sp qō regrit vt supra declatū ē. ergo corruptibiliū nō ē demfatio: ⁊ p ꝓns neqz scia sz tn sempiternor. Secda ꝓclo ē ꝙ ēt corruptibiliū n ē diffinitio q̄ ꝓbat tali rōne pbr. ℔Nā corruptibiliū nō ē demfatio: vt patuit p ꝓcedēte ꝓclonē. gº corruptibiliū nō ē diffinitio: pz ꝓnia qr diffinitio vel ē ꝓncipiū demfonis vel ꝓclo vl tota demfatio positiōe differēs vt dr b in lra. ℔Sr cui' declatiōe ꝓsiderādū ē fm doc. s. ꝙ ꝓtigit diffinitiōes diuersas eiusdē rei dari ex diuersis cāis sūptis. Cāe āt adūnicē ordinē bñt. ℔Nā ex vna sumit rō alteri'. Ex forma ēt sumit rō materie. talē. n. oz eē in āīam q̄lē forma regrit: effi ciēs vo ē rō forme. Quia. n. agēs agit sibi sile oz ꝙ fm modū agētis sit modū forme q ex actiōe ꝓsegr. Ex fine aūt sumit rō efficiētis. ℔Nā oē agēs agit ꝓpter finē: opz ergo ꝙ diffinitio q̄ sumit a fine sit rō ⁊ cā ꝓbatiua aliar diffinitionuz q̄ sumūt ex alijs cāis. ℔Ponamus gº duas diffinitiōes dom' q̄r vna sumat a cā formali q̄ sit talis dom' ē coopimētū phibēs nos a pluuia frigore ⁊ estu operimētum ꝓstitutum ex cemēto lapidibus ⁊ lignis. Alia vo usmatur a causa finali que sit talis domus est pma diffinitio poterit demfari p primā hoc mō. ¶Oē coopimētū phibēs nos a pluuia ⁊c. ē ꝓstitutū ex cemēto ⁊c: sed dom' ē coopimētū phibēs nos ⁊c. ergo domus ē coopimētū ꝓstitutū ex cemēto lignis ⁊ lapidibus pz ergo diffinitio q̄ sumit a fine ē pm demfatiōis. Illa vo q̄ sumitur a forma ē ꝯclusio demonstrationis potest etiam coniūgi vna diffinitio cum alia vt sit vna diffinitio hoc modo domus ē coopimētum ꝓstitutum ex cemēto lapidib' ⁊ lignis phibens nos a pluuia frigore ⁊ estu. Talis. n. diffinitio ꝓtinet totū qō ē in demfatiōe. vz medium ⁊ ꝓclonē: ⁊ iō talis diffinitio dr demfatio. positio est differēs: q: in hoc solū differt a demōstratiōe ꝙ nō ē ordinata in mō ⁊ figura. b oīa dicit. s. d. in pñti lectiōe formalr. ¶Cōsiderandū ē vlteri' fm eūdē ibidē ꝙ q: demōstratio nō ē corruptibiliū sz sempiternor neqz diffio ℔Plato fuit coactus ponere ideas. cū. n. ista sensibilia sint corruptibilia videbat ei ꝙ cor nō posset esse demfatio neqz diffinitio: ⁊ iō dicebat ꝙ necesse ē ponere q̄sdam sbas sepatas ī corruptibilis de qbus diffinitiones ⁊ demfatiōes darent q̄s vocabat spēs vel ideas. Sz huic opīoni occurrit hic pbs dicēs ꝙ demfatio nō ē corruptibiliū nisi p accīs ⁊ si ista sensibilia sint corruptibilia in pticulari: in vli tn q̄dā sēpiternitatē bñt cū ergo demfatio det de istis sensibilibus in vli ⁊ non in pticulari segr ꝙ demfatio nō ē corruptibiliū nisi p accīs: sempiternor. vo ē p se. hec ille vbi ē formalr. ¶Cōsiderādū ē vlteri' fm Egydiū ꝙ cū forma recepta in itellectu q̄ itellectus itelligit sit abstracta a ꝙditiōib' pticlaris oz ꝙ itellect' ⁊ cognitio eius p se ferat nō in rē pticularē: sz in rē sic abstractā cui' est qditas rei q̄ ē obm itellect': vt patz. 3º de anima. sicut ergo visus ē p se ipsi' coloris p accidens vo ipsi' lapidis vel alicuius alteri' corpis in quo color repitur: sicut itellectus est p se ipsius qditatis sz pticlariū in qbus hz esse talis qditas ē quodāmō p accīs. Silr est dōz de scia cū scire sit qōdā itelligere ⁊ dr demfatiōe cū demfatio faciat scire. ¶Cōsiderādū ē vlteri' fm eūdē ꝙ q: nihil ab itellectu. itelligit nisi vt ē actu ⁊ vt hz analogiā ad formā: vñ oēs ptes diffinitiōis dñr foie q̄dū igitr ē ꝓcessus p formā tādiu ꝓcedit diffinitio. Q si vo nō ē ꝓcessus vlteri' diuisibus p formā sed p ꝙditiōes materie tūc vlteri' diffinitio nō ꝓcedit: ⁊ q: a spē idividua nō ē ꝓcessus siue descēsus p dīas formales sed māles. In spē. n. spālissima iubet plato qescere igitr sensibiliū corruptibiliū p se diffinitio eē nō pōt. ¶Ad pmū igitr ⁊ scōm rñsum ē in obiectō. ¶Ad tertiū dicēdū ꝙ vlia sūt corruptibilia in singularib' p alterū: vlia vo in vli cōsiderata sūt p se incorruptibilia q̄tū ad necessarias bītudines quas bñt ad suas passiōes ⁊ ꝓncipia: ⁊ vt sic de eis ē demfatio ⁊ diffinitio ⁊ nō primo modo. vnde nō sequitur. ¶Ad alia patz solō.

¶Sequitur in pbo ⁊ in doc. s. ibi. Deinde cum dicit. (Ex eorum que sunt ⁊c. ¶Articulus secundus.

a **Bsecundus** sic ꝓcedit. Videtur ꝙ eaz q̄ sunt vt frequēter nō sit demfatio in scia. ℔Nā demfatio ē sempiternor sed q̄ sūt frequēter: ⁊ nō sp nō sūt sempiterna: nā sempiternū dr eē illud qō sp ē. igitr ⁊c. ¶Preterea corruptibiliū nō demfatio vt dictū ē sed q̄ nō sūt sp sūt corruptibilia: cū aliqñ bēant ñ eē post eē. igitr ⁊c. ¶Preterea q̄ sūt raro nō ē demfatio neqz scia. ergo pari rōne eaz q̄ nō sp sūt sz frequēter nō ē demfatio neqz diffinitio. ¶Sz ꝫ ē pbs in lra dicēs (Eaz aūt q̄ sepe fiūt demōstrationē sunt ⁊ scie vt lune defectus ⁊c.) ¶Rñsio dōm ꝙ tertia cōclo huī' capli q̄ ē rñsiua ad q̄sitū ē talis. Eaz q̄ sepe fiūt est demfatio. Quā ꝓclonē ꝓbat pbs exñtē. ℔Nō de eclypsi lune ⁊ solis ē demfatio ⁊ scia q̄ vt frequenter ⁊ nō sp accidūt. ergo eoz q̄ sepe fiūt ē demfatio. Sz ꝓsidrādū ē ꝙ eclipsis lune ⁊ similia que nō semp fiunt pñt dupliter ꝓsiderari. Uno' in pticulari: ⁊ tūc nō sūt sp ⁊ isto mō de ipsis nō ē demfatio neqz scia p se. Alio' in vli vz q̄tus ad rōes vles terminoz ⁊ isto mō ea q̄ nō sp sūt. s. q̄tuz ad esse exñtie semp sūt q̄tū ad eē eentie vel q̄tū ad bītudinez terminoz. vñ eoz q̄ nō sp sūt inq̄tū sp sunt ē demfatio ⁊ scia ⁊ nō inq̄tū sp nō sūt vt innit b pbs. ¶Cōsiderādū ē vlteri' fm Egydiū ꝙ in demfatiōe q̄ demfat hec ꝓclo. vz luna eclypsat: sicut in q̄lib; alia demfatiōe tria regrunt. vz sbm. s. luna ⁊ passio. s. eclypsis ⁊ medium s. iterpositio terre iter solē ⁊ lunā q̄ ē cā eclypsis lune. ¶Manifestū ē aūt ꝙ in vli ꝓsiderata sp cū vlr sint vbiq: ⁊ sp. ℔Nō. n. demfat eclypsis de hac pticulari luna pº sed de luna in cōi. ¶Manifestū ē ēt ꝙ si eclypsis q̄ tanq̄ passio de luna ꝓsideret aptitudinalr vt supra declatū ē.

¶

sp̄ c̄. Luna.n. semp apta nata c̄ eclypsari ꝛ non sp̄ actu eclypsēt: sic̄ hō sp̄ c̄ risibil': ꝛ nō semp actu rideat. Silr̄ mediū q̄ dā sempiternitatē ptic̄pat q: posita īterpositione terre īter solē ⁊ lunā: semp ⁊ necessario ponit eclypsis. Ex quo pz q̄ oīa q̄ sunt in demōstratiōe eor̄ que non sūt semp q̄tū ad eē exītie: semp tm̄ sūt si in vl̄i ꝯsiderēt ⁊ vtrū sint sempiterna ⁊ icorruptibilia: pz solo argumēti. ¶ Cōsiderādū c̄ vlterius fm̄. d.s. in p̄ncipio lectiōe q̄ īter ea q̄ nō sp̄ sunt c̄ dīa. Quedā.n. nō sp̄ sunt fm̄ tps sūt tm̄ sēp̄ p cōparationē ad cām q: nūq̄ deficit q̄n posita cā ponat̄ effectus: sicut de eclypsi lune dcm̄ c̄. Quedā vō sūt q̄ nō sūt sp̄ et p cōparationē ad cām q: ꝛ causē impediri p̄nt. ¶ Nō.n. sp̄ ex genere hoīs generat̄ hō habēs duas manꝰ sed q̄nq̄z fit diffectꝰ vel ꝓpter impedimētū vtutis cāe agētis vel materie. In vtrisq̄z ergo sic sūt ordināde demōstratiōes vt ex vlibus ꝓpōnibus īferatur vl̄is ꝯclusio remouēdo illa ī quibꝰ pōt eē defectus vel ex pte tp̄is tm̄ vel et ex pte cāe. hec ille. Cōsiderādū est vlteriꝰ fm̄ ¶ Paulū venetū ꝺ Egydiū q̄ sine eclypsis dicat actū siue aptitudinē sp̄ illa ꝓpositio luna eclypsat̄ est demōrabilis vel q̄tū ad hītudinē ex his q̄ sunt sp̄ q: sic̄ cā dicit relationē ad effectū ita ecōuerso. Sicut enī nō īterponit terra q̄n sit eclypsis ita nō c̄ eclypsis q̄n īterponat̄ terra. vñ de luna pōt demōrari. Eclypsis siue dicat actū siue aptitudinē p hūc modū. Q̄ñcūq̄z terra īterponit̄ īter solē ⁊ lunā. Luna eclypsat̄. Sed q̄ñcūq̄z sol est in capite vel in cauda draconis terra interponitur inter solē ⁊ lunā. ergo quādocūq̄z sol c̄ in capite vel in cauda draconis luna eclypsat̄. Sz hec sñia vt̄ eē ꝺ ea que supi⁹ ꝓbs addurit. pbauit.n. supra q̄ demōratio c̄ eor̄ q̄ sē p se: ⁊ q̄ ꝯclo demōratiōis est p se. Sed q̄ñ eclypsari dicit actū. ista ꝓpō nō c̄ p se luna eclypsat̄ cū ꝑdicatū possit ꝓbo abeē ꝓter eius corruptionē. vñ magis adherēdū est opinioni Egydij in hac parte q̄ sñie huius opinionis. ¶ Ad p̄mū igit̄ ⁊ alia pz solutio ex dictis.

Lec.17. ¶ Nō.22. De p̄ncipijs demōrationū ⁊ c̄ lec.17.s.doc.

Eneraliter nūc ꝯsiderare restat q̄lr̄ demōratio

g nō ꝓcedit ex p̄ncipijs cōibus: sed ꝑpr̄ijs. Circa q̄ tria sunt duo. ¶ Primo vtrū demōratio ꝓcedat ex p̄ncipijs cōmunibꝰ. ¶ Sc̄o vtrū correlatiua que pbs infert in hoc capl'o ex p̄ncipali conclone sint sufficienter assignata.

¶ Sequitur in pbo ⁊ in sancto doctore. (Quoniā aūt manifestum est). ¶ Articulus primus.

a Primum sic ꝓcedit. Vr q̄ demōratio procedat ex cōibus. ¶ Nā sicut se hz cā vl̄is ad effectū p̄ticulare: ita se hñt p̄ncipia cōia ad ꝯclonez demōrabilē: sed cā vl̄is ꝯcurrit ad ꝓductionē cuiuslibet effectus p̄ticularis. ergo p̄ncipia cōia demōratiōis ꝯcurrūt ad sciam ꝯclusiōis: ⁊ p ꝑs īgrediunt̄ demōratiōez. ¶ Preterea illa q̄ sūt īmediatora ꝯclusiōi demōrate magis īgrediūt̄ demōrationē q̄ illa q̄ nō sūt ei ita īmediata sed p̄ncipia cōia sūt īmediatiora ꝯclonī q̄ p̄ncipia ꝑpria q: fm̄ auctorē libri de cāis. Cā vl̄is īmediate agit in effectū q̄ cā ꝑticularis. ergo ⁊ c̄. ¶ Preterea p̄ncipia cōia formalr̄ ⁊ actualr̄ īcludunt̄ in ꝑpr̄ijs sicut superius in suo īferiori. ergo si p̄ncipia ꝑpria īgrediunt̄ demōrationē ita ⁊ p̄ncipia cōia. ¶ Ꝺ Arithmetica ⁊ Geometria vtunt̄ isto p̄nō si ab eq̄libꝰ eq̄lia demas. q̄ remanēt sūt eq̄lia: ⁊ tm̄ ꝓstat q̄ illud p̄ncipiū c̄ cōe. igit̄ ⁊ c̄. ¶ Ꝺ methaphysica c̄ scia ⁊ tm̄ ꝯclones eius ꝓcedūt ex p̄ncipijs cōibus cū ea ꝯsideret rōne sue cōitatis. ergo ⁊ c̄. ¶ Ꝺ vlia sūt cōia sz demōratio ꝓcedit ex vlibus vt supra ꝓbatū c̄. ergo ⁊ c̄. ¶ Ꝺ pbs dicit ībi q̄ eor̄ qb⁹ vtimur in demōratiōe q̄dā sūt ꝑpria ⁊ q̄dā cōia ergo demōratio vtit̄ p̄ncipijs cōibꝰ. ¶ Sz ꝺ c̄ pbs in hoc capl'o dicēs (Q̄ñ aūt manifestū c̄ q̄ vnūq̄dq̄z nō c̄ demōrare ex vnoq̄z ⁊ c̄). ¶ Rndeo dicēdū q̄ illud c̄ 5m̄ capl'm huiꝰ tertij tractatus in q̄ pbs ponit vnā ꝯclonē ex qua īfert tria correlaria de qbus in sequēti articulo videbat̄. Est gꝰ conclusio q̄ c̄ rñsiua ad q̄sitū. Demōratio nō ꝓcedit ex p̄ncipijs cōibus q̄ cōcl'o ꝑtic⁹ duabꝰ rōibus ꝑī fm̄ doc.s. si dicta eius diligēter ꝯsiderent̄ q̄ꝫ p̄ma c̄ talis. Oīs demōratio ꝓpter qd facit scire simplr̄ ⁊ p se nō. aūt fm̄ accñs siue in cōi: sed demonstratio q̄ ꝓcedit ex p̄ncipijs cōibus nō facit scire simplr̄ sz in vl̄i siue fm̄ accñs ergo demōratio nō ꝓcedit ex cōibus loquēdo de demonstratiōe ꝓpter qd de q̄ c̄ hic ad ꝓpositū. Ad aiō: pz per pbm supra in p̄ma diffinitiōe demōratiōis. Ad iō: pz p demōrationē ¶ Bussonis de q̄dratura circuli q̄ demōrauit q̄draturā circuli eē eq̄lē circulo p illud p̄ncipium cōe. Ubi c̄ inuenire maius ⁊ mm̄ ibi c̄ eq̄le: sz c̄ inuenire q̄dratū maius circulo ⁊ q̄dratū minus. ergo c̄ inuenire q̄dratū equale. Ad manifestū c̄ q̄ illa demōratio nō facit scire simplr̄ sz sz accñs: q: illud p̄ncipiū vbi c̄ inuenire maiꝰ ⁊ minus ⁊ c̄. excedit genus q̄dratī ⁊ circuli. Sc̄a rō c̄ talis necesse c̄ mediū in eadē p̄rimitate eē cuz ꝯclone: i. necesse c̄ q̄ mediū sit p̄rimū ꝯclōni. Sz si demōratio ꝓcederet ex cōibus p̄ncipijs mediū nō eēt in eadē ꝓximitate cū cōcl'one ⁊ sbo eiꝰ cū possit ad diuersas scias applicari. ergo demōratio nō pōt ꝓcedere ex cōibus. ¶ Sz īstat discipul'. Nā p p̄ncipia superioris scie demōrant̄ passiones eiusdē scie de sbo īferioris scie sicut ī musica demōrat̄ aliqd p arithmeticalia ⁊ tm̄ ꝓstat q̄ talia p̄nō sūt in eadē p̄rimitate cū sbo ⁊ ꝯclonibꝰ musice. ergo ⁊ c̄. ¶ Dicēdū hic fm̄ pbm q̄ deꝰ qua aliq̄ passio superioris scie demōratur p p̄ncipia eiusdē de sbo īferioris scie facit scire: q: c̄. Sz demōratio q̄ demōratur passio superioris scie de sbo ꝓpo p p̄ncipia eiusdē facit scire ꝓpt̄ qd hic āt vt dictū c̄ fit mētio de demōratiōe ꝓpter qd. vnde pbs īfra dicet q̄ scie superioris c̄ scire ꝓpter qd: sz scie īferioris c̄ scire q: qđ ītelligē dū c̄ mō exposito. ¶ Ex predictis īfert fm̄ pbm q̄ demōratio ꝓcedit ex p̄ncipijs ꝑpr̄ijs. Nā demonstratio ꝓcedit ex aliqbus p̄ncipijs vt pz p diffinitionē demōratiōis vel ergo ꝓcedit ex p̄ncipijs extraneis siue p accñs. vel ex p̄ncipijs p se. Nota p̄mū vt ꝓbatū c̄. Si sc̄m aut ꝓcedit ex p̄ncipijs ꝑpr̄ijs aut cōibus nō ex p̄ncipijs cōibus vt pz p ꝓcedētē ꝯclonē relingit̄ ergo q̄ demōratio ꝓcedit ex p̄ncipijs ꝑpr̄ijs. ¶ Cōsiderādū est āt fm̄ Paulū venetū q̄ p̄dicta ꝯclo ꝓbat̄ a pbo q̄tuor rōnibus q̄ quē verū est si ꝓbationes debeāt appellari. Quar̄ p̄ma c̄ in q̄libet demōratiōe illud q̄ demōrat̄ c̄ in suis p̄ncipijs sz q̄ ipz. Sed illud q̄ demōratur nō c̄ in p̄ncipijs cōibus fm̄ q̄ ipm. sz bñ in p̄ncipijs ꝑpr̄ijs. ergo demōratio nō ꝓcedit ex p̄ncipijs cōibus. Sc̄a rō c̄ p̄ma q̄ adducta est in corpe articuli. Tertia rō c̄ ista oīs demōratio c̄ ex p̄ncipijs nō extrancis neq̄z p accñs. Sz p̄ncipia cōia sunt hmōi q: supius c̄ extra rōnem sui īferioris vt ipse dicit. ergo ⁊ c̄. Quarta rō c̄ sc̄a supius adducta ad ꝯclonez p̄ncipalē p̄cedētis argumēti. ¶ Sz si qs recte ꝯsideret p̄ma sua rō peccat fm̄ fallaciā petitiōis p̄ncipij: q: q dicerēt cōcl'onē ꝓcedere ex cōibꝰ negarz maiorē. vz in q̄libz demōratiōe illō qđ demōratū c̄ in suis p̄ncipijs sz qđ ipz. Silr̄ z rō assumit falsuz. vz q̄ supi⁹ c̄ extraneū respectu sui īferioris. Supius enī c̄ de ēntia ⁊ de ītellectu qditatiuo respectu sui īferioris cū sit de diffinitiōe eiꝰ. ¶ Necva let dicere vt ipe īfert. Est extraneū ab altera spē ⁊ tunc dicit̄ extraneū respectu īferioris q: supius ꝺctū ad aliq̄ spēm iā nō c̄ supius. ¶ Ad p̄mū dicēdū q̄ sicut cā vl̄is ꝯcurrit ad ꝓductionē effectus vtualr̄ ita p̄ncipia cōia īgrediunt̄ demōrationē vtualr̄ nō āt formalr̄. ¶ Prīcipia ergo cōia īgredi demōrationē pōt ītelligi duplicit. Uno mō vtualr̄ ⁊ sic īgrediunt̄. Alio mō formalr̄ ⁊ h duplr̄. Uno mō ꝯsiderādo ista p̄ncipia cōia vt apprōpriata ⁊ applicata ad termios spāles: ⁊ isto mō īgrediūtur demōrationē ēt formalr̄. Alio mō vt sūt in sua cōitate remanēntia: ⁊ tūc nō īgrediunt̄ formalr̄ demōrationez vt vult pbs hic. ¶ Ad sc̄z dicit̄ q̄ dupler est īmediatio. vz vtutis ⁊ suppositi vez c̄ q̄ p̄ma cōia īmediatur īgrediūt̄ īmediatiōe vtutis demōrationē: nō āt īmediatione suppositi. ¶ Ad tertiū ⁊ ad q̄rtū dicit̄ sicut ⁊ ad p̄mū.

¶Ad gntū dm ꝙ ꝑncipia methaphycalia ꝑt dupl̄r ꝓsiderari. Uno mō ꝑ respectū ad ea q̄ cōsiderant̄ in sci entijs spālibus ⁊ isto mō dicunt̄ cōia. Alio mō ꝑ respectū ad ꝑpriū sm ipsius methaphysice: ⁊ isto mō dicū tur ꝑpria. vnde methaphysica considerāt ꝓncipia cōia alijs: sed ꝑpria sibi vt hic dī. ¶Ad sextū dī ꝙ cōe accipit dupl̄r. Uno mō vt distinguit̄ ꝯ singulare ⁊ isto mō demſtratio ꝑcedit ex cōibus q: vt sic vlia oia dñr cōia. Alio mō vt distinguit̄ ꝯ ꝑpriū ⁊ isto mō demonstratio ꝑpter qd nō ꝑcedit ex cōibus. Secus āt ē de demonſtratiōe: q: vt ifra declabit̄. ¶Ad. 7m dm sic̄ ad pm. ¶Sequitur in pho ⁊ in doc. s. (Deinde cuꝫ dicit. Si autem hec est ⁊c̄. ¶Articulus secundus.

B secundum sic ꝑcedit̄ Uidetur ꝙ tria correlaria que phs ex ꝛclone ꝑcedēti ifert nō sint sufficiēter assignata. ¶Nā ista scia q̄ ē ꝑpria oibus nō hꝫ ꝑbare ꝓncipia aliaꝝ sciaꝝ. Sed vt dī ⁊ in textu methaphysica ē ꝑpria scia oibus ergo ipa nō habet ꝑbare ꝓncipia aliaꝝ sciaꝝ qđ ē ꝯ primuꝫ correlarium. ¶Preterea q̄ sūt ꝑ se nota nō ꝑbant̄ sꝫ ꝓncipia sciaꝝ spālium sūt ꝑ se nota cū sint ꝓpositiōes imediate vt supra declatū. igit̄ ⁊c̄. ¶Preterea logica hꝫ ꝑbare principia aliaꝝ sciaꝝ vt pꝫ. 1°. topicoꝝ. ergo nō methaphysica: qa dū vnū sufficit ad aliqd supflue alind requrit̄. 4°. ¶Preterea si methaphysica haberet ꝑbare principia aliarum sciaruꝫ seqt̄ ꝙ alie scie eēnt subalterne ipi methaphysice q: ꝑbare ꝓncipia alicui⁹ scie ptinet ad sciam subalternātē vt ēt ifra ꝓcedit phs ꝓns vi eē ſm cū sm methaphysice nō ꝯhabt̄ ad sciaꝫ spālis ꝑ dīam accētalē vt ēt ifra declabit̄: g° idē qđ pri⁹ 5°. ¶ scia q̄ dī scientia sciaꝝ ē maxie scia q: reflexus sup sūm noiatiuū ipoꝛtat excellētiā. Sed logica dī scia sciarū: ergo methaphysica nō dī maxie scia sed logica qđ ē ꝯ 2m correlarium. ¶Sed ꝯ ē phs in lra ibi. (Si aūt manifestū ē ⁊ qđ nō ē vnicuiqꝫ ꝑpria ꝓncipia demſtrare). ¶Rñ° dicēdum ꝙ phs ex ꝑcedēti cōclone ifert tria correlaria quoꝝ primum ē ꝙ ad methaphysicā ⁊ nō ad aliq̄ sciam spālem ptinet demonstrare ꝑpria principia demōstrationū: q: sola methaphyca ꝓsiderat principia pria q̄ sūt principia cōia ad principia ꝑpria oium sciaꝝ spāliū. vnde ad cā ptinet ꝑbare principia aliaꝝ sciaꝝ. ¶Sed istabat discipul⁹. ¶Nā arithmetica ꝑbat principia musicalia: ergo hoc ñ solū ad methaphysicā ptinet. ¶Rñdet̄ q: sꝫ arithmetica principia musice ꝑbet nō tñ ꝑbat principia geometrie: sola āt methaphysica ꝑbat principia oiuꝫ sciaꝝ spāliuꝫ si ꝑbatione ꝺdigeāt. Sc̄dm correlariū ē ꝙ q: methaphysica probat principia aliaꝝ sciaꝝ ex eo ꝙ principia pria: ⁊ primas cās ꝓsiderat seqt̄ ꝙ methaphysica sit maxie scia q: illud ꝑ qđ aliqd scit̄ ⁊ demōstrat̄ ē magis notū. Scia āt illa q̄ considerat magis scibilia ⁊ priora dicit̄ magis scia. Illa igit̄ scia q̄ cōsiderat maxime scibilia ⁊ simpl̄r. prima dicitur maxie scia. vñ methaphysica sapia noiatur vt pꝫ ī phemio methaphysice. Supior āt scia ē magis scientia q̄ inferior q: ꝑbat eius principia. Illa ergo scia q̄ ē suprema oium dicit̄ maxie scia. Tertiū correlariū ē ꝙ descēdere a methaphysica ad alias scias nō ē descēdere de vno genere in aliud genus simpl̄r si ē descēdere sicut fit descēsus ab arithmetica ad musicā qđ ē descēdere de vno genere in altez gen⁹. ¶Cōsiderādū ē āt ſm doc. s. ī. 1° methaphysice ꝙ methaphysica dicit̄ maxie scia ꝑpter q̄tuor. ¶Prio rōne obi sine ſbi attributiōis. ¶Nā ens qđ ē ſbm eius cū sit primum qđ ab itellectu nostro cōcipit̄ ē maxie itelligibile. Sc̄do rōne eoꝝ q̄ ꝓncipalr ꝓsiderātur in ea sicut sūt deus ⁊ ſbe sepate q̄ cū sint maxie entitatis ⁊ simpl̄r ſt maxie scibilia: q: vnūqđqꝫ ē itelligibile: ſm ꝙ ē ens in actu. Tertio rōne ꝑmoꝝ principioꝝ q̄ methaphysica ꝓsiderat. ¶Nā primū principiū vꝫ. ¶Nā cōtingit idē simul eē ⁊ nō eē dicit̄ eē certissimū vt pꝫ. 5. methaphysice. Quarto rōne modi ꝓsiderādi. Considerat enī ipa methaphysica ea q̄ sūt abstracta a mā tā sensibili q̄ itelligibili: vñ ꝓsiderat maxie imālia: ⁊ ꝑ ꝓns maxie itelligibilia. vnūqđqꝫ. n. ſm ꝙ magis ē sepabile a materia magis ē itelligibile. ¶Methaphysica g° q̄druplr̄ merito dī maxie scia vt clari⁹ pꝫ in phemio methaphysice. ¶Cōsiderādū ē vlteri⁹ ſm ¶Paulū venetū ꝙ a methaphysica cōtingit triplr̄ descendere ad alias scias spāles. ¶Primo rōne obi q: sub ſbo eius ꝙ ē ens inq̄ntū ens cōtinet ſba aliaꝝ sciaꝝ. Sc̄do rōne ꝓncipioꝝ cōplexoꝝ: q: principia aliaꝝ sciaꝝ cōplexa ꝑbant̄ ꝑ principia complexa methaphysicalia. Tertio rōne principioꝝ incōplexoꝝ. q: termini icōplexi trāscēdētes de qbus ē methaphysica iʒcludunt̄ in rōne terminoꝝ spāliū. ¶Ad primū dm ē ꝙ methaphysica dī ꝑpria sciaꝝ q: cōsiderat ꝓncipia cōia q̄ sūt ꝑpria sibi sic̄ principia scie spālis dñr ꝑba ī tali scia ñ āt dī ꝑpria q: ꝓsideret principia ꝑpria. i. spālia. ¶Ad 2m dm ꝙ aliq̄ dñr ꝑ se nota dupl̄r. Uno mō simpl̄r sine vl̄r loquēdo. Alio modo indeterminato genere scibili. Illa principia q̄ sūt ꝑ se nota. ¶Primo mō nullo mō ꝑt demōstrari sicut sūt principia simpl̄r ꝑpria. Illa tñ principia q̄ sūt ꝑ se nota. Sc̄do mō ꝑt qdē demōstrari ꝑ ꝓncipia priora nō qdē vt principia sed vt sumunt̄ vt cōclusiōes. principia āt sciaꝝ spāliū sūt ꝑ se nota. Sc̄do modo vñ rō nō seqt̄. ¶Ad tertiū dm ꝙ logica ꝑbat principia aliaꝝ sciaꝝ ꝑbabilr̄ sive dialectice. methaphysica vo demōstrative. vñ nulla ē supfluitas. ¶Ad q̄rtuꝫ dm. negādo ꝓsequētiā. Et ad ꝑbationē dī ꝙ hoc nō sufficit ad subalternationē scie sꝫ requrit̄ ꝙ ſbm supioris ꝯhabt̄ ꝑ dīam extraneā. ¶Nihil āt ē extraneū ab ente qđ ē subm methaphysice cū nihil sit qđ rōnem entis subintellegere possint. vñ scie spāles nō subalternāt̄ methaphysice nisi extēso vocabulo subalternatiōis. ¶Doctor pan. vene. dicit ꝙ ħ primū correlariū pbi est ꝙ in q̄libet scia spālis subalternet̄ methaphysice. qđ quidē nō ē verū q: phs nullā hic penit⁹ mētionē fecit de subalternatiōe ē ergo ꝑ dictū correlariū nō pbi sꝫ illius opinatoris. Sed dicetur hꝫ phs nō fecerit exꝓsse mentionē de subalternatiōe: tñ necessario cōcludit̄ ex dictis ei⁹. ¶Nā bñ sequit̄ methaphysica ꝑbat principia aliaꝝ sciaꝝ. g° alie scie sibi subalternant̄ dm ꝙ ꝓsiderata nō valet ꝑ rōnē phi adductam. ¶Ad vltimū dm ꝙ logica ē q̄tū ad aliqd nobilioꝛ methaphysica. vꝫ in acqsitiōe aliaꝝ sciaꝝ: nō āt simpl̄r. ¶Qō. 23. de notitia principioꝝ demonstrationis ⁊ est lectio. 18. sancti doctoris. Lec. 18ª.

A Anino in hoc q̄rto tractatu considerādū restat de principijs cōib⁹ ⁊ ꝑprijs. ¶Circa qđ quꝫ occurrūt cōsiderāda. ¶Primo. n. cōsiderādū ē de distinctiōe principioꝝ cōium a ꝑprijs. Sc̄do de distictiōe principioꝝ cōium ītense. Tertio q̄lr̄ scie demōstrative se hēant ad principia cōia. Quarto q̄lr̄ ter demōstrative scie se hēant circa ꝑpria principia ⁊ q̄lter in q̄libet scia sūt ꝑprie ītrogatiōes ⁊ disputatiōes. Quito q̄liter in ꝑpria scia q̄libet sūt ꝑ se deceptiones ⁊ ignoratie. ¶Circa primū q̄runt̄ duo. ¶Primū vtrū principia demōstratiōis possint demōstrari. Sc̄dm vtrum semper supponantur in qualibet scientia.

¶Sequitur m pho ⁊ in sancto doctore (Difficile).

¶Articulus primus.

a **B primum** sic procedit̄. Uidet̄ ꝙ principia demonstratiōis possint demōstrari. ¶Nā illud vnuꝫ principiū ꝙ triangulus hꝫ tres angulos eq̄les duob⁹ rectis q: ꝑ ipm demōstrat̄ ꝙ isoceles habent tres ⁊c̄. ⁊ tñ demōstrat̄ in primo Euclidis ergo principia demōstratiōis ꝑt demōstrari. 2°. ¶Preterea illō ē vnū principiū pria cā ē ⁊ tñ demōstrat̄ vt pꝫ. 8°. physicoꝝ. ⁊. 12. methaphysice. ergo ⁊c̄. 3°. ¶Preterea illa ꝓpositio est demōstrabilis q̄ est altera priox ⁊ notioꝛ sꝫ multa sūt principia sciaꝝ spāliū qbus sūt aliq̄ ꝓpositiōes notiores ⁊ priores ē supra dictis. igit̄ idē qđ prius. 4°. ¶Preterea oē qđ hꝫ cām pōt demōstrari sꝫ principia cōia hñt cās. ergo ⁊c̄. ꝓbō minoris qa oia principia ꝑsertim cōplexa cōponunt̄ ex terminis sed termini sūt cāe

mãles vt pz. 2°. physicorum. ⁊. 5°. methaphysice. ergo
prĩcipia cõplexa hñt cãm ⁊ tũc pñt demõstrari. ¶ Sz
ꝫ ẽ pbs in littera ibi. (Difficile ẽ ãt noscere ⁊c̃.) Et paulo
post subungit. (Dico ẽt prĩcipia in vnoq̃z genere que/
cũq̃z sunt nõ cõtigit demõstrare). ¶ Rñ°. dõm q̃ ille ẽ
q̃rtus tractatus hui⁹ primi libri in quo pbs determiat
de prĩcipijs cõibus ⁊ ꝓprijs q̃ qdẽ ꝓtinet in se. 5. capl'a
In quox prĩo ponit dĩam iter cõia principia ⁊ ꝓpria.
In scõo ponit dĩam iter prĩcipia cõia ibi. (Illõ ẽ autez
suppõ). In 3°. oñdit q̃lr scie demõstratiue se hẽant circa
ꝓncipia cõia ibi. (Cõtingere aũt). In q̃rto oñdit qualr
scie demõstratiue se hẽant circa ꝓncipia ꝓpria ⁊ q̃lr in
q̃libet sciã sunt ꝓprie iterrogatiões rñsiões ⁊ ꝓprie dis/
putatiões ibi. (Si ãt idẽ ẽ iterrogatus). In quto vo ca
pitulo oñdit q; i q̃libet scia sũt ꝓprie deceptiões ⁊ igno
rãtie ibi. (Qm̃ aũt sũt geometrice). In ꝓmo vo capl'o
pbs ponit duas ꝟcl'ones q̃x pria ẽ rñsiua ad q̃stũ. Se/
cũda ẽ q; ꝓncipiũ cõitatis diuidit in prĩcipiũ cõe ⁊ pro
priũ. Est g° ꝓma ꝟcl'o q; ꝓncipia nõ pñt demõstrari. Quã
ꝟcl'onez ꝓbat pbs p descriptionẽ ꝓncipiox demõstatiõis.
Illã ꝓncipia sẽ q̃ cũ sint vã nõ ꝓtigit ea demõstrare. ergo p
locum a descriptione ꝓncipia nõ contingit demonstrare.
Scõa conclusio est q; principiorum q̃dã sunt cõmuna
q̃dã sũt ꝓpria. Que ꝓbãt elicitme ẽm pbm. Illã prin/
cipiũ aut põt applicari ad diuersas scias aut solũ ad vnã
determinatã sciam. Si ꝓmũ sic sũt principia cõia. Si 2ᵐ
sic sẽ prĩcipia ꝓpria. Et tũc pz dĩa mẽ ꝓncipia cõia ⁊ p/
pria. ¶ Cõsiderãdũ ẽ aũt p declãtione prie ꝟcl'onis q;
prĩcipiox vt dictũ ẽ. Quedã sũt cõia q̃dã spãlia. Si fiat
locutio de prĩcipijs cõibus sic ea posse demõstrari põt itel
ligi duplr. Uno mõ loquẽdo de demõstratiõe simpliciter.
Alio mõ de demõstatiõe quo ad aliquẽ. Pmo mõ nõ ꝑt
demõstrari sed bene. Scõo mõ vt pz. 4°. methaphysice.
Si vo loq̃mur de prĩcipijs spãlibus hẽ ꝓtingit dupliciẽ.
vel simplr: vel in scia in qua sumunt ꝑ prĩcipijs. Si pri
mo modũ sic pñt demõstrari nõ qdẽ vt principia: sic dictũ
ẽ sed vt sumunt in rõne ꝟcl'onis. Si scõo mõ hẽ põt in/
telligi duplr. Uel loquẽdo de demõstatione oñsiua: vel
ducẽdo ad ipossibile. Si primo mõ sic nõ pñt demõstrari
cũ supponant. 2°. vo mõ pñt demõstrari. ¶ Cõsiderãdũ
vo vlteri⁹ ẽ ẽm pbm q; prĩcipia cũ nõ prĩcipijs ꝟcĩunt
⁊ differũt: ꝟcnĩũt qdẽ q; de vtrisq; oz supponere qd si
gnificẽt. i. qd significat ꝑ terminos. Sed in hẽ differũt q:
de principijs oz supponere q: sũt. i. q: va sũt. Sz de nõ
principijs hẽ ẽ de ꝟcl'onib⁹ q̃ sũt ex prĩcipijs nõ oz suppo
nere q: sũt sz hẽ ꝑ demõstatione q̃rit. ¶ Cõsi⁹ cvlteri⁹ ꝫz
pbm q; scie spãles nõ vtunt principijs cõibus in sua cõ
munitate remanẽtibus vt supra dictũ ẽ: sed vtuntur eis
ẽm quãdã analogiã. i. ẽm q; sũt ꝓportionata ⁊ applica
ta illis sciẽtijs spãlib⁹. vtile. n. ẽ vt dicit pbs accipe hmõi
prĩcipia cõia in sciẽtijs spãlibus q̃tũ ꝓtinet ad gen⁹ sbm
ipax qđ ꝓtinet sub sbo scie vlis. Cõsiderãdũ ẽ vlterius
ẽm pbm hic in lra q; scie spales ꝑsupponũt de suis ꝓ/
prijs q: sũt. i. q: va sũt. de sbo ãt ꝑsupponũt q: ⁊ qd de
passiõe ẽt qd tñ. Qualr ãt hic intelligẽdũ sit supius de/
claratũ ẽ. Et sz vt dicit hic pbs pdcã supponẽda sint in q̃
libet scia nõ tñ ẽ necesse q; q̃libet scia de oib⁹ pdictis sa/
ciat spãlez mẽtionẽ q: aliq̃ notũ ẽ sbm ⁊ passionẽ esse.
¶ Ad primũ igit̃ dõm q; illud principiũ oĩs triãgulus
⁊c̃. demõstrari põt nõ qdẽ vt principiũ: sz vt q̃dã ꝟcl'o vt
declãtũ ẽ. ¶ Ad 2ᵐ dõm q; illud principiũ põt demõ/
stri demõstatiõe q: ẽ nõ aũt demõstatiõe ꝓpter qd de qua ẽ
hic ad ꝓpositũ ⁊ hoc sumẽdo ꝫm p ꝟcl'one q̃dã nõ ãt
vt prĩcipiũ ẽ. ¶ Ad. 3ᵐ dĩ sicut ad primũ. ¶ Ad. 4ᵐ di
cẽdũ q; illud qđ hz cãm dicentẽ ꝓpter qd põt demõstari
sz termini ꝓpositõis nõ dicunt cãm pp qd. vñ nõ oz q;
ille ꝓpõnes q̃ dñr prĩcipia possint demõstrari p hmõi ter/
minos hz cognitio eax depẽdeat a cognitiõe terminoruz
vt in principio libri declaratum est.
¶ Sequitur vbi supra in pbo ⁊ in doc. s. (Impertinẽ/
ter tamen ⁊c̃).

¶ Articulus secundus.

a ¶ Secundus sic ꝓcedit. Ulr q; prĩcipia nõ suppo
nant in q̃libet scia. Illã illa q̃ demõstrant sine p
bant nõ supponunt: sz principia scia⁊ spãlũ ꝓbant vt
dictũ ẽ: ergo non supponunt. 2°. ¶ Preterea illa q̃ pñt
negari nõ supponunt: sz ꝓn⁹ ẽt cõia pñt negari vt pz
4°. metha°. Illã principia cõia se hñt ad principia spãlia
sic̃ añs ad ꝓns sz negato ꝓnte negat añs. ergo ⁊c̃. ¶ Sz
ꝫ ẽ pbs in ꝓti capl'o vbi supra. ¶ Rñ°. dõm ẽ q; prin/
cipioꝝ q̃dã sũt ꝓpria q̃dã cõia: vt dcm̃ ẽ. Si loq̃mur de
ꝓncipijs spãlibus sic illa nõ supponunt in q̃lbz scia sed
solũ in illa scia in q̃ sumũt ꝑ ꝓncipijs. Si vo loq̃mur ꝟ
ꝓncipijs cõib⁹ ⁊ ꝑmis: sic neĉe est ea supponere i q̃libet
scia q: illa dñr suppoi i q̃lbz scia qb⁹ ignoratis oĩa igno
rãt: sz ꝓn⁹ cõia ⁊ ꝑma sũt talia q; ipis ignoratis oĩa igno
rãt ipis tñ scitis nõ oĩa sciunt. Cõstitnũt. n. ex terminis
cõib⁹ sine trãscẽdẽtib⁹ q̃ ĩcludũt in ĩtellectu cuiuslbz ter
mini spãlis. ergo necnõ talia ꝓncipia supponũt in q̃libet
scia. ¶ Sz ĩstat discipul⁹ istud ẽ vnũ ꝑmũ ꝓncipiuz. Si
ab eq̃lib⁹ eq̃lia demas. q̃ remanẽt sũt eq̃lia. Sili⁹ illõ oẽ
totũ ẽ maius sua pte ⁊ tñ nõ supponũt in q̃libet scia. g°
⁊c̃. ¶ Dõm q; pdcẽ ꝓpositiões hñ sũt cões aĩ ꝏceptio/
nes nõ tñ sũt ꝓn⁹ simplr ꝑma. ¶ Contra: Illam oẽs aĩ
cões cõceptiões sũt ꝓncipia simplr ꝑma. g°. ⁊c̃. ¶ Rñ°
dõm ad ẽm Egydiũ q; oẽs aĩ conceptiões pñt duplr
ꝟsiderari. Uno mõ in ordie ad ĩtellectũ cõcipiẽtez. Alio
mõ ad ens ⁊ ad ptes ei⁹. Primo mõ oẽs cões aĩ ꝏceptio
nes sũt ꝓncipia ꝑma q: ĩtellectus illis assentit absq; aliq̃
discursu ex sola notitia terminoꝝ. Si secõo mõ ꝟsiderata
nõ sũt ꝓncipia ꝑma q: fũdant sup ptes entis vz in ẽtĩ/
tate q̃ qdẽ hz ordinẽ ad ens sic̃ posteri⁹ ad suũ prius ⁊ tẽ
solũ illa q̃ fũdãt in ente vel in eẽ sũt ꝑma ꝓncipia vt illõ
nõ ꝓtigit idẽ sil'eẽ ⁊ nõ eẽ. ¶ Cõsiderãdũ ẽ ãt q; Dan
lus venet⁹ alr rñdit ad pdcã dicẽs q; pdcẽ ꝓpones non
sũt ꝑma ꝓncipia simplr sz solũ ẽm qdiu nec intellꝰ eis assẽ
tit cognitis terminis absq; aliquo discursu vt ẽ illud ꝓnci
piũ. Illõ ꝓtigit idẽ sil'eẽ ⁊ nõ eẽ: ⁊ talia dñr ꝑma ꝓncipia
simplr: ⁊ ꝑme dignitates nullo mõ demõstrabiles. Que/
dã vo sũt ꝓncipia qb⁹ itellꝰ assentit cognitis terĩs mediã
te tñ discursu i ꝏceptibili: vt oẽ totũ ẽ maiꝰ sua pte. Et ta
lia nõ sũt ꝓn⁹ ꝑma simplr sz solũ sz qd. vz ꝑ respectũ ad
scias q̃x sũt ꝓncipia q̃ qdẽ sũt demõstrabilia sz qd illis
vz q ea negarẽt. Sz alia sũt ꝓncipia qb⁹ itellꝰ assẽtit ex so
lo discursu demõstratiuo mozoso: vt a quolibet puncto
ad quẽlbz pũctũ ꝓtingit rectã lineã ducere. Et talia sim
pliciter demõstrant. Alia vo sũt ꝓncipia qbus itellꝰ assẽtit ex
solo discursu ĩductiuo vl' diuisiuo vt sũt ꝑmisse ĩdemõstra
biles alicui⁹ dõmonis. hẽ ille. Solo tñ Egydij magis plz
q: cũ oĩs discursus sit argumẽtatiꝰ: oĩs ãt argumẽtatio ẽ
ꝏceptibil' ab eo q; argumẽtationẽ facit. g° null⁹ vꝰ eẽ dis/
cursus ĩꝏceptibilis. ¶ Ad ꝑmꝫ igit̃ dõm q; hz ꝓncipia ꝑa
demõstrent i scia supioꝝ vt ꝟcl'ones q̃dã sũt in ꝑma princi
pia cõia q̃ supponunt in q̃libet scia nõ demõstrant vt dcm̃
ẽ. ¶ Ad 2ᵐ dõm q; ꝑma ꝓnⁿ licz negari possint voce: ñ
tñ mẽte p se loquẽdo q: sũt ꝓpositiões fũdate in ẽte qb⁹
itellꝰ dissentire nõ põt p accñs vo negari pñt vtualr vz
⁊ ĩplicite. Qui. n. negat ꝑa ꝓncipia spãliter: ⁊ virtualiꝰ
ter ⁊ implicite negat primũ principium cõe.
¶ Qõ. 24. de veritate principiorum demonstrationis ⁊ est lecti. 19ª. sancti doctoris. Lec. 19ª.

Iceꝫ ꝟsideratũ sit in ꝓcedẽti capl'o de
distictiõe ꝓncipioꝝ cõium a ꝓ:o
1 prijs restat ꝟsiderare de distictiõe ꝓncipio
rũ cõium ĩter se. ¶ Circa qđ q̃runt duo.
Primo vtrũ necesse sit cões aĩ ꝏceptiões
sine dignitates ꝑ se eẽ veras ⁊ ꝑ se videri. Scõo vtrum
diffinitio significet esse vel non esse.
¶ Sequitur in pbo ⁊ in sancto doctore. (Non est autẽ
suppositio). ¶ Articulus primus.

a ¶ Primum sic ꝓcedit. Ulr q; nõ
sit necesse cões aĩ cõ
ceptiões ꝑ se eẽ ⁊ videri veras. Illã illud qđ

videtur p aliō ñ p se vī sed oīa ꝓncipia cōplexa vocāt p aliō vz p lumē itellect⁹ agētis. ergo nō ē necesse ea p se videri .2°. ¶ Ꝺ qō vī p rōnē exteriorē nō p se vī cū rō exterior fm doctores sit argumētatio aliq̄ sz dignitates ꝑñt videri p rōnes exteriores qr rō interior significat p rōnem exteriorē. Ea.n.q̄ mēte cōcipiunt p vocē exteriorē expīmi ꝑñt. ergo ꝛc̄. z°. ¶ ꝓterea nō est necesse ꝓpones p se videri vt pz in textu. ergo nec dignitates pz ꝓñia qr q̄libet dignitas dī suppositio cū supponat in q̄libet scīa ꝓticulari vt dictū ē. ergo ꝛc̄. ¶ Sz ꝺ ē pbs in Ifa ibi. (Nō ät suppositio neqz petitio quod ē necesse eē per seipm aut videri necesse ē ꝛc̄.) ¶ Rñ⁹ dīm illud ē 2^m^ cap'lm huius q̄rti tractatus in q̄ pbs ponēdo dīam iter ꝓncipia cōia ponit tres ꝓpl'ones. Quar ꝑma ē qꝺ dignitates differūt a petitiōibus ꝛ suppositiōib⁹. Scꝺa qꝺ suppositio ꝛ petitio qō inter se differunt. Tertia ē de q̄ ēt in seq̄nti articulo videbat qꝺ diffinitio differt a suppositiōe ꝛ petitiōe. ꝓpria ꝓpl'o ꝑbat tali rōne. Nūllā illō ꝑn cipiū qō necesse ē eē p seipz videri nō ē suppositio neqz petitio. Sed cōmunis aī conceptio sine dignitas ē hmōi ergo cōmunis aī ꝓceptio sine dignitas nō ē suppō neqz petitio. ꝓbatio mīoris qr suppositio ꝛ petitio ꝑñt p bari exteriori rōne vz p syll'm aliqnē cū cōstituāt ex ter mīnis spālibus. Cōis aī cōceptio nō pōt ꝑbari p argu mētationē aliquā vñ ad ea nō ē rō exteriori sed ad eaz ē rō q̄ ē in aīa qr p lumē itellectus cognitis terminis statiz cognoscit. vñ neče ē p se videri. Qō ät nō videat p rō nē exteriorē: pz qr ꝺ illud qō videt p rōnē exteriorē pōt semp fieri ista sed ꝺ illud qō p rōnē iteriorē non pōt fieri ista. Cū ergo primū ꝑncipiū nō ferat ista mē tal'r sil'r neqz ꝺ cōes aī cōceptiōes relinq̄t qꝺ vident p rōnē iteriorē ꝛ nō p rōnē exteriorē. Ex quo pz q̄l'r cōes aī ꝓceptiōes ꝛ alia demōstratiōis ꝑncipia vz suppositio ꝛ petitio differūt. Que qdem lz iter se differāt in ꝓpis hñt tñ aliqd cōe eis. Cōe qdē hñt qr necesse ē tā ista q̄z alia eē vera p se: lz nō sit necesse oīa videri vera ꝛ ex ad ductis pz. Scꝺa ꝓpl'o ꝑbat tali rōne. Nūllā ois ꝓpositio q̄ vtiē demōstrato: demōstrando aliquā ꝓpl'onē aut ē ꝑbabi lis addiscēti cui fit tal' demōstratio aut nō. Si ꝑmū illa dici tur suppositio. Si scꝺm ħ ē dupl'r: qr aut ille addiscēs ē ꝺūte opionis aut idifferēs vz qr neqz ē eiusdem opīonis neqz ꝺūte. Si ꝑmū sic ē qō. Si scꝺm sic ē petitio. Ex q̄ pz q̄l'r ꝓdicta tria differūt. Cōuenīūt ät ī hoc qꝺ cuz sint demōrabilia tñ demōstrato: ea nō demōstrat qr nō demō strantē in illa scīa in q̄ accipiunt ꝓ suppositiōib⁹. vñ supi us iter ꝓncipia ī mediata onūerant. ꝓpria ꝺplīoi decla tiōe ꝑtis ꝓpl'onis ꝓsiderādū ē qꝺ rō accipit plurib⁹ mo dis. Uno mō accipit rō ꝑ diffinitiōe sic pz in diffinitiōe vniuocoꝝ in añpositis vbi dī qꝺ ꝛz illud nomē rō subē ē eadē. Alio mō accipit ꝑ forma rei vt pz .2°. physico: rū cap'lo de gnationibus cāꝝ. Tertio mō accipit ꝑ ēntia cōicabili sine vificabili de plibus. Quarto mō accipit ꝑ medio hñte vī ꝑbandi ꝓpl'onē vñ fm Boetiū argumē tū ē rō rei dubie facies fidē. i. argumētū ē mediū ꝑ quē ꝛ ꝑbās ꝓpl'onē. Quīto mō accipit ꝑ aīa rōnali vt patet z° de aīa. Sexto mō accipit ꝑ potētia aīe rōnalis ꝛz qō diuidit in rōnē vl'em ꝛ ꝓticularē supioꝝ ꝛ īferioꝝ. Se ptimo mō accipit ꝑ cā licita sicut cū dicimus iste hz rō nē. Octauo mō accipit ꝑ lumīe itellectus agentis q̄ lūie aliqd cognoscit ꝛ vocat rō iteriorē. Nono⁹ sumit pro rōne seu argumētatiōe ꝑbāte aliqd ꝛ vocat rō exterior q̄ pōt dici mētalis ꝛ vocalis. Rō vocalis dī qr exīmit extra illud qō iteri⁹ cōcipit. Rō vo mētalis exterior dī qr ē explicabilis p rōnē vel qr nō ē nobis nāliter īdita ta lis argumētatio sz acqsita ab extra. Qñ ergo dī qꝺ cōes aī cōceptiōes hñt rōnes ī aīa accipit ibi rō ꝑ lūie itelle ctus agētis ꝛ nō ꝑ syll'm mētali hz ergo ī se aīa rōnē ite riorē. i. lumē itellectus agētis qō ē sibi ītrīsecū ꝑ qō assē tit dignitatibus sine primīs ꝑncipijs. Magister vo non facit rōnē exteriorē. i. syll'm aliqnē in discipulo ꝑ quē do ceat ipm cognoscere ꝓncipia sz solū ꝓponit in discipulo ꝛ discipulus hz apud se rōnē interiorē. i. lumē itellectus agētis ꝑ qō videt illas dignitates. Qñ vo dī qꝺ alia ꝑn cipia hñt rōnē exteriorē accipit ibi rō ꝑ argumētatione ꝑbāte aliqd vt deducit ħ Egydius. ¶ Cōsiderādū est vlteri⁹ qꝺ qr vnius ꝛ eiusdē ꝛ ēt ab eodem ꝑñt formari plures rōnes exteriores. i. ples syll'i ꝑbātes aliqd: non tñ ꝑñt ab eodē formari ples rōnes iteriores cuz in vno ꝛ eodē sit tñ vnus itellect⁹ agēs. hic ē qꝺ ꝺ rōnē iterio rē nō ferē instātia: sz bñ ꝺ rōnē exteriorē. ¶ Cōsideran dū ē ī sup fm pbm elicitue. Qō dignitas a suppositiōe petitiōe ꝛ qōe differt ꝛ tripl'r. ꝓpria qr dignitas ē necesaria ꝑ se. Suppositio vo ꝛ petitio ꝓpter aliud. Scꝺa qr dignitas ipa ꝑ seipaz videt: nō ät suppositio aut peti tio aut qō. Tertia qr dignitas ē itelligibilis ꝑ solā rōnez iteriorē nō aūt alia. Quarta qr dignitas neqz demōstratur neqz demōstrari pōt ꝑ rōnem exteriorē. Suppositio vo si ue petitio siue qō ꝑñt ꝑ rōnem exteriorē ꝑbari. ¶ Ad ꝑmū igit dīm qꝺ aliqd ꝑ se videri pōt itelligi duplicit. Uno mō qr nullo mō vī ꝑ aliud ꝛ isto mō ꝑma ꝑnci pia nō ꝑ se vident qr vident ꝑ cognitionē sensitiuā: ꝛ ꝑ cognitionē itellectiuā terminoꝝ a lumine itellect⁹ agētis. Alio mō aliqd dī ꝑ se videri qr nō videt sine itelligitur ꝑ discursū argumētatiuū siue ꝑ rōnē exteriorē: ꝛ isto mō dignitas ꝛ cōes aī ꝓceptiōes ꝑ se vident. ¶ Ad scīm dīm qꝺ si accipiat rō iterior ꝑ rōne sine argumētatiōe mētali ducēte in cognitionē alteri⁹ sic vez ē qꝺ illud qō vi det ꝑ rōnem iteriorē pōt videri ꝑ rōnē exteriorē. sz isto ꝑmo mō dignitas nō videt ꝑ rōnē iteriorē. Si vo acci piat rō iterior ꝑ lūie itellectus agētis vt accipit ī ꝓpo sito sic non ē necesse qꝺ illud quod videtur per rationem interiorem possit videri per rationem exteriorem.

¶ Ad tertiū dicēdū qꝺ lz q̄libet dignitas possit dici sup positio extēso noīe supponsitionis non tñ ois suppositio ē dignitas. vnde ratio non sequitur.

¶ Sequitur in pbo ꝛ in doctore sancto. (Deinde cum dicit. Terminī ät non sūt.) ¶ Articulus secundus.

a **Ꝺ secundum** sic ꝓcedit. Uī qꝺ diffinitio signifi cet eē. Nūllā illud qō ē de rōne alicuius ñ ꝑt ab eo separi sz significare eē est de ratione diffini tionis vt pz ꝑ pbm ꝛ Boetiū in topicis. Diffinitio .n. ē oīo ídicās qd ē eē rei vt ibidē dicit. ergo diffinitio signi ficat eē. ¶ Scꝺo ꝓterea illud qō significat qꝺ qd erit esse significat eē: sed diffinitio ē hmōi vt pz scꝺo ħ ꝛ .7. me thaphysice. qꝺ idē qꝺ ꝑus. ¶ Tertio ꝓterea iter eē ꝛ non eē nō cadit mediū sic iter ens ꝛ nō ens nō cadit mediuz cū ꝺdicāt. ergo qcqd significat aliqd aut significat eē aut nō eē sed diffinitio significat aliqd ꝛ nō significat nō esse ergo significat eē. ¶ Sz ꝺ ē pbs in Ifa ibi. (Termini ät nō sūt ꝛc̄. Nihil.n. eē aut nō eē dicūt). ¶ Rñ. dicendū qꝺ ꝓpl'o tertia huius capli ē ista. Diffinitio differt a sup positiōe ꝛ petitiōe. Que ꝓpl'o ꝑbat duab⁹ rōnibus ꝑbi q̄z ꝑma ē talis. Nūllā ois suppositio significat aliqd eē vel non eē. i. vez vel falsuz aut affirmationē vel negationez sed diffinitio nō significat eē vel nō eē modo exposito er go diffinitio differt a suppositiōe ꝛ petiōe. Scꝺa rō est talis suppositio vel petitio ē in toto vel in pte. i. ois sup positio ē vlis vel ꝓticularis. Sed nulla diffinitio ē vlis ꝓpositio vel ꝓticularis cū in ea nihil vlr vel ꝓticulariter ꝑdicet. ergo diffinitio differt a suppositione ꝛ petitione ꝛ sil'r a qōne. ¶ Considerandū ē ħ fm pbm elicitiue qꝺ termini. i. diffinitionis ꝑñt dupl'r ꝓsiderari. Uno modo fm qꝺ sumunt in ꝓpositionibus: ꝛ isto modo dici ꝑñt suppositiones. Alio modo fm se ꝛ absolute sumunt ꝛ isto modo non dīr suppositiones: sz oz tales terminos ꝑ se sumptos solū itelligere non aūt supponere. i. veros ꝛ falsos eē. ¶ Considerādū ē vlteri⁹ fm eūdē ibidē qꝺ Geometria ꝛz aliq aliqd opinati sint non supponit falsuz cū dicit lineā eē vn⁹ pedis aut lineā descriptā in pluere eē rectā q̄ tñ non est recta qr geometria nihil demōrat de ꝓticularib⁹ sed de vlibus vt supra dictū ē. hę aūt linee sūt ꝓticulares siue singulares vnde de eis nihil demōrat geometria inq̄tū geometria sed vtiē eis ꝑ exēplis vtiuz

ingz tū p hmōi exēpla itelligunt illa ex ḡbus ⁊ de ḡbus demſat. ¶ Conſiderādū ē vlteri⁹ ſm ꝙ pbs ex pdictis correlarie ꝛcludit ꝙ non ē neceſſe ponere ſpēs ſiue ideas ad hoc ꝙ ſcīa ⁊ demſatio ſit ex ſempiternis: q; demſatio ſit ex vlibus q̄ ꝓpetua ſunt ⁊ ſempiterna. Sed ad hoc ꝙ fiat aliq̄ demſatio neceſſe ē eē vnū in multis ⁊ de multis. ¶ Nā ſi nō ſit vnū in multis non erit vle. Et ſi nō ſit vle nō erit mediū demſatiōis: ⁊ p ꝰns neqz demōſtratio: oz.n. mediū demſatiōis eē vle ⁊ vnū de plibus pdicatū nō equoce ſz ſz eādē rōnem q̄ ē rō vlis alr ectvitū indemſando. ꝓmitteret.n. fallā equocatōis qđ inconueniēs eē vī. ¶ Cōſiderādū ē vlteri⁹ ꝙ ſz diffinitio vt pz.7. methaphyce ſignificet ꝓmario nām vlez vt puta nām ſpecificā tī nec ſignificet vl'iter nec ꝑticulariter ſi ne ſingulariter q: talis modus ſignificādi oritr a ſignifica to vel ab aliqua cōpoſitiōe termino⁹. Et dī diffinitio terminus a terminādo: tū ꝓmo q: terminat actū itellectus: tū ſcōo q: terminat totā nām diffiniti. Indicat.n. totam nām diffiniti a ꝑma potētia vſqz ad vltimū actū vt dedu cit Albtus mag. ¶ Ad ꝓmū ergo dōm ꝙ eē accipitur triplr ſm doc.s. in qōnibus diſputatis de malo.q.1.ar. 1. Uno mō ꝑ eē actualis exiſtie. Scōo mō accipit vt ſignificat vitatē ꝓpoſitiōis. ꝓpoſitio.n. affirmatiua vera ſignificat eē ⁊ affirmatiua ꝓpoſitio falſa ſignificat non eē ꝓncipli⁹ ⁊ iſtis duob⁹ modis diffinitio nō ſignificat eē. tertio mō accipit ꝑ eē entie ſine qditatiuo: ⁊ iſto mō diffinitio ſignificat eē vt ꝛcludit ar⁹. ¶ Ad ſcōm ⁊ tertium pz ſolo ex iādictis. Iz.n. iter eē ⁊ nō eē ſimplr non cadat mediū: tū iter eē qđ ſignificat vitatē ꝓpoſitiōis ⁊ nō eē bñ cadit mediū. vñ rō nō ſequit.

¶ Qō. 25. de ꝓncipio cōmuniſſimo in ordine ad ſciam ⁊ eſt lectio. 20. ſancti doctoris. Lec. 20.

Aſuper ꝛſiderādū reſtat q̄lr ſcie demſatiue ſe hēant circa ꝓncipia cōia. ¶ Circa qđ q̄runt duo. ꝙ Primo aliqua demſatio accipiat ꝟ ꝓncipium nōe. ¶ Nō ꝓtigit idē ſil' affirmare ⁊ negare. Scōo vtrū logica ⁊ methaphyſica ſint de oībus.

¶ Sequitur in pbo ⁊ in ſcō doc. (¶ Nō ꝓtingere aūt).

¶ Articulus primus.

a **B primum** ſic ꝓcedit. Uſ ꝙ nō aliqua demſatio vtat illo ꝓncipio. ¶ Nō ꝙuenit idē ſimr affirmare ⁊ negare. ¶ Nā aliq̄ demſatio vtit illo ꝓncipio. De quolibz ē va affirmatio vel negatio. de nullo vo ambo ſil' vt ꝛcedit pbs in lra. ergo pari rōne pōt vti pdicto ꝓncipio vz nō ꝙuenit idē ſil' affirmare ⁊ negare. 2°. ¶ Preterea quecūqz ſic ſe hñt ꝙ ſūt idez regulariter ſi demſatio vtit vno ēt vtit reliq̄. Sz pdcā principia vz nō ꝙuēit idē ſil' affirmare ⁊ negare. ⁊ de q̄libet ē va affirmatio vel negatio ⁊c. ſūt idē realiter: alr nō eēt vnū ꝓmū ꝓncipiū tm qđ ē ꝟ pbm: 4° methaphyſice. ergo ſi aliq̄ demſatio vtit ſmo ita ⁊ reliq̄ ⁊ tūc idem qđ ꝓius.

¶ Sed ꝟ ē pbs in ꝓñi capl'o dicēs. (¶ Nō tigere aūt ſil' affirmare vel negare neqz vna recipit demſatio ⁊c).

¶ Rñ° dōm ꝙ illud ē tertiū capl'm huj⁹ q̄rti tractatus in q̄ pbs oſtdit q̄lr demſatiue ſcie ſe hēant circa ꝓncipia cōia adducēdo tres ꝛclones. Quar ꝑma ē rñſiua ad q̄ſitū vz nulla demſatio vtit iſto ꝓncipio. ¶ Nō ꝙuēit idem ſil' affirmare vel negare. Scōa ꝛclo ē ꝙ aliq̄ demſatio vtit iſto ꝓncipio. De quolibet ē va affirmatio vel negatio. de nullo vo ambo ſil'. Tertia ꝛclo ē de q̄ in ſequenti articulo videbit vz ꝙ logica dialectica ⁊ ꝑma pbia ſunt de cōib⁹ obiectiue lz diſnersimode. Eſt ergo ꝑma ꝛclo ꝙ nulla demſatio vtit iſto ꝓn°. ¶ Nō ꝙuēit idē ⁊c. q̄ ꝛclo ꝑbat vnica rōne pbi q̄ ſic pōt formari. ¶ Nā demſatio ñ vtit eo quo nō idiget cū potiſſimū in demſatiōib⁹ ſuperfluitas ſit vitāda. Sed nulla demſatio ꝑſerti oñſiua idiget iſto ꝓncipio. ¶ Nō ꝙuēit ⁊c. ergo nulla demſatio vtit eo. ꝙ Probatio minoris. ¶ Nā ſi eo idigeret potiſſime eſſet ſumēdo illud ad maiorē extremitatē. Sz ꝟ non ē vez q: ſi talis additio ponat ad maiorē extremitatez nihil plus certificat q̄ſ ſi ñ ponat. vñ ñ pluſ certificat cū dī oīs hō ē aīal rōnale ⁊ nō ē nō aīal rōnale q̄ſi dicēt oīs hō ē aīal rōnale. Cū demſatio itēdat aliqd certificare ⁊ ſciam generare nō idiget ꝑdcō ꝓncipio. ꝙ Pro cui⁹ declatiōe ꝛſiderādū ē ꝙ aliquā demſationē vti ꝑdcō ꝓncipio pōt itelligi duplr. Uno mō ita ꝙ eo vtat foialr. Alio mō ꝙ eo vtat vtualiter. Si ſcōo mō ſic q̄libz demſatio eo vtitur q: in vtute ꝓmox ꝓncipioꝝ ꝛclones de ꝓmis ſiue ꝓncipiis ꝓprijs reducūt. Si ꝑmo mō ꝟ pōt itelligi duplr. Uno mō ita ꝙ eo vtat in ſua cōitate remanēte vel vt applicatū ē ad determinata ꝓncipia ſm diuerſos terminos ſpāles. ꝓmo nulla demſatio eo vtit cū ꝓncipa q̄ formaliter ꝛgrediunt demſationē deberēt eē ꝓpria. Demſatio.n. ꝓcedit ex ꝓprijs ꝓncipijs vt ſupra declatuz ē. Si ſcōo mō ꝟ ite pōt itelligi duplr. Uno mō ꝙ eo vtatur ad vitatē manifeſtādā. Alio mō ꝙ eo vtat ad ꝟdictionē ꝛcludēdā. ꝙ Primo mō demſatio eo non vtit: cū ꝓpter ꝟ nō maior reſultet certificatio vt declatū ē. Scōo mō ali q̄ demſatio pōt eo vti ſic ꝓcedēdo. Oē aīal rōale ē riſibile ⁊ non riſibile: ſz oīs hō ē aīal rōnale. ergo oīs hō eſt aīal riſibilis ⁊ nō riſibilis ⁊ ſic de ſil'ibus. Scōa ꝛclo eſt talis demſatio ducēs ad ipoſſibile vtit illo ꝓncipio de q̄ libet ē va affirmatio vel negatio de nullo vo ambo ſil'. Que ꝛclo ſic pōt ꝓbari ſm.d.s. q: in demſatiōe ad ipoſſibile ꝓbat aliqd eē verū ꝑ hoc qđ ei⁹ oppoſitus eſt falſus qđ ſit ꝑ ꝑdcm ꝓncipiū qđ ꝓtz ſic demōſtrando. ¶ Nullus hō ē riſibilis ſz oē aīal rōnale ē hō. ergo nullum aīal rōnale ē riſibile. ergo ē manifeſte falſa. ergo aliqua ꝓmiſſa⁹ nō mior: cū diffinitū in ea ꝑdicet de diffinitione ſua ꝓpria ergo mior ē falſa. vz illa nullus hō eſt riſibilis. Tūc ſic iſta ꝓpō ē falſa nullus hō ē riſibilis. ergo ſua ꝟdictoria ē va. ſ. hō ē riſibilis. Q: de q̄libet ē va affirmatio vel negatio de nullo vo ambo ſil'. Ex q̄ pz ꝙ demſatio ad ipoſſibile vtit ꝑdicto ꝓncipio q̄ tū ad vitatē oñdēdā qđ nō accidit de aliquo alio ꝓncipio negatiuo vt declatū ē. ¶ Cōſiderādū ē aūt ſm pbm in lra ꝙ ꝑdcā demōſtratio nō ſp vtit iſto ꝓncipio q: q̄ncūqz illud oppoſitus qđ oñdit eē falſus nō ē negatio ſz ꝟ iū imediatū ſicut ſi oñderet aliqs nūerus eē par ꝑ hoc ꝙ falſum ē ipm eſſe ipar. ¶ Nec ēt vtit ꝑdcō ꝓncipio vlr vz ſub his terminis ens ⁊ nō ens. Sz q̄ tū ſufficit in genere iſto circa qđ fiūt demſatiōes. Sic ē ſi in geometria accipiat rectū ⁊ nō rectū cū vz oñdit aliq̄ lineā eē rectā ꝑ hoc qđ eſt falſum ipam eē nō rectā deducēdo ad ipoſſibile. ¶ Nec.d.s. in lectiōe. ¶ Cōſiderādū ē vlteri⁹ ſm Egydiuz ꝙ eoipo ꝙ res lz eē determinatū ex eo ē hoc ⁊ nō aliud ⁊ ex eo ſi de eo ē affirmatio va vel negatio va. Qui ergo bñ itelligit ꝙ determinata ſignificatio terminoꝝ ⁊ determīata nāre facit ad vitatē cuiuſlibet ꝓpoſitiōis vē ſufficiēter itelligit qđo q̄libz ꝓpoſitio va roborat ꝑ hoc ꝓncipium. De quolibz ē va affirmatio vel negatio. Cū ergo vitas q̄libet robor.eē ꝑ ꝓncipiū ꝑdictū aliquo mō vz ſm vtutē ꝛgredit demſationē q̄libet non tamē oz ꝙ ſm ꝓpria formā ingrediatur demonſtrationez ⁊ potiſſime demōſtrationem oñſiuam. Qui.n. vult arguere ſeu probare aliquid oñſme nō oz ꝙ accipiat vtrāqz ptē ꝟdictiōis ſed ſufficit ꝛcludere alterā ſolū vt ſufficit dicere verū eē hominē eē aīal. ꝟ.n. ꝛclo ſufficiēter dat itelligere ꝙ falſum ſit dicere ipm nō eē aīal. Qui.n. ꝛcludit ꝙ hō ē aīal concludit ēt ꝙ hō nō ē nō aīal. ¶ Nā nō cē nō aīal intelligit ꝑ eē aīal ſicut obliquū itelligit ꝑ rectū ꝓnatio ꝑ hītū ⁊ negatio ꝑ affirmationē. vñ demſatio oñſiua nō idiget iſto ꝓncipio vt ſil' accipiat vtrāqz ptē ꝟdictiōis: ⁊ q: nō idiget lō nō accipit ipā. Et ſi accipet debēt accipe affirmatiōez ⁊ negationē ponēdo ad maiorē extremitatē ⁊ ñ ad mediū nz ad minorē extremitatē. Sz lz demſatio oſtenſiua ꝑdicto ꝓncipio non indigeat. Demonſtratio tamen ducēs ad impoſſibile poteſt eo idigere: q: poſſumus adducere aduerſarium ad hoc impoſſibile ꝙ non de quolibet eſt affirmatio vel negatio va. Sed conuenit idem ſil' affirmare ⁊ negare. Quando vo ad tale inconueniens ducim⁹ aduerſariū opz ſyllogizare ſil' ꝛcludēdo affirmatōez

ꝛ negationē ꝟ oīa ille formaliť. ¶ Cōsiderādū ē finaliť ꝫ eūdē ꝙ cū argumētatio sit organū sciētificū ꝛ sit istūm manuducēs nos ad sciaꝫ ꝛ vītatē. cū demōstratio oīsiua ñ idigeat ꝑdicto ꝑn⁹ nꝫ idigeat accipe vtrāqꝫ ptē ꝺdictionis sil'ad vītatē oñdēdā pꝫ ꝙ talis demōstratio simpliť loquēdo nō idiget vtrāqꝫ ptē sil'accipe cū spāliť ordiet ad vītatē. pōt tm̄ idigere ꝫ qd. vt si velit vtrāqꝫ ptē ꝺdictōis ꝓcludeť. ¶ Ad p̄m igiť dōm negādo ꝓnaꝫ ꝙ illud ꝑn⁹ nō ꝓuēit ꝛē. ē negatiuū. Aliud vō affirmatiue designatū Et ꝟ sint idē ꝫ rē designata differūt tā ſm rōes. vñ aliqd pōt ꝓuēire vni ꝙ nō ꝓuēit alteri. ꝛ tunc pꝫ ēt sol'o ad 2m ar̄m. ¶ Seqť pbs i. d. s. ibi (Cōicāt āt oēs scie ꝛē.)

Articulus secūdus.

a ¶ Ꝺ secundū sic ꝓcediť. Uī ꝙ logica dialectica ꝛ methaphysica nō sint de oīb⁹. ¶ Nā logica ē soluꝫ de ente rōis ꝫ nō oīa sūt entia rōis ꝙ⁰ ꝛē. ꝑ. ꝥea dialectica ē solū de ꝓbabilib⁹: ꝫ nō oīa sūt ꝓbabilia cū qdā sint neꝯia ꝛ ipossibilia. ꝙ⁰ ꝛē. ¶ 2⁰ ꝥterea methaphysica ꝓsiderat oīa entia realia solū cū sit scia realis: ꝫ ñ oīa sūt entia realia ꝙ⁰ ꝛē. 3⁰ ꝥterea nulla scia ē singulariū neqꝫ accītiū neqꝫ ꝙtingētiū neqꝫ corruptibiliū vt ex supra dictis pꝫ. ꝫ ꝓstat aliq̄ ēē talia. ꝙ⁰ nulla scia pōt ēē de oīb⁹ qō ē ꝺ suppositū. ¶ Sꝫ ꝺ ē pbs ī pñti capl'o ibi (Loīcāt āt scie ꝫ coīa. Loīā āt dico qb⁹ vtiť tāqꝫ ex his demōstrātes ꝫ nō ꝺ qb⁹ demōstant nꝫ qd demōstant ꝛē. ¶ Rñ⁰ dō ꝙ 3ª 2⁰ ꝟ ē que ē rñsiua vꝫ ꝙ logica dialectica ꝛ pria pbya sūt de oīb⁹ lꝫ diuersimode ꝑma ps h⁹ ꝓclonis pbatur aučte pbī dicētis ꝙ oēs scie cōes vtiť ꝑncipijs cōib⁹ ꝫ qcūqꝫ scia vtiť ꝑncipijs coīb⁹ ꝓtis sub eis. cuꝫ ptes subiectiue ꝛ totū ad eādē sciaꝫ ptineāt. vt ex supiozib⁹ pꝫ ergo ꝑ dicte scie oēs sūt de oīb⁹ ad mīn⁹ obiectiue. 2ª ps pbať. q: vt elictiue hic hī a. d. s. ꝛ pbo. ꝑma pbia ē de oīb⁹ subiectiue. Logica vō ē ꝺ oīb⁹ rōcinatiue. Diaª vō ē ꝺ oīb⁹ pbatiue. ¶ Pro declaratiōe h⁹ ꝓclonis ꝓsiderādū ō ꝑmo ꝙ sciaꝫ vtī ꝑncipijs cōibus pōt intellī dupliť. vno⁰ ꝙ ipa aliqd ꝺ mīrando. alio⁰ aliqd demōstrando ꝺ ipis ꝑ⁰⁰ qlꝫ scia vtiť eis vtualiť ꝛ nō formaliť. 2⁰⁰ nulla scia ꝓprie loquēdo vtiť eis cū sint ꝑma ꝑn̄ cōissima ꝛ ī demōstrabilia simpliť. ī. vliť: vt dicit pbs 4⁰ methaphysice. ꝫ 3⁰ mō aliq̄ scia vꝫ pria pbia vtiť eis demōstrando. vꝫ aliq̄ ꝺ eis. vtpote ꝙ nō ē possibile mente ꝓcipe oppōita eoꝝ vt pꝫ 4⁰ methať. Et ꝟ ē ꝙ pbs diť ī capite h⁹ lectōis. ꝑ⁹ tm̄ phūs tēptat pdcā pria ꝑn̄ demōstare eo mō q̄ possibile ē ꝺdicēdo negātib⁹ ea p ea q̄ oꝫ ab eis ꝓcedi: nō āt per ea q̄ sūt magis nota. vt diť hic doc. s. ¶ Cōsiderāduꝫ ē vlteri⁹ ſm eūdē. d. s. ī lectiōe ꝙ pria pbia diť ēē de cōibus q: ei⁹ ꝓsideratio diť ēē circa res cōes siť circa ens ꝛ ꝥtes ꝛ passiōes entis: ꝛ tūc circa oīa q̄ ī reb⁹ sūt hꝫ negociari. Sꝫ ꝓsiderādo logice ē de opib⁹ rōis. logica ē ēt de his q̄ coīa sūt oīb⁹. ī. de ītētiōib⁹ rōis q̄ ad oēs res se extēdūt: nō āt ita ꝙ logica sit de ipis reb⁹ cōib⁹ siť de ſbis ꝓsiderat. n. logica sil'eꝫ ēt enūciatōem ꝛ hmōi. Dialectica vō ē de cōib⁹ nō solū. q: ꝥractat ītētiōes rōnis: qō ē cōe toti logice. ꝫ ēt q: circa rez cōia arguñtať. Ex q̄ pꝫ ꝙ p⁹ pbia ē de oīb⁹ subiectiue: logica rōcinatiue. Dialectica vō ꝓbatiue siue arguñtatiue. ¶ Cōsiderādū ēvlterius ꝙ lꝫ tā pbia pria q̄ dialectica disputāt de ꝑmis ꝑncipijs: tm̄ alr ꝛ alr. vt innuit ꝟ pbs ꝛ. d. s. Naꝫ dialectica nō ꝓcedit ex aliqb⁹ ꝑncipijs: determinatis nec assumit alterā ptē ꝺdictiōis tm̄. ꝫ se hꝫ ad vtrūqꝫ cū ꝙtigat vtrāqꝫ vl' ꝓbabiliť ēē vl' ex ꝓbabilib⁹ posse ostēdi: ꝛ ꝑ ꝟ interrogat. ꝑma vō pbia ꝓcedit circa oīa ꝑ modū demōstratiōis ꝛ nō ꝑ modū dialectice disputatiōis. ¶ Ad p̄m igiť dōꝫ ꝙ lꝫ nō oīa ētia sint entia rōis: tm̄ circa oīa itell's pōt rōcinare. iō logica diť ēē de oīb⁹. ¶ Ad 2m dōm ꝙ tā neꝯia q̄ ipossibilia diciť ēē ꝓbabilia cōiť accipiēdo. ſ. ꝓbabile ꝑ oī eo qō potest vere aut appent ꝓbari. ¶ Ad 3m dōꝫ ꝙ oīa entia sūt entia realia formaliť aut fūdamētaliť. lꝫ. n. ī ītētiōes rōis non sint ētia realia formaliť: sūt tm̄ entia realia fūdamētaliť q: fundamētū hñt in re. vl' dōm ꝙ ꝑria pbia diť de oīb⁹. q: ꝓsiderat oēs res reales. vñ ratio q̄ supponit falsum. ¶ Ad 4m dōm ꝙ ꝑria pbia ꝓsiderat singularia ꝙtingētia non ꝫ rationē singularitatis. ꝫ ſm ꝙ ꝓueniūt ī ratione entis: vt ī ꝑria pbia ōclaratum est. ¶ Qō. 26. ō sciaꝫ ꝓpijs ꝑncipijs ꝛ in lec. 21. sci docto. Lec. 21.

n ¶ Unc ꝓsiderādū restat q̄liť scie ōmōstratiue se hēant circa ꝓpria ꝑncipia ꝓsiderādo ꝙ ī q̄libꝫ scia sūt ꝓprie ītērogationes rñsiones ꝛ disputatiōes. Circa qō q̄rūť duo ꝑmo vtꝝ ī q̄libꝫ scia demōstratiua sint ꝓprie ītērogatōes ꝛ ꝓprie rñsiones. 2⁰ vtꝝ demōstrator ītērogęt. ¶ Seqť ī pbo ꝛ ī doc. s (Si āt idē ē ītērogatio) ¶ Articls ꝑm⁹

a ¶ Ꝺ primū sic ꝓcediť. Uī ꝙ ī q̄libꝫ scia demōstratiua nō sint ꝓprie ínterrogationes ꝛ ꝓprie rñsiones ꝛ ꝓprie disputationes. ¶ Nā si in q̄libꝫ scia eēnt ínterrogationes vere scibiles de qb⁹ nūc ad ꝓpositū fertur ꝙ nō ꝑ tm̄ q̄ttuo: eēnt interrogatiōes siue qōnes vere scibiles ꝓsequens est ꝓra ꝑm. 2⁰ l⁹. ¶ Sequētia pꝫ q: nō ꝑ tm̄ quattuo: sunt scie. vt de se pꝫ. ¶ 2⁰ ꝥterea vbicunqꝫ ē maxia certitudo ibi nō cadit dubitatio. sed ín scia ꝺmō strativa est maxima certitudo cum determinatio ꝓcedat ex principijs per se notis vt pꝫ supra concessum ē. ergo ī ea non cadit dubitatio ꝛ ꝙ ꝓsequens neqꝫ ītērogatio. q: ínterrogatio vī ēē dubitabilis ꝓpō. ¶ 3⁰ ꝥterea methaª rñdit ad oēs questiōes siue interrogationes. q: vt dicit ín ꝓhemio methaphysice. Sapictis ē scire oīa. vt ꝓuenit per cās. ergo seqť ꝙ in q̄libet scia nō sint ꝓprie rñsiones ¶ 4⁰ ꝥterea nōē alia rō q̄re in q̄libet scia sint ꝓprie ínterrogationes nisi q: vt dicit ꝟ pbs ex his fit syll's. ꝫ h⁰ nō pōt ēē q: ex ínterrogatiōib⁹ syll's fieri nō pōt: cū ínterrogatio nō sit premissa. sed potiª 2⁰ siue de ꝓclone. ꝙ⁰ vī ꝙ ín q̄libꝫ scia nō sint ꝓprie ínterrogatōes. ¶ Sꝫ ꝺ ē pbs in littera ibi (Si autem idē est ínterrogatio ꝛē) ¶ Rñ⁰ dicēdꝫ ꝙ illud ē 4m capl'ꝫ h⁹ q̄rti tractatus in quo pbs ostendendo qualiter scie demōstratiue se habeant circa ꝓpria ꝑncipia. adducit duas conclusiones ex quarū ꝑria ínfert tertia corelaria. ꝑma 2⁰ est talis ín qualꝫ scia demōstratiua sunt ꝓprie ínterrogatiōes. 2ª ꝙ ín q̄libet scięntia sunt ꝓprie responsiones ꝛ ꝓprie disputatiōes. ¶ Ꝺrima 2⁰ ꝓbatur tali rōne. ꝓpō ꝛ ínterrogatio idē sūt. ꝫ ín q̄libꝫ scia sūt ꝓprie ꝓpōnes ex qb⁹ demōstrationes ꝓcedūt ꝛ ꝓprie ꝓclones. ꝙ⁰ ín q̄libet scia sūt ꝓprie ítērogatiōes. 2ª 2⁰ ꝓbatur ítērogādo rñsio ad ꝑtínēt eādē scięntiaꝫ ¶ Non enim ꝓuenit vnūquodqꝫ rñdentē ad oīa ínterrogata rēspondere sed solum de his que fiunt ſm ꝓpriās scias. ¶ Non enim musicus hꝫ respondere ad ínterrogationes geometricales. ꝙ⁰ ín qualꝫ scia sunt ꝓprie responsiones sicut ꝛ ꝓprie ínterrogationes. Sed ex ī terrogatione ꝛ responsione fit disputatio. ergo ín qualibet scientia sunt ꝓprie disputationes. ¶ Non enim est ín non geometricis de geometria disputandū vt dicit hic pbus tum ꝑmo quia qui sic argut non conuincit nisi per accidens. 2⁰ quia non poterit iudicari per principia scientie vtrum bene disputatum sit vel male. Ex prima conclusione ínsert pbus tria corelaria. Quorum primum ē ꝙ nō quelibet ínterrogatio est geometricalis vel medicinalis. ꝛ sic neqꝫ aliqua ínterrogatio est idifferenter cuíuslibet scie: sicut ꝓpositio siue ꝓcl'o non ē indifferenť cu íuslibet scientie. 2m corelariū ē ꝙ ínterrogationes geometrice sunt ex quibus demōstratur aliquid circa illa que demōstrantur ex principijs eiusdem geomtrie. 3⁰ ē ꝙ illa ítērogatio est ꝓpria alicui scientie ex q̄ aliqd demōstratur vel ín ipsa scientia vel in scia ei subalterna. 3m corelarium ē ꝙ de ínterrogationibus alicui⁹ scie ficda est ratio ex principijs illius scientie vel ex ꝓclonib⁹ q̄ per illa ꝑncipia demōstrantur sicut de ínterrogatiōib⁹ geometricis fienda est ratio ex principijs geometrie vel ex conclusionibus que per ista principia demonstrantur ¶ Considerandum est primo pro declaratione precedēntium ꝙ interrogatio potest accipi dupliciter. vno modo pro actu interrogantis ꝛ sic non sumitur hic. alio modo ꝑ ꝓpōe de q̄ fit interrogatio: ꝛ tūc ítērogⁿ ē dubitabilis

ppositio q̄ qdē pōt accipi duplr. vno⁰ p q̄cūq; oīone p babili ⁊ sic in q̄libz scia reputt interrogatiões. Alio⁰ capt̄ p ppone pbabili solū ad vtrāq; ptē ꝺictiois. ⁊ sic solū in dialectica reputt interrogatiões. ¶ Cōsiderādū ē insup q interrogatiões fz doc.s. i lec. aliq̄ sumunt q ppositiones er qb⁹ demīfator pcedit. ⁊ isto⁰ i nulla scia pserti spāli pt sumi rō de ppijs interrogatiōib⁹. q; nulla scia pbat sua pncipia nisi inducēdo hītū methaphysici. Rō tū ista; interrogationū pōt sumi ex pncipijs suplo/ris scie sicut pz de scia subalternata. Q̄q; vo sumūt in terrogtiones put sūt ꝓclones demīfatiue: ⁊ sic de eis rō nō pōt sumi ex pncipijs illi⁹ scie ad quā ptinēt. q; rō cōclusionis sumit ex pncipijs. Sz mstabat discipl's. Illaz demīfator nō interrogat de pncipijs ergo ōmīfatio nō potest sumi ex ppōnib⁹ er qb⁹ demīfator pcedit. Dicēdū q pmisse er qbus demīfator pcedit si ꝓsiderēt vt pmisse sunt sine pncipia: sic de eis nō ē interrogatio fz si sumēt p ꝓclusionib⁹ in alia scia sic de eis pōt fieri interrogatio. ¶ Ad p^m g⁰ dōm q lz sint tūs q̄tuor interrogatiões ve scibiles in genere plures tū sūt in spē. vt 2⁰ B declarabit. ¶ Ad 2^m dōz q lz in scia demīfatiua p⁹ deductiões cōclusionis ex pncipijs sit maria certitudo. tū añ ꝓclones pōt eē dubio de ꝓclone ad quā remouēdā quelz scia lz pncipia sua. ¶ Ad 3^m dōm p media rñdet ad interrogatiões resolūcdo in terminos cōes inq̄tū. vz iste interrogatiões ꝓponūtur ex terminis q icludūt termios meridionales vel dōm negādo oīam q; lz methaphyca habeat viā ad pncipia oīum scia; spāliū: nō p hoc segt̄ q̄ i q̄libet scia sint ppria pncipia ⁊ silr dōm de interrogationib⁹: ⁊ lz vna ⁊ eadē interrogatio māliter sumpta fz diuersas ꝓsiderationes possit ptinere ad diuersas scias: non tū fm eandem rōem ꝓsiderādi. ¶ Ad 4^m dī q si accipiāt interrogationes p ppōnibus que pōt eē ꝓclones i vna scia ⁊ pncipia in altera sic er interrogatiōib⁹ pōt fieri syll's demīfatiuus ⁊ oīsiuus: ⁊ nō solū demīfatio ad ipossibile Et ex hoc sumēdo interrogatiōem nō formar inq̄tum interrogatio. fz māliter inq̄tū ppō siue p ppōne. Sed si accipiāt interrogatiões solū p ppōnibus que sunt ꝓclones tū. sic manifestū ē q demīfatio oīsiua nō fit ex interrogationib⁹. sec⁹ de demonstratione ad ipossibile ¶ Segtur in pbo ⁊ do.s. vbi supra. ¶ Articulus scōs.

a **B secundum** tur q demīfator nō interroget. Illā p hūs in precedenti cap'o expsse dicit q demīfatoris non est. i. nō conuenit i interrogare. g⁰ demīfator nō interrogat. ¶ 2⁰ pterea demīfatio pcedit ex certis ⁊ p se notis ⁊ non ex dubitabilib⁹. cū g⁰ interrogatio sit dubitabilis ppō videt q demīfator nō interroget. ¶ 3⁰ pterea interrogatio lz viā ad vtrāq; ptē ꝺictiois fz demīfator ad vnā viaz tū. ad verā. g⁰ nō interrogat. ¶ Sz ō ē phūs vbi supra oīendo q in qualz scia demīfatiua sūt ppie interrogationes. ¶ Rñ⁰ dōm q demōstrātē interrogare pōt intelligi duplr. Uno⁰ q; interroget de pmis. siue pncipijs inq̄tū hmōi. Alio⁰ ita q interroget de ꝓclone pmo⁰ demōstrante nō ē interrogare. q; si gs ꝑn⁹ negauerit nō habet ꝑn⁹ ad pbandū ea. ió nō dz de eis interrogare sed debz assumere ea tanq̄ va. 2⁰⁰ ite; pōt intelligi duplr. v no⁰ ita q interroget de ꝓclone vt demōstret vtrāq; ptē ꝺictionis. ⁊ isto⁰ non ē demonstrare ē interrogare. vt voluit 3^m arg^m. alio⁰ pōt intelligi q̄ interroget de ꝓclone ⁊ cōcludit alterā ptē tū. vz verā. ⁊ tūc ē demōstrātē intelligere. q; si negētur ꝓclones lz vnā ad demonstrādā eas ideo pōt de ꝓclusionib⁹ interrogore. Sz cū eas ōmōstrauerit vtiq; eis vt ppōnibus ad alias ꝓclones demīfandas. Ex q̄ pz q̄ interrogatio dialectica ⁊ interrogatio posterioristica duplr dr̄. Illā interrogatio dialectica ē tā ō pncipijs q̄s de ꝓclonib⁹. Interrogatio vo posterioristica: siue vere scibilis ē solū de ꝓclone. Ite; interrogatio dialectica ē de ꝓclone tāq; ad vtrāq; ptē ꝺictionis. Interrogatio vo posterioristica ē ō ꝓclone q̄tū ad vnā ptē tū Ad arg^m patz solutio ex dictis. Illam vt dictū. est non est demonstrantem interrogare de pncipijs neq; ēt de conclusione vt ꝓcludat vtrāq; ptē ꝺictiois. sicut voluit pbs in pceden̄ti cap'o. cū tū ptingat determinatē interrogare de conclusione sicut dictum est.

¶ Questio. 27. quomodo scientie demonstratiue habēt ppias deceptiões. ⁊ est lectio. 22. sancti doctoris. Lec. 22.

i **Tem** superest ꝓsiderare q̄liter i scia sūt ppe deceptiões ⁊ ignorātie. Circa qō q̄rūt tria. ¶ Dō vt⁹ i demīfatiuis scijs sylli ignorantie p quos cātur deceptio possit eē palo⁹ in dictione vel extra dictiōem. 2⁰ iterū demonstratiōis angēt p media diuersa. 3⁰ iterū scie doctrinales sint certissime. ¶ Sequitur in pbo ⁊ in sancto doctore. (Q̄ñ autem sunt). ¶ Articulus primus.

a **B primum** sic pcedit. Tū q sylli ignorātie p q̄s cauſat deceptio in syllis possūt eē palogisimi i dictione ⁊ extradictionē. Illā scie alique demīfatiue vtiq; terminis analogicis: vt pz de methaphysica. q̄ ē de ente vo ⁊c. Sz analogum cāt fallaciā equocationis i 2⁰⁰ vt pz p⁰ elenchor. g⁰ i scijs demīfatiuis pōt fieri palogismi. q̄ appellāt syll'i ignorātie. ¶ 2⁰ pterea tales syllī ignorātie aut sūt vi aut sūt falsi. Si p^m nō vi: q tales dicāt syllī ignorātie. Si 2^m tales erūt syllī sophistici. ⁊ per ꝑns palogismi. ¶ Sz ō ē pbs ibi. (Q̄ñ āt sūt geometrice ⁊c) ¶ Rñ⁰ dōz q illō ē 5^m ca^m h⁰ q̄rti tractat⁹ i quo pbs oñdēdo q; i q̄lz scia sūt ppe deceptiões monz ⁊ soluit tres q̄ões. q̄r⁹ pma ē talis. vt⁹ sic sūt aliq̄ geometrice iterrogatões sint ēt aliq̄ oīo nō geometrice. ⁊ silr i alijs. 2^a q̄ō ē vt⁹ interrogatões q̄ sūt fm ignorātiā i geo^a possint dici geometrice. ⁊ silr i alijs scijs. 3^a q̄ō est vt⁹ syll's ignorātie q sit i scijs demīfatiuis sit syll's ꝓcedēs ex falsis vl vt⁹ sit palo⁹. i. syll's peccās i for^a. q ē syll's apparens ⁊ nō eriis. ¶ Ad pmā. q. rñdet. d. s. q aliq̄ sūt interrogatiões oīo nō geometrice q̄ vz sūt oīo ex altera scia. vt si q̄rere⁹ i geo^a. vt⁹ ton⁹ possit dīuidi in duo semitona. talis interrogatio ēet oīo nō geometrica. q; ēet ex his q̄ nullo⁹ ptinēt ad geometriā. ¶ Ad scōaz dōz fz plz q i terrogatio q̄ sit fz ignorātiā in ge^a ō his q̄ ad geometriā ptinēt cū vz interrogat aliqd q̄ ē ꝑ vitatē geo^e: nō ē oīo nō geometrica. fz ē aliquo⁰ geometrica. ⁊ aliquo⁰ non. Dicit. n. interrogatio nō geōetrica duplr. vno⁰ q; ē oīo ſi geometrica. q̄si nihil hūs de geo^a. Alio⁰ q; prane lz illō q̄ geo^e ē. sic hūs aliqd ōriū geo^e vitati. Sicut duplr aliqd dī sine sono. vno⁰ q; nullū penitus facit sonū vt lana. alio⁰ q; lz pranū sonū sic cāpana nō hī sonā. pmo⁰ interrogatio q̄ sit fz ignorātiā nō dī geōetrica. fz hī 2⁰⁰. Sic iter⁰ q̄ ē de ꝓcursu lineaz eq̄ distātiū ē geometrica 2⁰⁰ ⁊ nō p⁰⁰. ¶ Ad tertiā. q. rñdet pbs q sylls q fit fz ignorātiā in aliq̄ scia demīfatiue nō ē palo⁹. i. peccās i forma fz ē syll's peccās i mā. q; falsuz assumit fz hī ꝓcludit. Q̄ō āt talis syll's nō sit palo⁹. sic pbat fz pbm. Q; in scijs ō mīfatiuis nō pōt fieri palo⁹. q; aut iste palo⁹ ēet i dictione aut extradictōez. Illō p^m. q; hmōi marie ēet fz equinocatiōez. fz ꝑ nō pōt dici. Tū p⁰ q; me^m in scijs demōstratiuis dz eē ⁊ ē sp vnū ⁊ idē fm rē. fz mediū i equocatōe nō ēvnū fm rē fz multiplr. vt pz de cane. g⁰ palo⁹ fz dictōez nō cadit i scijs demīfatiuis. Tū 2⁰ q; decepto q̄ fit fz equocationē excludit p ꝑ q mediū demīfat ad sensum. g⁰ i demīfatiuis scijs ñ pōt eē aliq̄ deceptio fm hāc fallaciā. añs pz de ꝑ noie circulus q equoce dī de figura ⁊ ō poemate. cāt. n. deceptionē añq̄s demīfet ad sē suz dicēdo. Ois circulus ē fi^a poema homeri ē circul⁹ g⁰ poema homeri ē fi^a. Sz si circulus describat i puluere mānifestū ē q carmīa siue poema ñ sūt circulus. ⁊ sic nulla ibi accidit deceptio. 2^a. pbat. q; illō q̄ diffinit se hz ad itellm. sic illud q̄ō sensibilit describit se hz ad sensū. g⁰ sicut deceptio excludit p ꝑ mediū demīfat ad sensuz. ita i demīfatiuis scijs excludit q ꝑ q demīfet ad intellm. q; i demīfationib⁹ sp pcedit ex diffinitionib⁹ q̄ sunt ppriuz obz itell's. vnde non pōt esse ibi deceptio fm fallaciam equocationis. ⁊ multo min⁹ fm alias fallacias in dictiōe

Nec pōt fieri 2m ꝛ3 ꝙ talis palo⁹ sit ſm fallaciā extra di/ctionē qō ꝓbat pbs ſupponēdo ꝙ in demonſtratiuis nō pōt fieri inſtantia niſi vlis q: oz ſyll3 demōſtratiuū eē ex ꝓpoſitionibus vlib⁹. Eedē aūt ſunt ꝓpōnes ⁊ inſtantie tam in dialecticis q̄ in demſtatiuis. q: illud qō ſumitur vt inſtantia poſtea ſumitur vt ꝓpō. Quo ſuppoſito ſi in demoinſtratiuis ſcientijs fieret aligs palo⁹ extra dictōez ß maxime eēt fz fallaciā ꝓntis. ſed ß nō pōt dici q: ſi eēt fallacia ꝓntis ß eēt q: añs poſſet eē vez cōſequēte exīte falſo. puta ſyllogizando ex puris affirmatiuis in ſcōa fi/gura. vt arguit Scotus. Quicqd generat ex añti cito ge/neratur ſed ignis cito gnātur g⁹ ⁊c̄. Aut q: nō ꝙuertitur ꝓña vt puta arguēdo a poſitiōe añtis ad poſitiōem ꝓntis g⁹ ⁊c̄. Aut vō q: ibi poſſunt ſumi plura ⁊ indetermina/ta media ad vnā cōcluſionē. bis. n. tribus modis cauſat ſm fallaciā cōſequentis deceptio. Sed nullus iſtorum modoz repitur in ſcijs demſtatiuis. Non p̄m⁹ q: cum demſtatio ſemp ꝓcedat ex veris ⁊ ſemp cōcludat verū Añs nō poterit eē vez ꝓntē exiſtēte falſo. Nec ſecūdus q: determinatio ꝓcedit ex conuertibilibus vt potiſſime pz ī mathematicis. Nec ēt tertius q: ſemp in demōſtra/tiuis ſcijs ſunt determinata p̄ncipia. q: demſtationes nō augentur per media. q: in demſtationib⁹ aſſumūtur diffi/nitiōes p mediis vni⁹ aūt rei ē tm̄ vna diffinitio. g⁹ nullo modo pōt fieri deceptio in demſtatiuis ſcijs p fallaciam ꝓntis. ⁊ per ꝓns ſyll's ignorantie nō pōt dici paralo⁹ nec ſyll's peccans in forma fz in mā Ex quo pz rn̄ſio ad que/ſitū: ex quib⁹ cōmendatio ſit ſcia⁹ doctrinaliū. vt pate/bit in 3⁹ jar⁹ h⁹. Cōſiderandū ē ꝓ declaratione p̄ceden/tium p̄mo circa p̄mā. q. ꝙ pbūs non intēdit querere ab/ſolute. an ſint alique ſterrogatiōes nō geo⁽ᶜ⁾. quia ß ſatis bētur ex p̄cedenti capl'o. vbi oñdit ꝙ in qualibz ſcia ſunt ꝑpie interrogatōes. ⁊ ꝙ interrogatiōes h⁹ ſcie nō per/tinēt ad alias ſcias. ſz intendit q̄rere an ſit aliq̄ interroga/tio ſimplr nō geometrica nullo⁹ ptinēs ad geometriam vel an ſit aliq̄ ſterrogatio q̄ apparet geo⁽ᶜᵃ⁾. ⁊ nō ē. ꝓ quo vlterius ē cōſiderādū ſm Egidiū ꝙ interrogationes ad geometriā pñt ſe hēre q̄tuo: modis. Quaz alique ſūt in/terrogatiōes que ſequūtur ex p̄ncipijs geo⁽ᶜ⁾ ⁊ ſunt ī geo/metria. vt ſuper datā lineā rectā ꝙuenit eglaterū colloca/re. Alie ſūt ſterrogatōes q̄ ſequūt⁽ᵘʳ⁾ ex p̄ncipijs geo⁽ᶜ⁾. ⁊ tm̄ nō ſunt in geo⁽ᵃ⁾. ſz in alia vt in ꝑſpectiua. ſicut oculus vi/det dextrū magnitudinis p hoc qō ab ipo egrediūtur li/nee cāntes angulū rectilīnee in ptē dextrā oculi. Alie vō ſunt interrogatiōes q̄ nec ſūt in geo⁽ᵃ⁾ nec ſequūt⁽ᵘʳ⁾ ex p̄nci/pijs geo⁽ᶜ⁾ pñt tm̄ videri ſequi ex talib⁹ p̄ncipijs rōe affini/tatis ad ſuas ſcias ſubalternātes. Sicut ipīus ſex ad q̄tu/or: eſt ꝓportō ſexgal⁽ᵃ⁾. ſed alie ſunt q̄ nec ſunt in geo⁽ᵃ⁾ nec ſequūtur ex p̄ncipijs geo⁽ᶜ⁾ neqz hūt apparentiā ꝙ ſequā/tur ex ipſis. vt oē graue cadit deorſum ⁊ leue tēdit ſurſū vnde pbs ꝓp has interrogationū diuerſitates ꝓpoſuit p̄mas qōes nō volēs abſolute q̄rere. vt dcm̄ ē ſterr⁹ ſint alīq̄ interrogatiōes nō geo⁽ᶜᶜ⁾ ⁊ ſicut dicebā⁽ᵗ⁾ de geo⁽ᵃ⁾. ita dōm ē de alijs ſcijs ſpālibus. Conſiderandū ē vlteri⁹ circa ſcōaz. q. ſm Egidiū ꝙ interrogatio q̄ ē ſm ignorā/tiaz geo⁽ᶜ⁾ magis dicēda q̄ nō geometrica ē geometrica. ꝛz quodāmō ſit geometrica ⁊ quodāmō non geome/trica. Cui⁹ rō ē q: illud qō ē tale ſm māz ē tale ſm quid Qō aūt ē tale ſm formā ē tale ſimplr: Quia g⁹ interro/gatio ſm ignorātiā geo⁽ᶜ⁾ ē geo⁽ᵃ⁾ ſm māz. quia cōpoſita ē ex terminis geometricis igit' eſt geometrica ſm qd. Q: vō nō eſt geo⁽ᶜᵃ⁾ fz formā q: ē māliter ordinata ⁊ cōpoſi/ta ex illos terminos. iō ē geometrica fz qd ⁊ nō ſimplr ⁊ q: ab eo qō ē ſimplr dz fieri denoiatio. iō talis interro/gatio dz dici ſimplr geometrica. Cōſiderādū ē vlteri/us circa tertiā qōem ſm pbm ꝙ in ſcijs doctrinalib⁹ nō cōmittit' palo⁹ ſicut in dialecticis eo ꝙ maior extrēitas p̄dicatur de oī medio. ⁊ mediū de oī mīori extremitate Qō vō p̄dicat' nō dz cōe. i. ſignū vle nō additur ad p̄di/catū ſed ad ſubz. cui⁹ rō ē q: ſubz hz rōem materie. p̄di/catū vō rōez forme. forma vō de ſe ē indiuiſibilis. māe vō cōpetit diuiſio ergo ſignū vle quod diuiſionē ipoꝛtat dz addi ſubo ⁊ non p̄dicato. Qō vō ſubm hēat rōez ma/terie ⁊ p̄dicatū rōez forme. pz. ex hoc ꝙ q̄ñcūqz aliqua duo concurrunt ad conſtitutionē vnius tertij. quod ꝑus concurrit tz locum materie. ⁊ ꝙnod poſteri⁹ ꝓcurrit tz locū forme. Sed ſbm ⁊ p̄dicatū ꝓcurrūt ad ꝓſtitutōez ꝓpoſitionis ⁊ neceſſario ꝑus occurrit ſubm q̄ p̄dicatuz ergo ſubm hz rōem māe ⁊ p̄dicatū forme. Ad p̄mū ergo dōm ꝙ nō oē analogū cāt fallam equiuocationis. vñ duplex ē analogū. quoddā ē analogū qō ex impoſi/tiōe noiuz ē impoſitū ad ſignificādū plura ſm pri⁹ ⁊ po/ſterius ⁊ tale analogū nō cāt fallaciā equiuocationis: ſic ens vnū ⁊ ſilia. alias p̄mus p̄ncipium nō eēt certiſſimuz ꝙ ē ꝑ phm̄ q̄rto methaphyſice. Aliud ē analogū qō ex impoſitiōe noiuz impoſitū ē ad ſignificādum vnū quod poſtea tranſumptū ē ad ſignificandum alia ſicut ridens. vt pz p̄mo elenchoz. ⁊ tale bñ cauſat fallaciā equocatio/nis in 2⁰ modo. Ad ſcōm dōm ꝙ tales ſyllogiſmi ſunt veri cum obſeruent oīa que regruntur ad formā. ſillogi/ſticam. q: tm̄ ꝓcedunt ex falſis dicunt' ſyllogiſmi. fz qd non āt palogiſmi vñ ratio non ſequitur.

Segt vbi ſupra in pho. i doc. s. Articulus ſcōs.

Ꝺ ſecūdum. ſic ꝓceditur. Uide/tur ꝙ demonſtra/tiones augeātur per diuerſa media. Iſtā vna ꝓclo pōt dmōſtrari per diuerſa media. Iſta eniz ꝙ⁰ luna eclypſatur pōt demſtari per hoc. q: nō diſ/fundit radios ad oculum noſtrum. Et per hoc ꝙ terra interponitur inter ſolē ⁊ lunā. ergo demſtationes poſſūt augeri per diuerſa media. quia dicuntur augeri p diuer/ſa media. qm̄ plura media ſumūtur ad eandē concluſio/nem. 2⁰ ꝑterea vna ꝙ⁰ dmſtari demſtatiue q: ē ⁊ de/mſtari ꝓp qd. ſz oſtat ī his eē diuerſa media. g⁹ idē p ꝑ⁹ Sed dicebat diſcipulus ſicut dicit hic do. s. ꝙ demon/ſtrationes nō augeri p diuerſa media ē intelligendum de demonſtrationibus ꝓpter quid tm̄. Tertio conſide/randū vnius rei pñt eē plures diffinitiones quarū queli/bet pōt ſumi p medio reſpectu ciuſdē cōcluſionis. ⁊ tm̄ oſtat eē tales demonſtrationes pp quid in qbus ſumit⁽ᵘʳ⁾ diffinitio p medio. g⁹ demonſtratiōes ꝓpter quid au/gētur p media. Quarto ꝑterea hec ē vna ꝓclo terra ē rotūda ⁊ tm̄ per aliud mediū demſtatur a naturali ⁊ ab aſtronomo. ergo idē ē ꝙ p̄ius. Quinto ꝑterea in 2⁰ de celo ⁊ mūdo pbs demōſtrat terrā eē rotūdam duo/bus medijs. vt pz per hoc ꝙ ē grauis ⁊ per hoc ꝙ cau/ſat eclypſiz circularē. ergo vī qō demōſtrationes augē/tur p diuerſa media. Sed ꝫ ē pbūs vbi ſupra potiſſi/me āt ibi (Augētur aūt non per media ⁊c̄) Rn̄ dōz ꝙ demōſtrationes nō augētur per media. cui⁹ rō eſt q: vnius rei ē tm̄ vna ēntia ꝓpter quā ē quā ſignificat diffi/nitio. ſed mediū demſtatiōis ē cā ꝓp quā ē res cū dmſta/tio faciat ſcire: mō ſcire ē cāz rei cognoſcē ꝑ quā ⁊c̄.

Conſiderādū ē aūt ꝙ demſtatiōes augeri p media ꝓ/teſt intelligi dupl'r. Uno modo loquēdo de ſcijs doctri/nalibus ſiue mathematicis ⁊ tūc demōſtratiōes nō poſ/ſunt augeri per media. tm̄ mathematice demſtaent p cāz formalē. Uni⁹ aūt rei eſt tm̄ vna qditas ſiue forma. Alio modo loquēdo ī ſcijs nālib⁹ ⁊ ß iterz dupl'r. vno⁰ loquē/do de demſtationib⁹ ꝓp qd nō potiſſimis ⁊ tūc demſta/tio pōt augeri p media. q: res nāles ꝺpēdēt a q̄tuor cais quaz q̄lz pōt ſumi p medio. Alio⁰ loquēdo de demſta/tionib⁹ ꝓp qd potiſſimis. ⁊ ß dupl'r ītelligi pōt: vno⁰ p reſpectū ad diuerſas ꝓclones demſtandas ⁊ tunc ēt de/mſtatiōes pñt augeri p media. ſz ß ꝑpe nō ē augeri de/mſtatōes. alio⁰ p re⁽ᵐ⁾ ad cālē ꝓcluſionē ⁊ tūc demſtatio/nes pñt augeri p media. q: vni⁹ ꝓcluſiōis nō pōt eē niſi vna demſtatio ꝓp qd potiſſi⁽ᵃ⁾ cū vni⁹ rei nō ſit niſi vna cā totalis ⁊ p̄ncipalis ⁊ tūc fz rōes Butonis ē intelligē/dū dcm̄ ꝑbi vz ꝙ demſtatiōes ꝓp qō potiſſime ñ augēt ī aliq̄ ſcia. ſed fz Dauli⁹ venetū intellr dcz ꝑbi ſoluz de demſtatiōib⁹ ī ſcijs doctrinalib⁹ q̄ dīcunt math⁽ᶜ⁾ q̄ de mō/ſtrant p cām formalē tm̄ vt dcz ē. ⁊ p ꝫ pz ſol'o ad oba

Cōſide⁽ᵐ⁾ ē vlterius fz ꝑbz ꝙ dmſtatōes pñt augeri

duplr. vno mō in post sumēdo. Alio mō in latⁿ ponēdo Demſrationes āt augeri ī post sumēdo pōt intelligi duplicit ſm Egidiū. vno mō sumēdo subm sub subo. Alio mō sumēdo subz post subz. 3^co sumēdo vnā passionē pⁿ aliā. Exēplū pmi vt si demſratur corruptibile eē de corpore. pᵇ q ē cpositū ex ārijs. Deinde demſretur ō corpore aīato p hoc q ē corpus: ⁊ idē demſreē de aīali per hoc q ē corpⁿ aīatū ⁊ sic in infinitū q qdē ꝓditionaliʳ exponēdū ē. i. si in infinitū ꝓcenit ꝓcedet sumēdo subz sub subo. in infinitū demſrationes augētur. Nō aūt eē hoc catheg̃orice exponēdū. q: ifra phūs ꝓbat eē statū ī demostrationibus. Exēplū sciī vt sumēdo spēm post spēz siue subm post subm vt vnitas ē ps aliquota oīs nūeri. quia aliquotiens sumpta reddit nūez oēz pfectū. Sz nūerus binarius ē nūerus. gº vnitas ē ps aliquota binarij. Trinariⁿ ē nūerⁿ. gº vnitas ē ps aliquota trinarij. ⁊ sic in infinitū augētur demſrationes cū spēs nūeri sint infinite. non qdē actu sz potētia tm̃. Exm tertij sumēdo vz passiones post passiones. vt oē aīal rōnale ē disciplinabile. Oīs hō ē hmōi. gº oīs hō ē disciplinabilis. Oē disciplinabile ē risibile. oīs hō ē disciplinabilis. gº oīs hō ē risibil. Oē risibile ē flebile. oīs hō ē rhibilis. gº oīs hō ē flebil. ⁊ sic de alijs passionibⁿ sumēdo vnā post aliā demōstrationes augētur donec fiat stat⁹ in passionibⁿ. Si dicat ín his dmōstrationibⁿ sunt diuerse media. gº demſrationes augent ſm media. Dicēdū ē ſz Egidiū q lz sint ibi diuersa media ⁊ diuersas ꝓcliones tm̃ ē tm̃ vnū meᵐ ad vnā ꝓclionē ⁊ nō plura: qđ eēt demſrationem augeri p media. vñ rō nulla. Si tm̃ aliqs vellet seruare vnū mediū: sicut in exo sciī mōi posset sic demſrare. Oē aīal rōnale ē disciplinabile. oīs hō ē aīal rōnale. gº oīs hō est disciplinabilis. oē aīal rōale ē risibile. oīs hō ē hmōi gº ⁊c. Vbi tm̃ ē vnuz mediū ī ꝑdictis demſrationibⁿ. silr in exēplo pmi modi. posset aliqs accipe vnicū mediū tm̃ ad demſrandū vnam passionē de pluribⁿ subsumptis. vt oē ꝓpositū ex ārijs ē corruptibile. sz oē corpⁿ ē hmōi gº ⁊c. Ibi per vnū mediū demſrat ꝓpria passio de pluribⁿ subīs sub sumēdo vnū pⁿ aliud. ⁊ hūc modū syllogizādi puto magis eē de mente pbi. saluo tm̃ meliori iudicio. q: in diuersis demōstrationibⁿ nō negat augmētatiōem posse fieri p media. Et dīcitur ꝑdicte augmentationes eē vne de forma ꝓpter vnitatez medij ⁊ pp vnitatē passionis. māliter aūt dicuntur diuerse pp diuersitatē mīoris extremitatis. Considerādū ē vlteriⁿ qñ dī demſrationē posse augeri in post sumēdo hoc post. pōt ꝓportare triplicē ordinē. vz ordinē ꝑdicantis: ordinē ꝓstituentis ad ꝓstitutū: ⁊ ordinē originis. q: ab vno subo fluunt diuerse passiones ordie quodā originis. ita q fluit vna mediāte alia. Cōsiderādū ē vlterius q spēs nūeroz in 2° pñt accipi duplr vnoⁿ per respectū ad suū genus. .s. ad numez: sic collateratū dicūtur se hēre. vñ pmo mō talis argumēo dī eē ī latⁿ sumēdo. Alio ᶜ pōt cōsiderari ſm ordinē ꝓstituētis ⁊ ꝓstituti ⁊ isto mō talis argumētatio dī eē in post sumēdo q: ꝓstitutū dī eē post ꝓstitutēs. Bⁿ Egidius in pñti lec. Nō ē aūt inconueniens q in vno ⁊ eodē modo respcū eiusdē ſm tm̃ diuersas ꝓsiderationes fiat argumētatio ī post sumendo ⁊ in latⁿ sumēdo. Cōsiderādū est vlteriⁿ q argumentationes dicūtur ab alio augeri in latⁿ sumēdo: q: vz vna paⁿ alicuius cōis demōstratur de specieb⁹ diuidentib⁹ absq; gen⁹ dicūtur enim spēs dividentes genⁿ collateraliʳ se hīe sic qñ nūerus dividitur p numerū parē ⁊ iparem. Nūerⁿ par se habet ex vno latere ⁊ nūerⁿ ipa se hz ex alio lateꝛ. Si igit̃ ista passio finitū vl infinitū eē demonstrareꝫ de numero pari per hoc q oīs numerⁿ par ē nūerⁿ q̃tus ⁊ oīs nūerⁿ q̃tus ē numerⁿ finitus vel infinitus. ⁊ postea aliqd demōstrareꝫ de numero ipari p mediū dī eē augumentatio demonstratiōis in latⁿ sumēdo vt pz de demſrando. Oīs nūerⁿ q̃tus ē finitus vl infinitⁿ sed nūerⁿ par ē huiusmōi gº ⁊c. Itē oīs uūerⁿ cū sit q̃titas ē finitⁿ vl infinitus sz oīs numerⁿ par ē hmōi gº oīs numerⁿ par ē finitus vl infinitⁿ. Isto aūt mō nō pōt fieri argu⁹ in ītinitus si fuit diuisio illⁿ cōis īmediata. q: nō pñt eē nisi due species. aut due dīe īmediate diuidētes vnū genⁿ. si vero diuisio fiat p īmediata nō ꝓtingit talē argumētatiōem fieri in infinitū. vt pz de spēbus nūeri ⁊ bⁿ ꝓdictionaliʳ exponendo: vt dcm̃ ē. pz āt ex dictis quidē demſrationes ñ augent p media ad eandē ꝓclusionē. ⁊ qualr augent in pⁿ assumēdo triplr ⁊ q̃liter in latⁿ sumendo. Ad pm ⁊ ad alia pz solo per distinctiōem supius adductā.

Segtur vbi supra in pbo ⁊ doctore sancto.

Articulus tertius.

a **D tertium** sic ꝓceditur: Videt q scie doctrinales ⁊ mathematice nō sint certissime ⁊ forme. nā cōmētator in phemio de aīa vult q scia de aīa ⁊ meᵃ sint ceteris certiores. gº methᶜ scie nō sūt certissime. Cōtra sz dicebat discipl's q scia ō aīa ⁊ methaᵃ sūt ceteris certiores rōe obī. q: vt dr sbe sepate ⁊ aīa sūt oba ſm nāz certissima ⁊ manifestissima tm̃ maᶜ scie sūt ceteris certiores rōe mōi demſrandi q: nō demſrant nisi p certiora sz nāz. Scdo ꝺ ꝓmitator dicit ī eodē plogo sciam de aīa excedere mathematicas scias nobilitate ⁊ certitudie demſratiōis. gº rñsio nulla. Tertio ꝓterea pn̄ᵃ mathᵉ sunt falsa gº maᶜ scie nō sūt firme qđ ē ꝺ sercūdā ptē. Añs ꝓbat nā ꝺ pn̄ᵐ ē falsū. si ab eqlib⁹ eqlia demas q̃ remouēt sūt eqlia. Cū pº q: si a duob⁹ ternaris remoueātur eqles nūeri puta duo binarij residua nō erūt eqlia q: remanēt duo binarij. vnitates q̃ nō sūt eqles nec ī eqles cū nō sint q̃te. Cum 2° q: ꝓportio. 8. ad 4. ⁊. 6. ad 3ª. sūt ꝓportiones eqles sz remouēdo a pria ꝓportione duo nō remanent ꝓportiones eqles. lz remouēdo. a. pma ꝓportiõe duo remaneat ꝓportio sexqualtera vz. 6. ad. 4. ⁊ remouēdo a ꝓportiõe 2ª idē: nō remanēt ꝓportiõe sexqualtera vz q̃tuor. q̃tuor ad tria. gº ꝑdictuz pn̄ᵐ ē falsū qđ ē mathematicū. Quarto ꝓterea illud ē pᵐ mathᵉᵐ: oē totū ē maiⁿ sua ꝓte. Sz ꝺ pn̄ᵐ vr eē falsū Nā corpⁿ ⁊ aīa sūt ptes corpis sortis. sz sortes nō ē maior aīa cū aīa nō sit neq; pua neq; magna cū non sit q̃ta: nec ē minor corpe cū corpⁿ ei⁹ sit sibi eqle. gº ꝑª pn̄ª mathematicalia sūt falsa. ⁊ p ꝓns scie mathᶜ nō sūt firme. Sz ꝺ ē pbs vbi supra elicitiue ⁊ ꝓmitator z^o methaᶜ vbi dicit scias mathematicas eē in ꝓmo gradu certitudinis. Rñ. dīm q aliq̃ sciam eē certiorē ⁊ firmiorem pōt intelli duplr. vnoº rōe cōi ⁊ sic matheᶜ nō sūt certissime vt voluit pᵐarᵐ. Alioº rōne mōi demſrandi ⁊ bⁿ duplr vnoº q: firmiori modo demſrant ⁊ sic ēt scie mathematice nō sunt certissime. q: res nāles sunt firmiores q̃ q̃tates nūeri ⁊ linee. ⁊ sic ꝓcedit: replica adducta. Alioº q: firmiori mō demſrant. ⁊ sic scie mathematice dicūtur eē forme ⁊ certissime ꝑ pria parte. vz q sint certissime eliciunt bⁿ a pbo tres rōnes q̃rū prima est talis. Ille scientie que magis offeruntur intellectui sunt certiores sed scie mathematice sunt hmōi. gº ⁊c. Probatur minor quia cū noticia intellⁱs a sensu dependeat sz pbm infra ⁊ in scdo de aīa ibi quod per se magis efficit sensui magis se offert ⁊ itellectui. Sed sciētie mathematice magis se offerunt sensui q̃ alie. ergo magis se offerunt intellectui. Minor declaratur a simili. Nam geoª non concedit absolute istam. videlz omnis circulus est figura pp equiuocationem illius termini circulus. sed cōcedit illam de circulo descripto in pulnere vel in aliquo alio sensibili. Considerādum ē āt q maior ꝑdicte pbationis dz itelli ꝓparādo singla singlis dū lz cetera sint paria. Dato. n. q singulare magis se offerat sensui q̃ vle non segtur tm̃ q singulare magis se offerat intellectui q̃ vle. Cū vle ſm pbm in 3º de aīa ⁊ ꝓmentatores ibidez sit intelligibile per se. vñ intellⁱs per se itelligit vle reflexe nō singulare aut mediāte sensu: Sed intellm̃ ē cōpa-

rando singulare ad singulare. ⁊ vle ad vle. vt pz q si alt quod singulare magis se afferat sensui cꝫ aliqđ singulare magis se afferat intellectui. Et si aliqđ vle magis se afferat sensui cꝫ aliquod vle magis se afferat intellectui. 2ª ratio est talis ille scie sūt certiores in qb⁹ instaret ptinēt nō ptingit sz tm̄ vlr cum noticia vlis sit potior cꝫ singularis sed in mathematica tm̄ conuenit instare vlr q: ppones eius sunt vles cū predicatū .i. maior extrēitas sīt medio me^m sbo. i. minori extremitati sm̄ q ipm̄ ppones autē ⁊ instātie silr. Interrogatiões ideꝫ sunt . vt supra innuit pbus ergo ⁊c. 3ª ratio est talis illa scia est certior que p conuertibilia magis pcedit q: minor potent cāri decep/tio in terminis cōuertibilib⁹ cꝫ in terminis nō conuertibilib⁹. sz marie scie mathe sunt hmōi. vt pz inductiue per singulas demōstrationes earū. igit doctrinales scie que mathematice dicūtur sunt certiores. Silr p 2ª pte que sīt vz q scientie doctrinales siue mathematice sunt ceteris fcijs infirmiores pōt hic elici a pbo tres rōis. Quaꝝ pma ē ex parte premissarū cōpatarū ad cōclusiones. scda sumitur ex pte extremitatū cōpatarū ad mediū. 3ª sumitur ex parte medij cōpati ad primaꝫ cōclonem. ¶Prima rō ē talis. Mā in mathematicis scijs vlr si pme sunt vere ⁊ cōclō vera ⁊ econuerso arguēdo ex puris affirmatiuis in scda figura cū ibi semper arguatur ex terminis cōuertibilib⁹: quod non conuenit in alijs scijs puta in naturali. pbia sic arguēdo. Quod generat i multiplicata analogia siue ppōtiōe cito generat. Sed ignis cito gnātur ergo ignis generatur in multiplicata analogia g⁹ scie mathematice sunt ceteris firmiores. 2ª ratio ē ista. nam scie mathematice nō recipiunt nisi ea que sunt per se cū solū recipiant diffinitiones suba ⁊ passiones que ad inuicem conuertūtur ⁊ de se inuicē predicatur. Alie āt scie sumunt ea que sunt per accīs vt pz de pbia nālī que assumit q terra ē frigida ⁊ aer ē calidus. ergo sunt ceteris firmiores. 3ª ratio est talis. nam scie mathematice nō pcedūt nisi p vnū mediū ad vnam cōclusionē demōstrandā. cuz demonstrationes augeātur per diuersa media. vt dicit pbus. Alie vō scie pcedunt per pura media. vt pz de pbia prima: que vnā cōclusionē ēt ppter quid potest demonstrare per quatuor diuersas cās. ergo scie mathematice que potissime dicuntur doctrinales sūt alijs firmiores. ¶Pz sequella q: vbi multitudo ibi cōfusio: ⁊ per cōsequens nō maxima certitudo. hec oīa dicit paulus venet⁹ ⁊ bene tz parū ad ppositū. pbs enī non vult ꝟ ppba re nisi q sylls ignorātie nō est paralo⁹ peccās sm̄ aliquā fallaciā in dictiōe aut extra dictiōem. vt satis ex supradictis pz. ¶Ad p^m ⁊ 2^m pz solutio ex supradictis. ¶Ad 3^m negat cōa ⁊ ad pbationem dicit q illud pncipium intellectū ē si residua sunt cēta: due autē vles aut duo puncta nō sunt cēta. Ad illud aūt qđ obijciebatur de ppor/tionibus dōm ē q sufficit subtrahere terminos ppor/tionū. sed nō pportões vt pportio dupla aut tripla ⁊c. sic de singulis. ¶Ad vltimū dōm q hoc pncipium intelligitur de ptibus integralib⁹ siue cētitatiuis ⁊ nō formalibus aut ecntialibus. vnde rō laborat in equiuoco.

Lec.23. ¶Questio. 28. de demōstratione pp qd ⁊ q:. ⁊ est le. 23. sācti doctoris.

D Ictum est de demōstratione ppter quid p°. 2° de his qbus demonstrator vtit⁹ in suis demōstrationibus. 3° ex qbus demōstratio pp qd pcedit. 4° de pncipijs demōstrationis tā cōib⁹ cꝫ spālib⁹. ¶Cōsequenter cōsiderādū restat in hoc 5° tractatu de dīijs demonstrationis ppter qd ⁊ q: ē. Circa qđ duo occurrūt considerāda. pmo considerandū ē de dīijs pdictarū demōstrationū in eadē scia. 2° de de dīijs earum i diuersis scictijs ibi (Alio vō modo ⁊c) Circa pmū duo occurrūt cōsiderāda. Mā pmo considerādū de duab⁹ dīijs quas pbus ponit inter demōstrationē ppter quid ⁊ quia in eadē scientia ⁊ de pbatione exemplari duplicis dīie ipsius pbi. 2° cōsiderandū ē de pbatione exēplari prime dīie a pbo assignate ibi (Amplius in qbus ⁊c) Circa pmū querun/tur duo. pmo vtrum demonstratio ppter qd ⁊ q: differant in eadē scia. 2° vtz sit aliqua demōstratio q: ē que dat p modū non conuertibile.

¶Sequitur in pbo ⁊ in sancto doctore. quia differt pp quid. Articulus primus.

D primuz Sic pceditur. Uidet q demonstratio ppter quid ⁊ quia nō differant in eadem scia. Maz finis cuiuslibet demonstrationis ē idē. vz scire ergo demonstratio ppter quid ⁊ q: nō dīut. pz pma q: dīa eorum que ordinātur ad finē ex ipso fine sumenda ē. sicut illa que ōpendet ex pncipijs. vt vult pbs in pheno ethicorum. ¶Scdo pterea si demonstratio quia ē dīet a demonstratione ppter quid in eadem scia maxime hoc esset. quia dēmonstratio q: ē. pcederet ex cāis remotis vel ab effectibus vt innuit ꝟ pbus. sed hoc non ē verū. quia vt per diffinitionem demonstrationis supi⁹ potuit demōstratio pcedē ex imediatis ꝓximisq cāis sed cāe remote non sunt cāe immediate. ⁊ effectus non sunt priores sed posteriores suis causis ergo ⁊c. ¶Confirmatur quia quelibet demonstratio facit scire. sed scire ē rei cām cognoscere ppter quā res est ⁊ qm̄ illius ē cā que dicitur causa immediata rei ⁊ prima. ergo nulla est demonstratio q̄ pcedat ex causis remotis aut effectib⁹: ⁊ per cōs nulla est earum dīa. ¶Sed cōtra ē pbs i litera ibi (Sed q: differt ⁊ ppter quid ⁊c. ¶Rñ° dōz q ille est quintus tractat⁹ huius primi libri in quo pbūs assignat dīam inter demonstrationē q: est. ⁊ ppter qd qui dividitur in tria. circa sm̄ q sunt tres lec. doc. s. de eadē materia. In pmo capl̄o assignat duas dīas inter demonstrātionē. quia est ⁊ ppter quid in eadez scientia ꝓbando scdam dīam per duo exēpla. In scdo vō capitulo ibi (Amplius in quib⁹ mediū ⁊c) ¶Probat primā dīam per vnū exemplū: In 3° āt capl̄o assignat dīam inter demonstratōem q: ē ⁊ ppter qd in diuersis scijs ibi (Alio vō modo ⁊c.) In pmo vō capl̄o tm̄ ponitur vna p° que ē respōsiua ad quesitum. vz. q demōstratio pp qd: ⁊ q: ē dīnt i eadē scia. Que p° ꝓbatur tali rōne sm̄ pbm ⁊ doc. s. elicitue. Mā demōstratio pp qd sp pcedit ex cāis ꝓximis ⁊ imediatis. vt pz p diffōem demōstratiōis Sz aliq̄ demōstratio q: ē. pcedit ex mediatis. vz ex causis remotis. Aliq̄ vō determinatio pcedit ꝑb effectibus ad cās ⁊ nō ex cāis. g° demōstratio pp qd ⁊ q: in eadē scia differūt dupl̄r. ⁊ p cōs iter se dīnt q: fuit ꝓbatū pmā differētiā ꝓbat pbūs in sequēti capl̄o. scdam vō ꝓbat hic exēplarit. vz duob⁹ exēplis. pmū ex^m tale ē in prima figura. Quicqd nō sintillat ē ppe. sz planete sine stelle erratice nō sintillant. g° planete ppe sūt. Manifestum ē q mediū ꝑb⁹ demōstratōis vz nō sintillāt nō ē cā maioris extremitatis vz illud q ē ppe. nō. n. plāete ppe sūt q: nō sintillant. sz ep°. q: ppe sūt nō sintillant: sz tm̄ talis discursus ē demōstratio cū faciat scire nō pp qd cū ālibz talis pcedat ex cāis. g° ē demōstratio. q: ē ⁊ per cōs ē demōstratio q: ē q: pcedit ab effectib⁹. ¶Predictū vō exemplum adducit pbs in terminis nō significatiuos. vz p. a. b. c. ita q p. a. intellr primus termin⁹ vz maior extremitas. s. ppe ē p b. vō mediū. s. non sintillare: ⁊ p. c. minor extremitas q̄ dī vltim⁹ terminus vz planete. vñ sic arguit sz pbz. oē b. i. q cqd non sintillāt ē. a. i. ppe sz. c. i. planete ē. b. i. non sintillāt g°. c. i. plānete sunt. a. i. ppe nos ꝟ. n. dupl̄r ꝓsiderādū ē q pbūs exēplificās i p^a fi^a p termīos nō significatinos per . a. cū sit pria littera intelligit maiorē extrēitatē que ē pm⁹ terminus in pma figura cū sit pdicatū maioris p. b. Intellr mediū cā mediū in pma figura sit mediuz. nō solū ꝓximitie sicut in alijs scijs sz ēt pōe. p. c. vō intelligit vltimū terminū q ē minor extrēitas cū sit sbz minoris pmisse ⁊ cōclonis. in 2ª vō figura volens exemplare frequenter p. a. intelligit mediū cā mediū sit pmus termin⁹ in 2ª figura. q: ē pteritū vtriusq; pdicamentor. p. b. vō intelligit maiorē extremitatē que ē scōs terminus vz subm maioris pme ⁊ p. c. intelligit minorē extremitatez que ē vltim⁹ terminus. vz subm minoris ⁊ cōclusionis. ¶Sz

ptra p̄dictū exemplū instabat discipulus. ‘Nā ibi arguit i p̄a figura minore exīte negatiua. g° syll's ē falsus vt pz p pbm p° prior τ per oēs nō ē demōstratio cuz quelz demōstratio sit ver° syll's. ¶Assumptū pz q: minor in p̄dicto exēplo erat. sed planete nō sintillāt q̄ est ppō negatiua cū ibi p̄dicatū vz sintillant remoueat a subo per negatiōem. ¶Dicēdū q lz predicta minor fz vocez sit negatiua tn ē affirmatiua expositorie loquēdo. ß enī verbū sintillāt dz resolui in suū ptcipium. vz sintillātes τ copulā verbalē. s. est τ negatio dz poni sup ptcipiū τ non p̄poni copule sic dicendo. Sz planete nō sintillāt. i. sunt nō sintillantes τ sic ē affirmatiua vt vult pbs τ sui expositores. ¶Sed 2m exēplū quo pbs pbat idē ē tale. ‘Nā qcqd augetur circulariť ē circulus figure. sed luna suscipit incremētū siue augeť circulariť. g° luna ē circularis figura: sic augeť circulariť. b. esse circularis figure. a. luna vo sit. c. τ sic arguatur qcqd ē. b. i. qcqd augetur circulariter ē. a. i. ē circularis figura. sed. c. i. luna ē. b. i. augetur circulariť. g°. c. i. luna ē. b. i. circularis figure. ‘Manifestū ē. n. q 2a demonstratio pcedit ab effectu ad cām. ‘Non. n. luna ē circularis q: augeť siue incrementū suscipit circulariť. sed q: ē circularis figura. iō augeť circulariter. ¶Considerādū ē aūt fm pbm in textu q predicte demōstratiōes. q: reducūtur de facili ad demōstratiōnē pp qd accipiendo lz maiorē extremitatē p medio: τ mediū p maiore extremitate sic arguendo in p̄mo exēplo. Quicqd ē ppe ē nō sintillās. planete ppe sunt. ergo planete sūt nō sintillātes. vel sic arguendo in scdo exemplo. qcquid est circularis figure augeť circulariter. Sz luna ē circularis figure g° luna augeť circulariť. ‘Manifestum ē enim q in istis demōstratiōib⁹ pcediť a cā ad suuz effectū. igit sunt ppter qd τ nō q:. Sed instat discipulus ‘Nā maior i p̄a ppōne ē falsa lz quicqd ē ppe ē non sintillans. nā ignis ppe nos exīs aliqn sintillat vt ad sensuz pz ergo nō ē demonstratio ppter qd cū quelz talis pcedat ex veris. vt ex supradictis pz. ¶Dicēdū q aliquod corpus p̄t dici sintillare dupliť. Uno modo fm rei veritatē vt dicit hic Egidi⁹. vz qñ alique sintille defluūt ab illo corpe sicut apparet ab igne. Alio mō fm apparentiā que quidē sintillās non ē ppter defluxū corporis. sed pp defluxū visus logn̄cdo. 2° mō τ in ppōsito tūc verum ē q quicqd ppe ē ē non sintillas. ¶Cōsiderādū ē vlterius fm doc. s. in pn̄ū lec. q stelle fixe sintillant q: visus in aprehensiōe eaz caligatur ppter earū distantiā q: visus fz Egidiū nō debite figureť i corpe viso. qō nō itellectū ita q radij visuales exeant a visu τ attingant ad corpus τ q illu radij sint instabiles. Alias visus ect extramittēdo qō ē z̄ pbm in libro puo nāliū. sed ita intellūn ē q spēs multiplicatur a corpe viso q̄ recipitur in visu τ spēs ista recepta nō hz tantā fixionē in oculo si derivatur a re visa remota q̄tū hz si derivaretur a re visa ppinqua. g° planete qui dicūtur stelle erratiores cum sint visui mō propinque dicūtur non sintillare. Dicūtur aūt planete erratiores tn p̄mo q: errant a primi mobilis motu qui est ab orientte in occidens. motus vo planetarū ab occidente in oriens. planeta vo in epiciclo mouetur de orientte i occidens. quid aūt sit motus epiciclus aut ecctricus pz per pbm de celo τ mundo. ¶Cōsiderādum ē vlterius fm doc. s. q veritas p̄missarum p̄me maioris. in p̄mo exēplo oz q accipiatur p inductione aut per sensuz vt ēt dic pbs in textu q: effectus ē notior q̄ sit cā q̄tum ad sensuz semp enī in demōstrationibus debem⁹ arguere a notioribus. Si enim arguam⁹ a causis ad effectū arguim⁹ a notioribus simpliciter. qñ vo arguamus e° arguim° a notioribus fm nos. notiora āt fz nos sunt accepta p inductionē vt q aīalia modicū viuentia sint cholerica q: i pluribus videmus sic eē vel p sensū. vt q luna eclypsat. q: videmus ip̄m sensibiliter eclypsari cū ergo in p̄dicto exēplo arguamus a notioribus nobis vz ab effectu ad cām necesse e q maior in qua stat tota vtus syllogismi :lz oē nō sintillans ē ppe sit accepta per sensuz vel p inductōez. ¶Ad p̄mū igit dō q lz demōstrationū ppter quid τ ip̄ius q: sit vnus finis remot° lz scire ip̄m tn ē duplex finis ppinquus. vz scire. q: τ posteri° τ scire pp quid vz a priori τ adequatis. ¶Ad 2m dōm q diffinitio ip̄i° demōstrationis supra posita datur solū de demōstratione pp quid. vñ ratio nō sequitur ad affirmatiōez. ¶Segtur ī pbo τ in doc. s. Deinde cū dicit (¶In qbus aūt media τc.) ¶Articulus scds.

¶ Secundum sic pceditur. Uidetur q non sit aliqua demōstratio q: que pcediť p effectuz nō conuertibilē. ‘Nā in qualz demōstratione añs nō pōt eē verum p̄mte exīte falso. quia ex veris non sequitur nisi verum. Sed arguendo ab effectu nō conuertibili. añs pōt eē verū p̄sequente exīte falso. ergo demōstratio quia nō pōt fieri per effectū nisi conuertibilē. 2° pbatur nō segtur qcqd nō sintillatē ppe: sed quedā stella i firmamēto ē nō sintillans. ergo ē ppe. Añs ē falsuz. τ tn ibi arguitur per effectū nō conuertibilē. ergo idē q p̄us. ¶Sed ō ē pbus in lra ibi (¶In quibus aūt media τc) ¶Rñ. dicendū q per effectū non conuertibilem pōt fieri demonstratio q: nō ppter qd. nā q̄cunqz effectus ē nobis sua cā notior p talē effectum potest demonstrari cā a priori. τ quo ad nos. sed aliquis effect⁹ nō conuertibilis cū sua cā pōt esse nobis notior q̄ cā. ergo aliq demōstratio pōt pceder p effectū nō conuertibilē sic demōstratio. Quicūqz hz febres hz pulsum cōmotū sed talis nō hz pulsum cōmotū. ergo nō hz febrē: vel sic. quodcūqz ē nō desiccās nō ē ignis. fz homo nō ē desiccās g° nō ē ignis. vtrobiqz enim pceditur ab effectu nō conuertibili cum cā. ¶Pro cuius declaratione q̄sideradū ē hic scdm Egidiuz q ille effectus qui pōt sequi ex variis τ multis cāis dicitur eē conuertibilis cum sua causa. q: excedit quelz iparuz vt puta desiccare pōt cē effectus solis τ ignis. vz si talis effectus sit notior sua causa: vt si notius ē nobis q aliquid sit desiccatū g° q sit ignis poterim⁹ a tali effectu arguer ad suam cām nō affirmatiue. q: ē transcendens. q: nō antē ppter quid. ¶Considerādū est vlterius fm doct. s. in presenti lectiōe q effectus qui accipitur p:o medio si cōuertatur cum maiori extremitate τ excedit minorez sēsum est q conueniens sit syllogismus. sicut si pbatur de venerē q sit ppe quia non sintillat. Si autem econuerso minor terminus esz in plus q̄ medius. Assumptuz nō sit conueniens syllogismus. ‘Non enim de stella potest vniuersaliter concludi q sit prope p hoc q non sintillat. In cōparatione autem ad maiorem terminū econuerso arguitur. ‘Nam si medium sit terminus que sit aliquis terminus conueniens sit syllogismus. Sicut si p hoc q ē moueri motu pgressiuo de aliquo ostēditur q habeat naturam sensitiuā siue animā. Si autem sit in plus non fit conueniēs syllogismus. non ab effectu qui a pluribus causis pcedere pōt. nō pōt vna illarū concludi. sicut nō potest cōcludi q aliquis habeat febres ex excitatiōe pulsus. ‘Hec ille formal'r. ¶Considerādū ē superius q dū ß doc. s. dicit q effectus qui sumitur p:o medio excedit tur ab aliqua extremitate: aut excedit maiorem non ē in conueniens syllogism⁹. Intellgēdū est affirmatiue syllogizando non autem negatiue. ‘Nō valet enim negatiue in similibus. vt pz in p̄mo notabili. Ex predictis elici potest q demonstrationē aliquam pcedere per effectum non conuertibilem potest intelligi dupliciter. videlicz aut loquendo de demonstratione ppter quid. aut q:. Si p° modo sic non habz veritatem. vt pz p diffōem demonstrationis supra positam. Si scdo modo hoc, dupliciter vl' affirmatiue demonstrando vel negatiue. Si secūdo modo sic aliqua demōstratio pōt pceder per effectum non conuertibilem. vt pz p duo: p̄ma ante p̄mū notabile. hic adducta. Si p̄mo modo ß dupliciter vel attenditur effectus inter effectum q diffinitur p medio τ minorem extremitatez: vel attenditur inter medium τ maiorem extremitatē. Si p̄mum ß dupliciter. q: vel medius excedit minorem extremitatē vel econuerso. Si p̄m sic est bona determinatio. Si 2m sic non valz exēplū p̄mi. Ois plane

ta non sintillans ē ꝓpe venus ē hmōi gº ꝛē. Si vo talis effectus attēditur inter mediū ꝛ maiorē extremitatem. ß ēt dupliciter. quia vel mediū exceditur a minori extremitate. i. ī minus se hz ꝯ maior extremitas vl' econuerso. Si ꝑmū sic valet determinatio ꝛ nō scō mō. Exēpluz ꝑmi quicqd mouetur motu ꝓgressiuo hz aiam sensitiuā sed asinus est hmōi. ergo ꝛē. Exēplū scōi pz in argumēto articuli. Ex quo patz ꝙ p effectū nō ꝙuertibilē nō soluz pōt demōstrari causa de aliquo negatiue sz etiam affirmatiue. ¶Ad argumēta autē pz solutio ex dictis.

lec. 24. ¶Questio 29. de demonstratione. qr ī lec. 24. s. do.

e **Stinsuper** plo ꝓpter ꝙ phūs ꝓbat aliꝯ determinatiōem. qr ꝓcedere per cām remotam ꝛ mediatam. 2º vtrū affirmatio sit causa affirmationis oz negationē eē cām negatiōis ꝛ ecō. 3º vtz demōstratio qr fit demōstratio simpliciter.

¶Segtur in phō ꝛ in sancto doctore (Amplius ī qbus medium) ¶Articulus primus.

a **ß primum** sic ꝓceditur. Videt ꝙ nulla demonstratio procedat per cām remotā qō sic pz. ¶Naz si esset aliqua talis maxime eēt ista que tangit a phō vz quicqd respirat ē animal. sed paries non ē aīal ergo paries non respirat. sed talis nō ꝓcedit p causaz remotam quod sic pz. quia nō procedit per cām. ¶Nō animal enim nō ē cā respirationis. vt deducit phūs in textu si. n. affirmatio non ē causa affirmationis negatio nō erit causa negationis ergo nulla ē demonstratio q̄ procedat p cām remotam cuz cā remota non sit causa. ¶2º ꝑterea non segtur piscis est aīal ergo piscis respirat. Cuz añs sit vez ꝛ ꝓns falsū. ꝛ ibi arguit a cā mediata ad suū effectū ergo nulla cā procedit a causa mediata vl' saltē nō ē causa formalis. quia nō in oībus terminis valz. ¶Sed cōtra ē phūs in lra ibi (Amplius in qbus medium ꝛē (¶Non exponitur: in his enim ipi' quia ꝛ propter qd demostratio ē. non. n. dicitur cā vt quare non respirat paries. quia nō ē aīal. si enim ß vz nō animal nō respirat nisi causa est oz animal cām eē respirandi. vt si causa est negatio ipius cā eē affirmatio ē cā ipius eē. ¶Rñ. dicēdū ꝙ illud est 6m cap'lm hº tertij tractatus in quo phūs tñ vnaz inuit ꝓclonē vz ꝙ aliqua ē demōstratio quia ē que ꝓcedit p cām mediatam que sumitur ꝑ medio ꝙ extra ponit: quam ꝓclusionē probat vnico exemplo. ¶Nā ista ē bona demōstratio in scō mō scē figure. Quicqd respirat est aīal sed pies nō ē aīal ergo paries non respirat: ibi āt ꝓcedit a cā remota ad suū effectū. ¶Manifestū ē enī ꝙ nō aīal non ē causa propria ipius vel illi' ꝙ ē non respirare qō sic ꝓbat phūs. qr aīal nō ē causa propa ꝛ adequata ipius respirandi alias oē aīal respiraret qō ē falsū. quia aīalia sanguine carentia ꝛ pulmone nō respirāt. ergo nō aīal nō ē cā nō respirandi. pz ꝓña per auctoritatem phi. qr si negatio ē causa negatōis affirmatio ē cā affirmationis. gº si affirmatio nō ē cā affirmatiōis negatio non erit cā negationis. Exēplū phi ē sicut nō cōmensurādo calida ꝛ frigida nō sanādi cā ē ita cā sanandi ē eorum mensura. ꝑdcm autem modū demōstrādo adducit phūs in modo ꝛ in figura per terminos nō significatiuos vz per. a. b. c. per a. intelligitur mediū in scōa figura lz animal. ꝛ hoc iō qr medium in scōa figura vtrobiq; ꝑdicatur per. b. intellr maior extremitas vz respirat. per. c. minor extremitas. vz paries. ¶Considerandū ē autē ß ꝑm doc. s. ꝙ nō solum in his que demonstrātur per effectū demōstratur qr ꝛ nō ꝓpter quid. sed ēt in qbus mediū extra ponitur Dicitur aūt mediū extraponi q̄n mediuz ē diuersū a maiori termino. vt accidit in syllogismis negatiuis. vel mediū extraponit' q̄n gen⁹ ē quasi cōl' ꝛ nō cōuertitur cuz maiori termino. Quod āt p tale medium non possit probari ꝓpter qd ꝓbat phūs in hoc ꝙ demōstratio ꝓpter quid ē per cām. Tale āt mediū nō ē cā ꝓprie loquendo. hec ille formalr. ¶Notanter ibi dicit doc. s. non ē cā ꝓprie loq̄ndo. Causa enim remota nō est cā ꝓprie loquendo. Illa enīz dicitur cā ꝓprie loquēdo ꝓpter quā res ē: ꝛ quī illi' est causa ꝛē. Sed cā remota nō ē hmōi qr ipa posita nō ponitur effectus. ipsa tñ remota remouetur effect'. igit' nō ē cā ꝓprie dicta. Qñ igit' phūs dicit in textu ꝙ nō aīal non ē cā nō respirādi: nisi logtur de cā vl' sumpta. sed totuz eius ambitū. Alias mōi cāruz ī 5º methaphysice ꝛ in 2º phycox nō eēnt bene assignati a phō. sed logtur ō causa ꝓprie ꝛ spāliter sumpta mō exposito. Ex quo pz qualit' demōstratio ꝓp qd ꝛ quia dīnt vno alio ī eadē sciētia vz. qr demōstratio ꝓp quid semp ꝓcedit p causas proprias ꝛ imediatas. Demōstratio vo quia aliqñ ꝓcedit p causas remotas ꝛ hoc negatiue procedēdo vt dictum ē ꝛ nō affirmatiue. quia vt dictū ē tali causa posita nō ponitur effectus de necitate. Et p hoc patz solutio ad scām argumētū. ¶Cōsiderādū ē vlteri' ꝑm phm in lra ibi. Cōpant aūt ꝛē. ꝙ cāe mediate cōpantur ad ꝓclones sine effect' ꝑm excedētiā maiorē vl' minorē. ¶Nā eaz q̄ sunt remote q̄dā sūt remotiores q̄dam remotissime. vt pz p exēpluz Anacharsidis vz ꝙ apud scythas non sūt sibilatores. qr non sūt ibi vites. voluit aūt Anacharsis reddere causam quia scythe vz illi hoīes qui noīantur in scythia nō sūt sibilatores. hoc iō dicit eē. quia nō sunt ibi vites. Sed ß lz sit cā: tñ ē multū remota. ¶Nam vites sūt cā vini vinū est cā potationis: potatio ē cā letitie ꝛ gaudij. Gaudiū ē cā sibilatiōis. Unde vites sunt cā multū remota: sibilatiōis pōt tñ argui a causa remota ad suum effcm ꝑm excedentiā. i. ꝑm cām magis remotā vl' minus remotā. si sic arguatur. ¶In scythia nō sunt vites. gº ibi nō sūt sibilatores ¶In scythia nō sunt vne gº ibi nō sunt sibilatores. ¶In scythia nō ē vinū. gº ibi nō sūt sibilatores ꝛ sic ō alijs. Accipitur āt ß sibilatio ꝑm doc. s. p cantu nō quocūq; sz p cantu vindemiātiuz q vocatur celeuma. Sed instat discipulus ꝺ ꝑdictū modū arguēdi ipsius Anacharsidis. ¶Nā non sequitur: in flandria non sunt vites. ergo in flandria non sunt sibilatores cum añs sit verum ꝓsequens exīte falso. ¶In flandria enīz abūdant cantores ꝛ tñ ibi nō sūt vites. Ad ß responsum est quia licet inflandria sint cantores ꝛ cantus tñ ibi non sunt cantus vindemiātium cum ibi non sint vinee. Instat autem adhuc discipulus ꝓbando ꝙ per causam remotam pōt fieri demonstratio. qr affirmatiue. ¶Nam bñ segtur sol est in capite vel ī cauda draconis. ergo luna eclypsatur ꝛ tñ ibi arguitur a cā mediata: cā autē immediata ipius eclypsis lune ē interpositio ipius terre inter solem ꝛ lunam. ¶Rñ°. dōm ꝙ aliqua causa potest dici remota dupl'r. vno modo qr ē cōior: cōitate predicationis ꝯ suus effectus sicut aīal ē ī plus ꝯ respirare arguendo autem de tali causa remota ꝓcedit exēplum phi ꝛ non valet affirmatiue sed soluz negatiue. Alio modo aliqua causa pōt dici remota nō qr ē cōior. sed quia ipa sola non requiritur. sed cum ea req'ritur alia ꝛ dicitur remota potius per mediū positiōis sitne situs ꝯ ꝑdicatiōis sicut ē solez eē in capite vel ī cauda draconis ē cā eclypsis lune remota. qr cū ea regrit' iterpositio terre: ꝛ arguēdo a tali cā remota ad suū effectuz valz tñ affirmatiue ꝯ negatiue sz ꝓprie loquēdo demōstatiōes q̄ sūt ꝑ hmōi cām remotā. dicūt' ꝓp quid. Alias Astrolog⁹ ō mōstraret eclypsiz lune ō mōstratione. qr qō nō ē ꝓcedēdū: vt deducit ß ¶Paulus venet⁹. ¶Ad argª pz solutio ex dictis. ¶Segtur vbi supra in phō ꝛ ī sancto doctore. ¶Articulus secūdus.

a **ß secundū** sic ꝓcedit. Uī ꝙ nō oz ꝙ si negatio sit cā affirmatiōis. aut ecō. ¶Nā nō segt'. Si nullū aīal ē irrōnale null⁹ hō ē irrōnalis. gº si aliqō aīal ē irrōale aliqs hō ē irrōalis. sz ꝓmittit' fallācia ꝓntis arguēdo a positiōe ꝓntis ad pōnez añs. gº si negatio ē cā negationis nō oz ꝙ affirmatio sit cā affirmatiōis. ¶2º ꝑterea oē albū disgregat ꝛ tñ nō oē albū ꝑ se ꝙgregat. ergo si affirmatio ē cā affirmatiōis nō oz ꝙ medio sit cā negatiōis. ¶3º ꝑterea non segt' si homo currit aliqō aīal currit. gº si nullus hō currit nullum aīal currit. sz ibi arguit' a destructione añtis ad destru-

¶

ctionē ꝓñtis ⁊ per ꝓñs sbi ꝓmittit fallacia ꝓñtis. ⁊ sic idē q̄ pri⁹. ¶ 4⁹ ꝓterea q̄ nō est ens nō pōt eē cā alicuius q: aut eēt cā mālis aut formalis aut efficiens aut finalis. Sed negatio ē non ens. ergo negatio nō ē alicui⁹ cā q̄d ē ꝫ ꝓsuppositū. ¶ Sed ꝫ ē pbs vbi supra dicēs: si cā ē negatio ipius non eē affirmatio ē causa ipius eē ⁊ē. ⁊ paulo p⁹. Silr si affirmatio ē cā ipi⁹ eē ⁊ negatio ipi⁹ nō eē supple cā ⁊ē. ¶ Rñ⁹ dz q̄ in cāis ꝓprijs per se ⁊ imediatis de q̄bus hic loqtur pbs si negō ē causa negatiōis opz affirmatiōem eē cām affirmatiōis ⁊ e⁹. ¶ Mā sicut remota cā ꝓpria remouet effect⁹ ita posita ponit effectus ⁊ e conuerso. vñ sicut positio cāe i talib⁹ ē cā positionis effectus. ita negō cāe ē cā negationis effect⁹. ¶ Considerandum ē aūt b fm Egidiū q̄ neg⁹ effect⁹ dz accipi ꝓportionabilit̄ ad negatiōem cāe que ꝓportio attēdenda ē sine accipienda fm idē gen⁹ oppōnis. alr nō bz veritatez b q̄d dicit. ¶ Mā si albū disgregat nō opz q̄ nō albū cōgreget: q: albū et nō albū se hāt ꝑplusq̄ ꝓgregare ⁊ disgregare. Albū. n. ⁊ nō albū ꝺicūt: ꝓgregare vō ⁊ disgregare ꝺriātur. vñ opz arguere fm idē gen⁹ oppōnis. vt si albū disgregat nō albū nō disgregabit. Et si album disgregabit ⁊ nigr⁹ ꝓgregabit. q: eodē genere oppōnis. album ⁊ nigr⁹: ꝓgregare ⁊ disgregare opponūtur. Silr albū ⁊ nō albū disgregare ⁊ nō disgregare eodē genere oppositionis opponūt. vñ isto⁹ arguēdo a cāis per se ⁊ ꝓprijs: si affirmatio ē cā affirmatiōis ⁊ negatio ē causa negatiōis: ⁊ ecōuerso. Ex quo pz q̄ auctoritas pbi solū vītatē bz in terminis ꝙuertibilib⁹. q: cā ꝓpria ⁊ imediata. ꝙuertit cū ꝓprio effectu. in terminis aūt ꝙuertibilibus. ꝓtingit arguere a positōe ꝓñtis ad positionez añtis ⁊ a destructone añtis ad destructionem ꝓñtis. ¶ Bene. n. ſegtur gr̄a māe ſz nō gr̄a forme. si hoc ē hō. hoc ē risibile. ſz b ē risibile. ergo hoc ē hō. vel sic. Sz b⁹ nō ē homo g⁹ hoc nō ē risibile. ¶ Ad ꝓmū 2⁹ ⁊ 3⁹ pz solo ex dictis ¶ Ad 4⁹ dr q̄ nō ens nō pōt eē cā positiua alicui⁹ entis pōt tñ eē cā ꝓuatiua. vt pz de ꝓuatione p⁹ plico⁹. vel dicendū q̄ ſz negō nō possit eē cā in ēcndo. pōt tñ eē causa illationis. ſ. inferēdo. ¶ Mā sicut hō infert risibile. ita nō hō infert nō risibile. Uel dōm q̄ ſz negatio cāe sit negō formaliter. ēt affirmatio vtualiter siue equalēter. vbi grā respiratio nihil aliud ē q̄ꝫ mot⁹ in aeris attractione ad refrigerādū sanguinē ⁊ ad caliditatē tempandā. Sz nō respirādo nō ē nisi ges cordis in tali attractiōe que q̄dē quies affirmatiue dicitur.

¶ Sequitur vbi supra elicitine tñ. ¶ Articulus tertius

a **¶ Tertium** sic ꝓceditur. Uidetur q̄ demfatio q: que ꝓcedit p cām remotā vel p effectus nō ꝙuertibiles nō sit demfatio simplr. ¶ Maz demfatio simplr facit scire. vt patuit supra per ꝓmā diffinitionem demfationis. Sed nulla demfatio q: ē facit scire simpliciter. ergo nulla talis demonstratio ē demfatio simplicit̄ probatio medij. ¶ Nam vt supra in capite primi tractatus b⁹ libri declaratum est. Scire simpliciter est causam rei cognoscere ꝓpter quā res est: ⁊ q̄ñ illius est causa. Sz nulla demonstratio quia ē ꝓcedit per causaz ꝓpter quaz res est ⁊ē. ergo nulla demōstratio quia est facit scire simpliciter quod fuit ꝓbandum. ¶ 2⁹ ꝓterea demonstratio simpliciter ꝓcedit ex primis veris ⁊ imediatis prioꝛb⁹ notioꝛibusq̄ causis. sed nulla demonstratio q: ꝓcedit ex imediatis cāis. sed ꝓcedit ex remotis causis. ergo nulla demonstratio q: ē demonstratio simpliciter. Sed in contrarium arguitur quia demonstratio q: facit scire simpliciter. ergo ē demonstratio simpliciter. Añs pz quia facit scire per causaz ꝓpriaz. ꝓma autē causa maxime facit scire. vt supra concedit phūs. ergo demōstratio q: facit scire simpliciter. ⁊ per ꝓñs ē demonstratio simpliciter. q: demonstratio eoꝛū que ad aliquē finē ordinātur a fine sumitur. ¶ Rñ⁹ dicendū q̄ ꝓpter duo argumenta in cōtrario adducta. ¶ Rodulph⁹ britonis concludit q̄ demonstratio quia non est demonstratio simpliciter nec facit scire pfecte ⁊ simpliciter. si accipiatur simpliciter vt idez ē q̄ perfectissime in superlatiuo gradu siue ꝓprissime sic verū est q̄ demonstratio q: nō ē demfatio simpliciter. nec facit scire simpliciter. Sed si accipiat simpliciter. vt idē ē q̄ pfecte siue ꝓprie tunc idē dicit in dubium vertit̄ Simplr enī potest accipi multis modis. vno modo idē ē q̄ non ꝺete sicut dicitur in primo ꝓmz q̄ syllo simpliciter dictus. i. non ꝺctus ē subm in libris prioꝛū analogicoꝛū. ⁊ isto mō accipiēdo simplr nulla demfatio ꝓp qd nec quia est dicitur demonstratio simplr quia quelibet ē ꝺcta ad determinataz materiā. vz ad materiā necessariā Alio modo accipitur simpliciter vt distinguitur ꝫ p accidēs sicut cū dr simpliciter dico q̄ sine addito dico. ⁊ isto modo quelz demonstratio tā ꝓpter quid q̄ꝫ quia est dicitur demonstratio simpliciter cū nulla earuz sit demonstratio per accns. Alio mō vt idē ē q̄ absolute sicut cum dicimus q̄ hō simplr loquēdo. i. absolute loquēdo ē pfectior leone. lz q̄ꝫ tū ad aliqd leo sit pfectior homine. ⁊ isto modo ēt quelz demōstratio dicitur simpliciter. Alio mō accipitur vt distinguitur cōtra fm quid inq̄ꝫtuz illud q̄d ē fz qd diminuit aut corrūpit aliqd q̄d ē de rōne illi⁹ q̄d dr simpliciter sicut hō mortu⁹ respectu boīs: ⁊ isto mō demfatio q: dr demfatio simplr. ¶ Nihil. n. ipz q: diminuit de rōne demfationis inq̄ꝫtū demfatio. lz ei nō ꝓueniant oēs ꝓditiōes que regrūt ad demōstratiōez ꝓp qd rō enī alicui⁹ cōis ꝓuenit oīb⁹ sub eo ꝓtētis. demfatio āt cōis ē: ⁊ diuiditur in demfatiōez ꝓp qd ⁊ q: ē. non sicut totū in mō aut sicut totū q̄ntitate in suas ꝓtes. sed sicut totū vle in suas ꝓtes subiectiuas. nūq̄ enī ꝓtes subiectie diminuūt de rōe toti⁹ vt pz ꝑ pbs in topicis lz pria pars subiectiua includat aliqd per qd̄ remoueātur aliq̄ q̄ regrūtur ad rōem alterius ꝓtis subiectiue. sicāt pz de hoīe ⁊ bruto respectu aīalis. ¶ Multa enī regruntur ad rōem alicuius inferioris que nō regrūtur ad rōem superioris.

¶ Concedimus ergo q̄ demfatio q: ē demfatio simpliciter accipiēdo simplr vt distinguit̄ ꝫ fz quid. cuius rō ē quia vt dem̄ ē. Demfatio q: non diminuit aliqd q̄d est de rōne demfationis. ergo ē demfatio simpliciter. Añs pz q: de rōne demfationis in cā ē facere scire certitudialiter. Sine b sit per causā siue per effectum: siue per cāz remotam siue ꝓpinquam: demfatio autem quia facit scire certitudialiter: ergo nō diminuit de rōne demfatiōis inq̄ꝫtū demōstratio ē. ¶ Preterea demonstratio q: facit scire simpliciter ergo est demonstratio simpliciter. pz ꝓña per locum a causa finali ad suū effectum: assumptuz pz quia facit scire in ꝓpriaz formā. ergo facit scire simpliciter. pz ꝓsequētia q: scire fm quid siue sophistico⁹ vt superius dixit phūs est scire in alio aut in vlī aut in confuso sic pars cognoscit in suo toto vl inferiora in suis superioribus. Scire autem in ꝓpria forma est scire simpliciter. vt simpliciter distinguitur contra sophistice scire vl fm quid. ¶ Relinquitur ergo q̄ demonstratio quia facit scire in ꝓpria forma ⁊ non in alio tantum. ¶ Preterea si demonstratio quia non faceret scire simpliciter: sequeretur q̄ ille scitie que acquiruntur per demonstrationem quia non essent scientie simpliciter sed solum fm quid ⁊ ꝑfecte ꝓñs est falsuz. quia alias mathema⁹ ⁊ theolo⁹ non eēnt scie nisi fm quid quod ab oībus falsum esse iudicatur. ¶ Relinquitur ergo q̄ dōmōstratio quia ē demfatio simpliciter ⁊ facit scire simpliciter in ꝓpria forma ⁊ non solū fz quid ⁊ sophistico⁹. vnde si quis accipere vel let scire per excellentiaz vt tñ valeat sicut perfectissime sic concludendū est q̄ demonstratio quia nō ē demonstratio simpliciter. ¶ Ad ꝓmuz ergo dōm negando minorez accipiendo simpliciter vt distinguitur cōtra fm qd ⁊ ad ꝓbationē dōz q̄ scire simpliciter ē rei cāz cognoscere. verū est accipiendo li simpliciter vt excellētia pfectionis dicit nō aūt vt distinguitur ꝓtra fz qd. ¶ Ad scōz dicendū q̄ ad demfationez ꝓpter quid bene regritur q̄ ꝓcedat ex primis veris ⁊ imediatis causis nō autē b regritur ad demfationē inq̄ꝫtuz demfatio. vnde lz demōstratio q: non sit demonstratio ꝓpter qd ē tñ demōstratio simplr. vt li simplicit determinat rōnez demfatiōis

mō̄stū ē demſtatio ſecus ēt ſi determinat demſtationez ſz qꝫ hz ſpālem modū in ſuis mēbris diuidēt̄ib⁹. Sicut accidens lz nō dicatur ens ſimplr ſm qꝫ ſimplr dicit ſpecialem gradū perfectionis ipius entis. qz ē magis entis q̄ ens: tñ ſi accipitur ſimplr vt determinat rōnem entis abſolute accīs dicitur ens ſimplr ⁊ ſatis in pma rōne pbi diuine diſputatū ē. Ad illud aūt qđ obijciebatur ī cōtrarium dōz qꝫ primū accipit̄ duplr. vno mō idē eſt qꝫ pmū: qꝫ arguit̄ pmū via reſolutiōis ⁊ ſic pma cā. i. pma maxime facit ſcire. Alio mō accipitur pmū pviam diuiſionis vt idē eſt qꝫ vlīus ⁊ ſic pma cā nō facit maxīe ſcire formaliter loqnēdo: ſecus aūt vtualiter quia vtute pmorum pncipiorū ⁊ cauſar⁹ oīa ſcīūtur: ⁊ qbus ignoratis nulla ſcīūtur: vt ſatis ſupra declaratū eſt duz de pncipijs cōib⁹ aut ſpecialibus ipius demōſtrationis ageret.

¶ Queſtio. 30. qualiter demonſtratio quid ⁊ quia ſe habeant ad ſcias ⁊ eſt lectio. 25. ſancti doctoris. Lec. 25.

m Odo conſideraſ reſtat de dīa demſtationis ꝓpter quid ⁊ quia in diuerſis ſcīt̄ijs. Circa qō querūtur duo. ¶ Primo vtr demſtatio ꝓpter quid ⁊ quia differant in diuerſis ſcijs. 2° vtrum pbia naturalis ſubalternetur p̄ſpectiue ⁊ perſpectiua geometrie.

¶ Sequitur in pbo ⁊ in ſancto doctore (Alio antē modo differt.)

Articulus primus.

s Bprimum ſic ꝓceditur. Videtur qꝫ demſtatio ꝓpter quid ⁊ quia non differrant in diuerſis ſcijs. ¶ Nā ſi differrēt ī diuerſis ſcijs hoc maxime eēt vt in nuſt̄ pbs in ſcijs ſubalternātibus ⁊ ſubalternatis. Qr ſcie ſubalternātes dñt ꝓpter quid ⁊ ſcīt̄ie ſubalternate dñt quia. Sed nō pōt hoc dici igitur demſtatio ꝓpter quid ⁊ quia nō differunt in diuerſis ſcijs. pbatio minoris. nā ſi ſcie ſubalternate dīent: qr vel hoc intelligeretur ō prīcipijs vel de ꝛclone. ¶ Non de ꝛcluſione qr in tali ſcia de mſtaret̄ ꝓpria paſſio: ⁊ de ꝓpio ſubiecto p̄ diffinitonez ſubi aut paſſionis. Alias non eēt ſcia: cum ſcia ſit habitus ꝛcluſionis per demonſtratiōez acqſitus. ſed talis demōſtratio ē ꝓpter quid ⁊ nō quia tñ g° ſcientia ſubalternata nō dicit quia q̄ſtū ad ꝛclonē. Si dicatur de pncipijs. tunc nulla erit dīa quia ſcie etiam ſubalternantes nō differunt ꝓpter quid q̄ſtū ad pncipiū ipar. ¶ Sed dicebat diſcipulus. ¶ Nā ſcie ſubalternātes dñt ꝓpter quid. de pncipijs ſcīar⁹ ſubalternatar⁹ de qb⁹ ſcie ſubalternate dñt tñ qr: qr ⁊ ea ſupponūt̄ deteterminata his ſcijs ſubaternātib⁹. ¶ 3° Cōſiderādū pn̄ ſcīar⁹ ſiue dēmſtationū ſūt ī mediata vt ſupra oñſū ē ſz ꝓpōnes īmediate nō pñt demſtrari. Cū careant medio. g° falſū ē qđ dī vz qꝫ pn̄ ſcie ſubalternate demōſtraret̄ in ſcia ſubalternāte. ¶ 4° ꝓterea ſcia de inde ſubalternat̄ ꝑſpectiue. vt dicit ꝟ phūs. ⁊ tñ ꝑſpectiua de multis dicit qr: de qb⁹ alia ſcia dicit ꝓpter quid vt pz de geometria. g° ſcia ſubalternās nō dicit ꝓpter quid ſemper ¶ 5° ꝓterea media ordīata ad eūdē finē non dīnt ſpē cū ſpēs ſortiat̄ a fine. ſz demſtatio ꝓpter quid ⁊ qr ordināt̄ ad eūdem finē vz ad ſcire. g° demſtatio ꝓpter quid ⁊ qr adminus nō dīnt ſpē. qꝫ āt dīant numero nulla ē difficultas. ¶ Preterea demſtatio qr poteſt fieri ꝓpter quid vt patuit p̄ pbz ſuperi⁹ q docuit qꝫ traſūptis terminis vna demſtatio mutatur in aliā. g° nō dīnt ſpē. quia vna ſpēs nō pōt vificari de altera: neq; vna pōt fieri altera. ¶ 6° ꝓterea demſtationis ꝓpter quid ⁊ qr ē vna diffinitio vz ſylls faciēs ſcire. g° nō dīnt ſpē. pz ꝛña qr q̄ rō ē vna illa ſūt idē ſpē. vt pz p̄ pbz 5° methaphyſice g° ⁊c. ¶ Sed ꝛ ē phūs in lra ibi. Alio vo mō dīt ꝓpter quid ab ipo qr. 2m qꝫ ē per alia ſciam vtrāq; ſpeculari. h⁹ āt ſunt q̄ſq; ſic ſe hīt adinuicē qꝫ alterū ſub altero ē ⁊c. ¶ Rñ° dōm qꝫ iſte ē 3m caplm h⁹ qnti tractat⁹ ī quo phūs vnā dūtaxat deducit ꝛclonē p̄babilē q̄ ē rñſiua ad q̄ſtū vz qꝫ demſtatio ꝓpter quid ⁊ qr. dīnt inter ſe in diuerſis ſcijs q̄ pbaſ talī rōe pbi elicitue nā ſcie diuerſe ſūt in duplici dīa. Quedā ſunt ēntialiter diuerſe q̄ ꝓpie vna dī alia ab altera. Aliud .n. dicit diuerſitatē ēntialē potiſſime ī neutro genere. Alie vo ſunt q̄ nō ſūt ēntialr diuerſe ſz accidētalr ſicut ſūt ſcie ſubalternate ⁊ ſubalternātes. Scia. n. ſubalternata dī altera a ſcienna ſubalternātis: nō āt alia ꝓpie loqnēdo. alias ꝓtīgeret demſtantē de genere in aliud gen⁹ deſcēdere. Cū deſcēdat a genere ſcie ſubalternantis ad gen⁹ ſcie ſubalternate. Sz demſtatio ꝓpter quid ⁊ qr dīnt in diuerſis ſcientijs vtroq; mō diuerſitatis. g° dīnt iter ſe ī diuerſis ſcijs maiorē inuit pbūs in lra. minorē pbat quo ad pmā ptez. qr ſcie ſubalternātes dñt de multis ꝓpter quid de qb⁹ ſcie ſubalternate dñt tñ. qr g° demſtationes ꝓpter quid ſiunt ꝑncipalius in ſcijs ſubalternātib⁹ q̄ſ ſubalternatis ⁊ p oñs ī ſcīt̄ijs diuerſis dīnt q̄ vna ſe hz ad alterā ſuppoſitiue. ita vz qꝫ ſubz ſcie ſubalternate ꝓtinet ſub ſbo ſcie ſubalternātis ſcōaz ptē maioris ꝑbat pbs extra quia ſunt multe ſciar⁹ que nō ſūt ſubalternate ſz diſpate que ſic ſe habent adinuicē vt dcm̄ ē vz qꝫ ad vnā ptē qr ⁊ ad alterā ꝓpter quid vbi gīa. Medicīa ⁊ geometria ſūt ſcie nō ſubalternate ſz diſpate nō. n. ſubz medicine ſumīt a ſubo geometrie. Sz geometrie ē dicē ꝓpter quid de aliqb⁹ ꝛclonib⁹: de qbus medicina dicit tñ. qr vt vulnera circularia tardi⁹ ſanant q̄ oblonga. Ipi⁹ medicine ē ſcire. qr ex eo qꝫ expit̄. ſed ꝓpter quid ſcire ē ipi⁹ geometrie ad quā ꝓtinet cognoſcere vt dicit hic doc. s. qꝫ circulus eſt figura ſine anglo. vñ ptes vulneris nō appropinquāt ſibi inuicē ſicut partes vulneris oblōge vt poſſit de facili ꝛiungi. Sic ergo ꝓpter quid ⁊ ipm quia. non ſemper pertinent ad eandem ſcientiam ergo demonſtratio ꝓpter quid cuius finis eſt ſcire ꝓpē quid. ⁊ demonſtratio quia cuius finis eſt ſcire quia differunt in diuerſis ſcientijs. ¶ Pro declaratione preceden tium conſiderandum eſt primo ſm docto. ſan. in preſenti lectiōe qꝫ vnam ſcientiam eſſe ſubalternatam poteſt ī telligi dupliciter. vno modo quādo ſubiectuz vnius ſcīt̄ tie continetur ſub ſubiecto ſuperioris ſcientie. ſicut ſpecies continetur ſub genere. Sic ſcientia de animalibus eſt ſubiectiua naturali iſto modo quia animal ē ſpecies entis ſiue corporis naturalis. Alio modo quando ſubiectuz īferioris ſcientie non eſt proprie species ſubiecti ſuperioris ſcīt̄ie. ſed ſubiectum inferioris ſcie comparatur ad ſubiectū ſuperioris ſcīt̄ie ſicut materiale ad formale. ī. et hoc modo accipitur hic a philoſopho vnam ſciam eſſe ſubalternatam ſicut perſpectiua ſe habet ad geometriaz Geometria enim ē de lineis ⁊ de alijs magnitudinibus pſpectiua autem eſt circa lineam determinatam ad materiam vz ad lineam viſualem. Linea autem vſualis nō eſt ſpecies linee ſimpliciter ſicut neq; triangulus ligneus ē ſpecies trianguli. Sed ſimiliter machina que eſt ſcīt̄ia de faciendis machinis ⁊ alijs ingenijs ad geometriaz q̄ eſt de menſuris cor⁹. Et ſimiliter ſe habet arithme⁹. ī. muſica ad arithmeticaz ⁊ ſic de alijs. hec ille. ¶ Ex predictis elicitur qꝫ ſcientia de ſpecie non ſubalternatur ſcīt̄ie de genere. lz ſpecies ponatur ſub genere. ad eandez enim ſciam pertinet conſideratio totius ⁊ partium ſubiectuarū reſpectu eiuſdem paſſionis. ſed dicebat diſcipulus qꝫ doc. s. videtur hic concedere qꝫ corpus naturale ſit ſubiectum pbīe naturalis dicit qꝫ ſubiectum ſcīt̄ie de animalibus vz animal cōtinetur ſicut ſpecies ſub ſbo ſcientie naturalis vz ſub corpore naturali ⁊ tñ oppoſituz ſubſtinet in primo pbȳ cor: dicendum qꝫ corpus naturale eſt ſubiectum ſpeciale philoſophie naturalis qr ē pncipalio: pars ſubiua ipſius entis modalis quod ē ſubz attributionis pbīe naturalis. vt ſatis in primo pbȳ corz diſputatum eſt. Ratio ergo diſcipuli laborat in equiuoco.

¶ Conſiderandum eſt vlterius ſm pbm in littera qꝫ pdicte ſcientie que ſic ſe habent qꝫ vna cōtinetur ſub alia modo expoſito omnes fere ſunt vniuoce. quia quemūt in vno nomine ſm eandem rationem nō quidem ſpecificam ſed generificā. Conueniunt autem in nomine generifico vt dicit hic doc. s. ⁊ nō in nomine ſpecifico. ideo dicit philoſophus fere oēs ſunt vniuoce. Dicuntur enīz geometria ⁊ arithmetica aſtrologia naualis ſcia practica muſica ⁊ cetere alie que in textu numerātur oēs matbe

matice sed diuersimode. Quia quedam dicunt simpliciter mathematice que sunt de subiecto abstractio a materia. vt geometrica ⁊ aritbmetica. Alie vō sunt vel dīc mathematice nō simpliciter sed per applicationez principioꝝ mathematicaliū ad res naturales. Ex quo pz qđ ꝙueniunt in nomine generis: vel potest dici vt adiungit doc. s. qđ predicte sunt vniuoce quia etiā in nomine speciei ꝙueniunt. ¶Nā naualis dī astrologia: Et practica musice dicitur musica. dicitur autem fere quia non conuēit i omnibus sed in pluribus vt de se patz. ¶Considerādū est vlterius fm Egidium qđ vniuoca dicuntur quoꝝm nomen cōmune ē ⁊ ratio substantie eadem est. ¶Ratio āt substantie ex forma sumit. Ex qua illam ⁊ eandem formam quā cōsiderat scientia superior modo abstracto: cōsiderat scientia inferior ⁊ subalternata modo sensibili ⁊ per applicationem ad materiam. Ideo vna est fere vniuoca alteri. Eandem sententiaz adducit hic ¶Paulus venetus. Astronomia enim mathema[a] ⁊ ¶Naualis scia habent eundem modum. Quia vtraq; est astrolo[a] ⁊ habent eandem rationem. quia quelibet earum est de motibus planetarum. Sed non eodem modo quia astrologia ⁊ mathe[a] est de illis simpliciter ⁊ scōz suas causas. ſz nualis est de eis per habitudinem ad signa ¶apparentia celi vel aeris. ¶Ad primuz igitur dicendum qđ de multis cōclusionibus scīe subalternate dicunt quia de quibus scientie subalternantes dicunt ꝓpter quid vt dictuz est: ſz aliqne conclusiones in scientijs subalternatis etiaz demonstrarētur ꝓpter quid. ¶Ad fm dicenduz qđ prīcipia in illa scientia in qua sumuntur tanq̄ principia sunt in demōstrabilia: tñ possunt demōstrari in scientia superiori in qua sumūtur pro conclusionibus. ¶Ad tertium dicēdum qđ perspectiua per respectum ad geometriam ē scīa subalternata per respectum: tamen ad scīam de iride dicitur subalternās. vnde ipa inq̄tum subalternata est: dicit quia. inq̄tū vō est subalternans dicit ꝓpter quid. ¶Ad quartū dicitur qđ demonstratio ꝓpter qđ ⁊ quia bene ordinantur ad eundem finem cōmunem vz ad scire: nō tñ ad eumdem finem specialem. quia aliud ē scire quia. ⁊ aliud est scire ꝓpter quid. ¶Ad quintuz dicēdum qđ formaliꝝ demonstratio quia. non fit ꝓpter quid. Sed bene reductiue. quia illa que dicitur demonstratio quia potest reduci ad demonstrationem ꝓpter qđ. ¶Non tñ demonstratio quia inq̄tū hmōi potest fieri demōstratio ꝓpter quid. ¶Ad vltimū dicendum qđ diffinitio illa demonstratiōis non ꝙuenit demōstrationi quia ē. cum scire sit rei causam cognoscere ꝓpter quā res est ⁊ē. qđ demōstrationi quia est non competit nisi forte fm analogiam siue ꝓportionem.

¶Sequitur vbi supra impertinenter tñ.

¶Articulus secundus.

Dsecundum sic procedit̄. Tñ[a] detur qđ pbia naturalis non sit subalternata ꝑspectiue. ¶Nam subiectum scientie subalternate continetur ſb subiecto scientie subalternantis: vt innuit hic phūs ⁊ doctor sanctus. sed subiectū philosophie naturalis quod est ens mobile fm doc. s. vel corpus mobile fm Albertuz magnū non ꝓtinetur sub subiecto ipsius speculatiue qđ ē linea visualis vt de se pz. ergo pbia naturalis non subalternatur perspectiue. ¶2° ꝓterea subalternata videt̄ esse pars scientie subalternantis sed philosophia naturalis non est ps perspectiue. igitur idem qđ prius. ꝓbatio minoris. qz illarum vna est pars alterius quarum vna ponitur sub alia. sed scīa subalternata est hmōi respectu scīe subalternantis ergo ⁊ē. ¶3° ꝓterea geometria ē de magnitudinibus sed linea visualis quā considerat perspectiua non est magnitudo cum magnitudo soli corpori debeat̄ linea autem non est corpus ergo perspectiua nō subalternata geometrie. Cū subiectum vnius nō cōtinet̄ sub subiecto alterius. ¶Sed cōtra est phūs vbi supra in suis exēplis p secūda parte quesiti. p qua parte sic in cōtrarium arguitur. ¶Nam scia de iride est scia pertinens ad pbiam naturalem sed scientia de iride fm pbm hic: est subalternata perspectiue ergo pbia ē saltem fm partem subalternata ipi perspectiue. ¶Rñ° dicendū qđ aliqua scīa fm Egidium dicitur subalternari alteri dupliciter vno modo simpliciter vz fm se totam sicut musica subalternata aritbmetice ⁊ astrologia perspectiue. ⁊ pspectiua. Subalternatur geometrie. pbia vō naturalis isto° non subalternatur pspectiue: vt voluit pmū argumētuz articuli. Alio mō aliqua scia dicitur subalternata alteri nō simpliciter sed q̄tū ad aliquā partē. Et hoc modo pbia dicitur subalteri perspectiue vz q̄tū ad illam partem ei° que est de iride. Et ideo in multis vt dicit hic phūs ⁊ doctor sanctus. cum alijs doctoribus naturalis dicitur quia q̄tuz ad ea que spectant ad īridē de quibus perspectiua dicit ꝓ quid. Dicit enim naturalis conuersionem visus ad nubem aliquo modo oppositam ad solem esse causam īridis sed propter quid hoc fit sumit̄ a perspectiua. ¶Cōsiderandum est diligenter fm Egidium qđ phūs in littera quattuor differentias assignat inter scīam subalternantem ⁊ subalternatam. Quarum prima est ex mō sciēdi ¶Nam modus sciendi ipius scientie subalternate ē scire quia: subalternantis vō ꝓpter quid. 2ª dīa ē ex parte rei scire. ¶Nam multotieus ipm quia ē scitum in scīa subalternata qđ non est scitum in scīa subalternante. 3ª differē tia ē ex parte scientie subalternate quia ē materialio: ⁊ sēsibilio: q̄ subalternans. 4ª differentia ē ex parte scientie subalternantis quia ē formalio: ⁊ abstractio: q̄ scientia subalternata. hec ille. Que etiam hic adducit ¶Paulus venetus. ¶Considerandum ē vlterius qđ de subalternatione possumus loqui dupliciter. vno modo cōmuniter. Et sic ibi scientia dicitur subalternata alteri cui° subiectum contrahit subiectum alterius siue per differentiam essentialem siue accidentalem. alio modo ꝓprie ⁊ sic ad hoc qđ vna scīa dicatur esse subalternata alteri tres cōditiones requiruntur: vt adducit hic Albertus magnus Quarum prima ē qđ subiectum scientie subalternate cōtrahat subiectū superioris scīe. scōa ē qđ subiectum scientie subalternate contrahat subiectum subalternantis per differentiam materialem siue extraneam sicut numer° sonoꝝ contrahit numerum. ⁊ linea visualis contrahit lineam. vnde scia de specie non subalternatur scientie de genere ſz species ponatur sub genere ⁊ contrahat ipsuz. 3ª condictio est qđ talis contradictio non fiat per passionē sicut risibile contrahit animal ad hominem accidētaliter. vnde scientia de passione non est subalternata scientie de subiecto vel de genere subiecti. 4ª condictio ab aliqbus superadditur que ē qđ scīa subalternata debet suppone re principia esse ꝓbata in scientia subalternantis. Ex ꝑdictis pz qđ perspectiua subalternatur ꝓprie geometrie. qz oēs predicte cōdictiones sibi ꝙueniunt vt pz per singulas discurrendo: pbia vō naturalis non ē proprie subalternata methaphysice. quia deficit scōa condictio supposita. Ens enim mobile quod ē subiectum pbie naturalis non contrahit ens quod ē subiectum methaphysice. per differentiam extraneam. ¶Nihil enim ē extraneū enti cum nihil rationem entis ſubterfugere possit. ¶Considerandum est vlterius scōm Albertum de saxonia qđ quattuor modis aliqua scientia dicitur subalternata alteri us: pmo modo eo qđ subiectum vnius ē pars subiectiua subiecti alterius. ⁊ sic se habent adinuicez scientia de magnitudine ⁊ linea. ¶Nam linea est pars magnitudinis. 2° modo eo qđ vna illarum scientiarum est de aliquo subiecto suppositio sine contradictiōe. ⁊ alia est de eodem cōtracto per aliquam contractionem per se: ⁊ sic scīa de ente mobili ad vbi subalternatur scientie que de ente mobili. 3° modo aliqne scientie subalternāt̄ adinuicem eo qđ vna illarum ſest de aliquo non contracto ⁊ alia de eodem contracto contractione accidentali: ⁊ sic se habēt ad inuicē aritbmetica ⁊ musica. 4° modo scientie subalternantur adinuicem. Ex eo qđ principia ⁊ conclusiones vnius scientie demonstrantur aliqne conclusiones alterius scientie. ⁊ sic se habent adinuicem: geometria ⁊ mathe-

matica. ¶Hec ille. Que procedunt de subalternatione cõ muniter loquendo. Secus autez loquendo de subalternatione ꝓprie loquendo ſm modum expoſituz. ¶Ad primuz igitur patuit ſolutio ex dictis. ¶Ad ſcõm dicendum ꝙ ſcientia ſubalternata dicitur ꝙ ẽ pars ſcie ſubalternantis non integralis neq; ſubiectiua ꝓprie loquendo. ſz dicitur pars eius ratione ſui ſubiecti quia ſubiectum ſcie tie ſubalternate ẽ pars magis in modo q̃ ſubiectiua ſubiecti ſcientie ſubalternantis ſicut pz de numero ſonoro reſpectu numeri. Albertus vo de ſaxonia hic dicit vnã ſciẽtiam eſſe partez integralem alterius ſcientie non quidez ſimplicis ſed ſcientie aggregate de quo i methaphyſica. ad longum diſputatum eſt. Vocat autẽ ſcientiam ſimplicez ſcientiaz vnius ſcientie vel generis. aggregatã vo ſcientiã vocat que continet diuerſas ⁊ plures ſcientias ſimplices plurium concluſionum. ¶Ad tertiũ dicendum ꝙ linea eſt magnitudo ⁊ lz non ſit corpus ẽ tñ pars corporis quod ſufficit in propoſito.

¶Queſtio .31. de figura ſyllõ demonſtratiui ⁊ in lectio. 26. ſancti doctoris. Lec.26.

a **Aplius** Conſiderandum reſtat de forma ipius demonſtrationis. oſtendendo in qua figura demonſtratio potiſſime habet fieri. Circa quod querunt̃ duo. ¶Primo vtruz ſyllõs potiſſime habeat fieri in pria figura. Scõo vtruz ſit aliqua propoſitio negatiua immediata ⁊ aliqua mediata.

¶Sequitur in pho ⁊ in ſancto doctore (figurarũ autẽ magis).

Articulus primus.

a **Dprimum** ſic pceditur. Videtur ꝙ ſyllogiſmus õmõſtrationis non potiſſime habeat fieri in prima figura. ¶Naz ſi in prima figura habeãt potiſſime fieri de monſtrationes: hoc eſſet. quia mathematice ſcientie que ſunt certiſſime vtuntur ea in ſuis demõſtrationibus. vt dicit hic phus in littera. Sed hoc nõ poteſt eſſe verum quia ſcientie mathematice nõ ſunt certiſſime quod ſic pz. ¶Nam mathematica que eſt de deo ⁊ ſubijs ſeparatis eſt de magis intelligibilib⁹ q̃ ſciẽtie mathematice queſſunt de q̃ntitate. ergo methaphyſica eſt certior ⁊ per cõſequens non ſunt certiſſime. ¶2°pterea perfectius eſt ſcire aliquid in particulari q̃ in vniuerſali. vt ex ſupra patz. Sed tertia figura cõcludit particulariter. ergo videtur ꝙ magis faciat ſcire q̃ prima. ⁊ per conſequẽs in ea deberent potiſſime fieri demonſtrationes quarum finis eſt facere ſcire. ¶3° pterea ſi ſic vel hoc eſſet i prio pme vel in aliquo alio modo. ¶Non pmuz quia primus modus prime figure concludit vniuerſaliter. Sed ſcire aliquid vniuerſaliter ẽ ſcire imperfecte ⁊ ſophiſtico mõ vt in pncipio h⁹ libri õclaratũ eſt. ergo primus modus pme figure non facit maxime ſcire. ¶Neq; dicendũ ẽ ſcõz quia pari ratione in ſcõa ⁊ tertia figura demonſtratiões potiſſime habent fieri cũ in eis concludatur pticulariter ⁊ vniuerſaliter ſicut in alijs modis prime figure. ¶Sz contra eſt philoſophus in littera ibi (figurarum autem magis faciens ſcire pma eſt. ¶Mathematice enĩ ſcientie per hanc ferre demonſtrationes vt arithmetica ⁊ geometria ⁊c) ¶Rñ° dicendũ ꝙ iſte ẽ vnus tractatus hic primi libri in quo poſtq̃ phus determinauit de materia ſyllogiſmi demonſtratiui. ¶Nunc autez determinat de forma eiuſdez oſtendendo in qua figura demonſtratio potiſſime habet fieri qui quidez tractatus vnicũ dumtaxat continet capituluz in quo ponuntur due concluſiones quaruz pria ẽ reſponſiua ad queſituz. videlz ꝙ in prima figura demonſtrationes propter quid potiſſime habent fieri. Scõa ẽ ꝙ alique ſunt ꝓpoſitiones negatiue ĩmediate ⁊ alique mediate de qua in ſequenti articulo videbit̃. ¶Prima 2° probat̃ tribus rationibus quaruz pria ſic ſormatur. Quia in illa figura potiſſime habent fieri demonſtrationes ꝓpter quid que maxie facit ſcire cũ finis demonſtrationis ꝓpter quid ſit maxie facere ſcire. vt ſupra dictuz eſt. Sed pria figura maxime facit ſcire ergo ⁊c. ¶Probatio medie ẽ phſoſophi aſſignatio. ¶Naz mathematice ſcientie vt arithmetica geometria. ⁊ quecũq; alie ꝓpter quid demonſtrantes que ſunt certiſſime. vt plurimuz pria figura vtuntur. ergo pria figura ẽ maxie faciens ſcire ⁊ per conſequens maxime accõmodata demonſtrationibus ad ꝓpter quid ſpeculanduz. vt dicit lz textus. Scõa ratio talis ẽ. quia in illa figura potiſſime habet fieri demonſtratio propter quid que vtilis ẽ ad inueſtiganduz ipſuz ꝙ quid ẽ ſiue ipſaz diffinitionẽ cuz ipſuz ꝙ quid ẽ potiſſimũ locũ habeat in demonſtrationibus. Quia ipſa diffinitio que ſignificat ipz ꝙ quid ẽ. vt dcm̃ ẽ ſuperius aut ẽ principiũ demonſtrationis aut cõcluſio: aut certe tota demonſtratio ſola terminoruz poſitione differẽs. Sed pria figura ſola valet ad inueſtiganduz ipm ꝙ qd ẽ. ergo in pria figura potiſſime habent fieri demonſtrationes ꝓpter qd. probatio medie quia diffinitio predicatur vniuerſaliter ⁊ affirmatiue de diffinito. Similit ipm ꝙ quid ẽ ꝓuenit vniuerſaliter ⁊ affirmatiue ei cuius eſt. ¶Non enĩz tñ quidã homo ẽ animal rationale vel bipes. ſed oĩs homo. ¶Prima autez figura ſola concludit vniuerſaliter ⁊ affirmatiue. ¶Nã ſcõa figura ſoluz concludit negatiue. tertia vo ſolũ particulariter. ergo pria figura ſola valet ad inueſtigandum ipſuz ꝙ quid ẽ. quod fuit probanduz. 3ª ratio talis ẽ. Alie figure indigent prie. pria vo non indiget alijs. Syllõ enim aliarum figurarum reducuntur ad primaz ꝓpter manifeſtaz ipſoruz. ¶Non autez ſyllogiſmi prie figure reducuntur ad modos aliaruz figuraruz. Quz ſint euidentiſſimi. ergo pria figura maxime facit ſcire ⁊ per conſequens in ea potiſſime fiunt demonſtrationes ꝓpter quid. ¶Conſiderandum ẽ pro declaratione prie rationis fz docto. ſan. in preſenti lectione. Oõ cauſa quare demonſtratio ꝓpter quid maxie fiat in pria figura. hec ẽ ratio. ¶Naz in pria figura medius terminus ſubijcitur maiori extremitati qui ẽ predicatuz cõcluſionis ⁊ predicatur de minori termino qui ẽ ſubiectũ concluſionis. Sed autẽ in demonſtratione ꝓpter qd medium eſſe cauſa paſſionis que predicatur in concluſione de ſubiecto ⁊ vnus modus dicendi per ſe. Eſt etiaz quãdo ſubm ẽ cauſa predicati ſicut ſupra dictuz ẽ. ⁊ hº cõpetit pme figure in qua mediuz ſubijcitur maiori extremitati. ⁊ predicatur de minori termino: vt dictuz ẽ. ¶Hec ille formaliter. ¶Conſiderandũ ẽ vlterius (fz eundez ibidem pdeclaratione tertie rõnis per hoc ꝙ alie figure indigẽt pria. ¶Manifeſtuz ẽ quia opz ad perfectaz ſcientiã habendaz ꝙ propoſitiones mediate que ſumuntur in demonſtrationibus ad ĩmediatas reducũtur quod quidẽ fit dupliciter. ſ. condenſando media ⁊ augumentando. Condenſando quidez quando mediuz acceptum conĩũgitur mediate vtriq; extremoruz vel alteri vz maiori extremitati. vnde quãdo accipiuntur media alia ĩter mediũ primũ ⁊ extrema fit quaſi quedaz condenſatio mediorum ſicut ſi acciperentur primo ſic. Oõ corpus animatum ẽ ſubſtantia. ſed omnis homo ẽ corpus animatum. Et deinde inter corpus animatuz ⁊ ſubſtantiam ſumatur aliud mediuz videlz corpus ⁊ inter hoiez ⁊ corpus animatuz ſumatur animal. Sed argumentatio fit quando mediuz ẽ ĩmediatum maiori extremitati ⁊ non maiori. Tũc enim oportet ſumere plura media ſupra primum medium acceptum primo. vt puta ſi primo accipiatur omne animal rationale ẽ ſenſibile ſed omnis homo ẽ animal rationale. ⁊ poſtea ſupra animal rõnale accipiatur hõ ſic argũendo. Omne animal ẽ ſenſibile omne animal rationale ẽ animal: ⁊ ſic de ſimilibus. hec autem condenſatio et argumentatio mediorum fit ſolum per primã figuram Tum quia ſoluz in prima figura concluditur vniuerſalis affirmatiua. Tum quia ſoluz in prima figura mediũ ſumitur inter extrẽa. In ſcõa autez mediuz ſumitur ſupra extrema quaſi predicatuz de eis. In tertia vo figura infra extrema quaſi ſubiectum de eis. ¶Conſiderandũ ẽ vlterius ſm Egidium ꝙ per cauſam per accidens nõ ẽ demonſtratio: igitur in demonſtrationibus ẽ cã per ſe

in per se autē includitur de oī vt ex supradictis pz. g° talis cā ē vlis. Illud qō demōstrat ꝑpter quid demfat vlr. Demfare autē vlr ꝙuenit duplr. vel affirmatiue vl negatiue. ¶Prima vō figura cōcludit vlr affirmatiue ⁊ negatiue nō aūt alie figure. Igitur pria figura vel demō strat oīo ꝑpter qd. i. ꝑpōem habentem per se cāz ⁊ p positiōem vlez q̄tū ad vlez affirmatiuā vel vt in pluribus vz q̄tū ad vtrūq; tā affirmatiuā q̄ negatiuā. vt dictus ē. Jō pbs circa pmū dicit. aut. n. oīo aut frequētius ⁊ in plurib⁹ ꝑp hāc figurā. i. pmā ꝑp qd fit syll's. vbi fz Egidiū tāgitur. 2ª rō. Sz fz. d. s. ē magis ꝙplenitū pric rōis. ¶Considerādū ē vlteri⁹ fz eūdē ibidē q̄ sicut rectū q̄ ē index sui ⁊ obliq; ⁊ sicut p rectū itelligim⁹ rectū ⁊ obliquū. Jta ⁊ affirmatio ē index sui ⁊ ipi⁹ negatōis ⁊ p affirmatiōez intellegim⁹ affirmatiōez ⁊ negatiōez. Affirmatio. n. multū facit ad scire. negatio āt vt pax. Et q: vlis affirmatiua p pmā figurā ꝙcludit negatiua vlis p pmā ⁊ scdaz. vñ bñ dcīm ē i textu q̄ frequēti⁹ ē vt i pluribus faciēs scire syll's. Speculare. n. i. cognoscere ꝑp qd marīe fit p hāc pmā figurā. Hec ille. ¶Cōsiderādū est vlteri⁹ fz eundē q̄ demfatio dī scia diffinitiōis nō q: diffinitio sp demfat. fz q: demfatio sp ē hīta p diffinitiōez. Mā i demfatiōe potissima sp diffinitio ē mediuz. Mā p diffinitiōez q̄ ē cā passiōis ꝙcludit passio de subo. ⁊ hec ē scia. igit demfatio dī scia diffinitiōis. i. p diffinitionez generata. Diffinitio āt vlr ꝙpetit affirmatīe diffinito qō ē min⁹ extrēitas. ⁊ q: ꝑpa passio q̄ ē maio: extremitas vlr ⁊ affirmatiue p̄dicat de medio necesse ipaz i ꝙclone vlr p̄dicat de minori extremitate ⁊ affirmatiue. Demō stratio g° q̄ dī scia diffinitōis mō exposito ꝙstituit ex duabus p̄missis vlib⁹ affirmatiuis vlez affirmatiuā ꝙcludē tib⁹: ⁊ p h° solū fit i pria figura. igit sola pria figura maxime facit aliqd scire. ¶Ad pmū igit dōz fz Egidiū in pñti capło q̄ mathematicas eē scias certissimas pōt itel tigi duplr. vno° ex pte rei. alio° ex pte nra. ¶Prio modo mathe⁴ nō ē certissima sz magis illa q̄ ē de simplicib⁹ q̄ ē methaphysica q̄ ē de deo ⁊ subijs sepatis. sz 2°° mathe⁴ ē certissima q: ē de illis q̄ sunt magis ꝑposita intellectui mō vt pz p ꝓmētato: ē prio physico:. ¶Ad 2m dōz q̄ sz 3ª figura ꝙcludat ꝑticlr. tñ non facit scire in ꝑticulari. i. in ꝑpria forma. Quia vt supra dcīm ē scire i ꝑpria forma ē scire rē adequatā p ꝑpriā qditatē q̄ vlr ⁊ nō solū ꝑticularit p̄dicat de eo cui⁹ ē qditas ⁊ de passione q̄ a qditate subi fluit nō qdē qditatiue sz in genere cāe efficientis p se tm: vz 2°° p scitatis ⁊ in 4° vt supra expositum ē ⁊ p hoc pz solutio. ¶Segtur in pbo ⁊ in doc. san. (Dem/de cū dicit. sicut autē ⁊c̄) ¶Articulus scdus.

a **Bsecundum** sic ꝓceditur. Videt q̄ nulla ꝑpō negatiua sit ímediata. Mā ꝑpō ímediata ē illa q̄ non ē altera prio: neq; notio: vt ex supradictis patz vz per diffinitiōem ꝑpōnis ímmediate sed qualibz ꝑpositione negatiua est aliqua prio: vz propositio affirmatiua vt pz primo perhiermias. ergo nulla est propositio negatiua. ¶2° ꝓterea si aliqua ꝑpositio esset immediata. seqret q̄ hec eēt ímediata. vz nulla actio ē passio cum ibi vnū p̄dicatū remoueat a reliq̄. sz pñs ē falsū. q: oīs ꝑpositio ímediata ē va. Sed illa nulla actio ē passio falsa. Cum eius contradictoria sit vera vz actio ē passio realiter. cum sint vnius ⁊ idem motus vt patz tertio physico:uz. Quecunq; enim sunt idem vni tertio realiter illa inter se sunt eadem essentialiter. vt pz quarto methaphysice. ergo nulla est ꝑpositio negatiua ímmediata. ¶3° ꝓterea si esset aliqua propositio negatiua ímmedita potissime hec esset ímmediata'. Nulla substantia est qualitas. Cum neutrum terminorum continea/tur sub aliquo termino. sed hoc non est verum: quia potest demonstrari. sic demonstratio. Nullum ens per se est qualitas. sed omnis substantia est ens per se. ergo nulla substantia est qualitas non est ergo ímmediata cuz sit conclusio demonstrabilis. ¶Sed contra est philosophus in littera ibi (Sicut āt. a. cē ín. b. ⁊c̄) ¶Respon deo. dicendum q̄ aliqua est ꝓpositio ímmediata negatiua cui⁹ vz neutrū extremoz ꝓtinet sub aliq° toto. i. sub aliquo genere principali. vt nulla substantia est qualitas quod sic patet. Quia illa propositio dicitur ímediata negatiua cuius predicatum remouet a subiecto. ⁊ per cōsequens demōstrari nō potest. Quia omnis demōstratio habet ꝓ medio diffinitionez quiditatiuā que datur per genus ⁊ differentiam. vnde non potest demonstrari aliqua propositio demfatione ꝑpter quid nisi vterq; terminorum contineatur sub aliquo genere. Cum gen⁹ sit pars diffinitionis ipsius minoris extremitatis que qdē diffinitio ē medium demonstrationis ꝑpter quid. Jsta ē ꝓclo ꝑprie ímediata. Nulla substantia ē q̄tas. Est ēt aliqua ꝑpositio negatiua ímediata cui⁹ vz alter extremorum continetur sub aliquo toto vel quando ambo termini continentur sub altero ⁊ altero toto. Exemplum primi vt nullus homo est qualitas. Exēplum scdi vt nullus homo ē albedo. Qō vō similes ꝑpositiones negatiue sint mediate: sic pz. Nam illa ꝑpositio ē mediata que habet medium ꝑpter quod potest demōstrari sed predicte ꝑpositiones sunt hmōi. Jsta enim propositio hō ē qualitas sic potest demonstrari. Nullum animal rationale est qualitas sed omnis homo ē animal rationale. ergo nullus homo ē qualitas: ⁊ sic de similibus g° ⁊c̄. ¶Ad pmum igitur dicendum q̄ ꝑpositio negatiua ímediata: non habet aliquaz ea prioꝛem in eodem genere ꝑpositionum licz simpliciter habeat prioꝛem: vt argumentuz cōcludit. ¶Ad secundum dicendū q̄ quia illa ꝑpō nulla actio ē passio ē immediata necesse ē dicere q̄ sit verissima ⁊ per consequens sua contradictoria falsissima. videlicet actio est passio essentialiter loquendo. Et quando dicitur actio ⁊ passio sunt vnius motus non est locutio essentialis: sed magis materialis actio ⁊ passio habēt fieri cum vno motu: vt in suma diuine philosophie latius declaratum ē. vnde ratio falsum supponit. ¶Ad tertium dicendum q̄ ille syllogismus non ē demonstratio. Cum medium eius non sit diffinitio quiditatiua quod ad demonstrationem ꝑpter quid requiritur ⁊ de q̄ non fit sermo Ens enim non contrahitur ad substantiam per aliquam differentiam cū differentia sit extra rationem generis nihil enim ē q̄ rationem entis subterfugere possit vt etiaz in eadē suma ad longū declarat'. vñ ratio suppōit falsū. ¶Sequitur de syllogismo ignorantie affirmatiuo ⁊ est lectio 27 sancti doctoris.

Lec. 27

r **Estat** Jnsuper ꝓsiderandū de syll'o generatiuo ignorantie posteaq̄ consideratum ē de syllogismo generatiuo scientie: Dīt². n. ꝓcedit primatiōez sic affirmatio ꝓcedit negatōez. Circa quod quatuor occurrūt considerare Nam primo considerandus ē de syllogismo affirmatiuo ignorantie concludentis vz affirmatiuā falsam contrariā negatiue immediate. Scōo considerandum ē de syllogismo negatiuo ignorantie concludentis negatiuam falsam contrariam affirmatiue ímediate vere. Tertio considerandum ē quare accidit ignorantia in ꝑpositionibus ímediatis. ⁊ hoc loquendo de ignorantia praue dispositionis. Finaliter considerandus ē de ignorantia simplicis negatiōis. Circa primuz duo quaruntur. pmo vtrum sit aliquis syllogismus demonstratiuus concludēs affirmatiuā falsam contrariā negatiue ímediate vere. 2° vtr ad libz posteriorꝛ pertineat ꝓsideratio syll'i ignorantie. ¶Segtur in philosopho ⁊ in doctore sancto (Ignorā tia autem) Articulus primus.

a **Bprimum** sic ꝓceditur. Videtur q̄ non sit aliquis syll's ignorātie affirmatiuus concludens affirmatiuam falsam contrariam negatiue ímediate vere. Nam syll's ē oratio in qua quibusdam positis necesse est aliud accidere per ea que posita sunt. vt patz pmo priorum. ergo in quolibet syllogismo necessario cōclusio segtur ex premissis. ⁊ per consequens non ē aligs syllogismus ignorantie quod ē contra suppositū. ¶Se

cūdo ꝓterea si esset aliquis ſyllogiſmus ignorantie affirmatiuus ꝛc̄. vel esset ignorantie ſimplicis negatiōis vel ꝓprie dispositionis. ¶Nō primū vt infra ostendit philosophus in presenti lec. vel tractatu. ¶Nec 2m quia ſyllogiſmus ignorantie ꝓprie dispositionis accidit rōne addiscentis ꝓprie dispositi. ¶Nullus ergo debet dici ſyllogiſmus ignorātie affirmatiuus. ¶Sed cōtra est philosophus in littera ibi dicens. (Ignorantia aūt non fit negationem ꝛc̄.) ¶Rñ. dicendū q̄ iste est septimus tractatus huius primi libri in quo philosophus postq̄ determinauit de ſyllogiſmo scientie ꝓsequētis determinat de ſyllogiſmo ignorantie qui quidem tractatus cōtinet in se quattuor capitula fm q̄ sunt quattuor lectiōes. s. d. In primo capitulo philosophus determinat de ſyllogiſmo ignorantie affirmatiue in īmediatis. In 2o ostendit quare causatur ignorantia per ſyllogiſmum affirmatiuum ⁊ hoc in īmediatis. In 3o vo q̄re causat ignorantia in īmediatis. In 4o vo capitulo determinat de ignorantia ſimplicis negatiōis que non causat per ſyllogiſmum. In po capl'o ponitur vna ꝯclusio que est respōsiua ad quesitū. videlicet q̄ aliqs est ſyllogiſmus ignorātie affirmatiuus ꝯcludens affirmatiuā falsam contrariā negatiue īmediate vē. Ista ꝯclusio probatur per exempla. ¶Nam iste ſyllogiſmus Oīs qualitas est substantia. Oīs q̄tas est qualitas: ergo oīs q̄tas est substantia. iste est ſyllogiſmus ignorantie affirmatiuus cōcludens affirmatiuā falsam cōtrariam negatiue īmediate vē. Ista enim ꝯclusio oīs q̄tas est substantia est falsa ⁊ contrariatur isti nulla q̄tas est substātia que est va ⁊ īmediata vt ex supradictis patet ergo cōclusio va. procedit autē ſyllogiſmus ex ambabus falsis cōtrarijs ⁊ īmediatis vis. ¶Iste est ſyllogiſmus ignorantie affirmatiuus. Omne pfectus est substantia: sed omnis q̄tas est pfecta: ergo omnis q̄tas est substātia ⁊ cōstat q̄ ꝯclusio est falsa ⁊ ctrariatur negatiue īmediate vē que est: nulla q̄tas est substātia: ergo ꝛc̄. procedit etiā iste ſyllogiſmus ex ambabus falsis sed non ctrarijs vis sed magis ctradicunt vis que sunt. Quoddā perfectum non est substantia ⁊ quedā q̄tas non est perfecta. Cōtraria vo predictis ꝓmissis non sunt va videlicet nullū perfectū est substantia ⁊ nulla q̄tas est pfecta. Ex quo patet q̄ iste ſyllogiſmus differt a po. Item iste ſyllogiſmus videlicet: Oīs ītelligentia est substantia sed oīs q̄tas est ītelligentia: ergo oīs q̄tas est substantia. Est ſyllogiſmus ignorātie affirmatiuus ꝯcludens affirmatiuā contrariaz negatiue vē immediate ꝛc̄. Differt aūt iste ſyllogiſmus a precedentibus q: p̄ceden tes ꝓcedunt ex ambabus falsis. Iste vo procedit ex vna va ⁊ altera falsa. ¶Patet ergo ex p̄dictis q̄ est aliqs ſyllogiſmus affirmatiuus ignorantie. Quigdē solus habet fieri in pa figura. Quia in 2a figura concluditur negatiue. In 3a vo non ꝯcluditur ꝯclusio vniuersalis que principaliter attenditur in demonstratione. ¶Consideranda est autē fm philosophū ⁊. d. s. in littera q̄ duplex est ignorantia. Una fm negationez. Alia est fm dispositionem. Ignorantia qdem que est fm negationē. Est quādo hō penitus nihil scit de re ⁊ ß ignorātia dicit in nō attingendo. Sicut patet de rustico q̄ omnino non scit de triangulo an habeat tres angulos ꝛc̄. Ignorantia fm dispositionem est quādo aliquis habet aliquā dispositionez in cognoscendo sed corruptā. Quādo. s. existimat aliquid de re sed false: ⁊ ß ignorantia idem est q̄ error. ¶Prima aūt ignorantia nō fit per ſyllogiſmū. sed 2a per ſyllogiſmum fieri pōt ⁊ tunc vocatur deceptio. ¶Consideranda est vlterius q̄ ignorantia siue deceptio que causat per ſyllogiſmū potest cōtingere circa duo. Uno mō circa ea que sunt pa ⁊ īmediata dū. s. aliquis opinat oppositā p̄mcipijs. Alio modo circa ꝯclusiones que nō sunt pa ⁊ īmediata. ¶Prima qdem ignorantia vel deceptio opponitur cognitioni intellectus. Secunda vo opponitur scientie ß. d. s. in lecti. Ex quo patet vel pōt elici q̄ dupler est cognitio certitudinalis. valet cognitio intellectualis ⁊ cognitio scientifica. Intellectus enim est cognitio principiorum vt supra ostensum est. ⁊ scientia habitus est siue cognitio conclusionis. Sed instat discipulus. ¶Nā ea que non cadunt in apprehensione opinari non possunt sed opposita primis principijs nō cadūt in apprehensione vt supra cōcessit philosoph⁹: ergo nullus pōt opinari oppositā p̄mcipijs q̄ est adductū. Ad hoc respōdet. d. s. q̄ licet oppositā principijs non possint opinari interius in mente vt supradictum est q: non cadunt in apprehensione. pōt tamen eis contradicere sermone ⁊ fm quandam falsam imaginationē vt habeat de quibusdā negantibus p̄a p̄mcipia 2o metaphysice ß ille. ¶Consideranda est vlterius fm eundē ibidez q: vtraq; ignorantia siue sit de his que sunt p̄a siue de his que non sunt p̄a potest huiusmodi puenire dupliciter. Uno modo simpliciter. s. quādo absolute absq; aliquo discursu rōnis estimat falsum siue affirmādo siue negādo. Alio modo quādo inducitur ad existimandū aliquid falsum ꝓpter aliquā rationē ſyllogiſticam sicut etiā dicit philosophus in 4o metaphysice de quibusdā qui principijs cōtradicunt velut rōnibus persuasi. Alij vo non quasi rationibus persuasi: sed propter ineruditionez vel ptinaciam volentes in oībus querere demonstrationē: hec ille formaliter. ¶Cōsiderandum est vlterius q̄ philosophus in littera in secūdo exemplo probat q̄ maior extremitas non pōt vniuersaliter inesse medio īmediate: quia medium non potest contineri sub aliquo toto q̄ de eo vniuersaliter predicetur. Sed contra hoc instat discipulus. ¶Nā de eo q̄ est sub esse aliquo toto sicut species potest aliquid vniuersaliter predicari. ¶Non enim solū genus aut differentia vniuersaliter predicat sed etiā ipsum ꝓprium: ergo probatio nulla. Ad qō respondet. d. s. q̄ licet predicta ꝓbatio non sit efficax cōmuniter loquendo est tamē efficax in proposito. Quia sicut in p° topicoz dicit paralogiſmus diſcipline de quo hic loquit philosophus procedit ex cōuenientibus diſcipline. Unde intendit vti talib⁹ medijs qualibus vtit demōstrator. Demōstrationis aūt mediū ē diffinitio vt supra dictū est. vñ ⁊ ſyll's de quo ß loquit pßs intēdit vti diffinitione ꝓ medio. Diffinitio aūt ptinet genus ⁊ dīam. vñ opz id qō vlr p̄dicat in ß ſyll'o ptineri: vel in quo est subm sic in toto. ß ille. ¶Ad pm igit dicēdū q̄ lz in quolibet ſyll'o ꝓprie sumpto sit necessitas ꝯsequentie non tn in aliquo ſyllogiſmo simpliciter sūpto est necessitas ꝯsequentie premissaz. Sed premisse ⁊ conclusio sunt false vt ex supradictis patet. licet cōclusio necessario sequatur ex premissis. vnde licet ibi sit veritas ꝓpositica nō tamē est veritas posteriositica. ¶Ad secundū dicendū q̄ talis ſyllogiſmus est ſyllogiſmus ignorātie prave dispositionis que qdem accidit instrumētaliter per ſyllogiſmuz qui dicit paralogiſmus diſcipline vt dictū est. vnde ratio nulla. ¶Sequit vbi supra. (Impertinenter.)

¶Articulus secundus.

¶ secundum sic proceditur 1 Uidet q̄ determinare de ſyllogiſmo ignorātie nō pertineat ad hanc scientiaz. ¶Nā philosophus in libris elenchoz determinat de ſyllogiſmo ignorātie videlicet de ignorantia elenci. ostendendo q̄ omnes paralogiſmi reducuntur ad ignorantiā elenci: ergo ad hunc librū non pertinet eius cōsideratio nisi sup flue. Secūdo preterea ſyllogiſmus demonstrationis sine finis huius scientie est scire: ergo non licet considerare de ſyllogiſmo ignorātie. Cum opponatur ſyllogiſmo scientie. ¶Sed cōtra est philosophus in pſenti tractatu in quo determinat de ſyllogiſmo ignorātie. ¶Rñ. dicendū q̄ ſyllogiſmus ignorantie potest accipi dupliciter Uno modo pro eo quod peccat contra illationē probationem. vel contradictionē. Et talis cōsideratur in libris elenchorum vt primus argumentum volut. Alio modo potest accipi pro ſyllogiſmo qui peccat in materia tātum qui videlicet procedit ex ambabus vel altera falsis cōcludentibus cōclusionem falsam in debito tamen modo: ⁊ figura sicut est ſyllogiſmus ignorātie siue deceptio

disciplīne. ꝛ talis syllogismus pertinet ad considerationem huius scientie. Quia oppositoꝝ eadē est disciplina. Cū ergo syllogismus discipline ꝛ ignorātie syllogismus opponantur pertinent ad considerationeꝫ huius scientie que doctrinalis ꝛ certitudinalis est vt ex supradictis patet. ¶ Considerandū est hic ꝑm doctorem sanctū ꝙ syllogismus ignorantie concludit conclusionē falsam vt declaratum est. quilibet aūt syllogismus concludens conclusionem falsam est syllogismus falsus qui quidē si peccat in forma syllogistica est simpliciter falsus falsitate videlicet priōristica ꝛ dicitur paralogismus peccans cōtra illationem. Si vō peccat in materia tantū quia ꝓcedit ex premissis vel p̄missa falsis est syllogismus falsus falsitate posteriōristica loquendo. Cū non procedit ex veris ꝙ ad demonstrationē requiritur vt patet per diffinitionem demonstrationis. ¶ Ad argumenta patet solutio ex dictis.

Lec.28. ¶ Questio.33ª. de syllogismo ignorantie negatiuo ꝛ est lectio.28. sancti doctoris.

Jnaliter considerandū restat de syll'o negatiuo ignoran
f tie ꝙ videlicet concludit conclusionē negatiuā falsam contrariā affirmatiue īmediate vere. Circa quod queritur vnuꝫ videlicet an sit talis syllogismus ignorantie.

¶ Sequit̄ in pb̄o ꝛ in sctō doctore. (Que vō in ipsi⁹.)

¶ Articulus vnicus.

Bquod sic proceditur. Uidetur
ꝙ non sit aliqs syllogis
a mus ignorantie negatiuus concludens cōclusionē negatiuā falsam contrariā affirmatiue vē ꝛ īmediate. ꝟ Nā in quolibet syllogismo est argumentū. Argumentū vō est ratio rei dubie faciens fidē vt in topicis habetur: ergo quilibet syllogismus generat fidē. ꝛ per ꝓsequens nullus est syllogismus per quē generatur ignorantia qō est contra suppositum. Scō ꝓterea affirmatio ꝛ negatio cōtradicunt vt esse ꝛ non esse vt patet 4° metaphysice: ergo nullus est syllogismus concludens negationē contrariā affirmatiue vē. Tertio ꝓterea syllogismus verus non pōt dici syllogismus ignorantie sed syllogismus concludens negatiuā contrariā affirmatiue vē: est verus syllogism⁹ cū fiat in debito modo ꝛ debita figura: ergo talis non est syllogismus ignorantie. ¶ Sed contra est philosophus in littera ibi. (Que vō est ipsius nō esse ꝛc.) ¶ Rñ. dicendum ꝙ istud est secundū capitulū huius tractatus in quo pb̄s determinādo de syllogismo ignorātie negatiue ponit vnā conclusionē principalē que est responsiua ad q̄situm videlicet ꝙ est aliqs syllogismus ignorantie negatiuus concludens negatiuā falsam contrariā affirmatiue vere ꝛ īmediate. ꝟ Hanc cōclusionē probat philosophus per exempla primo. ſ. syllogizando per terminos non significatiuos videlicet ꝟ Nullū. B. est. A. Sed. C. est. B. ergo nullus C. est. A. i. nulla albedo est color que est vā ꝛ immediata. Omnis nigredo est albedo: ergo nulla nigredo est color: conclusio est falsa contraria isti affirmatiue vē. Omnis nigredo est color que est vera ꝛ immediata: ergo dabilis est syllogismus ignorātie negatiuus. ꝟ Procedit aūt predictus syllogismus in prima figura ex ambabus falsis contrarijs ꝛ īmediatis veris. Similiter talis syllogismus potest fieri in secunda figura. Sic syllogizando ex ambabus falsis in primo modo secūde figure. Omne animal est masculū sed nullus homo est masculus: ergo nullus homo est animal. conclusio est falsa contraria vere affirmatiue ꝛ īmediate. ꝟ Preterea potest talis syllogismus ignorantie fieri ex altera vera ꝛ altera falsa. in prima figura maiore existēte vera ꝛ minore existente falsa. sic arguendo. ꝟ Nulla q̄̄titas est color. omnis albedo est q̄̄titas: ergo nulla albedo est color. Si vō syllogizatur sic ꝟ Nulla qualitas est color. omnis nigredo est qualitas: ergo nulla nigredo ē color. Talis syllogismus ignorantie ꝓcedit ex maiore falsa ꝛ minore vera. Similiter in secunda figura potest fieri maiore existente falsa ꝛ minore vera sic arguendo in secundo modo secūde figure. Omne animal est irrationale. sed nullus homo est irrationalis: ergo nullus homo est animal. vel sic arguēdo in primo secunde. ꝟ Nullus animal est animatum. sed omnis homo ē animatus: ergo nullus homo ē animal. vel sic nullū animal est rationale. omnis homo est rationalis. ergo nullus homo est animal. patet ergo ex predictis ꝙ est aliqs syllogismus ignorantie negatiuus immediate concludens negatiuā falsam contrariā affirmatiue vē ꝛ immediate procedens ex ambabus falsis ꝛ altera tantuꝫ: siue tales propositiones sint in toto false siue in parte. Dicitur aūt propositio in toto falsa cuius predicatum non conuenit alicui supposito subiecti. vt omnis homo est qualitas. Sed propositio in parte falsa est cuius predicatū conuenit alicui supposito subiecti. vt omne animal est rationale. ¶ Ad primū igitur dicendū ꝙ licet argumentum verū sine dialecticum faciat fidem de re dubia vt Boetius deducit non autem argumentū falsum facit designatā fidē nisi forsitan apparenter vel apparentem. ¶ Ad secundū dicendū ꝙ licet affirmatio ꝛ negatio incōplexe contradicant tamē affirmatio. i. propositio affirmatiua ꝛ negatio. i. propositio negatiua sic complexe designate contrariatur si ambe sint vniuersales cetēris conditionibus obſervatis que in primo periherme-nias numerauimus. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ licet syllogismus concludens conclusionē falsam contrariā immediate vere sit verus syllogismus veritate priōristica. tamen est falsa veritate posteriōristica. modo tamen exposito ratione cuius falsitatis dicitur syllogismus ignorantie siue syllogismus deceptiōis. Et ꝫ de syllogismo ignorantie ꝙ habet fieri in īmediatis sufficiant.

¶ Questio.34ª. de syllogismo ignorantie in cōparatione ad demonstrationem ꝛ est lectio.29. sancti doctoris. Lec.29.

Stautem considerandum de
e syllogismo ignorantie qui habet fieri in propositionibus mediatis. postq̄̄ consideratum est de eo qui habet fieri in propositionibus īmediatis dicuntur autez propositiones mediate conclusiones que demonstratione probantur. Circa quod duo querunt̄. ꝟ Primo vtrum īmediatis propositionibus possit fieri syllogismus ignorantie negatiuus. Secundo vtrū in eisdem possit fieri syllogismus ignorantie affirmatiuus.

¶ Sequit̄ in pb̄o ꝛ in sancto doctore. (In his aūt que indiuidua non sunt.)

¶ Articulus primus.

Bprimum sic proceditur. Uidetur ꝙ non pos-
a sit fieri syllogismus aliquis ignorātie negatiuus in propositionibus mediatis. ꝟ Nam aut talis potest fieri ī omni figura aut in aliqua: ꝛ in aliqua nō. ꝟ Non primum vt deducit hic philosophus. ꝟ Neq̄ secundū quia non videtur maior ratio ꝙ habeat fieri in aliqua figura magis q̄̄ in alia. Secundo ꝓterea si talis syllogismus ignorantie formatur in prima figura huius maxime fieret per mediū proprium vt dicit hic philosophus sed hoc non potest fieri qz per medium proprium. concluditur conclusio vera vt de se patet sic arguendo. ¶ Omnis figura habens angulū extrinsecum equalem duobus intrinsecis sibi oppositis est figura habens tres angulos equales duobus rectis: sed omnis triangulus est huiusmodi ergo ꝛc. Sed per idez medium non potest concludi affirmatiua vera ꝛ negatiua sibi opposita falsa: ergo talis syllogismus non habet fieri in prima figura ꝛ formari neq̄ in secunda. ¶ Sed contra est philosophus in littera ibi. (In his autez que indiuidua non sunt ꝛc.) ¶ Rñ. dicendū ꝙ istud est tertium capitulum huius septimi tractatus in quo philosophus ostendit q̄̄liter syllogismus deceptionis siue ignorantie habet fieri in propositionibus mediatis in quo ponit ꝓclones que sunt rñsiue ad quesitū quarz 2ª videbit̄ in sequēti articulo. ¶ Prima vō ꝓclusio que est rñsiua ad

quesitū talis est. Syllogismus ignorantie aliqs est negatiuus in ꝓpositionibus mediatis que probat. Quia talis syllogismus negatiuus in ꝓpositionibus mediatis habet fieri in prima ⁊ secūda figura. prima pars patet quia in prima figura potest cōcludi negatiua ꝯclusio falsa opposita affirmatiue vere ⁊ īmediate tripliciter per mediū videlicet propriū: per mediū extrinsecū sed simile proprio: ⁊ per mediū extraneū dissimile proprio: per medium primum concluditur sic arguendo. ¶Nulla figura habens angulū extrinsecū equalem intrinsecis duobus sibi oppositis habet tres angulos equales duob⁹ rectis: sed oīs triāgulus est huiusmodi: ergo nullus triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. Ibi ꝯcludit negatiua conclusio falsa. contraria affirmatiue vere mediate. Sed per medium extrinsecum simile tamē ꝓprio fit etiam syllogismus ignorantie sic arguendo. ¶Nullus gradiens est substantia: omnis homo est gradiens: ergo nullus homo est substantia: conclusio est negatiua falsa que contrariatur affirmatiue vere videlicet isti: oīs homo est substantia. Sed per medium dissimile ꝓprio fit syllogismus negatiuus ignorantie: in prima figura sic arguendo. ¶Nulla olina est viua. Omnis homo est olina ergo nullus homo est viuens. vel sic nullus lapis est viuens: omnis homo est lapis: ergo nullus homo est viuens: que conclusio contrariatur affirmatiue vere mediate. videlicet omnis homo est viuēs: patet ergo ꝙ syllogismus ignorantie siue deceptionis negatiuus fit in prima figura tripliciter īmediate videlicet per medium proprium: extraneum simile proprio: ⁊ per mediū extraneum dissimile proprio. Secunda pars assumpti videlicet ꝙ syllogismus deceptionis fiat in secunda figura probatur exemplariter sic syllogizando in secūdo modo secunde. Omne animal est viuum: nullus homo est viuus: ergo nullus homo est animal. vel sic in primo modo secunde. ¶Nullum animal est viuū: omnis homo est viuus: ergo nullus homo ē animal: ⁊ licet ista ꝓpositio cui contrariatur predicta conclusio sit īmediata īmediatione predicationis. est tamē mediata mediatione posteriorustica. ꝓtest enīz demonstrari per hoc medium. omne animal rationale vt patet diligenter cōsideranti: ⁊ hoc loquendo de animali non concreto. ¶Pro precedenti articuli declaratione. cōsiderandum est ſm doctorem sanctum ⁊ alios doctores qui per mediū ꝓprīz intelligunt medium sumptum īter maiorem ⁊ minorē extremitatem in eadem cohordinatione vt ad cōcludendum hanc propositionem mediatam. Omnis homo est substantia: accipitur pro medio proprio qcquid est in predicamento substantie inter homīnem ⁊ substantiam vt animal corpus corpus animatū ⁊ similia poterunt accipi tanq̄ medium' proprium ad concludendū affirmatiuaz veram per qō quidem medium etiam potest concludi negatiua falsa manente eadē minore sed mutata maiore in oppositā qualitatem. vnde tale mediū proprium dicitur vt dicit hic doc. s. per quod fit syllogismus contradictionis. i. ad oppositū non quidem eodē modo sumpta sed transmutata qualitate maioris in oppositam qualitatem videlicet maior affirmatiua mutata in negatiuam: vt dictum est ⁊ per ℔ patet solutio ad secundū argumentuz. ¶Considerandū est vlterius ꝙ per medium extraneū simile tamen proprio intelligitur mediū sumptū ex altera cohordinatione quod vniuersaliter tamē subijcit maiori extremitati. ⁊ vniuersaliter predicat de minore extremitate. Sicut hoc medium mobile vel gradiens respectu huius conclusionis. omnis homo est substantia p hoc idem mediū potest concludi conclusio negatiua falsa mutando maiorem in oppositā qualitatez remanente minore immutata. vnde vt dicit philosophus deceptio que fit per tale medium simile proprio est fere eadez ei que fit per mediū proprīū. Est enim īter vtrāq̄ deceptionem talis identitas siue similitudo si fiat in prima figura semper sit vera sic patet. Quia tale mediū in minori siue sit proprīū siue simile ꝓprio vniuersalē affirmative predicatur de minori extremitate. minor autē in prima figura semper est affirmatiua vt in libris priorum declaratū. vnde minor semp est vera ⁊ maior semper falsa. Si fiat syllogismus deceptionis cū contrarietur affirmatiue vere cuius predicatū vniuersaliter ⁊ affirmatiue predicatur de subiecto vt in exēplis predictis satis declaratum est. ¶Considerandū est vlterius ꝙ mediū extraneū dissimile proprio est quod sumitur ex altera cohordinatione terminoz ⁊ nō vniuersaliter subijcitur maiori extremitati. neq̄ etiā semper predicatur vniuersaliter de minori extremitate. vnde ambe premisse possunt eē false. vel altera tantū vt exemplificatū est ⁊ ℔ in prima ⁊ secunda figura. In tertia vō figura nō fit talis syllogismus ignorantie. Quia in ea solū concluditur purticulariter in demonstrationibus vō conclusio est vniuersalis ⁊ per ℔ patet solutio ad primū. ¶Ad argumenta aūt patet solutio ex dictis.

¶Sequit̄ in philosopho ⁊ in sancto doctore. (Deinde cum dicit Si vō affirmatiuus ⁊c.)

¶Articulus secundus.

¶ Secundum sic ꝓceditur. Videtur ꝙ in ꝓpositionib⁹ mediatis nō possit fieri syllogismus deceptionis siue ignorātie praue dispositionis affirmatiuus. Nā affirmatio precedit negationē vt superius adductū est. Si ergo cēt aliqs talis syllogismus affirmatiu⁹ philosophus debuisset de eo determinare añq̄ determinaret de syllogismo negatiuo in eisdez quod est falsum: ergo nullus est talis syllogismus affirmatiuus. Secūdo preterea si sic aut fieret in scōa figura syllogismus deceptionis negatiu⁹ vel nō. primū non est dicendū vt deducit hic ꝓbs neq̄ ſm quia non videt maior ratio ꝙ debeat fieri in prima figura q̄ in secūda. cū vtrobiq̄ concludatur vniuersaliter ergo ⁊c. ¶Sed ꝓtra est ꝓbs in littera ibi. (Si vō sit affirmatiuus syllogismus ⁊c.) ¶Rñ. dicendū ꝙ syllogismus praue dispositionis siue ignorantie affirmatiuus fit solū in prima figura videlicet vniuersalē affirmatiuā falsam contrariā negatiue vere mediate cōcludendo. Qō aūt predictus syllogismus fiat in prima figura patet tripliciter. ¶Primo per mediū proprium sic syllogizando. Omnis substātia est q̄titas. omnis homo est substātia: ergo oīs homo est q̄titas que est falsa ⁊ ꝓtrariat negatiue vere ⁊ mediate. videlicet isti. ¶Nullus homo est q̄titas. semp enim in tali inductiōe maior est falsa ⁊ minor semp vera propter rationē superius assignatā. Secōo fit talis syll's per mediū non ꝓprīz: simile tamen proprio qō vz non est eiusdē ordinis ſz ex alia cohordinatione. sic syllogizādo. Omne agēs est q̄titas. oīs homo est agēs. ergo oīs homo est q̄titas. oportet aūt ℔ etiā remanere minorē invariatā sed maiorē mutari de negatiua vera in affirmatiuā falsaz. Tertio vō fit syllogismus per mediū extraneū dissimile proprio sic syllogizando. Omnis tēperantia est virtus. omnis grāmatica est tēperantia. ergo omnis grāmatica est virtus. ibi maior est vera ⁊ minor falsa: vel sic omnis albedo est virtus. omnis grāmatica est albedo. ergo oīs grāmatica est virtus. Ibi ambe sunt false premisse: vel sic. oīs scientia est animal. omnis musa est scientia: ergo oīs musa est animal: ibi maior est falsa ⁊ minor vera. Ex quo patet ꝙ syllogismus praue dispositionis potest fieri in prima figura tripliciter. videlicet per mediū proprīū: per medium extraneuz simile proprio: ⁊ per mediū extraneuz dissimile proprio: ⁊ ℔ tripliciter. ¶Primo maiore extremitate vā ⁊ minore falsa. quando videlicet tale mediū continet sub maiori extremitate. vt patuit per primum exemplum. Secundo ambabus premissis existentibus falsis. ⁊ hoc quando medium non continet sub maiori extremitate. vt patet per secundū exemplum. vltimi membri declaratum est. Tertio fit maiore existente falsa ⁊ minore vera vt per tertium exemplum eiusdem membri patet. Ex premissis etiam patet quot modis ⁊ per quas ꝓpositiones

veras vel falsas. possunt fieri deceptiones per syllogis/
mum ignorantie. tam in propositionibus immediatis q̄
mediatis que demonstratione probantur. ¶Consider/
randum est aūt q̄ quando syllogizatur per medium ex/
traneum simile proprio semper minor remanet vera ⁊
maior falsa semper est: vt dictum est sicut quando syllo/
gizatur per mediū proprium. vnde tale mediū extraneū
dicitur simile proprio. ¶Considerandū est vlterius ſm
Egidium q̄ aliquis syllogismus potest dici verus. du/
pliciter vel quātum ad materiā vel quātum ad formaz
Syllogismus autem deceptionis nunquā est verus ſm
materiā quia aut ambe premisse sunt false aut altera tan
tum. potest tamen talis syllogismus dici verus quātum
ad formā syllogisticā: quia fit in debito modo ⁊ indebi/
ta figura. vnde vt supra processum est talis syllogismus di
citur verus veritate prioristica. non autē veritate poste/
rioristica. sed dicitur falsus ⁊ deceptiuus. ¶Considerā/
dum est vlterius q̄ licet grāmatica cū sit scientia sit vir/
tus intellectualis non tamen est virtus materie moralis
de qua veritate duo exempla vltimi mēbri probationis
ipsius conclusionis processerunt. Sed instat discipulus
contra deductionē philosophi presentis lec. in tertio mē
bro presertim cōtra primum exemplum adductū. ¶Naz
temperantia nō est medium extraneum ⁊ dissimile pro
prio respectu virtutis quia temperantia ⁊ virtus conti/
nentur in eadem cohordinatione vt in prima specie qua
litatis: ergo exemplum malum. Dicendū q̄ licet id me
dium temperantia sit consonum virtuti ⁊ non extraneū
quod est maior extremitas: est tamē dissonum ⁊ defor/
me respectu scientie que est maior extremitas vnde vt
dicit hic Egidius. Secus est in propositione affirmatiua
falsa opposita affirmatiue vere vel negatiue. ⁊ in ppoſi
tione negatiua falsa opposita affirmatiue vere. ¶Nō enim
potest accipi mediū extraneū nisi duobus modis vz vel
maiore extremitate tm̄ vel ab vtraq; ¶Nō. n. pōt accipi.
Tertio modo vz a maiori ⁊ non a minori. Quia posit̄
affirmatiua ponit esse vera nil est extraneū a maiori sed
in ppoſito vbi affirmatiua est falsa ⁊ negatiua vera pote
rit accipi mediū extraneū in cōparatione ad minorez ex/
tremitatē quod tamē non est extraneū in cōparatione ad
maiorē extremitatez: vt in exēplo adducto patet: q; illud
mediū tempantia est dissonū ⁊ dissonum: est dissonum siue
extraneū respectu scientie: ⁊ dissonum respectu virtutis.
¶Ad pm̄ igitur dicendū negando sequelā q: licet ppo/
sitio affirmatiua sit simplicior: notior ⁊ prior ppositione:
negatiua tamē quo ad nos ⁊ ordine doctrine ppositio ne
gatiua precedit affirmatiuā. Quē ordinē tenet ℔ philoſo
phus vnde ratio nō sequitur. ¶Ad 2m̄ dicendū q̄ simi
lis syllogismus habet fieri in 2a figura vel p3a figura. ¶Nō
enim habet fieri in 2a figura q: in ea non sumuntur syllo
gismi affirmatiui. Cum in ea semp cōcludatur negatiue.
¶Neq; etiā habet fieri in 3a figura. Cum ibidem semp cō
cludatur particulariter. De syllogismis enim vniuersali
bus est ℔ ad propositū. Cum fiat mentio de demōstra/
tione ppter quid vt supra dictū est. Unde non est simi/
lis ratio de omni figura.

Lec. 30. ¶Questio. xxxva. de ignorantia negationis ⁊ est lectio
30. sancti doctoris.

Considerandus restat de ignoran/
c tia negationis. ¶Circa q̄ querunt̄ duo.
¶Primo vtrū deficiēte in nobis aliquo sen
su sit necesse deficere scientiā de sensibilib⁹
illius sensus. Scōo vtruz in nobis sint tm̄ duo modi vē
addiscendi vz per demōstrationē vel per inductionem.
¶Sequit̄ in pbo ⁊ in sancto doctore. (Manifestū est
aūt.) ¶Articulus primus.

¶ primum sic procedit. Vi/
detur q̄ deficiēte
a in nobis aliquo sensu non sit necesse defice
re scientiaz de proprijs sensibus illius sen/
sus. ¶Nā nos in presenti statu cognoscimus
substātias separatas ⁊ tamen substātie separate non ca/
dunt sub sensu cum sint substantie immateriales ⁊ insen
sibiles ſm rem ⁊ rationem simul ergo deficiente sensu
possumus habere scientiā de aliquibus: sic carentia sen/
sus non tollit scientificam cognitionem. Secundo pre/
terea multi ceci visu carentes sunt qui habent verā scie/
tiam de coloribus vt ad experientiam patet: ergo defi/
ciente sensu visus non est necesse scientiam in nobis defi
cere de coloribus. Tertio preterea de formis spiritua/
libus habemus scientiam ⁊ tamen non cadunt sub sen/
su. Cum sensus sit accipiendus respectu corporaliuz re/
rum vt patet 2o de aīa ergo ⁊c. Quarto preterea in 2o ⁊
3o de aīa dicit pbs q̄ nos intelligimus cū volumus non
stupim⁹ dū volumus: ergo possumus itelligere aliquā
intellectualē cognitionē a sensu. scientia aūt est intellectua
lis cognitio: ergo deficiente sensu potest haberi scientia.
Quinto preterea aliqs cecus a natiuitate potest habere
auditū vt de se patet sed q̄nq; habet auditū potest ab
aliquo doceri de coloribus qui sibi significata color ma/
nifestet sed colores sunt a visu sensibiles: ergo deficiente
sensu visus nō est necesse q̄ deficiat scientia de proprijs
sensibilibus ipsius visus. Sed dicebat q̄ cecus a natiui/
tate habens auditū potest doceri ab aliquo de coloribꝰ
siue de proprijs sensibus visus. q̄tum ad quid nomīis
nō aūt q̄tū ad qd rei. Sexto ꝓsiderādū. cecus a natiuita
te habens sensum tactus pōt cognoscere causas ppriox
sensibiliū visus. Quia qualitates primo tāgibiles que ta
ctu percipiuntur sunt cause color sed cognitis causis ali/
cuius⁹ possumus ipm̄ scire vt patet per diffinitionē scire
ergo deficiente aliquo sensu non est necesse q̄ deficiat in
nobis scientia de sensibilib⁹ illius sensus. ¶Sed contra
est pbs in capto huius libri ibi. (Manifestū est aūt ⁊ si
aliquis deficit necesse est aliquā scientiam deficere ⁊c.)
¶Rñ. dicendū q̄ istud est quartū capitulū huius tra/
ctatus in quo philosophus determinādo de ignorantia
simplicis negationis que nō causatur in nobis per syllo/
gismū. ¶Post̄ determinauit de ignorantia prave dispo
sitionis que causatur in nobis per syllogismū ponit vnā
conclusionem ex qua infertur necessitas ignorantie pure
negationis in aliquibus que est respōsiua ad quesitū vi/
delicet q̄ deficiēte in nobis aliquo sensu necesse est q̄ in
nobis scientia deficiat de proprijs sensibilibus illius sen/
sus. ¶Hanc conclusionē probat philosophus ſm doctorē
sanctū ⁊ alios doctores tali ratione. ¶Nā duplex est mo
dus acquirendi scientiā. Unus quidem per demonstra/
tionem. Alius vo per inductionē Sed quilibet talis mo
dus necessario presupponit in nobis sensum ergo defi/
ciente in nobis aliquo sensu necesse est ⁊ scientiam defi/
cere de proprijs sensibilibus illius sensus: probatio mi/
noris quia scire per demonstrationē ⁊ scire ex vniuersali
bus: presupponit scire ex inductione ⁊ ex particularib⁹.
Sed scire ex inductione ⁊ particularibus ꝑsupponit sen
sum: ergo quodlibet nostrū addiscere ⁊ omne nostrum
scire cū non sit nisi in duobus modis presupponit sensuz
vt etiā in capite huius libri deductum est. Nō antē scire
per demonstrationē presupponat scire ex inductione sic
patet. ¶Nā scire per demonstrationē est scire per propo/
sitiones vles. sed vles ppositiones non possunt sciri nisi
inducendo in particularibus vt patet primo metaphysi
ce: ergo per demonstrationē non conuenit scire nisi per
inductionem in pticularibus: ⁊ licet ūmediate vniuersa/
les possint sciri ⁊ cognosci immediate per propositiones
immediatas seu dignitates. Tamē quia cognitio princi/
pioz de immediatis dependet a cognitione terminoz.
quoz cognitio a sensu dependet igitur cognitio cuiusli/
bet propositionis vniuersalis presupponit sensum. Nō
aūt per inductiones nō sit scire nisi sciant̄ pticularia ꝑ via
sensus sic patet. ¶Nā inductio ē singulariū. sensus aūt est
singulariū: ergo cōuenit accipe sciam de particularibus
aut singularibus nisi p viaz sensus. Ex quo patet q̄ sen/
sus est totius nr̄e cognitiōis intellectiue seu scie ianua ne
cessaria: deficiente ergo sensu necesse est sciam in nobis

deficere de sensibilib⁹ illius sensus. Quod itelligēdū ē dū in nobis sensus a nativitate deficit. Secus autem si post nativitatem sensus deficeret. quia non esset necesse q scientia illi⁹ sensus de sensibilib⁹ nobis deficeret vt voluit 2^m argu^m. ¶ Ex p̄dicta ꝯclone clare hēri pōt correlarie vz q causa ignorantie pure negationis in nobis est carentia alicuius sensus. ¶ Considerandum est autem ꝟz doctorem sanctum q per predictam ꝯclusionē ⁊ per verba que hic a philosopho dicūtur: excludit duplex questio. Quarum prima est ¶ platonis qui ponebat q nos habemus scientiam de rebus per species participatas ab Jdeis quod si esset verum vniversalia fierent nobis nota absq; conclusione ⁊ ita possemus acquirere scientiam rerum quarum sensum⁹ nō habemus. hoc autem argumento vtitur philosophus in fine primi methaphysice vt ad longum ibi disputatum est. ¶ Secūda questio est quorūdam scotistarum dicentium q possumus in hac vita cognoscere substantias separatas cognoscendo p̄prias qualitates ipsarū: que tamen ꝟm sensibiles earum effectus qui ab eis omnimode quiditative transcendunt cognosci nō possunt quo ad eas ꝓprias essentias. Secus ād loquēdo d cognitiōe. Quia sūt. si. n. tales sube q̄tū ad eas ꝓprias ēntias cognoscerentur seq̄retur q alique cognoscerentur scientifice absq; inductione ⁊ sensu. Quod pbus hic negat ēt de abstractis ß omnia d. s. in fine huius capli quasi formaliter. Sed instabat discipulus cōtra predictā cōclonē. ¶ Nam aliqua sunt separata a materia sensibili vt sunt vlia mathematica. ergo cognitio vlium scientifica nō habetur per inductionē singularium sensibilium. Dōm vt hic dicit. d. s. q vniuersalia q̄ ēt mathematica dr̄ ꝟm abstractionē non cōtingit nota fieri nisi p inductionem. Quia in vnoquoq; genere vlium mathematicorum abstractorū sunt quedam pticularia que non sunt separabilia a materia sensibili sed q vnūqōq; eorz est hoc. i. realiter indiuiduū. Quānis enī linea ꝟm abstractionē dicaf: tamē hec linea que est in mā sensibil⁹ q̄tū est indiuidua abstrahi non pōt. Quia indiuidui eius est ex hac mā. ¶ Nō aūt manifestanf nobis in p̄n^a abstractor nisi ex ptibus a quibus que a sensu peipimus: ¶ bigratia Ex hoc q videmus ali qō totū singulare sensibile procedimus ad cognoscendū qd est totū ⁊ qd pars p qō cognoscimus q oē totū est maius sua pte ꝯsiderando ß in pluribus ß dicit. d. s. formaliter. Ex p̄dictis dici pōt ratio p locū a maiori ad ꝑtē dum q p demonstrationē nō possumus accipe cognitionem vniversaliū absq; inductione. Quia si hoc esset vez maxime videref esse vez de vniversalibus mathematicis abstractis sed hoc nō vt declaratū est: ergo nullā cognitionē scientificā per demōstrationē possumus habeī de vniversalibus nisi ꝑsupponendo inductionē que cadit sub sensu. Sed cōtra predictā solutionē replicabat discipulus. ¶ Nā pticularia mathematica sunt abstracta a mā sensibili. possumus enī imaginari siue ꝯsiderare nō solū lineā in cōmuni sed etiā hāc lineā que est in mā sensibili ꝓter materiā sensibilē Quia possumus imaginari hoc q̄tū non imaginādo quale: ergo non requirif q in ꝯsiderationē vniversaliū requiraf via sensus. Dicendū q licet possimus hr̄e vt dicit ß Egidius hanc lineā sine mā sensibili: tamē si nō hec linea ꝟm esse qō habet in mā sensibili suā similitudmē faceret in sensu nūq; posset imaginari sine mā sensibili: qz vt ait cōmentator in 2° methaf. Scientia nr̄a causaf a rebus ꝟm esse qō habēt extra materiā. vnde tota nr̄a scientia quā possumus habeī ex ducto ⁊ abstractione r̄ōnis reducēda est ad sensum tāq; ad radicē ⁊ tāq; ꝓmo ordiale principiū. Unde deficiente in nobis aliquo sensu necessariū est scientiā deficere in nobis de sensibilib⁹ illius sensus. ⁊ p ꝯsequens in nobis ponif ignorantia pure negationis. ¶ Ad p^m igitur dicendū q quattuor vt ad propositū sufficit aliquid cadit sub sensu. Uno mō ꝟm se vt color. Alio mō ꝟm suū simile. Tertio mō ꝟm effectū suū. Quarto mō ꝟm suas ptes sicut patet de mōte aureo. Sube vō separate licet nō cadāt sub sensu ꝟm ea^r essentiā tamē ea^r effectus per sensum apprehendimus Qui qdē effectus qz nō sunt ꝓportionati essentijs substātijs separatis ducūt nos in cognitionē eorum q̄tū ad qz est: ⁊ non q̄tum ad qd est: loquendo de qditate ꝓpria ⁊ specifica ipsar vt latius in 2° metaphisice disputatū est verūtn qz obiectū ⁊ actus est ꝓportionatus po^c sicut patet de motu vniformi ipsius celi ideo per obiectū possumus scire qd est actus ⁊ p actū qd est po^a. vnde lz actus sit effectus po^c in aliquo genere causarum possum⁹ tn̄ p huiusmodi effectū cognoscere ipsam potentiā nō solū q̄tū ad qz est sed etiā q̄tū ad qd est vt deducit ß Egidius. ¶ Ad 2^m pz solutio ex dictis. ¶ Ad 3^m dicendū q for^a substātialis cadit sub esse indiuidualiin sensu non p se sed rōne intentionū accidentiū que sunt tāq; organa intentionū formar substantialiū sicut in nālibus for^a accidentalis tāq; instrumentū for^c substantialis facit ad productionē for^c substātialis sicut patet de calore ignis. Sicut aūt se habent for^e reales ad actionē realem Sic se habent modo suo for^e intentionales ad effectū intētionalē vt declarari habet in metaphysicis. ¶ Ad 4^m dicendū q nos intelligimus dū volumus suppositā sensatione ⁊ nō aliter vnde ratio non sequit. ¶ Ad 5^m admittat solutio in obiectione 2° adducta. ¶ Ad 6^m dicendum q licet cecus a nativitate hīs auditū possit instrui d causis colorū in sensu diuiso vz vt tales causas res quedam sunt: non potest tamen instrui de causa in sensu cōposito vz inq̄tū sunt cause talium colorum. vnde nunq̄ potest instrui vt habeat scientiam de coloribus q̄tuz ad quid rei. Secus autem q̄tum ad quid nominis: vt dictum est.

¶ Sequitur in pbo ⁊ in doc. s. (Impossibile est ⁊c.)

¶ Articulus secūdus.

¶ Secundum sic proceditur. Uideť q non sint tm̄ duo siue duplex modus vere discendi vl scidi vz per demonstrationem vel inductionez ¶ Nam Egidius hic assignat triplicem moduz quo cātur scientia in nobis. vz per acquisitionē per acceptiōem ⁊ p impressionez. ergo male a pbo enumerantur duo modi vere adiscendi vel acquirendi sciam. ¶ 2° ꝑterea aliquā do in nobis acquiritur scientia per argumentationem p babilem vz per syllogisinum dialecticū. ¶ Manifestum ē autem q talis syllogism⁹ non est demonstratio. neq; inductio vt in scdo ꝓriorum declaratur ergo ⁊c. ¶ Sed ꝟz est pbs. Impossibile ē accipere sciam siue addiscim⁹ nisi per inductionē aut per demonstratiōez. est aūt demōstratio quidē ex vniversalibus inductio autē ex his q̄ sūt ꝟm partem. ¶ Rñ. dicendum q tm̄ est duplex modus vere addiscēdi vz per demonstrationem vniversalium aut per inductionem singularium quod sic pz. nam quicquid vere addiscimus aut est vniversale aut singulare. Si primum sic addiscimus per demōstrationē vniuersalium enim est demonstratio vt supra declaratuz ē. Si scōm sic addiscim⁹ per inductionem ex qua causatur experimentalis cognitio que causat cognitionem vniuersalem in nobis. vt probatur in prohemio methaphysice ¶ Preterea omnis scientia causatur in nobis aut p acq sitionem aut per inuentionem. Si primum sic ē primus modus. Si scōz sic est scōs modus. ¶ Considerandu; est hic ꝟm Albertum magnum q scientia scibilium que cunq; sit illa causatur in nobis per acceptionem rei quesite licet deficiente prima veritate acceptiua que est sensus deficiant in nobis cetere veritates acceptiue. Quia remoto primo remouenf omnia que sunt illius generis vt patz scōo methaphysice. ergo deficiente sensu deficit scia vt supra declaratū est. ¶ Considerandum est vlteri us ꝟm eundem q est huius scientie logica nō pōt determinari nā intellectus humani aut causa per quam non accipitur vniuersale nisi ex sensibili ex principijs. sed hoc prime philosophie accipi oportz. vnde de hoc non est hic multuz inuestigādum. ꝟz supponendum q sic sit. ¶ Cōsiderādū ē ēt ꝟm eūdē ibidem q humanus intel-

lectus ẽ cõiũctus cũ cõtinuo ⁊ tpe: ex cõiunctiõe aũt cũ cõtinuo accipit a sensu cõi ea que accipiuntur a sensibus compositis ⁊ diuersis. Ex cõiunctiõe aũt cũ tpe siue tẽporali nõ põt accipe nisi a sensu ad sensus reflexos. ista vo ⁊ silia nõ hic querẽda sũt sed supponẽda vt dictũ ẽ.

¶ Ad pmũ igit dicendũ q tres modi ab Egydio assignati cõtinent sub duobus hic a pho assignatis: vñ ratio nõ sequit. ¶ Ad scõm dicendũ q p arm dialecticũ non acqrit scia proprie dicta sed magis opio. vñ argumẽtus falsum assumit. vel dicendũ q si accipiat hic scia p qualcũq; cognitiõe itellectuali ipsius vlis tũc demstratio accipit pro quacũq; argumẽtatiõe discursiua fm q arg° dicit a pho in 2° phycox ⁊ in pmo topicox in qtuor species que sũt syll's enthymema inductio ⁊ exẽplũ. Sz qr phs in textu dicit. Si vẽ addiscimus pma solutio magis videtur valere ad propositum.

Lec. 31. ¶ Questio. 36. de his que a pho imittunt. ⁊ est lectio 31. sancti doctoris.

Lterius

cõsiderãdus restat ĩ hoc 8° tractatu de statu q ẽ in demstratiõibus postq̃ cõsideratũ ẽ ex qb° ⁊ q̃libus ⁊ in q̃ figura procedit demstratio.

v

¶ Circa qd̃ ser psiderãda sũt fm q hui° tractatus sũt ser capla siue ser lectiões. d. s. ¶ Primo psiderãdũ ẽ de his que ponit ad vitatẽ determinataz de nũero qnũ quas monet de statu q ẽ in demstratiõibus. ¶ Scõo psiderãdũ ẽ de solone. 3°. qnis mote in pmo capl'o ⁊ de solone cuiusdã alterius qnis. vz vtruz si sit status in affirmatiuis neẽe sit status dari in demstratiõib° negatiuis. ¶ Tertio psiderãdũ ẽ de his q̃ phs ponit ad ostendũ logicalr q necessariũ ẽ statuz eẽ in affirmatiuis demstratiõibus. ¶ Quarto psiderãdũ ẽ q̃re ĩ pbat logica. ¶ Quito psiderãdũ ẽ q̃re idẽ pbat analogice. ¶ Sexto cõsiderãdũ ẽ de his q̃ phs infert ex pdictis. ¶ Circa primũ q̃runt duo. Primo vtrũ ea q̃ phus hic ponit de mã ⁊ forma syllogismox sint sufficiẽter assignata. Scõo vtrũ phs ĩ de statu cõueniẽter q ẽ in demstratiõibus moueat dũtaxat tres questiones.

¶ Sequitur in pho ⁊ in doc. s. (Est autem omnis syllogismus.)

¶ Articulus primus.

a **Q primum** sic procedit. Vr q ea q̃ ĩ ponũt a pho ad vitatẽ ifra determinãdã nõ sint sufficiẽter assignata. Nã sicut ad syllogismũ in cõi regrunt tres termini: ita regrunt due ppositiões ⁊ modus ⁊ figura de qbus ĩ phs nõ facit mẽtionẽ. ergo ĩsufficienter ⁊c̃. 2°. ¶ Preterea hec ẽ va demstratio oĩs triãgulus hz tres angulos eq̃les duob° rectis. Sz isosceles ẽ hmõi. ergo ⁊c̃. ⁊ tñ nõ pcedit ex ĩmediatis. Cũ maior vt notũ ẽ sit demstrabilis. ergo male hic reassumit ponendo q demõstratio ẽ ex his q̃ sũt ĩmediata fm rei vitatem. 3°. ¶ Ꝺ triplr aliqd dr p accidẽs vt pz. 6. ⁊. 7. methaphysice. ergo ĩsufficiẽter ĩ phs dicit q duplr aliqd dr siue p dicat p accns. ¶ Sz ĩ ẽ phs in lra ibi. (Est aũt oĩs syllogismus p tres termios ⁊ hoc qdẽ demstrare possibile ẽ ⁊c̃). ¶ Rñ. ddm q iste ẽ. 8°. tractatus hui° libri ĩ quo phs ostendit q nõ ẽ ĩ ĩfinitũ pcedere in demõstratiõibus: sz neẽe ẽ in eis statũ eẽ q qdẽ tractatus cõtinet in se ser capitula in quox. Primo pmittẽdo aliq̃ q̃ valẽt ad vitatez determinãdã monet tres qnes fm tres terminos qui regrũt in quolibet syllogismo. In scõo vo capl'o. (Ibi qcqd nõ cõuenit) solnit tertiã qnẽ pncipalez pbãdo q si sit status affirmatiõis necesse ẽ ⁊ statuz fieri in negatiuis. Sz in tertio capl'o ibi. (Qd̃ aũt in illis logicis ⁊c̃.) ponit aliq̃ q̃ sunt necessaria ad pbandũ dialectice q ĩ affirmatiuis nõ ẽ pcedere in ĩfinitũ in sursum ascendẽdo. In q̃rto vo ibi. (Amplius nã ꝺ hui° q̃litatis) Probat dialectice hoc qd̃ nũc dictũ ẽ. In qnto vo capl'o ibi (analogice aũt manifestũ ẽ ⁊c̃.) ostendit idẽ analogice. Sed in sexto siue vltimo capl'o ibi (Ad onstratũ ẽ his ⁊c̃.) infert quasdã pclones siue correlaria ex predictis. In pmo vo capl'o eliciunt a pho due pclones pncipales de quatũ. Scõa in sequẽti articulo videbit. Prima aũt pcl'o que ẽ rñsiua ad q̃situ talis ẽ. Illa que ĩ q modũ suppositum ponit hic phs cõueniẽter ad vitatẽ determinãdã ifra pmissa sũt qd̃ sic pz. Nã illa que ĩ ponit vtilia sũt pro determinatiõe qõnũ q̃s ifra monet phs vt ifra declarabit ergo cõueniẽter ab eo pmittunt: pmittit aũt siue supponit qnqz q̃ in libris porũ ⁊ in pñti libro determiata sunt Primũ aũt qd̃ supponit ptinet ad mãz syllogismi in cõi Scõz vo ptinet ad formã syllogismi affirmatiui. Tertiũ ptinet ad formã syllogismi negatiui. Quartũ vero ⁊ qntũ ptinẽt ad mãm syllogismi demstratiui: Primum q° qd̃ supponit ẽ q oĩs syll's hz fieri p tres terios tñ. vz p maiorẽ extrẽitatẽ miorẽ extrẽitatẽ ⁊ mediũ. Ex qb° fiũt due pmisse vnã cõclusionẽ necessario iferẽtes in debito mõ ⁊ in debita figura qd̃ qdẽ ptinet ad formã syllogismi vt diffusius in pmo pox tractat. 2m vo qd̃ supponit ptinet ad syllogismũ affirmatiuũ cuius forma talis est. vz q cõcludit maiorẽ ineẽ minori extremitati propter hoc q maior extremitas iest medio in syllogismo q̃ qdẽ forma syllogistica ẽ forma in pma figura in q̃ sola põt pcludi affirmatiua vlis que maxie querit in demstratiõibus ⁊ talis forma regulat p dici de oi vt pz in pmo porum vel regulat vt dicit Egydius p illã regulã syllogisticaz syllogismi expositoris que ẽ. Quecũq; eadẽ sũt vni tertio cõiũcta sũt iter se. Et si arguit. Nõ segt homo ẽ aial equus ẽ aial. ergo equus ẽ hõ ⁊ tñ ibi arguit p regulaz pdictã. ergo regula ẽ falsa. Ad qd̃ rñdet Egydi° dicens q in pdicto syll'o syllogizat in qtuor terminis. Nõ enĩz valet idẽ ẽ aial qd̃ pdicat de hoie ⁊ de equo. Si. n. idẽ eẽt aial qd̃ predicat de hoie ⁊ de equo oporteret vnuz de alio pdicari hoc obseruauit phs in pmo pox vt sic ordinarent termini p mediũ qd̃ mediũ nõ diuersificatuz cõiungeret vtriq; extremitati ⁊ qr que vni ⁊ eidẽ sunt eadẽ pciũgeret iter se sũt pciũcta ⁊ ĩ. phs erat q extremitates q̃ cõiunguntur eidẽ medio in pmissis q pciungeret iter se in cõe. ĩ ille formalr. Tertiũ vo qd̃ pmittit siue supponit ptinet ad syllogismũ negatiuũ. vz q de necessitate hz vnã affirmatiuã ppositionẽ alia ãt negatiuã. Differũt aũt pma ⁊ scõa figura vt in pmo porum declaratũ ẽ. Manifestũ ẽ aũt q ex. vtraq; ppositiõe affirmatiua nõ põt cõcludi negatiua neq; ex duabus negatiuis: qr ambabus exĩtibus negatiis nihil formalr sequit. Nõ. n. valet si aliqua duo remouent ab eodẽ sicut homo ⁊ risibile ab asino q illa remota sint eadem iter se. Nec ẽt segt q illa sint eadẽ: possunt. n. eẽ eadẽ ⁊ diuerse que remouent ab vno ⁊ eodẽ vnde sequit q si ex puris negatiis nihil sequit vel nõ cõcludatur negatiua q syllogismus negatiuus ĩ alterã pmissarum hz negatiuã ⁊ alterã affirmatiuã: forma aũt talis syllogismi regulat p tale pncipiũ: vt refert hic Egydius. Quicquid remouet ab aliquo remouet ab oi eo qd̃ ẽ idẽ illi ⁊ hoc syllogizãdo in tribus terminis ĩ pro tanto dr qr licz hoc pdicatũ gen° remoueat ab hoie ⁊ non ab aiali tñ hõ aial ⁊ hõ idẽ sunt. Nõ. n. hoc pdicatũ gen° contigit aiali hz q aial est idẽ cũ hoie: vnde in silibus terminis syllogizando syllogizat er qtuor termis ⁊ nõ solũ ex trib°. Quartũ qd̃ pmittit phs ẽ ex parte syllogismi demõstratiui vz q syllogismus demõstrationis pcedit ex vlibus pmissis vel duabus que sũt suppositiões pncipia ⁊ ppositiones. Cũ sint ĩmediate indemstrabiles vel simplr vel in illa scia in q̃ sumunt p pncipijs siue pmissis demõstrationes q dicit ppter demstratiõib° q̃ fiũt in scia subalternata que supponit pncipia sua pbata aliunde vt supra declaratũ ẽ. Ex quo ĩstat phs dr iam iter syllogismũ demõstratiuũ ⁊ dialecticũ. Nã qr syllogismus dialecticus ad hoc solũ tẽdit vt opiõnẽ faciat hoc solũ ẽ de intẽtiõe dialectici vt pcedat ex his q̃ sũt maxie opinabilia ⁊ ĩ sunt q̃ vident aut plurib° aut sapiẽtib° q̃ nõ semp va sunt sed aliquãdo falsa. Nõ enĩ refert vt dicit phs pmo topicorum qdã falsa qbusdã v eras eẽ. pbabiliora siue opinabiliora. Et ideo si dialectico occurrat in syllogizãdo aliqua ppositio mediata que rei veritatẽ hẽat mediuz p quod

possit ꝓbari: ꝙ tñ ei nō videat habere mediū: ꝙ ꝓpter sui ꝓbationē videat sibi ꝓprie nota ex ea syllogizās sufficit ꝓficē syllogismū dialecticū sed syllīs demōstratiu⁹ ordinat ad sciam vitatis ⁊ nō ad opatōes: ió ad demō/strationē ptinet vt ꝓcedat ex his q̄ sunt ſm rei veritatez ímediatā. Et si occurrat mediata ꝓpositio necessariū est q̄ ꝓbet eā p̄ mediū ꝓpriū quousq; deueniat ad ímediata. Quintū vo qō p̄mittit aut supponit pbs ē q̄ demōstrādo ꝓcedat ex his q̄ sūt p se: ⁊ non ex his q̄ sūt p accīs. dupl'r aūt ſm pbm in lra. Aliqd p̄dicat siue dicit p accīs. Uno mō qñ ſbm predicat de accidēti. vz hoc albū ē hō. Alio mō ecōuerso qñ vz accidēs p̄dicat de ſbo sicut cū dī hō ē albus. Et differt ſcōs modus a p̄mo q: in ſcdo⁹ qñ accīs p̄dicat de ſbo dī hō est albus. Nō q: aliqd aliud ab hoīe sit albū. Sed q: ipse hō ē albus. Et tñ nō ē p̄dicatio p accīs. Quia albū nō cōuenit hoī ſm ꝓpriā rōnē. Nō.n. ponit in diffinitiōe ei⁹ neq; ecōuerso q̄ regrit ad p̄dicationē p se vt supra declatū ē cuz de modis ꝓscitatis ageret. Sz qñ dī albū ē hō: hoc nō dī q: eē hoīem ínsit albo: sed eē hoīem inest ſbo albo cui. ſ. accidit eē albū: vz fieri sorti vel platōi. Sūt ät que dā que neutro istox modox p̄dicant p accīs: ⁊ illa p̄dicant p se: nō hz locū in syllogismo dialectico: sed solum in syll'o demōstratiuo vt patebit clarius ínfra. ¶ Cōsiderādū ē aūt q̄ ad vitatē ínfra manifestādā vtile erit ꝓtermittere suppositiōes p̄dictas. Nā dubitare de statu aut ínfinitate syllogismox dupl'r pōt ꝓtingere. Uno⁰. n. posset eē dubitatio de quolibz syllogismo in se. Alio mō in syllogismo vt refert ad formā quā hz in mā demōstratiua q̄z tū ad p̄mū vtiles sunt tres suppositiōes quas hic ponit pbs. Nā qlibet syllogismus in se nō cōstat nisi ex tribus terminis ⁊ duab⁹ ꝓpositiōibus nō solū nō accipit ínfinita sed ēt paucissima. Sed q̄z tū ad scōm vtiles sūt due vltime suppositiōes in his q̄ sūt p se ⁊ ímediata siue indemōstrabilia nō ē ꝓcedere in ínfinitū. Cū ergo reducat ad ímediata siue ad idemōstrabilia vt vult 4ª suppositio ⁊ p̄cedat ex his q̄ sunt p se facile cōcludit q̄ in demōstrabilib⁹ nō ē ꝓcedere in ínfinitū. Ex quo pz q̄ ea q̄ ponit ꝫ pbs cum sint vtilia cōuenienter ⁊ nō ínsufficiēter sūt tradita. ¶ Ad p̄mū igit dīm q̄ multipl'r aliqua regruntur ad syllogismū q̄ hic nō ponunt: q: nō ex ꝓpinquo valēt ad ꝓpositū ínferius ꝓbandū vñ rō nō sequitur. ¶ Ad scōm q̄ licz illa ꝓpositio oīs trīgulus hz tres ⁊ c̄. sit simpliciter demōstrabilis in illo tñ genere demōstratiōis in q̄ simpliciter ē p̄missa sine p̄ncipio nō ē demōstrabilis. ¶ Ad tertiū dīm q̄ ille modus ſm quē accidēs p̄dicat de accidēte ꝓtinet sub p̄mo p̄dictorū modox p accidēs. Cū vtriusq; eadē sit expositio. Iz ergo ī spāli sint plures modi p̄dicādi p accīs tñ vt in ꝓposito tñ sūt duo modi in generali: vñ ratio laborat in equiuoco.

¶ Sequit in pbo ⁊ in doc. s. (Deinde cū dicitur ⁊ c̄.)

a **Secundum** sic ꝓcedit. Uidetur q̄ pbs nō cōueniēter moueat tres qōnes de statu aut ꝓcessu in demōstrabilibus. Nā necessaria ē vltra alia qō de statu demōstrationū vz vtrū si sit status in affirmatiuis necesse sit fore statū in negatiuis vt ínfra patebit ergo ínsufficiēter mouēt a pbo tñ tres qōes. 2⁰. ¶ Deterea ad pbm ptinet ꝓsiderare statū siue ꝓcessum ī quolibet genere rerū vt pz 2⁰ ⁊ 7⁰ methaphysice. ergo pbs mouēdo aliquas qōnes hic nō debuisz de statu sibi demōstrare. ¶ Sed ꝫ ē pbs auctoritate sua q̄ in hoc capitulo monet tñ tres qōnes ibi. (Si igit ⁊ c̄.) ¶ Rñsio dīm q̄ cōueniēter pbs mouet hic tñ tres qōnes in generali de statu aut ꝓcessu demōstratiōis. Nā si eēt ꝓcessus in ínfinitū ⁊ c̄. eēt rōne alicui⁹ terminoū q̄ regrunt ad syllogismū demōstratiuū: ꝙ tñ regrunt tres termini ad quēlibet syllogismū vt supra suppositū ē. ergo ꝓueniēter tñ mouent a pbo ad ꝓpositū tres qōnes rōne triū terminox. ¶ Cōsiderādū ē aūt q̄ pbs p̄mo mouet p̄mā qōnem ex pte maioris extremitatis vtrū vz in demōstratiōibus aut p̄dicatiōibus sit abire in ínfinitū ascēdendo. In q̄ qōne supponit vltimū ſbm q̄ nō p̄dicatur de alio. quo supposito. q̄ ē vtrū sit ꝓuenire ad aliqd p̄mū p̄dicatum de quo nihil p̄dicat vel nō. Si ꝓtingit ascēdere in ínfinitū in p̄dicatis. Et q: p̄dicatum ꝓclonis in syllogismis ē maior extremitas: ió p̄dcā qō dī mota ex pte maioris extremitatis: ⁊ q: vt pz in nālibus motus fit a ꝓcto ad contiguum vt ab aq̄ ad aerē dī ascensus: maior aūt extremitas ptinet sub se minorē extremitatē: igit ex pte maioris extremitatis q̄rit an sit ꝓcedere in ínfinitū in ascēdo ⁊ ex pte minoris extremitatis an sit ꝓcedere in ínfinitū in descēdendo. Sed ꝫ mistabit discipulus. Nā minor extremitas ē illa a qua descēdit ⁊ maior extremitas ē illa a qua fit ascēsus. ergo qō de ascēsu magis ē ꝓpria minori extremitati q̄ qō de descēsu que ē magis ꝓpria maiori extremitati a qua fit descēsus. ¶ Dicendū q̄ pp hoc motiuz vult Egidius q̄ ꝓma qō pbi sit de minori extremitate ⁊ 2ª d maiori extremitate p se ⁊ ꝓprie loquēdo. Cuius oppositū affirmat. d. s. in p̄nti passu. Sed si qs ꝓsideret diligēter mālfestū videbit q̄ p̄dicta rō nō militat. Nā cū ars imitet' nām inq̄ztū ꝑt sic motus nālis: ita ⁊ motus rōnis potius denoīabunt a termino ad quē q̄ a termino a q̄. Ascēsus aūt ⁊ descēsus in p̄dicatiōibus motū quēdā rōnis iportāt cū ꝓmo vt innuit idē. d. s. Ad aior extremitas ē illa a qua icipit ascēsus: minor aūt extremitas ē terminus ad quē eiusdē: vñ qō de ascēsu magis dz dici ꝓprie qō maioris extremitatis q̄ minoris q: ecōuerso ē de descēsu: vñ rō p̄dcā nō sequit' q̄z est soluēda negando p̄mam. ¶ Cōsiderādū ē vlteri⁹ q̄ pbs ex pte minoris extremitatis mouet. Scōam qōez de descēsu eius vtrū posito ꝓmo p̄dicato sit ire in ínfinitum descēdēdo. In hac qōe supponit eē aliqd p̄mū p̄dicatū vle q̄ de alijs p̄dicetur. ⁊ nihil sit vlius eo qō de ipso p̄dicat: vbi grā sit ſba p̄mū vle p̄dicatū in genere ſbe vtrū descēdēdo ad ínferiora sit ꝓcedere in ínfinitū. Ita q̄ sit ꝓuenire ad aliqd ꝓticulare ídiuidū qō de nullo alio p̄dicet. Dī aūt ista qō de descēsu q: ín nālib⁹ dū sit mot⁹ a cōtīcte ad contentū ⁊ ab aere ad terrā dī descēsus: maior aūt extremitas cōtinet minorē. ergo ⁊ c̄. pz satis clari⁹ dīa p̄dictaz qōnum Q: supponit p ínfimū ſbm ⁊ nō p̄mū vltimū p̄dicatū. Scda vo p̄suppōit vle p̄mū p̄dicatū ⁊ nō ínfimū ſbm vt dictū ē. ¶ Cōsiderādū ē vlterius q̄ pbs mouet tertiam qōnē ex pte medij in qua supponunt duo extrema deterīata vz vltimū p̄dicatū ⁊ p ínfimū ſbm q̄ qdē qō talis ē: vtrū determinatis extremis sit ꝓcedere in ínfinitum ex pte medioz hoc ē si in p̄dicatiōibus sit ꝓcedere in ínfinitū in sursū ascēdēdo vel deorsū descēdēdo vtrū ꝓtingat ínfinita media iter p̄mū vltimū p̄dicatū ⁊ ínfimū singularissimū ſbm: vel vtrū ꝫ sit ípossibile. ¶ Cōsiderandū ē vlterius ſm pbm q̄ p̄dicte qōnes ptinēt ad mām de qua nūc ageret vz ad demōstrationes. Nā in predictis qōnibus ídē ē ac si queraf vtrū demōstrationes ꝓcedāt in ínfinitū vel ascēdēdo vel descēdo: ascēdēdo qdē ita q̄ qlibet ꝓpositio ex q̄ demōstratio ꝓcedit sit demōstrabilis p aliā ꝓz demōstrationē ita q̄ cuīlibet ꝓpositiōis sit demōstratio descēdendo ad ín ⁊ si ex qlibet demōstratiōe vel ꝓpositiōe demōstrata ꝓtingat iterū ad aliā posteriorē demōstrationē p/cedere vel nō. hoc ē vtrū vna demōstratio cōfirmet' p aliā ascēdēdo vt ex vna demōstratiōe ꝓcedat alia descēdēdo: ⁊ hoc vsq; ad aliquē terminū. ¶ Cōsiderādū ē vlteri⁹ ſm pbm in lra q̄ p̄dicte qōnes ēt hñt locū in demōstratiōibus negatiuis. Quia demōstratio negatiua opz q̄ vtat' ꝓpositiōe affirmatiua. Cū ex puris negatiuis nihil sequat' in qua ſbm conclonis cōtineat sub medio: ⁊ aliqd subm conclonis remoueat': ſm ergo q̄ ē ascēsus ⁊ descēsus in affirmatiuis oz q̄ sit ascensus ⁊ descēsus in negatiuis syllogismis ⁊ ꝓpositiōibus. ¶ Cōsiderādū ē vlterius ꝙ pbm in lra q̄ p̄dcē qōnes nō hñt locū in cōuertibilib⁹. Quia vt dicit. d. s. in his q̄ de se p̄dicant' eq̄lr in ínicez ⁊ cōuertunt' ad ínicē nō ē accipe aliqd ꝓus ⁊ posterius q: siue sint ínfinita p̄dicata ⁊ ínfinita ſuba oīa hmōi silr se hēbunt ad oīa. Quia quelibet eoz poterit p̄dicari de qlibet ⁊ ſbijci cuilibet quertibiliū: ⁊ sic demōstratio circularis

ect possibilis qō supius ꝓbatū ē posset eē trī talis diffe/rētia. Quia ꝑdicabit vt ꝑdicatū accīdentale siue vt accīs ⁊ aliud ꝑdicabit vt ꝑdicatū substale que dīa ē iter diffinitionē ⁊ ꝓprīū quox vtrūqz ē cōuertibile: ⁊ trī diffinitio ē ꝑdicatū eētiale ⁊ ꝓpter hoc ē ꝑius nāliꝫ ꝓprio qō ē ꝑdicatū accīdentale. ⁊ sic idē ē qꝫ in demōstratiōib⁹ vtimur diffinitiōe ꝓ medio ad demōstrandā ꝓprīā passionē de sbo. Sz istabat discipulus. ¶Nā primo ꝺ hoc qō dī hic. ¶Nā demōstratio ꝓcedit ex his q̄ sūt de oī ꝑse ⁊ de fm qꝫ ipm vt supra declatū. ergo ꝓcedit ex cōuertibilib⁹. Si ergo ꝑdicte qōnes nō habēt locū in cōuertibilib⁹ nō hēbūt locū in demōstratiōib⁹ qō ē ꝺ ꝑdcā. ¶Dōm qꝫ licz termini ex qbus demōstratio ꝓcedit sint cōuertibiles si cōiunctim sumant. ¶Nō trī si seorsuz sumant: vbi gra si genus ē dīa ex qbus ostenditur diffinitio q̄ ē mediū in demōstratione ꝓpt̄ qd simul sumāt: sic cōuertunt cū sbo ⁊ ꝓprīa passione. Si trī sumant seorsum manifestū ē qꝫ nō oīno cōuertit dīa cū genere. ¶Preterea istabat discipulus idem. ¶Nā sbm qō cōuertit cū ꝓprio ē ꝑius ꝓprio cū sit cā eī⁹ vt ꝑz. 7. methaphysice. ergo male dictū ē qꝫ in his que cōuertunt nō ē accipe ꝓr⁹ ⁊ poster⁹. ¶Dicēduz qꝫ in his que cōuertibilit ꝑdicant nō ē accipe ꝓr⁹ ⁊ posterius fm illū modū quo ꝓr⁹ ⁊ poster⁹ ē a quo nō cōuertitur subsistēdi ordīa: ꝑ vt vīa sūt ꝑora singularibus de q̄ mō id qō dictū ē itelligebat lz in eis sic accipe ꝑius ⁊ posterius fm illū modū quo aliqd ꝑius altero nāliter ꝑfectione: vñ rō laborat in equoco. Tertio istabat idē. ¶Nā ꝓprīū ꝑdicat de sbo ꝑ se. ergo nō ꝑdicat accīdentaliter ꝑz ꝓna Quia illud dī solū ꝑdicari accīdentaliter qō predicat ꝑ accīs aliquo ꝑdictox modox. ¶Dicendū qꝫ ꝑdicatio accīdentalis accipit dupliter. Uno mō stricte: vñ qñ ꝑdicat accīs cōe de sbo vel ecōuerso aut accīs de accidēte: ⁊ isto mō ꝓprīū nō ꝑdicat accīdentaliter. Alio mō accipit cōiter vz ꝑ eo quo ꝺicat aliqd de aliq̄ qō nō ē de eētia eius lz ꝑ se cōsequat eētiā: ⁊ isto mō illa ꝑdicatio ē accidēt⁹ nō trī ꝑ accīs lz per se vt dictū ē. ¶Ad ꝓmū igit ꝓncipale dicēdū qꝫ trī in mā sūt tres qōnes ꝓncipales q̄ mote sunt lz sint ⁊ possint eē plures īcidentales. ¶Ad 2m dōm qꝫ ad ꝓbm ꝓmū ptinet cōsiderare ꝓcessuz ⁊ realē qui est i gradibus entis ⁊ trī ad logicum ptinet cōsiderare ꝓcessum q repit in terminis aut in ꝓpositiōib⁹ intrīsecis vel de his q̄ subijciunt hmōi terminis scōe ipositiōis. ¶Quectio. 37. de statu in demonstrationibus ⁊ est lectio. 32. sancti doctoris.

Lec. 32.

¶Preterea ꝓsideraduz ē de solone tertie qōnis ꝓncipalis ꝑ supius mote ⁊ de solone cuiusdā qōnis īcidētaliter admixtis. vz vtrū si sit stat⁹ in affirmatiuis necesse sit eē statū in negatiuis. ¶Circa qō queruntur duo. ¶Primo vtrū si sit statū in extremis necesse sit eē statū in medijs. Scōo vtrū si sit statum in affirmatiuis necesse sit eē statū in negatiuis. ¶Sequit in ꝓbo ⁊ in sancto doc. (Qō qdam igitur.)

¶Articulus primus.

a ¶Ad primum sic ꝓcedit. Uīr qꝫ determiatis extremis nō sit necesse eē statū in medijs sed cōcīt sp in īfinitū ꝓcedere ex ꝑte medioꝝ. ¶Nā q̄ rōnis sūt ⁊ volūtatis ꝓuenit in īfinitū ꝓcedere vt cōcludit d. s. in ꝓma 2e. q. 1. ar. 4. ad 2m ⁊ 3m. vñ in nūeris itellectus in īfinitū rōcinari pōt. 2o. ¶Preterea extrema linee sūt finita ⁊ determiata. Cū sint trī duo vz punctus initians ⁊ pūctus terminās. Sed cōstat qꝫ īfinita sūt pūcta iter media. ergo ⁊c. ¶Sed ꝺ ē ꝓbs in ꝓti passu. dicēs. (Qō qd igit nō ⁊c.) ¶Rūsio dōm qꝫ istud ē 2m capl'm huiꝰ octaui tractatus in quo ꝓbs solvēdo tertiaz qōnē supius motā adducēs solutionē alteri⁹ qōnis ꝑdictis qōnib⁹ admixte ponit duas ꝓclones de quax scōa videbit in scōo articlo. ¶Prima vo ꝓclo ē talis qꝫ determiatis extremis in sursū ascēdēdo ⁊ descēdēdo in deorsum ipossibile ē media eē īfinita. ¶Pro cui⁹ ꝓbatiōe concluſum ē fm ꝓbm in lra qꝫ sursum ꝓcedere ꝺ qñ itur ad magis ꝑticulare de cui⁹ rōne ē qꝫ subsistat. ꝺnr ergo extrema determiata in sursum ⁊ deorsū qñ supra ꝑdicatū pūt actu ꝑdicari de īfimo sbo: q̄ supposito ꝑdcā ꝓclo ꝓbat talis rōne ꝓbi. ¶Nā sit īfimū ꝑdicatū. A. i. sba ⁊ infimū sbm sit. C. i. hō. vel sortes ⁊ iter sbam ⁊ hoiem sint īfinita media vt puta corp⁹ aīatū. Scōo in īfinitū igitur sba erit ꝓmū ꝑdicatū ꝓmo de aliquo medio sibi ꝓpīquo vt puta de corpe ⁊ iterū illud medīū de aliquo medio īferiori ⁊ cū media sint īfinita segtur in īfinitū ꝑdicatio descēdēdo: ⁊ sic supmū ꝑdicatū nūq̄ poterit demōstrari sbo ꝑdicari qꝫ ē ꝺ hypostasiz. ponet. n. qꝫ nō descendat ꝑdicatio in īfinitū. Et silr si accipiat īfimū sbm pcēdet ascēdēdo in īfinitū anteq̄ veniat ad supmū ꝑdicatuz qō ē ꝺ hypostasiz data. Determiatis ergo extremis i sursū ascēdēdo ipossibile ē media eē īfinita. Sed dicet aliqs cauillate vt adducit ꝟ ꝓbs ꝑdcā rō. ꝓcedit ac si media ⁊ extrema sic se habent qꝫ eēnt adīuicē vnita ita vz iter ea nō eet aliquod mediū. Unita. n. dīr vt ꝑz. 6. phycoruz. que ꝓxīme se habēt. Cū se tāgant. Sed ille q̄ ponit eē īfinita dicit qꝫ hoc nō cōtingit. dicet enī qꝫ iter quoscūq̄z terminos acceptos eē aliquod mediū. Ad hāc cauillationē ⁊ rīdet ꝓbs dicēs qꝫ nihil differt sine ꝟ accipiant īfinita media ita qꝫ sint vnita ad īuicē sicut cōtingit idistictis vel nō sicut cōtigit in cōtinuis q: semp medio accepto oz sp accipe īfinita media ad alterx extremox. Uñ nihil refert vtrū statiz tale mediū cōtingatur alteri extremox. i. sine medio vel nō stati ꝑ aliqua media: q: et si cōtīgāt alteri extremox sine medio necesse ē qꝫ postea inueniantur īfinita media respectu alterius: ⁊ ita sp oportebit. Si est īfinitas in medijs qꝫ ꝓcedat in īfinitū in ꝑdicatiōib⁹ vel ascēdendo vel descēdēdo. Sicut ꝑdcā ꝓbatio ꝓcedat ꝟ oīa. d. s. in lec. ¶Cōsiderādū ē ät hic fm Egydiū qꝫ qōnes supius motas ꝓbs abbreuiat dupliter. ¶Primo qōes de medio reducēdo ad qōnes de extremis. Quia si nō est ꝓcedere in īfinitū ex ꝑte extremox in sursū ascēdēdo vl deorsū descēdēdo nō erit ꝓcedere in īfinituz in medijs. Scōo reducēdo qōnes de ꝑpatiuis ad qōnes de affirmatiuis. vñ oñdit qꝫ si fit status in affirmatiuis necesse ē qꝫ sit status in negatiuis: que duo probat in ꝑti capl'o. ¶Ad ꝓmū igit ꝺōm qꝫ rō in suis actib⁹ pōt ꝓcedere i īfinitū accīdentaliter ⁊ nō ꝑ se ꝟ ordiatis. demōstratio vo ꝓcedit ex his q̄ sūt ꝑ se vt patuit per qntā suppositionē supius a ꝓbo adducta. vñ. d. s. in ꝓma 2e. q. 1. ar. 4. ad 3m sic dicē qꝫ in his q̄ sūt ꝑ se rō īcipit a ꝓncipijs nāliter notis ⁊ ad aliqđ terminū ꝓgredit. vñ ꝓbs ꝓbat in ꝓmo posteriox qꝫ in demōstratiōibus nō ē ꝓcessus in īfinitū. Qz in demōstratiōib⁹ attēdit ordo aliqnox ꝑ se adīuicē admixtax ⁊ nō ꝑ accīs. In his ät q̄ ꝑ accīs cōuertunt nō plurēs rōnē in īfinitū multiplicari. ꝟ ille. ¶Ad scōm dōm qꝫ iter duo extrema linee nō sūt īfinita pūcta actu nec ät eētialiter vel ꝑ se ꝟordiata. Sicut ē de gradibus formax q̄ ītēdunt aut remittunt: vñ rō nihil ad ꝓpositum.

¶Sequit in ꝓbo ⁊ in. d. s. (Deinde cū dicit. Manifestū est autem.)

¶Articulus secundus.

a ¶Ad secundum sic ꝓcedit. Uīr qꝫ si sit status in affirmatiuis ꝑdicatiōibus aut syllis demōstratiuis qꝫ nō sit necesse eē statū in negatiuis. ¶Nā ꝓpositio negatiua plibus modis cōcludit q̄z affirmatiua. Cū ꝑa cōcludat in trib⁹ figuris. affirmatiua vo in ꝓma ⁊ tertia figura trī vt ꝑz primo ꝓpox. vñ ergo qꝫ si sit status in affirmatiuis qꝫ nō debeat eē status in negatiuis 2. ¶Preterea plures sūt ꝓpositiōes negatiue mediate q̄z affirmatiue: vt ex supra dictis ꝑz igit idē qō ꝓbus. ¶Sed ꝺ ē ꝓbs in ꝓti capl'o ibi. (Manifestū est ⁊c.) ¶Rūsio dōm qꝫ secda cōclusio huiꝰ capl'i q̄ ē rīsiua ad q̄situ talis ē vz. Qō si sit status in affirmatiuis demōstratiōibus necesse ē eē statū in negatiuis demōstratiōibus ⁊ hoc in sursum ⁊ deorsū. Que cōclusio ꝓbat elicitiue tali rōne ꝓbi. ¶Naz nulla ꝓpositio negatiua mediata pōt demōstrari nisi ꝑ vnā affirmatiuā ⁊ aliā negatiuā. Cum ex puris negatiuis nihil segt. Si ergo in negatiuis sit ꝑ/

ecedere in ifinitū q̄tū ad demōstrationē vel reductionez ad īmediata necesse ē q̄ sit ꝓcedere in ifinitū in affirmatiuis q: vt dictū ē ipa ꝓpō negatiua siue negatiua demōstrari siue syllogizari nō pōt vt hic deducit pbs p exempla in ꝑma ⁊ tertia figura sed supponit qđ ē ipossibile. vz q̄ in affirmatiuis sit ꝓcedere in ifinitū aut in sursum aut in deorsū vt ifra pbabit. Si ergo ē stat⁹ in affirmatiuis demōstratiōibus necesse ē eē statū in negatiuis q̄ ē per exēpla manifestū vt pz diligenter cōsiderāti. ¶ Cōsiderādū ē hic ꝑm doctores q̄ cōclō negatiua cōclusa in quacūq; figura in hoc mō reducit ad īmediata q̄ si cōcludatur negatiua opz q̄ cōcludat ꝑ aliā negatiuā ⁊ vnā affirmatiuā q: ex ambabus affirmatiuis nō cōcludit negatiua: tūc q̄r de illa negatiua vtrū sit mediata vel nō si sit ergo ibi ē status in negatiuis. Si nō oportebit q̄ cōcludat ꝑ aliā negatiuā ⁊ affirmatiuā donec ꝓueniat ad īmediata: vnde si ꝓcedat in ifinitū in silibus ꝓpōnib⁹ negatiuis ꝓcedet in ifinitū in affirmatiuis q̄ ē ꝫ supposituz. Sed dicet canillator vt adducit hic pbs q̄ si cōcludatur aliqua ꝓpō negatiua in aliq̄ figura nō erit ꝓcedere in ifinitū ꝑm illā figurā. Sed si cōcludat illa ꝓpō in oībus modis q̄bus fieriꝑ pōt in q̄libet figura tales syllogizātes cū ꝑ syllogizatiōibus eēnt ifiniti. Sed vt hic innuit pbs dicere hoc vel affirmare ridiculū ē. Cū figure sint finite ⁊ ipe ꝑ syllogizatiōes dato ergo q̄ in q̄libet figura fiant ꝑ syllogizatiōes varie: nō poterūt tñ eē infinite: q: finitū finities sumptū facit finitū. Cū finitas finities sumpta cōstituāt finitū: vñ pz q̄ canillatio ē nulla. ¶ Ad ꝑmū ergo ⁊ ꝑm dōm negādo ꝓbiam. Quia lz ꝓpositio negatiua cōcludat in plurib⁹ figuris q̄ affirmatiua: ⁊ sint pauciores ꝓpōnes negatiue īmediate tñ nunq̄ ꝓpō negatiua pōt demōstrari nisi ꝑ vnā affirmatiuā ⁊ vnā negatiuā. vñ vt dictū ē. Si eēt ꝓcedere in ifinitū in negatiuis demonstratiōibus necesse eēt ꝓcedere in affirmatiuis.

Lec.33. ¶ Questio.38. de statu in predicatis ⁊ est lectio.33. sancti doctoris.

Asuper

ꝓsiderādū ē ō hīs q̄ pbs ꝑmittit q̄ necessaria sit ad pbādū ꝑ rōnes cōes in oī syll'o q̄ in demōstratiōibus affirmatiuis q̄tuz ad ꝑdicatū nō ꝓcedit in ifinitū. ¶ Primo ꝓsiderādo in capite huius capl'i q̄ nō ē ꝓcedere in ifinitū in ꝑdicatis q̄ ꝑdicantur in eo q̄ qd. ¶ Circa q̄ querunt duo ¶ Primo vtrū in ꝑdicatis q̄ ꝑdicant in eo qđ qd sit ꝓcedere in ifinitū. Secundo vtrū ea que hic pbs premittit sint sufficienter posita.

¶ Sequitur in pbo ⁊ in sancto doctore. (Quod autez in illis logice q̄dē.) ¶ Articulus primus.

B primuz

sic ꝓcedit. Uī q̄ in ꝑdicatis qditatiuis sit ꝓcedere in ifinitū ascēdēdo sursum vel descēdēdo deorsuz. ¶ Maz: vt dicit Albertus: diffinitio dz indicare totā nām diffiniti a ꝑma potētia vsq; ad vltimū actū. Sed iter ꝑmā potētiā q̄ ē mā ꝑma ⁊ vltimum actū ordine pfectiōis q̄ ē deus ifinita ē distātia. Cū finitū ⁊ ifinitū diant. ergo in tali ifinita distātia poterūt sumi ifinita ꝑdicata sūalia ꝑm diuersos gradus pfectiōis. igit̄ in ꝑdicatis sūalibus ē ꝓcedere in ifinitū q̄ qditatē rei habēt īdicare. 2°. ¶ Preterea nō ē deuenire ad suprema ⁊ ꝑma ꝑdicata trāscēdēda que ad oīum rez qditatē ptinēt ergo ē ꝓcedere ⁊c. ¶ Probatio añtis. ¶ Maz ꝑm cōmētatorē. 7. methaphysice a duob⁹ ēt nūero distīctis ꝓuenit abstrahere cōceptū cōiorē. Sit vnus cōceptus .c. ⁊ vnus ꝓsilis .d. ⁊ arguat vt ꝑus non ē deuenire ad ꝑma ꝑdicata trāscēdēda ⁊ sic ūsursuz ascēdēdo ē ꝓcedere in ifinitū in ꝑdicatis qditatiuis cum trāscendentia potissime ens ad qditatē rez ptinēt. 3°. ¶ Preterea q̄ñ vn⁹ cōceptus ē certus de vno dubios de duob⁹ necesse ē ponere tertiū ꝓceptū ꝑcisuz quo ē certus de vno ⁊ dubi⁹ de duob⁹ ꝫ intellectus ē certus q̄ rō entis in tota sua cōitate ꝓsiderata ꝑm q̄ ꝓuertit̄ cū vno sit ens. Dubios tñ ē an rō talis ē vnius vel nō. Q: si ꝑmū deſ segtur q̄ talis rō nō erit vna in tali ꝑositate ⁊ q̄ nō ē ens erit vnū q: nihil si denoiat vnū nisi ꝑ rōnē vnius si deſ 2^m segt̄ q̄ ꝫ rōnem ens nō ꝓcedet rōnez vnius: ⁊ ꝑ ꝓns ens nō poſset intelligi nisi intelligeret vnū quod ē ꝫ. d. s. ⁊ Auicenaz in pleriſq; locis intellectus ergo ē dubi⁹ de duob⁹ ⁊ certus de vno: vñ ponere necesse ē vnū tertiū ꝓceptū a rōne entis ⁊ a rōne vnius: sit talis cōceptus. b. q̄ poterit significari ꝑ aliquē terminū q̄ sit. d. q̄ significabit aliquā rōnē siue cōceptionē ⁊ arguat vt ꝑus nō ē ergo deuenire ad ꝑmū trāscēdens quod ꝑmā rōnem rei significet ⁊ sic idē qđ ꝑus. ¶ Sz ꝫ ē pbs ibi. (Sz qñ āt ī his gdē ⁊ē) ¶ Rñ. q̄ istud ē tertiū cap'lm huius octaui tractatus in q̄ pbs oñdēdo q̄ nō ē ꝓcedere in ifinitū in ꝑdicatis qditatiuis siue ēntialibus sūt ꝑmittēda aliq̄ q̄ sunt necessaria ad pbādū ita q̄ in nullis ꝑdicatis affirmatiuis ē ꝓcedere in ifinitū in sursū aut deorsum. ponit ergo duas conclusiōes remouēdo quādā cauillationē. Quaz ꝑma ē respōsiua ad q̄situ vz q̄ ī ꝑdicatis qditatiuis. i. ꝑdicatis qditatē rei indicātibus nō ē ꝓcedere in ifinitū: quā conclōnē pbat pbs ꝑ vnā rōnem logicā ducentē ad ipossibile. ¶ Mā si in his q̄ ꝑdicant in eo qđ qd ē. i. in ꝑdicatis ex q̄bus qđ qd ē. i. diffinitio constituit̄: ꝓcedat in ifinitū: segtur q̄ nihil ꝓuenit diffiniri: ⁊ ꝑ ꝓns nihil sciet cū medium demōstrationis sit diffinitio rei vt nūc supponit̄: sed cōcedere ꝓns ē magis icōueniens q̄z dicē q̄ in ꝑdicatis sit ꝓcedere in ifinitū. ergo in ꝑdicatis qditatiuis est status. ¶ Probatio segll'e. Q: opz diffinientē diffinibile ⁊ ea que ad diffinitionē ptinēt itelligere: ifinita āt vt ifinita sunt vt supius adductū ē nō ē ptrāsire. Sed concl'o in ꝑdicatis ipsius qditatiuis siue diffinitiuis nō eēt stat⁹ sed ꝓcessus ī ifinitū nullius rei esset diffinitio ⁊ ꝑ itellectū attributionis. ¶ Cōsiderādū est āt ꝑm. d. s. q: hic dñr logice rōnes q̄ ꝓcedūt ex cōib⁹ q̄busdā q̄ ptinent ad ꝓsideratiōnem logice ꝑm Albertum magnū in ꝑñi tractatu .2. capitulo. Sic speculatio scire: rō logica ē q̄ diuidit̄ ecōuerso ꝫ analetica. Et ꝫ ē q̄ ꝑ modum adinuctionis ꝓcedit: Sic ē īuenire statum ex rōne medij ⁊ ex rōne extremi. Analetica āt vocat rōnē q̄ ꝓcedit ꝑ indicium resoluendo ꝓncipium in ꝓncipia ⁊ ex illo iudicare statum eē finitum tā in modis q̄z in extremis hec ille formal'r. Sed argueret aliqs ꝫ determinationē ꝑbi vt adducit ꝫ ¶ Paulus venetus. ¶ Mā vt colligit̄ ex doctrina eiusdē. Oīs demōstratio ꝓcedit ex cōuertibilibus frustra. ergo determinanit dubitationē de ꝓcessu in ifinitum in demōstratiōnibus quo ad ascēsum ⁊ descēsum in quo nō ē terminoz cōuertibilitas: sed modus ꝓprioris ꝑm quē aliqd dī pⁿ a quo non conuertit̄ subsistendi ꝓña. Dicendū q̄ lz ea ex q̄bus demōstratio ꝓcedit formal'r sint ꝓuertibilia tñ ea in que resolui nō sunt cōuertibilia. ¶ Manifestum est .n. q̄ a quolibet termino ꝑtali ad quēlibet terminū trāscendētem est ꝓcessus finitus aliter nō posset aliqua talis resolutio fieri: vt ergo possumus deuenire ⁊ demōstrationem cognoscere: cuius mediū est ipsa diffinitio indicās ipsum qđ qd est fuit necessarium concludē ꝓcessuz fore finitum in predicatis quiditatiuis. Quia infinitum est ignotum nihil faciēs scire lz ēt quelibet demōstratio ꝓpter quid ⁊ potissima procedat ex cōuertibilibus non tamē demonstratio q: est que procedit per eam remotam aut per effectum non cōuertibilem vt superius declaratum est: ergo determinatio qōnum de ascēsu ⁊ descensu in ifinitum nō est frustra. ¶ Ad ꝑm ergo dicendū q̄ lz inter primam potētiam ⁊ vltimum actum vz dīaz sit infinita distātia virtutis sine pfectionis nō tamen est ibi infinita distantia demonstrātis siue quātitatis quam nō conuenit ptransire ab intellectu. Secus autē de distantia virtutis. ¶ Alegāda est etiam cōsequētia q: dato q̄ inter prenoiata esset distantia quātitatis dimensiue non oporteret de necessitate esse infinita predicata quiditatiua: ponatur enim per impossibile q̄ circulū sit ifinite quātitatis non tamen sequitur propter hoc q̄ habeat ifinita predicata quiditatiua. Cum quantitas rei ⁊ gradus eius tion pertineāt ad quiditatem rei sed attendendum est q̄

quādo Albertus dicit q̄ diffinitio dz indicare totā nām diffiniti a prima potētia vsq; ad vltimū actū nō accipit ibi potētiā primā pro illā primā q̄ ē proprie nihil: neq; accipit vltimū actū pro vt arg^{m} supponit sed accipit vltimum actū pro dōia q̄ cōplet rei diffinitionē ⁊ significat vltimā diffiniti pfectionē. p primā vo potētiā intelligit primū p̄dicatū ēntiale cōissimū qđ de diffinitiōe p̄dicat qđ qđē cōpatū ad inferiora hz rōnem potētialis ⁊ habibilis siue determinabilis vt satis deductū ē supra predicabilia porphyrij. ¶Ad scđm dōm q̄ vt dicit ꝟ Paulus venetus Lōmētator itelligit de solo nūero differētibus nō se habētibus p modū signor sed significator tm̄. cōstat. n. q̄ trāscēdētia sunt signa ⁊ nō signata tm̄. vñ rō nulla ē hz ēt duo trāscēdētia differāt fm rōnez: nō tm̄ differūt nūero alr differēt realiter. Quecūq; n. differūt nūero fm q̄ pbs loquit. 5. metaphysice c^{o}. differēs iter se realr differūt vt ibidē declatū ē ad lōgū. hz ergo a sorte ⁊ Platone solo nūero differētibus abstrahatur cōceptus spēi vz hois ⁊ a duobus vt puta ab hoīe ⁊ asino sola spēi spālissima differētibus abstrahat cōceptus generis subalterni ⁊ a duob^{9} spē subalterna differētib^{9} vt puta a sba corporea ⁊ sic corporea abstrahat cōceptus generis gnālissimi ⁊ a duob^{9} generis siue ab oībus genere gnālissimo differētibus abstrahat cōceptus fm aliquos vz entis: tm̄ in trāscēdētibus ē status a qbus nō pōt fieri altior cōceptuum p̄cisio q̄ si nūero differāt trāscēdēter loquēdo nō tam̄ differūt nūero nūerositate suppositi aut ēntia vt in. 4°. metaphysice declat. ¶Ad tertiū dōm q̄ qñ itellectus ē certus de vno dubius de duob^{9} non ē necesse ponere aliū cōceptū q̄ sit alius alietate p̄cisiōis sed bñ alietate cōtinētie qr plura i se cōprehēdet vt ēt. 4. metaphysice ad lōgū declatū ē vbi de vniuocatiōe entis agit. Sed vtrū rō entis fm q̄ ens differt ab vno ⁊ ē prius eo sic vna ē magna difficultas. Quia si ē vna ergo aliqd erit vnū fz q̄ distinguit ab vno ⁊ vnitas qna denotabit vna in illo pori p̄cedet vnū ⁊ rōnē eius qđ ē absurdū. Si vo nec ē vna ergo aliqd erit ens qđ nō erit vnū q̄ ēt vnū de mirabilibus putādū ē. Sed hec difficultas ad medicuz p̄tinet. igitur pro pñti admittatur.

¶Sequit in pbō ⁊ in. d. s. (Ubi ēt sicut dicim^{9} ⁊c.)

¶Articulus secundus.

¶Secundū sic p̄cedit. Ulr q̄ ea que hic pbs suppōit ad pbādū q̄ in p̄dicatis affirmatiuis tā ēntialib^{9} q̄ accidētalibus vlr nō sit p̄cedere in infinitū nō sint sufficiēt posita vel adducta. Illā in principio pbs adducit fm. d. s. q̄ in p̄dicatis p accīns ē triplex modus p̄dicādi p se fm vz qñ accīns p̄dicat de sbo ⁊c. ista vo dicit fm eūdē qñ accīns p̄dicat de sbo vt hō ē albus nō ē p accīns fz p se ergo vñ ibidē ꝺdicto. 2° ¶Preterea vt supra hītum ē a pbo q̄libūq; aliqd p̄dicat p se aut sbm ē de diffinitiōe p̄dicati aut ecōuerso: fz in hac positiōe hō ē albus neq; sbm ē de diffinitiōe p̄dicati nz ecōuerso. Lū albū nō sit ēntia hois neq; necesse ei^{9} ēntiā cōsequi: ergo talis ppō nō ē p se qđ ē ꝺ adductū pbi. 3° ¶Preterea fm modū diuersor p̄dicator decē p̄nt p̄dicatiōes in infinitū multiplicari fm infinitos modos obseruādi p̄dicata ad iuicē. ergo cū hic q̄rat status in his q̄ p̄dicant frustra pbs p̄suppōit in sēda suppositiōe mōs p̄dicādi p se fm decē p̄dicamēta. 4° ¶Preterea ois p̄dicatio ē p̄dic^{o} simplr seu directa aut fz qđ ⁊ idirecta vt inuit hic pbs. ergo insufficiēter adducit h pbs quinq; modos p̄dicādi accidētali p̄serti cū supius adduxerit tm̄ duos. 5° ¶Preterea ista ē p̄dicatio p se ⁊ simplr vz ois triāgulus hz tres ⁊ ē. alr nō ēct a geometria demōstrabilis ⁊ tm̄ ibi p̄dicat accīns de accīte ⁊ accīns subijcit accīti. ergo nō cōueniēter hic pbs adducit q̄ illa p̄dicatio ē accidētalis: ⁊ nō simplr qñ accīns subijcit aut ꝺ eo p̄dicat 6° ¶Preterea qñ dī hō ē alb^{9} ibi albū nō ꝺuenit subo s. hoī nisi rōne sortis aut alteri^{9} idiuidui. p̄dicata ät accītalia nō conueniunt suppositis nisi rōne vel nisi mediātibus inferiorib^{9} vt supra ⁊ in pñti declatū ē. ergo ista p̄dicatio nō ē per se hō ē albus fz per alterz cuius oppositū pbs hic adducit. ¶Sed ꝺ ē pbs vbi supra p̄sertiz ibi (Ubi ät sicut diximus ⁊ē.) ¶Rñ. q̄ scđa conclusio huius capli rñsiua ē ad q̄stū vz illa q̄ hic pbs supponendo adducit ad pbādū vlr eē statū in affirmatiuis sūt cōueniēter adducta: Illō oīa q̄ hic supponēdo adducit valent de ppiquo ad ppositū sūū ifra oñdēdū vt manifeste paiebit. ergo conueniēter hic adducunt potissime ne aliqua magnitudine multotiēs repeterent. ¶Ipso cuius declatiōe cōsiderādū ē q̄ pbs in genere supponit duo quoz primū ptinet ad p̄dicata accītalia. scđm vo ptinet ad p̄dicata ēntialia seu p se. Supponit ergo primo q̄ triplex ē p̄dicatio accītalis quarū. Una ē qñ accīns p̄dicat de accīte vt albū ambulat. Alia ē qñ sbm p̄dicat de accīte vt albū ē lignū. tertiū ē qñ accīns p̄dicatur de sbo vt hō ē albus vel hō ambulat qđ ē itelligenduz de accīte cōi ⁊ nō accidēte ppio nisi accipiēdo p̄dicationē accidētalē largo mō vt supra declatū ē qđ nihil ē ad ppositū qr hic ē mētio de demōstratiōibus. Ex quo pz solo ad. 5^{m}. ar^{m}. ¶Cōsiderādū ē vlterius circa eādē suppositionē q̄ pdicti tres modi p̄dicādi fm pbm iter se differūt. Illā sbm p̄dicat de accīte dicēdo albū ē lignū sensē q̄ illud vle p̄dicatū qđ ē lignū p̄dicē de subo cui accidit eē albū. s. de hoc pticulari ligno in quo ē albedo ita q̄ sit sensus albū ē lignū. i. lignū cui accidit eē albū ē lignuz. Illō. n. ē sensus q̄ albū sit sbm ligni cui^{9} rō pbi ē. Qz illud qđ ē sbm fm p̄dictos modos p̄dicādi fit hoc qđ p̄dicat de ipo sicut de sbo vel fm totū vel fm ptē: sic hō fit alb^{9} hz neq; albū neq; aliq̄ ps albi sit lignū qr accīns nō ē sbm trāsmutatiōis qr de nō ligno fit lignū. Oē ät qđ incipit eē hoc fit hoc. Si igit aliq̄ nō fit hoc non ē hoc nisi deſ q̄ sp fuerit hoc: nō ät sp fuit vez albū eē lignū quia aliq̄ nō fuit fuerūt albedo ⁊ lignū. Lū ergo nō sit verū dicere q̄ albū fiat lignū manifestū ē q̄ albū nō ē lignum ꝓprie ⁊ p se loquēdo. Sed si hoc cōcedat albū ē lignuz itelligit p accīns qr. s. aliqđ pticulare sbm cui accidit albū ē lignū hec oīa h. d. s. facit. Et si arguat Socrates adolescēs ē aīal: sed nō fit aīal. ergo aliqđ ē tale q̄ nō fit tale. ¶Dōm q̄ hz sor. nō semp fiat alb^{9} tm̄ vez est dicere q̄ aliq̄ fit albū vñ rō nō sequit Ex quo pz sensus p̄dicatiōis illius in qua sbm p̄dicat de accīte. ¶Cōsiderādū ē vlterius circa eādē suppositionē q̄ qñ accīns p̄dicat de sbo vt hō ē albus nō ē sensus p̄dictus illis: sed ē sensus q̄ sbm vz hō realr factus ē albus ⁊ non aliud a sbo. Et si hō subijciat albedini rōne sortis vel alterius idiuidui tm̄ sortes ēntialr nō ē aliud ab hoīe. vnde pp hoc nō subijcit p aliud q̄ p se: vt dicūt hic doctores. Ex quo pz solo ad vltimū ar^{m}. Sensus vo alterius modi p̄dicādi vz q̄ accidēs p̄dicat de accīte silis ē primo. Lū. n. dī musicum ē albū nō aliud significat nisi q̄ ille hō pticularis. puta sor. cui accidit eē musicū ē albū. Ex quo colligit iter p̄dictos mōs talis dīa. Quia cū p̄dicat accidēs de sbo non p̄dicat p aliqđ aliud sbz. vnde talis p̄dicatio est p̄dicatio simplr ⁊ nō fm accīns hz sit accidētalis. Lū vo p̄dicatur accidēs de accidēte sit p̄dicatio rōne alterius vel rōe eiq̄ subijcit termino in sbo posito de quo qđē vt dicit. d. s. p̄dicat aliqđ accīns accidētalr: ipsa vo spēs sbi ēntialiter vt hō p̄dicat ēntialiter de sorte cui accidit eē musicū de quo albū a pte p̄dicati positū p̄dicat accidētalr. Restrīgendo igit modos p̄dicādi accidētalr tm̄ erit duplex modus p̄dicādi in genere vnus simplr alius nō simplr. Sed p accīns hz sint tres modi in spāli vt declatuz ē. Ex quo pz solo ad. 4^{m} ar^{m}. In pposito sit debita restrictio p̄dicationū ad p̄dicationē simplr ⁊ p accidēs. ¶Cōsiderādū ē vlterius circa scđam suppositionē quā hic pbs ꝓmittit de p̄dicatis p se q̄ illud qđ predicat proprie. i. qđ p̄dicat nō fm aliqđ subm mō exposito diuersificat fm decē p̄dicamēta. Illā qcqd p se ⁊ primo p̄dicat: aut p̄dicat p modū substalis p̄dicati: aut p modū qualis: aut quāti aut p modū alicuius alterius p̄dicamēt^{o} ⁊ hoc cū vnū de vno p̄dicat: qr si p̄dicatū nō sit vnū sed multa nō poterit p̄dicatū simplr p̄dicari fm aliquē modū alicui^{9} p̄di

camentoꝝ: posset enī predicatiões in infinitū multiplicari
Cū ergo q̄rat hic status in his q̄ predicant ꝓuenienter
pbs dixit vnū de vno predicari. Ex quo p3 solo ad 3m
argumctū. Considerādū ē vlterius fm eādē suppositionē ꝙ iter predcā predicata ē talis dīa. Illā illud qō p
dicat per modū ſbalis predicati o3 vt dicit vt hic pbs ꝙ
significet eētiā eius de quo predicat ꝙ vē illud ē. Exē/
plū ꝑmi. Illā cū dī hō ē aīal: hoc ē ꝙ vē ē aīal. Aīal enī3
significat eētiā hois. igit ad iꝑm ꝙ est hō ē essentialiter
aīal. Exēplū scdi. Illā cū dī hō est alb9 cū albū sit predi
catū accītale nō est de eētia hois. vnde nō ē sensus ꝙ
hō sit vē hoc ipsum ꝙ ē albū. i. significatū albū nō īcludi
tur in signo hois. ⁊ q3uis illa vt dicit, d. s. q̄ nō significāt
ſbam sint accidētia tñ nō predicant ꝑ accidēs sed ꝑ se cū
nō predicent de ſbo rōne alteri9 ſbi qō est itelligēdū acci
piēdo predicatū ꝑ se cōiter v3 ꝑ oī eo qō nō predicatur
de ſbo rōne alterius. nō ām accipiēdo ꝑ se ꝓprie vt ī mo
dis plcitatis accipit v3 ꝑ eo qō ē de eētia eius de quo
predicat qō segtur necessario eētiā eius. Ex quo p3 so
lutio ad ꝑmū ⁊ scōm ar9 in ꝟsū adducta. S3 istare pos
set platonicus cauillādo. Illā predicata vlia q̄ significāt
ſbam significāt q̄sdā eētias sepatas ꝑ se subsistētes. igit
nō sē vere ⁊ essentialr illud de q̄ predicāt vel illud aliō
i. aliqd eius. Neq3 accidētia q̄ sē idiuiduis sicut ī ſbis cō
ueniunt hmōi predicatis cōibus eētialib9. Sed ad hoc
respōdet pbs si supponāt genera ⁊ spēs. i. idee eē vt di
ctū ē debēt gaudere tāq3 mōstra vel ꝑmōstratiões. hīt
enī aliqd nobilius cōe q3 res nāles nobis note. hmōi. n.
res sūt ꝑticulares ⁊ māles: ille āt idee sūt vles ⁊ īmāles
sunt et q̄dā premōstrationes rez nāliū. i. q̄dā exēpla/
ria hoꝝ entium nāliū: gaudent ergo genera ⁊ spēs. i.
idee rez q3ū mōstra sūt. Sed si hmōi spēs sūt sepate vt
dicit platonic9 nihil ptinēt ad rōnē q: nō fit mētio ō hmōi
rebus de qb9 ī nobis scīa ꝑ demōstrationē acqrit q̄ sūt res
in nā existētes nobis notis de qbus fiunt demōstrationes.
Et ió si deē ꝙ aīal sit quoddā sepatū q̄si monstr3. i. pre/
monstratio existēs aīaliū nāliū: tñ cū dī hō est aīal
fm ꝙ hac ꝓpōne vtimur in demōstrationib9 ly aīal signifi
cat essentiam rei nālis de q̄ est demōstratio vnde cauillatio
nulla. Cōsiderādū ē vlterius hic fm. d. s. ꝙ quando
pbs hic dicit ꝙ illa predicata que ſbam significāt o3 ꝙ si
gnificēt eē eius de quo predicāt ꝙ vē illud ē ant ꝙ vere
illud aliqd est potest itelligi dupl̄r. Uno mō vt ostēdat
distictio ex pte predicati qō vel significat totā eētiaz ſbi
sicut diffinitio ⁊ significat. Cū dī ꝙ va illud est vel ꝙ si
gnificet ptē eētie. Sicut gen9 ⁊ dīa: ⁊ hoc significat cū
dī ant ꝙ vē ē illud aliqd. Alio mō vt ostēdat distinctio
ex pte ſbi qō ꝓseqns ē ꝟuertibile cū predicato eētialiter
sicut diffinitū cū diffinitione. ⁊ hoc significat pbs cū dicit
ꝙ vē illud ē: quādoq3 vo illud est pars ſbiua predicati
sicut hō ipsius aīalis ⁊ hoc significat cū dicit ant ꝙ vere
illud aliqd est. hō. n. aliqd aīalis est hec ille idē Egydius
dicit hic formalr. Sed hic ozit difficultas vt hic adducit
Egydius. Illā pars non pōt predicari ō suo toto siue sit
forma siue sit mā. Cū ergo tā genus q3 dīa predicent
de spē o3 ꝙ q̄libet dicat totā essentiā spēi: ⁊ non ptez op
positū vi hic īnere. d. s. Ad hoc respondet Egydi9 di/
cens ꝙ gen9 ⁊ dīa dicūt totā essentiā spēi sed non signifi
cāt. Genus. n. dicit ⁊ significat. Dīa vo dicit sed nō si/
gnificat. Aīatū. n. non significat nisi aīam q̄ est pars rei
⁊ non tota res. Sicut albū non significat nisi albedinem.
Et ide est ꝙ dīa non predicat essentialr sed denoīatiue
Aīal. n. non est aīa sed aīatū. Genus āt dicit totuz q: si/
gnificat totū ⁊ ide est ꝙ ꝟ rōnem generis est predicari
denoīatiue. Sed predicatur essentialr: vnde dicit ulr ꝙ
gen9 dicit totū: dīa dicit totū: spēs totū: ac diffinitio ali
ter tamen ⁊ aliter. Q: unū per modū materie aliud per
modū forme. Aliud vo per moduz utriusq3. Species
enī dicit totū indistictū. Diffinitio vo distincte ⁊ denoīa
tiue hec oīa ille formalr. Addit āt ſpaulus uenetus
ꝙ dīa non significat totum sed totā partez. Sed hic ozi
tur difficultas ⁊ argumentuz dubij uidetur stare. Illaz
oīs predicatio est essentialis uel accidentalis aut suppoſi
talis de q̄ nihil ad ꝓpositum. Sed dīa non predicatur
accidentalr de specie cum sit pars diffinitionis eius. cr/
go ꝑdicat eētialr ⁊ nō denoīatiue nisi loquēdo de de/
noiatiōe fm modū tñ. Illud ēt qō dicit totū ꝑ moduz
ptis nō ꝑdicat de eo sicut humanitas nō ꝑdicat de ho/
mine. hec. n. ē falsa hō est humanitas ⁊ ista hō ē albedo
vñ cū dīa predicet de spē vi ꝙ dicit totā eētiam spēi ꝑ
modū totius. Dubiū ē hic ēt de quo accipit ibi dīe. cōi/
ter. n. logicātes termīi isti dicūt ꝙ termīi dicūt id qō
significāt. igit qūo genus ⁊ dīa dicūt totum ⁊ nō signi/
ficāt totū. ſPresertim cū modus ꝑdicādi fundet supra
modos significandi. posset. n. aliter ſubstinēdo dictū. d.
s. dici v3 ꝙ genus ⁊ dīa possunt dupl̄r ꝓsiderari. Uno
mō vt sūt diuersa ꝑdicabilia respectu spēi: ⁊ isto mō di/
cunt ꝙ significāt totā eētiā spēi ēt ꝑ modū totius ly non
fm omnem modum. Alr de spē non ꝑdicarentur pro/
pter rōnem adductam. Alio mō pñt ꝓsiderari vt sūt ꝑ/
tes diffinitionis ⁊ isto modo significant ptem eētie spēi
nō vt eētia sed vt quoddā diffinitū est. Genus. n. ⁊ dif
ferētia ptes diffinitionis sunt. Si. n. genus ⁊ dīa ꝓside/
rent ēt ꝑmo mō q̄tū ad id a quo noīa īposita sūt ad si/
gnificādū ⁊ isto mō dicūt ⁊ significāt partē: q: genus su
mitur ab eo quod hz modū materie: ⁊ dīa ab eo quod
hz modū forme: vt clare in scōa parte diuine pbie decla
ratum ē. Si vo ꝓsiderent q̄tum ad id ad qō noīa īpo/
sita sunt ad significandū. tunc significant totum per mo/
dum totius modo exposito. Ex quo p3 solo ad ar9 du/
bij hec in predicationibus latius declarari hīt. Consi
derandū est vlterius fm Egydium ⁊ ſPaulū venetuz
ꝙ pbs adducit in scōa suppositiōe ꝙ vnum de vno sem
per debet ꝑdicari ꝑpter tria. ſPrimo ꝑpter ipsam pre
dicationem. Scdo rōne demonstrationis. Tertio rōne
diffinitionis rerū. Rōne aūt predicationis q: demōstra
toꝝ vtit in suis demonstrationibus propositionibus ⁊ ꝑ
dicationibus simplr: ꝓpositio plures non ē ꝓpō simpli
citer vt p3 ꝑmo perihermenias. ergo nz ꝑdicatio pluresꝫ
est simplr ꝑdicatio. Rōne aūt demōstrationis q: nulla
demōstratione demōstrant plura de vno vt p3 ꝑ pbm
in hoc libro ꝑmo ⁊ scdo posteriorū. Sed rōne diffinitio
nis q: nullum complexum diffinitur vt p3. 7. metaphy
sice. diffinitio aut est medium demonstrationis: aut con
clusio: aut tota demonstratio. Sola pone dīas vt dcm̄
est vt in scdo huius declarabitur. Quartū potest super
addi rōne significationis: q: omne predicatum per se si/
gnificat: vnum tñ v3 ſbam q̄tuz quale: etiam demon/
stratio est ex his que sunt per se vt etiā declaratuz est ⁊
hic supponitur. Considerandum est finaliter ꝙ Egy
dius redarguit. d. s. in hoc ꝙ rōnem reddit quare idee
debent gaudere. Quia si sint vt ſPlato posuit habēt eē
nobilius istis rebus materialibus. Cum habeant eē im
materiale ⁊ separatum. Sed q: pbs addit q̄tñ mōstra
sunt: monstra aūt videntur habere vilissimum esse vt
p3 scdo physicoꝝ. ideo concludit ꝙ vba. doc. s. non
sunt ad propositum pbi. Sed si aliqs diligenter conside
ret vba ⁊ propriam eius expositionem vboꝝ ista re
dargutio laborat in equiuoco. Onia doc. s. non accipit
monstrum ut accipitur 2° physicoꝝ. v3 eo quod pre
ter intentionem accidit. Sed accipit monstrum pro de/
monstratione quadaz vt expresse patet per vba doc. s.
Manifestum est aūt ꝙ fm ſPlatonem idea est causa
rerum. Cum scientia sit incoꝛruptibilium vt deducitur
ad longū primo metaphysice. igitur reprehensio nulla.
Ad argumenta p3 solutio ex supradictis. Lec.34ª
Questio. 39. de processu in omnibus predicatis: ⁊ ē
lectio. 34. sancti doctoꝛis.

Ideo considerandum restat quali/
ter pbs probat esse statū vniuersa
liter in quibuscūqz predicatis affirmatiuis
Circa qō queruntur duo. ſPrimo vtꝫ
contingat in aliquibus predicatis procede
re in infinitum. Secundo utrum contingat intelligentez

qualibet ſbam diffinire vt pbs hic innuit.
¶ Sequit in pbo ⁊ in ſancto doctore. (Amplius ſi nō)

¶ Articulus primus.

a **¶ Primum** ſic ꝓcedit. Uſ q nō ſit ſtatus in ꝑdicatis affirmatiuis ſed q in eis ſit ꝓcedere in infinitū nā infinita accidere ꝓſit vt dī ꝑmo ⁊. 5° phyſi cox. ergo in ꝑdicatis ſaltē accidētalibus ꝓcedere in infinitū erit poſſibile. 2° ¶ Ꝑterea ſicut genus ꝑdicat de ſpecie ſic econuerſo vī ergo q in predicatis cētialibus ꝑ modū circulatiōis ſit poſſibilis ꝓceſſus in infinitum. Si dicat q ly ſpēs ꝑdicet d genere ⁊ ecōuerſo nō tñ er eq q ꝑdicatio generis de ſpē ē magis ꝓpria q̄ ecōuerſo ꝯ. ¶ Cōſiderādū ꝑdicatū ſemp tenet locū forme ſed gen⁹ tenet locū materie. ergo ſpēs erit formalior genere: ⁊ ꝑ ꝯs ſpēs verius ⁊ magis ꝓprie ꝑdicatur de genere q̄ ecōuerſo. 3°. ¶ Ꝑterea ſm ſnām platonis ⁊ pbī ꝑmo topicox. idiuidua nō cadūt ſub arte q: infinita ſūt vñ in ſpē ſpāliſſima inbet plato quieſcere. ergo in deorſum deſcēdēdo pōt ē ꝓceſſus in infinitū rōne indiuiduox. ¶ Sed ꝯ ē pbs in pñti capło ibi (Amplius ſi nō hmōi qualitas ⁊c.) ¶ Rñſio dōm q iſtud ē ārtū capl'z hm⁹ octaui tractatus in quo pbs dialectice demōſtrādo ſuaz ꝓpriā opinionē de ſtatu ſiue ꝓceſſu in oībus vlr ꝑdicatis ponit vnā cōcluſionē que ē rñſiua ad q̄ſitum: Uz q in ꝑdicatis aut ꝑdicatiōibus affirmatiuis nō ē ꝓceſſus in infinitū in demſtatiōibus. Que ꝯcluſio ꝓbat tali rōne pbī elicitur. Nā ſi in ſilibus ēct ꝓcedere in infinitū aut hoc ēct verū de ꝑdicatis ſbalibus vel abſolute loquendo de aliqbus ſiue ſbalibus ſine accidētalibus ſed nullū iſtorum ē dōm. igit ⁊c. ¶ Primū ꝓbat pbs q̄tuor ſupponēdo ſine reſumēdo. ꝑmo q ꝑdicatū accētale ſignificat aliqd genus accētis puta q̄litatē: nō pōt āt ēe q ꝑdicata ſe habeāt hoc mō ad inicē ꝑmū ſit qualitas ſcōi: ⁊ ſcōm ſit q̄ litas ꝑmi. Alia ē. n. rō qualitatis ⁊ eius cui eſt rō: q: vlr nō ē poſſibile q q̄litas hēat q̄ cūq; q̄litatē ſibi ĩherentez qō ē intellectū tāq; ſbm q q: nullū accīs ē ſbm ālterius accītis ꝑ ſe loq̄ndo. ſoli. n. ſbe cōpetit rō ſbi. Tertio q ĩ ꝑdicatis cētialibus ⁊ accītalib⁹ ĩpoſſibile ē q ſit mutua ꝑdicatio ad inicē. i. ſm equalē rōnem ꝑdicādi ſicut vere dī q hō ē albus ita ecōuerſo ſed nō ex equo: ⁊ ita ē in ꝑ dicatis cētialibus in qbus id qō ꝑdicat. ꝑdicat vt ſuba aut aliquo alio mō ſi ſit ſicut ſba aut ſicut genus aut ſicut dīa. hec. n. duo ſūt ꝓtes diffinitiōis q̄ ſignificāt cētiam Quarto q ōēm ſbam q̄ hz nō aliqd vltius qō de ipſa ꝑ dicat q̄ ēt pōt demſtrari de aliquo ĩferiori ꝓtingit diffini re: gnā vō generaliſſima de qbus alia vltiora nō ꝑdican tur ⁊ ſingularia q̄ nō ꝑdicat de aliq⁹ inferioꝝ⁹ nō cō tingit diffinire: ſolā ergo ⁊ quālibet ſbam media cōtigit diffinire: qbus reſumptis ꝑ modū ſuppoſitū ſic format ꝓbatio ꝑmi. Nā ſi ēct ꝓcedere in infinitū in ꝑdicatis ēci tialibus vel hoc ēct ĩdirectū vel ꝑ modū circulatiōis nō ꝑmū: q: ſic nō ꝓtingeret aliqd diffinire q: oporteret diſ finiēt⁹ ĩtelligēdo ptrāſire de illa q̄ ſbaliter ꝑdicat de diſ finito. Cū oīa cadāt in diffinitiōe vel ſicut gen⁹ vel vt diſ ferētia. Sed infinita nō cōtingit ptrāſire. ergo nō ꝓtingit diffinire ſbam de qua infinita ꝑdicant. Impoſſibile ē er go talē ſbam q̄ nō ē genus ſupmū neq; infinitū ſbm ſi de beat diffiniri q hat infinita ꝑdicata q̄ de ipſa ſbaliter ꝑdi cant: nō ē ergo in eis ꝓcedere infinitū neq; in ſurſū neq; in deorſū alr vt dictū ē ſba nō ēct diffinibilis q ē ſūmus vt de ſe pz inconueniēs. Neq; dōm ē 2m vz q in eis ſit ꝓ ceedere in infinitū ꝑ modū circulatiōis ſiue recipꝛocatiōis q: in qbuſcū q̄z ē circulatio ibi pōt ēe ⁊ ē eq ꝑdicatio: ſed in ꝑdicatis ſbalibus ſiue ecītialibus nō ē eq ꝑdicatio vt patuit ꝑ tertiā ſuppoſitionē. igit ⁊c. Ex quo pz eadē rōe q in ꝑdicatis accītalibus cū in eis ꝑ eādē ſuppoſitionez nō ſit eq ꝑdicatio nō ē ꝓcedere in infinitū ꝑ modū circu latiōis. Sedm ꝑncipale vz q vlr loquēdo nō ē ꝓcede re in infinitū in aliqbus ꝑdicatis ꝓbat pbs duab⁹ rōnib⁹. Quaz prima ſic reſumit ꝑ modū aliquox ſuppoſitoruz quox: ¶ Primū ē q oīa ꝑdicata accītalia ꝑdicant de his q̄ ptinēt ad ſbam rei. Secōm ē q ſbalia ꝑdicata ſūt finita. Tertiū ē q genera ēt ꝑdicatox ſūt finita. Quartū ē q in ꝑdicatiōe ſimplr dcā vnū de vno ꝑdicat. Quintuz ē q de accītibus nihil ꝓprie ꝑdicat q: nullū accīs ē aliquid ſubſiſtēs qō ē ĩtelligēū de accītib⁹ in ꝯcreto deſignatis. Secus ē de abſtractis de qbus ſupioza ēcītialr ꝑdicant qbus ſuppoſitis ſic format ꝑma ratio. Nā ſi in aliqbus ꝑdicatis ēct ꝓcedere in infinitū aut hoc ēct ex pte ſbi q̄ſi i deorſum deſcēdentē aut ex pte ꝑdicati q̄ſi in ſurſuz aſcē dendo. Nō ꝑmū q: oīa accītia ⁊ ꝑdicata eſſentialia vel ſbalia ꝑdicant de his q̄ ptinēt ad ſbam rei vt pz ꝑ ꝑmā ſuppoſitionē. Sed illa ꝑdicata ſbalia q̄ ptinent ad ſubam rei ſūt finita vt pz ꝑ ſcōam ſuppoſitionē. ergo ex pte ſbi nō ē ꝓcedere in infinitū in hmōi ꝑdicatiōibus q̄ſi in deor ſum. Neq; ſcōm q: tā ꝑdicata ſubalia q̄ gnā accītium ſūt finita vt pz ꝑ ſcōam ⁊ tertiā ſuppoſitionē. ergo ex p te ꝑdicatox q̄ſi in ſurſum nō ē ꝓcedere in infinitū in ꝑdi catiōibus: hec āt ē ꝓbatio logica q̄ ſumit ex diuerſos modos ꝑdicationū. ¶ Dico ſcōa rōne pbs tria ſupponit. ¶ Primo q oīs ꝓpō immediata ē demſtrabilis. Scōo q ꝑ poſitionē demſtrabilē nō poſſumus meli⁹ cognoſcere q̄ ipſaz ſcīēdo ꝑ demſtrationē cuius finis ē facere ſcire. ꝓncipia. n. īdemſtrabilia meli⁹ cognoſcim⁹ q̄ ſcīēdo: q: ea co gnoſcimus vt ꝑ ſe nota. Tertio ſi alīq ꝓpō eſt certa per aliā. Si illā ꝑ quā vera ē nō ſcimus neq; cognoſcimus eā meliori modo q̄ ſcīēdi: ꝯs ē q neq; ſcimus ꝓpoſi tionē q ꝑ eā cognoſcit. Sp. n. ad ſcīēdū poſteriora neceſ ſe ē ſcire ꝓra vel neceſſe ē nos habere ad ipſa meli⁹ q̄ ſcire. Nā ſi illa ꝓra ſūt indemſtrabilia ad ea nos melius habemus q̄ ſcire vt cognoſcant hītu ītellectus q certi or ē ſcia ⁊ nobilior vt ſupra declarātū ē. Si vō illa ꝓra ſt demſtrabilia: Illa ꝓra poterūt ꝑ demſtrationē ſciri niſi ſit ꝓcedē in infinitū qbus ſuppoſitis. Scōa rō talis ē ſi ꝓtin gat aliqd ſcire ſimplr ꝑ demōſtrationē ⁊ nō ex aliqbus neq; ex ſuppoſitiōe nō erit ꝓcedere in infinitū rōne alicu ius ꝑdicatox q: nō contingit ītelligentē aut demſtrantem infinita ptrāſire. Sz ꝓſtat q ꝓtigit aliqd ſcire ſimplr ꝑ de mſtrationē. igit ĩ ꝑdicatis qbuſcūq; demſtratōez reſpiciē tib⁹ nullo mō ē ꝓcedere in infinitū. Et ē ſilis ꝯña. Si hō currit hō mouet: ſed hō currit. ergo hō mouet. ¶ Cō ſiderādū ē hic ſm. d. s. q pbs dicit hic q cōtingit aliqd ſcire ꝑ ſe ſimplr ⁊ nō ex aliqbus ad excludendū demō ſtrationē ad ĩpoſſibile ducentē in qua ꝓcedere ꝯ ꝓpoſi tiōes aliquas ex aliqbus ꝓpōnibus datis vt ifra patebit dicit ēt nz ex ſuppoſitiōe ad remouēdū demōſtrationes q: quales ſunt in ſcijs ſubalternatis que ſupponūt con cluſiones ſupioꝝ ſcīaꝝ vt ſupra hītū ē cū de ſubalterna tiōe ſciaꝝ ageret. ¶ Cōſiderādū ē vlterius q cuz a pbo hec dī q ad ꝓncipia nō habemus ītellectū. Cū tñ ſint ſi cut locus ianue in domo q̄ē nullus ignorat vt patz. 2°. metaphyſice pōt ītelligi triplr. Uno mō ſm viā ſuppo ſitiōis. ſuppoſito. n. cū aduerſario q oīum ſit demōſtra tio vel q demſtratiōes ꝓcedāt in infinitū ꝯs ē q nulla ſit ꝓpō immediata ⁊ ēt q nulla ſit ꝓpō ꝑma ſimplr. Scōo nullius rei erit ītellectus: ⁊ ꝑ ꝯs ad nihil nos meli⁹ ha benimus q̄ ſcire. Scōo mō ꝑ viā aſſimulatiōis. Nam ſicut deficiētes in ſenſu nō poſſunt ſcire poſteriora ꝑ ꝓra: ſic oz q deficiat illis ſciam ſm illum ſenſum: ſic ponētes de mōſtrationē ire in infinitū: q: hoc poſito oꝑz ignorare po ra: cū nō cōtingat in infinita ptrāſire ꝯs ē ſm hoc q ni hil cōtingit ſcire neq; ītelligere: ⁊ ꝑ ꝯs ad nihil melius ſe hīe q̄ ſcire. tertio mō ꝑ viā diſtinctionis. Nā ꝓncipia poſſunt ꝯſiderari dupliciter. Uno mō q̄tuz ad aſcenſum q aſcēdimus eis oblatis. Alio mō q̄tū ad reſolutionē qua reſoluimus poſteriora in talia ꝓiora ꝓncipia. q̄tū ad pri mū qlibet ruſticus idiota ſi offerant ei ꝓncipia dū tame ītelligit qd ē qō dī ꝑ vocē niſi deficiat in ſenſu ſtatiz aſſē tit eis: ſed q̄tū ad 2m vz reſoluere poſteriora in ꝓra ꝓn cipia ſcītū ē ⁊ nō idiotax. Nā ergo poſſumus ſcire po ſteriora niſi reſoluēdo in ꝑma ꝓncipia qō ē ĩpoſſibile ſi in demſtrabilibus nō ſit ſtatus. Quia ſic nihil contingit ſcire neq; ītelligē: ⁊ ꝑ ꝯs nos nō poſſumus ad talia pri

cipia melius nos habere q̄ scire: q: vt dictū est hoc mo de nullius ē scia neq; itellectus: ⁊ qñ dī q talia p̄ncipia sunt locus tamē verū ē si sm se ꝛ sideremꝰ. nō aūt si con sideremꝰ vt in ea resoluunt posteriora: ⁊ isto mō ē nobi lissimū scire p̄ncipia vꝫ intelligere p vt in ea resoluunt p̄ncipia. ¶ Ad p̄mū dō sm q solutio pꝫ ex dictis q: de mōstratiōes p̄cedūt ex his que sunt p se ⁊ nō ex his q̄ sunt per accns. ¶ Ad scōm admittat solō in obiectione facta. ¶ Ad tertiū dō sm q genus ⁊ spēs p̄nt cōsiderari dupliciter. Uno mō sm Egydiū vt supra significatiua na ture sine ēntie rei. Alio mō ⁊ sunt istrumenta itellect⁹ ad itelligēdū. ¶ Primo mō genus ē formalius spē. Ma nā humana signficata p al'ē multo abstractio: ⁊ forma lio: q̄ significata p hoīem: sed scōo mō accidit ecōuerso q: hoc mō forma generis ē multo potētialio: q̄ forma spēi. ¶ Nam itelligere hoīum m aīali ē ipsum itelligere in potētia. Sed itelligere hoīum in seipso ē intelligere ipsū perfectū ⁊ in actu. Aīal. n. nō p̄dicatur de hoīe vt ē in strumentum itellectus ad itelligēdū. Sed vt ē significa tiuū rei. ¶ Nam genus ē formalius spē ⁊ genus magis ē ꝓpria predicatio q̄ genus p̄dicatur de spē q̄ econuer so: ⁊ q: dīa ꝓplet diffinitionē spēi. formalior ē ipsa spē ⁊ sic magis ꝓpria ē p̄dicatio qua dīa pōt de spē q̄ ecōuer so: ⁊ lz genus sumat a mā ⁊ teneat locum materie non tamē ē vera materia sed vera forma per modū totī de signata sm q̄ p̄dicatur de spē. Spēs aūt vt sūm ē in pre dicatione tenet locum materie.

¶ Sequitur vbi supra in pho ⁊. d. s. (Imptinenter.)

¶ Articulus secundus.

a ¶ Secundū sic ꝓceditur. Uidet q nō contingat intelli gentem oēm sbam diffinire vt innuit hic phs. ¶ Nam sba diuidutur in mām ⁊ formā ⁊ totū compositū vt pꝫ. 5. ⁊. 7. metaphysice. Sz mā nō ē diffi nitio vt pꝫ ēt. 7. metaphysice loquēdo d̄ diffinitione qdi tatiua vt in ꝓposito loquit phs. ergo quelibz sba nō po test diffiniri. 2° ¶ Preterea indiuiduū de genere sbe est sba: ⁊ tī non pōt diffiniri vt patz. 7. metaphysice. ergo idē q̄ prius sed solius spēi ē diffinitio vt vult Boetius. Sed multe sūt sbe que non sūt spēs. vꝫ genera vt de se pꝫ. ergo ⁊ē. ¶ Sz in ꝓmū arguit p phm in p̄mi capō i nuētem q oēm sbam hmōi contigeret diffinientē diffi nire. ¶ Rñsio dō sm q contingit oēm sbam diffinientez diffinire que ē iter genus generalissimū ⁊ indiuidua de genere sbe vt vult phs q: oīs talis hz dīam ⁊ genus q̄ sunt partes diffinitiōis quiditatiue. Ull' aūt loquendo ñ contingit intelligentem omnem sbam diffinire vt volue runt argumenta ante in cōtrariū adducta. ¶ Considerā dum est hic sm Egydium q sicut ē triplex sba realis ita q realiter diuersa sunt vꝫ materia ⁊ forma ⁊ cōpositū ita possumus dicere q triplex ē sba sm rōnem differēs vꝫ genus quod se habz vt materia. Dīa que se hz vt forma ⁊ spēs que se habz tanq̄ compositū: quādo ergo dī q contingit oēm sbam ⁊ē. nō ē intelligendum de sba que se habz vt materia: vꝫ de genere in sensu composi to loquendo in q̄tum vꝫ genus ē neq; de sba que se ha bet vt forma. s. de dīa. Sed de sba que se habet tanq̄ compositum vꝫ de spē. ¶ Nam omnis talis substantia ē diffinibilis. Talis enim suba que ē spēs dicitur ēe inter genus ⁊ differētiam non sm rectam lineam p̄tialem. Sed quia est inter ea vt constitutum inter constituentia ¶ Considerandum est sm eundem ibidem q sm Lō mentatorem diffinitio est quasi organum intellectus ad intelligendum. Cum sit quasi quoddam spectaculum in quo respicit intellectus ⁊ concernit naturam rei vt hic phs spālem facit mentionem de intellectu ⁊ intelligen te accipiens intelligentem per diffinientem illa que po test transire. ¶ Dec ille. ¶ Ad argumenta omnia patz so lutio ex dictis.

Lec. 35ª. ¶ Questio. 40. de probationibus philosophi ⁊ est le ctio. 35. sancti doctoris.

¶ Ostea considerandum restat qua liter phs analetice sive ex p p p̄cis probat eē statu in p̄dicationibus qui bus demōstratiue scientie vtunt. ¶ Cir ca quod queritur vnum tm̄. vꝫ vtrum probatio qua probat phs eē statum in p̄di cationibus in hoc caplo que analetice dīr sit sufficiens. ¶ Sequitur in pho ⁊ in sancto doctore. (Analetice aūt manifestum ē.) ¶ Articulus vnicus.

a ¶ Quod sic proceditur. Uidetur q probatio philosophi i hoc capitulo ad probandum esse statum in predi cationibus non sit analetica nec sufficiēs. ¶ Naz superius fuit probatum eē statum in predicatis ratione predicatorum per se vt ex dictis pꝫ ⁊ tamen talis proba tio erat dialectica sive logica. ergo cuz ista probatio pro cedat ēt ratione predicatorum vī q sit probatio dialecti ca ⁊ non analetica. 2° ¶ Preterea ipsius sbe non ē de monstratio vt in scōo huius pꝫ ergo probatio ista insuf ficiēter procedit ex parte predicatorum in primo modo dicendi per se. cum hic p̄cipaliter queratur status qui ē in scientijs demonstratiuis. 3° ¶ Preterea hec proba tio ꝑcedit ex insufficienti diuisione. ergo ē insufficiens p batio a ñtis q: solūz procedit ex p̄dicatis p se in primo ⁊ scōo modo pscitatis. Sed clarum ē q̄ sunt plures mo di pscitatis vt deductum ē. ergo probatio ē insufficiēs. 4° ¶ Preterea processus analeticus dicitur ēe proces sus resolutorius vt oēs doctores concedunt. sed ista p batio phi nō ē resolutoria cū non resoluat aliquod p̄dica tum in sua p̄ncipia. ergo non ē probatio analetica. 5°. ¶ Preterea ista probatio non ē probatio logica vt de ducunt hic doctores. ergo non ē analetica probatio p̄ñe tenet a toto in modo in suam partē vel a superiori ad in ferius negatiue. Analetica. n. pars logice dicit. ¶ Sed contra ē phs in p̄ñti capō ibi. (Analetice aūt manifestū ē ⁊ē.) ¶ Rñsio dō sm q istud ē quintū capūm hui⁹ tra ctatus in quo phs ponit vnaz conclusionē p̄cipalem in hoc tractatu intētam inferēdo quedam correlaria. Que conclusio talis ē vꝫ q in sursum accipiēdo supra p̄dicatū nec in deorsum accipiēdo sub sbo p̄dicata media que. s. de inferiori p̄dicantur contingit eē infinita in scijs. s. de monstratiuis ⁊ demōstrationibus quā conclusionē pro bat analetice phs vna rōne p viam diuisionis duo sup ponēdo ex supradictis. ¶ Primo supponit q analectica. i. demonstratiua scientia in suis demonstrationibus vtitur tm̄ p̄dicatione p se ⁊ non p̄dicatione p accns. Scōo re sumēdo supponit q tm̄ sunt duo modi p̄dicandi per se quoz primus ē quādo p̄dicata ponuntur in diffinitione sbi vt multitudo p̄dicatur de numero per se ⁊ ponitur i diffinitione eius. Est. n. numerus multitudo ex vnitati bus. Scōs modus ē quādo ipa p̄dicata ponunt in diffi nitione p̄dicatorum. Sicut impar p̄dicatur hoc modo per se de numero: ⁊ numerus ponitur in diffinitiōe ei⁹. Est enim impar numero medio carens vel vt dicit py thagoras numerus impar in cuius diuisione itercidit vni tas. Et licz sint quatuor modi pscitatis superius enu merati tamen vt dicit hic. d. s. duo vltimi reducuntur ad hos duos numeratos. Scōm vero Albertum loco hoc. Quartus est magis modus genere causalitatis. Quia tertius modus est magis modus per se ēndi q̄ p̄dicādi duo primi modi quos hic phs resumit sūt mo di p̄dicandi. Quia primus ē p̄dicati comparati ad sbm Scōs vo sbi comparati ad p̄dicatum. Cum igitur de p̄ dicationibus demonstratiuis fiat mentio ideo phs tm̄ duos modos pscitatis resumpsit. Ex quo colligitur sm ipsum q tm̄ sunt duo modi dicendi sive predicandi p se licz sint quatuor modi perscitatis vt pꝫ. 5. metaphysice. quibus suppositis ꝓbatur tali rōne. ¶ Nam si p̄dicatiōes in demōstratiuis scijs in sursū vel deorsū in infinitū ꝓce derēt vel tales p̄dicatiōes ēent in p̄mo mō dicēdi p se vl' in quarto vt suppositu ē de mfatiue scie vtunt p̄dicatiōi bus p se sm duos modos adductos. ¶ Nō 2ᵐ sm q pꝫ

duplr. ¶Nā cū ipar p̄dicaī p se hoc mō de nūero vt exē plificatū ē. oz q̄ si ꝓcedaī vlterius q̄ aliqd aliud p̄dicetur de ipari hoc scdo mō dō p se segī q̄ ipar sit i diffinitiōe ipsius: nūerus āt ponit in diffinitiōe iparis. vñ segī q̄ nūerus ponit in diffinitiōe illius termini q̄ p se in est ipari: sed nō ꝓtingit abire in infinitū vt. s. infinita insint in diffinitiōe alicui⁹ vt pbatū ē. ¶Relingit ergo q̄ i hmōi p̄dicatiōibus nō ē procedere in infinitū in sursum. i. ex p̄te p̄dicati. scdo idē pz. ¶Nā dato q̄ eēt in p̄dicatis p se de scdo modo pscitatis ꝓcedere in infinitū nō eēt ad ꝓpositū quaestionis pntis qua q̄rit de ꝓcessu in sursū ꝛ deorsum q: talia p̄dicata iter se ꝛ cū ꝑmo sbo mutuo sibi inuicem inessent: ꝛ p pñs iter se eēnt quertibilia vel non se ipa excedētia in sursum vel deorsum. Si. n. ipar p se p̄dicaī de nūero opz q̄ gegd p se p̄dicaī de impe p̄dicet p se de nūero ꝛ iterū opz q̄ nūerus oībus illis diffinitiue insit. Q: si nūerus ponaī in diffinitione impis opz q̄ ponaī in diffinitiōe oium eox q̄ diffiniunt̄ p impar ꝛ sic oīa eēnt quertibilia: ꝛ p pñs nullus eēt ibidē ꝓcessus in sursum vel deorsum de quo ē ad ꝓpositū. ¶Neq; dō ē ꝑmū vz q̄ sit ꝓcessus in infinitū in sursum vel deorsum in p̄dicatiōibus fm ꝑmū modū pscitatis. ¶Nā illa q̄ p se illo mō p̄dicaī ponunt̄ in diffinitiōe sbox. ergo nō possunt eē infinita. alr nō cōtingeret diffinire vt pbatuz est. Cū ipossibile sit diffinitē. i. itelligentē infinita ptrānire. impossibile ē ergo in demōstratiuis scias p̄dicatiōes ptrānire i infinitū. Ex quo fm ꝑm segī ꝑmo q̄ si oīa q̄ p̄dicaī in demōstratiōibus p se p̄dicaī ꝛ in p̄dicatis p se nō ē procedere in infinitū necessariū ē q̄ p̄dicata stent in sursum. Segī scdo vlterius q̄ ēt stent in deorsum q: ex q̄cunq; pte ponaī infinitū tollīt scia ꝛ diffinitio vt ex supradictis pz. Sequīt tertio q̄ si ē status in sursum ꝛ deorsum necessariū ē q̄ sit status in medijs q: vt pbatū ē determinatis exīntibus terminis media nō possūt eē infinita. Quarto segī q̄ aliqua sūt p̄ncipia ꝑma demōstrationū idemōstrabilia: ꝛ sic nō cōuenit vt qdā dixerūt oīa demōstrare. ¶Naz si oīa p̄ncipia eēnt demōstrabilia seq̄reī q̄ ꝑmox p̄ncipiorū eēnt p̄ncipia qđ ē ꝓ rōnē primi p̄ncipij vt pz ꝑmo ꝛ. 8°. physicox. Ex quo vlterius segī. 5°. q̄ demōstrationes nō ꝓceduīt in infinitū cū reducaī ad aliqua p̄ncipia idemōstrabilia. Sequīt vlterius. 6° q̄ ē aliqđ p̄ncipiū i mediatū ꝛ idiuisibile. i. aliq̄ ꝓpō immediata q̄ cū sit immediata erit in demōstrabilis q: cū aliqd demōstret oz sumere tertiū terminū vz mediū ꝛ imittēdo. i. q̄ sit ifra p̄dicatū ꝛ sbz de quo. s. p priꝰ p̄dicaī p̄dicatū. i. maior extremitas q̄ de sbo. i. de minor extremitate vel si sit ꝓpō negatiua a quo ꝑus remoueaī: nō aūt in demōstratiōibus accipīt mediū assumēdo extrinsecus: huius. n. eēt assumere extraneū mediū: ꝛ nō ꝓpriū: ꝛ sic nō cōtingeret demōstrantez descēdere in aliqđ genus qđ supra ꝓbatū ē a pbo. Assumere āt mediū extrinsecū ꝓuenit litigiosis syllis ꝛ dialecticis syllis q nō ꝓcedūt ex ꝓprijs. Segī. 7° q̄ aliquę sūt ꝓpones demōstrabiles ꝛ aliq̄ immediate alr demōstrationes in infinitū ꝓcederēt ꝛ sequereī q̄ media eēnt infinita iter duos terminos qđ eēt impossibile. Q: p̄dicatiōes stant in sursum ꝛ deorsum vt supra pbatum ē. ¶Cōsiderādū ē ergo fm. d. s. q̄ Auicena. i. demōstratiua scia que resolūtdo genus ad p̄ncipia p se nota indicatiua dī est ps logice que dialecticā sub se cōtinet. Ad logicam āt cōter ptinet ꝓsiderare p̄dicationē vlr fm q̄ ptinet sb se p̄dicationē q̄ nō ē p se ꝛ illā q̄ ē p se: sed ipsi⁹ demōstratiue scie ꝓprie ē p̄dicatio p se: ꝛ iō supp pbauit pbus logice propositū. Q: oīdit vlr in oi genere p̄dicatiōis nō eē procedere in infinitū. hic āt idē ostēdit analectice q: ꝑ pbat solū in his q̄ p̄dicaī per se: hoc ille. fm vo Albertū dī hec pbatio analetica q: procedit p resolutionē demōstratiue cōclusionis in sua p̄ncipia. Ēadē rōnem assignat hic Egydius ex quo pz solutio ad q̄stū. ¶Ad ꝑmuz ergo dō vt dicit hic Egydius q̄ lz fuerit pbatū eē statum in p̄dicatis rōne p̄dicatorū p se ꝛ p q̄dā cōia nō descendēdo ad sbales terminos nō tñ solū rōne p̄dicatorum p se sunt pbatū: sed ēt descendēdo ad sbales terminos vt satis ex dictis pz. ¶Ad scdm dō q̄ lz ipsius sbe non sit demōstratio sicut eius qđ demōstratur tñ eius bñ ē demōstratio. sicut eius de quo fit demōstratio. Eius āt diffinitio ē vtilis ad demōstrationē cū sit mediū in demōstratiōe ꝓpter potissima: vt in scdo hui⁹ patebit vñ rō nulla. ¶Ad tertiū dō negādo minorē. resoluit. n. cōclusionē pbandā in sua p̄ncipia ꝛ si non formalr tamen vtualr. ¶Ad vltimū dō q̄ logica aliqñ vt in ꝓposito accipīt ꝑ pte logice q̄ dialectica dī. Ex hoc mō ꝓbatio analetica non dī logica sed a se inuicem distinguntur.

¶Questio. 41. de reductione mediatorum ad īmediata ꝛ est lectio. 36. sancti doctoris. Lec. 36.

Sit insup cōsiderādum de correlarijs phi ex p̄dictis illatis ꝛ de reductione propositionum mediatax ad īmediata p̄ncipia. ¶Circa que querunt̄ quatuor. ¶Primo vtz si aliquid ieſt duobus hoc eis insit semper per aliud cōmune lz non semper illud cōe sit nobis notum. Secundo vtz in predicationibus demōstratiuis in quibus vnū de vno predicatur necesse sit deuenire ad aliquod ꝑmum vnum ꝑcipui hoc ē vtz propositiones mediate habeāt reduci ad īmediata que sunt eia aut p̄ncipia demōstrationū. Tertio vtz in reductione propositionū mediatax ad principia īmediata sit necesse sumere medium qđ est eiusdez generis cum athomis. i. duabus extremitatibus. Quarto vtrum propositiones īmediate se habeāt ad conclusiones demonstratiuas sicut metrū ꝛ mensura earum. ¶Sequitur in pbo ꝛ in sancto doctore. (Mdonstratis autē his) ¶Articulus primus

a **Bprimuz** sic ꝓcedīt. Videt q̄ si aliquid ineſt duob⁹ q̄ necessario ineſt eis ꝑ aliquod cōe. ¶Nā quelibet propria passio adequate siue ꝑmo ꝛ p se ineſt suo proprio sbo. Si ergo ineſt duobus contētis sub illo sbo quox neutrum p̄dicatur de reliquo ierit eis rōne illius cōis: q: illud qđ conuenit alicui per alterum necesse ē q̄ cōueniat ei per illud cui competit ꝑmo ꝛ p se. 2° ¶Preterea risibile conuenit sorti ꝛ platoni ꝑ aliquod cōe vz ꝑ hoiem vt de se notum est. ergo ꝛc. patz ꝓnia q: q̄ de vno singularium ꝓbatū est de omnib⁹ alijs eadem rōne pbatum est. ¶Sed ꝓtra est pbs in littera ibi. (Mdonstratis āt his ꝛc.) ¶Rñsio dō q̄ istud ē vltimum capitulum huius octaui tractatus in quo pbs determinādo de reductione mediatarum ad īmediata in demōstrationibus ponit quatuor correlaria. Quorum primum est responsiuum ad quesitum vz q̄ suppositis predeterminatis vz q̄ non est procedere in infinitum in predicationibus ꝛ demōstrationibus. Manifestum est q̄ aliqđ insit ant p̄dicet de duob⁹ ita q̄ vnū illox nō p̄dicet de altero nullo mō. Sicut aīal p̄dicaī de homīe ꝛ asino. Aut vnū non p̄dicaī vlr de altero. Sicut aīal p̄dicaī de hoīe ꝛ mascnlo: non oz q̄ illud predicatum qđ ō vtroq; p̄dicaī insit vtriq; fm aliqđ cōe ꝛ hoc in infinitum procēdo. Qđ correlariū ꝓbat pbs duab⁹ rōnib⁹ ducentib⁹ ad īpossibile. ¶Prima rō talis ē q: si sic sequereī q̄ i predicatiōibus ꝛ demōstratiōib⁹ eēt procedere in infinitum qđ ē ꝓ hypostasim ꝛ p̄determinata. Seq̄lla dēse manifesta ē. ¶Nā si illud cōe predicatū insit duobus rōne alicuius cōis ieſt illi cōi rōne cōioris ꝛ tali cōioris rōne alterius: ꝛ sic deiceps mānifestū est q̄ eēt procedere in infinitū. silr ꝛ in predicatiōib⁹. Scda rō talis ē. Q: si sic seq̄reī q̄ procederet in infinitū īmediatis ꝛ iter duo extrema caderent i finiti termini medij. hoc āt ē ipossibile vt ꝓbatuz est: q: determinatis extremis necesse ē ꝛc. ¶Non ergo necesse si idem insit pluribus q̄ semper in infinitum insit eis fm aliqđ cōmune vt declaratū ē: necesse est ergo q̄ deueniaī ad aliqua spatia īmediata. i. ad aliquas īmediatas p̄dicatiōes. Sed diceret cauillato: q̄ illud p̄dicatū semp accipīt fm aliqđ cōe p̄dicatū nō eiusdē generis sed alterius generis: puta oē seipm monēs ieſt hōi ꝛ asino. Sz hoc cōe qđ ē aīal ē fm aliud cōe qđ ē hñs quātitatē vel

hñs calorē vel aliqd aliud hmōi:q̄ pñt accipl in ifinitum hāc cauillationē pbs excludēs dicit q̄ neceſſe ē terminos medios q̄ accipiunt eē ex eodē genere ⁊ ex eiſdē extremis.i. extremitatibus. Alr cōtigeret deſcēdere de genere in aliud genus ſimplr qđ ſupra pbatū. Exēplo idem correlariū pbat pbs. Ilā ſūt due ſpēs triāguli. Quarū vna vocat Scalenon. i. triāgulus gradatus cui⁹ ſūt tria latera ęqualia. Alia ē iſoceles cuius ſunt latera equalia. vnū aūt illox nō pdicat de reliquo. Utriq; ęſt h paſſio hīe tres angulos eq̄les duob⁹ rectis q̄ ęſt eis ſm aliqđ cōe. ſ. q: vterq; iſtox ē figura q̄dā. ſ. triāgulus. hoc aūt nō ſp ſic ſe hz ita q̄ in ifinitū ꝓſiderat ſm aliqd aliud. puta hīe tres ꝓſiderat triāgulos itex ſm aliqd aliud: ⁊ ſic i ifinitū hec oīa. d. s. ad lr̄am. ¶ Ad ꝑmz ergo dōm q̄ hz ꝓpa paſſio ꝓſideret plibus cōtētis ſub ſbo quox vnū nō pdicat de reliquo rōe cōis vz rōne ſbi: tñ hoc nō procedit iſto mō in infinitū. vñ rō nulla. Ex quo pz ſolutio.

¶ Ad ſecundum.

¶ Sequit in pbo ⁊ in. d. s. ibi. (Deinde cū dicit. Adamſeſtum eſt aūt ⁊c.) ¶ Articulus ſecūdus.

a **Ad ſecundum** dicendū q̄ in demſtatiuis pdicatiōibus in qbus vnū de vno pdicat nō ſit neceſſe ꝓpones mediatas q̄ ſūt demſtabiles reduci ad imediata q̄ ſt ela aut ꝑncipia demſtationū. Ilā ſi ſit ſequeret q̄ nobis eēt ad inueſtigādū ꝑma ꝑncipia demſtationis. ⁊ p ꝓns q̄libet ſcia hīet viā ad ꝑncipia ſua reſolutorie vz pcedēdo a mediatis ad imediata: cōſequēs ē ꝫ pbm in hoc libro ⁊ i ꝑmo phyſicox ⁊. 4. metaphyſice. igit nō ē neceſſe ⁊c. 2° ¶ Preterea dialectic⁹ q̄ pcedit pbādo hz viā ad ꝑncipia ⁊ nō demonſtrator. Cū pcedat ſm rei vitatē ex ꝓprijs cuiuſlibz ſcie. igitur nulla ē via ad ꝑncipia demſtationis ⁊ ſic idē q̄ prius. 3°. ¶ Preterea elemētū vt pz. 5. metaphyſice ē illud ex q̄ fit aliqd cū ifit ſed ex ꝓprijs ꝑncipijs demſtationū nō fiunt demſtatiōes cū nō ingrediant demſtatiōes ſed ſupponunt. ergo talia ꝑncipia cū dicant ꝓpones ſimplr i mediate nō debēt dici ela demſtationū qđ ꝫ ꝑtem q̄ſiti. ¶ Sz ꝫ ē pbs in lr̄a ibi. (Ad manifeſtū ē aūt ⁊c.) ¶ Reſpōſio dicendū q̄ 1ᵐ correlariū pbi ex pdictis declatū eſt q̄ in demſtatiōibus ſiue in demſtatiuis ſcijs ⁊ pdicatiōibus in qbus vnū pdicat de reliquo ꝓpones mediate reducunt neceſſario ad imediata q̄ ſūt ꝑncipia ſiue ela cōclusionū mediatax q̄ ſūt demſtabiles. Hoc correlarium pbat a pbo dupl. ꝑmo in cōi rōne ſumpta ex pdeterminatis. Ilā ſi ꝓpones mediate nō reducunt ad imediatas ſeq̄ret q̄ eēt pcedere in ifinitū in demſtatiōib⁹ vt de ſe pz. ꝓns ē ꝫ ſuppoſitū ⁊ hypoſtaſim. ergo ⁊c. Sed iſtabat diſcipulus. Ilā ſupra pbatū ē q̄ nō ē pcedere i ifinitū in demſtatiōib⁹ q: mediata ad imediata reducūt. Hic vo iferri vt pbs q̄ mediata reducūt ad imediata q: i eis nō ē pceſſe in ifinitū: ⁊ p ꝓns vt eē circulo pbi in demſtatiōib⁹. ¶ Dicēdū q̄ pbs ſupius nō ſolū pbauit eē ſtatū in demſtatiuis pdicatiōibus pp hoc q̄ mediata ad imediata reducunt. Sed alijs rōnibus vñ cauillatio nulla: vel dōm q̄ pñs pbatio ē a priori quo ad nos ⁊ cōditiōalis vz ſi ſit ſtatus ⁊c. neceſſe ē mediata ad imediata reducere. Alia vo pbō ē a poſteriori ſimplr: vñ nulla ē in dictis pbi circulo. Sēdo pbat idē correlariū a pbo in ſpāli dupl. ꝑmo in affirmatiuis ſic data q̄cūq; ꝓpone affirmatiua in demſtatiuis ſcijs vel ē mediata vl imediata. Si ſit mediata poterit p mediuz demſtari donec puenīat ad aliqđ imediatū. Alr eēt pcedere in ifinitū in demſtatiōibus qđ ē ꝫ ſuppoſitū. Si vo ſit imediata nō erit demſtabilis p aliqđ mediū. Quia nulla ꝓpō imediata ē demſtabilis loquēdo de imediatiōe cāe ⁊ ſbi vt dic hic Egydius. Secus vo loquēdo de imediatiōe ſbi tñ ⁊ nō cāe. Iſta. n. ꝓpō hō ē riſibilis ē imediata imediatiōe ſbi tñ ē demſtabilis eo q̄ nō ē imediata imediatiōe cāe. pz ergo q̄ oēs ꝓpones affirmatiue in demſtatiuis ſcijs ſūt imediate vel ad imediata reducunt: q̄ aūt oēs aut vl̄es ſūt ꝑncipia cōclusionū mediatax q̄ ea cōclu dunt. nihil. n. ſūt ela aut ꝑncipia demſtationū q̄s ꝓpoſitiones imediate: q̄re ā pbs dicit aut oēs aut vl̄es? ſtatiz patebit. Sēdo idē pbat ſm pbm in negatiuis. Ilā data ꝓpone negatiua ſi ē imediata erit in demſtabilis ſi eſt imediata ē demſtabilis p aliā ꝓpōnez que ſi ſit mediata itex erit demſtabilis. Cū ergo nō ſit vt pbatū ē pcedere in ifinitū in demſtatiōibus neceſſe ē puenire ad ꝓpones imediatas q̄ ſūt ela ſine ꝑncipia ꝓpōnuz mediatarum. Tot. n. ſūt ela ꝓpōnum. quot ſūt termini. Ilā ⁊ horuz terminox ꝓpones ſūt ꝑncipia demſtatiōis. accipiunt ā hic termini p medijs acceptis cū extremitatib⁹. Ex quibus ſil ſumptis fiūt ꝓpones imediate q̄ dñr ela. Ex pdictis ſubiſert pbs duo. Primo q̄ ſicut ſūt aliq̄ ꝑncipia i demſtabilia affirmatiua in qbus vnū pdicat ſignificādo q̄ hoc eēntialr ē illud: ſicut cū diffinitio q̄ ē mediū demōſtratiōis pdicat de diffinito vel ſignificando q̄ hoc ſit p ſe in illo. Sic ꝓpria paſſio pdicat de ꝓprio ⁊ imediato ſbo vt hō ē riſibilis ita ēt ſūt aliq̄ ꝑncipia in demſtabilia i negatiuis negādo vel eēntiale pdicatū vel ēt ꝓpriā paſſionē. Sēdo ſubiſert q̄ q̄dā ſūt ꝑncipia demſtatiōis ad demſtandū cōclusionē affirmatiuā quā oz cōcludere de infatiue ex oīb⁹ ꝑmiſſis affirmatiue. Et q̄dā ſūt ꝑncipia qem ſtatiōis ad pbandū demſtatiue cōclusionē negatiuā ad cui⁹ illationē oz aſſumere aliquā affirmatiuaz ⁊ aliquā negatiuā vt in ꝓbis ad lōgū declat. Ex pdictis ēt pz via ad ſueniendū ꝑma ꝑncipia demſtationū. ſ. pcedere a mediatis ad imediata p viā reſolutiōis. ¶ Cōſiderandū ē ēt ſm. d. s. in lr̄a. q̄ cum pbs dicit q̄ ꝓpones imediate aut oēs aut vl̄es ſūt ꝑncipia aut ela demſtationis pōt itelligi dupl. Uno modo accipiendo ꝓpōnem vl̄em ſm q̄ diſtinguit ꝫ ꝓpōnem ſingularē. Ilā ſpēs ſpāliſſima nō pdicat de ſingulari niſi p aliqđ me^m: vñ ꝫ ꝓpō ē imediata ſortes ē hō: nō tñ ē ꝑncipium demſtatōnis q: demōſtratiōes nō ſūt ex ſingularib⁹. Cū eox nō ſit ſcia: ⁊ ita nō oīs ꝓpō imediata ē ꝑncipiū demſtatiōis Sz ſolū vlis. Alio mō pōt itelligi ſm q̄ ꝓpones vl̄es dñr ꝓpones cōes oīb⁹ propōnib⁹ alicui⁹ ſcie. Sicut oē totū ē maius ſua pte: vñ hmōi ſūt ꝑncipia demſtationū ſimplr oīb⁹ p ſe nota. hec āt propō iſoceles ē triangulus nō ē ꝑncipiū demſtatiōis in tota ſcia ſz aliquax ꝑticulariū demſtationū: nec ēt oēs hmōi propones ſūt oib⁹ p ſe note. hec ille formalr. Egydius vo pdcā recitans dicit q̄ alr pōt intelligi ⁊ forte melius vz q̄ propones i mediate q̄cūq; imedietate ſint ſiue imediatiōe ſbi tñ ſiue imdiatiōe ſbi ⁊ cāe oēs ſūt ꝑncipia demſtationū ꝑticulariū: propōes vo imediate imediatiōe cāe ſi ſint vl̄es ſm vlitatē cāe tñ ſūt ꝑncipia demſtationū ſimplr vl de mōſtrationū vliuz. hec ille. hñ iſte opinator adiūgit forte hoc aduerbiū forte. pbs. n. dū logt de reductiōe propoſitionū mediatax ad imediata accipit imediationē eo dē mō. Alr in ſua probōne eēt falla egnocatiōis. vñ ſine talis propō ſit imediata imediatiōe ſbi aut imediatione cālitatis nihil ad propoſitū pbi. Stādū ē ergo in expoſitiōe. s. d. q̄ ſm intētionē pbi procedit. ¶ Ad ꝑmū igit dōm q̄ hīe viā ad ꝑncipia pōt ꝓtingere duob⁹ modis. Uno mō p viā probōnis ea vz probādo. ⁊ ſic null⁹ artifex hz viā ad ꝑncipia. Alio mō p viā reſolutiōis reſolue do ꝑncipiata in ſua ꝑncipia: ⁊ iſto mō ſcia hz viaz ad ſua ꝑncipia: vñ demſtator ⁊ ſi probat q̄ ſunt aliq̄ ꝑncipia: tñ nō probat pp qđ ſūt ꝑncipia: vñ poſterioriſtica ſcia propte nō demſtat ſed dat artē ⁊ modū demſtandi ſm aliquā artē. ió nō probāt ꝑncipia ſz dat via reſoluendi ad ꝑncipia p viā reſolutiōis vt dictū ē ⁊ p hoc patz ſolutio. ¶ Ad 2ᵐ ar^m dialectica āt nō ē prope ſcia ſz magis ē modus ſciēdi loquēdo potiſſime de logica vtēte. ¶ Ad 3ᵐ dōm q̄ nō ſolū accipit elemētū illo mō ſed plibus alijs modis vt pz. 5. metaphyſice c°. Elemētū: vñ arg^m primo ſupponit falſuz ⁊ lz propōnes imediate ſimplr prime nō ingrediunt forlr demſtatoz ingrediūt tñ vtalr. q̄ aūt hic dr q̄ tot ſūt ela. i. ꝑncipia quot ſūt termini ex ponendi ē. Ilā per terminos intelliguntur medij non abſolute: ſz cū extremitatib⁹ mediate copula vniuerſali

ſūpta vt ſupra. Media. n. dicunt̄ ꝓpoſitiones īmediate que dicunt̄ elementa demonſtrationū vt declaratū eſt. ¶ Sequit̄ in pbo ⁊ in. d. s. Deinde cū dicit. (Cum aūt oporteat ⁊c̄.) ¶ Articulus tertius.

a **Dtertium** ſic ꝓcedit̄. Videtur ꝙ in reductiōe medietarum ꝓpoſitionum ad īmediatas nō ſit neceſſe ſumere mediū qđ ē eiuſdē generis cū athomis. i. cū duab⁹ extremitatibus. Iſtā ſi ſic eēt hoc cōdēſando media vt dicit hic pbs ſed hoc nō pōt fieri. Iſtam mediata ad īmediata reducunt̄ aſſumēdo mediū p⁹ mediū g⁹ mediū augeat: ⁊ ꝓ ꝓns nō cōdēſādo. Cū ibi nō ſit miōratio mediator ſz magis additio: ⁊ ꝓ ꝓns ſuppoſitū q̄ſiti ē falſum. 2⁰. ¶ Preterea hec ꝓpō oīs hō ē riſibilis ē ꝓpō mediata ⁊ reducit̄ ad īmediata. Sic oē aīal btificabile ē riſibile. Sed oīs hō ē hmōi. ergo ⁊c̄. Sed manifeſtū ē ꝙ illud aſſumptū vz btificabile nō ē eiuſdez generis cū extremitate minor. Cū hō ſit in genere ſbe: nō āt btificabile cū ſit paſſio quedā. ergo i reductiōe mediatar ad īmediatas ꝓpōnes nō ē neēe ſumere mediū eiuſdē generis cū extremitatibus. ¶ Sed ꝺ ē pbs in p̄ſenti capl̄o ibi. (Cū āt oz ⁊c̄.) ¶ Rñſio dōm ꝙ 3ⁱᵐ correlariū pbi ex ꝓdictis illatū ē iſtō ꝙ vz i reductiōe mediatarū ꝓpōnuz ad īmediatas neceſſe ē ſumere medium qđ nō cadit extra genus terminor ꝙ ꝓmo ꝓbat pbs ſi opz demſare aliquā ꝓpōnē affirmatiuā puta iſtā oīs hō ē riſibilis neceſſe ē accipe aliqđ mediū qđ ꝓmo ꝓdicat̄ de ſbo vz de hoīe ⁊ cui ꝓmo ieſt ⁊ ꝓ ſe ꝓdicatū ſiue maior extremitas vz riſibile: ⁊ ita mediū nō erit extra ꝓdicatū cū ei ſubliciatur. Scōo ſp ꝓcedendo donec ꝓueniat̄ ad diſtantiā īdiuiſibilē ſimpl̄r. i. ad ꝓpoſitionē īmediatā ſp media cōdenſando ꝓ viā reſolutiōis: ꝓ viā āt demſationis media magis rarefiūt q̄z condenſent̄ vt voluit ꝓmū ar⁹. Idē ꝓbat pbs in negatiuis ⁊ ꝓmo in ꝓma figura. Iſtā ſi iſta ꝓpoſitio nullū aīal ē q̄ſtitas oz reduci ad īmediata ꝓmo accipiet̄ iſtud mediū cor ꝓ⁹ aīatū deiñ corpus poſtremo ſba a qua īmediate remouet̄ q̄ſtitas ſed illa nō cadunt extra genus terminor ꝓpōnis affirmatiue. Sed cadunt extra genus ꝓdicati negatiui vt de ſe pz ꝓbat ſcōo idē in ſcōa figura in q̄ medium vtrobiq; ꝓdicat̄. Iſtā ſi oporteat demſare in ſcōa figura ꝙ nullū aīal ē q̄ſtitas ꝓ hoc mediū corpus aīatū ſic ſyllogizādo. Iſtud la q̄ſtitas ē corpus aīatū: oē aīal ē corpus aīatū. ergo nullū aīal ē q̄ſtitas. Si mediū ſumptū nō ē extra genus terminor ꝓpōnis negatiue. Sicut. n. in ꝓma figura media accepta ſp accipiunt̄ ex pte ꝓpōnis affirmatiue: ita opz in ſcōa figura media ſp accipi ex pte ꝓpōnis negatiue. ¶ Cōſideādū ē āt hic ſm pbm ⁊. d. s. ꝙ in tertia figura media accepta nō erunt neq; extra ꝓdicatū qđ negat̄ neq; extra ſbm a quo negat̄. i. extra maiorē vel minorez extrēitatē: ⁊ iō qz mediū neceſſario ſubiiciē vtriq; extremitatū igit̄ ꝓ tertiā figurā nō ꝓuēit reducere ꝓpoſitōes mediatas ad īmediatas potiſſime loquēdo de ꝓpōibus vlīb⁹ ⁊ negatiuis. ¶ Cōſidem ē vlter⁹ ß ſm Paulū venetū ꝙ 3ª figura ē tripl̄r ꝙuertibilis ad reductiōem ſiue reſolutiōem mediatar ad īmediatas. ꝓmo qz nō poteſt ꝙcludere vlem negatiuā. 2⁰ qz mediū nūq; ſumit̄ extra vt dcm̄ eſt. 3⁰ qz reſumptiōe mediorum magis fit ꝓceſſus ad mediata q̄z īmediata. vbi gra reſolnat̄ hec ꝓpō media quoddā corp⁹ nō ē q̄ſtitas ꝓ hoc mediū corp⁹ aīatū Sic loquēdo in 3ª figura. Iſtullū corp⁹ aīatū ē q̄ſtitas oē corp⁹ aīatū ē corp⁹. g⁹ qđā corp⁹ ñ ē q̄ſtitas. Si debeat iterꝝ reſolui ſumēdo aliū mediū: vl̄ illō mediū erit ſupra mediū. aſſumptū ⁊ ſit ſba ⁊ ſic minor erit falſa. Iz oīs ſba ē corp⁹: vel illud mediū erit infra aſſumptū vt puta al: ⁊ ſic minor 2ª erit magis mediata q̄z p⁹. vz iſta oē aīal ē corpus ē magis mediata q̄z iſta: oē corp⁹ aīatū ē corp⁹: vñ i tali reductione magis ꝓcedit̄ ad mediata q̄z ad īmediata i 3ª figura. ergo iſta figura ad hoc ē inutilis. ¶ Cōſideradū ē vlterius ß ſm Egidium ꝓ maiori hmōi declaratiōe ꝙ q̄n volum⁹ negatiuā mediatā reducere ad īmediatā vl̄ oz mediū accipe ſupra ꝓdicatū vel ſupra ſubm. vt ſi hāc negatiuā mediatā nullū corp⁹ ē q̄ſtitas vellemus reducere ad īmediatā accipiem⁹ ꝓ medio ſbaz q̄ ē ſupra ſbz. Si vo vellem⁹ reducere ei⁹ ꝙerſā. vz. Iſtulla q̄ſtitas ē corp⁹ accipiem⁹ ſbaz q̄ ē ſupra ꝓdicatū. Ex quo apparet ꝙ ſuba nō ꝓprie ꝑticipatiōe ē mediū īter corp⁹ ꝺ genere, ſbe ⁊ q̄ſtitate. Qz ſi eēt vere mediū tūc eēt ſupra vnū ⁊ infra aliud qđ pz eē falſū. Qz tm̄ mediū per negationē qz ſuba vere ē illud mediū quo q̄ſtitas negat̄ a tali corpore mediū ergo ſm negatiōez ꝙ qđ ꝓdictū negat̄ a ſubo ⁊ ꝙ qđ fit reductio negatiua mediator oz eē ſupra ſbm a quo ꝓdicatū negat̄: vel ſupra ꝓdicatum qđ de tali ſbo negat̄. In 3ª vo figura vbi mediū nūq; ē extra. i. ſupra aliquā extremitatē iutilis ē hec ars de reductiōe mediatar ad īmediata ꝺdenſādo media ⁊ ſicut i affirmatia ꝺdenſant̄ media ita i negatiua q̄n vz nullū relinq̄t mediū īter ꝓdicatū ⁊ ſbm: vt ſi iſta oz reduci ad īmediata nullū aīal ē q̄ſtitas ꝓmo accipiet̄ aīatū corp⁹ poſtea ſba que i mediate remouet̄ a reliquo ſic ergo accipiēdo media cō dēſata. i. ſine itermiſſione tā i affirmatiuis q̄z i negatiuis. oportebit ad vltimū deuēire ad īmediata ſm regulā pbi Alr eēt ꝓcedere i infinitū i demſatiuis ꝓdicatiōibus hec gdē oīa ille formal̄r. ¶ Cōſideādū ē vlter⁹ ſm doctor. ſan. ꝙ media ꝺdenſata dñtur trāſumptiue ſiue ſilitudinarie ad ſimilitudinē hominum qui videtur cōdenſati ſedētes in aliqua ſede q̄n inter ſedētes nullus poteſt intercedere medius ita metaphorice in demſatione dñtur media eſſe ꝺdenſata quādo inter terminos acceptos nihil cadit mediū ſicut ſunt termini ꝓpoſitionis immediate que dicitur vna ſicut ſimpliciter īdiuiſibilis eſt vna nō ſoluz actu ſed etiā in po⁸. propoſitio aūt mediata q̄ uis vna in actu qz vnū in ea de vno predicatur: tamen eſt multa in po⁸ inq̄tum eſt diuiſibilis. Sic etiā propoſitio mediata dicitur multa in po⁸ inquātum eſt diuiſibilis per appoſitum mediuz. Et ideo dictū eſt ꝙ propoſitio mediata eſt vna ſicut ſimpliciter indiuiſibilis. Hec ille ſm ſententiaz philoſophi. Ex quo patet ꝙ hic non accipitur ꝺdenſatio eodē modo ſicut in ſupra determinatis. ¶ Ad primum patet ſolutio ex dictis. ¶ Ad ſecūdū dicendū ꝙ lz beatificabile non ponatur in predicamento ſubſtātie ſicut nec riſibile. tamen animal beatificale qđ accipiebat̄ pro medio eſt de ꝓdicamento ſubſtantie ſicut animal riſibile vñ argumentum nullum.

¶ Sequit̄ in philoſopho ⁊ in. d. s. ibi. deinde cuz dicit. (Quēadmodum ⁊c̄.) ¶ Articulus quartus.

a **Dquartum** ſic procedit̄. Videtur ꝙ propoſitio īmediata que dicitur vna ſimpliciter indiuiſibilis non ſit menſura ⁊ metrum concluſionum demonſtratar. Iſtam iſta propoſitio. Omnis homo eſt riſibilis eſt immediata. Cū predicatum per ſe p⁹ ⁊ adequate cōueniat ſubiecto ⁊ nō mediate aliquo ſubo. ⁊ tamen eſt diuiſibilis. qz poteſt ſumi mediū videlicet animal rationale inter ſubſtantiā ⁊ predicatū ad demōſtranduz eam. 2⁰ ex ea poſſunt fieri due ꝓpoſitiones. ergo ꝓpoſitio quelibet immediata nō vna ſimpliciter indiuiſibilis. Scōo patet ꝙ ſuppoſitū queſiti eſt falſum. Scōo preterea quelibet ꝓpoſitio vt patet p⁹ ꝓor eſt reſolubilis in terminos. Diffiniť. n. terminus p reſolui. Eſt. n. terminus vt ibidē di inq̄tū reſoluit ꝓpō vt in ſubiectū ⁊ ꝓdicatū: ergo q̄libet ꝓpoſitio eſt diuiſibilis. ⁊ ſic idem ꝙ prius. Tertio preterea qōlibet totū eſt diuiſibile inquātū huiuſmodi cū habeat partes. quelibet aūt ꝓpoſitio quoddā totū eſt habens partes vt patet p⁹ perihermenias ergo ⁊c̄. Quarto ꝑterea illud qđ eſt metrum ⁊ mēſura aliquor eſt qd minimū vt patet. 10. metaphyſice. Sed nulla ꝓpoſitio eſt qd minimū. Cum terminus ſit ſimplicior ꝓpoſitio: ergo propoſitione immediata nō eſt menſura ꝓclenū demōſtratiuar. Quinto ꝑterea intellectus qui eſt habitus principior eſt mēſura ꝓclenū demonſtratiuarū vt dicūt ß doctores: ergo non ꝓpoſitio immediata. ¶ Sed ꝺ eſt pbs in littera p̄ſertim ibi. Quēadmodū ⁊c̄. ¶ Rñſio dōm ꝙ q̄rtuz correla/

rū á pbo er pdictis in pñti capło ēlicitū tale ē. ¶Proposi tio īmediata est metrū ⁊ mēsura cōclonū demfatiuaꝝ. Qđ pbat tali rōne pbi. ¶Nam vt pz. 10. methaphysice in quolz genere illud dr ee metrū ⁊ mēsura qđ ē simpli cissimū ⁊ idiuisibile in illo genere sicut punctus ē mēsura linee: ⁊ vnitas ipsius nūeri. Sed vt declatū ē ppositio īmediata ē simplr vna ⁊ idiuisibilis respectu demfatiua rū. ergo ⁊c. ¶Cōsiderādū ē hic fm. d.s.q demfatio pōt demfari duplr. Uno mō vt sylło qdā est. Alio vt generatiua scie. ¶Primo mō metrū ⁊ vnū idiuisibile ipi us q̄tū ad pclones ē ppositio īmediata. Sz scdo vnū idiuisibile ⁊ mēsura eius ē itellectus: Compat aūt itelle ctus q̄ habitus pncipioꝝ ad sciam que ē habitus pclo nū. Sicut vnū ⁊ idiuisibile ad multa. ¶Nā scia acqrit p discursum a pncipijs ad pclones. Intellectus aūt abso lute ⁊ simplr ē acceptio pncipij p se nota vñ itellect⁹ ad heret īmediate ppositiōi vz ipsis pncipijs. Scia vo ipsi pclōi q̄ ē ppositio īmediata ⁊ demfabil ⁊ p hoc pz so lutio ad vltimū arm. ¶Cōsiderādū ē aūt vlterius fz eū dem ibidē q̄ q: mēsura dz ee homogenea mēsurato fz diuersitatē genez opz hmōi pncipia idiuisibilia que dfir mēsure ee diuisa. nō enī oz q̄ tale pncipium semp sit mi nimum simplr: fz sufficit q̄ sit minimū in illo genere sic in genere pōdez accipit vt vnū mdiuisibile vntia qđ est quoddā minimū pōdus nō simplr q: qōlibet pōdus ē diuisibile in multa pōdera. Sz accipit vt simplr p sup positionē. Silr ppositio īmediata lz nō sit qd minimum simplr ē tñ quid minimū idiuisibile in genere ppositio nū. Ex quo pz solo ad scōm arm ⁊ 4m. ¶Ad pmū aūt dōm q̄ licz ista ppositio ois hō est risibilis sit īmediata īmediatione sbi: sicut ⁊ q̄libet pclo demfatiōis potissi me tñ ē mediata mediatiōe cāe: pōt. n. demfari p diffi nitionē sbi. De īmediatiōe aūt cāe ē h ad ppositū. nō ār de īmediatiōe sbi. vñ rō laborat in equiuoco. ¶Ad alia argumenta pz solutio ex dictis.

¶Questio. 42. de demfatione vli in comparatione ad pticularem ⁊ est lectio. 37. sancti doctoris. 2cc.37.

¶Onsequēter cōclusuz restat de sylło demō
c stratiuo cōpatiue posteā de eo q̄sideratū ē absolute. ¶Circa qđ dupler occurrit cōsi deratio. ¶Nā pmo q̄clusum ē de cōpatiōe demfationū adūicē. Scdo q̄clusuz ē de cōpatiōe effe ctus demōstratiōis vt ipsius scie ad alios hītus. Quan tū ad pmū q̄truplex occurrit cōsideratio. ¶Nā pmo con clusum ē de rōnibus ⁊ solutiōibus eaz quas pbs in ho capło adducit ad ptem falsam ⁊ de pēmētia demfati onis vlis ad demfationē pticularem. Scdo cōclusuz ē qualr demfatio vlis ē potior pticulari. Tertio q̄clusum ē qualr demfatio affirmatiua ē potior negatiua. Quarto q̄clusum ē q̄lr demfatio oñsiua ē potior illa que ē ad īm possibile. ¶Circa q̄ quernt duo. ¶Primo vtrū demō stratio vlis sit potior pticulari. Scdo vtruz alicuius de monstrationis pticularis concło possit ee vlis.

¶Sequit in pbo ⁊ doc.s. (Cū aūt sit demōstratio.)

¶Articulus primus.

a ¶ Primuz sic pceđit. Ur q̄ de
mōstratio pticularis sit potior vli rōnibus pbi. ¶Nā illa demfatio ē potior p quā maxie in habēdo scimus vnū qđqz enī tāto pfectius ē q̄to magis attigit ad sūā vita tem ⁊ finē vt pz. 8. physicoꝝ. vtus aūt demōstrationis ēt finis eius ē facere scire. Sed demfatio pticularis fa cit magis scire. Cū faciat scire aliqd fm se q̄z demfatio vlis q̄ facit solū in alio ⁊ nō fm ipsam ergo demfatio p ticularis ē potior vli: hec aūt rō sumit de demfatiōe p respectū ad finē q̄ ē scia. 2o. ¶Preterea illa demfatio ē potior ⁊ dignior q̄ ē magis elōgata ab opinione falsa si ue erroꝛe q̄ altera cuius ⁊c. Sed demfatio pticularis ē hmōi ⁊ nō vlis. ergo demfatio pticularis ē potior vli. ¶Probatio medie. ¶Nā cū aliqd demfert de triāgulo pti culares triāgulos de figura pter pticulares figuras: ⁊ nūero pter pticulares nūeros: pōt aligs opinari triāgu lum figurā ⁊ nūez ee aliqd sepatū pter a suis singulari bus qđ ē falsum vt pbatū ē. 7. methaphysice. ergo ipa demfatio vlis ex ipso mō demfatiōis redit ad erroꝛem ⁊ opinionem falsam. ¶Dcc rō pbi sumit de demfatione p respectū ad opinionē sui finis. s. ad erroꝛē. 3o ¶Preterea illa demfatio ē potior q̄ ē magis de ente: Cū nihil sit scibile nisi ens p se loquēdo. Sz demfatio pticularis ē magis de ente q̄z vlis. Qz pticularia cū sint p se exītia sūt magis entia q̄z vlia q̄ subsistūt in singularib⁹ ergo p ticularis demfatio ⁊c. hec rō sumit de demfatiōe p res pectū ad obm eius i q̄ rōne ēt tāgit scōa. ¶Sz ȝ ē pbs in pñti capło ⁊ sequti ibi. (Amplⁱ āt ⁊ si demfatio ⁊c) Et ibi. (Cū āt sit demfatio ⁊c.) ¶Rñ. dōm q̄ hic ici pit nouus tractatus hui⁹ libri in quo pbs posteā deteria uit de demfatiōe absolute tā diffinitiue q̄z diuisiue: det rminat de demfatōe cōpatiue. absolutū aūt pcedit respe ctiūe vt dictū ē supius q gdē tractatus ptinet in se q̄tu oz capła fm q̄ sūt q̄tuor lectiones. d.s. In quoꝝ pmo pbs adducit rōnes pbātes demfationē pticularē ee no biliorē vli demfatiōe eas soluēdo. In scdo vo capło ibi (Amplius si demfatio ⁊c.) oñdit demōstrationē vlez ee potiorē pticulari. In tertio vo capło cōpando demō strationē affirmatiuā negatiue oñdit demōstrationē affir matiuā ee potiorē negatiua ibi. (Qđ āt affirmatiua ⁊c.) Sed in q̄rto capło cōpando demonstrationē oñsiuā ad eā q̄ ē ad īpossibile oñdit demfationē oñsiuā ee potiorē. ibi. (Qñ aūt affirmatiua ⁊c.) Ex quo pz triplex diui sio demfatiōis siue sit demfatio ppter qđ siue q:. Qua rū. ¶Prima ē demōstrationū. Alia pticularis. Alia vlis. Scda ē demfationum: Alia affirmatiua. Alia negatiua. Tertia ē demfationū: Alia ē oñsiua. Alia ē ducēs ad im possibile. q̄ vo vna ⁊ q̄cūq eaz sit in sequētib⁹ patebit. In pmo capło pbs adducit tres rōnes in ȝ quā adductaꝝ pbādo vnā pticularē ee potiorē ipa vli demfatiōe q̄s i eodē capło soluit. ¶Pro q̄z solutiōe. ¶Cōsiderāduz est pmo fm pbm in lra q̄ demfatio vlis facit scire fm se ipm vt demōstratio faciēs scire q̄ triāgulus hz tres ⁊c. Demōstratio vo pticularis facit scire nō fm seipm sed fm aliud. Sicut demfatio faciens q̄ eqlaterus hz tres ⁊c. nō facit scire fm seipm. i. fm q̄ equilaterus est sed fm aliud vz q̄ est triangulus: demfatio. ergo vlis ma gis est faciens scire aliquod fm seipm q̄z fm aliud: ió p ma rō in minoꝛi falsum assumpsit. Sed ȝ hoc instabat Albertus magnus in vltimo tractatu hui⁹ primi libri pri mo. ¶Nā in pmo poꝛum dr q̄ cognitio in ppria nā potꝛ ē q̄z cognitio siue scia in vli. ergo vi falsum qđ dictuz ē. ¶Dicendū ē q̄ vt ipe dicit q̄ dupler ē cognitio q̄daz ē cognitio rei in seipa ⁊ h nō demfatiua: hac aūt cogni tiōe mediū cogit magis in ppria nā q̄z in vli vt ista ntia voluit. Alia ē cognitio rei in alio vz fm ptātem qua flu unt de ea sue passiōes nāles ⁊ quertibiles ⁊ sic potissi me cogit res fm q̄ cogit q̄ in ipa ē pncipiū illaꝝ passio nū: ⁊ talis ē cognitio demfatiua. hāc aūt distictionē igno rauerūt ipi q ppter pmā rōnem supius adductaz cū in ȝ tulerūt pticularē demōstrationē vli: ⁊ hoc mō di cit pbs in pmo de aīa q̄ cognitio accīm maxie prodest ad cognitionē q̄ qd ē. hec ille. Demfatio ergo facit scire aliqd in alio: nō sicut iferius in suo supioꝛi: aut ptē in to to qđ ē scire sophystico mō vt supra dictū ē. Sz sic pas sionū in sbo ⁊ hoc dupler. Uno mō fm se nō fm aliud fi cut demōstratio vlis. Alio mō in alio nō fm se sed fm aliud sicut demfatio pticularis vt declaratū ē. ergo rō p ma pbi magis ꝯcludit ppositū q̄z oppositū vz q̄ demō stratio pticularis nō ē potior q̄z vlis. ¶Cōsiderādū ē vl terius ꝑ q̄ pbs in solutiōe prme rōnis inuit tria documē ta q̄bus cognosci pōt ppositis aliq̄bus sbis respectu pas siōis: cur talis passio ⁊ ppter qđ iest: ¶Primū documē tū ē q̄ debemus videre qđ illoꝝ sboꝝ in plus se habet. Secundum ē q̄ deinde debemus videre vtrū tale cō mune dicatur equiuoce vel fm eandem rationem de partibus subiectis sub eo contentis. Tertium est q̄

debemus videre vtrū illa passio ĩsit tali oi: vbi gra si respectu huius passiois hic tres ꝓponat nobis triangulus ⁊ spēs trianguli cōstat ꝙ triangulus in plus se hz ⁊ ꝑdicat fm eādē rōnē de suis spēbus ⁊ hic tres angulos cōuenit oi tali. vz oi triangulo. ergo manifestū cōcludit ꝙ hic tres angulos ⁊c. cōuenit alijs vz spēbus trianguli ꝙ triangulū. Et hz tria decā documēta argnāt ⁊ oīdāt cui ꝓpter qd iest passio ꝓposita nō tñ sufficiēter oīdūt qd sit ꝓprium ⁊ adeq̄tū sbm. Illā ꝙ anguli extrinseci valeāt q̄tuor cōpetit oi figure recti linee. Si ergo ꝓponeret h passio respectu hoꝝ sboꝝ triangulus ⁊ spēi ei⁹: cōstat ꝙ oia p̄dicta documēta ibi occurrerēt respectu trianguli vt de se pz: ⁊ tñ triangulus nō ē ꝓprium ⁊ adequatū sbm vel īmediatū sbm eius. Sed figura recti linea. Hec oia Egydius ⁊ Paulus venetus. ¶ Ad 2o solone 2e rōnis pbi q̄ tertio adducta ē. ¶ Cōsiderādū ē vlterius ꝙ ens accipitur triplr. Uno⁹ vt significat entitatē q̄ regrit ad scīam cui iest entitas fm ꝙ circa eā negociat intellectus: ⁊ isto modo vle magis ē ens. Cū sit obm itellectus q̄z ptikulare simplr qđ ē indiuiduū de quo ꝓcedit arm. ico: ruptibile enī vt dicit. d. s. ē magis ens q̄z corruptibile rō etiā vlis ē ico: ruptibilis. vñ ptikulariū taliū nō ē scīa sz vlinz Alio mō accipit ens vt dicit ēntiā rei fm ꝙ diuidit in x. p̄dicamēta: ⁊ isto mō ēt vlis est magis ens q̄z ptikulare sine singulare. Quia vle ē ens simplr: ptikulare vō nō ē ens nisi determiati tpis. Cū sit corruptibile vt innuit hic phs. Tertio mō accipit ens ptikulariter vt idē ꝙ exīs q̄z tū vz ad eē existentie. Et isto modo ptikularia sūt magis entia q̄z vlia: q: vle nō videt existere nisi in singularib⁹ vñ in p̄dicamētis dicit phs ꝙ destructis p̄mis sbijs ꝑpetibile ē aliqd remanere alioꝝ. Sed q: illud eē accidit scie ⁊ demōstratiōi. Illō ē scīa de rebus q̄z tū ad existere quod habēt. Sed sensus ē circa hmōi res igit in p̄dcā rōe phs loq̄t de ente q̄z tū ad rōnē scie ⁊ demōstratiōis: vñ manifestū ē ꝙ talis rō ēt ꝑ minoꝝ falsum assumit. ¶ Cōsiderādū ē vlterius ꝙ accipiēdo ptikulare nō ꝑ ptikulari simplr sed ꝑ ptikulari in respectu vz ꝑ minus vli sic ēt vle q̄z tū ad ꝓpositū ē magis eē q̄z ptikulare vt deducit hic Egydius vt triangulus ē magis ens q̄z aliq̄ spēs eius. Illā ens sine esse de quo agit demōstratio nō ē ens sine eē vlr sed ē ens vel eē sub ꝓpria passiōe. cōstat aūt ꝙ magis ē ens sub ꝓpria passiōe sbm vle. Quia ē ens sub ꝓpria tali passiōe q̄z sit aliq̄d illoꝝ in quo dividit tale vle sbm. ¶ Ad 2o solone tertie rōnis q̄ ponit scdo loco ē cōclusuz ꝙ q̄zuis in ꝓpositiōib⁹ vel demōstratiōib⁹ vlibus significet aliq̄d ꝑ se vnū sine fm se vt puta triangulus nulla necessitas ē ꝙ ꝓpter hoc aliqs opinet ꝙ triangulus sit aliqd vnū ꝓter multa sicut ēt in his que nō significāt substātiā vel aliq̄d genus accētis p̄dicat aliqd fm se: sicut dicimus ꝙ albedo ē colo: nō tñ ꝓpter hoc qs necessario opinabitur ꝙ albedo sit aliquid exīs fm se sicut ⁊ in ipsis vlibus. Ex eo ꝙ aliqne passiōes demōstrāt de eis fm se nisi qs itelligeret vlia ꝓter singularia ꝑ scōam operatiōnē itellect⁹. Et si q̄rat quō accētia q̄ sūt in alijs possūt eē fm se. Ad hoc respōdet Egydi⁹. Illā eē fm se accipit triplr. Uno mō q̄z tū ad actualē existētiā. ⁊ isto mō accidētia nō dīr eē fm se. Alio mō dicit aliqd eē fm se q̄z tū ad ꝙsiderationē. Intellectus sicut vlia sunt fm se: pōt ēt itellectus nr itelligē vle nō itelligendo singulare aut ptikulare. Tertio mō dī aliqd eē fm se sbis a qbus p se p̄dicatis: ⁊ sic isto mō accētia dīr eē p se sine fm se vt color: dī de albedine fm se in ꝓmo mō dicendi p se. ¶ Ad argumēta aūt pz sol⁹ ex dictis.

¶ Sequitur in pbo ⁊. d. s. (Impertinenter tñ ⁊c.)

¶ Articulus secundus

a **Secunduz** sic procedit. Uīr ꝙ alicui⁹ demōstrationis ptikularis possit ꝙclo eē vlis. Illā ista ē ptikularis demōstratio. Ois triāgulus hz tres angulos: sed ois isoceles ē triāgulus. ergo ois isoceles habet tres angulos ⁊ tñ ꝙclo ē vlis. Cū ibi subijciat⁹ terminus cōis sig⁹ vlī determiate, ergo ⁊c. maioꝝ pz q: p̄dicatū cōclonis nō cōuenit vlr sboꝝ cū sibi nō cōueniat adequate ex supza dictis pz. ergo talis demōstratio est ptikularis ⁊c. 2o. ¶ Preterea nulla ē demōstratio ptikularis ergo sup positū q̄siti ē falsum. ꝓbatio añtis. Illā si ēt aliq̄ demōstratio ptikularis maxime ēt illa q̄ demōstrat hic tres de isocele ꝑ hoc ꝙ ē triangulus. Sed hoc nō q: si ēt demōstratio vel ēt ꝑ effectū vel ꝑ cām. Luz ois demōstratio sit pp qd vel q:. Non ꝓmū q: triāgulus nō ē effectus eius ꝙ habere tres angulos. Illz scōm q: vel ēt ꝑ causam proximā vel remotā. Si ꝓmū tunc ēt demōstratio vlis ⁊ nō ptikularis quod ē ꝯ ꝓpositū. Si scōm tūc nō valeret nisi negatiue cōcludebat aūt affirmatiue. ergo nullo mō ē demōstratio. vnde ēt i Elēchis dī ꝙ ibi cōmittatur fallā añtis vel accidētis. ¶ Sed ꝯ ē pbs in lra q ꝓbat demōstrationē vlem eē eminētioꝝ ptikulari. ergo aliq̄ demōstratio est ptikularis: sed demōstrationis ptikularis ꝙclo ē ptikularis. ergo demōstratiōis ptikularis ꝙclo non pōt eē vlis. ¶ Rñsio dōm ꝙ aliqua cōclusio pōt dici vlis poristice loquēdo vz qñ p̄dicatū denotat ineē sbo cōi mediatis, signo vlī ⁊ isto mō demōstratiōis ptikularis cōclo potest eē vlis vt voluit primū arguñtū. Silr de mōstratiōis vlis cōclo pōt esse vlis isto mō ptikularis. Alio mō aliqua cōclo sine ꝓpositio pōt dici vlis posterioristice loquēdo qñ vz p̄dicatū cōuenit sbo ꝓmo ⁊ adequate. Sicut supius vle accipit in caplo de vlī ⁊ isto⁹ demōstratiōis ptikularis ꝙclo nō pōt eē vlis. Aliter de mōstratio ptikularis nō ēct ptikāris qđ iplicat. ¶ Ad 2o cui⁹ declaratiōe cōclusuz ē h fm Albertū magnū Egydiū ⁊ alios doctores ꝙ demōstratio vlis dī quādo demōstrat vlis passio de vlī sbo ꝓprio primo sine adequate. vnde si hic tres angulos demōstraret de figura nō ēct de mōstratio vlis. Quia figura nō vlr subijcit ⁊ cōuertibiliter tali passiōi. Non. n. ois figura hz tres ⁊c. Si vo ꝑfata passio demōstraret de isocele vel de aliqua alia specie triāguli ēt nō ēct vlis demōstratio: q: talis passio nō vliter i. ꝓmo ⁊ adequate sine cōuertibiliter p̄dicat de tali sbo. Sed talis demōstratio dicitur ptikularis quando vz p̄dicat passio de aliquo sbo nō adeq̄to qđ ē idē ꝙ vle posterioristice loquēdo vt declaratū ē. ¶ Ex quo pz ꝙ vlem aut ptikulare demōstrationē nō vocam⁹ illas q̄ ptikulari vel vli signo determinant. ¶ Ad primū g⁹ pz sol⁹ ex dictis. ¶ Ad scōm dicit Egydius ꝙ illa diuisio qua demōstratio diuidit in demōstrationē q̄ ē ꝑ cām ⁊ in illam que ē ꝑ effectū ē diuisio demōstratiōis vlis. Si vo demōstratio gnāliter cōsiderata deberet dividi. Illa diuisio erit trimēbris vz ois demōstratio ē ꝑ effectū vel ꝑ cām vel ꝑ hīs in se cām. Uerūtñ si qs vellet adaptare ꝓmā diuisionē datā ad demōstrationē ptikularē diceret ꝙ huiusmodi demōstratio ē ꝑ cām. triangulus. n. in se habz cāz de hic tres vz āgulū extrinsecū ⁊ ꝓpemet triāgul⁹ ē hmōi cā. nō ē. n. incōueniēs eundē eē plures cās fm quēdam ordinē. Et q̄ñ dicebat vel ēct ꝑ cām remotā cōuertibile dī ꝙ sic tñ a qua valet arm affirmatiue. Illō ē ēt inconueniēs ꝙ in eodē syllo sit fallā ⁊ demōstratio vt infra in fallijs. d. s. ad longū declaratū est. Lec. 38.

¶ Questio. 43. de dignitate demōstrationis vlis ⁊ est lectio. 38. sancti doctoris.

Andem cōclusum ē de ꝑeminentia demōstratiōis ptikularis ad vlem vel vlis ad ptikularē qualiter vz phs varijs rōnibus ꝓbat demōstratiōnē vlem eē potioꝝ ptikulari. ¶ Circa qđ querūtur duo. ¶ Primo vtrū demōstratio vlis sit potioꝝ ptikulari. ¶ Scdo vtrū vlia sint magis scibilia ⁊ intelligibilia q̄z singularia sine ptikularia.

¶ Sequit⁹ in pbo ⁊ in sancto doctore. (Amplius si demonstratio.) ¶ Articulus primus.

a **Primuz** sic ꝓcedit. Uidet ꝙ demōstratio vlis nō sit potioꝝ ⁊ dignioꝝ demōstratione ptikulari. Illā ptikularia sunt magis entia q̄z vlia. ergo magis sūt demōstrabilia: ⁊ ꝙ consequēs demonstratio

pticularis est potior. ꝓñtia ꝑz. Q; pticularia magis hñt de rõne vnitatis. Lũ magis sint. In se indiuisa q; sunt in cõicabilia nõ aũt vlia. Scõo ꝑterea illa demõstratio est potior ib⁹ q̃ est de pfectior ib⁹ vt inuit ħ pbs. Sz demõstratio pticularis est hmõi q; vlia ꝓtinent in pticularibus. sic̃ ps in toto. Sz totũ est pfectius suis ptib⁹ vt ꝑz 7° metaphysice igit̃ ꝛc̃. Tertio ꝑterea pticularia ꝓtinẽt totã pfectionẽ vliũ ꝛ supaddũt vt de se ꝑz: ergo pticularia sũt pfectiora. ꝛ sic idẽ q; prius. Tertio ꝑterea illa demõstratio est potior q̃ pfectior mõ facit scire vt ꝑz p ꝓmã rõnẽ pbs adductã. Sz demõstratio pticularis est hmõi. Lũ eius sit notitia determinata. ipsi vo demõstrõis vlis notitia ꝓfusa vt vi ergo ꝛc̃. ¶ Sz ħ est pbs in ſa ibi. (Ampli⁹ si demõstratio est ꝛc̃.) ¶ Rñ. dicendũ q; istud est scõm caplm huius noni tractatus in quo pbs determinando de ꝓeminẽtia demõstrationis vlis ad pticularẽ ponit vnã ꝓclonez vz Qo demõstratio vlis est potior ꝛ dignior pticulari. Quã ꝓclonẽ ꝓbat septẽ rõnib⁹ Quarũ ꝑ⁸ sumit̃ ex ꝑte finis ipsius demõstrationis q̃ talis est. ¶ Maz illa demõstratio q̃ magis facit scire est potior. Lũ demõstratio sit syllogismus faciens scire. Sz demõstratio vlis est hmõi ergo ꝛc̃. ¶ Mã syllogismus magis declarãs cãm magis facit scire. Luz scire scit rei cãm demõstrationis cognoscere. Sz demõstratio vlis est hmõi cũ vl̃e sit magis tale q̃ pticulare. vl̃i. n. magis inest ꝑ se alicui q; adeq̃te q̃ pticulare. Q; ꝑ alterũ. Sz illud cui inest aliqd ꝑ se 2° mõ pscitatis est cã eius. Sbm. n. est cã ꝓpꝛie passionis ergo ꝛc̃. Scõa rõ est talis. Tunc maxime scire dicimur vt ꝑz 2° pbꝝ ꝛ ꝑ° metaphysice. Lũ deuentũ est ad vltimũ in oi genere cãe quo hito cessat ingsitio qo maxime ꝑz in causis finalib⁹. Sed subm est in aliquo genere cãe ipsius passionis: ergo maxime scire dicimur cũ deuenimus vsq; ad vltimũ subm. Sz ꝑ nullam demõstrationẽ pticularẽ demõstrat̃ passio de vltimo subo quo hito cessat ingsitio. ꝑ demõstrationẽ vo vl̃em deuenit̃ ad vl̃e. i. ad subm adequatuz quo hito cessat ingsitio cãe ꝑsertim in isto genere terminoꝝ. Sz demõstratio vlis magis facit scire q̃z pticularis ꝛ ꝑ ꝓns ẽ potior ꝛ dignior. Rõ sumit̃ a causis finalib⁹. Tertia rõ q̃ sumit̃ ex ꝑte obiecti demõstrationis aut scie: q; est scibile est talis. Mã illa demõstratio est potior q̃ est magis scibilis ꝛ demõstrabilis. Demõstratio. n. ad magis demõstrabile dr̃ ꝛ scibile. Sz demõstratio vlis est hmõi ergo ꝛc̃. ꝑbatio medie. Mã finitũ est magis scibile ꝛ demonstrabile. Lũ magis de se notũ: q̃z infinitũ qo de se est ignotũ. Sed q̃to magis ꝓcedit̃ vsus pticularia tãto magis itur vsus infinitũ. Q; infinitũ ꝛgruit materie q̃ ẽ indiuiduationis ꝑ⁽ᵐ⁾ vt ꝑz 3° phicoꝝ. Quãtocũq; vo ꝓcedit̃ vſus vlia tãto magis itur vsus ad simplr̃ ꝛ finitũ q; rõ talis sumit̃ ex ꝑte forme que est simplr̃ ꝛ hz rõnẽ finis vt ꝑz 2° pbꝝcoꝝ. Quarta rõ q̃ sumit̃ ex obiecti scientifice obiecti: scientifice extensiue est talis. Mã cũ finis demõstrationis sit facere scire. Illa demõstratio est potior q̃ plura facit scire. Sz demonstratio vlis respectu pticularis est hmõi igit̃ ꝛc̃. ꝑbatio medie Mã ille q hz cognitionẽ de vl̃i singulare etiã cognoscit sine pticulare. dũmõ cognoscat ipm̃ vl̃r sub vl̃i cõtineri. Sicut qui cognoscit oẽm mulã esse sterilẽ. Scit hoc aial qo est mula esse sterile. Sed q cognoscit pticulare nõ ꝑ pter hoc scit vl̃e. Mõ. n. si cognosco hãc mulã esse sterilem non ꝓp hoc cognosco oẽm mulã esse sterilẽ igit̃ ꝛc̃. Quinta rõ q̃ sumit̃ ex ꝑte certitudinis ꝑmoꝝ ꝓncipioꝝ demõstrationis est talis: q̃to mediũ demõstrationis est ꝓpinquius ꝑ° ꝓn°: tãto demõstratio est potior. Sed demõstratio vlis ꝓcedit ex medio ꝓpinquior ꝑ° ꝓn° qo est ꝓpositio ĩmediata: ergo demõstratio vlis est potior q̃z sit pticularis ꝑbatio ꝓme. Mã illa demõstratio q̃ est certior dr̃ esse potior. Sed illa demõstratio q; ꝓcedit ex medio ꝓpinquiori ꝑ° ꝓn° q; est ꝓpositio ĩmediata est hmõi: ergo talis demõstratio est potior. ꝓbatio medie. Mã si oz demõstrare. a. q; est vlissimũ puta substãtiã de eo q; est pticularissimũ puta de hoĩe ꝛ accipiant̃. B. L. ita q; B. sit superius q̃z L. puta viuũ ꝛ aial. Manifestũ est q; B. A. viuũ eo q; est vlius erit ĩmediati⁹ ipsi. A. vz sube ꝛ ipm magis cognoscet̃ q; per L. idest aial. q; est munus vl̃e. Sexta ratio q̃ sumit̃ ex euidentia cognitionis est talis illa demõstratio est potior q̃ ꝓcedit ex euidentioribus ꝛ potioribus. Lũ alia magis faciant scire. Sed demõstratio vlis est hmõi ergo ꝛc̃. ꝓbatio medie. Mã qui hz cognitionẽ vlis ꝓpositionis ex qua demõstratio vlis ꝓcedit hz saltem cognitionẽ pticularis in po⁸ ꝛ nõ ecõuerso: ergo demõstratio vlis ꝓcedit ex euidentior ib⁹ qo fuit ꝑbandum. Septima ratio q̃ sumit̃ ex euidẽtia intellectus supra sensum est talis. Illa demõstratio est potior q̃ determinat̃ ad intellectũ q̃z illa q̃ determinat̃ ad sensum. Q; intellectus est dignior ꝛ potior sensu vt ꝑz 3° de aĩa. Sed demõstratio vlis fertur ꝛ terminat̃ ad intellectũ. Lũ vl̃e solo intellectu terminet̃ vel cognoscat̃. demõstratio vo pticularis terminat̃ ad sensum. Q; pticulare solũ directe cognoscit̃ ꝑ sensum: ideo demõstratio vlis est potior ꝛ dignior demonstratione pticulari. ¶ Cõsiderandũ est aũt circa ꝓdictas rõnes q; ꝑ⁸ ꝛ qnta ꝓdictaꝝ rõnuz videnť esse analectice vtpote ꝓcedentes ex ꝓmis ꝓncipijs demõstrationis. Alie vo rõnes ꝓcipue 3⁸ ꝛ 4⁸ que accipiunt̃ ꝓ medio id qo est cõmune omni cognitioni dicunt̃ magis logice. Q; s. ꝓcedunt ex cõmunioribus ꝓncipijs q̃ nõ sunt demõstrationis ꝑn⁸. Sexta ratio supra posita non differt a 4⁸: nisi q; in 4.⁸ sit cõparatio cõclusionũ que cognoscunt̃ per demõstrationẽ. In 6⁸ vo rõne est cõparatio ꝓpositionũ ex qbus demõstratio ꝓcedit ħ. d. s. in lec. ¶ Cõsiderandũ est vlterius circa ꝓmã rationẽ fm̃ Egidium q; demõstratio potissima accipit mediũ ꝑ qd respectu passionis nõ absolute sed vt est in tali subo vñ tale subm nõ est subm pticulare sed vl̃e idem q; demõstratio vlis est potior particulari. ꝓdicta aũt causalitas debet referri ad mediũ nõ absolute sed vt comparatũ ad passionẽ nõ simpliciter sz vt hz esse in subo. vnde talis causalitas non põt esse in medio nisi ipm̃ subm sit causale. Et q; hmõi subm accipit demõstratio vlis: nõ pticularis. ideo demonstratio vlis dicit̃ magis causalis q̃z vlis. ¶ Consideranduz est vlterius ꝓ declaratione 2⁽ᶜ⁾ rationis fm̃. d. s. in lec. q; aliqd est finis alterius ꝛ q̃tũ ad fieri ꝛ q̃tũ ad eẽ: q̃tũ ad fieri qdem sicut generatio est ꝑ formã inducendam: q̃tuz ad esse aũt sicut domus est ꝑ habitãtes vel ꝑ habitatioñ vñ vsq; ad ꝓmã cãm finalẽ q̃rimus ꝑ qd fiat aliqd. aut ꝑ qd sit aliqd. quousq; nihil sit aliquid aliqõ assignari q̃z ad hoc ad qõ perventuz est ꝑ qd fiat vel sit illud de quo q̃rit̃ ꝑ qd. Et hoc ideo est. Q; illud qo sic est vltimũ vbi nihil aliqd aliud sit vlterius. querẽdum est id qo est vẽ finis ꝛ terminus q; querit̃ cũ querimus ꝑ qd. Exempli gra q̃rat̃ cuius cã aliqs ĩuit ꝛ respondeat̃ vt accipiat argentũ. hoc aũt ꝑ qd. vt. s. reddat debitũ. ꝛ hoc ꝑ qd. s. vt nõ iniuste agat. Sic semper ꝓcedendo quãdo iam nõ erit amplius aliquid aliud ꝑ qd. sicut ꝑ finẽ: puta cũ ꝓuenerimus ad vltimũ finẽ q̃ ẽ beatitudo: dicemus q; ꝑ hoc venit ꝛ nõ ꝑ aliud. sicut ꝑ finẽ. ꝛ quando ad hoc ꝓuenerimus. Scimus tũc ꝑ qd venit. Si igit̃ ita se hz in aliis causis sicut in finalibus tũc maxime scimus qñ ad vltimũ fuerit perventũ hec ille. ¶ Cõsiderandũ est vlterius fm̃ Egidiũ q; nõ cõpetere per aliud ꝓuenit dupliciter. Uno mõ ꝑ aliud subm Alio modo nõ ꝑ aliã cãm. q̃diu aũt passio demonstrat̃ de subo aliquo cui cõpetit ꝑ aliud subm est demõstratio pticularis vt declaratũ est: qñ aũt deuentũ est ad subm cui cõpetit passio nõ per aliud subm sed per aliã cãm est demõstratio vlis. quando vo deuentũ est ad tale subm ꝛ talem cãm nec per aliud subm nec per aliã cãm est demonstratio vl̃ ꝓpositio ĩmediate indemõstrabilis q; est principiũ scie ꝛ demonstrationis. ꝛ hz taliũ ꝓpositionũ ꝛ similiũ nõ sit scientia sed intellectus. ipse tñ maxime faciũt scire aliqd. Intellectus. n. est principiũ scientie ꝛ demonstrationis vt supradictũ est. ¶ Cõsiderandũ est finaliter circa qntã rõnẽ q; nõ est inconueniens q; aliqua ꝓpositio diuersis respectib⁹ vel rõnib⁹ sit mediata ꝛ immediata principiũ ꝛ ꝓxima ꝑn°. Mã vt declaratuz est: id qo non est ꝑ aliud idest ĩmediatũ ꝛ indemõstrabile. Sicut ergo

est duplex nō p aliud: vel q: nō p aliud subm: vel q: nō per aliā cām. Sic duplex dicit imediatū: ⁊ in demōstrabile. vel fm subm vel fm cām. ¶Ex quo aūt triāgulus est ꝓpositio imediata ⁊ nō mediata in demōstrabilis. ⁊ demōstrabilis. ⁊ est p̄n^{m} ⁊ prima p̄n^{o}. Imediata est enī ⁊ in demōstrabilis p subm. Cū triāgulū sit imediatum subm illius passionis vz eius q̄ est hr̄e tres āgulos intrinsecos eq̄les ⁊c̄. Secus est de angulis extrinsecis. pōt enī p̄dicta ꝓpositio demōstrari p aliā cām ⁊ b mō est ꝓpositio mediata que qdē ꝓpositio est p̄n^{m} in demōstratione pticulari vbi demōstrat nō p aliud subm: ⁊ nō est p̄n^{m}. Sed prima p̄n^{o}. i. cause. Q: habet in se p̄cām cām p quā demōstrat demōstratione vli talis passio de tali subo. ß oīa Egidius. ¶Ad p̄^{m} igit dicēdū q̄ demōstratio nō dicit pticularis: q: pticularia entia demōstrat. Sed q: passionē vl'em de pticulari. i. non adequato siue per se p̄^{o} subo sed p aliud demōstrat. Uñ dato q̄ pticularia siue singularia simplr̄ sint magis entia quā vlia nihil tā ad ꝓpositū. ⁊ sic p̄z solutio Ad 2^{m} ⁊ 3^{m}. ¶Ad 4^{m} dicēdū q̄ ipsius demōstrationis pticularis nō est cognitio distincta in ꝓpria nā sed cognitio alicuius in aliquo nō per se p̄^{o}. sed p aliud vt supra declaratū est. Demōstratio vl'is facit scire per se primo siue adequate. vnde ratio assumit falsum. ⁊ falsum supponit.

¶Seqt̄ vbi supra in p̄bo ⁊ d. s. (Impertinēt tū ⁊c̄.)

B secundus sic ꝓceditur. Uidetur q̄ vlia nō

a sint magis scibilia ⁊ intelligibilia q̄ particularia vt voluerunt 3^{a} ⁊ 7^{a} rōnes p̄bi supra adducte. Illā illud q̄ p̄^{o} occurrit intellectui mō est magis intelligibile. Sed pticularia p̄^{o} occurrunt intellectui mō. Cū p̄^{o} cadunt sub sensu aliquo q̄libet nr̄a cognitio intellectiua originē trahit vt ex supradictis patet ergo ⁊c̄. Sc̄o ꝑterea vlia sunt difficillima ad cognoscēdū vt p̄z p̄^{o} metaph̄yce: ergo nō sunt maxime intelligibilia ⁊ scibilia. Tertio ꝑterea vl'e est minus indiuisuz. Cū sit diuisibile quā singulare: ergo est minus vnū ⁊ p ꝑs minus ens. Cū vnūqdq̄ eodē mō se habeat ad vnitatē ⁊ entitatē vt p̄z 4° metaph̄yce: ergo idē q̄ ꝑus. ¶Sz ō est p̄bs vbi supra p̄sertim in 3^{a} ⁊ 7ª rōne supius adducte. ¶Rñ. dicendū q̄ vlia sunt in duplici dīa vt in longum est in sūma p̄bs adductū. Iam quedā sunt vlia in causando: ⁊ talia lz i se sint maxime scibilia ⁊ itelligibilia: sunt tū difficillima nobis ad cognoscēdū. Alia sunt vlia in p̄dicando ⁊ talia p̄nt dupliciť ꝓsiderari. Uno mō cōparando ea ad pticularia simplr̄ q̄ dicunt singularia determinata. ⁊ sic vlia sunt magis intelligibilia cū intelligant̄ directius quā pticularia q̄ intelligunt̄ dūtaxat reflere. Alio mō p̄nt cōsiderari p respectū ad pticularia in respectu q̄ dicunt minus vlia sicut hō dī quoddā pticulare respectu aīalis. ⁊ hoc dupliciť. Uno mō loquēdo de cognitione ꝓfusa. ⁊ sic vlia sunt magis intelligibilia vt p̄z p̄^{o} p̄by cor. Alio mō loquēdo de cognitione determinata ⁊ distincta. ⁊ sic pticularia sunt magis itelligibilia. ⁊ p ꝑs tali cognitiōe magis cognoscibilia. ¶Cōsiderādū est tū q̄ vl'e pōt adhuc accipi dupliciť. Uno mō cōplexe vz pro ꝓpositione vli. Alio mō incomplexe vz pro termino cōi predicabili de pluribus siue de multis. Primo mō pōt accipi dupliciter. vt supradictuz est. Uno mō prioristice vz pro ꝓpositione vniuersali vlitate signi. ⁊ isto mō nihil ad ꝓpositū. Alio mō pōt accipi posterioristice vz pro propositione in qua p̄dicat̄ ꝓpria passio de subo adequato. Econuerso vō ꝓpositio pticularis pro ꝓpositione in qua p̄dicat̄ ꝓpria passio de nō subo adequato. Et isto modo vl'e est magis scibile scia demonstratiua ⁊ magis intelligibile: q: primū intellectui. i. ꝓpositioni imediate cuius est intellectus. Et nō scia demōstratiua vt satis supra declaratū est. Si vō accipiat̄ vl'e incōplexe. distinguēdum est vt supra in capite corpis articuli ꝓcessimus. Et lz nālia q̄ sūt minus scibilia q̄ mathematica sint magis demōstrabilia extēsiue per plures vz cās nō aūt intēsiue eo q̄ mathematica sūt certiora ⁊ notiora p vnū genus causarum q̄ nālia p oīa genera causarū: lz etiā vlia sensu pcipiant̄ p alter vz singularia tū vl'e dicit̄ itelligibile nō: sensibile nō: q: nō sentiat̄. Sed q: sub sua ratione formalis vlitatis appr̄ehēdi nō pōt nisi ab intellectu. ¶Ad p̄^{m} ergo ⁊ 2^{m} p̄z solutio ex dictis. ¶Ad 3^{m} dicēdū q̄ ens pōt accipi q̄druplicit vt dicit Paulus venetus. Uno mō in rōne entitatis. ⁊ isto mō singularia sunt magis entia q̄ vlia pticipialit̄ accipiendo ens. Secus aūt si nolalit̄ accipiat̄ vt supra declaratū est. Sc̄o modo in rōne subi cui pticipialit̄ aliqd inheret. ⁊ isto mō vl'e est magis ens q̄ singulare vel pticulare. Q: vlia p se p̄^{o} subijciunt̄ suis p̄prijs passiomb^{9}. nō aūt pticularia p̄^{o} lz p se subijciantur hmōi passionib^{9}. ꝓpriū. n. inest p̄^{o} speciei ⁊ p speciē indiuiduis fm porphyriū in vlibus. Sc̄o mō in rōne obiectionis vim cogitatiuā ⁊ terminātis actū itellectus. ⁊ isto mō vlia sunt magis entia q̄ particularia vt patet p̄^{o} phycox. Quarto mō in rōne mēsure nō solū ꝑfectionis sz etiā durationis ⁊ mutationis. Et isto mō etiā vlia sūt magis entia q̄ pticularia cū sint ꝑpetua ⁊ eterna nō aūt pticularia. Uñ loquēdo de entitate q̄ ad rōnē cognitōis sc̄itifice ⁊ intellectiue ꝓfert. vl'e est magis ens q̄ pticulare ⁊ magis vnū ⁊ indiuisum trāscendētis loquendo. ¶Q. 44^{a}. de cōparatione demōstrationis affirmative ad negatiuā ⁊ est lectio. 39. sancti doctoris. Lec. 39.

A Plius ꝓsiderandum restat de

a ꝑeminentia demōstrationis affirmatiue ad negatiuam. ¶Circa q̄d q̄runt̄ duo. Primo vtrū demōstratio affirmatiua sit potior ⁊ dignior negatiua. Sc̄o vtrū ꝓpō affirmatiua sit potior notior negatiua. ¶Seqt̄ in p̄bo ⁊ i sancto doctore. (Q. ād 1^{am} ratio.)

¶Articulus primus.

B primū sic ꝓceditur. Uidet̄ q̄ demōstratio affirma-

a tiua nō sit potior negatiua. Illā illa demonstratio est potior q̄ est magis p cām vt in p̄cedenti cap'o p̄bs dicit. Sed demōstratio negatiua est hmōi: q. sic p̄z. Illā demōstratio negatiua est p cām remotā. Sz cā remota est potior ⁊ magis cū q̄ propria vt i p̄hycis declarat̄: ⁊ p̄z in quolibet genere causaz actualiū iductiue: ergo demōstratio negatiua est potior negatiua. Sc̄o ꝑterea syll's negatiuus est potior affirmatiuo: q. demōstratio negatiua cū sit qdā syll's ⁊c̄. est potior affirmatiuo. añs p̄z q: virtus syll'i negatiui ad plura se extēdit. Cū hēat fieri in qualz figura quā virtus syll'i affirmatiui. Cū non hēat fieri in 2ª figura vt in libris prioz declarat̄ ergo ⁊c̄. Tertio ꝑterea nulla est demonstratio negatiua: ergo suppositū q̄siti est falsum. Añs p̄z. Illā vel talis demōstratio eēt vl'is vel particularis. Illō p̄^{m} q: p talē demōstrationē declarat̄ ꝓpria passio de pro ꝓpio subo ⁊ adequato: ergo nulla demonstratio vl'is vel pticularis est negatiua. ¶Sed ō est p̄bs in lra ibi. (Q. aūt demōstratio affirmatiua ꝑuatiua ⁊c̄.) ¶Rñ. dicendū q̄ istud est 3^{m} cap'm huius noni tractat^{9} in quo p̄bs determinās de ꝑeminētia demōstrationis vl'is affirmatiue supra negatiuā ponit vnā ꝓclōnē q̄ est rñsiua ad q̄situ vz q̄ demōstratio affirmatiua est potior ⁊ dignior negatiua. Q: nā ꝓclōnē ꝑbat p̄bs q: rōnib^{9} fm deductionē. d. s. q̄x ꝑma talis ⁊c̄. Illā illa demōstratio est potior ⁊ dignior q̄ pauciorib^{9} petitiōib^{9} aut suppositionib^{9} aut ꝓpositionib^{9} vtit. Tū p̄^{o} q: velotius ⁊ appetibilius facit scire. Tū 2° q: ex notiorib^{9} procedit. Sed demōstratio affirmatiua pauciorib^{9} vtitur quā demōstratio negatiua q̄litatiue loquēdo nō aūt q̄titatiue q: vtraq̄ ex duabus ꝓpositionib^{9} ⁊ duob^{9} terminis tīn ꝓcedit. Sed demōstratio affirmatiua est tīn ex affirmatiuis. Negatiua vō tā ex affirmatiuis q̄ negatiuis. Cū ex puris negatiuis nihil sequit̄. Et ex puris negatiuis nō sequit̄ sequat̄ ꝓclō negatiua: ergo demonstratio affirmatiua potior est ⁊ dignior negatiua. Sc̄da rō talis est illa demōstratio est potior que ex efficatiorib^{9} ꝓcedit. Sed demōstratio affirmatiua est hmōi cū procedat ex duabus affirmatiuis ex

ghys pōt fieri sylls Ex duab⁹ aūt negatiuis nihil sequit ꝓpōnes ergo affirmatiue ex qb⁹ demſtratio affirmatiua ꝓcedit sunt efficatioꝛis vtutis q̄ negatiue ergo ꝛc̄. Tertia rō est ista. ¶Mā illa demſtratio est potioꝛ ꝛ digniꝰ q̄ ꝓcedit ex potioꝛib⁹ ꝛ credibilib⁹. Sed demſtratio affirmatiua est hmōi ergo ꝛc̄. ¶Mā negatiua ꝓpō maxime pbat̄ per affirmatiuā ꝛ nō ecōuerſo. Sed illud per qō aligd demſtat̄ est credibilius eo q̄ p ipm demſtat̄. ergo ꝓpō affirmatiua ex qua. ſ. demſtratio affirmatiua ꝓcedit est notioꝛ ꝛ credibiliꝛ ꝓpōne negatiua. ergo demſtratio affirmatiua ꝓcedit ex certioꝛib⁹ ꝛ credibilib⁹. ¶Probatio maioꝛis p syllī. ¶Mā si augmentat̄ demſtratio negatiua ħ est si persyllogizent̄ p̄miſſe demſtrationes negatiue q̄ est augmentare demſtrationē plures accipiant̄ affirmatiue q̄ negatiue. ¶Mā ad ꝓsyllogizādū affirmatiuā accipient̄ ambe affirmatiue. ꝛ per ꝓns in demſtratione negatiua ꝓpōnes affirmatiue maioꝛē efficaciā hñt ad ꝓbandū negatiuā q̄ ecōuerſo. Sed dicet aliqs q̄ hec rō vī ꝺicere p̄ᵉ q̄ dicebat q̄ illa demſtratio est potioꝛ q̄ ꝓcedit ex paucioꝛib⁹ dicendū vt dicit ħ Egidius q̄ hec rō ꝛ pª loquit̄ ħ equoce de pluralitate. ¶Mā pª rō ex paucitate mediox arguit dignitatem affirmatiue. ſuppoſito aūt numero mediox ex pluralitate ꝓpōnū affirmatiuaꝝ arguit dignitatē vel efficaciā ꝓpōnis affirmatiue: ꝛ p ꝓns dignitatē eius. Quarta rō est talis: ¶Mā illa demſtratio est potioꝛ q̄ ꝓcedit ex p̄n cipijs potioꝛib⁹. Sed demſtratio affirmatiua est hmōi ergo ꝛc̄. ꝓbatio meᵉ q: meᵐ ex quo ꝓcedit demſtratio affirmatiua est ꝓpō affirmatiua. p̄nᵐ vō a quo ꝓcedit demōſtratio negatiua est ꝓpō negatiua: ſ ꝓpō affirmatiua est potioꝛ negatiua Cū sit p̄oꝛ sicut esse ꝓcedit nō eē ꝛ notioꝛ Cū p affirmatiuā ꝓbet̄ negatiua ꝛ nō ecōuerſo. Et si dicatur hec rō vī esse idē cū ꝓcedentib⁹ vꝫ q̄ negatiua est minus nota q̄ affirmatiua. Dicendū q̄ fm appꝛehēſionem intellectus nr̄i: vlis affirmatiua īmediata q̄ est p̄nᵐ demſtrationis affirmatiue est prioꝛ ꝛ notioꝛ q̄ ꝓpō. vlis negatiua īmediata q̄ est p̄nᵐ demſtrationis negatiue. ¶Mā vt in elenchis dī in nō esse includitur esse: ꝛ in negatione includit̄ dictio. i. affirmatio. Attendit̄ ergo prioꝛitas fm ordinē intellectus in hac rōne. Sed q̄tū ad ordinē ſyllogiſticū negatiua hꝫ ꝓbari p affirmatiuā vt ꝓcedens ratio voluit in qua attēdit̄ prioꝛitas fm ordinē ſyllogiſticū: vñ hec ratio a ꝓcedenti differt ꝛ nō eī ea coīncidit. Quinta ratio est talis: Illud ex quo aligd depēdet ē nobilius eo qō depēdet: ſed ex demſtratione affirmatiua depēdet negatiua q: nō pōt esse negatiua demſtratio abſq; affirmatiua ꝓpōne q: nō ꝓbat̄ niſi p affirmatiuā ꝓpōnē. ergo demonſtratio affirmatiua est potioꝛ negatiua. ¶Ad p̄m ergo dicēdū q̄ lꝫ cā remota in eodē genere cauſe sit magis cā ꝛ efficacioꝛ fm virtutez q̄ ꝓxima cā. tñ cā ꝓxima est magis cā ſimplr̄. Inde est q̄ effectus magis aſſimilatur cauſe ꝓxime q̄ remote etiā posita cā ꝓxima ponit̄ effectus ꝛ non posita cā remota vt in 7° diuine pbie clarius diſputat̄. ¶Ad 2ᵐ dicendū q̄ lꝫ syll's negatiuus sit poꝛtioꝛ extēſiue q̄ syll's affirmatiuus: tñ affirmatiu⁹ potioꝛ est intenſiue vt satis declaratū est vñ rō laboꝛat in equoco. ¶Ad 3ᵐ dicēdū q̄ demſtratio negatiua pōt eē tā vlis q̄ ptīcularis. ¶Mā. n. semp in q̄libet demſtratione vlī demōſtrat̄ de ꝓpꝛio ſubo. ſed aliquādo remouet̄ ab oppoſito ꝓpꝛij obiecti ergo ꝛc̄.

¶Sequit̄ vbi supꝛa in pbo ꝛ. d. s: (Imptīcter ꝛc̄.)

¶Articulus secundus.

¶Bſecūdus sic procedit̄. Videt̄ q̄ ꝓpō affirmatiua nō sit prioꝛ ꝛ notioꝛ ꝓpōne negatiua: ¶Mā nō esse ꝓcedit eē: Oꝛ res anteq̄ ꝓducant̄ inesse prius hꝫt nō esse sed ꝓpō negatiua. Indicat nō esse. ꝓpō vō affirmatiua Indicat esse: ergo ꝓpō negatiua prioꝛ ē ipſa ꝓpōe affirmatiua. Sēō pꝛeterea cōpoſitioꝛa sunt nobis notioꝛa ꝛ ꝓoꝛa vt pꝫ pº pbȳ coꝛ Sed negatiua ꝓpō cōpoſitioꝛ est q̄ affirmatiua Cū affirmatiuā includat ꝛ nō ecōuerſo ergo ꝛc̄. Tertio ꝓterea p̄m p̄nᵐ est notiſſimū ꝛ firmiſſimū vt ꝓbat̄ 4° metaphyſice. Sed tale est ꝓpō negatiua vꝫ impoſſibile ē idē simul esse ꝛ nō esse vt ibidem pꝫ. ergo ꝓpō negatiua est cūctis aliis ꝓpōnib⁹ notioꝛ. ¶Sed ꝺ̄ est pbs vbi supꝛa ꝓcipue in 4ª rōne ibi. (Amplius si p̄nᵐ ꝛc̄.) ¶Rn. dicendū q̄ q̄tuis in vno ꝛ eodē qō de nō ente ad esse ꝓcedit nō esse: sit prius q̄ esse etiā tpe vt voluit p̄ᵐ arᵐ. Tñ esse ſimplr̄ est prius nō esse: Cuius ratio ħ aſſignat̄ a. d. s. q: nō entia nō ꝓducunt̄ inesse niſi ab aliquo ente exiſtente in actu. ergo esse ſimplr̄ ꝓcedit nō esse. vnde in 9° metaphyſice dī q̄ ſ vno ꝛ eodē generabili ꝛ coꝛruptibili poª ꝓcedit actū. prius. n. fuit ſortes in poª q̄ in actu eēt Simplr̄ tñ actus ꝓcedit potentiā. ¶Mā cū de poª nihil reducat̄ in actū niſi p actū. ſi enīꝫ actus nō ꝓcederet ſimpliciter potentiā entia poſſent esse ſi nihil actu eēt: qō est abſurdū dicere: Cū ergo esse ſe habeat ad nō esse ſicut actus ad potentiā. Simplr̄ esse ꝓcedit nō esse. Et cū ꝓpō affirmatiua explicet esse ꝛ ꝓpō negatiua nō esse vt in libro pihermenias pꝫ. ¶Relinquit̄ q̄ ꝓpō affirmatiua est prioꝛ negatiua Et cū de prioꝛibus prioꝛ sit ſpeculaᵉ ꝓpō affirmatiua est notioꝛ q̄ sit negatiua. ¶Ad p̄m ergo pꝫ ſolutio ex dictis. ¶Ad 2ᵐ dicendū q̄ lꝫ cōpoſitioꝛa sint prioꝛa quo ad nos cognitione ꝓfuſa. tñ simplr̄ illa q̄ sunt ſimplicioꝛa sunt prioꝛa ordine nature. ¶Ad 3ᵐ dicendū q̄ lꝫ illud p̄ᵐ p̄nᵐ fm vocē sit negatiuū fm tñ ſignificatū est affirmatiuū vt ibidē clarius diſputat̄.

¶Qō. 45ª. de cōpatione demōſtrationis oſtenſiue ad ducente ad impoſſibile ꝛ est lectio. 40. ſancti doctoꝛis. Lec. 40ª.

¶Einde ꝑsiderandū reſtat de dignitate demſtrationis oſtenſiue: circa qō ārunt̄ duo. ¶Primo vtrū demōſtratio oſtēſiua sit nobilioꝛ ꝛ prioꝛ q̄ sit demōſtratio ducēs ad impoſſibile. Secūdo vtrū sit aliq̄ demſtratio ducens ad impoſſibile.

¶Sequit̄ in pbo ꝛ in. s. d. (Qō qdem eathegoꝛica.)

¶Articulus secundus.

¶Bprimuz sic ꝓcedit̄. Videtur q̄ demſtratio oſtēſiua non sit potioꝛ demſtratione ad impoſſibile. ¶Mā iter demſtrationē oſtēſiuā ꝛ ad impoſſibile nō est cōpatio cū nō sint eiusdē generis. ergo vna nō est digniꝰ ꝛ potioꝛ altera qō est ſuppoſitū. Sēō ꝓterea demſtratio ad impoſſibile est euidēcioꝛ q̄ sit demſtratio oſtēſiua. ergo est potioꝛ ꝛ digniꝰ. pbat̄ añcedens q: fundat̄ īmediate in p̄ᵐ p̄nᵐ qō est euidentiſſimū. ¶Mā ꝛcludit aliquā ꝓpōnē esse verā q: sua ꝺictoꝛia est falſa. lex. n. ꝺictoꝛiarū fundat̄ in p̄ᵐ p̄nᵐ īmediate igit̄ ꝛc̄. ¶Sed ꝺ̄ ē pbs in lra ibi. (Quod qdē cathegoꝛica siue affirmatiua digniꝰ sit priuatiua manifeſtum est ꝛ ad impoſſibile ducent̄ ꝛc̄. ¶Rn. dicendū q̄ istud est vltimū capl'm huius nomi tractatus in quo pbs determinando de demſtratione oſtēſiua p respectū ad demſtrationem q̄ est ad impoſſibile q̄tū ad ꝑeminentiā ponit vnā ꝛclusionē q̄ est rñsiua ad q̄situꝫ vꝫ: Qō q̄libet demſtratio oſtēſiua est potioꝛ demſtratione ad impoſſibile que ꝓbat̄ tali rōne pbi fm. d. s. ¶Mā illa demſtratio est potioꝛ ꝛ digniꝰ que ꝓcedit ex notioꝛib⁹ ꝛ prioꝛib⁹. Sed demſtratio oſtēſiua est hmōi ergo ꝛc̄. ꝓbatio minoꝛis. ¶Mā q̄ demōſtratio oſtenſiua sit ex prioꝛib⁹ ꝛ notioꝛib⁹ pꝫ ex ꝓcedēnbus. q̄ aūt demſtratio oſtēſiua negatiua sit hmōi pꝫ. ¶Mā p̄miſſe ex q̄bus inferunt̄ ꝛclones sunt nāliter prioꝛes ꝛclone sed in ordine ſyllogiſtico. demſtratio oſtenſiua negatiua accipit fidē ex vna ꝓpōne negatiua maioꝛe q̄ infert negatiuā ꝛclonē a qua demſtratio ad impoſſibile fidē accipit vt pꝫ sic ſyllogiſtice ꝓcedendo. ¶Nulla ſubſtantia est relatio quoddā coꝛpus est ſubſtātia: ergo quoddam coꝛpus nō est relatio. hec est demſtratio oſtenſiua negatiua q̄ fidē ſumit ab illa maioꝛe negatiua vꝫ nulla ſubſtātia est relatio. Si qs vō negaret illā ꝛclonē: ſyllogizatoꝛ acciperet oppoſitā eius tacitā ꝓceſſam sic ꝓcedendo ad impoſſibile. Oē coꝛpus ē relatio: iſta est manifeſte vā: Ex oppoſita eius ſiue ꝺictoria p̄te est falſa quā negaſti vꝫ quoddā coꝛpus nō est relatio ſed omne coꝛpus aīatū est

corpus: ergo omne corpus aīatum est relatio: ꝓclusio est manifeste falsa: ergo aliq̄ premissaꝝ igit̄ ꝛc̄. Ista demō/stratio sumit fidez ab illa negatiua ꝓclusione vz quoddā corpus nō est relatio virtute legis ꝫdictoriaꝝ. pz ergo ꝙ demōstratio ostensiua fidē sumit ex priorib⁹ ꝛ notioribus q̄z demfatio ad impossibile. ꝛ p ꝑs est potior ꝛ dignior ꝛ nobilior. ¶ Cōsiderandū est fm pbm ꝙ demō stratio ostensiua ꝛ ad impossibile ꝓuenūt ꝛ differūt. cōueniunt gdem in syllogismi ordinatione terminoꝝ. Sed in hoc differūt q: demfatio ostensiua a prioribus ꝛ notio ribus fidē accipit q̄z demfatio ducens ad impossibile vt dictū est. Que aūt sit demfatio ostēsiua ꝛ ad impossibile Jn sequenti articulo declarabit̄. ¶ Ad p^m igit̄ dicendū ꝙ ly inter ea que sunt diuersoꝝ genez nō sit cōparatio ꝑ prie dicta: Cū talis cōparatio silitudinē ꝑprie dictā includat: tamē inter ea bene est cōparatio cōmuniter accepta. Eodē mō quo inter ea reperit̄ similitudo. ¶ Ad 2^m di/cendū negando minorē ꝑpter rationē in corpore assigna tam. Euidentior est. n. illa ꝓpositio a qua fidē accipit de/monstratio ostensiua q̄z illa a qua trahit fidem demfatio ducens ad impossibile vt dictū est.

¶ Sequit̄ vbi supra in pbo ꝛ. d. s. (Jmptinēter ꝛc̄.)

¶ Articulus secundus.

Q secunduz sic procedit̄. Vi/detur ꝙ nulla sit demfatio ducens ad impossibile. Jlla de/monstratio ꝓcedit ex prioribus: sed syllo/gismus ad impossibile nō procedit ex prio ribus vel notioribus vtān p̄cedenti articulo deductū est. ergo syllogismus ducens ad impossibile nō est syllogis/mus demōstratiuus ly sit prioristicus. Sed̄o p̄terea que libet demfatio ꝓcedit ex principijs veris vez ꝓcludens vtpatet ꝑ diffinitionē demōstrationis ſupius adductaꝝ: sed demfatio ad impossibile ex falso ꝓcludit impossibile ergo idē qđ prius. Tertio ꝓterea oīs demfatio est syl logismus vt pz ꝑ diffinitionē primā demfationis: sz pro cessus syllogisticus ducēs ad impossibile nō est syllogis/mus cū nō ꝓstet tamen ex tribus terminis ꝛ duab⁹ pro positionibus qđ de se pz: qđ tamē ad rationē syllogismi requirit̄ vt pz p^o prioꝝ ergo ꝛc̄. Quarto p̄terea oīs de/mōstratio est vel ꝓpter qđ vel q: est vt pz ꝑ pbm supra. Sed deductio ad impossibile ducens non est ꝓpter qđ neq̄z q:: Cū non ꝓcedat p cām vel p effectuz q: nihil est cā vl effectus alicuius impossibilis: ergo nulla est demō stratio ducens ad impossibile. ¶ Sed ꝫ est pbs ostēdēs demōstrationē ostensiuā esse nobiliorē ꝛ potiorē demon strationē ducente ad impossibile. ¶ Rñ. dicendū ꝙ ali/qua est demfatio ad impossibile vz illa q̄ ex vna p̄missa/rum manifeste verā accipit: cuius falsitatis ꝓcludit̄ veri tas sui oppositi ꝫdictoriꝝ. Ad falsitatē alterius premissaꝝ ab ea q̄ est manifeste vera vt pz sic syllogizando. Sigs negat istā hō est risibilis sumat̄ suū oppositum. Et sic ar/guatur. Nullus hō est risibilis. omne aīal rōnale est hō: ergo nullū aīal rōnale est risibile ꝓclusio est manifeste fal sa: ergo aliqua premissaꝝ nō mino: cū diffinitū p̄dicetur de diffinitione: ergo maior vz illa nullus hō est risibilis ē falsa. Tūc sic: ista est falsa: nullus hō ē risibilis: ergo sua ꝫdictoria est vera vz hō est risibilis que fuit negata. Ex quo pz ꝙ in demfatione ducente ad impossibile est tri/plex ꝓcessus. Primus est ab vna manifeste vera cū al/tera falsa ad ꝓclusionē manifeste falsam. Sc̄ds a falsitate ꝓclusionis ad falsitatē alicuius premissaꝝ. Tertius a falsi tate alterius p̄missaꝝ ad falsitatez sue oppositę vt clarius pz in 2° prioꝝ. demfatio vo ostensiua dicit̄ illa in qua est vnus tm̄ ꝓcessus a premissis vz ad ꝓclusionē sic arguen do: omne aīal rōnale est risibile: sed oīs hō est aīal rōna/le: ergo oīs hō est risibilis. Sed instabat discipulus. Jlla fm pbm in littera. Jllud ex quo fit syllogismus oz ꝙ se habeat sicut totū ad partē vel sicut pars ad totū. Sed in deductione ad impossibile nihil est ꝙ se hēat sicut totuz ad ptem vel ecōuerso. Cū ipsius impossibilis nullum sit totū vel ꝑs quo talis deductio nō est syllogismus. ꝛ per

a

ꝑs non est demfatio. cū oīs demfatio sit syllogismus. Dicendū ꝙ illud ex quo fit syllogismus ꝓprie dicē medius terminus vt dicit hic Egidius. medius aūt terminus se habet ad extremitates sicut totū ad ptes vel sicut ꝑs ad totū. Jlla in 2^a figura medius terminus vtrobiq̄ predi/catur: ergo se hz ad extremitates sicut totū ad ptes. ꝑdi/catū. n. habet rōnem totius respectu subi. Jn 3^a vo figu ra vtrobiq̄ subijcit̄ igit̄ se habet sicut ꝑs ad totū. Jn p^a aūt figura medius terminus se hz in maiore sicut ꝑs ad totū. Cū ibidē subijciat: in minori vo se habet sicut totū ad ptes. Cū in ea ꝑdicet̄ medius terminus: ergo termi nus ex quo aliqd syllogistice inferit̄ in quolibet syllogis/mo se hz ad extremitates sicut totū ad ptes vel econuer so. Jz ipsius impossibilis non sit totū aut pars. maxime in essendo: eius tm̄ pōt esse totū ꝛ ꝑs in inferendo. vñ argu mentū nullū. ¶ Cōsiderādū est ꝫ fm Egidiū ꝙ demō/stratio ad impossibile semp facit fidē ex nō esse q: semp facit fidē interimendo ꝓclusionē. interimere aūt ꝓclusio/nem: est ꝓclusionē nō esse: tamē nō eē eqpollet affirmati/na: Q: nō eē mediū est affirmationē esse. ¶ Consideran dum est vlterius ꝙ sicut nō ꝓcedenti. verū oportet illud verū declarari per aliud vius ꝓpter qđ premisse dicūt semp vioꝝ ꝛ notioꝝ ꝓclusione. Sic si aliquis ꝓcedat falsum. oportet ꝙ impugnet̄ ducendo ipm ad aliqd fal/sius. Et q: in demfatione ad impossibile semp ex falsita te ꝓclusionis ꝑbat̄ esse falsitas in aliqua premissaꝝ opor tet: semp in omni tali demfatione ꝙ cōclusio sit falsior q̄z premissa. Ex quo pz ꝙ semp syllogismi ad impossibile debent habere ꝓclusionē falsam manifeste. ¶ Ad p^m igit̄ dicendū ꝙ illa diffinitio demfationis dat̄ de demō/stratione ostensiua ꝓpter qđ ꝛ nō de demfatione in cō/muni. ꝛ ꝑ hoc pz soluto ad sc̄m. ¶ Ad 3^m dicendū ꝙ argumētū illud ꝓcedit de syllogismo simplici in quo vz est vnus discursus: vñ nō laborat in equoco. ¶ Ad 4^m dicendū ꝙ ista diuisio qua demfatio diuidit̄ in demon strationē ꝓpter qđ ꝛ q: est diuisio demōstrationis ostē/sine ꝛ nō diuisio demfationis in cōmuni: vñ nō sequit̄. ¶ Qō. 46. de vnitate ac diuersitate sciētie ꝛ dignitate ꝛ est lectio. 41. sancti doctoris. Lec. 41.

Q Deo Considerandū restat de effectu demfationis cōparatiue vz de

i

scia. Circa qđ dupler occurrit ꝓsideratio. Jlam p^o ꝓsiderandū est de scia per cōpa/rationē ad alias scias. Sc̄do ꝓsiderandum est de scia ꝑ cōparationē ad alios cognoscendi modos. Quantū ad p^m dupler occurrit ꝓsideratio. Primo ꝓsi/derandū est de cōparatione scie ad sciam fm certitudi/nem: vnitatē: ꝛ pluralitatē. Sc̄do de his quoꝝ est sciēs obiectiue. Tertio de p̄ncipijs demfationis in cōmuni. Circa p^m queruntur tria. Primo vtrū vna scia sit altera dignior. Sc̄do vtrū scientia accipiat vnitatē a suo subie/cto. Tertio vtrū scientia accipiat diuersitatē a diuersitate principiorum.

¶ Sequit̄ in pbo ꝛ i sc̄o doctore. (Scia aūt certior.)

¶ Articulus primus.

Q primuz sic procedit̄. Videt̄ ꝙ vna scia nō sit di/gnior altera. Jlla scientia nō suscipit magis neq̄z minus: ergo scia vna non est dignior altera. Antecedens pz. Jlla susceptio ma/gis ꝛ minus causat̄ in depuratione ꝓtrij a ꝓtrario vel permixtione vnius cū altero vt Themistius deducit in ꝓsenti: sed in p^a ꝓspecie qualitatis in qua est scientia: Cū sit habitus nō est ꝓtrarietas vt ibidē per pbm pz ergo ꝛc̄. Sc̄do ꝓterea si vna scientia esset dignior altera maxime illa esset dignior que dicit ꝓpter qđ ꝛ q:: q̄z illa que dicit q: separatū a ꝓpter quid vt vult pbs ꝫ in p^a ratione: sed hoc nō pōt dici q: sic sacra theologia nō eēt dignior cete/ris. Cū nō dicat ꝓpter qđ potissime de suo subo cū non hēat cām aliquā igit̄ vna scia nō ē dignior altera. ¶ Sz ꝓtra est pbs in ꝓsenti capitulo ibi. (Scientia aūt est cer/tior ꝛc̄.) ¶ Rñ. dicendus ꝙ iste est decimus tractatus

fine vlterius huius primi posterior in quo phs determinat cõpatiue de effectu ipsius demõstrationis q est scia posteã determinauit cõpatiue de demõstratione vz p respectum ad alterã. In quo quidẽ tractatu ꝓtinent ẽttuor capla. In pmo capło determinat de scia ẽtũ ad tria vz ad vnitatem certitudinẽ ⁊ diuersitatẽ. In 2o vo capło ibi. (Qõ ãt q est a fortuna ⁊c.) Determinat de his quor est scia obiectiue. In 3o vo determinat de principijs ostẽdẽdo q nõ oĩnz demõstrationũ sũt eadẽ pn̄a ibi. (Eadẽ aũt pn̄a ⁊c.) In 4o aũt determinat de scia cõparatiue ad alios hĩtus cognoscitiuos ibi. (Scibile autẽ ⁊ scia ⁊c.) In pmo capło phs ponit tres principales ꝯclones de quar duab9 vltimis videbit in sequentib9 articulis. Prima vo ꝯclusio que est ꝛñsiua ad ẽsitũ talis est vz: Qõ vna scia est nobilior siue dignior altera. Hec ꝯclo probat tali ratione fm phm. Illa illa scia est altera dignior que est certior ⁊ prior vt deducit in phemio de aĩa. Sed vna scia est altera certior: qõ pbat phs tribus rõnibus quar pa talis est. Illa scia est prior ⁊ dignior que facit scire qr ⁊ ppter qd ẽ ea que facit scire qr separatũ a ppter qd: a fine. n. res denominari habet. Sed aliq scia facit scire qr ⁊ ppter qd. vt puta substãtia subalternãs aliq facit scire qr ⁊ nõ ppter qd. Sicut scia subalternata: ergo vna scia est prior ⁊ certior altera. Scõa rõ est talis: Illa scia que est de nõ subo sĩ. de mã nõ sensibili est prior ⁊ certior illa q est de subo. Sed aliq scia est de nõ subo sicut metaphysica. Aliq vo de subo sicut musica que est de numero sonor: ergo aliqua scia est prior ⁊ certior altera: sic arithmetica est prior ⁊ certior musica: prior qdem qr musica vtitur principijs arithmeticis ad aliud. certior aũt qr incertitudo causatur ppter trãsmutabilitatẽ materie sensibilis. vnde ẽtto magis accedit ad cã tanto scia est minus certa. Tertia ratio talis est. Illa illa scia que est de paucioribus vt pz pmo metaphysice est prior ⁊ certior ea q̃ se hz exappositiõe siue additione. Simplicia. n. prioza sunt ⁊ certioza fm viã cõpositionis. Sed aliq scie sunt hmõi. Geometria. n. se hz ex additione ad arithmeticã. Illa pũctus de quo est geometria addit supra vnitatẽ de qua est arithmetica positionem in cõtinuo: vt in pñti pz. Illa punctus est quoddã indiuisibile in cõtinuo abstrahẽs fm rõnem a mã sensibili. Vnũ aũt abstrahit a materia sensibili ⁊ intelligibili. vñ arithmetica certior ẽ ipsa geometria. Relinquit ergo q ppter tres gradus certitudis vna scia sit dignior altera.

¶ Cõsiderandũ est hic fm. d. s. q cõparatio scietiar accipitur triplicit. Illaz primus modus accipit fm q cã est prior ⁊ certior suo effectu. Alij autẽ duo modi accipiunt fm q forma est certior mã vt puta qr forma est pnm cognoscendi materiã cũ mã nõ cognoscat nisi fm analogiã ad formã vt pz pmo phycor. sed vt dicit 7o metaphysice duplex est mã vna qdem sensibilis fm quã accipit. Scõs modus 2us vz rõnis iam adducte. Alia vo est mã intelligibilis. s. ipsa ꝓtinuitas ⁊ fm hãc accipit tertius modus siue 3a ratio ⁊ ppter hoc pz distinctio har triũ ꝯclusionũ vel rationũ ẽliter dignitas scie dependet a dignitate obiecti siue rei ꝑsiderate aut a certitudine modi ꝑsiderãdi aut vtroqmõ vt deductũ est ⁊ deduci debet in phemio de aĩa. ¶ Ad pm ergo dicendũ q scia suscipit magis ⁊ minus extẽsiue ⁊ intensiue vt in pa pte sũme diuine phie declarat libro de quotiens vz libro 5o. vnde in hñtib9 ẽtũ intensio ⁊ remissio fit attendit fm depurationẽ ꝓtrarij a ꝓtrario vel fm. pmixtionẽ vnius cũ altero. Albius. n. dicit q est magis ⁊ pmixtius vt pz in topicis. vñ in non hñtibus ꝓtrariũ fit que fortiunt specie ab aliquo extrinseco ad qõ ordinant suscipiunt magis ⁊ minus siue intẽduntur ⁊ remittunt fm accessum ad aliquẽ terminũ vl recessum ab eo aut etiã ex dispositione subi. ꝓcessa tamẽ maiore nõ valet ꝯsequentia qr hz hõ non suscipiat magis ⁊ minus tamẽ est dignior asino vt pz de se. ¶ Ad 2m dicendũ q ceteris paribus illa que docet ppter qd ⁊ qr dignior est illa que docet qr tãtũ: nõ est instãtia de theoa ⁊ alijs scientijs. Quia theologia est dignior ppter dignitatem obiecti ⁊ ppter certitudinẽ modi addiscendi. Traditur. n. per diuinã reuelationẽ que falli nõ pot sicut pot ratio humana: ergo theologia sacra oĩbus alijs scientijs humaniter inuentis dignior est. dicit etiã vna scientia dignior altera fm Albertũ: aut ppter demõstrationẽ que certior est: aut ex subiecto ex eo q mirabilius est: aut ex eo q simplicius. Ex eo qdem q mirabilius dupliciter quia est subalternans ⁊ nõ subalternata: vel qr nõ ex appositione. est se habẽs ad alterã que ex appositione se habet ad ipsam hec ille.

¶ Sequitur in phõ ⁊. d. s. Deinde cũ dicit. (Una autẽ scientia ⁊c.) ¶ Articulus secundus.

Bsecũdus sic proceditur. Uidetur q vna scictia non accipiat vnitatẽ a suo subiecto. Illa ea que i diuersis ꝑdicamẽtis ponunt genere diuersa sunt vt pz 5o metaphysice: sed tñ ꝓstat q ptinent ad ꝓsiderationẽ vnius scientie: ergo vnitas scientie nõ est ex vnitate rei ꝓsiderate siue ex vnitate generis scibilis. Scõo ꝓterea metaphysica est scia vna vt pz 4o metaphysice: hz subiectũ eius vz ens nõ sit vnũ cũ dicat porphyrius. Sigs oĩa entia vocet equiuoce inquit nũcupabit ⁊ nõ vniuoce ergo ⁊c. Tertio ꝓterea logica ⁊ metaphysica sunt distincte ⁊ plures scictie ⁊ tamen idẽ genus scibile ꝓsiderant vz ens in cõmuni vt pz etiã 4o metaphysice igit ⁊c. ¶ Sed ꝓtra est phs in ꝓsenti capło. (Ibi vna aũt scientia ⁊c.) ¶ Rñ. dicendũ q 2a ꝯclusio huius capituli que est mensura ad q̃situ est ista. Unitas scientie demonstrat ab vnitate generis scibilis sine ꝙ generis subi qõ dicit subm attributionis siue subiectũ sciẽtie. Que ꝯclusio pbatur tali rõne fm. d. s. Illa vnitas cuiuslibet motus maxime ex fine cõsideratur vt pz 5o phycor: sed ꝓcessus cuiuslibet scientie est quidã motus rõnis: ergo vnitas scientie ꝓsideranda est ⁊ attẽdenda ex fine siue ex termino scientie. Cuiuslibet aũt scientie siue terminus siue finis est genus scibile circa qõ est scia In scientijs. n. speculatiuis nihil aliud querit q̃s cognitio generis subiecti. In praticis aũt scientijs intendit intentio ipsius generis subiecti vt pz 2o metaphysice. Sic in geometria intenditur quasi finis cognitio magnitudinis que est subm geometrie. In sciẽtia edificatoria intẽditur tãq̃ finis ostructio siue ostitutio ipsius domus q est huius artis subm. Relinquit ergo q cuiuslibet scientie vnitas fm vnitatẽ subiecti est attendenda: qõ fuit pbandũ. Sicut vnius generis vnitas est cõmunio: q̃s alterius vt puta entis siue sube q̃s corporis siue entis mobilis. Ita etiã vna scientia est cõmunio: q̃s alia sicut metaphysica q est de ente siue de suba cõmunio: est q̃s physica que est de corpore mobili. hec oĩa. d. s. in lectione q hic loquitur de subo phyce fm opinionẽ illor qui posuerunt corpus mobile esse subm physice nãlis vt patet pmo phycor quã nõdũ reprobauit. vel loquit de subiecto spãli scientie ⁊ nõ de subiecto cõmuni siue attributionis. ¶ Considerãduz est hic fm phm q due ꝯclusiones requirunt ad hoc q aliqua possint esse genera substantia de qbus est scia: Quar pa est q componant ex aliquibus primis principijs. Illa. n. de qbus habet scientia per ea que sunt priora simpliciter sunt cõposita fm se: ex aliqbus prioribus. Illa vo de qbus habet scientia per posteriora simplicit sunt pma siue poza quo ad nos: ⁊ si in seipsis sint simplicioza sicut deus ⁊ substantie sepate: fm tamen q in nra cognitione accipiunt. componunt ex aliquibus primis quo ad nos. Ex quo colligi potest q duplicia sunt principia alicuius generis subi vz principia essendi q̃ sunt priora simpliciter: ⁊ principia cognoscẽdi que non sunt semp prioza simpliciter sed quo ad nos. phs tamẽ videt hic magis loqui de his que possunt esse genera suba in scientijs spãlibus siue inferioribus q̃s de alijs ⁊c. Ratio autẽ q̃re genus subm debet hre principia est ista. Quia ꝓcessus scientie vt dictũ est ꝓsistit in quolibet motu rõnis discurrentis ab vno in aliud. oĩs aũt motus a ꝓncipio quoddã ꝓcedit ⁊ ad aliquid terminat: vnde oportet q in ꝓcessu scie ratio ꝓcedat ex aliqbus primis principijs. Si ergo

sit aliqua res que nō habeat principia prīora ex qbus ratio ꝓcedere possit eius non potest esse scientia fm q hic accipitur scientia videlz ꝓnt est effectus demōstrationis. Quāobrem de substantijs separatis non sunt alique scientie speculatiue q̄tuz ad q quid est hec omnia. d. s. Secūda conditio est q talia habeant partes subiectiuas integrales ꝛ proprias passiones de eis ꝛ suis partibus demonstrabiles per se: per partes autē integrales alicuius generis scibilis fm doctorē sanctum in questionibus super ℞oetiū de trinitate intelliguntᵉ oīa illa per que deuenimus in cognitionē ipsius generis subi. ¶ Cōsiderādum est vlterius fm Egidiū q scientiā esse vnius generis subiecti nihil aliud est quā eā esse vnius scibilis generis per qō solum excluditur equiuocatio. ℑ Nā genus scibile est plus q̄ genus predicabile. ℑ Nam analogia entis impedit genus predicabile. Ens enim qō est analogum ad decē predicamenta non est genus ad illa: talis tamen analogia non impedit genus scibile. Aliter metaphysica que est de ente in cōmuni fm q est ens vt patet quarto metaphysice non esset scientia vna. dicitur ergo consequens scibile: genus subiectū ꝛ non genus predicatum propter rōnem adductam. ¶ Cōsiderandū est vlterius fm eundē q quattuor cōditiones eliciuntur hic a philosopho que requiruntᵉ ad hoc q aliqua scia dicatur vna: Quaꝝ pᵃ est vnitas generis subijcibilis. Scōa est identitas primoꝝ principioꝝ. Tertia q habeat p se partes. Quarta q habeat p se passiones. ℑ Per primaꝫ excluditᵉ equiuocatio. ℑ Nā equiuocoꝝ fm q equiuoca sunt nō est scientia vna. ℑ Per secundā excluditᵉ diuersitas cōsiderationis. Ad vnitatē enim scientie requiritᵉ vnius rōnis cōsideratio. ℑ Nā de eodē subiecto puta de corpore pñt diuerse scientie cōsiderari: vt naturalis ꝛ metaphysica fm diuersas rōnes formales ꝓsiderandi. Sed per tertiā ꝓditionē remouetᵉ vnitas scie subalternantis. Cū subalternata sint que nō habent easdē ptes per se. Ex 4ᵃ vō ꝓsideratione excluditᵉ ꝓsideratio eoꝝ que per accidens generi subijcibili ꝓueniunt. Ad vnā enim ꝛ eandē sciam nō spectat ꝓsiderare nisi ea que sunt p se. Ea enim que sunt p accidens inq̄tū hmōi non cadunt sub ꝓsideratione scie vt patet 6° metaphysice: tamē ea que sunt per accidēs vni scie possunt esse alterius scie per se qō patet etiā in sensibilibus. Sapor enim p accidens cōparat ad visum: per se cōparatᵉ ad gustū: ideo illa que respiciūt p accidēs subm vnius scie: possunt esse de ꝓsideratione p se alterius scie vt multa sunt p accidens corpori mathematico de qbus per se geometria nō ꝓsiderat que tamē sunt per se corpori nāli de quibꝰ pōt p se cōsiderare phyca. hec Egidius. Inter p̄dictas aūt ꝓditiones vt idē infert. Scōa est formalior: vz q dicunt esse eadē p̄nᵃ. i. eadē formalis ꝓsideratio. Tota enim ratio quare scia est vna: est q: ꝓsiderat oīa fm vnā ꝓsiderationē formalē ꝓsiderādi: q est ꝓsiderare oīa fm eadē p̄ncipia prima: non qdem prima extra genus q: talia sunt oībus cōmunia. sed fm p̄ncipia que sunt p̄ma fm ꝓpriā ꝓsiderationē scie alicuius. Ex predictis elici pōt q vnitas scie nō sumitᵉ ab vnitate māli obi: sed formali nō qdem nature: sed ab vnitate rōnis formalis ꝓsiderationis. ℑ Multa enim q̄ genere nature formantᵉ ꝛ specifice differunt: ptinent ad ꝓsiderationez vnius scie fm q ꝓueniunt in vna rōne formalis ꝓsiderationis vt infra clarius patebit. ¶ Ad pᵐ ergo patet solutio ex predictis. ¶ Ad 2ᵐ dicendū q ls ens non sit vnū vnitate vniuocationis. est tamē vnū vnitate analogie: siue attributionis q sufficit ad vnitatē specificā scientiaꝝ vt in p° metaphysice ad longū disputatū est. vbi habeᵉ qualiter de diuersis ꝛ disperatis ꝓclusionibus habetur vnus habitus specificus de genere qualitatis ꝛ nō vnus habitus vnitatis aggregatiōis sicut est vnitas acerui lapidū. Ad auctoritatem vō porphyrij dicendū q accipit ibi equiuocum largo modo vz pro omni eo q non mere equiuocū est. Sic analogū vel ens dicitᵉ equiuocū: siue aūt ibi loquaᵉ de equiuocatione phyca aut logica nihil ad propositum. ¶ Ad 3ᵐ patet solutio ex dictis q: ls logica ꝛ metaphysica ens in cōmuni ꝓsiderent: non tamen illud cōsiderant fm eādem rationem. logica enim fm rationem rationabilitatis. metaphysica vō fm rationem entitatis. Ad eadem etiam se extendunt diuersis tamē rationibus. vnde impeditur scientie vnitas.

¶ Sequitᵉ in philosopho ꝛ doc. s. ibi. Deinde cum dicit. (De scientia ꝛc̄.)

¶ Articulus tertius.

D tertium sic procedit. Videtᵉ q diuersitas sciarū a non sit sumenda a diuersitate principioꝝ. ℑ Nam ab eodez aliquid accipit vnitatem ꝛ pluralitatē siue identitatem ꝛ diuersitatez. Sed vnitas scientie attenditᵉ ab vnitate generis subiecti vt deductū est: ergo diuersitas attendēda est ab obiecto siue a genere scibili ꝛ nō a principijs. Scōo preterea scia accipit vnitatē a suo subiecto vz ab anima a qua ꝛ in qua habet suū existere: ergo ab ea accipit vnitatem ꝛ pluralitatem: q: vt patet 2° metaphysice: quia ab eo habet aliquid q sit ens ꝛ q sit vnū ens. Tertio preterea in vna ꝛ eadem scia vt patet in geometria ꝛ metaphysica ꝓsiderantur plura ꝛ diuersa p̄ncipia: ergo diuersitas scientiaꝝ nō sūmitur ex diuersitate principioꝝ. Aliter vna scientia esset plura ꝛ per ꝓsequens nō vna quod implicat: ergo quesitū falsum. ¶ Sed contra est pbs in presenti cap'o ibi. (Altera aūt scientia ꝛc̄.) ¶ Rñ. dicendum q tertia ꝓclusio huius capituli que est respōsiua ad quesitū talis est: Diuersitas scientiarum sūmitur a diuersitate principioꝝ. ita videlz q principia diuersaꝝ scientiaꝝ sic se habeant q principia vnius scientie nō procedant ex principijs clarius scientie neq; ambaꝝ scientiaꝝ principia procedant ex aliqbus principijs prioribus: Quia sine procederent ex eisdē principijs: siue alia ex alijs non essent diuerse scientie. ℑ Predicta aūt cōclusio probatur signo fm philosophū. ℑ Nam q scientie sint altere inter se fm prima principia. signū hoc est q cū perueniatur resoluendo ad prima principia que sunt in demōstrabilia debēt esse eiusdē generis cū his que demonstrantᵉ. ℑ Non enim vt ostensum est ex alio genere in aliud genus hz demōstrātem demōstrare. Ex quo patet q q: indemonstrabilia principia. ꝛ ea que demonstrantᵉ debēt esse eiusdem generis. vnitas generis scibilis q̄tū scibile. Ex quo accipitur vnitas scientie ꝛ principioꝝ. ꝛ fm q principia sunt diuersa accipitᵉ scientie diuersitas. sibi enim mutue corespōdent. Dicere ergo scias diuersitatē accipe a diuersitate principioꝝ: ꝛ dicere eas accipere diuersitatē a diuersitate formali generis scibilis idē formaliter loquendo est. ¶ Cōsiderandū est hic fm philosophū q vna ꝛ eadez ꝓclusio formaliꝫ pōt demonstrari a diuersis vel p diuersa media que sumuntᵉ ex eadez cohordinatione generis scibilis. i. fm eandē rationē cognoscibilitatis. Una vō cōclusio eadē māliter: diuersa tñ formaliꝫ pōt demonstrari p plura media sūpta ex diuersa cohordinatione. ꝛ nō est intelligēdū in eadē scientia sed in diuersis. Diuersa enim media a diuersa cohordinatione generis scibilis sumpta ad diuersas scias ptinent vt patet per ꝓclusiones. ¶ Cōsiderandū est fm. d. s. q māls diuersitas obiecti nō facit vel causat diuersitatē habitū sed solū diuersitas formalis sumpta fm diuersam rōnē formalē cognoscibilitatis. Cum vō scibile sit proprium obiectū scientie non diuersificabuntur scientie: fm diuersitatē materialē scibilium: sed fm diuersitatē eoꝝ formalem. Sicut autē ratio formalis visibilis sūmitur a lumine per qō color videtur: ita formalis ratio sūmitur fm principia ex quibus aliqd scitur. Et ideo quātūcunq; sint aliqua diuersa scibilia fm suam naturam dūmodo per eadem principia sumantur pertinent ad vnā scientiā: quare nō erūt iam diuersa: inquātū sunt scibilia. Sūt enim scibilia p sua principia sicut patet de vocibus q: voces humane multū differūt fm suā naturā a sonis inanimatoꝝ corpoꝝ. Sed tamē quia fm eadē principia attenditur consonantia in vocibus humanis ꝛ sonis inanimatoꝝ corporuꝫ eadem est scientia

nūsica que de vtriſq; conſiderāt. Si vō ſint aliqua genera ſcibilia eadem ſm naturaz ꝛ tñ per diuerſa media cōſiderantur. Illud manifeſtum eſt qꝫ ad diuerſas ſcīētias pertinent: ſicut corpus mathematicū nō eſt ſm ſuam naturam ſeparatum ſubm a corpore naturali. qz tñ corpus mathematicū cognoſcitur per q̄titatis principia. Corp⁹ aūt naturale p principia motus nō ē eadē ſcīa naturalis ꝛ geometria. pz ergo qꝫ ad diuerſificādum ſcīas ſufficit diuerſitas pncipiorū quā comitatur neceſſario diuerſitas generis ſcibilis. Ad vnitatem vō etiam vt q̄ſtum repit̄ vz vnitas ſubiecti ꝛ vnitas primorum pncipiorum non quidem primorum ſimpliciter. ſed primorū in aliquo genere ſcibili. Ille dicit. ¶ Conſiderandū eſt vlterius ſm doctō. ſanc. qꝫ genera ſcibilium diſtinguūtur ſm modū cognoſcēdi diuerſum. Sicut alio modo cognoſcuntur ea que diffiniuntur cum materia: ꝛ ea que diffiniuntur ſine materia. vnde aliud genꝰ ſcibilitz ē corpꝰ naturale ꝛ corpus mathematicū. vnde ſunt diuerſa prima pncipia vtriuſq; generis ꝛ per ꝯſequens diuerſe ſcīe ꝛ vtriuſq; horum generum diſtinguuntur in diuerſas ſpecies ſcibiliū ſm diuerſos modos ꝛ ratiōes cognoſcibilitatis. ¶ Ad primū ergo pz ſolutio ex dictis. ¶ Ad 2ᵐ dō ſm qꝫ accipit vnitatem ꝛ pluralitatem ſicut ꝛ entitatem a ſubiecto inheſionis quod ē anima. ſed vnitatem ꝛ diuerſitatem ſpecificā accipit ab obiecto ſine genere ſcibili vt declaratum eſt.

¶ Ad 3ᵐ dōz qꝫ in eadē ſcīa nō poſſunt conſiderari plura prima pncipia diuerſa formaliter vz ſm diuerſas rationes formales cognoſcibilitatis. Diuerſitas autem ſcīaꝝ ſumenda ē a diuerſitate formali ꝯſideratorū. vt declaratuz ē. Una ēt concluſio formaliter eadē non poteſt demōſtrari per plura media. i. pncipia formalit̄ diuerſa ſz vna cōcluſio materialiter eadē per diuerſa media poſſit demōſtrari. vt pz de iſta ꝯclone. Oē qꝫ delectaī transmutaī: Sic demōſtrando. oē quod quieſcit trāſmutatur qz eiuſdez ē quies ꝛ motus. ſed omne qđ delectatur qeſcit. quia qes in bono deſiderato cāt delectationem. ergo omne qđ delectatur tranſmutatur. ſcđo ſic: oē qđ mouetur tranſmutatur oē quod delectatur mouet̄ quia delectatio ē qdam motus appetitudine potentie. ergo oē qđ delectaī tranſmutatur. qꝫ aūt oē qđ delectaī moueatur ē ſm opinionem ¶ Platonis ꝛ habz locum in delectationib⁹ ſenſibilibus q̄ ſunt cū motu. ſed qꝫ oē qđ delectatur quieſcit. hoc ēt verum ē ſm opinionē Ariſto. vt pz 7° ꝛ 9° ethicorum ꝛ hoc loquēdo de delectatiōib⁹ intelligibilibus. hec ofa. d. s. ſm pđm circa finē lectionis pñtis.

Lect. 42. ¶ Qō. 47. de cognitione eorum que fiunt a caſu: ꝛ eſt lectio. 42. ſancti doctoris.

Dgice Cōſiderādū reſtat de his quorum ē ꝛ quox nō ē ſcīa obtine. Circa quod queruntur duo. ¶ Primo vtrū eorum que a caſu fiunt ꝛ fortuna poſſit eſſe ſcīētia aliqua demonſtratiua. Scđo vtrum eorū que cognoſcūtur p ſenſum poſſit eſſe aliqua ſcientia demſtratiua.

¶ Segtur in pđo ꝛ in ſan. do. (Eius aūt quod ē a forma) Articulus primus.

a B primum ſic pceditˀ. Videtur qꝫ eox que a caſu fiunt ꝛ a fortuna ſit ſcīa demſtratiua. ¶ Nā ō caſu ꝛ fortuna hī ſcīa demſtratiua cū diffiniaī vt pz 2° phycox, diffinitio aūt ē mediū demſtratiōis. qꝰ eox q̄ fūt a caſu ꝛ a fortuna ē ſcīa demſtratiua qz de effectib⁹ hī ſcīa de quox cāis pōt bēri ſcīa demſtratiua. ¶ 2° ꝓterea eorū q̄ fiūt vt frequēt hī ſcīa. vt dicē ꝑ phūs. Silr eox q̄ fiunt raro hī ſcīa vt pz de eclypſi ſolis ꝛ lune. qꝰ eox q̄ fiunt a caſu hī ſcīa dato qꝫ raro fiāt. ¶ 3° ꝓterea q̄z ē demſtratio ē ſcīa demſtratiua ſz ipi⁹ fortūe ē demſtratio. vt pz ſic dēmſtratio. Oē agens effectū nō intētū ē cā p accēs ſz fortuna ē hꝰ i gꝰ fortuna ē cā per accēs. Segtur qꝫ de fortuna ꝛ his que a fortuna fiunt poteſt eē ſcīa demonſtratiua. ¶ Sed contra eſt phūs in pñti capitulo (Eius autē qꝫ ē a fortuna ꝛc) ¶ Rñ. dicendū qꝫ iſtud ē ſcđm capūm hꝰ decimi tractatus in quo phūs determinando de his quorum eſt vel quorum non ē ſcientia ponit duas concluſiones inferendo tria correlaria de quox ſcīa ꝛ correlarijs videbitur in ſcđo articulo. ¶ Prima vō dicō qꝫ ē reſponſiua ad queſitum eſt talis vz. Qđ eorum que a caſu vel a fortuna fiunt non eſt ſcientia demonſtratiua que ꝓbatur tali ratione ſm pđm ꝛ doctorē ſanctū. Nam talium non poteſt eē demonſtratio. ergo eorum non poteſt eſſe ſcīa demonſtratiua. ꝓña pz. quia ſcientia demōſtratiua non poteſt cāri in nobis niſi p demonſtrationem vt pz p primā eius diffinitionem. ꝓbatio aſſcedentis. Nam ſyllogiſmus demonſtrationis aut ꝓcedit ex ꝓpōib⁹ neceſſarijs aut ex ꝓpōnibus que ſunt vere vt frequenter: ſz ex omnibus ꝓpoſitionibus neceſſarijs ſequitur ꝓclo neceſſaria vt probatum eſt. Ex propoſitionibus autē que ſūt vere vt frequenter ſequitur cōcluſio que eſt vera vt frequenter vel forte neceſſaria ſm qꝫ ex contingenti poteſt ſequi neceſſarium ſicut ex falſo verum. Nunqnā autem ex ꝓpoſitionibus que ſunt vere vt frequenter ſequitur propoſitio vel concluſio que eſt vera vt in pluribus. Aliter premiſſe aliquando eſſent vere concluſione exiſtēte falſa quod eſt impoſſibile. vt etiam ſupra oſtenſum ē: neceſſe eſt ergo qꝫ concluſio demonſtrationis vel ſit neceſſaria vel ſit vera vt frequēter. Sed ea que fiunt a caſu vel a fortuna neqz ſunt neceſſaria. neqz ſunt vera: vt frequenter. ſed vt in pluribus. vt pz 2° phycorū. qꝰ eox que ſunt a caſu vel a fortuna non poteſt eſſe demōſtratio quod fuit añs probandum ꝛ per ꝯſequens neqz ſcientia demonſtratiua. Et ſic arguitur per diffinitionem ſcire qꝫ illud quod ſcitur ē impoſſibile aliter ſe habere: et per ꝯſequens eſt neceſſarium. ergo de his que ſunt. vt frequenter non poteſt eſſe ſcientia demonſtratiua. vnde ait Boetius. Scientia eſt eorum que inmutabilem ſubſtantiā ſiue entitatem ſubſequuntur. Dicendum vt dicit hic doctor ſanctus qꝫ de his que ſunt vt frequenter conuenit eſſe demonſtrationem inq̄ntuz in eis eſt aliquid neceſſitatis: neceſſarium autem vt habetur 2° phyſicorum. Aliter eſt in naturalibus que ſunt vera vt frequenter et dīciūr ī minori parte. Et aliter in mathematicis ſcīētijs ſiue diſciplinis in qbus ē neceſſitas a priori: in naturalib⁹ aut a poſteriori que tñ ſumitur ab ea quod eſt ſm nām. ſ. a fine ꝛ forma. vnde ſicut docet Ariſto. oſtendere pp quid. vt ſi hoc debeat eē: puta qꝫ oliua generetur: neceſſe eſt hoc preexiſtere. ſ. ſemen oliue: non autem ex ſemine oliue generaī oliua ex neceſſitate. quia poteſt impediri generatio per aliquam corruptionem. vnde ſi fiat demonſtratio ex eo quod eſt prius in generatione nō cōcludet ex neceſſitate niſi forte hoc ipſum eēt neceſſarium ſemen oliue vt frequenter eſſe generatiuum oliue. quia hoc facit ſm ꝓprietatem ſue nature niſi impediaī. Hec ille. Eorum ergo que fiūt vt frequēter pōt demōſtratio vt eſſe demonſtratio ꝛ ſcientia inq̄ntum in eis aliquid neceſſitatis reperitur a quibus etiaz valet demōſtratio arguēdo ab eſſe cauſe ad poſſe effectus vt deduxit hic Egidius. Ex quo patet ſolutio ad argumentum factuz. ¶ Ad primum ergo dicendum qꝫ de fortuna vt ē per accidēs abſolute loquendo non eſt ſcientia: neqz de fortuitis et fortuna ſunt de eis non poteſt eſſe diffinitio atqz demonſtratio ſiue ſcientia demonſtratiua inq̄ntū in eis aliqd pſe aut neceſſitate inueniē. Ex hoc eſt in vniuerſali conſiderādo. Secus autem ſi in eſſe pticulari conſiderentur vt clarius diſputatum eſt in ſcđo phyſicorum. ¶ Ad 2ᵐ dicēdum qꝫ ſz eclypſis ſolis aut lune raro fiant q̄ſtum ad tēpus ſemper autez fiunt q̄ſtum ad cauſam: poſita enim eorum cauſa ſemper ponuntur. ¶ Ad 3ᵐ pz ſolutio ex reſponſione ad primum data.

¶ Segtur in philoſopho ꝛ in doctore ſancto ibi (Deinde cum dicit. Neqz per ſenſuz.

Articulus secundus.

a **B** secūdum sic ꝓceditur. Videt ꝙ singularium sensibilium sit scientia demōstratiua. ¶Nam linea visualis est sensibilis per visum vt ad sensum pz ⁊ tñ de ea est scientia vt pz de ꝓspectiua. ergo eorum q̄ sensu ꝓcipiunt̄ siue singularia est scia ēt demōstratiua. g° ⁊c̄ si dicatur ꝙ linea visualis in cōi sensu nō percipiatur. ſz hec vel illa. Contra non vī a sensu visus: nisi sub ratione coloris in cōi aliter color: nō ēct obiectum visus: sed ſ vel ſile color: qđ ē ꝛ pbm in scđo de anima ⁊ doctores oēs. ergo linea visualis sub rōne cōmuni coloris ⁊ per ꝓns in cōi a sensu ꝓcipitur. ¶2° ꝓterea vlia a sensu percipiū tur vt pz de obiecto sensus cōis ꝙ est sensibile in cōmuni sed vlium ē scia vt hic ꝓcedit. ergo eorum que sensu percipiuntur est scia. ¶Sed ꝛ ē pbūs in pñti capło ibi. (¶Aeq; per sensum ē scia ⁊c̄.) ¶Rñ° dām ꝙ 2ª ꝓcło p° capli que ē rñsiua ad quesitum talis ē scia non est eor que sensu cognoscūtur que p° tali rōne fm pbm ꝓbatur vt hic deducit doc. s. ¶Nam scia est vlium: quia obm intellect° cui° hītus ē scia: ē suba siue ſpm ꝙ quid ē qđ est vle qđ nō ē ſ ⁊ nūc a qbus: vt dctm ē vle abstrahitur. Obm enim sensus ē qualitas sensibilis que efficit singulares ſbas in determinato loco ⁊ tpe determinato. g° eorū q̄ sensu ꝓcipiunt̄. i. cognitiōe sensitiua cognoscunt̄ non ē scia demōstratiua nisi accipiēdo sciam vle ꝙ quacūq; cognitiōe vt alīq antiq voluerūt vt pz primo methaphysice. ¶Cōsiderādū ē hic fm doc. s. ꝙ hoc ꝙ dī vlr ēt vbiq; ⁊ semp nō ē fm viā affirmationis intelligendū. vz ꝙ h° fit de rōne vlis puta hois aut aīalis. q: ꝙ pz ꝙ quodlibet singulare hois ⁊ aīalis ēct sp ⁊ vbiq; q: rō hois ⁊ aīalis in quolz singulariū repitur: ī quolibz dico ꝓtento sub ſbo Si enim ēē vbiq; ⁊ semp ēct de rōne vlis sicut de rōne ipius generis ē ꝙ ꝓtineat sub se spēs. sequeret̄ ꝙ nihil esset vle ꝙ nō vbiq; ⁊ semp inueniret̄ ⁊ fm hoc olīua nō ēct vle q: ī Flandria nō inuenīt̄. Est ergo intelligendū ꝙ modū negatiōis siue abstractionis q: ſ. rō vlis abstrahit ab omni determinato tpe ⁊ determinato loco. vñ q̄z ē de se sicut inuenitur in quolibet vno loco vel tpe: sic natum est inueniri in oīb°. pz ergo ex predictis ꝙ vle non cadit sub sensu. q: igitur demōstrationes ꝑcipue sunt vles vt supra demōstratum est. ¶Relingitur ꝙ scia demōstratiua nō ē eor que sensu ꝓcipiunt̄ vz singularium: Sed instabat discipulus. ¶Nā vbicunq; ē singulare ibi ē vle. vt pz ī presenti q: nō ē dabile aliqđ singulare in quo nō sit vlr ſz in oī loco ⁊ in oī tpe ē singulare: cū non detur loc° vacuus neq; tps sine re tpali. ergo in oī loco ⁊ in oī tpe ē vle ⁊ ꝓ ꝓns ponēdo ꝑfatum dctm pbī fm viam affirmationis vle ē vbicunq; ⁊ semp. Dicēdū ē ꝙ vle fm vlez ei° rationem consideratum ē vbiq; ⁊ semper. quia in oī loco ⁊ tempore est aliquod vniuersale: nō tñ fm spālez ei° rationem vz hoc vle vel illud nō ē vbiq; ⁊ semper nisi forsitā per accidēs loquēdo. ¶Cōsiderandum ē vlteri° fm pbm ꝙ ex predicta conclusione pbūs infert tria correlaria. Quorum principiū ē ꝙ scia nō ꝓsistit in ꝓceptione sēsus vt antiqui voluerunt non ponentes sensum ab intellectu differre cū scia sit vlīuz: perceptio vō sensus singularium ⁊ non vniuersaliū vt ꝓbatum est: scđz correlariū est ꝙ scientia est cognitio potior cum habeatur p sensum vel causam q̄z sensus. ideſt cognitio sensitiua que non habetur per causam ꝓsertim vniuersalem que facit scire vt ex supra dictis patz. 3ᵐ correlarium ē ꝙ dato ꝙ sensus nō sit scīctia. ideſt cognitio sensitiua non sit intellectiua multum tñ confert ad cognitionem scientificam. quia vt supra dictum est deficiente in nobis aliquo sensu necesse est ⁊c̄. Ex rebus enim sensitiuis multotiens accipitur vniuersale vt patz in ꝓhemio methaphysice. ¶Considerandum ē vlterius fm doc. san. ꝙ cum dicit hic a pbo ꝙ cognitio per causam est nobilior: illa que non habetur per causam intelligendum est in his que habēt causam. scire autem aliquid per causam vniuersalem est nobilius q̄z intelligere q̄ltercunq; id quod habet causaz siue cognitione sue cause: sed de principijs que non hēnt causam est alia ratio: illa autem per se intelliguntur. ⁊ talis cognitio eorum est certior: oī scientia quia ex tali intellectu scientia certitudinem habet vt declaratum ē. Cum dicebatur ꝙ ꝓpter vnūquodq; ⁊c̄. ¶Considerandum est vlterius ꝙ singulare quod sensu ꝓcipitur pōt dupliciter ꝓsiderari. vno modo fm rationez singularitatis ⁊ sic ipsius non est scientia nisi istum terminuz singulare accipiēdo secunde intentionaliter. alio modo ꝓ eo ꝙ est singulare ⁊ hoc dupliciter. vno modo per respectū ad accidēs cōmune ⁊ sic eius non ē scientia. alio modo per respectum ad accidens ꝓpriū ⁊ sic eius esse scientiam demonstratiuaz de qua est hic ad propositum potest intelligi dupliciter. vno modo directe ⁊ per se sic eius non est scientia Alio modo reflexe per se non primo sed scđo. ideſt scđz aliud ⁊ illo modo ei° pōt esse scientia: Cum vt sic eius sit demōstratio nō quidē vlis sed particularis: vt declarātū ē. Silr vle potest ꝓsiderari dupliciter. vno modo ſz rōez vlitatis ⁊ sic eius non ē cognitio sensitiua siue sensus qđ in proposito idem est. Alio modo pōt accipi pro eo qđ ē vle ⁊ sic ei° ēē sensum pōt intelligi dupliciter. Uno modo p se ⁊ sic non cadit sub sensu. Alio modo per alterz ⁊ ex cō sequenti sic bene cadit sub cognitione sensitiua: vt clarius in scđo de anima disputatum est. ¶Questio 48 de principijs oīum syllogismorū ⁊ ē lectio. 43. sancti doctoris. Lec. 43.

i **A** super ꝓsiderandū restat de prīcipijs sciarum demōstratiuarū in cōi. Circa qđ queruntur duo. ¶Primo vtz oīum syllogismorum sint eadē principia. scđo vtrum subiectum scie possit dici ꝓncipium scientie.

¶Sequitur in pbo ⁊ in doctore sancto (Eadem enim ꝓncipia)

Articulus primus.

a **B** primuz sic ꝓceditur. Videt ꝙ oīum demōstrationū sint eadem ꝓncipia. ¶Nam principia demōstrationū sunt dignitates vt ex supra dictis pz. sed oīuz syllogismorum demōstratiorz sunt eadē principia que sūt dignitates. vt pz 4° methaphysice. g° oīuz demōstrationū sunt eadem ꝓncipia. ¶2° ꝓterea ꝓncipia syllogismorum sunt tres termini ⁊ due premisse. vt pz primo priorum. sed omnes syllogismi conueniunt in hoc ꝙ tñ ex tribus terminis ⁊ duabus premissis constent. ergo omniuz syllogismorum. ⁊ per consequens omnium demonstrationum sunt eadem principia. ¶3° preterea diffinitio ē principium diffiniti. sed omnium demonstrationū est eadem diffinitio. ergo idem ꝙ prius. ¶Sed contra est pbūs in presenti capitulo (Eadem autem principia ⁊c̄) ¶Rñ° dicendum ꝙ istud est tertiū capl'm hui° vltimi tractat° ī quo philosophus ostendendo per que principia non habetur scia. vz quia non per eadem. ponit tres conclusiones quarum prima est. ¶Nam omnium syllogismorum eadez sunt principia. Que 2° probatur tali rōe. nā syllor vor ⁊ falsor nō sunt eadē principia. ¶Nā veror sunt vā principia: ⁊ falsorum sunt falsa. ¶Nam enim sequitur falsum nisi ex falsis formaliter loquendo. ⁊ ſz ex falsis aliqñ sequatur verum posterioristice: non tñ posterioristice loquendo. fit enim hic mentio de syllogismis fm materiam tñ ⁊ non fm formaz. Scđa conclusio talis ē. nō omnium syllogismorum falsorum sunt eadem principia Que cōclusio probatur tali ratione. ¶Nam alique conclusiones sunt false que sunt disperate ⁊ impossibiles: sicut iste: Justicia est iniustīcia ⁊ iustīcia est timor. Sicut enim differt timor genere a iustīcia: ita ⁊ ab iniustīcia. Similiter iste sunt impossibiles: homo est equus ⁊ homo est bos. Sed similes conclusiones non possunt inferri ex eisdem premissis siue ex eisdem principijs. ergo ⁊ cetera. 3ª conclusio est ista. ¶Non omnium syllogismorum verorz eadem sunt principia. Quam conclusionem probat philosophus dupliciter. ¶Primo dialectice. Scđo analetice Dialectice siue logice probat quattuor rationibus. Quarum prima talis est ⁊ sumitur ex differentia primorum

ꝑncipioꝝ. ¶Aliā diuersoꝝ genere distinctoꝝ sūt diuersa ꝑn̄a sicut magnitudinum ꝑncipia sunt puncta numeroruꝫ vo vnitates. Sed multe conclusiones sunt in quibus vere cōcluduntur alij de pluribus subiectis genere distinctis. ergo non oīum syllogisinoꝝ veroꝝ eadē sūt ꝑncipia. 2°.rō que ſumitur ex ꝑncipijs cōibus talis est. principia coīa non possunt ingredi syllogisinū nisi fin̄ q̄ applicant̄ per terminos speciales ad ꝑncipia. Cum genera entium sint diuersa remota. sed manifestum ē nō oīum syllogisinoꝝ eē eadē ꝑncipia. ergo non oīum syllogiſmoꝝ sunt eadem ꝑncipia coīa fin̄ q̄ demſationem siue syll̄m ingrediuntur. 3ª rō que ſumitur ex compatione premissarum ad ꝯclusionem talis ē. Cōclusiones sunt quasi infinite. g° ꝑncipia syllogisinoꝝ sunt q̄si infinita: ⁊ per ꝯsequēs non oīum syllogisinoꝝ sūt eadē ꝑncipia. 4ª rō que ſumit̄ ex differentia necessarij ⁊ ꝓtingētis talis ē. Oē principioꝝ quibus vtimur in syll̄is quedā sunt necessaria ⁊ quedaꝫ contingentia. vt ꝑz ex primo priorꝝ. sed necessaria ⁊ contingentia nō sunt eadē. ergo nō oīum syllogisinoꝝ sūt eadem ꝑncipia. Scō ꝓbat idē Analetice. vꝫ per ratōes ꝓprias principijs quibus scientie demonſtrantur. ⁊ hoc tribus rationibus quaꝝ prima talis est. nā ſi oīum syllogiſinoꝝ ēt demſativoꝝ de qb⁹ ē ad ꝓpositū eēnt eadem ꝑn̄a: coīa q̄ sūt in scijs eēnt eadē. ꝑz q: q̄ eidē sūt eadē inter se. sunt eadē. ſz ꝑn̄a cuiuſz scie sūt quodāmō eadē ꝯclusionibus. q: vt supra ostensum ē sunt eiusdē generis. ergo ſi oīum syllogꝝ ꝑn̄a sunt eadē seq̄ret̄ q̄ oīa que sunt i scie tijs sint eadē qđ fuit ꝓbandū. 2ª rō ſi ſic ſequeret̄ q̄ qōlibet ꝓtingeret demſare p qōlibet. hoc ē manifeste falſuꝫ Ex quo multa icōueniēcia ſeq̄rent̄. vt de ſe ꝑz g° ⁊c. 3ª rō talis ē diuersorum generum sunt diuersa genera. vt de ſe ꝑz. ſz diuerſe scie sūt diuersoꝝ genery scibilium. g° diuersaꝝ sciaꝝ sūt diuersa ꝑncipia ⁊ p ꝯs diuersaꝝ demſationū ꝑn̄a nō sūt eadē. cum scia sit ꝑus effect⁹ demōſtratiōis. ¶Cōsiderādū ē ät q̄ demſationū ꝑn̄a sūt i duplici dīa. ¶Aliā q̄dā sūt coīa: quedā vo ꝓpria. 2° mō loq̄ndo de ꝑncipijs nō oīuꝫ demſationū sunt eadē principia. Aliter vt dcm̄ ē oēs demſatiōes eēnt eadē. ꝑmo mō loquēdo de ꝑncipijs coīb⁹ h° duplr. vno mō ꝯsiderando ꝑn̄a coīa vt sunt applicata ad ꝑncipia spālia. ⁊ sic nō oīuꝫ demſationum sunt eadē ꝑncipia. Alio mō ꝯsiderādo ea ſ eoꝝ cōitate: et sic oīuꝫ eadē sūt ꝑncipia q̄ qdē nō formaliter ſz vtualr solū ingrediunt demſatōes. vt supra hituꝫ ē. Et ſi ꝑbs aliq̄s dicat q̄ ꝑncipia demſationum nō sunt eadem: accipitur ibi ꝑncipium. vt ꝑmuꝫ et idē ē q̄ adequatum siue ꝓprium qđ. n. alicui sibi ꝑmo ꝯuenit adeq̄te ⁊ ꝓprie sibi ꝯuenit vt in capl̄o de vtl̄i hitum ē. Si vo accipiat̄ ꝑmum p eo qđ ē ꝑmum via diuisionis. sic ideꝫ ē q̄ cōi⁹ dī ꝑmum. secus ät loquendo fin̄ viam resolutionis. ¶Ad argumenta patꝫ solutio ex predictis.

¶Sequitur in philoſopho ⁊ in doct. san. ibi. (Sed q: quodammodo eadem ⁊c.)

a **¶Secundum** sic ꝓceditur. Videtur q̄ subz scie tie nō possit eē ꝑncipium scie. ¶Aliā de ꝑncipijs supponit̄ siue ꝑcognoſcitur q: trn̄ de subo vo ꝑcognoſcitur q: ⁊ quid. vt supra circa ꝑncipiū hui⁹ libri ꝯcedit ꝑbs. ergo subm nō potest dici principium alicui⁹ scie. ¶2° ꝑterea per ꝑncipia scie demonſtratur ꝓpria passio de ꝓprio subo ſz per subm scie nō demonſtratur passio de subo aliter idē eēt demōſtrans ⁊ idē ō quo fierꝫ demſatio qđ ē falsum. ergo idē ē qđ ꝓrius. ¶3° ꝑterea ſi ſic ſequeretur q̄ trn̄ duo eēnt ꝑcognita vꝫ subm ⁊ passio. Quia per hypoſtaſim subm ē ꝑncipiuꝫ scie. ꝯs est contra ꝑbm in ꝑncipio hui⁹ libri. ergo nullatenus ꝯcedēdū ē q̄ subm sit ꝑncipiū sciarū. ¶Sed ꝯ ē ꝑbs in fine h⁹ capl̄i fin̄ q̄ addncit hic doc. s. ¶Rñ° dīm q̄ ꝑncipia sciaꝝ sunt in duplici dīa. ¶Aliaꝫ quedam sunt ꝑncipia ex quibus demonſtratur sicut sunt ꝑme dignitates: vt q̄ nō ꝯuenit simul eē ⁊ non eē. Alia sunt ꝑncipia circa que sunt scie. i. circa que vſatur ꝯsideratio scie obīue. ⁊ talia dicūtur eē subiecta sciaꝝ q: diffinitionib⁹ suboꝝ vtimur. vt ꝑncipijs in demſabilibus. ¶Principia aūt ꝑmo modo ſumpta sunt coīa oībus scijs. Sed ꝑncibia circa que versantur scie sūt ꝓpria cuiuslibet scie. sicut numer⁹ arithmetice ⁊ magnitudo geometrie. ¶Principia vo coīa oꝝ ad ꝓpria applicari. Ad hoc q̄ fiat demſatio q:n. ex eis solis ꝑncipijs cōib⁹ nō potest fieri demſatio. igitur dici nō potest eadem eē principia omnium syll̄oꝝ demſationum hec doct. san. in ꝑsenti capl̄o circa finem. Ex quo colligi potest q̄ subm pōt dupl̄r ꝯsiderari. vno modo in ꝯtum ē subz: illo mō nō ē ꝑncipiuꝫ scientie. Alio modo potest considerari vt in se includit diffinitiōem suam ꝓpriam q̄ dicitur medium demonſtrationis ad demonſtrādū passionem de eo vt subm est. ⁊ illo modo subm dī ꝑncipiū scientie. ¶Ad argumenta oīa pz solutio ex dictis.

¶Questio. 49. de cōparatione scie ad alia q̄ ad cognitionem ptinēt: ⁊ est lectio. 44. sancti doctoris. Lec. 44.

f **¶Inaliter** ꝯsiderādū restat de cōparatione scientie ad alia que ad cognitionem ptinent. ¶Dostq̄z declaratum ē de compatione scie ad sciam ē̄tum ad certitudinem vnitatem ⁊ diuersitatez. Circa qđ queruntur duo. ¶Primo vtrum scia differat ab opinione. 2° vtrum scientia differat ab alijs habitibus intellectualibus.

¶Sequitur in pbo ⁊ in san. doc. (Scibile autem).

Articulus primus.

a **¶Primum** sic ꝓceditur. Videt̄ q̄ scia ⁊ opinio non sint duo habitus distincti realiter. ¶Nam hit⁹ distinguuntur per eorum oba in virtute ꝑncipiorum. vt supra declaratū est. sed scibile ⁊ opinabile q̄ dñtur eē subalterna scientie ⁊ opinionis nō distinguūtur realr quia idem potest esse opinabile ⁊ scibile vt ꝯcedit ꝑbus ergo opinio ⁊ scientia nō distinguūtur. ¶2° ꝑterea ſi opinio ⁊ scia distinguerētur hoc eēt. vt dicit ꝑbus q: scia ē necessarioꝝ: opinio vo ꝓtingētiū. ſz hoc nō q: ſic ꝑz. Oz de ꝓpone necia pōt haberi opinio vt hic ēt cōcedit ꝑbs ergo ⁊c. ¶3° ꝑterea vltimum ēt scia. ⁊ sic scia non differt ab opinione ratione obiecti. ¶Sed ꝯ ꝑbus in vltimo ca° hui⁹ decimi tractat⁹ ibi (Scibile ät ⁊ scia dīnt) ¶Rñ° dīm q̄ istud ē vltimū capl̄z h⁹ decimi tractat⁹ ꝑmi libri in quo ꝑbus determinādo de scia per 2ᵐ ad illa que ad rationem pertinent vel ad alia. ¶Ponit duas ꝯclusiones: duas dubitationes inferēdo ⁊ vnū corelariū. De quaruꝫ ꝯclusionū. 2ª ⁊ corelario i ſequēti articulo videbit. ¶Prima ꝯclō que ē responſiua ad quesitū talis ē. Scia ē hit⁹ distinctus ab opinione: Que ꝯclō ꝓbatur tali rōne ꝑbi. ¶Aliā obz scie differt ab obo opinionis vꝫ ab opinabili: g° scientia est hitus ab opinione distinctus. ꝓbatio ꝓñe. q: hitus distinguūtur per obiecta formaliter sumpta. Añs ꝓbatur quia scientia obiectiue ē de vltibus. ¶Non enim scientia ē de vniuersalib⁹ sub ſenſu cadentibus. vt supra ꝓbatum est. Sed ēt ē necessarioꝝ. i. impossibiliuꝫ aliter se habere. Cum sit effectus demōſtrationis ſed opinio ē contingentiū alr se hēre qđ ꝓbat ꝑbus tripliciter. tali rōne. nā contingētia cognoſcūtur cognitione intellectiua: ⁊ eoꝝ nō ē scia. q: scia ē impossibilium alr se habere: neq; eoꝝ est intellectus. q: ēt intellectus qui dī scia in demſabilis. i. ꝑncipium scie vt supra declaratum ē dicit̄ eē non contingentium. sed necessarioꝝ siue impossibiliū alr se hēre. ergo eorum ē opinio. ꝑz ꝺña per locum a ſufficienti diuisione. Et h° cōpḧendēdo sub scia ⁊ intellectu oēm certitudinalē cognitionē. Ex hoc infertur descriptio opinionis vꝫ q̄ opinio ē estimatio quedā immediate ꝓpositionis ⁊ non necessarie: qđ potest intelligi dupliciter. vno modo ita q̄ ꝓpō immediata in se quidē sit necessaria. ſz ab opinante accipitur pro non necessaria. Alio modo vt in se ꝓtingēs sit: vl̄r aūt ꝓpō immediata ē ꝓpō quecunq; q̄ p aliquod medium ꝓbari non pōt siue sit necia siue nō necessaria. Scō probatur a philoſopho idem per id qđ cōiter ap pet ex vtute vocabuli. ¶Aliā opinio vꝫ sonare aliqd ōbile ⁊ icertū. vñ opinio vꝫ eē ꝓtingentiū. 3° idē ꝓbat ꝑbus ꝑ explicitū. nā nullū q nō opiat̄ aliqd q̄ ꝓpossibile

est aliter se hēre nō reputat se opinari. Sed scire quando vō opinatur q sic ē q nihil phibet aliter se habere tūc reputat se opinari: ac si opinio sit talis. i. contingens scīa vō necessario. ¶ Considerādū ē autez fm pīm in lra q pp ea que dicta sunt pīs mouet duas difficultates. Quarū prima est vtruz idem possit esse opinabile ⁊ scibile. scdo vtrum de eodem aliquis possit habere scientiam ⁊ opinionem. Ad primam ad quā secūdario rndet pīs dōm q vnū ⁊ idē materialiter pōt ee scitū ⁊ opinabile non tn idem formaliter. i. fm eandē rōnem formalē. q necessariū inqz tū hmōi ē scibile ipm vō acceptum ab opinante: vt possibile. Aliter se habere sicut est ī ista ppositiōe. In corporalia nō sunt in loco. Illud vō potest esse scitum ab vno ⁊ opinabile ab alio simul ⁊ semel. Ab eodez vō potest idem fieri sed non simul sed successiue. Ex quo pz responsio ad aliam dubitationē vz q eiusdem materialiter sumpti diuersi tn formalr pōt ee scīa ⁊ opinio: a diuersis qdē in eodem tpe. Ab vno vō non simul sed successiue. ¶ Considerandū ē vlterius fz doc. san. q si aliquis per media pcedat ad īmediata ita q illa media nō arbitret: vt contingentia aliter se habere. Sed arbitret ea sic se habere sicut diffinitiones que sunt media p que deinfationes pcedunt nō erit opinio sed scīa. Si vō aliqs pcedat ad īmediata p aliqua vera media: que tn nō insuntallis ō quibus dicūtur per se sicut diffinitiōes que dicūtur substantialiter ⁊ significāt spēz rei vel nō accipit ea que sic insunt habebit opinionē ⁊ nō sciet vere q: ⁊ ppter qō sit. Si tn pcedit vsqz ad īmediata tūc. n. per īmediata opinabitur q non sciet. si vō nō pcedit per īmediata sed p mediata tūc nō opinabitur ppter qd fz solū q: Nā ēt scīa q nō est per īmediata ⁊ ppter quid. nō ē scīa ppter quid sed q: Nec ille formaliter. ¶ Considerādū ē vlteri? fm eundē ibidē q cū in deinfationib? nō sit pcedere in infinitū. vt supra oīsum ē si sit aliqua ppō contingens mediata oz q reducatur ad aliquā īmediatā nō autē reducitur ad aliquas ppōnes necessarias īmediatas. q: necessaria non sunt propria principia otingentiū. neqz ex necessarijs pōt seq cōtingens. vñ relinqtur q sit aliqua ppō cōtingēs mediata. ⁊ aliq otingēs īmediata sicut ista hō nō currit ē mediata pōt. n. pbari p hoc medium. q: hō non mouet q ēt ē otingēs. Sz īmediata existimatio igit taliuz ppositionū otingētiū īmediatarū ē opinio. sed per hoc nō excluditur quin ēt acceptio ppōnis otingētis mediate sit opinio. Sic. enīz se hz opinio circa otingentia sicut intellis ⁊ scīa ee necessaria. ¶ Ad pmū igitur ⁊ scdm pz solo ex dictis. ¶ Ad 3m dōz q scīa dicit vlīuz posterioristice loquēdo vz respectu ppāmn i qbus pdicatuz concluditur ineē subiecto vlr hoc ē prio ⁊ quertibiliter sine adequate: aut fz ipz: vt supra declaratū ē. Singlariū aūt eodē mō loquēdo ē quidē scīa sed nō per se prio fz p alteruz ⁊ fm aliud vl vt qdā dicūt reflexe. Vñ dato q otingentia possint vlr ocludi ēt vt contingētia sunt. posterioristice loquēdo ⁊ ar^m voluit nō āt posterioristice. vnde rō laborat in equinoco ⁊ falsum supponit.

¶ Sequitur in pīo ⁊ in doc. san. Deinde cū dicit (Relinquitur autē ⁊c.) Articulus scōs.

Vltimum sic pceditur. Uī q scīa nō diat ab aliis habitibus intellectualibus. Nam intellectus ē habitus intellectualis ⁊ tn scīa ab eo nō differt: vt supra concessum est. intellectus enim dicitur scīa quia necessarium est habere sciam alicuius vz principiorum absqz demonstratione igit ⁊c. C 2° preterea ponere distinctionem inter prenominatos habitus ptinet ad philosophiam moralem. vt pz sexto ethicorum. ergo pīs inconuenienter assignat hic differentiaz eorum qō ē contra suppositum. ¶ Sed ptra est pīs in fine h? ca. ibi. (Relinquitur ⁊c.) ¶ Respon? dōm breuiter q scientia intellectus ⁊ alij habitus intellectuales ab inuicē differunt vel distinguūtur. Nam illi habitus sunt distincti inter se qui versantur circa diuersa obiecta. Sed quiqz habitus intellectuales vz Intellectus: scīa: prudentia: ars ⁊ sapientia que significantur per hanc distinctionem Sypas sunt hmōi ergo ⁊c. Probatio mnoris. Nā ois habitus intellectualis semper est verior vel ergo ē hītus speculatiuus vel practicus. Si pmum hoc ē dupliciter. vel est circa cōclusiones ⁊ sic est scīa. vel ē circa principia ⁊ hoc dupliciter. vel circa principia demōstrationis ⁊ sic ē intellectus. vel circa causas altissimas que sūt diuine. ⁊ sic ē sapientia. Si sit habitus practicus hoc ē dupliciter. vel ē circa agibilia ⁊ sic ē prudentia. vel circa factibilia: ⁊ sic est ars. factibile autē dicitur illud quod fit per actiōez transeūtem. Agibile vō dicitur quod fit per actiones inmanētes sicut sunt moralia. De his autem habitib? maxime pertinet considerare ad pīm moralē potissime de prudentia. De sapientia vō ⁊ intellectu pertinet ad primā philosophiam. De intellectu vō ⁊ rōne inqtū sunt potentie anime: pertinet considerare ad pīm naturalez Et lz hmōi phūs enumeret rōnem inter habitus predictos: cuius ppria ē discurrere de notitia premissaruz ad noticiam conclusionum: tn non distinguitur a scīa nisi fz rōem. vnde non sunt ponēdi nisi quinqz habitus intellectuales. Si vō accipiatur ratio p potentia. sic ab omnibus habitibus realiter distinguitur ⁊ in libris de anima ad longum disputatur. ¶ Considerandum ē hic fm pīs q ex predictis correlarie pz q solertia distinguitur a scīa Nam scientia est habitus conclusionis per demonstrationem acquisitus. Solertia vō est quedam perspicacitas intellectus apprehendendi medium. i. causam rei in non perspecto tempore. i. velociter absqz magna mora quod maxime contingit ex naturali aptitudine ⁊ etiaz ex consuetudīe. solertia est ergo subtilis ⁊ facilis coniectu rō medij propter qd eueniat: vt si quis viderit aliquē altercantem cum aliquo diuite. cognoscit q ille diues sibi aliquid accōmodauit: vel si quis viderit inimicis factos amicos cognouit q hoc est quia facti sunt inimici vnius tertij: ⁊ sic de aliis exemplis que adducit philosph? ad ostendendaz q in omnibus habitibus predictis potissime in prudentia ⁊ arte potest esse solertia. ¶ Ad primū ergo dicendum q si scientia accipiatur cōmuniter. p oī certitudinali cognitione ppositionum necessariarum. sic intellectus est scientia. Si vō accipiatur proprie vz p habitu conclusionis sic distinguitur ab intellectu. ¶ Ad 2m. pz solutio ex predictis. Et hec de primo posteriorum dicta sufficiant. Ad laudem omnipotētis ⁊ immortalis dei eiusqz gloriosissime matris virginis Marie ⁊ omnium sanctorum ⁊ doctoris sancti qui cum deo vivit per infinita secula seculorum Amen.

¶ Expliciunt questiones fratris Dominici de Flandria ordinis predicatorum sacre theologie eximij professoris in primū librum posteriorum Analeticoz Aristo. fm ordinē lectionū diui thome Aquinatis eiusdem sacri ordinis feliciter Amē.

¶Clarissimi artium ⁊ sacre theologie doctoris fratris dominici de Flandria ordinis predicatorum questiones perutiles in scōz libz posteriorum analeticoz Aristotelis fm ordinem lectionum diui Thome aquinatis eiusdē ordinis feliciter incipiunt.

Postquā i primo libro cōsideratum est de syllogismo demonstrativo considerandum restat in hoc secūdo libro de pncipijs demonstrationis. sed quia vt dicit hic doct. sanc. Duplex est principium ipsius demonstrationis. Unum quod formaliter ingreditur demonstrationis videz medium eius. Aliud q̄ solum virtualiter ingreditur demonstratiōem vz prime propositiones indemonstrabiles. Ideo circa determinationem principiorū demōstratiōis duplex occurrit consideratio in genere. Illā pmo considerandum est quid sit medium in demonstrationibus vel de cognitiōe medij in demonstratiōibus. Scōo psiderādū erit de pmarum propositionum cognitione. ⁊ hoc in vltimo tractatu huj scōi libri qui incipit ibi (De pncipijs autē q̄liter fiunt cognite ⁊c.) Quantum ad pmum duo sunt consideranda. Illam pmo considerandum est quidd sit medium in demonstrationibus. ⁊ h in primo tractatu. 2o 3m est qualiter idem medium nobis innotescat. ⁊ hoc in 2o tractatu ⁊ aliqbus sequētibus ibi. (Quomodo autē qō quid est ⁊c) Circa pmuz queruntur quinqz. primo vtz questiones sint equales numero his que vere scimus Scōo vtrum sint tm̄ quattuor questiones vere scibile vz. Si est. Quid est. Quia est ⁊ ppter quid ē. 3o vtrum omnes questiones reducantur ad questionem quid est 4o vtrum omnis questio sit questio medij. 5o vtrum diffinitio passionis sit medium demonstrationis potissime: vt videtur h velle phs.

Lectio pa ¶Questio prima scōi libri posteriorum analeticoz Aristotelis de cognitione medij in demonstrationibus ibi In philosopho ⁊ in doctore sancto. (Questiones sunt equales).

¶Articulus pmus.

a Primum sic pcedit. Videt q qōes nō sint eq̄les his q̄ ve scim⁹. Illā tm̄ sūt q̄tuor qōes ve scibiles vt pz h i lra. Sed ve scibile ē invnū tm̄ vz 2o demōstratiōis. q: qcqd ve scit p demōstratiōez cognoscit soli ūt cognitiōis ē dēmōstratio. g⁹ qōes ñ sūt eq̄les nūero his q̄ vere scim⁹. ¶2a pterea ois qō ē qō medij vt h. pbat phs medij nō ē tm̄ ve scibile vt pz de se. ergo idē vt supra ¶3o pterea si sic seq̄ret q ois res eēt ve scibiles. pns ē manifeste contra phm in isto ⁊ precedenti libro. Quia contingentia ⁊ impossibilia non sunt vere scibilia sequela patz: quia de qualibet re potest esse questio. Tuz primo quia quelibet res potest esse dubia ⁊ cognita. ergo de qualibet re potest formari questio. quia est dubitabilis propositio. Tum scōo quia omnis interrogatio est q̄stio: de qualibet re potest fieri interrogatio. ergo ⁊ questio. Si ergo questiones sunt equales numero his que vere scimus. Sequitur q̄ quelibet res erit vere scibilis ¶4o preterea demonstrabilia sunt vere scibilia. sed de eis non est questio. Tum primo quia demonstrator nō interrogat. vt in primo huj⁹ concessum est. Tum scōo. quia fm Boetium in topicis omnis questio vel est questio thesis vel hypothesis que locum non habent in demonstrativis. ¶Quinta preterea prima principia demonstrationis. Cum faciant scire sunt vere scibilia propter quod vnumquodqz ⁊ id magis. Sed de ipsis non formabitur questio. Cum sint per se nota. ergo questiones nō sunt equales numero his que vere scimus. ¶Sed contra est philosophus in principio huj⁹ libri dicens (Questiones sunt equales numero ⁊ certa. ¶Respo⁹ dicendum q̄ hic incipit scōi libri posteriorum in quo potissime demonstratur de medio demōstrationis qō ē ipm q̄d ē qui liber dimidiatur in septem tractatus. In primo determinat philophus de questionibus medij. In secūdo vo tractatu ostendit philosophus qualiter ipsum q̄quid est se habet ad demonstrationes ⁊ hoc disputatum est. ibi (Quomodo autem q̄quid ē ⁊c) In tertio ostendit hoc idem fm rei veritatem ibi (Iterum autem speculādum ē ⁊c) In q̄rto ostendit qualiter ipsum q̄quid est se habet ad demonstrationem ibi (Quomodo autem scire opinamur) In qnto ondit qualiter ipsum q̄quid est. potest venari ibi (Quomodo autem potest venari ⁊c) In sexto vo ostendit qualiter ipsum q̄quid ē venari potest ibi (Ad habendum autem problemata ⁊c) Sz in se primo ⁊ vltimo ostendit philosophus ⁊ determinat de cognitione primorum principiorum ibi (Ex premissis autem fiant ⁊c) ¶Prim⁹ aūt tractatus continet vnicum capitulum siue vnam lectionē tm̄ docto. san. in quo ponuntur quatuor principales conclusiones. Quarum prima ē responsiua ad quesitum videz q̄ questiones sunt equales numero his que vere scimus. Secōa est q̄ sunt tātū quatuor questiones vere scibiles. Tertio ē q̄ omnis q̄stio vere scibilis est reducibilis ad questionem quid est Quarta ē q̄ omnis questio ē questio medij. De duab⁹ autem vltimis questionibus in sequentibus articulis videbitur. ¶Prima vo cōclusio sic probatur tali ratione fz doctorem sanctum. Illam de omni eo qō ē vere scibile possumus questionem facere vere scibilem: ⁊ econuerso ergo equalis numerus est questionum vere scibilium ⁊ eorum que iure sciuntur. Antecedens pz. Illam ea scīūtur quorum scientia est cognitio per demonstrationem acquisita sed eorum oportet per demonstrationem scīētiam acquirere que ante fuerit ignota. ergo de omni eo qō est ⁊c. patz consequētia quia de omnibus his possumus questionem facere que ignoramus. Aliter rō formaliter omnis numerus est equalis alteri numero quā do non excedit. nec excediturr. sed numerus questionuz non excedit numerum vere scibilium. ergo ⁊c. Ad aior patet mino: probatur quia illa conuertuntur. quia quecunqz sunt vere etiam scibilia sunt vere scita ⁊ econuerso ergo ⁊c. ¶Considerandum ē autem fm Albertum magnum in hoc scōo libro tractatu primo capitulo prio q̄ questiones de quibus est hic ad propositum non multiplicantur q̄tum ad vere scita fm materiā scibilinz. he enim questiones multo plane sunt q̄ vere scita. sed multiplicantur q̄tuz ad formam scitorum sive scibiliū. Que cunqz enim vere scimus non sunt sophistica vel ex his per accidens scita vel etiam oppinabiliter scita sicut topica sed sicut dicit Auerois vel per demonstrationem vt complexa sicut sunt conclusiones vel per ea que sunt in demonstratione sicut per medium quod est diffinitio Sicut enim quia scitur ex conclusione demonstrationis ita propter quid scitur per medium demonstrationis. potissime fz qō actu mediat inter extrema. Scientia autez quid habetur per diffinitionem ⁊ scientia si est relinquit ex illa vt vult Alpharabius hoc ergo modo questiones eorum que demonstrantur: hoc est per demonstratōez ⁊ principia demonstrationum accipiuntur sunt equales numero specie ⁊ forma his que vere scimus hoc est his que per demonstrationem accipimus vel que sunt in demonstratione. Ad ulte enim alie questiones sunt fm materiam que excedunt incomparabiliter numerum vere scitorum. Ideo ille. Unde Lingoniensis vult q̄ questiones sint equales numero his que vere scimus nō secūm videntitate speciei. idest fm formam: ⁊ non secūm individua idest fm materiā scitorum. ¶Considerandum est viterius vt ex dictis colligi pōt q̄ cū dicitur q̄ qōes sūt eq̄les numero his que vere scimus intelligēdū ē de qōib⁹ determinabilib⁹ p demōstratiōem seu q̄ artē demōstratiuam

que sunt q̄tuor: vt infra patebit. q̄tuor enim tm̄ vere scimus p demōstrationē vt innuit b' Porphyrius. Unū scimus formaliter. vz q: ē ipius pclōnis. i. inherētiā passionis i sbo Aliud qō scimus comitative. vz ppter quid conclusiōis Dum enim scimus q homo ē risibilis pñs ē scire ppter quid ē risibilis. 3m elicitive. vz quid ē subiecti quia idem ē: qd ē subiecti ⁊ ppter qd pclusionis siue inherētie passiōnis. 4m scimus suppositiue siue antecedentis vz sūbm cui pōt inherere talis passio. Non enim possumus scire ppter quid homo ē risibilis nisi presciam⁹ q homo ē tale ens cui risibilitas tāq̄ passio inheret q̄tuor. q⁹ tm̄ p demonstrationez vere scimus: ⁊ tm̄ sunt quattuor qōnes his correspondētes terminabiles per artē demōstratiuam vt infra patebit. Relinqtur ergo q qōnes sunt equales sm numerū vz q̄titatiuum his que vere scim⁹. ¶ Cōsiderandū ē vlterius sm Rodulphū britonis q qōnes sunt equales numero: his que scimus simpliciter non solum sm numerositatem speciei sed ēt sm individua ⁊ b accipiendo vere scire cōiter p omni eo qō scitur nō solū in conclusione sed etiā q̄tum ad cognitionem p̄missaruz demōstrationis. quia si accipientur solū p eo q ē scitum in conclusionē non haberetur nisi vna questio. s. qō quia ē. que ē de inherentia passionis ad sūbm. sed accipiēdo vē scire p omni eo quod cognoscitur in tota demōstratione sic habent oēs qōnes ⁊ sunt equales scibilibus hoc mō. q: medium demōstrationis ē ppter quid ⁊ ipius subiecti ē qō si ē ⁊ quid ē. ipsius vō pclusionis ē qō quia ē. sic accipiendo vere scitum p omni eo q ē vere scitum in demōstrationē. qōnes sunt equales numero his que vere scimus. ¶ Cōsiderandū ē vlterius sm eundē in prima qōne b⁹ scdi q vere scire pōt accipi dupliciter. Uno mō ppríe ⁊ sic 2° demōstrationis solum vere scitur. vnde sic qōnes nō sunt equales numero his que vere scimus. Alio modo accipitur cōmuniter ⁊ hoc dupliciter. Uno modo p eo quod scimus ex se ipso sicut sunt prima principia demōstrationis ⁊ isto etiā modo non sunt equales numero ⁊c. q: de principijs cum non sint dubia non formantur qōnes Alio modo p eo quod scitur ex alia. ⁊ sic qōnes sūt eq̄les numero his que vere scimus. quia quandocunq; ali qd ē vere ordinatum ad aliqd aliud cuius numeratio et distinctio accipitur scdm distinctiōem ⁊ numeratōez ei⁹ ad quod ordinatur sed oēs qōnes sunt ordinate ad scire. quia aliquis nō querit rē nisi vt sciat eam. ergo distinctio ⁊ numeratio qōnum debet sūmi sm distinctionem scibilium. Hec ille. Que vera sunt si fiat numeratio qōnū sm numerum scibilium q̄tū ad formā non autem q̄tū ad materiam vt in principio sm Albertū expositum est. ¶ Considerandū ē vlteri⁹ scdm Egidiū q b⁹ pclōnis. vz q qōnes sunt ⁊c. pōt ee tripler expositio. prima ē vt sit sensus: qōnes sunt equales numero: his que vere scimus ⁊ his que non per se nota. sed per demōstrationē scibilia. 2ª expō ē vt sit sensus. qōnes in rebus que sunt per se de qbus spectat ad demonstratiōem determinare sūt eq̄les numero his dubitabilib⁹ q̄cunq; vere scimus i talibus quot sunt scibilia tot sunt dubitabilia ⁊ ecōuerso. q̄ stones vō que sunt per accidēs ⁊ que contingunt. Aliter se hēre ⁊ que solū per signa hñt concludi non sunt per se vnde in his ppō pōt non hz locū sm hanc expositionez. 3ª vō expositio talis ē. vt sit sensus qōnes sunt ⁊c. i. vere scibilib⁹ vel vere ducibilib⁹ ad vere scibile. Semp enim imperfectū hz reduci ad pfectū. Ideo qō ē per accidēs hz reduci ad per se: ⁊ id quod ē p signū ad id quod est p cām: ⁊ q pōt alr se habere ad id quod nō pōt alr se hēre vnde in silibus predicta ppositio veritatem hz sup hāc expositionem. Paulus venet⁹ videt super addere q̄rtam expōem. vt vz sit sensus: questiones sunt eq̄les ⁊c. .i. his quibus intellect⁹ potest assentire per discursuz. vnde prima principia demonstrationis illo modo nō vere scim⁹. ¶ Ad primū igitur dicendum q vere scibile accipitur dupliciter. vno modo ppríssime vz p eo q per demonstrationē ē cognoscibile sicut id qō cognoscitur p formam demōstrationis. scdo modo sola pclusio demōstratiōis dicitur vere scibilis. Alio mō accipitur vt in ppositio vere scibile ppríe p eo quod in demonstratione cognoscitur nō solū sicut id qō cognoscit: sicut ratio cognoscendi: aut antecedentis elicitive aut cōmunitative: vt expositū est. Sic quatuor sunt vere scibilia vt ē expositum Sic placz. vñ ratio fundat⁹ in falso. ¶ Ad scdm dicendū q hz omnis questio sit reductiue qō medij nō tm̄ secūdū formā qōis vt infra patebit. ¶ Ad 3m dicendū vt dicit hic Britonis q qō pōt accipi dupliciter. vz cōmuniter ⁊ p ppríe. Cōmuniter sumitur p eo quod hz modū dubitationis vel interrogationis: ⁊ isto modo de omni re formari pōt qō. Sed ppríe sumitur qñ vz res que q̄ritur de se indubitabilis vel quesibilis ⁊ scibilis per artem demōstratiuā. ⁊ isto mō nō pōt formari qō de oī re. quia vt dicit Linconiēsis questio ē ppríe motus anime supza rē quesitā. qñ enim aīa mouetur ⁊ tendit ad inqsitionē rei que de se ē dubitabilis vel quesibilis tunc format qōem ⁊ isto modo oē quesitū ē partim notū ⁊ partim ignotuz quod nō conuenit omni rei. ¶ Ad q̄rtū dicendū q demōstrato: nō interrogat eo modo sicut dialectic⁹. vz nō interrogat vt petat cōcessum dubitative sed absolute interrogat vt videat si discipulus sit einsdē opinionis cum ipso. vnde supza oñsum ē in primo b⁹ q in qualz sciētia spāli sunt ppríe interrogationes. ¶ Ad quintū pz solutō ex dictis. ¶ Sequitur in pōo ⁊ in doc. s. (Deinde cum dicit. Est quidem ⁊c). Articulus scōs:

Bsecundum sic pceditur. Uidetur q non sint tm̄ quatuor qōnes vere scibiles. nā sunt plures qōnes per demonstrationē vere scibiles q̄ quatuor. vt ō se patet. ergo non tm̄ sunt quatuor questiones. pz consequētia per precedētē cōclusiobem quia qōnes sunt equales numero his ⁊c. ¶ 2° preterea vt dicit Boetius. Omnis questio est quasi thesis denudata vz circumstantijs vel hypothesis que est circūstantijs inuoluta. ergo tm̄ sunt due qōnes ⁊ non quatuor. ¶ 3° pterea de omni predicamēto pōt formari questio vz qd q̄tum quale ⁊c. ergo sunt plures q̄ q̄tuor. ¶ 4° pterea sm Boetium in topicis qō est dubitabilis ppositio. sed plures sunt dubitabiles ppōnes q̄ quatuor. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra ē pōus in pñti capitulo ibi (Est quidē ⁊c) ¶ Rñ° dicendū q scdā pclō b⁹ capituli que ē responsiua ad q̄situm talis ē. Tm̄ sunt quattuor qōnes terminabiles per demonstrationē. Que pōtur tali ratione sm pōm elicitiue. Nam omnis questio vel ē simpliciter nō ponens in numerum: vel ē composita ponēs in numerū Si pīmum hoc est dupliciter vel quia querit de esse rei simplr sic ē questio. Si ē. Uel querit de eē rei quiditative. sic ē q̄stio. Quidē. Si scdm hoc ēt dupliciter. vel q: querit de inherentia vnius ad alterum. Sic ē questio. q: ē vl de cā illius inherentie. sic ē questio ppter quid. sūt ergo q̄tuor qōnes tm̄ vere scibiles. i. determinabiles p demonstratiōem vz: si ē. Quia ē. Quid ē. ⁊ ppter quid ē. dicūtur autem ire scibilia que per demonstrationem sciuntur. vt dictū ē. aut directe sicut quia est. aut consequenter sicut ppter quid ē. aut elicitive vl antecedenter sicut si ē ⁊ quid ē. ¶ Considerandū ē hic sm doc. san. q cū scia non sit nisi vcroz vt patuit per diffinitionem demonstrationis cuius effectus ē scire. verū aūt solum significetur per orationez siue enūciatiōem opz solaz enūciatiōem eē scibilem: ⁊ per pñs quesibilem. pmo ⁊ pncipaliter. hz scdo mō. scia sit terminoz⁹ ipius ppōnis sicut anté in scdo perihermias dī. Enūciatio dupliciter formatur. vno modo ex noie ⁊ verbo ē absq; aliquo appposito: vt cum dicitur homo ē. sic ē ppositio de scdo adiacente. Alio modo quādo aliquid tertiū adiacet vt cū dicitur homo est albus. pōt ergo q̄stio formata referri ad p mum modū enunciatōis. sic ē q̄stio simpliciter. vel ad se cūdū modū sic est q̄stio quasi composita vel ponens in numer. ¶ Considerāduz ē vlterius q q̄stio composita dicitur poner in numerū sm doc. san. quia vz querit de

compositione duox. Sed ſm Albertū magnū talis qō dī ponere in numex in qua ꝓdicatū ponit aliqō ſubz diſtinctū ab hoc verbo ē: vel eius ꝓticipio: vt cum dī hō ē aīal. illud ꝓdicatū aīal ponit illud ſubm hō quod ē aliud ab hoc verbo ē quaſi ponēs in nūex binariū ꝫ ſubiectū. Oīs ergo qō ponit in nūex in qua ponit aliud ꝓdicatum ab illo vbo ē vel eiꝰ ꝓticipio. ſ. exīs. q: notāter dī. q: idez ē querere an hō ſit: ⁊ an hō ſit exīs. q: vtrobiqz queritur de eē exīntie rei ſimplr. Sed ſm ꝙPaulū venetū qō de ē 3º adiacente ⁊ nō de 2º adiacēte dī ponere in numerum. Tū ꝓmo q: qō de 2º adiacente nō ponit ꝓdicatum aliud mālē a ſubo. ſicut qō de 3º adiacente. ſubm. n. nō ponit ī numex ꝫ ſubm. ſed bñ ꝓdicatū: tñ ſcō q: qō an ē nullā ſupponit qōem. Et qō quid ē vnam ſupponit ſolā vz ſi ē Sed qō quia ē ꝓſupponit duas vz. ſi ē ⁊ quid ē. Et q̄ſtio ꝓpter quid ē ꝓſupponit ꝓdictas tres qōnes vnū aūt nō facit numex ſed bene duo vel tria. Tū 3º q: qōnes ſi eſt ⁊ quid ē que ſunt de eſt 2º adiacente querunt de eſſentia ⁊ eē rei que ſunt idē realiter cū ipſa re. Alie vō duo qōes que ſunt de ē 3º adiacēte querunt de ſubiecto ⁊ de ꝓpria paſſione que diſtinguunt realiter. ideo ſunt ponētes in numex. ¶Hec ille. Sed hoc quod hic dī repugnat doctrine doc. s. ⁊ veritati. ¶Manifeſtū ē. n. ꝙ eē ēntie rei ꝺ quo ē ꝺ mentio realiter ſiue ēntialiter dīt ab ipſa re: aliē res non poſſet intelligi ſine ſuo eē exīte quod eſt falſum vt deducit doc. ſan. in tractatu de eē ⁊ ēntia. ¶Conſiderandū ē vlterius ſm ¶Rodulphum baconū ꝙ ſolum illa qō ponit in numerum qñ ꝓdicatū eius ē numeratuz ⁊ diſtinctum formaliter ⁊ ēntialiter contra ſubiectum. Sicut cum queritur vtr homo ē riſibilis q: ēntia riſibilis ē alta ab ēntia hoīs: ⁊ vna ponit in numex ꝓtra aliam. vñ ſm ipm dū querit vtrū homo ē aīal: illa qō non ē ponēs in numex. Sed hoc nō vi vex eē. Quia ſic quelibz queſtio compoſita non poneret in numex. qō vī eē contra ꝺductionem ꝓbi in exemplis ſuis ſm expoſitiōem docto. ſanc. Alberti ⁊ altoꝝ doctoꝝ. ¶Conſiderandum ē vlterius ſm eundem ꝙ ſufficientia ꝓdictaꝝ queſtionuz ſic ꝓt formari. quia oīs queſtio ē qō mediꝫ: aut ergo ē ipſi mediꝫ: vt accipiatur in rōne mediꝫ: aut ē mediꝫ abſolute. Si primū hoc ē duplr. Quia vel querit de cā inherētie paſſionis ad ſubiectū: vel de ipſa cauſa vel inherentia. Si ꝓmum ſic ē queſtio ꝓpter qd. Si ſcōm ſic ē qō quia eſt. Quia querit mediū ad ꝓbandū hoc de hoc. Si vō eſt queſtio mediꝫ non rōne mediꝫ. Sed ſm ꝙ tale mediuz quod eſt diffinitio ſubiecti vel paſſionis ſumitur abſolute hoc ē duplr. Quia vel querit de entitate rei. ſic ē quo ſi ē ſiue an ē: vel querit de quiditate ſic ē qō quid ē. ¶Conſiderandum ē vlterius ꝙ de predictis qōnibus exemplificat: ⁊ primo de qōnibus compoſitis in numex ponentibus vt cuz q̄rimus vtr ſol eſt deficiens quia ē eclypſis vel nō: vel vtrum homo ſit aīal vel non. Tūc dicimus. Quia ita ꝙ hoc dico. quia ſit nota vel ſignū interrogationis. Sed q: ad hoc querimus vt ſciam⁹ q: ē cuius ſignū ē: q: cū hoc inuenerimus per demſtratiōem quieſcim⁹ a q̄rendo. vnde ſi in ꝓmo ſciremus vel ſciuiſſem⁹ nō q̄rerem⁹: vtz ita ſit. inqſitio. n. nō ceſſat niſi hīto eo qō q̄ratur. Et ideo cū queſtio q: ceſſet cū querim⁹ vtruz hō ſit hoc hīto ꝙ ita eſt. manifeſtū ē ꝙ hec queſtio. Q: q̄rit ⁊ cum ſcimus quia ita ē: q̄rimus ꝓpter quid ſit hoc vt puta. Cum ſcimus ꝙ ſol ē deficiens ꝓpter eclypſiz ⁊ ꝙ terra mota ē in terremotu: q̄rimus ꝓpter quid ſol deficiat aut ꝓpter quid terra moueatur ⁊ hoc querim⁹ ponēdo in numerū: qō vō querimus. Alio modo vz non ponendo in numex vt cū querimus: an centaurus ſit an nō ⁊ ſcientes de aliquo quia ē. i. ſi eſt ſimplr: querimus qd ſit illud vt quid eſt homo vl animal. ¶Hec enim ſunt tot quot querimus que cū inuenerimus dicimur ſcire. hec ōia doc. s. ſm phm. ¶Cōſiderandū ē vlterius ſm Egidium ꝙ qōnes de qbus hic phs exemplificando loquit nō ſunt qōnes de quid noīs. quia talia nō ſunt vere ſcita nec ſūt vē ꝯcluſa ī aliq̄ ſcia. ſed ſūt quid rei. Quid enī nominis ē tā entū q̄ non entiuz. vnde ipſa figmenta poſſūt hēre quid nominis non aūt quid rei. Cognitio. n. qd ē ꝓſupponit cognitōem ſi ē (Loquēdo de qd rei nō āt ꝺ qd noīs) vñ phs exēplificādo de qōe ſi eſt exēplificat de centauro exīmendo aliqō figmētū. q: talis qō poteſt eē ēt figmētoꝝ. Sed exēplificādo de qd ē nō exēplificauit niſi de entib⁹: vt ꝺ hoīe ⁊ deo. Quia talis qō vt hic ꝺ qōe agitur non ē niſi entium. Et iz ipſius dei. Cum nō poſſit diffiniri aut terminari q: ē infinitus: nō ſit diffinitio qd rei ꝓpꝛie ſumpta qō vz ſignificatur per diffinitōem quiditatiuā eius tñ ē quid rei large ſumptū ꝓ eovz qō poteſt reſponderi realiter ad interrogatiōem factam per quid eſt qō ſignificari pōt per diffinitiōem exīmentē quid rei. Mediat. n. diffinitio quiditatiua rei inter diffōnem quiditatiuam ⁊ qd noīs. vt hic ait paulus venet⁹. Si enim queratur a nobis quid ē deus dicerem⁹ ꝙ ē id quo maius cogitari nō pōt nihil tñ obſtat quin de eo queri poſſit qd eſt qō non hz qd rei. ſicut eniz pōt queri ſi ē de eo qō nō hz eē. ita poteſt queri quid ē de eo qō nō hz diffinitionem. ¶Nulla enim qō preſupponit qō querit q̄nis enim oīs qō ſit ꝓpō māliter ſumpta· ⁊ oīs ꝓpō ſit complexa ⁊ per ꝓns oīs qō ſit cōplexa q̄ſtum ad qōnem factam tñ id de quo ē qō pōt eē quid incomplexum. Luz aliqua q̄rat de entitate ⁊ aliq̄ de quiditate que mcōplexa ſunt. ideo dicitur aliqua qō ſimpliciter ſiue incōplexa. ſic ē qō ſi eſt: que iz ſit precognitio tñ dī etiam qō ēt loquendo de ſi ē reſpectu ſubiecti iz diuerſimode. Subiectum enī pōt ꝯſiderari duplr vt dicit hic ¶Rodulphus baton⁹ Uno modo ſm ſe ⁊ abſolute ⁊ ſic pōt de ipō queri queſtio ſi ē. Alio mō pōt ꝯſiderari ſm ꝙ pōt ꝯſiderari vl cō parari ad paſſionē añq̄ ꝓbetur paſſio de ipſo per dm̄ō ſtrationē. Sic ſi eſt de ipſo ſubiecto ē ꝓcognitio antequaz emm ꝓbetur aliqd de ſubo oz preſupponere ſiue precognoſcere ipm ſubm eē. ¶Ad ꝓmū igitur dicendū ꝙ de oībus ꝯcluſionib⁹ per demſtratiōem ſcibilib⁹ formantur tñ due qōnes in genere ſcibiles vz q: eſt. ⁊ ꝓpr qd ē: iz materialiter loquēdo. vt dicit Liconiēſis ꝺ ipis poſſint eē plures qōnes q̄ quatuor. ¶Ad 2m dm̄ ꝙ ¶Boet⁹ dinidendo qōnem ſolum loqtur de qōne in terminis cō munib⁹ facta ⁊ nō in terminis ſpālibus vñ ratio nulla. ¶Ad 3m dm̄z ꝙ qōnes tales habent reduci ad ipm q: ē q: in ſilibus queritur de inherentia alicuius in aliquo. vl dm̄ ꝙ ſil'es interrogationes non ſunt qōnes vere ſcibiles. i. terminabiles per artez demonſtratiuā: vnde ꝺ eis nihil ad ꝓpoſitum. ¶Ad 4m pz ſolutio ex dictis.

¶Segtur in ꝓbo ⁊ in doc. ſan. (Deinde cuz dicit. querimus autē ⁊c.

Articulus tertius.

a **D tertium** ſic ꝓceditur. ¶Uidetur ꝙ non oēs predicte q̄ſtiones reducantur ad qōnez quid ē. ¶Nā prius non dz reduci ad poſterius ſed potiꝰ econuerſo. Sed q̄ſtio ſi ē dicitur qō precedēs qōnem quid ē Cum quid rei ꝓſupponat ſi eſt vt ſupra conceſſum ē. ergo queſtio ſi eſt non reducitur ad qōnem quid ē. ¶2º ꝓterea vnum oppoſitoꝝ non reducitur ad reliquum ſic album non reducitur ad nigrum. Sed qōnes vere ſcibiles ex oppoſitis ſunt diſtincte cuz ſint membra cōdiuidēntia ergo ⁊c. ¶Sed contra eſt phūs in littera ibi (Queri mus autem cū q̄rimus ⁊c (¶Rñ ꝺ dicendum ꝙ tertia ꝯclō h⁹ capli que eſt reſponſiua ad q̄ſtitum ē ꝙ oēs queſtiones vere ſcibiles reducūtur ad q̄ſtiōez quid ē. Que concluſio ſic ꝓbatur. ¶Nam oīs q̄ſtio querit de mediovt in ſequenti articulo ꝓbabitur. Sed mediuꝫ in demonſtratione ē quod quid ē. vt infra patebit. ergo omnis qō reducitur ad q̄ſtionem quid eſt. non quidem ſicut ad illud qō eſt eis idem formaliter: ſed ſicut menſuratuz ad menſuraz. In vnoquoq; enim genere vt pz ꝺ metha phyſice ē dare vnum primū qd ē metrū ⁊ mēſura oīuz illoꝝ que ſunt illius generis. ergo in genere queſtionū ē dare vnam queſtionē primā ad quā omnes alie habēt reduci que eſt ꝙ quid eſt. ¶Nam omnes alie queſtiones terminantur. ſcito quid eſt quia ſcito quid eſt ſcitur: ſi eſt loquendo de quid rei de quo eſt hic ad propoſitū ⁊ ſcito

quid est: scitur propter quid: quia idem quid est ⁊ propter quid est realiter ꝛ fm formam questiōis differant. Cum etiam aliquid scit propter quid scit etiā quia est. sic enim se habet quid ad propter quid suo mō sicut ad qd ē. Nullus enim potest scire cām ꝓpter quā passionis ad subiectum nisi prius sciat passionē in esse subiecto. ¶ Cō siderandum est hic fm pbm ⁊ doctorem sanctum ꝙ q̄stio si est ⁊ quia est differunt ⁊ conueniunt. differunt in hoc ꝙ questio si est querit de esse simpliciter. Sed questio quia est querit de esse impertinenter: vt cū querim⁹ vtrum luna deficiat vel augeatur est questio impertinēs Querimus enim in hac questione si luna est aliquid. vt puta deficiens vel aucta. Sed cuꝫ querimus an luna sit vel non querimus de esse simpliciter. vnde dicitur si est differunt etiaꝫ in hoc ꝙ questio si ē ē questio simpliciter: ⁊ per consequens nō ponens in numerū. Questio vero quia est dicitur questio composita ⁊ per consequens ponens in numerum. Sed conueniunt in hoc quia tam de questione si est q̄ꝫ de questione qr ē queritur: an sit id qō est medium. Quia id quod est medium ē ratio eius de quo queritur an sit. Cum ergo cognito quia est querim⁹ ꝓpter quid est. aut cum cognito si est querimus quid est tunc querimus quid sit mediū quod non ē intelligendum. vt supra dictum est fm formam questionis sed fꝫ quandam cōcomitantiam. Nam qui querit causam ꝓp quam sol eclypsatur non querit ipsam vt mediū demōstrationis vꝫ vt in sensu composito. sed querit in sensu diuiso id quod ē medium. quia consequens ē vt hoc habito possit demonstrari ⁊ eadem ratio est de questione qd est. ¶ Sed instat discipulus contra aliqua que adducta sunt. Nam si est ⁊ quid est: cum quid est non sit questio ergo nō ē. Dicendū ꝙ non est inconueniens ꝙ vnū ⁊ idē sit precognitio ⁊ questio vt supra dictum est. Nā de subiecto in comparatione ad passionem anteq̄ꝫ probetur passio de ipso opꝫ precognoscere quid est. de ipso vō absolute sumpto non fm ꝙ de ipso habet demonstrari passio ipꝫ quod quid est potest esse questio: vel vt alij dicūt quid nominis est precognitio: sed quid rei est questio. si militer si est passionis vel de passione est questio. sed de subiecto ē precognitio ⁊ hoc comparando subiectum ad passionem. si vō absolute consideretur tunc potest etiam respectu subiecti dici questio: ⁊ licꝫ questio si est non determinetur per demonstrationem directe quasi formaliter conclusa: terminatur tn̄ per eam elicitiue ⁊ indirecte. ¶ Ad primuꝫ ergo dicendu ꝙ licet questio si est sit prior ordine generationis q̄ꝫ questio quid est. Tn̄ questio quid est ordine perfectionis precedit questionem si est. ⁊ hoc potissime considerando qōnem q̄tum ad earum determinationem. Terminata enim qōne quid est necessarium ē questionem quid ē terminari: vt dictum ē. non autem econuerso. ¶ Ad scdm dicendū fm Rodulphū britonem ꝙ alique dicuntur ex opposito distinguī dupliciter. Uno modo sicut contraria vel sicut aliq̄ que coeꝫ sub suo genere continentur. ⁊ isto modo vnum oppositorum vt sic non reducitur ad reliquum. Alio modo sicut priuatiua vel disperata aut que nō continentur equaliter sub vno genere vel aliquo toto ⁊ isto modo vnū potest reduci ad aliud. Sicuti accidit in proposito. vnde ratio laborat in equiuoco.

¶ Sequitur in pbemio ⁊ in docto. sanc. deinde cū dicit (Contingit in equoco ⁊c) Articulus q̄rtus.

B quartum

sic proceditur. Uidetur ꝙ non oēs q̄ stiones sint questiones medij. Nam in omni questione vere scibili de qua est hic intentio non ē medium inter subiectum ⁊ predicatū vt pꝫ de q̄stione si ē ⁊ quid ē. ergo non omnis questio ē qō medij. ¶ Scōo preterea mediū ē quoddā incōplexū. ergo ois qō ē questio incomplexa. Sed q̄stio quia ē ⁊ propter qd nō sūt qōnes incomplexe. vt supra concessum. ergo nō sunt qōes medij. ¶ Tertio preterea multi sciunt determinare qōnem quia ē vꝫ questionem quia luna eclypsat qui ignorant medium demonstrationis sciam ipsius demonstrationis ignorantes. ergo idem qō supra. ¶ Sed contra est phūs in littera ibi (Contingit itaq̄ꝫ ⁊c) ¶ Respōsio dicendus ꝙ quarta conclusio hꝰ capli que ē respōsiua ad quesitum ē ꝙ omnes questiōes vere scibiles sūt questiones medij. Hanc conclusionem ꝓbat phūs rōe ⁊ signo sic. Nam causa ē medium in demonstrantiōe q̄ facit scire: cum scire sit rei cām cognoscere ⁊c. Sed in oibus questionibus vere scibilibus queritur causa. Nam cum queritur vtrum luna deficiat. queritꝫ modo exposito supra. vtruꝫ aliquid sit causa defectus lune. vel qd ē querere propter quid. ergo quo quia est ⁊ propter qd: sunt questiones medij. Sicut autem se habet questio qr ē ad propter quid: ita se habet suo modo ad qd ē. Cuꝫ q̄ritur an defectus lune sit per quandaꝫ cōcomitātiā. queritur qd ē talis defectus. Quid autē ⁊ propter quid idē sunt fm substantiam. ergo quelꝫ qō ē questio cause ⁊ p cōsequens medij per qō vꝫ ꝙ principaliter intenditur ī demonstratione determinata. ¶ Confirmatur quia quicunq̄ intelligit aliqnē finē intelligit id per quod hꝫ deuenire ad talem finem sed demonstrator intelligit pclōnes demonstrationis scire tanq̄ꝫ finez ad quem deuenit per medium demfationis. ergo ois qō qnā demfator intendit q̄ dicitur vere scibilis ē qō medij. Preterea idē confirmatur. Nam qō qd ē presupponit qōem si ē. sed qō qd ē. ē qō medij ergo ⁊ qō si ē ē q̄stio medij. Qō ꝓpter qd ē reducitur ad qōnem qd ē. Idem enim ē qd ē ⁊ ꝓp qd ē. ergo qō ꝓpter qd ē qō medij. Questio vō quia ē presupponit qd ē. ergo qr ē ⁊ quelibet alia qō ē qō medij. ¶ Confirmatur idem 3⁰. Nam illꝰ ē qō quo habito cessat dubitatio sed mediū demfatōis ē hmōi in ordie ad qōnes vere scibiles ergo ⁊c. ¶ Confirmat q̄rto idē Nam omnis q̄stio querit an sit mediū vel qd sit mediū vt ex supra dictis pꝫ. ergo omnis qō ē qō medij: ⁊ licet qō quia ē p̄ncipaliter q̄rat de inherentia passionis ad subiectum ex p̄ñti tn̄ qō quia ē cōcomitatiue querit ipm medium ꝓpter quid terminatur ipsa questio qr ē. Al signo ꝓbat pbs hanc conclusionē per exēplū sensibilem. Nam in eis in qbus ē medium sensibiliter apparet ꝙ ois questio ē qō medij. qr quando medium per sensus innotescit non relingtur qōni locus: vt si ecīmus in loco qui ē supra lunam videremus ꝙ luna subintrando vmbraꝫ terre deficeret. ⁊ ita nihil circa hoc q̄rerem⁹ nec si ē nec ꝓp quid ē hoc. sed simul nobis fieret vtrūq̄ manifestuz: q⁹ signum ē ꝙ ois qō ē qō medij. Nec valꝫ instantia cū obiiciendo dicit ꝙ sensus ē singularium. ea vō q̄ queruntur sunt vlia sicut ⁊ ea que sciūtur. scientia enim ē vliuum vt ex supradictis pꝫ. ergo nō videtur ꝙ p sensum possit nobis innotescere id de quo ē qō. ꝙ autem hec instantia nihil sit declarat pbus qr ex singularib⁹ notis p sensum accipitur ⁊ cognoscit vle de quo ē scia. nam si essemus supra lunam ex hoc ipso ꝙ sentiremus pticulare. s. ꝙ hoc corpus lune nunc subintrat hanc vmbram lune vel terre statim accideret nobis ꝙ sciremus vle qr cognoscere mus ꝙ semp hoc mō accidit lune defectus. ¶ Considerandum ē hic fm ꝙ pbs ex supra dictis ꝛcludit ꝙ idem ē scire ꝙ quid ē ⁊ ꝓpter quid ē. Nā ex hoc ꝙ videmus terrā interpositā inter solē ⁊ lunā scirem⁹ ⁊ quid ē defectus lune ⁊ pp qd deficit luna quoꝫ vnū vꝫ scire qd est refertur Ad sciam q̄ scimus de aliquo qō simplicit sit. sed scire ꝓpter quid refertur ad cognitionē eorum que insunt sicut cum dicimus ꝙ trianguli sunt eq̄les duobus rectis. Relingtur ergo ꝙ idem est quid ē ⁊ ꝓpter quid qō manifestat pbs per exempla vt si queratur quid est defectus lune respondetur ꝙ ē defectus luminis in luna ꝓpter terrā que obiicitur inter solē ⁊ lunā ꝙ quidez ēt respōdetur cū regritur ꝓpter quid luna deficit ꝓpter defectum luminis ex oppositōe terre. Similiter ē de cōsonantia. nam si queratur quid ē cōsonantia respondetur ꝙ ē ꝓportio numerorum fm graue ⁊ acutum. ⁊ si queratur propter qd acutum consonat graui. respondetur ꝓpter id qō habet proportionem numeralem fm acu-

tum ⁊ graue sic ergo questio qd est ⁊ propter quid respondet in idē sm̄ q̄nis dicant in rōne. ¶ Considerandum ē vlterius sm̄ Buridanū, q̄ quēm ē ipsius medij potest intelligi dupl'r. vno modo q̄ sit medij sicut ei⁹ q̄ p̄ncipaliter terminatur per demōstrationē ⁊ isto mō q̄ ē nō ē q̄ medij: q̄ nō q̄ terminat solū formaliter p demōstrationē. alio mō q̄ sit medij tanq̄ ei⁹ per q̄ illud terminatur quod p̄ncipaliter intendit p demōstrationē. ⁊ illo modo q̄libet q̄ ē q̄ medij mō exposito. ¶ Cōsiderandū ē vlterius sm̄ eundē q̄ p̄dicte q̄nes sunt diuersimode q̄nes medij. Quedā q̄dam sunt de medio absolute sumpto. sic ē qd ē ⁊ si ē differenter tm̄ q̄ qd ē dī de ēntia medij sed si ē dī de entitate ipsius cui⁹ q̄ qd ē dī medium. sed p̄pter quid ⁊ q̄ sunt q̄nes de medio sumpto per cōpationez ad passionem diuersimode. tm̄ q̄ nō q̄ est. dicit nō conclusionis p medium terminat ⁊ nō p̄pter qd ē nō medij in compatione ad passionē. q̄ q̄rit de cā inherentie passiōis ad sbm. ¶ Ad primū igit dōm q̄ nō oēs q̄nes vt dictū ē sūt q̄nes medij tanq̄ eius q̄ p̄ncipaliter terminatur p demōstrationem vt vult ar^m. aliter quelibz q̄ ēet q̄ complexa vt voluit sm̄ ar^m. ſz tm̄ oēs q̄nes ve scibiles sunt q̄nes medij sicut ei⁹ p̄pter qd terminat id q̄ per demōstrationem scitur. ¶ Ad 2^m dōm q̄ arte demōstratiōis ignorans terminat q̄nez q̄ ē per cām. scit qdē id quod est medium q̄ scit cām ly non sciat medium sub rōne medij syllogistici.

¶ Sequitur in pbo (Videtur autē hic pbs dicere ⁊ cē.)

a **B**quintum sic p̄cedit. Videtur q̄ diffinitio passiōis sit medium in demōstratione potissima. ista pbus in p̄mo capl'o docet demōstrare passionē de sbo p diffōnem passionis vt p̄z p sua exēpla vz de defectu risne ⁊ de ꝯsonantia: dicit. n. qd ⁊ p̄pter qd passionis ē medium. Sz loqtur hic de demōstratiōe pp qd que dī p̄pter qd potissima. ergo diffinitio passionis ē medium in demōstratione potissima 2^m. ¶ Preterea pbs infra dicit q̄ medium demōstratiōis ē rō. i. diffinitio primi termini. sed terminus vt p̄z primo prior ē maior extremitas. Maior autez extrēitas ē passio ipi⁹ sbi. ergo idē qd supra 3^m. ¶ Preterea pbs infra pbat aliq̄ ēt longe vte q̄ nō habent colorem qd ē diffinitio illius passionis longe vte ergo ⁊ cē. 4^m. ¶ Preterea demōstrationes mathematice sūt potissime cū sm̄ ꝯmētatorē 2° methaphysice sint in primo gradu certitudinis. sed tales assumūt p medio diffōnē passionis vt p̄z in geometria euclidis igit ⁊ cē. 5^m. ¶ Preterea medium demōstratiōis potissime dī dze qd ⁊ p̄pter qd passionis sed sola diffinitio passionis ē hmōi: que dicit causā pp quā inest passio sbo. vt iunuit pbs ī p̄ti capl'o. igitur ⁊ cē. 6^m. ¶ Preterea demōstratio potissima dz p̄cedere p p̄priā ⁊ imediatā cāz passionis: vt hic p̄z p pbm. ſz p̄pa cā ⁊ imediata passionis ē q̄ qd ē: siue diffinitio ei⁹ : ⁊ nō solū qditas sbi. g^o sola diffinitio sbi nō p̄t ēe medium demonstrationis potissime. 7^m. ¶ Ꝑ medium in demōstratione potissima q̄ hz fieri in p̄ma figura dī ēe medium pone. sed talis ē diffinitio passionis q̄ p̄z ē passione. ⁊ sequit sbm nō ātt sic ē de diffone sbi q̄ tā sbm q̄ passionez p̄cedit. igitur ⁊ cē. 8^m. ¶ Ꝑ si diffinitio sbi ēet medium in demōstratione potissima seq̄ret q̄ talis demōstratio posset ēe ex ignotis ⁊ ꝯmitteret fallacia petitiōis p̄ncipij. quoz vtrūq̄ ē icōueniens igit ⁊ cē. p̄z sequella q̄ p̄t ēe q̄ passio sit eq̄ ignota de diffone sbi. sicut ⁊ de sbo. diffinitio. n. sbi ⁊ ipm sbm sunt idē realr. 9^m. ¶ Ꝑ in phemio de aīa hī a pbo q̄ cognitio ipius q̄ qd ē sbi nō ē vtilis ad cognoscendū passiones q̄ ī sūt sbo. ymo ēt accidentia ꝓferunt magnā partem ad cognoscēdū q̄ qd ē. igit vī q̄ ipm q̄ qd ē subiecti nō sit cā ⁊ medium passionū vl' medium potissimū p q̄ p̄pria passio de sbo demōstratur. 10^m. ¶ Ꝑ diffinitio passiōis accipit p̄ncipia ēntialia ⁊ effectiua passionis. sed diffōnem sbi nō accipit p̄ncipia passionis in rōne cāe igit rōnibus ⁊ auctoritatib⁹ p̄z q̄ diffinitio sbi non sit medium: sed diffinitio passionis sit medium ī demōstratiōe potissima. ¶ Sed ꝰ ē pbs in p̄ti capl'o p̄sertim. s. d. ibi cū dicit (Videt autē hic pbs dicere q̄ diffinitio passionis sit medium in demonstratione. ſz ꝯsiderandū ē q̄ diffinitio passionis p̄ici non p̄t sine diffinitione sbi.) ¶ R ñ^o dōm q̄. d. s. in p̄ti capitulo vult q̄ diffinitio sbi ⁊ nō diffinitio passiōis sit medium in demōstratione potissima. q̄ hic trib⁹ rōib⁹ ⁊ exē plo pbat. ¶ Prima rō est talis. nā demōstratio potissima hz reducere in primā cām aliter non diceret potissima cuz ēet resolubilis in p̄orem sed nisi accipiat vt demōstrationis medium diffinitio sbi: demōstratio non resolvit in p̄mam cāz q̄ p̄ncipia que ꝓtinet diffinitio subi sunt p̄ncipia passiōis ergo diffinitio sbi ē medium in demōstratione potissima. sc̄da rō sicut passio est demōstrabilis de sbo ita ⁊ diffinitio passionis cū ēt sit accidēs p̄prium eius. sed talis diffinitio nō p̄t demōstrari de sbo per diffinitiōem passionis. Aut idez demōstratur p idē sm̄ rē ⁊ rōnem. ergo demōstrabitur p diffinitiōem subiecti quā p̄supponit. ergo idē q̄ prius. 3^a rō ē. nam in p̄ncipio p̄mi b^o dcm̄ ē q̄ non solū oz p̄cognoscere qd ē de passione sed ēt oz p̄cognoscere de subiecto q̄ nō oporteret nisi demōstrator vteret diffinitione subiecti ⁊ sua demōstratione ergo ⁊ cē. Quarto idē pbat exēplo: si velimus de triangulo demōstrare. q̄ opz tres ⁊ cē. accipiē do primo p medio diffinitio passiōis vz q̄ est figura habens angulū extrinsecū equalē duob⁹ intrinsecis sibi oppositis: opz iterū eā demōstrare p diffinitionem subiecti sic dicendo. Ois figura tribus lineis rectis contenta hz angulum exteriorē equalē intrinsecis sibi oppositis p̄z ergo q̄ illa demōstratio que assumit p medio demonstrationis diffinitiōem passionis non ē demōstratio potissima cum resolubilis sit in p̄iorē: ⁊ hoc mō loquēdo de demōstratione simplr vel potissima. Sec⁹ ātt accipiēdo demōstratiōez quā libet p̄pter qd ēē potissimaz. Quia sic eā accipiendo ī ea p̄t ēē medium diffinitio passionis vt volunt exēpla pbi in obiciendo adducta. Sed ꝰ ē q̄ paulus venet⁹ in hoc se cundo libro imponit. D. s. q̄ opinio eius sit diffinitiōez passionis ⁊ nō diffinitiōem sbi ēē medium in demōstratione potissima. Dicit enim p̄nofatus paulus q̄ circa hac mātz sunt q̄tuor oppōnes. Quar p̄ma est Thome ⁊ Egidij vz q̄ diffinitio passionis ⁊ nō diffinitio sbi ē medium in demōstratione potissima. pbat. nā scie mathematice sūt ī p̄rio gradu certitudinis per ꝯmētatorē 2° methaphysice. ſz illa nō demonstret ⁊ cē. Hec ille formaliter. Sed necesse est dicere q̄ iste opinator doctrinā. d. s. nō viderit: aut si vidit ipsam intelligere ꝓtempsit vel grauissim⁹ error erat p̄mi scriptoris. Cū in oībus suis libris sup eodez p̄dicta vba repiantur. Dicit. n. hic. d. s. sic sed ꝯsiderādū est q̄ diffinitio passionis p̄ici nō p̄t sine diffinitiōe subi. Manifestū ē. n. q̄ p̄ncipia que cōtinet diffinitio sbi sunt p̄nepia passionis nō ergo demōstratio resolvit in p̄mam causā nisi accipiat idē demōstrationis medium diffinitio subiecti. sic igitur oz passionē ꝯcludere de subo p diffinitiōem passionis vt vlterius p diffinitionem passionis ꝯcludēt de subiecto p diffinitōez subiecti. vñ ēt in p^o libro dictū ē. oz p̄cognoscere qd ē nō solū de passione sed ēt de subiecto q̄ nō oporteret nisi demōstrator diffinitiōe subiecti vteretur in demōstrando. Et hoc p̄z p exemplū si velimus d triāgulo demonstrare q̄ hz tres angulos ⁊ cē. Paulo p⁹ subiungit: ⁊ idē p̄z. Si velimus dmōstrare q̄ vox acuta ⁊ grauis cōsonet accipiem⁹ diffinitionē passionis. vt hic dī quia hec hz p̄portionē numeralē. Sed rursuz ad hoc p̄bandum vel demonstrandū opz accipere diffinitionem grauis ⁊ acuti. Non grauis vox ē que ī multo tpe nata ē monere sensū. Acuta aūt que in modico tpe. modici ātt ad multū ē p̄portio numeralis. ergo vocis acute ⁊ grauis ē p̄portio nūeralis. nec refert si alr graue ⁊ acutum diffinitur. oz. n. in eoz diffinitionib⁹ ponere aliqd ad q̄titatem ptinēs. Sic erit in eis ꝯcludere p̄portiōem numeralē. Hec ille formaliter de verbo ad verbū. Ex quib⁹ manifeste apparet q̄ p̄dicti opinatoris falsa ē opinio. vlt enim Doc. s. vt dictū est q̄ diffinitio sbi p̄t ēē medium in demōstratione potissima. ſz Egidius p̄babiliter opposi sitū sensit. ¶ Considerādū q̄ Rodulph⁹ batonis ē eiusdem opinionis cū. d. s. Dicit enim q̄ in demonstratione

simpliciter potissima diffinitio sbi ē mediū ⁊ nō diffinitio passionis. ꝓmū. n. sic ꝓbat. ℔Nam id qđ bz rōem pp qd passio inest sbo bz rōnem medij ad demſrandum passionem de sbo: vt pz p pbm in capite b⁹ scōi libri. Sz diffinitio sbi bz rōem pp qd. q: passio inest sbo: q: in diffinitiōe ꝓpleta subiecti accipiūt explicite ꝓncipia cēntialia subiecti sed illa sunt cā passionis in subiecto. ergo ex diffinitione sbi bz cā ꝓpter quā passio inest sbo. ⁊ per ꝓns p talē diffinitionē passio bz demſrari: qō ⁊ ēt vult pbs in 2° de aīa vbi demſrat vnā diffinitōem animē p diffinitionē ei⁹: idē ēt vi velle in ꝓmio b⁹ vbi ꝓcludit scōam diffinitionē demonſrationis de ea per primā in ꝓhemio ēt de aīa dicit q diffinitiones ille cā sunt ⁊ vane ⁊ dialectice. oēs p q̄s nō apparet cā passionū in subiectis: vult ergo pbs q diffinitio subiecti sit mediū ad demſrandū passionem de sbo 2° ꝓbat tali rōne. ℔Nam in demōstratione potissima oēs ꝓmisse sūt imediate. vt pz p diffinitōem demſrationis. Sz q̄n accipit̄ p medio diffinitio passionis ad demſrandum eā de sbo. mino: ꝓmissa erit mediata. q: ē ōmſrabilis. ℔Illa. n. sūt demſrabilia quoꝝ est aliqua cā. sed in diffinitione passionis est aliq̄ cā. quia sicut ꝓncipia cēntialia subiecti sunt aliqua causa ad demonstrandū passionem de subo ita sunt causa ad demonstrandum diffinitionez passionis de sbo: passio enim ⁊ sua diffinitio sunt idem realit̄. ergo mino: in tali demōstratione ē demſrabilis: ⁊ p ꝓns mediata. Ex quo pz fm ſpm q diffinitio passionis nō ē medium i demſratione simplr potissima: sz diffinitio subiecti q: quelz passio ⁊ diffinitio eī bz cām ꝓpter quā inheret sbo: ⁊ eiusdem opinionis est ℔Iconiensis in hoc secundo ¶Considerandū ē vlterius q ℔Egidius ꝓpter rōnes in contrarium adductas vult q diffinitio passionis ⁊ nō diffinitio subiecti sit medium in demonstratione potissima. Sed lz sue rationes sint ꝓbabiles non tñ cogunt neqz verum concludit vt in eoꝝ solutiōib⁹ clare patebit: p ꝓnſrmatione vō sue opinionis adducit aliquā rōnem ducentēad ipossibile q̄ ē talis. Si diffinitio subiecti eēt medium in demſratione potissima sequeret̄ q demſratio non resolueret vsqz ad per se nota. ⁊ sic tolleret̄ certitudo demſrationū quod ē inconuenies: ꝓbatio sequelle. q: aut talis diffinitio subiecti ē talis quā oēs apprehendunt: aut est talis quā cum magna diligentia inuestigare opz. Si primum sic per se notū demonſraret̄: q: ē per se notū passionem ineē tali subiecto. Si sēm tūc si passio demſret̄ de subiecto per talem diffinitionē. demſratio nō resolueret vsqz ad per se nota. Cum non sit per se notū talem diffinitōez conuenire subiecto. Ultra aūt diffinitionem subiecti nō ꝓgredit̄ via demſrativa resolvendo. sed si quis diligenter cōsideret hec rō tñ concludit q diffinitio passionis nō sit medium in demōstratione potissima mag̃tū concludit q diffinitio subiecti nō possit eē medium. ℔Non enim oz q diffinitio subiecti sit per se nota oībus. sed sufficit q sit p se nota fm naturā ante deductōez demſrationis in applicatione vero ꝓmissaꝝ ipsius demſrationis ad ꝓclusionē demonſrādā p se notū ē nō solū fm nām. ſz ēt pz ōmō strari talē diffinitōem eē talis sbi diffinitionem. vñ falsuz ē q talis demſratio nō reducat̄ ād perse nota simpliciter sine fm naturā. ℔Nihil enim noti⁹ cōuenit diffinito q̄ sua diffinitio qditatiua que dicitur mediū in demſratione potissima fm ꝓmam opinionē. ¶Considerandus ē vlteri⁹ vt hic adducit ℔Rodulph⁹ baitonis q aliqui ꝓpter fugā inconuenientium ad vtrāqz partem dñt q diffinitio aggreta ex diffinitione subiecti ⁊ passionis est mediū in demonstratione potissima. Tum primo q: illa diffinitio est medium in demōstratione potissima qua accepta ꝓpositiones sunt magis imediate cū demonstratio ꝓcedat ex imediatis. sed diffinitio aggregata est hmōi q: ratione q̄ accipitur diffinitio passionis est maxime ꝓpria ⁊ imediata passioni ratione vō qua accipitur diffinitio subiecti: illa diffinitio est maxime ꝓpria ⁊ imediata subiecto: Tuz scōo quia illa diffinitio est medium in demſratione potissima que dicit quid ⁊ ꝓpter quid vtriusqz extremitatis. sz diffinitio aggregata ē hmōi cum explicet oīa ꝓncipia sbi ⁊ passionis. ergo talis diffinitio vt ipi concludūt ē mediū in demſratione potissima. Sz non ē necesse ponere q talis diffinitio aggregata sit mediū i demſratione potissima Et dato q eēt mediū hoc tñ nō eēt rōne qua in ea ponit̄ diffinitio passionis sz rōne qua ponit̄ in ea diffinitio subi ꝓmū sic ꝓbat ℔Rodulphus. ℔Illā mediū i demſratiōe potissima oz eē qd vnū. sed talis diffinitio aggregata non ē qd vnū. Cum subiectū ⁊ passio nō sint vnū essentialiter lz sint vnū in eē. Una eni diffinitio ē vnius diffiniti. Diffinitio āt subiecti bz vnū diffinitū. s. subm: ⁊ diffinitio passionis bz aliud diffinitū. s. passionē. Diffinitio aūt aggregata ex vtraqz bz vtrūqz diffinitū: sic non ē vna diffinitio. ¶℔Preterea ad hoc q aliqd sit mediū in demōstratiōe potissima sufficit q dicat cāz ꝓpter qd inherentie passionis ad subm. Sed sola diffinitio dicat cāz pp qd. cā enim pp qd ⁊ mediū sūt idē. ꝓbatio medie q: diffinitio subi si sit cōplexa dicit explicite cām ei⁹ ⁊ ꝓncipia. Sz ex eisdē ꝓncipiis ex qb⁹ ē subz bz cāri ꝓpria passio. ergo diffinitio passionis dicit cām passionis. Ad hoc ergo vt hēatur mediū in demſratione potissima nō oz hēre aliud q̄ diffinitionē subiecti. ℔Preterea idem ꝓfirmatur p pbz i ꝓio ⁊ scōo b⁹ q vult q diffinitio aggregata ex plurib⁹ diffinitionibus sit tota demonstratio sola pōne differēs. ℔Non ergo ē mediū i demōstratione potissima cū talis diffinitio q̄tū ad aliquā eius ptē sit mediata sbo: sine minori extremitatu. demſratio āt que ē simplr potissima ē simplicit ex imediatis. Sēz. ꝓbat idē tali rōne. ℔Illā talis diffinitio aggregata si dē mediū hoc ē ꝓpt hoc q dicit cām pp qd passionis. Sed tūc diffinitio dicit cāz pp qd passionis rōne illi⁹ ptis qua ꝓtinet diffinitōem subi. ergo si talis diffinitio aggregata ponat̄ eē mediū hoc ē rōne qua ponit̄ i ea diffinitio subi ⁊ nō rōne qua ꝓcludit diffinitionē passionis: ⁊ lz diffinitio subi nō sit maxime ꝓpria passioni q̄tū ad eius cēntialitatē. i. tā q̄ ꝓtinens cēntialr ad cēntiam ei⁹ tñ est maxie ei ꝓpa q̄tū ad cālitatē pp qd. Quia in diffinitiōe subiecti exp̄munt̄ cāe dicētes ꝓpter qd passionis que tñ i diffinitiōe passionis nō exp̄munt̄. q: lz ibi ponatur subm fm se ⁊ absolute q ē cā passionis nō tñ dic̄ cāz passionis ⁊ cā est qđ regrit̄ ad hoc q aliqd sit medium i demſratione potissima simplr. Diffinitio ēt aggregata si dicat qd ⁊ ꝓpter qd inherētie passionis rōne vn⁹ partis ei⁹ vz rōne diffinitiōis subiecti nō dicit qd ⁊ pp qd rōne alterius ptis. vz rōne diffinitiōis passionis. vñ non dicit ꝓpter qd rōne vtriusqz extremi sub rōe qua cā ē. Oē ēt ꝓpositū bz resolui i suas ptes ꝓponētes vnūqđqz eni resolvitur i ea ex qbus cōponit̄. ergo talis diffinitio aggregata ē resolubilis i diffinitōem subiecti: ⁊ p ꝓns non pōt eē medium i demſratione potissima. Cū talis nō sit resolubilis. ¶Considerādū ē finaliter q opinio pauli veneti quā hic recitat ē q tam diffinitio subiecti q̄ passionis est mediū in demſrando potissima: cui⁹ primā ptē relinquit ꝓbatā p rōnes. d. s. Secōam vō ptē ꝓbatā relingt p rationes ℔Egidij soluendo rōnes vtriusqz vz tam. d. s. q̄ ℔Egidij. Sed hec opinio cū ꝓbatione illius opinatoris ⁊ reꝓbatione destruit se ipam. ℔Illā rōnes ℔Egidij aut sūt vere ⁊ vex ꝓcludūt. aut nō. Si ꝓmū tunc nō sunt resolvende q: quod vex ē nō oz reꝓbari. Si 2ᵐ ergo ꝑdicta secōa ps predicte opinionis est falsa vz q mediuꝫ in demonstratione potissima est diffinitio passionis. Quia ille rōnes hoc concludunt. Silr rōnes. d. s. aut sunt vere ⁊ vex concludunt: aut non. Si ꝓmum ergo multi frustra student eas solvere. Si sēm ergo prima ps opinionis eiusdem est falsa. vz q diffinitio subiecti sit medium in demonstratione potissima. Cum tales rōnes hoc concludant. ⁊ lz vex sit q diffinitio passionis possit eē mediū in demſratione ꝓpter quid tñ non talis demſratio dicitur simpliciter potissima cum mediū eius possit demonſrari de subiecto ꝓclusionis per diffinitionē priorem vz per diffinitionem subiecti: vt ex dictis pz. ¶℔Ad ꝓmuz dōm q ꝑs loqtur de demonstratione ꝓpter quid: non tñ de simplr potissima de qua nunc fit disputatio. ¶℔Ad sēm dicēdū q lz subiectū nō sit primus terminus fm ordinez

subiscibilis ⁊ predicabilis ẽ tñ ꝑmus terminus ſm ordinem cognocibilis. Diffinitio enim ſubiecti que ponitur medium ī demonſtratione potiſſima ꝑmo ⁊ notiori modo conuenit ſubiecto ꝯ paſſioni que per eam demſtatur vl dõm ẽ vt alīq dñt ꝙ ſbm ly non ſit ꝑm⁹ termin⁹ ſm terminorũ poſitionẽ ẽ tñ ꝑmus termin⁹ ꝓioritate cãlitatis. Subiectũ. n. ẽ cã ptis. ſ. paſſionis ſed nõ econuerſo. ¶Ad 3m dõm ſicut ad ꝑmũ. ¶Ad 4.m dõm ꝙ in demſtatiõib⁹ mathematicis nõ patiſſimis demſtant paſſiones ſecũdarie ꝑ primas tñ prime paſſiones hñt demonſtrari de ſubo ꝑ diffinitiõem ſbi que dicit rõem: ꝓterea paſſio ẽt intrinſeca diffinitio eius ineſt ſubo. vñ diffinitio paſſionis ꝓie ẽ reſolubilis in diffinitiõem ſubiecti. q: pncipia ſbi que ꝓtinet diffinitio ei⁹ ſunt ei⁹ ꝑncipia ī genere cãe formalis: paſſionis vo in genere cãe efficientis. forma ãt ẽ rõ efficiẽdi ipi⁹ agentis: vt ꝓz 2o phyſicoꝝ. Vnde Albertus ibidẽ dicit ꝙ ſi cãe ordinent in rõne agendi. forma ꝑcedit ipm efficiens ⁊ ẽ quodãmodo cã ipi⁹ vt agat. Diffinitio ergo paſſionis ẽt cõpleta adhuc reſolubilis ẽ ī diffinitionẽ ſubiecti. vñ non põt eſſe mediũ ī demſtatiõe ſimplr potiſſima. ¶Ad 5m dõm ꝙ in demſtatione ſimplr potiſſima qõ dr ſimplr ꝑmuꝫ dꝫ hẽre qd ſbi ⁊ ꝙ qd paſſionis: ⁊ tale ẽ diffinitio ſubi ⁊ nõ diffinitio paſſionis. ¶Nec tale mediũ dr eẽ aggregatũ ex ꝑncipijs ſbi ⁊ ex ꝑncipijs paſſionis q: tale nõ ẽ ſimplr ꝑmũ. imo ipm qõ qd ẽ quod ꝑ ſe tꝫ ex pte paſſionis hꝫ cãm in ſbo. vñ ipa ſba ſiue qditas ẽ cã realis. i. cã per ſe ꝑma ipius paſſionis et diffinitiõis ei⁹. ¶Ad 6m ꝓz ſolo ex dictis demſtatio eniꝫ potiſſima dꝫ ꝓcedere ꝑ cãm ꝓpriã ⁊ ꝑmã. diffinitio aũt paſſionis capit cãm ꝓpriã ſed nõ ꝑmã. Diffinitio vo ſbi cãt cãm ꝑmã ⁊ ꝓpriã in quoꝫ enī genere cãe ẽ dabil' cã ꝓpria. vñ q̃uis ꝑncipia ītrinſeca paſſiõis ⁊ formalia ſint ꝓpria cã paſſionis in genere cãe formalis non tñ ſũt ꝑ⁹cã q: diffinitio ſbi ẽ cã ⁊ ꝓpa ipius paſſionis nõ qdẽ ī genere cãe formalis. ſꝫ ī genere cãe efficiẽtis ab eodẽ ẽt ſubiecto pñt ꝓcedere plures paſſiones ordie quodã tanquã a cã ꝓpa ⁊ adequata. ¶Ad 7m dõm ſicut ad ſcõm q: in demſtatione mediũ non oꝫ eẽ vere põe mediũ ſm ordinem ſubiſcibiliũ ⁊ ꝑdicabiliũ ſed ſufficit vt dcm̃ ẽ ꝙ mediet ĩter extrema vꝫ ĩter ſubm ⁊ paſſionẽ ī rõe notificatis ſic vꝫ ꝙ paſſio ꝑus dicat de eo ꝯ de ſubiecto ⁊ ꝙ ipſuꝫ medium notiori modo dicatur de ſubiecto ꝯ ipſa paſſio ¶Necꝫ ẽt ẽ verꝫ ꝙ medium demonſtratiõis potiſſime dꝫ eẽ poſterius ſubiecto. imo dꝫ eẽ ꝑus ⁊ noti⁹. ⁊ tale medium ẽ diffinitio ſubiecti ⁊ nõ diffinitio paſſionis. vñ diffinitio ſubiecti ſola ẽ medium ī demſtatiõe potiſſima ſimpliciter: ⁊ per hoc ꝓz ſolutio. ¶Ad 8m dõm ꝙ lꝫ diffinitio ⁊ ſbm eius ſint idẽ realr differunt tñ ſm rõnem ꝓp quã diſtinctiõem tollit negatio ⁊ petitio principij. Aliqd enim põt ꝓuenire notiori modo diffinitioni alicui⁹ ꝯ diffinito ⁊ econuerſo. ¶Ad 9m dõm ꝙ arm ꝓcedit loquẽdo de demſtatione ꝓpter qd. non tñ de demonſtratione ſimplr potiſſima de qua ẽ nunc ad ꝓpoſitum. ¶Ad vltimũ dicendũ ꝙ diffinitio ſubiecti ⁊ nõ diffinitio paſſiõis accipit cãꝫ ꝓpter qd paſſionis mãꝫtum cã ẽ explicite. q: ī ea exꝑmunt ꝑncipia eẽntialia ſubiecti rõne quoꝝ talis paſſio ineſt ſubo. iõ diffinitio ſbi dicit magis ꝓpter quid paſſionis ꝯ diffinitio paſſionis: dõm ergo vt .d.s. ⁊ lin coniẽſis ⁊ ¶Ra. ⁊ Albert⁹ aſſerunt diffinitõeꝫ ſubiecti eẽ medium ī demſtatione potiſſima ſimplr ⁊ nõ diffinitionẽ paſſionis. lꝫ Egidius ꝓbabilr oppoſituꝫ ſubſtineat p rõnes adductas que ſi ſint ꝓbabiles tñ non demonſtrãt vt ꝓz ī ſolutionib⁹ adductis ꝛ quas varie pñt adduci replice vt in ꝓblematib⁹ diffuſius ⁊ aptius diſputandũ ẽ.

Lec.2a ¶Queſtio 2a quõ diffinitio ⁊ quod quid eſt ſe habeant ad demſtatõem. et ẽ lectio 2a ſancti doctoris.

VIſo Qualiter diffinitio ſe habeat ad demonſtratõem diſputatiue ⁊ ꝓbabiliter ꝓcedendo opꝫ inſuper diligẽter conſiderare qualiter medium in demonſtratione nobis innoteſcat. Circa qõ duplex occurrit conſideratio. ¶Primo conſiderandum eſt diſputatiue qualiter ipſum quod quid eſt ſe habet ad demonſtrationem. ſcõo vero qualiter ſe habet ad demonſtrationem determinatiue. hoc eſt veritatem demonſtrando. Et hoc ẽ in tertio tractatu ibi. (Verum autem ſpeculandum eſt ⁊ c̃.) Quia ſignuꝫ in ꝯtũ hmõi precedit ſignatum vel ſignificatum. Diffinitio ſignificat ipſum qõ quid eſt. Circa ꝑmum duplex occurrit conſideratio. Vnaꝫ primo conſiderãdũ ẽ quare diffinitio ſe habet ad demonſtrationem. ſcõo vo conſiderãdũ eſt quare ipſum quod quid eſt ſe hẽt ad demonſtrationem diſputatiue: vt dictum eſt. ⁊ hoc in 2o ⁊ ſequentibus capitulis hꝰ tractatus ibi (Ipſius autem quod qd eſt ⁊ c̃.) Circa primum duo occurrunt. primo vtrũ oĩuꝫ quorum eſt demonſtratio ſit diffinitio ⁊ econuerſo. ſcõo vtr vniuſ ⁊ einsdẽ poſſit eſſe demonſtratio ⁊ diffinitio. ¶Sequitur inſ põo ⁊ in ſancto doctore (Quomõ aũt quod quid eſt demonſtretur).

¶Articulus primus.

a ¶Primum ſic ꝓceditur. Videt ꝙ omnium quorum ẽ demonſtratio ſic diffinitio ⁊ econuerſo. naꝫ omnium quorum eſt demonſtratio ẽ mediũ demonſtrationis. ¶Non enim poteſt eẽ aliqua demõſtratio alicuius ſine medio. ſed medium demonſtratiõis vt oſtenſum eſt dr ipſa diffinitio ſubiecti ſiue paſſionis. ergo oĩum quorũ eſt demõſtratio ẽ diffinitio. 2m. ¶Preterea quicquid habet diffinitionem poteſt habere aliqd quod per talem diffinitionem de eo poſſit demonſtrari Cum diffinitio ſit medium in demonſtratione vt dcm̃ ẽ. igitur idem quod prius. ¶Sed cõtra ẽ ꝓbus in preſenti capitulo ibi (Quomodo quod quid ẽ oñditur ⁊ c̃.) ¶Rñ dicendũ ꝙ iſte eſt ſecũd⁹ tractatus hꝰ ſecũdi libri in quo ꝓbus oñdit quomodo diffinitio ⁊ ipm quod quid eſt ſe habent ad demonſtrationem diſputatiue ſiue ꝓbabiliter: qui qdem tractatus continet in ſe quinq; capitula ſm quinq; lec. d.s. In primo cap⁰ oſtendit ꝓbs q̃re ipa diffinitio q̃ ẽ ipi⁹ qõ qd ẽ ſignificatiua ſe hꝫ ad demſtationẽ. In 2o ãt cap⁰ ibi (Ipi⁹ ãt qõ qd ẽ ⁊ c̃) Oñdit ꝓbs quare ipm quod quid eſt. non poteſt demõſtrari de eo cuius eſt per terminos conuertibiles. In 3o vo capitulo ibi (At idem negꝫ per demõſtrationẽ ⁊ c̃.) Oſtendit ipꝫ quod qd ẽ nõ põt demſtari de eo cui⁹ ẽ per viã diuiſiõis. In 4o capitulo ibi (Et vtr ſit demſtabile ⁊ c̃) Oñdit philoſophus quare ipm quod quid eſt. non poteſt demõſtrari de eo cuius ẽ per quaſdam rõnes ꝓprias accipiendo ea que pertinent ad ipm quod quid ẽ. Sed ī quinto ⁊ vltimo capitulo ibi. (Amplius quomõ demonſtrabit ⁊ c̃.) ¶Ihs oſtendit ꝙ ipm quod quid ẽ nõ poteſt demõſtrari de eo cui⁹ eſt per rationes cões. In primo vo capitulo ponũtur tres concluſiones ꝓbiles per quas ſolvuntur tres queſtiones hꝰ mote a ꝓbo ꝓncipaliter. Quarum concluſionũ prima eſt. ꝙ non omnium quorum ẽ demõſtratio eſt diffinitio. 2a ꝙ non omnium quorũ ẽ diffinitio ẽ demonſtratio. 3a vo cõcluſio de qua in ſequenti articlo videbitur eſt ꝙ vni⁹ ⁊ eiuſdem non põt eẽ diffinitio ⁊ demonſtratio. Eſt ergo prima concluſio. ¶Non oĩum quorum ẽ demonſtratio ẽ diffinitio que ꝓbatur quatuor rationibus ꝓbi. ¶Prima ratio talis ẽ. Que pertinet ad diffinitionẽ vniuerſaliter ⁊ affirmatiue ꝑdicantur de his quorum ẽ diffinitio ſed non omnia que ad demonſtrationeꝫ pertinent vniuerſaliter ⁊ affirmatiue predicãtur de his quorum ẽ demonſtratio. Cum alique ſint demonſtrationes negatiue. vt puta in ſecũda figura ⁊ alique particulares. vꝫ in tertia figura. ergo non oĩum quorum eſt demonſtratio e diffinitio. ¶Probatio maioris. ¶Nam diffinitio ẽ indicatiua eius quod quid eſt. oẽ antez quod ꝓtinet ad quod quid ẽ ꝑdicatur vniuerſaliter ⁊ affirmatiue de eo cuius ẽ: vt clarius in 7o methaphyſice ꝓbatur. ergo ẽt omnia que ad diffinitionẽm pertinet vniuerſaliter ⁊ affirmatiue predicantur de eo cuius ſunt: vt etiam infra in hoc ſecũdo philoſoph⁹ deducit. Sed iſtabat diſcipulus. ¶Nam quorum ẽ ſcientia eorum ẽ demonſtratio. cũ ſcientia vt ſupra dictum ẽ ſit effectus demonſtrationis ſꝫ

particularium non ē scientia. vt supra in primo hᵒ concessum ē. ergo particularium non ē demonstratio in conuenientis. ergo dictum ē in hac ratione. prima q̄ alique sūt demonstrationes particulares. Dicendum ē secūdum Egidium q̄ licet scientia per se solum sit vniuersaliū potest tñ esse particularium inq̄ntum vniuersalia possūt ad particularia applicari. ⁊D edicus enim per scientiaz quā hz de vniuersali applicando suam scientiam ad particularem hominem sanat egrotum particularez. similiteret demonstratio licet per se ⁊ directe sit vniuersaliū pōt tñ esse de particularibus inq̄ntum vniuersalia ad pticularia possunt applicari. hz ⁊ scientia ⁊ demonstratio non sit nisi vniuersaliū accipiendo vniuersale posterioristice ⁊ hoc per se loquendo: potest tamen eē non vniuersaliū prioristice loquendo. i. aliqua conclusio potest demonstrari que non est vniuersalis. Cum quelz conclusio demonstrationis non sit vniuersalis. Unde supra declaratum ē q̄ aliqua ē demōstratio pticularis ⁊ aliqua vniuersalis. Si tñ absolute loq̄mur de vlī nihil refert tam prioristice q̄z posterioristice loquēdo: sciam ⁊ demōstrationem eē tam vlīum q̄z particularium modo supra exposito. 2ª rō ē talis. Demōstrabilia sciuntur per demonstratiōem scire enim aliquid demonstratiue nihil aliud ē q̄z demōstrationem hēre. Sed diffinibilia sciūt̄ p diffinitionem. ergo demonstrabilia non sunt diffinibilia. ⁊ per consequens non omnium quorum ē demonstratio ē diffinitio etiam solū vniuersaliter ⁊ affirmatiue loquendo. pz consequentia. quia vnius scibilis ē solum vnius potissimus modus sciēdi: potest etiam hec ratio aliter formari. ⁊Nam si omniz quorum ē demonstratio esset diffinitio sequeretur q̄ aliquis non habens demonstrationes: sciret ea quorum ē demonstratio: ꝯsequens ē falsum: pz consequentia. quia illa que habent diffinitionem sciūtur per diffinitiōem. sed nihil ꝓhibet aliquem habentem diffinitionem non sil'habere demōstrationem q̄z quis diffinitio sit demōstrationis principium. ⁊Non enim quicunq̄ cognouit p̄ncipia scit ea demonstrando ad conclusionem reducere. falsitas autem ꝯsequentis sic pz. Quia scire ea quorum ē demōstratio nō est nisi demōstrationem habere: vt in primo huius deductum ē. 3ª ratio ē talis. ⁊Nam demōstratio concludit aliquid alteri inesse per se. vt in primo declaratum ē. sed eius q̄ ē per se nunquā dedit aliquis diffinitionez. ergo nō oīuz quorum ē demōstratio ē diffinitio. ⁊Hoc ē idem ꝑm idē non potest sciri per demonstrationem. Sed instabat discipulus. ⁊Nam 7º methaphysice ꝓbatur q̄ accidentiū per se tātuz ē diffinitio. ergo ratio supponit falsum. Dicenduz q̄ licz accidentiū per se sit diffinitio tamē eius q̄ ē in esse per se q̄ demōstratio excludit. cum sit complexum nunq̄z aliquis ōdit diffinitionem: vt hic deducit docto. san. 4ª ratio talis ē. ⁊Nam diffinitio ē notificatio ipsius substātie. Substātia enim p̄ncipaliter diffinitur. Accidens vō per posterius vz per additamentum vt in prima diuine ꝓbe disputatum ē. sed demōstratio ē notificatio p̄ncipaliter ipsius accidentis ⁊ si aliqua ipsius ſbe sit: non tñ erit ipsius ſbe per modum ſbe designate: sed per modum accidētis vz ꝑm inesse aliquid alicui. igitur non omnium quorū ē demōstratio ē diffinitio. hoc ē vt dicit hic ⁊ Inconuenies q̄ non omne scitur per diffinitionez quod scitur per demōstrationem p̄sertim cum diffinitio faciat scire rem incompleram. Demōstratio vō rationem complerā. vñ idē ꝑm non ē diffinibile ac demōstrabile. Cum diffinitio non sit idem q̄ demōstratio. Quia diffinitio indicat essentiam rei: non autem demōstratio sed magis inherentiam. ¶ ꝓpter ampliorē declaratione precedentium considerandū ē q̄ ꝑm Egidium q̄ demōstratio ē quoddam organum ipsius intellectus ducens ipsum ad qualēcunq̄ scientiam. Sic ergo se habent vniuersale ⁊ particulare ad intellectū: ita se habent ad demōstrationem ꝓportionabiliter loquendo. ⁊Manifestum ē autem q̄ per se ⁊ directe loquendo intellectus intelligit vniuersale: cum vniuersale ꝑm scholā sit obiectuz intellectus. In sensu diuiso loquendo potest tñ intellectus intelligere particulare. non quidem primo ⁊ directe. Sed per reflexionem quandam applicādo se sensui sic directe: ⁊ per se loquendo demonstrabitur vl'e ꝯPotest tamē talis demōstratio vniuersalis applicari ad aliquid particulare. ¶ Considerandum est vlterius ꝑm eundem ibidem q̄ non necesse est habere simul diffinitionem ⁊ demonstrationem. ergo diffinitio non ē demōstratio: ⁊ per consequens diffinibile non est idem q̄ demonstrabile. Conueniunt autē in hoc diffinitio ⁊ demōstratio: quia quelibet recipit ea que sunt per se ⁊ quia ea que ad inuicem habent habitudinem per se sic se habent q̄ vnum verificatur de alio. ⁊Si eēt habitudo per se ipsi⁹ diffinibilis ⁊ demonstrabilis diffinitio esset demonstratio quod est falsum. igitur licz non sit inconueniens idem ꝑm aliud ⁊ aliud eē diffinibile ⁊ demōstrabile tamē inconueniens ē idem ꝑm idē ⁊ per se esse diffinibile ⁊ demonstrabile. Secūda conclusio vt dicebatur est talis. ⁊Non omnium quorum est diffinitio est demonstratio que ꝓbatur a ꝓbo duabus rationibus: quarum prima est talis. ⁊Nā vni⁹ inquātū vnuz non potest esse nisi vnus modus sciendi: sed demonstrabile vere scitur per demōstrationem diffinibile ⁊ per diffinitōz. Si gº quodlibz diffinibile eēt demonstrabile. Sequeretur q̄ habens diffinitionē sciret aliquid demonstrabile absq̄ hoc q̄ haberet demonstrationem quod est inconueniens. hec fuit secūda conclusio superius adducta. Secūda ratio talis est. p̄ncipia demōstrationis non possunt demōstrari inq̄ntum hmōi aliter p̄ncipioz esset p̄n⁹: hz vt supra ī pº hᵒ dem̄ ē diffōes sūt p̄n⁹ demonstrationis. ergo demōstratio non est diffinitio. neq̄z demonstrabile ē idem diffinibile. ⁊ per consequens non oīum quorum ē diffinitio ē demonstratio. Sed instabat discipulus. ⁊Nam hz diffinitiones sint indemōstrabiles tāq̄z p̄ncipia quedam demōstrationis in demōstrabilia non tamē ꝓpter hoc sequitur q̄ diffinibile non sit demōstrabile. non enim diffinibile ē medium demōstrationis licz diffinitio sit medium eius: ꝓdicta ratio non videtur esse alteri⁹ valoris. Dicendum q̄ quia diffinitio est medium demonstrationis ⁊ non ipsa demonstratio: ex consequenti sequitur q̄ diffinibile non sit demōstrabile neq̄z ecōuerso ꝑm idem. vt declaratum est. ¶ Ad argumenta patet solutio ex dictis.

¶ Sequitur in ꝓbo ⁊ in sancto doctore (Deinde cuz dicit. Sed vtrum ⁊c.)

¶ Articulus secundus.

D secundum sic ꝓceditur. Videtur q̄ 8 vnius et eiusdem possit esse diffinitio ⁊ demonstratio. ⁊Nam ꝓprie loquendo ꝓprium passio est demōstrabilis de suo subiecto: vt supra concessum est. sed quelibet talis est diffinibilis. vt pz̄ō 7. methaphysice. igit̄ vni⁹ ⁊ eiusdez potest esse diffinitio ⁊ demōstratio. quia passio a se ipsa non distinguitur. 2ᵐ. ¶ Preterea eclypsis demonstratur de luna: ⁊ tamen distinguitur per priuationem luminis in luna per obiectionem terre. igitur ⁊c. ¶ Sed contra est ꝓbūs in littera ibi (Utrum autem ⁊ cetera.) ¶ Respondeo dicendum q̄ tertia conclusio huius capitulī per quam soluitur tertia questio a philosopho mota in littera est talis q̄ vnius ⁊ eiusdem ꝑm idem nō ē diffinitio ⁊ demonstratio. Que conclusio ꝓbatur ꝑm doctorem sanctum tribus rationibus philosophi. Quaruz prima est ista. ⁊Nam diffinitio ē manifestatiua eius quod quid est ⁊ substantie siue essentie cuiuslibet rei vt clarius patebit septimo methaphysice. sed demōstrationes hoc non demonstrant: sed supponunt vt in capite huius libri

ostensum est quēadmodum patet in mathematicis demonstrationibus. Nam arithmetice demonstrationes supponunt quid est vnitas ⁊ quid est par: ⁊ similiter est in alijs demonstrationibus. ergo vnius ⁊ eiusdē non est demōstratio ⁊ diffinitio nisi tm̄ hmōi. Secūda ratio ē ista. Omne diffinibile scitur fm se ⁊ simpliciter ē scitum ꝑt ē incomplexum. Demonstrabile autem non ē complexū. sed vnum non ē aliud. ergo diffinibile non ē demonstrabile neq; econuerso. Preterea diffinitio dicit quid ⁊ demonstratio dicit quia. Sed quid non est quia: igitur ad idem. Nam in eo quod per demonstrationem ostenditur predicatur aliquid de aliquo affirmatiue si sit demonstratio affirmatiua vel negatiua. Si sit demonstratio negatiua. sed in diffinitione non predicatur aliquid de aliquo vt patet in hac diffinitiōe hominis. animal bipes. Animal non predicatur de bipede neq; econuerso. Genus enim non predicatur de differentia neq; econuerso in eo quod quid per modum predicandi qui requiritur ad ea que ad diffinitionem pertinent vt infra patebit ⁊ vt in septimo metaphysice ostenditur ergo ⁊c̄. Tertia ratio est talis. Nam aliud est manifestare ipsum quod quid est. ⁊ ipsum quia vt in principio huius secundi ostē sum est. sed diffinitio ostendit de aliquo quid est. Demonstratio vero ostendit quia passionis de subiecto vt etiam ex supradictis patet: ergo vnius ⁊ eiusdem nō est demonstratio ⁊ diffinitio. ¶ Pro ampliori declaratione precedentium considerandum est primo. Quod vnius ⁊ eiusdem posse esse diffinitionem ⁊ demonstrationem potest intelligi dupliciter. Uno modo in sensu diuiso siue materialiter loquendo videlicet de eo quod est difficile ⁊ demonstrabile. Sic vnius ⁊ eiusdem potest esse demonstratio ⁊ diffinitio vt argumenta articuli volunt. Alio modo in sensu composito siue formaliter loquendo de eo quod diffinitur inquātum diffinitur ⁊ de eo quod demonstratur inquātum demonstratur: ⁊ isto modo vnius ⁊ eiusdem non potest esse diffinitio ⁊ demonstratio fm idem vt rationes philosophi volūt. Alia est enim notificatio demonstratiua ⁊ alia affirmatiua. Cum prima sit complexorum ⁊ secunda incomplexorum idem enim simpliciter ⁊ fm se sumptum est difficile. cōiunctum vō alteri. i. faciens cum eo propositionem est demonstrabile eiusdem: ergo inquātum huiusmodi fm idem non est diffinitio ⁊ demonstratio. ¶ Considerandum est vlterius fm Rodulphum britonem in presenti passu q̄ diffinitio ⁊ demōstratio sumendo proprie diffinitionem ⁊ demonstrationem non sunt eiusdem vt patet septimo metaphysice. Solius substantie proprie loquendo est diffinitio. accidentis vō non proprie sed per additamentum. Accidentis vō proprie est demonstratio ⁊ non ipsius substantie per modum substantie designate. Sed vnius ⁊ eiusdem potest esse diffinitio ⁊ demonstratio improprie loquendo non tamen fm idem. i. eiusdem quia ipsius passionis est demonstratio. ⁊ eius est diffinitio non perfecta sed imperfecta siue improprie dicta aut non principaliter ⁊ primo. sed per additamentum non tamen eodem modo eius est diffinitio ⁊ demonstratio quia demonstratio est ipsius passionis in ordine ad subiectum ⁊ eius est diffinitio fm se ⁊ absolute. hec ille formaliter. ¶ Considerandū est vlterius fm eundem q̄ alicuius potest esse demōstratio dupliciter. Uno modo potest esse alicuius tanquā eius per quod aliquid demonstratur. ⁊ hoc modo principium demonstrationis quod est diffinitio vt supra ostensum est dicitur esse demonstratio. vnde tale cuius est illo modo demonstratio non potest demonstrari inquantum huiusmodi quia principij non est principium: neq; diffinitionis diffinitio. Alio modo dicitur alicuius esse demonstratio tāquam eius quod demonstratur. ⁊ illo modo eius cuius est demonstratio est etiam diffinitio ꝫ non eodem modo vt declaratum est. ¶ Considerandum est vlterius pro declaratione scōe rationis p̄dicte fm Egidium q̄ genus nō predicatur de differentia per se in eo quod quid nisi inquātū differentia implicat. speciem autē nihil accipiendo genus vt est contractū ad speciem quēadmodum satis declaratum est in prima prime sūme philosophie libro tertio. Linconiensis vō subiungit q̄ vna pars diffinitionis non predicatur de alia neq; tota diffinitio de diffinito. Sed cōtra hoc instabat discipulus. Nam vt in p̄senti libro infra vult philosophus ⁊ septimo metaphysice quelibet pars diffinitionis. ⁊ ipsa etiaz tota diffinitio debet predicari in quid de diffinito: ergo satis extraneuz videtur hoc quod adductum est. Dicendū q̄ diffinitio potest accipi dupliciter. vt hic innuit Linconiensis. Uno modo substātialiter ⁊ isto modo p̄dicat de diffinito etiā per se ⁊ essentialiter vt in primo libro declaratū est cum de modis perscitatis ageretur. Alio modo potest accipi ipsa diffinitio diffinitiue: ⁊ illo modo diffinitionez predicari de diffinito potest intelligi dupliciter. Uno modo accipiendo predicationē per se ⁊ absolute: ⁊ illo modo nō refert diffinitionem predicari de diffinito. Alio modo accipiendo diffinitionem manifestissime siue enunciatiue. ⁊ isto modo diffinitio diffinitiue sumpta non predicatur de diffinito quia ipsius diffinitionis est solum manifestare siue notificare essentiam diffiniti ⁊ non q̄ diffinitio sit aliquid aliud quod tamen pertinet ad predicationem q̄ de ratione predicationis modo iam exposito est ostendere. hoc est hoc ostensiue: ergo sic manifestatiue accipiendo diffinitionem ⁊ predicationem diffinitio non predicatur de diffinito. ꝫ secus sit vtrūq; fm se ⁊ absolute accipiendo. ¶ Cōsiderandū est vlterius q̄ Egidius adducit quartam rationem fm philosophum ad probandum predictam conclusionem: quā rationem adducit esse talem. Nam alterius rei est altera demonstratio. i. manifestatio vel declaratio nihil illa duo sic se habent vt totuz ⁊ pars q̄ tunc vna ⁊ eadem esset demōstratio de vtro q̄. Sicut cum demonstratur cum omnis triangulus habet tres ⁊c̄. i. simul demonstratur vt ostensuz est de isoscele qui se habet ad triangulum sicut pars ad totū. Sed quia est ⁊ quid est sunt diuersa. ⁊ vnū non est pars alterius: ergo quia est ⁊ quid est non per idem declarabit. Sed quid est declaratur per diffinitionem: Quia est vō per demonstrationem: ergo vnius ⁊ eiusdez nō est diffinitio ⁊ demonstratio. Sed fm doctorem sanctum hec ratio non est probatiua directe predicte conclusionis. sed est probatio maioris tertie rationis supradicte eiusdem conclusionis vt patet clare diligenter verba ⁊ processum philosophi consideranti. ¶ Considerandus est vlterius fm Linconiensem ⁊ alios doctores q̄ dupler est pars. videlicet pars subiectiua ⁊ pars itegralis. philosophus autem hic loquitur de parte subiectiua non autem integrali. Si enim: vt adducit hic Egidius: aliqua duo sic se habent ad inuicem q̄ vnius est pars integralis alterius ⁊ aliud totum. non oportet q̄ passio que demonstratur inesse toti propter hoc demonstratur inesse tali parti sicut habere tres angulos conuenit triangulo: non tamen conuenit linee que est pars trianguli. Sed quando duo sic se habent q̄ vna est pars subiectiua alterius quando aliqua demonstratur inesse toti. simul demōstratur inesse parti quēadmodum exemplificatum est non tamen eodem modo: quia talis passio demonstratur de toto per se primo de parte non subiectiua per se secundo vt in primo huius declaratum est. Ex predictis patet primo q̄ ipsum quod quid est quod manifestat diffinitio non est pars ipsius quia est quod manifestat demonstratio. Ex quo sequit q̄ diffinitio non est demonstratio. neq; pars eius loquendo de parte subiectiua vt dictum est. Diffinitio enim cum sit mediū demōstrationis vt supradictuz est bene est ps integralis ipsius demōstrationis ꝫ nō est ps subiectiua eius. Patet 2° triplex solo p tres p̄dictas p̄clusiones ad tres principales questiones motas a pho

in littera ⁊ hoc mō oppositio vt dicit hic pb̄s aut ꝓcessus oppositiuus in ꝓposito in quo ad plenū nō determinatur vitas. ☞ Odicū enīz est scire de diffinitione. Scire qō non est eoꝝ quoꝝ est demōstratio. ⁊ scire ꝙ diffinitio nō est demōstratio neqz ps eius subiectiua. vñ epi logando pb̄s in fine huius capl̄i dicit vsqz huc ꝓcessum esse opponēdo. ☞ Patet 3° ex p̄dictis solutio cuiusdā questionis a pb̄o introducte incidēter inter alia que est vtrū diffinitio sit demōstratio vel ps eius. ☜ Ad argumenta vō patet solutio ex dictis supra.

Lec. 3ª. ☜ Questio. 3ª. qūo qō quid est se habeat ad demōstrationem. ⁊ est lectio. 3ª. sancti doctoris.

r **Estat** vlterius cōsiderandū ēre ipm qō quid est se habeat ad demōstrationē. ☜ Circa qō quattuor occurrūt ꝓsideranda. ☞ Ā p° considerandus est qualiter ipm qō quid est se habeat ad demonstrationē fm termi nos cōuertibiles aut reduplicationem. ☜ Sēdo considerandum est quare ipm qō quid est se habeat ad demonstrationē fm viam diuisionis. ☜ Tertio considerandus est quare se habeat ad demonstrationē q̄tum ad ea que pertinent ad ipm qō quid est. ☜ Quarto vō cōsiderandum est quare se habeat ad demonstrationē ipm qō qd est q̄tum ad ea que cōmuniter pertinent ad ipm qō qd est ⁊c̄. ☜ Circa p̄m queruntur duo. ☜ ☞ Primo vtrū sup positiones quas addūcit philosophus in p̄senti passu ad ostendendū propositū sint sufficiēter posite. ☜ Secūdo vtrū qō quid est qō significat vel diffinitio vel est signum catum diffinitionis possit demōstrari de eo cuius est per terminos conuertibiles.

☜ Sequit̄ in philosopho ⁊ in sancto doctore. (Ipsius autem quod quid est.)

☜ Articulus primus.

a **D primus** sic procedit. Videt ꝙ suppositōes quas philosophus in hoc capl̄o supponit non sint conuenienter assignate. ☞ Ā syllogismus sophysticus est syllogismus sed talis nō probat aliquid de aliquo p̄sertim syllogismus sophysticus peccans fm fallaciam petitionis principij. ergo p̄ª suppositio philosophi est insufficiens. Sed dicebat discipulus ꝙ syllogism⁹ sophysticus est syllogismus apparens ⁊ nō verus de quo philosophus loquitur. ☜ Secundū. cōtra syllogismus simpliciter est syllogismus verus vt patet p° prior. sed talis non probat aliquid de aliquo cū sit syllogismus non contractus ad materiā: ergo argumentū remanet in suo robore. ☜ Tertiū. preterea quattuor sunt ꝓditiones bone diffinitionis vt in sūmulis declaratum est vt patet per Albertū magnū in predicationibus: ergo male hic in 2ª suppositione philosophus premittit duas esse conditiones ipsius qō quid est quod est significatus diffinitionis ergo ⁊c̄. ☜ Sed cōtra est philosophus in presenti capitulo ibi. (Ipsius aūt qō quid est ⁊c̄.) ☜ Rñ. dicendus ꝙ istud est secundū capitulum huius secundi tractatus in quo philosophus volens ostēdere ꝙ ipm qō quid est. non potest demonstrari de eo cuius est: siue syllogistice ostendi de eo cuius est in eo qō qd est per terminos cōuertibiles ꝓposita vna q̄stione premittit duas suppositiones inferendo vnā conclusionē de qua in sequenti articulo videbitur. Questio autez quā mouet philosophus in capite capituli est vtrū possit esse syllogismus aut demonstratio eius qō quid est ita vz ꝙ concludat̄ hoc esse qō quid est illius. vel vtrū hoc sit impossibile. Signāter aūt querit philosophus vtrū ipsius qō quid est sit syllogismus aut demōstratio vt dicit hic. d. s. quia quedam subsequentium rationum concludunt ꝙ eius qō quid est non sit demōstratio. quedam vō ꝙ eius non sit omnino syllogismus. hac questione ꝓposita philosophus duo presupponit quoꝝ ☞ primū pertinet ad syllogismum vz ꝙ omnis syllogismus ꝓbat aliqd de aliquo per aliquod medium vt ex supradictis patet. Secundū vō quod supponit pertinet ad ipm quod quid est. per syllogismū probandum vz ꝙ due conditiones requiruntur ad ipm qō quid est quar̄ ☞ prima est ꝙ idem quod quid est sit proprium eius cuius est. qz quelibet res habet propriā essentiam siue quiditatem. Secunda cōditio est ꝙ predicetur in quid de eo cuius est qz non omne quod est proprium alicui pertinet ad essentiam eius. Sicut risibile non est de essentia hominis lz ei sit proprium ⁊ per se cōcomitetur essentiā eius. Ex quibus conditionibus vt dicit. d. s. necesse est ꝙ sequatur vna tertia vz ꝙ ipm qō quid est sit conuertibile cū eo cuius est. Sed hec cōditio vt dicit hic Egidius non est alia a prima. quia idem est esse proprium ⁊ cōuertibile. i. conuertibiliter predicari. ☜ ☞ Pro cuius declaratione cōsiderandū est ꝙ proprium potest accipi dupliciter. Uno mō cōmuniter vz vt se extendit ad quattuor acceptiones suas a porphyrio in sūmulis positas: ⁊ isto modo nō idem est esse proprium ⁊ conuertibile quia esse grāmaticū dicitur esse proprium homini primo mō quia cōuenit soli homini ⁊ non omni: ⁊ tamen nō cōuertibiliter predicatur de homine. nō enīz omnis homo est grāmaticus. Alio modo accipitur proprium specialiter vz pro quarta acceptione eius fm ꝙ solū id dicitur proprium esse quod cōuenit omni: soli: ⁊ semper. ⁊ isto mō idem est fm rem ⁊ non fm rationē proprium ⁊ conuertibile esse. ☜ Consideranduz est vlterius fm Egidium in presenti capitulo ꝙ proprium acceptū pro eo ꝙ cōuenit omni soli ⁊ semp dicitur esse triplex vz. diffinitio differentia ⁊ per se passio propria. Diffinitio enim est quoddā ꝓprium dicens totum esse essentialiter per modū totius expressē. differentia propria est quoddā proprium non significans totuz expresse ipm representans: sed predicatur de toto essentialiter per modū partis diffinitionis lz predicetur per modum forme totius. Forma enim partis non predicatur de toto in recto. ☞ Propria passio dicit̄ quoddam proprium quod non dicit essentiā rei a priori ⁊ essentialiter sed emanat a propriis ⁊ essentialibus principijs speciei. Sed instabat discipulus. ☞ Nam philosophus in topicis diuisit proprium in duo membra dumtaxat videlicet in proprium ⁊ diffinitionem ergo insufficienter dictum est ꝙ duplex est proprium. Dicendum ꝙ quia differentia substantialis est pars diffinitionis philosophus sub diuisione comprehendit differentiam essentialem implicite. ☞ Preterea instabat idem. ☞ Nam accidens inseparabile dicitur accidens proprium vt patet in predicabilibus: ⁊ tamen non est aliquod predictorum ergo ⁊c̄. Dicendū ꝙ accidens inseparabile cōmune non est proprie loquendo aliquod proprium modo exposito acceptū quia non fluit a principijs essentialibus speciei. sed causatur a principijs individui vt patet de nigredine corui ⁊ albedine cigni. Iterū instabat idem discipulus. ☞ Naz vt patet septimo metaphysice. accidens non habet diffinitionem: ergo nō habet propriam quiditatem siue essentiam. Cum ipm quod quid est sit proprium significatum diffinitionis quod est cōtra predicta in secunda suppositione. Dicendū ꝙ lz accidens in proprio genere nō habeat propriā ⁊ perfectā diffinitionem habet tamen diffinitionem dataz per additamentū vt in prima secunde sūme diuine philosophie ad longū disputatū est. ☜ Ad primū igitur dicendum est ꝙ philosophus hic loquitur de syllogismo non contracto ad aliquā materiā particularem vel necessariā. vnde ratio non sequitur. ⁊ per hoc patet solutio. ☜ Ad secundū. ☜ Ad tertiū dicendum ꝙ tres conditiones bone diffinitionis ab Alberto in predicationibus posite implicite cōtinentur in predictis trib⁹ conditionibus que hic a philosopho introducuntur.

☜ Sequitur in philosopo ⁊ in sancto doctore. (Syllogismus quidem.)

☜ Articulus secundus.

a **D secundus** sic p̄ceditur. Videt ꝙ ipsum qō qd est possit demōstrari de eo cuius est ⁊c̄. per terminos conuertibiles. ☞ Nam diffinitio vna potest demonstrari de diffinito per diffinitionem

aliam vt patet in p° huius vbi phs demonstrat secundā demonstrationē diffinitionis per primā. demōstrat. n. in 2° de anima vnā diffinitionem anime per animā vt clare ibidem patet: ergo ipm q quid est cū sit significatū diffinitionis pōt demōstrari de cuius est. ¶ Secūdū. pter ea aliq̄ est diffinitio que est tota demōratio sola positione terminoz differēs vt ex supradictis patet: ergo diffinitio vna pōt demōstrari de diffinito. ⁊ p phs idē q primus sic cū demonstratio ꝓcedat ex vlibus. i. ex adequatis vt in primo huius declarat̄ procedit ex quertibilibus sic ipm q qd est potest demōstrari de eo cuius est p terminos quertibiles. ¶ Tertiū. preterea qcqd habet causaz pōt demōstrari p causam cū demōstratio ꝓcedat ex causis sed omne q qd est creature habet cām. Luz sit creatura q̄dam aliter esset creatoz: qz qcqd est aut est creatura vel creatoz ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra est phs in p̄senti capitulo vbi supra. ¶ Rñ. dicendū q ipm q quid est demōstrari de eo cuius est pōt intelligi tripliciter. Uno mō absolute. Alio mō cū reduplicatione quadā vz in eo q quid ē. Primo mō bene potest demōstrari ipm q quid est de eo cuius est vt volunt̄ argumenta in obiectionibus adducta. Sed scōo mō ipm q quid est non potest demonstrari de eo cuius est vz in eo q quid est. Qō sic ꝓbatur fm phm tali rōne. Nā si sic posset demonstrari siue syllogistice ostendi. Aut hoc esset per syllogismū reduplicatiuum aut per syllogismū diuisiuū vel per syllogismum diffinitiuū qz non videtur esse alius syllogismus qui habeat magnā apparentiam q posset cōcludere hanc esse diffinitionē huius diffinit: sed nullum illoz est dicendus q ipm q quid est non potest demonstrari siue ostendi de eo cuius est siue diffinitio de diffinito in eo q quid ē. probatio minoris. Nam q nō possit demōstrari p syllogismum diuisiuū aut diffinitiuum in sequentibus probabitur. Qō vo non possit demonstrari per syllogismum reduplicatiuū probat phs. s. duo supponendo. Quoruz p^m est q ad ostendendum ipm q quid est. de eo cuius est. in eo q quid est per qualemcūq; syllogismū requiritur p°. q p^m. s. A. i. maioz extremitas sit proprium medio qō est. B. ⁊ q medium. B. sit proprium. C. i. minoz extremitati: qz si maioz extremitas excedat mediuz qō vniuersaliter predicatur de minoz extremitate a fortiori vniuersaliter predicabit ipsa maioz extremitas de minoz extremitate ipsam excedens. sic ipm q quid est: qō est predicatū cōclusionis erit excedens si demōstrat de eo cuius est ⁊ per cōsequens non erit ibi proprīū: qō est contra primā suppositionē in precedenti articulo adductā. Relinquitur ergo Si aliquis syllogismus sit qui concludat ipm q quid est q oportet esse talem habitudinem terminoz eius vt omnes ad inuicem conuertantur fm q suppositū est ad concludendū ipm q quid est qō predicatur de eo cuius est in eo q quid est. requirit necessario q. A. i. maioz extremitas predicetur in eo q qd est de. B. i. de medio ⁊ q. B. i. mediuz predicetur de. C. i. de minoz extremitate in eo q quid est. qz si aliquis nō ita accipiat terminos obseruans. Nec duo vz q maioz extremitas predicetur in eo q quid est de medio. ⁊ mediū de minoz extremitate in eo q quid est. Non necessario sequitur q ipm q quid est insit ei cuius est in eo q quid est de eo cuius est qz necesse est maiorem extremitatez de medio ⁊ mediū de minoz extremitate in eo q quid est quertibiliter predicari. Quibus suppositis p bat phs q ipm q quid est non potest demōstrari de eo cuius est per syllogismū reduplicatiuū. Cum ista reduplicatione vz in eo q quid est siue etiā per terminos conuertibiles tali ratione ducente ad inconueniens. Nam si ipm q quid est debet demonstrari de eo cuius est in eo q quid est. Necessariū est q mediū sit proprioz minoz extremitati. ⁊ q de ipsa predicet̄ in eo q quid est ⁊ conuertibiliter vt patet per suppositiones hic adductas. Sz quicquid est proprīū alicui ⁊ de eo predicatur conuertibiliter in eo q quid est. dicitur q quid est eius: ergo medium erit q quid est minoris extremitatis. Sic supponetur q oporteret probare ⁊ per ꝓsequens cōmitteret fallacia petitionis principij: verbigratia. Sic qō quid est vel diffinitio hominis asal bipes. ⁊ id cuius est siue diffinitum homo. si oporteat per syllogismū probare q animal bipes sit q qd est hominis: necesse est q sumat̄ aliqō medium vt patet per suppositiones supra factas q sit q qd ē hominis: ⁊ si sic syllogizat accipit supponendo id quod oportebat ostendere vz medium. Sic q quid erat esse ipsius hominis. Aliud exemplum deducit phs de diffinitionibus duabus ipsius anime fm platonem. Quaz prima est. Anima est sibi causa viuendi. Altera ē numerus seipm mouens vt patet primo de anima. Si quis igitur velit probare qō est sibi causa viuendi est q qd est anime assumendo: assumendo pro medio q alia est numerus seipm mouēs. necesse est hoc petere ⁊ supponere vz q numerus seipm mouens q sit q quid est ipsius anime. ¶ Pro declaratione precedentiū considerandum est primo fm doctorē sanctū q Plato vt patet p° de anima posuit q numerus est substantia omnium rerum. Eo q non distingnebat inter vnū quod quertit cum ente qō significat eius essentiā de quo predicatur ⁊ vnū qō est principium numeri: ⁊ ita sequebat̄ q anime eēt substātia numerus sicut ⁊ quelibet alia res multa in se continens. Ponebat etiā Plato q viuere sit quoddā moueri. Viuens aūt duobus modis distinguitur a non viuente. s. sensu ⁊ motu vt patet p° de anima ⁊ ipm sentire siue cognoscere dicebat quoddā moueri. dicebat igr animā esse numerum mouens seipm ⁊ animaz esse sibi causa viuendi. hec ille. ¶ Cōsiderandū est vlterius fm phm hic q si aliquis non sic accipiat terminos vt p^m sit omnino vnū ⁊ idem de medio cōuertibiliter: ⁊ mediū vltimo. i. minoz extremitati non poterit syllogistice probari q maioz extremitas siue primus terminus sit q qd est siue essentia ipsius vltimi siue minoris extremitatis. Si vo accipiantur termini modo predicto sequitur q primus concludatur accipiatur maioz in premissis: q qd est ipsius minoris extremitatis que hypostasi stante est q quid est eius. Sic nō erit demonstratio sed petitio siue deceptio principij. ¶ Considerandū est vlterius fm Radulphū baconem q ipm qō quid est passionis pōt simpliciter demōstrari de subiecto: quia quando aliqua sunt eadem essentialiter ⁊ cōuertibiliter si vnum est demonstrabile ⁊ ita alterū. sed qō quid est passionis ⁊ passio sunt idem essentialiter ⁊ cōuertibiliter. Cū ergo passio sit demōstrabilis de subiecto sequit̄ q ipm qō quid est passionis pōt de eodem demonstrari: sed qō qd est subiecti. si sit perfecte datū omnes terminos comprehēdens non potest demōstrari vt patuit in primo huius. Sz diffinitio subiecti siue qō quid est eius est principiū immediatum demōstrationis vt supra declaratū est: ergo diffinitio subiecti perfecta ⁊ completa non potest demonstrari de aliquo sed bene diffinitio incōpleta vz que datur per vnā causam potest demōstrari per aliam diffinitionem que datur per aliā causaz materialiter loquendo: ⁊ nō in eo qō quid est modo exposito. ¶ Considerandus est vlterius fm Egidium ℔ q syllogismus diffinitiuus est syllogismus accipiens diffinitionez diffinitionis vt infra patebit. Syllogismus vo reduplicatiuus est syllogismus accipiens terminos cōuertibiles vt ex supradictis patet. Quid aūt sit syllogismus diuisiuus infra patebit. ¶ Considerandū est vlterius fm eundez ibidem q ratio quare si mediū conuertitur cū extremitatibus necesse est extremitates ad inuicē conuerti. Est ista quia cōuertu cū aliquo nihil aliud est q̄z esse equale illi. Nam illa que se inuicem non excedunt sunt conuertibilia ⁊ equalia. Constat autē q illa que vni ⁊ eidem sunt equalia inter se sunt equalia. Quia ergo idem est esse conuertibile ⁊ equale que vni ⁊ eidem sunt cōuertibilia inter se sunt equalia: ergo si mediū conuertitur cum extremitatibus extremitates inter se quertent̄. ⁊ per ꝓsequens oīa que ad demōstrationē requrunt̄ sunt inter se eq̄lia. ¶ Cōsiderādū ē vlterius q: aliq̄ mentio fit de syll'o reduplicatiuo

q̄ in reduplicatione attendenda sunt quattuor vz id qđ reduplicat: ⁊ tale est subiectū ⁊ non predicatū. Ꝯditio reduplicationis que est in p̄dicato cū dicat quēadmodū inherentie. Subiectū autem etiā importat inherentiaz. Sed predicatū cām reduplicationis sine inherentie importantis per reduplicationē que cā q̄renda est in subiecto ⁊ specificatio illius inherentie que est q̄renda in p̄dicato. ℟Reduplicatio ergo pōt ee alicuius q̄dupliꝛ. Uno modo pōt esse .i. qđ reduplicat ⁊ tale est subiectū. Alio modo pōt esse eius cuius est ꝓditio ⁊ tale est predicatū. Tertio mō pōt esse alicuius in quo reperit causa inherentie ⁊ tale est subiectū. Quarto mō in specificatione talis inherentie ⁊ tale est predicatū huius magis pertinēt ad primum priorum. ¶Ad argumenta vō patet solutio ex dictis.

Lec. 4ª. ¶Questio. 4ª. de qđ quid est qūo se habeat ad demōstrationē per viā diuisionis: ⁊ est lec. 4ª sancti doctoꝛis.

Et insup cōsiderandū in hoc capitulo ḡre ipm q̄ qd est possit demōstrative ostendi de eo cuius est per viā diuisionis. ¶Circa qđ queruntur duo. ℣Primo vtrū ipm q̄ qd est siue diffinito possit demonstrari de eo cuius est per viā diuisionis. Scō vtrū syllogisinus diuisiuus assimilet inductioni vt hic innuit philosophus.

¶Sequit in pho ⁊ in sancto doctoꝛe. (At vō neq̄ per diuisionē.)

¶Articulus primus.

D primuz sic proceditur. Uidetur q̄ ipm q̄ qd est possit syllogistice ostēdi de eo cuius est per viā diuisionis siue per syllogisinū diuisiuuz. ℣Nā bene sequit q̄ quid est animal: est animal rōnale vel irrationale. sed hō est animal rationale vel irrationale sed nō est irrationale: ergo est rōnale animal. Qđ bene sequat patet per ℣Boetiū libro diuisionum. Sed ibi ꝯcluditur qđ qd est hois de ipso homine per syllogisinū diuisiuū siue propriū diuisionis qđ idem est: ergo q̄ qd est pōt syllogistice ostendi de eo cuius est per viā diuisionis. ¶Secundō preterea per viā diuisionis inuestigat: vel pōt inuestigari ipm q̄ qd est vt infra deducit phs: ergo per viā diuisionis pōt ostendi ipm q̄ qd est de eo cuius est p̄sertim cū per talē viaz pōt accipi omnia p̄dicata que p̄dicantur in quid de aliquo diffinito. ¶Terti. preterea omnis locus dialecticus ē bona cōsequentia vt pz per phm in topicis ⁊ ℣Boetiū libro diuisionum. Similr ⁊ per versoriū supra petrū hispanuz: sed arguendo per viaz diuisionis est locus dialecticus vt pz per p̄nominatos doctoꝛes: ergo ibi non cōmittit fallacia petitionis p̄ncipij: ⁊ per ꝯsequens per talem viā aliquid probat. ¶Sed ꝯtra est phs in p̄senti capl'o ibi. (At vō neq̄ per diuisionē.) ¶Rñ. dicendū q̄ istud est tertiuz capl'm huius scđi tractatus in quo phs remouendo etiā quādā instantiā ponit vnā cōclusionē que est responsiua ad q̄situz vz: Qđ qd est nō pōt efficaciter ostendi de eo cuius est per viaz diuisionis. Qnā ꝯclusionē ꝓbat tribus rōnibus: Quaꝝ p̄a est talis. ℣Nā per viam diuisionis nō pōt aliqd syllogizari: ergo ipm q̄ qd est non pōt ostendi de eo cuius est per viaz diuisionis ꝓbatio antecedentis. ℣Nā ad rōnem syllogismi requirit q̄ ꝯclusio de necessitate sequat existentibus p̄missis vt patet p° prioꝝ. sed in via diuisionis ex necessitate nō sequit cōclusio. ℣Nā ita se habet in via diuisionis sicut in via deductionis vt innuit hic phs: sed ille qui inducit p singularia ad vl'e nō demōstrat neq̄ syllogizat ex necessitate: qđ sic patet. Quia cū aliqd syllogistice ꝓbat nō ē necessariū vlteriꝰ q̄ vel syllogizans interroget de ꝯclusione vel q̄ rñdens det ei ꝯclusionē. sed necesse est q̄ ꝯclusio sit vera p̄missis existentibus veris. sed in via inductionis oz q̄ rñdens ꝯcedat q̄ nō sunt plura singularia ꝓtenta sub tali vl'i q̄ enumerata sunt. Aliter nō est aliqd syllogistice ꝓbatū. ⁊ similr accidit in via diuisionis. qđ manifestat phs exemplariter vt Quicqd est corpus est animatū vel inanimatū sz animal est corpus: ergo animal est animatū vel inanimatū: Sz nō est inanimatū: ergo est corpus animatū. Illa aūt conclusio nō sequit nisi rñdens det siue ꝯcedat q̄ omne corpus est animatū vel inanimatū. ⁊ similiter est de oībus aliis syllogisimis diuisiuis. Est aūt syllogisinus diuisiuus vt dicit hic. d. s. qui accepto aliquo cōmuni qđ per multa diuidit remoto vno ab aliquo cui id cōmune cōuenit ꝯcludit alteꝝ de ipso vt patet per exemplū iaz adductū. Secūda ratio est talis. ℣Non. n. qđ predicat vere de aliquo predicat in eo q̄ qd est: neq̄ significat essentiaz eius dato ergo q̄ per viā diuisionis sufficienter ꝓbetur aīal .s. gressibile bipes p̄dicari vere de hoīe: non tñ erit probatum q̄ predicet in eo q̄ qd est. vel ostendat q̄ quid erat esse. i. q̄ demōstrat essentiā rei. hec ratio tangit ibi. (Quod. n. prohibet ⁊c.) Tertia ratio que tangitur ibi. (Amplius ad phibendū ⁊c.) Est talis q̄ qd est cuiusli bet declarat per aliqua certa quibus nec addere aliquid oportet nec extrahi: Cū qdtates se habeāt sicut numeri qbus si aliquid addit vel subtrahit variat species vt in metaphysica declarat. Sed nihil phibet qn ille qui procedit per viā diuisionis apponat aliqd supra illa que sufficiunt ad q̄ qd est: aut etiā aliqua eoꝝ que necessaria sunt dimittat aut supergradiatur extendendo essentiā rei: ergo per viā diuisionis non ꝓuenienter vel sufficienter ꝓbat q̄ qd est. Cū in tali via prętermittant predicte due ꝓditiones vz vt id qđ ꝯcluditur predicet in eo q̄ quid est ⁊ q̄ non excedat neq̄ excedat. Sed aliqs posset dicere q̄ si qs per viā diuisionis acciꝑiat oīa que predicant in eo q̄ est. ⁊ omnia cadāt sub diuisione que ptinent ad q̄ quid est alicuius necessariū erit q̄ illud qđ per viaz diuisionis inuentū est sit q̄ qd est: ergo per viā diuisionis pōt ostendi q̄ qd est de eo cuius est. Qz acceptis oībus que predicantur in eo q̄ qd est nullo tali derelicto: id qđ inuentū est oportet esse indiuiduū. i. indiuiduam rōnem talis rei ita vz q̄ nō indigeat vlteriori diuisione ad hoc q̄ appropriet huic rei ⁊ per ꝯsequens predicte rōnes nō ꝯcludunt. Ad hanc instantiā respōdet phs sentētialiter dicēs q̄ q̄uis necesse sit predictis existētibus aliquā indiuidualem rōnem formari sicuti expositū est: sed tamen predicta via non est syllogistica q̄uis cognoscere faciat ꝓpter qd est per aliū modū q̄ non est inconueniens vz q̄ aliqd alio mō manifestet q̄ per syllogismū. ℣Nā ille qui vtitur inductione manifestat aliqd: nō tamē probat aliqd syllogistice. Similr ille qui per diuisionē ad diffinitionē puenit ostendit per syllogisinū ⁊ nō syllogistice: Qz si inducatur ꝯclusio ex maiori positione subtracta media: ⁊ cōcludens dicat q̄ hoc necesse est sequi ex premissis: poterit interrogare propter qd sit necessariū qđ non accidit in syllogistica ꝓbatione hucusq̄. d. s. ¶Considerandū est hic fm Egidiū q̄ in syllogismo diuisiuo est duplex processus vnus syllogisticus ⁊ alius nō syllogisticus. ℣Processus syllogisticus est cū dicit omne animal est rōnale vel est irrationale. sed homo est aīal: ergo est rationalis vel irrationalis. ℣Processus vō nō syllogisticus est cum subiungit. Sed homo nō est irrationalis: ergo est rationalis. vnde syllogisinus diuisiuus nō habet propositū in ꝑcessu. Sed accipit suū propositū in scđo ꝑcessu: ⁊ non est syllogisticus. Accipit igit talis syllogisinus aliqd syllogistice sed nō accipit aliqd syllogistice ad suū intentū. vñ per talem syllogisinū nō poterit syllogistice accipi diffinito. ⁊ lz per premissas oporteat rem aliquā esse nō tamē oportet rem illam que intendit. ¶Cōsiderādū est vlterius fm eundē q̄ syllogisinus diuisiuus petit qđ est in principio: Qz sine ꝓbatione accipe principale intentum est petere. qđ est in principio: sed syllogisinus diuisiuus nullū intentū syllogistice probat. sed supponendo accipit qđ debet ꝓbare ⁊ per ꝯsequens petit principiū. Accipit enim talis syllogisinus mediū qđ est cōmunius q̄ sit maior extremitas: vel q̄ sit id qđ intendit ꝓbare. Intendit enim ꝓbare vt pz in p̄dicto exemplo q̄ homo sit animal rationale. Ad qđ ꝓbandū accipit pro medio. animal qđ est cōmunius q̄ rationale. ℣Nunq̄ enim per magis vle

pōt rōnenienter p:obari de aliquo id qō est nimus vle. Illā si acciperet p:o medio subā ad pbandū animal de hoie heret syllogismus in p^a figura maio:e existenti particulari. Uñ sic nihil sequit. Ex hoc p3 q: syllogism^9 diuisiuus nihil syllogistice p:obat. Tū p^o q: in tali syllogismo fit acceptio ppositi nō syllogistice. Tū 2° q: in eo petitur qō est in pn^o. Tū 3° q: accipit mediū cōmunius q3 sit maio: extremitas. ¶Considerandū ē vlterius q: lz p locū ab oppositis possit ꝯcludi q: hō est aīal rōnale. Sic argnēdo hō nō est aīal irrōnale: ergo est aīal rōnale quē admodū cōcluditur in secūdo pcessu syllogismi diuisiui nō tñ ppter hoc ꝯcludit q: aīal rōnale sit diffinitio hois. vñ non ꝯcludit q: qd est de eo cuius est in eo q: qd est. Silr si quis negaret q: hō est rōnalis negaret q: hō nō est irrationalis ⁊ p ꝑs ibi est petitio principij simplr loquendo vz quo ad aliqnē possit esse syllogismus dialecticus. ¶Ad p^m igit dicendū q: nō ꝯcludit q: qd est de eo cuius est in eo q: qd est vt declaratū est. ¶Ad 2^m ⁊ 3^m patet solutio ex dictis.

¶Seqt in pho ⁊ in sancto doctore vbi supra.

¶Articulus secundus.

B secundus sic pcedit. Videt q: syllogismus diuisiuus nō assimilet inductiōi. Illā inductio pcedit a singularib^9 ad vle vt p3 2° p:ior nō aūt syllogismus diuisiu^9: ergo talis syllogismus nō assimilat inductioni. Secōm ꝑterea inductio aliqd necessario ꝯcludit: cū sit ps argumētatiōis lz syllogismus diuisiuus non necessario ꝯcludit vt p3 ex dictis ergo ⁊c. ¶Sed ꝯ ē pbs in ꝓsenti capl'o. ¶Rñ. dicendū fm. d. s. q: quemlibet syllogismus diuisiuus assimilatur inductioni in hoc q: o3 vtrobiq: supponere q: acepta sint oīa que ptinent sub aliquo cōmuni. aliqn nec: inducens poterit de singularib^9 acceptis ꝯcludere vle nec: diuidēs ex remotione quoruñdā partiū poterit ꝯclūdere alterā. Inducens. n. facta inductione q: sor. currat: ⁊ Plato currat. ⁊ sic de singulis nō pōt ex necessitate cōcludere q: oīs hō currat. s. nisi det sibi a rñdēte q: nihil aliud ptineat sub hoie nisi ista que inducta sunt. Simlr etiā nec: diuidens q: hoc coloratū nō sit albū nec: palliduꝫ pōt ex necessitate ꝯcludere q: sit nigrū. nisi detur a rñdente q: nihil aliud ptineat sub coloratō nisi ea q3 enumerata sunt. Ex quo p3 q: syllogismus diuisiuus assimilatur inductioni quēadmodū ꝓbatū est. nō tñ ei assimilatur in oībus sed assimilat in hoc q: vtrobiq: petitur id qō debet ꝓbari ⁊ sicut inducēs postq3 induxit adhuc restat interrogari: de ꝯclusione q: nō sufficienē sequitur ex p̄missis sic pcedens diuisiue. postq3 assumpsit intentum adhuc restat interrogare de illo assumpto: q: non sufficit intentū assumere per p̄missas. Ex quo p3 q: syllogism^9 diuisiuus sicut inductio nō ꝯcludit syllogistice intentū: p tale igit syllogismū vt dictū est non poterit ꝯcludi aliqd intentū vz q: qd est de eo cuius est ⁊ p̄sertim in eo q: qd est. ¶Considerandū est vlterius fm Egidiū q: in inductione hoc est p se q: o3 supponere ptes sub toto eē sufficienter assignatas siue acceptas: Q: nō est notū nobis qn sint alia singularia sub illo toto q3 que accepta sunt sed in diuisione hoc est p accidēs q: non sit notū ptes enacuare totū. Illā diuisio si sit bona dz fieri p opposita ⁊ per duo mēbra. vñ ꝫ vult Egidius q: expositio. d. s. nō sit sufficiēter adducta. Sed ꝯsiderandū est q: duplex est diuisio. Quedā est diuisio p imediata ⁊ talis dz esse bimēbris ⁊ per oppositā vt Alaliū aliud rationale aliud irrationale. Alia est diuisio mediata vt Alaliuz aliud hō aliud equus aliud asinus. ⁊ sic de singulis. ⁊ talis nō est bimēbris formaliter lz sit reducibilis ad bimēbrē: ⁊ i tali diuisione nō est notū an oēs ptes dividentes enumerent: vnde syllogismus diuisiuus syllogistice nō ꝓbat intentū sicut nec: inductio lz via diuisionis necessario ducat nos in cognitionem diffinitionis indiuidue fm subm vt infra patebit cū de venatione ipsius q: qd est aget. Uñ expositio. d. s. ē quemtissima ⁊ nullatenus reprobāda. ¶Ad p^m ergo dicendū est q: syllogismus diuisiuus non assimilat in oibus ipsi inductioni sz assimilat ei in hoc q: vtrobiq: nō syllogistice ostendat sufficienē ppositū vt dictū est. Luz formaliter nō reseruet forma syllogistica. Assimilat etiam enthymemati q: ꝫ dicit syllogismus sine medio. ⁊ ꝫ formaliter accipiēdo mediū vz fm q: ē terminus bis sumptus ante ꝯclusionē. In enthymemate vo cū ibi sit vnū antecedēs nō ponit aliqs terminus bis ante ꝯclusionem igitur vocat syllogismus sine medio. In alio loco vocat syllogismus truncatus q: lz virtualiter sine reductiue sit syllogismus nō tñ formaliter. vnde nō syllogistice ostendit neq3 ꝯcludit vz enthymema ꝯcludat ⁊ aliqd oñdat alio tñ mō q3 mō syllogistico. ¶Ad 2^m simlr dicendū q: lz inductio p:ioristica necessario ꝯcludat. Et inductio topica necessario aliqd ꝓbet: nō tñ cōcludit aut ꝓbat aliquid syllogistice sicut syllogismus diuisiuus q3 tū ad 2^m pcessum. Secus ꝯsiderādo cum q3 tū ad p^m pcessum: q: sic aliqd syllogistice ꝯcludit: sed nō intentū sine ppositū vt ex dictis p3. Cōcludit. n. ipsam diuisionē syllogistice: sed alterā ptem in 2° pcessu non syllogizando eā.

¶Qō. 6^a. qūo se habeat qō qd est ad demonstrationē ⁊ est lectio. 5^a. sancti doctoris. Lec. 5^a.

Qtanter ꝯsiderandū restat q3re ipm q: qd ē se habeat ad demōstrationē accipiēdo ea que ptinēt ad ipm q: qd est. ¶Postq3 oñsum ē q: nō pōt demōstrari q: qd ē per terminos quertibiles neq3 p viā diuisionis ꝫ ꝓter oñdit q: neq3 pōt demonstrari accipiendo ipm q: qd est p:o medio siue ea q3 sunt ipsius q: qd est qd idē est. Circa qō queruntur quattuor. ¶Primo vtrū q: qd est possit oñdi de eo cuius ē accipiendo ea que ptinent ad ipm q: qd est. Secōo vtrū possit demōstrari accipiendo q: qd est alterius rei vz per viā oppositionis. Tertio vtrū possit demōstrari p viā suppositionis. Quarto vtrū q: quid est possit demonstrari de eo cuius est aliquo modo.

¶Seqt in pho ⁊ in sancto doctore. (Et vtrū sit demōstrare.)

¶Articulus primus.

B primum sic pcedit. Uidet q: ipm q: quid est possit demōstrari de eo cuius ē accipiēdo p:o medio diffinitionē diffinitionis vel ꝯditiones regsitas ad q: qd ē alicuius. Illā bene sequit aīal rōnale quertibiliter predicat de hoie ⁊ cōponitur ex genere ⁊ specifica dīa eius: ergo ē q: qd ē hois. ¶Patet ꝯsequtia q: nō requiruntur aliq3 alia ad hoc q: aliquid sit diffinitio vel q: quid ē alicuius ⁊ tñ ꝯcluditur q: quid ē de eo cuius ē ergo ⁊c. Secōm ꝑterea bene sequit per locū a diffinitione qcqd ē oratio indicans q: quid est rei p essentialia est diffinitio eius. sed aīal rōnale ē bimōi respectu hois: ergo aīal rōnale ē diffinitio hois. ⁊ tñ ibi ꝯcluditur q: qd est de eo cuius est: ergo idez qō supra. ¶Sed ꝯ ē pbs ibi. (Et vtrū sit demōstrare ⁊c.) ¶Rñ. dicendū q: istud est quartū capl'm huius secundi libri in quo pbs oñdens q: ipm q: qd est nō pōt oñdi sufficienē de eo cuius est assumendo diffinitionez diffinitionis p:o medio aut etiā aliquo alio mō. ¶Ponit quattuor ꝯclusiones de quaꝝ tribus vltimis in sequentib^9 articulis videbitur. ¶Prima ꝯclusio que est rñsiua ad q3stū a pho adductū est talis. ¶Ipm q: qd est nō pōt demōstrari. i. sufficienter ꝓbari de eo, cuius est per syllogismū diffinitiuū assumendo vz diffinitionē diffinitionis. ¶Hec fm. d. s. probatur duabus rōnibus pbi quaꝝ p^a est ista. Illā quicq3 accipit illud qō debet ꝓbare nō debite oñdit ꝓpositum sed petit pn^m sed qui ꝯcludit diffinitionē siue q: quid est de eo cuius ē sumendo diffinitionē ipsius diffinitiōis de diffinito accipit qō debet ꝯcludere petens pn^m ergo ⁊c. ¶Probatio ná qui negaret hanc ꝯclusionē vz aīal rōnale est diffinitio negaret etiā minorē syllogismi i quo accipit p:o me^o diffinitionē diffinitionis sic syllogizādo. Oīs rō quertibilis ꝓdicans ex genere ⁊ dīa specifica alicuius: est q: qd est eius. sed animal rōnale est bimōi respectu hois

ergo est q̄ quid est hoīs: mino: illius syllogismi est eque vel magis dubia cōclusione. Scōa ratio sic formaī que sumit ex syllogizatione syllogismi. ¶Nā syllogizans dum syllogizat nō accipit p:o medio syllogismi diffinitionē ad syllogizandū vt de se p3. ergo a simili volens ꝓbare per viā diffinitionis ipm q̄ qd est de eo cuius est nō d3 accipere diffinitionē ipsius diffinitionis: Cōfirmaī hec ratio que qdē ꝓfirmatio est declarativa huius 2ę rōnis. ¶Nam rōnes syllogismi ⁊ diffinitiones se habēt in diffiniendo ⁊ syllogizādo sicut regule artis quas d3 accipere artifex in opando: sed artifex q facit cultellū nō facit opando regulam fm quā operaī: sed fm regulā quā h3 in mēte. exāminat an cultellus sit bene factus: ergo ille qui syllogizat nō ꝓgrue accipit rōnē syllogismi: neq3 volens ostendere q̄ qd est: quemenī accipit rationē siue diffinitionē ipsius diffinitiōis p rōnes syllogismi. examinat an syllogismus sit bene factus ⁊ p ꝓns p rōnē diffinitionis d3 examinaī in mēte: an bene sit facta: ergo ei q intendit syllogistice q̄ qd erat esse necesse est q̄ hēat sec:suz in mēte rōnē eius q̄ qd erat esse siue eius q̄ qd erat vel est. Oō ꝑncipaliī idē est vt si aliq̄s dicat: q̄ nō est syllogisticū q̄ qd est: ipe dicat q̄ īmo: q: tale qō dictū est necessario ponit q̄ quid est siue q̄ qd erat. ¶Hec oīa. d. s. fm sniam pbī. ¶P:o declaratione p̄cedentiū ꝓsiderādū est q̄ syllogism⁹ diffinitiuus fm Egidiū est syllogismus vtēs diffinitione siue assumens diffinitionē ad ꝓbandū diffinitionē q̄ pōt fieri duplicī. Uno mō diffinitionē diffinitionis q̄ daī p termi nos 2ę intentionis q̄ due sunt: Quaꝝ vna diffinitiō est id qō est ꝑpriū in qd p̄dicatū de aliquo. Scōa est diffinitio ꝓstans ex genere ⁊ dīa ꝓstituentiū⁹ spēz .q̄ diffinitiōes dicunī logice ad quē ptinet ꝓsiderare scōas intentiones. Alio mō pōt fieri sumendo formaliī diffinitionē alicuius diffiniti ad ꝓcludendū diffinitionē mālē de eodē. Tertio mō pōt fieri sumendo diffinitionē oppositi ad ꝓcludēdū diffinitionē de altero opposito vt infra patebit sic syllogizando. Color disgregatiuus visus est diffinitio albedinis ergo color congregatiuus visus est diffinitio nigredinis. ¶Cōsiderādū est vlterius q̄ pbs nō negat q̄nimo vna diffinitio possit ꝓcludi de diffinito p alterā: vt mālis per formalē. tñ nō pōt ꝓcludi in eo q̄ diffinitio eius vt si arguaī. Diffinitio pōt sine petitione p̄ncipij ꝓcludi de diffinito simpliī loquēdo p diffinitionē: ergo p diffinitionē acceptā in eo q̄ diffinitio poterit sine petitione p̄ncipij ꝓcludi diffinitio in eo q̄ diffinitio de diffinito p3 seq̄lla: Q: sicut se h3 simpliī ad simpliī ita reduplicatū ad reduplicatum. Dicēdū q̄ si eodē mō accipiaī in p̄missis diffinitio sic inferī in ꝓclusione quēadmodū eodēmō d3 accipe reduplicatū in p̄missis sicut in ꝓclusione ꝓcludit. nō posset simpliī inferri simpliī sine petitione p̄ncipij: ¶Nā tunc sumereī codēmō diffinitio in p̄missis ⁊ in cōclusione q̄n p diffinitionē formalez eomodo sumptā inferreī diffinitio formalis eomō sumpta: ⁊ per mālē diffinitionē diffinitio mālis: qō fm nō pōt absq3 petitione p:incipij. Simpliī tñ loquēdo absq3 petitione p̄ncipij nō pōt inferri diffinitio p diffinitionē diffinitiōis: Q: sic semp accipiī eque vel magis ignotū ad ꝓbandū aliq̄d. ¶Cōsiderādū est vlterius fm Egidiū q̄ si dialecticus vellet ꝓbare de aliq̄ argumētatione q̄ sit syllogismus: accipiēdo diffinitionē syllogismi ꝓcludēdo syllogistice de illa argumētatione q̄ sit syllogismus. ꝓbaret syllogismū supponēdo syllogismū q̄ est simile sicut si aliq̄s vellet negare loquelā: ꝓcederet loquelā esse. Oō nō posset facere nisi p loquelā negando: ergo loquella ꝓcedit loquelā. Unde sicut ad manifestandū de aliqua argumentatione q̄ sit syllogismus non debemus hoc facere syllogistice per diffinitionē syllogismi sic ad ꝓbandū rōnem aliquā esse diffinitionē nō debemus hoc syllogizare per diffinitionē diffinitionis: q: tunc ꝓbando diffinitionē supponemus diffinitonez. Uerūtñ diffinitio diffinitionis ⁊ diffinitio syllogismi deseruiūt ad duo. ¶P:imo ad regulandū nos. ¶Nā ex hoc q̄ diffinitionem syllogismi hēmus in mēte regulamur in syllogizando ne deficiamus in fo:ª syllogistica sic p diffinitionē diffinitionis in mēte retēctā regulamur ne deficiamur in diffiniendo. Scōo valens ꝫ obuiationē. ¶Nā si q̄s obuiaret de aliquo syllogismo q̄ esset syllogismus. vel de aliquo diffinitione q̄ esset diffinitio posset ꝫdicere ei p rōnes syllogismi vel diffinitionis nō tñ diffinitio simpliī ꝓbaī: sed solū apud talē obuiātē. ¶Ad argumēta p3 solō ex dictis. ¶Sequiī in pbo ⁊ in sancto doctore. Deinde cū dicit. (Ex suppositiōe ⁊c.) ¶Articulus secūdus.

Dsecūdus sic ꝓcediī. Uideī q̄ ipm q̄ qd ē possit demōstrari. i. syllogistice ꝓbari de eo cuius est p viā oppositionis v3 accipiendo q̄ qd est alterius rei. ¶Nā bene sequiī Color disgregatiuus visus est q̄ quid est albedinis: ergo color ꝓgregatiuus visus est q̄ qd est nigredinis. ¶Patet ꝓntia per locū ab oppositis. ¶Naꝝ sicut diffinitū ꝫriaī diffinito. ita q̄ qd est diffiniti ꝫriaī ipsi q̄ qd est ꝫrij diffiniti. ⁊ tñ ibi syllogistice ostendiī q̄ qd est de eo cuius est p q̄ qd est ꝫrij ergo ⁊c. Scōm p̄terea sicut bene sequiī hoc est colorātū ⁊ nō est nigrū neq3 meº colore coloratū: ergo est albū. ita bene sequiī. Albedo est color ⁊ nō est color ꝓgregatiuus visus: ergo est color disgregatiuus visus. ⁊ tñ ibi ꝓcludiī q̄ qd est de eo cuius est p viā oppositionis ergo ⁊c. ¶Sed ꝫ est pbs in lra ibi. (Et si ex suppositione siue ꝓditione ⁊c.) ¶Rñ. dicendū q̄ 2ª ꝓclo huius capli q̄ est mēsura ad quesitū est ista. Oō qd est non pōt efficaciī ⁊ syllogistice ostēdi de eo cuius est per viaz oppositionis v3 p diffinitionē ꝫrij: vtputa non pōt ꝓbare aliq̄d esse q̄ qd est boni v3 indiuisibile eē p q̄ qd est mali v3 p diuisibile esse vt platonici diffinierūt. hec rō ꝓbaī dnabº rōnibº pbī: Quaꝝ pª est ista. ¶Nā in hoc mō probationis demōstrat aliq̄s accipiendo q̄ qd est. ⁊ ita accipit qō d3 ꝓbari ⁊ p ꝓns petit p̄nm. Scōa ratio talis est. ¶Nā sicut p diffinitionē vnius ꝫrij ostendiī diffinitio alterius ꝫrij p viā diffinitionis vel oppositionis: ita ⁊ ecōuerso eque fieri pōt. ¶Nō. n. est magis notuz q̄ diuisibile sit q̄ qd est malū q̄ indiuisibile esse: sit q̄ qd est boni: ergo sicut vnū ostendiī p aliud ita ⁊ ecōuerso. sic semp sumiī eque ignotū: ad aliq̄d ꝓbandū quod est inconueniens. ¶P:o cuius declaratione ꝓsiderandū est pº fm. d. s. ⁊ Egidiū q̄ p̄dicta exēpla pbī de bono ⁊ malo sumunī fm platonē q posuit q̄ eadē est rō vnius ⁊ boni. Uidemus. n. q̄ vnūq̄q3 appetit vnitatē sicut ꝓpriū bonuz. vnū aūt est id qō est indiuisibile sic p oppositū sequiī q̄ malū sit idē qō diuisibile est. Q: vnūq̄q3 refugit divisionē sui: cū p eā tendit aliq̄d diminutū ⁊ imperfectum. ¶Cōsiderandū est vlterius fm Egidiū q̄ regula generalis est v3 q̄ semp ꝫriū est in ꝫrio in hñtb⁹ ꝫrium. Si ergo bonū ⁊ malū sunt ꝫria. Silr diuisibile ⁊ indiuisibile. Si esse indiuisibile sit ꝫriū id qō qd est boni: ꝫriū eius .s. diuisibile erit q̄ qd est mali. Q: fm maximā topicam Sicut oppositū in opposito. ita ꝓpositū in ꝓposito ⁊ ecō uerso. Sz instabat discipulus. ¶Nā si ꝫriū est in ꝫrio vnū oppositoꝝ erit in altero ⁊ nigredo in albedine qō est incōueniens: ergo p̄dicta regula est falsa. Dicēdū q̄ illa regula non h3 intelligendi de rōnibº sibi inuicē ꝫrijs sed de duobº vno latere ꝫrijs alijs duobus: vt bonū ⁊ malū ꝫrianī: ⁊ diuisibile ⁊ indiuisibile etiā inter se ꝫrianī largo mō sumendo ꝫrietatē. Uñ si hoc ꝫriū diuisibile insit malo indiuisibile inerit bono vt vult regula. ¶Ad pm igiī dicendū q̄ in illo ꝓcessu nō syllogistice ꝓbaī sz cōmittiī fallacia petitionis p:incipij tñ fo:sitā apud aliquos qbus assumptū est notius q̄ ꝓns talis pōt esse ꝓbatio dialectica nō tamē est syllogistica formaliter loquēdo. ⁊ per hoc patet solutio ad secundū ⁊c.

¶Sequiī in pbo ibi. (Ad vtroq3 aūt ⁊c.)

Btertium sic p:oceditī. Uideī q̄ ipm q̄ qd ē possit demōstrari de eo cuius est p viā suppositionis. ¶Nā supponēdo aīal irrōnale eē q̄ qd est brūti: ꝓclo a mente ꝓcessa efficaciter sequiī: ergo aīal rōnale ē q̄ qd est hoīs: Q: oppositoū

opposite sunt rōnes siue ꝙ qd erat eē: sed brutum ⁊ hō opponūtur silr rōnale ⁊ irrōale opponūtur. ergo sīnū ē ꝙ qd ē vni⁹: puta aīal irrōnale bruti alterꝫ. s. aīal rōale erit ꝙ qd ē hoīs. 2ᵐ. ¶ Preterea si talis modus ꝓbationis nō ē efficax ß ē vt pßs hic innuit qꝛ non cōcludit eē qd vnū qō concludit: sed hic nō pōt dici. Nā si ꝙ qd ē ꝑrij suppositi dicat qd vnū: necessariū ē ꝙ ēt ꝙ quid ē alterius ꝑrij dicat qd vnum vt clare ꝓsideranti pz. ergo ꝙ qd ē pōt oīdi de eo cuius ē per viā suppōnis. ¶ Sz ꝓtra ē pßs in lra ibi dicendo (Ad vtroꝛz ār ⁊c.). ¶ Rñ⁰ dō ꝙ 3ª ꝓclō hic a pō elicita q̄ ē respōsiua ad q̄situm talis ē. ꝙ qd ē non pōt oīdi syllogistice p syll'm suppositiuū siue per viā suppōnis. Quā ꝓclonem ꝓbat pßs tali rōe. Nam modus siue via ꝓcludēdi ꝙ qd ē de eo cuius ē pīs ertim in eo ꝙ qd ē nō ē conueniēs nisi ꝓcludat ipz ꝙ qd ē eē vnū. Cum diffinitio significat qd vnū. significatuz diffinitiōis ē ipm ꝙ qd ē: siue ꝙ qd erat esse. Sed ꝓbatio p viam suppōnis nō concludit ipm ꝙ qd ē eē qd vnū: igit ⁊c. Probatio minoꝛis. nam eodē modo se hz via diuisionis ad ipm ꝙ qd ē sicut via suppōnis. Sed ꝑm viam diuisionis nō magis ꝓcluditur ipm ꝙ qd ē esse vnum q̄ꝫ plura. Non eniz magis habetur per diuisionē q̄ꝫ homo sit aīal bipes q̄ꝫ ꝙ sit aīal ⁊ bipes copulatiue. ß autez rō assignatur cōis tā ad diffinitiōem ꝑrij q̄ꝫ ad diuisionem. Pro declaratione hⁱ⁹ ꝓsiderādū ē primo ꝑm Egidium ꝙ differētia eētialis bene facit vnū cum eo cui⁹ ē dīa. tm hoc nō habetur ex diuisione in eo ꝙ diuisio. Diuisio enī ꝑm hmōi pōt fieri per dīas tam eētiales q̄ꝫ accidentales. vt pz in libro diuisionū boetij. vñ acceptum per diuisionem poterit eē vnū per accidens cū gramatico ⁊ musico ꝙ ergo ꝓcluditur vnū per diuisionē hoc non habeē per diuisionē vel ex diuisione inq̄ꝫtum diuisio. Sed ex eo ꝙ diuisio hz fieri circa talem māz gra terminoꝛū. ¶ Cōsiderandum ē vlteri⁹ ꝙ in oībus habentibus cōtrarium qō per se ē ꝑrium in ꝑrio ita valet in essentialib⁹. sic in accidentalibus dum tm sint accidētia per se. vñ ex tali via cōcludere rōem modi arguēdo ꝙ accepte sint differentie eētiales non erit nobis magis notū q̄ꝫ ꝙ accepte sint differentie accidentales. Ex ipso ergo modo arguendi per viā suppōnis non magis habetur ꝙ conclusa diffinitio sit qd vnum q̄ꝫ ꝙ sit qd plura. Ex quo habetur ꝙ neq; per viā diuisiuam neq; ꝑ viā diffinitiuam neq; via suppositionis concludit diffinitōem vt diffinitio. qꝛ diffinitio inq̄ꝫtum diffinitio ē qd vnū. ex neutra autē via sufficienter habetur ꝙ id quod cōcluditur sit quid vnum. ¶ Ad ꝓmum dōm ꝙ quia per viam suppōnis arguēdo opz querere ꝙ respondens cōcedat suppōnem igit talis via nō ē syllogistica ⁊ efficax. Nam in syllogistico ꝓcessu non opz querē aliqd a rñdente q̄ꝫtum ad illationē vt pz primo ꝓrum. Secus ē q̄ꝫtum ad probationē. ¶ Ad scōm pz solutio ex dictis in vltimo notabili.

¶ Sequit in pßo. Deinde cum dicit. (Qualis ār ⁊c.)

a **Quartum** sic ꝓceditur. Videtur ꝙ ali qō ꝙ qd est possit demōstrari de eo cuius ē. Nā benē segt Sortes ē aīal rōnale: Plato ē aīal rōnale ⁊ sic de singulis. ergo oīs hō ē aīal rōnale ⁊ tamen ibi concludit qō quid ē de eo cuius ē. ergo ⁊c. ¶ Secūdum ꝓterea bñ sequitur homo ē aīal rōnale vel nullus homo ē aīal rōnale ꝑ legē contradictoriaz: qꝛ quodlibet cum quolibet vel eius oppositū stat. Sed ista ē falsa nullus hō ē aīal rōnale. ergo ista ē vera homo ē aīal rōnale ⁊ tamē ibi concluditur qō quid ē de eo cuius ē. ergo ⁊c. ¶ Tertium ꝓterea ad sensum pz hoiem eē aīal rōnale cum discurrat de notitia noti ad ignoti notitiam. ergo ali qua via pōt ostēdi qō quid ē de eo cuius ē. ¶ Sed ꝓtra est pßs in pñti capl'o ibi. (Qualr aūt diffimiens ⁊c.) ¶ Rñsio dōm ꝙ quarta cōclusio huius capl'i que ē respōsiua ad quesitum ē talis. Qō nullo modo pōt efficaciter ꝓbari qō quid ē de eo cuius est in eo qō qd ē. Hec cōclō ꝓbat tali rōne ꝑm pßm. Nā qō qd ē de eo cuius est non potest ꝓbari per terminos conuertibiles neq; ꝑ viam diuisionis neq; ꝑ viam diffinitionis neq; ꝑ viaz oppositionis neq; ꝑ viam suppositionis vt ex dictis pz. Si ergo posset qō qd ē ꝓbari aliquo modo. Vel eē ꝑ inductionē vel ꝑ modum demōstratiōis q̄ fit ad sensuz aut ꝑ demōstrationē q̄ fit per intellectū. Non ꝓmum qꝛ iducēs nō demōstrat qō qd ē sed oīdit aliqd eē vel non eē vt puta ꝙ oīs homo ē aīal vel ꝙ nullus homo ē asinus. Naz scōm qꝛ qō qd ē nō ē oībus sensibilis: sed ipīus ītellectus vt dī tertio de aīa. Neq; dōm ē tertium: vt in sequēti articulo declarabitur. ergo nullo modo qō qd ē pōt probari de eo cuius ē in eo qō qd ē. ¶ Ad primum igit ⁊ ad oīa argumenta dōm ꝙ bñ concludit ꝙ id qō ē alicuius pōt ꝓbari de eo cuius est vt aīal rōnale de homine. non enim reduplicatiue. vz in eo qō qd est absqz petitione ꝓncipij.

¶ Questio. 6. quo modo qō qd ē possit demōstrari de eo cuius ē: ⁊ ē lectio. 6. sancti doctoris. Lec. 6ª.

Finde considerandum restat in fine huius tractatus quare ipm
d qō qd ē non pōt oīdi de eo cuius ē demōstratiōe aut diffinitione. Postq̄ oīsum ē ꝙ nō pōt oīdi inducēdo ꝑ syll'os vel singulos modos qbus aliqd potest demōstrari. i. probari efficaciter. ¶ Circa qō duo queruntē. ¶ Primo vtruz ipm ꝙ qd est possit oīdi de eo cuius est demōstratiue. ¶ Secūdo vtrū possit de eo ostendi diffinitiue.

¶ Sequit in pßo ⁊ in sancto doctore. (Amplius autez qūo.) ¶ Articulus primus.

B primum sic ꝓceditur. Videtur ꝙ ipm ꝙ quid est
a possit ostēdi de eo cuius est demōstratiue. Nā esse pōt demōstrari cū q̄libet ꝓclusio demōstrationis affirmatiue significet eē ⁊ ꝙ qd est idē sunt: ergo ꝙ qd est pōt demonstrari. Probatio minoꝛis. Nā eē ē de eētia cuiuslibet entis creati. Esse ⁊ ꝙ qd est idē sunt realiter. Probatio aficedentis. Nā eē: ē eētia rei aut aliud supadditū. Si pᵐ habeē intentū. Si 2ᵐ aut tale supadditū est ens. Aut nihil: nō est dicendū 2ᵐ vt de se pz. Si pᵐ aut tale supadditū habet esse per suā essentiā aut esse ē sibi supadditū. Si pᵐ pari rōne standū erat in pº. Si 2ᵐ tūc queritē de illo supaddito ⁊ sic erit ꝓcedere in infinitū in entibus qō ē ꝑ pßm 2º metaphysice. Sz dicebat ꝙ illud supadditū nō est ens: sed ē quo ad ē ens: sicut pies dicit albus per albedinē. tm albedo nō ē alba. ¶ Scōm ꝓsiᵐ. ens ē vnum de trāscētibus: ergo vificat in quocūqz ꝙ ē aliqd tale. igit supadditū est aliqd aut nihil. Si ē aliqd ergo erit ens. cū ens ⁊ aliqd quertant. Sz dicebat ꝙ illud supadditū ē ens per suā essentiā nec eadē rōne standū ē in pº sicut dicit albū per albedinē pº per se ipm formale. ⁊ ita pari rōne non erat stādū in pº sicut in illo supaddito. ¶ Tertiū ꝓsiᵐ oīa creata q̄ꝫtū ad hoc ꝙ eē sit de sua eētia sunt einsdē rationis igit si de essentia vnius entis creati sit esse: eadē rōne erit de essentia cuiuslibet entis creati. Cū ergo additū sit ens creatū si de sua essentia sit esse ⁊ de essentia illius cui additū erit esse. Sed dicebat ꝙ additū est ens per aliud supadditū nec tm est ꝓcedere in infinitū in talib⁹: sed status est in pª cā in qua esse est de essentia eius. ¶ Quartū ꝓsiᵐ pª causa entiū creatoꝛ dat effectū sed argumētū ꝓcedit de eo ꝙ sit ens formaliꝛ: ergo si nō est deuenire ad pᵐ in genere cā formalis in supadditis erit ꝓcedere in infinitū: ⁊ sic argumentū stat. ¶ Quintū ꝓterea q̄stio si est nō ponit in numerū vt supra ꝓcessum est: ergo predicatū: cū queritē an hō est nō realiter distinguit contra subm ⁊ per ꝑs esse est de essentia illius cuius est esse. Cū igit esse sine qꝛ est ostendat demōstratiue. Sequit ꝙ essentia siue ꝙ quid est possit demōstratiue ostendi. ¶ Sextū ꝓterea ꝙ qd est ⁊ passio eadē demōstratione demōstrant: ergo ꝙ qd est pōt demōstratiue ostendi. Antecedens pz. Nā ea que sunt eadē realiter ⁊ essentialr de quocūqz demonstratur vnū ⁊ reliquum simul: sed passio ⁊ eius ꝙ quid est sunt idē essentialiter cū diffinitio

ꝛ diffinitum eādē significēt eēntiā. gº qō qd ē ꝛ paº eadē demſtratiōe demſtrāt. ¶ Septimū ꝓterea ſm pīm 2º. metaphyſice accītis eē eſt ī eē. ergo qō qd ē paſſiōis ē p ſe ī eē ī bo: ſed in eē paſſiōis p demſtrationē eiº oñdit. ergo qō qd ē eiº p demſtrationē ꝑt oñdi. ¶ Octauū ꝓterea q̄cūq; hñt vnū ꝑncipiū ſi vnū demſtratiōe oñdit ita ꝛ reliquū oñdi pōt: ſz paſſio ꝛ qō qd ē eiº vnū hñt ꝑncipiuz qō ē diffinitio ſbi. ergo ꝛc̄. ¶ Sed ꝫ ē pīm ī pñti capitulo ibi. (Amplius qūo debebit qō qd ē ꝛc̄). ¶ Rñº dōm ꝙ iſtud ē vltimū capl̄m huiº ſcōi tractatus in quo pīs oñdit ꝙ ipm qō qd ē nō pōt oñdi de eo cuiº ē ī eo qō qd ē ꝑ rōnes cōes ponēdo duas cōcluſiōes de ūrſz 2ª in ſeq̄nti articulo videbit. ¶ Prima ꝓclō q̄ ē rñſiua ad q̄ſitū talis ē. Qō qd ē nō pōt oñdi de eo cuius ē demſtratiōe. Quā ꝓcluſionē ꝓbat pīs trib⁹ rōnibus vnū ſupponēdo vz ꝙ quicūq; ſcit qō qd ē alicuius rei neceſſe ē ꝙ ſciat illā rē cē. qz eni nō entis nō ē aliq̄ qditas vel eēntia. igit̄ de eo ꝙ nō ē nullus pōt ſcire qō qd ē: ſed pōt ſcire ſignificatōez nois vel rōnē ex pluribus noib⁹ cōpoſitā. Sicut pōt aliqs ſcire qō ſignificat hoc nomē hyrcoceruº qz ſignificat quoddā aīal cōpoſitū ex hyco ꝛ ceruo ſz im poſſibile ē ſcire qō qd ē hyrcocerui: qz nō ē tale in rerūz nā. Qui ergo ſcit qō qd ē alicuiº neꝯ ē vt ſciat ipm in rē rū nā vt deducit hic. d. s. quo ſuppoſito. ¶ Prīa rō ē talʒ. ¶ Pro vna ꝛ eādē demſtratiōē nō pñt diuerſa demſtrari: ſz aliud ē qō qd ē rei ꝛ eē rei. In ſolo. n. eēntiali ꝑncipio ꝙ ē p ſuā eēntiā ens ipm ꝛ qditas eius ſūt vnū ꝛ idē. in oīb⁹ āt aliīs q̄ ſūt entia nō p eēntiam: ſed p ꝑticipatiōnē oz ꝙ ſit aliud eē ꝛ qditas eius. Nō ergo poſſibile ꝙ eadē demōſtratiōe demſtret qō qd ē: ꝛ qz ē: ſz in q̄libet demſtratiōe demſtret qz paſſionis. Impoſſibile ē ergo ꝙ p aliquā demſtrationē oñdat qō qd ē. ¶ Probatio maioꝛis Nā oz ꝓclōnē eſſe ꝓportionatā medio: ſed medū cuiuſlibet demſtrationis pp quid eſt diffinitio q̄ ꝺducit ad manifeſtandū aliqd vnuz inq̄ⁱᵐ. vz ex ꝑtib⁹ diffinitōis ſit vnū p ſe. ergo oz ꝙ demſtratio aliqō vnū demſtret: ſic p vnam ꝛ eādē demōſtrationē nō pñt diuerſa demſtrari quod fuit ꝓbatū. Secūda rō talis eſt. Nā ſm cōem pīoꝛ ſiniaz totū quod p ipſā demōſtrationē demſtret ē ipm qz ē ergo quod quid ē nō pōt demſtrari pz ꝓpōia qz quod qd ē ꝛ qz ē dſunt. Qz ſi eēnt idē eē rei ꝛ ſba rei ſiue eēntia rei ſeq̄retur ꝙ ens eēt genus qz genus ē quod ꝑdicat de pl̄ibus ſpē differentib⁹ in eo quod qd ē ſz ens pōt eē genº vt pz 4. metaphyſice. ergo ꝛc̄. Tertia rō talis ē. Oēs ſcie ꝑtim mathematice q̄ ſūt certiſſime p demſtrationes qbus vtunt demſtret qz ē: ꝛ nō quod qd ē ſz ipm ſupponunt: vt geomes ſupponit qd ſignificat triāgulus ꝛc̄. ex diffinitiōe triāguli ꝓbat ꝙ figura ī q̄ ē reſolubilis pyramis ē triangulus ergo ſignuz eſt quod qd ē nō pōt demſtrari ſiue demſtratiōe oñdi de eo cuiº ē quod ēt pz ſm ꝓſuetū ſmone diffinitionū quod nūc ē in vſu. Nā illi q diffiniūt: nō manifeſtāt qz ē: ſed qd ē. igit̄ demſtrantes qz ē nō oñdūt qd ē ꝛ hoc directe loq̄ndo vt ſupra expoſitū ē. ¶ Pro declatiōe ꝑcedētiū ꝓſiderādum ē ſm. d. s. ꝙ pp hoc ꝙ deus ē ſuū eē nō ē in genere: qz ergo q̄libz res creata ē ī genere ipoſſibile ē ꝙ res creata ſit ſuuz eē. alr demſtratoꝛ cū demſtrat qz ē ēt ſit ꝛ ſemel demſtraret quod qd ē: quod ē manifeſte falſū: qz demſtratio demſtrat enūciationē aliq̄z q̄ ſignificat eē vl nō eē. Vñ gditas rei create nō ē ſuū eē. Alr res poſſet ītelligi abſq; ſuo eē exiſtere ſic nō pōt intelligi abſq; ſua gditate ꝛ eēntia. verūtā Rodulphus ꝓpter rōnes añ in ꝫ̄ū adductas vult ꝙ quodlibet ens ē p ſuā eēntiā ꝛ nō p aliud ſupadditū ab eo realr diſtictū ſz eē ē de eēntia cuiuslibet rei create. ¶ Cōſiderādū ē vlteriº ꝙ eē accipit̄ triplr ſz. d. s. in qōnib⁹ de malo. q. 1. ar. 1. ad vltimū. Uno mō ꝙ eē eēntie ꝛ talis ē idez realr cū eēntia rei: quod qd ē eē īdicat diffinitio. Alio mō accipit̄ ꝙ eē actualis exiſtis ſm ꝙ aliqd dr actu exiſs. Tertio mō accipit̄ ꝙ eo quod q̄lrcūq; pōt rñderi ad ītrogationē factā p an ē: vz vt ipoꝛtat habitudinē ꝑdicati ad ſbm ſm ꝙ accipit̄ a pīo in ꝓmo pihermenias vbi dicit ſi hoc verbū ē purū dixeris nihil ē. rōnem ꝫ ſubiungēs qz hoc verbū ē q̄ndā cōpoſitionē ſignificat quā ſine extremis nō ē itelligere. ꝛ iſtis duob⁹ mōis eē realr diſtinguunt a ſba in q̄libet ente creato alr ens creatū nō eſſet ens per participationē ſz p eēntiā quod ē incōueniēs vt ī ſūma diuīe pīe libro. 4. ad lōgū diſputatū ē. Eſſe antē quod ſignificat: qō an ēiq̄ p demſtrationē terminat accipit tertio mō vz ꝙ p hītudine terminoꝛ ꝓclonis: vel 2º modo vz ꝙ eē exīntie: nō formali ſz virtuali ſm ꝙ res hñt eē in ſuis ꝑncipijs: ꝛ iſto mō accipiēdo eē ipoſſibile ē ſcire de aliquo qd ē ignorādo ſuū eē. Qz quod nō ē. nō ſcit vt in ꝓmo huiº hītū ē in textu pīi. ergo qcqd ſcit ē ens ſz de quocūq; ſcit ſuū qō qd ē ſcit ꝙ ē ens qz nō entiuz nō ē gditas rei de q̄ ē ad ꝓpoſitū ēt de quocūq; ſcit qō qd ē de eo ſcit qō qd ē: ꝛ p ꝓns ꝙ hz eē exīntie virtualr loq̄ndo. Secus āt formalr vt ēt ſupra declatū ē. Ad ꝓmum igit̄ admittat ſolō diſcipl̄i. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ id ſupra additū nō ē ens ſicut id qō exiſtit ſz ē ens ſicut quo aliqd exiſtit: vñ nō ē ens p ſuā eēntiā neq; aliqd ſupra additū ſibi Nā opz ꝙ oē quod ē aliquo mō ens ꝙ ſit ens p eēntiaz vel ens p ꝑticipationē. Sed hoc ſolū vītatē hz in his que ſunt ens ſicut id qō exiſtit: vz ꝙ hz eē: quod qd ē ſi hz eē p eēntiam ſuū eē erit ſua gditas. Si vo hz eē p ꝑticipationē ſuū eē realr dīt a ſua gditate ſicut ē in oī ente creato loq̄ndo de eē exīntie aut de eē enūciatōis: ꝛ p hoc pz ſolō. ¶ Ad tertiū ꝛ ad q̄rtū. ¶ Ad 5ᵐ dōz ꝙ qō an ē nō ponit in nūeꝝ ꝫ̄ ſbm cū in tali qōne nō ſint niſi duo terminū vnū. n. nō ponit in nūeꝝ ꝫ̄ vnū. Nō āt dī qō an ē nō ponere in nūeꝝ ex eo ꝙ hoc ipm ē ſit idē cū ſbo. Sz qz ſic ē vnicū ſbm ita ē vnicū ꝑdicatū nō icludēs aliquā actualitatē ab actualitate exīntie ꝛc̄. vt ſupra in ꝓncipio huiº ſecūdi libri expoſitū ē. ¶ Ad ſextū dicendū ꝙ nō oz ꝙ q̄ aliqua duo ſint idē realr. Si vnū demōſtratiōe oñdit ꝛ reliquū dūmō dīant ſm rōnem. nec ītellectia accītis ē ſua gditas loq̄ndo de actuali ītellectia vt pz. 7. metaphyſice. ꝛ p hoc pz ſolō. ¶ Ad ſeptimuz ꝛ ad octauum. ¶ Segtur in pīo ibi. (Si ergo ꝛ diffiniens ꝛc̄.)

¶ Secundū ſic ꝓcedit. Uīr ꝙ ipz quod qd ē poſſit oñdi de eo cuius ē diffinitiōe: Nā diffinitio īdicat qd ē eſſe rei. ergo qō qd ē pōt oñdi de eo cuius ē diffinitiōe. Añs pz ꝙ diffinitionē ipſi⁹ diffinitiōis ¶ Secūdū ꝓterea ſignū oñdit ꝛ repñtat ſuū ſignatū vl ſignificatū ſz diffinitio ē ſignū ipſi⁹ qō qd ē. ergo diffinitō repñtat ipm quod qd ē: ꝛ p ꝓns quod qd ē pōt oñdi de eo cuius ē diffinitiōe. ¶ Sz ꝫ ē pīus in pñti capl̄o ibi. (Si ergo ꝛ diffiniēs ꝛc̄ vel ſm aliā trālationē. Quod igit̄ manifeſtabit diffiniēs ꝛc̄.) ¶ Rñſio dicendū ꝙ 2ª concluſio huius capl̄i que eſt reſponſiua ad queſitum talis ē. Ipſum quod qd eſt non poteſt oſtendi de eo cuius eſt diffinitione. Quā concl̄onem ꝓbat pīus ſm. d. s. vna rōne ducēte ad inconueniens. Nam ad cognitionē quid eſt regritur cognitio qz ē: ſed diffinitio inq̄tum huiuſmōi non oſtēdit qz eſt. Diffinitio enim qd nominis non oſtendit quia eſt. Cum poſſit eſſe non entium niſi quis dicat diffinitionem quid nominis que eſt rei interpretatiuam eſſe penitus eandem cum diffinitione quid rei. Sed hoc dicere ē incōueniens quod ꝓbat pīus tribus rōnibus. Quarum ꝓma eſt talis. Nam diffinitio qd nominis poteſt eſſe tam exiſtentium q̄z non exiſtentium: ſz diffinitio quid rei non poteſt eſſe niſi ꝓprie ſbe ipſi⁹ accidentis vo per additamentum vt pz. 7º. metaphyſice igitur ꝛc̄. Secunda rō ē ſi nihil aliō ſit diffinitio qd rei q̄z rō interpretatiua nominis ſequitur ꝙ oēs rōnes eſſent diffinitiones quid rei ꝛ ita ſequeret cum diſputamus vl colloquitur ad inuicem ꝙ ipſe noīe diſputationes vl collocutiones ſint quedam diffinitiones quid rei ꝛ ita ſeq̄retur ꝙ poema homeri de bello troiano: ſit quedā diffinitio quid rei quod eſt inconueniens. Tertia rō ē nulla ſcīctia demſtrat ꝙ tale nomen ſignificet talem rem ſed ſupponit cum nomina ſignificent ad placitum: ſed quelibet ſcientia dat aliquas diffinitiones. Cum diffinitio ſit medium demonſtrationis. ergo non ſunt idem diffini-

tio qd rei: ⁊ rō interpretatiua nominis siue diffinitio qd nominis vt etiā pz ex his que in ꝓn° huius adducta sūt.
¶Ex p̄dictis ꝓcludit pbs q diffinitio ⁊ syllogismus nō sunt idē neq; de eodē ⁊ q diffinitio nō demonstrat ⁊ q nō est possibile cognoscere qō qd est p demonstrationē aut diffinitionē: q: diffinitio solū oñdit qd est. ⁊ demonstratio solū q: est. Sed ad cognitionē qō qd est requirit cognitio q: est. Sed si res diffinita esset qd ignotū sciēdo diffinitionē statim non scimus ipsam rem esse: sed adhuc oportet inuestigare vtrū hoc quod diffinitum est sit res alicuius p̄ti: ergo aliqd fm se vel esse p̄ti fm se. neq; diffinitio: neq; demōstratio oñdit: lz demōstratio oñdat esse vnius in ordine ad alterū ⁊c̄. ¶Cōsiderandū tamen est q diffinitio pōt ꝓsiderari dupliciter. Uno mō inq̄tū est diffinitio ex se. ⁊ sic diffinitio non oñdit qō qd est rei. Aliter diffinitio ois oñderet qō quid est rei. q est falsū cū diffinitio qd nominis nō oñdat qd rei. sed solū significatum nominis. Alio mō potest ꝓsiderari inq̄tū est talis diffinitio vz qditatiua. ⁊ talem oñdere qō qd est pōt intelligi dupliciter. Uno mō ꝓfuse ⁊ sic diffinitio ostendit qō quid est. Alio mō pōt intelligi q oñdat ipm qō quid est scientifice. ⁊ illo mō diffinitio non oñdit qō qd est inquantū diffinitio fm se ꝓsiderata: cū scia sit effectus demōstrationis per quā nō oñditur qō qd est formaliter. Secus est elicitiue vt in capite huius secūdi libri declaratum est. ⁊ per hoc pz solutio. ¶Ad rōnes articuli. Sed replicat discipulus. Nā diffinitio fm Albertū magnū ⁊ alios pbos indicat qō qd est a p̄a po° vsq; ad vltimū actum: ergo oñdit qō qd est non cōfuse sed determinate. Dicendū est q diffinitio oñdit qō quid est significatiue ⁊ nō scientifice. vnde accipiendo cognitionē ꝓfusam pro omni cognitione que distinguit cōtra scientificā Diffinitio non indicat quid est nisi confuse.

Lec. 7ª. ¶Questio. 7ª. qūo qō qd est. possit oñdi syllogistice vt demonstratiue fm veritatē. ⁊ est lec. 7ª. sancti doctoris.

1 **Super** cōsiderandū restat quare fm rei veritatē ipm qō qd est se habeat ad demonstrationē. postq̄ visum est quare se habeat ad demonstrationē disputatiue loquendo. ¶Circa qō duo occurrūt ꝓsideranda. Nā p° ꝓsiderandū est quare in aliqbus ipm qō qd est pōt per demōstrationē accipi. ¶Scō ꝓsiderandum est. quare hoc non pōt fieri in oībus. ⁊ hoc in scō capl'o huius tertij tractatus ibi. (Est aūt quoꝛūdā ⁊c̄.)
¶Circa p̄m quernnt duo. Primo vtrū ipm qō qd est in aliqbus possit accipi syllogistice de eo cuius est. Scō vtrū nō possit accipi vllo modo demonstratiue.
¶Sequit in pbo. ⁊ in sancto doctore. (Item aūt speculandum.) ¶Articulus primus.

a **Q primus** sic ꝓceditur. Uidet q qō qd est in aliqbus non possit syllogistice oñdi de eo cuius est. Nā si sic vel hoc est p syllogismū reduplicatiuū: vel p syllogismū diuisiuū: vel diffinitiuū aut p viā oppositionis: vel per viā suppositionis: vel inductionis: q: nō videt esse aliū modū oñdi qō qd ē. lz nullus istoꝛ ē dicēdū vt ī p̄cedēti tractatu pbs. pbanitergo ⁊c̄.
¶Secundū. preterea petitio p̄incipij pbationē tollit vt patet p° elenchoꝛ. sed q̄litercūq; oñdatur qō qd est cōmittit petitio p̄incipij vt etiā supra pbauit pbs. ¶Sed ꝓtra est pbs in littera ibi. (Item antē speculandū est ⁊c̄.
¶Rñ. dicendū q iste est tertius tractatus huius scīi libri in quo pbs oñdit quare ipm qō qd est ⁊ diffinitio se habeat ad demonstrationē fm rei veritatē. Postq̄ circa hoc disputatiue ꝓcessit q qdem tractatus duo in se ꝓtinet capitula. In quoꝛ p° oñdit in aliqbus qō qd est pōt oñdi de eo cuius ē. In 2° vo capl'o oñdit q hoc non pōt fieri in oībus. In p° vo capl'o ponunt due ꝓclones de quaꝛ 2ª in sequēti articulo videbit. Prima ꝓclo que est rñsiua ad q̄situz talis est. In aliqbus pōt oñdi qō qd est de eo cuius ē que ꝓclo p̄bat tali rōne pbi. Nā diffinitio mālis pōt syllogistice oñdi p diffinitionē formalē vel demonstrationē formalē. ergo qō qd est qō sumit de cā in transeca pōt syllogistice oñdi de eo cuius ē p aliud quod qd ē eiusdē rei sumptū a cā formali. pz ꝓntia q: ipm qō qd ē dī esse significatū propriuz ipsius diffinitionis. Añs p̄bat sic syllogizādo. ois habitus producens ad beatitudinem ē hitus fm rectā rōnē opans sed vtus ē huiusmodi ergo ⁊c̄. ¶Cōsiderandū ē ꝫ fm. d. s. q cū qō qd est sit cā ipsius eē rei fm diuersas causas eiusdē rei pōt multipliciter qō qd ē rei assignari. puta qō quid ē domus pōt accipi p cōparationē ad cām formalē vt dicamus q ē aliqd cōpositū ex lignis ⁊ lapidib° ⁊c̄. ⁊ pōt accipi p cōparationē ad cām finalē vt dicamus q est artificiū pparatū ad hitandū vt ꝓseruet nos a pluuia ⁊c̄. Sic igit cōtingit q cū sint multa qō qd eiusdē rei aliqd istoꝛ monstrabit ⁊ aliqd nō mōstrabit. sed supponere: nec sequitur q sit petitio p̄incipij cū aliud qō qd ē. supponat. ⁊ aliud p̄bet nec tñ est modus pbādi qō qd ē demōstratiue: sed syllogistice syllogizādo q: nō sufficienē pbat q illud qō ꝓcluditur sit qō qd ē illius rei de quo cōcludit lz solū insit ei. Non etiā oñdit de eo cuius ē absolute in eo qō qd ē: q: hoc nō pōt fieri absq; petitione p̄incipij. ⁊ per hoc patet solutio. ¶Ad argumenta.
¶Sequit in pbo ⁊ ī sctō doctore. (Quō aūt ꝓtingit ⁊c̄.)
¶Articulus secundus.

a **Q secundus** sic ꝓceditur. Uidet q ipm qō qd est nō possit demōstrari de eo cuius ē p demōstrationē. Nā qō qd ē dī medium demōstrationis sed mediū nō ingredit ꝓclonē que p demōstrationē oñdit ergo qō qd ē nō pōt p demōstrationē oñdi vt etiā pbs superius pbauit. ¶Secūdū. preterea id qō supponit in demōstratione nō oñdit. p cām sed qō qd est in q̄libet demōstratione supponit. p̄sertim in demōstratione pp qd ēt in q̄libet demōstratione supponit qd. tā subi q̄ passiōis vt in phemio libri declaratū ē: ergo ⁊c̄. ¶Sz ꝫ ē pbs ī lra ibi. (Quō aūt ꝓtingit ⁊c̄.) ¶Rñ. dicēdū q 2ª ꝓclo huius capli q ē rñsiua ad q̄situ talis ē. In aliqb° qō qd ē pōt demonstrari p demōstrationē. Que ꝓclo fm pbm pbat tali rōne. Nā demōstratio facit scire q: ē ꝓclonis p cām lz idez est scire pp qd ⁊ cām qōnis q: ē. ergo p demōstrationē accipi pōt qō qd ē. Q: qō qd ē ⁊ pp qd idē sunt vt si sciamus pp quid luna eclypsat scimus qd ē eclypsis. vnde id ad qō rñdet ad pp qd. ē diffinitio siue qd ē: vt si q̄rat pp quid hō ē risibilis rñdet q: ē aīal rōnale. Ex quo pz qō qd ē ipsius passionis vel subi ē pp qd. passio inest subiecto: ergo qō quid ē innotescit p hoc q accipit pp qd. ⁊ lz nō sit syllogismus ⁊ demōstratio ipsius pp quid. vt. s. syllogizet vel demōstret qō qd ē de eo cuius ē in eo quod qd est. tñ manifestat ipm qō qd est p syllogismū ⁊ demonstrationē inquātū. s. mediuz demōstrationis pp qd est quod qd est. vñ manifestū est q neq; sine demōstratione pōt sciri quod qd eius cuius sē altera cā. Neq; tñ est demōstratio ipsius quod qd ē vt supius pbabilr ⁊ disputatiue pbs adduxit. ¶Considerandū est p° fm pbm in littera q idez est scire quod qd ē ⁊ scire cām qōnis an ē. Sicut idē est scire pp quid. ⁊ scire cām qōnis: q: est cuius rō est ista. Q: oz q eius q est rez esse sit aliqua cā. p hoc. n. dicit aliqd causatū q: hz cām sue esse. Hec autē cā essendi. aut est eadē cū essentia ipsius. aut alia. Eadez quidē sicut mā ⁊ for̄a que sunt ptes essentie in substātijs mālibus. Alia vo sicut cā efficiens ⁊ finalis. Que quidē due cause sunt quodāmō forme ⁊ materie cā. Cā aūt q est alia ab essentia rei q̄q̄z est talis cā p quā pōt fieri demōstratio. q̄q̄z vo nō: Q: nō ex omni cā agēte sequit ex necessitate effect°. Ex suppositiōe vo finis segt q sit id quod est pp finē vt pbat 2° pbycoꝛ. hec. d. s. formaliter. ¶Cōsiderandū est 2° fm eundē ibidē q tripliciter se hz aliqs ad cognoscēdū quod qd est. q̄q̄z. n. hēmus: q: est in nra cognitione. ⁊ q̄rimus adhuc pp qd. Q̄q̄z aūt vtrūq; nobis simul sunt manifesta. 2m aūt est impossibile vt p̄ius cognoscat aliqs de aliq̄ re pp qd. q̄ quia. Et simili est de eo quod qd erat esse. Q: aliq̄n scimus

rē esse. nec tñ scimus pfecte qd sit. Aliquādo vo scimus sil' vtrūq;. Sz 3^m est ipossibile vt scimus qd est ignoran tes si est. ħ ēt. d. s. formali'. ¶ Cōsiderādū est 3° fm eūdem ibidez q; rez aliquā eē possumus scire absq; eo q; sciam⁹ de eo qd est. dupli' Uno mō fz q; cognoscim⁹ ali qō accidēs ei⁹ puta si cōp;ehēdam⁹ hoiem eē p ħ q; est risibilis vel rōnalis nōdū cognitis alijs q̄ cōplēt essentiā. hois. Sz in subijs simplicib⁹ hoc nō ;ingit. Q; non pōt cognosci aliqd de subo simplici rei nisi tota cognoscat' vt pz 2°: ⁊ 9° metaphyce. oz qui cognoscit aliquā rē esse p aliquid rei id cognoscat. Et hoc vel est aliquid pter essen tiā rei. vel aliquid de essentia ipius: vt puta si cognosca mus tonitruū esse p hoc q; q; est qdā sonus nubiuz qui quidē ptinet ad essentiā tonitrui. nō tamē est tota tonitrui essentia. Q; nō ois sonus nubiū est tonitruus. Et simil' si cognoscamus eclypsim lune vel solis esse p hoc q; est quedā ṗuatio luminis. Cū tamen nō ois ṗuatio luminis sit eclypsis. ⁊ eadē rō est in alijs. vt si aliquis pcipiat ho minē esse p hoc q; est quoddā aīal. vel si pcipiat animaz esse p hoc q; est aliquid seipm mouens. ⁊ sic de filibus hec. d. s. fm pbm formali'. ¶ Cōsiderādū est vlterius fm eūdem ibidem q; illa de quib⁹ scimus q; sunt p ali quod accidens ipsoz nullo mō se hñt p ħ ad ħ q; cogno scimus de illis qd sunt. q; neq; etiā vē scim⁹ p hmōi acci dentia ea esse. Scim⁹ qdē esse eoz p accidentia. Sed q; accidentia nō sūt ipe res. nō pp hoc scimus vē ipsas res esse. Uanuz āt ē q̄rere qd est si aligs nesciat q; est. Et illa de qb⁹ scimus ipsa esse p aliquid eoz. facilius possūt co gnosci a nobis quid sunt. Unde manifestū est q; sic nos hēm⁹ ad cognoscendū q; est. ita nos hēmus ad cogno scenduz qd est vt manifestat pbs p exēpla de eclypsi. ⁊ tonitruo. Ex p̄dictis pz q; accipiendo qō quid est p de mōstratiōnē accipim⁹ quid est q; ipm mediū ostendens pp quid est. est oīo diffinitiua tñ primi termini. i. maio ris extremitatis. Sed si oporteat accipe aliqō aliud me diū ad hoc demōstrandū accipet mediū ex aliquib⁹ rōnib⁹ .i. ex diffinitiōe minoris extremitatis ⁊ alia⁹ cā⁹ intrinse ca⁹. Cū. n. subm sit cā passionis necesse ē q; diffinitio pas sionis demōst' p diffinitionē subi. vt pz in exemplo pbi. Q; n. luna est coꝛpus natū sic moueri ideo necesse est q; obijciat' certo tpe terra inter solē ⁊ lunā. ħ ēt oīa. d. s. Ex quo pz q; lz aliq̄ demōstratio pp qd mediū sit diffinitio pas sionis tamē illa demōstratio nō pōt dici potissima cū resoln bilis sit in p;orē vt supra declaratū est. ¶ Cōsiderādū est vlteri⁹ fm Egidiū q; eadē via demōstratiua hēm⁹ tā q; ē: q̄ qd: siue pp qd. Sz diuersimode. Illā in demōstratione duplex est pcessus: Unus cōpositiuus. Cū pcedētes ex cā ad effectū ex p̄missis pcedim⁹ ad ꝓclōnem ⁊ illo mō hēmus q; est. Illā q; est per demōstratiōnē ꝓcludit'. Alius est pcessus resolutorius. vt cum pcedimus ab effectu in cām. Cū ex ꝓclone regredimur sup p̄missas. Illā via re solutoria est resolnere effectū in cām ⁊ resolue ꝓclonē in p̄missas. ⁊ ħ mō p demōstratiōnē hī pp qd. Illā pp qd in demōstratione p̄mittit'. Sicut q; est in demōstratiōe ꝓcludit'. Et q; eadē est via q̄ itur a cā in effm̄. ⁊ ab effectu in cāz. Sicut eadez via est q̄ itur athenis ad thebas ⁊ a thebis athenas vt patz tertio pbycoꝝ. ergo eadez via hēm⁹ q; est ⁊ ꝑpter quid: sed diuersimode. ¶ Ad argumenta patet solutio ex supradictis.

Lec. 8ª. ¶ Questio. 8ª. an in oībus possit ostendi quod quid est ⁊ est lectio. 8ª. sancti doctoris.

n Unc. ꝓsiderādū restat in qb⁹ nō pōt per demōstratiōnē accipi quod qd est: p̄sertim p aliquod qō qd est: ⁊ q̄re se ha bēt modi diffinitōis ad demōstrationū. ¶ Circa quod q̄runt' duo. ¶ Primo vtrū in oīb⁹ sit possibile accipe quod qd est. ¶ Secūdo vtrū quod quid est sit p ꝓpriū significatum diffinitionis.

¶ Sequit' in pbo ⁊ in sctō doctore. (Est āt quoꝝūdā.)

¶ Articulus primus.

a B primū sic ꝓcedit'. Uidet' q; in oīb⁹ possit accipi quod qd est p demōstrationez. Illā de quolibet ente pōt fieri d e mōstratio. Sz mediū demōstrationis est quod qd est. ergo in oīb⁹ pōt accipi quod qd est p demōstrationē. Cū vt de claratū est nō possim⁹ pfecte scire q; est quod p demon strationē ostendit' ignorādo penit⁹ quod quid est. Sz di cebat discipulus q; de quolibet ente nō pōt fieri demon stratio ꝓpter quid cui⁹ mediū est quod quid est. Illō. n. de angulis possum⁹ hī in pñti vita demōstrationē ꝓpter qd cū p creaturas nō possim⁹ deuenire ad ꝓpias cogno scendū qditates subax separataz vt in 8o libro sūme di uine pbie disputatū est. ¶ Secūdū. ħ est demōstratio p ꝑpter qd cū ꝓcedat a ꝓnib⁹ ois suba icoꝛporea est immā lis suba. Sz ois angulus est suba incoꝛporea. ergo ois an gulus est suba imālis. ⁊ tamen illa demōstratio daī de sub stātijs simplicib⁹ ⁊ separatis ergo ⁊c. ¶ Tertiū. ꝑterea q̄libet creatura hz cām sine esse alīā a sua quiditate. ergo saltē de oīb⁹ creaturis poterit accipi quod qdem est per demōstrationem: Cū per q̄libet cām possit sūmi quod qd est rei vt ꝓcessum est. ¶ Sz hoc est pbs in lra ibi. (Est āt quoꝝūdā ⁊c.) ¶ Rñ. dicēdū q; istud est 3^m capl'm hu ius tertij tractatus in quo pbs ostendit q̄re in oīb⁹ nō est possibile quod qd est p demōstrationē ostendi. ⁊ q̄re diffi nitio cuius significatū est quod qd est se hēat ad demon strationez adducit duas ꝓclones ꝓncipales de quarū 2ª in seq̄nti articulo videbit'. Prima ꝓclo q; est responsiua ad q̄situ talis est. Ipm quod quid est nō pōt demōstrative ostendi de eo cuius est in oīb⁹ reb⁹. Que ꝓclo ꝓbatur via rōne pbi fm. d. s. Illā quoꝝūdā nō est altera cā ꝑter quod qd est. ergo eoz quod quid est nō pōt p demon strationē ostēdi. Iz seq̄lla q; si quod qd est alicuius de beat ostendi p demōstrationē ꝓpter quid de eo cui⁹ est oz q; ostendat' per aliquā cām: cū demōstratio talis ꝓcedat ex cāis vt patuit per diffinitionē demonstrationis: ergo ⁊c. ¶ Pro declaratiōe hui⁹ ꝓsiderādū est fm. d. s. q; quo rūdā non esse aliquā rōnē pōt intelligi triplicit' ꝓmo. Ita q; simplr ⁊ absolute nō hēat cām sui esse. ⁊ sic ħ cōpetit soli primo ꝓncipio quod est cā cāe ⁊ vitatis in oībus re bus. Iz aliq̄ res sint necessarie. Nihil. n. phibet etiā eoz que ex necessitate sunt circa aliquā necessitatē. vt pz. 2. 5. 7. ⁊. 12. sūme dīne pbie siue metaphyce. vnde nō est sic itelligendū quod ħ a pbo dī q; aliq̄ sunt creata q̄ nul lam hēant cām sui esse. Aliomō pōt itelligi fm ordinem cāz eiusdē rei. Manifestū est. n. q; in reb⁹ creatis habē tibus q̄ttuoꝝ cās q; vna cā est quodāmō cā alteri⁹. q; n. mā ē ꝑpter formā: ⁊ nō ecōuerso vt ꝓbat' 8o pbycoꝝ. Diffinitio q̄ sūmit' a cā formali est cā diffinitionis q̄ sūmi tur a cā māli eiusdez rei. Et q; generatū ꝓsequit' formā per actiōez generātis cōuenies est q; agens sit quodā mō cā form̄. ⁊ diffinitio q̄ sūmit' a cā efficiente: sit cā diffi nitiōis q̄ sūmit' a cā formali. Ulteri⁹ āt omne agens agit ꝑpter finē. Unde diffinitio q̄ sūmit' a fine est quodāmō cā diffinitionis que sūmit' ab agente. Non est autē vlte rius ꝓcedere in generibus causaꝝ. Unde dicit' cā cārū. Tertio mō pōt intelligi inq̄tū aliq̄ sunt q̄ nō habent cāz in genere subo alicui⁹ scie sicut in mā numeri de quo est Arithmetica est deuenire ad vnitatez cuius in hoc gene re nō est accipe aliud ꝓncipiū. ⁊ ħ sensu ꝓcedat exēplo quod pbs subiūgit. Dicens q; arithmetica quod est vni tas. ⁊ q; est supponit. nō ꝓbat per demōstrationem. ita q; demōstrat' per ipm quod qd est. Pōt tamen ipm quod quid est in his sicut in illis quoꝝ nō est altera cā per de mōstrationez accipi. ita q; mediū demōstrationis vt quod quid est accipiat'. In his tamen quoꝝ est altera cā: Unū quod quid est pōt demōstrari per aliud vt dictū est quod nō accidit in his quoꝝ nō est altera cā. ¶ Cōsirandū est vlterius q; in singulis cāz generib⁹ pōt quis a poste rioꝝib⁹ ad ꝓora ꝓcedere. ⁊ ħ dicit. d. s. Sed diffinitiōes dāt dari per cās primas ⁊c. in quibusdā tertiō⁹ interpo nitur q; diffinitiones fm species facte nullū habent me diū per quod demōstrant'. possūt tamē diffinitiōes fm materiā facte hī mediuz. q; s. diffinitiones q̄ dant' per cām mālem possunt demōstrari per diffinitiones q̄ dant' p

cām formalem. Diffinitio aūt q̄ dat̄ per cām formalez nō pōt vlterius pbari per aliud p̄m intrinsecū rei quod ptinet ad qō qd est vt pote intrās essentiā rei. Sz tamen si demōrat̄ p cām efficientē ⁊ finalē. Dicēdū erit q̄ semp diffinitio supior se hz vt formalis respectu inferioris. p̄dicta tñ v̄ba nō habentē in libris grecis. vñ magis videt̄ glosa esse per errorē scriptor introducta loco textus hec oīa. d. s. ¶ Cōsiderandū est vlterius ſm Egidiū q̄ val de multiplr loquit̄ pbs de quod qd est. ¶Nā aliq̄n p qō qd est. Intelligit quodlibet genus diffinitionis. Aliq̄n intelligit diffinitionē dicentē quod qd est q̄ est demōratiōis ꝑclō. Aliq̄n intelligit q̄ est mediū in demōratione. ¶Nā superius dixit q̄ idē est qō qd est. ⁊ ꝓpter qd. ß vō loquit̄ de qō qd est hō vz q̄ v̄e est mediū in demōratione q̄ tale qō qd est per demōrationē nō ꝓcluditur. ¶Rursus tale qō qd est habet̄ sine demōratione sz habet̄ via demōratiua nō cōpositiua eūdo a p̄missis ad ꝓclōnē. sz resolutiua eūdo ab effectu ad cām sine a ꝓclone ad p̄missas. ⁊ hoc est qō supins dictū ē vz q̄ ip̄m qō qd est habet̄ per demōstrationē nō formalr sz elicitiue. ¶Ad argumēta ēt pz solo per p̄m notabile adductū a. d. s.

¶Seq̄t in pbo ⁊ ī. s. d. Deiū cū dicit. (Diffinitio aūt.)

¶Articulus secundus.

3 **B** Secundus sic ꝓcedit. Videt̄ q̄ ip̄m qō qd est nō sit ꝓpriū significatū diffinitionis. ¶Nā pbs dicit in littera q̄ diffinitio est oīo manifestās ꝓpter quid est. ergo ꝓpter qd est significatū diffinitionis ⁊ nō quod qd est. ¶Secūdū. ꝑterea significatū diffinitionis est eē rei vt pz per Boetiū dicentē q̄ diffinitio est oīo indicās qd est esse rei per essentialia: ergo idē q̄ prius. ¶Tertium. ꝑterea cuiuslibet rei qō qd est debet esse vnū sicut ⁊ vnica essentia. sed vnius rei possunt esse plures diffinitiones vt pz de demōratione ⁊ de anima. ergo qō qd est nō pōt esse significatū propriū diffinitionis. ¶Sed ꝯ est pbs in littera ibi. (Diffinitio aūt ⁊c̄.) ¶Rñ. dicendū q̄ scda ꝓclusio huius capl̄i que elicit̄ a pbo est respōsiua ad quesitū. vz Qō ip̄m qō qd est etiā est ꝓpriū significatum diffinitionis qditatiue accipiēdo qō qd est ſm q̄ se extēdit ad oīa genera causar. Que ꝓclusio ꝓbat̄ p duas diffinitiones ipsius diffinitionis positas ß a pbo. Quar p̄a est ista. Diffinitio est oīo manifestatiua ipsius qō qd est. Scda est ista. Diffinitio est oīo manifestās ip̄m qō qd est. Sed vt supradictū est. idē est qō rñdet̄ ad qō qd est. ⁊ ꝓpter qd. ergo ꝓpriū significatū diffinitionis ē qō qd est. Sed instabat discipulus. ¶Nā dicit ß pbs q̄ differt dicere ꝓpter qd tonat. ⁊ dicere qd est tonitruus: q̄ ſm opinionē illor q̄ dicūt q̄ est sonus extincti ignis ī nube. dicet aliqs ꝓpter qd extinguit̄ ignis in nube. Sz ille dicit qd est tonitruus q̄ dicet q̄ est sonus ignis extincti in nubib⁹. ergo male dictū est q̄ idē est qō qd est. ⁊ ꝓpter qd. Dicendū q̄ vtrūq; p̄dictor significat eandē rationē sed per aliū modū. ¶Nā vno mō talis rō significat qō qd est p modū demōrationis. Alio mō significat ip̄m p modū diffinitionis. Tertio mō p modū ꝓclusionis demōrabilis vel demōrande v̄bigra. Cū qs dicit q̄ tonat ꝓpter id q̄ extinguit̄ ignis in nubib⁹. significat̄ qō qd est p modū demōrationis nō distincte. sz p diuersas ꝓpones. Et cū dicit̄ q̄ tonitruū est ignis extinctio in nubib⁹ significat̄ per modū diffinitionis. Sed si dicamus q̄ tonitruū est sonus in nubib⁹ nulla mētione facta de extinctione ignis. significat per modū ꝓclusionis. Erit. n. diffinitio significans qd est ⁊ solū erit demōrationis cōclusio. hec oīa ſm ſniam pbi vt adducit ß. d. s. ⁊ p hoc pz solo ad p̄m argumentū. ¶Ad 2ō declaratione p̄cedentiū ꝓsideranduz est p° ſm pbm q̄ qr diffinitio est oīo significatiua eius qō qd est. Si aūt rō rei hr̄e vel alia rō hr̄e nō pōt q̄ diffinitio. Impossibile esset q̄ sciremus aliquā rē esse qn scire/mus de ea esse qd est. Qr impossibile est q̄ sciamus rez aliquā esse nisi p aliquā illius rōnem de eo. n. qō est nobis penitus ignotū nō possumus scire. Si ē. aut nō est. Inuenit̄ igitur aliqua rō rei ꝓter diffinitionē dicentē qō qd rei que qdem est duplex. ¶Nā quedā est ratio expositiua. Alia est ratio rei noiate. Quar neutra significat qō qd est rei. Sed aliq̄ accidens sicut forte inuenit̄ aliqua ratio q̄ exponit qd significat hoc nomen triāgulus. ⁊ per hec rationē hr̄tes qr est. adhuc querimus ꝓpter qd est ⁊ vocat̄ ratio sine diffinitio qd nois. per talē aūt diffinitionē vt supradictū est: qr nō scimus rem esse p̄aligd sui nō absolute scimus si est vel nō est. sed solū ſm accidēs. ¶Cōsiderandū est vlterius ſm eundē ibidē q̄ ad inuestigandū rōnem ꝓpter qd est scire oz q̄ ratio debet dici vna dupliciter. ¶Nā aliq̄ ratio dicit̄ vna solū per ꝓiūctionem per quē modū habet etiā vnitatē poema vel historia troiana per hūc modū dicit̄ esse vna ratio que est expositiua nois vel manifestatiua ipsius rei noiate per aliq̄ accidentia. Ut si dicat̄ q̄ hō est aīal risibile vel susceptibile discipline. Alio mō dicit̄ ratio vna inq̄ntuz simplr significat vnū de re vna cuius est ratio. ⁊ ß etiā ſm accr̄s ⁊ talis ratio est diffinitio significās qd est: qr essentia cuiuslibet rei est vna. Ex quo ꝓcludit pbs q̄ illa ratio q̄ dicta est dicit̄ vna diffinitio diffinitionis vz q̄ diffinitio est ratio ipsius quod qd ē. hec oīa. d. s. ſm ſniam pbi. Alia vō diffinitio diffinitionis quā subiungit philosophus vt dicebat̄ est q̄ diffinitio est ratio manifestans ip̄m quod qd est. Sed hec est dicta modalis inter p̄dictas duas diffinitiones ipsius diffinitionis ſm philosophū qr p° diffinitio solū significat qō qd est: sed nō demōrat̄ ip̄m. Sz 2ª diffinitio est q̄si demōratio ipsius qō qd est nō differens a demōratione nisi sola positiōe. i. ordine, ꝓpositionū ⁊ terminor. ¶Cōsiderandū est vlterius ſm philosophū q̄ triplex est genus diffinitionis p cōparationē ad demōrationē. Quedā. n. est diffinitio que est ratio indemōrabilis eius qō qd est illa dicit̄ esse q̄ est īmediator. Alia vō est diffinitio q̄ est q̄si qdā syllogismus demōratiuus eius qō qd est. ⁊ nō differt a demōratione nisi ſm ordinē debitus terminor ⁊ ꝓpositionū. Tertia vō diffinitio est que est solū significatiua eius qō qd est. ⁊ est ꝓclusio demōrationis. ¶Patet ex p̄dictis per quē modū est demōratio eius qō qd est. ⁊ per quē modū nō. Qr. s. ip̄m qō qd est pōt accipi ex ipsa demōratione non tñ pōt demōrari. ¶Patet ēt ex supradictis in qbus pōt esse demōratio eius qō qd est vz in hūtib⁹ aliā cām. ¶Patet etiā quot modis dicit̄ diffinitio. ¶Patet etiā qūo qō qd est demōrat̄ vz inq̄ntū significat per diffinitionē significantē solū qō qd est. ⁊ qūo ⁊ nō demōrat̄ inq̄ntū. vz p diffinitionē non solū accipit̄ qd. sed etiā ꝓpter quid. ¶Patet etiā qūo diffinitio se hēat ad demōrationē diuersimode. ⁊ qūo ꝓtingit q̄ eiusdē sit diffinitio ⁊ demōratio. hec oīa. d. s. ſm ſniam pbi. ¶Considerādū est finalr q̄ hz hoc ꝓcedat̄ q̄ ip̄m qō qd est pōt demōrari de eo cuius ē absolute vel in sensu diuiso loquēdo. nō tñ ꝓcedit̄ q̄ possit demōrari in sensu cōpositō siue reduplicatiuo loq̄ndo. vz in eo qō qd ē. Qr diffinitio ⁊ demōratio oīs hūt mediū oppositū oñendi vt dicit hic Egidius. ¶Naz ipsa diffinitio ip̄m qō qd ē oñdit vt qd ē. demōratio vō oñdat ip̄m qō qd est vt qr est. Qr quicqd demōrat̄ ip̄m demōrat̄ vt aliqd in aliquo. ¶Ad p̄m igit̄ pz solo ex dictis supra. ¶Ad 2m dicendū q̄ esse ēntie est idez realr cū ipsa ēntia siue qditate rei. vñ rō nulla. ¶Ad 3m dicendū q̄ vnius rei est vnū qō quid est. sine vna diffinitio cōpleta ⁊ pfecta q̄ vz manifestat rem ſm oēs cās vt supradictū est. Unius tñ rei pñt ee pl'es diffinitiones etiā qditatiue non cōplete ⁊ pfecte si sūmantur ſm diuersas cās eiusdē rei ꝓpletētes oēs cās eiusdē rei. ¶Qō. 9ª. qūo: p quod qd est diuersimode ꝓtingit demōstrari. ⁊ est lectio. 9ª. sancti doctoris. Lec. 9ª.

o **S** Stendēdum restat q̄re ip̄m quod qd est se habeat ad demōrationē. ¶Postq̄ oñsum est q̄re quod qd est ⁊ diffinitio se habeāt ad demōstrationē. ¶Circa quod quadruplex occurrit ꝓsideratio. ¶Nā p° ꝓsiderandū est q̄re per q̄ntuor genera cārū possit fieri demōratio. ¶Secūdo ꝓsiderandū est q̄re aliqd demōratur per cām que simul est cū eo cuius est cā ⁊

hoc in 2° cap'lo huius quarti tractatus ibi. (Eadem aūt cā ꝛc̄.) ¶Tertio cōsiderandū est quare aliqd deme/ in his que nō simul sunt indirecte. ꝛ hoc in 3° cap'lo hu/ius ibi. (Speculandū igitur ꝛc̄.) ¶Quarto ꝟsiderādū erit quare mediū est sūmendū ad demōstrandū aliquid in his que fiūt fm generationē circularē huius tractatus in cipit ibi. (Qm̄ aūt videmus in his que fiūt circulo ꝛc̄.) ¶Circa p'm queruntr tria. ¶Primo vtrū sint tm̄ quat/tuor genera cause. ¶Scēdo vtrū p qlibet genus cāe possit fieri demonstratio. ¶Tertio vtrū eiusdē rei pos/sint esse plures cause.

¶Sequit in pbo ꝛ in sancto doctore.

a **B primū** sic ꝓceditr. Videtur q nō sint tm̄ q̄ttuor gene/ra causar. Illā cā est ad cuius esse sequitur aliud fm Boetiū: sed ad esse finis nō sequit aliud. Cū finis habeat rōnem vltimi. Ad hoc aūt ꝙ est vltimū nō sequit. ergo finis nō est cā. ꝛ sic nō sunt quat tuor genera causar. ¶Secūdū. ꝓterea forma ꝛ finis co incidūt in idē numero vt ꝓz 2° pbꝫ cor. ergo idē q ꝓius. ¶Tertiū. ꝓterea est aliq̄ cā coadiuuās ꝓficiēs ꝛ ꝟsiliās vt ꝓz etiā 2° pbꝫ cor. ergo sunt plura genera cār q̄ q̄t/tuor. ¶Quartū. ꝓterea q̄libet cā est ꝑn^m. Sed tm̄ sunt tria ꝑn^a rer nāliū vt ꝓz 5° pbꝫ cor. ergo nō sunt q̄ttuor genera cār. ¶Sed ꝯ est pbs ibi. (Qm̄ aūt scire opina/mur ꝛc̄.) ¶Rñ. dicendū q iste ē q̄rtus tractatus hui° scōdi libri in quo pbs posteq̄ oñdit q̄re ipm quod qd ē se habeat ad demōstrationē: oñdit q̄re pp qd se habeat ad de mōstrationē q significat cām: q ꝓtinet in se q̄ttuor cap^a. In quor 1° oñdēdo q ꝑ q̄libet gen° causē pōt fieri de/mōstratio ponit tres ꝟclones quar ꝑ^a est rñsiua ad q̄sitū. ꝛ talis est. Tm̄ q̄ttuor sūt genera causar vz mālis forma/lis efficiens ꝛ finalis. Que ꝟclusio ꝓbatur tali rōne pbi. Illā oīs cā vel est intrinseca. Ingrediēs cōpositionē rei. vel est extrinseca non ingrediens cōpositionē rei. Si ꝑm hoc est duplr. Uel est cōpletiua essentie. Et sic est quod qd erat esse. i. cā formalis. Uel est cā qua posita necesse est causatū pon. ꝛ sic est cā mālis. Si 2^m hoc etiā dupli/citer. Quia vel est principiū. vnde motus. ꝛ sic est causa efficiens. Uel est cā cuius cā fit aliquid. ꝛ sic est cā fina/lis. Ex quo patent descriptiones omnū generū causar. Que cause in 2°. phyſicor. ꝛ in ꝑ°. ꝛ. ſ°. metaphyſice. cū proprietatib^9 ꝛ modis earundem diffusius ꝓtractat. ¶Cōsiderandū est ꝫ fm philosophū q q: scire opina/mur cū scimus cām. vt in ꝑmo habitum est. demōstra/tio aūt est syllogismus faciens scire. ꝟsequens est q me/diū demōstrationis sit cā. Sed instabat discipulus. Q: cōmune est oībus causis p se ꝛ ꝑpriis q si sint: necesse ē eas effectus esse: ergo insufficiēs est descriptio cause mā lis a pbo tradita. In qua dicit cā mālis est qua posita ne cesse est causatū ponere. Dicēdū est fm Egidiū q mul ti effectus ꝓueniunt ex mā ꝓter intentionē finis. bene. n. valet q animal necesse est corrūpi si sit cōpositū ex ōnīs ꝛ est demonstratio ꝙ cām mālem. ꝛ tamē corruptio nō accipit ex intentione huius vel finis. ꝛ q: talia sunt ꝓter intentionē potissime reducuntr in necessitatez materie. Ideo pbs volēs describere materiā causa descripsit ex ꝓte necessitatis dicens. q cū homo sit necesse est homo esse. i. necesse est esse id qđ ꝓuenit ex necessitate materie hec ille. ¶Ad p'mū igitur dicenduz q si finis ꝟsideret fm esse qđ habet in intentione agentis sic hab t rationē p'cipii. ꝛ sic est cā. Si vo ꝟsideretur fm esse qđ habet in execution operis sic nō habet rationē cause. ſz habet rationē vltimi vt argumentū volut. ¶Ad secunduz di/cenduz q finis est duplex. vz finis generationis. ꝛ finis rei generate: sed finis rei generate habet rationē cause fi nalis. ¶Ad tertiū dicendū q esse cause ꝓtinetr sub cā efficienti. Quadrnplex est enim cā efficiens vt Albertus deducit scdo phyſicor. ¶Ad quartū dicendū q tm̄ sūt tria p'cipia intrinseca rer naturaliū. sed plura sunt p'n cipia q̄ tria accipiendo p'cipiū vt se extendit tā ad p'n cipia intrinseca q̄ extrinseca.

¶Sequit in philosopho ꝛ in sancto doctore. Deide cū dicit. (Et hoc non cōmune ꝛc̄.)

¶Articulus secundus.

a **B secunduz** sic ꝓceditr. Ui/detur q non per quodlibet genus cause possit fieri demōstra tio. Illā demonstratio ꝓcedit ex notioribus. vt in ꝑmo huius patuit. sed mā est qd ignotum cuz sit ens in pura potentia. vnūquodq enim est cognoscibile fm q est in actu. ergo per cām mālem non potest fieri demōstratio. ¶Secundū. ꝓterea demonstratio ꝓcedit ex p'cipijs nō solū cognoscendi. sed etiā essendi. Cum ꝓcedat ex notioribus fm naturā vt etiā in ꝑ° huius de/claratū est. Sed mā nō est p'cipiū essendi. Tū ꝑmo q: mā nō recipit esse. ergo nō dat esse. Idē enim non est recipiens ꝛ dās. Aliter idē esset simul in actu ꝛ in poten tia. Tū scdo q: forma est que dat esse ꝛ cōseruat rem in esse. si ergo mā daret eē sequeret q̄ diffinitio forme cō/peteret alijs a diffinito. Cum materia ꝛ forma sint cause realiter ab inuicē distincte. ergo idē q ꝓius. ¶Tertiū. ꝓterea demōstratio ꝓcedit ex ꝓrioribꝫ vt dictū est. sed finis nō est ꝓrior eo cuius est finis. imo est posterior: er/go per causam finalē nō pōt fieri demōstratio. ¶Quar tum. ꝓterea si per cām efficientē posset fieri demonstra/tio sequeret q ipsius subsātie esset demōstratio. ꝟnīs ē ꝓtra pbm supius ergo ꝛ c̄. ſDatet sequella q: mediuz ꝛ extremitates sunt eiusdē generis vt in ꝑmo adduxit pbs sed cā efficiēs est de genere subsātie. Cū sit suppositor sola aūt individua. de genere subsātie suppositā. dicunt ergo maior extremitas q̄ est ꝑdicatū ꝟclonis erit de ge/nere subsātie. Sic subsātie erit demōstratio: ꝛ eū ipsi^9 subē. ꝓprie sit diffinitio vni^9 ꝛ eiusdē erit demōstratio ꝛ dif finitio qđ ē ꝯ pbm i pīti libro. ¶Quintū. ꝓterea si q̄ q̄/libet genus cāe posset fieri demōstratio sequet q q̄libet cā diet pp qd. cū mediū demōstrationis dicat pp qd ꝑdicatū ꝟclonis insit subo ꝟnīs ē falsum qđ sic ꝓz. Illā si sic tū pp qd posset demōstrari: cū vna cā p aliā possit demōstrari. Sz hic supius ꝯ pbm igit q q̄libet genus cāe non pōt fieri demōstratio. ¶Sz ꝯ ē pbs in pīti cap° ibi. (Et hꝫ. n. ꝛc̄.) ¶Rñ. dicēdū q 2ª ꝟclo huius capli q̄ ē rñsiua ad q̄sitū talis ē. ſDer q̄libet genus cāe pōt fieri demōstratio tāq̄ per mediuz demōstrationis hꝫ ꝟclo ꝓbat fm pbm. ſDato de cā māli q dē cā necessitatis p exēplū mathematicū sic demōstrando. Ois āgulus ōtinēs in se medietatē duor an gulor ē rect^or sz āgul^9 in semicirculo cadēs ē hmōi ergo ē rect^9. De cā formali nō adducit exēplū aliud quā addu/ctū est de cā necessitatis. Tū ꝑ° q: mediū ꝑdicti exēpli si sūmat ic̄z tū significat q qđ ē ipsi^9 āguli cadētis i semicir culo erit demōstratio p cāz formalē vt dicē. d. s. Tū 2° q: cā formalis dī q qđ erat esse q ꝓtinet ad demōstrationez. pōt āt sic p eā demōstrari. Quicqđ hz aīam rōnalē est risi/bile. sz oīs hō ē hmōi: ergo ꝛc̄. Deinde adducit exēpluz de cā mouēte siue efficiēte tāgēs quādā grecor historiā sic demōstrando. Oē. B. ē. A. i. oēs q ꝓus facientes iniusticiā ptulerūt ꝯ alios sūt merito debellādi ab alijs. Sz. C. est B. i. Sz athenienses iniusticiā fecerūt ꝑ° i medos. i. ꝯ me dos: Sardos debellādo. g°. C. ē. A. i. athenienses sūt de bellādi a medis. Insup idē ꝓbat de cā finali adducendo tale exēplū. Illaz qcqd facit diminere cibū in ore stomaci vel diminuere. est cā sanitatis. Sed ābulare post cenā fa cit non diminere cibū in ore stomaci. ergo ambulare ꝛc̄. Ex ꝑdictis oībus exemplis pōt formari talis ꝓbatio cō clusionis ostēsiue. Illā qcqd pōt rñderi ad interrogatio/nem factā ꝓpter qd pōt esse mediū demōstrationis. Cum mediū inquātū hmōi dicat ꝓpter qd. sz quodlibet gen° cause est hmōi vt ꝓz p ꝑdicta. vt si q̄rat ꝓpter qd hō est necessario corruptibilis q: est quoddā cōpositū ex ōnīs. Et ꝓpter qd angulus cadēs in semicirculo est rectus: q: vz est medietas ex vtroq latere angulor rector. Et p/pter qd homo est risibilis q: est animal rōnale. Et pro/pter quid medi inuaserūt athenienses: q: videlz primo athenienses inuaserunt sardos qui erant amici medor.

Et ꝓpter qd ambulat aligs post cenaz: vt vz habeat sanitatē. pz g° q qōlz genus cāe pōt rnderi ad qō qd est. ⁊ p ꝓns pōt eē mediuz demfatiōis. ¶ Ipso declaratōe ꝓcēdentium ꝑ ē prio fm pbm q idem q exñte neēe est aliqd esse. s. causa mālis nō ꝓtigit accipi sic. vt ex neēitate aliqd seq̄t ē. Si accipiaī vna sola ꝓpositio. sed opz accipe ad minus duas hoc mō se habentes: vt cōmunicēt vno medio. Si g° accipiaī i duabus ꝓpōnibus vnum medium qō est causa mālis ex neēitate seq̄t ꝑclo. vt in ꝓdicto exemplo pz. sed vt hic dicit. d. s. oz accipe duas ꝓpōes non solum pp formē syllogistice exigentiam. Sed etiam q nō oīa q̄ sunt ex mā habent ex mā neēessitatez. vt ꝓbatur 2° phycoz. Et iō ꝑter ꝓōem i q̄ sumitur hoc habere talē mām oz q sumaī talis ꝓpō q declaret q ex talī mā aliqd ex neēessitate seq̄tur. ¶ Cōsiderandum est vlterī ēt ß fz. d. s. q pbs ß adducēs ex^m ō cā mālī i mathematicis hoc nō est contra id qō dī 3° methaphysice vz q mathematice scīe non demōstrant per cāz mālem cū abstrahant a mā. q: lz mathematic^ abstrahat a mā sensibili nō tn abstrahit a mā intelligibili sive imaginabili. vt pz 7° metaphysice que qdē mā intelligibilis dicitur fm q aliqd indiuisibile accipiī vel i numeris vel in continuis. iō q̄ i mathematicis aliquid demfatur de toto ꝓtes vī eē demfatio p cām mālē. Nā ptes se hñt ad totū fm rōem materie. vt pz 2° pbycoz. Et q: mā magis ꝓprie dicitur īsensibilis ꝓpter hoc noluit eā noiare cāz mālem sed cām neēitatis. Hec ille. ¶ Cōsiderādum ē vlterius fm eūdē ibidē q in 3°. euclidis pbaī q triangulus eadēs in scicirclo ē rectus. Est autem pbatio talis sit semicirculus. A. B. L. Cozda aūt eius q̄ est diameter circuli diuiditur per medium i puncto. B. quod ē cētruz circuli: erigatur ergo supra pūctū. D. ꝓpendicularis que attingit circunferentiā circuli in puncto. B. a quo ducantur due linee ad duo puncta. s. A. ⁊ L. dico ergo q angulus. A. B. L. cadens in semicirculo est rectus. pbatio. Nam triangulus. B. L. D. habet tres angulos eq̄les duobus rectis: sed angulus eius. B. L. D. rectus ē. q: linea. B. D. est perpēdicularis. ergo duo alij anguli sūt equales. Eo q ille due linee. B. D. ⁊. D. L. sunt equales quia ꝓtrahūt a centro ad circūferentiā. Relinquitur ergo q angulus. B. L. D. sit media pars recti anguli ⁊ pari modo ē pbanz q angulus. A. B. D. sit media ps recti: ergo totus angulus. A. B. L. est rectus. ¶ Considerandum ē vlterius fm pbm q Ārio modo se habent in via generationis finalis causa. ⁊ cā que ē ꝓncipium. vī motus. Nam in demonstratione que sumitur per causā que est ꝓncipium. vnde motus oz mediū eē principium via gnātionis sicut ꝓ^ fuit q athenienses insultū fecerūt in sardenses q̄z q impugnarēt a medijs. Sed in demōstratione que sumit ꝑ cām finalē accipitur cā que ē qd vltimuz via generationis. Manifestū ē enīz q ambulat qs post cenā ex quo sequetur postea q cibi nō supemineāt ori stomachi ex quo vlterius sequitur sanitas hōis q̄ ē principalis finis. ¶ Ad primū igitur dām q si mā consideretur fm se ⁊ absolute ē ignota. Ipsa tn considerata i habitudine ad determinatam formaz est nota ⁊ ꝓncipiū notificandi: cum sit principium essendi. Eadem enīz sunt ꝓncipia essendi ⁊ notificandi a priori. Et lz materia recipiat esse formaliter: dat tn esse toti composito materialiter ⁊ per hoc patz solutio. ¶ Ad 2^m. ¶ Ad 3^m pz solutio in precedenti articulo. ¶ Ad 4.^m dicendū negando sequelam inq̄tuz hmōi: ⁊ licz mediuz ⁊ extremitates sint eiusdem generis scibilis: nō tn sunt eiusdē generis ꝑdicamē talis. vñ rō non seq̄tur. Attendendū tn ē q ipsius sbe eē demfatiōem pōt dupliciter intelligi. Uno mō tāq̄z subi de quo aliud demfatur ⁊ sic manifestū ē q ipsi^ sbe ē demfatio. Alio mō tāq̄z illi^ qō demfat ⁊ hoc duplr. vno mō accipiēdo subaz vt ē effectus alicui^ sbe. alio mō accipiēdo sbaz inq̄tū sba ē. Primo mō ipi^ sube bñ ē dmōstratio. q: diffinitio mālis alicui^ subē pōt demfarī p diffinitiōem formalē. vt supra dcm ē. Sed 2° mō ipi^ sube nō ē demfatio q: si suba inq̄tū suba demfetur sequeret q̄libet sba demfetur. ⁊ sic eēt pcedere in infinitū in dēmōstratiōib^ qō ē incōueniens. ¶ Ad vltimū dōz q pp qd inq̄tū accipitur p eo qō qd est pōt demōstran q aliud qō qd ē: nō tn i eo qō qd ē. vt supra declaratū ē: nihil fortasse elicitur modo supra exposito.

¶ Sequitur in pbo ⁊ in doc. sanc. deinde cum dicit. (Contingit autē vnum ⁊ idē) ¶ Articulus tertij^.

a **T**ertium sic proceditur. Uidetur q eiusdem rei non possint esse plures cāe. Naz q̄libz cā dat esse vt pz p diffōnem cāe. Cā. n. ē ad cui^ cē seq̄t aliud fm nām. si ergo vnius rei sint plures cāe sequitur q vni^ rei sint plura eē qd ē ꝫ pbm i fine h^ scōi g° ⁊ 2^m. ¶ Preterea si sic sequitur q vnius esse possint esse plures diffinitiones cum per qōlibz genꝰ cause possit sumi diffinitio ꝓns est contra pbm in fine huius scōi: cum vnius rei sit vnicum esse. Diffinitio autem est oratio indicans quid est esse rei. ergo ⁊c. ¶ Sed ꝫ est pbus in pñti capto ibi (Cōtingit aūt vnū ⁊c) ¶ Rñ°. dām q ꝫ ꝑclo h^ capli que est respōsiua ad questiū talis ē vni^ ⁊ eiusdē esse eius possunt eē plures cause. Que ꝑclo sic ꝓbatur fm pbm. Nam cōtingit vnum ⁊ eiusdem effectū alicuius cause manētis eē ꝓpter finē. ergo vnū ⁊ eiusdē rei possunt esse plures cause. Probatio añtis. nā h^ qō ē lumen apparere per pellez laterne ē ꝓpter aliquem finem. vt vz ambulantes de nocte beneficio non offendātur. ¶ Cōsiderandum est fm Rodulphū britonem q cārum quedam sunt per se: quedam vō per accidens vt pz sēdo pbycozum loquendo de causis per accīs vnius effectus sunt plures cause etiam in eodem genere cause ⁊ idē potest esse causa multozum vt nauta per sui pñtiaz est causa salutis nauis: per sui autem absentiam est causa periclitationis eiusdem. Sed loquendo de causis per se hoc potest intelligi dupliciter. Uno modo loquēdo de causis per se in eodem genere cause. alio modo loquēdo de causis per se in diuersis generibus causarum. Si 2° modo sic eiusdem effectus sunt plures cause. Si primo modo hoc ē duplr. vno modo loquēdo de cāis ꝑ se tam mediatis q̄z imediatis ⁊ ꝓpijs. ⁊ illo mō ēt eiusdē rei pñt eē plures cāe. alio mō loquēdo ō cāis tm imediatis ꝑ se ⁊ sic ē vni^ tm cā vni^ effcūs. Q: sicut ad causam per se ⁊ imediatā seq̄t effcūs. ita ad vnitatē ⁊ pluralitatē cāe seq̄tur vnitas ⁊ pluralitas effect^. ¶ Cōsiderādū ē vlteri^ ß fz pbz q i effectib^ ordiatis ad fine ꝓtingit duplr argumentari. vno mō a cā ꝑfītis sic arguēdo. Si h^ ꝓtingit eē vz: si lumē ponaī i laterna neēiz ē q hoc sit vz q̄ diffūdaī ꝑ poros pellis laterne. Alio mō ꝓtingit arguīsitari a cā posteriori i fieri sic arguendo. si fieri ꝓtingit finē vltimū necesse ē ꝓcedere ea per q̄ puenitur ad finē: vt si deberemus vivere necesse est vti cibo. ¶ Considerandum est vlterius fm eundem ibidem q ea que fiunt ex necessitate ⁊ ꝓpter finem maxime inueniuntur in his que fiunt a natura. Nam enim quedam facit ꝓpter finem q̄dam etiam facit ex necessitate causarum primaꝝ. q̄ quidez necessitas est duplex. vna fm naturam que ē fm conditionem materie. Alia fm causam mouentem que dicit necessitas coactionis sicut lapis quandoq̄z mouetur sursum ex necessitate: ⁊ quandoq̄z deorsum non quidez pp idem genus necessitatis. sed deorsum mouetur ꝓpter necessitatem materie sursum ꝓpter necessitatem mouentis. ¶ Cōsiderandum est vlterius fm eundez ibidē vt deducit. d. san. q in his que fiunt a ꝓposito sive a ratione quemadmodum sunt opera artis. Quedam sūt talia que nūq̄z fiunt a casu sicut domus: neq̄z inique fieri possunt ex necessitate: sed semper fiunt ꝓpter finem: quia semper fiunt a rōne q̄ non operatur nisi intendens finem. Quedam vō sunt que possunt fieri a natura ⁊ fieri possunt ab arte: ⁊ a casu sive a fortuna. Sicut pz de sanitate que fit quandoq̄z per artem medicine. Sed tamē quia potest pervenire ex aliq̄ cā naturali. potest contingere q aligs sanet ꝓter intentionē. Sicut si leprosus sanet

ex esu spēctis quē cōedit vt moueat: ⁊ sil'r ē i alijs effecti/
bus q possūt fieri pp varias ⁊ diuersas cās. Infert pbs
ex pdictis qp a fortuna nō sit aliqd gra hmōi. i. pp finē qp
ideo dī qz ⁊ si fortua ptingit in bis q̄ fiunt pp finē. vt pz
2° phycox. Id tamē qō dī a fortuna fieri nō est itentuz
tanq̄ finis ſz pter intētiōez accidit. Hec ola. d. s. ſz pbz
¶ Ad ꝑmum igit̄ dōm qp lz q̄lz cā dz eē diuersimode
tamē qz vna vz formali'r ⁊ alia mālit alia effectiue alia fi/
naliter. Tamē oēs sil'sūpte respectu eiusdē effectus dāt
vnum eē ⁊ nō plus. vnde rō nō seq̄t. ¶ Ad 2m dōm lz
vni⁹ rei sit tm̄ vna diffinitio cōpleta vz fm oēs cās eius.
tamen eiusdem rei possunt esse plures diffōnes nō com
plete ⁊ pfecte simpli'r: vt declaratum est supra.
¶ Questio. 10. quo valeat demſratio per causam. ⁊ est
lectio. 10. sancti doctoris. Lec. 10.

c **Onsequenter** Cōsiderandu⁹ restat quō de/
mōſtrat aliqd p cām q̄ sil'ē cum suo effectu.
Postq̄ ꝑsideratū ē quō q̄tuor genera causa
rum in demſtōib⁹ p mediis assumūt: Circa qō q̄run
tur duo. Primo vtz valeat demſratio a ꝑori ad posterius
p cām que sil'ē cū suo effectu. 2° vtz in cāis que nō sunt
simul cuz suo effectu valeat demſratio a ꝑori ad posteri⁹
¶ Segtur in pbo ⁊ in sancto doctore. (Eadem autem
causa) ¶ Articulus primus.

a **P primus** sic ꝓcedit. vi qp a cā q̄
ē sil'cū suo effectu ñ va
leat demonstratio ꝓcedendo ad effectum. nā
nō seqtur: domificator ē ergo dom⁹ est: ⁊ tm̄
ibi arguit a causa que ē sil'cū suo effectu. igit̄ nē. Sed di
cebat discipulus qp ibi arguit a cā in potētia. ⁊ nō a cau/
sa in actu de qua est hic ad ꝓpositum. 2m. ¶ Contra non
seq̄t domificās ē. ergo dom⁹ ē g⁹ nē. ⁊ tamen ibi arguit
a cā in actu q̄ simul ē cū suo effectu. ergo euasio nulla. 3m
¶ Ꝑ oē agens nāle ꝓducit suū effectū p successiones. er
go nulla cā efficiēs simul ē cū suo effectu: igit̄ nē. Suppo
situz ē falsū. ¶ Sz ꝯ ē pbs in ꝑsenti cap'lo ibi eadē autez
cā nē. Rñ°. dōm qp istud ē 2m cap'lm b⁹ ārti tractat⁹ in
quo pbs ostēdēdo q̄re fit demſratio i cāis q̄ sil'sūt cū suo
effectu: ⁊ q̄re nō fit demſratio i bis cāis q̄ nō sil'sūt cum
suis effectib⁹: pōit duas ꝯclones p secūdā ꝯclonem sol/
uendo vnā ꝯclonem de q̄ in 2° articulo videbit. Pria
2° q̄ est respōsiua ad q̄situ talis est. In bis q̄ sil'sunt cuz
suis cāis valet demſratio a ꝑori ad posteri⁹: siue a cā ad ef
fectū. Quā ꝯclonē phat pbs duob⁹ exemplis. Quoz
pm est tale. Istā bene seq̄t. Quādoqz ē iterpositio terr
inf solē ⁊ lunā. g⁹ ē eclipsis lune. 2m ex tale ē qñcūqz est
aq̄ ꝯdensata vehemēt ē crystallū ſz hodie ē ꝯdēsata aqua
vehemēt. g⁹ hodie ē crystallū. ¶ Cōsiderādū ē ſz pbz
qp qñcūqz cā ē sil'cū suo effectu oz eādē cām accipe q̄tuz
ad hoc qp i fieri ē vl factū eē vl factuz eē. q̄ accipit̄ q̄tum
ad h⁹ qō ē eē. qz cū cā sil'ē cū cāto. Sicut neče ē qp qñ est
cā sit ei⁹ effect⁹. ita necesse ē qp qñ fit qp fiat ei⁹ effectus ⁊
qñ ē futura qp sit futur⁹ loquēdo de cā in actu. oz. n. cām
in actu sil'eē cū suo effectu: vt pz 2° phycox accipiēda est
ergo cā p medio fm debitam ꝓportiōez. vt. s. ipm esse
cāe ꝓportionet ipi eē effect⁹ ⁊ fieri cāe fieri: cāti ⁊ futuz
eē cāe: futuro eē cāti. ¶ Cōsiderādū ē vlteri⁹ fm. d. s. qp
q̄nis mot⁹ i suis ptib⁹ successiōes hēat tm̄ sil'ē cū cā mo
nētis. Sil'. n. dum monēs monet: mobile monet. Eo qp
mot⁹ nihil aliud ē q̄ act⁹ mobilis a mouēte fm quē mo/
nens dī mouere ⁊ mobile moueri. Vlī multo magis in
bis q̄ sūt extra motū oz cām sil'eē cū suo effectu vl'cāto
sine accipiat aliqd vt terminus mot⁹ sic illuminatio aeris
sil'eē cū ortu sol'sine accipiat aliqd i bis q̄ sūt penit⁹ imo/
bilia. ⁊ i cāis eēntalib⁹ q̄ sūt cāe eē ipi⁹ rei. ¶ Cōsideran
dū ē vlteri⁹ ſz eādē ibidē qp qz i motu neče ē ꝓsiderare p
ns ⁊ posteri⁹ i cāis monētib⁹ ē accipe cām ⁊ cātuz se ha
bere ſz p⁹ ⁊ posteri⁹ sic pz qp agēs nāliter mouēdo pdu
cit ad suū effectū ⁊ sic p totū motū pducitur mobile ad
terminū mot⁹ ita p primā ptē mot⁹ pducit ad secāz ⁊ sic
deinceps. vñ sic mot⁹ ē cā getis ꝓtis sil'r ꝓma ps mot⁹
ē cā subseqntis. ⁊ sic deinceps ⁊ ib idifferenť sine h ꝓsi/
deret i vno mobili qō monet ptinue a pn⁹ vsq; ad finez
mot⁹ siue idiuersis mobilib⁹: q̄z pmuz mouet 2m: ⁊ 2m
3m. ⁊ lz sil'dū pmū mouēs mouet: pmū motū moueat
tm̄ pmū motū remāet mouēs posteq̄z definit moueri quo
mouēte sil'monet 2m motū siue fm mobile. ⁊ ita succes
siue mouēt mobilia q̄z vnū ē cā motus alteri⁹. Sicut de
bis q̄ ꝓjciūt odit pbs. 8° phycox p hūc igit̄ modum
ptigit qp cā sil'ē cū eo cui⁹ ē cā inq̄tū. s. ps ꝓma mot⁹ ē cā
scōe vl pmū motū siue mobile monet 2m. hec ille forma
liter. ¶ Ad pm igit̄ admittat solo discipli quā b tāgit. d.
s. ¶ Ad 2m dōz qp duplex ē cā efficiēs in actu. Istā q̄dā
ē cui⁹ effect⁹ ꝓducit successiue sic ē domificās ⁊ a tali cā
valz arguēdo ab eē cāe ad eē effectus i fieri ⁊ nō simpli'r vt
declaratū ē i locis dialecticis. Alia ē c⁹ effectus ꝓducit in i/
stanti. vt pz de illūinatiōe aeris a sole ⁊ tali cā valz argn⁹
ab eē cāe ad eē effectus simpli'r. vñ bñ seq̄t: sol illuminans
ē. g⁹ aer illūinatus ē ab eē tm̄ cuiuslz cāe q̄ sil'ē cū suo effe
ctu valz arguēdo ad esse effectus absolute loquendo de ef
fectu ꝓrio. vñ bñ valz domificās ē. g⁹ domificatio est.
¶ Ad aliud pz solutio ex dictis.
¶ Sequitur in pbo ⁊ in doc. san. ibi (In bis aūt que nō
sunt simul ⁊c) ¶ Articulus secundus

a **P secundū** sic ꝓcedit. Vī qp i bis
q̄ nō sūt sil'cū suis cāis
valeat demſratio a ꝑori ad posteri⁹. nā bñ seq
tur. ferrū ē. g⁹ arma ferea pūt eē ⁊ ibi. arguit
a ꝑori ad posteri⁹ i eē i bis q̄ nō sūt sil'cū suis cāis. g⁹ nē
2m. ¶ Ꝑ bñ seq̄t icisio lapidū ē. g⁹ paries erit ⁊ tm̄ ibi ar
guit a ꝑori ad posteri⁹ i bis q̄ nō sūt sil'g⁹ nē. ¶ Sz ꝯ ē
pbs i pūti ca⁹ ibi (In bis āt q̄ nō sūt sil' nē) ¶ Rñ°. dōz
qp pbs mouēdo vnā qōez. vz vtz i bis q̄ nō sūt sil'cū su
is cāis cadat tps me ter ipas ⁊ suas cās vl nō. pōit se/
cūdā ꝯclonē b q̄ ē rīsiua ad q̄situ. vz. In bis q̄ nō sūt sil'
cū suis cāis nō valz dōmſratio a ꝑori ad posteri⁹ potissime
ab eē ad eē: q̄ ꝯ pbat trib⁹ rōib⁹ pbi. Quaz pma sumit
ex pte tpis determiati absolute ꝯsiderati. 2a sūtur ex pte
tpis determiati absolute ꝯsiderati. 3a sumit ex pte medij
Pria rō talis ē. nā posito ꝑori nō neče ē qp seq̄t posteri⁹
q̄tū ad determiatiōez tpis. vt puta ifirmus bibit pota/
tiōez. g⁹ tali die sanabit. g⁹ nō valz hmōi demſratio a ꝑo
ri ad posterius. qz si a ꝑori facto possz syllogizari posteri/
us fcīt ſz determiatū tps posset ꝯcludi qp qz vez ē dicē
b⁹ fcīt eē puta ifirmū bibisse potatōem qp ēt vez sit dicē
hoc fcīt eē qō posterius ē. puta cū eē sanatū ⁊ eadē rō ē
respectu futuri. Istā rō. n. possumus ꝯcludē iste sūpsit me
dicinā. g⁹ erit sanatus p aliq̄ tpe determiato. qz b nō erit
vez i q̄libz tpe futuro. s. in tpe medio. 2a rō ē talis. Quia
cā q̄ neccio ifert suū effectū ē sil'cuz eo. g⁹ i bis q̄ nō sunt
sil'cā: nō neccio ifert suū effectū ēt q̄tū ad idēterminatum
tps. nō. n. seq̄t hoc fcīt. s. qp iste medicinā bibit. g⁹ neccio
hoc erit. s. qp sanabit. qz i multis effectus cāe impediri pos
sunt. 3a rō est sic ex pte tpis absolute ꝯsiderati nō pōt syl
logizari a ꝑori ad posteri⁹ i bis q̄ nō sūt sil': neq; ſz tps ō
terminatū neq; fm tps indeterminatū. ita ēt ex pte me/
dij tpis nō ptingit accipe aliqd tps aut determiatū aut i
determiatū i quo possit ꝯcludi posterius a ꝑori. qz i toto
tpe itermedio falsum est dīe eē id qō posteri⁹ ē q̄nis id
qō pus ē pcessit. ¶ Ꝑdo ōclaratōe pcedentis qōis q̄m ē
hic fm pōm qp demſranti necessariuz est scire vtz cāe se
ꝯsequntes sint in tpe ptinuo vel non vz cause q̄ nō sunt sil'
cuz suis effectibus. qz si nō sit ptinuatio i hmōi causis nō
erit accipere immediatum principium. Quia semper in/
ter duo nunc discontinuata est accipere aliquid mediuz.
⁊ ideo si id nunc in quo est effectus non sit continuatum
ad id nunc in quo est causa erit in medio accipere aliquid
aliud quod sit causa media ⁊ sic in infinitū. ¶ Cōsideran
dum est vlterius fm doct. s. ex fnia pbi qp sicut linea est
quoddam continuum punctus āt est qōdam indiuisibile
qō determinat ⁊ diuidit lineā ita ⁊ ipm fieri siue monet/
ri est quoddā ptinuū. Ipm aūt factū eē vel motum esse
ē quoddā indiuisibile qō pōt accipi vel vt determinans

totum motū: vel vt diuidens motū tanq̄ finis p̄ie ptis motus ⁊ principiū sc̄de. Et sicut p̄z de puncto q̄ diuidit lineam: sic igitur ip̄m factū ee ē causa precedēs ipsum fieri cui⁹ ē p̄ncipiū ⁊ ē effectus p̄ñs illud fieri cuius ē terminus. Si igit̄ debem⁹ demōstrare oz fieri syll'm demonstrationis a posteriori fciū ee ad fieri precedens: vt si dicamus hoc fciū ē. ergo id prius fiebat. Sed q: ipsum factum ee ē principiū ipsius fieri sine que facta sūt eox que fiunt. Cōsequens ē vt simul se hēant in his q̄ fiunt. vt. ſ. a posteriori fieri syllogizetur ad prius factū: vt puta si dicatur. Sol mouet ad p̄ctū medij celi. ergo p̄⁹ motus ē ad p̄ctū orientis. ſz a priori nō p̄t fieri syll's ad posterius. vt puta. Si dicam⁹ q̄ quia prius ħ factum ē. iō sequitur q̄ illud quod ē posteri⁹ fiat vel factum sit. Et que rō ē de fieri ⁊ de factum ee eadē ratio ē de fore ⁊ futurū ee Hec ille oīa formaliter. ¶Ad p̄mū igit̄ dōm q̄ ibi non arguit̄ ab ee ad ee. sed ab posse ee. vñ mediū nō ē homo geneum. i. vnius generis vnde rō nulla. ¶Ad 2m dicendū negādo añs q: dato q̄ incisio lapidū sit non ē necesse q̄ paries erit q: talis effectus impediat.

¶Questio. 11. quō valeat argumentatio in his que non sunt simul. ⁊ ē lec. 11. d. 8.

lec. xi.

1 **M** super Cōsiderandū restat quare valeat argumētatio in his effectib⁹ q̄ simul nō sunt cū suis cāis indirecte p̄cedendo. Circa quod querūtur vnum. vz. Utrum in his que nō sūt simul cum suis cāis valeat argumentatio a posteriori ad prius.

¶Sequitur in p̄bo ⁊ in san. do. (Speculādū igit̄ ⁊c̄.)

¶Articulus vnicus.

2 **B** quod sic ꝓceditur. Uidet̄ q̄ in his effectibus q̄ simul non sunt cū suis causis nō valeat argumentatio a posteriori ad prius. ¶Nā non ſequitur. panis ē. ergo farina ē: ⁊ tā ibi arguit̄ a posteriori ad p̄⁹ in his effectibus q̄ nō sint sil' cū suis cāis q⁹ ⁊c̄: 2m. ¶Preterea q̄libz demōstratio ꝓcedit ex p̄oīb⁹ vt i p̄mo h⁹ declaratū ē. ergo nulla argu⁹ posterioristica de q̄ ē ħ ad ꝓpositum valz a posteriori ad p̄⁹ ⁊ p̄ p̄ñs suppositū ē falsū. ¶Sz ℨ ē p̄bs in hoc capl'o ibi (Speculādū igit̄ ⁊c̄) ¶Rñ⁹. dicēdū q̄ istud ē tertiū capl'm h⁹ quarti tractat⁹. i. quo p̄bs oñdēdo q̄re valeat argumētatio in effectib⁹ q̄ non sūt sil' cū suis cāis. ponit vnā solutionē que ē rōsiua ad quesitū vz q̄ in silib⁹ valet argumētatio a posteriori i fieri ad p̄⁹ Quā sol'onē ꝑbat p̄bs dupl'r. vnū supponēdo vz q̄ fieri nō p̄t ee p̄ñtis se hñs ⁊ ꝓtingentiū cum hoc q̄ ē falsū ee: quod ꝑbat. Q: duo facta ee nō p̄nt ee continua. ⁊ p̄ñter se hēre cui⁹ ratio ē. q: duo facta ee se hēnt hoc mō vt quedā vltima indiuisibilia. sicut duo p̄cta in linea. ſz duo p̄cta nō sunt p̄ñter se habētia. ergo ⁊t neq; duo facta ee. q: tā p̄cta q̄ facta ee sunt indiuisibilia que non se hñt p̄ñter i ꝓximis. vt p̄z. 6⁹ p̄bs ꝓcox. Ex quo ſeq̄t illud quod supponebat vz q̄ fieri ⁊ factū ee non p̄nt p̄ñter se hēre cui⁹ coroboratio talis ē. Quia fieri ē diuisibile sicut moueri. sed factū ee ē indiuisibile: sicut p̄ct⁹. ergo sicut se hz linea ad p̄ctū. Ita se hz fieri ad factū ee. q: sūt infinita facta ee in eo q̄ ē fieri sicut sūt infinita p̄cta in linea potētionali'r: ſz in linea nō p̄nt accipi duo puncta p̄ñter se habētia. Ex quo ſeq̄t q̄ q: factū ee ē termin⁹ ei⁹ q̄ ē fieri ip̄m fieri nō se hz p̄ñter cū eo q̄ ē factū ee. Alr duo facta ee se hērent p̄ñter ad inuicē. vt p̄z 6⁹ topicox inf que nō cadit mediū eiusdē generis: sicut duo milites in acie: vl' duo religiosi in choro. sed hītum supra id q̄ ē p̄ñter se hēre addit ꝓtentū ibidē p̄z. Cōtinua vō dñtur quoruz vltima vel sunt vnū iter q̄ vz nullū cadit mediū. vt ibidem p̄z. q̄bus p̄missis p̄bs ꝑbat p̄dictā sol'onē dupl'r. ¶Prīo tali exēplo: nā bñ ſeq̄t sanatus est. ergo p̄us accepit medicinā: ⁊ hoc loquēdo de sanitate p artē medicine in infirmo p̄ducta. in hac āt argumentatione arguit̄ a posteriori in fieri ad prius. ſz arguat̄ a p̄ori q̄tū ad successionē tp̄is. Quāto. n. aliq̄d ē primius p̄nti nūc tanto ē p⁹ q̄tum ad successionē tp̄is fine ꝓtinuatiōem. q: cū ipsum nūc sit p̄ncipiū tp̄is: sm ip̄m distinguit̄ p̄teritū ⁊ futurū Sed q̄tum ad fieri ē ordo p̄uersus in p̄teritis ⁊ futuris: ¶Nā in p̄teritis tāto aliquid ē posteri⁹ in fieri q̄nto p⁹ p̄nti nunc. Sed in futuris ē ecōuerso. ¶Considerandū ē ħ sc̄om p̄bm q̄ ſz infinita facta ee sint in vno fieri. vt dictum ē: tū necesse ē incipe ab aliquo medio. ſ. ab ipso nūc tāq̄ a p̄mo. dcm̄ ē. n. q̄ illud q̄ ē posteri⁹ ē p̄ncipium syllogizādi. sed respectu oīum in p̄dicato factor est ip̄m nūc. vnde necesse ē accipe ip̄m p̄ñs vt primū ⁊ ī mediatum p̄ncipiū q̄ ſz respectu alior factor accipiatur vt p̄ncipium ⁊ ī mediatū. ¶Cōsiderādū ē vlteri⁹ sm eundez q̄ sicut se hz in eo q̄ factū ē. ita se hz in eo quod futurum erit. Quia ſeq̄t si talis sanabit̄ in futuro necesse ē q̄ p̄us accipiat medicinā: loquendo de sanitate modo exposito. Sc̄o ꝑbat eandē sol'onez tali exēplo. ¶Nā bñ ſeq̄t domus facta ē. ergo fundamētū prius factū erat. Silr ſeq̄tur si dom⁹ in futuro fiat necesse ē q̄ lapides p̄us incidātur vt fundamētum p̄us fiat loquēdo de domo lapidea. ¶Ad p̄mū igitur dōm q̄ dupler ē cā mālis. nā quedaz ē transiēs vt forma. alia ē p̄manēs vt ferrū ab effectu cāe mālis trāseuntis: valz ab ee ad p̄fuisse. sed ab ee effectus cāe mālis p̄manentis valet ab ee ad ee bene ſequit̄. Arma ferrea sunt. ergo ferrū ē: quēadmodū ad longuz declaratū ē in locis dialecticis. ¶Ad sc̄om dōm q̄ hic accipitur dem̄satio p quacūq; argumētatiōe. Unde rō laborat in equinoco.

¶Questio. 12. quomodo valeat argumentatio fm circulū ⁊ ē lectio. 12. san. doc.

lec. xii.

v **L**terius cōsiderandū restat quaꝛ accipiendum sit mediū in his q̄ fiunt fm generatiōem circularē p̄uisq̄ consideratū ē: q̄re accipiendū sit mediū in his que fiunt in rectū. Considerandū ē ēt quare diuersimode demōstretur per cām in his que fiunt semp: ⁊ in his q̄ sūt vt frequenter. Circa quod quernntur duo. primo vtruz in his que fiunt fm generatiōem circularem valeat demōstratio a posteriori ad prius. sc̄o vtrum in his que fiunt vt frequenter debeat accipi mediū q̄ sit vt freq̄nter ad demonstrandum ipsa vel aliquid de ipsis.

¶Sequitur in p̄bo ⁊ in sancto doctore. (Qm̄ autez videmus in his) Articulus primus.

a **B** primum sic ꝓceditur. Uidet̄ q̄ in his que fiunt fz generationem circularem nō valeat demonstratio a posteriori ad prius. ¶Nā in silib⁹ non p̄t fieri demonstratio: aliter demonstratio circularis esset possibilis: quia in his que fiunt fm generationē circularem sicut a posteriori deuenitur ad prius. ita postea a priori ad posterius: vt p̄z per p̄bm in litterali p̄ñs ē ꝓtra p̄bm in primo h⁹: q: sic idē ē prius ⁊ posterius notius et ignotius. cā ⁊ effectus respectu eiusdē: q: idē demōstratur per idē que oīa sunt inconuenientia ergo ⁊c̄: 2m. ¶Preterea in his que fiunt fm generatiōem circularē extrēa ⁊ medium conuertunt̄: ergo sicut arguitur a posteriori ad prius ita a priori ad posterius valet talis argumēto. Sz dicebat discipulus q̄ nō ē inconueniens dicē ⁊ ꝓcedē q̄ in silibus valeat argum̄to a priori ad posteri⁹ sicut ecōuerso. 3m. ¶Cōsiderādū si sic sequeret̄ q̄ idē eet mā et cā sui ip̄i⁹ q̄d ic̄ ecōueniēs. p̄z ſeq̄lla. q: si ad p̄mum ſeq̄t vltimū ⁊ ad vltimū ſeq̄t p̄mū. Tūc ad p̄mū ſeq̄t p̄mus ⁊ ad mediū ſeq̄t mediū. silr ad vltimū ſeq̄t vltimus ad min⁹ medi⁹: ⁊ sic idez demōstrabit ſeipz ⁊ p̄ p̄ñs idez erit mā ⁊ cā sui ip̄i⁹ quod ē inconueniēs in his. ergo q̄ fiūt fm generatiōem circularē nō valet demōstratio. ¶Sz ℨ ē p̄bs i p̄nti capl'o ibi (Qm̄ āt videmus in his que sunt ⁊c̄.) ¶Rñ⁹ dicendum q̄ istud ē quartū capl'm ⁊ vltimum h⁹ q̄rti tractatus in quo p̄bus oñdēdo q̄re debeat accipi mediū i his q̄ fiunt fm gnātiōem circularē ⁊ i his q̄ fiūt vt frequenē ponit duas sol'ones de quarū sc̄da i sequenti articulo videbit̄. ¶Prima sol'o est respōsiua ad q̄situm talis ē. In his q̄ fiunt fz gnātionem circularē valet arg⁹ idest demōstratio a posteriori ad p̄us ꝓcedēdo circulariter

ad pⁿs. ¶Hāc pclonē ꝓbat pbs inductiue. ¶Nā bñ seqt si terra ē pluta necesse ē ꝙ per actiōem solis vapor ex ea resoluatur. quo resoluto necesse ē ꝙ sursum eleuet quo eleuato necesse ē ꝙ generet nubes. qua generata neces/se ē ꝙ generet pluuia. qua generata cū sit grauis necesse ē ꝙ cadat deorsum sup terrā. qua cadēte sup terram ne/cesse ē ꝙ pluat eā: ⁊ p ꝓns ꝙ terra sit ꝓpluta: quod erat quod primo accipiebat. ⁊ sic m oīb⁹ alijs que fm gene/ratiōem circulare sunt gⁱ ⁊c. ¶Sꝑo declaratiōe huius ꝓsiderandū ē hic fm pbm ⁊ doc. s. ꝙ in his q̄ dicto mō fiunt valet syll's dū mō accipiant ꝓcessum demōrationis hoc capl'o. vz ꝙ mediū ⁊ extremi termini ꝓsequātur ad inuicē. Quia in his que sic generātur ē quedam ꝓuersio circularis ducēs a pmo generato p qđ deuenitur ad vlti mum: ⁊ ab vltimo deuenit ad pmū: nōidem noīe sz idē spē: vt dī in 2° de generatione. ⁊ ita non seqtur ꝙ idē nu mero sit pr⁹ ⁊ posteri⁹ notius ⁊ ignoti⁹: cā ⁊ effectus ⁊ hoc ipm cōpetit ꝓcessui demōrationis. Eo ꝙ q̄ñq cōclu siones ꝓuertunt vt. s. ex eis syllogizentur alique pmissa rum. hoc. n. ē circulo demōrare ꝙ q̄ꝫ nō competat. si oio sit vnū ⁊ idē qđ pr⁹ fuit pclo ⁊ postea: ē pncipiuz re spectu einsdē in numero. neq; sit idē noti⁹ ⁊ ignotius. Si aūt nō sit oio idē sicut accidit in his que circulo generant nullū incōueniens ē hec oīa. d. s. fm pbm. Accipitur aūt ħ demōratio cāntis. vt vz se extēdit ad syll'm. ¶Non enīz ē incōueniēs syll's circularis sz demōratio circularis pp qd sit inconueniēs vel ipossibilis vt supra m'pmo declaratū ē. ⁊ ppter hoc pz solo ad pmū arg^m. ¶Considerandū ē vlteri⁹ ħ fm. d. s. ꝙ pdictos cāz circuitus inueniri non pōt fm ordinē q inuenitur in causis per se q: sic necesse ē venire ad vnū primū in qualz genere cāz. vt ꝓbatur 2° methaphysice. Nō aūt aliqua generātur ex igne vel aq̄ ⁊ iterato ex aq̄ generetur ignis hoc nō ē p se sz per accēs ¶Non enī ens per se generat ex ente in actu sz ex ente in potentia. vt pz primo pbycoꝝ. ꝓcedēdo i cāis per se nō erit circulatio. ¶Nā cōplutionis terre accipim⁹ ꝙ cā agen te calorē aeris q cātur a sole ⁊ non ecōuerso: ꝙ cā vo mā li accipiem⁹ aquā cui⁹ mā non ē aq̄. Sed mā cōis elemē torum. ¶Dec ille. ¶Considerandū ē vlterius fm Egidi/um ꝙ in pdicto exemplo pbi mediū ⁊ extrema ꝓuertūt ¶Naz pluuia nubes ⁊ vapor ꝓuertibilit se habēt. Quod/libet enī pōt ee pmū qōlibz mediū ⁊ qōlibz vltimū. naz si incipiam⁹ a pluuia: ex pluuia generabitur vapor ⁊ ex vapore nubes ꝓpter quod pluuia erit primum. Vapor medium ⁊ nubes vltimū. Si incipiam⁹ a vapore ex va pore generabit nubes ⁊ ex nube pluuia. ⁊ sic nubes erit medium que prius fuit vltimū: ⁊ pluuia erit vltimum. que prius fuit quoddā prius acceptuz. Sed si incipiam⁹ a nube. ex nube generabitur pluuia ex pluuia vapor. sic nubes erit primū: pluuia mediū: ⁊ vapor vltimū. Sic ergo in talib⁹ extrema ⁊ mediū ꝓuertuntur. q: quodlz pōt fieri qōlibz ⁊ sic in generationib⁹ talib⁹ mediū fit ex tremū ⁊ econuerso. ita ⁊ ī argumētatiōib⁹ pōt pclones fieri pmisse ⁊ ecōuerso. q: sicut modi intelligēdi sumunt originē ex mōis eēndi ita modi arguēdi sumunt originez ex modis eēndi sicut in his qui generātur. ergo circulari ter fm eē pōt de se in nīa inferri circularit. sic de eis pōt fieri ar° circularis. ¶Dec ille. ¶Considerādū ē vlteri⁹ sz enndē ꝙ idē inq̄ztum idē nō pōt esse cā mālis sui ipi⁹ lo/quendo de eodē in nūero q̄tūcūq; accipiatur cā mālis p accēs vt si ex pluuia fiat vapor ex vapore nubes ex nu be pluuia. ⁊ ita ex pluuia fiat pluuia non est eadez pluuia numero ex q̄ fit vapor ⁊ pluuia q̄ generāt ex vapore: et per hoc pz solo ad vltimū argumentum. ¶Ad argu/mēta igitur pz solutio ex dictis.

¶Segtur in pbo ⁊ in sancto doctore. (Sunt autem q̄/daz ⁊c.)

¶Articulus secundus.

a ¶Secundū sic pceditur. Videt ꝙ ad demōrandū ea q̄ fiunt vt frequēter non debeat accipi medi/um qđ se hēat vt frequenter. ¶Nam demon/stratio pcedit ex necessarijs vt in pmo h⁹ ꝓbatum est. sz necessaria nō siūt vt frequēter. Ex necijs āt sp non seqt nisi necium vtēt ibi ꝓbatū ē. ergo ī nulla demōratiōe oz accipi mediū qđ se hēat vt frequēter. 2^m. ¶Ꝺ in cāis q̄ ipediri pōt. vt supra ꝓbatū ē vel ꝓcessum nō valz arg° a priori ad posteri⁹. sz cā q̄ ꝓducit suū effectū vt frequēt ipediri pōt. vt patet 2° pbycoꝝ. g° talis nō pōt sumi pro medio demōrationis ⁊ accipiēdo demōratiōem cōiter af/firmatiue syllogizādo 2° nō seqtur necia ex premissis ab solute loquēdo. ¶Sed ꝺ ē pbs in pōti capl'o ibi (Sunt quedā ⁊c.) ¶Rñ° dōm ꝙ 2ª 2° h⁹ capl'i que ē rñsiua ad q̄stitū talis ē. Sic eoꝝ que sūt sp oz accipe mediū qđ sit sp. ita eoꝝ q̄ sūt vt frequēter oz accipe mediū quod se hēat vt frequēter. hec pclo ꝓbat taliter fm pbm. nā si accpetur mediū qđ ē vltē: ⁊ sp ꝓdicabit ꝺ mīori extre mitate vlr. i. de oī ⁊ semper. ergo maior extremitas pre dicabitur vlr ⁊ sp de mīori extremitate. ⁊ nō vt frequēt qđ est ꝺ hypostasim. supponebat. n. ꝙ illud qđ demōra tur demōrat vt frequēter. Ex quo pz ꝙ eoꝝ que fiunt vt frequēter pōt accipi pn^a ī mediata ita tñ ꝙ talia principia sint aut fiāt vt frequēter. Uerūtñ hmōi demōratiōnes nō faciunt scire simpliciter vez eē qđ pclndit. sz fm quid. i. ꝙ vez ē vt in plurib⁹ siue frequēter. sic ēt pn^a que assu/mūtur vitatē hūt. vñ hmōi scie deficiūt a scijs que sunt de necessarijs absolute q̄stū ad certitudinē demōrationis vt ħ dic. d. s. Ex q̄ pz solo ad argumēta. pz ex pdictis vt ħ dicit pbs epilogando ea que dicta sunt in pōti libro qua re quod quid ē sit vel nō sit demōratio vl' diffinitio. ¶Ad argumēta pz solo ex dictis.

¶Questio. 13. de his que accipiēda sūt ad inuestigādū quod quid est. ⁊ ē lectio. 13. sancti doc.

Lec. 13.

i ¶A hoc tractatu ꝓsiderādū ē q̄re ipsuz qđ qđ ē pōt venari. ¶Dūa ostē/suz ē q̄re ipz qđ qđ ē. ⁊ pp qđ se hēant ad de mōratiōem. Circa qđ q̄druplex occurrit ꝓside/ratio fm ꝙ q̄tuor sunt capla h⁹ tractatus. ¶Naz primo cō/si derādū ē q̄re dicitur ee illa q̄ accipiunt ad ꝓstituēdū qđ qđ ē sine diffōem. ⁊ ħ ī pⁿ ca°. 2° 3^m ē q̄re talia dōt per viā divisiōis inuestigari ⁊ ħ ī 2° cap° ibi (Lōgrua āt ⁊c.) 3° 3^m ē de erroribⁿ q ptingēr pōt ī tali inuestigatiōe. ⁊ ħ ī 3° ca° ibi (¶Nō āt oz ⁊c.) 4° 3^m ē q̄re qđ qđ ē pōt inue/stigari p viā silitudinis. ⁊ h⁹ ī 4° capl'o ibi (Querere āt oz ⁊c.) Quātū ad pm q̄rē vnū vz quare ad inuestigan/dū qđ qđ ē accipiēda sint talia q̄ in sūt sp ⁊ ī plus se habe ant nō extra genus.

¶Segtur in pbo ⁊ in sanc. doc. (Quō āt oz venari.)

Articulus vnicus.

¶Quod sic pceditur. vī ꝙ ad mani/festādū qđ qđ ē. nō oz acci pere illa q̄ insūt sp ⁊ queī plus se hēant q̄ꝫ dif finitū. nā ī 7° metha^c dicit pbs ꝙ q̄ñ puenit ad vltimā differentiaz erunt eq̄les differētie ipīs specie/bus. ergo differētia nō in plus se habet q̄ꝫ spēs. sed diffe rentia ponitur in diffōne. ergo quelibz ptcula ipsi⁹ quod quid ē nō ī plus se hz q̄ꝫ id cui⁹ est. 2^m. ¶Preterea q̄li/libet diffinitio dicit quoddaz ꝓpriū diffiniti. vt pz p° to/picoꝝ sz ꝓpriū nō plus se hz q̄ꝫ id cui⁹ ē ꝓprium. g° ⁊c. ¶Sed ꝺ est pbus in littera ibi. (Quomodo aūt oz ve/nari ⁊c.) ¶Rñ° dicendum ꝙ iste ē quintus tractat⁹ h⁹ scōi libri qui continet in se quattuor capitula. vt in capite questionis patuit. In primo capl'o pbus ostendens qua lia dōt esse ex quibus constituitur diffinitio. ponit vnam conclusionem que ē rñsiua ad quesitum. vz ꝙ ipz quod quid est vel ad manifestādum qđ qđ est opz accipere ta lia que quidez sūt semp ⁊ in plus. non qđē extra genus: Et oīa simul sumpta ꝓuertantur cū diffinito. hāc conclu sionem ꝓbat pbs per exēplum. ¶Nā diffinitio nūeri trina rij ē nūerus ipar vtrobiq; modo primus. Sed quelibet particula seorsum sumpta in plus se habet q̄ꝫ diffinitu. vz q̄ꝫ numerus trinarius vt dese manifestuz est. ⁊ om/nes ptcule sil' sūpte ꝓuertūtur cū nūero ternario. g° ⁊c.

¶Sꝑo declaratiōe pcedētū sciēdū ꝙ aligs nūer⁹ dī ꝑ m° duplr. Uno mō q:nō mēsurat aliquo alio nūero vñ

ꝯternarius nō ē nūerus ꝑmus: q; mēsurat nūero bina/rio sed terminus illo mō dī ꝑmus q; nō mensurat aliq̄ alio nūero sed sola vnitate. Alio mō q; nō componit ex pluribus nūeris vñ septenarius lz dicat ꝑm⁹ ꝑmo mo/do. Cū mensuret vnitate ⁊ nūero non tñ dī ꝑmus illo scdo mō. Cū cōponat ex pluribus. ſ. ternario ⁊ ꝯterna/rio ternarius dī ēt illo scdo mō ꝑmus. Nā. n. componi tur ex plurib⁹ nūeris sed ex sola vnitate ⁊ dualitate ter/narius. ergo dicit ꝑmus vtroq; mō. ¶ Cōsiderādum ē vlterius fm pbm ⁊. d. s. q; ea q̄ ꝑdicant in eo qđ qđ oz q; semp ⁊ vlr ꝑdicent. Inter ea āt q̄ ꝑdicant vt sem per q̄dā inueniūt q̄ se hñt in plus q̄ id cui īsunt non tñ ita q; inueniant extra genus illud. Illa. n. dñr ee in plus q̄ cūq; vlr īsunt alicui nō tñ ei soli: sed alijs sic aīal ēst hoi. Aliqua vo reperiunt q̄ se hñt in plus extra gen⁹: sicut ens in plus se hz q̄ ternarius: q; nō solū ens ꝑdicat de nūe/ro q; ē genus ternarij. Sed ꝑdicat ēt de alijs generibus Impār vo ē in plus q̄ ternarius nō tñ extra gen⁹ q; so/lū cōuenit nūero. ¶ Cōsiderādū ē vlterius fm. d. s. q; si posset accipi dīa que notificaret ipam formā subalem spē nullo mō dīa vltima eēt in plus q̄ spēs. Sed q; for/me sbales nō sūt nobis p se note eo q; manifestent p ali qua accītia que sūt signa illius forme: vt pz. 8. metaphy ce. nō āt oz accipere accītia ppria ipsi⁹ spēi. Q; talia oz p diffinitionē spēi demīare sed opz ea manifestari p aliq̄ accītia cōia vel cōiora. ⁊ fm hoc dīe assūpte dñr qdez sbales in q̄tū inducunt ad declarādū formā eēntialem. Sūt āt cōiores ipse inq̄tū assumunt ex aligbus signis que ꝓsequūt supiora gnā. hec ille formaliter. Ex q̄ elicit q; ē dupler diffinitio qditatiua. Quedā ē qditatiua fōa/liter que dat p vez genus ⁊ verā dīam ⁊ talis diffini/tiōis nō q̄libet pticula se hz in plus. Alia ē qditatiua cir/cūlocutione ⁊ illius diffinitiōis q̄libet pticula se hz i plus Si āt sit diffinitio q̄ dat p ppriū genus ⁊ ppriū accīs il la nō dicit qditatiua: sed descriptiua vt declaratū ē. 7. di nine pbie. ¶ Cōsiderādū ē vlterius fm pbm in pñti ca/pitulo q; illa q̄ sic se hñt q; ꝑdicant in qđ ex necessitate ⁊ vlr īsunt: ⁊ oīa simul sūpta ꝙuertunt cū aliquo cui⁹ con stitūūt diffinitionē. Quia qcqd ē tale: aut ē genus: aut est diffinitio. Sed talia nō sūt genus: q; genus nō cōuertit cū eo cuius est genus. ergo est diffinitio eius. ¶ Ad ar/gumenta patz solutio ex dictis.

¶ Questio. 14. qūo inuestigari possit qđ qđ est p viam diuisionis ⁊ ē lectio. 14. sancti doctoris. Lec. 14ª.

Ed ꝓsiderādū restat q̄re ipm qđ, qđ ē pōt inuestigari p viā diuisiōis q; mo dus ē maxie ꝓgruus. ¶ Circa quod que/ritur vtrum per viam diuisionis possit in/uestigari quod quid est.

¶ Sequit in pbo ⁊ in sancto doctore. (Congruū aūt.)

¶ Articulus vnicus.

B quod sic ꝓcedit. Ut̄ q; p viā di/uisiōis nō possit inuestigari qđ qđ ē siue eius signū qđ ē diffinitio. Nā vt supra dictū ē p viā diuisiōis non pōt oīdi qđ qđ ē de eo cuius ē. ergo ⁊c. ¶ Scdz ꝓterea in q̄libz dif finitiōe ponit aliq̄ dīa vel aliqd loco dīe: sed dīa ē di/uisibilis. ergo p viā diuisiōis nō ē congruū ad venāduz diffinitionē. ¶ Sed ꝫ ē pbs in pñti capl̄o. ibi. (Cōgruū aūt ⁊c.) ¶ Rñsio dīm q; istud ē scdm capl̄m hui⁹ tra ctatus in quo pbs tāgit vnā ꝓclusionē q̄ ē rñsiua ad q̄stū lz. Qđ p viā diuisiōis pōt cōgrue venari ipm qđ qđ est sine diffinitio. Que cōclo ꝓbat tali rōne fm pbm. Nā spēs cui⁹ solū ē diffinitio hz diffiniri p ppriū genus sz p/priū genus nō pōt cognosci nisi cognoscat q̄re dividit i spēs immediatas per dīas eius ꝓstitutēes. ergo via diui/sionis cōgrua ē ad venandū qđ qđ ē. ¶ Pro cuius de/claratiōe ꝓsiderādū est fm pbm ⁊. d. s. q; cū aliqs vult negociari ad diffiniendū aliqđ vle cōgruū ē vt ꝑmo di/uidat genus in ptes ꝑmas illius generis q̄ fm spēm sūt idiuisibiles. pnta q; dividat nūez in binariū ⁊ ternariuz Et hac diuisione ꝑmissa per quā cognoscit genus: opz postea accipere diffinitionē singulariū spēz: ⁊ sic in sil/bus. ¶ Cōsiderandū ē vlterius fm eūdē q; postq̄ acce ꝑmus diuisionē generis in spēs qd sit ppriū genus. pu/ta vtrū sit in genere q̄litatis vel q̄titatis oz ad inuestigā/das dīas cōsiderare accītia ppria q̄ sunt signa spēz qđ ꝑmo opz facere p accītia cōia q̄ consequūt aliqđ genus cōe idiuisibile que qđē simul sūpta si, conuertant cū spē cuius diffinitio q̄rit ponere loco vnius dīe ipsius diffi/nitōis. Sed istabat discipulus. Nā qōlibet genus diuidi tur p duas dīas vt pz p porphyriū ⁊ pbm in pñti. er/go hoc male dicit q; aliqđ genus ē indiuisibile. Ad qđ dīm lz qōlibet genus sit diuisibile per viam descensus sine compositiōes qua ꝓcedit a supiori ad īferius tamē aliqđ genus repit qđ ē indiuisibile p viam ascensus sine resolutiōis. Nā genus generalissimū nō ē resolubile in aliqua ꝑora genera lz resolvat in aliq̄ ꝑora trāscendentia vt in veteri arte disputatū ē. ¶ Cōsiderandū ē vlterius fm pbm q; quatuor regrunt ad hoc q; aliqua diffinitio sit bona. Nam primo relinquitur q; diffinitio predicet i eo quod qd de diffinito: lz differentia seorsum accepta ꝑ dicetur in quale fm modum significandi. Secūdo req/ritur q; sit conuertibilis cum diffinito. vz q; non compe tat alijs a diffinito. Tertio q; partes diffinitionis sic ordi nentur q; magis cōmune precedat minus cōmune pre/serti fm philz. Secus autē cā ornatus. Quarto q; nihil diminutum nihil superfluum cōtineat sed q; euacuet to tam nām diffiniti a prima potentia vsq; ad vltimū actū. ¶ Ad primum igitur dicendū q; lz via diuisionis nō va leat ad ostendum syllogistice qđ quid est de eo cuius est in eo qđ quid est: valet tamen ad inuestigandum ipsuz⁹. dividentes statim accipiunt omnia contenta sub diuiso ⁊ nō vt syllogistica sed sicut aliqs a principio acciper et aliq̄ diuideret. ¶ Ad scdm pz solo ex dictis.

¶ Questio. 15. de cognitione ipsius qđ qđ est: ⁊ est le/ctio. 15. sancti doctoris. Lec. 15ª.

Aplius ꝓsiderandum restat de exclusione duorum er/rorum qui contingere pñt in venatione ipi us qđ quid est: ⁊ de his que dñt obserua ri in tali venatione. ¶ Circa qđ querūtur duo. Primo vtrum possibile sit intellectum humanuz co/pori conjunctū itelligere qđ quid ē alicuius rei. Se/cūdo vtrum in venatione ipsius qđ qđ est per viam di uisionis debet obseruari q; ea que accipiuntur in tali ve natione predicent in eo quod qd est.

¶ Sequitur in pbo ⁊ in sancto doctore ibi. (Nūbil aūt oportet.)

¶ Articulus primus.

B primum sic ꝓcedit. Ut̄ q; im possibile sit intellectū humanum itelligere quod quid est alicuius rei. Nam nullus pōt cognoscere quod quid ē alicuius rei nisi cognoscat omnia entia: sed impossibile est intellectum humanum intelligere omnia entia cogni tione nāli: q; nullus angelus cognoscit omnia cognitiōe naturali. ergo ⁊c. Probatio minoris. Nam quod qd ē siue diffinitio datur per propriā dīam eēntialem loquē/do de diffinitione significāte qđ qd ē qditative: sed nō pt cognosci dīas alicuius ad oīa alia entia: nisi oīa alia entia cognoscāt. Nā. n. pōt cognosci relatio nisi cognoscantur extrema relationis. ergo maior vā. ¶ Scdm ꝓterea id a quo aliqd differt ē idē ei. Id āt a quo aliqd differt est alterum ab eo. Sed nō possumus scire qđ qd ē alicui⁹ nisi qd ē idē ei. Et qđ ē alterum ab eo. ergo nō pt cognosci q̄tū ad qđ qd ē nec oīa cognoscant: ⁊ sic idē q; pus. ¶ Sed ꝫ ē pbs in pñti capl̄o ibi. (Non aūt opz ⁊c.) ¶ Rñsio dīm q; istud ē tertiū capl̄m hui⁹ tractat⁹ in q̄ pbs remo uēdo duos errores ⁊ adducēdo ea q̄ obseruari debēt in venatiōe ipsi⁹ qđ qd ē aut i acceptiōe diffinitiōis alicui⁹ innuit tres ꝓclones de q̄z tertia in seq̄nti articulo videbit Pª āt ꝓclo tale ē. Qđ nō oz diffinitē ⁊ cognoscētē cog⁹ scere ⁊ scire oīa. Quā ꝓclonē pbat pbus duabus rōni/bus. Quaz prima talis ē. Nam dīe que ingrediuntur

diffinitionem significantem qō qd dē qua ē hic ad ppositum sūt tales p quas diffinitus ē alterū ⁊ diuersum fm sōam. Sed nō fm oēs dīas diffinitū ē alterū seu aliud fm sbam. Cū multe sint dīe accītales: ergo nō opz q diffiniēs cognoscat oīa entia qr nō opz q cognoscat differētias accītales. Ut pnta diffiniēs verū nō opz q diffiniēs cognoscat oēs dīas accītales ipsius p quas diuntpticularia ⁊ idiuidua ipsi⁹ hois. Scōa rō ē talis. Nō oz ēt diffinientē scire oēs spēs alias a qbus differt homo p dīas eētiales: vt si qs vellit diffinire hoiem diuidēdo aīal per rōnale ⁊ irrōnale. Sufficit eū cognoscere: hāc dīam rōale ⁊ q ō hoī quē qrit diffinire ꝓueniat rōale. Sed dīis oppositis que p̄dicant de alijs spēbus aīalis non oz scire quot sūt dīe aīalis que p̄dicant de spēbus aīalis irrōnalis. ergo nō oz diffinientē cognoscere omnia alia a diffinito loquēdo de diffinitiōe determinata ⁊ potissima. Secus aūt ē loq̄ndo de cognitiōe ꝓfusa ⁊ p̄uatiua q̄ nō cognoscit hoiem eē aīal. cognoscit eū eē ens. Et cognoscit eū eē ens quodāmō cognoscit oīa vt pz in p̄hemio metaphysice. Ex qbus pz p̄mus error eox q dicebant q̄ ipossibile ē accipe qō qd ē siue diffinitionē alicuius rei ꝓpter hoc q̄ oz oīa cognoscere. Tū primo qr nō ē necesse q̄ talis cognoscat oīa. Tū scōo qr nō ē conueniēs q̄ talis cognoscat oīa cognitiōe cōfusa cognoscendo qditatē vnius. res. pz ergo rōnio ad q̄situ vz q̄ possibile ē ītellectū cognoscere qō qd est alicuius dato q̄ non oīa cognoscat. Scōa concl'o q̄ elicit ex textu ē talis. Nō ille q̄ vult venari qō qd ē siue diffinitiōe alicui⁹ p viam diuisiōis nō oz q̄ supponat q̄ totū diuisuz cōtineat sub mēbris diuidētibus. Quā cōclonem ꝓbat pbs tali rōe. Nā si accipiant dīe oppposite ꝓxie ⁊ imediate alicui⁹ generis qō diuidit necessario segt q̄ totū tale genus necessario cadat sub talibus dīis. ergo nō ē necesse q̄ hoc a venatore petat. ¶ Pro cui⁹ declatione ꝓsiderāduz ē hic fm pbm q̄ necesse ē totū genus diuisum eē in altero mēbroꝝ diuidentiū cū suo opposito. Altera. n. dīa diuidens cū sua oppositione enacuēt totū gen⁹. Si talis differētia accepta sit ꝓpria ⁊ imediata illius generis qō diuidit m̄ḡtū huiōi. Quia dato q̄ tales dīe eēnt oppositē: si nō eēnt imediate nō enacuarēt totū genus qō diuidit. vt si qs accipiat has dīas vz diuisum pēnis ⁊ nō diuisum pēnis qbus diuidit aīal q̄ḡtis sint opposita nō tñ enacuēt totū aīal. Quia nō sūt dīe aīalis simplr ⁊ imediate: sed sūt dīe aīalis pēnati. Sed si aliqs accipiat differentias alicuius diuisi q̄ sint dīe eius simplr ⁊ sint oppposite ⁊ imediate necessario enacuāt totū diuisum. Ex qbus eliciunt tres cōditiōes bone diuisiōis. Quaꝝ prima ē q̄ diuisio dz eē bimēbris. Scōa ē q̄ talia mēbra debent eē opposita ⁊ p ꝓus diuisa. Tertia ē q̄ enacuet totū posse diuisi ita q̄ totum diuisum contineatur sub mēbris diuidentibus. ¶ Ad argumēta patz solo ex dictis. ¶ Sequitur in pbo ⁊ in sancto doctore. (Ad constituendum ⁊c.) ¶ Artulus secūdus.

2 **D secundum** sic p:ocedit. Ur q̄ inenatione ipius qō qd ē p viā diuisionis nō opz accipe solū eā q̄ p̄dicant in eo qō qd ē. Naz in tali venatiōe accipit ꝓpria dīa. Sed talis nō p̄dicat in qd sed in q̄le vt pz p porphyriū in libro vniuꝝ ⁊ p pbm in primo topicoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Secūdū aliq̄ diffinitio ēt qditatiua datur p accītia cōia vt supra cōcessū ē: sed talia non p̄dicant in qd ⁊c. ¶ Sz hō ē pbs i pnti capl'o ibi. (Ad cōstituēdū ⁊c.) ¶ Rnsio dōm q̄ tertia concl'o huiꝰ capl'i ex q̄ iferē ꝓcl'o rnsiua ad q̄situ talis ē. Tria de necessitate requrunt ipsi diffinienti ad venandū diffinitionē p viā diuisiōis. Primꝰ vz q̄ ea que accipiunt p̄dicant in eo qō qd. Scōus q̄ debite ordinent ita q̄ magis cōmūe p̄cedat ⁊ minus cōe sequat. Tertius vt accipiant oīa q̄ ptinēt ad ipm qō qd ē. Que concl'o declarat pz pbm q̄ḡtū ad eius singulas ptes. Primo q̄ḡtū ad pmaz ptem. Nā sic p methodū datū in libro topicoꝝ de accīte possum⁹ ꝓbare ⁊q̄ sūt p accīa. Sic p methodū datuz de genere possumus ꝓbare q̄ sūt ⁊ q̄ p̄dicant in eo qō qd sine eētialiter. Quia ea q̄ accipiunt p viā diuisionis ad diffiniēdū aliq̄d sūt p se ei cuius ē diffinitio. Sz illa que sunt p se eētialr p̄dicant vt in qd accipiēdo p̄dicari in qd p eo q̄ ē p̄dicari eētialr. Uñ dīa essentialis p̄dicat essentialr de eo cuius ē dīa: ⁊ p ꝓns in qd fm rē licz fm modū significandi p̄dicet in q̄le. Scōo declarat q̄ḡtū ad scōam ptem vz q̄ ptes diffinitiōis debeāt ꝓgrue ordinari ita q̄ magis cōe p̄cedat ⁊ minus cōe seq̄tur. Nam illud ē prius accipiendū iter partes diffinitiōis qō ē ꝓns ad oīa a quo vz nō ꝓuertit subsistendi ꝓnia: ⁊ sic deinceps vsq̄quo deueniat ad dīam totius. i. ad dīam specificā q̄ nō p̄dicat de aliquo distincto spē ab ipsa: sed cum illa ꝓuertat. Illud ergo qō p̄dicat de alijs ⁊ qō subseq̄tur ad alia: ⁊ nō ecōuerso. illud est prius maiore. Naz illud est prius a quo nō ꝓuertit ꝓnia in diffinitiōe. ergo id debz prius poni qō est pr⁹: ⁊ scōo qō ē 2ᵐ in ordine diuisiōis. Tertio declarat p̄dictā concl'onez q̄ḡtū ad tertiā eius partez vz q̄ nihil eox q̄ ptinent ad qō qd est p̄termittat. Nā per viā diuisiōis accipimus id qō est primuz descēdendo ordinate vsq̄ ad vltimā dīam specificam q̄ cū eo cuius diffinitio q̄rit necessario ꝓuertibilr p̄dicatur. Sed hoc faciendo nihil pōt dimitti eox q̄ ptinēt ad qō qd ē siue ad diffinitionē alicui⁹ iplicite loquēdo: ⁊ sic diffinitio enacuabit totā nām diffiniti a p̄ma potētia. i. a p̄mo p̄dicato vsq̄ ad vltimū actū. i. ad dīam specificaz Ex quo pz concl'o rnsiua ad q̄situ vz q̄ in venatiōe ipi⁹ qō qd ē opz accipe ea q̄ p̄dicant in qd. Quia ea q̄ ponūtur in diffinitiōe qditatiua formalr accepta opz q̄ sint ⁊ p̄dicent per se i p̄mo mō: vt in p̄mo huiꝰ patuit. Sz oīa talia q̄ sic p se p̄dicant eētialr p̄dicant: ⁊ per ꝓns in qd. ¶ Cōsiderādū ē q̄ aliq̄ dicūt qd fm rē tm ⁊ nō fm modū significādi super quo fundat modus p̄dicādi vt dīa sbalis de genere sbo. Aliq̄ dicūt qd fm modū significandi ⁊ nō fm rem vt calor albedo: ⁊ sic dīa q̄ cum sint genus vel spēs oz q̄ p̄dicent in qd. Tamē fm significatū vel rez significatā dicūt accīs ⁊ nō dicūt qd accipiēdo p eo q̄ ē q̄ḡtū quale ⁊ alia p̄dicata accītiū. Alia vo sunt q̄ dicūt qd fm rē ⁊ modū simul vt sūt gnā ⁊ spēs de genere sbe vt in sūmulis satis declaratū ē. Uerūtñ accipit p̄dicari in qd vt se extendit ad oēm p̄dicationē eētialez sicut dictū ē. ¶ Cōsiderādū ē vlterius fm pbm q̄ ex p̄cedēti scōne inferē vnū corelariū vz q̄ p̄dcā ars inuestigādi diffinitionē per viā diuisiōis tribus p̄dictis scōnibus obseruatis ē sufficiēs. Nā ⁊ sic diffinitio nō superfluum neq̄z diminutū cōtinebit. Quod. n. non plus ponat illo mō q̄ḡtū debeat poni pz per p̄mū triū p̄dictoꝝ q̄ solū accipiūt ea q̄ p̄dicant q̄ qd: ⁊ talia necesse ē accipere Silr manifestū ē q̄ sic in tali diffinitiōe nihil deficit qr si deficēt aliq̄d vel eēt genus vel dīa. Non primū q̄ patz ex 2° triū p̄dictoꝝ. id enī accipit sine quo non sūt alia ⁊ q̄ pōt eē sine alijs. ⁊ hoc ē gen⁹ in his q̄ per se p̄dicant. Neqz 2ᵐ qr dīe oēs accipiunt vt pz per tertiū p̄dictoꝝ Quia deuenit ad vltimā dīam extra quā amplius non pōt accipi alia dīa accipiēdo oēs dīas iter medias. Talis ergo ars ergo est sufficiēs nihil superfluū aut diminutū cōtinēs. Sufficit ergo tertia p̄dcā seruare ad aliq̄d cōgrue diffinendo. ¶ Ad p̄mū pz solo ex dictis. ¶ Ad secūdū dōm q̄ iz aliq̄ diffinitio q̄ dz qditatiua in ꝓprie vel circūlocutiōe det per accītia cōia q̄ oīa seorsuz sumpta in plus se habeāt q̄ḡ diffinitū. tñ diffinitio q̄ dicit p̄prie ⁊ formalr quiditatiua de qua nūc ē ad ppositū non dat per accītia cōia aut ꝓpria sed ꝓprium genus ⁊ p̄priam dīam: vnde rō non sequitur.

¶ Questio. 16. quomodo inuestigetur qō qd ē per viā similitudinis: ⁊ est lectio. 16. sancti doctoris. Lec. 16ª.

x capite huius q̄nti tractatus inbz pbs nūc ꝓsiderādū esse ō e inuestigatiōe ipsius qō qd ē siue diffinitionis per viā similitudinis. Postq̄ visum est q̄re possit inuestigari per modū ꝓgruz per viā diuisionis. ¶ Circa quod querit vtruz modus

inuestigandi ipm q qd ē per viam silitudinis sit ꝓueniēs
¶Segt in pho ⁊ in doct. s. ibi (Querere autem opz.)

Articulus vnicus.

a **Quod** sic ꝓcedit. Vid q ipz q qd ē nō possit ꝑgrue inuestigari p viā silitudinis siue resolutiōis ꝓcedendo vz a singularibus ad vle ⁊ a min⁹ vlibus ad magis vla. Nā metaphora accipit fm aliqō sile. vt cū dī q hō ē arbor reuersa. sz p talē silitudinē nō oz aliquid diffinire p methaphorā: vt ꝓbat ℔ phūs i fine h⁹ capli. Nā. n. oz q id qd ē sile fm vnū sit sile ꝯtū ad oīa ergo modus inuestigādi p viā silitudinis non est ꝓueniēs. ¶ In ¶ i inuestigatiōe diffōnis oz obseruare: vt dcm ē q ꝓmo ponat magis cōe: ⁊ min⁹ cōe seq. igit incōueniens ē modus inuestigatiōis ꝓcedēdo p viam silitudinis a singularib⁹ ad vle. ¶Sz ℈ ē ꝓbs in ꝓti capło ibi (Querere aūt oz ⁊c) ¶Rn. dicēdū q istud est vltimū capłm h⁹ tractatus℈ quo phūs docēs inuestigare q qd ē p viaz silitudinis siue resolutiōis: ponit duas ꝓclones. Quarū ꝓma q ē rnsiua ad qstū talis ē. Modus inuestigādi ipm q qd ē p viā silitudinis siue resolutiōis ē ꝓueniēs siue cōgru⁹. Quā ꝓclonē ꝓbat ꝓbs dupl. Nio ꝯtū ad māz vz ꝯtū ad hoc q ꝓuenit ad cōe. nā ois diffinitio dat de aliquo fm q ꝓsideraf in vli ⁊ nō fm q ꝓsideraf fm q ē in hoc vl in illo. Nā. n. medic⁹ diffinit sanū q ē in hoc. sz in vli simpl ꝯtū ad oēs vel ꝑmo distinguit sanum p diuersas spēs cū illud eē sanū cholericū. Illō vo flegmaticū reddēs vnicuiq spēz suā diffōnem ꝓpriā. Cū ergo p viā silitudinis aut resolutiōis ꝓcedēdo a singularibus ad vle pueīt ad aliqō in vli ꝓsideratū ꝯtū ad terminuz talis resolutiōis: talis modus ē ꝑgru⁹. Eo ꝓbat eandē cōclusionē ꝯtū ad ꝓcessū: ⁊ hoc dupl. ꝓmo mō rōe facilitatis cognitōis per quā remouet oppōitū scie siue erroz nā ois nra cognitio siue disciplia ꝓcedit a faciliorib⁹ nob. facili⁹ āt ē diffinitiue cognoscere aliqō minus cōe ꝯtū aliquod magis cōe. Qz in magis vlib⁹ que sūt min⁹ determinata latēt equocatiōes ꝯtū i illis min⁹ vlib⁹ q nō sub diuidunt p dīas specificas. ꝙ⁰ ꝓueniēt diffinīēdo fit ꝓcessus a singularib⁹ ad vlia ascēdendo. ꝛ⁰ idē ꝓbat ꝯtuz ad ꝓcessum ex ꝑte nra rōne euidētie. Nā sicut i demſtrationib⁹ oz syllogizari supponēdo aliqd qđ ē euidēs ⁊ manifestū sil: ⁊ hoc accidit in diffōnib⁹. Nā. n. pōt aliqs deuenire in cognitiōem ignoti nisi p aliqd notū siue hoc fiat demſtratiue siue diffinitiue. Cōtingit āt q aliquod euidēs ꝑeristit qñ ꝓtingit aliqd diffinitū diffiniri per ea q ꝓprie ⁊ distincte ꝓueniunt huic vel illi qđ manifestat phūs p ex⁹. Nā si aliqs velit notificare quid ē sile non ꝓsiderabit oē id quod pōt dici simile sed de qbusdaz silibus puta quō dicatur sile in colorib⁹: ⁊ quō dicatur sile in figuris. Diuersimode. n. dicitur sile i coloꝛib⁹ ⁊ in figuris. Nā dicitur sile in coloꝛib⁹ ex vnitate in coloꝛib⁹. Sed dicit sile i figuris ex hoc q anguli sunt equales ⁊ latera ꝓportionabilia ⁊ sil est in alijs. Nam si qs velit diffinire acutū nō respiciet ad oē qđ pōt dici acutū. sed respiciet ad acutum fm q reperitur in voce. Ex quo pz aliquid diffinire intēdens refugit statim ne ꝓtingat aliqua equocatio. ¶Pz ēt modū diffiniendi eē ꝓuenientē quo ab inferioꝛib⁹ ꝓcedit ur ad aliquod cōe ꝯtum. s. in specialib⁹: Specialia diffinire facilius ē ⁊ magis in talibus pōt eē vnīuocatio. ⁊ p ꝓns enitari equiuocatio q sūme vitādus ē in ꝓcessu demōstratiuo ⁊ diffinitiuo. ¶Considerādū ē hic fm ꝓbm i capite h⁹ capituli q ꝓcedendo ab inferioꝛib⁹ ad superioꝛa pōt ꝓueniēter venari ipsum q qd est qđ manifestat per exemplū. Nam si queram⁹ q qd ē magnanimitas debemus attēdere ad quosdā magnanimos qd vnū habent i se ipsis in quo ꝓueniūt ꝯtū sūt magnanimi. vt Hercules ⁊ Achilles ⁊ Aiax dicti sunt magnanimi: q oēs inquātuz hmōi hēbant in hoc cōe q ē nō subſtinere iniurias. eō signū ē. Nā hercules nō subſtinens iniurias dimicauit. Achilles aūt in insaniā versus ē ꝓpter iram: Aiax autem interfecit se ipm. Iterū considerare debem⁹ in alijs magnanimis aliqō cōe vnum in quo ꝓueniūt: sicut Alexander ⁊ Socrates q hēbant hoc cōe q non mutabāt pp ꝓsperitatē fortune ⁊ ꝓpter infoꝛtunia. sed indifferenter se habebāt in ꝓsperitatibus ⁊ aduersis. Accipiam⁹ ergo ista duo. s. Impassibilem eē a fortuitis casibus. Et non tolerare iniurias. ⁊ cōsiderem⁹ si est aliquod cōe eis in quo ꝓueniunt. vt puta q dicam⁹ q vtrūq ꝓtingit q aliquis se existimat dignū magis. In hoc enim cōsistit ratō magnanimitatis. Ex hoc ꝓtigit q homo nō pōt. pati iniurias: ex hoc ēt cōtingit q spernit aut ꝓtēnit aut semp ꝓtēnit mutatiōem bonoꝛ exteriorū tanq minoꝛ. Si autem nihil cōe inueniret in illis duob⁹ acceptis nō eēt vna speꝛies magnanimitatis. ſz due vnde nō posset dici vna cōmunis diffinitio ꝓprie dicta. Quia solū spēi spālissime ē talis diffinitio. ¶Cōsiderādū est vlterius q si quis p talem viam velit inuestigare diffōnem hois: opz considerare in quo oēs hoies conueniūt. s. in hoc cōe qđ ē eē rōnale. ¹⁰ oz ex latere in quo ꝓueniūt. Silr oēs equi vt ꝓueniunt in hinibilitate. ³⁰ oz cōsiderare in quo ꝓueniūt ambo tā hoies q̄ equi vz ꝓueniunt in aīali. ergo aīal rōnale est diffinitio hois ⁊ aīal inhinibile ē diffinitio equi. Et h⁹ ē ꝓsiderādo ꝓpriā dīam specificam eq per inhibilitatez ⁊ sic de silib⁹. hec āt via dicit. via resolutiōis: via silitudinis: via ascēsus. ¶Prima via de q̄ dcm ē in ꝓcēdi vz dī via diuisionis: via cōpositiōis: ⁊ via descensus. Silr dī via silitudinis. ²ª ꝓclo h⁹ capli talis ē q non oz diffinire p metaphoras. Que ꝓclo sic ꝓbat fm ꝑbm. Nam cū diffōnes sint ꝓcipua efficacissima media in disputationibus. Si diffōnes darētur per metaphoras sequeretur q ⁊ methaphoris disputādo possem⁹ vti. h⁹āt fieri non oz. qz metaphora accipitur fm aliqō simile: non opz q illud qđ ē sile fm vnum sit sile ꝯtū ad oīa. vnde in disputationib⁹ doctrinalibus in qb⁹ ꝑcipue queritur vitas. methaphora ē vitanda: ⁊ a fortiori equiuocatiōes in disputando: silib⁹ ⁊ per ꝓns in diffinitionibus debent enitari. quia equocatio peioꝛ ē metaphora. vt dicit hic Egidius. ¶Ad ꝑmū dōm negando ꝓnam q: dato q via similitudinis veneꝛ diffinitio modo exposito nō tñ ꝓpter hoc excluditur ipsa diffinitio per metaphoꝛicas locutiones. ⁊ ſz in talī venatiōe ꝓcedatur a minus cōi ad maius cōe. tū ꝓcludendo diffinitiōem iam inuestigatā ꝓponit magis cōe minus cōi. ¶Ad scōz pz solo ex dictis ⁊c.

¶Questio. 17. quō quod qd ē se habeat in questionib⁹ ⁊ est lec. 17. san. doc. Lect. 17.

v **Vlterius** considerandum restat q̄re ipm quod qd ē pōt inuestigari. ¶Postq̄ oīsum ē quare ipm quod qd ē pōt inuestigari per viā silitudinis diuisionis. Circa qđ triplex occurrit cōsideratio fm qđ iste tractat⁹ continet in se tria capitula fm tres lec. doc. san. Naz primo ꝓsiderādū ē quare ipm qđ quid est potest inuestigari. Scōo considerandū ē de solutione questionis ꝓpositē qua queritur de vnitate cause ⁊ cāti. ⁊ hoc in ³º capło ibi (Utrum aūt contingit ⁊c.) Circa ꝑmuz querit⁹ duo ¶Primo vtrum alicui⁹ qōnis ꝓposite possit inuestigari ꝓpter quid accipiendo aliquod cōe vniuocū siue analogum. scōo vtrum diuerse questiones possint communicare in ꝓpter quid.

¶Segtur in ꝑho ⁊ in san. doc. ibi (Ad habendū aūt ꝓblemata.) ¶Articulus primus.

a **Primum** sic ꝓcedit. Videt q ꝓpter qd alicuius ꝓblematis nō possit venari accipiēdo aliquod cōe genus: aut al quod cōe analogum. Nam ꝓpter qd alicuius ꝓblematis terminabilis p demōstrationem est causa ꝓpria: ⁊ ꝓpter quam ꝑdicatū inest subo cum demſtratio ꝓcedat ex ꝓprijs vt in primo declaratuz ē. sed nullum cō mune genus ē eā ꝓpria ꝓprie passionis alicuius subiecti. ergo ꝓpter quid non potest ꝓueniēter venari accipiēdo aliquod cōe genus. ²ª. ¶Pretera ꝓpter quid quod est medium demſtrationis ē diffinitio aut subiecti aut passionis loquēdo de demonstratione ꝓpter qd sed diffinitio nō est aliquod cōe genus in vniuocuz: neq

analogum. Cum quertatur cū eo cui⁹ ē diffinitio genus ⁊ nō quertitur cū eo cui⁹ ē gen⁹. Cum in plus se habeat ergo ⁊c. ¶Sed ꝺ ē pbs in pñti capl̄o ibi. (Ad habēdū ⁊ pblema ⁊c̄.) ¶Rñ°. ꝺdm q ista ē sext⁹ tractatus h⁹ scī libr in quo pbs oñdit modū inuestigādi ispm qō qd ē solūcdo duas qōnes. Qui qdē tractatus ꝓtinet ī se tria capl̄a: vt ī capite qōnis patuit. In primo capl̄o docz modum inuestigādi ꝓpter qd oñendo q diuersa pblemata pñt in vnum ꝓpter qd. Qō quidē capl̄m ꝓtinet in se duas ꝓclones de q̄x scḋa in sequēti articulo videbitur. ¶Prima ꝓclo q ē rñsiua ad questū talis est. Ipm ꝓpter quid qō determinat demōstratiue aliquā conclusionē ꝓpt qd debite pōt inuestigari triplr. ¶Prio accipiēdo aliqō cō mune genus vniuocum nominatum. 2° accipiēdo aliqō gen⁹ vniuocū inoīatum vno noīe. 3° accipiendo aliqō cōe analogum. ¶Primum ꝓbat pbs tali exēplo. ¶Nam si aliquis velit scire ꝓpter quid somnū vel vigilia insit boi vel equo ⁊ alijs spēbus aialis oz q videat qd ē illud cōe subiectum cui conuertibiliter talis passio ineſt quo habito id erit cā ꝓpter quā talis passio ineſt inferioribus. vt puta ꝓpter quid somnus vel vigilia ineſt boi. ¶Rñdetur quia est aīal silr equo ineſt somn⁹ ⁊ vigilia. quia est aīal Silr de ista passione habere tres respectu inferioris triāguli. ¶Nam pp ysoceles hz tres angulos q: est triangulus ⁊ sic de silib⁹ alijs. vt ꝓpter quid sortes est risibilis: quia est homo. Ois enim homo ē risibilis ⁊ solus hō ē ribilis. rō aūt h⁹ docuīt ē. Quia sbz ē cā ꝓxie passiō is ⁊ tō si velimus inuestigare cām alicuius passionis ꝓpter quā insit aliquibus inferioribus: oz accipe cōe gen⁹ subz quod ē ꝓxiū passionis illius quare ineſt ꝓxio subiecto vt ꝓpter qd hō ē risibilis. q: vz ē aīal rōnale. oē enī aīal rōnale ē risibile. 2ᵐ. ꝓbat pbs tali exemplo. ¶Nam bēre duos vētres ⁊ carere dentibus in supiori mandibula sūt duo q cōsequūt h° gen⁹. innoīatum vnico noīe qō ē aīal Comutū ꝓueniūt boui ⁊ ceruo. Si ergo querat ꝓpter quid cerui⁹ hz duos vētres: ⁊ caret dentib⁹ in supiori mādibula accipiendū ē illud cōe gen⁹ innoīatum. q: vz ē aīal comutū. Et silr si querat quare bos caret dentib⁹ ī superiori mandibula. q: vz est aīal comutū. 3ᵐ. ꝓbat tali exēplo. ¶Naz vesturi carnibus ⁊ substinere mollitiez carnis ꝓueniunt his trib⁹ que sunt septo q qdem neru⁹ est ad substinendū mollitiez carnis: qualē nerū habent vermes ⁊ spina quā hñt pisces ⁊ ossa que hñt alia aīalia. p̄dicte due passiones ꝓueniunt p̄dictis trib⁹ ꝑm analogiaz ⁊ ꝓportionem q̄dā. q: substinere mollitiē carnis ꝓio cōtingit ossi deinde spine ⁊ vltimo septo. Que qdē conueniunt p̄dictis trib⁹ ꝓpter vnum vz ꝓp duritiē. Durities enīz repit in ossib⁹ vel ī oīb⁹ his trib⁹ ꝑm analogiaz. vñ si querat ꝓpter quid septo ꝓuenit substinere mollitiez ¶Rñdetur q: vz hz duritiē. Ex quo pz q triplex pōt intelligi pp qd sine inuestigari alicuius qōnis ꝑ modū qōnis ꝓposite. vno mō accipiēdo vnū cōe gen⁹ subm vniuocum nobis vno noīe noīatū. 2° accipiendo vnum cōe genus vniuocū nobis vno noīe in noīatum: 3° accipiēdo aliquod cōe analogū. ¶Prio declaratiōe p̄dictoz ꝓm est primo ſm pbm ⁊ doc. 8. regula sine documentū qō valet ad quālibet p̄dictarum venationū est talis. ¶Nam opz reducere passionem talē cuius cā q̄ritur pp quā ineſt alicui subo ad aliqō cōe sive sit vniuocū sive sit analogum si ne sit noīatum sive sit innoīatum. Deinde oz ꝓsiderare ad que id cōe sequatur ⁊ que sunt illa que ad hoc cōe se quunt quēadmodū patuit in exemplis p̄dictis. naz eē aīal est quoddā cōe ad qō segtur somnus ⁊ vigilia ⁊ tale cōe segtur homo. Asinus. Leo: ⁊ sic de alijs speciebus aīalis vlr. verū ē q id cōe ad qō segtur aliqua passio est cā ꝓpter quā illa passio ineſt ūlis ad que segtur id cōmune vt eē aīal ē cā ꝓpter quā somnus ⁊ vigilia ineſt homini vel asino ⁊c̄. Et bēre comua ē cā quare cerui⁹ caret dētibus in supiori mandibula. ⁊ sic de oībus ꝓpter necessitatem rumiatiōis. Tale. n. aīal primo accipit herbas nō mastigando: ⁊ ponit in vno vētre: postea vo dū quiescit in stabulo extrahit talem herbam ruminando ad mastigandū: qua mastigata ponit in ventre interiori ⁊ tale aīal caret dentibus in superiori mandibula. quia illam māz que debent querti in dētes: nam quertit in comua: vt medietatibus illis possit se a nocuis defendere. Semp enim natura facit q melius ē. Cum agat ꝓpter finem. ¶Consierandū est viterius ſm Egidū q vnum sequi ad aliud pōt intelligi duplr. vno mō ſm ꝓsequētiaz ⁊ sic superiora sequūtur ad inferiora. vt aīal segtur ad hōem valet. n. hō ē. ergo aīal est: sed non ecōuerso: ⁊ hoc modo id q sequitur non ē posterius sed prius. vt pz in pñti Qō id est prius a quo nō quertitur ꝑña. Alio mō potest accipi sequi ſm posteriozitatem. vt sequi sunt idez q ē eē posterius: ⁊ sic inferiora sequūt ad supiora que sunt priora illis. vnde cū dicebatur q homo segtur aīal accipiendū seq scḋo modo ⁊ nō prio modo. Si ꝯo dicat q aīal segt ad hoīem: accipit seq primo mō ⁊ nō scḋo modo. ¶Considerādū ē viteri⁹ ſ ſm pbm q ad hoc q habeamus ꝓpter quid circa singularia pblemata que ponūt in pn° capl̄i. oz cōsiderare diuisionē ⁊ subdiuisionē. ⁊ sic ad singula ꝓcedere disputando. supposito cōi genere: vt si quis velit considerare pp qd aliqd ꝓueniat aliquibus aīalibus. oz iterato accipere ſm subdiuisionē qualia sunt que ꝓsequūt primo ad aliquod cōe qō sub aliqui cōtinēt ⁊ sic sp debemus ꝓcedere accipiendo id qō ē primum. ita vz q fiat immediata diuisio quod ēt supra obuiabat in diuisionib⁹ quibus ꝓceditur ad inuestigandū quod qd est. Sic aūt procedendo: manifestū ē q poterim⁹ dicere ꝓpter quid aliqua insunt his que ꝓtinēt sub aliquo communi vt pz ex dictis. ¶Ad primū igit dō q lz nullū cōe genus logicū quod dicit genus vl̄e sit cā prima passionis alicuius speciex ꝓtētax sub ipso tñ gen⁹ sbm quod superius dicebatur gen⁹ scibile ē cā propria ꝓxie passionis. vt pz 2° metadhysice ⁊ in primo h⁹. Hoc autē fit mentio de genere subo sive de genere posteriozistico. vñ rō laborat in equinoco ⁊ per hoc pz solutio. ¶Ad scḋm. ¶Sequitur in pbo ⁊ in sancto doctore ibi (Eadem aūt sunt.)

Articulus secundus.

a **D**Secundus sic ꝓceditur. Videtur q multa ꝓblemata non possint cōicatio in vno ꝓpter quid ¶Nā diuersax ꝓsiderationū sūt diuersa media vt in primo h⁹ hītum ē. sed ꝓpter quid ē mediū demōstrationis. ergo multax ꝓpōum sive pblematū nō pōt esse vnū pp qd. 2ᵐ. ¶Ꝑ vnius effcūs nō pñt eē plures cāe ꝓxie in eodē genere cāe. vt hic infra ꝓcedit pbs ⁊ in 2° pb ycox. ergo diuersox effectuū nō pōt eē vna cā ꝓxia ⁊ in eodē genere cāe. ſz pp qd qō ē mediū demōstrationis ē ꝓxia cā inhērēte ꝓclōnis. ergo ⁊c̄. 3ᵐ. Ꝑ diuersarum rex diuerse sunt qditates: cum vt supra ꝓcessum ē idem sit qō rñdet ad qd est ⁊ ꝓpter quid sequeret q diuersarum ꝓclōnū pblemata ꝓpositarum nō possit eē vnum pp qd. ¶Sz ꝺ ē pbs in fine h⁹ capl̄i ibi. (Eadem autez sunt ⁊c̄.) ¶Rñ° dō q 2ª ꝓclo h⁹ capl̄i que ē rñsiua ad quesitū talis ē. Multa pblemata demōstrabilia possūt habere vnuz ꝓpter quid. Que ꝓclo ꝓbatur a pbo dupliciter. ¶Nā pbs primo oñdit q multa pblemata pñt habere idē mediū simplr. nam ad hoc pblema: q̄re echo sit. ⁊ q̄re appet idolū in speculo. ⁊ q̄re apparet Iris in nubib⁹. ¶Rñdet idē pp qd vz q: in oīb⁹ ē antiparistasis. i. ōria resistētia sive repcussio. 2° oñdit q multa pblemata pñt habere vnū pp qd: nō qdē simplr ⁊ oīo sz q: vnū ē subalterno. nā si querat pp qd pluuia in fine mēsis Januarij magis inundat. rñdet q ē ꝓpter h° q finis mensis ē magis pluuialis. Et si q̄rat q̄re finis mēsis ē magis pluuialis: rñdet q ē pp hoc q: tūc deficit luna q hz dñiū sup humores. ⁊ nō deficiēte lumine ei⁹ magis ꝓmouentur vapores in aere ex qb⁹ cātur pluuia. Ex quo pz q illa duo media sive pp qd sic se hñt q vnū illox ē sub altero. ⁊ sic sunt vnū mediū: sive pp vnū pp qd. nō aīo. sed rōe subordinationis. vñ ēt pz q multa pblemata pñt dici eadē dupliciter. vno mō identitatez mediī sive pp qd. alio mō pp mediī subordiatiōem. ¶Consierandū ē tamē

ꝫ ſm pꝫm vt adducit. d. s. ꝙ aliq̃ dicũt eadẽ ꝓpter hoc ꝙ hñt idẽ mediũ ꝓpt̃ qd vnũ in genere diuerſificatũ: tñ i ſpẽ. vt pꝫ de ſono echo: de imagie i ſpeculo ⁊ ꝺ inde i nubib⁹. ꝺña. n. illa ꝓueniũt i medio ꝓp qd vno ꝫ gen⁹ qꝺ ẽ repcuſſio. Sꝫ tñ tale mediũ diuerſificat ꝫ ſpẽm. Alle ení tres pcuſſiões dint ſpẽ. ¶Aliã echo fit ꝓpter repcuſſio nẽ aeris moti a corpe ſonãtis ad aliqꝺ corp⁹ cõcanũ. apparitio ãt imaginis i ſpeculo fit ꝓpt̃ hoc ꝙ imutatio medij repcutit̃ ad ſpeculũ. Sꝫ Iris fit ꝓp hoc ꝙ radij ſolares repcutiũt̃ ad vapores humiꝺos vt ad lõgũ patꝫ in paruis nãlib⁹: ſꝫ ſũt aliq̃ plura ꝓblemata q̃ hñt idẽ me^m ꝫ ſpẽꝫ vt ꝓp qd hõ ẽ riſibilis ꝓp qd ẽ flexibilis ⁊ ꝓp qd hõ ẽ diſciplinabilis. Ad ꝺña rñdet ꝙ ẽ aĩal rõale qꝺ qd ẽ mediũ i vnũ ꝫ ſpẽꝫ: q̃ꝺã vo ſũt q̃ hñt mediũ vnũ ſoluꝫ ſm analogiã: vt ſupra patuit de ſpĩa ⁊ ſepione. ¶Lõſiderãꝺũ ẽ vlteri⁹ ꝙ ꝓblemata q̃ ꝺñt̃ plura ſũt in duplici ꝺña. ¶Aliã q̃ꝺã ſũt i qbus plures paſſiones queruntur de pluribus ſubis ⁊ talia ſũt i duplici ꝺña. nã aliqua ſunt in qbus plures paſſiones queruntur de pluribus ſubiectis penitus diſperatis vt ꝓpter quid hõ ẽ riſibilis. ⁊ ꝓp qd equ⁹ ẽ hinnubilis ⁊ talia ꝓblemata nõ hñt idẽ ꝓp qd. que ꝺã vo ſũt i qb⁹ plures paſſiões q̃rũt̃ de plurib⁹ ſ bis nõ diſperatis vt ꝓpt̃ qd hõĩẽ riſibil⁹ ⁊ ꝓpt̃ qd aĩal ẽ rõale: ⁊ talia pñt hẽre idẽ mediũ. Alia vo ſũt i qb⁹ q̃rũt̃ plures paſſiões de vno ſubo vl vna paſſio de plurib⁹ ſ bis ⁊ talia pñt cõicare in vno medio qõ ẽ vnũ aut ꝫ gen⁹: aut ꝫ ſpẽm: aut ſm analogũ: aut vo ſm ſubordinatiõem. vt ex dictis pꝫ. ¶Ad argumenta pꝫ ſolutio ex predictis.

Lec.18. ¶Qõ. 18. de ſiltate cãe ⁊ effcũs ⁊ ẽ lec. 18. ſan. doc.

t **Andẽ.** Lõſiderãꝺũ reſtat de ꝓñia cãe ad cãtum: q̃re vꝫ ad cãtum cõ ſeq̃tur effcũs. Circa qõ q̃rit̃ vtꝫ cã ⁊ cauſatũ ſimul ſint quo ad exiſtentiam.

¶Segtur in pbo ⁊ in ſan. do. ibi (De cã autem ⁊ eius in cauſa)

Articulus vnicus.

a **¶B quod** ſic ꝓceꝺit̃. vł ꝙ cã ⁊ cãtuꝫ nõ ſp ſint ſil'. ¶Aliã hẽre lata folia ẽ cã ꝙ fluãt folia alic⁹ arboris: ⁊ tñ hẽre lata folia: ⁊ folia fluere nõ ſũt ſil' q̃ ad exiſtẽtiã. Cũ tpe vnũ ꝑcedat aliꝺ g⁹ ⁊c. 2^m. ¶Ꝑ vehemẽs repcuſſio ẽ cã q̃re cãtur iris: vt ſupra ꝓceſſũ ẽ ⁊ tñ poſita vehemẽti repcuſſiõe nõ ponit̃ ſil' iris: alĩ ſon⁹ ecẽt iris cũ cãeť ex vehemẽti repcuſſione g⁹ ⁊c. Sꝫ ꝺicebat ꝙ poſita cã ꝓpria ponit̃ cãtũ: nõ tñ poſita cã cõi ꝺe q̃ arg^m ꝑcedit. 3^m. ¶Lõſiderãꝺũ hẽre lata folia ẽ cã ꝑꝑa ꝙ folia cito ꝺfluãt ſiue decidãt: ⁊ tñ nõ ſil' ẽ hẽre lata folia ⁊ cito ꝺfluere. ¶Sꝫ ꝝ ẽ pbs i pñti ca⁹ ibi (De cã ãt ⁊c.) ¶Rñ⁹ ꝺi ccꝺũ ꝙ iſtud ẽ 2^m ca^m h⁹ tractat⁹ i quo pbs ſolũꝺo vnã qõꝫ ponit vnã ꝓclonc̃ q̃ ẽ rñſiua ad q̃ſitũ vꝫ ꝙ cã ⁊ cãtũ ſp ſil' ſunt ꝫ ꝓñiaꝫ. Quã ꝓclonc̃ ꝓbat pbs ꝺuab⁹ rõib⁹. Quar ꝑria q̃ ſũit̃ ſm rõꝫ cãe ⁊ cãti ẽ talis. nã oẽ cãtum oꝫ hẽre aliquã cãm q: ponere cãtũ eť ſine cã ẽ ponere cãtum nõ eť cãtũ. g⁹ h⁹ cãtũ ſil' cũ hac cã. Sic ad h⁹ quod ẽ terrã eť i medio ſegt̃ ꝙ luna deficiat. Et ad ł ꝙ ẽ arbo rẽ hie lata folia ſegt̃ ꝙ folia ꝺfluãt. 2^a rõ q̃ ſũit̃ ex rõe ꝺ mſtõis ẽ talis. ¶Aliã cã ⁊ cãtũ ꝑ ſe inuicẽ demſtant. g⁹ ſil' ſe ꝙſequũt̃. ¶Sꝫ ꝓña q: ad mediũ demſtationis ſegt̃ de neciſtate 2°. Añs pꝫ ſic demſtando. Quicqꝺ hꝫ lata folia fluit folio: ſꝫ vitis hꝫ lata folia g⁹ fluit folio ⁊ econuerſo. Quicqꝺ fluit folio hꝫ lata folia ſꝫ vitis fluit folio. g⁹ vitis hꝫ lata folia. Et ſi arguat̃ demſtatio ꝓcedit ex cãis: vt in ꝓmo h⁹ declaratũ ẽ: g⁹ cã ⁊ cãtũ ꝑ ſe inuicẽ nõ demſtant. Alĩ aliq̃ duo eẽnt ſibi inuicẽ cã in eoꝺẽ genere cãe: qꝺ eſt ipoſſibile. Dicẽꝺũ ꝙ cã ⁊ cãtũ nõ ꝑ ſe inuicẽ demſtantur eoꝺẽ mõ. ſꝫ diuerſimode. q: qñ cãtuꝫ demſtat̃ per cãꝫ ẽ demſtatio ꝓpt̃ qd. Sꝫ qñ eq⁹ cã demſtatur per cãtũ ẽ ꝺ mſtatio q: ẽ vt ł ꝺicit pbs. Alle. n. qui per deſcñ lune ꝺe mõſtrat ꝙ terra ẽ in medio cognoſcit. quia ⁊ nõ ꝓpt̃ qd Q: interpoſitio terre ẽ cã defect⁹ lune ⁊ nõ ecõuerſo: cũ in rõne eclipſis ponat̃ ꝙ terra ſit i medio. vñ defect⁹ lune cognoſcit̃ per interpoſitiõem terre ſic per mediũ ꝓpt̃ qd. ⁊ nõ ecõuerſo. ¶Lõſiderãꝺũ ẽ ł ſm pbꝫ ꝙ qñ aliquis effcũs ꝓuenit plurib⁹ ꝓpt̃ diuerſas cãs qñꝺo aliq̃ illaꝝ cãꝝ eſt. nec̃io ẽ rem eť. Sꝫ exiſtẽte effectu nõ ẽ neceſſario qualibet illaꝝ cãꝝ eť: ꝫ neceſſe ſit aliq̃ illarũ cãꝝ ſil' eť: vł gña. Vitupabile eť ꝓuenit audaci ⁊ timiꝺo ꝓp diuerſas cãs. Aliã ꝓuenit audaci ꝑ exceſſuꝫ. Timiꝺo vo ꝓp defectũ. vñ ſiue ſit ſupabũꝺãtia ſiue defect⁹ neceſſe ẽ eť vitupabile. Sꝫ ſi ponat̃ vitupabile eť ẽ neceſſe ꝙ ſit ſuperabũꝺãtia. vt pꝫ in timiꝺo. ſꝫ tñ neť ẽ ꝙ ſit vel ſuperabũꝺantia vł defcũs. ¶Lõſiderãꝺũ ẽ vlteri⁹ ſm pbꝫ in lra ꝙ qñ ẽ aliqs effect⁹ q ꝓuenit vni cõi ꝓp vnã cãꝫ. oꝫ ſp ꝙ ad cãꝫ ſeq̃t̃ effcũs ⁊ e ⁊ ⁹. ſicut fluere folio ꝓuenit plãte hñti lata folia ꝓp hãc cãꝫ q̃ ẽ ꝺcẽſatio humoris ⁊ e ⁊ ⁹. oꝫ ꝙ poſita cauſa in tali ſbo ponat̃ effcũs: vt ſi ꝺcẽſatio humoris ſit in arboꝛe neceſſe ẽ ꝙ i arboꝛe folia fluãt. ¶Lõſiderãꝺũ ẽ vlteri⁹ ł ſm doc. s. ⁊ Egiꝺiũ ꝙ ſil' ꝑt̃ accipi ꝺupl'. vno mõ vt ꝺicẽ ſiltatẽ tẽpis. alio mõ vt ꝺicit ſiltatem ꝓſecutionis ł ãt accipit̃ ſil. 2° mõ ⁊ nõ p̃mo mõ: vt ſi ponat̃ vnũ ſiue cã ſiue cauſatũ neceſſe eſt ꝓſeq aliud ſil' tpe ſiue ſm pri⁹ ⁊ poſteri⁹. ¶Ad argumenta pꝫ ſolutio ex predictis in capite articuli adducta.

¶Queſtio. 19 de ꝓportione cãe ⁊ effectus: ⁊ in lec. 19. doctore ſancto. Lec.19

e **St** inſuper ꝓſiderãꝺũ q̃re cã ⁊ cauſatum ſe hẽant ad inuicẽ q̃ſtũ ad vnitatẽ. Circa qõ queriť. vtrum vni⁹ effectus ſit tñ vna cauſa vel ſint plures cauſe.

¶Segtur in pbo ⁊ in ſancto doctore. (Utꝫ ãt ꝓtigat.)

¶Articulus vnicus.

a **¶B quod** ſic ꝓceꝺit̃ur. Uiꝺetur ꝙ vnius ⁊ eiuſdem effectus ſit tñ vna cauſa. ¶Aliam diffinit oẽ explicãs cauſam rei: vt ſupra cõceſſuꝫ eſt q: ſignifi catũ diffõnis eſt ipm qõ quid eſt. Sed vni⁹ rei vnica eſt diffinitio. Cũ vnius rei ſit vnũ eſſe. ergo vnius effect⁹ eſt tñ vna cauſa ⁊ nõ plures. 2^m. ¶Ꝑ vni⁹ effectus demõſtrationis de aliquo nõ eſt niſi vnũ medium demſtatiõis vt ꝺicit hic pbs: ſed mediũ demſtatiõis ꝓp qd ẽ cauſa. ergo ⁊c. ¶Sed ꝝ ẽ pbs in lra ibi (Utꝫ aũt ꝓtingat ⁊c.)

¶Rñ⁹ ꝺom ꝙ iſtud eſt 3^m capl'm h⁹ ſexti tractat⁹ i quo pbs remouet hanc qõꝫ vꝫ vtꝫ vni⁹ effectus ſit tñ vna cauſa: quaꝫ ſoluit ꝑ diſtinctiõem. ¶Aliaꝫ ꝓtingit aliquid aſſignari ꝑ cauſa alicuius effect⁹ triplr. Uno mõ accipiẽꝺo cauſam per ſe ꝑ medio demſtationis ꝓcludendo effectuꝫ. Alio mõ accipiendo aliqꝺ ſignũ ꝑ cauſa. 3° modo accipiendo aliqꝺ accñs. p̃mo mõ vni⁹ effcũs ẽ tñ vna cã vt ꝓbat pbs per p̃maꝫ rõem in obijciendo adducta. Sꝫ 2° mõ ⁊ 3° mõ vni⁹ effcũs pñt eť plures cauſe vt ꝙ aliquid ſit vitupabile ꝑſe cauſa eſt eť ꝑter rõem rectaꝫ. Sꝫ inſtabat diſcipulus. ¶Aliaꝫ ſupra ꝓceſſum eſt ꝙ ꝑ qꝺlibet gen⁹ cauſe põt fieri demſtatio qõ ẽt ꝓbat 2° pbycoruꝫ. ergo vnius effectus pñt eſſe plures cauſe accipiendo cãꝫ ꝑ cauſa per ſe q̃ accipit̃ ꝑ medio demſtatiõis ꝓpter qd Lõfirmabat q: vnius effect⁹ pñt eť plures diffõnes. ⁊ ꝑ ꝓñs rõ pbi nulla. Dicẽꝺũ ad vtrũq; ſil' ſm Egiꝺium ꝙ eiuſdez rei ſm diuerſa genera cauſaꝝ pñt eť plures cauſe per ſe q̃ pñt ſumi ꝑ medio in demſtatione. ſꝫ eiuſdẽ rei nõ pñt eť plures cauſe perſe q̃ ſint mediũ in õmſtatione ſimplr potiſſima de q̃ ł loqtur pbus. Q: talis demonſtratio accipit ꝑ medio diffõem cõpletam ⁊ ꝑfectã ſimpliciter que includit oẽs cãs alicui⁹ effect⁹ õmſtabilis. vnius enim effect⁹ nõ pñt eť niſi vnũ tale medium. q: vni⁹ rei non ẽ niſi vnica talis diffinitio ꝑfecta ſimplr cõpleta.

¶Lõſiderandũ ẽ hic ſm Rodulphũ britonẽ ꝙ cauſaꝝ q̃ꝺaꝫ ſunt per ſe q̃ꝺam ꝑ accñs: vnius rei pñt eſſe plures cauſe ꝑ accidens eť in eoꝺẽ genere cauſe vt ipſius ſtatue cauſa per accidens ẽ polycletus albũ ⁊ muſicũ. De cauſis vo per ſe potiſſimis loqtur dupliciter vel in eoꝺẽ genere cauſe vel in diuerſis generib⁹ cauſaꝝ. Si ſcõo mõꝺo ſic eiuſdem effectus pñt eſſe plures cauſe per ſe. Q: oĩa alia circa ꝓmaꝫ cauſam pñt habere plures cauſas. ſi vo loquamur de cauſis ꝑ ſe in eoꝺẽ genere cãe põt intelligi dupliciter. q: vel loqmur de cauſis tam cõib⁹ q̃ ꝓpriis

vel de causis mediatis ꝛ ppriis. Si ꝓmo modo sic etiaꝫ vnius effectus pñt esse plures cause. Si scōo modo sic vnus effect⁹ ī eodē gñe nō pñt eē plures cāe. q: sicut ad cām pse ꝛ īmediatā seqr̄ effcūs ita ad vnitatē ꝛ pluralitatē talis cāe seqr̄ vnitas vl pluralitas effcūs. ¶ Cōsideradū ē vlteri⁹ fz pbm ī lra q⁹ si accipiāt cā ꝛ cātū pse habebūt eodē mō se ꝓportionata vlr. ītā si effect⁹ sit idez gñe ꝛ diuersis spē et cā erit talis: si vo effcūs sit eqnocus et cā erit talis. fz si effcūs sit analog⁹ cā erit analoga. Exm̄ ꝓmi vt cūz p quā possem⁹ arguere a ꝓmutata ꝓportione ī nūeris figuris tpib⁹ a coexistib⁹ sunt alia spē ꝛ eodē gñe Sicē nūer⁹: figura: ꝛ tps: dñt spē ꝛ sūt eadē gñe. s. ō genere q̄titatis. Augmētū. n. ē cā q⁹ possum⁹ arguere a cō mutata ꝓportiōe. Qō qdē augmentū ē idē fm genus ꝛ aliud fm spēz: q: tale augmētū ē idē fm q̄titatē ꝛ ē aliud fm spēs subalternas q̄titatis. ītā vnū ptinet ad q̄titatē discretā: ꝛ aliud ad q̄titatē ptinuā. Exm̄ scōi: nā ei⁹ qō ē eē sile: alia cā ē in coloꝛib⁹ ꝛ ī figuris. Quia equinoce dr̄ vtrobiqz: In figuris. n. nihil aliud ē eē sile q̄ q⁹ āguli sunt eq̄les. Sz ī coloꝛib⁹ eē sile ē q⁹ faciāt eandē īmutatiōez ī sensu: vl aliud hmōi. Exm̄ tertij q: cātā Iris q̄ echo est repcussio q̄ ē eadē fm ꝓportiōem. ¶ Cōsiderādū ē vlterius fz pbm q⁹ cā ꝛ id cui⁹ ē cā ꝛ sbm ꝓsequūt̄ ad inuicē sic vz si accipiāt vlr. Sz si accipiāt vnūqōqz pticulari ter: tūc id cui⁹ ē cā erit in plus q̄ sbm ꝛ q̄ cā si talia accipiant fz q⁹ ꝓpetūt hinc vl illi pticulariē: vt hec passio q̄ ē hēre angulos q sūt extra eq̄les q̄tuor: rectis ī plus est q̄ triāgulus ꝛ q̄drāgulus. Anglos. n. extrīsecos eē eq̄les q̄tuor rectis ē passio q̄ ꝓuenit figure recti linee. Si q⁹ talis passio ꝛ cā ꝛ tale sbz accipiāt vlr. Tūc oīa se hēbūt ad ī uicē ꝓuertibilr. Qz mediū qō ē cā passionis ē diffinitio sūi Mānifestū ē enī q⁹ diffinitio sbz ꝛ ppa passio adinuicē se habebūt ꝓuertibilr: fz si accipiāt passio cōis ī plus se hēbit q̄ sbm ppriū: ꝛ cā ppria. Sicē folio fluere ꝓseqr̄ ad inuicē ꝛ excedit ipm cū seqr̄ etiā ficū ꝛ excedit ipam: nō tn̄ ē excessuū oīum qb⁹ ꝓuenit: fz ē eoꝝ sicē eq̄lū: si q⁹ aliquis velit accipe illud qō ē ꝓmū mediū respcū oīuz erit hoc quod ē diffō eius q⁹ ē folio fluere. vnde si q̄rat qd ē folio fluere dicet q⁹ nihil aliud ē q̄ ꝓdēsari sucū seminis cū lacte folij ad ramū. ¶ Cōsiderādū ē vlteri⁹ fz pbz q⁹ causa que ꝓsecutionē hz cū suo effectu ē tā athoma. i. indi uisibilis siue adeq̄ta: q̄ vz vn⁹ effect⁹ assignatur vna cā ꝛ nō plures potissime loquēdo de cā inferēdi. Cā autez adeq̄ta vt innuit ꝟ pbs q̄rēda ē in sbo ppo: magis accedi mus ad sbm ppriū ascendēdo p viā resolutiōis vsus vle Jō hoc mō q̄rēda ē talis cā vl is vt in volatilib⁹ ē longa vita p eē siccū. Et lōga vita ē eē siccū p tēpamentū cōplexionis: fz lōga vita nō ē ī tēpamento cōplexionis p aliqd aliud igit tēpamentū cōplexionis ē cā adeq̄ta q̄re aliqua sūt lōge vite. ¶ Cōsiderādū ē vlteri⁹ vl finalr fm egidiū q⁹ vle ē ppriū sbz ꝛ radicale ꝛ p⁹ fundamentū oīuz aliox. Oīa igit alia vz tam passio q̄ cā passionis querēda sūt sub vlī sbo sicut posteriora sub ꝓora. Et querēda sūt in vlī sbo tāq̄ substētata in radicali fūdamento. Hec ille. ¶ Ad argumēta pz solutio per distinctiōez supra positā. ¶ Qō. 2o. de cognitiōe ꝓmox ꝓncipiox ꝛ conclusionuz ꝛ est lec. 20. san. doc.

Lec. 20.

m **Ethodus** Cui hucusqz operā dedim⁹ in capite h⁹ scōi libri regrit q⁹ h⁹ vltīo tractatu ꝓsiderem⁹ d̄ cognitiōe ꝓmox ꝓncipiox demr̄atōis. Circa qō querūt̄ duo. Primo vtr̄ cognitio ꝓmox ꝓncipiorum sit nobis īnata vl ī nobis de nouo acqrat̄. 2o vtruz cognitio ꝓncipiox ꝛ ipax ꝛclusionū sit vn⁹ ꝛ idem habit⁹ vl vtr̄ alio hītu cognoscamus principia. ꝛ alio hītu ꝛclones. ¶ Sequitur ī pbo ꝛ in sen. doctore ibi. (De principijs antez qualitatis.) ¶ Articulus primus.

a **Primum** sic ꝓceditur. vī q⁹ cognitio ꝓmox ꝓncipiorū sit nobis īnata ꝛ nō acqsita. Tnā vt arguit ꝟ pbs eis nr̄a cognitio intellectiua acqsita fit in nobis ex ꝓexīti cognitiōe: vt in capite ꝓmi h⁹ declaratuz est. Sed cognitio ꝓmo ꝓncipiox nō fit ex ꝓexistēti cognitione. Cū ea nulla cognitio sit certior. Nō magis cui certū nō cāt̄ ex min⁹ certo. vī cognitio cōclonis cātur ex cognitiōe ꝓncipiox q̄ ē certior ꝛ nō ex⁹. g⁹ cognitio ꝓmox ꝓncipiox nō ē in nobis acqsita: ꝛ p ꝓns ē nobis īnata. 2m ¶ Preterea cognitio primorum principiox dicitur. 6ⁿ ethycorum: sed sapientia non est habitus acquisitus: fz infusus cum sit donum spūs sācti. ergo idem q⁹ pr̄ 3m. ¶ Ō nō destituit̄ a sua ppria pfectiōe fz pfectio aie ītellectiue ē scia. g⁹ sp ī ipa aīa fuit scia ꝛ p ꝓns cognitio primox ꝓncipiox. Cū scia talē cognitiōez ꝓsupponat. 4m. ¶ Ō fz ꝓmētator̄ 2ⁿ metaphc cognitio ꝓncipiox ē nālr̄ hīta. g⁹ īnata ꝛ sic idē q⁹ prius. 5m. ¶ Ō vnusqsqz sane mētis ꝓcedit pria ꝓn⁹ cū ea null⁹ mētis sane negare possit. vt pz 4ⁿ metaphc. g⁹ vī q⁹ cognitio ipox sit nālis ꝛ ī nata ꝛ p ꝓns nō acqsita. ¶ Sz ō ē pbs ī lra ibi (De principijs ār q̄re tc) ¶ Rñ dōz q⁹ iste ē vltim⁹ tractat⁹ qui ptinet vnicū cap⁹ ī quo pbs determinādo de cognitiōe ꝓmox ꝓncipiox solvit tres qōes adducēdo duas ꝛclusiones de q̄x 2ª in sequēti articlo videbit. Pria ꝛclo q̄ est rñsiua ad q̄situ talis ē hīt⁹ ꝓmox ꝓncipiox nō sunt nobis nālr̄ īnati sz acqsiti. hāc ꝛclonē ꝑbat pbs tali rōne. Naz alios latēt hīt⁹ ꝓncipiox. Multi. n. sūt q ignorāt ꝓn⁹ scia ruz. g⁹ tales hīt⁹ nō sūt nobis naturalr̄ īnati: pz ꝓña. naz illi q hīt cognitiōem ꝓmox ꝓncipiox hīt cognitiōez certioꝛ cognitiōe q̄ ē p demr̄atiōez: fz cognitio p demr̄atio nē nō pōt hēri ita q⁹ lateat hītē. nā dcm̄ ē in ꝓnc⁹ h⁹ illud vere scit̄ qō ē impossibile aliq̄ se hēre. g⁹ multo min⁹ pōt eē q⁹ aliqs hēat cognitiōez ꝓncipiox īmediatox ꝛ lateat ipz qō tn̄ inconueniēs seqr̄et. Cōfirmat̄ eadē ꝛclo tali rōne. nā intellis nō ē eox q̄ sūt ī actu añ suū ītelligere: vt pz 3ⁿ de aīa: fz ē in potētia ad oīa ītelligibilia q⁹ nō eēt si cognitio ꝓncipiox eēt ī nobis īnata. ꝓterea ibidē dr̄ q⁹ ītellis nr̄ in ꝓnc⁹ sue creatiōis ē tāq̄ tabula rasa in qua nihil depictū ē: fz in tabula rasa añq̄ depingat̄ nō ē aliq̄ figura vl ymago. g⁹ tē. ¶ Cōsiderādū ē ꝟ fm pbm q⁹ necesse ē a ꝓn⁹ creatōnis in nobis eē quandam potētiam cognoscituam q̄. s. ꝓcedat cognitiōem ꝓncipiox nō tn̄ talem q̄ sit certior q̄ tū ad certitudinē cognitiōis ꝓncipiox. vī non eodem mō cognitio ꝓncipiox fit in nobis exꝑīti cognitione. sicut accidit in his q̄ cognoscūt̄ p demr̄atiōem quēadmodū declaratū ē in ꝓximo h⁹. ¶ Cōsiderādū ē vlterius q⁹ hītus ꝓncipiox nō sūt ī nobis determīati. i. cōplete īnati. dr̄ determinatū qō ē terminatū ꝛ qō puenit ad pfctm terminū. Cognitio ār ꝓncipiox nō ē nobis in dcā naturaliter sub eē cōpleto ꝛ formalr̄. tn̄ naturalr̄ aliqd hēm⁹ ad cognitiōem ꝓncipiox effectiue vz ꝛ finaliter ꝛ dispositiue inq̄tū hēm⁹ naturalr̄ īditū lumē. Intellis agentis virtute cui⁹ talia prīn⁹ fiūt nobis nota īmediate cognitis terminis hec Egidi⁹ fm sniaz pbi ꝛ doct. s. Et iz aliq̄ principia spālia accepta vt cognitiones ꝛ nō vt prīa possunt demōstrari. Tn̄ principia vt prīa nō pñt demr̄ari. Prīa vo oīa nō indiget syllogistica ꝑbatiōe sz vt dcm̄ ē cognitis terminis īmediate absqz discursu cognoscūt̄ ꝓsupposita cognitiōe. ¶ Cōsiderādū ē vlteri⁹ fm pbm in lra q⁹ tres sūt gradus ꝓncipiox cognoscitiuox. Prīm⁹ q est cōis oīb⁹ aīalib⁹ ē q⁹ oīa aīalia hīt quēd ā naturalē potētiā ad indicādū de sensibilib⁹ q vocat̄ sensus q nō acqrit denotio sz ipaz naturā ꝓseqūt. scōs gradus ē i gbusdā aīalib⁹ vz pfectis in qb⁹ remanet aliq̄ spēs vl ipressio speciei sensibilis abstracta a sensibili. iō ptingit eē quādā cognitiōez ī aīa ꝑter sensum q̄ dr̄ memoria. Tertius gradus ē: q solū ꝓuēit aīalib⁹ pfecte rōabilib⁹ ꝑter memoriā ꝛ sensum ē aliqō prīm⁹ cognoscitiuū qō ē ipa rōcinatio de his q̄ remanēt ī memoria. ¶ Cōsiderādū ē vlteri⁹ fm pbm vb supra q⁹ ī nobis ex sensu fit memoria ꝛ ex memoria multotiens facta circa eandē rē in diuersis tn̄ figularib⁹ fit ꝑ experimentū. Tnā experimentū nihil aliud esse videt̄ q̄ accipere aliqd ex multis in memoria retētis. Tn̄ experimentuz indiget aliqua rōcinatione circa ptiularia per quā ꝓfertur vnū ad aliud qō ē ppriuz rōis: puta cū aliquis recordat̄ q⁹ talis herba sanauit multos a febre dr̄ eē expertus

ꝙ talis herba sit sanatiua febris. rō ät nō ꝓsistit ī exprimēto
multoꝝ singulariū sꝫ ex multis ꝑticularib⁹ siue singularib⁹
ī qb⁹ q̄ ß exptus ē accipit vnū cōe qđ firmat ī aīa ⁊ ꝓsidē-
rat id absq; ꝓsideratiōe alicui⁹ singlaris. Qđ qdē cōe acci-
pit vt p̄n̄ artis ⁊ scīe. v. g. q̄ diu medic⁹ ꝓsiderat hāc her
bā sanasse fortē ⁊ platonē: ⁊ sic de milibus alijs accipit de eo
exprimētū. Qñ ät ei⁹ ꝓsideratio ascēdit ad ß ꝙ tal' spēs her
be sanat febricitātē simplr. ß accipit vt q̄dā regla artis me
dicine: de q̄ ꝑlur⁹ ī sūma dīne pīe disputatū ē circa p̄mū.
Cōsiderādū ē vlteri⁹ fm. d. s. ibidē ꝙ pīs dic̄ vle eē ges-
cēs ī aīa qr ꝓsiderat vle p̄ter singlaria ī qb⁹ē mot⁹: ⁊ ß lo-
q̄ndo de ꝓsideratōe aīe q̄ ē ꝙ p̄mā opōnē itell's. Qr loq̄n⁹
ꝺ 2ª opōne itell's aīa ñ ꝑt ꝓsiderare vlia eē ꝑter singularia
absq; falsitate. vñ ꝫ ī p̄ª opōne itell's abstrahēt̄ iū nō sit mē
datiū vt dī ī. 2⁹ phycoꝝ. tñ abstrahēt̄ iū ī 2ª opōne itell's ē
mēdaciū. Cōsiderādū ē vlteri⁹ ꝫ eūdē. d. s. ibidē ꝙ pīs
ß dic̄ vle eē vnū ꝑter multa nō qđē ꝫ eē sꝫ ꝫ ꝓsideratōez
nr̄az. Intells. n. ꝓsiderat nāz aliq̄ puta bois ñ respiciēdo
ad fortē ⁊ platonē ⁊c. Qđ tñ ⁊si fm ꝓsiderationē itell's sit
vnū ꝑter milia tñ eē ē in oīb⁹ singularib⁹ vnū ⁊ idem ñ q̄
dā nūero q̄si sit hūanitas nūero oīuz boīuz: sꝫ ꝫ rōnē spēi
Sic ß albū ē sile illi albo albedie nō q̄si vna nūero albedie
exīte ī vtroq; ita ēt fortes ē silis platoni in hūanitate nō q̄si
vna nūero hūanitate exīte in vtroq;. Ex ß g⁹ exprimēto ⁊
tali vlī p exprimētū accepto ē in aīa id qđ ē p̄n̄ artis ⁊ scīe
Cōsiderādū ē vlteri⁹ ꝫ pīs fm. d. s. ibidē ꝙ vt dī. 9. ethy
coꝝ. Ars ē recta rō de factibilinz a nobis. vñ si ex exprimē-
to accipit aliqđ vle eē factibilia. puta circa sanationem aut
agriculturā id vle erit p̄n̄ artis. Et qr scīa vt dī ibidē ē cir
ca necessaria. Jō si ex exprimēto sūat vle circa ea q̄ semper
eodez mō se hūt puta circa nūeros ⁊ figuras. tale vle erit
p̄n̄ scīe. Cōsiderādū ē vlteri⁹ fm eūdē ꝙ hitus p̄ncipio-
rū nō acgrunt in nobis de nouo ab aliqb⁹ hitibus notioꝝ-
bus p̄cedētibus: sic̄ gnātur in nobis hitus scīe ex p̄cognitio
ne p̄ncipioꝝ: sꝫ hitus p̄ncipioꝝ fiunt in nobis vt dictuz ē a
sensu memoria ⁊ exprimēto p̄existētib⁹. Exp̄lū pīs ē sicut
in pugnis q̄ fiunt p reuersionē exercitus deuicti ⁊ fugati.
Cū. n. vn⁹ eaꝝ ceperit ī mobilr stare ⁊ nō fugere. Et alius
stat adiūgēs se ei ⁊ postea alter quouisq; ter cōgregētur ꝙ
facūt p̄n̄ pugne. Sic. n. ex sensu ⁊ memoria vnius singu
laris ⁊ iterū alterius ⁊ alterius qñq; perueniturad id qđ
est principiū artis ⁊ scīe. Considerādū ē vlterius ꝙ qr ali-
quis posset credere ꝙ solus sensus ⁊ memoria singulariū
sufficerēt ad cāndū cognitionē itellectualē p̄ncipioꝝ: ita sicut
qdā antiquoꝝ opinati sūt nō ponētes dīam iter sensum ⁊
itellectū. Jō ad hoc excludēdū pīs in littera adducit ꝙ sil'
cū sensu opꝫ p̄supponere talē nām aīe que sit susceptiua co
gnitiōis vlis ꝙ fit p itellectū potētialē. Opꝫ ēt ꝙ possit age
re id p itellectū agentē q̄ facit itelligibilia in actu p abstra-
ctionē vlinz a singularib⁹. Considerādū ē vlteri⁹ fm Egy
diū ꝙ exp̄lū pīs ē de exercitu fugiēte ē optimū ad ꝓpositū
Mā sicut exercitus fugiēs ē obstupefactus ⁊ dispsus nesci
ens in quo loco cōgreget se ⁊ q̄si casualr se ponit nō totuz
simul sed paulatiz se cōgregat sic cū volumus cognoscere
cās ⁊ p̄ncipia ex quoꝝ cognitiōe generat in nobis itellect⁹
q̄si sum⁹ stupefacti ex admiratiōe qr videm⁹ effectū igno-
rātes cām ⁊ q̄si sparsi cogitam⁹ hicinde nesciētes vbi figa-
mus cogitationē nr̄am. Postq̄z ät figim⁹ nos in aliq̄ me
moria: vt qr ß videm⁹ in tali tpe q̄si casuale ē ꝙ nos bñ figi
mus. ⁊ si nos bñ fixum⁹ in vna memoria nō sufficit. Sed ēt
memoram⁹ de alio tpe ꝙ ēt in tali tpe ß idē ꝓtingit. Ex pli
bus talib⁹ memorijs bēmus exprimētū ⁊ vle ⁊ poterit ī no
bis gnāri p̄dict⁹ hitus. Nō ät ꝙ multa talia regrant ß ē qr
vnū fortificat p aliud. Sic ergo multitudo bellātiū ē fortior
sic sēsus plificat⁹ ē fortior ad memoriā gnāndā ⁊ memoria
multiplicata fortior ē ad gnāndū exprimētū hmōi. g⁹ multi
plicatio p̄t referre ad act⁹ ⁊ ad potētias. Ad act⁹ qdē qr vn⁹
sēsus nō sufficēt neq; vna memoria nisi ēnt act⁹ multipli-
cati. Ad potētias vō refert tal' multiplicatio qr ipse sensus
q̄rcūq; multiplicet nō sufficēt ad gnāndū hitū p̄ncipioruz
q dī itellect⁹. Nec ille. Cōsiderādū ē vlteri⁹ fm pīm ī lra
ꝙ si accipiāt multa singularia q̄ sint in dīa q̄m ad vnū ī ei ſ
exīs illud vnū fm qđ nō differūt in aīa acceptū ē vle qc-
qd sit id sine ptineat ad ēntiā singulariū siue nō qr nō iue-
nim⁹ fortē ⁊ platonē ⁊ alios singulos boīes ēt idifferentes
q̄m ad ß qđ ē rōale vnū in q̄ ñ differūt. s. rōnale accipimus
q̄si vle qđ ē dīa ꝫ bngl'are sit id qđ ꝑpe ⁊ ꝑ se sētit tñ sēs⁹
ē qđdām⁹ ipi⁹ vlis. Cognoscit. n. talia nō solū inq̄m ē talia
sꝫ inq̄m ē hō nihil ē ꝙ tale acceptiōe sēsus p̄exīte ipa aīa ī
tellectiua p̄t ꝓsiderare boīez ī vtroq;. Si. n. sensus ap̄pē
deret id solū qđ ē ꝑticulr ⁊ nullo⁹ ap̄pēdēt nāz vlez ī pti
cularia nō ēct possibile ꝙ ex ap̄pēhēsiōe sēsus cāret ī nobis
cognitio vlis. Et sic̄ se hūt singularia ad vlia ita mm⁹ vle ad
magis vlia. Et qr cognitionē vliū vt pz ex dcīs accipimus
a singularib⁹ neēe ē nos vlia p̄n̄ª cognoscere p viā inductōis
ß oīa. d. s. Ad p̄m igit pz solo ex dcīs. Ad 2m dōz ꝙ
laborat ī equoco qr sapia q̄ dī hitus inuēcta circa altissimas
cās nō ē donū spūssci sꝫ ē hitus acgsitus vt ex dictis patz.
Ad 3m dōm ꝙ scīa siue hitus p̄ncipioꝝ est boīs pfectio
accñtalis ⁊ nō ēntialis. vñ rō laborat ī equoco. Ad 4m
dōm ꝙ cognitio p̄ncipioꝝ ē nālr hīta qr nō acgrit ī nobis
ꝑ discursū sic̄ acgrit scīa ꝑ demñstrationē: sꝫ tñ acgrit ꝑ viam
sēsus. vñ tal' cognitio nō ē īnata p hoc pz solo. Ad qntū.
Segt ī pho: ⁊ in. s. d. (Qm ät coꝝ) Articulus. 2⁹

a **D** secūdū sic ꝓcedit. Vr ꝙ p̄n̄ª ⁊ cō
clusiōes eodē hītu cognos
cant. Mā p̄n̄ª demñstatiōis sil' tpe p̄t cognosci cū
ipa ꝓclone vt ī pⁿ hut⁹ hītū ē. g⁹ eodē hītu co-
gnoscunt. Qr si diuersis hītib⁹ cognoscerēt ꝓtigēt sil' pla ī
telligē ꝑ modū pluz qr cognoscere ples ꝑ ples cognitiōes
sil' ē itelligere pla sil' ꝑ modū pluriū. 2m Ꝑ si diuersis hī
tib⁹ cognoscerēt seqret cū sic hēam⁹ ī aīa hītū p̄ncipioꝝ ⁊
hītū ꝓclonū ꝙ pla accña spē distincta eiusdē gñis ēnt ī eoꝺ
sbo ꝓñs ē icōueniēs qr due figure nō p̄nt sil' recipi ī eadē ꝑ
te tabule. Aīa ät mea vt supra dcīū ē: ē tāq̄ tabula rasa. g⁹
⁊c. 3m. Ꝑ pp ꝙ vnūqōq; tale ⁊ illud magis vt ī pⁿ hⁿ
pbatū ē sꝫ ꝓclones cognoscūt scīa pp p̄n̄ª. g⁹ p̄n̄ª magis hī
tū scīe cognoscūt. Sz ꝑ ē pbs ī p̄ti cⁱ. ibi. (Qm ät eo-
rū ⁊c.) Rñ dōm ꝙ ista ꝓclo hⁿ capli ꝑ quā pbs sol-
uit duas dnbōnes q̄ ē rīsiua ad q̄situ tal'ē. Alio ⁊ alio hītu
cognoscūt p̄n̄ª ⁊ ꝓclones. Qm̄ ꝓclonē pbat pbs trib⁹ rōi
bus. Quaꝝ p̄ª ē tal'. Mā p̄n̄ª sūt notioꝝ ꝓclonib⁹ vt supra
pbatū ē. g⁹ hīt⁹ q̄ p̄n̄ª cognoscūt ē certioꝝ ⁊ notioꝝ hītu q̄
cognoscūt ꝓclones. g⁹ ñ eodē hītu cognoscūt p̄n̄ª ⁊ ꝓclo-
nes. Ipz ꝓñtia qr nihil ē certioꝝ ⁊ notioꝝ seipso alī idē esset
noti⁹ ⁊ ignoti⁹ seipo. Ꝑ p̄n̄ª aliq̄ hītu cognoscūt q hīt⁹ sp ē
ver⁹: sꝫ nō cognoscūt hītu scīe cū scīa sit q̄libz cū rōne. Ad
p̄n̄ª ät ñ ē rō. g⁹ cognoscūt ꝑ aliū hītū sp vez: sꝫ ꝑter scīaz
nō ē ali⁹ hītus itellectualis q sit sp pur⁹ nisi itellect⁹. g⁹ co-
gnoscūt ꝑ itellectū q ē ali⁹ hītus a scīa. Prēea itell's ī p̄n
cipiū scīe: sꝫ scīa nō ē p̄n̄ scīe sic̄ demñro q̄ cāt scīaz nō ē p̄n
cipiū demñratōis. g⁹ itell's ⁊ scīa sūt distincti hīt⁹. Cū igit p̄n̄ª
cognoscāt ꝑ itel ⁊ ꝓclones ꝑ scīaz. Reliqt g⁹ ꝙ diuersis
hītib⁹ cognoscūt. Sz istabat discipul⁹. Mā sapia ē hītus q
sp ē vox. g⁹ ꝑter scīaz ē aligs ali⁹ hītus q sp ē vox ab itellu
Dōm vt ß dicit. d. s. ꝙ sapia itelligit sb scīa ⁊ itellu. Maz
vt dī. 6. ethycoꝝ. Sapia ē itell's ⁊ scīa. mathematica. n. q̄
dī sapia nō hz aliā scīam q̄ pbet p̄n̄ª sua sꝫ ipsa ī seipa cap
sunū itel ⁊ cognitionē p̄ncipioꝝ per q̄ pbat suas ꝓclones.
vñ nō regulat ꝑ aliquā aliā scīam supioꝝ loq̄ndo de scīs
hūanitus iuctis. Si g⁹ vt ꝓcludit hic Egydi⁹ solus itell's
ē certioꝝ nō excludit ex ß imo ꝓcludit ꝙ sapia sit certioꝝ ⁊
nobilioꝝ q̄ scīa. Cū ipa in se ꝓpēdat suū itellectū ⁊ suā re
gulā vt dictū ē. Cōsiderādū ē hic fm pīm ꝙ cognitio p̄nci
pioꝝ ptinet ad itellectū cui⁹ est cognoscere vle qđ dī p̄n̄
scīe eē. Cognitio ät p̄ncipioꝝ ē verio: q̄ sit scīa. nihil ät ē ve
ri⁹ q̄ scīa nisi itell's. Cognitio vō p̄ncipioꝝ erit itell's q ē p̄n
cipiū scīe vt ī mathematicis itell's p̄ncipioꝝ ꝑ q̄ pbant ma
thematicales ꝓclones erit p̄ncipiū scīe mathematicoꝝ ⁊ si
mile ē ī nā quarū rerū scitaꝝ ⁊ ꝫ vt dicit ß Egydi⁹ act⁹ in
cōpleti sint p̄n̄ª hītū. Ipsius tñ ē p̄n̄ actuū. cōpleroꝝ lo
q̄ndo. g⁹ ō cognitione pfecta ꝑ quā cognoscim⁹ p̄n̄ª. Intel
lectus qui ē hītus ip̄ncipioꝝ nō solū ē p̄ncipiuz scīe sꝫ ē p̄n
p̄ncipioꝝ. i. Intells ē p̄n cognitiōis per quā cognoscimus

Tabula

pn̄a. Cōsiderādū ē vlterꝰ fm pbm ī lra q circa ītelm sunt duo gnā hituū hñtia se aliq̄lr ad vez. Quidā. n. sūt sp veri. Alij vo iterdū recipiūt falsitatē vz de opione ⁊ de rōcinatiōe q̄ pñt eē ipius vī ⁊ falsi. Sūt ēt qdā hitus erronei se hñtes ad falsū. Qz vo pn̄a sē maxie vā. Manifestū ē q ñ pūnēt ad hitus q sē sp falsi: neq; ēt ad hitus q iterdū recipiūt falsitatē. Sz solū ad hitū q sp ē voz. Hui⁹ āt hitus sē duo vz itells ⁊ scia ꝓpbēdēdo sapiam sub vtroq; vt dcm̄ ē q: sapia nō solū ē scia sz apbēdit in se itellectū ⁊ sciaz cū sit caput sciaz. Et q: hitus pncipioz nō ē scia cū acgrat p demfationē. pncipioz āt nō ē demfatio inq̄m hmōi. Relīq̄t g⁹ q hitus pncipioz ē itells. Cōsiderādū ē finalr fm Egydiū q itells ⁊ scia vt accipit hic fz pbz tripliciter eticitiue Differūt prio q: itells ē certio: ⁊ notio: q̄z scia. Scdo q: ad pn̄a q̄z ē itells nō ē rō: scia vo nō ē sine rōne. Tertio q: itells ē pn̄m scie: sz scia nō ē pn̄m scie. Ad pm̄ igit dōm q qñ pla sil'p hitus penit⁹ diuersos siue dispatos cognoscerent sic pla itelligent p modū pluriū. Nō tñ qñ talia cognoscūt p hitus distinctos tñ subordinatos nō essent plura p modū pluriū. Intelligere vt ē in ppōsito. Nā scia ⁊ itells sē hitus adinuicē subordinati. Vel dōm q qñ pncipia applicata ad ꝓclonē sil'tpe cognoscunt cum ꝓclone. Nō cognoscūt alio hitu q̄z hitu scie: sed pria solo melioz ē. Ad 2m dōm q nō ē icōueniens formas accitales spē differētes eiusdē generis eē sil'in eodē sbo dūmō sint sōe hituales: sicut plures scie pñt simul eē inhitualiter: sz non q̄z tū ad actualē ꝯsiderationē. Ad tertū dōm q in prio huiꝰ declaratū ē que itelligit illa ppositio pbi pp q ⁊c. vñ q: ꝓclones cognoscūt scia p pncipia nō pp hoc segt q pncipia cognoscant scia. Sz q magis cognoscant q̄z ea que p sciam cognoscunt. Sic nō segt. Creatura ē ens p pticipationē pp deū. ergo de⁹ ē ens p pticipationē: sed ē magis ens q̄z ens p pticipationē. Cū sit sua cōtia cuius eē ē suū vivere. Qui semper laudatus sit in secula. Amē.

Laus deo.

Explicium perutiles questiōes fratris Dominici de flandria ordinis predicatorum sacrarum litterarum eximii professoris in secundum librū posterioz analeticorū Aristo. fm ordinē lectionū diui Thome aquinatis eiusdem ordinis totius ecclesie luminis ac splēdoris. Amē

Tabula qōnum ⁊ articuloz pñis operis ⁊ primo primi libri.

Questio prima.

1 Utz ad directōz actuū hūanoz regrāt diuīse artes ⁊ scie
2 Utrum ad directionem actuum rōnis requiratur aliqua determinata scīa que logica vocatur.
3 Utrū logica sit circa actum rōnis sicut circa ꝓpriā māz.
4 Utrū logica sit ars artium. Questio scda.
1 Utz logica ꝓueniēt diuidat fz opōnes intells q̄ sūt tres.
2 Utrū tertia ps logice q̄ ars nova vocat ꝓueniēter subdiuidat in iudicatiuā ⁊ inuentiuā ⁊ sophisticam.

Questio tertia

1 Utrū de syll'o demfatiuo hēatur scientia.
2 An talis scīa sit practica an speculatiua.
3 Utrū sit scīa realis aut rōnalis.
4 Utrum sit iudicatiua vel inuentiua.
5 Utrum sit dignioz ceteris partibus logice.

Questio quarta

1 Utrū oīs doctrina ⁊ disciplina intellectiua fiat ex p̄existēti cognitione sensitiua.
2 Utrū aliq̄ cognitio scientifica acgrat p exercitiū ⁊ studiū.

Questio quinta

1 Utrū tm̄ sint due ꝑcogoitiōes q: ē ⁊ quid est.
2 Utrū de sbo oporteat ꝑcognoscere quid ⁊ q:

Questio sexta.

1 Utrū maioz ⁊ minoz pn̄a vel sil'tpe cognoscāt ꝓclone.
2 Utrum possint simul semper cognosci.

Questio septima.

1 Utrū ꝓclo qōdām̄ō cognoscat ex premissis ⁊ quodāmodo ignoretur.
2 Utrum contingat aliquid scire de nouo

Questio octaua

1 Utrum scire possit diffiniri
2 Utrū diffinitio scire sit bene assignata.
3 Utrū cāe extrīsece magis faciāt scire q̄z intrinsece.

Questio nona

1 Utrū diffinitio demfatiōis sit bene assignata.
2 Utrum diffinitio 2ª demfationis sit bona.
3 Utrum vlia sint notioza simpliciter singularibus.
4 Utrum singularia sint prius nota.

Questio.10ª

1 Utrū diffinitio ppositiōis īmediate sit bona.
2 Utrum diuisio principij īmediati sit bona

Questio.11.

1 Utrū magis credendū sit pncipijs q̄z ꝓclusioni
2 Utrū ista sit vera ꝓpter qō vnūqōq; ⁊c.

Questio.12.

1 Utruz alicuius possit esse scientia.
2 Utrū cognitio principioz sit cā cognitōis ꝓclusionis.

Questio.13.

1 Utrū demfatio circularis sit possibilis.
2 Utrū syllogismus circularis sit possibilis.

Questio.14.

1 Utrū diffinitio de oī sit bene assignata.
1 Utrū ad de oī regrat vlitas suppositoz ⁊ temporum.

Questio.15

1 Utrū q̄tuor modi pscitatis sit bene assignata.
2 Utz primus ⁊ q̄rtus modus repiāt ī ꝓclone ⁊ mioze.

Questio.16.

1 Utrū diffinitio vlis sit sufficienter assignata.
2 Utrū ꝓclusio demfationis sit vlis Questio.17.
1 Utz erroꝛes q ptigere pñt ī acceptōe vlis sint conuenīter assignati.
2 Utrū possit eē aliqō gñs sub quo solū sit vna spēs.

Questio.18.

1 Utrū demfatio procedat ex necessarijs
2 Utz ꝓclo nēcaria possit fieri per mediū nō nēcarium.
3 Utz corruptis rebus scitis corrūpat scīa ī nobis.

Questio.19.

1 Utz ꝓclo demfatiōis sit sp per se ⁊ nō per accidēs.
2 Utz premisse demfationis debeant esse per se.

Questio.20.

1 Utz ī demfonibus possit fieri defectus de gñe in gñs.
2 Utz exēpla demfonis ⁊ eius mediū sint eiusdē gñis.

Questio.21.

1 Utz corruptibiliū sit demfatio ⁊ diffinitio.
2 Utrū eoz q̄ sunt vt frequenter sit demonstratio.

Questio.22.

1 Utrū demfatio ꝓcedat ex pncipijs cōibus.
2 Utruz tria correlaria assignata a pbo ex determiatione ꝑcedētis articuli sint conuenienter adducta.

Questio.23.

1 Utz pncipia demfationis possint demonstrari.
2 Utz pncipia supponant in omni scīa.

Questio.24.

1 Utrū necesse sit cōis aī cōceptiones siue dignitates per se veras esse ⁊ per se videri veras.
2 Utz diffinitio significēt esse vel non esse.

Questio.25.

1 Utrū aliqua demfatio accipiat hoc pncipiū cōe nō contingit idē simul affirmare ⁊ negare.
2 Utrū logica ⁊ metaphysica sint de oībus obiectiue.

Questio.26.

1 Utz ī q̄libet scīa demfatiua sint ꝓpe īterrogationes responsiones ⁊ disputationes.
2 Utrum demfator iterroget. Qō.27.
1 Utrū ī demfatiuis scijs syllī ignoratie p quē cāt decep⁹ possit eē pall's in dictis vel extra.
2 Utz demfatiōes augeant p diuersa media.
3 Utz scie doctrinales sint certissime mathematice ⁊ al'

firmatiue. ¶Questio.18.
1 Utrū demſtatio ꝓpter quid ꝛ qz differant ī eadē ſcia.
2 Utꝝ ſit aliq̄ demſtatio q̄ ꝓcedat p effectū nō ꝙuertibilē.
¶Questio.29.
1 Utꝝ ſit aliq̄ demſtatio q̄ ꝓcedat per cām remotam.
2 Utruꝫ ſi affirmatio ē cā affirmatiōis oporteat negatio/nem eſſe cām negatōis ꝛ econuerſo.
3 Utrum demſtatio quia ſit ſemper ſimplr.
¶Questio 30.
1 Utrū demſtatio ꝓpt̄ qd ꝛ qz dſtant ī diuerſis ſcictijs.
2 Utrum pbia nālis ſubalternetur ꝓſpectiue ꝛ ꝓſpecti/ua geoc. ¶Questio.31a
1 Utꝝ ſyll's demſtatiꝰ potiſſime hēat fieri ī ꝑma figura
2 Utꝝ ſit aliq̄ ꝓpō negatiua mediata ꝛ alia īmediata.
¶Questio.32.
1 Utrū ſit aligs ſyll's demſtatiuus ꝙcludēs affirmatiuaꝫ falſam ꝟiā negatiue īmediate vere.
2 Utꝝ ad ubꝝ poſterioꝝ ptineat ꝙſiderare ō ſyll'o ignoc
¶Questio.33.
1 Utꝝ ſit aligs ſyll's ignorātie negatiuus ꝛc̄.
¶Questio.34.
1 Utꝝ ī ꝓpōib⁹ mediatis poſſit fieri ſyll's ignoc negatiꝰ
2 Utꝝ ī eiſdē poſſit fieri ſyll's ignorātie affirmatiꝰ
¶Questio.35.
1 Utꝝ deficiēte nobis aliquo ſenſu ſit neceſſe defficere ſciaꝫ de ſenſibilibꝰ illius ſenſus
2 Utrum in nobis ſint tñ duo modi vere ſciendi. ſ. per demonſtrationem ꝛ inductionem. ¶Questio.36.
1 Utrū ea que pbs p̄mittit ad determinandū de ꝓceſſu infinitū ī demſtationibus ſint bñ poſita.
2 Utꝝ pbs ꝓueniēt moueat tres qōes de ſtatu q̄ ē in de monſtrationibus. ¶Questio.37.
1 Utꝝ ſi ſit ſtatꝰ ī extremis ſit ſtatꝰ ī medijs.
2 Utꝝ ſi ſit ſtatꝰ ī affirmatiuis ſit in negatiuis.
¶Questio.38.
1 Utꝝ iꝑdicamtis q̄ p̄dicant ī eo qō qd ſit ꝓcedē ī iſiꝫ.
2 Utrū ea que addit pbs in iſta lec. ſint bñ poſita.
¶Questio.39.
1 Utꝝ ꝓueniat ī aligbus p̄dicatis ꝓcedere in infinitum.
2 Utꝝ ꝓueniāt oēm itelligentē quālibet ſbam diffinire.
¶Questio.40.
1 Utꝝ ꝓbatio qua pßus ꝓbat eē ſtatū in ꝓdicatiōibus ſit bñ data. ¶Questio.41.
1 Utꝝ ſi aliqd ī ē duob⁹ B iſit eis per aliqō cōe ꝛc̄.
2 Utꝝ ī p̄dicatōib⁹ demſtatiuis necēe ſit deuenire ad ali quid vnum primum.
3 Utꝝ ī reductiōe ꝓpōnū medietaꝝ ſit neēe ſumē meꝫ
4 Utꝝ ꝓpōes īmediate ſe hēant ad ꝓpōes ō̄mſtandaſ ſicut metrū ꝛ mēſura eaꝝ. ¶Qō.42.
1 Utꝝ demſtatio vlis ſit potior particulari.
2 Utꝝ aliq̄ demſtatiōis ꝑticularis ꝙclō poſſit eſſe vlis.
¶Questio.43.
1 Utrū demſtatio vlis ſit dignior ꝑticulari.
2 Utrū vlia ſint magis ſcibilia q̄ ſingularia.
¶Questio.44.
1 Utrū demſtatio affirmatiua ſit potior negatiua.
2 Utrū ꝓpō affirmatiua ſit ꝑior dignior ꝛ nobilior negatiua. ¶Questio.45.
1 Utrū demſo oñſiua ſit nobilior ducēte ad īpoſſibile.
2 Utrū ſit aliqua demſtatio ducēs ad impoſſibile.
¶Questio.46.
1 Utrū vna ſcia ſit dignior altera.
2 Utrū ſcia accipiat vnitatem a ſuo ſbo.
3 Utꝝ ſcia accipiat diuerſitatē a diuerſitate principiorū.
¶Questio.47.
1 Utrū eoꝝ que fiūt a caſu poſſit eē ſcia demſtatiua.
2 Utrū eoꝝ q̄ cognoſcūt ꝑ ſēſuꝫ poſſit eē ſcia demſtatia
¶Questio.48.
1 Utrū oīum ſyll'oꝝ ſint eadē principia
2 Utrū ſbm ſcientie poſſit dici principium ſcientie.
¶Questio.49.
1 Utrū ſcientia differat ab opinione.
2 Utrū ſcia dīat ab alijs habitibus itellectualibus.

¶Tabula queſtionum ꝛ articulorum pñtis operis ꝛ ſecundi libri.

¶Questio prima.
1 Utrū qōnes ſint, eq̄les nūero his q̄ vere ſcimus.
2 Utrū ſint tm̄ quatuor qōnes vere ſcibiles.
3 Utrū oēs qōnes reducant ad qōnes qd eſt.
4 Utrū oīs qō ſit qō medij
5 Utꝝ diffinitio paſſiōis ſit meditū demſtionis potiſſime
¶Questio.2a
1 Utꝝ oīum quoꝝ ē demſtatio ſit diffinitio ꝛ e cōuerſo
2 Utrū vm⁹ ꝛ eiuſdē poſſit eē demſtatio ꝛ diffinitio.
¶Questio.3a
1 Utrū ſuppōnes q̄s adducit pbs ſint ſufficiēter poſite.
2 Utrū qō qd ē ꝛ qd ē ſignificatū diffinitiōis poſſit de/mſtari de eo ꝛ c̄. ¶Questio.4a
1 Utꝝ qō qd ē poſſit demſtari de eo cꝰ ē p viā diuiſiōis
2 Utrū ſyll's demſtatiꝰ aſſiſtat inductioni.
¶Questio.5a
1 Utꝝ qō qd ē poſſit oñdi de eo cuiꝰ ē accipēdo ꝛea' ꝛc̄.
2 Utrū poſſit ſyllo' ꝓbari qō qd ē per viā oppoſitiōis.
3 Utrū poſſit demſtari per viam ſuppoſitionis.
4 Utrū poſſit demſtari de eo cuius ē aliquo modo.
¶Questio.6a
1 Utrū qō qd eſt poſſit oñdi de eo cuiꝰ eſt demſtatione.
2 Utrū poſſit de eo oſtēdi diffinitione.
¶Questio.7a.
1 Utruꝫ qō qd eſt poſſit in aligbus oſtendi ſyllogiſtice.
2 Utrū poſſit oſtendi vllomodo demonſtratiue.
¶Questio.8a.
1 Utrū in oīb⁹ ſit poſſibile oñdē qō qd ē p demſtatiōes.
2 Utrū qō qd eſt ſit ꝓpriū ſignificatum diffinitionis.
¶Questio.9.
1 Utrū ſint tm̄ quatuor genera cauſarum.
2 Utrū per quodlibet genus cāe poſſit fieri demſtatio.
3 Utrū eiuſdē rei poſſint eſſe plures cauſe.
¶Questio.10.
1 Utrū valeat demſtatio a ꝑori ad poſteriꝰ p cāꝫ q̄ ē ꝛc̄.
2 Utrū ī cāis q̄ nō ſūt ſiꝫ cū ſuis effectib⁹ valeat demſta/tio ꝛc̄. ¶Questio.11.
1 Utrū in his q̄ nō ſūt ſimul cū ſuis cāis valeat argo ꝛc̄.
¶Questio.12.
1 ¶Utrū in his que ſunt ſm generationē circulariē va/leat demonſtratio ꝛc̄.
2 Utrū in his que fiunt vt frequenter debeat accipi me/dium ꝙ ſit vt frequens ad demonſtrandum ipſa ꝛc̄.
¶Questiō.13.
1 Utrū ad inueſtigandū qō qd eſt accipienda ſint talia q̄ inſunt ſemꝑ ꝛ in plus ſe habeant non extra genus.
¶Questio.14.
1 Utrū per viā diuiſionis poſſit inueſtigari qō quid eſt.
¶Questio.15.
1 Utrū ſit poſſibile intellectū humanū intelligere quod quid eſt alicuius rei.
2 Utrū ī venatiōe ipſiꝰ ꝑ diuiſionē debeat obſeruari ꝛc̄.
¶Questio.16.
1 Utrū modus inueſtigādi qō quid eſt per viā ſyllogi/zationis ſit conueniens.
¶Questio.17.
1 Utrū alicuius qōnis ꝓpoſite poſſit interrogari ꝓpter quid accipiendo ꝛc̄.
2 Utrū diuerſe qōnes poſſint cōmunicare in ꝓpter qd.
¶Questio.18.
1 Utrū cauſa ꝛ cauſatuꝫ ſimul ſint quo ad exiſtentiam.
¶Questio.19.
1 Utrū vnius effectus ſit tm̄ vna cā vel plures.
¶Questio vltima.
1 Utrū cognitio primoꝝ principioꝝ ſit nobis innata vel in nobis de nouo acquiratur.
2 Utrū cognitio primoꝝ ꝑncipioꝝ ꝛ ꝙclusionū ſit vnus ꝛ idem habitus vel vtrum alio habitu cognoſcamus ꝑncipia ꝛ alio habitu ꝙclusiones.

¶Explicit tabula preſentis operis.

¶ Incipit opusculuz insigne diui Thome aquinatis ordinis predicatorum nutu quorundam nobilium ab ipso editum. Quod ad sophisticas argumentationes dissoluendas pluriũ suffragatur.

¶ Capm primum.

Uia logica est rationalis scientia ⁊ ad ratiocinandum inuenta: ratiocinari
q autem contingit recte ⁊ non recte: utrunqz ad logici considerationez spectat. ut p rectã rõcinationẽ ad ueri cognitionẽ ꝓueniat et falsaz rõcinationẽ uitãdo errorẽ falsitatis euiter. uterqz autem ratiocinandi modus competit uni homini ⁊ ad seipsum ⁊ ad alium nam ⁊ secum aliquis considerans potest recte ⁊ non recte ratiocinari: ⁊ cum alio conferens: sed cum aliquis secum considerans ratiocinatur non recte: preter intentionem hoc accidit: qz nemo sui ipsius deceptionem intendit: cuz autem ad alterum aliquis ratiocinatur non recte: contingit quandoqz ex intentione ratiocinantis: hoc est cum aliquis de altero intendit uel experimentum sumere uel uictoriaz habere ad sui gloriam. Ratiocinatio autem que ad seipsum est: syllogismus solum dici potest: sine aliqua alia specie argumentationis: sed ratiocinatio que est ad alterum non solum dicit syllogismus ⁊ argumentatio. sed etiam disputatio. uertitur enim inter duos hoc est inter opponentez: ⁊ respondentem: ⁊ ideo de falsis ratiocinationibus tractari primo a disputatione inchoandum est.

¶ Capm scõm.

St autẽ disputatio actus syllogistie cus unius ad alterum ad propositum ostendendum. In hoc ꝙ dicitur actus. tangitur disputationis genus. per hoc ꝙ dicitur syllogisticus tangitur disputationis instrumentum: scilicet syllogismus sub quo comprehenduntur alie species argumentationis: sicut imperfectum sub perfecto: ⁊ per hoc distinguitur disputatio ab actibus cotporalibus. ut comedere bibere ⁊ ab actibus uoluntatis: ut amare ⁊ odire. naz per hoc ꝙ dicitur syllogisticus. ostenditur actus rationis. per hoc autem ꝙ dicitur unius ad alterum. tanguntur per one opponentis ⁊ respondentis inter quos uertitur disputatio. ad differentiam ratiocinationis qua homo secuz ratiocinatur. per hoc ꝙ dicitur ad proposituz ostendendum. tanguntur disputationis effectus siue terminus aut finis proximus. ⁊ per hoc distinguitur disputatio a syllogismis exẽplaribus qui non inducuntur ad propositum ostendendum. sed ad formaz exemplificãdã.

¶ Capm. iii.

Isputatiõis uero quatuor sunt spe
d cies: scilicet doctrinalis dialectica. tentatiua: ⁊ sophistica: que alio modo dicitur litigiosa. Doctrinalis siue demonstratiua est que ad scientiam ordinatur procedens ex ueris: ⁊ per se notis ⁊ propriis scientie de qua fit disputatio: ⁊ hec uertitur inter docentem ⁊ addiscentem. Dialectica uero disputatio est ex probabilibus procedẽs ⁊ ad opinionem tendens. probabilia autez dicuntur que uidentur omnibus uel pluribus uel sapientibus aut precipuis uel magis notis. ¶ Tentatiua uero disputatio est que ordinatur ad experimentuz sumendum de aliquo per ea que uidentur respondenti. ¶ Sophistica uero disputatio est tendens ad gloriam ut sapiens esse uideatur. unde dicitur sophistica ideſt apparens sapientia. procedit enī ex que uidentur uere ⁊ ꝓbabilia: ⁊ non sunt: uel simpliciter falsas propositiones assumendo que uidentur esse uere ⁊ non sunt uel in uirtute falsarum propositionum argumentando. Logicales enim argumentationes sunt in uirtutẽ uerarum propositionum scilicet maxime ex quibus tota uirtus argumentationis pendet. sicut ista argumentatio: sor. est homo. ergo sortes est animal. procedit in uirtute huius propositionis de quocunqz predicatur species ⁊ genus. que est simpliciter uera. Sophistica autem sic argumentatur est animal. ergo est homo quasi in uirtute huius propositionis de quocunqz predicatur genus ⁊ species que est simpliciter falsa. relictis autem aliis disputationibus ad presens de bis quẽ ad sophisticam pertinent intendamus.

¶ Capitulum quartum.

Uia uero sophista: ut dictum est ad
q gloriam tendit: uolens sapiens uideri. hoc autem consequi studet per hoc ꝙ de aduersario cum quo disputat uictoriam habeat apparentem: quod tunc maxime fit si ipsum ad aliquod inconueniens ducat: ideo terminus disputationis sophistice est aliquod inconueniens ad quod sophista nititur ducere respondentem: ⁊ hoc dicitur metha uel finis siue terminus. uñ de duobus opz tractare. Primo de bmõi methis.

Secundo de modis argumentandi: quibus sophiste ad metas rñdentes ducere nituntur.

¶ Capm.v.

Sunt autem meteq̃ quinq; scilicet redargutio: falsum: inopinabile: soloecismus: ⁊ nugatio. Redargutio est prenegati concessio uel preconcessi negatio in eadem disputatione vi argumentationis. vt si respondens negauerit se carnes crudas comedisse. sophista contra sic argumentaf. quicquid emisti comedisti: carnes crudas emisti. ergo carnes crudas comedisti. Si uiuus huius argumentationis respõdẽs ꝓcedat qõ prius negauerat: est redarguus. ⁊ talis modus argumentationis dicif elenchus si bonus sit syllogismus: uel apparens elenchus: si uideaf: ⁊ nõ sit aut syllogismus aut ꝓtradictio. est enim elenchus syllogismus cõtradictionis. si autez nõ in eadem disputatione: uel nõ ui argumẽti: sed ꝓpria uoluntate aliquis negat cõcessum: uel concedat negatũ: non erit redarguno. Falsum autẽ ut hic sumitur: est aliquod manifeste falsum quod respõdens concedere cogitur ui sophistice argumẽtationis. sicut omnis canis est latrabilis: celeste sidus est canis: ergo celeste sidus est latrabile. ¶ Inopinabile est qõ est contra cõmunem opinionem. differt autez a falso: quia aliquid est contra cõmunem opinionem plurium quod tamen non est falsum: ut stellam esse maiorẽ terra: ⁊ aliquem regem diuitem ⁊ felicem esse miserum ⁊ infortunatũ: si sit peccator. Ad quod potest aliquis sophistice fic duci quẽcunq; contingit aliquẽ hostez uincere est infelix: qa ille qui uincitur est infelix: sed regem contingit aliquem hostem uincere: quia potest esse ꝙ regem aliqs hostis uincat. ergo rex est infelix. ¶ Soloecismus est uitium in contextu partium orationis contra regulas artis grãmatice factuz: ut uir alba ⁊ homines currit. ad hoc potest aliquis sophistice fic deduci. tu scis hoc. hoc ẽ lapis. ergo tu scis lapis: quod grãmatice non dicitur. ¶ Pugatio est eiusdem ⁊ ex eadem parte inutilis repetitio. ut hic. hõ hõ currit. dico eiusdem. quia si esset diuersorum. non esset nugatio. dico autẽ ex eadem parte. quia si idem ponitur in subiecto ⁊ predicato. non erit nugatio. ut homo est homo. Inutilis autem repetitio dicitur. quia si idem repetatur ad maiorem expressionẽ nõ erit nugatio. ut cum dicif deus deus meus respice in me. ad hõ potest aliqs sophistice fic duci. iste nasus est nasus simus. sed simus idẽ est ꝙ nasus simus. ꝙ iste nasus est nasus simus.

Capm.vi.

Sciendum ꝙ ista inconuenientia respiciunt diuersas scientias. nã redargutio est contra metaphyficum. ad quem pertinet consideratio huius principii. contradictoria non sunt simul uera nec simul falsa. Falsum est circa scientiam naturalem. que cõsiderat res sensibiles in quibus ueritas ⁊ falsitas est manifesta. ⁊ specialiter cõtra mathematicam in qua est maxima certitudo. Inopinabile cõtra dialecticam que procedit ex probabilibus que sunt fm opinionem omnium uel plurium uel sapientum. Soloecismus est contra grãmaticam. Nugatio est contra rhetoricam cuius est ornate loqui. ⁊ fic dum in singulis scientiis respondens ad inconueniens ducitur sophista opponẽs apparet oia scies eẽ.

Capm.vii.

Nunc restat uidere de modis arguendi quibus sophista ad predicta incõuenientia respondentem ducere conatur. Est autem sciendum ꝙ sicut argumentario dialectica habet firmitatẽ ex loco Vocita argumentario sophistica ad predicta inconuenientia firmitatem habet ex loco apparenti. locus aũt uerus firmitatem dialectice argumentationi prestans est habitudo inferentis ad illatum que dicif differentia maxime. ut genus species totum ⁊ pars. ex quarum habitudine ueritas maxime ꝓpositionis oriif. supra quaz fundatur ueritas dialectici argumẽti. sicut ex habitudine speciei ad genus sumitur hec maxima. de quocunq; predicaf species ⁊ genus ex qua hoc argumentum confirmatur. sortes est homo: ergo sortes est animal. ⁊ similiter locus sophisticus cõsistit in habitudine inferentis ad illatũ. ex qua sumitur aliqua regula falsa. sed apparens uera fm quam procedit sophisticum argumentum sicut cum dicitur. cognosco uenientẽ. ueniens est chorisc us: ergo cognosco chorisc um. hic ꝓceditur ab accidente subiectũ. idest a ueniente ad chorisc ũ. Sed uirtute huius maxime quicquid est de accidẽte ⁊ de subiecto. que quidem maxima est falsa propter diuersitatem accidentis ⁊ subiecti. uidetur tamen esse uera propter conuenientiaz utriusq;. unde ad locum sophisticũ predictũ duo concurrunt unũ quod est causa apparentie. qa facit argumentũ apparere uex. ⁊ dicif etiã principiũ motiuũ. qa mouet hoiem ad hõ ꝙ argumento sophistico assentiat. ⁊ hoc est in predicto argumẽto unio accidentis ad subm.

Aliud eſt principiuz defectus: quia facit ſcili cet defectum neceſſitatis in argumento. ⁊ uo/ catur cauſa non exiſtentie: que in predicto ar gumento eſt diuerſitas ſubiecti ⁊ accidentis. ex his autē duobus contingit hominem falli. qz. ſ. apparet aliqd ⁊ nō eſt. vñ locus ſophiſti cus alio noīe fallacia dicit: qz. ſ. eſt cā fallendi quātum eſt de ſe: lz per ſe aliqs nō fallatur in actu: niſi ignorātia adueniente. Sicut aūt loci dialectici diſtinguunt penes diuerſas habitu/ dines ex qbus maxime ⁊ argumēta sūmunt: ita loci ſophiſtici ſiue fallacie diſtinguuntur pe nes principia motiua ex qbus apparet eſſe fir mitas in ſophiſticis argumētis: ꝫ aūt ꝓtingit dupliciter vno mō ex parte vocis: qñ ꝓpter vnitatē uocis creditur eſſe unitas rei ſignificate per uocē: ſicut ea que per hoc nomen canis ſi/ gnificant uident eſſe unū: qz hoc nomē canis unū eſt. Alio mō ex pte rei ex eo. ſ. qꝺ aliq̄ res que aliquo mō cōueniunt: ſimpliciter unū eſſe credūt ſicut ſuprꝺictū eſt de ſubo ⁊ accidēte.

¶ Caplm. viii.

Ocoꝝ igit ſophiſticoꝝ ſiue fallacia
l rum queꝺaz ſunt in dictione: ⁊ que/ ꝺam extra dictionē. In dictione qui dem locus ſiue fallacia eſt. quādo principium motiuuz ſiue cauſa apparētie eſt ex pte uocis: extra dictionū vo quando ex pte rei eſt cauſa apparentie. ex pte aūt uocis eſt principiū mo tiuum ſiue cauſa apparentie ex ea qꝺ una uox multa ſignificat. qō ꝓtingit ꝓpter uocis multi plicitatē. ¶ Eſt aūt multiplex triplex. ſ. actua le: potētiale: ⁊ phātaſticū. ¶ Actuale eſt quā do una uox nullo modo uariata multa ſignifi/ cat. ⁊ hoc qꝺem ſi fit in una dictione dicit equi uocatio. ſi aūt in oratione dicitur amphibolo/ gia. ut liber ariſtotelis ideſt a ab ariſtotele fa/ ctus uel poſſeſſus. ¶ Multiplex vo poten/ tiale eſt quādo una uox aliquo modo ſm pro/ lationem uariata multa ſignificat que qꝺez in dictione eſt ſm accentū ut pendere ſm qꝺ gra ui uel acuto accentu ꝓfertur multa ſignificat. in oratione vo eſt ſm cōpoſitionem uel diui/ ſionē. ut duo ⁊ tria ſunt qnqz: hoc enim diuer ſa ſignificat cōpoſite ⁊ diuiſe ꝓlatū. ¶ Phā/ taſticū vo ideſt apparens multiplex eſt quan do una dictio ſm rei ueritatem unū ſignificat: ſed uiꝺetur aliq aliud ſignificare: ſicut hoc no/ men homo ſignificat quale qꝺ: ⁊ uideꝫ ſignifi/ care hoc aliquid ut dicitur in predicamentis: ⁊ hec dicitur figura dictionis: quaſi dictionis ſimilitudo. ſunt igitur loci ſophiſtici in dictio/ ne quinqz equiuocatio amphibologia: accen/ tus compoſitio ⁊ diuiſio: ⁊ figura dictionis.

¶ Caplm. ix.

Rimo igitur dicendū eſt de equiuo
ꝓ catione. eſt aūt equiuocatio unius ⁊ eiuſdē nominis diuerſa ſignificatio: fallacia aūt equiuocationis eſt deceptio ꝓue/ niens ex eo qꝺ unum nomen plura ſignificat. ¶ Primū autē motiuum ſiue cauſa apparentie in equocatione eſt unitas dictionis eiuſdē ſim pliciter. ſimpliciter qꝺem dicitur ad differen/ tiam accentus in quo nō eſt una dictio ſimpli/ citer: ſed ſolum in potentia. cauſa aūt non exi/ ſtētie eſt diuerſitas rex ſignificatax. ¶ Spe/ cies vo ſiue modi equiuocationis ſunt tres. ¶ Prima ſpecies eſt quādo una dictio princi/ paliter plura ſignificat: ut ꝫ nomen canis prin cipaliter plura ſignificat uidelicet aīal latrabi/ le piſcem marinū ⁊ celeſte ſidus. Et formatur ſic paralogiſmus ideſt apparēs ſyllogiſmus omnis canis eſt latrabilis: celeſte ſidus eſt ca nis: ergo celeſte ſidus eſt latrabile. Sed nō ſe quitur: qz hoc nomen canis aliud ſignificat in prima aliud in ſecunda: ſm qꝺ utraqz accipit uera. ⁊ ſi nō eſt uerus ſyllogiſmus: cū non ſit idem mediuz. ſi aūt accipiatur ut idem ſignifi cans in utraqz: ſic altera premiſſaruz eſt falſa. Et nota qꝺ ſicut in ſyllogiſmo oportet idē me dium bis ſumi in premiſſis: ita oportet duas extremitates bis ſumi in ſyllogiſmo: ſemel in premiſſis ⁊ ſemel in cōcluſione. unde eaꝺē ra/ tione poteſt fieri paralogiſmus ſi ſit equiuo/ catio in aliqua extremitatū: ſicut hic grāmatici diſcunt: ſed grāmatici ſunt ſcientes. ergo ſciē tes diſcunt. nō ſequitur. diſcere enim equiuo cum eſt: nā uno modo idē eſt qꝺ intelligere do centem. ⁊ ſic ſcientes diſcūt. alio modo idem eſt qꝺ accipere ſcientiam: ⁊ ſic ſcientes non di ſcunt. Secunda ſpecies equiuocationis eſt qꝺ unū nomē principaliter ſignificat unū. ⁊ aliud nomen metaphorice: ſiue tranſumptiue. ſicut hoc uerbū ridet principaliter ſignificat actum proprium ridendi hominis. metaphorice aūt ſiue tranſumptiue prati floriditatem. Et for matur ſic paralogiſmus. qcquid ridet habet os: pratum ridet: ergo pratum habet os: ⁊ ſic quicquid currit habet pedes: ſz aqua currit. ergo aqua habet pedes. non ſequitur quia ri dere ⁊ currere primo ſumitur proprie. ⁊ po ſtea tranſumptiue. ¶ Ad hanc etiam ſm ſpe ciez reducitur multiplicitas nominū analogo rum que dicūtur de pluribus ſm prius ⁊ po ſterius. ſicut ſanum dicitur de urina animali. ⁊ dieta. aliter ⁊ aliter. Et formatur ſic paralo giſmus. omne ſanum habet uitaz: urina eſt ſa na: ergo urina habet uitam. non ſequitur quia

sanū primo sumit̄ pro eo qđ principaliter significat sanitatez. scđo pro eo qđ est posterius significat. s. pro signo sanitatis. ¶Potest etiā ad hanc reduci multiplicitas ppositionū: qñ una ppositio unā habitudinē significat p prius ⁊ aliam p posterius. Et format̄ sic pall's in quo cūq; est sanitas illud est aial: sed sanitas est in humorū adequatione: g̃ humoruz adeq̃tio est aial. nō sequit̄ qz in prima hec ppositio significat habitudinē accidentis ad subiectū: in scđa vo habitudinem effectus ad cām. ¶Tertia species est que ꝓuenit ex diuersa significatione: que qdem attendit̄ ſm accidentia partiuz oronis: sicut ſm tēpus numerū: genus ⁊ similia. Format̄ sic pall's: qcunq; surgebat stat: sedens surgebat. g̃ sedens stet. non sequit̄: qz sedens in minori sumebat̄ ꝓut est tpis preteriti impfecti: in cōclusione ꝓut est tpis presentis.

¶Caplm̄. x.

Fallacia amphibologie est deceptio ꝓueniens ex eo qđ una oratio penitus eadez plura significat. ⁊ dico penitus eadē ad differentiā orationis cōposite ⁊ diuise: que nō nisi inquātū cōposita est ⁊ diuisa plura significat. sicut aūt equocatio ꝓuenit ex eo qđ una dictio penitus eadē plura significat. Vt amphibologia ꝓuenit ex eo qđ una oratio penitus eadē plura significat. vñ dicit̄ amphibologia ab amphi qđ est dubiuz ⁊ buli qđ est sñia. quasi dubia sñia locutionis. unde ſm quosdā dicitur ab amphi qđ est dubiū ⁊ buli qđ est sñia: ⁊ logos qđ est ſmo. unde amphibologia quasi dubia sñia ſmonis. Cā aūt apparentie siue principiū motiuū in amphibologia est unitas orationis plura significātis. Cā vo nō exist̄tie siue principiū defectus: est diuersitas significationis. ¶Sūt aūt tres spēs amphibologie. ¶Prima spēs ꝓuenit ex eo qđ aliq̄ una oratio principaliter plura significat: manente eadē ꝓstructione: ꝓpter diuersaz habitudinē ꝓstructoꝝ: sicut hec oratio liber aris. plura significat. ⁊ licet semp eodē mō iste due dictiones ꝓstruant̄: tñ ꝓpter diuersam habitudinē diuersa significāt. ¶Pōt enim intelligi ſm habitudinē effectus ad causam uel possessi ad possidentez. Et format̄ sic pall's quicquid est Aristotelis possidetur ab ari. sed iste liber est aris. g̃ possidet̄ ab ari. nō sequit̄ qz primo cōstruebatur nōiatiuus cū genitiuo in habitudine possessionis ad possidentem. ⁊ in secunda in habitudine effectus ad cām. Secunda spēs est que ꝓuenit ex eo quod una oratio plura significat ꝓpter diuersam partium constructionem: ex eo qđ aliqua dictio potest construi cum alia trāsitiue uel intrāsitiue sicut hic quicquid uidet aliquis hoc uidet: sed columnaz uidet aliquis: ergo columna uidet. nō sequitur: quia hoc cōstruitur uno modo cum uerbo uidet transitiue ⁊ est accusatiui casus. ⁊ sic uera: est enim sensus qđ qui uidet aliquā rem uidet illam. Alio modo potest ꝓstrui intransitiue. ⁊ nominatiui casus ⁊ sic est falsa: ⁊ est sensus qđ qui uidet aliquā rem: illa res uidet. ⁊ sic ꝓcedit ꝓclusio. similiter ⁊ b̄ quouscūq; uolo me accipere uolo qđ ipsi me accipiant: sed pugnantes uolo me accipere. ergo uolo qđ pugnātes me accipiant. non sequitur. qz ly me potest ꝓstrui cum b̄ uerbo accipere transitiue uel intransitiue: ⁊ in uno sensu est vera. ⁊ in alio falsa. similiter hic quicunq; sunt episcopi sunt boes: sz isti asini sunt episcopi: g̃ isti asini sūt boes. nō sequitur: quia minor est duplex: ex eo qđ li episcopi pōt ꝓstrui intrāsitiue ⁊ est nominatiui casus: ⁊ sic est falsa: pōt etiam ꝓstrui transitiue ⁊ est genitiui casus. ⁊ sic est va. ¶Et est attendē dum qđ diuersitas casuū pertinet ad fallaciaz amphibologie. qa casus accidūt dictioni ſm qđ una dictio ꝓstruitur cū alia dictione. diuersitas vo aliorū accidentium pertinet ad equiuocationem: qa alia accidentia accidunt dictioni ſm qđ in se ꝓsideratur. Tertia species amphibologie est qñ oro una significat plura unum principaliter ⁊ aliud trāsumptiue. sicut hec oro littus aratur principaliter significat littoris scissionem: trāsumptiue vo opis amissionē. Et formatur sic pall's qñ littus aratur terra scindit: sz qñ indocilis docet littus aratur: g̃ qñ indocilis docet terra scindit. nō sequitur pp predictā multiplicitatē. ¶Caplm̄. xi.

Sequit̄ de fallacia cōpositionis ⁊ diuisionis in qbus: ut supradictuz est est deceptio ꝓueniens ex potentiali multiplicitate unius oronis. dicit̄ aūt una oro potentialr multiplex: uel ex eo qđ eedez dictiones diuersimode adinuicē cōponi pñt: uel ad inuicē distingui. sicut cū dr quicqd uiuit semp erit. hec dictio semp: pōt cōponi cū b̄ vbo uiuit. uel diuidi ab eodē. ⁊ qa oro p cōpositionē ptiū ꝓstituit. ptes se bñt ad oroneꝝ sicut materia: cōpositio sicut forma: ubi g̃ sunt eedē partes. sz nō eadē cōpositio est eadē oro materialiter ⁊ potentialr. sed nō formalr ⁊ actualr. ⁊ ꝓpter b̄ est multiplex potētiale. uel qa oro q̄ est una potentialr plura significat. ⁊ in b̄ dr̄nt iste fallacie ab āphibologia. qa in amphibologia semp idē cōponit̄ cū eodē. sz nō uniformiter vnde est eadez cōpositio. ⁊ p ꝓns oro formaliter ⁊ actualiter ē una. ⁊ multiplex actuale.

Differunt aũt be fallacie cõpoſitionis ⁊ diui
ſionis: qz qñ oratio in ſenſu cõpoſito eſt falſa.
eſt fallacia ꝓpoſitionis. qñ aũt in ſenſu diuiſo
eſt falſa: eſt fallacia diuiſionis. Et nota q᷑ tũc
dicitur oratio cõpoſita qñ ptes magis debite
ordinant᷑. ⁊ dicit᷑ diuiſa qñ ptes minus debi
te ordinant᷑. Cã aũt apparẽtie ſiue principiuz
motuũ in vtraqz eſt unitas potẽtialis oſonis
plura ſignificãtis. Cauſa vo nõ exiſtentie ſiue
principiũ defectus eſt diuerſitas ſignificatio
nis ſm q᷑ intelligitur compoſita uel diuiſa.

¶ Cap'm. xii.

Ant aũt tres modi ſiue ſpẽs utriuſ
s qz fallacie. ¶ Primus modus eſt qñ
aliqđ dictũ põt ſupponere vbo uel
rõne totius uel rõne ptis. ſi. n. rõne toti⁹ ſup
ponat᷑ vbo: erit oro cõpoſita: ſi rõne partis
erit oro diuiſa. ⁊ tũc ſi in ſenſu ꝓpoſito oratio
eſt falſa: eſt fallacia cõpoſitionis. ſi aũt in ſen
ſu diuiſo eſt falſa diuiſionis: nõ aũt in vtroqz
eſt falſa: tunc nulla eſt falſa. qđ ⁊ in aliis multi
plicitatib⁹ eſt ĩtelligendũ. ⁊ format᷑ ſic pall's.
quẽcũ qz poſſibile eſt eſſe albũ poſſibile eſt q᷑
ipſe ſit alb⁹: ſz nigrũ poſſibile eſt eſſe albũ. g̃
poſſibile eſt q᷑ nigrũ ſit albũ. nõ ualet qz illud
dictũ nigrũ eſſe albũ põt ſupponere ei qđ dr̃
eſſe poſſibile: uel rõne ſubi: ⁊ tũc poſſibilitas
attribuit᷑ ſubo dicti. ⁊ eſt modalis de re: ⁊ tũc
eſt diuiſa ⁊ va. eſt. n. ſenſus q᷑ iſte q eſt niger
bz potentiã q᷑ ſit alb⁹: uel põt ſupponere ra
tione totius dicti: ⁊ ſic eſt modalis de re ⁊ de
dicto: ⁊ ẽ cõpoſita ⁊ falſa. eſt. n. ſenſus q᷑ b̃ di
ctũ albũ eſſe nigrũ ſit poſſibile. unde b̃ eſt fal
ſa cõpoſitionis. põt etiã ſic formari pall's. quẽ
cũ qz eſſe nigrũ eſt impoſſibile non põt eſſe ni
ger: ſz albũ eẽ nigrũ eſt impoſſibile: g̃ album
non põt eẽ nigrũ. nõ vz. qz media eſt duplex.
ſicut ſupꝛadictũ eſt: ⁊ in ſenſu cõpoſito eſt va:
⁊ in diuiſo eſt falſa. unde eſt falſa diuiſionis.

¶ Cap'm. xiii.

Ecũdus modus, puenit ex eo q᷑ ali
s qđ p̃dicatũ in quo p᷑ ꝓiunctionẽ co
pulatiuã uel diſiũctiuã plura aduna
tur: põt attribui ſubo ꝓiunctim uel diuiſim. ſi
cõiunctim oro eſt cõpoſita: ſi diuiſim oro eſt
diuiſa. ⁊ tũc ſi in ſenſu cõpoſito eſt falſa: eſt fal
lacia cõpoſitionis. ſi in diuiſo eſt falſa: eſt fal
lacia diuiſionis. ut pz in bis pallis. qcũ qz nu
merus componit᷑ ex duob⁹ ⁊ trib⁹ eſt duo ⁊
tria: ſz qñqz nõ ſunt duo ⁊ tria: g̃ qnqz nõ cõ
ponit᷑ ex duob⁹ ⁊ trib⁹. nõ ualet: media. n. eſt
duplex ex eo q᷑ illud p̃dicatuz duo ⁊ tria põt
intelligi remoueri a ſubo diuiſim. ⁊ ſic eſt va.
eſt. n. ſenſus q᷑ qnqz neqz ſunt duo: neqz ſũt
tria: uel põt remoueri ꝓiunctim. ⁊ ſic eſt falſa.
eſt. n. ſenſus q᷑ duo ⁊ tria ſimul iuncta. nõ ſũt
qnqz. ⁊ in b̃ ſenſu ꝓcedit ꝓcõ: unde eſt falla
cia cõpoſitionis. uel põt formari ſic quecũqz
ſunt duo ⁊ tria ſunt duo. ſz q᷑ qnqz ſunt duo
⁊ tria. g̃ qnqz ſunt duo. b̃ ſimilr minor eſt du
plex: ⁊ in ſenſu cõpoſito eſt uera in diuiſo fal
ſa. unde ibi eſt fallacia diuiſionis ſiłe eſt ſi in p̃
dicato ponat᷑ dictio diſiũctiua. ſicut b̃. oẽ aĩal
eſt rõnale uel irrõnale. ſz nõ oẽ aĩal eſt rõnale
g̃ oẽ animal eſt irrõnale. nõ ualet. nã prima eſt
duplex ex eo q᷑ predicatũ põt ꝓiunctim attri
bui ſubo. ⁊ ſic eſt cõpoſita ⁊ va. ⁊ eſt ſenſus
q᷑ de quolibet aĩali uez eſt dicere q᷑ eſt rõna
le uel irrõnale. uel põt diuiſim attribui ſubo
predicatuz ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ falſa. eſt. n. ſenſus
q᷑ altera iſtaꝝ ꝓpoſitionuz eſt va: oẽ aĩal eſt
rõnale. uel oẽ aĩal eſt irrõnale. cũ tñ utraqz ſit
falſa. ⁊ ideo eſt fallacia diuiſionis. põt etiã for
mari ſic pall's qđ non eſt rõnale uel irrõnale.
neqz eſt rõnale: neqz irrõnale. ſz non oẽ aĩal
eſt rõnale uel irrõnale. g̃ aliqđ aĩal neqz eſt ra
tionale neqz irrõnale. nõ ſequit᷑. qz minor eſt
duplex. ⁊ in ſenſu diuiſo eſt va. ⁊ in cõpoſito
eſt falſa. unde eſt fallacia ꝓpoſitionis. Et ſciẽ
dũ q᷑ qñ predicatũ ꝓparat᷑ ad ſubm ꝓiũctim.
tũc ꝓiũctio ꝓiũgit terminos. ⁊ ſic accipit᷑ in ui
unius ꝓpoſitionis. qz duo termini ꝓiunctim
accepti ſũmunt᷑ ut unũ predicatuz. ⁊ cũ ſimul
attribuantur. ſubo ſubm etiã erit unũ. ex uno
aũt ſubo ⁊ uno predicato fit oro una. qñ uero
duo termini in p̃dicato poſiti copulato uel diſ
iuncto. diuiſo ſubiecto attribuunt᷑. ſic accipiũ
tur ut duo predicata. ⁊ p᷑ ꝓis ut duo ſubiecta
eis corrñdẽtia. ⁊ ſic intelligunt᷑ ut due oſones
per ꝓiunctionẽ copulatiuã uel diſiunctiuam.

¶ Cap'm. xiiii.

Ertius modus ẽ quãdo una dictio
t poteſt ꝓiungi diuerſis dictionib⁹ in
oſone poſitis. erit aũt ſm hoc tunc
ꝓpoſita. qñ ꝓiũgit᷑ cũ dictione cui magis ap
paret uel apta eſt ꝓiũgi. diuiſa vo qñ ab ea di
uidit᷑ ſicut in b̃ pallo. qđ poteſt unũ ſolũ ferre
plura pñt. poteſt ferre. ſz qđ ſolũ unuz poteſt
ferre. non pñt niſi unũ ferre. g̃ q᷑ non poteſt ni
ſi ſolũ unũ ferre plura poteſt ferre. non ſequi
tur. nã prima eſt duplex ex eo q᷑ ſoluz poteſt
ꝓiũgi cũ hac dictione poteſt. cũ qua magis ui
detur ꝓiũgi. ⁊ ſic eſt cõpoſita ⁊ falſa. eſt. n. ſen
ſus q᷑ iſte q nõ põt portare niſi unũ pondus
põt portare plura. uel põt diuidi ab b̃ verbo
põt ⁊ cõiungi cũ hac dictione unũ. ⁊ ſic eſt di
uiſa ⁊ va. eſt. n. ſenſus q nõ põt portare unuz
ſolũ põdus. poteſt portare quãdoqz plura.

unde est falsa compositionis. Item quicunqz uiuit semper erit. iste asinus uiuit. ergo iste asinus semper erit. non sequitur. nam prima est duplex ex eo q̄ hoc aduerbiuz semper potest construi cum hoc uerbo erit cum quo uidetur componi magis: ⁊ sic est composita ⁊ falsa: uel diuidi ab eo ⁊ componi cum hoc uerbo uiuit: ⁊ sic est diuisa ⁊ uera. unde est falla compositō nis. Econtrario vo est falla diuisionis in his pallis. quocū qz uides hunc percussum illo p/cussus est. sed oculo uides hunc percussuz. ergo hoc est percussus oculo. non sequitur naz mino2 est duplex ex eo q̄ iste ablatiuus oculo non potest componi cuz hoc uerbo uides: cū quo magis uidetur: ⁊ sic est composita ⁊ uera uel potest diuidi ab eo ⁊ cōponi cuz hoc participio percussum: ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa. unde ē fallacia diuisionis. Item quicunqz est hodie natus: hodie primo esse incepit: sed tu es hodie natus: constat enim q̄ hodie es ⁊ es nat⁹ ergo hodie primo cepisti ēsse: nō sequitur: q2 prima est duplex eo q̄ hoc aduerbium hodie potest componi cum hoc uerbo es: ⁊ sic ē cō/posita ⁊ uera: uel cum hoc participio natus: ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa. Et notandum q̄ obliqui ⁊ aduerbia magis uidentur determinare uer/bum q̄z participium. ⁊ magis uerbum p̄/cipale q̄z secundarium: quod implicatur in sub iecto. cum enim dicitur quicū qz currit mouet mouetur est uerbum principale: ⁊ currit secū darium in subiecto implicatum.

¶ Capm̄. xv.

Sequitur de fallacia accentus. accen
s tus, put hic sumitur est modus p2o
nunciandi aliquā dictionem. Falla/cia autem accentus est deceptio, p/ueniens ex eo q̄ aliqua dictio diuersimode, p/nunciata diuersa significat. sicut enim in falla/cia ſm compositionem ⁊ diuisionem est eadē oratio materialiter: ⁊ formaliter diuersificata ſm compositionem ⁊ diuisionez, ita in hac fal lacia est eadem dictio materialiter. formaliter diuersificata ſm moduz, pnunciandi: ⁊ ideo si cut est ibi potentialis multiplicitas orationis: ita est hic potentialis multiplicitas dictionis. Causa apparentie in hac est fallacia materia/lis unitas dictiōis. Cā vo nō existentie est di uersitas significatiōis. idest dictionis diuersi/mode pnunciate uel prolate. Sunt aūt qua/tuor modi huius fallacie ſm qō quatuor mo/dis cōtingit diuersificari modus, pnunciandi dictionez. primo mō nāqz uariatur per diuer sos tonos siue accentus: qui sunt tres scilicet acutus: grauis: ⁊ circūflexus. Acutus accen tus siue tonus est qui acuit siue eleuat syllabā sicut cum dicitur martinus in quo media syl/laba eleuat. Grauis vo accentus est qui de/primit syllabam uel deponit: ut patz in media syllaba huius nominis dñs: uel ultima huius nominis lucas. Circūflexus aūt accentus est qui acuit syllabam ⁊ deprimit. ¶ Prim⁹ er/go modus huius fallacie, puenit ex eo q̄ aliq̄ dictio pōt, pnunciari acuto: graui uel circun/flexo accentu: ut pz in hoc pallo: quoscū qz iu stum est pendere iustum est pati penam: sed bonos uiros iustum est pendere. ergo bo nos uiros iustum est pati penam. nam in pri/ma sumebatur pendere, put, pfertur graui ac centu. ⁊ sic idem est pendere qō pati penam. In scōa, pferebatur acuto accentu: ⁊ sic pen/dere idem est qō dare penam. ¶ Scōo mō uariatur modus, pnunciandi dictionem ſm diuersa tempora que sunt duo: scilicet produ ctum ut in syllaba longa ⁊ correctum ut in syl laba breui. Secundus ergo modus, puenit ex eo qō aliqua syllaba alicuius dictionis pōt corripi uel, pduci: ut patz in hoc paralogismo Omnis populus est arbor sed aliqua gens ē populus. ergo aliqua gens est arbor. nō seq/tur: q2 hec dictio populus aliud significat ſm q̄ eius prima syllaba, pducitur: sic enim signi ficat quādam arborem: ⁊ aliud ſm q̄ corripi tur. sic enim significat gentem. ¶ Tertio mō uariatur modus, pnūciandi dictionem ſm di uersitatem spūs qui quidem diuersificat ſm asperū ⁊ lene. asper quidem spūs designatur per hanc figuram. h. lenis vo spūs est quan/do sine aspiratione syllaba, pfertur. Tertius ergo modus bui⁹ fallacie, puenit ex eo qō ali qua dictio potest leniter uel aspere, pnunciari ut pz in hoc pallo: q cqd bamaī bamo capiī: sz uinū amaī. ḡ uinū bamaī capiī nō seqī q2 primo hoc uerbuz bamaī, pfertur aspere: se/cundo leniter. similiter hic omnis ara est in tē plo. stabulum porcorum est bara. ergo stabu lum porcoruz est in templo. non sequitur. q2 primo hoc nomen ara profertur leniter po stea aspiraī. Quartus mod⁹, puenit ex eo q̄ aliquid potest, pferri ut una dictio uel ut plu res: ut hic. tu es qui es sed quies est requies. ergo tu es requies. nō sequitur: q2 hoc qnod primo dico qui es sumitur ut oratio una. po stea ut una dictio. similiter hic. quicquid de⁹ fecit inuite fecit inuitus. racemos fecit deus in uite. ergo racemos fecit inuitus. non sequiī q2 primo hec dictio inuite sumiī ut una dictio postea ut plures. Patet igitur ex predictis q̄ accentus ſm q̄ ab eo denominatur hec fal

lacia cõmuni⁹ eſt q̃ accentus qui diuiditur ꝑ grauem ⁊ acutum ⁊ circũflexum: cõprebẽdit enim ſub ſe ⁊ hunc accentum ⁊ alia tria ut dicuꝫ ẽ prius. ſcilicꝫ aſperum: lene: correptum ꝓductum ⁊c.

¶Lapĩm. xvi.

Sequitur de fallacia figure dictionis

S Figura dictionis prout hic ſumitur nihil eſt aliud q̃ ſimilitudo uni⁹ dictionis ad alteram ſicut dicitur aliquid ad figuram alterius factum quod ei aſſimilatur. unde fallacia figure dictionis eſt deceptio proueniens ex eo q̃ aliqua dictio ſimilis alteri dictioni uidetur eundem modum ſignificandi habere. cum tamen nõ habeat ut hec dictio homo uidetur ſignificare hoc aliquid propter ſimilitudinem quã habet cum nominib⁹ ſignificantibus ſubſtantiam primam. ⁊ ſic pateret q̃ in hac fallacia non eſt multiplex uerum: ſed phantaſticum: qꝛ una dictio non plura ſignificat ſm rei ueritatem: ſed habet unum modum ſignificandi ⁊ uidetur habere alium. cauſa apparentie in hac fallacia eſt ſimilitudo uocis dictionis cum alia dictione. cauſa ṽo non exiſtentie eſt diuerſus modus ſignificandi.

Sunt autem tres modi huius fallacie. prim⁹ modus prouenit ex eo q̃ dictio que ſignificat maſculinum ſumitur ad ſignificandum femininum: aut neutrum: aut econuerſo: ut ꝓz in hoc paralło. quecunq̃ coloꝛatur albedie eſt alba. ſed catelina coloratur albedine. ergo catelina eſt alba. non ſequitur qꝛ cum catelina ſit proprium nomen uiri non ſignificat femininum: ꝛz ſignificare uideatur propter ſimilitudinem dictionis quã habet cum nominibus femininis. unde non debet ſumi ſub feminino diſtributio. uel ſic. omnis ſubſtantia colorata albedie eſt alba ſed uir eſt ſubſtãtia colorata albedine. ergo uir ẽ alba. nõ ſequitur: qꝛ mutatur hic femininum in maſculinum. Secũdus modus prouenit ex eo q̃ aliqua dictio que ſignificat per modum unius predicamenti uidetur ſignificare per modum alterius. ſicut hoc. quid heri uidiſti: bodie uides: album heri uidiſti. ergo album bodie uides. nõ ſequitur qꝛ hoc mutatur quid in quale. uel ſic quãtũcũq̃ emiſti comediſti: crudum emiſti: ergo cruduꝫ comediſti. non ſequitur qꝛ hoc mutatur quantum in quale uel ſic: quoſcunq̃ digitos olim habuiſti bodie habes: ſed paruos digitos olim habuiſti. ergo paruos digitos bodie habes: non ſequitur: quia mutatur quantum quantitatis diſcrete: in quantũ quantitatis cõtinue.

¶Capitulum. xvii.

Notandum quod non facit fallaciam figure dictionis mutatio predicamentorum quantuꝫ ad rem ſignificatam: ſed quantum ad modum ſignificandi. albedo enim ſignificat qualitatem ſed ſignificat ea per modum ſubſtantie: qꝛ nõ ſignificat eam ut inherentem. album enim ſignificat eam per modum qualitatis: qꝛ ſignificat eam ut inherentem. unde hic non eſt fallacia figure dictionis: quicquid heri uidiſti hodie uides albedinẽ heri uidiſti. ꝯ albedinẽ hodie uides. erit autem fallacia figure dictionis ſi procedatur ſic. album uidiſti. ergo albuꝫ uides. Tertius modus ꝓuenit ex eo q̃ aliqua dictio que ſignificat quale quid uidetur ſignificare hoc aliquid: ⁊ contingit quando quale quid tranſmutatur in hoc aliquid. ⁊ dicitur ſignificare quale quid quando ſignificat naturã communem generis uel ſpeciei. ſm q̃ pertinet ad tertium modum. hoc aliquid ſignificat ſubſtantiam particularem. ſi enim ſumat̃ quale quid ſignificare. ſcõm q̃ pertinet ad genus qualitatis: ſic mutat̃ quale quid in hoc aliqd: ⁊ pertinet ad tertium moduꝫ. Et formatur ſic paralogiſmus ſortes eſt alter ab homine: ipſe eſt homo. ergo ipſe eſt alter a ſe non ſequitur: qꝛ proceditur ab homine ad ſortem: ⁊ ſic mutatur quale quid in hoc aliquid: ⁊ ad hunc moduꝫ reducitur omnis deceptio prouenies ex uariata ſuppoſitione terminorum: ut homo ẽ ſpecies: ſortes eſt homo. ergo ſortes eſt ſpẽs. hic proceditur a ſimplici ſuppoſitione ad diſcretam: ⁊ mutatur quale quid in hoc aliquid.

¶Capitulum. xviii.

Sequitur de fallaciis extra dictionẽ

S que in hoc differunt a fallaciis in dictione ut ſupra dictum eſt. quia i fallaciis in dictione principium motuum ſiue cauſa apparentie eſt ex parte uocis. in fallaciis autem extra dictionem eſt ex parte rei. ſicut enim in fallaciis in dictione deceptio prouenit ex eo q̃ alique res que conueniunt ſm uocem accipiunt ut eedem ſm rem: ita in fallaciis extra dictionẽ deceptio prouenit ex eo q̃ alique res aliquo modo conuenientes uꝫ differentes accipiuntur ut eedem ſimpliciter uel diuerſe. Sunt autem fallacie extra dictionem ſeptem. Quarum prima eſt ſm accidẽs. Secunda ſm quid ⁊ ſimpliciter. Tertia ſm ignorantiam elenchi. Quarta ſm petitionem principii. Quinta ſm conſequens. Sexta ſz non cauſam ut cauſam. Septima ſm plures interrogationes ut unam. Accipiuntur autẽ he fallacie ſm quaſdam uniuerſales rerum cõ

ditiones. nam entium aliud est per se: ⁊ aliud per accidens. ⁊ ſm hoc accipitur fallacia accidentis. item ſm perfectum ⁊ imperfectum. fallacia ſm quid ⁊ ſimpliciter. ſm autem oppoſitum ⁊ non oppoſitum fallacia ſm ignorantiã elenchi. ſm vo idem ⁊ diuerſuz est fallacia petitionis principii ſm prius ⁊ poſteri⁹ fallacia conſequentis. ſm autem cauſatum ⁊ cauſam est fallacia ſm noĩ cauſam ut cauſam. ſm autẽ unuz ⁊ multa fallacia ſm plures interrogationes ut unam. dicendum est ergo prius de fallacia accidentis.

¶ Capitulum decimũnonum.

s Liendum est autem ꝙ accidens hic accipitur ſm ꝙ diuiditur per ineſſe per ſe. ⁊ per ineſſe per accidens. per ſe autem dicitur aliquid ineſſe alicui ꝙ ineſt ei ſm rationem proprie diffinitionis. quod autẽ preter hec ineſt alicui dicit ineſſe per accidẽs. unde ad hoc quod est ineſſe per ſe: aut ꝑ accidens: tripliciter aliquid poteſt ſe habere. quedam enim ſunt que omnino ſunt idez ſm ſubſtantie rationem: ut veſtis ⁊ indumentum. ⁊ in iſtis est ſolummodo per ſe. ⁊ nullo modo per accidens. quedaz vo ſunt quorum unum est omnino extraneũ a ratione alteri⁹. ſicut ſe habet albuz ⁊ homo. ⁊ in iſtis est ſolũmodo per accidens: ⁊ nullo modo per ſe. quedã vo ſunt quorum vnum quodãmodo pertinet ad rationem alterius. licet non ſint eadem ſm diffinitionez. ⁊ ſic ſe habet ſuperius ⁊ inferius. nã ſuperius ponitur in diffinitione iferioris. ſed non tamen omnino est eadem diffinitio ſuperioris ⁊ inferioris: vt animalis ⁊ hominis. cũ diffinitio inferioris addat ſupra diffinitionem ſuperioris. ⁊ ſimile est de proprio ⁊ de ſpecie. nam ſpecies ponitur in diffinitione ꝓprii. non tamen ſpecies ⁊ proprium omnino ſunt idem in diffinitione. ⁊ in his quodammodo est per ſe ⁊ quodãmodo per accidens. inquãtuz partim ſm diffinitionez ꝙueniunt: ⁊ partim differunt. in his autez que primo modo ſe habent neceſſe est ut quicquid est uerum de uno ſit uerum de alio eo ꝙ talia ſunt penitus eadez ſm rationem. ⁊ differunt ſm nomen ſolum. unde in his non contingit eſſe fallaciam accidentis. ſed in omnibus aliis nõ est neceſſariũ ꝙ quicquid est verũ de vno ſit uerum de alio. ⁊ ideo ſi ex hoc ꝙ aliquid est uerũ de uno concludat eſſe uerũ de altero est falla accidentis. ¶ Contingit autem aliquãdo ut quod est uerum de uno ſit uerum de alio. quãdo. ſ. aliquid attribuitur uni ſm ꝙ est idez alii. tunc. n. ei ⁊ alteri inerit. ſi vo attribuitur uni ſm ꝙ est ab altero diuerſum: non inerit alteri. ſicut ſi album attribuat animali inquãtum est idem homini: tũc oportet ꝙ conueniat homini. ſi autem ut est diuerſum ab homine non conuenit homini. ⁊ ſi concludatur ineſſe homini. est ibi fallacia accidentis. ſicut ſi dicatur animal est q̃drupes: homo est animal. ergo homo est quadrupes. non ſequitur quia quadrupes nõ predicatur de animali ſm ꝙ animal est idem homini. ſed ſm ꝙ est ab homine diuerſum. unde patet ꝙ in predicto argumento medium diuerſimode accipitur. naz primo accipiebatur ſm ꝙ est diuerſum ab homine. Secundo ſm ꝙ est idem homini. ⁊ ideo quãdo est fallacia accidẽtis ſemp est diuerſa acceptio medii. dicitur autez diuerſa acceptio medii quãdo medium ſm ꝙ cõuenit cum una extremitatũ est diuerſum ab alia.

¶ Capitulum vigeſimum.

f Allacia vo accidentis est deceptio proueniens ex eo ꝙ aliquid aſſignatur ſimiliter ineſſe rei ſubiecte ⁊ accidenti eius. uel ſimiliter ineſſe utriꝙz eoꝝ que ſunt aliqualiter per accidens unum ex quo patet ꝙ in fallacia accidẽtis ſemper inueniuntur tres termini ſicut in ſyllogiſmo. quorum duo per accidens coniunguntur. qui quidẽ ſe habent ſicut medium: ⁊ minor extremitas. ¶ Tertium vo quod aſſignatur ſimiliter utriꝙz eoꝝ ineſſe: est maior extremitas. ¶ Cauſa apparẽtie in hac fallacia est unitas quedam ⁊ idẽtitas eorum que ꝑ accidens aliquo modo ꝓiunguñ. ¶ Cauſa vo nõ exiſtentie est diuerſitas eorũdẽ. nã ſicut dicit philoſophus in primo elenchoꝝ fallacia accidentis fit ex eo ꝙ aliqs nõ poteſt diiudicare idem ⁊ diuerſum unum ⁊ multa.

¶ Sunt aũt tres modi huius fallacie. ¶ Primus modus prouenit ex eo qõ ꝓceditur ab accidente ad ſubiectũ uel econuerſo. ſicut hic. choriſcus: choriſcus est ueniens. ꝯ cognoſco choriſcum: choriſcus est ueniens. ꝯ cognoſco uenientẽ. nõ ſequit: quia choriſcus ⁊ ueniens ſunt unũ per accidens: ⁊ nõ per ſe. unde non ſequit ꝙ quicquid est uerũ de uno ſit uerꝝ de alio. hic enim fallit quando aliqd est uerꝝ de uno ſm quod est diuerſum ab altero. ſicut hic. choriſcus enim nõ ſubiacet cognitioni ſm quod est idem uenienti. unde patet ꝙ est diuerſificatio medii. ⁊ ſic est fallacia accidẽtis. ¶ ſimiliter ḃ. iſte canis est pater ⁊ est tuus. ꝯ est pater tuus. canis enim ⁊ pater ſunt unũ per accidens. unde non ſequitur ꝙ quicqd est uerũ de uno ſit uerum de alio. ſm enim ꝙ canis est pater: nõ conuenit ei eſſe tuum. ¶ Secũdus modus prouenit quãdo id quod ꝓuenit ſuperiori ꝓcluditur de inferiori uel ecõuerſo. ſicut

hic.homo eſt animal:aīal eſt genus.ḡ homo eſt genus.nō ſequitur:ſupius eniz ⁊ inferius aliquo modo ſunt unū per accidens. licz alio modo nō ſint nnū per ſe:ut ex dictis pz. Vnde qō uerificatur de uno eoꝝ ſcōm quod ē idem alteri:neceſſe eſt ⁊ de altero uerificari:et ſcōm hoc ſumuntur argumēta dialectica a genere ⁊ a ſpecie ſiue ab inferiori ⁊ ſuperiori.qō autem uerificatur de uno eorū ſcōm quod differt ab altero.non oportet de altero uerificari tunc enim eſt uariatio medii ⁊ fallacia accidentis.ſicut eſt in propoſito.nam eſſe genus non predicatur de animali ſcōm qō eſt idem homini.ſed ſecundum q ab eo differt.ſicut ſuperius ab inferiori.ſimiliter eſt hic: triangulus eſt figura:ſed proprietas triāguli eſt habere tres angulos.ergo eſt ꝓprietas figure.non ſequitur quia triangulus ⁊ figura non ſunt omnib⁹ modis idem. Vnde non ſequitur q de uno uerificatur ⁊ de altero uerificari.ſimiliter eſt etiā hic.ſortes eſt alius ab homine:ipſe eſt homo. ergo eſt alius a ſe. ¶ Tertius modus prouenit quando ꝓcedunt a ſpecie ad ꝓprium uel econuerſo ſicut hic.homo eſt riſibilis: riſibile eſt ꝓprium.ergo homo eſt ꝓprium:uel ſic:homo eſt ſpecies:ſed homo eſt riſibilis.ergo riſibile eſt ſpecies.nō ſequitur:quia riſibile ⁊ homo non ſunt omnino idem ſecundum diffinitionem.ideo ſe habet unum ad alterum aliquo modo per accidens:ut eſt extraneum.⁊ ꝓpter hoc non eſt neceſſe q quicquid uerificatur de uno uerificetur de alio.

¶ Capitulum .xxi.

Et ſciendū quot non eſt inconueniens ſi aliquibus predictorum paralogiſmorum ſint aſſignate due fallacie:ſcilicet figure dictionis ⁊ accidētis.quia ſcōm quod prouenit deceptio ex ſimilitudine dictionis:eſt fallacia figure dictionis.ſecundū autem quod prouenit ex conuenientia rerum: eſt fallacia accidentis.homo eniz ⁊ ſortes quātum ad rem conueniunt ⁊ quantum ad nomē ſimilitudinem habent. Sciendum eſt etiam q ſicut fit paralogiſmus accītis ex prepoſitiōnibus cathegoricis:ita fit ex prepoſitiōibus:hypotheticis:ex eo q medium diuerſimode accipitur.prout ſcilicet cōparatum eſt ad vnam extremitatem eſt diuerſum ab alia ſicut hic. ſi nullum tempus eſt:dies non eſt.per locum a toto in quantitate ⁊ ſi dies non eſt.ergo dies ē per locum ab oppoſitis.ſed ſi nox eſt: aliquod tempus eſt.ergo ſi nullum tempus eſt. aliqō tempus eſt.pz enim quod iſtud medium quod eſt diem non eſſe.eſt diuerſum ab eo quod eſt noctem eſſe.ex hoc enim quod eſt diem nō ē: ſequitur noctem eſſe ſuppoſito tempore:ſicut ex hoc quod eſt uidentem nō eſſe ſequitur cecum eſſe.ſuppoſito animali qō ē natū uidere.

¶ Capitulum.xxii.

Equitur de fallacia ſecundum quid ſ ⁊ ſimpliciter.ſimpliciter autem dicitur qō nullo addito dicit:ut ſortes ē albus.uel ſortes currit.ſcīm quid autem dicitur qō aliquo addito dicitur:ut iſte currit bene:uel ſortes eſt albus dentem.hoc autem qō additur dupliciter ſe habet ad id cui additur. nam quandoqz non diminuit de ratione eius cui additur.⁊ tunc poteſt ꝓcedi ab eo quod ē ſecundum quid:ad id quod eſt ſimpliciter. ut cuz dicitur iſte currit uelociter.ergo currit .ue locitas enim nihil diminuit de ratione curſus. ⁊ eſt in predicto argumento locus a parte in modo quandoqz Vo additum diminuit aliqd de ratione eius cui additur.ut cuz dicitur.ebi ops eſt albus dentem.nam hec determinatio dentez diminuit aliquid de ratione eius quod dicitur album.non enim poteſt dici albus niſi qui uel totus albus eſt: uel ſecundum plures ⁊ principaliores partes.⁊ ideo ſi cōcludatur eſt albus dentem.ergo eſt albus.eſt locus ſophiſticus ſiue fallacia ſecunduz quid ⁊ ſimpliciter.Fallacia ergo ſcōm quid ⁊ ſimpliciter ē deceptio prouenies ex eo qō dictum ſecūdū quid ſumitur ac ſi eſſet ſimpliciter dictū. Cauſa apparentie in hac fallacia eſt conueniētia eiꝰ quod eſt ſcōm quid.ad id quod dictum ē ſimpliciter. Cauſa Vo nō exiſtentie eſt diuerſitas eorundem. ¶ Capitulum.xxiii.

Unt autem quinqz modi huius fallacie. primus modus ē quando determinatio addita habet oppoſitionez ad id cui additur:ut in hoc argumento.ceſar ē bō mortuus.ergo eſt homo.nō ſequitur quia eſſe mortuum habet opōnem hominem eo q unum ē de ratione hominis cum homo ſit animal ⁊ animal ſit ſubſtantia animata ſenſibilis. ⁊ ſic patz q hec determinatio mortuus tollit hominis rōnem.ſimiliter hic.iſte eſt bonus latro.ergo eſt bonus.nam bonum per ſe ſimpliciter ſumptum oppōnem habet ad latronem. ſimiliter eſt hic.mendax uerum dicit dicendo ſe dicere falſum.ergo dicit uerum.nō ſequitur quia dicere uerum opponitur ei qō eſt dicere falſum.uel econuerſo. ¶ Scōs modus ꝓuenit ex eo q determinatio addita ptinet ad anime actum.nam aliqui actus anime pñt eſſe ⁊ circa exiſtentia ⁊ circa non exiſtentia:ſicut hic. chimera eſt animal opinabile.ergo chimera ē

animal. non sequitur: nã opinabile additũ animali diminuit de eius ratione. simile est hoc. Cesar est in memoria hominum. ergo cesar ẽ. ⁊ iterum. tu habes felicitatẽ in voluntate tua. ergo habes felicitatem. ¶ Tertius modus, p uenit ex eo q̃ aliq̃ determinatio addita significat esse in potentia: sicut hic. ouum potentialitate est animal. ergo est animal. non sequitur: nam esse in potentia diminuit de ratione eius quod est esse simpliciter. ¶ Quartus modus est quando determinatio addita significat partem. sicut hic ethiops est albus dentem. ergo est albus. non sequitur: quia esse in parte diminuit de ratione eius quod est esse simpliciter. Sciendũ tamen est q̃ si a parte consueuit vel natum sit denominari totum: non accidet fallacia in hoc ꝓcessu. vt si dicatur: iste est crispus ſm capillos. ergo est crispus. bene sequitur: nam homo non denominatur crispus nisi ſm capillos. ⁊ hic modus se extendit ad alias partes scilicet loci vel temporis ⁊ aliorũ totoꝝ. sicut ħ. ista dicta est bona in locis egrotatiuis. ergo est bona. nõ sequitur: quia quod dicitur in locis egrotatiuis significat partem in loco ⁊ non totum. similiter hic: bibere uinum est malum egrotanti. ergo est malum bibere uinum. ⁊ eadẽ ratio est in oĩbus similibus. ¶ Quintus modus est quãdo determinatio addita cogit terminum cui additur stare materialiter: sicut hic. sapiens vult admittere malum. g̃ vult malum. nam admittere malum non dicit malũ simpliciter. sed ſm quid similiter hic. fur vult sumere bonum: quia pecuniam. ergo uult bonum. ⁊ eadem ratio est in similibus aliis. sic g̃ patet ex dictis q̃ hec fallacia ꝓuenit ſm rationem perfecti uel imperfecti. nã determinatio diminuit ex eo q̃ significat aliqd impfecte.

¶ Capitulum. xxiiii.

Sequitur de fallacia ſm ignorantiaz elenchi. Est autẽ elenchus syllogismus contradictionis: qui quandoqz est unus syllogismus quandoqz duo. unus quidez est quando cõcludit ꝓtradictoriam alicuius ꝓpositionis ꝓius date. sicut si deꝰ aliquod animal esse incorruptibile. ⁊ ꝓcedatur sic. omne compositum ex contrariis est corruptibile: oẽ aĩal est huiusmodi. ergo est corruptibile. hec enim conclusio contraria est ꝓioris ꝓpositionis date. duo enim syllogismi ꝓstituunt unũ elenchum quando ex duobus syllogismis cõtradictorie concluditur. sicut si in syllogismo ꝓdicto ꝓponatur alius talis syllogismꝰ. nullum beatum est corruptibile: aliquod animal est beatum. ſ. rationale. ergo aliquod animal non est corruptibile. Quia igitur de ratione elenchi est syllogismus simul ⁊ ꝓtradictio: quicquid est contra diffinitionem syllogismi ⁊ contradictionis: est contra diffinitionẽ elenchi. ⁊ ideo cum in qualibet fallacia defectus accidat per hoc q̃ aliquid obmittitur de diffinitione syllogismi ⁊ cõtradictionis. ideo omnis fallacia reducitur ad ignorantiaz elenchi sicut ad generale. Quia vo in diffinitione elenchi ponitur contradictio quasi differentia que cõstituit speciem. ideo specialiter obmissio eorũ que ad contradictionem requiruntur ignorantiam elenchi constituunt ſm q̃ est fallacia ſpecialis. sed quia fallacia esse non potest si apparentia defit: oportet ad hoc q̃ sit fallacia ut sit apparens contradictio. ⁊ cum hoc aliquid ad ueritatez contradictionis defit. apparens aũt cõtradictio esse non potest nisi sit unius ⁊ eiusdem: unde hoc obseruato ex defectu aliorum que ad contradictionem requiruntur: hic contingit fallacia. Est enim contradictio oppositio unius ⁊ eiusdem non rei tantum: nec nominis tantum. sed rei ⁊ nominis. ſm idem ⁊ ad idem. ⁊ respectu eiusdem. similiter ⁊ in eodez tempore. Fallacia ergo ſm ignorantiam elenchi est deceptio proueniens ex eo q̃ nõ obseruantur ea que sunt necessaria ad diffinitionem elenchi. ⁊ precipue ex parte contradictionis. unde ⁊ dicitur ignorantia elenchi: quia deceptio non accidit: nisi per hoc q̃ ignoratur diffinitio contradictionis. Causa vo apparentie in hac fallacia est similitudo diffinitionis deficiens ad contradictionem perfectã. Causa vo non existentie est diuersitas eorũdem.

¶ Capitulum. xxv.

Modi huius fallacie sũt quatuor. primus peccat contra banc particulaz ad idem. ut hic. duo sunt duplum ad unũ. non sunt autem duplum ad tria. ergo duo sunt duplum ⁊ non duplum. nõ sequitur: quia obmisso hoc quod est esse ad idem non est contradictio. ¶ Secundus modus peccat cõtra banc particulam ſm idem. sicut hic. hoc est dupluz ad illud ſm longitudinem. ⁊ nõ est dupluz ad idem ſm latitudinem. ergo est duplum ⁊ non duplum. nõ sequitur: quia obmittitur hec particula ſm idem quod requiritur ad contradictionem. ¶ Tertius peccat contra banc particulam similiter: sicut hic. celum mouetur circulariter ⁊ nõ mouetur sursum ⁊ deorsum. ergo mouetur ⁊ nõ mouetur. nõ sequitur. quia obmissio huius particule similiter tollit contradictionem. ¶ Quartus modus est contra banc particulam ⁊ in eodem tempore sicut hic. do

mus iſta eſt clauſa iſto tempore ⁊ non alio. ergo eſt clauſa ⁊ non clauſa. non ſequitur: quia diuerſitas temporis impedit contradictiõem. Et ſciendum eſt q̃ hec fallacia cõmunis ẽ cuꝫ fallacia ſecundum quid ⁊ ſimpliciter in hoc q̃ in utraqꝫ ꝓceditur ab eo qõ dicitur cum determinatione ad id: qõ dicitur ſimpliciter. ſed hec eſt differentia: quia in fallacia ſcõm quid ſimpliciter determinatio diminuit de ratõe eiꝰ qõ eſt ſimpliciter. qõ non eſt de neceſſitate accidit in hac fallacia. ſed hec determinatiões addite diminuunt de ratione contradictionis. bene enim ſequitur. hoc eſt duplum ad illud ſecundũ longitudinẽ. ergo ẽ dupluꝫ ad illud. nõ tamẽ ſequitur q̃ ſit contradictio ſi ad diuerſa referatur. pꝫ etiam ex dictis q̃ hec fallacia ꝓuenit ſcõm generalem entium contradictionẽ nam contradictio eſt omnis oppoſitionis pn̄cipium.

¶ Capitulum. xxvi.

Sequitur de fallacia petitionis principii. principium autem hic dicitur pn̄cipale ꝓpoſitum. tunc igitur aliquis petit principium cum petit ſibi concedi principale propoſituꝫ. qõ debet probare: qõ quidem ſi ſub eodeꝫ nomine petat nulla fit falſa: ſed petens videbitur deridendus ſicut ſi uelit ꝓbare q̃ homo currit. ⁊ petit eandem ſibi concedi. ſi uero petat qõ uult probare ſub alio nomine uel uocabulo poterit eſſe fallacia. ⁊ tunc ꝓprie petit illud qõ eſt in principio. i. illud quod in ſe continet principale ꝓpoſitũ. Fallacia ergo petitionis principii eſt deceptio proueniens ex eo q̃ idem aſſumitur ad ꝓbationem ſui ipſius ſub alio uocabulo. cauſa ergo apparentie in hac fallacia eſt diuerſitas cõcluſionis a premiſſis. cauſa uero non exiſtentie eſt identitatis eorundẽ. Sunt autem quinq; modi huius fallacie. primus modus eſt quando diffinitum petitur ad probationem diffinitionis uel econuerſo. ut ſi debeat probari q̃ homo currit ⁊ arguatur ſic. animal ratiõale ⁊ mortale currit. ergo homo currit: hic nulla eſt ꝓbatio quia ſimiliter dubitatur de premiſſa ⁊ de concluſione. ¶ Secundus modus eſt qñ uniuerſale petitur ad probationem particularis: ut ſi debeat probari q̃ omnium contrariorum eſt eadem diſciplina. ⁊ aſſumatur iſta. omnium oppoſitorum eſt eadem diſciplina. ergo ⁊ omnium contrariorum. hic enim premiſſa non eſt magis nota q̃ concluſio. ¶ Tertius eſt quando petuntur particularia ad probationem uniuerſalis. ut ſi debeat probari q̃ omnium oppoſitorum eſt eadem diſciplina: ⁊ aſſumatur iſte. omnium contrariorum. omniũ priuatiue oppoſitorum eſt eadem diſciplina ⁊ ſic de aliis. ergo ⁊ omnium oppoſitorum hic etiã concluſio in premiſſis petitur. ¶ Quartus ẽ quando diuiſim petitur qõ debet ꝓbari coniunctim. ut ſi debeat probari q̃ medicina eſt ſcientia ſani ⁊ egri. ⁊ ſumatur iſta medicina eſt ſcientia ſani ⁊ medicina eſt ſcientia egri. ergo ẽ ſcientia ſani ⁊ egri. hic etiam petitur qõ debet ꝓbari ſub aliis uerbis. ¶ Quintus eſt quando petitur unum correlatiuorum ad probationeꝫ alterius. ut ſi debeat probari q̃ ſortes ſit pater Platonis: ⁊ ſumatur ſic. plato eſt filius ſortis. ergo ſortes eſt pater platonis. hic petitur q̃ debet ꝓbari ſub aliis uerbis. Et ẽ ſciendum q̃ hec fallacia non peccat contra ꝟim illatiuam argumenti. bene enim ſequitur cõcluſio datis premiſſis cum ſeruetur debita habitudo inferentis ad illatum. ſed peccat contra ꝓbationem argumenti. nam probatio debet eẽ per magis manifeſta. qõ hic non obſeruatur. unde hic non accidit deceptio ex eo q̃ concluſio infertur ex premiſſis. cum illationes predicte ſint ſecundum locos dialecticos. ſed accidit deceptio ex eo q̃ petitur idem concedi: ac ſi eẽt diuerſũ. unde ſi ĩ premiſſis modis arguendi ſumãtur premiſſe ex eo q̃ ſunt magis note ⁊ non quaſi petite. non erit argumentum ſophiſticum ſed dialecticum. patet etiam ex dictis q̃ hec fallacia prouenit ſecũdum idẽ ⁊ diuerſum: put non diſcernitur inter ea.

¶ Capitulum. xxvii.

Sequitur de fallacia cõſequentis: cõ ſequens autem hoc dicitur: qõ ad antecedens ſequitur in ꝓpoſitione conditionali. ut cum dicitur ſi ſortes ẽ homo. ſortes eſt animal. ſortem eſſe animal eſt conſequens. ſor. eſſe hominem eſt antecedens. Eſt ergo fallacia conſequentis deceptio ꝓueniẽs ex eo q̃ conſequens eſtimatur omnino eẽ idẽ antecedenti. ex hoc enim contingit aliquẽ credere q̃ ſicut conſequens ſequit̃ ad antecedẽs ita econuerſo. antecedens ad conſequens ſequitur. unde patet q̃ fallacia conſequentis ĩ duabus conſiſtit conſequentiis: quarum una eſt uera: altera falſa. ſicut ſi dicatur ſi quis currit mouetur. ſed ſortes mouetur. ergo ſortes currit. hec enim conſequentia que prius ponitur eſt uera. ſed iſta ad quã ꝓceditur eſt falſa. ſcilicet mouetur. ergo currit. ubi uero ponitur tm̃ una conſequentia non eſt fallacia conſequẽtis unde ſi ſic dicatur. ſortes eſt animal. ergo ẽ homo non eſt falla conſequentis ex modo arguẽdi. ſed magis fallacia accidentis. nam ſicut fallacia conſequentis ꝓuenit ex eo q̃ conſequẽs

existimatur omnino esse idem accidenti. ita fallacia accidentis prouenit ex eo q̄ predicatum existimatur omnino esse idem subiecto. vnde ⁊ hec fallacia denominatur a cōsequendo. illa vo ab accidendo. quod est inherere. ⁊ idē est q̄ quando proceditur arguendo solum ab aliqua cathegorica per quam sequitur aliquid in esse: est fallacia accidentis. quando vo ab aliqua conditionali est fallacia cōsequentis. ⁊ iō philosophus dicit q̄ fallacia accidentis est in vno. ⁊ fallacia consequentis est in plurib⁹ scilicet consequentiis. Ex hoc etiam patet q̄ consequens est aliquo modo pars accidentis. nā omne quod sequitur aliquo modo accidit. ſz non omne quod accidit sequitur. non enim sequitur si est homo est albus. licet hec sit uera. homo est albus. ⁊ ideo ubicūq; est fallacia cōsequentis. potest aliter ordinatis terminis fieri fallacia accidentis. sed non conuertitur. Cā uero apparentie huius fallacie est conuenientia consequentis cum antecedente. Cā vero non existentie est diuersitas eorūdem.

¶Cap'm. xxviii.

Unt autez duo modi huius fallacie. primus prouenit ex cōsecutione magis communis ad minus cōmune: siue magis commune sit genus: siue accidēs. ut patet in his paralogismis. si aliquid est asinus est animal: sed tu es animal. ergo tu es asinus. non sequitur: non enim consequentia primo posita cōuertitur. similiter est hoc si aliqd est mel est rubeum: fel est rubeum: ergo fel est mel. ⁊ iterum simile est hic: si aliquis est fur errat de nocte. sed tu erras de nocte. ergo tu es fur. In his omnibus putatur cōsequentia cōuerti que non conuertitur. unde est fallacia cōsequentis. si autem sumātur propōsitiones cathegorice in eisdē terminis est fallacia accidentis: sicut hic. asinus est animal: tu es animal. ergo tu es asinus. ⁊ iterum mel est rubeum. fel ē rubeū. ergo fel est mel. ¶Secundus modus procedit a consequentia unius oppositi ad similem consequentiaz in alio opposito. ut si dicatur sic. si aliquid est generatum habet principiuz. sed anima non est generata: quia ex nihilo creata. ergo non habet principium: sed semper fuit. non sequitur. est enim in oppositis duplex consequentia una in ipso ⁊ altera in contrario. in ipso quidez est consequentia quādo sic ad antecedens sequitur conueniens. ita ad oppositum antecedentis sequitur oppositum consequentis. ut si est iustum est bonum. ergo si est ⁊ iniustum est malū. consequentia in contrario est quoniam sicut ad antecedens sequit consequens: ita ad oppositū consequentis sequitur opposituz antecedentis. ut si est hō est animal. ergo si non est animal non est homo. in oppositis autem fm affirmationem ⁊ negationem non est contraria in ipso: sed in contrario. ⁊ ideo quando proceditur in hmōi oppositis ac si esset consequentia in ipso est fallacia consequētis. sicut in predicto exemplo patet. In his autem terminis est fallacia accidentis cathegoricis propositionib⁹ sumptis. ut si dicatur omne generatum est corruptibile uel habet principium. anima non est generata. ergo non habet principium. ¶Est autem sciendū q̄ sicut primus modus peccat contra consequentiam procedendo a positione consequentis. ita secundus a destructione conuenientis. Est autem contrario modo procedendum scilicet a destructione consequentis. ⁊ a propositione antecedentis. patet etiam q̄ hec fallacia prouenit fm rationem prioris ⁊ posterioris.

Cap'm. xxix.

Sequitur de fallacia fm non causam ut causam. Causa autem hic dicitur q̄ est in inferendo causa: fm q̄ premisse sunt causa conclusionis. Est ergo fallacia fm non causaz ut causam: quando inter ꝓmissas ex quibus sequitur conclusio. ponitur aliqua propositio que nihil ad conclusionem operatur. ⁊ si non est causa. tamen ad hō q̄ fiat fallacia. oportet quod uideatur esse causa: qō fit per hoc q̄ cōuenit cum aliis propositionibus que sunt cause interemptionis. ex hō autē q̄ propositio que nō est causa sumatur ut causa: non prouenit aliqua deceptio: nisi quando ex cōclusione redit ad premissas: quod quidem fit i syllogismis ad impossibile: in qbus per hoc q̄ conclusio est impossibilis ostenditur aliqua premissarū possibilis fuisse: ⁊ ideo hec fallacia nō habet fieri nisi in huiusmodi syllabis. In syllogismis enim ostensiuis in quibus directe aliquid cōcluditur ad nullum inconueniens potest reduci respōdens. si sumat aliqua propositio que nō est causa conclusionis: ac si esset causa. Est ergo causa apparētie in hac fallacia cōuenientia propositionis que non est causa cum illis que sunt cause. Causa vo nō existentie est defectus habitudinis debite inter ꝓpositionem inferentem ⁊ illatam. Formatur autem fm hanc fallaciam paralogismus hoc mō. putasne uita ⁊ anima sūt idē: quo dato ꝓcedatur sic. anima ⁊ uita sunt idē. mors ⁊ uita sunt cōtraria. generatio ⁊ corruptio sunt contraria. sed mors est corruptio. ḡ uita est generatio. ḡ uiuere est generari quod

eſt impoſſibile. nā qui uiuit nō generatur. ſz iā generatus ē. g̃ p̄mum fuit impoſſibile. ſ. q̄ aīa ⁊ uita ſūt idē. que accipiebatur ī p̄miſſis. nō ſequitur q̄ iſta ꝓpō aīa ⁊ uita ſunt idē nō fuit cā ꝯcluſionis ī poſſibilis. qō ex b̄ pz. quia ea remota adhuc ſequtur ꝯcl̄o. unde per hoc q̄ cō cluſio ē impoſſibilis. nō pōt oīdi q̄ p̄dicta ꝓpō ſit ī poſſibilis. ſz magis q̄ iſta ſit ī poſſibilis ex qua ſequit̄ que ē iſta mors ⁊ uita ſunt cōtraria. ex hui⁹. n. falſitate ſequtur falſitas ī cō cluſione mors. n. ⁊ uita non ſūt ꝓtraria. ſz op ponūtur ut p̄iuatio ⁊ hīt⁹ pz ēt q̄ hec fallacia peccat ꝓtra rōem cāe ⁊ cauſati.

¶ Capitulum. xxx.

Equitur de fallacia ſm plures ī terrogatōes ut unā. Eſt aūt idē ſz ſub ſtātiā enūciatio: interrogatio: ꝓpō: ⁊ ꝯcl̄o. ſed dicitur enunciatio ſm q̄ ſignificat aliquid ſimplr̄ ē uel non ē. Interrogatio ſz q̄ ſub dubitatiōe ꝓponitur. ꝓpō ſm q̄ ſumitur ad alterius ꝓbationē. ꝯcluſio ⁊o ſcōm q̄ exꝓobatur. ⁊ ideo ſicut enūciatio eſt una uel plures. ita ī terrogatio: ꝓpoſitio ⁊ ꝯcl̄o. Eſt aūt una interrogatio in qua dicitur unū ō uno ut homo eſt aīal uel homo eſt albus. Enuncia tio uero plures qñ dicunt̄ plura de uno. ex q̄ bus fit unū per accidens. ut ſor. eſt alb⁹ ⁊ mu ſicus. uel unū de pluribus. ut ſor. ⁊ plato ſunt albi ⁊ muſici. Sciendum eſt autem q̄ qñ plu ra p̄dicantur de uno ex quibus ē unū per ſe eſt enunciatio una. ut cum dicitur homo ē aīal rationale ⁊ mortale. naz ex partibus diffinitio nis fit unum per ſe qō eſt natura ſpeciei. ſi au tem p̄dicātur plura ex quibus fit unum per accidens. tunc eſt enūciatio plures. ut cū dici tur ſortes eſt homo albus: ex homine ⁊ albo fit unum per accidens. ꝓpuit ergo iſta falla cia ex hoc q̄ ad interrogationem que ē plures datur una reſponſio ex eo q̄ ſub uno modo ī terrogandi ꝓponitur: ut ſi dicatur. putas ne ſor. ⁊ plato currit: ex eo enim q̄ ſemel interro gatur de duobus: uidetur eſſe una interroga tio cum tamen ſint plures. Cauſa ergo appa rentie in hac fallacia eſt unitas ex parte modi interrogandi. Cauſa uero non exiſtentie ē plu ralitas interrogationis.

Capitulum. xxi.

Odi uero huius fallacie ſunt duo.

S Primus modus eſt qñ interroga tio eſt plures ex eo q̄ unū de pluri bus in ſingulari predicatur ⁊el econuerſo ſi cut hoc. putaſne homo ⁊ aſinus ſunt animal rationale: ſi dicatur non procedatur ſic. homo ⁊ aſinus non ſūt animal rationale. ergo homo non eſt animal rationale. deceptio hic ꝓuenit quia ad interrogationem p̄miſſam cum ſint plures: nō eſt danda una reſponſio. ut dica tur ſimpliciter ſic uel non ſed plures. ut dica tur homo eſt animal rationale. aſinus eſt aīal irrationale uel non eſt animal rationale. ſimili ter eſt hic putaſne tu es homo ⁊ aſinus: ſi di catur non concludatur ſic. ergo tu non es ho mo: ſi dicatur ſic. ergo tu es aſinus. Et iterū hoc putas ne ethiops eſt homo albus: ſi non dicatur. ergo non eſt homo. ſi ſic ergo eſt alb⁹

¶ Scōs modus eſt quando interrogatio eſt plures: ex eo q̄ plura ſubiiciuntur uel predi cantur in plurali nūero ſicut hoc putas ne mel ⁊ fel ſunt dulcia: ſi non. concludatur ergo mel non eſt dulce. ſed ſic. concludatur ergo fel eſt dulce. In omnibus enim his non eſt dāda re ſponſio una. pz ergo q̄ hec fallacia ꝓuenit ſz unum ⁊ multa. Et hec de fallaciis dicta ſuffici ant.

¶ Explicit p̄clarum opuſculum fallaciarū diui Thome Aquinatis ſacri ordinis p̄dicatorum: nec non ⁊ commentaria eiuſdem in libros poſteriorum ⁊ peribermenias Ariſto telis: ſumma cum diligentia caſtigata per quē dam fratrem eiuſdem ordinis uite regularis profeſſorem.

Deo gratias.

¶ Clarissimi Artiū ⁊ sacre theologie doctoris fratris dñici de flandria sacri ordinis predicatorꝝ in diui thome aquinatis fallaciarum opus perutile questiones incipiunt.

¶ Questio pª vtrū in syllogismo sophistico sit scientia.

Arca tractatū fallaciaꝝ scti thome de agno doctoris ordis ꝑdicatorꝝ. Queritᵉ ꝑº vtrū de syll'o sophistico sit scia. Arguit ꝑº ꝙ nō. Nam de nō ente nō est scia ꝑº posteriorꝝ. ꝫ syllogismus sophisticus est non ens. vt patet ꝑ diffinitionē eius. cū sit ex apparentibus ⁊ non existentib⁹. ꝫº de ipo non est scientia. Secūdo de ente per accidens nō est scia. vt ꝑz ꝑº posteriorꝝ. ⁊ 6º metaphyce. ꝫ syll's sophistic⁹ē ens ꝑ accñs: ergo idē qō ꝓus. Tertio scia dī eē hitus ꝺcl'onis. ꝑº poste. ꝫ syll's sophistic⁹nō est ꝑº. ꝫ totus syll's: ergo idē qō ꝓus. Quarto corruptibiliū nō ē scia. vt ꝑz ꝑº poste. ꝫ syll's sophisticus ē corruptibilis ꝙ qō semel ē dcñ manet irrevocabile vbū. vt ꝑz ꝑ p.p. his. i pñtis. ꝫº de syll'o sophistico nō pōt eē scia. ¶ Sz ꝟ. d. s. ⁊ pbs in elēcis. qui tradiderūt scias de syll'o sophistico. ¶ Ꝺro pñtis dubij declaratione sciēdū ꝑº ꝙ pbia pª sui diuisione diuidit in pbias realē ⁊ ſmocinalē. Ꝺbia realis diuidit in actiuā factiuā ⁊ theoricā siue speculatiuaꝫ. Actiua pbia q̄ moralis dī diuidit in monasticā yconomicā ⁊ polyticā sub qb⁹ ꝓtinet ius canonicū ⁊ ius ciuile. Factiua vo diuidit in septē artes mechanicas q̄ his duobus vsibus ꝓtinet. Lana: nemus: miles: nauigatio: rus. medicina: Ꝺis ars fabilis cōnumerari pōt. Sed pbia theorica siue speculatiua diuidit in mathematicā mechanicā ⁊ pbycā accipiēdo pbycaz ꝓ tota pbia nāli. Ꝺbia vo ſmocinalis siue rōnalis diuidit in grāmaticā rhetoricā ⁊ logicā. Logica vo vt est scia rōnalis diuidit vt hic dic̄. d. s. ꝫ diuersas opatiōes intellect⁹. Qꝫ igit̄ tres sūt opatiōes intellect⁹ vꝫ simpliciū apprehēsio cōpositio vel diuisio. discursus ⁊ rōcinatio. Tres sūt ptes logice ꝑª ē de his q̄ apprehendunt̄ ꝑ pmā opationē intellect⁹ vt ꝓtinet liberū ꝑdicabiliū porphyrij. ⁊ libꝝ ꝑdicamētorꝝ Aris. qb⁹ corrñdēt scōs ⁊ tertius tractatus. p. his. Scōa pars logice est de his q̄ apprehēdunt̄ ꝑ scōam opationē intellectus ꝓtinet duos libros yhermenias qb⁹ corrñdet primus tractat⁹. p. his. Tertia vo ps logice est de his q̄ apprehēdūt ꝑ tertiā opationē ītellect⁹. vꝫ de syll'o. q̄ꝫ ps ꝓtinet totā logicā nouā. ¶ Sciēdū 2º ꝙ ꝫª ps logice diuiditur in q̄tuor ptes ſm ꝙ syll'i sunt in q̄druplici differentia. Ꝺmā syll'oꝝ qdā est simplr dictus siue nō ☞ct⁹. Alius est syll's ☞ctus. ⁊ iste est triplex. nā qdā est ☞ct⁹ ad māmnecessariā q dī syll's demſtratiuus. Alius est ☞ctus ad materiā ve. pbabilē. vꝫ syll's dialecticus. Alius vo est q est ☞ctus ad materiā apparent̄ pbabilē qui dī syll's sophisticus. Ꝺma ergo ps ꝫᵉ ptis est de syll'o simplr dicto siue nō ☞cto. ⁊ ꝓtinet duos libros priorꝝ. qb⁹ corrñdet ār tus tractatus. p. his. Scōa ps est de syll'o ☞cto ad māmnecessariā. s. de syll'o demſtratiuo. ⁊ continet duos libros poste. qb⁹ nō corrñdet aliqs tractat⁹. p. his. q fuit instructor inuenū pp eoꝝ difficultatē. Tertia vo ps eiusdē est de syll'o ☞cto ad māz ve. pbabilē. ⁊ ꝓtinet. 8. libros topicoꝝ. qb⁹ corrñdet qntus tractatus. p his. s. de locis. Sz q̄rta ps eiusdē ꝫᵉ ptis est de syll'o sophistico ☞cto ad materiā apparent̄ pbabilē. ⁊ ꝓtinet duos libros elēchoꝝ. q bus corrñdet sextus tractatus. p. his. ⁊ pñs tractatus. s. doctoris. Et qꝫ pª sepatio scōam p̄cedit. ⁊ 2ª tertiaz. Et qꝫ vnūqōq; ꝓus ē ꝑsiderare ſm se q̄ in ordine ad aliud qa illud etiā qō est ☞ctū ad māz necessariā pfectius ē eo qō ꝓtrahit̄ ad māz pbabilem. ⁊ illud qō cōtrahitur ad māz pbabilem ve pfectius est eo qō ꝓtrahitur ad māz apparent̄ pbabilē. ⁊ ideo pz ordo ptiū scibiliū ⁊ liborꝝ logice inter se. ¶ Sciēdū ꝫº ꝙ triplex est syll's sophisticus qdā est peccās in mā: aliqs peccās in forma. tertius est peccans in vtroq;. Sed syll's sophisticus peccās in mā trñ est qui ꝓcedit ex ambab⁹ premissis falsis: aut ex altera falsa: est tamen in mō et in figura. Exēplū primi: vt ois homo est lapis. equus est hō: ergo equus est lapis. Exemplū secūdi: vt ois homo est risibilis. lapis est homo: ergo lapis est risibilis. Syllogismus vo sophisticus peccās in forma trñ est qui ꝓcedit ex ambab⁹ p̄missis vis qui tamē non est in aliquo mō alicuius figure. vt homo est spēs. sortes est homo: ergo sortes est spēs. ⁊ tamē non valet cū ibi arguat̄ ex puris ꝑticularib⁹ ex quibus nil sequit̄. ⁊ tamē ambe sunt vē. Sed syllogismus peccās in vtroq; est qui ꝓcedit ex falsis. ⁊ male est syllogizatus. vt nullus hō est aīal. nullus risibile est hō: ergo nullū risibile est aīal. sed argm̄ non valet cū ꝓcedat ex puris negatiuis: ⁊ ex ambab⁹ falsis. De syllogismo aūt peccāte in forma trñ: aut in vtroq; est ħ ad ꝓpositū. ⁊ nō de syllogismo in materia trñ nisi loquēdo de syllogismo vniuersaliter sophistico. Ex quo ꝑz ꝙ ille syll's peccat in mā q ꝓcedit ex falsis. Ille vo peccat in forª q nō ē in aliquo mō triū figuraꝝ. ¶ Sciēdū 4º ꝙ syll's sophistic⁹ pōt dupliꝛ ꝓsiderari vno⁹ ꝑ respectū ad sua ꝑn̄ⁱ: cās ⁊ passiones ꝑpetates q;. ⁊ isto⁹ q̄tū ad syll'o sophistico ē va scia sophistica docēs. Alio⁹ q̄tū ad suū vsū. vt vꝫ ad decipiēdū ꝛñdēt̄: aut ad gñandū apparēt̄ sciaz. ⁊ isto⁹ de eo nō ē scia. ſz qdā mod⁹ sciēdi q mod⁹ pōt vocari sophistic⁹ vtēs ⁊ c̄. ¶ Sciēdū 5º vt ex pdcis dī ꝙ syll's ⁊ mā trñ ē dupler. Ꝺmā qdā ē q ꝓcedit ex ābab⁹ falsis vt supra dcm̄ ē. Ali⁹ ē q ꝓcedit ex vna falsa: ⁊ talis ē dupler. Qui dā ē q ꝓcedit ex maiore falsa ⁊ minore va. vt ois hō ē asinus: sor. ē hō: g⁹ sor. ē asin⁹. Ali⁹ ē q ꝓcedit ex maiore va ⁊ minore falsa. vt ois hō ē aīal: asin⁹ ē hō: g⁹ asin⁹ ē aīal. Et qlibet pdictorꝝ ē dupler. Ꝺmā qdā ē ꝓcedēs ex p̄missa: aut ex p̄missis in toto falsis. ali⁹ est q ꝓcedit ex p̄missa vel p̄missis in ꝑte falsis. Dī ām ꝓpō in toto falsa: cuius ꝑdicatū nō ꝓuenit alicui ptiū subi: vt hō ē asin⁹. Sed ꝓpō illa dī in ꝑte falsa: cuius ꝑdicatū cōuenit subo ꝓ aliqb⁹ suppositis. ⁊ ꝓ aliqb⁹ nō: vt ois hō ē bonus. Quibus notatis sit hec pª ꝓcl'o. Syll's sophisticus ē subm in hoc tractatu attributionis. Ihec ꝓclusio ꝓbatur per ꝓditiones subiecti attributionis. Ꝺmā illud est subm attributionis. in aliqua scia q̄ est qd cōissimū in tali scia ꝓsideratū nō transcendēs metas illius scientie ad qō oīa que cōsiderantur ꝓnter in scia tali habent ordinē ⁊ reductionem syll's sophisticus est hutusmodi in hoc tractatu ergo. Et si arguat̄ nullus syll's sophistic⁹ est subm in hoc tractatu ergo syll's sophisticus nō est subm in hoc tractatu. añcedens ꝑz per inductionē: ꝓsequentia ꝓbatur per legē sub alternaꝝ. ⁊ per locū a toto in q̄titate dicendū est negando ꝓsequentiā q̄ ibi est fallacia figure dictionis ⁊ accidētis. vt infra patebit: qꝫ ibi arguit̄ a suppositione psonali ad simplicē. Et ad ꝓbationē dicendū q̄ ibi nō arguitur per aliquē locū: aut bonā ꝓsequentiā: quia ad oēm locū dialecticū bonū requirit̄ q̄ arguat̄ respectu termini qui nō ponit differentiā inter terminū inferentē ⁊ terminuꝫ illatū qō nō obsernat̄ in ꝓposito: qꝫ iste terminus subm nō ꝓuenit syll'o sophistico ſm q̄ habet eē in suis inferioribus: ſz absolute. vñ ratio nō sequit̄. Scōa cōclusio est rñsiua ad quesitū: videlz de syll'o sophistico est scia que ꝓbatur tali rōne. Ꝺmā scia est habitus ꝓclusiōis firmus certus ⁊ euidēs per demōstrationē acqsitus; ⁊ nō nālis. vt patet ꝑº poste. ergo ⁊ c̄. Scōo de illo est scia de quo pōt demonstrari aliqua ꝓpria passio de subiecto. sed de syllogismo sophistico fit demōstratio hoc mō. oīs syllogismus ꝓcedens ex apparentib⁹ ⁊ nō existentib⁹ est generatiuus apparētis scie. ſz syllogismus sophisticus est hmōi. Tertio ⁊ si arguat̄ aliquis ē deceptor et sophista nā: ergo de syllogismo sophistico nō est scia. patet ꝓsequentia: qꝫ scia est habitus acqsitus et nō nālis: vt patet ꝑº posteriorꝝ ꝓtra platonē: dicendū q̄ ars sophistica pōt esse a natura. sed tamē impfecta. nō aūt perfecta de qua hic est ad ꝓpositū. ¶ Dubitat̄ ꝑº vtrū de syllogismo sophistico sit scientia realis vel rōnalis. et videt̄ ꝙ sit realis: qꝫ ponit̄ in ꝓpria specie qualitatis cum sit habitus.

ꝑº

Diuisio pbie

2º

3º

4º

5º

ꝑº ꝓcl'o

2ª ꝓcl'o

Dubium

Solutio ſz nihil ponit ī ꝓdicatō nisi sit ens reale. gº vī q sit scīa realis. ¶ Dicēdū ad hº dubiū q ē hec scia rōnalis ⁊ nō realis: qz scia accipit denoiatiōem a suo ſbo. illa gº scia cº ſubm ē ens rōnis dī rōnalis. sed ſbm huiº scīe ꝓz syll's sophisticº ē ens rōis. gº hec scia ē rōnalis ⁊ non realis. ¶ Ad 2m ād dubiū dōm q in scīa vñ ē ens reale nō tñ ē scia realis ab alio enī hēt scia q sit ens reale: ⁊ ab alio q dicatur scia realis vl rōnalis. ⁊ illa scia dī rōnalis cuius ſbm ē ens rōnis: q aūt scia dicat ens reale hoc hz a suo ſbo inhesionis ⁊ ab alijs suis ꝓnciplis ꝓmi generis. Ex q̄ ꝓz q lz scia de syll'o sophistico sit ens reale repombile in ꝓdicamto: nō tñ est scia realis sed rōnalis vnde negāda Dubium. erat ꝓña. ¶ Queritº 2º q̄re doc. s. in suo tractatu ꝓmo dº terminauit de disputatiōe q̄ de fallacijs ant syllis sophisticis cū ſubm cuiuslibet scīe debeat eē ꝑus notum in tali Solutio scia: vt ex supradictis ꝓz. ¶ Dicēdū q rō. s. d. est q: finis sophistici ē acgrere vanā glīam ⁊ ab oīb laudari. ſz hoc nō pōt q̄enictus facere q̄ deducēdo rñdentē suuz ad aliqđ incōueniens: hoc. n. nō pōt facere nisi mediante disputatiōe sophistica. ıō. d. s. ꝓmo incipit tractare disputatōe. Et qñ dicebatur ī motiōe ꝓdictis nō āt in executiōe opis ꝓsiderati quēadmodū domificator ꝓmo ī intentiōe hz finē domº quā edificare ꝓpōit: tñ ī executiōe operis incipit minimā ⁊ a ceteris ptibº domº q̄ requiruntur ad ꝓpositiōem eius: ⁊ vltimo segtur forma domº ⁊ finis.

¶ Ad ꝓmū dōz q nō ens ē tripler quoddā ē nō ens simpliciter ⁊ de tali nō est scia: aliud ē nō ens p se: ē tñ ens ꝑ accēns: vt ꝓuatio. Aliud vō ē nō ens in actu: ē tñ ens in potentia: ⁊ de istis ē scia. Syll's āt sophisticº si considera tur p respectū ad suas cās ⁊ ꝓpetates sic ē ens per se. si vō ꝓsidereť q̄m ad suū vsum sic est nō ens nō simplr. ſz nō ens tale q̄le appet. vnde de syll'o sophistico ꝓmo mō ꝓsiderato ē scia. 2º aūt modo de eo ē quidā modus sciēdi vt in notabilibº dcñ ē: ⁊ p hoc pz solutio ad secūdū.

¶ Ad 3m dōm q lz de cōclusione sit scia p se ꝓmo tamē de syll'o sophistico ⁊ quolibz alio subo ꝓclonis ē scia nō ꝓmo sed p alterū tanq̄ vz de ſbo aliqđ scitur: ⁊ lz syll's sophisticus ꝓme intentionalr sumptº nō sit subm ꝓclusionis tñ si scōe intētionalr sumať pōt eē subm ꝓclusionis. ¶ Ad 4m dōm q lz sophistizans q̄tū ad hoc nō sit sciens: tñ sophista docens dī pfecte sciens. ¶ Ad 5m dōm q lz syll's sophisticº in ꝑticulari ⁊ q̄tū ad sūū vsuz sit corruptibilis: tñ in vlī consideratus in ordine ad ꝓpria sua ꝓncipia ⁊ passiones est incorruptibilis ⁊ syllogismus sophisticus. Isto modo de eo est scientia.

¶ Qō 2ª de diffinitione disputatiōis.

q **Ueritur** secundo. vtrum diffinitio disputationis sit diffinitio sufficiens in q̄ dī disputatio ē actº silogisticus vniº ad alterum ad aliquod ꝓpositum oñendum. ¶ Arguitur ꝑº contra suppositū. pbando q disputatio non possit diffiniri. Nullum muliplicit er' potest diffiniri cuz diffinitio noti: notificet qđ vnū. sed disputatio ē quid multiplex: cū eiº spēs q̄tuor sint vt pz in textu. ergo nō pōt diffiniri. Secūdo solius entis realis ē qđ quid ē sine diffinitio. vt patz. 7º metaphysice ⁊ 2º poste. sed disputatio nō ē ens reale sed rois gº. Tertio contra diffinitionē: nā aliqua ē disputatio enthymematica ⁊ inductiua: ⁊ tñ tales disputatiōes nō sunt actº syllogistici: ergo male ponitur illa particula actus syllogisticus in predicta diffinitōe. Quarto disputatio sophistica ē disputatio ⁊ tamē ꝓdicta diffinitio sibi non competit cū nō valeat ad aliquod ꝓpositum ostendendum. sed ad acgrendū vanam gloriam: vt dictū ē ꝓdicta. ergo diffinitio videť insufficiens. ¶ Sed contra do. san. in pñti lectione. ⁊ pbs in ꝓ° ꝓmo elenchoz. ¶ Sciendū ꝓmo q postq̄ doc. san. cōclusit ꝓmo eē determinādū de disputatiōe q̄ de locis sophisticis: ꝓsequēter determinat de ipsa disputatione ⁊ ꝓmo determinat de ipsa diffinitiue ⁊ diuisiue de quo ē ꝓsens lectio. deinde determinat de membris dividentibº adducendo diffinitiones eoz. Rō autem quare ꝑº determinauit de disputatiōe diffinitiue q̄ diuisiue cōis est. qz esse ꝓcedit posse vt pz 9º metaphysice. sed diffinitio indicat eē: diuisio vō posse. ıō anteq̄ ponat diuisionē disputationis. ꝓmo eā sic diffinit dicens (Disputatio ē actº aūt) In qua diffinitione ponitur actus loco generis. ⁊ q: duplex ē actº vz corpalis vt ambulare: ⁊ spālis vt intellige re. igiť subiūgiť sophistic' ad dīam actº corpalis. Et accipitur ibi actº syllogistic' cōiter. s. p oī actu discursiuo sive sit enthymematicus sive inductiuº per qđ dať itelligi instrz disputatiōis qđ ē syll's includēs ī se enthyme. et inductionem. Deinde ꝓponiť (vniº ad altz) ad innuēdū ꝑsonas disputātiū. s. ꝑm rñdētis ⁊ arguētis. vltio subiū giť (ad aliqđ ꝓpōitū oñendū) ad dīam actº exēplaris ⁊ ad denotādū finē disputationis: ex quo pz: q qñq; reperiūtur ī q̄libz disputatōe: vz actus disputādi: ꝑsone disputantiū que sūt due: istrumētū disputādi: vltimo finis disputationis. ¶ Sciēdū 2º q tripler ē disputatio. s. mētalis scripta ⁊ vocalis. de vocali aūt ē ß ad ꝓpositū que ē tripler. s. disputatio syllogistica enthymematica ⁊ inductiua. Disputatio āt syllogistica est q̄ fit p syll'm ꝓpletuz: vt sic arguēdo: oīs hō currit: oē risibile ē hō. ergo oē risibile currit. Sz disputatio inductiua ē q̄ fit arguēdo p inductionē. vt sortes currit plato currit. ⁊ sic de alijs. gº oīs hō currit. Disputatio vō enthymēatica ē q̄ fit p entima vt sic aarguēdo: oē aīal currit. gº oīs hō currit. Et lz exm sit spēs argumētatiōis fz iꝑz: tñ ꝓpe loquēdo nō fit aliq̄ disputatio. q: vt dicit. d. s. nō fit ad aliqđ ꝓpōitū oñendū. sed magis ad aliq̄ formā explicādā. Uerūtñ si accipiať exm vtualr fm q reducibile ē ad syll'm sic fm iꝑm pōt sumi dispo exēplaris. ¶ Sciēdū 3º q argumtatio ē q̄duplex. i. ꝓsistica: topistica: sophistica: ⁊ posterioristica: ⁊ q̄libz dicitur ī q̄tuor spēs. s. ī syllz enthymema iductōez: ⁊ exm. Et si arguať diuersa gña hñt diuersas spēs: vt pz ī ꝓdicamētis: ſz arg' ꝓsistica ⁊ alie disputatiōes hñt easdē spēs. gº nō distinguūť. Dicēdū q lz ꝓdicte disputationes hēant easdē spēs mālit nō tñ formalr. q: inq̄tū ille spēs sūt īcōtracte: sic sūt spēs argumtatōis ꝓsistice: iq̄m vō ꝓtracte ad māz neciam: sic sūt spēs argumtatiōis posterioristice sive doctrinales. sed inq̄tū sūt ꝓtracte ad māz ve ꝓbabilē sic sūt spēs argumētatiōis dialectice. iq̄tū āt sūt ꝓtracte ad māz ꝓbabilē. ſz nō existētē sic sūt spēs argumētōis sophistice. ¶ Cōclusio rñalis lz ꝓdicta diffō nō fit qditatiua ē tñ bñ assignata. ꝓpria ꝑs hº ꝓclonis ꝓbať ꝑ duo prima Solutio arguñta in ꝓncipio qōis adducta: ⁊ ꝓfirmať quia solius spēi ē diffinitio qditatiua: vt pz ꝑ Boetiū ⁊ ꝑ ꝑbz. 7º metaphysice. 2ª ꝑs ꝓbať tali rōne. nā in ꝓdicta diffinitiōe tā gūtur oēs cāe diffinite. gº ē bona. ꝓbať accidēs qz causa formalis explicať ꝑ hº qđ dicit actus. causa vō efficiens instrālis tangiť per hoc q dī sophistic' cā aūt efficiens ꝓncipalis tāgiť ꝑ hº q dī vni ad altez sz cā finalis tāgiť ꝑ hº qđ dī ad aliqđ ꝓpositū oñendū. ¶ Nulla aūt ē cā ex q̄ ipi disputatiōis cū nō sit ſba tñ in ꝓdicta diffōne nō tangiť. Et lz scire sit finis mediati ⁊ remoti ipi disputatōis. tñ nō ē finis ꝓxim. nō ē. n. incōueniēs q vnius rei sint plures fines ſbordinati: vt ifra patebit. ¶ Dubitať ꝓmo Diffinitio argumeu/ tationis Oīo syll'i. qdē argº ⁊ quot sunt spēs syll'i cū eoz diffinitiōib. Dicendū ꝑº q argu ꝑº sic diffiniť. Argumētatio ē rōcinatio mentē arguēs: ⁊ quincēs faciens nos dūcire de notiꝛcia noti ad noticiā ignoti. Uel sic fm Boetiū. Argumentatio ē rō rei dubie faciens fidē. Syllogz aūt sex sūt spēs vz syll's simplr dictus elēchus dmōstrativus: sophistic' dialectic' ⁊ tētativus. Simplr dict' syll's fm pbm ꝑº porūz ē oīo in q̄ qbusdā pōitis aliō ab his q̄ pōita sūt ex necessitate accidit eo q hec sūt syll's vō elēchus ē fm pbz ꝓño elēcoz ⁊. d. s. in pñti tractatu syll's cū ꝺdictione de quo videbitur inferius cum de fallacia ignorantie elenci tractabitur. Sed syll's demonstrativus ē syll's faciēs scire. sed pbs ꝓmo post. vl' est syll's ꝓcedēs ex ꝓmis vīs ⁊ immediatis ꝓpribus notioribusq; causis ꝓclusionis. syllogismus vō dialecticus est qui ex probabilibus est syllogizať vel sic syllogismus dialecticus ē oīo i q̄ qbusdaz positis ⁊ ꝓcessis necē ē aliud accidere ꝑ ea q̄ posita sunt

ꝛ ꝓcessa. Syllogisinus vō sophisticus est qui ex apparē tibus ꝛ nō existentib⁹ est syllogizatus. Sed syllogisinus tentatur fim pb̄m in elencis est qui ꝓcedit ex his que vi/dentur rn̄denti. ꝛ necesse est cum hr̄e qui se simulat hr̄e sciaz. Ex diffinitionib⁹ aūt p̄dictis patebunt diffinitiones disputationuz. ¶Ad p̄m 2m ꝛ 3m patet solutio ex dictis. ¶Ad vltm dicendū ꝙ lz disputatio sophistica nō osten dat aliqđ ꝓpositū verū ostendit tamē apparens: ideo diffinitio ꝓtingit sibi lz ip̄fecti⁹ ceteris spēb⁹ disputatiōis. ¶Questio 3a de diuisione disputationis.

Solutiōis

q **Queritur** .3o. Utrū disputatio ꝙ nienter diuidat in dispu/tationē demōstratiuā: dialecticā: sophisticā: ꝛ tēptatiuā. ¶Arguit̄ p⁹. ꝙ nō. ꝟ Nā diuisio soli q̄ztitati ꝓgruit: vt habetur p⁹ pb̄y. sed disputatio nō est q̄ztitas: ergo non p̄t diuidi qđ est ꝓra suppositum. Sēđo cuilibet argumentationi co:rn̄det aliqua dispu/tatio: q: fim quālibet spēm argumentationis p̄t ostendi aliqđ ꝓpositū cū igitur sit aliqua argumētatio ꝓbabilis/ca sequit̄ ꝙ erit aliqua disputatio ꝓbabilistica ꝛ p ꝙs di/uisio insufficiens. Tertio oīa necessaria sunt ꝓbabilia cū appareant oībus vel pluribus aut sapientibus: ergo di/sputatio dialectica que ꝓcedit ex ꝓbabilibus nō differt a disputatione demōstratiua: que ꝓcedit ex vis: ꝛ sic idez ꝙ ꝓius. Quarto nulla est disputatio q̄ generet apparen tem opinionē: ergo piso:miter nulla erit disputatio gene rans apparentez sciaz. ꝛ per ꝙs non erit aliq̄ disputatio sophistica. Quinto aliq̄ ē disputatio examinatiua ꝛ tn̄ nō enumeratiua in predicta diuisione: igitur est insufficiens. ¶Sed ꝓtra est. d. s. ꝛ pb̄s in p⁹ elenchoz. ¶ꝟ Pro hu ius dubij declaratione sciendū p⁹ ꝙ post q̄z. d. s. posuit diffinitionē disputationis cū declaratione eiusdē hic ꝙse/quenter ponit diuisionez eius cū diffinitionibus mēbroz diuidentiū dicens ꝙ disputationis q̄tuoz sunt species. s. demonstratiua: dialectica: sophistica: ꝛ tēptatiua. Cuius diuisionis sic potest formari sufficientia. ꝟ Nam oīs disputatio valet ad aliqđ ꝓpositū ostendū vt dictuz est. Uel ergo valet ad generādū habitū in aliquo: vel ad su/mendū experimentū de habitu generato. si 2m sic est di/sputatio tēptatiua. Si p̄m hoc est dupliciter vel valet ad generandū vez habitū vel apparentē: si 2m sic est disputatio sophistica. Si p̄m hoc est dupl̄r: q: vel valet ad ge/nerandū sciam vel opinionē: si p̄m sic est demonstratiua disputatio: si scōm sic est disputatio dialectica vel topica. ꝟ Pōt etiā aliter formari sufficientia. nā disputatio est ac/tus syllogisticus: vel ergo talis actus ꝓcedit ex apparen tibus tn̄ vel procedit ex existentibus: si p̄m sic est dispu/tatio sophistica: si 2m hoc est dupl̄r vel procedit ex ne/cessarijs vel ex ꝓbabilibus: si p̄m sicut est disputatio de/monstratiua: si 2m hoc est dupl̄r: q: vel procedit ex pro/babilibus indifferenter: vel ex his que videnť rn̄denti: si p̄m sic est disputatio dialectica: si 2m sic est tēptatiua. Dif/ferunt autez he due sufficientie in hoc ꝙ p⁹ sumit̄ ex pte finis disputationis: 2a vō ex parte materie. ¶Sciendu 2o ꝙ disputationis demonstratiue tres sunt diffinitiones quarum p⁹ est. ¶Disputatio demonstratiua est que est generatiua scientie vel que ad sciam ordinatur. Cuius ra tio est: q: ad eundem finem ordinať instrumentū ꝛ cau/sa principalis. sed instrumentū disputationis demonstra tiue vz syllogismus demōstratiu⁹ ordinať ad scientiam: vt p⁹ p⁹: ergo disputatio demonstratiua sine doctri nalis ordinatur ad sciam. Dicitur aūt predicta diffinitio. diffinitio formalis que datur per finē. finis aūt habet ra tionem forme respectu alia: cansa: quia de ratione for me est ꝙ sit actus. finis aūt habet rationē actualitatis: cū habet rationē primi mouentis. Unūquodq; mouet fm ꝙ est actus. finis enim mouet efficiens. ꝛ efficiēs motū a fine disponit materiā ad introductionē forme. Illa ergo diffinitio que datť per finem dicitur simpliciter formalis. illa aūt que datur per alias causas dicit̄ materialis. Se/cunda vō diffinitio disputationis demonstratiue que di/citur materialis ꝛ que ꝓcedit ex vis per se notis ꝓprijs

2o

Tripler diffinitio di sputationis demōstratiue

alicuius sciētie vel sic fm pb̄m p⁹ elenchoz. Disputatio doctrinalis est que ex ꝓprijs ꝓncipijs alicuius discipline. ꝛ nō ex his que videntur respondenti syllogizat. Cuius ratio est: q: syllogismus demonstrativus qui est eius in strumentū procedit ex talibus. Tertia vō diffinitio com prehendit duas predictas. ꝛ dicit̄ demonstratio tota: so/la positione differens que ponit̄ in textu vz ꝙ disputatio demonstratiua est que ad sciam ordinatur procedens ex vis per se notis: ꝛ ꝓprijs principijs alicuius scientie. potest autē 2a diffinitio demonstrari per ꝓpriā sic. Oīs demonstratio q̄ ordinať ad scientiaz procedit ex vis: per se notis ꝛ c̄. sed omnis disputatio doctrinalis: siue demō strativa est huiusmodi: ergo procedit. Ex quo ꝓma dif finitio dicitur medium demonstrationis. Sēđa vō con/clusio. Tertia: vt dictū est: dicitur tota demonstratio so/lum differens ab ea fm positionē siue ordinationē termi norum. ¶Sciendū 3o ꝙ diffinitio formalis disputatio/nis dialectice est talis. ¶Diffinitio dialectica est que ten dit ad opiniones: hec vō opinio ē finis disputationis dia lectice: igitur predicta diffinitio dicitur formalis diffinitio vō materialis eiusdem est. disputatio dialectica est que procedit ex probabilibus: vel sic fm pb̄m in elencis est que ex ꝓbabilib⁹ syllogizat. ꝛ ē collectiua p̄dictionis: q: vtraq; pars p̄dictionis p̄t eē ꝓbabilis: q: fm pb̄m: p⁹ elenchoz. ꝟ Nā refert qbusdā vis quedā falsa ꝓbabilio/ra: sed diffinitio eiusdē cōprehendēs vtrāq; predictaz ta lis est. ¶Disputatio dialectica est que ꝓcedit ex ꝓbabili bus ad opinionē tendens p; et 2a diffinitio demōstrati/ua per primā eodē mō quo dictū est in p̄cedēti notabili. ¶Sciendū 4o ꝙ p⁹ diffinitio disputationis tēptatiue est talis. ¶Disputatio tentatiua est que ordinať ad experimē tum sumendū de aliquo. ꝛ hec dicit̄ formalis: q: datur per finē. ꝟ Nā sumere experimentū de aliquo ē finis huius disputationis. Sēđa vō diffinitio eiusdē que dicit̄ mālis diffinitio ꝛ ꝓcio demōstrationis ē talis. Disputatio ten/tatiua est ex his q̄ videnť rn̄dēti syllogizat: ꝛ necesse est cū hr̄e qui se simulat hr̄e sciam: q: ꝓcedit ex cōmunibus qbus ignoratis oīa ignorant̄. qbus tn̄ scitis nō oīa sciunť Ex quo p; ꝙ tentatiua dicit̄ ab examine: q: tentatio pro cedit ex cōmunibus ꝛ facilib⁹: sed examinatio ꝓcedit ex difficilib⁹ ꝛ ꝓprijs. Sed 3a diffinitio eiusdē que dicit̄ to/ta demōstratio ꝓprehēdēs p̄dictas duas q̄ ponit̄ in tex/tu ē talis. disputatio tēptatiua est q̄ ordinať ad experimentū sumendū de aliquo p ea q̄ videnť rn̄denti. ¶Sciendu 5o ꝙ disputationis sophistice sicut ꝛ p̄cedentiū sunt tres diffinitiones p⁹ ē formalis ꝛ mediū demonstrationis: 2a est mālis ꝛ ꝓcio demōstrationis: 3a est tota demonstra/tio ꝓprehēdēs vtrūq;. Est aūt disputatio sophistica que tēdit ad vanā gl'iaz vt disputans sapiēs eē videať. ꝛ hec datť p finē. ¶Uel sic disputatio sophistica ē ex his q̄ vi/dentť ꝓbabilia ꝛ nō sunt. syllogizat: ꝛ hec datť p materiā ¶Uel sic disputatio sophistica ē q̄ tēdens ad vanā gl'iaz in his q̄ videnť ꝓbabilia ꝛ nō sunt syllogizat. ꝟ Procedit enim vt dicit B. d. s. ex his q̄ videnť va ꝛ nō sunt: siue ex his q̄ videntur ꝓbabilia ꝛ nō sunt. Uel simpl̄r ꝓpones falsas assumēdo q̄ tn̄ videnť ve. vel in vitate falsa: ar/guendo sicut est ista ꝓpō. De quocūq; p̄dicať genus ꝛ spēs. hec aūt ꝓpō est falsa ꝛ vi: va pp hoc ꝙ ista ē va de quocūq; p̄dicať spēs ꝛ genus. ¶Cōclusio rn̄alis p̄dicta diuisio ē sufficient̄ assignata q̄ ē diuisio analogi in ana/logata. p⁹ ps p; auctoritate pb̄i p⁹ elenchoz. ꝛ. d. s. in p̄ senti passu. 1o idē p; p duas sufficiētias in p⁹ notabili ad/ductas. 3o idē ꝓbať p ꝓditiones bone diuisionis. 2a ps p bať tali rōne. ꝟ Nā diuisuz p ꝓius dicit̄ de vno mēbroz dividētiū q̄ de reliquo: g⁹ ē diuisio analogi in analogata. Cōsiderandū tn̄ ꝙ disputatio p̄t dupl̄r ꝓsiderari. vno⁹ q̄tuz ad vim nōis. Dicit̄. n. disputatio q̄si duoz putatio ꝛ isto⁹ disputa⁹ p ꝓus dicit̄ de disputatiōe sophistica. 2o de tentatiua. 3o de dialectica. 4o de demōstratiua siue do/ctrinali. Alio⁹ p̄t ꝓsiderari q̄tū ad pfectionē finis ipsius disputatiōis. ꝛ sic p ꝓus dī disputa⁹ de disputatione de/mōstratiua. 2o de dialectica. 3o de tēptati⁹. vlti⁹ de sophistica.

3o Tripler diffinitio di sputationis dialectice.

4o Tripler diffinitiōis tēptatiue.

5o Tripler diffinitio di sputationis sophistice.

Cuius ratio est quia scia q̄ est finis disputatiōis ō mōstra tiue ē perfectio: q̄z opinio que est finis disputatiōis dia lectice. opinio aūt pfectio: ē q̄z experimentum: ⁊ experi mentuz perfectius est q̄z vana gloria. igitur patet ordo.

Dubium Solutio Tripler genus pro babilium

¶ Dubitaf quid sit ꝓbabile ⁊ quot sūt gña ꝓbabiliuz: dicēdū q ꝓbabile fm doct. s. ⁊ plm in topicis est qō apparet oībus: siue pluribus: siue sapientibus aut oībus aut pluribus: aut maxime notis: ex qbus elicitur q tria sunt genera probabilium quedam enim sunt que viden tur esse vera: vt q omne totū ē maius sua parte. Alia q̄ vidēntur pluribus: vt q mater diligat filium suum. Alia vo sunt que videntur solum sapientibus: vt q sol sit ma io: tota terra. ¶ Ad primum dicendum est q dupler ē diuisio: nam quedam est alicuius totius in partes quāti tatiuas integrales. Alia est diuisio totius in partes subie ctiuas. ꝑma vo diuisio soli quantitati ꝓtingit: nō autē 2ª ō qua est ad ꝓpositum. Et lz disputatio non sit vle ꝓprie sumptum: ē tñ vniuersale sumptum cōmuniter. vt patz pro omni magis cōmuni. ¶ Ad 2m dicendum q doct. sanct. in presenti tractatu loquitur de disputatione con tracta ad mām aliquā fz quā opponēs potest rñdere ali quod propositum. sed argumentatio prioristica non est contracta ad aliquam materiā. iō hic non ponitur aliqua disputatio que sibi correspondeat. ¶ Ad 3m dicenduz q necessaria possunt dupliciter considerari. vno modo i sen su diuiso ꝑ bis que necessaria dicuntur. ⁊ isto modo ne cessaria ⁊ ea que sunt necessaria possunt esse ꝓbabilia. Alio modo possunt cōsiderari in sensu composito. vz ne cessaria sunt: ⁊ isto modo necessaria non sunt ꝓbabilia in quātitatiuis hmōi. ¶ Ad 4m dicendū q negādo ꝓsequē tiam. quia scientia est tñ vorum. opinio vo potest esse tā verorum q̄z falsorū. vnde bene potest eē apparens scie tia: non tamen apparens opinio: vel si ponatur reduce tur ad apparentem scientiam. ¶ Ad 5m dicenduz q di sputatio examinatiua cōtinetur sub tentatiua quia vtraq ordinatur ad eundem finem. licet diuersimode. vz. ad ex perimentum sumendum de aliquo.

¶ Questio. 4ª de diffinitione ⁊ diuisione methe.

q Queritur 4º. Utrum diffinitio me the ⁊ eius diuisio sit bene assignata. Arguitur primo q non. naz metha ē terminus siue finis. vt habetur in textu. sz fi nis sophiste nō ē inconueniēs: s. vana gloria siue apparēs scientia: vt patuit in precedenti lectione: ergo insufficien ter ponitur in diffinitione methe illa particula inconueniēs Secōo finis sophiste est victoria vt hic habetur a doct. sancto. sed victoria non est inconueniens. ergo id qō ꝑtinet 2º sophista ducens respondentem ad concedendum hāc ꝓpositionem omnis stella est maior tota terra: ducit euz ad methaz inopinabilez cuz illa propositio sit contra op positionem plurium vz vulgarium: ⁊ tamen non est in conueniens cum sit vera propositio gº. Sed contra est doctor. san. in presenti lectione: pro cuius declaratiōe sciē dum primo q postquā doctor. san. determinauit de di sputatione in cōmuni tam diffinitiue q̄z diuisiue ⁊ de eis membris dividentibus: hic consequenter determinat ō fine disputationis sophiste de quibus est ad propositum cuius rationem assignat docto. sanc. in littera. Istam so phista tendit ad vanam gloriam: vt sapiens videatur sed ad talem gloriam consequendam studet habere victo riam a respondente cū quo disputat: victoriam illam ha bere pōt si respondentem ducat ad aliquod inconueniens siue verum siue apparens. igitur inconueniens dicit me tha siue terminus ipsius sophiste. Et licz finis precedat ea que sunt ad finem quātū ad intentionem agentis. tñ q̄z tum ad executionem operis ea que sunt ad finem pre cedunt ipm finem. vt ars nobis manifesta sufficienter vi detur. Secūdo sciendum q metha est inconueniens ad quod opponens sophista nititur videri ducere suum re spondentem in qua diffinitione ponitur inconueniens lo co generis. ⁊ lz finis respectu eius cuius est finis non pōt esse genus: potest tamen habere modum generis respe ctu suorum inferiorū. Accipit ibi inconuenies cōit vt se extendit ad inconueniens verum ⁊ inconueniens apparēs. deinde ponitur ad qō opponens sophista ad denotan dum causam efficientem. Ultimo subditur: nititur du cere suum respondentem ad denotanduz cām materia lem in qua verūtamen non semper sophista nititur ve rum ducere suum respondentem ad aliqō inconueniēs. sed si facit sibi q videatur ducere suum respondentē ad aliquid inconueniens verum vel apparens. Tertio sciē dum q metha accipitur dupliciter. vno modo proprie ꝑ termino alicuius vie: aut vite. ⁊ sic nō accipit hic. alio modo transumptiue vz ꝑ termino alicuius motus rō nalis: ⁊ isto modo capitur hic. Cōmittitur gº fallacia eq uocationis in secūdo modo cum arguitur metha ē termi nus alicuius vie: sed nullum inconueniens est termin⁹ ali cuius vie. ergo nullum inconueniens dicitur metha. Cōclusio responsalis ad quesituz est: q diffinitio methe cuz eius diuisione est bene assignata. ꝑma pars huius conclusi o nis probatur auctoritate doctoris sancti in littera: ⁊ per conditiones bone diffinitionis. scōa pars probatur per talem sufficientiam. Istaz omnis metha est inconueniēs vt patet per diffinitionem methe: vel ergo tale inconue niens attenditur ex parte rei vel ex parte vocis. Primū hoc est dupliciter. vel attenditur ex parte rei absolute: ⁊ sic est falsum. vel per respectum ad aliquod: ⁊ hoc du pliciter vel per respectū ad concessum negatum respon dentis: ⁊ sic est redargutio: vel per respectuz ad opinio nem doctorum. ⁊ sic est inopinabile. Si 2m ⁊ hoc dupli citer vel tale inconueniens attenditur ex parte substantie uocis: ⁊ sic est nugatio vel ex pte accidentis vocis: ⁊ sic est solecismus. Est autem predicta diuisio: diuisio analo gi in analogia cum membrorum dividens per prius conue nit vni membrorū diuidentium q̄z alijs. contingit enim per prius redargutiōi. scōo falsi. tertio inopinabili. quar to solecismo. ⁊ vltimo nugationi ratione inconuenientis ad quod opponens nituntur ducere suum respondentez Qualiter autem diffiniantur predicte species methe cla re patebit in textu. ¶ Dubitatur primo. quid est metha non loqui. Dicenduz q metha non loqui ē aliquod incō uenies ad quod respondens quid in metha duceretur si loqueref: vt si aliquis prius concedat vnam propositio nem quā postea vi argumentationis coactus est negare q̄z tacendo eam negare recusat ducitur ad methā non lo qui: hoc est ad eandem methaz ducitur ad quā ducere tur si loqueretur. Ex quo patet q metha non loqui se ex tendit ad omnes species methe prius enumeratas quia respondens ducitur. vt dictum est ad methaz non lo qui ad quā duceretur si loqueref. ¶ Dubitatur secūdo de cautelis quibus opponens sophista faciliter duce re potest suum respondentem ad aliquā predictarū me tham. Dicenduz q minus principalibus cautelis omis sis quedam sunt generales quedā vo speciales. gñaliuz prima est q opponens primo debet festinare respondē tem quia tardiores magis preuident. Scōa est q oz commonere respondentem ad iram. Quia ira impedit animum ne possit cernere verum. Tertia q opponens debet opponere plures interrogationes intermiscendo aliquas falsas propositiones cum veris vt per multitu dinem interrogatorum non recordetur respondens pro positiones aliquas concessisse quas tñ concessit. Quar ta est q si respondens concedat aliquam propositionem particularem opponens debet eam accipere tanquā vni uersaliter concessam a rñdēte: ⁊ sic de alijs q̄ patēt i libro elenchorū. Cautele vo speciales etiam sunt in multiplici differentia. quarū quibusdā minus principalibus omis sis vna est q opponens debet approbare dicta respon dentis dicendo q bene dicit ⁊ sapienter. vt postea pos sit eum faciliter decipere. Secunda est q opponens de bet conari ducere respondentem ad materiam aliquam alienam in qua respondens est minus idoneus. Alia est q opponens debet supponere cum respondente q non intendit disputare secum vt vincat. sed solum vt addiscat.

Dubium Solutio

Conclusio

Sufficitia

¶ Ad pm dicendū q finis intrinsecus sophiste est scire scientiam sophisticam. finis vo extrinsecus eius propinquus est ducere respondentem ad aliquod incōueniēs. finis vo remotus est acquirere victoriam a respōdente: sed finis remotior ē vana gloria sine apparere scire. finis aūt remotissimus est scire apparere in aligbus scientia ⁊ apparenter velle victoriā. ⁊ per hoc pz solutio ad scdm.

¶ Ad 3m dicendū q si aliqs apud vulgares cōcederet hanc ꝓpositionē vz q stella vna est maior tota terra in argumētis duceret apparenter ad methā inopinabilis. ⁊ iz nō sit incōueniens: vez est tñ incōueniens apparēs.

¶ Questio 5a de distinctione loci sophistici.

Veritur .5o. vtrum diffinitio loci sophistici: sine fallacie in tertu sit bene assignata in qua dicitur q locus sophisticus est apparens habitudo termini inferentis ad terminum illatū.

¶ Arguitur primo q non. Nam locus soli corpori debetur vt patet primo ⁊ tertio physicorum. sed argumētatio non est corpus. ergo nulli argumentationi debetur locus. ⁊ per consequens est falsum. videlicet q sit aliqs locus sophisticus.

¶ Secundo fallacia debet diffiniri per rationem apparentie cum fallacie distinguantur per causas apparentie vt multipliciter patebit. iz in predicta differentia non ponitur causa apparentie. ergo non est bona.

5o ¶ Sed cōtra est doc. s. in littera.

¶ In ꝓpositione dubij. ꝓprimo sciendum est q posicō doc. s. determinauit de quoz methis ad quas sophista nititur videri ducere suum respondentem vt videatur sciens hic consequenter inducit modos arguendi qbus sophista vtitur in arguēdo. Tales aūt modi sunt vz. 7. in dictione. ⁊. 7. extra dictionē. ꝓprimo ät determinat de modis siue de fallacijs. in dictiōe cō de fallacijs extra dictionē: q iz res simplr precedāt voces: tñ in disputatione sophistica voces pcedāt res. vtimur igit vocibus pro rebus. Anteq vo ipe determinet de fallacijs in dictione in spāli pus determinat de eis in generali ponēdo diffinitionē fallacie in dictione: ⁊ diuisionez eius in species earum ꝓponendo diffinitionem loci sophistici: sine fallacie in cōmuni ⁊ diuisionem eius: quia innata est nobis via a cōmunioribus ad speculabilia procedere. vt patet primo physicorum.

3o ¶ Sco sciēduz q locus est dupler. s. locus dialecticus ⁊ sophisticus. qd aūt sit locus dialecticus ⁊ quo dicit patuit in tractatu de locis. locus vo sophisticus est apparēs habitudo termini inferentis ad terminū illatū. ⁊ dicit in locū apparentē maximaz. ⁊ locū differentie maximā. Locus apparēs maxima est ipsa ꝓpria que apparet esse viciosa propter aliquam conuenientiam quā habet cum maximis veris sicut est ista vor est luna. ergo subiectuz est vnū: quia vnius rei est vnica forma. Vel illa de quocunqz predicatur genus ⁊ species. Et est aduertendum q sicut locus verus firmitatem prestat argumentationi dialectice: ita locus sophisticus siue apparens prebet firmitatem argumentationi sophistice. Et sicut in argumētatione dialectica reperiuntur vere maxime. ita in argumentatione sophistica reperiuntur apparentes maxime

5o vt de quocunqz predicatur genus ⁊ species.

¶ Tertio sciendum q locus ⁊ sedes possunt considerari dupliciter. Uno modo proprie vt scilicet locus est termin⁹ corporis continentis immobilis primum. Et sedes vt ē illa in qua homo quomodocunqz quiescit. ⁊ sic argumentatio non firmat in loco. Alio modo accipiuntur transumptiue siue similitudinarie: q sicut in sede homo quiescit. ⁊ stabilitat ita per locū argumētatio firmat. ⁊ sic locus ⁊ sedes bene attribuunt argumentationi. p hoc aūt solvunt duo argumēta ante in oppositū: q peccant in fallacia equiuocationis in sō modo.

4o ¶ Quarto sciendum q fallacia potest tripliciter considerari. Uno modo vt per eā argumentatio sophistica apparenter confirmatur. ⁊ sic vocatur locus sophisticus. i. apparens. ⁊ isto mō fallacia diffinit sic. ¶ Fallacia est habitudo apparēs termini inferētis ad terminū illatuz. Alio modo accipitur fallacia actiue vt est causa fallendi. ⁊ tunc diffinitur sic. ¶ Fallacia est idoneitas decipiendi faciens credere de non ente q sit ens. ⁊ de ente q sit nō ens mediāte phantastica visione. Et licet non ens non possit fieri ens simpliciter tamen potest apparenter. Tertio accipitur fallacia passiue ⁊ diffinitur sic. ¶ Fallacia est deceptio causata in respondente proueniente ex conuenientia termini inferentis ad terminum illatum. Ex quo patet q de fallacia diuersis rationibus considerata dantur diuerse diffinitiones. patet etiam q licet locus dialecticus ⁊ sophisticus sint idez realiter: differunt tamen fm rationem. Et per hoc patet solutio ad tertium argumētum ante in oppositū. Lōclo 1a.

¶ Lōclusio prima. predicta diffinitio fallacie est bene assignata: probatur auctoritate. s. doc. in littera. ⁊ per conditiones bone diffinitionis. Et licet in ista non ponatur causa apparente explicite: datur tamen intelligi per hoc q dicitur apparens conuenientia termini inferentis ad terminum illatum: vt inferius planius patebit. Et per hoc patet solutio ad quartum argumentum ante in oppositū. Lōclo 2a.

¶ Lōclusio secunda locus dialecticus ⁊ sophisticus formaliter differunt: licet conueniant materialiter. ꝓprima pars patet q syllogismus dialecticus ⁊ sophistic⁹ differunt formaliter. antecedens patet per ea que prius dicta sunt in secunda lectione. consequentia patet: quia differētia in effectibus facit diuersitatem in causis. Scda pars patet: quia in vno ⁊ eodem syllogismo materialiter capto potest esse locus dialecticus ⁊ sophisticus. ergo conueniunt materialiter. antecedens patet vt iz. Animal rationale currit: ergo homo currit. iste est locus dialectic⁹ scilicet a diffinitione ad diffinitum. ⁊ ibi est locus sophisticus scilicet petitio principij: quia tertius terminus scilicet currit. notiori modo cōuenit termino illato scilicet homini cō termino inferēti scilicet animali rationali. Unde aduertendum est q predicata essentialia siue predicata que consequuntur essentiā sicut proprie passiones notiori modo cōueniunt superiori cō inferiori. Et ideo arguēdo ab inferiori ad suum superius respectu horum pdicatorum ꝓsemper est fallacia petitionis principij: quia in omni bona argumentatione dialectica oportet q antecedens sit notius consequente: alias probaret notum per ignotius. Sed predicata accidentalia ecōtra notiori modo conueniunt inferiori cō superiori: quia non superiora nisi in inferioribus. ⁊ ideo quando arguitur a superiori ad inferius respectu talium predicatorum semper est fallacia petitionis principij. ⁊ iz simpliciter loquendo quia quo ad aliquem rūdentē posset esse bonus loc⁹ dialecticus qui tamē esset simpliciter sophisticus. vt si sic arguatur. sortes est risibilis: ergo homo ē risibilis. ibi simpliciter est locus sophisticus scilicet petitio principij quia vt dictum est risibile cum sit propria passio hominis notiori modo conuenit homini cō sorti. tamen quo ad aliquem potest esse verus locus dialecticus: quia illud predicatum risibile potest alicui respondenti notius in eē sorti cō homini. Ex quo patet q nullus locus pōt dici simpliciter dialecticus ⁊ sophisticus. sed dialecticus simpliciter ⁊ sophisticus: ergo ad aliquem vel ecōtra. Dubium

¶ Dubitatur primo qd est causa apparentie: ⁊ quotupler est.

¶ Rādetur primo q causa apparentie est que facit credere q non ē. Uel sic causa apparentie est apparens conuenientia termini inferentis ad terminū illatū. Et vocat causa apparentie: q facit argumentū apparere bonum esse cū tamen non sit. vocatur etiam alio nomine primū motiuū quod mouet hominē. vt argumento sophistico assentiat. Ut in isto argumento. Tu cognoscis venientē ⁊ choriscus est veniens: ergo tu cognoscis choriscū. Eā apparentie est conuenientia accidentis ad subiectū que tamen plurimuz in genere differunt. Sed causa defectus siue principiū defectuū: aut causa existentie quod idem est. est illa que falsificat creditū. vt in predicto argumēto causa defectus est diuersitas subi ⁊ accidentis. Uñ hec duo. s. causa apparentie ⁊ causa defectus requirunt ad quālibet fallaciam. vt in isto exemplo. Oīs hō est celuz,

Solutio

Triplex diffinitō fallacie.

lapis est homo. ergo lapis est celum. Et si non eēt causa defectus nulla esset falsa q; ibi nulla esset deceptio. Dicitur secūdo ꝙ duplex est causa apparentie quedam est que sumitur ex parte vocis quedam ex parte rei. Causa apparentie que sumitur ex parte vocis est qñ ꝓpter vnitatem vocis credimus vnitatem in significato: ⁊ q; hec vox canis est vna credimus ꝙ hēat vnū significatū Sz cā apparētie q̄ sumit̄ ex parte rei ē qñ ꝓp vnitatem aliq̄lē duoꝝ in tot se credim⁹ illa eē eodē simplr. vt p cōuenictia sibi ⁊ accidētis credimus illa simplr eē eadem.

Dubium. ¶ Dubitatur secōo per quod distinguūtur fallacie ⁊ formaliter ⁊ specifice. videtur enim ꝙ non differant ꝓ cām apparentie. quia illa est eadem in omnibus fallacijs neq; apparens conuenientia termini inferentis ad terminum illatū: neq; enim distinguūtur per causas defectus tum primo quia talis etiam reperitur eadem in omnibus. tū secōo quia nihil priuatiuum causat distinctionem specificā

Solutio. Dicendum ad dubium ꝙ fallacie fm textum distinguūtur specifice per distinctionem causarum apparentie: et non per distinctionem cause defectus. Cuius ratio est q; sicut se habent maxime ad locos dialecticos ita cause apparentie ad locos scientificos: sed loci dialecti distinguunt formaliter scōm distinctionez maximarū: vt patet ꝓ phm in topicis: igitur loci sophistici distinguuntur per cās apparentie. Contra loci sophistici ⁊ fallacie idez sunt g⁹ ⁊c.

¶ Ad argumentum dicendum ꝙ lz omnes fallacie habeant eandem causam apparentie generica quelibet tñ habet vnam causam apparentie specie distinctā ab alijs

Dubium. Solutio. vt infra patebit. ¶ Solutiōes: ad primā ⁊ secundam pz solutio in tertio notabili. Ad tertiam pz solutio in quarto notabili. Ad quartum patz solutio in prima conclusione. Ad quintū dicendū ꝙ vel illi termini tenent eodē mō vl diuersimode. Si p̄m⁹ sic est bonus syllogisim⁹ in forma. quia ibi est necessitas consequētie sed ē falsus in materia quia sicut pcto ē falsa ita aliqua premissarum: ⁊ sic ē syllogisimus peccans in materia tñ. Si vo iermini sumantur diuersimode tunc ibi non ē syllogisimus bonus in forma quia ibi sunt qnatuo: termini vel plures. sed ē bonus in materia idest non peccat in materia quia ambe premisse sunt vere ⁊ cōclusio non sequitur impediente facta equinocationis in primo modo.

¶ Questio 6ª de diffinibus specierum methe.

q **Queritur** vtrum diffinitiones specierum methe sint bene assignate in textu. Arguitur contra singulas ⁊ primo ꝓtra primā probando ꝙ non ē bene assignata quia aliquis problematice tenebit simul ⁊ in eadez disputatione duas partes contradictionis vz. ꝙ impossibile est ꝙ in eodem composito possint esse plures forme substantiales: ⁊ ꝙ in eodem composito sunt ⁊ possūt eē plures forme substantiales: ⁊ tamen non dicitur redargutus. ergo contra affirmationem redargutionis: ⁊ confirmatur: quia aliquis concedendo duo contradictoria dicitur esse redargutus: ⁊ tamen non concedit ꝙ negauit nec econtra. ergo male dicitur ꝙ redargutio ē ꝓconcessi negatio vel ecōtra. Secundo arguitur altera pars cōtra dictionis ē falsa. ergo metha falsi non diuidit a metha redargutionis. Tertio quod quid cocenditur a respondente inopinabile ab eo aliter magis moueretur ad negandum. ergo inopinabile non ē metha. Et confirmatur quia concedere terrā minorem sole esse: ē contra opinionem plurium: tamen respondēs concedens illam cū sit vera non ducitur ad inconueniens igit. Quarto ī ista homo ē homo ē repetitio vnius ⁊ eiusdem dictionis: ⁊ tamen ibi non ē nugatio igitur. Quinto in ista oratione. Ex audi exaudi me domine ē vnius ⁊ eiusdem dictionis ex eadem parte repetitio ⁊ tamen non ē nugatio. igitur ⁊c. In oppositum tamen arguitur per doc. sanctum in lra.

Quid sit redargutio. ¶ Sciendū primo ꝙ postquā doc. sanct. posuit diffinitionem et diuisionez ī lra methe. hic consequenter ponit diffinitiones membrorum siue specierum eius. Et pmo ponit diffinitionem redargutionis quia ē perfectior inter alias methas. vt patuit supra. Dicit igitur ꝙ redargutio ē ꝓconcessi negatio vel ꝓnegati concessio vi argumtatōis in eadē disputatione: qñ etiā aliquis concedit qō prius negauit: vel negat id qō prius concessit. ⁊ hoc vi argumētatiōis in eadem disputatione dicitur redargutus. Notanter dicit vi argumentationis ꝙ si aliquis spō te concederet duo contradictoria non esset redargutus. dicitur etiam in eadem disputatione quia sic hoc rādens vi argumentationis bodie dicat vnum ⁊ cras oppositum non dicitur redargutus. Est autem hoc aduertendum ꝙ aliquis potest concedere id qō prius negauit dupliciter vno modo formaliter vt si qs diceret carnes crudas nō comedisset ⁊ per hunc paralogisimum. Quicquid heri emisti: hoc hodie cōedisti: sz carnes crudas emisti ergo carnes crudas comedisti: cōcederet se carnes crudas comedisse: concederz formaliter id qō prius negauit: quia qui negat vnum contradictoriū concedit reliquum. vt si quis negaret hanc propositionez: omnis homo currit. ⁊ postea vi argumentatiōis negaret quidam homo non currit: concederet illud qō prius negauit quia negādo q dam homo non currit ꝓcedit sum contradictoriū. s. omnis homo currit. Secūdo sciendum ꝙ falsum ē aliquod manifeste falsum ad qō opponens soluta nitiē videri ducere suum respondētem vt siquis concederet ꝙ sidus celeste currit vi hui⁹ argumenti: omnis canis currit. sidus celeste est canis. ergo sidus celeste currit. In predicta diffinitione ponit manifeste: quia si respondens concederet aliquid falsum occultum non duceret ad methā quia opponens soluta non esset apparens: ⁊ p consequens frustraretur suo fine. Et hic est aduertendū ꝙ formam capitur dupliciter. vno modo pro falso qō ē in re. Alio modo pro falso qō est in voce. Falsuz qō est ī re nihil aliud ē q̄ quedam inordinatio partium siue totius sicut homo claudus diceretur falsus. Falsum autē qō est in voce capitur dupliciter. vno modo transcendēter. s. vt opponitur vo qō conuertitur cum ente ⁊ sic quelz vox potest significare falsum. alio modo accipitur pro ut est i adequatio rei non intellecte ad intellectum: ⁊ hoc dupliciter. vel vt est in adequatio rei non intellecte ad intellectum simplicem. vel vt est inadequatio rei non intellecte ad intellectum componentem ⁊ diuidentez: ⁊ sic sola ꝓpositio significat falsum. ⁊ isto modo capitur dupliciter: vno modo pro falso simpliciter: ⁊ sic reperitur in omni metha. alio modo pro falso manifesto. ⁊ hoc dupliciter: vel per respectū ad concessum respōdentis siue ad opinionem hominum. ⁊ sic reperitur in metha redargutionis ⁊ inopinabilis. alio modo accipitur falsum pro manifeste falso absolute. ⁊ isto modo capitur vt ē metha distincta ab alijs. Tertio sciendum ꝙ inopinabile ē qō est contra opinionem oēm plurium: qō tamen non ē manifeste falsum. vt siquis negaret stellam maiorē eē tota terra. Et ad hanc methā reducuntur illi qui dicunt contra doctorem suum vt si sit thomista ⁊ dicit contra sāctū Thomam: similiter albertista contra albertum. ⁊ paulista contra paulum. ⁊ scotistica contra scotum reducīē ad hanc methā: ⁊ sic similiter omnes secte vniuersaliē vo reducuntur ad hanc methā quando aliquid ꝓtra philosophū affirmat sicut fecit scotus in libro metaphysice in capitulo de vninocatione entis. In illa autem materia reduxit se ipsum ad methā inopinabilis. vt clarissime patet. 4. 2. 11. metaphysice. Et est hic aduertendum ꝙ inopinabile capitur dupliciter. vno modo negatiue pro omni illo qō nō pōt opinari ab aliquo. ⁊ sic nihil qō ex primiē est inopinabile. alio modo accipitur inopinabile pro omni illo qō non pōt opinari vere: ⁊ ponitur opinabili ꝙ idem ē ꝙ probabile. Et ideo isto scōo modo capitur inopinabile tripliciter sicut ⁊ probabile dicitur tripliciter sicut patuit ex precedentibus. Quoddam enim est inopinabile ab omnibus. s. ꝙ totum non sit mains suis ptib⁹. Aliō ē iopīabile a plurib⁹ vt. s. ꝙ mr̄ n diligat filiū suū. Aliō ē inopīabile a sapīctib⁹. vt ꝙ tra nō sit maior: sole. 4ᵒ sciendū ꝙ solecism⁹ est vitium in contextu partiuz

Quid sit falsuz

Quid sit inopinabile.

Quid sit solecismus.

orationis contra regulas artis grammatice factū vt vir/ alba ꝛ homo currit. Ad hanc methā potest aliquis sic dici secana ꝛ musa terminant in .a. sed musa est femini/ ni generis. ergo ꝛ secana. secana est fluuius: vel sic. tu scis hoc ꝛ hoc est lapis. ergo tu scis lapis. ¶Nugatio est vnius ꝛ einsdem ex eadem parte inutilis repetitio: ꝛ di/ cit vnius ꝛ einsdem ex eadem parte quia si idem ponat in diuersis partibus orationis non erit nugatio: vt hic ho mo est homo ꝛ per hoc soluitur quartū argumentum. Et ponitur inutilis repetitio: quia si idem repetatur cau/ sa maioris expressionis: non erit nugatio: vt hic deus de us meus respice in me: ꝛ ppter hoc soluitur quintum argumentum. Et est aduertendum ꝙ repetitio potest ntelligi ꝙ sit einsdem tripliciter. vno modo fm rem tan tum ꝛ non sēm vocem: vt hic homo rationalis. Alio modo sēm vocem tāt; vt hic populus ꝛ populus cur rit ꝛ non currit. Alio modo fm rem ꝛ vocem simul: vt homo: homo currit: Et licet istis tribus modis ex dictis reducatur ad methā nugationis realiter tamen per se/ cundū ꝛ tertium apparenter reducitur: Igitur principa/ liter ēt hic responsio de duobus vltimis modis. quia vt dictum est sophysta vult apparere ꝛ videri. ¶Conclu/ sio prima predicte diffinitiones sunt bene assignate proba tur hec conclusio per conditiones bone diffinitionis. Est tamen aduertendum ꝙ predicte diffinitiones non sunt p prie diffinitiones. sed magis declarationes ꝛ diffinitiōes quid nominis. Et licz coincidant materialiter non tamen formaliter: vt ex dictis patet. ¶Conclusio scōa predicte methe pertinent ad diuersas scientias. probatur per do/ ctorem sanctum. quia redargutio est cōtra methā ad quam pertinet consideratio primi principij ſ. ꝙ contra/ dictoria non sunt simul vera. Falsum est contra scientiam naturalem ꝛ mathematicam in quibus veritas est mani festa. Inopinabile vō est contra dialecticam que ꝓcedit ex probabilibus que sunt fm opinionem omnium vel plurium vel sapientum. Solecismus est contra grāma/ ticam que docet cōgrue loqui. ¶Nugatio vero est contra rethoricam que docet ornate loqui. Est tamen aduerten dum ꝙ licet iste methe principaliter pertineant ad diuer sas scientias. tñ omnes possunt reperiri ꝛ ordinari ad sin gulas scientias. quia in qualibet scientia respondens: po/ test reduci ad singulas methas. ¶Dubitatur primo de cautelis quia superius tractatum est: nihil dicemus am/ plius. ¶Solutiones ad argumenta patent vt dictum ē in notabilibus.

quid sit nu gatio

Conclō p^{a}

Conclō 2^{a}

Redargu tio falsum

Inopinabi le

Solecism^{9}

¶Nugatio.

Dubium

Solutio

¶Sequitur de fallacijs in dictione.

¶Questio. 7^{a}. de numero fallaciaꝝ in dictione.

Queritur 7^{a} Vtrum tantum sint sex fal lacie in dictione. Arguit primo ꝙ non probando ꝙ nulla est fallacia in re. ergo nulla est fallacia in dictione. Antece/ dens est notum per philosophum in elenchis. ꝛ per do ctorem sanctum in presenti lectione patet consequentia. quia sicut est aliqua causa apparentie ex parte vocis. ita aliqua causa apparentie est ex parte rei: vt patuit in pre/ cedenti lectione. Secundo septem sunt fallacie extra di/ ctionem: vt patet primo elenchorum. ergo ꝛ septē sunt in dictione patet consequentia. quia tot modis dicitur vnum oppositorum quot modis dicitur reliquum vt pa/ tet quinto metaphysice. ꝛ quinto elenchorum. Tertio est tñ triplex multiplex. scilicet actuale potentiale ꝛ phā tasticum: sed quelibet fallacia habet fieri circa aliquod multiplex vt patet in textu. ergo tñ tres fallacie sunt in dictione. Quarto amphybologia: compositio: ꝛ diuisio habent fieri in oratione. ergo non in dictione patet conse quentia per locum a disperatis: ꝛ per consequens sunt tñ tres fallacie in dictione. Quinto fallacia figure dictio nis non habet fieri circa aliquod multiplex cum dictio/ nes in ea non plura significent. ergo non est fallacia in di ctione: ꝛ per consequens non sunt sex patet consequen/ tia: quia omnis fallacia in dictione habet fieri circa ali/ quod multiplex. In oppositum arguitur per philoso/ phum primo elenchorum: ꝛ per doctorem sanctum in presenti lectione. ¶Sciendum primo pro responsione ꝙ postquā doctor sanctus posuit diffinitionem fallacie in communi hic consequenter ponit diuisionem fallacie ꝛ subdiuisionem vnius membrorum diuidentium di/ cens ꝙ locorum sophysticorum siue fallaciarum quedā sunt in dictione quedam extra dictionem. Cuius diuisio nis ratio est: quia omnis fallacia habet causam apparen/ tie vel ergo sumit causam apparētie ex parte vocis vel ex parte rei. Si primum sic est fallacia in dictione. Si se cundum sic est fallacia extra dictionem. Et dicitur falla/ cia in dictione quia sumit cām apparētie ex parte dictio nis ꝛ capit dictio pvoce. Sz vocat falla extra dictionē nō ꝙ hēat fieri extra dictionē: sz qz nō sumit cāz appentie ex parte dictionis: sed ex parte rei. Quando enim pro/ pter aliquam conuenientiam rerum credimus eas con uenire simpliciter decipimur per fallaciam extra dictio nem: vt quando per conuenientiam essentialem anima/ lis ꝛ hominis credimus ꝙ quicquid predicatur de vno predicatur de alio decipimur per fallaciam accidentis: sicut arguendo animal est genus: omnis homo est an/ mal. ergo homo ē genus. Sed quando per identitatem dictionis credimus vnitatem in significato. decipimur per fallaciam in dictione: vt quando propter vnitatem istius vocis canis credimus vnitatem significatorum: quia sicut vox est vna: ita significatum est vnum decipi/ mur per fallaciam in dictione sic paralogizando. Omnis canis est latrabilis: Sidus celeste est canis: ergo sidus celeste ē latrabilis. ¶Sciēdū secundo ꝙ dictio potest accipi dupliciter vno modo prout distinguitur ꝓtra ora/ tionem. ꝛ sic nō accipitur in presenti lectione: quia sic fal/ lacia amphybologie non ēct fallacia in dictione. Alio mo do capitur pro omni dictione siue complexa siue incom/ plexa. ꝛ hoc modo dupliciter vno modo pro voce iam imposita ad significandum inquantum talis vox dicitur dictio. ꝛ sic accipitur ħ. Alio modo accipitur scilicet pro voce scilicet ante impositionem nominis ad significandū ꝛ sic sumitur dictio quādo dicitur ꝙ est fallacia in dictio/ ne. Ex quo patet solutio ad quartum argumentum. ¶Ex predictis etiam patent diffinitiones fallacie in dictione. ꝛ extra dictionez: quia fallacia in dictione est que sumit causam apparentie ex parte vocis vel dictionis. Sed fallacia extra dictionem est que sumit causam ap/ parentie ex parte rei. ¶Et si queratur quare fallacia ex/ tra dictionem non vocatur fallacia in re cum sumat cau/ sam suam ex parte rei. ¶Responsio huius est quia fi/ nis solute est ducere suum respondentem ad aliquod in conueniens vt ex dictis patet. sed hoc non potest facere nisi exprimendo mentis conceptum. res autem nō pos/ sunt exprimi nisi per voces ꝛ dictiones. igitur magis di citur fallacia extra dictionem q̄z fallacia in re ad denotan dum ꝙ talis deceptio fit in dictionibus non tamen ꝙ ex parte dictionis causetur. sed ex parte rei. ¶Sciendum tertio ꝙ cū omnis fallacia habeat fieri circa aliquod mul tiplex. necessarium est scire diffinitionem ꝛ diuisionem multiplicis. Unde multiplex est dictio vel oratio ve vel apparenter plura significans. In qua dictione dicitur di/ ctio vel oratio propter multiplex amphybologie com/ positionis ꝛ diuisionis. Deinde ponitur ve vel appa// renter propter multiplex figure dictionis ꝙ est phanta/ sticum siue apparens. Et diuiditur in multiplex actua/ le. ¶Potentiale ꝛ phantasticum. Cuius diuisionis ratio est quia omne multiplex significat plura vt patet per dif finitionem prius positam Vel significat plura ve vel ap parenter: Si secundū sic est multiplex phantasticū idest apparens: Si pmū hoc est dupliciter vel tale multiplex ma net idem actualiter ꝛ fm substā vocis ꝛ modū pferen di. ꝛ sic est multiplex actuale. Vel manet idē fm substā ꝛ nō fm modū pferendi. ꝛ sic est multiplex potentiale

Dubium

Solutio

Ratio diui sionis fall'a rum in di/ ctiōe ꝛ einſ dē dictionē

ꝓ^{a}

2^{a}

diuisio mlti plicis ꝛ mo dorū einſ/ dem ſuffici entia

4° ¶Sciendum quarto multiplex actuale est quando dictio vel oratio eadem fm ſbm ⁊ modum proferēdi ve plura significat sicut hec vox cōis manens eadem fm ſbam ⁊ modum proferendi significat canem latrabilem ſydus celeſte: piſcez marinū. Jn predicta diffinitiōe ponitur dictio propter fall'am equiuocationis ⁊ ponit oratio propter fall'am amphybologie: ⁊ ponitur eadem ꝓz ſbam ⁊ modum proferendi ad dīam multiplicis potētialis. deinde ponitur vere ad dīaz multiplicis phātaſtici. Sed multiplex potentiale eſt quādo dictio vel oratio eadez fm ſbam ⁊ moduz proferendi vere plura ſignificat. Exemplum de dictione vt homo vel populus de oratione vt album eſſe nigrum eſt poſſibile. Et ponitur dictio pp fall'az accītis. deide ponitur oratio propter fallaciam diuiſionis ⁊ compoſitionis ⁊ ponitur nō fm modum proferendi ad dīam multiplicis actualis. ſimiliter ponit vere ad dīam multiplicis phantaſtici. Sz multiplex phantaſticū eſt dictio apparenter plura ſignificans Et ponitur apparenter ad dīam aliorum multipliciuz.

Concluſio ¶Concluſio rōnalis ad queſitum tm̄ ſunt ſex fallacie i dictione. vz fall'a equiuocationis amphybologie compoſitionis ⁊ diuiſionis accentus ⁊ figure dictionis probatur ꝑmo per ſufficientiam quā tangit ſctūs doc. in lectione.

Sufficiētia fallaciarum in dictiōe. Maz omnis fallacia in dictione habet fieri circa aliquod multiplex qō ergo habet fieri circa multiplex veruz vel circa multiplex apparens. Si ſcōm ſic eſt fallacia ſic dictionis. Si primum hoc eſt dupl'r q: vel habet fieri circa multiplex actuale vel potentiale. Si primum hoc eſt dupl'r vel hz fieri in dictione ſimplici: ⁊ ſic eſt fall'a equiuocationis vel in oratione: ⁊ ſic eſt fall'a amphybologie. Si ſcōm hoc eſt dupl'r vel habet fieri in dictione ſimplici: ⁊ ſic eſt fall'a accentus vel in oratione. ⁊ hoc eſt dupliciter q: quis vel talis oratio in ſenſu compoſito eſt falſa: ⁊ in ſenſu diuiſo eſt vera vel econuerſo. Si primum ſic eſt fall'a compoſitionis. Si ſcōm ſic eſt fall'a diuiſionis. Probatur etiam predicta ꝑclō auctoritate pbi. ꝑmo elēchorum. Inductiue vz ⁊ ſyllogiſmo inductiue ſic. Equiuocatio fit aliquo iſtorum ſex modorum. Amphybologia fit aliquo iſtorum ſex modorum: ⁊ ſic de omnibus alijs fallacijs i dictōe. gō oīs fall'a fit i aliquo predictorū: mōz ⁊ p ꝓns ſūt tm̄ ſex fallacie in dictione. Syllogiſmꝰ probatur ſic: omnis deceptio proueniens ex eo q ijſdez nominibus vel orationibus nō idem ſignificamus fit aliquo predictorum modorum: ſed omnis fallacia in dictione eſt deceptio proueniens ex eo q ijſdem nominibꝰ vl orationibus non idem ſignificamus. ergo omnis fallacia in dictione fit aliquo iſtorum ſex modorum probat̄ minor nā omnis multiplicitas fit ex eo q iſdez nominibus vel orationibus nam idem ſignificamur: ſed omnis fallacia in dictione fit rōne alicuius multiplicis vt dictum eſt ergo omnis fall'a in dictione fit ex eo q iſdem nominibꝰ

Dubium Soluti vel orationibus non idem ſignificamus q fuit probatuz ex quo pz q tm̄ ſex ſunt falle in dictione. ¶Dubitatur de ordine fall'arum in dictione. ¶Dicenduz q fall'e ordinant fm earum cās apparentie: ⁊ q: verior eſt cauſa apparentie in fallacijs que habent fieri circa aliqō multiplex actuale cz in his que reſpiciunt multiplex potentiale q ſic pz q: maior eſt cā apparentie q vox que eſt vna tam fm ſbam cz fm moduz proferendi habeat vnū ſignificatum tm̄: cz q illa vox que eſt vna fm ſbaz tm̄r ⁊ non fm modum proferendi debeat tm̄ vnum ſignificare. Si in fall'ijs ſpectantibus circa multiplex actuale eſt vnitas vocis fm ſbam ⁊ modum proferendi. ergo fallacia equiuocatiōis ⁊ amphybologie que reſpiciūt multiplex actuale precedunt fall'am compoſitionis ⁊ diuiſionis ⁊ accentus que reſpiciunt multiplex potentiale. Et q: multiplex phantaſticū eſt apparens tm̄: ideo vltimo

Dubium determinatur de fall'a figure dictiōis que reſpiciūt multiplex phantaſticum. ¶Dubitatur 2° vtrum in eodem palogiſmo poſſint eē plures falle in dictione videtur q ſic q: in iſto palogiſmo. Quecūqz ſunt duo ⁊ tria ⁊ pia ⁊ impia ſī ſed quincz ſunt duo ⁊ tria. gō ſī pia ⁊ impia. Ex parte maioris eſt fall'a compoſitionis q: in ſenſu compoſito eſt falſa. Ex parte minoris eſt fall'a diuiſiōis q: in ſenſu diuiſo eſt falſa. ergo in eodem palogiſmo ſūt plures falle in dictione. Jn contrarium arguitur q: fall'e ſunt ſpecifice diſtincte vt ex dictis pz. ergo in eodem palogiſmo non poſſunt eſſe plures fall'e. ¶Dicendū breviter ad dubium q in eodem palogiſmo materialr ſunt pro poſſunt eſſe plures fall'e: non tamen formaliter. Et hz in predicto palogiſmo ſint due hoc tamen eſt fm diuerſas rōnes ⁊ diuerſas premiſſas: ⁊ per hoc pz ſolutio ad dubium. ¶Ad primum dicendum negando cōſequentiā: q: hz aliqua fall'a ſumat cām apparentie ex parte rei tamen illa non debet dici proprie fall'a in re ſed fallacia extra dictionem. Cuius rō eſt q: fall'a eſt inſtrumētuz ſolute cuius finis eſt deducere ſuum reſpondentem ad aliquod inconueniens: ſed hoc non poteſt facere niſi exprimendo mentis conceptum. Res autem non poſſunt exprimi niſi per voces ⁊ dictiones potiſſime in diſputatōe ſoluta. igit magis talis fall'a dī fall'a extra dictionem cz fall'a rei. ¶Ad ſecundū dicendum q loquendo de oppoſitis proprie dictis ⁊ formalibus tot modis dicatur vnum oppoſitorum quot modis reliquuz. hoc tamen non eſt vl'r de oppoſitis cōmuniter ſumptis. predicta autem diuiſio fall'e in cōmuni non eſt diuiſio per oppoſitas res ſed per oppoſitas rōnes. vnde rō non ſequitur. ¶Ad tertium dicendum q hz ſit tm̄ triplex multiplex in genere plura tamē ſunt in ſpecie vt in predicta ſufficientia patuit. ¶Ad quartū pz ſolutio ex dictis. ¶Ad quintum dicitur q hcz fall'a figure dictionis non habeat fieri circa aliquod multiplex: verūtamen habet fieri circa multiplex apparens vt dictum eſt ſupra.

¶Queſtio. 8°. vtrū neceſſe ſit vnū noīa pl'a ſignificare.

q **Veritur** .8°. vtrum neceſſe ſit vnū nomen plura ſignificare.

Arguitur primo q non auctoritate pbi. 4°. metaphyſice dicentis q impoſsibile eſt vnū nomen plura ſignificare. ergo non eſt neceſſe vnum nomen plura ſignificare: q: neceſſe ⁊ impoſsibile cōtrariantur. idem ſanctus doc. in eodem loco. Secundo nō contingit vnū plura ſignificare pz cōſequētia q: quicqd intellectus poteſt exprimere per vocem poteſt intelligere. ergō ſi non poteſt intellectus ſimul plura intelligere vnum nomen non poterit plura ſimul ſignificare. Tertio q non vnum ſignificat nihil ſignificat in. 4° metaphyſice. in ſcō tractatu in capl'o. 2°. ſed non plura ſignificās non tm̄ vnum ſignificat. ergo nomē plura ſignificans nihil ſignificat q eſt implicare contradictionem. ergo ⁊c. Quarto vnius rei eſt vnica forma ſed ſignificatio eſt forma ēcntialis dictionis. ergo impoſsibile eſt q vnum nomen plura ſignificet. Quinto q non ſignificat ens nihil ſignificat: ſed nomen plura ſignificās non ſignificat ens q: non ſignificat vnum: q: vnum ⁊ ens conuertuntur. 4°. ⁊. 11°. metaphyſice. ergo nihil ſignificat. Jn oppoſitum arguitur per pbm ꝑmo elenchorum qui dicit q neceſſe eſt vnum nomen plura ſignificare: ⁊ per doc. s. in pīti lectione qui dicit q triplex eſt multiplex. ¶Sciendum primo pro reſponſione fm pbm. 5. metaphyſice capl'o neceſſarium q neceſſarium capit quatuor modis. Uno modo pro neceſſitate coactiōis vt ſi aliquis coacte daret denarios ſuos. Alio modo acquiritur pro neceſſario abſolute vt q triangulus habet tres angulos. Tertio modo accipitur neceſſarium pro neceſſitate finis: ⁊ hoc modo dupl'r. Uno modo ſimpliciter vt ſi homo vellet viuere neceſſe eſt vt comedat. Alio modo accipitur p neceſſario congruentie vt ſi homo vellet tranſire fluuium neceſſe eſt vt habeat nauem poſito q poſſit trāſire ſine naue. Jſto āt vltimo mō accipit hic neceſſariū qñ dī q neceſſariū ē vnū nomē pl'a ſignificare. i. ſi hō velit exprimere oēs res p voces neceſſe ē vnū nomē pl'a ſignificar ¶Scdo ſciēm ē q q: modꝰ ſignificādi fūdat ſupra mōz itelligēdi: iō ad vidēdū de mō ſignificatōis noīs neēe eſt aīaduertere modū nr̄m itelligēdi. vnde conſideranduz

Solutio

Solutio

ꝑ°

Neceſſariuz capitur ꝙtuor modis.

2°

est q̄ itellectus simul q̄ p vnā spēm itelligibilē apphendere pōt. vñ pz qđ simul pōt itelligere plura p vnā spēz itelligibilē p modū vni⁹. Intelligere aūt plura p modū vnius ē itelligere simul plā p vnā spēm itelligibilē. Sz itellectus nō pōt itelligere plā p modū pluriū q: itelligere p modū pluriū ē itelligere simul plura p se plēs spēs itelligibiles. Et q: i itellectu nr̄o ñ pñt eē plā p plēs species itelligibiles. Tū pmo q: vna spēs totalr̄ pficit itellectum actu. Tū scđo q: sicut vnū corpus nō pōt simul p fici diuersis figuris vel diuersis coloribus: ió ipossibile ē itellectuz simul plā itelligere p modū plium hoc ē fz diuersas rōnes significādi ⁊ acipiēdi. ¶ Tertio sciēdū q̄ nomē pōt capi dupliciter. Uno mō māliter vz pvoce nuda ante ipositionē ⁊ sic dī vnū māliter. Alio mō p voce iaz ipposita ad significādū. Et isto modo pōt dici vnū formaliter qđ ē impositū ad significādū vnū vel plā fm eādez rōnē significādi ⁊ vnā ipositionē noīs. Loquēdo aūt de noīe vno. 2° ipossibile ē vnū nomē plā significaē p modū pluriū q: itellectus vt dictū ē nō pt itelligere sil plura p modū pluriū. ergo vnū nomē formaliter vnū nō pt plā significare p modū pluriū: sed bñ p modū vnius sic hō significat sortē ⁊ Petrū ⁊ Jacobū ⁊ cetera idiuidua iq̄m conueniūt in hūanitate. ¶ Concło rñsalis. Necesse ē vnuz nomē māliter vnū diuersum tñ formaliter plura significare q̄ pz pmo rñso. Nā nomīa equiuoca sicut cāis significant plura p modū pluriū. ergo ⁊c. Illud pz rōne pbi pmo Elēchoz. Nā res sūt quodāmodo infinite: noīa vo finita. ergo necesse ē vnū nomē plura significare necesse finis ⁊ cōgruētie. vz si cogrue i disciplina oēs res debent exprimi cōgruū ē vnū nomen plā significare nō exposito. ¶ Dubitat pmo ārē itellectus nō pōt plā itelligere ¶ Dicēdū breue p nūc q̄ hmōi rō ē q: ipossibile ē idē sbm fm idē iformari diuersis spēbus eiusdē generis: fz spēs itelligibiles diuerse sī eiusdē generis cū sint pfectiones eiusdē potētie itellectiue. ergo ipossibile ē q̄ itellect⁹ sil iformet diuersis spēb⁹ itelligibilib⁹ vt sil actu plā itelligat p modū pluriū. Et hz diuerse res pñtales ā itelligūntur differūt genere tñ spēs oēs itelligibiles q̄ itelligunt sūt eiusdē generis vt dictū ē. ¶ Dubitat 2° vtrū significatio sit forma dictiōis. ¶ Dicēdū q̄ dictio capit dupliciter. Uno mō in sensu cōposito vt iā significatiua ē: ⁊ sic significatio ē forma realis dictiōis. Alio mō capit in sensu diuiso: vz p illa voce q̄ iponit ad significādū. ⁊ hoc modo modus pferēdi ē eius forma realis. significatio vo eius ⁊ forma accñtis. Unde si dictio accipiat pmo mō: tunc nō pōt habere nisi vnū significatū si sit vna formaliter. Si tñ accipiat 2° sic pt hīe. significata. Clare patēt ex dcīs. ¶ Qō. 9^a^. Utrū falla equocatiōis sit falla in dictione.

q **Ueritur** 9ª vtrū falla equocatiōis sit falla in dictiōe. Arguit p^o^ q̄ nō sit falla. Nā nulla ē falla vniuocationis. g^o^ nulla ē falla equocatōis q: nō videtur maior rō de vno q̄ de alio. Scđo aliq̄ i equocatiōe que sumit ex pte rei vt cū aliquis credit auricalcū eē verum aurū. ergo falla equocationis ē fallacia extra dictionem. Tertio fallacia equocatiōis ⁊ amphybologie hñt fieri circa idē multiplex: vz circa multiplex actuale. ergo non sūt fallacie distincte. ¶ Sed ō ē doc. s. in pñti lectiōe. ⁊ pbs pmo elenchoz. ¶ Sciēdū ē pmo p declaratiōe huius dubij q̄ postq̄ doc. s. determinauit de fallacijs in cōmuni taz diffinitiue q̄ diuisiue hic ꝑfr incipit determinare de eis in spāli: ⁊ pmo de fallacijs in dictiōe p pbationē supius adductā. Determinādo vo de fallacijs in dictiōe. pmo determinat de fallacijs q̄ habent fieri circa multiplex actuale. Cui⁹ rō supius adducta ē iter quas p⁹ determinat de falla equocatiōis q̄ amphybologie. Cui⁹ rō est duplex pmo q: dictio precedit oīonem: sicut pars integralis suum totū ordine generationis. Sec⁹ āt loquendo de ordine resultationis. Sed fallacia equinotionis habet fieri in dictione. Amphybologia vo in oratione. ergo ⁊c. Scđa est q: maior est cā apparētie in fallacia equinocationis q̄ amphybologie cum fallacie ordinentur fz suas causas apparentie. Maior enim apposita est q̄ vna dictio manens eadē fm sbam ⁊ modū p ferendi debeat tñ hīe vnum significatum q̄ oīo. Igit prius determinauit de fallacia equocatiōis q̄ amphybologie cū fallacie ordinent per suas causas apparētie. ¶ Secundo sciendū q̄ equinocatio vt dicit in textu est vnius ⁊ eiusdem nois diuersa significatio. In qua diffinitione ponit significatio loco generis. deinde vnius ⁊ eiusdem nois ad dīam diuersorum nominū que diuersa diuersis impositionibus significant. capitur aūt ibi nomen generaliter p omni dictione incōplexa q: aliter in verbo nō posset eē equocatio. Deinde sbm igit diuersa ad dīaz vniuocatōis q: vniuocatio ē vni⁹ ⁊ eiusdez nois ea dē significatō. hz. n. vniuocatio significet plā vniuocata oīa tamen significat vna impositione fm eandem rōnem vt patuit in antepredicamentis. Et q: ēt equinocatio consilia cāt fm analogiam significat plura fm qđ cōueniunt in vna rōne analogi. idest fm prius ⁊ posterius. igit talis significatio non ē penitus diuersa. Unde nō causat fallaciā equocatiōis si fuerit impositū ad significandū plura per prius ⁊ posterius. ¶ Pro cuius declaratiōe sciēdum tertio q̄ duplex est analogum. Nam quoddā est quod ex impositione significat plura que conueniunt in vna rōne fm prius ⁊ posterius vt ens significat decem predicamenta fm prius ⁊ posterius. Ex impositiōe tñ est in tale non cāt fallam equinocationis nisi reductiue ⁊ respectu aliquorū terminorū qui ponunt dīam iter terminum inferentem ⁊ terminum illatum. Aliter primus principium non eēt tutissimum. Et hz vocetur equinocatio a consilio non tamen dicitur equinocatio simplr̄. Aliud est analogum qđ plura significat non ex impositione sed est impositum ad significandum vnum ⁊ trāsumptiue est dictum ad significandum reliquz p similitudinez aliquā: sicut ridere ex impositione significat actum hois per similitudinem vo est transumptum ad significandū flozitionem prati. ⁊ tale causat fallam equinocationis in scđo modo: vt infra patebit. ¶ Quarto sciendum q̄ fallacia equinocationis actiue sic diffinitur. fallacia equinocationis est idētitas decipiendi proueniens ex identitate vnius ⁊ eiusdem dictionis fm sbaz ⁊ modum pferendi plura significanē. passiue vo sic diffinitur. fallā equotionis est deceptio pueniens ex actuali vnitate dictionis eiusdem fm sbam ⁊ modum proferendi plura significantis. ponitur aūt in predictis diffinitionibus hec pticula dictionis ad dīam amphybologie cōpositionis ⁊ diuisionis que habent fieri in oratione. deinde ponit eiusdem fm sbam ⁊ modum proferendi ad differentiam accentus qui fieri in dictione habet que remanet eandem fm substantiam ⁊ modum pferendi. finaliter subiūgitur plura significantis ad dīam falle figure dictionis pter cām superius adductam. Cā vo apparentie huius falle est idoneitas dictionis fm sbam ⁊ modū proferēdi. Cā vo defectus est pluralitas significatorum. Cātur enim in nobis fm hanc fallam deceptio ex hoc q̄ credimus q̄ sicut dictio est vna fm sbam ⁊ modū pferēdi q̄ debeat habere tñ vnum significatum. ¶ Quinto sciendum q̄ huius falle tres sunt spēs siue tres modi q cum exemplis clare patent in textu quoruz modoz sic potest haberi sufficiētia. Nam falla equinocatōis puenit ex eo q̄ dictio formaliter vna plura significat vel ergo talis dictio significat plura p se vel ex compositione eius cū alia dictione rōne accidentis grāmaticalis. Si 2^m^ sic est tert⁹ modus. Si pmum hoc est scđs q: vel pncipaliter ⁊ eq̄ p^o^ plura significat vel significat vnum principaliter ⁊ aliud transumpte. Si primū sic est primus modus. Si secundum sic est scđs modus vel potest formari sufficientia. Nam falla equinocationis habet fieri circa aliquod multiplex vel ergo talis multiplicitas causatur ex significatione dictionis vel ex eius consignificatione. Si scđm sic est tertius modus. Si pmū hoc est dupliciter. Quia vel talis multiplicitas est ppie dicta vel metaphorice dicta. Si primū sicut est pmus modus. Si scđm sic est

Conclusio

Dubium Solutio

Dubium Solutio

p^o^

2°

3° Dupler ē Analoguz

4° Dupler ē diffin^o^ fallacie equocationis

5° Sufficiētia trium modoz huius fallatie

Conclusio scōs modus. ¶ Conclusio rīsalis. Fallacia equocatiōis est fallacia in dictione ab alijs distincta. Qō sit fallacia ꝑ̄ per diffinitionem fallacie superius adductam ꝙ vō sit fallā in dictione ꝑ̄ q: sumit cām apparentie ex parte vocis siue dictionis q: vt dictum est propter vnitatem vocis credimus vnitatem significationis ⁊ per hoc decipimur credentes ꝙ non est. Qō vō sit distincta ab alijs fallacijs in dictione q: habet cām apparentie distinctaꝫ ab alijs. ¶ Nam vt dictum ē cā apparentie huius fallē in vnitate dictionis eiusdem sunt fm̄ sm̄ ⁊ modum ꝓferendi plura significantis. ¶ Per hoc enim qō dicit dictionis distinguitur a causis apparentie Amphybologie compositionis ⁊ diuisionis in quibus ē vnitas oratiōis. Sed per hoc quod dicitur eiusdem fm̄ sm̄ ⁊ modū ꝓferendi distinguitur ab accentu vbi est vnitas dictionis fm̄ substātiam trī: ⁊ non fm̄ modum ꝓferendi. Et per hoc quod subiungitur plura significantis distinguitur a falla accidentis in qua non est pluralitas vera significatoruꝫ vt ex dictis patet. ¶ Dubitatur ꝓmo vtꝫ paralogismi huius fallacie soluantur per distinctionem alicuius ꝓmisse. ¶ Dicendum ꝙ sic quia omnis ꝓpositio multiplex inquantum huiusmodi est distinguenda. ¶ Nam aut in vtroqꝫ sensu est vera aut in vno sensu ē vera ⁊ in alio falsa. Si ꝓmum sic est distinguenda non vt non concludatur sed ad euitandum notam fatuitatis vt dicit Egydius hoc est ne videamur ignorantes. vnde qui significata vocabulorum ignorant cito paralogizā tur. Si secundum sic est distinguenda ne nobis concludatur. Cum vō in fallacia equinocationis vna ꝓmissarum aut vtrāqꝫ est multiplex: paralogismi eius sunt soluendi non interimendo: sed distinguendo: si tamē medium sit terminus multiplex vtrāqꝫ ꝓmissarum est distinguenda cum ponatur medium vtrobiqꝫ. Si vero maior extremitas trī̄ sit terminus multiplex: tunc maior est distinguenda ⁊ non minor. Sed si maior extremitas tī̄ sit terminus multiplex tunc minor est distinguenda ⁊ non maior vt patet exercitantibus se. ¶ Dubitaē secundo quid sit. Solutio ⁊ quottupler. ¶ Dicendum ꝙ solutio fm̄ philosophum ꝓmo Elenchorum. non ē aliud q̄ falsitatis manifestatio. Et quia duplex est manifestatio apparens ⁊ recta. igit̄ duplex est solutio ſez apparens ⁊ recta. ¶ Solutio recta est manifestatio falsitatis sui defectus in ꝓpria forma quando videlz respondens ostendit opponenti ꝙ cōmisit defectum ꝓpter talem fallaciam ⁊ ꝓpter talem rationem in talivl̄ tali modo ratione huius vel huius termini. ¶ Solutio vō apparens est falsitatis manifestatio siue defectus in cōi ⁊ non in speciali: vt puta cum respondens dicit opponenti cū in argumento suo cōmittit fallaciam nō ostēdendo quare ⁊ quomodo. ¶ Prima vō solutione pauci vtuntur. Secunda vō plurimi ⁊ ꝑsertiꝫ ꝓterui respondentes dicentes opponenti: quia petit principium ī sua ꝓbatione aut ꝙ assumit illud ꝙ nunq̄ aliquis doctoꝝ somniauerit aut ꝙ nihil addunt ad ꝓpositum aut ꝙ nihil ꝓbāt aut si arguatur per similitudinem dicunt non esse simile: ⁊ ꝙ argumentum a simili claudicat ⁊ ꝙ non currit super quatuor pedes aut etiam quando apponens querit de aliquo an habeat contrarium dicūt ꝙ sic sed nobis non est notum. Aut si opponens eis dicit vos concesistis hanc ꝓpositionem dicebant ꝙ verum est ꝓ alio sensu ⁊ non ꝓ isto in quo vos ꝓponitis de vno: ⁊ sic de similibus transit quibus doctrinalis disputatio non vtitur cuius finis est vere scire ⁊ non in vanum acrem verberare ad pompam. ¶ Dubitatur tertio de veritate aut falsitate huius sophysmatis q dicit te non esse hominem dicet verum videtur ꝙ sit verum. ¶ Nam quicunq̄ dicit substantiam īmortalem non esse hominem dicit verum: quia homo cum sit compositus ex cōtrarijs necessario corrumpitur sed tu es substantia īmortalis. ergo qui dicit te non esse hominem dicit verum. ¶ ꝓbatio minoris. Quicquid non potest mori est immortale; sed, tu es potens nō mori. ergo tu es immortalis cum īmmortale nihil aliud est q̄ nō mortale. In contrarium arguitur. ¶ Nam quicunq̄ dicit non esse qō est dicit falsum ⁊ non verum: vt patet per philosophum ꝓmo perihermenias. Sed qui dicit te nō esse hominem dicit te non esse qō est cum tu sis homo ⁊ nō bestia. ergo dicit te non esse hominem dicit verum. ¶ Dicendum ꝙ sophysma est falsum ⁊ ꝓbatio peccat per fallaciam equinocationis est tertio modo respectu illius termini īmmortalis. ¶ Nam īmmortale potest accipi dupliciter. Uno modo vt idem est ꝙ non potens mori: ⁊ sic omne immortale est perpetuum. Et isto modo homo non est īmmortalis. Alio modo accipitur vt dictum est ꝓ potens non mori: ⁊ isto modo īmmortale non est perpetuum qno modo dicitur homo īmmortalis. vnde ꝓbatio laborat in equinoco. ¶ Dubitatur quarto de isto sophysmate interficere ꝓximum bonum est videtur ꝙ sit verum. ¶ Nam quecunq̄ expediunt bona sunt sed interficere ꝓximum est expediens cum aliquando ꝓ iusticiam fiat. ergo interficere ꝓximum est bonum in contrarium arguitur. ¶ Nam nihil ꝙ fit contra legem diuinam est bonum: sed interficere ꝓximum suum est cōtra legem diuinam. ergo ⁊c̄. ¶ Dicendum ꝙ sophysma est falsum simpliciter ⁊ ꝓbatio peccat per fallaciā equinocationis in secundo modo ex parte illius termini expediens. ¶ Nam aliquid dicitur expediens dupliciter. Uno modo simpliciter ⁊ fm̄ se. Alio modo in causis ⁊ fm̄ aliquam certam circunstantiam. Quicquid est expediens ꝓmo modo est bonum: non autem secundo modo. Unde licz aliquando mala expediant vt īminēte submersionis piculo ꝓiectio mercis in mari non tamē ꝓpter hoc mala bona sunt: ⁊ sic de similibus. ¶ Ad p̄mum dicendum negando similitudinem cuius ratio est quia in vnīuocis inquantum huiusmodi non est aliqua causa apparentie siue defectus: sicut in vnīuocis. vnde non est simile. ¶ Ad secundum dicendum ꝙ talis deceptio non sumitur ex parte dictionis. vnde non facit fallaciam equinocationis qua vtitur opponens soluta tanq̄ instrumento vt ducat suum respondentem ad aliquod inconueniens: nec ibi est equinocatio. quia equinocatio est pluralitas significatarum importata per vnum nomen. ¶ Ad tertium dicendum ꝙ licz equinocatio ⁊ amphybologia habeant fieri circa idem multiplex in genere. videlicet circa multiplex actuale habent tamē fieri circa aliud ⁊ aliud multiplex in specie vt ex ſuꝑadictis patet.

¶ Questio. 10ª. vtrum fallacia amphybologie sit fallacia in dictione ab alijs distincta.

Queritur. 10. vtrum fallacia amphybologie sit fallacia in dictione ab alijs distincta. ¶ Primo arguitur ꝙ non nam amphybologia vt dicitur in textu dicit ab amphy. quod est dubium ⁊ bolos quod est sententia ⁊ logos quod est sermo quasi dubia sententia sermonis: sed omnis fallacia est dubia sententia ꝑsertim in dictione que habet fieri circa aliquod multiplex. ergo ꝫ fallacia ñ ē falla spālis. vꝫ ab alijs distincta. Secūdo aūt ꝫ fallacia hꝫ fieri in dictione aut in oratione. si ꝓmum sic ñ distinguit̄ a fallacia equinocationis. Si secundum sic non distinguitur a fallacia compositionis ⁊ diuisiōis. Tertio fallacia amphybologie ⁊ equinocationis habēt eosdem modos vt patet per philosophum ꝓmo elenchorum. ergo non sunt due fallacie ab inuicem distincte ¶ Sed contra est doctor sanctus in ꝑsenti passu ⁊ philosophus in ꝓmo Elenchorum cum suis expositoribus. ¶ Pro cuius declaratione sciendum ꝓmo ꝙ amphybologia accipitur tripliciter. videlicet communissime communiter ⁊ ꝓprie dubiosa. communissime accipitur ꝓ omni vt sententia: ⁊ sic est communis ad omnes fallacias tam in dictione q̄ extra dictionem. Communiter vō accipitur ꝓ dubiosa sententia que causat ex multiplicitate eiusdem dictionis vel orationis. Et

Dubium

Solutio

Dubium

Solutio

Solutiones

Solo apparens qd sit

Dubium

Solo

Dubium

Solutio

Solutiones

ꝓ Amphibologia accipitur triplr.

ſto modo eſt communis ad omnes fallacias in dictiōe. Sed proprie accipitur pro dubia ſententia que provenit ex multiplicitate orationis eiuſdem p ſubſtantiaz ꝛ modum proferendi. Et iſto modo cauſat fallaciam ſpecialem ab alijs diſtinctam. videlicet fallaciam amphibologie que ſic diffinitur. ¶ Fallacia amphibologie eſt ido/neitas decipiendi ſi actiue ſumatur vel eſt deceptio ſi paſſiue ſumatur proueniens ex identitate orationis eiuſdez ſm ſubſtantiam ꝛ modum proferendi plura ſignificantis. Cauſa apparentie eiuſdem fallacie eſt identitas. Cauſa defectus eſt pluralitas ſignificatarum. ¶ Secundo ſciendum q̄ huius fallacie vt dicit textus tres ſunt modi. ¶ Quorum primus provenit ex eo q̄ omnino vna ꝛ eadem ſm ſubſtantiam ꝛ modum proferendi plura ſignificat principaliter propter diuerſam habitudinez cō ſtructibilium manente tamen eadem conſtructione ſic̄ hec omnino: liber Ariſtotelis: manente eadem conſtructione propter diuerſam habitudinem conſtructarū plura ſignificat. poteſt enim intelligi ſm habitudinem effectus ad ipſum: ꝛ tunc eſt ſenſus liber Ariſtotelis. i. liber factus ab Ariſtote. vel poteſt intelligi ſm habitudinez poſſeſſionis ad poſſeſſionem: ꝛ ſic eſt ſenſus liber Ariſtotelis. i. liber q̄ poſſidetur ab Ariſtotele. vnde ſm iſtū modum poteſt formari paralogiſmus. Quicquid ē Ariſtotelis poſſidetur ab Ariſtotele. Sed iſte liber eſt Ariſtotelis. ergo poſſidetur ab Ariſtotele. Non ſequitur q̄ in maiore iſte gēs Ariſtotelis regitur ex vi poſſeſſionis ī minore regitur ex vi effectus cauſe efficientis. Secūdus modus eſt quando vna oratio principaliter plura ſignificat propter diuerſam conſtructionem: quia videlicet dictio poteſt conſtrui cum alia tranſitiue vel intranſitiue ſicut in iſta oratione quicquid videt aliquis hoc videt ly hoc poteſt conſtrui intranſitiue cum illo verbo videt: ꝛ ſic eſt falſa vel poteſt cōſtrui tranſitiue a parte poſt. ꝛ ſic eſt vera: ꝛ eſt ſenſus q̄ quid aliquis videt: videt hoc ſcilicet quod videt p̄ quem modum: ſic paralogizatur. Quicquid videt aliquis hoc videt ſed columnam videt aliquis. ergo columnaz videt. Similiter hic quoſcunqz volo me accipere volo vt ipſi accipiant me ſed pugnantes volo me accipere. ergo volo vt ipſi accipiant me. Similiter hoc q̄ quis ſcit hoc ſcit ſcammū ſcit hoc qs. ergo ſcammum ſcit ꝛ per conſequens eſt homo: ꝛ ſic de ſimilibus. Tertius modus provenit ex eo q̄ vna oīo vnuz ſignificat principaliter. aliud vo tranſumptiue: ſicut hec oratio littus aratur principaliter, ſignificat litoris ſciſſionē tranſumptiue vo operis amiſſionem propter quez modum ſic paralogizatur. Quandocunqz litus aratur terra ſcinditur ſed quando indocilis docetur litus aratur. ergo quando indocilis docetur terra ſcinditur. Similr hec Quicunqz haurit aquam cribro aquaz trahit: ſed q̄ vult addiſcere ſine libro haurit aquas cribro. ergo q̄ vult addiſcere ſine libro trahit aquas. Similiter eſt de iſta oratione ille lauat laterem qui caſtigat mulierem. ſine de iſta gattus amat piſcem ſed non vult tangē flumen: ꝛ ſic de ſimilibus. ¶ Tertio ſciendum q̄ diuerſitas caſuum facit fallaciam amphibologie ꝛ tamen diuerſitas aliorum accidentium grammaticalium cauſant fallacias equocationis. Cuius ratio doctoris eſt in littera talis: quia caſus accidit dictioni ſm q̄ conſtruitur cum alia dictiōe. vnde diuerſitas caſuum ad orationem pertinet: ſed alia accidentia accidunt dictionis ſm q̄ in ſe conſideratur. ergo diuerſitas talium accidentium pertinet ad dictionem ꝛ per conſequens ad fallaciam equinocationis que habet fieri in dictione ꝛ non in oratione. ¶ Concluſio reſponſalis eſt q̄ fallacia amphibologie eſt falla in dictione ſpecialis ab alijs diſtincta. Que ergo patet per ſingulas particulas. Nam q̄ ſit fallacia patet per diffinitionez fallacie. q̄ vo ſit fallacia in dictiōe patet per hoc q̄ habz cauſam apparentie ex parte dictionis ꝛ non ex parte rei vt ſatis ſupra dictum eſt. q̄ vo ſit ſpecialis ab alijs diſtincta patet per hoc q̄ habet cauſam apparentie ſpecialez ab alijs diſtinctam vt etiam declaratum eſt. ergo ꝛc. Oō autem trī ſint tres modi huius fallacie pz. nam fallacia iſta provenit ex eo q̄ vna omnino plura ſignificat. ergo talis omnino plura principaliter ſignificat vel nō ſi ſm ꝛ ſic ē tertiꝰ: ſi primū ē duplr q: vel talis oīo. pla ſignificat ꝓpter diuerſaz habitudinē conſtructorum manente trī eadem conſtructione: ꝛ ſic primus vel plura ſignificat propter diuerſam conſtructionem: ꝛ ſic eſt ſecundꝰ modus. Et licet alij doctores ſm plm ſupradictum tertiuz modum ponant pro ſecundo tamen in nullo derogant doctrine doctoris ſancti q: ipſi conſideraverunt moduz ꝛ ordinē eoꝝ q̄ᵐ ad ſignificata. hic vo glorioſus doctor ſanctus conſiderauit eoſdem modos ſm modum ſignificandi ꝛ conſtruendi. Et q̄uis predictum illud exemplum videlicet quoſcunqz vellem me accipere etiā poſſit cauſare fallaciam compoſitionis ꝛ diuiſionis vt infra patebit non tamen eſt inconueniens q̄ cauſet fallaciam amphibologie ſm diuerſas eius conſiderationes q: in vno ꝛ eodem paralogiſmo poſſunt eſſe plures fallacie ſm diuerſas tamen rationes vt patebit infra. ¶ Dubitatur primo de hoc ſophiſmate qui dicit te eſſe de terra dicit verum ſuppoſito q̄ tu ſis de ſoncino videtur q̄ ſit verum. Nam quicunqz dicit te eſſe de ſoncino dicit verum. Sed ſoncinum eſt terra. ergo quicunqz dicit te eſſe de terra dicit verum. In contrarium arguitur. nam vna ſpecies non conſtituitur ex altera ſicut homo non fit ex aſino ſed tu differs a terra ſpecie. ergo qui dicit te eſſe de terra dicit falſum. ¶ Dicendum q̄ ſophiſma eſt ſm pliciter falſum ꝛ probatio eius peccat per fallaciam amphibologie in primo modo quia de ſoncino ibi ſoncinuz conſtruitur ſm habitudinem cauſe efficientis inſtrumētalis. locus enim concurrit ad ḡnationem actiue ſicut patet per porphyrium: ſed quando dicitur in concluſione. ergo tu es de terra conſtruitur ſm habitudinem cauſe materialis ex qua vnde ibi cōmittitur hec fallatia in primo modo. Et hoc ſi conſideretur diuerſa habitudo conſtructibilium. quod dicitur quia ſi attenditur ibi diuerſa habitudo propoſitionis illius de abſolute ſic peccat predicta probatio ſed fallacia equinocationis in ſecūdo modo vt patet in textu. ¶ Dubitatur ſecūdo de modis cōmunibus huius fallacie ꝛ fallacie equinocatiōis. ¶ Dicendum breuiter ſm philoſophum primo elenchorum q̄ tres ſunt modi communes vtriuſq̄. Quorum primꝰ eſt quando dictio vel omnino eadem ſm ſubſtantiaz ꝛ modum proferendi principaliter plura ſignificat. Secūdus eſt quando dictio vel omnino eadem ſm ſubſtantiam ꝛ modum proferendi vnum principaliter ꝛ aliud tranſumptiue ſignificat. Tertius eſt quando dictio vel omnino ſimpliciter vnum ſignificat. ex conjunctione vo plura vt ſupra exemplificatum eſt. Ex quo patet q̄ licz equinocatio ꝛ amphibologia habeant eoſdem modos communes habeant tamen ſpeciales diſtinctos cum equinoco habeat fieri in dictione. amphibologia vo in oratione. Et licet fallacia compoſitionis ꝛ diuiſionis habeant fieri in oratione que eſt eadem ſm ſubſtantiam ꝛ non ſm modum proferendi: tamen non propter hoc ſequitur q̄ fallacia amphibologie ab eis non diſtinguatur quia habet fieri in oratione eadem ſm ſubſtantiā ꝛ modum proferendi ex quo patet ſolutio ad ſecundum argumentum. ¶ Dubitatur tertio de hoc ſophiſmate q̄ dicit te eſſe in congruum grammaticum dicit verum ēt ſuppoſito q̄ tu ſcias omnes regulas grammaticales. videtur q̄ ſit verum. Nam quicunqz aſſerit dicentem lapis eſſe incongruum grammaticum dicit verum. ſed tu neceſſario aſſeris lapis eſſe. ergo qui dicit te eſſe incōgruum grammaticum dicit verū. probatio minoris. Nam quicquid tu dicis eſſe hoc tu dicis eſſe ſed tu lapidem dicis eſſe. ergo tu dicis lapidē eſſe. Alias cōcedas ſuuz cōtradictorium videlicet lapidem nullum eſſe. Incontrarium arguitur: nam qui per rectaz regulam operatur nō poteſt male ſine incōgrue operari ſed qui habet omnes regulas agit ꝛ loquitur ſm rectam ꝛ certam regulam. non poteſt loqui niſi congrue ꝛ recte. ꝛ per conſequēs

Diffinitō falle āphibologie

2°

Tres ſunt modi huiꝰ falle.

3°

Concluſio

Sufficientia trium modorum huius fallacie

Dubium

Solutio

Dubium Solutio

Dubium

Solutio

sophisma falsum. ¶Dicendum q sophisma est falsuz ⁊ probatio peccat per fallaciam amphibologie quia ly hoc potest construi intransitiue cum illo dicis: ⁊ sic ē falsa maior pbationis minoris vel tñ construi transitiue: ⁊ sic ē vera: sz tūc male sumit. Solones oēs patēt ex dictis. Nō. ii. vtz falla ꝓpōnis sit falla i dictiōe ab alijs distincta

q Geritur ii. vtz falla compositiōis sit falla in dictione ab alijs distincta. Et arguit primo q nō. Illā sicut ē aliq̄ compositio in oratione: ita ē aliqua cōpositio in re cū pma correspōdeat sēde. sed nulla cōpositio rei facit fallam extra dictionē que. s. sumit cām appentie ex pte rei. ergo nulla cōpositio oīonis facit fallam in dictiōe que sumat appentiā ex pte vocis. Scōo vna ⁊ eadem oīo dr cōpositā ⁊ diuisa. ergo videt q falla compositionis nō distinguat a falla diuisionis: pbatio antez vt hec oīno albū esse nigrū ē possibile pōt eē cōpositā ēt diuisa. Tertio in isto palogismo ē falla compositionis ⁊ amphibologie vz qđ qs videt hoc videt sed colūnaz videt qs. ergo colūnā videt. ergo nō sūt falle distincte: añs pz nā q ibi sit falla amphibologie pz ex supradictis per doc. s. in textu. q aūt ibi sit falla cōpositiōis pz q: ibi pp diuersitatē determinabiliū variat sūa ita q in sensu diuiso est vera ⁊ in sensu cōposito est falsa. ergo ibi ē falla cōpositionis. ¶Sed ꝫ ē doc. s. in lectiōe ⁊ pbs in primo elenchoz. ¶Ido cuius declatione pmo sciendū est q

p° postq̄ doc. s. determinauit de fallijs in dictiōe peccātibus fm multiplex actuale vz de falla equocatiōis ⁊ amphibologie hic ꝓsr determinat de alijs fallijs que peccant fm multiplex potentiale. s. de falla cōpositiōis ⁊ diuisionis ⁊ accentus cui⁹ rō pz ex supradictis. Determinādo aūt de fallijs peccātibus fm multiplex potentiale pmo determinat de fallijs cōpositiōis ⁊ diuisiōis q̄s de accentu lz accent⁹ hēat fieri in dictione q: maior est causa appentie in compositione ⁊ diuisione q̄s in accentu cū diuersitas proferendi modi magis lateat in oīonib⁹ q̄s in dictionibus: ⁊ pmo physicoz determinat de cōpositione ⁊ diuisione: q: diuisio quelibet p̄supponit cōpositionē q: nullū simplex inquātum huiusmodi est diuisibile ⁊ maior est cā apparentie in cōpositiōe q̄s i diuisione: sed tñ doc. s. ꝓpter conuenientiā modoz ⁊ exemploz vtriusq̄ de ipsis determinat vt pz in textu.

2° ¶Secūdo sciendum q compositio vt hic sumitur est eoz̄ que debent diuidi falsa vnio. i. compositio est terminoz̄ qui debent diuidi. i. ordinari fm situm minus debitum falsa vnio. i. fla vnio fm sitū magis debitum. Oīo enim in proposito dicitur composita quando termini ordinantur fm situm magis debitum ⁊ dicitur diuisa quando termini ordinantur fm situm minus debituz. Quando vo termini vt dicit hic doc. s. ordinantur fm situm magis debitum ⁊ in tali sensu est fla: tunc cāt fallam compositionis. Si vo sit falsa in primo sensu et termini ordinantur fm situm minus debitum: tunc causat fallaciam diuisionis. Si autem in vtroq̄ casu nulla ē vera vel nulla est fla tunc nulla erit falla q ē de alijs multiplicibus intelligendum.

3° Diffinitio fallacie cōpositiōis ¶Tertio sciendum q falla compositiōis est idoneitas decipiendi vel est deceptio proueniens ex potentiali identitate eiusdem compositi false cum diuisa vera vel fm doc. s. in littera. falla cōpositiōis est de ceptio ex potentiali multiplicitate eiusdem oīonis proueniens. Dicitur aūt omnino potētialiter multiplex ex eo⁹ q dictiōes eodē mō terminantes possunt admiuicez diuersimode cōponi vel disiungi. Oratio enim per constitutionem ptium constituit igitur partes se hūt ad oīonē sicut mā: compositio vo sicut forma. Ubi igitur sunt eedem ptes ⁊ non eadem compositio est eadem oīo māliter ⁊ potentialiter ⁊ non formaliter ⁊ actualiter: ⁊ propter hoc ibi est multiplex potentiale que oīo que ē vna potentialiter plura significat. Causa apparentie hui⁹ fallacie est vnitas potentialis oīonis composite false tamē diuise vere plura significans. Sed cū defectus siue cā non existentie ēst pluralitas significatoz̄um.

4° ¶Quarto sciendum q huius falle sunt tres modi. Quoruz pmus prouenit ex eo q dictum potest supponere verbū rōne totius vel rōne partis. Si enim in rōne totius supponit verbo erit omnino composita ⁊ si in tali sensu est falsa sit falla compositiōis in primo modo vt hec. Quē cūq̄ possibile ē esse albū possibile est q sit albus sed album esse nigruz est possibile. ergo possibile est q albus sit niger nō valet. Illā minor est duplex q: istud dictum nigrū eē album pt supponere ei qđ dicit eē possibile rōne sbi tñ hoc est q̄tum ad sūm māle: ⁊ sic est diuisa ⁊ vera: nam sensus ē qđ illud qđ ē nigrum possibile ē q sit albū. Uel pōt supponere rōne totius neqz rōne subi ⁊ forme significāte per nigrū qđ ē stare pro māli ⁊ foāli simul: ⁊ sic est cōposita falsa. sensus enī est eius q hoc qđ ē nigrum inq̄tum ē nigrum est possibile eē albuz q multiplicat ꝫdictionem. et sic dicendum ē de oībus propositionibus tam de ineesse q̄s de modalibus in quibus subm pōt accipi pro māli tñ: ⁊ formali simul vt sedentem ambulare est possibile. Illō scribentē scribere ē possibile tacentē loqui ē possibile. Album p̄dicatur de piete albo per accīs: ⁊ sic de similibus quasi infinitis que sepissime in argumentationibus occurrūt vt per expictiā patet. Secundus ꝓuenit ex eo q aliqđ p̄dicatuz in quo p cōniūctionē copulatiuā vel disiūctiuā pl̄a adunant pōt attribui sbo cōiunctim sic est cōposita. ⁊ si in tali sensu est falsa cāt fallam cōpositiōis: vt ß quecunq̄z componunt ex duob⁹ ⁊ trib⁹ sī duo ⁊ tria sz q̄nq̄z nō sūt duo ⁊ tria ergo q̄nq̄z nō cōponūt ex duob⁹ ⁊ tribus: nō valet. naz minor ē duplex q: hoc qđ est duo ⁊ tria pōt cōiunctum remoueri a sbo: ⁊ sic ē cōposita ⁊ fla. ⁊ est sensus q nō sunt duo ⁊ tria simul. Uel pōt ab eo remoueri disiūctuz ⁊ sic ē diuisa ⁊ va q: tūc ē sensus q. s. nō sūt duo ⁊. s. nō sūt tria: ⁊ hoc ē qđ solet dici sub alijs terminis. vz q ꝓiunctio pōt cōiungere terminos vel ꝓpositiōes siter terminos ⁊ in illo sensu ē fla tūc cāt fallaz cōpositionis. Si iter ꝓpōnes ⁊ in illo sensu ē fla facit fallaz diuisiōis vt quecūq̄z sūt duo ⁊ tria sunt paria ⁊ imparia: sz q̄nq̄z sunt duo ⁊ tria. ergo q̄nq̄z sūt pia ⁊ imparia. Maior: in sensu cōposito ē fla ⁊ in sensu diuiso vera. Minor: in sensu diuiso ē fla ⁊ in sensu cōposito ē vera. Ex quo patz q ex pte maioris cōmittit ibi falla cōpositiōis, ex parte vo minoris cōmittit falla diuisiōis. Illō ē ergo inconuēns q in vno palogismo sit falla cōpōnis ⁊ diuisiōis sz diuersas rōnes. pz ēt q vna ⁊ eadē ꝓpō pōt habere sensum cōpositū ⁊ diuisum. Tertius ꝓuenit ex eo q vna dictio pōt cōiungi diuersis dictiōibus in locutiōne positis hoc ē q̄n eadē determinatio refert ad diuersā determinabilia: q̄n vo cōiungit cū illa dictiōe cū qua magis apta nata ē cōiungi sic erit cōposita ⁊ si in illo sensu sit fla oīo ibi fiet falla cōpositiōis vt qcūq̄z viuit semp ē sz iste asinus viuit. ergo iste asinus semp ē maior: ē duplex q: illa dictio semp pōt referri ad viuit: ⁊ sic ē diuisa vera vl pōt referri ad est. ⁊ sic ē cōposita ⁊ fla. Silr ē hic. Quicūq̄z pōt vnū solū ferre pōt pl̄a ferre vt ille qui portabat vnū pomū pōt pl̄a portare: sz q solū pōt vnū ferre non pōt pl̄a portare. g° q pōt pl̄a portare nō pt pl̄a ferre maior ē duplex. ¶Lōclusio rōsalis. falla cōpositiōis ē fallacia in dictiōe ab alijs distincta. q sic pz q: facit credere de nō ēte q sit ens. ergo ē falla: ⁊ sumit cāz appentie ex pte dictiōis. ergo ē falla in dictiōe. Et q: hz cām appentie distincta ab alijs. igit ē falla ab alijs distincta. ¶Dubitatur ergo pmo q̄re ē q termini ordinant fm sitū magis debitū vel minus debitū. ¶Dicēdū q ad hoc faciliter sciendū solēt assignari q̄tuor regule. ¶Prima ē de modalibus. Scōa ē de ꝓiunctiōib⁹. Tertia ē de aduerbijs. Quarta de obligs. ¶Prima regula talis q̄n p̄dicatū dicti attribuit sbo dicti p se toto hoc ē. p māli ⁊ formali sil sic termini ordinant fm sitū magis debitū. Q̄n vo attribuitur sibi p suo māli sic termini ordinant fm sitū min⁹ debitū: pmo oīno ē cōposita: scōo ē diuisa. ¶Primo enim mō ꝓpō dicit modalis tā de re q̄s de mō: sed scōo mō q̄ solū modalis de re. Scōa regula talis, nā cū de rōne

Tres sunt modi hui⁹ falle

Conclusio

Dubium

Q̄n termini ordinant fm sitū magis declatuz ⁊ min⁹ debitum

Solutio

cōiunctionis. ꝑmo sit coniungere terminos. ſecūdario ſignificata nō: ſed ꝓpōnes qñ coniungit terminos ſic termini ordinanť ſm ſitū magis debitū. Tertia regula eſt q qñ aduerbiū determinat ptem oīonis magis pncipalē: tūc termini ordinanť ſm ſitū magis debitū: qñ vo determinat ptem minus ꝑncipalē: tūc termini ordinanť ſm ſitū minus debitū cū de rōne aduerbij ſit determinare ꝑdicatū ē ꝑncipalio: ps q̄ ſ̄m et ꝑdicatū ſoīale q̄ male ⁊ verbū magis q̄ pticipiū. ⁊ ſi verba ponanť i ea dē ꝓpositione verbū a pte ꝑdicati poſitū ē ꝑncipalius.

Quarta regula ē q qñ obliqui ſequunť dictionē regentem ſic ordinanť ſm ſitū magis debitū. qñ vo ꝑcedunt ordinanť ſm ſitū minus debitū cū dictio regēs ſit nobilior recta. Ex quo ꝑz q termini ordinanť ſm ſitū magis debitū: ⁊ aliquādo ſm ſitū minus debitū. Et qñ oīo eſt falſa ſm ſitū minus debitū vt dictū eſt: tūc cāt falſa diuiſionis. qñ vo in alio ſenſu ē fl̄a cāt falſam cōpoſitiōis vt i ſra clarius patebit.

Dubium ¶ Dubitať ſcō de iſto ſophiſmate. Qui dicit te eſſe in cāpanili verū dicit ſuppoſito q tu videas cāpanile videť q ſit verū. ſſaz qui dicit te eē vbi vides dicit verū q: vt dicit augeri aīa vbi vnit ibi ſentit vbi ſentit ibi videt vbi videt ibi ē. ſed tu vides in

Solutio cāpanili. ergo qui dicit te eē in cāpanili dicit verū. ¶ Dicendū q ſophiſma ē ſimplr fl̄m ⁊ ꝓbatio peccat vt qui dā dicūt ſm falſam cōpoſitiōis in tertio mō q: illud aduerbiū ibi ꝑt determinare illud verbū videt ex pte rei viſe: ⁊ ſic ē compoſita ⁊ fl̄a. ſenſus. n. eſt talis q vbi tu vides rem aliquā tu es vbi illa res viſa ē. Sed diligent cōſideretur ibi cōmittitur potius falſa diuiſiōis: q: quādo hoc aduerbiū ibi determinat: videť q̄ tū ad actū videndi ex pte videntis: tunc termini ordinanť ſm ſitū magis debitū cū videre poſit⁹ reſpicit videntē cū ſit ei⁹ pfectio q̄ rē viſam: ſz res viſa ſit oīno eius. Uñ cū in tali ſe

Solutiōes ſu ſit vera nō eſt falſa cōpoſitionis ſed diuiſionis. ¶ Ad ꝑmū dicendū ⁊ negando ſuppoſitū: q: hic nō ſumiť cōpoſitio ꝑ compoſitiōe rei vel ꝓpoſitionis cuiuſcūq; idifferenť ſed accipiť ꝑ ordinatione terminox ſm ſitū magis debitū qui tū ordinari dr̄ ſm ſitū minus debitum.

¶ Ad ſcōm dicitur q vna ⁊ eadem oīno māliter dicť compoſita: dī cōpoſita ⁊ diuiſa ⁊ ē de ſenſu cōpoſito ⁊ diuiſo nō tamen ſequitur q falſe cōpoſitiōis ⁊ diuiſiōis nō diſtinguantur q: qñ talis oīo in ſenſu compoſito eſt falſa cāt falſam cōpoſitionis: ⁊ quando eſt falſa in ſenſu diuiſo cāt falſam diuiſionis: vt dictum eſt. ¶ Ad tertiū dicendū q ſi iſta determinatio hoc referatur ſemper ad idem verbum ſm diuerſam habitudinem conſtructionis: ſic eſt falſa amphibologie. ſi vo referatur ad diuerſa verba: ⁊ ſic eſt falſa compoſitionis q non eſt inconueniens vt dictum eſt.

Qō. 12. vtr falſa diſiōis ſit falſa i dictiōe ab alijs diſticta

q **Ueritur** 12. vtrum falſa diuiſionis ſit falſa in dictione ab alijs diſtincta. Uideť primo q non ꝫ ſuppoſitum ſſaā nulla ē oīo diuiſa. ergo nulla ē falſa diuiſionis ꝓpō accentus: q: in oī propōne eſt vnio ꝑdicata cum ſbo per copulam alias nō eēt propō. igit ⁊c. Secūdo ſi aliqua oīo diuiſa cāret falſam aliquā aut hoc eſſet verū de oībus aut de aliqbus ſic ⁊ de aliqbus nō ꝑmū nō ꝑt dici q: ß oīo homo eſt diuiſa cū ꝑdicatū remoueat a ſbo. Siſr iſta hō nō ē riſibilis ē diuiſa oīo ⁊ fl̄a: ⁊ tñ nō cāt falſam diuiſiōis. ſſaeqz dō m eſt 2m q: nō videť maior: rō de aliqbus q̄ de oībus. Tertio ſi aliqua oīo diuiſa fl̄a faceret aliquā falſaz vel hoc eēt iq̄tū diuiſa vel inq̄tum falſa. ſſaā ꝑm q: ſic quelibz oīo faceret falſaciā q̄ eēt diuiſa q ē falſum q: oīo diuiſa vera nō cāt falſaciā. ſſaeqz 2m q: ſic oīs oīo fl̄a faceret falſam diuiſiōis q ē et fl̄z vt ō ſe pz. igit ⁊c. Quarto diuerſox diuerſi ſ̄t modi ⁊ ſpēs cōpoſitiōis ⁊ diuiſiōis ſunt iſdem modi vt pz in textu. ergo nō ſūt due falſe abiuicē diſticte.

Solutio ¶ Sz ꝫ ē doc. s. vbi ſupra ⁊ ꝓbs cū ſuis expoſitiōib⁹ in ꝑmo elenchox. ¶ Sciēdū ꝑmo q diuiſio ꝑt accipi dupliciť Uno modo cōiter pz vt ſe extendit ad diuiſionem rei ⁊ diuiſionē rōnis. Alio mō ꝑ diuiſiōe terminox ꝓpōnis ⁊ hoc dupliť. Uno mō abſolute ⁊ iſtis duobus nō accipiť hic ly ē igit hic diuiſio vt ſumiť eox q̄ debēt cōponi falſa ſepatio eſt. Alio mō accipitur ꝑ diuiſiōe terminorum ordinabiliū ſm ſitū magis debitū q̄ tñ ordinanť ſm ſitū minus debitū. ⁊ iſto mō accipiť hic. Eſt igit diuiſio vt hic ſumiť eox q̄ debēt cōponi falſa ſepatio ideſt ē diuiſio terminox ordinabiliū ſm ſitū magis debitū. In ſitu minus debito fl̄a ordinatio. ¶ Falſa vo diuiſionis ē idonei tas decipiēdi vel deceptio ꝓueniens ex potētiali vnitate oīonis eiuſdē fl̄e cū cōpoſita vera pl̄a ſignificātis hoc ē oīno potētialiter vna ſm ſam ⁊ nō ſm modū ꝓferendi vel ſm ptes ⁊ nō ſm cōpoſitionē in ſenſu compoſito vera ⁊ in ſenſu diuiſo falſa facit falſam diuiſiōis. Cauſa appentie eſt totalitas mālis vnius oīonis pl̄a ſignificantis. Sed cā defectus eſt pl̄alitas ſignificator. ¶ Secūdo ſciendum q huius falſe ſicut ⁊ ꝑcedētis tres aſſignātur modi. Quorum ꝑmus ꝓuenit ex eo q ſ̄m dicti poteſt ſupponere verbo ꝑncipali ꝑ toto vl ꝑ pte ſui. Qō vo ſupponit ꝑ pte ſui vz ꝑ ſuo māli ſic ē oīno diuiſa ⁊ ſi in tali ſenſu ſit falſa capiť falſa diuiſiōis in ꝑmo mō vt ß. Quēcūq; eē nigrum eſt impoſſibile ille nō ꝑt eē niger ſed albū eē nigrū eē impoſſibile. ergo iſte q eſt albus nō ꝑt eſſe niger nō valet. ſſam minor in ſenſu cōpoſito ē vera ⁊ in ſenſu diuiſo eſt fl̄a. In quo ſenſu cōcluditur. Senſus. n. cōpoſitus ē talis albū inq̄tū albū eē nigrum ē impoſſibile. Siſr ē de iſtis videntē eē cecū ē ipoſſibile. Sedēte nō eē ſedentē ē ipoſſibile. Bonū eē malū eſt ipoſſibile: ⁊ ſic de ſimilibus. Et iſte modus nō ſolū habet locum in modalib⁹: ſed ꝫt in gbuſcūq; ꝓpoſitiōibus in gbus ſ̄m ꝑt accipi ꝑ ſuo māli tñ vel ꝑ ſuo māli ⁊ formali ſimul. ¶ Tertio ſciendū q tertius modus ꝓuenit ex eo q coniūctio ꝑt coniūgere iter terminos vel iter ꝓpoſitiones. Si coniungit iter ꝓpoſitiones ſic ē diuiſa oīno ⁊ ſi in tali ſenſu ſit falſa falſa ſit diuiſionis in ſecundo modo vt ß. Omne animal eſt rōnale vel irrationale ß non omne aīal eſt rōnale. ergo omne aīal eſt irrōnale tu es aīal. ergo tu es irrōnalis. Similiter hic. Omnis ꝓpoſitio eſt vera vel falſa: ſed nō oīs ꝓpoſitio ē vera. g⁹ oīs ꝓpō eſt fl̄a nō vz: nā maior ē duplex q: illa cōiūctio diſiūctiua vel diſiūgit iter ꝓpōnes ⁊ ē ſenſus oīs ꝓpō eſt vā vel oīs ꝓpō ē falſa: ⁊ ſic eſt diuiſa et falſa q: equalet vni diſiūctiue quax nulla ꝑs ē vera. ergo tota fl̄a vel ꝑt cōiungere iter terminos. ⁊ ē ſenſus q oīs ꝓpoſitio ē vera vel falſa: ⁊ ſic cōpoſita ⁊ vera ⁊ ē cathegorica de diſiuncto ꝑdicato. Siſr ß ex parte minoꝛi. Quecūq; ſunt duo ⁊ tria ſunt duo ſed gnqz ſunt duo ⁊ tria. ergo gnqz ſunt duo. Tertius ꝓuenit ex eo q determiatio ꝑt referri ad diuerſa determinabilia. Si. n. referť ad determinabile minus ꝑncipale ſic ē oīno diuiſa: ⁊ ſi ſic ſit falſa cātur falſa diuiſiōis vt hic. Quocūq; vides hūe percuſſum hoc percuſſus eſt: ſed oculo vides hoc percuſſum. ergo hic oculo percuſſus ē. ſſon ſequitur q: ly oculo ꝑt referri ad hoc verbū vidiſti: ⁊ ſic minor ē cōpoſita ⁊ vera: vel poteſt referri ad hoc participium percuſſus ⁊ ſic minor eſt diuiſa: ⁊ eſt falſa in quo ſenſu concluditur. Similiter hec vt quidam exerceant eſt falſa diuiſionis. Quicūq; didicit ſſas nūc ſcit eas ſz vetulus memoria ꝓuat⁹ didicit ſſas. g⁹ nūc ſcit eas. Sz ſi qs attente conſideraſt ibi cōmittiť falſa cōpōnis q: in ſenſu cōpoſito ē falſa ⁊ in ſenſu diuiſo vā. ſſaā ſi hoc aduerbiū nūc referatur ad didicit. tūc didicit ē vbū min⁹ ꝑncipale: et ſic faē ſenſuz diuiſuz et i tali ſēſu ē vā ꝓpō. Si vo referatur ad hoc verbum ſcit: tunc eſt compoſita ⁊ falſa. vnde ibi cōmittitur fallacia compoſitionis ⁊ non diuiſionis. Similiter hec oratio cauſat fallaciam diuiſionis. Quatuor virorum cetum Achilles reliquit in bello. Et iſtam reginā interficere nolite timere bonuz eſt: ⁊ ſic de ſimilibus.

Concluſio ¶ Concluſio falſa diuiſionis eſt vna falſa in dictione ab alijs diſtincta que concluſio probatur ſicut precedens Attendendum tamen eſt q ad hoc q oratio diuiſa cauſet iſtam fallaciam tria requiruntur. ¶ Primo q termini

pitur multiplex.

Falſe hui⁹ Diffinitio falſe dictionis

2⁹

Tres ſunt modi falſe dictionis

3⁹

illius oratiōis apti nati sint ordinari fm situm magis debitum. Secundo q̄ tales termini qui sic apti nati sūt ordinari ordinentur fm situm minus debitum. Tertio q̄ in tali ordinatione sit fallā. vnde quelibet omnino diuisa facit fallā diuisionis vt volunt argumenta incontrariū adducta. ¶ Dubitatur primo de hoc sophismate tu es sine capite sit verum. videtur q̄ sit verum. ⁊ Nam omnis substantia est corporea vel incorporea sed non omnis substantia est corporea. ergo omnis est incorporea: ⁊ p̄ consequens tu es sine capite. ¶ Dicendum q̄ sophisma est falsum ⁊ propositio peccat per falsum diuisionis in secundo modo. ⁊ Nam ista diuisio vel aut distungit terminos: ⁊ sic maior est composita ⁊ vera: aut inter p̄ positiones scōa ipsa est falsa ⁊ diuisa vt satis patet. Similiter dicendum est q̄ propositio istius sophismatis. Tu non es rōnalis neq; irrationalis q̄ sic probat. ⁊ Nullum animal est rōnale ⁊ irrōnale tu es animal. ergo tu non es neq; rōnalis neq; irrationalis. Si etiam querat̄ que fallacia est hec. Quicunq; percutit sine causa aliquē peccat sed deus percussit sine causa aduersantes xp̄o vt patet in psalmo. 2°. ergo deus peccauit. ¶ Dicendum q̄ ibi est fallacia compositionis in tertio modo q: sine cā potest construi cum percussit: ⁊ sic minor est composita ⁊ falsa. vel potest construi cum aduersantes ⁊ sic minor est diuisa ⁊ vera. ¶ Dubitatur secundo de isto sophismate. Tu heri non comedisti vtrum sit verum ⁊ videtur q̄ sit verum. ⁊ Nam quicunq; hodie incepit esse homo heri nihil comedit cum non erat: sed tu hodie incepisti esse homo. ergo tu heri non comedisti probatio minoris. ⁊ Nam quicunq; est hodie natus homo hodie incepit esse sed tu hodie es natus homo. ergo tu hodie incepisti esse. ⁊ In contrarium arguitur. ⁊ Nam tu heri cibum sumpsisti. ergo tu heri comedisti. ¶ Dicendum q̄ sophisma est fallax ⁊ probatio minoris peccat per fallā diuisionis in tertio modo. ⁊ Nam hoc aduerbium hodie p̄t construi cū hoc verbo est: ⁊ sic minor composita est vera: vel potest cōstrui cum illo participio natus: ⁊ sic ē diuisa ⁊ falsa vt patet diligenter consideranti. ¶ Ad argumenta patent ex dictis.

¶ Questio. 13. vtrum accentus causet vnam fallā ab alijs distinctam.

Queritur 13. vtrum accentus causet vnam fallaciam distinctione distincta ab alijs. Et videtur q̄ non. ⁊ arguitur sic primo. ⁊ Nam accentus vt dicitur in littera sumitur fm diuersum modum pronunciandi sed diuersus est modus proferendi in compositione ⁊ diuisione. ergo fm accentum non sumitur fallacia specialis. ⁊ Preterea fm ⁊ Priscianum in tractatu de orthographia vt hic adducit doctor sanctus. Sicut accentus accidit dictioni ita tempus ⁊ numeros litterarum ⁊ spiritus sed fm tempus speciem numerum litterarum non videtur sumi aliqua fallacia specialis. ergo neq; pari ratione fm accentum causatur specialis fallacia in dictiōe. Tertio dictio plura significans causat fallaciam equiuocationis. ergo non accentus vel saltem fallacia accentus non erit distincta a fallacia equiuocationis. ¶ Sed contra est doctor sanctus in littera ⁊ p̄bs vbi supra. ¶ Pro cuius declaratione sciendum primo q̄ postq̄ doctor sanctus determinauit de fallacia compositionis ⁊ diuisionis que habent fieri in oratione fm multiplex potētiale hic conseq̄nter propter ordinem superius adductus determinat de fallacia accentus que habet fieri in dictione fm idez multiplex ⁊ primo diffinit accentum dicens: q̄ Accētus vt hic sumitur est varius modus pronunciandi dictionem. ¶ Fallacia accentus est idoneitas decipiendi vel deceptio proueniens ex eo q̄ aliqua dictio diuersimode pronunciata eadem fm substantiam ⁊ diuersa fm modum proferendi plura significat. Causa apparentie est idoneitas materialis dictionis. Sed causa defectus pluralitas significatorum. Sicut enim vt dicit textus: in compositione ⁊ diuisione est eadem alio materialiter diuersificata formaliter per compositionem ⁊ diuisionē ita hic in hac fallacia est eadem dictio materialiter diuersificata formaliter fm diuersum modum proferendi ex quo patet q̄ modus proferendi ⁊ forma dictionis modo supra expo sito. ¶ Secundo sciendum q̄ huius fallacie assignantur quatuor modi quorum sic potest haberi sufficientia fm doctorem sanctum in lra. ⁊ Nam fallacia accentus habet fieri propter diuersitatem modi proferendi. vel ergo talis modus variatur per accentum sine tenorem ⁊ sic est primus modus vel per tempus: ⁊ sic est secundus: vel per diuersificationem species ⁊ sic est tertius modus vl̄ per numerum litterarum ⁊ syllabarum: ⁊ sic est quart⁹ modus. Ex quo patet q̄ accentus fm q̄ causat fallaciaz istam non accipitur solum prout se extendit ad accentuz grauem, acutum ⁊ circunflexum sed cōmuniter accipit prout se extendit ad predicta quatuor accidentia dictiōis que sunt accentus tempus species ⁊ numerus syllabarum. ¶ Tertio sciendum q̄ primus modus hui⁹ fallacie prouenit ex hoc aliqua syllaba p̄t pronunciari graui: acuto vel circunflexo accentu vt hec. Quēcunq; iustū est pendere iustuz ē pati penam sed homines iustum est pendere. ergo homines iustum est pati penam. minor ē dupler quia pendere potest proferri acuto accentu vel graui primo modo maior est vera ⁊ minor falsa secūdo modo. ⁊ Maior est falsa ⁊ minor vera. Si vō accipitur i maiore primo modo ⁊ in minore scōo modo: tunc ambe premisse sunt vere ⁊ non vt patet consequentia. Secundus modus prouenit ex eo q̄ aliqua fallacia alicuius dictiōis potest corrumpi vel produci vt hec. Omnis populus ē arbor. gens ē populus. ergo gens ē arbor. ⁊ Nō valet. ⁊ Nam populus in maiore habet primā longam in minore primam breuem. Quando habet primam longam tunc significat arborē. quādo vō primā breuē tunc significat gentē. vnde versus. ⁊ Populus est arbor: populus collectio gentis. Tertius prouenit ex eo q̄ aliqua dictio potest leuiter vel aspere proferri: dicitur aūt aspere proferri quādo profertur cuz aspiratiōe vt hic. Quic quid hamatur hamo capitur deus amatur. ergo deus hamo capitur. ⁊ Non sequitur quia hamatur in maiore profertur cū haspiratione in minore vō sine aspiratiōe. Similiter hic. Omnis ara est in templo stabulum porcorum ē hara. ergo stabulum porcorum est in templo: ⁊ sic de similibus. Quartus puenit ex hoc q̄ aliquid pōt pferri vt vna dictio vel vt pl̄es vt tu es qui es sz quies ē requies. ergo tu es requies. ⁊ Non sequitur q: in prima accipitur vt due dictiones: in scōa vō vt vna. Similiter hic. Quicquid deus fecit inuite fecit inuitus sz racemos fecit in vite. ergo deus racemos fecit inuitus. Similiter hec. Quicunq; dicit metuo longas pereūte noctes lidia dormis dicit se timere sed qui dicit me tu o longas ⁊c. non dicit se timere. ergo qui dicit illam propositionem metuo longas dicit se timere ⁊ nō dicit se timere. ¶ Cōclusio accentus cāt vnam fallaciam in dictione distinctā ab alijs que conclusio probatur sicut precedens q: cā ei⁹ apparentie que sumit ex parte dictionis est distincta ab alijs ⁊c. ¶ Et si arguatur fm accentum sumitur spāliter modus huius fallacie vz primus. ergo fm accentuz nō sumitur vna fallacia. ¶ Dicendum q̄ accentus potest accipi spāliter. vz fz q̄ dividitur in accentu grauem acutum ⁊ circunflexum. ⁊ isto modo facit spālem modum istius fallacie. Alio modo potest accipi cōiter fm q̄ sub se cōprehēdit accētū ⁊ p̄dcā tria accēta. ⁊ isto⁹ facit spālē fallā. Cōsiderādū ē ct vt inuit p̄bs libris elēchoz q̄ vt plūmū cātur deceptio p̄ hāc fallā in scripta q̄ in p̄batiōe: q: facili⁹ possum⁹ pcipere vtz dictio regat acuto accētu vel graui si sit plata q̄ si sit scripta. ¶ Dubitat̄ p̄mo q̄ sit fallā in isto palogismo. Cui⁹ disciplina ē bona disciplina sed mali ē bona disciplina. ergo malū ē bonū. ¶ Dicēdū q̄ ibi cōmittit̄ fallā cōpōnis. ⁊ Nā hoc q̄ dico bona disciplīa p̄t poni cū ḃ g̃o sbitellecto ⁊c. ⁊ sic ē diuisa ⁊ va vl̄ cū isto nō illud: ⁊ sic ē composita ⁊ fla. Sensus enim est q̄ illud cuius est bona disciplina: ē bona di-

Dubium

Solutio

Dubium

Solutio

ꝑ°

Diffinitio falle accēt⁹

2°

Quattuor sunt modi huius fallacie ⁊ eorum sufficientia

3°

Conclusio

Dubium

Solutio

Dubium

Solutio

scipliña: vt patet per philosophum primo elenchorum. in solutionibus quas adducit ad paralogismos fallacie
Dubium compositionis ⁊ diuisionis. ¶Dubitatur secundo de isto sophysmate. Mutus duꝫ saltat cantat videtur q̃ sit verum. ¶Nam quicunq; psallit cantat sed mutus duꝫ sallit cantat. ergo mutus dum saltat cantat. ¶In contrariū arguit nā p̃dictū sophysma equalꝫ vni ꝑdit̃ali c̃ ꝓñs p̃t esse falsum antecedente existente vo. ergo est falsum.
Solutio ¶Dicendum q̃ hoc sophysma falsuꝫ ẽ ⁊ probatio peccat fm hanc fall'am ex eo q̃ variatur numerus litterarꝫ. ¶Nam psallit potest scribi cum vna littera. p. ⁊ cum duplici. ll. ⁊ sic maior est vera ⁊ minor falsa vel potest scribi sine. p. ⁊ cum duplici. ll. ⁊ sic maior est falsa ⁊ minor vera. Et ꝫ non varietur vna dictio in duas tamen variatur numerus litterarum. vnde reducit̃ ad quartum modum huius fall'e: Similiter dicendum est de isto palogismo. Quicunq; salit saltat: sed qui ponit sal in cibo salit. ergo qui ponit sal in cibo saltat. ¶Nam salit potest scribi cum simplici. l. ⁊ sic est maior vera ⁊ minor falsa vel potest scribi cum duplici. ll. ⁊ sic maior est vera v̄. Salo sale cibum sallio pede cantico psallo. Similiter hic q̃cunq; dicit alteri na. dicit q̃ debet natare. Sed qui dicit alteri hunc librum emi mna dicit mna. ergo qui dicit alteri hunc librum emi mna dicit q̃ debet natare. ¶Nō valet q; na potest scribi sine hac littera. m. ⁊ sic est verbuꝫ
Dubium ⁊ tunc maior est vera ⁊ minor falsa vel potest scribi cuꝫ illa littera. m. ⁊ sic maior est falsa ⁊ minor vera. ¶Dubitatur tertio que fall'a sit in isto paralogismo. Quicūq; dicit dicam dicit se velle loqui: sed qui dicit non possum
Solutio soluere dicam dicit se velle loq. ¶Dicenduꝫ q̃ cū ibi non sit variatio accentus temporis spūs aut numeri litterarum vel syllabarum non potest esse fallacia accentus sed est fallacia equiuocationis quia dicam potest ec̃ verbum: ⁊ sic maior est falsa ⁊ minor vera v̄. Nescio quid dicam non possum soluere dicam. ¶Ad primum dicendum q̃ pronunciatio non conuenit oratioñi per se sed ratione dictionum ex quibus componit̃: vnde ratio non sequitur. Vel dicendum q̃ non fm quemcūq; modum diuersum proferendi causatur fallacia accent⁹ fm solum dum talis modus habet fieri in dictione vt declaratum est. ¶Ad secundum patet solutio ex dictis. ¶Ad tertium dicendum q̃ dict o eadem fm substātiam plura significans ⁊ fm modum proferendi causat fallaciaꝫ equiuocationis. non autem dico variata ꝫ modum ꝓferendi. Unde ratio laborat in equiuoco.

¶Questio. 14. vtrum fm figuram dictionis sumatur vna fallacia in dictiõe spālis ab alijs distincta.

q **Ueritur** 14. vtrum fm figuram dictionis sumatur vna fallacia in dictione specialis ab alijs distincta. Videtur q̃ non. ¶Naꝫ nulla est fallacia figure dictionis. igitur pari ratione nulla debet poni fallacia figure dictionis patet similitudo: quia sicut vna dictio habet similitudinem cū altera ita vna oꝰ assimilatur alteri. ergo ⁊c̃. Secundo si esset aliqua fallacia figure dictionis uaxime esset in isto paralogismo homo est species sortes est homo. ergo sortes est species sed ibi non est: quia ibi est fallacia accītis: vt infra patebit. ergo ⁊c̃. Tertio ista fallacia fit quando vnum predicamentum mutatur in aliud vel quando species vnius predicamenti mutatur in aliam speciem eiusdem predicamenti: vt quale quid mutatur in hoc aliquid sed hoc fit ex parte rei: ⁊ non ex parte vocis vt videtur. ergo fallacia figure dictionis nō est fallacia in dictione cum quelibet fallacia in dictiõe essumat causam apparentie ex parte vocis ⁊ nō ex parte rei Sed cōtra est doctor sanctus in presenti capl'o. ¶In cuius declaratione sciendum primo q̃ postq̃ doctor sāctus determinauit de fallacijs peccantibus fm multiplex verum hic consequenter determinat de vna fallacia. s. de fallacia figure dictionis que habꝫ fieri circa multiplex phantasticum siue apparens. dictio enim fm se sumpta in proposito vnum significat sed tamen propter similitudinem quā habet cum alia dictione videtur aliud significare vel habere alium modum significandi q̃ habet: ratio autem ordinis patet ex predictis. Est autez vt dicit textus figura dictionis in proposito nihil aliud q̃ similitudo dictionis vnius ad aliam: ¶Nam aliud dicitur alteri assimilari quando ad figuram eius factum est. Fallacia vo figure dictionis est idoneitas decipiendi ideo deceptio proueniens ex eo q̃ aliqua dictio sim l'alteri dictioni in aliqua videtur habere eundem modum significandi vel appellandi cum non habeat. Causa vo apparentie huius fallacie est similitudo dictionum cum alia dictione. Sed causa defectus siue non existentie est diuersitas in modo significandi vel appellandi. ¶Secundo sciendum q̃ in dictione est tria considerare. videlicet vocem significatum ⁊ modum significandi. Et ideo similitudo vnius dictionis cum altera potest attendi tripliciter. videlicet ex parte vocis ex parte termini vel ex parte modi significandi. Si attenditur talis similitudo ex parte rei significate: tunc non potest esse causa apparentie huius fallacie: quia sumeretur ex parte rei ⁊ sic causaretur fallacia extra dictionem. Sumitur ergo ex parte vocis quantum ad modum significandi sub figura appellationis vt dicitur in predicamentis q̃ homo videtur hoc aliquid significare propter similitudinem quā habꝫ in modo appellandi cum singularibus hominibus. Ex quo potest elici q̃ quando propter similitudinem dictionis cum altera fm vocem creditur similitudo in modo significandi: ⁊ per similitudinem predictam creditur vnitas in re significata vel quando propter similitudinem in modo secundi creditur similitudo in re significata ꝓpter figuram appellationis committitur ista fallacia.

Diffinitio fall'e figure dictiõis.

3º Tria cõsiderant̃ i dictione.

¶Tertio sciendum q̃ huius fallacie fm doctorem sanctum in littera assignantur tres modi. Quorum ꝑmus prouenit ex eo q̃ dictio que significat masculinum videtur significare femininum aut neutrum vel econtrario: vt hic. Quodcunq; animal coloratum albedine est albū sed sortes est animal coloratum albedine. ergo sortes est album soluūtur sicut omnes paralogismi huius fallacie negando consequentiā: q; licꝫ sortes sit aīal ⁊ aīal sit neutri generis non tamen sequitur q̃ sortes sit neutri generis. Similiter hic omnis substantia colorata albedine est alba sed equꝰ est substantia colorata albedine. ergo equꝰ est alba. Similiter hic qualis est nix talis est abdua vl'se cana cui sūt fluuij sed nix est alba. ergo secana ⁊ abdua est alba. Similiter hic secare ⁊ videre terminantur in re sed seccare est agere. ergo videre est agere ⁊ secari est pati. ergo videri est pati. Tunc sic contingit idez fm idem videre ⁊ videri. ergo contingit idem fm idez agere ⁊ pati: ⁊ sic de similibus.

3º Tres tres modi huiꝰ fallacie

¶Quarto sciendum q̃ huiusmodi fallacia est deceptio proueniens ex eo q̃ aliqua dictio que significat ꝑ modū vnius predicamēti videtur significare per modum alterius predicamenti. vnde quando mutatur res vnius predicamenti in re alterius: vel speciem vnius i speciem alterius quantum ad modum dicendi committitur ista fallacia in isto modo vt hic. Quicquid heri vidisti bodie vides: sed album heri vidisti. ergo album bodie vides non valet consequentia quia mutatur quid in quale. ¶Nam quicquid est significare distributiuum illius q̃ significat per modum substantie. Concreta autem cum sint adiectiua non significāt per modum substantie: sed per modum accidentis ⁊ adiacentis alteri. Abstracta vo accidentia ꝫ realiter accidens significet non tamen ipsum significant per modum accidentis: sed per modum substantie. vnde hic non committitur ista fallacia cum sic arguitur. Quicqd heri vidisti bodie vides: sed petrum heri vidisti. ergo petrum bodie vides. vnde infertur ⁊ non committitur aliqua fallacia. Similiter committit̃ hec fall'a in. 2ºº cuꝫ dī. Quicquid heri emisti bodie comedisti ꝫ crudos pisces heri emisti. ergo crudos pisces bodie comedisti. Similiter quoscunqz digitos oliz habuisti bodie habes

4º

p̃º

seꝫ olim paruos digitos habuisti: ergo hodie paruos digitos habes. ℔on sequitur quia ibi mutatur discretum in continuum. Similiter hic. Quandocunq; fuisti florentie fuisti homo sed ter fuisti florentie. ergo ter fuisti homo: non sequitur qꝛ ibi mutatur continuū indiscretum. Similiter hic quod discit quis hoc est qđ discit sed tarde discit quis. ergo tarde est qđ discit: non sequit: qꝛ
5° mutatur quid in quando: ⁊ sic de similibus. ¶Quinto sciendū qꝫ tertius modus huius fallacie puenit ex eo qꝫ aliqua dictio que significat quale quid videtur significare hoc aliquid dicitur aũt dictio significare ꝯle quid in proposito quando significat cõem naturam generis vel speciei. Illa vo significat hoc aliquid que significat ſbam ptcularem ſm qnē modum sic probatur. Sortes est alius ab hoie: vꝫ a ℙetro sed sortes est homo. ergo est alius a seipso. ℔on sequitur qꝛ proceditur ibi ab hoie ad sortem. Similiter hic sortes est tertius ab hoie sed sortes ē homo. ergo sortes est tertius a seipso. Similiter ad hũc modum reducunt oēs palogismi qui causant ſm variationem suppositionum: ut hic. Sortes est homo: homo est species. ergo sortes est species. Similiter hic homo est animal: animal est genus. ergo homo est genus Similiter hic nullus homo est species. ergo homo non est species. Similiter nullus vniuersale est ſbꝰ: ē ſbꝰ i libro predicabilium. ergo vniuersale non est ſbꝰ in eodem. Similiter hic non sequitur. ℙetrus est alius a petro musico. petrus aũt est petrus musicus. ergo petrus est alius a se. ℔ō sequitur qꝛ mutatur quale quid i hoc aliquid: ⁊ sic de similibus palogismis infinitis qui omnes soluuntur negando ꝓñiam palogismi predictarum
Conclusio fallaciarum soluuntur vt ex dictis pꝫ. ¶Cõclusio ꝑ figuram dictionis sumitur in vna fallacia in dictione specialis ab alijs distincta que ꝓclusio potest probari sicut precedens potest reprobari qꝫ sit fallacia in dictione. ℔am illa est fallacia in dictione que cãtur ex eo qꝫ eisdem noĩbus vel orationibus non idem significamus: sed fallacia figure dictionis est hmõi. ergo ⁊c̄. ℙeterea probatur rõne pbi. ℔am illa est falla in dictione per quã magis decipimur disputando cum alio ꝯ per nos considerando: sed ista fallacia est hmõi. ergo ⁊c̄. Et si queratur
Dubium quare pbus magis probat de fallacia figure dictionis qꝫ esset fallacia in dictione ꝯ de alijs. Dicendum qꝫ rõ huius est qꝛ fallacia ista maiorem habet conuenientiam cũ alijs fallacijs extra dictionem ꝯ alia fallacia qꝛ ijdem palogismi requiruntur in hac fallacia ⁊ in fallacia accidẽtis
Solutio alia tamen ⁊ alia rõne vt infra patebit. ¶Dubitatur ꝑ° que fallacia cõmittitur quando mutatur in abstractum ⁊ econtra vt sortes est albus albedo ē qualitas. ergo sortes est qualitas vel sic albedo est color: sed coloratum est ꝯtũ. ergo albedo est quanta. Dicendum qꝫ ibi committit fallacia figure dictionis in scđa quia cum concretum significet ⁊ ꝑ modum accidẽtis ⁊ qualitatis ⁊ abstractum significat per modum substãtie cum sit subiectũ. qñ mutatur concretum in abstractum ibi mutatur quale in quid qñ vo mutat abstractum in concretũ ibi mutat quid in quale. ¶Dubitatur scđo q̄ est fallacia in isto palogismo Si anima intelligit aliquid, hoc ĩmateriale. cum intellect⁹ non suscipit aliquid nisi ĩmaterialiꝫ: sed lapis non est ĩmaterialis: ergo aĩa non pot intelligere lapidem. ¶Dicẽdũ qꝫ ibi cõmittitur fallacia equiuocationis: quia illud qđ ab aĩa intelligitur potest dupliciter considerari. vno mõ ſm ee qđ habeat ĩ intellectu ⁊ sic maior est vera vel alio mõ ſm ee qđ in natura habet ⁊ sic maior ē falsa. vnde diligẽter considerandũ est ſm doc. san. in ꝑma parte: qꝫ qñ in añte alicuius conditionalis ponit aliqđ verbum ad actũ ee pertinens siue intellectus siue vocis ꝓñs debet intelligi ſm esse qꝫ in aĩa dicit. ergo sicvbi supra qõne ūrta dcã articulo 3°. ad scđm qꝫ qñ in antecedente ponitur aliquid pertinens ad actum ꝓsequens est accipiendũ non solum ſm qđ in se est sed ſm qđ est in aĩa. Aliud ē enim ee res i seipsa ⁊ ee res in aĩa: vt puta si dicatur si aĩa intelligit aliquod illud ē ĩmateriale. Intelligendũ ē qꝫ illud ē ĩmateriale ſm qꝫ est in intellectu: non ſm qđ ē in seipso. Et similiter dicam: si deus scit aliquod illud erit. ꝓñs intelligẽdum ē put subest diuine scie. s. put est in sua potentialitate. ℔ec ille formaliter. ¶Similiter iudicandum ē de necessitate ꝓñtis respectu añcedentis in argumentationibus in quorum añcedente ponit aliqđ pertinẽs ad actuꝫ aĩe sicut si deꝰ scit hanc reꝫ fore. ergo erit añs ē necessarium cum scia dei sit necessaria: ⁊ per ꝓñs ipsum consequens est necessarium nõ simpliciter sed ſm qꝫ ipe deus illud ꝑscit qđ altioris est negocij. ¶Ad argumẽta patent ex dictis.

¶Questio. 15. Utrum quando mutatur suppõ causet fallacia figure dictionis.

q **Ueritur** .15. vtrum quando mutatur suppositio causetur fallatia figure dictionis. Arguitur ꝓmo qꝫ non ℔am in hac argumentatiõe mutatur suppositio: vt omnis homo est animal. ergo quodqđam aĩal est homo cum aĩal: in ꝓma suppenat simplr in scđa determinate ⁊ tamen ibi nulla est falsa: ſz bona ꝓñia per accidens ergo ⁊c̄. Secũdo hic mutatur suppositio hic homo currit ergo homo currit cum homo in ꝓma supponat discrete in scđa determinate ⁊ tamen ibi nõ cõmittitur falla sed debite argnitur ab inferiori ad superius affirmatiue. ergo ⁊c̄. Tertio bene sequit omnis homo est animal. ergo omnis homo est aliquod animal cũ oppositum consequentis repugnet antecedenti. ⁊ tñ ibi mutat suppositio qꝛ animal in ꝓma supponit simpliciter: ⁊ in scđa determinat: ergo nõ cõmittitur fallacia figure dictionis. ¶Sed cõtra est doc. s. in ꝑsenti lectione in fine. ¶℔o huius difficultatis declaratione sciẽdũ ꝑ° ꝑ°
qꝫ noĩuꝫ quedã significant suppositũ vt sortes. petrus ⁊ ℑoãnes ⁊c̄. quedã vo significant formã. ℔ominuꝫ aũt significantiuꝫ formã ſm doc. s. in ꝓma parte. q. 39. ar. 3°. quedã significant eã substantiue. quedã vo adiectiue Ea quidē que substantiue formã siue essentiã significat. eam significant per modũ substãtie. ℔ominuꝫ vo adiectiue eam significant per modũ accidentis quod inberet subiecto vnũquodqꝫ sicut se hꝫ ad esse ita se hꝫ ad ītelligi vnitatē cũ ergo substãtia habeat esse per se habebit vnitatem per se. Accidentia vo cũ habeant esse in subiecto careant vnitatē ⁊ pluralitatē a subiecto. Attendit ergo in adiectiuis vnitas vel pluralitas ſm substantiã vel supposita. In substãtiuis vo ſm formã significati per nomen. ℔ec oĩa iste sententialiter: Ex qbus supradictis ꝓcludit infra vbi supra arguit. 5. ad 5ᵐ qꝫ hec est differentia inter noĩa substãtiua ⁊ adiectiua qꝛ noĩa substãtiua ferunat suũ suppositũ. Adiectiua vo non ſm rem significatã ponunt circa substantiũ. vnde sophiste dicunt qꝫ noĩa substantiua supponunt adiectiua vo non sed copulant. ℔ec ille formaliter. Ex quo dici põt qꝫ suppositio est acceptio nominis substãtiui pro aliquo. In qua diffinitione ꝑ hoc qꝫ dr acceptio tangit genus diffinitu per hoc qđ dicit nominis excludunt cetere partes orationis que nõ possunt supponere per hoc qđ dicitur substãtiui excluduntur nomina adiectiua. Sed per hoc qꝫ subiungit nominis excludunt noĩa que nihil significant vt chimera. ¶Scđo 2°
sciendũ qꝫ suppositio diuidit in suppositionez discretam ⁊ cõmunẽ. Suppositio discreta est acceptio termini discreti siue termini cõis cum pronomine demonstratiuo vt sortes currit. iste homo currit. Sed suppositio cõmunis est acceptio termini cõmunis pro aliquo vt homo ⁊ subdiuidit in suppositionẽ materialẽ ⁊ formalẽ. Suppositio materialis est acceptio termini cõmunis ꝑ seipsa vt homo est dictio dissylla. Suppositio vo formalis est acceptio nominis substãtiui pro re significata per nomẽ vt homo currit. Et talis subdiuidit in suppositionẽ personalem ⁊ simplicem. Suppositio simpler est acceptio noĩs substantiui cõis pro re significata absolute ⁊ nõ ſm qꝫ est in suis inferioribus vt homo est species. Qualiter autem subdiuiditur infra patebit. Suppositio vo personalis est acceptio nominis substantiui cõmunis pro suis

diuisio suppositionis
Suppositio discreta
Suppositio cõis
Suppositio mãlis.
Suppositio formal
Suppositio simpler
Suppositio ꝑsonal.

inferioribus absq; signo distributiuo vt homo currit ali qs hō currit: ⁊ sic de silib⁹. ¶Suppositio vō cōfusa ē acceptio termi siue noīs substātiui cōis p;o suis inferioribus mediante signo vlī. ¶Et hec subdiuidit᷑. ℔Nam quedam est confusa necessitate signi alia necessitate rei.

Suppositio confusa Dupler ē suppositio confusa.

¶Suppositio ꝯfusa necessitate rei ē qñ ē ibi dicī de omni posteriorístico hoc est qñ predicatū ſbō attribuit᷑ aut ab eo remouetur p;o quolibet supposito ⁊ p;o qualibz dīa temporis vt omnis homo est animal. ¶Sed suppositio confusa necessitate signi dī qñ predicatum dicitur conuenire ſbō aut ab eo remouet᷑ p signum copule licz realiter nō ita sit vt omnis hō est bonus. ¶Qualiter āt aliquis terminus supponat confuse mobilī aut īmobilī parum ad p;opositum. ¶Tertio sciendum q; suppositionis simplicis tres sunt gradus. Quorum primus est quādo terminus cōis subijcitur realiter termino secūde impositionis vt homo est species. Secundus gradus ē termini positi a parte predicati in p;opositione apposita. Et omnis termin⁹ cōis substantiuus posit⁹ a parte predicati in ꝓpositione affirmatiua supponit simplī vt omnis homo est animal ibi animal supponit simplī. Tertiꝰ est termini substantiui cōis positi post dictionem exclusiuam q: talis supponit simplī. Qñq; aūt fit descensus a termino supponente simplī in p⁹ gradu quid ad suppositа siue determinata siue indeterminata aut vaga cōmittitur falsa figure dictionis vt homo est spēs. ergo sortes est species vt aliquis homo est spēs. Quādo vō fit descensus a termino supponente simplī in scōo aut tertio gradu ad suppositа indeterminata siue vaga non cōmittitur aliqua fall'a vt ḃ homo est aīal. ergo homo est alliquod aīal. ⁊ hic nō arguitur respectu cōis termini ponentis dīam inter terminum inferentē ⁊ terminum illatum sicut declaratum est in expositione super sūmulis ℔Petri hispani. Sed quādo fit descensus a tali termino ad suppositа determinata causatur hec fall'a vt hic omnis homo est aīal. ergo omnis homo est hoc animal.

3° Suppositionis simplicis tres sūt gradus

4°

¶Quarto sciendum est q; duplex est suppositio confusa. ℔Nā quedam ē acceptio termini cōis p;o suis inferioribus oībus virtute signi vniuersalis ⁊ hec dicit᷑ suppositio confusa per se vt omnis homo currit. ℔Alia est acceptio termini cōis p;o omnibus suis inferioribus virtute negationis p;epposite ⁊ dicit᷑ suppositio confusa per accidens vt homo non est asinus ibi asinus supponit confuse p;o omnibus suis inferioribus virtute illius negationis non. vñ bñ valet ꝓnia descendendo ad omnia sua suppositа determinata arguēdo sic hō non est asinus. g⁹ hō non est grisellus vel brunellus: ⁊ sic de alijs ei⁹ suppositis.

5° Sufficiētia suppositionis.

¶Quīto sciendum q; p̄dictorum quelibz membrorū suppositiōis p̄ot sic formari sufficientia. ℔Nam suppositio est acceptio noīs substantiui vel ergo tale nomē est terminus singularis vel terminus cōis. Si p;im⁹ sic supponit discrete. Si scōm hoc est duplī q: vel est termin⁹ sumptus cum p;o nomīe demōstratiuo vel non. Si p̄mū sic supponit discrete. Si scōm hoc ē duplī q: vel sumit᷑ per se materialiter vel p;o re significata. Si p̄mū sic supponit mäliter. Si scōm hoc est triplī q: vel ponit᷑ p⁹ dictionem exclusiuā vel nō. Si p̄mū sic supponit simplī ī tertio gradu. Si scōm hoc est duplī q: vel ē p̄dicatū ꝓpositionis vel ſbm. Si p̄mū hoc est duplī q: vel p̄dicatum ꝓpositionis affirmatiue: ⁊ sic supponit simplī in 2° gradu vl ē p̄dicatū ꝓpositionis negatiue: ⁊ sic supponit confuse per accēs. Si scōm hoc est duplī q: sumit᷑ cuz signo vel sine signo. Si p;imū hoc duplī vel sumit᷑ cuz signo vlī: ⁊ sic supponit confuse per se. Si tale signum sumat᷑ distributiue vel cum signo ꝑticulari: ⁊ sic supponit determinate. Si scōz hoc est duplī q: vel subijcitur p̄dicato p;ime ꝓpositionis vel scōe. Si p̄mū sic supponit determinate. Si scōm sic supponit simplicit᷑ in p;imo gradu.

Conclusio

¶Conclusio qñcūq; mutatur suppositio vna in aliam respectu cōis termini ponentis dīam inter terminum inferentem ⁊ terminum illatum ⁊ p̄sertim quādo mutatur suppositio simplex de p⁹ gradu ꝑsonalē committitur fall'a figure dictionis si fiat per similitudinē vocis. Et rō est q: vbicūq; est causa apparēte alicuius fallatie ibi cōmittitur talis fall'a. Sed dum mutatur suppositio est cā apparentie huius fall'e. s. figure dictionis vt ex dictis p;z. igitur ⁊c. ¶Attendēdū est aūt q; nō solū cōmittitur fall'a predicta ꝓpter variationem suppositionum sed etiam p;opter diuersum modum supponendi vt hic ista est fallacia omnis homo est ḃ omnis homo: q: predicatum non verificatur de ſbō p;o aliquo ei⁹ supposito. ergo ista est falsa. Deus est trinitas quia predicatum non verificatur de ſbō p;o aliquo. ℔Nam valet q: vt dicit doc. s. prima parte. q. 39. ar. 6. q; homo per se habet suppositionem: sed ex adiuncto habet q; stet p;o natura cōmuni: ⁊ ideo hec est falsa homo est omnis homo quia p;o nullo supposito verificari potest. Sed hoc nomen deus per se habet q; stet p;o essentia ḃ p;o nullo supposito diuine nature hec sit vera deus est trinitas ⁊ tamen est vera p;o eēntia. ℔Hec ille formaliter. ¶Advertendum est etiam q; quando arguitur a minus ample ad magis ampluz cōmittitur ista fall'a vt omnis homo currit. ergo omne animal currit. Cōmittitur etiam ista fall'a quando arguitur a non distributo ad distributum vel arguitur a pluribus determinatis ad vnam determinatam; ⁊ sic de silibus argumentationib⁹.

Dubium

¶Dubitatur p⁹ de hoc sophysmate omnis homo ⁊ ali⁹ homo sunt videtur p;imo q; sit verum. ℔Nam sortes ⁊ ali⁹ homo sunt plato ⁊ alius homo sunt: ⁊ sic de omnibus. ergo omnis homo ⁊ alius homo sunt. Cōtra. Aliquod est relatiuū diuersitatis g⁹ supponit p;o diuerso ab oī homine: sed non est homo alius ab omni homine. ergo sophysma falsum ⁊ ꝓbatio fm fall'am figure dictionis peccat arguendo a pluribus determinatis ad vnam determinatam: q: iste terminus alius stat determinate in p;emissis ⁊ in conclusione simpliciter. Similiter hic: naz hanc rem videns est aliquid videns: quia non videns ℔Platonem est videns sortem. ⁊ illam rem non videns est aliquid videns: ⁊ sic de singulis. ergo nihil videns ē aliqd videns sīle est iudicū de his sophysmatib⁹. ℔Nullum caput habens est aliquod caput habēs. A nullo homine differens est ab aliquo differens. ℔Nullum oculū habens est aliquem oculum habens. Tu es quilibz vl differens a quolibet. Tu es omnis homo vel differēs ab omni homine de quibus latius determinatur in parvis logicalibus a sophysticis.

Soluto

¶Ad p;imum dicendum q; ibi non mutatur suppositio simplī in p;imo gradu in personalem suppositionem sed mutatur suppositio simplex de scōo gradu non tamen respectu termini ponētis dīam inter terminum inferentem ⁊ terminum illatum. Dicendum est enim q; quando fit variatio suppositionū rōne alicuius dīe quā importat terminus tertius cōmittitur hec fall'a. Quare aūt semper cōmittit᷑ fall'a ist aqñ mutatur suppositio simplex de p;imo gradu ipsonalē ⁊ non de scōo vel tertio. ℔Ratio est q: sub termino supponente simplī in p̄mo gradu non potest fieri descēsus neq; ad suppositа determinata. Sub 3° vō supponēte simplī in scōo gradu potest fieri descensus ad suppositа negatiue indeterminata. ¶Ad scōm ⁊ tertium dicendum est sicut dictum est ad p;imum.

¶Nō. 16. vtr mutādo quale quid in hoc aliquid committatur fall'a figure dictionis.

q Veritur. 16. vtrum mutando quale quid in hoc aliquid cōmittatur fall'a figure dictionis. Et videt᷑ q; ñ nā mutando hoc aliquid in quale quid nō cōmittitur fall'a figure dictionis a fm illi non committitur qñ econuerso mutatur quale qd in hoc aliquid añs p;z. ℔Nā bona est ꝓnia hoc vt in locis dictum est sortes currit. ergo homo currit ⁊ tamen mutatur hoc aliquid in quale quid. ergo ⁊c. Secundo si sic sequeretur q; in conuersione simplici ⁊ per accidens quando affirmatiua cōuertitur cōmitteretur fall'a figure dictionis cum ibi mutet᷑ quale quid in hoc aliquid ꝓñs est falsuz. ergo ⁊c. ¶Sz

contra est doc.s. in superiori lectione: ⁊ pbs ꝑmo elenchorum. ¶ Prio cuius declaratione sciendum est prio q̄ quale quid vt contradictuz est dicit esse quid designatum per modum qualis. i. cōis. vnde cōe dī quale qd. Sed hoc aliquid ē indiuiduum sumptum sub isto communi. Et est duplex. nam quoddam est signatum vt sortes ⁊ aliquod vagum vt aliquis homo aliquod animal. Ex quo pz q̄ licz quale quid ⁊ hoc aliquid possit eē idē sm esse differunt tamen sm rōnem: vñ non opz q̄ qc quid conuenit vni conueniat alteri. Non enim cōmittit falla aliqua mutando quale quid in hoc aliquid vagum nisi arguatur respectu termini ponentis dīam iter terminum inferentem ⁊ terminum illatū. Unde sm pbm in predicamentis. Omnis color est in corpore. ergo ī aliquo corpore: ⁊ tamen mutatur quale quid in hoc aliqd vagum lz non sequatur cōis color ē in corpore. ergo in hoc corpore propter variationem suppositionis: q̄ mutatur quale quid in hoc aliquid determinatuz sine signatum. ¶ Secundo sciendum q̄ quando mutatur quale quid in hoc aliquid propter ptialem idētitatem duorum in vno tertio ⁊ non propter similitudinem modi appellandi non cōmittitur falla figure dictionis sed cōmittitur falla accidentis vt dicit Rodulphus super primo elenchorum. q̄ partialis idētitas aliquorum in vno tertio est cā apparentie falle accidentis vt infra patebit sicut ß homo est species sortes est homo. ergo sortes est species. Si quis propter idētitatez sortis ⁊ speciei in homine credat identitatem inter se decipitur per fallam accidentis. Ex quo pz q̄ in eodem palogismo est falla figure dictionis ⁊ accidentis sm tamen diuersas causas apparentie. ¶ Tertio sciendū q̄ non solum q̄n mutatur quale quid in hoc aliquid cōmittitur ista falla: sed etiam dum mutatur substantiuum in adiectiuz vt hic omnis prior ē monachus. Dialectica est prior. ergo dialectica ē monach⁹ similiter q̄n modus significandi singularis mutaf in pluribus vt hic. Quelibet persona diuina est deus sed tres sunt persone diuine. ergo tres sunt dij. Similiter quando mcōplexum mutatur in incōplexum vt hic deus potest facere omnem rem personalem aliam a se. Sed ista propositio potest vz deus nō creat. ergo deus potest facere deum non creare. Similiter propter alias similes variationes quasi infinitas cātur ista falla: vt hic homo incipiet cras esse albus. ergo incipiens esse cras: vel hic omni parte continua aliqua pars est minor. ergo aliqua pars omni parte continua est minor. Similiter omni pte continua aliqua pars est maior debilis. ergo omni pte continua est maior. Similiter ß hec pars ē omni pte ptinua ⁊ illa ⁊ sic de alijs. ergo aliqua pars est omni pte continua mior. Similiter hic semper fuit aliquis homo ergo aliquis homo fuit semper. Similiter hic quicquid auditum est a sorte probatum est a Platone supposito q̄ ipsi duo sint sed falsum auditum est a sorte. ergo probatum est a Platone supposito q̄ Plato proferat hāc propositionem homo non est asinus ⁊ q̄ sortes non audiat hanc negationem non. Similiter hic iste dabit bonum album sed iste non hz bonum album. ergo dat qō non hz. Similer hic iste dat vnum solum denarium sed iste non hz vnum solum denarium. ergo dat qō nō hz: ⁊ sic de similibus quasi in nūeris palogismis qui peccāt sm fallam figure dictionis: lz ēt peccent sm fallam accidentis propter aliam cām apparentie. ¶ Conclusio quā do mutatur quale quid in hoc aliquid propter similitudinem dictionum sm modum appellandi respectu tertij termini qui ponit dīam inter terminum inferentem ⁊ terminum illatum cōmittitur falla figure dictionis patet ꝑmo hec ꝛclo auctae pbi primo Elenchorum. ⁊ auctoritate doc.s. in presenti passu. Rōne sic probari pōt. Ubi cūq̄ est deceptio per cām apparentie falle figure dictionis: vel est talis fallacia q̄ q̄ndo mutatur quale quid in hoc aliquid modo expresso cātur deceptio per cām apparentie fallacie figure dictionis q̄: talis cā apparentie ē similitudo dictionis cum dictione. igitur ⁊ ē. Unde si propter similitudinem istarū dictionum hō est sortes credit q̄ qcqd predicatur de vno pōdcet de alio: decipimur p hanc fallaciam sic arguendo. Sortes ē homo: homo ē species. ergo sortes est species. mutatur enim quale qd in hoc aliquid respectu termini importantis dīam inter terminum inferentem ⁊ terminum illatum. ¶ Dubitatur de veritate huius sophysmatis. Tu es vna chymera videtur q̄ sit verum. Nam supponatur q̄ sortes dicat hanc propositionem deus est: ⁊ Plato tm̄ dicat illā homo est animal ⁊ vtrūq̄z dicat istam. Tu es vna chymera quo supposito sic arguitur ab vtroq̄z illorum enunciatum est verum cum ambe ille propositiones sint vere. vz deus est etiam homo est animal sed enunciatum non est aliquid ab vtroq̄z nisi ista propositio. Tu es vna chymera: ergo ipsa est vera ⁊ sic sophysma est verum. ¶ Contra tu es animal rōnale. ergo tu non es vna chymera. ¶ Dicendum q̄ sophysma est falsum ⁊ probabo peccat sm fallaciam figure dictionis propter variationē suppositionis. Nam in prima enunciatum stat distributiue q̄: sequitur distributionem sed in 2ª stat determinate. Similiter ibi est expsse fallacia accidētis vt ēquit pbs ß. ¶ Ad primum dicendum negando añs q̄: hic cōmittitur fallacia figure dictionis sortes est indiuiduum. ergo homo est indiuiduz: ⁊ tamen mutatur ibi hoc aliqd in quale quid q̄: includitur in eo q̄ est aliquid essentialiē ⁊ non ecōtra. vnde non est simile. ¶ Ad scōm patet solutio ex dictis.

¶ Sequitur de fallacijs extra dictionem.

¶ Questio. 17. vtrum fallacia accidentis sit fallacia extra dictionem ab alijs distincta.

Qeritur. 17. vtrum fallā accidētis sit fallā extra dictionez ab alijs distincta. Et videtur q̄ non. Illaz nulla est fallā snbi extra dictionem. ergo nulla est fallā accidentis pz ꝑ ista a simili. Secūdo propositum non facit fallaz extra dictionē. ergo a simili neqz accns. Tertio si eēt aliqua fallā accidentis maxime eēt in isto palogismo homo est species. ergo risibile ē species: sed hoc non est q̄: ibi est fallā silr dictionis vel si sit accidentis nō est extra dictionem. ¶ Sed contra est doc.s. in pñti capitulo. Et pbs in ꝑmo elechor. ⁊ iterum doc.s. in capitulo ibi. Sequitur enim de fallacijs extra dictionem q̄ i hoc differunt a fallacijs in dictione. ¶ Prio cuius declaratione sciendum ꝑmo q̄ postq̄ doctor sanctus determinauit de fallacijs in dictione quarum principiū motiuum simplr ex parte vocis. hic q̄r propter rōnem ordinis super adductaz incipit determinare de fallacijs extra dictionem quarum ꝓncipium motiuum sumitur ex parte rei. Nam vt dicit textus. Sicut fallā in dictione p̄uenit ex eo q̄ deceptio q̄ alique res que conueniunt fz vocem accipiuntur vt eadem sm rem significatam ita ī fallā extra dictionem deceptio prouenit ex ea q̄ alie res aliquo modo conuenientes vel differentes sm rem accipiuntur vt eadem diuerse simplr. Est ergo fallā extra dictionem identitas decipiendi prouenies ex identitate aliquali duorum inter se. ¶ Secūdo sciendum q̄. 7. sūt fallacie extra dictionem que vt pz in textu accipiuntur p̄ septem dictiones principales entis. Quarum ꝑma ē diuisio talis. Nam entiū aliud est per se aliud per accidēs ⁊ sm hanc sumitur fallā accidentis. Secūda est diuisio entis aliud perfectum aliud imperfectum ⁊ sm hāc sumitur fallā sm quid ⁊ simplr. Tertia diuisio est: nā ens dividitur in oppositum ⁊ non oppositum ⁊ sm hanc sumitur fallā ignorantie elenchi. Quarta diuisio est qua ens dividitur in idem ⁊ diuersum sm quā sumitf fallā petitionis principij. Quinta diuisio est qua dividitur per prius ⁊ posterius ⁊ sm hanc sumitur fallā ꝑtis. Sexta diuisio est qua dividitur per cām ⁊ cātum sm quā sumitur fallā sm non cām vt cā. Septima vō diuisio entis est qua dividitur per vnum ⁊ multa ⁊ sm hanc sumitur fallā sm plures interrogationes vt vna. patz ergo q̄ septem sunt fallacie extra dictionem. vz fallā acci-

ꝑ° Dupler ē indiuiduz

2°

3°

Conclusio

q

Dubium

Solutio

ꝑ° diuisio fallaciaꝝ extra dictōes penes multiplicem diuisionez entis.

dentis fm quid ꝛ simpliciter: Ignorantie elenci ꝛ petitionis principij. Consequenter fm non causam vt causam. Et fm plures interrogationes vt vnam. ¶ Tertio sciendum ꝙ accidens potest sumi quinq; modis vt i proposito sufficit. ℔Primo modo accipitur fm ꝙ distinguitur contra substantiaz. Secundoº accipitur fm ꝙ distinguitur contra proprium. Tertio sumitur pro eo qđ est extra essentiam ꝛ intellectum rei. Quarto accipitur fz ꝙ distinguitur contra per se ꝛ hic absolute. per se. n. dicitur inesse alicui: vt dicit doctor sanctº ꝙ est ei fm rationem diffinitionis: ꝙ autem preter hic inest alicui dicitur inesse per accidens. Quinto arguitur accidens vt distinguitur contra per se non quidem absolute. sed ꝓ eo ꝙ est extraneum alicui rei respectu alicuius attributi. sicut dicit ℔Rodulphus. Sortes enim accidit homini fm ꝙ homo stat sub isto attributo quod est species ꝛ animal accidit homini idest extraneum est ei fm ꝙ stat sub isto attributo genus: ꝛ isto modo accipitur accidens in fallacia accidentis. ¶ Est igitur fallacia accidentis deceptio proueniens ex eo ꝙ aliquid assignatur similiter inesse in vtroq; eorum que sunt aliqualiter idem fm accidens. Causa vero apparentie est vnitas eorum que per accidens aliquo modo coniunguntur. Sed causa defectus est diuersitas eorundem. ¶ Quarto sciendum est ꝙ fm doctorem sanctum in littera quedaz sunt que omnino sunt idem fm rem vz ꝛ fm substantie rationem vt vestis ꝛ indumentum: ꝛ in istis est solum per se ꝛ nõ per accidens. vnde quicquid est verum de vno est verum de alio ꝙ intelligendum est de terminis realibus secus est de terminis intentionalibus. ℔Nam vestis est. semininí generis ꝛ indumentum netri generis. Unde arguẽto a terminis realibus in pluralibº nõ põt esse fallacia accidentis. Alia sunt quorum omnino vnuz est extraneum a ratione alterius. sicut homo ꝛ albuz ꝛ in istis est solum per accidens. Quedam vero quorum vnum pertinet ad rationem alterius. licz omnino non sint eadẽ sicut superius ꝛ inferius species ꝛ proprium ꝛ similia. In his enim duobus vltimis modis potest esse fallacia accidentis: quia non necesse vt ꝙ verum est de vno sit verum de alio vt homo est animal. sed animal est quadruplex. ergo homo est quadruplex: ꝛ sic de similibus. ¶ Quinto sciendum ꝙ hº fallacie tres sunt modi vt patet in textu. ℔Primus modus prouenit ex eo ꝙ procedit ab accidente ad subiectum ꝛ econtra vt hic. Cognosco coriscum ꝛ coriscus est veniens. ergo cognosco venientem. ℔Non valet quia coriscus ꝛ veniens sunt vnum per accns. iõ non segtur ꝙ qcqd ẽ vez de vno sit ẽ vez de alio: sed est mutatio medij: quia coriscus non subiacet cognitioni mee fm ꝙ est idem venienti. Simul hic iste canis est pater ꝛ est tuus. ergo est pater tuus. Similiter iste frater est albus ꝛ est monachus. ergo est monachus albus. Similiter hic. Iste est magnus ꝛ est philosophus. ergo est magnus philosophus. Similiter ℔. Es est naturale statua est es. ergo statua est naturalis. Similiter omnis homo est totum in quantitate ℔Petrº est homo. ergo ℔Petrus est totum in quantitate ꝛ sic de similibus. Secundus modus prouenit ex eo ꝙ illud qđ conuenit superiori fm ꝙ superius differret ab inferiori concluditur de inferiori vel econtra vt animal est genus homo est animal. ergo homo est genus. Uel sic homo est species. ergo animal est species. ℔Non valet quia genus non predicat de animali fm ꝙ conuenit cum homine. Tertius modus ꝙ ꝓuenit quando proceditur a proprio ad speciem vel econtra vt homo est risibilis fm risibile est proprium. ergo homo est proprium non sequitur propter rationem supradictam. ¶ Fallacia accidentis est fallacia extra dictionem ab alijs distincta. ꝙ sit fallacia patet per diffinitionem fallacie. Quod vo sit fallacia extra dictionem. patet quia sumit causam apparentie ex parte rei ꝛ non ex parte vocis que quidem causa est distincta ab alijs. ergo ipsa est ab alijs fallacijs distincta. Attendendum est tamen fm doc. s. in lectione ꝙ sicut, i cathegoricis cõmittitur fallacia accidentis ita potest cõmitti in hypotheticis vt hic. Si nullum tempus non est dies non est vt patet per locum a toto in quantitate si dies non est nox est per locum ab oppositis. Si nox est aliquod tempus est. Similiter. Si non animal est non est videns. ꝙº si nõ est videns ẽ cecus. Si cecus sit est aial. ergo si animal non sit est animal. ¶ Dubitatur primo vtz variatio medij causet fallaciã accidentis vt hic doc. s. videtur innuere ꝙ etiã qz alias in prima figura esset fallacia accidentis cum medium ibi varietur qz subijcitur in vna ꝛ predicat in alia. Dõm ꝙ nõ q̃liscũq; variatio medij causat fallaciam accidentis sed solum illa quando medium vt comparatum ad vnum extremum extraneum est ab altero extremo vel alterum extremum est sibi extraneum. vnde nõ dubij non sequitur. ¶ Dubitatur 2º de virtute istius sophismatis. Totus sortes ẽ minor sorte. Uidetur ꝙ sit falsum. ℔Nam si totus sortes est minor sorte sequitur ꝙ sor. est minor seipso ꝙ est falsum. In cõtrarium videtur ꝙ sit verum. ℔Nam sortes fm quãlibet sui partẽ est minor sorte. ergo totus sortes est minor sorte. ¶ Dicendum ꝙ sophisma est verum ꝛ probatio peccat fm fallaciam accidentis. ℔Nam accidit sorti ꝙ q̃libet pars eius sit minor toto. ¶ Ad primum negãdo cõsequentiam qz non accipitur hic: accidens vo distinguit ꝫ ℔am: vt dictum est. Et hic patet solutio ad 2m. ¶ Ad tertium dicendum ꝙ non est inconueniens vt dicit doc. s. ꝙ in eodem paralogismo sit fallacia accidentis ꝛ figure dictionis fm diuersas causas apparentie vt dctũ est.

¶ Questio. 18. vtrum fm quid ꝛ simpliciter sumatur vna fallacia extra dictionem ab alijs distincta.

Queritur 18. vtrum fm quid ꝛ simpliciter sumatur vna fallacia extra dictionem ab alijs distincta. Arguitur primo ꝙ non. ℔Nam arguendo a dicto fm quid ad dictum simplr cãtur locus dialecticus: vt pz locus apte in modo ad suũ totũ vt iste hõ bonus. ergo iste ẽ hõ. ergo arguẽdo a dicto fm qđ ad dctũ simpliciter nulla ẽ falla. 2º nõ ẽ aliũ falla dicti fz qđ simplr ad dictũ fm qđ qz aliter essent falle extra dictionẽ q̃s seprẽ. gº nec eꝫ ẽ aliũ falla dicti fm qđ ad dictũ simpliciter. Tertio bñ sequit iste est hõ mortuus. ergo est hõ ꝛ tñ arguitur ibi a dicto fm quid ad dictum simpliceir. ergo ꝛ ẽ. ℔Probatio maioris. ℔Nam quando aliqua duo includuntur in aliquo quodlibet illorum sequitur ad illud sed in homine mortuo includitur hõ ꝛ includitur mortuũ. ergo bñ sequit ẽ homo mortuus. ergo ẽ hõ. ¶ Sed ꝫ est pbs in prio elenchoꝝ ꝛ doc. s. in pñti passu ibi. Simpliciter aũt dicitur ꝫ ꝙ nullo audito dicitur. ¶ ℔Pro cuius declaratiõe sciendũ est primo ꝙ postq̃ doc. s. determinauit de fallacia accñtis q̃ sumit fm diuisionem in ꝑse ꝛ ꝑ accns hic ꝯr determinat de fallacia fz qđ ad simpliciter que sumit fm aliã diuisionem entis qua diuidit iperfectũ ꝛ in iperfectum. Cuius rõ ordinis ẽ qz minor ẽ cã apparẽtie in ista falla q̃s in fallacia accñtis. Inde est ꝙ pauciores decipiunt per hanc fallam q̃s per fallaz accidentis. Falle aũt ordinant fm eaz cãs apparẽtie vt supra dictũ est. igit post fallam accidẽtis determinat de fallacia fm qđ ad simplr. Est aũt dictum simplr in proposito dictum sumptum sine determinatione. ℔Nam vt dr in textu simplr dico ꝙ sine addito dico vt hõ animal ꝛ similia. Sed dictum fm quid est dictum sumptũ cũ determinatione vt homo albus. Et qz tripler est determinatio ideo tripler est dictum fm quid. ℔Nã quedam est determinatio que non diminuit de ratione eius cui additur vt sortes albus ly albus non diminuit: neqz priuat aliquid de ratione sortis. Arguendo autem a tali dicto fz quid ad simpliciter cansatur locus dialecticus ꝛ non sophisticus vt volnit primum argumentũ. Alia est determinatio diminuens vt ens opinabile ly opinabile diminuit de ratione entis. Tertia ẽ determiatio ꝑnãs vt mortuum ꝑnat de rõne hois. ergo aũt his duobus modis

3º Accns sumi potest 5. modis.

Diffinitio fallacie accidentis

4º

5º Tres sunt modi huj fallacie

Conclusio

Dubium

Solutio

Dubium

Solutio

Solutiões

a dicto fm quid ad dictū simpliciter causet ista fallacia.

2° Diffinitio falle fz qd ⁊ simplex

¶Scōo sciendum q fallacia fm qd ad simpliciter est deceptio proueniens ex eo q dictū fm quid sumitur ac si esset dictum simpliciter. Causa apparentie huius fallacie est identitas dicti fm quid ad dictum simpliciter. Sed causa defectus est diuersitas eorūdem.

Quinqz st modi hui⁹ fallacie

¶Huius autez fallacie: vt dicitur in textu sunt quinqz modi. ¶Primus prouenit ex eo q determinatio addita habz oppositionez ad id cui additur quia. ſ. priuat aliquid de ratione eius vt Cesar est homo mortuus. ergo est homo non sequitur: q: cum viuum sit de rōne hoīs mortuum opponitur hoī ⁊ priuat aliquid de rōne eius. Similiter hic iste est bonus latro. ergo est bonus: Similiter ß mendax dicit verum credendo se dicere falsuz. ergo mēdax dicit verum. Secundus modus prouenit ex eo q aliqua determinatio addita pertinet ad actū aīe ⁊ diminuit de rōne eius cui adiungitur vt hic. Chimera est ens opinabile. ergo est ens. Similiter Cesar est in memoria hominum. ergo est: ⁊ sic de alijs. Tertius puenit ex eo q determiatio addita se hz vt potentia. vnde ēt diminuit vt omnem ē aīal in potētia. ergo est aīal. Quartus puenit ex eo q determinatio addita se hz per modum ptis a qua totum non est aptū natū denoīari totū vt iste est albus fm dentē. ergo est albus non valet. Si aūt totū eēt aptum natum denoīari apte qñ vz accns denoīat sibi totam partem in sbo: tunc bene sequitur vt iste est simus fm nasum. ergo est simus. Et iste ē claudus fm tybias. ergo est claudus. Iste aūt modus se extendit ad aliquas partes alioz totoz. vz loci vel tpis vt dicta est bona in locis egrotatiuis. ergo dicta ē bona. vnū ē malū febricitāti. ergo vinum est malum. Similiter bonum est ieiunare in quadragesima. ergo bonū est ieiunare. ⁊ sic de similibus. Quintus puenit ex eo q determinatio addita cogit terminuz cui additur non simplr sumi sed nāliter vt sapiens vult amittere malū. ergo vult malū. Similiter hic cōitas santinensis vult permittere vsuras: ergo vult vsuras. Similiter hic fur vult accipere bonuz. ergo vult bonum. Omnes aūt paralogismi soluuntur fm rōnem perfecti ⁊ imperfecti q: determinatio diminuit ex eo q significat aliquid perfectum esse vt dicit doc. s. in littera.

3° Egydius

¶Tertio sciendū q fz Egydium supra Elenchorū modi huius falle possunt tripliciter sumi. Uno modo ratione modi procedendi q: procedit a fm quid ad simplr ppt inconuenientiam additionis facte q duobus modis pōt pertingere. Uno modo q: talis additio est incongrua ⁊ incompetens vt dicendo homo mortuus. ergo homo ⁊ sic sumitur pncipiū. Secūdo modo q: ls additio sit cōpetens tamen non competenter additur q: additur parti alicui a qua totum denominari non debet vt dicendo ß homo est albus dente. ergo est albus ⁊ sic sumitur secūdus modus. Tertio modo possunt modi huius fallacie sumi rōne oppositorum que concludunt in hac fallacia ⁊ sic sunt tres modi huius fallacie. Quorum primus est quando per hanc fallam concluduntur opposita contradictorie. sīt hic quod non est opinabile. ergo qō non est. scōs est qñ cōcludunt contrarie. vt ethiops ē niger facie et albus dente. ergo est niger ⁊ albus. tertius ē qñ pcludūt priuatiue opposita vt hic. Ethiops cū sit niger et albus dente. ergo est niger ⁊ non niger. Accipitur autez hic priuatiue ⁊ non negatiue. Et licet in predictis exemplis cōmittatur fallacia ignorantie. tum etiam cōmittit hec fallacia. ¶Non enim est inconueniens vt sepe dictum ē in eodez palogismo esse diuersas fallacias. fm diuersas rōnes. 3° modo possunt sumi modi huius fallacie rōne terminorum ad quas applicari potest hec fallacia. ⁊ sic eius sunt quinqz modi vt supra in scōo notabili ē adductus.

Sunt tres modi hui⁹ fallacie

Conclusio

¶Responsiua est q fm dictū fm qd ad simpliciter sumitur vna fallacia extra dictionem ab alijs distincta ⁊ hec pcl'o pbatur sicut precedens. Attendēdū ē tamen q tot modis arguitur fm hanc fall'm arguendo a dicto simpliciter ad dictum fm quid sicut econuerso. vnde sicut non sequitur. Cesar est homo mortuus ergo est homo. Ita nō sequitur petrus est homo ergo est homo mortuus: ⁊ tamen hec fallacia est vna ⁊ non due quia pmentia dicti fm quid ad dictum simpliciter ⁊ ptra ē eadez fz rem. Unde cū talis conuenientia sit cā apparentie huius fallacie non erit nisi vna causa apparens: ⁊ p consequens erit vna fallacia et non plures. et per hoc pz solutio ad secundū nec est simile de compositione ⁊ diuisione q: in illis sunt diuise cause apparentie et defectus qui diuersimode sumūtur.

Dubium

¶Dubitat vtz sp quādo deficit pcessus a fm quid ad simpliciter deficiat pcessus a dcō simpliciter ad dictum fm quid. Uidetur q non vt adducit Egidius. ¶Nam hec est fallacia fm quid ad simpliciter nō ē homo ergo non est. vt pz per pßm in primo elenchorum. ⁊ tñ eo°. bene sequitur. ¶Non est homo non est hō.

Solutio

¶Dicēdū breuiter fm prenoīatum doctorez q fallacia fm quid ad simpliciter potest duplicit cōsiderari. vel vt est pura talis fallacia vel vt cōcurrit ibi alia fallacia vtputa fallacia consequentis vel similis. Si scōo modo fit cum ratione

Solutiōes

¶Ad dubium prima pz solutio ex dictis. Ad 3m dicendū ad pbationem maioris q quādo aliqua duo includuntur in aliquo fm actum ⁊ fm ppriam rōnem tunc illa sequūtur ad illud modo sic non est in ppposito. ¶Nam homo in homine mortuo stat fm exigentiam mortui et nō tenetur fm ppriam rōnem. igit rō nō sequit

¶Questio. 19. vtrum fallacia ignorātie elenci sit fallacia extra dictiōem ab alijs distincta.

q **Ueritur** vtrum fallacia ignorantie elēci sit fallacia extra dictionem ab alijs distincta. Arguit pmo q nō sit fallacia quia vbi est bonus pcessus ibi non est fallacia sed arguendo fm ignorantiā elenci ⁊ bonus processus ergo ⁊ c. probatio minoris q: bene sequitur istud est magnū ad hoc ⁊ est parū ad illud: ergo est magnuz ⁊ parū vt patet per pßz in p̄dicamentis. ⁊ tamen ibi est ignorātia elenci. Ex omissione illius pticule ad idē ⁊ c. Secūdo arguit q non sit specialis q: omnis fallacia peccat ptra elenchū aut fm illationē aut fm probationē aut cōtradictionem. ergo omnes fallacie reducunt ad ignorantiā elenci ⁊ per consequens non est fallacia specialis. Tertio arguit q nō sit distincta ab alijs. ¶Nā ß est ignorantia elenci. ¶Istud est duplum ad hoc fm sed nō est ⁊ est duplum. sed nō est duplū ad illud: ergo non est duplum. ⁊ per psequens idez est duplum ⁊ nō est duplū ⁊ tamen ibi est fallacia psequenter cum arguat a destructione antecedentis. ergo nō est distincta a fallacia consequentis. Sed cōtra est pßs in elencis. ⁊ doc. s. in p̄senti capitulo.

p° Ignorātia elenchi capitur dupliciter diffinitio ꝺictorie.

¶Pro cuius ampliori declaratione sciēdū p° q ignorātia elenci pōt accipi dupliciter. Uno mō cōmuniter. ſ. pro omissione cuiuscunq particule ad vez elenchuz requisite siue pertineat ad illationē probationē siue ꝺictionē. ⁊ isto mō non causat specialem fallaciā. sed cōmunē ad quā reducunt omnes alie. Alio modo accipit specialiter pro omissione alicuius particule regsite ad veram ꝺictionem que sunt ōttuor vz ad idem. fm idem similiter ⁊ in eodē tēpore. ¶Est enim cōtradictio vt dicitur in textu est vniuersi ⁊ eiusdem oppositio nō rei tñ nō nominis tñ sed rei ⁊ nominis simul ad idē fm idem simpliciter ⁊ in eodem tempore ⁊ isto modo ignorantia elenci accipitur in proposito vt dictū est.

2° Quattuor sunt modi huius fall'e

¶Scōo sciendum q fallacia ignorantie elenci est deceptio ex hoc q non obseruantur ea que sunt necessaria ad contradictionem. Causa vo apparentie eius ē similitudo contradictionis apparentis in premissis cum cōtradictione vera in conclusione. Causa defectus est diuersitas earūdem. Sunt aūt huius fallacie quatuor modi vt dicit in textu. Quox primus prouenit ex eo q non arguitur ad idem vt ß duo sunt duplum ad vnum ⁊ nō sunt duplum ad tria. ergo sunt duplum ⁊ nō duplum non sequitur quia ibi non arguitur ad idem. Secundus prouenit ex eo q non arguitur fm idem vt hic. ¶Hoc est duplum ad illud fm longitudinem ⁊ non est duplum fm latitudinem: ergo est duplum ⁊ non est duplum. Tertius prouenit

ēt eo q̄ non arguitur similiter: vt hoc. Celum monetur circulariter ⁊ non mouet motu recto. Quartus proue/nit ex hoc q̄ ibi non arguitur in eodem tempore. Ut ꝑ magister legit heri ⁊ non legit hodie. ergo legit ⁊ non le/git: ⁊ sic de similibus paralogismis omnes soluuntur ne/gando consequentiam. ¶ Fallacia elenchi ignorantie se/cundo modo accipiendo ignorantiam elenchi est fallacia extra dictionem ab alijs distincta. hec conclusio proba/ sicut precedens. Attendendum tamen est ſm doctorem sanctum in littera q̄ fallacia ignorantie elenchi conuenit cum fallacia ſm quid ⁊ ſimpliciter: ⁊ ab ea differt. con/uenit enim cum ea q̄ in vtraq; proceditur ab eo q̄ dici/tur ſm quid ad id quod dicitur simpliciter. Sed hec est differentia quia in fallacia ſm quid ad simpliciter deter/minatio diminuit de ratione contradictionis. Nam be/ne sequitur hoc est duplum ad illud ſm longitudinem. ergo est duplum ad illud sed non sequitur ſi ad diuersa referatur. Et licet vt dicit Rodulphus britanus in vtra q; illarum fallaciarum fit apparens contradictio: tamen ab inuicem distinguũtur: quia causa apparentie in falla/cia ſm quid ad simpliciter est apparens identitas dicti ſm quid ad simpliciter. Causa vō apparentie huius fal lacie est identitas contradictionis ad non veram. vnde distinguũtur: quia tamen in vtroq; est contradictio ideo soluit philosophus paralogismos vtriusq; inspiciēdo cō tradictionem vt patet in primo ⁊ secundo elenchorum.

Dubium ¶ Dubitatur primo quid sit elenchus pro dubitatione sciendum q̄ ad elenchum tria requirunt. videlicet illa/tio: probatio ⁊ contradictio: ita tamen q̄ contradictio sit ꝺ̃ia vltima ⁊ perfectior ceteris que requirunt ad verum elenchū q̄ ibi sit contradictio: sed oportet q̄ talis contra/dictio sit euidens. Ex quo patet q̄ elenchus includit ra/tione illationis in se syllogismum simpliciter dictum. ⁊ ra/tione probationis includit syllogismum dialecticum quo suppositio dicendum est ad dubium q̄ elenchus est syl/logismus contradictionis non rei tm̃ non nominis tm̃: ſz rei ⁊ nominis simul: non synonymis sed eiusdem nomi/nis ex his que dicta sunt ex necessitate accidere nō cō/memorato eo qō erat in principio ad idem ſm idem si/militer ⁊ in eodem tempore. Elenchus enim quia inclu/dit contradictionem ponitur in predicta diffinitione eius/dem de eodem non nominis tm̃ nec rei tm̃: sed rei ⁊ nominis simul ad idem ſm idem simul: ⁊ in eodem tē/pore. Et quia talis contradictio debet euidens esse poni tur hec particula non synonymi sed eiusdem nominis. Ratione vō illationis quā includit ponitur ex his que di cta sunt ex necessitate accidere. Ratione probationis sub iungitur non cōmemorato eo q̄ erat in principio. ¶ Ad primum dicendum q̄ in predicta argumentatione non est fallacia ignorantie elenchi: quia in relatiuis valet talis processus: ⁊ bene sequitur iste est pater respectu huius ⁊ filius respectu alterius. ergo est simpliciter pater ⁊ fi/lius quia esse relatiuorum est esse in relatione ad alterum. magnum autem ⁊ paruum sunt de numero relatiuorum sed in formis absolutis. non valet talis processus sicut nō sequitur hoc est album per comparationem ad illud. er go est album simpliciter. hec autem fallacia maxime at/tenditur in formis absolutis vt dicit Rodulphus brito/nus in primo elenchorum. ¶ Ad secundum patet solu/tio ex dictis. ¶ Ad tertium dicendum q̄ non est incon/ueniens in eodem paralogismo esse fallaciam hāc ⁊ falla/ciam consequentis ſm diuersas tamen considerationes vt accidit in proposito. ergo ratio nulla.

¶ Questio .20. vtrum ſm petitionem principij sumatur vna falla extra dictionem ab alijs distincta.

Veritur 20. vtrum ſm petitionem principij sumatur vna fal lacia extra dictionem ab alijs distincta. Et ar/guitur primo q̄ non. Nam de modis petitio nis principij determinat philosophus in secūdo elencho rum. ergo ſm petitionem principij sumitur verus syllo gismus simpliciter dictus ⁊ non sophisticus siue fallacia

Secundo etiam de modis petitionis principij determi/nat philosophus in .8. topicorum. ergo ſm petitionem principij simpliciter verus locus dialecticus: ⁊ per con/sequens idem q̄ prius. Tertio hec est petitio principij homo currit. ergo homo currit ⁊ tamē ibi nulla est falla cia cum ibi nulla sit causa deceptionis. ergo ſm petitio/nem principij non causatur aliquando fallacia. ¶ Sed contra est doctor sanctus in littera. ⁊ philosophus in pri mo elenchorum. ¶ Pro cuius declaratione sciendum primo q̄ postq̄ doctor sanctus determinauit de fallacijs que attenduntur ſm tres primas diuisiones entis. vz ō fallacia accidentis ſm quid ad simpliciter: ⁊ ignorantie elenchi hic consequenter determinat de alia fallacia que attenditur ſm diuisionem entis per idem ⁊ diuersum. vz de fallacia petitionis principij cuius paralogismi pec/cant contra probationem ⁊ non contra illationem: vnde omnes soluendi sunt cum hac adiūctione: q; tu assumis id quod debes probare: vel cum hac adiunctione tu as/sumis magis ignotum ad probandum minus ignotum vel cum ista. Tu petis principium. ¶ Secundo scien/dum q̄ principium vt hic sumitur est principale proposi tum: vt patet in textu: petitio vō principij fit quia aliqs petit sibi concedi principale propositum: quod debet p/bare. Et est duplex ſm q̄ philosophus ponit duos mo dos petitionis principij. secundo priorum. Quedam. n. est petitio principij statim: quedam vō non statim. Peti tio principij statim est quando illud probatur per idez ⁊ hoc potest fieri dupliciter. Uno modo sub eodem noie ⁊ tunc nulla est fallacia sed petens: vt dicit doctor sanctus est decidendus vt si quis negaret hanc propositionem homo currit: ⁊ q̄ ponens vellet probare dictum homo currit. ergo homo currit deridendus esset. Alio modo sub alijs terminis vt animal rōnale currit. ergo hō̃ cur/rit. ⁊ hoc non potest causare fallaciam. Petitio vō prin cipij non statim est duplex. Uno modo quando maior est eque vel magis dubia conclusione. Secundo modo mino: est eque dubia vel magis conclusione ipsa: ⁊ licz vtrobiq; idem probatur per idem: tamen primo modo idem statim probetur per idem. vnde est q̄ vocatur pe titio principij statim. Sed secundo modo non probatur idem per idem ymediate. ¶ Tertio sciendum q̄ falla/cia petitionis principij est deceptio pueniēs ex eo q̄ idē sumitur ad pbationem sui ipsius sub alio vocabulo. Cā appentie est diuersitas conc'onis ab ãte. Sed causa de fectus est ē identitas eorūdem. In oībus aũt alijs falla/cijs cā apparentie sumit ex pte idētitatis. In hac vō fal lacia sumitur ex pte diuersitatis. Huius aũt falle sũt .5. modi quos ꝓbs addu cit in .8. topicorum. Quor primo est qñ diffinitum petit ad probationē diffinitionis vel e/cōtra vt si negat istā ꝓpositionem hō currit ⁊ opponēs ꝓbet deducendo aīal rōnale currit. ergo hō currit petit p̄ncipiū. ⁊ lz ibi sit locus dialecticus ſm boiem tm̃ sim/pl'r ibi ē locus sophistic': vt supra decl'atū ē. Scds ē qñ vl'e sumit ad pbandū pticulare vt hic. Oīum opposi/tor ē eadē disciplina. ergo oīum ꝑticor ē eadē disciplina nulla ē ꝓbatio q; añs ē eque vel magis dubiū q̄ pc'o. Tertius modus ꝓuenit ex eo q̄ sumunt oīa pticularia ad pbationē sui vl'is vt hic oīum ꝑticor ē eadē oīum p/uatiue oppositor ē eadē disciplina: ⁊ sic de alijs. ergo oī um oppositor ē eadē disciplina ⁊ sil'r ē de oībus inductio nibus. Quartus modus ē qñ diuisio petit in membris vel ecōtra vt ß. hec scia ē sani ⁊ hec scia ē egri. g' scia ē sani ⁊ egri. Quintus modus ē qñ sumit vnū rel'or ad ꝓbatōes alteri⁹ vt sortes ē fili⁹ Platonis. ergo Pl'o ē p̄ sortis. Ex qb⁹ pz q̄ paralogismi hui⁹ falle nō peccāt ō illationez cū sit q̄dā bona ſz peccāt ō pbationē. vñ vt dictū ē solue di sūt negādo añs. ¶ Falla petitiōis p̄ncipij est vna falla extra dictionē ab alijs distincta q̄ pc'o pbat sic ⁊ ꝓcedēs Et si arguat deceptiōe p̄ncipij .2°. p̄or̄. ⁊ .8°. topicor̄. ergo pbs in libris elenchor̄: ⁊ doc. s. in hoc tractatu qui correspondet predictis libris elenchorum insufficienter ⁊ superflue determinauerunt de petitione principij

Diffinitio, falle ignorentie elenchi

ꝑ°

2°

Duplex ē petitio p̄n cipij

Petitō p̄n cipij statim

Petitō p̄n cipij nō sta tim

Quīq; sūt modi hui⁹ fallacie

Solutio

Tria requirūtur ad elenchum

Solutiones

Rodulphus

Conclusio

dicendo negando consequentiam: qz diuersimode determinat de petitione principij in predictis libris. ¶ Nã petitio principij cum sit quedam obliquitas potest tripliciter considerari. Uno modo fm qd est obliquitas syllogismi simpliciter dicti: ⁊ sic de omni determinatur in secundo elenchorum. Secundo modo fm qd est obliquitas syllogismi dialectici: ⁊ sic de ea determinatur in primo topicorum. Tertio modo potest considerari fm qd est obliquitas veri elenchi: ⁊ sic de ea determinatur in libris elenchorum: ⁊ in isto tractatu. ¶ Dubitatur quare modi deseruientes huic fallacie magis accipiuntur fm modos petitionis principij positos in topicis q̃s in secundo priorum. ¶ Ad quod dicendum fm Egydium qd fallacie nihil sunt nisi quedam locales habitudines sophistice. Syllogismus autem dialecticus supra syllogismũ simpliciter dictum addit habitudinem localez. Ideo syllogismus sophistic⁹ magis peccat cõtra syllogismũ dialeticum q̃z contra syllogismum simpliciter dictuz. Et modi petitionis principij in. 8. topicorum accipiuntur vt sũt obliquitates syllogismi dialectici. igitur modi deseruientes huic fallacie magis accipiuntur fz predictos modos q̃s syllogismos positos in secundo priorum. ¶ Dubitatur secundo vtrum in eodem processu syllogistico possit eẽ syllogism⁹ dialectic⁹ ⁊ sophistic⁹. ¶ Pro cui⁹ declaratione huius dubij considerandum est qd duplex est syllogismus dialecticus. vz syllogismus dialecticus simpliciter ⁊ dialecticus. Dialecticus simpliciter est qui ex probabilibus simpliciter procedit ⁊ talis procedit ex veris qz solum natura dicuntur simpliciter probabilia. Sz dialecticus obuiatiuus procedit ex probabilibus non semp simpliciter sed ex probabilibus aliquahter: ⁊ talis aliquã do procedit ex falsis qz vt dicitur in topicis nihil refert q̃dam falsa quibusdam veris esse probabiliora. cum igitur: vt dictuz est: petitio principij sit obliquitas syllogismi potissime dialectici. duplex est petitio principij. Una quedam est petitio principij fm veritatẽ que est obliqtas syllogismi dialectici simpliciter. Alia est petitio principij quo ad aliquem siue fm opinionem que dicitur obliquitas dialectici obuiatiui quo supposito. ¶ Ad dubiũ dicendum qd in eodem processu syllogistico respectu eorũdem terminorum vz ſborum ⁊ predicatorum nõ potest esse syllogismus dialecticus simpliciter ⁊ petitio principij fm veritatem: qz opposita eodem simul esse non possunt. Similiter syllogismus dialecticus vt obuiatiu⁹ ⁊ petitio principij fm veritatem simul ⁊ in eodem esse possunt vt patuit in locis dialecticis. Nam in isto processu aial rõnale erit. ergo homo erit ibi. repitur locus dialecticus a diffinitione ad diffinitũ: ⁊ petitio principij. añs enim, est eque vel magis dubium q̃s pclõ. ¶ Ad pmuz negando consequentiam qz ibidem nõ determinatur de modis petitionis principij sed per eos sumitur veri syllogismi sed fm qd sunt quedam obliquitates syllogismorum. vnde qua nulla ⁊ per hoc patet solutio. ¶ Ad secundum. ¶ Ad tertium patet solutio in 3º notabili.

¶ Questio. 21. vtrum sit aliqua fallacia consequentis extra dictionem ab alijs distincta.

q **Ueritur** .21. vtruz sit aliqua fallacia consequẽtis extra dictionẽ ab alijs distincta. Arguitur primo qd non. naz nulla est fallacia antecedentis. ergo pari ratione nulla debet poni fallacia consequentis cum tot modis fiat fallacia arguendo ab antecedente ad añs sicut econtra. Secundo quelibet combinatio inutilis pertinet ad considerationem prioristicam: ⁊ per consequens nõ cansat locum sophisticum: sed arguendo a positione consequentis ex puris affirmatiuis in secunda figura est combinatio inutilis: ⁊ per consequens obliquitas syllogismi simpliciter. ergo nulla est fallacia consequentis que dicitur locus sophisticus. ¶ Sed contra est pbs in primo elenchorum. ⁊ doctor sanctus in presenti capitulo vz ibi segitur de fallacia ꝯsequentis: ꝯñs pront hic sumit⁹ ⁊c.

p° ¶ Pro cuius declaratione sciendum primo qd postq̃ doctor sanctus determinauit de fallacia petitionis principij que attenditur fm diuisionem entis qua diuiditur p idem ⁊ diuersuz: hic consequenter determinat de fall'a consequentis que diuiditur fm diuisionem entis que diuiditur per prius ⁊ posterius: nam consequens habz rationem prioris respectu antecedentis quantum ad rationem vel modum intelligendi. vz ordine illationis antecedens sit prius consequente. Est autem consequens vt hic sumitur fm doctorem sanctum id quod sequitur ad aliud in propositione conditionali: vt ẞ. si sortes est homo. sortes est animal. Ex quo elici potest qõ añs potest accipi dupliciter. Uno modo cõmuniter pro omni propositione que sequitur ad aliud. Et isto modo non accipitur hic. Alio modo proprie. vz pro illo qd sequitur ad aliud in propositione conditionali. ⁊ isto modo accipitur hic fm doctorem sanctum. Quandocũq; regitur in cathegoricis ab antecedente ad consequens non cõmittit⁹ ista fallacia. sed bene cõmittitur fallacia accidentis sic arguendo. Asinus ẽ animal tu es animal. ergo tu es asinus ẞ ibi arguatur a positione ôsequentis: tamen non committitur fallacia consequentis proprie loquendo ſz committitur fallacia accidentis. Et hoc ideo qz pbus dicit qd fallacia accidentis est in vno: ſz fall'a consequentis est in pluribus. ¶ Secundo sciendum qd fallacia consequentis est deceptio prouenies ex eo qd consequens estimatur esse idem omnino cum antecedente. vñ bñ ad antecedens sequitur consequens aliquis credit qd eodez modo consequens sequitur ad antecedens decipitur p hãc fallaciam. Causa vo apparentie hui⁹ fallacie est conuenientia consequentis cum antecedente. Sed causa defectus ẽ diuersitas eorũdez. Sunt autem huius fall'e duo modi fm doctorem sanctum. ẞ fm alios plures modi assignentur. ¶ Primus est prouenies ex consecutione magis cõmunis ad minus cõmune. i. quando arguitur a positione consequentis ad positionem antecedentis in propositione conditionali vt hic. Si aliquis est asinus ẽ animal: sed tu es animal. ergo tu es asinus. Similiter si quis est fur vadit de nocte: sed tu vadis de nocte. ergo tu es fur: ⁊ sic de simũbus. Uñ quãdo arguit⁹ hypothetice a cõiter accidentib⁹ non se necessario consequentib⁹ cõmittitur hec fallacia vt patuit in exemplo vltimo iam adducto. Similiter ẞ si quis est luxuriosus cõmuniter habet comam: sed tu habes comam: ergo tu es luxuriosus. Ad hunc etiam modum reducuntur omnes paralogismi quãdo arguitur per inductionem imperfectam arguendo hypothetice a singularib⁹ non sufficienter enumeratis vt hic. Si sortes currit ⁊ Plato currit omnis homo currit: sed sortes currit ⁊ Plato currit. ergo omnis homo currit. Secundus est quando proceditur ad destructionem antecedentis ad destructionem consequẽtis ⁊ potissime vt dicit textus quando proceditur a consequentia opposita ad similem consequentiam hypothetice arguendo. vt hic. Si aliquid est generatum ẞz principium sed anima rõnalis non est generata. ergo non habet principium non valet consequentia. vnde, omnes paralogismi soluuntur negando consequentiam: quia peccant contra elenchum rõne illationis. ¶ Tertio sciẽdum qd vt dicit doctor sanctus in littera duplex consequẽtia reperitur in oppositis. vz consequentia in ipso: ⁊ consequentia econtrario. Consequentia in ipso dr quando sicut ad antecedens sequitur consequens ita ad oppositũ consequentis sequitur oppositum antecedentis vt si est iustum est bonum. ergo si est iniustum est malum: ⁊ ẞ non tenet in oppositis fm affirmationem ⁊ negationem Sed consequentia econtrario est quando sicut ad antecedens sequitur consequens ita ad oppositum consequẽtis sequitur oppositum antecedentis: vt si est homo est animal. ergo si non est animal non est homo. vnde quãdo in oppositis contradictoijs aut in oppositis fm affirmationem ⁊ negationem proceditur ac si in ipsis eẽt cõsequentia: in ipso causatur ista fallacia: vt iam dictum est arguendo in hypotheticis. qz si argueretur in cathegoi

Petitõ pncipij potest considerari tripliciter

Dubium

Solutio

Dubium

Duplex ẽ syllogism⁹ dialecticus

Solutio

Solutiões

2º Diffinitio fall'e consequentis

Duo sunt modi hui⁹ fallacie

3º Duplex cõsequẽtia reperitur in oppositis. vz consequẽtia in ipo ⁊ ecõtrario.

cis cōmittitur fallacia accidentis ⁊ hic ꝑpʳie loquendo. Si autem cōmuniter loquimur non est conueniens dicere, ꝙ etiam in cathegoricis cōmittitur fallacia conseq̄ntis ſm tamen diuersas causas apparentie. ¶ Conclusio fallacia cō sequentis est vna fallacia extra dictionem ab alijs distincta: que conclusio pz ex supradictis. Et lz vt hic dicit doctor sanctus ſm ſniam phi ꝙ fallacia consequentis ē ps fallacie accidētis q: omne qō accidit aliquando sed non omne qō accidit sequitur non tamē propter hoc sequitur ꝙ fallacia consequentis non sit distincta a fallacia accidentis cum habeat diuersas causas apparentie: vt dictum est. ¶ Dubium Dubitatur quare hec fallacia vocatur fallacia consequentis cum arguendo a destructione antecedentis ad destructionem consequentis cōmittatur hec fallacia sicut cum arguitur a positione consequentis ad positionem antecedentis. ¶ Solutio Ad hoc respōdet Egydius dicens ꝙ si bene consideramus hanc fallaciaz hec fallacia semper cōmittitur a positione consequētis. ſſā quantum aliquid affirmatiue sumptum est speciali⁹ tm̄ si fiat negatiue efficitur generalius: vt si animal est ī plus q̄ homo non homo est in plus q̄ non animal: ⁊ q: semper illud quod est in plus sequitur ad illud quod est in minus. Ideo sicut animal est consequens ad hominem ita non homo currit consequens ad non animal. Quando ergo arguitur a destructiōe antecedentis virtualiter arguitur a positione consequētis propter qō hec fallacia magis denominatur fallacia consequentis q̄ fallacia antecedentis. Idem etiam ſR odulphus super ꝑmuz elenchorum. ¶ Solutiōes Ad primum dicendum ꝙ dubitatio patz in dubio. ¶ Ad secundum ꝙ potest dupliciter considerari vt dicit ſR odulphus vbi supra. Uno modo vt ē quedam obliquitas syllogismi. simpliciter dicti: ⁊ sic est inutilis coniugatio: ⁊ pertinet ad considerationem priori/ticam potissime est in secunda figura. ¶ Al o modo cōsideratur ſm propriam causam apparentie que accidit ī alio. ⁊ isto modo cāt fallaciam ⁊ pertinet ad sophisticā considerationem.

¶ Questio. 22. vtrum ſm non causam vt causaz sūmatur locus sophisticus siue fallacia extra dictionē ab alijs distincta.

Ueritur .22. vtrum ſm non causaz vt causam sūmatur locus sophisticus siue fallacia extra dictionem ab alijs distincta. Et arguitur primo ꝙ non. ſſā fallacie vt supra dictum est peccant potissime contra syllogismum dialecticum: sed non causam vt causam peccat contra syllogismum per impossibile quo dialecticus non vtitur inquantum huiusmodi. igitur nulla est fallacia ſm non causam vt causam. Secundo in omni fallacia sumuntur propositiones Que non sunt cāe conclusionis presertim in his quorum syllogismi soluuntur negando contrariam. ergo non est fallacia specialis ab alijs distincta. ¶ ꝑº Sed contra est doctor sanctus in presenti passu ⁊ ꝓbs vbi supra. ¶ ſſro cuius declaratione est sciendus primo ꝙ cā est dupler. ſſam quedam est causa in eēndo. Alia est causa in inferendo. Causa autem ſm quā sumitur hec fallacia: vt dicit textus est: causa in inferendo ſm ꝙ premisse dicuntur cause conclusionis. Fallacia aūt ſm non causam vt causam est deceptio proueniens ex hoc ꝙ inter premissas causas ex quib⁹ sequitur conclusio ponit: ponit aliq̄ premissa non causa. i. aliqua propositio que nihil facit ad illationem conclusionis q: ipa posita siue remota nihilominus ergo sequitur ex premissis positis. Causa apparentie est cōuententia propositionis siue premisse non causa cum premissa causa. Sed causa defectus siue non existentie est diuersitas earūdez vt ²º vt dicit textus est habitudinis defectus debite inter propositionem inferentem ⁊ illatam. ¶ Secundo sciendū ꝙ premissa non cā potest esse dupler. ſſam quedam ē que non conuenit cuz causa premissa aliqua in aliquo terminorum. vz neq; in ſbo neq; in predicato: ⁊ tunc lz nō sit causa q: tamen non videtur esse causa non capitur aliqua fallacia cum vt sic nulla sit apparentia deceptionis. Alia que contingit cum premissa causa ⁊ illa est dupler. ſſam quedam est que contingit in in ſubo cum premissa causa vt omne animal est ſba ⁊ animal est asinus tu es animal. ergo tu es asinus. ergo fallacia aliqua p̄missarum non ista tu es animal. ergo ista omne animal ē ſba Alia est que contingit cum premissa causa in predicato: vt hic. ſſullus lapis est animal. Omnis asin⁹ est animal petra est asinus. ergo petra est animal. conclusio est falsa. ergo aliqua premissararum non ista omnis asinus est animal. ergo ista nullus lapis est animal. his autem duobus modis cōmittitur ista fallacia ⁊ primo modo vt dictum est. ¶ Tertio sciendum ꝙ hec fallacia proprie habet fieri in syllogismo ad impossibile. Est autem syllogismus ad impossibile processus ab vna premissarum cuz vna vera ad conclusionem falsaz cuius falsitate fit regressus ad interemptionem vnius premissarum. vz fallacie vt hic. ſſullus homo est animal sortes est homo. ergo sortes non est animal. pcō est falsa ergo aliqua premissarum non minor. ergo maior: vz ista nullus homo ē animal: ⁊ per consequens sua contradictoria est vera. vz q̄dam homo est animal. Quando autem in simili processu interponitur aliqua propositio non causa ⁊ fit regressus ad eam cōmittitur hec fallacia vt in exemplis supra patuit. Ex supra dictis autem elici potest ꝙ in syllogismo ad impossibile est triplex processus. ſſum⁹ est quā do sumitur oppositum alicuius conclusionis probande cum maior premissa vera ad inferendum vnam conclusionem falsam. Secūdus est ex interemptione illius cōclusionis false ad interimendum alteram premissarum falsaz. Tertius processus est ex interemptione illius falsе premisse ad propositionem contradictorie eius vere: vt in exemplo predicto patet. De quo clarius ⁊ ad longum in secundo plures assignantur qui prouenit ex hoc ꝙ premissa non causa interponitur inter premissas causas ad quas fit regressus ac si esset premissa causa vt hic putasne ꝙ anima ⁊ vita sint idem. ergo concesso sic arguitur. Anima ⁊ vita sunt idem: mors ⁊ vita sunt cōtraria: sed mors est corruptio. ergo vita est generari: ⁊ per consequens viuere est generari ꝙ est falsum q: qui viuit generatus est ⁊ non generatur. ergo aliqua premissarum fuit falsa non ista mors est corruptio. ergo ista ē falsa anima est vita sunt idem non vz q: ista propositio aīa ⁊ vita sunt idem non est causa falsitatis conclusionis: sed ista mors ⁊ vita sunt contraria: non enim sunt contraria sed opponuntur sicut habitus ⁊ priuatio vt: dicit hic doctor sanctus. Ex quibus patet ꝙ hec fallacia peccat ſm rōnem cause ⁊ causati. ¶ Conclusio fallacia non cause vt cause est fallacia extra dictionem ab alijs distincta. ſſam sepe dictum est ꝙ illa fallacia dicitur esse specialis extra dictionē ab alijs distincta que habz causam apparentie sumptā ex parte rei: sed ista est huiusmodi vt ex dictis patet ergo. Et lz causa apparentie huius fallacie propositionis sit similitudo premisse non cause cum premissa causa tm̄ talis similitudo nō sumit ex pte vocis: sz ex pte rei significate per vocem. vox enim ſm se considerata non est causa illationis: sed res significata per vocem habet virtutem illationis. ¶ Dubium Dubitatur primo vtrum in syllogismo ad impossibile habeat fieri ista fallacia. ¶ Solutio Ad qō respōdit doctor sanctus ꝙ sic. dicit enim in presenti lectione ꝙ propositio que non est causa quando sumitur vt causa non p̄uenit aliqua deceptio nisi quando ex conclusione procedit ad premissas quidem sit in syllogismis ad impossibile in quibus per hoc ꝙ conclusio est impossibilis ostēditur aliquam premissarum fuisse impossibilem. Et iō ista fallacia non habz fieri nisi in huiusmodi syllogismis. in syllogismis autem oñsinis in quibus aliquid ostendit directe ad nullum inconueniens potest deduci rñs si sumatur aliqua propositio in premissis que non est cā conclusionis ac si eēt causa. ſ iste formaliter. Sed Egydius huic sententie contradicit in primo elenchorum: vbi dicit ꝙ predicta sententia stare non potest q: philosophus

Causa est. lex Diffinitio fallacie ſm non causaz vt causam.

5º Syllogismus ad impossibē qd tſi

In syllogismo ad impossibē triplex est ꝓcessus.

Egydius

in secundo Elenchorum plene vultm̄ non causam vt causam fieri in syllogismis ostensiuis vt hic. Illud post qō fiunt multa mala est causa malorum sed post cuitatem factam fiunt multa mala. ergo talis cuitas est causa multorum malorum. ꝫ ille. Rodulphus vō buto nus adheret sententie doct. s. ⁊ ad rationem Egydij dicit q̄ in predicto exemplo philosophi non sunt premissa non causa ad concludendum conclusionem falsaz vt ibi fiat status: sed vt ex isto falso aliquis persuadeatur ciuitatem esse destruendam propter hoc q̄ malum videt ex ea sequi. vnde ibi realiter liez non exp̄sse sit syllogismus ad impossibile: virtualiter tamē est talis syllogism⁹ Que quidem sententia non est solum magis probabilis sed ⁊ est verior. ¶Ad primum dicendum q̄ ista falla peccat contra syllogismum dialecticum nec valet contra syllogismum ad impossibile. ergo nō contra syllogismū dialecticum sed syllogismus ad impossibile potest dici dialecticus ⁊ non debet vti syllogismo ad impossibile p hoc non vult q̄ dialecticus vllo modo debeat vti syllogismo ad impossibile sed hoc dictum est ibidem ad ostēdendum q̄ syllogismus ad impossibile non est ita connexus ad vsum dialectici sicut syllogismus ostensiuus. ¶Ad secundum dicendum q̄ duplex est p̄positio nō causa. Nam quedam est qua ablata ab alijs p̄missis non sequitur conclusio aliqua: ⁊ isto modo in omni falla reperitur p̄missa non causa. Alia est p̄missa non causa qua ablata sequitur adhuc conclusio: ⁊ ista causat fallaciam istam modo exposito.

¶Questio. 23. Utrum fm plures interrogationes vt vnam sequatur vna fallacia extra dictionem ab alijs distincta.

Ueritur 23. vtruz fm plures interrogationes vt vnam seq̄tur vna fallacia extra dictionem ab alijs distincta. Arguitur p̄mo q̄ non. Nam fm plures p̄positiones non sumitur aliqua fallacia. ergo pari ratione videtur q̄ fm plures interrogationes non debeat sumi aliqua fallacia vel detur ratio dissimilitudinis Secundo hec fallacia sumit causam apparentie ex parte actus vocis. ergo non est fallacia extra dictionem. assumptuz patet q: causa apparentie huius fallacie est cōuenientia plurium interrogationum ad vnam interrogationem aut est vox. ergo ⁊c. ¶Sed contra est doc. sanctus in fine huius tractatus. ⁊ philosopus in primo elenchorum. ¶Dicendum cuius declarationē sciendum primo q̄ doctor sanctus finaliter hic determinat de fallacia que sumitur fm vnum ⁊ multa. vz de fallacia fm plres interrogationes: vt vnam que est deceptio p̄ueniens ex hoc q̄ ad plures interrogationes dicitur vna responsio eo q: sub vno modo interrogandi ꝓponitur: vt si dē putasne q̄ sortes ⁊ brunellus sint homines. si ibidem ꝓpter vnum modum interrogandi detur vna respōsio. causatur ista fallacia. Si enim detur responsio affirmatiua concluditur ergo brunellus ē homo. si negatiua ergo sortes non ē homo. Causa apparentie huius fallacie est vnitas ex parte modi interrogandi. vt dicit hic textus. sz causa defectus ē pluralitas interrogationū. ¶Secundo sciendum q̄ ad sciendū que sit interrogatio plures opz scire que ē plures enūciatio. Ista ēt vz q̄tuor: Interrogatio: ꝓpositio: enunciatio: ⁊ cōclusio sunt idem scōm rem siue fm subm que tamen debent fz rōnem. Nam dicit enunciatio ex eo q̄ significat simpliciter aliquid ee vel nō esse. Interrogatio vō dicitur ex eo q̄ p̄ponitur sub dubitatione. Et dicitur ꝓpositio q̄ simpliciter sumitur pbatio vz p cōclusione inferenda vel pbanda. Sed dicitur conclusio fm q̄ est ab alijo illata vel probata ꝓpositio. Unde sicut enunciatio dicitur vna vel plures: ita ⁊ alia ter. Dicitur autem enunciatio plures vt dicitur primo perihermenias q̄ plura dicunt de vno. vt sor. ē albus ⁊ musicus. Uel vnum de pluribus: vt sortes ⁊ plato sunt albi. Uel plura de pluribus. vt sortes ⁊ plato sūt albi ⁊ musici. Erit triplex interrogatio plures vz quādo plura interrogantur de vno: vel vnū de pluribus vt plura de pluribus: hec omnia clarissime doc. san. ponit i textu. Tertio sciendum q̄ quia interrogatio plures potest fieri dupliciter videlz in singulari ⁊ in plurali. ⁊ fm doc. sanc. duo assignātur modi huius fallacie. Quorum p̄m⁹ est quādo interrogātur plura de numero i singulari ad quā datur vna responsio: vt hic putasne homo ⁊ asinus sunt animal rationale. Si dicatur sic ꝓceditur vltra concludendo. ergo asinus est animal rationale. Si dicatur q̄ non ergo homo non est animal rationale. deceptio hec ꝓuenit: quia ad interrogationes plures datur vna respō sio. Non enim debet dari vna responsio sed plures dicēdo: q̄ homo ē animal rationale ⁊ asinus non. Similiter hic putasne tu es homo ⁊ asinus. Similiter hec putasne ethiops ē albus homo: ⁊ sic de similibus. Secūdus modus q̄n interrogatur plura de vno vel econtra in plurali numero: vt hic. putasne mel ⁊ fel sunt dulcia. si dicat nō ergo concluditur mel non ē dulce. si dicatur q̄ sic. cōcluditur ergo fel ē dulce: similiter hic demonstrato vno sedente ⁊ altero stante: putasne isti sedent. Similiter dēmōstrato homine ⁊ asino putasne isti sunt hommes ⁊ de similibus eo q̄ non est danda responsio vna sed plures. Qui autē cathegorice semper volunt ostendere non dāndo diffinitiones vel plures responsiones de facili paralogizantur vt innuit pbs. in 2° elenchorum. ¶Fallacia fm plures interrogationes vt vnam est fallacia extra dictionem ab alijs distincta huius ergo patet sicut p̄cedens. Attendendum est aūt fm doc. s. in littera q̄ quādo p̄dicantur plura de vno ex quibus sit vnum per se tunc ē enunciatio vna cum dicitur homo est animal rationale. sed quando ponuntur plura ex quibus fit vnum per accidens tunc enunciatio est plures: vt sortes est homo albus. Ex homine enim ⁊ albo fit vnum per accidens ex quo patet q̄ illa est interrogatio plures putasne q̄ sor. sit homo albus. non autē ista puta q̄ sor. sit animal rationale ¶Dubitatur primo vtrum huius fallacie sint duo modi. Uidetur enim q̄ sint tres. Nam interrogatio plures est triplex. ergo videtur q̄ debeant esse tres modi. In contrarium est doctor. s. in littera. ¶Dicēdum q̄ modi huius fallacie possunt sūmi dupliciter. Uno modo ratione interrogatorum. Alio modo ratione modi interrogandi. Primo modo possunt assignari tres modi videlicet fm triplicem gradum interrogationis plures vt argumentuz dubij volut. Secundo modo assignantur tantum duo modi superius adducti ex quo patet respō sio ad dubium ⁊ ad rationes eius ¶Ad primum dicendum q̄ realiter eadem est fallacia fm plures p̄positiones vt vnaiñ: ⁊ fm plures interrogationes vt vnam vt dicit Rodulphus britanus tamen magis debz denominari fallacia fm plures interrogationes q̄ fm plures interrogationes p̄opter causam apparentie huius fallacie superius adductam. ¶Ad secundum dicendum negādo consequens ⁊ licet interrogatio fm se considerata sit ex parte vocis non tamen si considerectur per: respectuz ad interrogata. ¶Attendendum tamen est q̄ Egidius iterum latrat in hac materia cōtra doc. s. videlicet in primo elenchorum. Dicit enim q̄ quidam ponunt causaz apparentie huius fallacie ex parte modi iterrogādi p̄opter quā vnitatē iterrogatio plres appet vna. Sz vt ipse dicit: hoc stare nō potest quia aliter ista esset fallacia in dictione ⁊ non extra dictionem. Unde concludit q̄ conuenientia rerum interrogatarum est causa apparentie huius fallacie: ⁊ non vnitas ex parte modi interrogandi. ꝫ ille. ¶Sed si diligenter considerare voluerit sententiaz doc. s. videbit q̄ predicta repugnantia procedit ex falso intellectu opinionis doc. s. Ipse enim nō vult q̄ modus interrogandi fm vocem absolute sūptā sit causa apparētie: sed inq̄tum sub vno modo interrogandi plura quēruntur dicit vnitatem talem esse causam apparētie q̄ rationabiliter dicitur. Tum primo quia si plura interrogā tur fm plures modi interrogandi nulla erit deceptio vt si quer⁹ putasne sor. sit. ⁊ asinus sit homo. Illa interro

Rodulphus

Solutiōes

2°

Dīa interrogatione ꝓpōe: enūciatiōe: ⁊ cōclusione: ꝫ idē fz rē

Tripler ē interrgatio

Conclusio

Dubium

Solutio

Solutiōes

Egydius

gatio plura vt apparet vnam. Unde interrogatus non monetur aliqua apparentia ad' dandum vnam responsionem. Tum secundo quia philosophus in Elenchis vt aduersarius ibidem confirmans assignat duos modos huius fallacie ex modo interrogandi ⁊ non ex ipsis interrogatis. vnde signum est q̄ fm philosophum causa apparentie huius fallacie sumitur ex parte modi interrogandi ⁊ non ex parte rerum interrogatarum quia aliter vbi est maior conuenientia rerum interrogatarum absq; conuenientia modi interrogandi esset maior causa apparentie cui oppositum iam probatum est. Hec seq̄tur ratio sua. vꝫ q̄ esset fallacia in dictione vt ex dictis patet quia talis causa apparentie non sumitur ex parte vocis sed ex parte rei sub voce. Et huic sententie doctoris sācti adheret Rodulphus britan⁹ que verissima est cū a sancto discipulo xp̄i ⁊ apostoloꝝ ℙetri ⁊ ℙauli tradita sit in tractatu fallaciarum. vꝫ a beato Thoma de aq̄no doctore sancto ordinis fratrum predicatorum qui cū angelis nunc triumphat in celis deo sic volente cui laus ⁊ gloria sit in secula seculorum⁊.

rodulphus

Amen.

¶Explicīt questiōes perutiles fratris Dominici de flandria ordinis predicatorū super aureū ⁊ insigne opusculuꝫ fallaciaꝝ diui Thome aquinatis eiusdem ordinis: necnon ⁊ preclarissima commentaria eiusdem sancti Thome super libros peribermenias ⁊ sup libros posteriorum analeticorum Aristotelis: ⁊ questiones eiusdꝫ fratris Dominici de flandria super libros posteriorum eiusdem Aristotelis nouiter emēdata ⁊ impressa impēsa Egregii uiri domini Alexandri calcedonii ℙisaurensis mercatoris. Qui speciali gratia obtinuit a Se. Uene. Do. ne cui liceat cuiuscunq; gradus uel conditiōis: aut imprimere aut imprimi facere huiuscemodi opera: neq; Uenetiis: neq; alibi locoruꝫ sub ditione Ueneti imperii positorum. Nec impressum alibi in dcā ditione uendere per decem futuros annos: Sub pena immediate ⁊ irremissibilis amissionis omnium ⁊ singulorum similium librorū. Et ulterius librarum. l. pro quolibet uolumine aliter impresso uel uendito. Cuius quidem pene libras. xv. sit ipsius accusatori. Et aliam p̄tem fit a recuperatione montis noui. Augustino Barbadico Serenissimo Uenetiarum principe regnante.

¶Incipit Tabula questionuꝫ magistri Dominici de flandria super fallaciis sancti Thome aquinatis.

¶Utrum de syllogismo sophistico sit scia. 1
¶Utrum diffinitio disputationis sit diffinitio sufficiēs 2
¶Utrum disputatio conuenienter diuidatur in disputationem demonstratiuam: dialecticam: sophisticam: ⁊ temptatiuam. 3
¶Utrum diffinitio methe ⁊ eius diuisio sint bene assignate. 4
¶Utrum diffinitio loci sophistici siue fallacie in textu sit bene assignata. 5
¶Utrum diffinitiones specierum methe sint bene assignate in textu. 6
¶Utrum tantuꝫ sint sex falle in dictione 7
¶Utrum necesse sit vnum nomen plura significare 8
¶Utrū fallacia equiuocationis sit fallacia in dictione 9
¶Utrum fallacia amphibologie sit falla in dictione ab alijs distincta. 10
¶Utruꝫ fallacia compositionis sit fallacia in dictione ab alijs distincta 11
¶Utrum fallacia diuisionis sit fallacia in dictione ab alijs distincta. 12
¶Utrum accentus causet vnam fallaciam ab alijs distinctā. 13
¶Utrum fm figuram dictionis sumatur vna fallacia specialis distincta ab alijs 14
¶Utrum quando mutatur suppositio causetur fallacia figure dictionis. 15
¶Utrum mutādo quale quid in hoc aliquid cōmittat fallacia figure dictionis 16
¶Utrum fallacia accidentis sit fallacia extra dictionem ab alijs distincta. 17
¶Utrum fm quid ⁊ simpliciter sumatur vna fallacia extra dictionem ab alijs distincta. 18
¶Utrum fallacia ignorantie elenchi sit fallacia extra dictionem ab alijs distincta. 19
¶Utrum fm petitionem p̄incipij sumatur vna fallacia extra dictionem ab alijs distincta. 20
¶Utrum sit aliqua fallacia consequentis extra dictionē ab alijs distincta 21
¶Utrum fm non causam vt causam sumatur fallacia extra dictionem ab alijs distincta. 22
¶Utrum fm plures interrogationes vt vnam sequatur vna fallacia extra dictionem ab alijs distincta 23

¶Explicit Tabula questionum magri Dominici de flādria super fallaciis diui Thome aquinatis sacri ordinis fratrum predicatoꝝ.

¶Impresse sunt hec opera per Otinū ℙapiensem. Anno Domini. M. cccc. xcvi. die xxviii. Septembris.

Registrum huius Operis.

a
prima alba
Sanctus Thomas
Intellectuum
ca primum
b
supra manifestauit
cum enunciatur
tria sunt.
particularis
c
percipiant
homo est
¶ Manifestat
cum enim est
d
duo facit
¶ Deinde
accidens quando
modo ꝛ in
e
¶ Quedam
tudinem
desiit opiniones
A
Aristotelis
triangulus
¶ Diffinit
supponit
B
¶ Ponit
cessar ia esse
applicatur
ꝛ nanqꝫ
L
sed tamē differt
entiarum vt
enim erit
quas primo
D
vnitas siue
s. non rōne
aliquo priori
eis fm aliquid
E
producuntur
¶ Et partes.
sus sed er
bemantes nec
f
¶ Amplius omnis
pla proceditur.
postq̄ pbs
¶ Et dicit
G
git esse tempus
postq̄ pbs
animali aūt non
que singulariter
H
¶ Clarissimi
teres actus
tas proprie
scientia neqꝫ
I
¶ Cognitio autē
precognoscit qz
fm diuersos
geli superiores
K
sire. Quod
libet pcedit
hec ille.
demonstranduꝫ
L
¶ Item propter
ctus de quo
domus. Sed
tas signi. ꝛ
M
¶ Questio. ii.
¶ Ad quintum
videtur p
ꝛ negationem
N
ta non sintillans
inquantum est
manica. hec illa.
cundo preterea
O
possit probari
cedere in
camentorum possent
cipia melius
P
particularis est.
quibus potest
siue vlterius
musica que
Q
compositione duoꝝ
tum ꝛ graue
subiscibilis
ostensuꝫ est
R
opposite sunt
tio quid rei
causam formalē
Et propter
S
inuestigandi ipsum
ß fm pßm
qꝫ talis berba
firmatiue
T
vnde est
ditiones. nam
animal. non
existimatur oīno
V
est qꝫ intellectus
isto modo est
coniunctionis. primo
X
inferioꝝb⁹ absqꝫ
dentis fm quid
ex eo qꝫ nō
cis committitur

finis

BIBLIOTECA PROVINCIAL Y ARCHIVO DE LA DIPUTACION DE PALENCIA

T